BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
7 G
14

13-6.A 45

Digitized by Google

~~111 Pa 25~~
13 · G. A. 45

4·C. 5.

Digitized by Google

SALLVSTII
TIBERII A CORNETO
DE MODIS PROCEDENDI IN CAVSIS,
Quæ coram Auditore Cameræ aguntur.
PRACTICA IVDICIARIA.

NVNC DEMVM MVLTO AVCTIOR
& certior, quàm antea reddita.

Quibus acceſſerunt plures Sacrę Rotæ Romanę Deciſiones, Cum Practica eiuſdem Rotæ Terminorum, Feſta Palatij ac demum Breuis modus examinandi in cauſis criminalibus.

Cum ſingularum Materiarum locupletiſſimo Indice.



ROMAE, Ex Typographia Andreæ Phæi. MDCXXI.

Cum Priuilegio, & Superiorum permiſſu.

Digitized by Google

Digitized by Google

PERILLVSTRI D. D.
CAROLO GABRIELIO
EVGVBINO
NOBILI ROMANO I. C. CLARISSIMO.
ANDREAS PHAEVS TYPOGRAPHVS F.

VT primùm venit in manus meas hęc Practica Iudiciaria Salluſtij Tiberij à Corneto,cum additionibus à me collectis, (Per Illuſtris Domine) Tu quoque ſtatim veniſti in mentem, quem ijs eligerem Patronum . Importuni fortaſſe, animiq; nimis audentis fuit huiuſmodi cogitatio: nihilò tamen minus,tua in omnes cognita benignitas,& mihi tua in me bene perſpecta beneuolentia , vt id efficerem effecit. Impulit etiam ad hoc ipſum,operis ipſius inſcriptio:quemadmodum enim ea Auctoris ingenium in deciſionibus colligendis, in diſponendis prudentiam, in illis referendis diligentiam ſignificat , legentibusq; pręmonſtrat ; Ita par etiam, ęquumque erat , vt Typographus patrocinium quærens,te ſibi potiſſimum deligeret;qui,& hunc librum,ubicunq; terrarum, & nominis auctoritate, & Familiæ ſplendore tueretur, & in quo ipſa iuris prudentia propriam,regiamq; ſedem unanimi omnium opinione,& uoce haberet ; Excipias igitur, qua ſoles humanitate, hoc meæ in te obſeruantiæ monumentum; foueas, qua ſemper uſus es clementia; faueas,qua potes authoritate,huic meæ,qualiſcunq;ſit,induſtriæ. Vt de te illud affirmare tandem in poſterum ualeam,quod olim de Ioue fuiſſe dicitur decantatum. *Sæpe ſtat exiguæ, Iuppiter ipſe caſa*. Vale.

Digitized by Google

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſs. P. Mag. Sacr. Pal. Apoſtol.

Cæſar Fidelis Viceſgerens.

Librum hunc mandante R. P. M. Sacri Palatij Apoſtolici vidi, & diligenter conſideraui, & nihil in eo reperi quod vel bonis moribus, vel religioni aduerſetur, imò vt olim maxime in foro verſantibus neceſſarium eſſe exiſtimo. Romæ die 20. Iulij 1620.

Angelus Lucianus Iuris Pontificij Profeſſor in Almæ Vrbis Gymnaſio.

Imprimatur, Fr. Gregorius Donatus Magiſter, Reuerendiſs. P. F. Hyacinthi Petronij Mag. Sac. Pal. Apoſt. Socius, Ord. Præd.

Digitized by Google

SALLVSTII TIBERII A CORNETO
DE MODIS PROCEDENDI IN CAVSIS, QVAE CORAM AVDITORE CAMERAE AGVNTVR.

LIBER PRIMVS.
CAP. I.

1 *Experientia eſt rerum magiſtra.*
2 *Artes efficit.*
3 *Scientiam magiſtrorum interdum ſuperat.*
4 *Stylus eſt quid facti.*
5 *Ignorantia facti fallit etiam prudentes.*
6 *Stylus vim legis obtinet,& iuri comparatur.*
7 *Sententia lata contra ſtylum nulla eſt.*
8 *Stylus habetur pro forma,quæ à iudice remitti non poteſt.*
9 *Stylus,qui tendit ad cauſæ deciſionem,eſt plenè probandus.*
10 *Secus, ſi ad ordinationem iudicij,& quæ probationes ſufficiant.*
11 *Stylus,qui iuri communi aduerſatur,non valet,& quare.*
12 *Stylus etiam contra ius præſcribi poteſt.*
13 *Stylus,quando vim habeat conſuetudinis.*

Digitized by Google

PROOEMIVM.

NVLLVM experiētiæ aptius,magiſque pro
priū nomen inueniri poterat,quàm,quod
1 ei Summ.Pont.Gregor.X.Cæſarem lib.2.
de bello ciuili imitatur impoſuit ; dum eā
in c.quam ſit,de elect.in 6. rerum omniū
2 efficacem magiſtrā appellat.Experientia
enim artes efficit;ſi Philoſ.1.Metaph. ſub
initium,aſſentimur. Sed neminem profe-
cto arbitror fore , qui ab eo diſſentiat , ſi
de artibus,quę non in ſola ſpeculatione,meditationeque conſiſtūt,
ſed actu perficiuntur,eum verba facere intellexerit.Actiones nāq;
noſtræ,vt plurimum,ab experientia pendent;in quibus magis prę
ſtat expertus,quam qui nudam rationem nouit.vt D.Thomas in
prœm.lib.1.Metaph.c.1.memoriæ prodidit. Et Cicerone autho-
3 re,de Orat.Vſus frequens omnium magiſtrorū ſcientiā, & præce-
pta ſuperat interdum , vt nos quotidie in iudicialibus actionibus
experimur.Videmus enim homines alioquin iuris conſultiſſimos,
quiq; legibus in gymnaſio explicandis ætatis omne tempus con-
ſumpſerunt,ſi in iudicium vocentur,hæſitare,titubare, aliquem de
niq;ex tabellionibus monitorem ſui officij,& pręceptorē quęrere,
ex eoq; magis quam ex Bartholo ſapere.Quanquam minime mirū
hoc ijs videatur,qui modos omnes(quos ſtylos vocant)in multis
varijſq; Vrbis tribunalibus cauſas agitandi diuturno vſu , & litiū
longa tractatione didicerint.Et enim quot magiſtratus in hac cu
ria ſunt, tot ſunt iudiciorum rationes. Libello in Capitolio, mo-
nitorio coram Auditore Cameræ,commiſſione in ſacro Rotæ au-
4 ditorio lites inchoantur.Qui ſtyli ſint quid facti,Pariſ.conſil.168.
5 num.15.vol.4.non eſt , cur ſuccenſeamus iuriſperitis , ſi eos non
nouerint:ignorantiam enim facti plerumq.etiam prudentiſſimos
fallit l.2.ff.de iur.& fac.ignor.Hæc cum ſæpenumero animaduer-
tiſſem.dum acta cauſarum, quæ coram Auditore cameræ ageban
tur ſcriberē, (in eo enim Tribunali quadraginta annos,& eo am-
plius ſum verſatus) opere pretium me facturum exiſtimaui , ſi
quæ lunginqui temporis vſu , & obſeruatione perceperam ; lite-
rarum monumentis commendaſſem.Confeci, Deo iuuante,quod
decreueram ; & iam ſunt plures anni elapſi , quod ea de re libel-
lum in vulgus edidi . In qua editione practicæ fines nequaquam
ſum prætergreſſus:nullam ſcilicet legis authoritatem , nullum iu-
ris interpretem in meæ ſententiæ confirmationem adduxi , nuda
eorum,quæ experiētia didiceram,narratione contentus. Ea enim
ſenten-

Digitized by Google

ſententia fuit,dum opuſculum illud conſcriberem, vt neceſſarium
minime exiſtimarim,ſtylo fidem , & firmamentum legibus adiun-
6 gere;cũ ſtylus ipſe per ſe legem efficiat,legiſq; vim obtineat Rot.
dec.2.de appellat.in nou.deciſ.16.de conſuetu.in antiq.Dec.conſ.
699.n.5.Guid.Pap.deciſ.198.nu.2.& pro iure ſeruandus ſit; Rot.
7 dec.1.de fil. presb. in nou.Corn.conſ.290.nu.2.vol.1.& conſ.285.
nu. 2. vol. 3. Quod vſque adeo verum eſt, vt ſi contra ſtylum iu-
8 dicaretur,ſententia eſſet nulla,ac ſi cõtra legem lata foret : Guid.
pap.deciſ.præcitata. Habetur enim pro forma, & ideo a iudice
remmitti non poteſt.Pedem.deciſ.22.nu.6.quæ Bal.Dec. Felin. &
alios innumeros congerit. Quæ omnia locum obtinent in quo-
cunque foro, ſiue ad ordinandam, ſiue ad decidendam litem ten-
9 dant,Afflict.deciſ.79.num.4.Pedem.d.deciſ.22.num.7.eo ſolum
adiecto diſcrimine,vt ſi ſtylus ſit, qui cauſæ deciſionem reſpiciat,
plene probandus ſit.Bar.in rep.l.de quibus.num.22.ff. de leg. Pe-
10 dem. deciſ.ibid.num. 3. ſi vero ad ordinem tantum iudicij perti-
neat,poſſit ſe de eo iudex informare ex officio inter priuatos pa-
rietes a procuratoribus,& aduocatis,& actuarijs, partibus non
citatis,neque vocatis,Dec. conſ.402.num. 10. conſ.447. num. 10.
deciſ.Pedem. eodem loco num. 16. & ſeq. Vant. de null.ex defec.
proceſſ.num.86.His, inquam de cauſis libellus ille meus ſola ſui-
met authoritate ſubnixus in hominum aſpectum prodijt. Verum
11 poſt primam illam editionem, maturius, & diligentius rem ex-
pendens,conſideranſq; ſtylum,qui iuri communi aduerſatur,non
valere, vti ab inferioribus magiſtratibus inductum, qui iuri
derogare non poſſunt,Alex conſ.36.num.9.& ſeq.cum add.vol.2.
Dec.conſ.11.num.11.&conſ.676.num.fin.Pedemon.vbi ſupra nu.
4.Aym.de Antiq.temp.4.part.in princ. num.36. licet non me la-
teat fallere concluſionem eiuſmodi, vbi ſtylus eſſet præſcriptus;
12 nam etiam contra ius poteſt præſcribi, vt poſt Roch. de Curte
tradit Aym.conſ.201.num.9. & d.tract. de antiq.temp.loco pro-
xime citato verſ.quod intellige, Natt. ad Alex.d.conſ.36. in vlt.
add.vel vbi veniſſet in notitiam populi,aut maioris partis illius :
13 valeret enim eo caſu in vim conſuetudinis,Aym.vbi ſupra verſ.2.
intellige(*ac proinde ſtylum hic intelligi volumus,qui ſit antiquus
atq; longo vſu receptus,nõ aũt varius .i. modo albus,& modo ni-
ger,de quo per Lapũ alleg.51.& per ea quæ ſcribunt Feli in c.Ro
dulphus.§.cæterũ col.2.de reſcrip.Cur.in l.more ff.de iuriſd.omn.
iud & Io.Steuiz.in eius ſyl.nup.l.3.in tit.eſt nuben.*) Tamen, vt
tutius hoſce ſcopulos euitarẽ, iiſq; ſatisfacerem,qui tritũ illud in
ſcholis paſſim dictitant erubeſcimus cũ ſine lege loquimur,§.conſi
deremus,in auth.de trien.& ſemi.inſtitui eundẽ libellum, ac alios

duos ſecundos libellos intra dictum tempus in lucem editos innumeris pene in locis auctos,& locupletos (a primæ enim editionis tempore ad hanc vſque diem,in eiuſdem fori actionibus exercitatus ad pleniorem rerum ſcientiam vſu duce perueni) iterum edere:& in poſtrema hac editione ſtylum ipſum iuris authoritate,doctorumque teſtimonijs confirmare;vt hinc perſpicuum fieret,eum iuri conſentaneum,& nihil de eo a me conſcriptum eſſe quin a ſacris canonibus,& legibus veluti fontibus manarit,& fluxerit. Si quid ea in re effecero, ſi laborem aliquem cauſidicis leuauero, ſi aliquo modo litigatores iuuauero,id totum, quantulumcunque ſit,diuinæ bonitati tribuo.Mihi ſatis fuerit, ſi quem iuris peritum ad hæc melius, & cumulatius agendum incitauero. Ad propoſitum ergo deſcendens a proceſſu cameralis obligationis eiuſdem tribunalis præcipuo,& frequentiſſimi exordiar.

DE VARIIS ANTIQVARVM CAMERALIVM obligationum formis. Cap. II.

1 *Duæ erant antiquitus obligationum formulæ magis vſu receptæ.*
2 *Earum tenores.*
3 *Tertia forma rarò vſitata.*

1 AD proceſſus, circa exequutionem inſtrumentorum Cameralem obligationem continentium;de qua perſæpe in Auditoris Cameræ Tribunali agi conſueuit, ſeruandos deuenientes,vt facilius innouatio moderni ſtyli, illiuſq. ab antiquo diſcrepantia dignoſcatur, de qualitate prædictarum obligationum, & priori earum exequutione non nihil breuiter referendum exiſtimauimus. Inſtrumenta iampridem, & contractus ſub diuerſis formis, & qualitatibus, vt late in inſtrumentorum formulario habetur, recipiebantur; in quibus, & pro quorum obſeruatione debitores, & alij contrahentes obligationis vinculo, ſub altera ex infra ſcribendis formulis generatim obligabantur.Quarum vna hæc eſt (Pro quibus obſeruandis ſupradicti contrahentes ſeſe, hæredes, & bona in ampliori forma Cameræ Apoſtolicæ obligarũt,iurarũt,tactis, &c.) cuius formulam late extenſam habetur inferius 4.libro. Altera vero, arctius deuinciebantur debitores, hæc præter Camera-

lem

Digitized by Google

lem obligationem habebat addita verba.(Et cenſuras omnes Ec-
2 cleſiaſticas,vna cum mandato exequutiuo ſuſceperunt.)Et hæ duæ
formulæ tam in Vrbe, quam extra paſſim erant vſu receptæ in
omnibus contractibus. Non deficiebant etiam aliqui, qui nimis
3 prudentes, & accurati apparere deſiderantes, in forma iuris, aut
quarentigiæ ſeſe, vel bona tantum, non autem perſonas obligabant. Sed hoc raro eueniebat. Nam creditores proprijs damnis cautiores effecti, arctiores obligationes ab eorum debitoribus poſcere curabant; quæ ſub altera ex ſupraſcriptis duabus formulis,vt diximus, recipiebantur. Quarum obligationum primo deſcriptarum exequutio, modo infra annotando procedebat.

DE PROCESSV SIMPLICIS CAMERALIS Obligationis inſtrumentis in Vrbe celebratis appoſitæ antiquitus ſeruari ſolito. Cap. III.

1 *Prior citatio in proceſſu exequutionis ſimplicis, & antiquæ cameralis obligationis.*
2 *Altera citatio.*
3 *Ceduloni,ſeu excommunicationis formula.*
4 *Citatio aggrauatoria,& brachium ſeculare precedens.*
5 *Formula ceduloni aggrauatoriæ.*
6 *Formula brachij ſecularis,quod hodie mandatum exequutiuum dicitur.*

1 VIGORE ſimplicis obligationis in forma Cameræ,iuxta primo ſcilicet enumeratam formulã receptæ,ſi inſtrumentum erat rogatum in Tribunali Auditoris Cameræ,citabatur olim debitor ad ſoluendum iuxta formam ſuæ obligationis,alias confitendum,vel confiteri videndũ debitum,& ſe excommunicari. Et in termino relationis factæ per Curſorem comparente creditore,aut illius legitimo Procuratore,Iudex, habita prius iudiciali debiti confeſſione vnius ex procuratoribus per debitorem in eius obligatione conſtitutis(in qua obligatione,prout in formæ Cameræ extenſione patet,conſtituuntur omnes cauſarum actores,notarij,& Romanæ Curiæ Procuratores ad confitendum debitum) excommunicabat debitorem,niſi infra tres dies currentes ſoluiſſet, ſiue aliquid releuans allegaſſet:quia terminus trium dierum cenſetur ſufficiens ad

Digitized by Google

probandum ea, quæ in continenti probanda ſunt, vt per Galleſ. ad form. cam. in 4. par. q. 1. nu. 2. Et licet ille Procurator non eſſet ibi præſens, nec debitum fateretur; tamen de ſtylo antiquo communiter recepto, & comprobato, qui, vt inferius dicetur, vim habet legis, ob cumulum, & multitudinem negociorum, extendebatur (prout in ſimilibus etiam hodie extenditur) per notarium; quod
3 ille Procurator ibi interſit, & debitum fateatur. Quibus tribus diebus elapſis (quos nihil intererat iuridicos, aut feriatos eſſe) citabatur ſecundo debitor (ad videndum ſe declarari, & litteras declaratorias contra ſe decerni, & relaxari.) Ac in termino relationis comparente creditore, aut procuratore legitimo, Iudex declarabat debitorem incurriſſe excommunicationis ſententiam, & litteras declaratorias relaxabat, niſi per totam illam diem ſatisfeciſſet. Qua die elapſa, & debitore adhuc in ſolutione moram faciente, & nihil releuans deducente, relaxabantur a Iudice litteræ de-
4 claratoriæ ſub hac forma (D. A. hic auctoritate Apoſtolica denunciatur excommunicatus, & declaratus ob non ſolutionem ſcutorũ ducentorum auri in auro, infraſcripto D. inſtanti debitorum vigore obligationis in forma Cameræ, de qua in actis. Inſtante D. N. principali.) Et litteris huiuſmodi nomen eſt cedulonus. Quo cedulono expedito, publicato, & affixo per Curſores aciei campi Florę: ſi infra decẽnium poſt illius publicationem debitor non ſoluebat;
5 eo iterum citato, ad videndum ſe aggrauari, & reaggrauari, vna cum inuocatione auxilij brachij ſæcularis, & comparente creditore, aut eius procuratore, & reproducente dictas declaratorias litteras publicatas tenoris prout in eis, debitore vero nihil releuãs opponente, iudex aggrauabat cenſuras inuocando auxilium brachij ſæcularis, & litteras aggrauatorias, ac brachium ſæculare
6 relaxabat ſub his formis. Cedulonus aggrauatoriæ. D. A. exaduerſo principalis hic auctoritate Apoſtolica denunciatur excommunicatus, & declaratus, aggrauatus, & reaggrauatus, vnà cum inuocatione auxilij brachij ſęcularis ob non ſolutionem ſcutorum ducentorum auri in auro, infraſcripto Domino inſtanti debitorũ vigore obligationis in forma Cameræ, de qua in actis; inſtante D. N. forma brachij ſæcularis in curia. De mandato Illuſtriſſimi, & R. D. Auditoris Cameræ, ſiue eius R. P. D. Locumtenentis, & ad inſtantiam D. N. principalis creditoris, Tenore præſentium auferatur de bonis D. A. exaduerſo principalis debitoris, bona valoris ſcutorum ducentorum auri in auro debitorum vigore obligationis in forma cameræ, de qua in actis, vnà cum expenſis pręſentis mandati; Quæ ablata deponantur ad effectum ſubhaſtandi, necnon capiatur idem, & carceretur non relaxandus, donec eidem

Digitized by Google

dem inſtanti de dicto eius credito integrè ſatisfecerit, & ſine expreſſa Domini licentia, & mandato. Quoniam ipſo debitore citato, excommunicato, declarato, aggrauato, & reaggrauato, vnà cũ inuocatione auxilij brachij ſæcularis Dominus ita mandauit, die, &c. Formulas extra curiam omitto; de illis enim inferius tractabimus ſuo loco. In vim ſupradictæ declaratoriæ, & aggrauatoriæ, affigebantur publicè per Vrbem cedulones litteris maiuſculis ſcripti, in quorum ſummitate, in debitorum vilipendium deformes, atq. indecoræ imagines varijs coloribus pingebantur.

DE PROCESSV EXEQVVTIONIS Obligationis antiquæ cenſuris munitæ. Cap. IIII.

1 *Modus procedendi ad exequutionem obligationis, in qua eſt conſenſum in mandatum vnica præuia citatione.*

2 *Proceſſus exequutionis ſimilis obligationis, in qua conſenſum eſt in mandatum abſque citatione.*

EX forma ſecundæ obligationis, in qua debitor præter Cameralem obligationem ſuſcipiebat omnes cenſuras Eccleſiaſticas, vnà cum mandato exequutiuo: conſentiens illarum relaxationi vnica, vel nulla citatione præcedente: ſi cum citatione, ita procedebatur. Citato debitore, ad ſoluendum iuxta formam ſuæ obli-
1 gationis, aliàs videndum contra ſe relaxari cenſuras in obligatione ſuſceptas; comparenteq; in termino citationis creditore, iudex relaxabat cenſuras, niſi per totam illam
2 diem ſoluiſſet. Si vero abſque aliqua citatione erat obligatus: elapſo termino in obligatione conuento, ad inſtantiam creditoris expediebatur mandatum in ſupraſcripta forma vſq. ad clauſulam, Quoniam vbi dicebatur, Quoniam conſtito de credito per obligationem, ipſoq. debitore excommunicato declarato, omnibuſque cenſuris Eccleſiaſticis innodato, dominus ita mandauit, Die, &c. In vim iſtarum cenſurarum affigebantur pariter ceduloni, & carcerabantur etiam debitores.

DE APPOSITIONE MANVS IVDICIS in libro actorum Notarij. Cap. V.

1 *Cenſuræ non relaxantur, niſi præcedente Iudicis decreto.*

 2 *Vetus*

2 *Vetus formula ſubſcriptionis iudicis.*
3 *Diffinitiua iudicis decreta in ſcriptis fiunt.*
4 *Libellus non requiritur in cauſis ſummarijs.*
5 *Cur adinuenta ſit noua formula.*
6 *Formula nunc vſitata ſubſcriptionis Iudicis.*

1 VErum,quia durum,& rationi prorſus diſſonum videtur,cenſuras eiuſmodi,nullo præcedente decreto formiter facto, relaxari (ſiquidem hæc cenſurarum fulminatio,decretum eſt diffinitiuum,animas, & corpora ligans)in antiquis obligationibus tempore bo. mem. Cardinalis Ghinutij, dum in minoribus conſtitutus Auditorem Cameræ agebat; quia modica recipiebantur inſtrumenta,propter bonam hominum tempeſtatis illius fidẽm; in ſimilium obligationum pede verba huiuſmodi ſcribi conſueuerãt.
2 Niſi infra tempus conuentum : dentur litteræ de conſenſu. Iuris
enim eſſe videatur; Quia ſententia debet ferri in ſcriptis,vt habe-
3 tur in l.p.& ibi Bart.& doct.C.de ſenten.ex breui.reci.quod etiam
procedere videtur in cauſis ſummarijs,in quibus libellus non re-
4 quiritur : pro quo eſt tex.in clemen.ſæpe,§.ſententia. de Verb. ſi-
5 gnif. Abb.in c.p.de oper. nou. nunc. Cum autem ob hominum inſtantis temporis calliditatem mirum penè in modum auctam,nec verba, nec apocæ ,imo nec valida inſtrumenta creditoribus quodammodo ſufficerent;proindeq. infinitus propemodum inſtrumentorum,etiam validis,& efficaciſſimis clauſulis munitorum numerus excreuerit,ac alia diffinitiua decreta in dies occurrant in tribunali facienda, vtpote, Confeſſio debiti, Reintegratio monitorij per debitorem negati,& a creditore verificati,Decretum mandati exequutiui, cenſurarumque anteſcripta fulminatio ; pro faciliori decretorum huiuſmodi expeditione,& ad tollendas nullitates,in libro actorum notariorum Brolliardo nuncupato, qualibet iuridica die a Iudice manum ſub infraſcriptis verbis,a quolibet notario in ſuo Brolliardo in ſcriptis poni excogitatum,& vſu receptum fuit.

6 Confeſſio debiti.
niſi infra tres.
Reintegratio monitorij,& relaxatio mandati.
niſi ad primam diem.
Relaxatio cenſurarum.
niſi infra tempus conuentum,dentur litteræ de conſenſu.

DE

DE PROCESSV EXEQVVTIONIS Cameralis obligationis, inſtrumentis extra Curiam celebratis adiectæ. Cap. VI.

1 *Differentia inter exequutionem obligationis celebrata in Curia, & extra eam.*
2 *Extenſio forma Camera.*
3 *Hac extenſio neceſſaria eſt pro validitate proceſſus.*

QVI modum procedendi ad exequutionem Cameralis obligationis inſtrumentis in Curia receptis adiectæ ſuperius relatum nouerit; proceſſum, qui in executione ſimilis obligationis contractibus extra curiam celebratis annexæ ſeruari antiquitus conſueuerat, nullo ferè negotio
1 cognoſcet. Hæc enim tantum inter hos proceſſus erat differentia. Citabatur in hoc proceſſu debitor in primis (ad dicendum contra iura producta, & repetita, videndum iurare teſtes ſuper illorum recognitione, quatenus opus ſit, ac mandari exten-
2 di formam Cameræ, in dictis iuribus appoſitam iuxta ſtylum curiæ.) Et in termino citationis, comparente creditore, iudex præuia illorum recognitione, obligationem extendi mandabat. Qua extenſa, ſeu quo decreto extenſionis facto, hoc enim ſatis erat abſque aliqua formali extenſione; quæ poſtmodum poterat à notario quandocumque fieri, ad obligationis prædictæ exequutionem, vt ſupra de inſtrumentis ſimplici Camerali obligatione munitis, in curia celebratis latè diximus, procedebatur. Licet Rota alias non remanſerit contenta hoc ſolo iudicis decreto extenſionis prædictæ; ſed dixerit illud non ſufficere, & formalem extenſionem à notario faciendam requiri, vt in vna Aquilana coram bo. me. R. P. D. Robuſterio die 7. Nouembris 1576. dictum fuit.

3 Notandum eſt amplius, quod prædicta extenſio formæ Cameræ eſt adeo neceſſaria, quod ſi Auditor Cameræ procedit non extenſa Camerali obligatione proceſſus nullitatis vitio ſubiacebit ex defectu iuriſdictionis, vt per Marcheſ. in ſecunda part. cap. 1. num. 57. de commiſſ. ſanat. nullit. cum alijs ibi citatis.

DE

DE PROCESSV EXEQVVTIONIS Obligationis Cameralis cenſuratæ, annexæ contractibus extra curiam celebratis. Cap. VII.

IN inſtrumentis, in quibus debitor cum cenſuris, & mandato executiuo erat obligatus, præmittebatur aduerſus eum citatio, ad dicendum contra iura producta, & repetita, videndum iurare teſtes ſuper illorum recognitione, quatenus opus ſit, & ſoluendum iuxta formam ſuæ obligationis, aliàs videndum relaxari cenſuras in obligatione ſuſceptas. Cuius citationis relatione à Curſore facta procedebatur eodem penitus modo, quo de inſtrumentis cenſurata obligatione vallatis in Curia celebratis ſupra retulimus. Non requirebatur in huiuſmodi cenſuratarum obligationum proceſſu aliqua obligationis extenſio. Idem quoque hodie iuxta factorum contingentias ſeruatur, vt infra ſuo loco trademus.

DE MODO PROCEDENDI ad fulminationem cenſurarum, qui olim ſeruabatur hodie ſublato. Cap. VIII.

1 *Decretum, quod abſtineatur à fulminatione Cenſurarum.*
2 *Et quando ad eas ſit procedendum.*

1 QVIA eiuſmodi cenſurarum fulminatio adeo frequens erat, & in tantam venerat familiaritatem, vt contemptui potius, quam coertioni hominibus eſſe videretur; ſacroſancta Tridentina Synodus ſeſſ. xv. & deinde Pius IV. & ſucceſſiue Pius Quintus piæ me: expreſſius in Reformatione Tribunalis Auditoris Cameræ prudenter etiam conſiderātes anathematis gladium non, niſi pro re graui, & ardua, vel, vbi alia iuris, vel facti non pro ſint remedia, & non ſine magna circunſpectione exercendū eſſe; nimis amplā huiuſmodi cēſurarū fulminationis licentiā reſtrixerunt; decernētes ad cenſurarū relaxationē
2 deueniri non debere, niſi vbi, & quādo contra debitorē facile fieri nō poſſet exequutio, nec realis, nec perſonalis, de quo impedimēto iudici conſtare debeat, vt latè habetur in §. 5. dictæ Conſtitutionis reformationis Tribunalis, quę ſub die 4. mēſis Decemb. anni 1570. Auditori Cameræ, & illius notarijs notificata fuit.

DE

Digitized by Google

DE DVABVS OBLIGATIONIS Cameralis formulis ex reformatione Pij Quinti adinuentis. Cap. IX.

1 *Prima formula obligationis, in qua certus conſtituebatur procurator.*
2 *Alia formula, in qua requirebatur iudicis præſentia.*
3 *Primæ formulæ aliquandiu paritum eſt.*
4 *Poſterior formula nunquam fuit vſu recepta, & quare.*

1 EX præſcriptæ reformationis tenore ſtatutum eſt, §. in primo: ne quiſquam debitor poſſet ampliùs condemnari ex confeſſione debiti à procuratore facta: vt ante dictam reformationē conſueuerat; niſi talis procurator in obligatione conſtitutus, expreſsè à debitore cōſtituēte nominaretur procuratorq; ipſe eidē obligationi, & tēpore illius ſtipulationis interesſet, & onus mādati acceptaret, nō ſolū ad debitū ipſum cōfitendū, verū ēt ad debitorem defendendum. Ex eadē Conſt. §. 5. incip. Quod ſi qñ ſtatutū etiā eſt; quod ſi aliquis ſe arctiùs obligare voluiſſet (putà cū ſuſceptione cenſurarū & mādati exequtiui, vt antea fiebat; quæ cenſuræ ſtatim adueniente ſolutionis tēpore, vt ſupra dixi, fulminabātur) tunc in ſtipulatione obligationis eiuſmodi requirebatur iudicis ordinarij præſentia, qui debitori pœnā mandati relaxationis, cenſurarumue fulminationis, niſi debito, & conuento termino ſoluiſſet, cōminabantur, nulla facta perſonali citatione, ſed vnica tantū præuia dilatione, quæ in locis Vrbis publicis affixa intimaretur: Quodq; facta hac intimatione, ad mandati relaxationē, ac ſucceſſiuè ad cenſuras (quando tamen realis, aut perſonalis exequutio facilè fieri non potuiſſet) procederetur. Ex quibus quidem duabus formulis, ac obligationum modis, talis, tantaq; orta fuit difficultas; vt diu, quomodo in actu prædicto poſſent exequutioni mādari, ob magnum obligationum numerū, quæ in quolibet ex Tribunalis officijs quotidie recipiuntur, fue-
3 rit dubitatum: Attamen primæ parti, & reformationi aliquandiu paritum eſt. Nam in obligationibus, quæ paſſim in notariorum officijs recipiebantur, vt plurimum conſtituebantur procuratores, Notarij, Scribæ, & Iuuenes in eiſdem officijs ſcribentes, & familiares creditorum; & erat ea conſtitutio, ac ſi facta non fuiſſet. Si autem alibi, quam in officio recipiebantur obligationes, conſtituebantur procuratores quicunque, etiam idiotæ, famuli, & artifices; qui tempore exequutionis obligationum nunquam

compa-

comparebant, nec aliter principales ſuos defendebant. Alia ſecunda formula numquam fuit vſu recepta propter difficultatem habendi iudicem, alijs magis arduis negocijs impeditum.

DE NOVIS CAMERALIS OBLIGATIONIS formulis, quæ hoc tempore ſunt in vſu. Cap. X.

1 *Retentus eſt vſus prioris formulæ cum conſtitutione procuratoris præſentis.*
2 *Secunda formula ſimplicis obligationis, in qua renunciatur appellationi.*
3 *Tertia formula, in qua præter renunciationem appellationi, conſentitur in mandati, & cenſurarum, relaxationem.*

1 EX prænarratis cauſis non ſemel fuit inter Auditorem, Iudicem, Locatenentes, & Notarios conſultum ſuper forma dictarum obligationum; & tandem in Congregatione DD. Reformatorum ad id tunc per eundem Pium V. deputatorum decretum fuit; Quod obligationes reciperentur ſub prima forma cum cõſtitutione procuratoris præſentis,
2 & acceptantis. Rurſus ſua alia formula, in qua cõtrahẽtes obligarent ſe in forma cameræ ſine procuratoris cõſtitutione, & renunciarent cuicunq. appellationi, reclamationi, & recurſui, alijſq. exceptionibus, quæ contra exequutionem inſtrumenti interponi, & opponi poſſent, per quas obligationis exequutio minimè retardari, aut impediri, illiſq. non obſtantib. ad exequutionẽ finalẽ, & ple-
3 nariam procedi poſſit. Decreuerunt præterea Reformatores prænominati, quod arctiùs ſe obligare volentes, ſub eadem Cam. Apoſtolicæ forma, præter procuratoris conſtitutionem, ſuſciperent in ſeipſos mandatum exequutiuum, illiuſq. relaxationi conſentirent vnica, vel bina citatione, aut intimatione præcedentibus, vt ſupra diximus. Quodq. ſuſceptio mandati, cum conſenſu prædicto haberet vim, & præceptum iudicis, de quo fit mentio in dicta reformatione eodem §. 5. incip. Quod ſi quando prout antiquitus obſeruabatur in cẽſurarum fulminatione, vt ſuperius latè diſtinctũ eſt.

DE MODO PROCEDENDI AD EXCOMMVNICAtionem contra obligatos in forma Cameræ. Cap. XI.

1 *Forenſes, vt plurimum, pro negotiorum expeditione pecunias ad cambium, vel ſocietatem officij recipiunt.*
2 *Primus modus procedendi ad relaxationem excommunicationis vnico contextu cum mandato exequutiuo.*

3 Si

3 *Si debitor ſoluit in vim mandati, non tenetur ad excommunicationis impenſas.*

4 *Secundus modus procedendi ad excommunicationem poſt relaxationem mandati.*

1 ALIA maior ſupererat difficultas, quomodo, & in quibus caſibus, ad reddendum facilem negociandi modum in Curia, contra debitores excommunicatio concedenda eſſet. Nam vt plurimum forenſes, & præſertim Hiſpani negocia tractantes, duobus facilioribus modis inueniunt pecunias in Curia pro eorum expeditionibus neceſſarias. Recipiunt illas ad cābiū a mercatoribus, aut in ſocietatē officiorū, & expeditis eorū negotijs ab Vrbe diſcedūt petentes eorū patrias, alienæ iuriſdictioni
2 ſubiectas. Et demū obtentū fuit cū DD. Reformatorum conſilio & voto; Quod vbi certum eſt, exequutionem realem, aut perſonalem facile fieri non poſſe, vnico contextu mandata executiua cum excommunicatione in ſubſidium relaxarentur, hac videlicet appoſita clauſula (Quatenus vigore huiuſmodi noſtri mandati exequutio realis, aut perſonalis facile fieri nō poſſit, de quo prius per publica documenta legitime conſtiterit prædictum debitorē
3 publice excommunicatum declaretis, &c.) Addita etiam clauſula, (quod ſi debitor vigore mādati ſoluiſſet, ad excommunicationis impenſas nullo pacto teneretur,) vt pariter apparet in eadem
4 reformatione. §. Quod ſi forte quiſquam. Verum, quia ex his reformationibus mercatores pecunias curialibus credere recuſabant; (maxima enim erat in illarum exactione difficultas, ob mutatam obligationum formam, ac conceſſionis excommunicationis modum per bon. mem. Alexandrum Cardinalem Riarium, tunc cauſarum Curiæ Cameræ Apoſtolicæ Auditorem, ſollicitantibus curialibus, & notorijs, ex nouo voto DD. Reformatorum, ac etiam bon. mem. Illuſtriſs. & Reuerendiſs. DD. S.R.E. Cardinalium Congregationis ſacri Concilij Tridentini, annuente, & conſulente bon. mem. Cardinale Alciato, mandatum, & ordinatum extitit. Quod ratione contractuum, & inſtrumentorum celebratorum in Curia, & quorum ſolutiones libere, aut in certum euentum in Curia eſſent deſtinatæ, cum ad illorum exequutionem deueniendum eſſet, relaxato prius mandato exequutiuo, & illius vigore facta per exequutores Curiæ diligentia inueniendi debitores, aut illorum bona in Vrbe, & non inuentis; contra debitores eiuſmodi abſentes ab Vrbe, & alienæ ſubiectos iuriſdictioni cen-

cenſuræ, & excommunicationes libere, & abſque vlla dubitabili conditione concederentur. Qua quidem via electa, & declarata, faciliima reddita fuit negociatio, & pecuniæ curialibus indigentibus libentius a mercatoribus traditæ fuerunt, idque hactenus obſeruatum fuit, & quotidie obſeruatur.

DE CAMBIORVM OBLIGATIONIBVS, AC intereſſe liquidatione. Cap. XII.

1 *Obligatio cambij hactenus obſeruata.*
2 *Ad quam rationem cambiorum intereſſe antiquitus ſoluebatur.*
3 *Hodie ſumenti pecunias ad cambium, quod tempus concedatur.*
4 *Non poſſunt præſenti tempore peti cambiorum intereſſe, niſi ſecundum liquidationem A.C. & quomodo liquidentur.*
5 *Requiſita ad hoc, vt veri contractus cambij dicantur.*

1 TRaditus etiam fuit modus, & reformatio dictis cābijs. Nā obligationes cābiorum antea ſub hac forma fiebāt. (D. Gundiſaluus Ximenez fatetur habuiſſe ad cambium a dd. Iulio Boſco, & Paulo Gauotto mercatoribus Romæ negociantibus ducatos centū Cameræ veteris valoris, quos ſoluere, ſeu ſolui facere promittit in Oppido Madriti D. A. mercatorum prædictorum correſponſali, ad rationem 470. marapetinorum monetæ illarū partiū, vel minus, vt conueniebatur, pro ſingulis ducatis infra tres menſes proximos, & infra aliū immediate ſequentē menſem certificare mercatores ipſos in Curia de ſolutio-
2 ne huiuſmodi in partibus facta, alias ſoluere hic Romæ vna cum cābiis, & intereſſe) Quibus quatuor menſibus elapſis, & non certificatis mercatoribus de ſolutione augebant mercatores cābia ad rationem primò conuentam, & deinde etiam cambiorū huiuſmo-
3 di cābia ita vt infra modicū tēpus duplicaretur ſolutio. His data eſt forma, vt prorogetur tempus certificationis ad alium menſem & ſic in totum ad quinque menſes, amplius etiam quòd mercatores non poſſent partitas cambiare, & augere, ſed petere ſolum eorum intereſſe liquidandum per A. C. quæ liquidatio fuit declarata ad rationem decem & octo pro centenario pro primo anno, & treſdecim pro ſubſequentibus annis: ita ordinantibus Illuſtrim.
4 dd. Cardinalibus tunc deputatis a fel. record. Pio 4. Sed poſtmodum & vltimo loco, habita magis matura conſideratione, & graui

ui curialium damno ponderato,tempore felic.recordat. Pij Quinti ad rationem treſdecim pro primo anno, & ſeptem pro reliquis ſequentibus annis in ſingula centenaria remanſit, & hodie remanet. Prædicta autem intelligenda ſunt de veris, non autem ficcis cambiorum contractibus: cum talia cambia ex tenore bullarum ſupradictorum Pontificum Pij Quarti,& Pij Quinti prohibita ſint,
5 vt bene declarat Burſatt.conſ.399.num.27.& ſequen. Contractus autem veri cambij quatuor de iure exigit perſonas, vnam ſcilicet dantem,& alteram recipientem,& de vno loco ſcribentem, & in alio loco alteram recipientem litteras, & ſoluere deben. & alteram exigentem pecunias cambiatas,& tractas, vt per Bald. conſ. 248. volumine primo. Sed quid ſi intereſſe creditoris verè non aſcenderit ad taxatam ſummam, an tuta conſcientia poſſint taxatam ſummam recipere?& forte negatiua eſt probabilior; remitto tamen ad Theologos.

DE SOCIETATIBVS OFFICIORVM, ET illarum forma. Cap. XIII.

QVæ ſuper officialium Romanæ Curiæ officijs contrahuntur ſocietates, ſub hac forma fiunt(D.A.ſcriptor Apoſtolicus ſuper eius officio fatetur habuiſſe ſcuta trecenta auri in auro in ſocietatem duraturam ad ſex menſes proximos,& deinde ad ambarum partium beneplacitum, præcedente diſdicta quindecim dierum;quam etiã domi dimiſſa copia,& in euentum ab Vrbe abſentiæ per contradictas,aut edictum publicum fieri poſſe, & ſic non ſecus,ac ſi perſonaliter fieret arctare voluit,a mag.eximio I.I. Doctore Natale Rondanino Rom.Cur.cauſarum patrono abſente me notario, &c.ſtipulante: de quibus ſe contentum vocauit exceptioni non nume.pecuniæ,&c. renunciauit, & quietauit. &c. Qua ſocietate durante, promiſit facere participem præfatum D. Natalem omnium dicti officij fructuum, & emolumentorum ordinariorum,& extraordinariorum, pro rata dictæ ſummæ ſcutorum trecentorum. Quam ratam ad euitandum differentias,quæ in rationibus ineundis, oriri facile poſſent cauſa incertitudinis fructuum huiuſmodi,qui interdum augentur,nonnunquam autem diſcreſcunt; cũ D. Natali conueniſſe affirmauit ad rationem ſcutorum duodecim ſimilium pro quolibet centenario, & anno ſol-

uen-

Digitized by Google

uendorum, prout idem officialis integre, & cum effectu ſoluere promiſit de ſemeſtri in ſemeſtre, & in principio cuiuslibet ſemeſtris hic Romæ libere, & ſine aliqua exceptione, & retardatione, & finita, aut diſſoluta ſocietate, ſoluere, & reſtituere dicta ſcuta Trecenta, vna cum fructibus decurſis, & non ſolutis prædicto D. Natali abſenti, me notario, &c. alias voluit fructus, huiuſmodi ad rationem, vt ſupra conuentam currere, & deberi vſque ad integram præfatorum ſcutorum Trecentorum reſtitutionem, loco damnorum, & intereſſe; quia ſic cum creditore prædicto conueniſſe aſſeruit. Inſuper côueniſſe affirmauit pacto expreſſo cum D. Natali, quod ſi durante hac ſocietate morietur ipſe D. Natalis morte tamen naturali, & non violenta, telo, ferro, veneno, aut alias quomodocumq; ab homine violenter illata, & inflicta, idem D.A. officialis ſupradicta ſcuta Trecenta ſuperlucretur, & ſolum ad fructus vſque tunc decurſos teneatur; Præterea ipſe A. officialis, vt magis D. Natali cautum ſit, promiſit ſocietati huiuſmodi, ac omnibus, quæ continentur in ea principaliter, & inſolidum acceſſuros N. & N. eoſq. licet abſentes, me notario, &c. ſtipulante ab hac ſocietate, & acceſſionibus, & promiſſionibus per eos faciendis, ac omnibus, & ſingulis, quæ continebuntur in eiſdem indemnes penitus, & ſine damno releuare, & conſeruare, ita quod nullum propterea damnum, & moleſtiã patientur; alias ad omnia damna, teneri voluit, de quibus, &c. abſque, &c. & in euentum mortis, &c. Pro quibus obſeruandis, &c. ſe, & hæredes ac bona, &c. in forma Cameræ Apoſtolicæ obligauit, &c. vt in forma ſupra deſcripta.) Aduertat tamen notarius, quod ſi ſocietas, vt plerumque conſueuit, contrahatur ſuper vita perſonæ à dante pecunias nominandæ, addat hanc clauſulam (ita tamen, quod ipſe Natalis, in euentum nominationis, ſuperuiuat per quindecim dies poſt nominationem dictæ perſonæ, & cum intimatione eidē officiali facienda.) Et hoc ad conſulendum indemnitati accipientis pecunias in ſocietatem. Quia per omiſſionem eiuſmodi clauſulæ, dans pecunias in ſocietatem quandocunque, etiam in mortis articulo poſſet perſonam nominare, & ſic raro veniret caſus quo pecunias accipiens eas ſuperlucraretur.

DE FIDE, SEV MEMORIA CONTRACTVVM ſocietatum fieri conſueta. Cap. XIV.

1 *Exburſatis cum effectu pecunijs, & ratificato inſtrumento pro creditorem, ſocietas cenſetur completa.*

Quare

2 *Quare fides ſeu memoria in ſocietatibus fieri conſueuerit.*
3 *Exceptio non numeratæ pecuniæ probanda non admittitur ad impediendam exeq. ob. cam. ſecus ſi eſt probata abſolutio a iuramento non eſt neceſſaria in contractu ſimulato.*
4 *Ratificatio ſatis dicitur inducta per ſolutionem pecuniarum.*

SCIENDVM eſt ſocietates huiuſmodi ſtipulari, ac earum inſtrumenta recipi fere ſemper abſente creditore, & propterea non exburſari in actu ſtipulationis pecunias: ex quo pri° accedere debent fideiuſſores omnes; Qui, cũ plerumq; duo ad minus ſint, nequeunt ita facile omnes eodem tempore ſimul conuenire & poſt ſtipulationem inſtrumenti ſocietatis ſpatio triũ, quatuor, aut pluriũ dierum accedũt inſtrumẽto antea ſtipulato. Poſt quas omnes acceſſiones factas, creditor exburſat pecunias, retinẽdo fructus primi ſemeſtris, de quibus pecunias accipienti quietantiam facit, & vnico contextu ſocietatẽ ad eius fauorem factã expreſſis verbis penes notariũ ratificat, & acceptat. Hac ſequuta ratificatione, & pecuniorũ effectuali numeratione, ſocietas eſt perfecta, & inſtrumentum completũ. Verũ quia nonnul-
2 li nimis cauilloſi ad ſolutionem differendam, exemptionẽ pecuniȩ non numeratæ opponere interdum ſolebant, cum re vera pecuniȩ in actu ſtipulationis inſtrumenti, vt ſupra diximus; vt plurimum
3 non exburſentur, (Quæ exceptio in Cameralibus obligationibus non admittitur ad impediendam illius exequutionẽ, vt per Galleſ. ad form. cam. in 4. par. quæſt. 4. num. 2. Mohed. dec. 80. & corã Illuſtriſ. Blanchetto, in Roman. ſocietatis de Lucchinis de ann. 1578. quod intelligendum eſt de exceptione probanda, in tantum quod articuli non admittuntur ad illam probandum: quia impedior illam proponere: *Cũ obligatio Cameralis non admittat exceptiones extrinſecus à contractu, & requirẽtes altiorem indaginẽ vt dixit Rota in vna Tiburtina Sãbuci corã Cotta, die 17. Martij 1564.*) nec facit clauſula illa ſaluo iure impertinentium, & non admittendorũ; quia ea potius ponitur de ſtylo curiæ, vt per Verall. deciſ. 143. lib. 1. in manuſcript. & admittuntur articuli cum dicta clauſula, potius ad obturandum ora loquentium, quã propter aliquod dubiũ an articuli ſint pertinẽtes, nec ne, vt explicat Afflic. in deciſ. 33. nu. 8. Imo in exequutiuis quantumcunq; admittãtur cũ dicta ſolita clauſula, ſi pars paſſa fuit ſuper illis probationes recipi illæ vlteriorem exequutionem impediunt, vt per Galleſ. vbi ſupra, num. 2. eo enim caſu articuli habentur pro ſim-

pliciter admiſſis, & exceptio probata retardat, vt fuit dictum in vna Roman. officij extraordinatus Die xi. Aprilis 1567. coram Sarmiento. Soccin. conſ. 27. num. 26. verſ. ſed poſito, quod ita eſſet, & ſub num. 30. verſ. cum ita dico vol. 4. Nam ſecundum eum ſtāt iſta inſimul, quod ego impediar aliquid opponere, & tamen ſi illud eſt iam probatum, excluditur aduerſarius, vt per Alex. in l. nemo poteſt. num. 17. ff. de legat. primo. Pariſ. conſil. 54. num. 91. & ſeq. vol. primo, vbi, quod quando talis exceptio eſt probata corruunt inſtrumentū, iuramentū, & omnia in eo contenta: ſecus tamen de exceptione probāda, vt ſupra dixi Vſq. adeo quod abſolutio a iuramento neceſſaria, vt ſupra dixi non ſit, vt tenuit Rota in vna Nepeſina reſciſſionis contractus coram Fantutio die 5. Iunij 1555. in quo fuit datum dubium an contractus de quo agitur eſſet illicitus, cum ex eo quod eſſet celebratus per modū neceſſariæ inſtitutionis, & eſtinctionis cenſus quam ex eo, quod abſorberet omnes fructus caſtri, ita quod abſolutio a iuramento Comite Io: Franciſco non eſſet neceſſaria. Et dd. tenuerunt quod dato, quod contractus eſſet illicitus, & pernicioſus, tamen neceſſaria erat abſolutio a iuramento iuxta diſtinctionem Imol. in cap. Venerabilem col. fin. in verſ. venire, de electio. Sed quando contractus eſt ſimulatus; quia tunc non adeſt conſenſus verus iuxta terminos l. fin. C. de non num. pecu. & tunc corruit contractus, & iuramentum, a quo abſolutio non requiritur, & ita procedit dictum Bald. in l. nec patronus verſ. in litteris C. de oper. liberi. Et redeundo ad ea, quæ dicta ſunt de impertinentia articulorum dicendum erit, quod licet Iudex, ſi articuli ſunt impertinentes, poſſit illos etiam factis probationibus, eius arbitratu reijcere: quia talis admiſſio eſt interlocutoria, vt per Iaſ. in l. quod iuſſit ff. de re iud. Dec. conſ. 517. nu. 1. & conſ. 84. in fin. Ad obuiandum igitur cauilloſorum debitorum diffugijs, & pro maiori creditorum cautela, ex inueterata cōſuetudine receptum eſt, fieri à notario quandam ſocietatis memoriam, quam fidem vocant in qua officialis fatetur propria manu ſe in pede memoriæ eiuſmodi ſubſcribendo, pecunias in promptu, & (vt aiunt) in contanti accepiſſe. Nec propterea tollitur, quin creditor amiſſa hac memoria, vel forſan ab officiali non accepta, poſſit ad exequutionem inſtrumenti agere. Hæc enim creditori memoriæ cauſa inſeruit, cum inſtrumentum abſque ope memoriæ prædictæ, ſimul, ac ſequuta eſt creditoris expreſſa, vel etiam tacita ratificatio, completum,
4 & ſocietas perfecta dicatur. Tacita autem ratificatio ſatis dicitur inducta per ſolutionem pecuniarum, aut fructuum retentionem, ſeu receptionem: Exemplo venditionis, qui recipiendo

Digitized by Google

pretium rei venditæ videtur venditionem ratificaſſe, l. indebitã C. de cond. indeb. & l. mater. C. de rei vend. Anchar. quæſt. 38. num. 4. in 1. par. cum ratificatio tacitè, & expreſſe fiat l. Paulus, ff. rem ratam haberi; & magis ex facto, quam ex verbis inducatur, vt in vna Cremon. corã R. P. D. Plato nunc Cardinale ampliſſimo, die 26. Ianuarij 1587. cũ iſte actus ſolutionis fieri non poſſit citra ratificationem ſocietatis, vt per Crauet. conſil. 297. nu. 12.

DE LVCRO PECVNIARVM SOcietatum, tempore illas diſdicendi, & requiſitis ſuper earum contractu. Cap. XV.

1 *Si creditor moriatur intra tẽpus diſdicta, pecuniæ ſũt lucrifactæ.*
2 *Nimius rigor videtur repetere fructus ſolutos, lucrata ſumma principali.*
3 *Durãte tẽpore pro quo fructus ſũt percepti, ſocietas nõ diſdicitur.*
4 *In contractu ſocietatis mutuus requiritur conſenſus.*

1 SOCIETAS regulariter contrahitur ad ſex mẽſes, vel aliud tempus, & deinde ad beneplacitum ambarum partium cũ diſdicta quindecim dierum precedente; & durante dicto primo termino ſex menſium, vel alio conuento, ſocietas non poteſt diſdici, aut beneplacitum reuocari. Et ſi infra tempus huiuſmodi in inſtrumento ſpecificatum ille, ſuper cuius vitæ periculo pecuniæ poſitæ ſunt, moriatur, nihil prodeſt diſdicta per creditorem facta: quamuis per quindecim dies poſt illam ſuperuiuat. Nec illa obſtat accipienti pecunias, quin illas lucri faciat; immo tenentur hæredes dantis pecunias fructus ei anticipatè ſolutos, & adhuc integrè non decurſos reſtituere pro rata temporis, per quod ſocietas durauit, vt per Gabriel. conſ. 78. num. 3.
2 vol. 1. Attamen nunquam audiui, quod aliquis iudex condemnauerit ad illos reſtituendum; quia nimis rigoroſum videtur, fructus ſolutos repetere ſuperlucrata ſorte principali. Et hanc repetitionis intentionem in animum auaritiæ maculis nonnihil inquinatum cadere, vt plurimum exiſtimauerim. Si poſt primum ſemeſtre, vel aliud continuatæ per tacitum partium conſenſum ſocietatis tempus, quis ſocietatem ſuam diſdicere voluerit, id ſibi quandocunque licebit, dummodo fructus non receperit, quia

durante tempore, pro quo fructus ſunt ſoluti, diſdici nequit ſo-
cietas: ſed poſt factam diſdictam creditor pecunias recuperare
non poterit, niſi ille, ſuper cuius vitæ periculo erit contracta
3 ſocietas, per quindecim dies completos ſuperuixerit. Solent
huiuſmodi ſocietates ſæpe contrahi inter officialem præſentem,
& creditorem abſentem per interpoſitam perſonam, quæ ſibi fa-
cultatem diſdicendi fructus, & ſortem exigendi abſque aliquo di-
cti creditoris ordine, ſeu mandato in contractu reſeruat. Et quo-
niam eueniente caſu mortis illius, ſuper cuius vitæ periculo ſo-
cietas contracta fuerit, ſiue ſit alia perſona, ſiue etiam fuerit idē
principalis creditor, oriri poſſet dubitatio, an hæredes credito-
ris poſſent pecunias (niſi de mandato illius principalis ad coeun-
dam ſocietatem ſufficienti appareat) repetere: tutius erit, quod
in talibus inſtrumentis in actu illorum ſtipulationis mandatum,
ſiue epiſtola exhibeatur recognita, in qua detur facultas, pecu-
nias in ſocietatem dandi, vt ſupra dixi; quoniam in contracti-
bus ſocietatum ſimultaneus requiritur conſenſus, vt per Dec. con
ſil. 212. num. 9. Corn. conſ. 254. num. 1. vol. 3.

DE SOCIETATVM DISDICTIS. Cap. XVI.

1 *Diſdicta quomodo debeat intimari.*
2 *Forma diſdictæ.*
3 *Quindecim dies diſdictæ a die illius reproductionis incipiunt currere, & quare.*
4 *Diſdicta quando ſit reproducenda.*
5 *Diſdicta poteſt etiam fieri coram notario, & teſtibus.*
6 *Quare Pius Papa V. modum hunc ſuſtulerit.*
7 *In reproductione diſdictæ, teſtes per Notarium adhibentur.*

1 DISDICTA, ad hoc, vt afficiat, debet officiali
perſonaliter intimari; cū antequam procedi
poſſit ad executionē obligationis Camera-
lis, ea legitimè præmittenda ſit, vt per Galeſ.
vbi ſupra de proceſſu ipſo, nu. 10. & ſeq. Put.
dec. 32. in vna Aquen. L. 2. tamen hęc difficul
tas hodie remanet ſublata, cum paſſim in in-
ſtrumento ſocietatis per ſpeciale pactū con-
ueniatur, vt ſuperius in inſtrumenti ſocietatis extēſione apparet.
2 Et diſdictæ forma hæc eſt. Intimetur D. A. ſcriptori Apoſt. exaduerſo
pñli, qualiter infraſcriptus inſtans non intendit amplius conti-

nuare

nuare ſocietatem ſcutorum trecentorum auri in auro per acta infraſcripti notarij ſuper eius officio ſcriptoriæ Apoſtolicæ die ſecunda Iunij 1590.initam, imo illam diſdicit, beneplacitumq. ſuum in ea appoſitum reuocat, ac ſortem, & fructus rehabere vult & ad hoc ipſum interpellat omni meliori modo, &c. Inſtante Magn. D. Natali Rondanino principali, Petrus Antonius Catalonus eſt notarius. Qua diſdicta per Curſorem intimata, creditor principalis; aut Procurator habens in Promptu ad hoc ſpeciale mandatum illam producit in actis notarij, in cuiuſ diſdictæ extremitate notarius ponit hæc verba (idem principalis, aut N.procurator, prout in actis reproduxit,& diſdixit vt ſupra)
3 & annotata hoc modo diſdicta, quindecim dies a die illius reproductionis in actis notarij factæ;currere incipiunt: quia per talem reproductionem tunc vere probatur voluntas creditoris diſdicentis de nolendo vlterius ſocietatem cõtinuare.*vide dec. Illuſt. Card. Blanchetti tunc Rotæ Aud. ſub die 16. Martij 1579.* Eſt
4 autem reproducenda diſdicta ante mortem, alias propter fraudem,quæ fieri poteſt ob illius non reproductionem non tenet:voluntas enim in mente retenta nihil operatur l. repetendi. C. de condit. ob cauſam, Rolan.a vall.conſ.59.nu.45.vol.3. Pedemõ. deciſ.118.nu.8.& poſſet dari pęnitentia per illius lacerationem; ita fuit deciſum in Rota die 9.Maij 1554.corã Achille de Graſſis,quæ eſt impreſſa in tractatu Boccacij de Societatib.ſub n.190 incipien.ſeptem ex nouis, fol.67.& in alia Rom.ſocietatis coram
5 Chiſanen. Poteſt etiam fieri talis diſdicta extraiudicialiter præſenti officiali,dummodo fiat coram notario, & teſtibus, vel corã teſtibus fidedignis: de qua debet in actis conſtare, antequam ad exequutionem contra debitorem deueniatur. Sed quando eſt iudicialiter facta,cenſetur facta animo eam reproducendi,& penes notarium dimittendi,vt ſupra dictum eſt, Sed cum id non fiat,videtur in hoc intimans declarare animum ſuum,vt ibi, ſed quoniam ex productione,& admiſſione huiuſmodi diſdictę a die illius intimationis fraudibus creditorum,vt ſupra dictum eſt, vtile, & fructus abſq; aliquo pecunias amittendi periculo quærentium ampla patebat via. retinebant enim illas penes ſeipſos per menſes,& annos,eaſq;quandocunq;producebant,bene, ac ſancte Pius eius nominis quintus fe: re: more pij Paſtoris eorum animabus conſulendo,diſdictas huiuſmodi non afficere,niſi a die illarũ productionis voluit, & mãdauit;Idq; colligitur ex reſcripto alias ab eodem Pio V.obtento,per q. Vincentiũ Lucchinum contra hæredes q.Leonis Leonij apud acta q. Pompei Antonini præſentato;
7 & ita ab inde citra obſeruatũ fuit,& hodie obſeruatur.*Aduerte tamen,quod in reproductione diſdictæ,Notarius teſtes adhibeat,cũ*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

in actibus extraiudicialibus notario ſine teſtibus nõ creditur, vt alias in Rot.dictũ,& reſolutũ fuit, & ideo dici põt,nõ cõſtare de pratẽſa diſdicta quia paria sũt,aliquid nõ eſſe factũ,vel nõ apparere legitime factũ,vt per Afſl.dec.182.ſub nu.4.Tiraq.de retractu.ligna.§ 1.glo. 11.n.90.in fi.& in denunciatione reproducẽda, vide eũdẽ Tiraq.eo.tit.glo.2.n.24.vbi dicit,nõ credi in hoc actuario,qui videtur loqui in terminis noſtris.et quoad prædictã diſdictã,illiuſq;reproductionẽ.vide Caputaq.dec.108.li.2.& corã Seraph.dec.172.& alias 184.incip.fuit reſolutũ libro primo diuer.

DE DISSOLVTIONE SOCIETATIS. Cap. XVII.

1 *Referuntur plures modi diſſoluendi ſocietatem.*
2 *Si totum officium non vacat,ſocietas non diſſoluitur.*
3 *Per ſolutionem ſortis principalis, ſocietas diſſoluitur in totum.*
4 *Quamplura alia de ſocietate,& cenſu, quæ quotidie occurrunt, ſub ſilentio tranſiuerunt.*

NOtandum eſt ſocietatem, præter proxime relatum, pluribus alijs modis diſſolui. Diſſoluitur aliquoties de mutuo conrrahentium conſenſu; Nonnunquam per mortem vnius ex ſocijs, dantis ſcilicet, vel accipientis pecunias, vt in §. ſoluitur. Inſtit de ſociet. l. actione §. morte ff. pro ſoc. nec tranſit ad hæredes, etiam ſi eſſet conuentum l.verum §.in hæredem.ff.pro Soc.Dec.conſ.171.n.6. Pedemont.deciſ.76.nu.4.& 7.Pariſ.conſ.82. per totum vol. primo.Interdnm vero per venditionem officij, ſuper quo contracta fuit. Et in quocunque ex dictis caſibus, quindecim diebus diſdictæ non expletis,nec expectatis, poteſt ad repetitionem ſortis principalis procedi, dummodo accepti ferantur, fructus anticipate ſoluti. & nondum decurſi: excepto tamen ſi per mortem
2 dantis pecuniæ ſuperlucratæ non fuiſſent. Aduerte tamen ea, que ſupra de diſſolutione ſocietatis per officij venditionem diximus. procedere in officijs in totum vacantibus: ſecus autem in officijs in totum non vacantibus, cuiuſmodi ſunt Notariorum Auditoris Cameræ, Rotæ,& alia ſimilia officia,per quorũ venditionem,modo tamen ſcripturarum dominium penes vẽditorem remaneat, ſocietas non diſſoluitur, cum totum officium non ſit alienatum, & dummodo etiam ſcripturæ remanentes ſint redditus ſufficientis, & capacis ſocietatis, quæ ſuper toto officio contracta

tracta fuerat, vt fuit reſolutum in Rota in vna Rom. ſocietatis co
3 ram R.P.D. Seraphyno die 6. Nouem. 1581. Fuit etiam aliquando per acutos, & doctos viros deductus alius diſſolutionis ſocietatis modus; per ſolutionem ſcilicet partis ſortis principalis, totam ſocietatem tacite diſſolutam cenſeri: quia per partis ſolutionem, ſocius videtur ſoluiſſe animo ſocietatem diſſoluendi, & per talem ſolutionem vniuerſum debitum agnouiſſe videtur. L. cum notiſſimi. §. pen C. de præſcript. Bar. in l. cum fidem, num. 1. C. de non numer. pecu. Repugnat enim naturæ ſocietatis ſolutio partis capitalis, & agnitio debiti reſidui, ad quod conueniri non poteſt durante ſocietate: Vnde per illam ſolutionem cenſetur communi diſſenſu diſſoluta, ſicut quando vnus ſocius ſciente alio, nomine proprio contrahit, Aym. conſ. 113. num. 7. Caputaquen. deciſ. 196. lib. 1. cum natura ſocietatis ſit, vt totum capitale remaneat, vt per Bar. in l. fin in fi. C. de frum. Vrb. Conſtan. l. x1. ſocietas enim tamdiu durat, quamdiu integer conſenſus perſeuerat, text. in l. tamdiu C. pro ſoc. quem ſequitur Ant. Gomeſ. var. reſol. Thom 2. cap. 5. de ſociet. nu. 6. ſed per receptionem partis conſenſus non eſt amplius integer, & conſequenter ſocietas non durat. Nec inducitur renouatio pro reſiduo: quia requiritur quod inter eos aliquid factum fuerit, quod fieri non potuerit citra ius, & nomen ſocietatis, vt per Caſtren. conſ. 43.
4 verſ. reſtat videre vſque ad fin. num. 20. De his diſſolutionibus ſocietatis, ac alijs caſibus mortis in ſocietate exceptis, ac illius non ſuperlucratione ex contractu non adimpleto, & ſi ea ſu per futuro officio legitimè contrahi queat, & quando tunc illius incipiat currere tempus, & ſimiliter, an intempeſtiue diſdici, & periculum vitæ transferri valeat, & an liberato officiali, ſocietas valida quoad omnia remaneat, ac etiam de cenſibus tam ante, quam poſt Conſtitutionem Pij Papæ Quinti creatis complura alia, quam ſupra, & infra dicendam hinc ſingulatim conſcribere, caſuſque quotidianos in curia occurrentes enumerare, legumque auctoritatibus, exemplis, ſacriſque Rotalibus deciſionibus confirmare ſtatueram: Sed cum de eis per viros doctiſſimos ac eruditiſſimos particulares tractatus nuper in lucem editi fuerint, in quibus non ab recenſui omnia copioſe tractari, ideo in his vlterius elaborare nolui; Et licet nulla præcedente prohibitione, licite potuerim per agrum alienum tranſire, vt in l. per fundum ff. de ſer. ruſt. præd. tamen, ne agrum noſtrum aliena ſegete fertiliorem reddidiſſe, ac vanam potius oſtentationem, quam vtilitatem quæſiuiſſe videar, vt dictum eſt in eis, vlterius nolui elaboraſſe, niſi tãtum quoad ea alias per me relata in meo

Digitized by Google

praxis libello quę pręſenti opuſculo pro minori lectorũ diſpendio repetere, ac prædictis legibus, & Rotalibus deciſionibus confirmare arbitratus ſum.

DE CASIBVS MORTIS IN SOCIETAtibus exceptis. Cap. XVIII.

1 *Excipitur aliquoties caſus peſtis, quando de illa dubitatur.*
2 *Si creditor peſtem fugiens itineris incommodo obierit an pecunias amittat.*
3 *Excipitur etiam caſus partus, & illius prægnantiæ.*
4 *Excipitur etiam caſus mortis ſuperuenientis ex morbo à prægnantia cauſato.*
5 *Caſus morientis in bello excipitur.*
6 *Non excipitur caſus obitus illius, qui natando ſubmergitur.*
7 *Pari rõne nõ excipitur mors hominis tegula vento deiecta occiſi.*
8 *Si homo intus domum igne caſu accenſam, & ardentem comburatur hic modus eadem ratione non excipitur.*

1 IN ſocietatibus plures caſus mortis excipiuntur, vt ſuperius in inſtrumenti ſocietatis formula declarauimus; plures quoq; inconſiderati caſus eueniũt, ſuper quibus nõ paucæ oriũtur difficultates. Excipitur caſus peſtis, qñ aliqua eſt de illa dubitatio, & poni ſolent per notarium in contractu hæc verba, excepta ẽt
2 peſte, aut cauſa. Sed ſi, ad peſtem in loco habitationis creditoris valde vrgentẽ euitandum, creditor alienam petens patriam magnis itineribus, & imbribus, aut actu faticatus intereat, an cauſa peſtis dicatur, ita vt pecuniæ nõ amittãtur, dictorum iuris conſultorum, qui de hoc ex profeſſo (vt ſupra dictum eſt) particulariter tractauerunt, iudicio remitto: quia ex allegatis in proxime pręcedenti cap. non hanc aſſumpſi prouinciã. Excipi-
3 tur etiam per verba expreſſa à notario poſita, quando pecuniæ ſuper periculo vitæ mulieris ponuntur, caſus partus, & ex cauſa partus, ſiue prægnantiæ, in quo caſu plures naſcuntur difficultates. Et
4 pluries fuit reſolutum, quod licet in ipſo partus actu mulier non moriatur, & licet etiam ex prægnantia conualeſcat, tamen ſuperueniente aliqua febri ex dicta prægnantia cauſatæ; ſi de hoc per valde peritorum phyſicorum fidem conſtet, pecuniæ non amittuntur: idque non ſemel fuit in Tribunali Auditoris Cameræ, & in ſacro Rotæ auditorio coram bo: me: Oradino in vna Romana ſo-

cietatis

cietatis 27. Iunij 1569. & in alia magnifici D.Ioannis Aloyſij Ruberti deciſum. Poſſet etiam dubitari, vtrum amiſſæ cenſeantur pecuniæ, ſuper periculo alicuius, qui in publico, & generali bello decedat, poſitæ. Et vidi caſum iſtum acutiſſimè diſputatum; Quidam Capitaneus Lutius Romanus ad bellum in Galliam profectus certas habebat ſuper ſuæ vitæ periculo pecunias; & dum ciuitatem Poictiers nuncupatam ab hoſtibus obſeſſam cuſtodiret, per rimulamq; arcis ſeu feritoriam inimicos, quid ſibi pararent, cerneret, archibuſij ictu in fronte percuſſus occubuit. Super hoc ortum fuit dubium, quod acriter diſputatum fuit coram bo: me: R.P.D. Vincentio Fuſcherio inter dicti Capitanei hæredes, & debitores Illuſtres, & valde potentes; pro quorum parte deducebatur cauſa ceſſationis ſuſpicionis operæ, ſeu doli alicuius intereſſe habentis; ad hoc enim potiſſimum clauſula hæc appoſita eſſe videtur; ad hoc inquam, ne quis pecunias recipiens auiditate illas ſuperlucrandi ductus, creditoris mortem procuraret. Demum pecunias amiſſas non fuiſſe deciſum fuit ratione (vt opinor) verborum in ſocietate appoſitorum, vel alias vtcunque ab homine violenter
6 inflicta. Dubitaret forſan aliquis, an amitterentur pecuniæ, quę ſuberant periculo vitæ alicuius, qui animi gratia natando in flumine ab aquis rapidis, & violentis obruatur? Et dicerem in hunc euentum amitti, vt fuit alias deciſum eadem ratione: ceſſat nãq;
7 hominis miniſterium. Si mota à vento tegula prætereuntem hominem cadens occiderit, ſimili ratione pecunias amitti dicen-
8 dum videtur: id etenim abſque hominis induſtria euenit. Si igne intus domum accenſam quis moriatur, pari ratione pecunias amitti, videtur declarandum, niſi ab homine voluntariè, vel etiam accidentaliter flamma accenſa fuerit. Caſus prænominati pluries in tribunali Auditoris Cameræ acciderunt, &, vt ſupra diximus, deciſi fuerunt.

DE CASV OBITVS HOMINIS, QVI POST lethale acceptum vulnus mortem ſibi conſciuit. Cap. XIX.

OMittendum non cenſui caſum memoria, & notatu dignum. Anno a Chriſto nato 1575. dũ eſſem arrendatarius officij q.d. Fabritij Galletti Auditoris Cameræ Notarij, acceſſi ad caſale Palidori, alias per dd. Iulium Boſcum, & Paulum Gauottum ab Illuſtriſs. D.Carolo Muto conductum; in qua conductione D. Fa-

Fabritius pro quarta parte erat particeps, cuius occaſione inter partes ipſas orta fuit lis , & differentia . Et cum ibidem inter Baptiſtam dictorum Boſchi, & Ganotti miniſtrum , & dicti Fabritij famulos ad rixam deuentum eſſet, prænominatos d.Fabritius archibuſio ictus vna cum vno ex ſuis famulis ibi occubuit, & in eadem rixa lethaliter, vt à chirurgo referebatur, ictu quoque archibuſii Baptiſta ſupraſcriptus vulneratus remanſit; ſuper cuius vitæ periculo quidam Roccus Godinus ſcuta Trecenta in ſocietatem habebat.Cumque ſic vulneratus in cubiculo domus dicti caſalis ſub executorum cuſtodia detineretur, ſe à feneſtra dicti cubiculi ſponte, & animo deliberato, ac nullo penitus hominis miniſterio interueniente proiecit , & ſtatim occubuit. Fuit ſubinde mota lis ex Baptiſtæ filiorum , & hæredum parte, aduerſu Rocchum ſuper pecuniarum prædictarum reſtitutione, coram bo: me:Vincentio Fuſcherio, & ſucceſſiue Cæſare Loccatello Rocchus pecunias per mortem Baptiſtæ, ſuper cuius vitæ periculo erant poſitæ, ſuperlucratas fuiſſe allegabat, & propterea inſtrumentum ſocietatis caſſari inſtabat, Replicabant hæredes,pecunias ſuperlucratas non fuiſſe per mortem eorum patris ac illarum reſtitutioni locum eſſe: quia, quamuis ex dicta proiectione pater deceſſiſſet, tamen fuerat à principio non vnico archibuſij ictu lethaliter vulneratus, & magna vna , ac quamplures paruæ pilæ plumbeæ in eius corpore remanſerant, & de hoc chirurgus teſtimonium dicebat; quodq; cauſa eius mortis principalis fuerat dictum vulnus ab homine illatum;& quod hæc cauſa tanquam principalis attendi debeat, non autem proiectio illa, quæ acceſſoria erat cenſenda. His allegatis non obſtantibus, ſi conſtitiſſet ex proceſſu Baptiſtam ex proiectione à feneſtra abſque hominis ope obijſſe, pecunias per Rocchum ſuperlucratas eſſe dicendum arbitrarer; quia proiectio fuit cauſa proximior mortis,quæ magis eſt attendenda, Affl.dec.127.nu.2.

AN AGENS AD PECVNIARVM SOCIEtatis conſequutionem, perſonam, in cuius vitæ periculo ſunt, ſuperſtitem eſſe docere teneatur.

Cap. XX.

Contrahitur non raro ſocietas ſuper vita perſonæ extra Vrbem degentis,vt puta Florentiæ,Venetijs, vel alijs etiam longinquioribus partibus; Qua finita,ſi debitor ante pecuniarum reſtitutionem ſe de exiſtentia,& ſuperuiuentia perſonę huiuſmodi

iuſmodi abſentis certiorem fieri petit,&, niſi id fiat , pecunias reſtituere recuſat , dicitq; ad illarum ſolutionem non teneri , niſi ſaltē data idonea cautione de faciēdo venire fidē ſuperuiuētiæ , & de reſtituendo pecunias in euentem illius mortis;eius dictum non attenditur , ſed ad vlteriorem exequutionem his minime obſiſtentibus proceditur . Quia vltra , quod quis regulariter ſatiſdare non teneatur , præſertim quando principalis eſt idoneus,ſecundum Bald. in l. cum clericis. C. de epiſ.& cleri. ſubeſt etiam alia ratio in hoc ; Quia recipiens pecunias debebat à principio ſe certiorem reddi facere de perſona illa , ſuper cuius periculo inita eſt ſocietas , & ideo illi imputandum eſt ; præſumptio enim eſt contra ipſum . quia ex generali iuris regula illius exiſtentia,& ſuperuiuentia præſumitur vſque ad certum annos , vt not. in l. fin. C. de ſacroſanct. Eccleſ. & propterea ſufficit allegare vitam abſque alia probatione, Bald.in c.ex tenore.col. 1. ibi , tunc viuen. de Teſti. & in l. ſi adulterium ff. de teſtam. aperien. Sed ſi excipiens fundat ſe in morte, illam probet . Verum nihilominus eſt, quod Iudex ex vrbanitate quadam potus , quam iuris diſpoſitione non petitam ſatiſdationem , ſed tantum iuratoriam cautionem pro partis indemnitate dari per creditorem egentem mandatur .

DEPERDITO , AVT IN ACTIS NON redacto originali ſocietatis inſtrumento , quomodo procedatur. Cap. XXI.

1 *Vigore fidei , ſeu memoriæ ſocietatis non proceditur, niſi contra officialem,qui eam ſubſcripſit .*

2 *Si fides eſt ſubſcripta a principali notario , poteſt contra omnes principales obligatos procedi .*

1 SI aliqando euenerit , vt ſępe euenit , ſubſtitutorum negligentia , aut incuria , ſocietatem inſtrumenta deperdi,aut in actis non redigi,vigore fidei,ſeu memoriæ ab officiali ſubſcriptæ,de qua ſupra memimus,non poteſt contra alium, quam contra officialem, qui illam ſubſcripſit , facta prius manus,& ſubſcrptionis illius recognitione,ac prçcedēte iudicis decreto,ſup formę Camerę extētio
2 ne, pcedi. Si vero fides à notario principali officij domino ſubſcripta fuerit , contra omnes in ſocietate obligatos procedi poterit.

DE

DE SOCIETATIBVS SVPER OFFICIO vltra medietatem pretij ære alieno grauato contrahendis. Cap. XXII.

1 *Ex conſtitutione Pauli Quarti non ſubſiſtebant ſocietates initæ ſuper officijs, quando æs alienum ſuper illis contractum, medietatem illorum pretij excedebat.*

2 *Hodie contrario vtimur; ſecus tamen vna cum dante pecunias.*

1 EX conſtitutionis fel:rec: Pauli IIII. forma ſtatutũ
fuit, ſocietates non recipi ſuper officijs officialiũ,
qui illa vltra eorum medietatẽ ære alieno graua
ta, hyppothecata, vel plures ſocietates ſuper his
proprio, vel aliorum commodo contractus habe
2 rent. Sed nihilominus cõtrario vſu receptũ eſt, re
cipi infinitas ſocietates ſuper officijs ære alieno quater, & quin-
quies vltra totum pretiũ oneratis, & hyppothecatis; non tamen
cũ vno dãte pecunias: quia tunc vltra valorem officij ſocietates
non ſubſiſtunt, vt fuit reſolutum in Rota coram Illuſtriſſ. Card.
Blanchetto, de anno 1591. 28. *Ianuarij in cauſa Rom. ſocieta-
tis Cæſaris Boſſil.* Præterea, multi ſunt officiales, quos conducti-
tios appellare quodammodo poſſumus, qui pacta certa merce-
de ſocietates, etiam mille in dies ſingulos, ſi tot occurrerint coe-
undæ, pro ſeruitio, & intuitu aliorum, & præſertim forenſium,
& in Curia amicis officialibus carentium coeunt, licet non de-
ſint aliqui timoratæ conſcientiæ, qui audientes, nedum a confeſ-
ſarijs, ſed etiam a concionatoribus has ſocietates, quæ ſic contra
huntur, eſſe illicitas, eorum pecunias ſuper eiſdem officijs dari
negant.

DE SOLVTIONE FRVCTVVM ſocietatis. Cap. XXIII.

1 *Fructus ſocietatis debentur ad rationem duodecim pro centenario, & anno, & non nunquã ad minorẽ, non autẽ ad maiorem.*

2 *Olim etiam poſt ſocietatis finem ad eandem rationem debebantur.*

3 *Hodie, ſocietate finita, ceſſat ſolutio fructuum.*

4 *Si ex parte creditoris expeditur mãdatũ pro credito cõſequẽdo, debẽtur fructus ad rationẽ ſeptẽ pro quolibet cẽtenario, & anno.*

5 *Debitor in mora conſtitutus cogitur ad ſolutionem fructuum ratione damni emergentis.*

6 Mo-

6 *Moriente officiali, vel officiũ vendente, fructus ultra ſeptem pro centenario non ſoluuntur.*

7 *Hodie fructus exacti, & poſt diſſolutam ſocietatem decurſi cum ſorte compenſantur.*

8 *Si creditor venditionem officij ſciuerit, nulli fructus ei debentur, & quando fructus ſciuit non repetuntur.*

9 *Non factis diligentijs, nulli ſoluuntur fructus.*

10 *Pactum, quod fructus debeantur ad eandem rationem, videlicet, duodecim pro centenario diſſoluta ſocietate; eſt illicitum.*

1 EX forma contractus ſocietatis, fructus illius
ad rationem duodecim pro quolibet cente-
2 nario, & anno, & aliquando ad minorẽ, nun
quam tamen ad maiorem ſummam conue-
3 niuntur, vel debentur. Modo autem obſerua
tur, prout iuri conſonum eſt, quod periculo
vitæ ceſſante, etiam fructuum ſolutio ceſſet,
cũ tunc ad ſimplex mutuũ reducatur, prout
fuit deciſum in Rota corã bo: me: Scip. Card. Lancell. tunc Rotæ
4 Auditore in vna Rom. ſocietatis 28. April. 1570. Sed ſi ex credi-
toris parte pro ſuis pecunijs rehabendis diligentiæ fiant, non ſo-
lum citationibus, ſed etiam mandato expedito, & factis diligẽtijs
de illud exequendo, fructus ad rationem ſeptem pro centenario,
& anno ſoluuntur de conſuetudine, & ſtylo curiæ, vt infra expreſ-
5 ſius ſuo loco dicetur. Sed ſi creditor pecunijs indiget, nec eas à
debitore, in ſolutione diuturnam nimis moram faciente recupe-
rare poteſt, præuiaque notificatione indigentiæ eiuſmodi debito-
ri facta, eoq; in mora conſtituto, ac pręmiſſa proteſtatione citato
debitore facta, & per iudicem admiſſa, de illas ad ſocietatem,
ac aliud quodcumque licitum intereſſe recipiendo, illas poſt
moram debitoris ſi actu recipiat, iudex omnes fructus, ſeu aliud
intereſſe, quod creditorem ex nouo contractu pati continget,
ratione damni emergentis, præuia illius verificatione, etiam
exequutiuè procedendo (modo tamen ab exceſſiua liquidatione
appellatum non fuerit) ſolui mandabit etiam ratione lucri ceſ-
ſantis, interueniẽtibus requiſitis, de quibus per Paulum de Caſtr.
in l. 3. §. fin. ff. de eo, quod certo loco. Vbi habetur, quod
ſi probatur intereſſe certitudinaliter, & verè, non autem præ-
ſumptiuè, tunc tale intereſſe debetur etiam ratione lucri ceſſan
tis, vt ibi verſic. intellige hoc, quem Rota fuit ſequuta, vt
per Mohedan. deciſ. 208. & Conſilium Neapolitanum, vt atte
ſtatur Afflict. in deciſ. 20. num. 20. & ſequent. Durante autem
ſocie-

Digitized by Google

ſocietate, ſi officialis vendiderit officium, hodie fructus niſi ad dictam rationem ſeptem in ſingula centenaria, & annos ſolui
7 non conſueuere. Quando a creditore poſt diſſolutam per officij venditionem, vel officialis mortem ſocietatem, fructus ad rationem in inſtrumento conuentam exacti fuerint, reſtituendi veniunt, ſeu compenſandi ad prædictam ſeptem pro centenario, & forſan ad minorem ſummam iudicis arbitrio, habita temporis,& perſonarum ratione. Et hæc locum habent, etiam ſi creditor officij venditionem, vel officialis obitum prorſus ignorauerit. Si autem creditor ſciuerit, nulli ei fructus debentur. Si tamen officialis poſt venditum officium ſponte ſoluit fructus creditori talis venditionis ignaro,non repetit, neque compenſatur propter eius malam fidem, & quia etiam videtur donaſſe, vt l. p.ff. de condit. indeb. & ita fuit in tribunali A. C. obſeruatum,
9 & practicatum. Nullis vero factis diligentijs pro exactione a creditore, vel etiam factis aliquibus, non tamen expedito mandato, nec procurato de illud exequendo, vt ſupra dictum eſt, in omnibus ſuperius expreſſis caſibus nulli ei ſoluuntur fructus. Et
10 propterea ex præmiſſis, & infra dicendis rationibus cenſerem abolendum fore pactum illud, quod fructus ſemper debeantur ad eandem rationem conuentam duodecim pro centenario etiam diſdicta, ſeu diſſoluta ſocietate: quia pluries in Rota fuit declaratum illicitum, & damnatum, vt in pluribus deciſionibus rotalibus, preſertim in dicta Rom. ſocietatis coram Lancellotto die 28. April. 1570. & alia, coram eodem, die 2. Iunij dicti anni. dicitur, quod ſocietate,ea remanet tãquam purum mutuum, & illa taxatio: quæ ſit vigore præſcripti pacti, eſt illicita, & propterea nullis factis diligentijs per creditorem, vt ſupra dixi, nulli fructus debentur. Factis autem diligentijs, ſi debitor eſt moroſus in reſtituendo, ex quadam æquitate creditor poteſt exigere aliquod honeſtum lucrum arbitrio iudicis, prout ſolent reddere pecuniæ, quæ ſtant otioſæ abſque aliquo periculo vitæ, vt ſupra ſicuti dictum fuit per bo: mem: Accorambonum Rotæ Decanum in eius voto reddito q. Illuſtriſs. d. Cardinali Caraffæ ſuper dicta ſolutione fructuum ab eo de ordine Papæ requiſito, & hodie ſoluuntur ſeptem pro centenario quolibet anno, vt ſupra dictum eſt. Et quod fructus ad rationem duodecim pro centenario licite percipi poſſunt, durantibus quindecim diebus diſdictæ,quia intra dictum tempus durat ſocietas.Put.deciſ.68.li.3. De ſocietatibus hæc dixiſſe volui latius fortaſſe, quam onus ſuſceptum requirit; cum, hæc omnia in practica potius, quam in iure conſiſtant, & legis latoribus, iuriſque peritis hic contrahen

di

di modus non innouerit, remittendo me ad ſingulariſſimum Ll. doctorum Io: Franciſcum Caſtracanum, qui de hoc in ſui libri tractatu diffuſius ſcripſit. Sed quid ſi intereſſe creditoris verè non aſcenderit ad taxatam ſummam; an tuta conſcientia poterunt taxatam ſummam recipere? & forte negatiua eſt probabilior, remitto tamen me ad Theologos. (*Et licet nuperrime contrarium tenuerit Rota, vt in vna Roman. ſocietatis coram R. P. D. Mellino, vt ſcilicet nullo modo fructus debeantur poſt diſdictam, ſicut diſſolutam ſocietatem, ex rationibus, de quibus in ea, tamen credidi non erraſſe, cum circa hoc me ad Theologos remiſerim, quorũ opinio in materia vſurarum ſequenda eſt magis ſecura, quo ad cõſcientiam.*) quam deciſionem vna cum nonnullis alijs rotalibus deciſionibus in aliquibus nobilis importantiæ caſibus omiſſis per doctiſſimos, qui de his ſocietatibus ex profeſſo ſcripſerunt non inutile hic imprimendas curauimus: ſi autem creditor ſocietatis poſt diſdictam, ſeu diſſolutam ſocietatem magis licite, & ſine conſcientiæ ſcrupulo voluerit exigere fructus, ſeu intereſſe lucri ceſſantis ſeruabit modum traditum a Matt. de Afflict. in deciſ. 20. ſub num. 2.

DECISIONES ROTAE IN MATERIA SOCIETATVM.

VOTVM R. P. D. FABII Accoramboni Decani, ſuper fructibus poſt diſdictam ſocietatem.

EPITOME.

Diſdicta, & diſſoluta ſocietate non debentur fructus, licet debitor ſit conſtitutus in mora, ſed tantum debetur intereſſe legale quinque, aut ſex pro centenario.

SVMMARIVM.

1 *Societate diſdicta, & interpellatione facta in iudicio pro ſortis reſti-*

reſtitutione, an donec moroſus debitor ſortem perſoluerit abſq; fœnoris vitio poſſint fructus exigi.

2 *Pactum appoſitũ in contractu ſocietatũ, vt diſdicta ſocietate currant fructus vſq; ad integrã ſatisfactionẽ ſortis principalis an valeat.*

3 *Et quid dicendum ſecundum Theologos, & Canoniſtas.*

4 *Societate diſdicta nihil poteſt recipi, nec vigore pacti.*

5 *Et quid ſi petatur ratione intereſſe lucri ceſſantis.*

6 *Et quid dicendum quando aliquis eſſet certus de lucro.*

7 *Creditor an aliquid debeat habere ſi non probatur intereſſe lucri ceſſantis.*

8 *Homo tenetur ad reſtitutionem eius, in quo damnificauit.*

9 *Minus eſt habere in virtute, quam in actu.*

10 *Creditori, qui non adhibuit diligentiã exigẽdi ſortẽ poſt diſdictã ſocietatẽ an debeãtur fructus ad rationem ſeptẽ pro cẽtenario.*

1 SVppoſita conſuetudine paſſim obſeruata, & approbata hic in Curia accipiendi pecunias ſub nomine ſocietatis officiorũ ad rationẽ duodecim pro centenario quolibet anno durãte ſocietate. Verũ ea diſdicta, & diſſoluta, & interpellatione pro ſortis reſtitutione in iudicio facta poſſit iure, & abſque fœnoris vitio exigi, & recipi eadẽ quãtitas, lite pẽdẽte, & donec moroſus debitos ſortẽ ipsã exſoluerit, vel debeat potius eo caſu interuſuriũ illud ad aliꝙ maiorẽ ſummã redigi, & ad quã honeſte taxari poſſe videatur.

2 Punctis iſte ex parte Sanctiſſimi Domini Noſtri, & Illuſtriſſimi, ac Reuerendiſſimi Cardinalis Caraffę mihi propoſitus duas habet partes, vt ex eius inſpectione apparet. Circa primam partem, an valeat pactum ab initio contractus ſocietatis in ipſo contractu appoſitum, vt diſdicta ſocietate currant fructus, & ſolui debeant in eadem quantitate, ſicut ſoluebantur durante ſocietate vſque ad integram ſatisfactionem ſortis principalis, prout de conſuetudine huiuſmodi pacta apponi conſueuerit in qualibet ſocietate officiorum.

Breuiter reſpondendo dicendum arbitror tale pactum ſecundum magis communem opinionem non valere, vt tenuit Cyn. in l. 1. C. de ſentent. quæ pro eo quod intereſt, & Bart. ibi num. 16. & Alb. in l. 1. C. de Summa Trinitate, vbi dicit ita fuiſſe iudicatum in Ciuitate Bergomi, & ibi Io. Bapt. de Sanct. Seuer. vbi ponderauit ad hoc, Bart. vbi ſupra, Bald. in l. rogaſti. §. ſi tibi. ff. ſi cert. pet. qui melius omnibus declarat, & ad quem omnes recurrunt,

Digitized by Google

currunt,& ibi Purpur.dicit hanc eſſe communem,& à num.39.vſq; ad num.56.Rom.in conſ.520.Socin.in conſ.579.Alex.in conſ.221. vol.2.Dec.in conſ.39.116.133.119.& 322. Aym.in conſ.180. nu. 3.Lauren.Silua in conſ.6. num. 46. vbi dicit hanc opinionem eſſe communem.Nouiſſ.in tract.de mercator.in titulo de contract.mercat.num.2.poſt principium.Modern.in tract.de contract. vſur.fol. 14.num.34.Iacob.Renal.in d.l.1.fol.138.ver.ſexto intellige,de ſen. quæ pro eo,quod intereſt.Cagn.ibi num.49.cum ſeq.Petr. Rebuff. ibi num.34.dicit ita fuiſſe iudicatum in Senatu Io.Parius in regula quatenus in prima regula,de reg.iur.Caſſen.in conſuet.Burgund.§. 23.ſub num.61.Afflict.decis.20.vbi dicit ita fuiſſe iudicatum Neapoli,& ſic ex iſtis patet iſtam eſſe communem opinionem Legiſtarum,& quod ita fuit iudicatum in tribus locis Bergomi in Gallia, & Neapoli,& per Alb.Rebuff.& Afflict.

3 Et non ſolum eſt communis opinio Legiſtarum,ſed etiam Canoniſtarum,& Theologorum,nam idē tenuerunt Ioan.Andr.in cap.ſalubriter,de vſur.& Car.ibidem Aluar.poſt alios in cap.conquæſtus, eod.tit.& in eod.conſ.148.Laur.de reſt.in cap.conſuluit,q.53.& ibi etiam Ant.de Butr.& Felin.in cap.cum venerabilis, num. 5. de except.Theologi autem ſunt infraſcripti, videlicet Diuus Thomas 2. 2.quęſt.28. art.1.cuius verba inferius deſcribam S. Bernardus relatus per Felin.in d.cap.cum venerabilis,ſerm.32.cap.2. Ant.in 2. par.ſumm.in tit. de nut.& vſur.§.22.Gabriel ſuper octaua ſentent. diſtinct.15.4.15.verſ.pro ſolutione notandum eſt,ſub tit. de vſuris, ſum.Ang.in ver.vſura,il primo,& ibi etiam ſumm.Silueſtr.Corrad. de contract.illic q.30.in 4.concluſ.Bero.in cap.fin.num.51.poſt Inno.& Oſtienſ.

4 Circa ſecundam partem dubij conſiderandum eſt, quod vigore contractus ſocietatis nihil poteſt recipi,quia finitus eſt propter diſdictam,vigore autem pacti etiam non poteſt,quia pactum non va-
5 let,vt oſtenſum eſt,ſed an peti poteſt, tāquam intereſſe,& in hoc diſtinguendum puto iuxta doctr.Paul.de Caſtr.in l.3.§.fin. ff. de eo, quod cert.lo.quam ſemper ſequuta eſt Rota,quod autem probatur
6 intereſſe certitudinaliter,& vere ſcire pręſumptiue,& tunc debetur iſtud intereſſe lucri ceſſantis ;ſi vero non probatur tunc nihil ſibi debetur,vt dicit Paul.de Caſtr.ibi,cuius verba ſunt hęc,intellige.Hoc verum,quando eſt certum,quod fuiſſet lucratus ſi pecuniam habuiſſet,vt quia probatur,quod habuit pręmanibus mercantiā, de qua fuiſſet lucratus,eo quia pecuniam non habuit nō potuit emere, uel alio modo poſſit conſtare,ſecus ſi erat incertum,quia non ſequitur conſuetus eſt lucrari aliquando,ergo ſi habuiſſet,fuiſſet lucratus,nā poſſibile eſt quod multa potuerunt euenire in contrarium.

C Et

Et cum dicto Paul.de Caſtr. cōcordet Diuus Thomas 2.2.quæſt. 78.art.2.verſ.ad primum, vbi ita dicit recompenſationem veram damni in hoc, quod de pecunia non lucratur non poteſt in pactum deducere, quia non debet vendere, quod nondum habet; & poteſt impediri multipliciter ab habendo.

7 Sed nunquid debeat aliquid habere ſi non poteſt probare interesſe tunc ſubdiſtinguerē, aut debitor fuit moroſus, & tunc poteſt ex quadam æquitate creditor exigere aliquod honeſtum lucrum arbitrio iudicantis ſecundum qualitatem perſonarum, & negociorum, & hoc expreſſe dicit idem Diuus Thomas 2.2. q. 62. cuius verba

8 ſunt infraſcripta. Et ideo homo tenetur ad reſtitutionem eius, in quo damnificauit, ſed damnificatus dupliciter, vno modo, quia aufertur ei, quod actu habet, & tale damnum eſt ſemper reſtituendum ſecundum recompenſationem æqualem, puta ſi aliquis damnificet aliquem domus eius, tenetur ad tantum, quātum valet domus; alio modo ſi damnificet aliquem impediendo ne adipiſcatur, quod erat in via habendi, & tale damnum non oportet recompenſare ex æquo

9 quia minus eſt habere aliquid in virtute, quam habere actu, qui autem eſt in via adipiſcendi aliquid habet ſolum in virtute, vel poteſt & ideo ne redderetur vt haberet in actu reſtitueretur ei, quod eſt oblatum, non ſimplū, ſed multiplicatum, quod non eſt de neceſſitate reſtitutionis vt dictum eſt, tenetur tamen aliquam recompenſationem facere ſecundum conditionem perſonarum, & negociorum Hæc Diuus Tho. Quapropter ego dicerem ſi eſt facta diligentia darem ſibi intereſſē legale, quinque aut ſex pro centenario, prout ſolent reddere pecuniæ, quæ ſtant abſque periculo vitæ, prout ſtant poſt diſdictam ſocietatem, & tantum ſolent reddere prædia tam ruſtica, quam vrbana, vt l.de non alien.

10 Si vero malam fecit diligentiam ego non darem ſibi obolum quia præſumitur hoc feciſſe in fraudem vſurarum.

Huic determinationi non obſtat Dec. in cap. cum venerabilis, de exceptionibus, in quo eſt totum fundamentum tenentium contrarium, videlicet, quod quando intereſſe eſt veriſimile poteſt paciſci de certa quantitate, & ponit exemplum in fœudo iuxta l. curabit. de act.empt. nam tripliciter reſpondendum eſt. Primo quod Dec. contra mentem omnium Doctorum, & contra quod ipſe tenuit in dd.conſ. vt etiam aduertit Purpur. qui ipſum reprobat in d. §. ſi tibi; & Perin. in d. cap. cum venerabilis, niſi a quo Dec. habuit dicit hoc eſſe contra mentem Doctorum.

Secundo reſpōdetur, quod nulla eſt veriſimilitudo, quod quis ponat pecuniam ad duodecim pro centenario ſine periculo vitæ, proſtant pro diſdictam, niſi eſſet manifeſtus vſurarius.

Tertio,

Tertio,& vltimo reſpondetur, quod Dec. loquitur in valde diuerſis termini,ſcilicet in ſeudo vendito, iuxta d.l.curabit, quo caſu debitor percipit fructus fundi, & certum eſt quod fundus reddit aliquid quolibet anno,niſi eſſet aliquis fortuitus caſus, qui non habetur in conſideratione, in caſu autem noſtro non habetur talis certa veriſimilitudo, quia,& ſi daret pecuniam alteri officiali ad ſocietatem,poſset tamen de hoc non lucrari,vel propter mortem, vel propter decotionem.Et reſpondeo etiam ad conſ.Paris. 60.col.1. quia ipſe fundatur in conſ.Dec. 183.qui dicit totum oppoſitum. Et etiã reſpondeo ad id,quod dicit Couarr.var.reſol.lib.3.cap.1. quia fundatur in d. Dec. in d.cap. cum venerabilis, cui fuit ſatis ſupra reſponſum.

Non obſtat extrauag.Mart. & Caliſ.quia loquuntur in cenſibus, qui poſſunt ſubiacere periculo ruinæ domus,vel cenſualis predij, in quibus inpoſitus eſt,& Rota non tenuit illas extrauagantes ſimpliciter,ſed duxit ad ſex pro centenario.

R. P. D. MILLINO

ROMANA SOCIETATIS.

Veneris 23. Iunij 1600.

EPITOME.

Non debentur fructus ſocio poſt venditionem officij, licet eam ignorauerit.

SVMMARIVM.

1 *Fructus non debentur poſt venditionem officij ſiue creditor ſciuerit, ſiue ignorauerit.*

2 *Per venditionem officij ſocietas diſſoluitur.*

3 *Societate diſſoluta, remanet purum mutuum, ex quo non poſſunt percipi fructus non obſtante pacto.*

4 *Ignorantia venditionis officij non operatur quod ſocietas duret.*
5 *Vendito officio competit creditori actio pro intereſſe.*
6 *Poſt venditionem officij non poteſt ampllus euenire damnum, neq; lucrum, & propterea non debentur fructus.*
7 *Vſuræ poſſunt repeti, etiam quod fuerint ſponte, ac ſcienter ſolutæ.*
8 *Quando poteſt ſumi alia præſumptio, quam donationis ſoluens ſcienter indebitum, poteſt ſolutum repetere.*
9 *Certiorare ſocium non eſt neceſſe quando officialis vendit officium.*
10 *Ex venditione officij non reſultat ſocio præiudicium conſiderabile.*
11 *Socius ſibi imputet, ſi non inquirit an ſocietas duret.*

DOmini circunſcripſerũt in pręſenti diſputatione
caput ſcientię, vel ignorantiæ Illuſtriſſ. D. Io. Ba
ptiſtæ Venditionis officij, & concluſerunt, ſiue
ſciuerit, ſiue ignorauerit, quod fructus ei nõ de
beãtur poſt vẽditionem officij fundamentum re
ſolutionis fuit quia per venditionẽ officij ſocie
tas diſſoluitur l. verũ §. vltimo ff. pro ſocio §. ſol
uitur inſt. eo. tit. & diſſoluta ſocietate ceſſat pe
riculũ vitæ, & amiſſionis ſortis principalis, & remanet purũ, & me-
3 rũ mutuũ ex quo citra vſurã non poſſunt percipi fructus nõ obſtãte
pacto, vel conſuetudine in contrariũ, vt fuit reſolutũ in Rom. ſocie
tatis x. Maij 1578. coram Illuſtriſſ. Cardinali Blanchetto, & in cauſa
Rom. 2000. ſcut. 3. Iunij 1575. coram Cotta, & ſæpiſſ. in alijs cauſis
& diſtinctio, quæ ſit per modernos, & hic adductos per informãtes
inter ſcientem, & ignorantem non habet aliquod fundamentum,
4 qua ignorantia venditionis officij non operatur, quod ſocietas du-
ret. Alex. conſ. 60. num. 1. & 2. lib. 2. & diſſoluta ſocietate militat ea-
dem ratio, quod ceſſat periculũ amiſſionis capitalis propter, quod
periculum ſolum ſuſtinentur ſocietates officiorum, & licite perci-
piuntur fructus, & ea diſſoluta remanet purum mutuum, & conſe-
5 quenter non poſſint percipi fructus, ſed ſolum in hoc caſu compe-
tit actio ad intereſſe probatum vere, & cõcludenter. & non præſum-
ptiue iux. doctrin. Paul. de Caſtr. in l. 3. §. vlt. ff. de eo, quod cert. loc.
quam Rota ſeruat, vt per Put. deciſ. 232. lib. 1. Mohed. dec. 208. Ve-
rall. dec. 2. lib. 8. in manuſcriptis.

Non obſtat textus in l. ſed, & ſocius, & in l. actionem, §. item ſi
alicui, ff. pro ſoc. quia in ſpecie illorum text. ſocietas eſt finita, & li-
cet vnus ex ſocijs diſſolutionem ignoraret, Bart. & Bal. in d. §. ſi ab-
ſente, idem Bart. & Fulgoſ. in d. §. ſi alicui. Alex. in d. conſ. 60. nu. 1. &
2. Eſt quæſtio ſolum de damnis, & lucris aliis geſtis medio tempo-
re inter diſſolutionem ſocietatis, & ſcientiam alterius ſocii, & iſta
quæ-

6 quæſtio ceſſat in hac ſpecie,quia poſt venditionem officij nõ poteſt amplius alicui ex ſocijs obuenire damnum, neq; lucrum, cum eſſet periculum amiſſionis ſortis principalis ex parte dantis, & ex officio vendito,ſuper quo ſolum eſt contracta ſocietas,alius ſocius non poſſit amplius percipere vllos fructus..

Non obſtat, quod cum iſti fructus fuerint ſoluti ſponte à ſciente illos etiam indebitos non poſſint amplius repeti l. 1. ff. de condit.
7 indeb.cum alijs allegat.quia hoc non habet locum in vſuris, quæ poſſunt repeti etiam,quod fuerint ſponte,ac ſcienter ſolutæ.Bar. in l. ſi non ſortem,§. ſi quis falſo,ff.de cond.inde.Iaſ.in d.l.1. ſub num. 12.ver.quinto limita.Dec.in l.cuius per errorem,num.4.ff.de reg. iur.& tanto magis,quia iſta ſolutio non fuit facta ab Epiſcopo animo donandi, ſed ad effectum differendi reſtitutionem ſummæ ſatis notabilis ſecundum ſortis principalis, quam tunc non habebat in
8 promptu, vt probatur ex ſuis litteris,& quando poteſt ſumi alia præſumptio,quam donationis ſoluens ſcienter indebitum poteſt repetere. Bald.in d.l.1.in fin.& ibi Iaſ. in 4. limit. Dec. in d. l. cuius
9 per errorem,num. 2.nec obſtat, quod eſſet in poteſtate recipientis pecunias ad ſocietatem vendendo officium poſt contractam ſocietatem ſine certioratione ſocij eũ priuare fructibus ſocietatis quia certioratio non eſt neceſſaria.Alex.d.conſ.60.num.2.& ex iſta ven
10 ditione non reſultat aliquod præiudicium conſiderabile, cum non currat amplius periculũ amiſſionis ſortis principalis, & is, qui dat
11 pecuniam facile poſſit certiorari an ſocietas duret,vel ne, & ea diſſoluta repetere ſortem principalem, & ideo ſibi imputari debet ſi eſt negligens in perquirendo an ſocietas duret, &c.

R. P. D. MILLINO

ROMANA SOCIETATIS

Lunæ 29. Ianuarij 1601.

EPITOME.

Societates officij initæ cum eadem perſona ſuper eodem officio ſuſtinentur ſolum vſque ad valorem officij,& non vltra.

SVMMARIVM.

2 Societas ex conſtitutione P. IV. prohibebatur contrahi vltra medie tatē valoris officij, et requirebatur ſupplicatio ſignata manu Pp.
3 Societas nunc ex conſtit. Pij IV. poteſt contrai vſque ad valorem officij abſque ſupplicatione.
4 Qua conſtitutio vſque ad præſentem diem obſeruatur.
5 Societates officij de iure communi non poſſunt ſubſtineri, neque in vim contractus ſocietatis.
6 Forma contra ſocietatis officij.
7 Sine ſubiecto, & cõmunicatione fructuū nō poteſt cōſiſtere ſocietas.
8 Periculum ſocietatis inter ſocios communicatur.
9 Officium ſemper remanet integrum penes officialem, & ſic remanet obiectum ſocietati, licet ſocietas abſorbeat totum valorem officij.
10 Per contractum ſocietatis officium non alienatur, ſed ſocius admittitur ſolum ad participationem fructuum.
11 Venditio eſt valida, licet eadem res vendatur pluribus.
12 De natura contractus vitalitij eſt quod pecunia non poſſit repeti.
13 Multa deciſiones allegantur ad propoſitum quod ſocietas poſſit contrahi vſque ad valorem officij.
14 Ceſſante periculo remanet purū mutuum, & fructus non debētur.
15 Societates non ſubſtinentur ſine officio.
16 Societas ſuper re aliena poteſt contrahi in præiudicium contrahentis quando adeſt probabilis ignorantia dantis pecunias.
17 A communiter accidentibus inſpiciuntur potius fideiuſſores, quam officia.
18 Officia non poſſunt ſubbaſtari niſi cum magna difficultate, & ſine licentia Papæ.
19 Non obſtat conſuetudo ineundi ſocietatem vltra valorem officij ex bona fide contrahentium.
20 Conſuetudo non inducitur ex ſententijs difformibus.
21 Conſuetudo non ſuffragatur in materia vſurarum.

HOnorius Trincius ſuper ſuo officio militis Pij, valoris ſcut. 500. acceperat à Lelio Bariſano diuerſis temporibus plures pecuniarum ſummas longe exceden. valorem officij.

Dubitaui an iſtæ ſocietates officij fuerint validæ in totum, vel ſolum vſque ad valorem officij, & Domini fuerunt concordes, quod ſocietates officij initæ cū eadem perſona ſuper eodem officio ſubſtinentur ſolum vſque ad valorem officij, & non vltra.

Mouebantur propter conſtitutiones fel. record. Pauli IV. & Pij IV. in

Digitized by Google

2 IV.in conſtitutione enim Pauli IV.prohibetur contra hi ſocietas of ficij vltra medietatem valoris officij, & requiritur ſupplicatio ſi-
3 gnata manu Papę,conſtitutio vero Pij IV.continet moderationem illius conſtitutionis,& permittit vt in futurum contrahi poſſint ſocietates ſine ſupplicatione vſque ad valorem officij, & non vltra.

Et quamuis non inueniatur publicatio conſtitutionis IV. tamen dicebant Domini, quod aut iſta conſtitutio fuit publicata, & ſocietates vltra valorem non ſuſtinentur, aut non fuit publicata,& multo minus ſuſtinentur,quia ſi iſta conſtitutio nō habuit effectum remanet conſtitutio Pauli IV. prohibens contrahi ſocietates vltra medietatem valoris officij vltra quod ſi publicatio eſt neceſſaria conſtitutionibus emanatis motu proprio.Illa eſt multum veriſi milis,cum iſta conſtitutio reperiatur regiſtrata in Secretaria Apo ſtolica impreſſa ab Impreſſoribus Cameralibus,& publice vendita, & vſque ad hanc diem fuerit ſemper allegata in deciſione cauſarū,
4 & obſeruata ſine aliqua cōtraditione,& ceſſat ſecundum Dominos omnis difficultas,quia in Pontificatu Pauli IV.non fuerunt amplius expeditæ iuxta formam iſtius conſtitutionis, & ſocietates fuerunt contractæ vltra medietatem valoris officij, & ex iſta obſeruantia ſubſecuta ſatis aperte declaratur, quod conſtitutio Pij IV. fuit publicata,& habuit effectum.

5 Secundo circumſcriptis iſtis conſtitutionibus mouebantur Domini,quia ex diſpoſitionibus iuris communis d.ſocietates non poſſunt ſuſtineri in exceſſu neque in vim contractus ſocietatis neque in vim alterius contractus.

6 Quantum enim ad contractum ſocietatis, notiſſima eſt illius forma, quod partes ineunt ſocietatem ſuper officio, & officialis facit participem fructuum eum,qui dat pecunias pro rata parte, quam partem propter incertitudinem fructuum officij, & ad effectum eui tandi labores computorum, idem officialis conduxit ad rationem 12.pro centenario, & ideo cum dans pecunias admittatur ab officiali in ſocium officij ad participationem fructuum in eo,quod ſocietatis, & communicatio fructuum, quorum ſocius pecunias con-
7 ferens participes fieri poſſint,& conſequenter ſine ſubiecto, & com municatione fructuum non poteſt conſiſtere ſocietas,l.verum,in fi. ff.pro ſoc.& 12.centenario percipiuntur ex pecunia, ex qua non poſſunt licite percipi fructus,& quamuis officium non pereat communi periculo, ſed per mortem officialis totum pereat damno ipſius contra naturam contractus ſocietatis, tamen ex hoc nō ſequitur,quod officium non ſit ſubiectum ſocietati,quia pro maiori com
8 moditate contrahētium periculum ſocietatis inter ſocios communicatur, ſi enim officialis moritur officium amittit, & e contra ſi

moritur ille, qui dat pecunias amittit ſuum capitale, & ſic cum effectu compenſantur pericula cum periculo.

Nec placuit Dominis, quod officia ſint de regalibus, & non poſ-
9 ſint pignorari, vel obligari. Et ideo licet ſocietates abſorbeant totum valorem officij, officium ſemper remanet integrum penes officialem; & conſequenter remanet etiam ſubiectum ſocietati, & res,
10 quæ poſſit communicari, quia per iuſtum contractum non alienatur officium, ſed ſocius admittitur ſolum ad participationem fructuum, & in exceſſu non remanent fructus, qui poſſint communicari, præterea licet titulus officij non poſſit alienari ſine conſenſu Papæ ad effectum euitandi fraudes, & vt poſſit eſſe certus de vacatione, tamen reſpectu contrahentium dummodo non mutetur perſona officialis remaneat periculum vitæ in eadem perſona officia ſunt in communi commercio, & poſſunt etiam in totum fructus communicari, vt fuit dictum in cauſa Romana officij ſcriptoriæ prima Aprilis 1588. coram R.P.D. meo Pamphilio, & tanto magis per viam contractus ſocietatis, qui aliter viui non poteſt, & permittitur à Papa, & ſine licentia.

Non obſtat, quod ſicut idem prædium, & fructus illius poſſunt vendi pluribus perſonis, ita pariter ſuper officio, & illius fructibus poſſunt admitti plures ſocij, quia inter iſtos duos caſus ratio diuerſitatis eſt euidens quando enim eadem res venditur pluribus ven-
11 ditio eſt valida, quia cum venditor teneatur ſolum tradere, & ſic ad factum, cuius loco ſuccedit obligatio ad intereſſe ſi non poteſt ſecundo emptori tradere idem prædium, vel fructus illius ſoluendos intereſſe liberatur, ſed in ſocietate ſecus eſt; quia non poteſt conſiſtere ſine officio, & eo ipſo, quod eſt admiſſus aliquis in ſocium eſt ei communicatum, & non eſt amplius communicabile, & conſequẽter de tempore contractus nihil remanet penes ſocium, quod poſſit alteri communicari, & ſuper eo admittere alium in ſocium.

Quod vero non poſſit ſuſtineri in vim alterius contractus fundamentum DD. fuit, quia in vim cenſus vitalitij propter periculum vitæ æſtimabile pecunia iuxta conſilium Oldrad. 201. non poteſt
12 ſuſtineri, quia de natura iſtius cenſus vitalitij eſt, quod pecunia repeti non poſſit, & ſuſtinetur ſolum propter incertitudinem vitæ, vt per Dec. in conſ. 121. ſub num. 1. & ideo cum dans pecunias ad ſocietatem poſſit alias repetere elapſis ſex menſibus, iſte contractus eſt contrarius naturæ cenſus vitalitij; ratione vero aſſumpti periculi non poteſt ſuſtineri, quia quando officium eſt grauatum in totum non exiſtente officio, nec fructibus nihil remanet officiali periculo expoſitum, pro cuius aſſicuratione aliquid præſtari poſſit. l. nihil intereſt, & l. periculi. ff. de nunc. & etiam, quia nullum periculum

lum transfertur in officiales pecunia æſtimabile cum periculum cum periculo compenſetur, & ceſſante periculo non poteſt etiã ſuſtineri in vim cõtractus ſponſionis, quia iuſtitia ſponſionis pariter eſt fundata ſuper periculo, & licet Soc. de inſtit. & iur. lib. 6. quęſt. 6. art. 2. col. pen. & Nauar. conſ. 29. num. 3. de vſur. nitatur ſolum iuſtificare iſtos contractus ratione aſſumpti periculi, & aſſecurationis, & in vim ſponſionis, tamen vterque eorum præſupponit exiſtentiam, & capacitatem officij, & dubitant ſolum de validitate iſtius contractus, quia non poteſt reduci ad rationem cenſus cum capitale poſſit repeti finitis ſex menſibus, neq; poteſt ſuſtineri in vim contractus ſocietatis, ideo putant illum eſſe reducendum ad contractũ aſſecurationis, vel ſponſionis, ſed cum in iſto contractu periculum cum periculo compenſetur, vt dictum fuit ceſſat eorum fundamentum, & contractus remanet licitus, ex ſui natura, & ſuſtinetur ex lege ſocietatis, neque eget iuſtificatione reducendo illum ad aliã ſpeciem cõtractus, quem contrahentes non intellexerunt inire, & tanto magis cum in vim illorum contractuum non poſſit ſuſtineri.

13 Tertio dicebant Domini non eſſe receden. ab hac opinione, quia vltra rationes concurrunt etiam auctoritates Doct. hanc enim opinionẽ ſemper tenuit Rot. vt patet ex multis deciſionibus factis in hac materia in cauſa Rom. ſocietatis de ferris 6. Nouemb. 1581. coram R.P.D. Seraphino in cauſa Roman. de Luchinis 24. Ianu. 1575. coram Illuſtriſſ. Cardinali Blanchetto, & coram eod. in alia Rom. ſocietatis prima Iulij 1596. coram Corduba, & deciſiones, quæ allegantur in contrarium non tangunt iſtum caſum, & in eis ſemper præſupponitur exiſtentia, & capacitas officij, licet enim iſte cõtractus ſuſtineatur ratione periculi, vt fuit reſolutum in cauſis Romana Compromiſſi, & Foroliuien. ſocietatis coram bo: me: Epiſcopo
14 Lauretano, & ideo ceſſante periculo remanet purum mutuum, & fructus non debentur, vt fuit reſolutum in cauſa Romana ſocietatis coram Cardinali Lancellotto, & Romana damnorum coram Cotta tamen ex hoc non ſequitur, quod ſocietates ſuſtineantur ſolum pro
15 pter periculum ſine officio, & non requiratur exiſtentia, & capacitas officij in cauſa vero Romana, ſeu Tuſculan. ſocietatis officij erat capax, & fuit ſolum reſolutum ſocietates ſuſtineri, quia ſuper
16 re aliena poteſt contrahi ſocietas in præiudicium cõtrahentis, & præſertim, cum adeſſet probabilis ignorantia dãtis pecunias ad ſocietatem, quæ in hoc caſa ceſſat, & alia deciſio, quę allegatur in cauſa Romana ſocietatis de Luchinis, quod à communiter accidenti
17 bus inſpiciuntur potius fideiuſſores, quam officia, quæ ad colorandum contractum, & euitandam vſurariam prauitatem interponuntur non facit ad rem, quia licet habeatur reſpectus magis ad fideiuſſores

18 iuſſores, quam officia, quæ non poſſunt ſubhaſtari, niſi cum magna difficultate, & ſine licentia Papæ, & a fideiuſſoribus ſit facilior exactio, tamen ex hoc non infertur, quod ſocietates ſuſtineantur ſine officio, & potius illa deciſio confirmat hanc opinionem cum admittat contractum ſine officio eſſe vſurarium, & ſic Rota nunquam receſſit ab hac opinione. quam etiam ſequuti fuerunt multi iudices extra Rotam adhibito etiam conſilio Theologorum, & omnes recentiores qui de iſtis ſocietatibus ſcripſerunt, & demum articulo diligenter diſcuſſo, eadem opinio placuit Congregationi ad iſtum effectum à S.D.N. inſtitutæ, cum interfuerint quinque Illuſtr. Card. tres Auditores Rotæ antiquiores, & tres Theologi.

19 Non obſtat, quod propter conſuetudinem ineundi ſocietatem vltra valorem officij iſti contractus ſuſtineantur ex bona fide contrahentium, quia iſta conſuetudo non probatur obtenta in contradicto iudicio cum oppoſitione partium, & effectuatione mandatur, prout probari debent, & conſtat de contrario ex deciſionibus factis in diuerſis cauſis, ſecundum quas fuit iudicatum, & conſuetudo non
20 inducitur ex ſententijs difformibus. Alber. in l. quęſitum. §. ſi quod. ff. de fund. inſtruct. Aym. conſ. 96. num. 5.

21 Vltra quod ſi probaretur non releuaret, quia conſuetudo non ſuffragatur in materia vſuræ, cap. quia in omnibus, de vſur. & fuit late deductum in cauſa Romana Societatis ſecunda Iunij 1570. coram bo. me. Cardinalis Lancellotto.

R. P. D. IVSTO
ROMANA SOCIETATIS.

Lunæ 2. Aprilis 1601.

EPITOME.

Contractus ſocietatis perficitur ſtatim ſequuto conſenſu vtriuſq. ſocij, & nō à die acceſſionis fideiuſſoris promiſſi.

SVMMARIVM.

1 *Societas officij an incipiat à die in, qua contracta fuit, vel a die acceſſionis fideiuſſoris promiſſi.*
2 *Societas perficitur ſtatim ſecuto conſenſu vtriuſque ſocij.*
3 *Mandatum datum directum mercatori habet vim ſolutionis mandanti ratione debiti contracti pro mandatario.*
4 *Societas ſumit initium à primæuo contractu, licet confeſſio de recepto ſit ſub ſpe effectualis numerationis.*

Con-

Digitized by Google

5 *Conſenſus reſpectu dantis pecuniam non requirit rem præſeutem, & pecuniam ſolutioni paratam.*
6 *Officialis non adimplendo non poteſt recedere a contractu.*
7 *Contractus adimpletur cum recipiuntur pecuniæ, & cum accedunt fideiuſſores, licet habeat vires ab initio.*
8 *Imo poteſt tacito, vel expreſſo conſenſu dantis pecunias omitti datio fideiuſſoris.*
9 *Fideiuſſio non eſt de ſubſtantia, vel natura contractus ſocietatis.*
10 *Officialis, qui non dedit fideiuſſorem promiſſum non poteſt prætendere lucrum pecuniarum.*

1 QVæſitũ fuit extra Rotam corã me, an ſocietas
officij inceperit à die, in qua cõtracta fuit, vel
à die acceſſionis fideiuſſoris promiſſi. Primo
enim caſu nõ eſſet locus lucro pecuniarũ, q̃a
diſdicta eſt facta in tpe cum obitus illius, qui
dedit pecunias cõtigiſſet, poſt ſex mẽſes Secũ
do caſu cũ primi ſex mẽſes nõ eſſent præteri-
ti, & cõſequẽter cõſequæretur lucrũ pecunia-
rũ iuxta formã ſocietatis, & DD. reſpõderũt ſine difficultate ſociera
tẽ nõ fuiſſe lucratã: moti ſunt, quia contractus ſocietatis perfectus
2 fuit ſtatim ſecuto conſenſu vtriuſq; ſocij, l. qui admittitur, & l. plane
ff. pro ſocio l. cõſenſu ff. de act. & oblig. & in terminis huiuſmodi ſo-
cietatis. Gabr. conſ. 81. nu. 5. lib. 1. & conſ. 63. nu. 5. lib. 2. præſertim
in hoc caſu, vbi ex parte dantis pecunias, nihil aliud erat adimplen
dum, dato mãdato directo mercatori, q̃ habet vim ſolutionis factæ
mandanti ratione debiti cõtracti pro mandatario. l. ſi patronus ff.
de don. l. fi. C. ad l. falcid. Din. conſ. 17. Gabr. conſ. 155. ſub n. 2. lib. 1.
4 . Et nihilominus ſocietas ſumpſiſſet initium a primæuo cootractu
ſecũdum gl. & doct. omnes in l. ex placito, C. de rer. permut. quam-
uis confeſſio de recepto eſſet ſub ſpe effectualis numerationis ſi qui
dem non remouet, vel ſuſpendit couſenſum ſi aliquod reſtat adim-
5 plendum pro obſeruatione pactorum in hoc contractu, qui ſaltim
reſpectu dantis pecuniam nõ requirit rem præſentem, & pecuniam
ſolutioni paratam. Gabriel. conſ. 81. num. 5. ita, vt nec etiam potue
6 rit officialis non adimplendo recedere à contractu, l. in ciuile, &
ibi Bald. in princ. C. de rei vend. l. non idcirco, C. de contrah. empt.
doct. communiter in l. Iulianus, §. offerri, ff de act. empt. Rot. coram
Cotta in Roman. Caſalis 17. Iun 1575 & coram Cantuccio in Bono
7 nien. damnorum, & intereſſe. Qua propter faciendo accedere fide-
iuſſorem, & recipiendo pecunias adimpleuit contractum, qui habe-
8 bat vires ab initio, imo poterat tacito, vel expreſſo conſenſu dantis
pecunias omitti datio fideiuſſoris. Bald. in l. qui crimen. n. 15. C. qui
accuſ.

Digitized by Google

9 accuſ.non poſſ.Aret.conſ.136.n.2.quia fideiuſſio non eſt de ſubſtantia,vel natura contractus ſocietatis Barb.conſ.31.nu 3.lib.1.

Neque facit ad propoſitum deciſ.coram R.P.D. meo Seraphino in Roman.duorũ milliũ.18.Decemb.1573.quoniam ibi reſoluitur officialem,qui non dedit fideiuſſorem promiſſum non poſſe prætendere lucrum pecuniarum, quia non impleuit pro parte ſua, & ita quoad ſe ſuſpendit effectum contractæ ſocietatis ad Soc.in l. quibus diebus.§.quidem il ſecundo, nu.8.de cond.& dem.poſt glo.qui eam allegat in l.2.ff.de in diem adiect.qua ſuſpenſione ſublata per implementum remanet contractus a principio pro vtraque parte, quia tunc fuit præſtitus conſenſus,& ita deciſum,&c.

VOTVM

ILLVSTRISS. D. CARD. SERAPHINI.

EPITOME.

Mortuo reſeruatario abſque ratificatione principalis ſocietas eſt ſuperlucrata.

Caius filius Mæuij ſuper eius officio cum conſenſu patris præſentis confeſſus fuit recepiſſe in ſocietatem à Sempronio abſente in Ciuitate Mediolani Commoran. ſcut. 500. per manus tamen Titij, cui reſeruata ſit facultas d. ſocietatem diſdicendi fructus, & ſortem principalem exigen. quietan. iura ceden.& periculum vitæ infra 15.dies prox.in ratificatione nominan. & iterum &c. cuius ſocietatis bonam fidem idem Mæuius recognouit Titius ſoluit pecunias Caio officiali retentis fructibus primi ſemeſtris,& infra 15.dies non nominauit periculum vitæ, & poſt annum aliter non diſdicta ſocietate idem Titius morte naturali,& non violenta deceſſit.

Caius officialis, & Mæuius recognitor bonę fidei prætendunt dictas pecunias fuiſſe ſuperlucratas propter obitum Titij reſeruatarij cum dicta clauſula,& interim,&c. debeat intelligi de vita ipſius Titij reſeruatarij,qui contraxit,& pecunias exburſauit omnem diſpoſitionem ſocietatis ſibi reſeruando, & non Sempronij,qui de ſocietate nullam habebat notitiam.

Quæritur quid dicendum de iure ſuper themate antedicto: ſum in voto ſocietatem currere ſuper vita Titij reſeruatarij,& moueor exem-

Digitized by Google

exemplo qui nomine,ac pecunia aliena emendo ſibi acquirere, & non alteri, qui ratum non habuit, nec dederat mandatum ad emendum, quod maxime dicendum in hac materia ne aperiatur uia frandibus.

Et ita ſentio ſaluo,&c.Ego Seraphinus Cardinalis Oliuarius.

R. P. D. LANCELLOTTO

ROMANA SOCIETATIS

Mercurij 10.Decembris 1597.

EPITOME.

HAbens facultatem ex pacto nominandi infra quindecim dies ſuper cuius vitæ periculo ſocietas ſuſtineatur poteſt durante illo tempore quandocunque nominare licet tempore nominationis grauiter ægrotet, & non ſuperuiuat niſi per quatuor dies.

SVMMARIVM.

1 *Figuratio caſus.*
2 *Habens facultatem ex pacto nominandi poteſt intra tempus quandocunque nominare.*
3 *Qui iuri ſuo vtitur nemini facit iniuriam.*
4 *Neque in eo dolus conſiderari poteſt.*
5 *Nec dicitur nominatio doloſa,& in fraudem licet ſit facta à grauiter ægrotante.*
6 *Iudicio medici recurrendum eſt an infirmitas ſit periculoſa.*
7 *Infirmitas veriſimiliter non creditur periculoſa quando ægrotans non eſt confeſſus ſua peccata.*
8 *Non conſideratur fraus quaudo nominatio ſit ab eo, qui non dubitat de morte.*
9 *Et in hoc attenditur potius eius opinio,quam veritas.*
10 *Infirmitas ſola licet periculoſa non eſt ſufficiens ad inducendam ſuſpitionem fraudis niſi cum illa concurrant alia coniecturæ.*
11 *Imminentia mortis aurguit potius deſiderium ſalutis,quam illius fraudis cogitationem.*
12 *Fraus,neque dolus probatur ex eo,quod nominatio fiat ne pecuniæ amittantur.*

Quod

QVod ſocietas fuerit ſuperlucrata ſtante nomi
natione facta intra 15.dies, licet facta fuerit
à dante pecunias ipſo tunc ægrotãtę.die 14.
Febrnar.præſentis anni 1598.inita fuit ſocie
tas ſicut, 2500.ad.fauorem bo: me: R.P.D.
Ricci ſuper periculo vitæ perſonæ, ſeu perſo
narum in ratificatione d.ſocietatis infra 15.
dies nominan.& interim periculo vitę eiuſd.
R.P.D.Ricci in forma.

Eadem die officialis mandauit dictas pecunias ſolui Domino
Equiti de Creſcentijs;qui eas deinde recepit.

Die 21.eiuſdem menſis Riccius ratifican. ſocietatem nominauit
periculum vitæ Illuſtriſs.& Reuerendiſs.D.Card. Aldobrandini, &
demum die 26.ex hac vita migrauit.

Verũ,quia dubitatur an.d.Eques talẽ ſocietatẽ lucratus fuiſſet,
ex quo D.Riccius tẽpore nominationis grauiter ægrotabat,& poſt
quatuor dies deceſſit,ita vt nominatio nõ ſuſtineretur tanquã facta
in fraudẽ d.Eq.ideo dubio huiuſmodi p me in Rota pro poſito DD.
cẽſuerunt non eſſe locũ lucro pecuniarum, quia cum D. Riccius ex
pacto haberet facultatẽ nominandi infra 15. dies poterat durante
illo tpe quandocunq; nominare, l. quod quis.ff.de act.& obligat.l.
ſtipulatio iſta.§.inter certã.ff.de ver.oblig.& qui iure ſuo vtitur ne
mini iniuriã facit,l.iniuriarũ.ff.de iniur.cap.cum Eccleſia,de elect.
neq; in eo dolus conſiderari poſset.l.nullus.ff.de reg.iur.cum ſimil.

5 Nec obſtat,quod cum nominatio ab ipſo grauiter ægrotante fa-
cta fuerit dicatur facta dolo,& in fraudem d.eq.per ea, quæ tradũt
Canoniſtæ in c.2.de renunt.lib.1.& Legiſtæ in l. filiæ.ff.ſolut. matr.
quoniam fuit reſponſum; quod nullus ex teſtibus deponit, quod d.
Riccius dubitaſſet de ſua ſalute, vel ſciret infirmitatem eſſe pericu-
6 loſam.Imo medicus,cuius iudicio recurren.eſſe dicit.Ant.conſ.388
num.2.Præterea contrarium deponit,& tertius deponit ſe non cre-
dere,quod vnquam de tali periculo fuerit certioratus. Quod etiam
7 eſt valde veriſimile cum ante nominationẽ peccata ſua non fuerit
8 conſenſus,& tamen ad hunc effectum deberet probari eius ſcientia
nam cũ nominatio ab ipſo facta fuerit non poteſt conſiderari fraus
9 ſi ipſe de morte non dubitabat,& in hoc attenditur potius eius opi
nio quam veritas l.is qui putat,ff.de acquir.hæred.l.quo loco, §.1.
vbi Im.ff.de hæred.inſti.Aym.conſ.88.n.15.& hoc videtur fuiſſe de
mente dd.in cauſa Rom.ſocietatis 20. Iunij 1583. coram Illuſtriſs.
Card.Blanchetto in contrarium allegata vbi in fine fuit dictum,
quod licet de illa infirmitate dicta Clarix deceſſerit, tamen conſt i
tit quod tempore factæ nominationis ipſa non habebat infirmita-
tem

Digitized by Google

tem pro tali, vt ita de facili potuiſſet mori.

10 Secundo fuit dictum, quod ſola infirmitas periculoſa non eſt ſufficiens ad inducendam ſuſpicionem fraudis niſi cum illa concurrãt aliæ coniecturæ: Aegid. deciſ. 344. Rot. in Antiq. dec. 2. de præſump. & ita loquuntur doct. in d. c. 1. de reſcript. in 6. vt declarat ibi Gem. ſub num. 5. Io. And. in fin. Anchar. d. conſ. 388. n. 3. Sarnen. in reg. de infir. q. 19. nu. 5. Dec. in c. præſentia, nu. 209. de probat. & hanc eſſe com. opin. teſtatur. Pariſ. conſ. 13. nu. 68. & conſ. 14. nu. 35. & ſeq. vol. 1. Gabriel. de legitimat. Concluſ. 2. nu. 59. Burſat. conſ. 40. nu. 63. & 70. nam imminentia mortis arguit potius deſiderium ſalutis quã illius fraudis cogitationem notant doct. in l. ſed, & quæſitum, ff. de lib. & poſthum.

12 Neque fraus probatur ex eo quod nominatio fuerit facta ne pecuniæ amitterentur, neque ex hoc poteſt allegari dolus cum facultas ſemper reſeruatur ad effectum ponendi pecunias in capite alterius de cuius longa vita magis cõfidendũ ſit alias ſequeretur, quod neq. ab infirmo leui infirmitate poſſit fieri nominatio, cum etiã in illo caſu fiat ad hunc effectũ, & tamẽ hoc ad omnibus admittitur.

Non obſtant deciſiones coram Illuſtriſſ. D. Blanchetto de annis 1582. & 1583. in cauſa Rom. ſocietatis, quia de illo tempore nominatio poterat fieri quandocunque, hodie vero cum ſit reſtricta ad 15. dies eſt diuerſa ratio; nam tunc poterat differri nominatio vſq; ad periculum mortis, & ſic ceſſaret periculum, quod facit contractum licitum, quod hodie ceſſat ſtante breuiſſimo tempore 15. dierum, quæ elapſo non poteſt amplius fieri nominatio.

VOTVM

ILLVSTRISS. D. CARD. SERAPHINI, tunc Rotæ Auditore.

EPITOME.

QVi non ſubiacet periculo mortis non poteſt lucrari fructus ſocietatis.

SVMMARIVM.

1 *Lucrũ duodecim pro centenario nulla alia ratione ſuſtinetur niſi proprie*

propria mortis periculum, quo ceſſante contractus reſoluitur in mutuum.

3 *Ex mutuo quicquid percipitur eſt fœneratitium.*

3 *Pactum reſolutiuum in contractu ſocietatis appoſitum efficit ne officialis, & qui recognoſcit bonam fidem per obitum eius, ſub cuius periculo ſocietas ſuſtinetur ſuperlucrentur ſortem.*

4 *Ceſſante periculo amiſſionis ſortis ceſſat, & fructuum præſtatio.*

CErtum eſt eum, qui non ſubiacet periculo mortis non poſſe lucrari fructus ſocietatis, non enim alia ratione ſuſtineri poteſt lucrum duodecim procentenario, quam propter mortis periculum, & ideo eo ceſſante contractus reſoluitur in mutuum, & quicquid exinde percipitur eſt fœneratitium.

In caſu propoſito propter pactum reſolutiuum in contractu ſocietatis certum eſt neque officialem, neque Dominum Anibalem, qui recognouit bonam fidem potuiſſe lucrari ſortem per obitum Domin. Boetij Ciuitellæ, vt fuit reſolutum coram me in cauſa Romana 2000. quam deciſionem Rota in alijs cauſis ſequuta fuit.

Ceſſante itaque periculo amiſſionis ſortis ceſſat etiam fructuum præſtatio: nam exigens tales fructus incideret in prauitatem vſurariam de iure punibilem, & deteſtandam; & ſi fructus ſoluti fuiſſent, venirent computandi in diminutionem ſortis principalis.

Iure itaque non poteſt Dominus pecuniarum quicquam exigere pro fructibus ſi non ſubijcit periculum amiſſionis ſuarum pecuniarum in euentum mortis, & ſi aliter diceremus eſſet aperire viam vſurariæ prauitati, vt quis poſſet lucrari abſq; periculo amiſſionis ſuarum pecuniarum. Hunc caſum hodie propoſui per modum conſulationis in Rota, & RR. Domini mei cenſuerunt fructus exigi non poſſe, & ſibi imputet pecuniarum dominus ſi non ratificauit expreſſe ſocietatem cum illis fideiuſſoribus qui acceſſerunt verum quia ſi exigeret fructus ſecundi ſemeſtris iur videretur facto ratificaſſe ſocietatem, & hoc caſu ſubiaceret periculo amiſſionis per mortem, & in conſequentiam poſſet etiam fructus exigere. Et ita de facto interrogatus ex ſententia dominorum meorum de iure reſpondendum cenſeo, &c.

Digitized by Google

DE CENSIBVS.
Cap. XXIV.

1 *Quid ſit cenſus, & quare inuentus.*
2 *Quare Pius V. nouum creandi modum inuenerit.*
3 *Quomodo cenſus huiuſmodi imponantur.*

1 Cenſus eſt onus quoddam, & ſeruitus de ſui natura perpetuus, qui à dominis ſuper liberis fundis imponitur de cenſu, illiusque differẽtijs, & qualitatibus multi tractauerunt, & propterea meum non eſt in hoc compẽdioſo tractatu, ac praxis cauſarum agendarũ norma, aliud, quã de illius forma, & inſtrumẽti executione pauca dicere. Fuit cenſus negociantium in curia vſui, & cõmoditati adaptatus, & pecunias neceſſitate vrgente tuta conſcientia, & permittentibus Sũmis Pontificibus recipere valerẽt.
2 Verum, quia poſt traditam à fel. rec. Martino Papa Quinto formam creſcente ſupra quam dici poſſit hominum malitia, plura illicita pacta, & conditiones in graue pauperum detrimentum creuerant fel. mem. Pius, eius nominis Quintus Pontifex Maximus, imo pijſſimus, atque clementiſſimus, vt hos abuſus tolleret per ſuam conſtitutionem ſub datum Romæ apud ſanctum
3 Petrum, quartodecimo Kalend. Februarij 1568. editam, cenſus ipſos ad certam limitatam formam redegit, & inter alia in ea decreuit, quod nullus deinceps cenſus creari, & conſtitui poſſet, niſi in actu ſtipulationis contractus prompta, & præſens interueniret pecunia. Præterea, quod creetur ſuper fundo ſtabili, & de ſui natura fructifero, ac oneris cenſus capace, & idoneo. Ad hæc, quod cenſus ſolutio poſtpoſita, hoc eſt in fine ſemeſtris fiat, antiquo anticipatæ ſolutionis modo ſublato. Inſuper, quod ementes cenſus, oneribus, & euentibus fundi, pro eorum cenſus rata parte ſubiaceant. Conſtituit quoq; quod liceret venditoribus quandocunque, etiam poſt quantumuis longiſſimi temporis lapſum pro pari pretio redimere, & alias vt in dicta conſtitutione expreſſius apparet. Et quoniam huiuſmodi contractus formula per hanc conſtitutionem adeo innouata fuit, vt in innumeris ab antiquioribus differat, formulam, qua poſt editam conſtitutionem vtimur, magis cautam quam potui, inferius ponere non inutile fore ſum arbitratus.

Digitized by Google

DE FORMA INSTRVMENTI CENSVVM post Conſtitutionem Pij V. de illis creandis. Cap. XXV.

1 *Formula inſtrumenti cenſus.*
2 *Solutio pretij in promptu.*
3 *Solutio cenſus finito ſemeſtri.*
3 *Donatio ſi cenſus plus valeret pretio.*
5 *Promiſſio de euictione.*
6 *Pactum, quod eueniente lite ad intimationem illius ſolemniter faciendam non teneatur.*
7 *Pactum de retrouendendo.*
8 *Confirmatio cum conſtitutione Pij V.*
9 *Promiſſio de faciendo accedere fideiuſſores.*
10 *Quando emptori cenſus pro illius pretij reſtitutione detur proceſſus executiuus.*

1 DOminus Auguſtinus N. ſpõte &c. omnibus mel.
modo &c. in & ſuper eius caſale A. nũcupato
&c. ſito in territorio Vrbis in partibus Latij,
cui caſale N. prædiũ C. territorium caſtri S. &
caſale M. circum circa caſale ipſum conſiſten-
tia, cohærent pro confinibus, ſaluis alijs, ſi qui
ſint plures, aut veriores confines, & dicti caſa-
lis fructibus, redditibus, prouẽtibus, & pertinẽ
tijs vniuerſis cõſtituit, creauit, & impoſuit annuum cenſum ſcutorũ
octoginta monetæ iulijs decem pro ſcuto computatis. Quẽ cenſum
ita creatum, conſtitutum, & impoſitum vendidit, ac titulo perfectæ
vẽditionis dedit, ceſſit, tranſtulit, & aſſignauit admodũ nobili viro
D. Vipereſco de Vipereſchis à Corneto præſenti ementi; & ſtipulã-
ti pro ſe, ſuisque hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunq;. Ad ha-
2 bendum &c. Hanc autem annui cenſus creationem, conſtitutio-
nem, & venditionem, ac omnia & ſingula in hoc inſtrumento con-
tenta D. Auguſtinus fecit, & facit erga D. Vipereſcum, pro pretio
ſcutorum mille ſimilium, quæ in prompta, & numerata pecunia ar-
gentea, in mei notarij, teſtiumq; infraſcriptorum præſentia à d. Vi-
pereſco præſente, ac realiter, & cum effectu ſoluente habuit, rece-
pit, & ad ſe traxit, de quibus ſic acceptis pro integro, & iuſto di-
cti cenſus pretio ſe contentum, & ſibi ſatisfactum vocauit, & eun-
dem emptorem quietauit, abſoluit, & penitus liberauit: renuncian-
do quibuſcunq; exceptionibus, cum pacto de nunquam amplius pe
3 tendo. Quem cenſum annuum promiſit ſoluere dicto emptori
præſenti, &, vt præfertur, ſtipulanti de ſemeſtri in ſemeſtre, & in fi-
ne

Digitized by Google

ne cuiuslibet ſemeſtris proportionabiliter, & pro rata, in ſimili bona, & currenti moneta hic Romæ libere &c. alias ad damna om-
4 nia &c. teneri voluit, de quibus &c. Et ſi plus dicto pretio cenſus prædictus valeret, ſeu valere poſſet, totum illud plus condonauit, & remiſit irreuocabiliter d. emptori; quia ſic ex liberalitate ſua
5 ſibi facere placuit, & placet. Et promiſit d. Auguſtinus venditor dictum caſale ad ſe ſpectare & pertinere pleno iure dominij, vel quaſi, & de ſui natura fructiferum eſſe, & capax dicti annui cenſus, & etiam maioris, & eſſe liberum, & exemptum ab omni alio cenſu, canone, reſponſione, liuello, ac ab omni; & quocunq; fideicommiſſo purificato, vel purificando, & quibuſcunq; alijs oneribus impedientibus huius annui cenſus impoſitionem, vel quę dicto emptori obſtare, vel præiudicare poſſint; Et non fuiſſe alicui venditum, datum, donatum, permutatum, diſtractum, aut alias vtcunque alienatum, alienationis etiam largiſſime ſumpto vocabulo, nec in totum, vel in parte quicquam factum fuiſſe quod aliquo modo reſpectu prioritatis, vel potioritatis hypothecæ, aut alias in toto, vel in parte poſſit eſſe in præiudicium huius contractus, & dicti emptoris, & quod nihil fiet in futurum. Et promiſit etiam hanc cenſus impoſitionem, & venditionem eſſe bene, & valide factas, & in eas tanquam tales facere conſentire omnem perſonam &c. ius haben. aut habere prætendentes in & ſuper dicto caſali, & cenſu, ad omnem ſimplicem etiam extraiudicialem requiſitionem, aut interpellationem per d. emptorem, aut eius hæredes, & ſucceſſores, vel cauſam, & ius ab eo habentes faciendam. Præterea ſuſcipere in ſe omnem litem, cauſam, controuerſiam, & moleſtiam in omni iudicio petitorio, & poſſeſſorio, & in quacunque inſtantia, & parte iudicij, ſi quæ moueantur ſuper dicto annuo cenſu, ſeu caſali, & ſuſceptas proſequi, & terminare cum ſuis procuratoribus, & aduocatis, & abſq; ſumptibus, cura, interuentu, labore, & impenſa d. emptoris, eiuſq; hæredum, & ſucceſſorum. Amplius promiſit eundem emptorem, eiuſq; ſucceſſores in dicto annuo cenſu, illiusq; pacifica perceptione conſeruare, & ſemper defendere, & liberare ab omni lite, cauſa, controuerſia, moleſtia, ac moleſtante perſona, alias teneri voluit, & ſe obligauit ad omnem euictionem generalem, & particularem dicti cenſus annui in forma iuris valida, & in Vrbe conſueta, tam in petitorio, quam poſſeſſorio, & quouis eorum inſolidum, erga d. emptorem, & ad omnia damna, impenſas, & intereſſe, ſi quæ dictus emptor, vel ſui hæredes, & ſucceſſores ob dictas lites, moleſtias, vel euictionē paterentur, ita quod ſub prętextu, quod per incuriam, iniuſtitiam, nullitatem, aut imprudentiam iudicantiū talis euictio ſequuta fuerit, venditor prædictus, illiusq; poſterū hære-

Digitized by Google

des, & ſucceſſores nullo modo valeant ſe excuſare, vel tueri. Con-
6 uenerunt inſuper ijdem contrahentes, quod omnibus, & ſingulis præmiſſis, & in præſenti inſtrumento contentis, dictus d. emptor non teneatur ad aliquam ſolemnem intimationem litis faciendam; ſed quęcunq; ſimplex notificatio, etiam extraiudicialis, & ſine aliqua ſolemnitate, & forma iuris, ſiue ſtatutorum adhibita, ſeruata, vel non ſeruata, ipſi venditori, vel alicui ex infradicendis fideiuſſoribus, aut alicuius ipſorum hæredibus, & ſucceſſoribus facta ſufficiat, abſque vlla penitus notificatione per d. emptorem, ſuosque hæredes, & ſucceſſores quomodolibet in futurum in iudicio, vel extra faciendam; quia ſic actum, &c. Item conſenſit venditor, & ita conuenit, quod ſi, & quotieſcunq; ipſe venditor, eiuſque ſucceſſores, & fideiuſſores ceſſauerint in ſolutione dicti annui cenſus de ſemeſtri in ſemeſtre, vt ſupra facienda, ſit in arbitrio, & liceat eidem emptori, eiuſq; ſucceſſoribus agere, & experiri pro conſequendis terminis dicti annui cenſus, tam contra dictum venditorem, & fideiuſſores inſolidū, eorumq; hæredes, & ſucceſſores, quam contra conductores colonos, ac omnes, & ſingulos dictum caſſale pro tempore tenentes, & quoſcunq; ipſius venditoris debitores ex quauis cauſa, præſentes, & futuros, ita tamen, quod vna via electa ex parte emptoris, & ſuorum, nunquam eis præiudicetur, quin ad alteram redire poſſint, vel vtraque eodem tempore experiri, vt ſatisfationem conſequantur. Quinimo liceat etiam emptori, & ſuis variare ſemper, vſque ad conſequutionem terminorum decurſorum, & non ſolutorum. Ad quæ præmiſſa peragendum idem venditor conſtituit, & fecit d. emptorem, eiuſq; ſucceſſores procuratores irreuocabiles, vt in rem propriam cum iuramento, & facultate, omnes, & quoſcunq; opus fuerit quietandi, de pecunijs exigendis pro concurrenti ſumma cenſuum decurſorum, etiam iura, & actiones in fauorem ſoluentium transferendi, & cum clauſulis ad lites facultate ſubſtituendi, & ſequeſtrandi, & alijs clauſulis, & facultatibus in ſimilibus mandatis poni ſolitis, & quomodolibet oppor-
7 tunis Declarantes vlterius, & conuenientes prædicti contrahentes, quod licet dicto venditori, ſuisq; hæredibus, & ſucceſſoribus, ac etiam fideiuſſoribus infraſcriptis, & eorum cuilibet inſolidum ſemper, & quandocunque voluerint in perpetuum, etiam non obſtante longiſſimi temporis, centum, & plurium annorum præſcriptione, dictum cenſum ſcutorum octuaginta, pro eodem pretio ſcutorum mille in numerata pecunia hic Romæ liberè, & in ſimili ſpecie vna cum cenſibus in illum vſque diem decurſis, & non ſolutis reſtituto redimere, & extinguere; & dictus emptor, ſuique hæredes, & ſucceſſores retrouendere teneantur, præcedente tamen intima-

tima-

Digitized by Google

timatione, ſeu denunciatione per duos menſes ante redemptionem ex parte venditoris facienda, iuxta formam Conſtitutionis fel: rec: Pij Papæ V. de modo creandi cenſus promulgatæ ſub Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ 1568.
8 xiv. Kal. Februar. Et denique contrahentes voluerunt, & conuenerunt ſeruari hinc inde omnes conditiones, & requiſita dictæ conſtitutionis, & omnia, quæ Conſtitutio huiuſmodi requirit, pro appoſitis haberi. Sed quatenus ex præmiſſis, vel infra dicendis ab ipſa Conſtitutione omittendo, vel faciendo, quouis modo receſſum fore dici, aut dubitari poſſit, declararunt, & conuenerunt etiam, ad tollendum penitus omne dubium, & pro validitate contractus, haberi pro appoſitis omnia, quæ apponenda ſunt, & pro non appoſitis, non apponenda. Redigentes totum contractum, & contenta in eo ad verum ſenſum, & diſpoſitionem dictæ Conſtitutionis: quia contrahentium intentio fuit, & eſt in omni clauſula, & parte huius contractus, cum eadem Conſtitutione in ſe conforman
9 di, & ſic, & non alio modo contraxerunt. Poſtremo, vt dicto emptori magis cautum ſit, promiſit D. Auguſtinus venditor huiuſmodi impoſitioni, creationi, & venditioni annui cenſus, tam pro illius ſolutione de ſemeſtri in ſemeſtre, vt ſupra, facienda in perpetuum durante cenſu, conſenſu præſtando, lite, & cauſa quacunque ſuſcipienda, & proſequenda, validitate huiuſmodi impoſitionis, & venditionis cenſus, & pro quacunque euictione, & in omni iudicio petitorio, & poſſeſſorio in ſolidum, quam pro omnibus, & ſingulis in præſenti Inſtrumento contentis vti principales, principaliter, & inſolidum acceſſuros D. N. & N. quos ita acceſſuros, & promiſſuros habentes, me notario &c. ſtipulante promiſit releuare indemnes, & penitus ſine damno conſeruare; ita quod nullum propterea damnum, aut moleſtiam patientur, alias ad omnia damna, &c. teneri voluit, de quibus &c. Et in euentum mortis, aut mutationis conditionis in deterius, aut receſſus ab Vrbe dictorum fideiuſſorum, vel aliorum pro tempore in hoc cenſu obligandorum, ſeu alterius eorum, promiſit ſemper, ac toties quoties aliquis ex dictis caſibus, tam in vno, quam in pluribus ex fideiuſſoribus obligatis, tam eodem, quam diuerſo tempore contigerit, ſtatim obligare, & ſubrogari facere alium, ſeu alios æque idoneos fideiuſſores, ad ſatisfactionem emptoris, ſeu eius hæredum, & ſucceſſorum, ne vnquam tractu temporis emptor, vel ſui, contingentia euentuum prædictorum in eorum cautelis, & actionibus tam realibus, quam perſonalibus deteriores efficiantur: firmis tamen remanentibus ſemper obligationibus talium fideiuſſorum quocunque modo pro tempore deficientium, ita vt quæcunque obli-

gationes ſubrogandæ ſemper cumulatiue, iuraque iuribus, & cautelas cautelis emptori, & ſuis accreſcere intelligantur declaratione adiecta, quod in euentum mortis hæredes fideiuſſoris defuncti poſſint ſeſe loco illius obligare, dummodo eo tempore defuncti hæredes conditio deteriorata non appareat: Quia ſic actum &c. Pro quibus &c. extende obligationem cameralem in forma poterunt fideiuſſores poſt ſupradicti contractus ſtipulationem obligationi huiuſmodi quandocunq; accedere, qui à notario de contractu prædicto, ac omnibus in ea contentis certiores reddentur. Hæc de cenſibus dicta ſufficiant, Reliqua habes per recentiores, qui ſatis copioſe in hoc ſcripſerunt ad quos in facti contingentia recurre, & tantum non inutile viſum fuit infraſcrip. rotales deciſio-
10 nes addere, quibus etiam cenſui adden. in tertia par. tract. Boccacij de cenſibus ſub nu. 38. ſi non profeſſis ſaltim tyronibus profitura, quod in caſu ibi relato datur emptori cenſui proceſſus exequutiuus contra venditorem cenſus ex ſtipulatu pro reſtitutione pretij, vbi in illius contractu partes conueniunt debere ſeruari omnes qualitates traditæ in Motu proprio Pij V. circa reſtitutionem pretij intra annum computandum à die factæ diſdictæ venditoris ex illis verbis; pro quibus omnibus, & ſingulis obſeruandis contrahentes ſeſe in forma Cameræ Apoſtolicæ obligarunt, vt in ſupradicta forma contractus cenſus videre eſt.

DECISIONES ROTAE

IN MATERIA CENSVS.

R. P. D. DECANO.

Romana Cenſus Turris Bubalariæ;

Lunæ 7. Nouembris 1575.

EPITOME.

PActum appoſitum in contractu cenſus, quod venditor teneatur infra quatur annos in totum redimere cenſum

Digitized by Google

cenſum vitiat contractum .

SVMMARIVM.

1 *Pactũ appoſitũ in contractu, quod vult, vt vẽditor teneatur infra certum tempus in totũ redimere cenſum vitiat cõtractum cẽſus.*
2 *Ratio ibi aſſignatur ,*
3 *Remota ſubſtantia remouetur, & actus.*
4 *Conſenſus requiritur pro ſubſtantia actus alias contractus cenſus redditur eluſorius .*
5 *Pactum, quod venditor teneatur infra certum tẽpus in totũ redime re cenſum demonſtrat contrahentes voluiſſe conſtituere potius cõtractũ pignoris, & feneratium à iure reprobatm, quam cenſus .*
9 *Pactum vbi non ſunt contra ſubſtantiam, ſed circa accidentia, tunc quamuis ſint illicita vitiantur, & non vitiant, quia non deficit conſenſus circa ſubſtantiam .*
7 *Intellectus ad l. cum præcario. de præcar.*

FVit reſolutũ pactũ appoſitũ in cõtractu cẽſus, ꝙ vult, vt venditor teneatur infra quatuor annos in totũ redimere cenſũ vitiare contractum cenſus per reg. in c.fi. de cõd. appoſ. cum ibi notat. l. per ſeruum §. fi. de Vſu, & habit. Bal. in l. ſi pater de adop. Bar. in l. 2. nu. 7. C. de iur. Emph. Doct. in auth. ingreſſi C. de ſacroſ. Eccl. & huius cõcluſionis inter cæteras potiſſima ratio eſt illa, quã tradit Bald. in c. primo, §. fi. nu. 7. per quos fiat inueſt. Quia pactũ, hoc in ipſo cõtractu cẽſus appoſitũ tẽdit ad perimendũ ipſum
3 actum, cum ſit contra ipſius actus ſubſtantiam. Qua remota re-
4 mouetur ipſe Actus. Abb. in d. §. fin. num. 4. deficit enim conſenſus, qui requiritur pro ſubſtantia ipſius actus, adeo quòd videtur, vel quod partes voluerint facere actum eluſorium, l. an inutilis in princ. de acceptil. vel quod voluerint in aliam ſpeciem contra-
5 ctus conſentire in caſu propoſito, in quo potius videtur, quod voluerint contractum pignoris; & fæneratitium à iure reprobatum conſtituere, vt per Laur. de Redulph. in tractat. de Vſur. part. 2. quæſt. 61. Guid. Pap. ſing. 477. cum alijs per informantes allega-
6 tis, vbi vero pacta non ſunt contra ſubſtantiam, ſed circa accidentia, tunc quamuis ſint illicita vitiantur, & non vitiant, conſenſus enim circa ſubſtantiam non defecit. Non obſtat text. in l. cum
7 præcario de præcar. Tum quia illud eſt potius contranaturalia

Digitized by Google

contractus quam contra ſubſtantiam, vt multi ex doct. tenuerunt tum quia non procedit vbi pactum facit, vt contractus in aliam ſpeciem tranſeat, qui eſt caſus noſter, ita poſt Cart. in l. ſi ita donatur de donat. cauſ. mort. ſcriben. tradunt in d. Authent. ingreſſi, Dec. conſil. 94. num. 293. in fin. Cagnol. in l. contractus num. 7. de reg. iur.

R. P. D. PAMPHILIO

Romana cenſus 29. Nouemb. 1593.

E P I T O M E.

Fructus non debentur ob retardatam ſolutionem quando non concurrunt requiſita tradita a Paul. de Caſtr. in. l. 3. ff. de eo quod certo loco.

S V M M A R I V M.

1 ***Fructus non debentur ob retardatam ſolutionem quando non concurrunt requiſita tradita à Paul. de Caſtr.***
2 ***Fructus non debentur à die ſuſcepti mandati pro reſtitutione ſorbita iuxtis principalis.***
3 *Incompatibilia ſunt, quod cenſus duret, & ſit in arbitrio emptoris repetere ſortem principalem quando vult.*
4 *Venditori, licet ſit licita redemptio Cenſus emptori tamen eſt probita Conſt. Caliſti, & Pij.*
5 *Cenſus ſtatim reſoluitur poſt relaxatum mandatum.*
6 *Mandatum Iudicis reputatur factum partis*
7 *Cenſus pro parte non poteſt extingui vna parte inuita,*
8 *Contractus cenſus reputatur indiuiduus, & reſolutus ex relaxatione mandati pro tota ſumma.*

1 FVit reſolutum non deberi fructus D. Magdalenæ, quia, aut illos prætendunt ratione intereſſe ob retardatam ſolutionem, & non concurrunt requiſita, tradita à Paul. de Caſtr. in l. 3. ff. de eo quod certo loco, quem ſequitur Rota, vt per Mohed. dec. 103. & 288. cum vulg.

2 Aut ratione cenſus, & minus debentur, quia a die, quo ob non adim-

adimpletas conditiones Magdalena ſuſcepit mandatum pro reſti-
tutione ſortis principalis ipſa ſors ceſſit in debitum, ita vt vltra
eam non potuerint peti aliqui fructus citra vitium vſuræ cap. ple-
rique cum ſeq. 14. 93. Laur. de Rodulph. & de vſura prima, num.
3 primo, Couarr. lib. tertio var. reſol. cap. 1. ſub num. 1. nec enim
ad inuicem compatiuntur, quod cenſus duret, & ſit in arbitrio
4 emptoris repetere ſortem principalem, qaando velit, quia licet
venditori cenſus ſit licita illius redemptio iuxta conſtitutiones Ca
lixti, & Pij emptori, tamen eſt omnino prohibita, cum alias eſſet
certus de lucro, Sott. de Iuſt. & Iure lib. 6. q. 3. in prima concluſ.
late Corrad. de contract. q. 8. 9. in ſecunda concluſ. Couar. lib. 3.
var. reſol. cap. 50. num. 4. & quod pactum non ſit deductum in
ſtipulatione, dummodo emptor aliunde ſit ſecurus Summ. Ant. 2.
part. cap. 8. §. 24. circa finem, & ideo cum poſt relaxatum man-
datum fuerit in facultate Magdalenę repetere pecunias quando
vellet, cenſus fuit ſtatim rſeolutus, etiam quod non currat actus
retrouendendi, quia res deuenit ad caſum à quo incipere non po-
6 tuit, maxime ſtante mandato Iudicis, cuius factum reputatur fa-
ctum partis l. ſi ob cauſam. ff. de euict. & ceſſat difficultas ex quo
oſtendit ipſum voluiſſe, vti hac facultate, & extenſiſſe cenſum non
ſolum pro rata pecuniarum habitarum, ſed etiam pro tota ſum-
7 ma cum alias parte inuita non potuiſſet cenſus extingui pro par-
te l. tutor, & l. Iutius de Vſur. Iaſ. poſt alios in l. quædam num. 4.
8 ff. ſi certum petatur. Vltra quod concurrit relaxatio mandati
pro tota ſumma, quæ facit ex veriſimili mente Iudicis, & dictæ
Magdalenæ contractus habitus fuerit pro indiuiduo, & in totum
reſolutus ad l. Decius. ff. de arb. Bart. in l. grece. §. illud ſub nu-
mero quarto de fideiuſſ. Alciat. in l. 1. §. ſed ſimiliter in repet. nu-
mero ſexto de verborum obligatione, Pariſ. conſil. 12. num. 74. li-
bro 1. Aym. conſil. 170. num. 6. nec aliud facit quod Marinus
promiſerit ſoluere fructus pro duobus tertijs, quia eius promiſſio
ſtantibus ſupradictis fuit inualida maxime cum ſit facta poſt
tranſlatum onus cenſus in dictum Valerium, cum quo ſeruatis ſer-
uandis erat creandus nouus cenſus pro licite habendis fructi-
bus.

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. LITTA

Romana Saluiani interdicti

23. *Iunii* 1600.

EPITOME.

AD hoc vt cenſus ineſſe deductus extinguatur, requiritur actus retroſimilis.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus ad hoc, vt extinguatur, requiritur actus retroſimilis.*
2 *Requiritur etiam vltra conſenſum partium, pretij traditio.*
3 *Non dicitur extinctus, licet fuerit relaxatum mandatum pro reſti tutione ſortis principalis loco damnorum, & intereſſe.*
4 *Secus ſi fuit proceſſum ad actualem reſtitutionem ipſius ſortis, ſeu partis vltra relaxationem mandati.*
5 *Venditor Cenſus, qui reſtituit emptori partem pretij videtur recedere voluiſſe à conſenſu.*
6 *Non eſt in poteſtate emptoris repetere ſortem principalem, vel partem cenſus.*
7 *Actus non debet operari vltra intentionem agentis.*

FVit reſolutum cenſum non fuiſſe extinctum, quia vt extinguatur cenſus ineſſe deductus, & perfectus requiritur actus retroſimilis l. 1. C. quando liceat ab empt. diſced. & tenuit Rota in vna Romana cenſus apothecarum 28. Iunij 1578. coram bon: mem: Cardinali Lancellotto in Romana cenſus tertia Iulij 1586. coram bon: mem: Bubalo, & in alia Romana cenſus tertia Maij 1596. coram R. P. D. meo Penia, qui actus retroſimilis, cum non interuenerit in iſto caſu. Ideo &c.

Et quod actus retroſimilis conſtitutioni non interuenerit, ex eo clare apparet, quod nunquam fuit deuentum ad reſtitutionem
2 pretij cenſus, cuius pretij traditio vltra conſenſum partium, ſicut debuit interuenire pro perfectione conſtitutionis cenſus ad text. in l. pre-

Digitized by Google

l. pretium inſtit. de empt. & vendit. in l. 2. §. 1. & 12. l. pacta conuenta. ff. eod. & expreſſe cauetur conſtitutione Pij V. de cenſibus, ita etiam reſtitutio illius fuit neceſſaria pro integra ſolutione d.cenſus d.l. 1. C.quando liceat ab empt.diſced.

Nec obſtare dixerunt domini, quod fuit relaxatum mandatum etiam pro reſtitutione ſortis principalis loco damnorum, & intereſſe, & quod factum Iudicis factum partis reputetur, quia fuit reſponſum, quod per hoc non ſequitur, quod emptori cenſus fuerit reſtitutum pretium, quæ tamen reſtitutio, fuit vt dictum eſt neceſſaria pro diſſolutione dicti cenſus.

Nec obſtat deciſio alias facta in illa Romana cenſus coram R. P. D. meo Pamphilio, quia in eo caſu, non tantum fuerat relaxatum mandatum pro fructibus, & reſtitutione ſortis principa-
4 lis, ſed vlterius fuerat proceſſum ad actualem reſtitutionem ipſius ſortis, ſeu partis illius, quo fit, vt iure merito pro extinctione eo in caſu fuerit pronunciatum; tum ratione indiuiduitatis ipſius
5 cenſus, & pretij eiuſdem, tum etiam quia venditor cenſus, quem reſtituit emptori pretium, ſeu partem illius in neceſſarium antecedens recedere voluiſſe videtur a dicto conſenſu ad tex. in l. illud ff. de acquic. hæredit. in l. ad rem mobilem, & in l. ad legatum ff. de procurat. Et ad illud motiuum deductum per informantes pro D. Septimio, quod etiam procurator D. Marci Lepidi in executione ſupradicti mandati relaxati pro fructibus, & forte principali receperit ſcuta 293. fuit reſponſum ea ceſſiſſe in cauſam fructuum d.cenſus excurſorum, & non in cauſam ſortis principalis ad quam reſtituendam venditor cenſus data perfectione ipſius cenſus compelli minime poteſt obſtan. conſtitutionibus Martini, & Pij Quinti de cenſibus ex quorum lectura clare conſtat non eſſe in po-
6 teſtate ipſius emptoris repetere ſortem principalem ipſam, aut partem illius.

Et quod tollere videtur omnem difficultatem in iſto caſu eſt declaratio quam ipſa, & adhuc integra fuerunt, quod ſcilicet mens eorum nunquam fuit recedere a dicto cõtractu cenſus, imo voluiſ-
7 ſe, & velle illum producere in ſuo eſſe, & clarum eſt actus agentium operari non debere vltra eorum intentionem iuribus vulgarib.

Ad illud vero, quod cenſus ipſe non potuerit valide conſtitui ſuper Palatio ſubiecto perpetuo fideicommiſſo, expreſſeq; prohibito alienari alienationis etiam late ſumpto vocabulo, fuit reſponſum non eſſe præſentis inſpectionis. Ex quo dum agitur de extinctione, & non extinctione ob cuius auctu ſipſe præſupponi debeat, cum non entis nullæ ſint qualitates, & partes, &c.

R.P.D.

Digitized by Google

R. P. D. IVSTO

Anconitana Bonorum,

Die Lunæ 16. Febr. 1604.

EPITOME.

AD extinctionem cenſus requiruntur legitima diſdicta, oblatio, & depoſitum.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus non eſt extinctus, niſi conſtet de legitima diſdicta.*
2 *Tutor conſtitutus ad certum actum tantum non poteſt cætera expedire, & conſequenter, nec citari ad ea expedienda.*
3 *Diſdicta requiritur alias Cenſus remanet integer.*
4 *Tutor licet non ſatis dederit, nec adimpleuerit ſolemnia; nihilominus per eum geſta remanent valida.*
5 *Filijs habentibus matrẽ in tutricẽ nõ poteſt dari tutor, ſed curator.*
6 *Conſtitutio tutoris durante excuſatione matris eſt valida, maxime concurrente decreto Iudicis.*
7 *Citatio debet præcedere depoſitum ad hoc, vt cenſus extinguatur.*
8 *Nuncio, & notario referentibus adeſſe citationem creditur.*
9 *Emptor cenſus non poteſt cogere venditorem poſt bimeſtre, niſi facta noua diſdicta.*
10 *Circa modum faciendi diſdictam nulla eſt data forma.*
11 *Decretum factum in exequutionem diſdictæ habet vim extinctiobis cenſus ex actu retroſimili.*
12 *Confeſſio in depoſito numerationem probat.*
13 *Depoſitum non integrum nullius eſt effectus.*

DVbium fuit propoſitum, die Lunæ duodecima Ianuarij proxime præteriti informantibus ſolum hæredibus bon: mem: Archiepiſcopi Therantini filij q. Petri de Leonibus in quorum fauorem dd. tunc intellexerunt cenſum non eſſe extinctum, & nihilominus poſtea auditis informantibus pro d. Ioanne Baptiſta mandarunt mihi vt iterum cauſam proponerem cum informatione vtriuſque partis non aliter extenſa deciſione. Vnde iterum propoſui cau-

ſam

Digitized by Google

ſam hac die 16. Februarij 1604. & à Dominis contrarium fuit deciſum, videlicet conſtare de extinctione cenſus, de quo igitur, &
1 primò dubitatum fuit circa diſdictam cenſus, quam informantes pro dictis hæredibus dicebant non eſſe legitime exequutam, quia
2 Franciſcus de Alleis cui fuit facta diſdicta erat conſtitutus tutor ad certum actum tantum. Vnde non poterat cætera expedire, & conſequenter nec etiam citari ad ea expedienda, ad tradita per
3 Afflict. deciſ. 256. in fin. cum alijs adductis, & ita cum diſdicta ſit requiſita à conſtitutione Pij Quinti ſuper forma creandi cenſus ea deficiente, cenſus remanet integer. Quod tamen domini non approbauerunt, quoniam tam ex petitione Lauiniæ matris, & tunc tutricis ad quam Iudex ſe retulit in decreto, quia ex acceptatione Franciſci apparet, quod conſtitutio fuit generalis durante excuſatione matris, quæ ſuper bonis q. Petri ſui viri volebat ſibi ſatisfieri de eius dotibus citata legitima perſona pro filijs minoribus, & infantibus, & hoc viſum fuit magis attenden. quam illa verba poſita in inſtrumento ad ſupradicta peragendum, quod etiam obſeruantia declarauit, ſi quidem Franciſcus vere ſe geſſit pro tutore adiuit hæreditatem confecit inuentarium, obtinuit a Iudice licentiam vendendi immobilia pro ſoluendis debitis fuit conuentus, vt tutor ſimpliciter donec ſequuto eius obitu, vel alio impedimento Lauinia Mater, 27. Aprilis 1591. reaſſumpſit tutelam,
4 & obtinuit à Iudice illam ſibi decerni, & licet non ſatisdederit, & non adimpleuerit ſolemnia, nihilominus geſta remanent valida, vt fuit ſæpe deciſum.
5 Neque intrat in hoc caſu regula, quod his hæredibus habentibus matrem in tutricem non poterat dari tutor, ſed curator, &
6 quod tutor non datur ad certum tempus, quoniam imo conſtitutio tutoris durante excuſatione matris eſt valida maxime concurrente decreto Iudicis, l. prima, & ibi gloſſ. & alij. C. in quib. cau. tut. vel curat. hab. vbi videatur. Cuiaci. in para. allegans alias leges, Corn. conſil. 17. ſub num. 26. lib. 2. dicens. In hoc caſu, quod durante impedimento matris eſt locus datiuo, donec mater reaſſumat tutelam.
7 Secundo, circa oblationem, & depoſitum factum in vim huiuſmodi diſdictæ duo opponebantur, primo quia non præceſſit citatio & intimatio fuit facta alteri perſonæ non legitimæ, ſcilicet cuidam Ioanni Ferrantino de cuius facultate nec etiam conſtat, qua mediante potuerit recipere pretium redemptionis cenſus, & ſic depoſitum eſt nullum. doct. in l. acceptam. C. de vſur. Alex. poſt alios in l. ſi mora num. 6. ff. ſolut. matrim. Anch. conſil. 86. num. 3. in fin. Rol. conſ. 61. num. 31. lib. 1.

Huic

Huic obiectioni reſponderunt DD. quod imo conſtat de citatione facta Ferrantino in Summario D. Io: Baptiſtæ numero 14. nec placuit, quod dicebatur de actu citationis non conſtare, nam Notarius refert citationem nuncij in cedula, quam facto exhibuit,
8 & produxit, & in hoc conueniunt Nuncius, & Notarius, cui creditur Cyn. in l. ſi quis decurio. C. de fall. & deinde eidem Ferrantino fuit facta intimatio, cuius perſona erat ſatis legitima, quia erat deputatus à Lauinia matre poſtquam reaſſumpſerat onus tutelę, vt conſtat publico inſtrumento exhibito, quæ erat tutrix, filiorum, non ſolum reſpectu hæreditatis patrui, ſed etiam reſpectu hæreditatis patris, & verum videtur, quod, vel non ſit ſolum conſtitutus procurator ad lites, ſtantibus clauſulis cæteratis in mandato, vel ſatis eſt, quod huiuſmodi reſtitutio pretij cenſus, & depoſitum fuerit infra annum approbatum ab ipſa Lauinia, vt patet inferius, & durante anno à diſdicta emptor cenſus poteſt pecunias recuperare, cuius emptoris vices ſubſtinebat Lauinia mater, & tutrix.

Secundo opponebatur, quod oblatio, & depoſitum factum fuit poſt bimeſtre à die diſdictæ, quæ fuit facta Franciſco ſub die nona Aprilis, & depoſitum prima Iulij ſubſequentis, quo caſu quicquid dicendum ſit de venditore cenſus, qui poteſt recuperare etiam
9 ab inuito infra annum, tamen emptor cenſus non poteſt cogere venditorem poſt bimeſtre, niſi facta noua diſdicta, vt habetur in Conſtitutione Pij Quinti, §. cum vero, & facit Anchar. in conſil. 86. incipien. pro faciliori num. 5. Cui motiuo omiſſa hac diſputationis nouæ diſdictæ DD. ſatisfecerunt in effectu, quia in hoc caſu adeſt citatio contra Ferrantinum actorem ad lites, quæ habet vim nouæ diſdictæ, vt in terminis fuit deciſum in vna Roman. cenſus, 13. Iunij 1582. coram Sanctiſſimo D. N. & ibi fuit dictum,
10 quod licet ex bulla requiratur diſdicta, tamen circa modum diſdictam faciendi, nulla eſt data forma, & ſufficit, quod talia exprimantur, ex quibus appareat venditorem cenſus redimere velle, & ibi aderat citatio ad recipiendum ſortem principalem cum fructibus, & in hoc caſu à die citationis, quæ fuit 22. Iunii 1591. fuit factum depoſitum infra bimeſtre, ſcilicet prima Iulij ſubſequentis incontanti penes Nappum à Iudice deputatum, & Iudex mandauit intimari, & fuit facta intimatio quarta die eiuſdem menſis, necnon depoſitum ex mandato Iudicis in vim diſdictæ, in qua dicebatur, quod pecunię deponantur, & amplius fructus non currant, quæ & ſi non ſunt repetita in decreto depoſiti, ſufficit quod
11 decretum ſit factum in executionem diſdictæ, & ita habet vim extinctionis cenſus ex actu retroſimili ſecundum terminos, l. ab emptione,

ptione,ff.de pact.vbi doct.Rota coram D.meo Litta in illa Roman. Saluiani interdicti vigeſimatertia Iunij 1600.

12 Neq;præmiſſis obſtat dicere,quod depoſitum non fuit actuale, quia confeſſio in depoſito numerationem probat,vt in his terminis fuit dictum coram me in Romana cenſus Lunæ 9.April.1601.

13 Nec etiam quod non fuerit integrum, & ideo nullius effectus, l. obſignatione.C.de ſolut.Curt.Iun.conſil. 28.num.2.cum alijs allegatis,quia conſtat de contrario ex alio inſtrumento extinctionis alterius partis cenſus ſub die 12.Februarij 1587.

Et demum dd. exiſtimarunt ceſſare omnes difficultates propoſitas ex ſubſequenti ratificatione Lauiniæ matris, & tutricis, quia facto prædicto depoſito penes Nappum, Lauinia inſtetit pro conſignatione pecuniarum depoſitarum, vt ex ipſis ſibi ſatisfieret de ſuis dotibus producendo inſtrumentum depoſiti coram Gubernatore Anconæ,licet non obtinuerit ea ratione,quia pecuniæ depoſitatæ erant inueſtiendæ pro cautione Sanctiſſimæ domus Lauretanæ, & cum Io: Baptiſta Arca tam ſui crediti ratione dotalis contra hæredes Petri, quam ratione cuiuſdam ceſſionis habitæ à Camera Apoſtolica pro prætenſis ſpolijs egiſſet contra depoſitarium, ſeu contra hæredes vel eorum procuratorem, & obtinuiſſet mandatum, nihilominus Illuſtriſſimus Protector domus Lauretanæ curauit, quod ex eiſdem pecunijs depoſitatis in pecunia numerata emeretur cenſus ab equite Bartholomęo Fanello fratre Lauiniæ,& huius cenſus datur inſtrumentum publicum celebratum ſub die 24.Iulij 1593.& quicquid de iſto cenſu approbatus eſt à Lauinia, quæ recepit fructus quos recuperauit mediante lite ab Arca, qui exegerat à Fanello cum cautione de reſtituendo, & reſtituit Lauiniæ vti anteriori creditrici pro ſua dote, & ipſe Fanellus ſoluit cum intentione repetendi ſummam ſolutam, vna cum dãnis ab eodem Arca, & fideiuſſore tanquam creditor q.Petri Leonis anterior ipſo Arca, ita vt ſi in extinctione cenſus D. Triumphi adeſt aliquis defectus,quem non videbant domini ſatis ſuppletur ex poſtea geſtis per Lauiniam matrem,& tutricem.

Non obſtat,quod omnia dicantur a Lauinia geſta vti creditrice ſuæ dotis, non autem vti tutrice quia neceſſario adeſt implicita ratificatio etiam vti à tutrice cum agere non potuerit contra iſtas pecunias vti ſpectantes ad filios ſuos hæredes, niſi antecedente ratificatione extinctionis cenſus,à qua pecunię proueniebant in filios ſuos hæredes q.Petri patris,pro qua extinctione ita intendebant agentes pro matre, vt interim non curarent pecunias depoſitatas inueſtire,& minores remanere ſine fructibus pecuniarum quas habebant pro pecunijs eorundem minorum.

Neque

Digitized by Google

Neq; faciunt conditiones, quibus factum eſt depoſitum, ſcilicet vt pecuniæ inueſtirentur, quoniam hoc continebatur in decreto, & erat faciendum in veſtimentum ex pacto, vnde iſtæ conditiones intrinſecæ non vitiant. Doct. in l. acceptam. C. de vſur.

Ex quibus concluſum fuit conſtare de valida diſdicta oblatione, & depoſito, & de extinctione cenſus DD. de Triumphis, &c.

DE EXECVVTIONE ANTIQVARVM Cameralium poſt editam à Pio Quinto tribunalis A. C. reformationem. Cap. XXVI.

1 *Nulla præuia citatione ad partes ad executionem inſtrumentorum ante Pij Quinti reformationem extra curiam celebratorum proceditur.*

2 *Si mutata eſt debitoris, vel creditoris perſona citatio exequutionem neceſſario præcedit.*

3 *Hæc citatio etiam dimiſſa copia domi hæredum exequuta ſufficit.*

4 *Ad exequutionem inſtrumentorum Romæ ante Pij V. reformationem confectorum quo pacto procedatur.*

1 QVia tempore reformationis tribunalis A.C. à Pio V. editę multa ſecundum priorem formam, tam in vrbe, quam extra reperiebantur celebrata inſtrumenta, dubiũ quomodo in illis procedendum eſſet, oriebatur. Demũ ex voto congregationis DD. reformatorum ſtatutum fuit, quod ad executionem inſtrumentorum camerali obligatione antiquitus, & ante reformationem prædictam vſitata munitorum, & extra curiam, priuſquam eadem reformatio promulgata fuiſſet celebratorũ procederetur nulla præcedente ad partes citatione, vt ante reformatio
2 nis huiuſmodi promulgationem conſueuerat, Secus quando eſſent mutatæ perſonæ ex parte creditoris, vel debitoris; eo enim caſu decreuerunt citationem ad partes requiri, prout ante etiam requirebatur, vt inferius ſuo aptiori loco dicetur. Quæ citatio dimiſſe co-
3 pia domi hæredũ in vim priuilegij cameralis obligationis valide, &
4 legitime exequi poteſt. Ad exequutionem autem obligationũ cameralium, adiectarũ inſtrumentis ante dictæ reformationis promulgationem in Rom. curia confectis, ſeruata antiquarum citationum, & proceſſus forma, procedi debere ſtatuerunt. Hoc tamen excepto, quod loco excommunicationis, & cenſurarum, relaxantur mandata exequutiua, debitore ad videndum decerni mandatum exequutiuum, & ſucceſſiuè iterum ad videndum relaxari mandatum alias decretum, citato. Et vbi in cenſurarum fulminatione requirebatur citatio, ad videndum fulminari, & relaxari cenſuras in obliga-

ga-

Digitized by Google

gatione ſuſceptas, quæ per iudicem ſub decreto, niſi per totam, relaxabantur, voluerunt citari, ad videndum relaxari mandatum loco cenſurarum in obligatione ſuſceptarum: quod relaxatur, niſi ad primam diem cum intimatione. Hactenus de antiquis, ad nouas obligationes venio.

DE MODO PROCEDENDI AD EXEQVVTIONEM inſtrumentorum, quæ poſt reformationem Pij V. ſub Camerali obligatione citra procuratoris conſtitutionem, mandatiq; ſuſceptionem in tribunali Auditoris Cameræ recepta ſunt. Cap. XXVII.

1 *Citatio prima.*
2 *Decretum, quod fit in vim huius citationis.*
3 *Hoc decretum eſt diffinitiuum.*
4 *Datur ab hoc decreto appellatio deuolutiua.*
(*Declaratio, & differentia clauſularum ſine præiudicio legitimæ exequutionis & ſi quid exequendum fuerit, &c.*
5 *Si debitor in contractu appellationi renunciauerit, poteſt appellare obtenta abſolutione à iuramento, quæ datur ad effectum agendi.*
6 *Niſi infra tres, intellige dies iuridicas, vel currentes.*
7 *Secunda citatio.*
8 *Niſi ad primam intellige diem iuridicam.*
9 *Decretum ſecundæ citationis, quod eſt exequutio ſupradicti prim diffinitiui modi.*
10 *Ab hoc decreto non licet appellare, & quare.*
11 *Ab hoc decreto appellans debet inſimul committere cauſam reſtitutionis in integrum, quatenus opus ſit.*
12 *Per repoſitionem debitoris non tollitur ſententia lata, ſed ſuſpenditur exequutio relaxata.*
13 *Niſi infra quatuor, vel quinque, intellige dies currentes.*
14 *Oppoſitio facta verbo in termino dictæ citationis ſecundæ non obſtat decreto.*
15 *Si oppoſitio fiat poſt ſeruatū citationis terminū, et ſit de impeditib. exequutionē cum oblig. admittitur, & quomodo debitor citetur.*
16 *Oppoſitiones huiuſmodi, vt plurimum, ſunt cauilloſæ.*
17 *Iudex ſi illi videbitur has oppoſitiones eſſe veras, præfigit terminum reo quinque dierum ad probandum.*
18 *In repoſitionibus, & decretis exequutionem minantibus, factis in fauorem creditoris, requiritur intimatio.*
19 *Secus in his, quæ in fauorem rei fiunt.*

E Si

20 *Si index, incuria ſubſtituti creditorem reponat, ſeu mandatum relaxet abſq; intimatione, poterit hoc decretum ſuſtineri.*
21 *Quibus caſibus cõcedatur, non grauetur, poſt mãdati relaxationẽ.*
22 *Quomodo poſt factam exequutionem, illud concedatur.*
23 *Quo pacto creditor mandatum, & exequutionem poſt oppoſitam cauilloſam exceptionem obtineat.*
24 *Appellatio admittitur ab exceſſiua liquidatione damnorum, & intereſſe etiam ad effectum ſuſpenſiuum.*
25 *In hoc liquidationis iudicio duæ tantum ſententiæ ſufficiunt.*
26 *Statutum Vrbis ligat etiam clericos.*
27 *Quomodo ſit formanda cedula appellationis ab hmõi liquidatione.*

AD exequutionem inſtrumentorum in tribunali Audi toris Cameræ, poſt præcitatam Pij V. reformationem, ſub obligatione camerali, abſq; tamen procuratoris conſtitutione, & abſque mandati ſuſceptione receptorum, ita proceditur. Citatur ſi quidem D. Roſeus Archilegius exaduerſo principalis, ad ſoluendum i nfraſcri pto D. inſtanti ſummã ſcutorũ centũ, ei debito rũ vigore obligationis cameralis, de qua in actis, alias videndum contra ipſum decerni mandatum exequutiuum ad primã diem, ſeu per totam: dũmodo tamen citatio perſonaliter fiat: inſtante D. Antonio Capono principali, ſiue Magnifico D. Rodorico Comicino eius procuratore. D. Iacobus Belgius eſt Notarius. Qua citatione perſonaliter, vel domi exequuta, (etenim vtroque modo afficit) & facta illius relatione per Curſorem in actis (quę relatio de ſtylo curię ſufficit, quod fiat per Curſorem in pede citationis ſubſcriptionẽ abſq; eo, quod compareat coram iudice, aut Notario ad re ſerẽdum licet de eodem ſtylo in manualibus Notariorum, & regiſtris extendatur, N. Curſor retulit in iudicio coram D. Locumtenente, mihi Notario, &c.) comparet principalis, ſiue procurator, & repetito ſuo inſtrumento, cum camerali obligatione in actis rogato, in partis aduerſę non comparentis, & nihil releuans opponentis contumaciam, mandatum exequutiuum contra debitorem decerni obti-
2 net, niſi infra tres dies ſoluerit, aut releuans quid oppoſuerit. Et
3 hoc decretum eſt deffinitiuum. Et licet debitor ab eo appellaret, & cauſam appellationis committere vellet, ſi aliquid contra obliga-
4 tionem releuans haberet; tamen ſignatura, non viſo grauamine, ſignare ſolet commiſſionem, cum clauſula (ſine pręiudicio legitimę exequutionis) ad tradita per Galleſ. ad form. cam. 3. par. poſt proceſſum inciden. nu. 7. cum ſeq. & ad reliqua de proceſſu, num. 30. &

ſic

ſic appellatio deuolutiuum, non autem ſuſpenſiuum effectum operatur. (*Clauſula enim ſine praiudicio legitima exequutionis nõ ſuſpendit exequutionẽ cõmiſſam, ſed illã reſeruat iudici à quo, & per Rot. coram Palaotto dec. 58. praſeruat tñ exequutionem expenſarũ, vt corã Blanchetto in vna Aſten. fœudi 28. Maij 1595. & quãdoque ſuſpendit, vt coram Penia in vna Placentin. fideiuſſionis 22. Iunij 1592. In quo differt à clauſula, ſi quid exequendũ fuerit. &c. qua ſuſpendit exequutionem cõmiſſam à Iudice à quo, & illã transfert, ſeu remittit Iudici ad quem, vt tenuit Rota in vna Rom. dd. de Naris. 27. Ian. 1595. coram eodem R. P. D. Penia in cõmiſſionibus enim, qua cũ proxima clauſula ſignãtur, nõ ſtatur aſſertioni partis, ſed partibus informantib. Iudex guſtare ſolet de grauamine Rot. in nou. de appellat. deciſ. 45. & alias 50. nu. 2. Franc. in cap. non ſolũ, nu. 2. eodem titulo, in 6, Felin. in cap. dilectus filius, columm. 2. num. 14. de reſcrip.*) & ad hoc, vt locus ſit exequutioni, & clauſulæ ſi quid exequendum, mandatum iam relaxatum debet iuſtificari ex eiſdem actis, quæ ſola attenduntur iuxta deciſionem Rotæ in vna Tudertin. officij Cancellariæ, coram R. P. D. Lancellotto; die 19. Februarij 1598. ſed ex nouis ad illius confirmationem procedetur, pronunciando iudex bene fuiſſe iudicatum, & ita etiam dicendum erit de Aegidiana conſtitutione, quæ facit, vt ſententia non iuſtificetur ex nouis, ad hoc, vt locus ſit illius exequutioni. Cor. conſ. 10. col. 2. lib. 4. Put. deciſ. 8. de Aegid. Aug. in epit. de appell. prohib. §. 10. & redeundo ad relatum appellationis articulum, dicendum
5 erit, quod quamuis in inſtrumento ſub noua forma, vt prænarratum eſt, concepto, debitor ſe obligando, expreſſe cuicunque appellationi, & reclamationi renunciauerit, nihilominus obtenta à Vicario Papæ, ad effectum agendi, abſolutione, quæ paſſim datur, cauſam appellationis, citra periurij incurſum, committere poterit. Qua non obſtãte Auditor Cameræ ad vlteriorẽ exequutionem procedit. iuxta ſuas ordinarias facultates, vt per Galleſ. vbi ſupra, ad ſextam partem quæſt. 2. nu. 9. & approbat d. deciſ. 80. Io. Melendem, ſemper dicendo, ſolue, & repete, iuxta cap. debitores, de iure iurand.

6 Elapſis tribus diebus, quos nihil refert iuridicos, aut currentes eſſe: citatur debitor ad videndum relaxari mandatum exequuti-
7 uum, alias decretum. Cuius facta relatione, comparet creditor coram iudice, & obtinet relaxari mandatum, niſi ad primam diem, cum intimatione.

8 Prima hac die poſt intimationem exequutam elapſa, quam iuridicam eſſe oportet, nihil releuante per debitorem oppoſito, iudex mandatum relaxat. Et huiuſmodi decretum, eſt ſupradictæ ſenten-
9 tiæ exequutio. Et ab illo non conceditur appellatio: quia ab

Digitized by Google

exequutione appellare non licet. l. ab exequutore, ff. quorum appellat. & l. ab exequutione. C. eodem. Capic. deciſ. 1. num. 17. ſed ſi quis ab hoc decreto appellare, & cauſam appellationis committe-
11 re voluerit, aduertat, vt eadem opera inſimul cauſam reſtitutionis in integrum, quatenus opus ſit, aduerſus aſſertam ſententiam prætenſi decreti mandati, & illius rem iudicatam committere curet,
12 Et quamuis in intimationis termino iudex debitorem animo melius deliberandi in eum ſtatum, in quo erat ante decretum relaxationis mandati reponat, vt in his materijs exequutiuis ſæpiſſime contingit, cum iudices Romanæ Curiæ per tales repoſitiones, quibus quotidie vtuntur, grauamen reuocant, & ad vlteriora procedunt: cum ſint decreta inter locutoria, vt l. quod iuſſu, ff. de re iudi. & c. ſi à iudice de appella. in 6. & c. cum ceſſante extra eodem. Im. Franc. & Dec. in cap. cum teneamur, nu. 15. rub. vbi etiam tradunt, quod iſta non ſolum procedunt in iudice ordinario, ſed etiam delegato præſertim Franc. ibi col. fin. cum non videatur partibus præiudicium inferre, ſed potius expeditioni cauſæ faciliorem exitum præſtare. Attamen per eiuſmodi repoſitiones ſententia lata non tollitur, ſed exequutio relaxata dumtaxat ſuſpenditur. Nam
13 Iudex concedendo ea ratione aliquam breuem dilationem creditori, ad verificandum releuans quid, ab eo allegatum, relaxt Mandatum non niſi ad primam, vt generatim conſueuit, ſed infra quatuor, quinque, vel plures dies, quos non refert currentes, aut iuri-
14 dicos eſſe. Quando vero debitor aliquid in termino citationis, ad videndum relaxari mandatum, vt ſupra decretum verbo ſolum opponit, & nihil in ſcriptis oſtendit, vt puta, Calculari, Nouam conuentionem, vel Solutionem, iudex, oppoſitione illa non obſtante, fa-
15 cit ſuum decretum, niſi ad primam diem, cum intimatione. Sed ſi talis poteſtatio poſt factum decretum, & intimationem, tamen mandati expeditionē fiat, admittitur oppoſitio quatenus ſit executionis cameralis obligationis impeditiua; & neceſſe eſt, ob admiſſionem huiuſmodi citare debitorem ad docendum de quacunque noua conuentione, ſolutione, & alijs quibuſcunque præiudicialibus allegationibus, allegatis forſan, ſeu quas allegare intendat, nec non calculandum, ſi calculare voluerit; & calculo facto, ſoluendum; alias videndum relaxari mandatum exequutiuum, iam decretum, vel quatenus opus ſit, de nouo decerni, & relaxari. Et in citationis termino, comparente credirore iudex facit decretum, niſi ad primam diem cum intimatione.

16 Quia allegationes, vt plurimum, ſunt cauilloſę, & per debito-
17 rem ſolum ad differendum ſolutionem adductæ: Si tamen appoſitiones viderentur Iudici veræ, aut aliquo modo veriſimiles, ita vt pro-

probatæ, Cameralis obligationis exequutionem impediri poſſent; præficit terminum trium, aut quinq. dierum arbitrio ſuo ad probandum, non per ſpecialem præfixionis actum, ſed faciendo decretum relaxationis mandati, ad creditoris petitionem, niſi infra tres vel quinque. Cum autem ex debitoris parte articuli, ad probandum nouam conuentionem, cum creditore factam, ſolutionem, aut liberationem ipſius, dati fuerint, Iudex illos admittit, & teſtes examinari mandat, niſi ad primam diem, cum intimatione: vt interim creditor poſſit interrogatoria exhibere, & interpretē conducere. Si vero in ſeruatione termini admiſſionis articulorum creditor, debitori terminum ad examinandum prefigi inſtiterit; iudex arbitrio ſuo terminum quatuor, vel quinque dierum ſtatuet.

18 Cæterum in quibuſcunque repoſitionibus, & decrrtis exequutionem minantibus, quæ in fauorem actoris contra reum debitorem fiunt, ſemper intimatio requiritur: & iudex aliter procedere

19 non ſolet. Si tamen pro parte debitoris, & ilius fauorem aliqua fiant decreta, ſeu repoſitiones, ad impediendum exequutionem, intimatio non requiritur.

20 Sed adueniente caſu, quod poſt repoſitionem ex parte debitoris obtentam, nulla alia præcedente creditoris repoſitione, nulla intimatione debitori facta, iudex prēmiſſa debitoris citatione, mandatum creditori aduerſus eundem debitorem concederet; idcireo de mandati nullitate dici non poteſt. Iudex enim debitorem animo melius deliberandi repoſuerat, & cum facto melius deliberauerit abſque aliqua alia repoſitione, vel intimatione reo facienda, mandatum hoc pacto valide relaxare potuit, vt ſupra tenuit Rota in vna Abulen. præſtimonij coram Verallo 7. Octobris 1552. inter manuſcriptas lib. 1. deciſ. 270. ad deciſ. 12. de probat. in nou. Milius in ſuo repert. in verbo Iudex, à quo appellatur ab admiſſione articulorum. Quamquam hoc nunquam, ſeu rarò, niſi forte incuria, ſeu negligentia ſubſtitutorum accidat.

21 Porro ſi mandatum relaxatum fuerit, etiam quoad creditori ſit actu conſignatum, & debitor dicat velle de ſolutione in continenti docere, aut de alijs illius exequutionem impedientibus, vel etiam beneficio termini iuris gaudere voluerit; iudex ei, Non grauetur, concedit refectis expenſis mandati relaxati, quæ expenſæ illico creditori conſignantur. Quando autem eiuſmodi eſt exceptio, quod eà probata veniat creditor in expenſis condemnandus; concedit, Non

22 grauetur, facto expenſarū depoſito. Si vigore mandati aduerſus debitorem facta fuerit exequutio, & debitor aliquid probare voluerit: non admittitur niſi forte de iniquitate mandati, & crediteris iniuſtitia in continenti doceret, & niſi prius refectis expenſis, & data

E 3 cau-

cautione in forma depoſiti de ſoluendo ſummam, pro qua fuit facta exequutio ad omne mandatum D. Auditoris. Fiunt haud raro exceptiones cauilloſæ, & ſolum ad ſolutionem differendam ſub va-
23 rijs confictis prætextibus. Et licet hæ relaxationem mandati, & illius exequutionem impediant; tamen iudex, cauillatione cognita; ad vlteriora illis non obſtantibus procedit facta per creditorem obligatione, de expenſas reficiendo in euentum probatæ nouæ conuentionis, vel alterius releuantis exceptionis exaduerſo allegatæ.
24 Eſt etiam aduertendum in hoc exequutionis obligationis Cameralis iudicio, quod vbi proceditur pro damnis, & intereſſe, quæ iudex, præuia illorum verificatione liquidat; pars poteſt appellare ab exceſſiua liquidatione: & tunc non niſi pro ſorte principali exequutio creditori conceditur, & ita in facti contingentia ſignatura pluries reſcripſit, in vna ſcilicet, pro Don Didaco Laſſo de Toledo, contra Nicolaum de Palatios coram R.P.D. Farratino, & in alia inter Cap. & Canonic. de Tudela, & beneficiatos d. loci. Appellatio ſemel tantum admittitur ab huiuſmodi exceſſu, vt per Veſtr. lib. 7. de appel. cap. 3. num. 12. Bero. quæſt. 131. num. 3. Capyc. deciſ. 34. in fin. reiecto dicto Galleſ. in titulo, de liquid. num. 13. quoniam in li-
25 quidationis materia duæ tantum conformes ſufficiunt; quæ rem faciunt indicatam, vt per Bar. d. l. ab exequutore, ff. de appel. præ-
26 ſertim ſtante ſtatuto Vrbis, quod etiam Romanos clericos videtur ligare, vt fuit dictum in Rota in vna Roman. expenſarum culturæ, coram R.P.D. Pamphilio Die 4. Ap. 1591. *(licet autẽ a liquidatione fructuũ, damnorũ, expẽſarũ, & intereſſe appellatio, vt dixi, recipiatur id tamen intelligẽdũ eſt, cũ appellatur ab ipſo exceſſu exprimẽdo certã quãtitatẽ exceſſus loco cauſæ, aut ſaltẽ aliquã aliã nominatã cauſã veram, & iuſtã alias cũ iſta liquidatio nõ cõtineat nouum grauamen, ſed illud idem, quod inferebatur ex præcedente ſentẽtia, vtiq; dicẽdũ erit, appellationẽ nõ eſſe dandã, quod intellige vbi præcedit cõdemnatio, vt ſuperius dictum eſt, & Iudex ſibi reſeruat illorum liquidationem, quæ omnia optime explicantur in deciſione Rotæ coram Robuſterio in vna Regien. S. Tomæ tertia Decembris 1576. vbi etiam plene habes quando ab executione datur, vel non datur appellatio, ad quam in facti contingentia recurrere poteris.)*

DE CENSVRIS, SEV TERMINO AD ſoluendum concedendo. Cap. XXVIII.

1 *Derminus ad ſoluendum cenſuræ antiquitus nuncupatæ, quomodo olim concedebatur.*

2 *Poſt Pij Quinti reformationẽ terminus prædictus cenſurarũ nomẽ amiſit.*

Digitized by Google

amiſit, & quando, & quomodo concedatur.

3 *Terminus non excedit vnquam triginta dies.*

4 *Inter cenſuras, & terminum quæ ſit differentia.*

5 *Horum terminorum ſolus Auditor Cameræ eſt confeſſor priuatiue quoad alios iudices.*

6 *Concedit Auditor Cameræ terminum debitoribus etiam conuentis in non ſuo tribunali.*

7 *Quo pacto Auditor Cameræ reuocet inhibitiones per eum debitoribus in non ſuo tribunali conceſſas, & quando talis ſuſceptio termini nulla ſit.*

8 *Debitori, niſi termino in obligatione expreſſe renunciauerit, etiam ſi in mandatum exequutiuum conſenſerit, Termins nõ negatur.*

9 *Elapſa vltima die termini ſuſcepti, notarius ad creditoris inſtantiã abſque alia citatione, iudici mandatum expediendum defert.*

10 *Quæ, & qualis poſt termini ſuſceptionem exceptio admittatur.*

11 *Formula ſubcriptionis termini.*

12 *Terminus ſimpliciter, & ſine vlla conditione ſuſcipitur.*

13 *Debitor citatus ad cauendum de ſoluendo in fine termini, an cauere teneatur.*

1 ANte Pij Quinti ſupra non ſemel citatam Reformationem, petenti debitori Terminus concedi conſueuerat ad ſoluendum, cui nomen erat Cenſuræ, & erat ſpatium Triginta dierum, quod paſſim debitori cuicunque pro quacunque ſum-
2 ma concedebatur. Verum poſt editam reformationem, non amplius ſpatium hoc Cenſurarum, ſed Termini nomen obtinuit: qui Terminus per iudicem arbitrio ſuo, habita
3 ſummæ debitę, & perſonarum qualitatis ratione, vſque ad prędictos triginta dies, & non vltra, conceditur. Inter cenſuras antiquas, Ter-
4 minum, hæc eſt differentia. Cenſurarum vigore in fine ſpatij triginta dierum mandatum exequutiuum concedebatur, & vnico contextu cenſuræ, & excommunicatio fulminabantur; vt ſuperius indicauimus. Nunc autem virtute Termini contra debitorem illum ſuſcipientem, reuolutis 30. diebus, vel viginti, vel quindecim vel etiam decem (ſi iudex reſpectu modicæ ſummæ longiorem terminum concedere negauerit (mandatum exequutiuum tantummodo reale, & perſonale abſque excommunicatione conceditur. Termi-
5 num huiuſmodi concedit ſolus Auditor Cameræ priuatiue quoad omnes alios Romanæ Curiæ iudices: qui Terminum vltra decem dies in vim quacumcunq; ſuarum facultatum concedere nequeunt. A.C. (quod aliorum iudicum non eſt) terminum præfatum debito-

Digitized by Google

6 ribus, non ſolum in ſuo, verum etiam in alio quouis Vrbis tribunali conuentis dat;& illius vigore inhibitiones, exequutionem quorumuis mandatorum, dicto termino durante, impedientes concedit:hac tamen conditione, quatenus exequutio facta non fuerit, & dummodo alium terminum coram iudice, in cuius tribunali fuit
7 conuentus,non ſuſceperit. Solet aliquando hæc vltima conditio, dummodo tamen alium terminum non ſuſceperit omitti, & tunc: ſi re vera debitor,coram alio iudice terminum ad ſoluendum ab eo petitum obtinuerit,comparet creditor coram Auditore Cam. & de ſuſceptione prædicta docet. Quibus peractis, Auditor inhibitionem ſuam reuocat cum intimatione:vel(& hoc melius,& magis conſuetum eſt) inhibitionem ipſam non reuocant, niſi debitore citato ad videndum inhibitionem reuocari;attento quod alias terminum ſuſcepit. Cuius citationis relatione facta, decernit niſi ad primam diem cum intimatione, vel cũ intimatione ſimpliciter arbitrio ſuo (*Si tamen iſte terminus vnius menſis,vel 30. dierũ cõcederetur ab alio Iudice,quam ab A.C.iſthæc termini ſuſceptio nõ valeret,et nullius eſſet momenti.Sicut enim dicimus dilationẽ ad aliquid faciẽdũ à Iudice non habente iuriſdictionẽ aſſignatam non valere, vt tradit Bart.in l.præſes.C.de appellat.ſub nu.6.ita ẽt dicendũ erit de termino vnius menſis dato à Iudice nõ habente iuriſdictionẽ,quia vbi eadem, eſt ratio,idem quoq;ius ſtatui debet,l.illud.ff.ad leg.Aquil.*)In
8 obligationibus vero ante dictã reformationẽ celebratis, in quibus debitor a cenſuras in actu ſtipulationis ſuſceperat, terminus hucad ſoluendũ, olim nõ concedebatur. At in obligationibus poſt reformationẽ receptis,etiã ſi debitor loco cenſurarum in mãdatẽ exequutiuum,illusq;relaxationem conſenſerit, Terminus non negatur: niſi debitor per expreſſa verba illius ſuſceptioni in inſtrumento renunciauerit. Poteſt tamen iudex arbitrio ſuo huiuſmodi Terminum dare,dicta renunciatione non obſtante; quia fit huiuſmodi obligatio ratione traditæ formulæ, non autem quod ſe obligans huic
9 iuris beneficio renunciare voluerit.Elapſo vltimo die termini conceſſi, nulla requiritur contra debitorem ad ſoluendum iuxta formam termini ſuſcepti citatio, vt in a alijs Vrbis tribunalibus conſueuit;ſed ſolum notarius,abſq;alio nouo decreto, ad creditoris pe-
10 titionem mandatum à Iudice expediri curat.Poſt Termini prædicti ſuſceptionem nulla admittitur exceptio, niſi forte ſolutionis, aut alterius exceptionis exequutionem cameralis obligationis impedientis; quæ per probationes probatas, aut alias in continenti probaretur. Nam quando quis Terminum ſuſcipit, debitum expreſſe fatetur, vt verbis expreſſis hæc confeſſio in ſuſceptionis actu extenditur: ſic enim illam in ſuo actorum libro, ſub

hac

11 hac formula annotat, Leonardus Cecchinus confitendo debitum exaduerſo petitum per d. Iudicem admiſſus, pro illud ſoluendo Magn. D. Annibali Lanfranco creditori abſenti me notario, &c. ſtipulante, infra Terminũ triginta dierũ, Terminũ huiuſmodi ſuſcepit, conſentiens relaxationi mandati exequutiui, ſi in ſolutione deficeret abſque aliqua citatione precedente, & ita iurauit tactis, &c. Contigit interdũ, quod debitores prætendentes aliquam ſibi ipſius exceptionem competere contra inſtrumentum, quæ tamen illius exequutionem retardare nequit, Terminum ſub aliqua conditione, veputa ſine præiudicio ſuorum iurium, vel metũ mandati, ſuſpiciunt: ad hoc, vt interim cauſam nullitatis, ſimulationis, reſciſſionis, vel alterius ſimilis exceptionis committendo exequutionẽ retardent.
12 Abſtineant ab huiuſmodi præſeruatiuis, & conditionalibus ſuſceptionibus notarij, & ſubſtituti, & confeſſionem debiti, ac conſenſum in mandatum libere, & ſine conditione aliqua, aut reſeruatione ſuſcipiant, & annotent. Si autem debitor fuerit citatus ad cauẽdum
13 de ſoluendo in fine Termini, creditore petente, ſatiſdare tenetur, ad dec. Afflict. 279. nu. 4. Pedem. dec. 130. nu. 14. niſi poſſident immobilia, l. ſciendum, ff. qui ſatiſd. cogan. & ibi doct. vel habeat multa bona mobilia, quæ facile occultari non poſſint; vt ibi Bart. num. 5. & Marſ. in rub. de fideiuſſ. nu. 241. ſed hoc remittitur arbitrio iudicis; vt habetur in reformatione Pij Quinti §. Quod ſi parti.

DE EXEQVVTIONE SIMPLICIS cameralis inſtrumentis extra tribunal A. C. vel Romanæ Curiæ celebratis adiectæ, contra debitores in curia repertos. Cap. XXIX.

QVando coram Auditore Cameræ vigore inſtrumentorum extra illius tribunal, vel extra Romanam curiam vbiuis gentium receptorum ſimplici obligatione, ea ſcilicet, in qua in mandatum exequutiuum non eſt conſenſum, contra debitorem obligatum in curia præſentem quis procedere voluerit citationem præmittit (ad dicendum contra iura producta, & repetita videndum iurare teſtes ſuper illorum recognitione quatenus opus ſit, ac videndum mandari extendi formam Cameræ in illis appoſitam iuxta ſtylum curiæ) Deinde procedet ad videndum decerni mandatum, ac alios actus ſucceſſiuos per omnia, vt ſupra de inſtrumentis in eodem tribunali receptis

ceptis latius diximus, Cuius formulæ obligationis Cameralis extenſio, licet de iure videatur neceſſaria ante illius exequutionem, ad tradita per Galleſ.in tract. de cam.oblig.p. 3. de proceſſu ipſo, ſub n.4.quem ſecuti DD.de Rota in vna Rom.palatij Campi Floræ coram R.P.D.Penia ſub die ven.16.Decemb.anni 1588.*(Rot.deciſ. 6.de off.deleg.in nou.Creſc.dec.197.& alias dec.13.de præb.)* tamẽ ex inueterato ſtylo Tribunalis ſufficit tantum pro illius exequutione, quod præcedat iudicis decretũ, ſuper illius extenſione, vt ſupra dixi, præſertim parte in indiuiduo aliquid releuanter non opponente. *(cuius extenſio nõ ſit cum iuramento, ſi iuramẽtum ibi non eſt, vt per Iaſ.in l.1.§.& poſt operis, ſub n.4.ff.de op. nou. nunc.)*

DE EXEQVVTIONE CAMERALIS obligationis ſimplicis adiectæ inſtrumentis in curia extra tribunal A.C.receptis, vel extra curiam celebratis, in quibus tamen ſolutio Romæ deſtinata eſt contra debitores ab vrbe abſentes. Cap. XXX.

Inter modum procedendi ad exequutionem inſtrumentorum extra Tribunal A.C. vel extra Romanam curiam celebratorum contra debitores in curia apprehenſos, quẽ in præcedenti capite poſuimus, & modum exequutionis contractum in curia extra tribunal A.C. vel extra curiam, in quibus ſolutio Romæ deſtinata eſt, receptorũ contra debitores extra Vrbẽ cõmorantes, hęc dumtaxat eſt differentia. In illo ſcilicet proceſſu per curſores, in hoc vero per audientiam litterarum contradictarum, vel per edictum publicum, iuxta temporis qualitatem, citationes fiunt, & cũ maiori dilatione ſecundum loci diſtantiã, prout infra dicetur.

DE MODO EXEQVVTIONIS INSTRVMENTORVM ſimplici camerali obligatione vallatorum extra curiam receptorum, in quibus ſolutio alibi, quam in vrbe eſt deſtinata; contra debitores extra vrbem degentes. Cap. XXXI.

1 *Pro exequutione inſtrumẽtorũ extra curiã celebratorũ, et in quibus ſolutio in Vrbe deſignata nõ eſt, citatio præmittitur cõtra abſẽtes.*
2 *Afficit hæc citatio etiam domi exequuta.*
3 *Alia citatio poſt huius citationis exequutionem, & reproductionem facienda.*
4 *Decretum in vim huius ſecundæ citationis fieri ſolitum in contumaciam*

Digitized by Google

maciam debitoris.

5 *Iudex comparenti debitori, & articulos ad probandum ſolutionem exhibenti dilationem ad id concedit.*

6 *Pendente dilatione officium iudicis conquieſcit.*

7 *Pro obtinenda excõmunicatione in iuris ſubſidiũ, fit per exequutores diligentia de exequendo mandatũ in loco faciendæ ſolutionis.*

8 *Citatio quæ hãc diligẽtiã ſequitur. Et quãdo exequutorib. creditur.*

9 *Secunda citatio.*

10 *In quibus locis excommunicatio in iuris ſubſidium concedatur.*

11 *Contra Epiſcopos, Prælatos, & Magnates non conceditur in curia niſi de mandato Papæ.*

12 *Cõtra obligatos extra curiã ſoluere, excõicatio quomodo cõcedatur.*

13 *Vniuerſitas non excommunicatur*

14 *Differentia inter excommunicationem, & interdictum.*

15 *Modus agendi pro litteris aggrauatorijs, & interdictis obtinẽdis.*

1 SI in vim inſtrumentorum, extra curiam receptorum, in quibus ſolutio extra illam deſtinata eſt, contra debitores ab vrbe abſentes procedere volueris, citationem ab Auditore C. ad partes, cuius exemplar habes inferius in 4. lib.
2 obtinebis. Hęc citatio ex ſæpius dictæ reformationis forma neceſſario requiritur: eaq; perſonaliter, vel domi dimiſſa copia in parti-
3 bus, in quibus debitor degit exequuta, & poſtea in actis notarij cauſæ reproducta, citatur debitor (ad dicendum contra iura producta,
4 & repetita videndum iurare teſtes ſuper illorum recognitione, quatenus opus ſit, mandari extendi formam Cameræ in eiſdem iuribus appoſitam iuxta ſtylum curiæ, ac docendum ſe ſoluiſſe iuxta formam ſuæ obligationis, alias videndum decerni mandatum exe-
5 quutiuum). Et in termino citationis, iudex præuia iurium recognitione, mandat extendi formam Cameræ, & parte non opponente, inſimul decernit mandatum, niſi infra quindecim dies, aut alium competentem terminum, infra quem debitor veriſimiliter de ſolutione in partibus facta docere poſſit; vt habetur in dicta reformatione, §. Rurſus. Et quod eadem dilatio concedenda ſit arbitrio iudicis; habetur in l. continuus actus. §. cum ita ſtipulatus ſim, & §. item qui inſulam, ff. de verborum obligatio. & facit l. quod dicimus, ff. de ſolut. & liber. & l. 1. C. de dilationib. & ibi Bald. num. 2. ſi vero debitor citatus comparuerit, & articulos ad probandum ſolutionem in partibus factam produxerit, atque litteras remiſſoriales petierit, vtique erunt ei à iudice concedendę cum conuenienti termino ad probandum, habito reſpectu loci diſtantiæ; vt ſupra dictũ fuit, quo termino pendente iudex debet ſuperſedere; vt

in

7 in l.ſiue pars.C.de dilat.Hæc non ita procedunt in obligationibus cambiorum mercatorum Romanæ curiæ cum curialibus, in quibus conuenta eſt ſolutio in partibus facienda. In illis enim aliqua dilatio ad probandum ſolutionem in partibus factam non conceditur, licet de huiuſmodi ſolutione opponatur; quia in totum obligationibus conuentum eſt, ſolutionem infra certum expreſſum terminum in partibus fieri debere,& infra aliud tempus certum pariter, & deſignatum tenetur debitor,& mercatores in curia de ſolutione eiuſmodi certiores reddere; alias in euentum non ſolutionis in partibus,& certificationis in curia,in Vrbe ſoluere obligatur excommunicatione, de qua in inſtrumento, cuius exemplar ſupra poſuimus.Poſt mandati decretum, facta citatione ad videndum relaxari mandatum exequutiuum, iudex illud relaxat, niſi ad primam diem cum intimatione.

8 Relaxato mandato ſi debitor paſſus fuerit ad cenſuratum fulminationem in iuris ſubſidium deueniri; facta prius per exequutores diligentia in curia,(& hoc intellige quando ſolutio in curia fieri debet)de mandatum perſonaliter, vel realiter ſaltem contra debitorem exequendo: de qua conſtare debebit per fidem exequutorum à tergo mandati ab ipſius exequutoribus annotatam,*Si quidē in talibus,& alijs,quæ ad officiū exequutorū ſpectāt,eis creditur, vt per Bal.in l.properandū in §.& ſi quidē,n.13.C.de iudicijs, & per Tiraq.de retr.§.8.gl.6.n.22. quem ſecuta fuit Rota in vna Spoletanā domus 30.Ian.corā R.P.D.Seraphino.*) citatio aut contra procuratorem præſentem per curſorem, aut contra principalem abſentem, & procuratorem in curia non habentem per contradictas præmit-
9 titur(ad dicendum contra iura producta,& repetita, videndum iurare teſtes ſuper illorum recognitione, quatenus opus ſit, necnon videndum ſe, aut principalem ſuum in iuris ſubſidium excommunicari,ad primam diem. Qua relatione facta,aut cedula contradi-
10 ctæ reproducta,iudex facit decretum, niſi infra tres dies. Hoc triduo elapſo,rurſus citatur(ad videndum ſe declarari, & litteras decerni, & relaxari). Et in huius citationis termino, iudex interponit decretum niſi per totam; prout etiam interponere ſolet in relaxatione mandati exequutiui ſi per contradictas, ſi autem per curſorem in curia niſi ad primam diem cum intimatione. Poſt huius intimationis exequutionem in actis factam, litteræ fulminantur ſub forma,quam infra vltimo libro deſcripſimus. Hæ litteræ conſueuerunt ſolum concedi in locis extra iuriſdictionem Eccleſiaſticam, & Sedi Apoſtolicæ mediate ſubiectis,puta in Regnis Hiſpaniarum,Neapolis,Siciliæ,Ducatibus Mediolani,Sabaudiæ,Mantuę, Florentiæ,& alijs locis Italię,vbi conſtat iudici,aut notoriæ,aut per

teſtes

teſtes ſaltem extraiudicialiter examinatos exequutionem valeam,
12 aut perſonalem facile fieri non poſſe . Præterea in curia contra Epiſcopos Prælatos , aut Magnates ob ſupremi Principis reuerentiam nunquam,niſi de illius expreſſo mandato conceduntur .
13 Quando ſolutiones ſunt extra curiam faciendę, licet debitores alienæ iuriſdictioni , vt prædixi,ſubiaceant, non conceduntur cenſuræ,niſi,vt ſupra retuli cum clauſula, directa curiæ Eccleſiaſticæ , videlicet(facta prius,diligentia,& vobis legitime conſtito,quod vigore præſentis noſtri mandati exequutiui exequutio realis , aut perſonalis facile fieri non poſſit,publicetis excommunicatos,&c.)
13 Ad hoc aduerte, quod vniuerſitas non excommunicatur in cap. Romana,§.ſi vniuerſitatem, de ſent.excom. in 6. de cuius ratione late tradunt moderni in c.dilecti, de excep.& in quibus differunt,
14 & in quibus conueniunt excommunicatio,& interdictum late tradit Ioann:de Anan.in rub. de cle.excommun.Et licet pręſenti tempore hęc de raro conceduntur interdicta nihilominus non rationi diſſonum viſum fuit tam generalis, quam ſpecialis interdicti for-
15 mulas hic imprimendas fore:modum vero agendi pro obtinendis litteris aggrauatorijs, reaggrauatorijs, & interdictis habes in illarum formulis,de quibus in quarto libro.

DE MODO PROCEDENDI AD exequutionem cameralis obligationis in Tribunali Auditoris Camerę receptę,in qua in mandatum exequutiuum vna,vel bina citatione præcedente conſenſum fuit,contra debitores in Curia apprehenſos. Cap. XXXII.

1 *Citatio prima contra debitorem , qui in mandatum exequutiuum vnica prauia citatione relaxandum conſenſit .*
2 *Prima citatio contra eum, qui bina citatione,& intimatione præcedentibus mandatum ſuſcepit .*
3 *Secunda citatio .*

1 QVi in hac noua obligationis formula quis arctius ſe obligando mādatū exequutiuū vnica pręuia citatione in ſe ſuſceperit,citabitur(ad ſoluendum infraſcripto D.inſtanti ſummā ei debitam,alias videndum cōtra ipsū relaxari mādatum exequutiuum in obligatione ſuſceptum,cuius relaxationi conſenſit,ad primam diem

diem, vel per totam ſi perſonaliter fiat inſtante D. N. principali, vel eius procurator d.Cellius eſt notarius. Qua citatione exequuta,& in actis relata iudex inſtante dicto creditore facit decretum,
2 niſi ad primam diem cum intimatione. Si vero in obligatione fuerit conſenſum relaxationi mandati bina citatione, & intimatione præcedentibus (nam ita plures reperiuntur obligationes receptę) obligatus eodem modo citatur:& iudex non relaxat mandatum in termino citationis, ſed mandat citari pro ſecunda, facta ſimili ſe-
3 cunda citatione iudex decernit, niſi ad primam diem cum intimatione,& ea exequuta,& reproducta, debitore nihil releuans opponente mandatum relaxatur.

DE CENSVRIS FVLMINANDIS CONTRA debitores. Cap. XXXIII.

1 *Plura de cenſuris fulminandis contra debitores decoctos.*
2 *Excommunicatio non eſt ferenda contra inopes debitores, ſecus contra doloſos debitores.*
3 *Excommunicandus eſt perſonaliter citandus.*
4 *Quãdo debitor excõmunicari poſſit nulla præuia monitione.*
5 *Ratio quia iudex apponit manũ in broliardo in quolibet die iuridi (co.*

ID quod dictũ eſt de cenſuris fulminandis cõtra debitores alienę iuriſdictionis,idem quoq; ſeruatur contra quoſuis debitores vbiq;locorum degentes pro ſolutione debiti hic in Romana Curia deſtinati, pręuijs tamen diligentijs exequutorum,& illis apud acta cauſæ notarij relatis, vt ſupra diximus: cum creditori acerbum ſit mittere alibi,ſi ſolutio in Romana Curia facienda ſit, idem quoq; ſeruatur cõtra debitores ſtatus Eccleſiaſtici Sedi Apoſt.immediate ſubiectos,ſi ibi ſolutio deſtinata ſit conſtito Auditori per publica documenta,ꝙ contra eos realis,& perſonalis exequutio fieri nequeat, vel Curię Eccleſiaſticæ excommunicatio dirigitur,cum dicta clauſula,conſtito,vt ſupra meminimus.Verũ in vtroque caſu non ita paſſim conceduntur contra debitores eius Prouinciæ,ſeu Eccleſiaſticę iuriſdictionis, vbi realis,aut perſonalis exequutio fieri poſſit, ſicut conceduntur contra extraneos debitores alienę iuriſdictionis, ſed cum grano ſalis, habita ratione ad qualitatem rei,ſummę,& perſonarum,ſed tunc denegantur, & con-
2 ceduntur iudicis arbitrio. Nec pretereundum, quod licet non ſit pro-

proferenda excommunicatio in eum,de quo certum eſt non eſſe periturum propter eius inopiam,& impotentiam,vt tradit Galleſ.in ſumm. reliqua de proceſſu,ſub num. 49. q. 5. Abb. in cap. Odoardus, num.9. de ſolut. & quod excommunicatio non ligat niſi ſoluere valentes,non autem impotentes dicit idem Abb.in cap.P.G.nu. 11.de off.& pot. iud. deleg. quod puto intelligendum quando debitor notorie non ſit ſoluendo, & mutatio ſtatus illius in deterius proceſſerit ſine dolo, ſed tantum mala aduerſa fortuna ex aliquo ſiniſtro euentu,quia afflictis non eſt danda afflictio, ſecus tamen quando illorum paupertas præceſſit cum dolo, & culpa ipſorum, quia tunc non ſemel vidi tales debitores doloſos ab Vrbe abſentes, ſeu latinantes dictis cenſuris innodari, & contra eos ab Auditore Cameræ eas fulminari, quod arbitror fieri ratione doli, & culpæ, quoniam priuilegio legis pauperibus conceſſo ſimiles doloſi,& culpoſi gaudere non debent vulg.l.ex dolo, ff.de dolo,cum alijs vulgaribus,ſed de his hactenus,at hanc materiam cenſurarum tanquam grauioris ponderis proſequendo deſiderium etiam erit, quod ex-
3 communicandus eſt perſonaliter citandus.Rota deciſ.3.in nou. nu. 52.quia cum excommunicatio non fertur; niſi ob contumaciam, ſeu culpam moniti, ideo hæc monitio perſonalis neceſſaria eſt an-
4 tequam is excommunicetur poteſt etiam excommunicari nulla præuia monitione de conſenſu creditoris moroſi ſub conditione niſi ſatisfecerit in termino, & tunc elapſo termino ob illius moram fertur contra eum excommunicatio,ſine qua à Iudice ea non fertur.Abb. in cap. P.G.ſub num.9. in fin.de off. & pot. iud. deleg.
5 Io.Galleſ.ad form.Cam.in 3.par.quæſt.3.ſub num.7.Et hinc inoleuit ſtylus Curiæ Auditoris Cameræ apponendi ſingulo die iuridico manum in libro, ſeu broliardo nuncupato, vt puta niſi infra tempus conuentum dentur litteræ de conſenſu.

DE PROCESSV EXEQVVTIONIS ſimilium inſtrumentorum extra tribunal Auditoris Cameræ factorum contra debitores præſentes. Cap. XXXIIII.

1 *Citatio prima pro exequutione huiuſmodi inſtrumentorum.*
2 *Hic proceſſus extenſionem forma Cameræ non exigit;ſecus ſi contingat procedi ad cenſuras.*
3 *Parte opponente Generalia contra requiritur noua citatio.*
4 *Recognitio iurium quandocunque per Notarium recipitur.*

Reco-

Digitized by Google

5 *Recognitio quomodo annotatur.*
6 *Recognitio, licet fiat poſt terminum, retrotrahitur ad diem termini.*
7 *Parte opponente actor nequit ad vlteriora in cauſa procedere, niſi recognitis iuribus.*
Secus parte non opponente.
8 *Quid agendum quando reus opponit velle adhibere interpretem, & interrogatoria recognitioni.*
9 *Recognitio apocæ quomodo ſit facienda.*
10 *De ſtylo contrarius eſt vſus, & quid ſufficiat.*
11 *Modus ſeruandus in recognitione facienda per comparationem litterarum.*
12 *Omnia acta ante recognitionem facta ſubſiſtunt.*
13 *In quibus caſibus oppoſitio hæc non admittitur.*
14 *Citatio contra debitorem opponentem de calculo, vel noua conuentione, aut ſolutione.*
15 *Quæ dicatur exceptio requirens altiorem indaginem.*

1 QVando inſtrumentum ſub conditionibus, quas in proximo præcedenti Capite recenſuimus, extra tribunal A.C. eſt receptum, & in tribunali pro habenda illius contra debitorem in curia præſentem executione producitur, hæc requiritur prima citatio (ad dicendum contra iura prodncta, & repetita, videndum iurare teſtes ſuper illorum recognitione quatenus opus ſit, necnon relaxari mandatnm in obligatione ſuſceptum.) In hoc enim proceſſu extenſio formæ Cameræ non eſt neceſſaria.

2 Creditori tamen conſulo, ſi ſibi diligentius cautum eſſe velit, vt extenſione hanc à iudice debitore ad hoc citato obtineat. Nam ſi poſtea ei ad proceſſum ſubſidialem excommunicationis deuenire expedierit, immediate, nullo extenſionis decreto expectato, aduerſus debitorem excommunicationis remedium, modo, quem ſuperius retuli, libere, & licite obtinebit: Alias erit neceſſe illius extenſionem obtinere; ſine qua litteræ declaratoriæ nullitatis vitio ſubiacebunt. Exequuta prædicta citatione, & illius relatione in actis redacta, iudex decernit, niſi ad primam diem cum intimatione; ſi tamē pars aduerſa nihil oppoſuerit. Quia ſi citatus in huius, vel alterius
4 cuiuſuis citationis ſimilis termino, Generalia cōtra, oppoſuerit verbo, & termino ad dicendum contra pēdente proteſtatus fuerit nihil fieri, Iudicis officium formæ Cameræ extenſione, mandati relaxatione, vel alterius cuiuſuis decreti interpoſitione quieſcit, & iudex admit-

3 admittit ſolum iura, & recognitionem illorum recipi mandat: & opus eſt alia citatione ſuper forma Cameræ extendenda, vel alio obtinendo decreto. Et quamuis ius diſponat, & forma vnius actus, prout infra dicetur, requirat recognitionem huiuſmodi coram Iudice, & in ſeruatione termini ad dicendum contra recipi, tamen ex ſtylo, & inueterata obſeruantia recipitur per Notarium domi eius, vel teſtium, vel alias vbilibet, & quandocunq; Idq; ſine difficultate procederet, vbi diceretur ad videndum iurare teſtes ſuper recognitione, & committi Notario cauſæ &c. Qua tunc etiam quandocunque, & in quocunq; loco poteſt fieri recognitio; vt ſupra dictum eſt,
5 & inferius ſuo aptiori loco latius explicabitur. Extenditur præterea hæc iurium recognitio à tergo illorum, abſque annotatione diei, manus, & anni ſub hac forma DD. N. & N. medio iuramento tactis &c. recognouerunt litteram, ſignum, & perſonam retroſcripti Notarij publici, ac ſigillum legalitatis Ciuitatis Corneti in
6 forma. Quæ recognitio ſic recepta, & annotata ſemper retrotrahitur ad diem ſeruati termini: & in confectione manualis actorum, regeſtri, & extractus ſub illa die extenditur: vt latius, & expreſſius
7 in terminorum formulario videre poteris. Verum nota quod hæc ita ex interuallo temporis facta recognitio valet, parte non opponente: quia ſi pars aduerſa in termini ſeruatione, vel etiam poſt oppoſuerit, nihil fieri niſi recognitis iuribus, quamuis oppoſitio huiuſmodi vlteriorem proceſſum non impediat, nec aliud nouum decretum propterea requiratur ſuper teſtium recognoſcentium receptione; ſed vigore illius primi decreti hæc recognitio per Notarium recipi poſſit; tamen antequam à Notario recipiatur, non poteſt ex parte actoris ad vlteriores actus in cauſa deueniri; vt in l. inſtrumentū. C. de probat. moder. de prob. cōcl. 1294. n. 4. *Quia iura nō recognita remanēt tanquā ſcripturæ priuatæ c. 3. vbi gloſ. de fid.* 8
inſtr. Oldrad. conſil. 1. nu. 3. verſ. non obſtat. ſecus tamen parte non opponente: quia tunc valet ſententia ſine recognitione, & iura non recognita tunc fidem faciunt: vt per Aegid. deciſ. 540. & poſſunt etiam recognoſci poſt ſententiam, Peregrin. deciſ. 151. die 5. Octobris, ſi. 1. alias 311. lib. 2. die 5. Nouemb. 148. & in vna Ploceen. fructuum, coram R. P. D. Pamphilio, die 3. Iunij 1588. Sed ſi pro reo in quacunque iudicij parte fuerit oppoſitum, nihil fieri, niſi prius recognitis iuribus, & ſuper hac recognitione facienda ſpecificatis nominibus, cognominibus, patria, & habitatione teſtium; quia intendit dare interrogatoria, & interpretem adhibere, & niſi ipſo citato, officium iudicis quieſcit, & omnia acta ſuſpenduntur, nec poteſt ad vlteriora procedi, niſi facta formali recognitione. Super qua pluries diſputare, & conſtanter affirmare

F vidi,

Digitized by Google

vidi, quod requiruntur teſtes, qui deponant vidiſſe ſcribentem ſcribere illud chirographum, ſiue ſcripturam, quam recognoſcere aſſerit, exprimendo locum loci, Alex. conſil. 76. num. 6. volum. 3. Iaſ. in l. admonendi, num. 88. in 3. caſu de iur. iuran. Felyn. cap. 2. num. 1. de fid. inſtr. Pariſ. conſil. 19. num. 44. Afflict. deciſ. 181. in fin. Paleott. deciſ. 174. in vna Roman. duorum millium. Et hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Ioſeph. Lup. in deciſ. Peruſ. deciſ. 7. num. 17. & 18. & quoad dictum chirographum, teſtatur Calleſ. ad ob. form. cam. fol. mihi 25. In recognitione autem inſtrumentorum non fit ita exacta recognitio, vt in ſcriptura priuata. Put. deciſ. 1. de fid. inſtrument. cum inſtrumenta publica habeantur pro plene recognitis per deponentes, ſe recognoſcere manum, vel ſcripturam, & perſonam Notarij ſcribentis, vt ſupra dictum eſt, iuxta ſtylum Notariorum Romanæ Curiæ, vt per Abb. in cap. ex litteris. de conſt. præſertim vbi ſunt inſtrumenta de partibus: quia non poſſunt facile in curia reperiri teſtes, qui deponant vidiſſe ſcribere illud inſtrumentum, de cuius recognitione agitur, vt fuit dictum in Rota, in quadam cauſa Maioricen. beneficij, coram Auguſtino, die 17. Maij 1553. vt per Verall. deciſ. 27. in manu ſcript. li. 1. Hoc nihilominus omittere nolui, quod
10 etiam ſi ex prædictis in recognitione requirantur teſtes, qui interfuiſſe ſcipturæ deponant, tamen de obſeruantia tribunalis A. C. valida fuit, & eſt recognitio facta per teſtes deponentes recognoſcere: quia eis nota eſt manus ſcribentis; vt per Veſtrium, de product. iur. lib. 6. num. 8. verſ. nihilominus, cum huiuſmodi recognitio modo præmiſſo facta, vt plurimum remittatur arb. iudicis, de quo late per Menoch. de arb. iud. caſ. 114. num. 20. Et id verum eſt, ſiue de tertij, ſiue de ſcribentis præiudicio agatur:
11 & hoc in apocis priuatis: Et adeſt ſtatutum Vrbis, de quo per Galleſ. in d. tract. de præambulis, & de inſtrum. quæſt. 2. num. 11. & ſeq. verum quando hæc recognitio altero ex relatis modis haberi non poteſt, fit per comparationem litterarum alterius ſcripturæ, quæ certa ſit, & indubitata, vt putà, ſi ſit trino teſte ſubſcripta; vt per Ben. Sracha, de mercat. in titul. quom. in cauſa mercat. proced. ſit numer. 9. aliàs, ſecus comparatio fieri nequit. Afflict. deciſio. 181. num. 2. & 5. Quæ comparatio fit coram peritis, & expertis, ad id ero vtraq; parte nominatis, quis arbitrantur, & iudicant ſuper dicta litterarum per comparationem recognitione. Et in caſum diſcordiæ per iudicem tertius deputatur ex officio, cuius arbitrio ſtatur: quem cum iuramento referre, & declarare debere ſancitum eſt, ex l. hac edictali. §. his illud. C. de ſecund. nupt. Natt. conſil. 40. num. 1. tamen dicta comparatio

ratio eſt dubia:quia forma ſcribendi mutatur ex multis accidentibus; vt per Bald.in authent. ſi quis, nu.2. in fin. C. qui potior. in pignor. hab.& in hac vide ea, quę lariſſime dicit Paul. de Caſtr. in l. comparationes num. 5. C. de fid. inſtrum. quę autem dicatur comparatio, & quomodo ſit facienda habetur in d.l. comparationes. eodem tit.Et licet talis recognitio non niſi ſemiplene probet, vt per eundem Affl. d.deciſ.num.6. & ibi not.Caſtren.conſ. 87.nu. 2. vol.2.vbi habetur, quod in chirographis ſupradicta recognitio, ſemiplena dicitur probatio: Secus in ſcripturis publicis, in quibus remittitur arbit.iudicis;vt per Menoch.eod.tit.caſ. 94.lib.2.nu.24. & 25. tamen non ſemel in dicto tribunali dicta chirographa modo præmiſſo recognita exequi,& exequutioni demandari vidi,ac ſi plene recognita forent. *Quo vero ad recognitionem ſcripturarum, quæ fieri ſolent ſine teſtibus,vt puta litterarum cambij,miſſiuarum & ſimilium, non eſt neceſſaria recognitio per teſtes deponentes vidiſſe ſcribere.eum qui ſcripſit,ſed ſufficit,quod teſtes recognoſcentes teſtes ſubijciant bonam cauſam ſcientiæ, videlicet ex quo habent no tam manum ipſius ſcribentis,vt tenuit Rota in vna Auinionen.pecuniaria coram Rubeo,die 29.Aprilis 1599.* Notādū eſt præterea,
12 acta omnia ante recognitionem.& oppoſitionem,de qua ſupra meminimus, facta eſſe valida, licet per recognitionem faciendam, vt
13 prçmiſi,ſuſpendantur. Fit non raro hæc oppoſitio, nihil fieri, niſi recognitis iuribus ſuper recognitione aliquorum iurium, quorū recognitio eſt iudici notoria; puta bullæ plumbeæ, Annuli piſcatoris, ſigilli Cameræ Apoſtolicę, Pœnitentiariæ, Regeſtri bullarum, & ſupplicationum: quam eum Iudex calumnioſam manifeſte videat, illa non obſtante ad vlteriora procedit. Hæc de re-
14 cognitione dicta ſufficiant. Ad propoſitum in hoc capite proceſſum redeo. Cum debitor ante mandati relaxationem, vel etiam poſt oppoſuerit, velle calculare cum aduerſario, vel nouam cum eo conuentionem feciſſe, aut debitum perſoluiſſe, quę exceptiones exequutionem cameralis obligationis impediunt, citabitur debitor modo prçmiſſo in 27. cap. relato. Qua citatione exequuta,& reproducta,& elapſa prima die iuridica poſt exequutionem huiuſmodi, mandatum exequutiuum expeditur. Alię vero exceptiones requirentes altiorem indaginem,in his exequutiuis, & ſummarijs cauſis non admittuntur, & reijciuntur, qualis autem dicatur exceptio requirens altiorem indaginem eſt illa quę non poteſt expediri intra tantum tempus quantum proceſſus principalis,Bar. in tract. ſuper conſtitution. ad reprimen.in §.ſummaria poſt num. 4.& magis late per Lancellot. in 2.par.cap. 17. de attentat. nullitate pend. ſub num 120.121.& 122.

DE CALCVLIS, QVI INTER COLlitigantes fiunt. Cap. XXXV.

1 *Citatio prima ſuper calculo facienda.*
2 *Si debitor petat ſtatui diem, & horam ad calculandum, fit citatio alio modo.*
3 *Poſt primam citationem computa, & libri calculatoribus conſignantur.*
4 *Poſt hanc conſignationem fit alia citatio.*
5 *Mercator cogitur reo petente libros exhibere.*
6 *Stylus Notariorum ſuper exhibitione librorum mercatorum.*
7 *Poteſt reus huic declarationi addere, ſi & prout de iure.*
8 *An librorum exhibitionem petens, illis ſtare teneatur.*
9 *Quæ dicta ſunt de libris, non ita procedunt in inſtrumentis. Et quamplura alia de mercatorum libris, illorumq; exhibitione.*

CVm inter litigantes ſunt habita, & tractata plura computa, quę obligationem cameralem, cuius vigore agitur, & illius ſolutionem tangant, iudex ad partis comparentis, & ſæpius de calculo opponentis inſtantiam, alteram partem citari mandat. Ad eligendum pro parte ſua peritum, & calculatorem ad effectum videndi, & calculandi computa inter aduerſarium, & inſtantem habita, & tractata, vna cum perito calculatore per inſtantem eligendo, & calculari mandari videndum, alias videndum illum eligi, & deputari per d. ex officio, ad primam diem, vel per totam ſi perſonaliter fiat, inſtan. Magn. D. Clemente Mazzulano principali, vel eius procuratore. Et in citationis termino inſtans ſuum peritum nominat, & in contumaciam partis aduerſæ non nominantis ſuum peritum, per iudicem aliquem ex officio deputari obtinet cum intimatione, vel niſi ad primam diem cum intimatione, arb. iudicis, Qua intimatione exequuta, & reproducta, computa, partitę, ſolutionum, ac dati, & accepti ſi in actis Notarij exhibita inueniuntur, calculati, ſiue calculatoribus, ad hoc vt calculent, conſignantur.
2 Si debitor conuentus certam diem, & horam ad calculum inter ipſas partes faciendum ſtatui petierit, citatur alia pars, ad calculandum in officio Notarij, pro certis die, & hora, ſi calculare intendit, alias videndum relaxari mandatum quibuſcunq; non obſtantibus Et in hunc caſum Iudex madatum, niſi ad primam diem cum inti-
3 matione, relaxat. Poſt conſignationem cōputorum, ſcripturarum,

& li-

& librorum in manibus calculatorum factam, citatur debitor hoc modo. (Intimetur Magn. D. Horatio Ruſpoli exaduerſo principali, qualiter libri, & computa reperiuntur in manibus calculatorum ad effectum calculandi, ideo citetur idem, ad illos iuformandum, faciendumque peritium ſuum referre, alias videndum mandari referri per peritum pro parte infraſcripti d. inſtantis deputatum, illiusque relationi ſtari mandari, ad primam diem). Qua adueniente, Iudex decreuit, & mandat referri, & relationi periti partis inſtantis ſtari mandari, niſi ad primam diem fecerit ſuum peritum referre, cum intimatione. Poſt quam intimationem exequutam, & exhibitam, notarius, in vim huius decreti petitorum relationem recipit; qua viſa, iudex poſtea ad cauſę expeditionem procedit. *Si autem reus, vel actor errorem calculi allegauerit, eum incontinenti probare debet, Dec. in l. 1. nu. 8. C. de errore calculi. Rota in vna Foroliuien. pen. 28. Aprilis 1595. coram R.P.D.Pe-*
5 *nia.* Si autem proceditur ad mercatoris inſtantiam, & reus conuentus, vt plerunque accidit, ad docendum de ſolutione, vel pro calculo faciendo, aut ad alium effectum ſibi proficuum libros exhiberi petit; iudex ad exequutionem vlteriorem, niſi facta librorum exhibione, non procedit; licet pluries extrahantur partitæ per Notarium cauſæ, quem pro illarum extractione iudex arb. ſuo tranſmittit. Ad quam exhibitionem mercatores cogi poſſe negant, ſaltem niſi facta prius declaratione de volendo illis ſtare
6 pro, & contra. Et quamuis alias à Notarij huius tribunalis collegialiter congregatis relatum fuerit, partem petentem exhiberi libros de ſtylo teneri hanc declatationem facere; tamen, pace ipſorum dixerim, quod veritas in contrarium eſt. Etenim pars non poteſt cogi declarare ſe velle illis ſtare pro, & contra,
7 ſimpliciter, ſed tantum adiecta conditione, ſi, & prout de iure
8 tenetur, cum iuris eſſe videatur, vt qui vult ſe fundare in libro quoad ſolutionem debiti, illum quoad creditum inſimul acceptare debeat, vt per Menoch. de Arb. Iud lib. 2. caſ. 93. per totum. Aug. l. 3. deciſ. 313. ſecus tamen procedit, quando petens talem exhibitionem, non fundaret intentionem ſuam circa ſolutionem in libris apparentem: quia tunc dicendum eſſet, libros mercatorum, & illorum partitas non niſi contra ſcribentem probare, iux. com. op. de qua per Iaſ. in l. admonendi, numero 134. & ſequen. de iur. iuran. quod non probent plene pro tertio contra tertium, etiam ſi eſſent publici officiales, extat deciſio Rotæ in Caputaquen. penſion. coram Quiroga, & per Verall. deciſ. 13. li. 1. in manuſcript. & alia facta, in cauſa Ciuitatis caſtelli releuationis indemnitatis coram Paleot-

Digitized by Google

to, die 9. Iunij 1559 ſub num. 191. & deciſ. Cott. 267. Et cum hæc pauca dixerimus de libris pro tertio contra tertium, non videtur rationi diſſonum aliquid eſſe referendum, quo ad finem eis adhibendam pro ſcribente, vel contra eum, quod habetur per ſcribente. in l. quædam, §. nummularios. C. de eden. & l. admonendi. ff. de iur. iuran. vbi habetur, quando ſit eis fides adhibenda, ſcilicet, quod conſiderata qualitate mercatoris, & quantitate crediti, ſeu conditione rei, de qua agitur, iudicis in hoc auctoritas accredat, & eius arbitratu fidem eis adhibeat, vt late per Hipp. de Marſil. in ſing. 458. verſ. liber Metr. *Partita autem vnius libri vera exiſtente an cætera præſumuntur vera, vide Caſtren. in conſil. 301. nu. 4. l. 1. Iaſ. in rep. l. admonendi nu. 128. ff. de iur. iur. Gabriel concluſ. 5. num. 1. vbi atteſtatur de magis communi.* Et licet obligatus exhibere libros, teneatur eos edere in loco, vbi exercuit, etiam quod ibi eſſe deſierit, vt per Gomeſ. deciſ. 268. tamen ſi hi in Vrbe non reperiantur, vidi A. C. illos non ſemel exhiberi mandaſſe in loco vbi reperiantur, hoc modo videlicet. Quod idem Aud. Cam. per ſuas compulſorias litteras, & ſubdelegationis inſtrumentum, arbitratu ſuo ſubdelegat iudicem in partibus, cui libri exhiberi debeant, qui videt ſi aliquid eſt, quod ad cauſam faciat, & illud ad partis petentis inſtantiam ad ipſum D. Auditorem, quo merita cauſæ cognoſcere poſſit mittit. Etenim quæ dicta ſunt de libris, non ita procedunt in inſtrumentis: nam ſi aliquis vult ex inſtrumento agere, regulariter in totum, & non in parte, ei ſtare cogitur; vt per Cynum in l. 1. C. de confeſſ. & l. 2. C. de donat ante nupt. cum ſimil. Quis enim non poteſt approbare contractum ad ſui vtilitatem, & illum reprobare quo ad eius damnum, l. ſi ita ſtipulatio. in fin. ff. de oper. liber. Bald. conſil. 32. & 34. nu. 1. vol. 2. Tiraquell. de retract. in fin. nu. 4. & ſequent. *Ex contractu tamen quem quis impugnat, vel non ſeruat, ſe iuuare non poteſt, quatenus durat impugnatio, ſed ea finita ſic, Paul. de Caſtr. in l. cum proponis, La 2. num. 2. C. de pact. vide etiam Iaſ. in tit. de actionibus. §. item ſi quis. num. 22. & ſeqq.*

DE MODO PROCEDENDI AD exequutionem inſtrumenti contra Communitatem. Cap. XXXVI.

DVbitant aliqui in proceſſu exequutionis obligationis per Communitatem factæ, An mandatum contra Priores, Maſſarios, & Officiales, ac particulares in inſtrumento non nominatos perſonaliter exequendum concedi poſſit.

Vidi,

Vidi, iure permittente,ſemper in ſimilium exequutione obligationum mandata exequutiua relaxari, & exequi mandari contra Priores, & officiales Communitatis pro tempore exiſtentes, licet in obligatione non ſint nominati. Ratio, quia, licet debitum vniuerſitatis non ſit ſingulorum de per ſe ſingulariter conſideratum, l. ſicuti, §. ſi quid vniuerſitati. ff. quod cuiuſque vni. nomi- & ibi Paul. de Caſtr. in §. ſi quid in princip. Afflict. deciſ. 400. num. ſecundo, nec ergo videatur condecens, quod vnus de vniuerſitate capi poſſit, ſeu inſolidum exigi pro debito totius vniuerſitatis, & nedum ciuili imo naturali iuri repugnet, vt alius pro alio moleſtetur; l. 1. C. vt null. ex vic. lib. 10. & in authent. vt null. iud. §. quoniam vero, & de iniur. & damn. dat. in 6. cum ſimil. hi tamen, ad quos ſpectat onus exigendæ collectæ elapſo tempore, per quod ſunt in negligentia, capi poſſunt, & ab eis exigitur inſolidum. Verum ipſi poſtea ab illis de vniuerſitate recuperabunt pro viribus ſingulorum, l. 1. circa fin. ff. de mu. & honor. & illam ad hoc allegat Bart. ſecundum Lud. in §. actor municipium, qui ad hoc allegat. C. de exact. tribu. l. miſſi opinatores lib. 10. Vnde erit dicendum. quod ſi ad conſules, ſeu priores ciuitatis ſpectat onus exigendi credita, cum tamen communitas non habeat neque nolle, neque velle, & iſti quadam fictione populum repreſentent, argum. l. oſſa, ad fin. ff. de relig. & ſum. fune. & conſtituantur in negligentia illa exigendi, pro ſoluendis debitis ciuitatis poterunt ipſi capi, & inſolidum exigi, per d. l. 1. & d. l. miſſi opinatores: & ita debet intelligi, quod not. Bald. in l. etiam. C. de exequutio. rei. iud. idem etiam dicit Bart. in l. 4. ff. de re iudic. vbi ſic diſtinguendo dicit, aut loquimur de executione perſonali, & ſit hoc modo, quia conſules populi capiuntur, qui quadam fictione ſunt populus non quia ſunt perſonaliter debitores, ſed quia habent facultatem ſoluendi, vel quia populus non debet perſonaliter capi cum non ſit in mora, aut loquimur in executione reali, & tunc debet fieri exequutio in bonis ipſius communitatis, vt puta in molendino, nemore, & ſimilibus, vt ibi ſub num. 11. in fin. verſic. modo reſtat, & ſub num. 14. eodem verſiculo, vbi quod nec iumenta ſingularum perſonarum poſſint capi pro debito vniuerſitatis, cum in contractu non continetur obligatio ſingulorum, ſed tantum eſt obligata ciuitas non autem ſinguli ciues, quia quod meum eſt vniuerſitatis non eſt, nec minus poſſunt capi tanquam ſingulares, licet contractus vniuerſaliter, & ſingulariter ſingulos obliget, cum tot, & tanti ſint ciues, nec poteſt apparere quantum tangat pro rata, nec actor poteſt edere certam quantitatem, ſequitur, quod captus debet relaxari, & dicere quod quilibet tenetur

inſolidum,niſi expreſſim ,aut nominatim dicatur falſum eſt , vt ibi ſub eod. num. 14. Et quod vniuerſitas ex ſuo contractu non poſſit obligare ſingulas perſonas, non conſentientes obligationi dicit Iaſ. in l.ſi ſe non obtulit,ſua num.25.ff.de re iudicata, & ibi vide limitationes ſub num.23.

DE NVLLITATE, ET REVOCATIONE mandati,& exequutionis. Cap. XXXVII.

1 *Qui plus debitore , & tempore petit , in expenſis condemnatur , & mandatum reuocatur.*
2 *Valet mandatum pro ſumma incerta; Sed ſi vltra debitum exequatur,creditor in expenſis condemnatur.*
3 *Cenſuræ quando petitum eſt plus debito,non ſubſtinentur etiam pro ſumma debita.*
4 *Mandatum pro ſumma indebita obtentum ſubſtinetur pro ſumma debita,ſed non pro expenſis.*
5 *Plures caſus,quibus mandata ex nullitatis capite reuocantur.*

QVI plus debito re,& tempore petit,venit in expenſis condemnandus,l.vnica,C.de plus petition. & mandatum ſi quod obtinuerit reuocatur. Si quis obtinuerit mandatum pro ſumma incerta, puta pro ſorte principali alicuius ſocietatis , & illius fructibus non liquidatis, validum eſt,vt inferius ſuo aptiori loco dicetur. Sed ſi fuerit contra debitorem plus debito exequutum petito per dictam exequutionem declaratur nulla : cum enim decretum ſit indiuiduum , non poteſt pro parte valere , & pro parte non valere , l. in hoc iudicio. ff. famil. herciſcun. Afflict. deciſ. 218. num. 4. cum in parte nullum , in totum redditur nullum : vt per Riminal. Iun. conſil. 190. num. 78. & ſequent. vbi atteſtatur de communi . Et actor in expenſis mandati, & exequutionis venit condemnandus, licet ex infra dicendis mandatum pro ſumma debita ſubſtineatur ex quadam æquitate ; quando de nouo eſſet concedendum , & relaxandum ſecundum Angel. & alios in l. ſi finita , ff. de damn. infect. Crauett. conſil. 36. numero 7. Gozad. conſil. 21. numero 36. vbi atteſtatur de commmuni in conſ. 74. num. 167. Cenſuræ autem quando ita in-
3 certæ ſunt , & in earum publicatione plus debito petitum fuiſſe apparet , nec etiam pro ſumma debita vllo modo ſubſtinentur , quia etiam ſunt indiuiſibiles , ſemper reuocantur ; vt bene expli-

cat

cat Galleſ. in eius tractat. ad form. cam. in quæſt.poſt proceſſum
inciden. num. 36. & ita fuit pluries in Rota iudicatum; vt coram
R. P. D. de Graſſis, in vna Calaguritan. Beneficij, 7. Nouembris
1575.& coram R. P. D. Bubalo, in vna Salamantin.penſionis, 9.
Maij 1583. num. 3. in deciſ. diuerſorum impreſſis lib. 2. Et diffe-
rentia eſt inter mandatum,& cenſuras, quia mandatum poteſt iu-
ſtificari etaim poſt illius relaxationem, vt coram R. P. D. Robu-
ſterio, 20. Iunij 1576. in vna Nepeſin. Cenſuræ autem non iuſtifi-
cantnr ex nouiter deductis, vt coram Verallo deciſ. 157. lib. 1. &
4 deciſ. 286. in manuſcript. Extracto autem mandato pro centum,
quando creditori non debentur niſi quinquaginta, & ſic pro quin-
quaginta plus debito,licet in mandati extractione, & pro centum,
& pro quinquaginta idem peręque impendatur, tamen reus a d
impenſas mandati eiuſmodi non obligatur: quia ſententia, ſeu
decretum vnicam integram ſummam continens, etiam ſi in par-
te debeatur, non poteſt etiam pro ſumma debita, vt dictum eſt,
ſuſtineri; ſed prorſus nullum redditnr, vt per Bart. & Bald. vltra
ſuperius citatos in l.certi condictio. §. oportet igitur. ff. ſi certum
pet. & per eundem Bart. & alios in l. fin. de iuriſd. omn. iud. Put.
deciſ. 317. li. 1. & in vna Larinen. frumenti coram R. P. D. Ro-
buſterio de anno 1575.& in eadem Larinen.coram Illuſtriſs. Blan-
chetto, 9. Decemb. 1577. deciſ. 205. Et quamuis hæc mandata
ex ſuperius allegatis, præſertim parte inſtante, in totum tanquam
nulla reuocanda ſint, nihilominus de antiquo Auditoris Cameræ
ſtylo, qui vim legis obtinet, Afflict. deciſ. 135. num. 3. Roland.
à valle conſil. 70. num. 13. vol. 1. contrarium ſeruatur. Manda-
tum enim pro ſumma indebita relaxatum, ſubſtinetur pro ſumma
debita, licet in expenſis condemnetur actor, vt dixi. Qui ſtylus
Auditoris Cameræ videtur fundatus in æquitate ad euitandum cir-
cuitum, qui euitandus eſt, l. cum fundus, §. 1. ff. ſi certum pet.
Socin.conſil.171.colum.4.verſic. ſed poſito,Rolan. à valle conſ.79.
num.9. volum. 3. Quod indubitatè procedit, quando decretum,
ſeu ſententia continet diuerſa capita, quia tunc ſubſtinetur pro e a
parte, quæ verè debita eſſet; quot enim ſunt capita tot ſenten-
tiæ, vt in l. ſcire debemus. ff. de verb. oblig. Put deciſion. 327. in
non impreſſis, & in impreſſis,deciſion.324. num. 5.Contard.in re-
pet. l. vnicæ, C. de moment.poſſ. ratione damni irreparabilis, li-
5 mit. 1. num.38. fol. mihi 148. Becc. conſil. 92. num. 4. ſed ſi fue-
rit mandatum relaxatum, aut per contradictas parte in curia exi-
ſtente, aut parte citata in Vrbe, debitis tamen, ac requiſitis ter-
minis non ſeruatis, quod nimia agentium diligentia, & ſubſtituto-
rum incuria interdum accidere poſſet, puta omiſſa formæ ca-
meræ

Digitized by Google

meræ inſtrumenti in actis producti ex ~nſione, reuocabitur. Reuocabitur pariter, ſi in vim inſtrumenti in actis producti, cui adiecta ſit ſimplex cameralis obligatio, ea ſcilicet, in qua nullum eſt ſuſceptum mandatum, ad relaxationem mandati in obligatione ſuſcepti proceſſum fuerit. Rurſus reuocatur, ſi non elapſo intimationis termino expeditur, quoniam dicto termino pendente officium iudicis conquieſcit, l. ſiue pars, C. de dilatio. Et pari ratione reuocatur, ſi non elapſo termino in actis per debitorem ad ſoluendum ſuſcepto, mandatum expediretur.

DE EXEQVVTIONE OBLIGATIONIS Cameralis pro intereſſe ex ſui natura liquido. Cap. XXXVIII.

ET quia hæc exequutionis obligationis Cameralis materia eſt ſatis quotidiana, & ideo plenius pertractanda, non igitur videtur prætereundũ, quod ſi illius vigore proceditur contra obligatum particulariter ad certam rem dãdam, ſiue tradendam, & in defectum ad intereſſe creditori teneri voluit, ſi intereſſe fuerit ex ſui natura certum, & liquidum tunc pro eo cõceditur exequutio, ita vt ſupra fuit reſolutum in S. Rotæ auditorio in vna Romana cenſus coram Illuſtriſs. D. Cardinale Seraphino, tunc Rotæ Auditore, die decima Decembris 1583. & in vna alia Rom. ſeu Cornetana dotis, vndecima Februarij coram R.P.D. Cantuccio, quam deciſionem inferius habes Roman. ſeu Cornetana dotis die vndecima Februarij . . . coram R. P. D. Cantuccio. DD. dixerunt Illuſt. Dom. Alexandro de Aptis competere viam exequutiuam vigore obligationis Cameralis contra Illuſt. D. Bernardinum Sabellum pro reſtitutione dotis, de qua agitur ex pluribus. Primo quia in inſtrumento conſtitutionis D. Helenæ, d. Bernard. eius maritus promiſit, & ſe obligauit D. Portię matri d. Helenæ, quod Illuſtriſſimus Dominus Cardinalis de Sabellis inueſtiat ſcuta 9000. tempore receptionis in bonis ſtabilibus pro cautela, & ſeruitute dotis in omnem caſum, & euentum reſtitutionis dotis, & pro his d. Bernard. ſe obligauit in forma Cameræ. Vnde cum non doceatur pro parte d. Bernardini de huiuſmodi inſtrumento poteſt d. Alexander hæres d. Portię agere executiue ad intereſſe ad quod d. Bernard. expreſſe ſe obligauit in forma Camerę, vt per Galleſ. d. for. ob. Cam. par. tertia, num. vndecimo, & loco intereſſe

petere

Digitized by Google

petere ſortem principalem, Bald. in l. ſi traditio quęſt. 4. C. de act. empt. Ruin. conſ. 141. num. 9. in fin. lib. 1. Roman. conſil. 295. num. 10. & ſeq. lib. 2. ſicut dicimus in contractu cenſus, quod ſi non ſeruantur pacta, nempe renouatio cautionum ſeu aliquo pacta poteſt loco damnorum peti ſors principalis.

Secundo quia in dicto inſtrumento dotali eſt enunciata reſtitutio dotis, vt patet ex illis verbis, in omnem caſum, & euentum reſtitutionis dotis obligatio Cameralis pro omnibus, & ſingulis intelligitur etiam pro reſtitutione dotis, quia clauſula, omnia, & ſingula, refertur ad enunciata, Alexand. conſ. 17. num. 2. lib. 3. Ruin. conſ. 137. num. 6. lib. 1. & conſ. 103. num. 11. lib. 1. Pariſ. conſil. 97. num. 91. lib. primo, Creſcen. deciſion. 26. & in fortioribus terminis Lancellott. in Rota ſocietatis de Philippenſibus, tertia Martij 1591.

DE EXEQVVTIONE OBLIGATIONIS quarantigiatæ. Cap. XXXIX.

1 *Via citationis ad quarãtigiati inſtrumẽti exequutionẽ proceditur.*
2 *Qua citatio fiat.*
3 *Contra hanc exequutionem appellatio ſuſpenſiua non datur, ſecus ſi inſtrumentum ſit aliquo modo offuſcatum.*
5 *Debitori in forma quarantigiæ obligato terminus iuris cõceditur.*

1 PVtant nonnulli ad exequutionem obligationis ſub forma quarantigiæ receptæ in via monitorij in tribunali A.C. procedendum eſſe; non deſunt tamen plures, qui contrarium ſentiunt, & exiſtimant citationem ſufficere. Nam ex quo eiuſmodi obligatio per Notarios Vrbis, raro, vel nunquam recipi conſueuit, his dubitationibus anſam præbet. Ego vi-
2 di ex inueterato, & inconcuſſo, hactenus more citationem præmitti aduerſus debitorem ad ſoluendum iuxta ſuę obligationis formam alias videndum contra ipſum decerni, & relaxari mandatum exequutiuum. In cuius citationis termino, Iudex ad partis comparentis inſtantiam illud decernit, & relaxat, niſi ad primam diem cum intimatione. Cum iſta quarantigia ſit præceptum factum in confeſſum per notarium de inſtrumento rogatum effectum Iudicem Cartularium de obſeruando promiſſa, Cyn. in l. 1. num. 3. in fin. C. de confeſſis. Bart. ibi in Summ. num. 15. Angel. in l. ait prætor. §. 1. num. 4. ff. de re iudic. & ideo exequutiuum. Neguſ. in tractat. de pign. in primo memb. 8. part. num. 22. ſupra hac quarantigiæ forma,

il-

illiusque vi, & importantia, ac exceptionibus, quæ contra eam admittantur, cum plures iuriſconſulti, ac viri doctiſſimi ex profeſſo tractauerint, hæc pauca ſolummodo ad exequutionis modum, & procedendi ſtylum dicta ſunt. Contra huius obligatio-
3 nis exequutionem, nulla ex præmiſſis appellatio recipitur ſuſpenſiua. Secus quando tale inſtrumentum aliquo modo offuſcatum oppareat, eo enim caſu viam exequutiuam non habet, Lancellot.de attent. appell. pend. in ſecunda part. cap. 12. limit.nona, num. 7.
4 Et quamuis forma hæc arcta ſit, vt quis ſub ea ſe obligans Iudicis præceptum,& mandatum in ſe, vt ſupra dictum eſt, ſuſcipiat; tamen debitori petenti terminus triginta dierum, vel breuior, conſiderata ſumma debita, ad ſoluendum paſſim conceditur. Cæterum quæ dicuntur de modo procedendi in quarantigia eadem videntur ſeruari in exequutione inſtrumentorum iuratorum, ad tradita per Iaſ. in l. iuſiurandum num. 13. ff.de iureiurand.& per eundem Iaſ.in tit.de actionibus.§. item ſiquis, in ſecundo, num. 17. Hipp.de Marſil.ſing.356.incipien. iuramentum. Signatura tamen, vt audiui,contrarium ſeruare conſueuit, & commiſſionem appellationis ad vtrunqne effectum paſſim concedit. Quod videtur conformari cum reſolutione dd.de Rota, de qua in deciſione facta coram R.P.D. Litta,in cauſa Britonorien.pecun.ſeu Imolen. dotis, die 17. Nouembris 1596.

DE PROCESSV EXEQVVTIO. INSTRVmenti, in quo notarius omiſit ponere, ſub qua forma debitor ſe obligauerit. Cap. XXXX.

1 *Si ſuperuenit notarius, qui inſtrumentum recepit ſtatur illius declarationi.*
2 *Mortuo notario qui ſit Auditoris Cameræ, vel Cameræ Apoſtolicæ ſub forma Cameræ obligatio facta intelligitur.*
3 *Quomodo facienda ſit extenſio clauſulæ &c. ſi notarius ſit mortuus.*
4 *Quando notarius corrigat errata remiſſiue.*

OB negociorum, & obligationum numerum, Notarij, eorumque ſubſtituti, & ſcribentes obligationes cæteratas in ſuis libris annotant, & aliquando incuria, vel memoriæ defectu ſubſtantialem clauſulam obligationis cameralis prætermittunt dicentes ſolum. Pro quibus, &c. obligauit, &c. iurauit, &c. Et vidi alias dubium,

bium, An obligatio in qua illius forma minime exprimitur in forma Cameræ, vel in forma iuris facta intelligatur; Et ſuper
1 dubitatione huiuſmodi per dd. Locumtenentes, & Notarios tribunalis Aud. Cam. reſolutum, quod ſi notarius, aut ſcriba, qui obligationem recepit, ſuperuiuit, & intereſt, ad eum ſit recurrendum, illiusque declarationi ſtetur: talis enim ſcriba Notarium principalem repræſentat, iuxta plures reſolutiones DD. Notariorum Aud. Cam. collegialiter factas, de quibus in libro rubeo dicti collegij. Si vero non ſuperuiuat, vel abſit à Notarijs, tamen Aud.Cam. vel Cameræ Apoſtolicæ recepta ſit, in forma Cameræ recepta eſſe intelligatur, illique exequutio non ſecus, ac inſtrumento in forma Cameræ extenſo detur: etiam ſi non ſit expreſſa forma Cameræ: etenim non conſueuerant ſub alia, quam
3 Cameræ Apoſtolicæ forma inſtrumenta ab illis recipi. Hæc pauca de inſtrumentis in vrbe celebratis dicta ſunt, non inutile videntur aliqua alia dicenda de extenſione clauſularum inſtrumentorum extra vrbem celebratorum, vt puta quomodo debeat extendi clauſula, &c. ſi notarius ſit mortuus docet Bart. in l. Gallus, §. idem credendum numero 2. & tertio. ff. de liber. & poſthum. Alex. in conſil. 163. volum. 7. num. 11. & conſil. 28. num. 8. libro 2. Iaſ. in l. Argentarius, columḿ. 1. in fin. ff. de edend. l. non impoſſibile, num. 6. ff. de pactis, & in terminis d. l. Gallus, dicto §. idem credendum eod. tit. idem Iaſ. de extenſione dictæ clauſulæ, ſeu dictionis, &c. abbreuiati magis diffusè dicit, quod ſi notarius rogatus de tali inſtrumẽto, in qua expreſſe non legitur forma quarantigiæ non habeat firmum ſtylum attenditur ſtylus per eum non ſuetus in illa materia de qua agitur pro alia inſtrumenta ab eo recepta, & leuata. Si autem variauerit in eadem materia attenditur vltimus ſtylus ſuus, & ſi de vltimo ſtylo non appareat recurritur ad magis communem, & in caſibus dubijs recurrendum eſt ad Iudicem, vt ibi ſub nu. 23. Dicendum quoque erit, quando Notarius valeat ab eo errata corrigere, in his quæ pertinent ad ſuum officium, & quando in his, quæ pertinent ad partes pro illorum intellectu recurrere ad Bart. in conſ. 208. lib. 1. per totum, qui materiam hanc optime diſtinguendo explificat.

DE EXEQVVTIONE MANDATORVM exequutiuorum. Cap. XXXXI.

1 *Mandata exequutiua, per quoſcuaque exequutores exequi poſſunt.*
2 *Hoc Iudices aliter ſentiunt.*
3 *Poteſt fieri exequutio realis, & perſonalis vnico contextu.*

4 *Ex*

4 *Ex gratia,& modeſtia Iudicum contra certas perſonas mandata perſonaliter non exequuntur.*
5 *Sub qua conditione debitores carcerari relaxantur.*
6 *Realis exequutio in bonis mobilibus quomodo fiat.*
7 *Quomodo ſuper re ſtabili mandatnm exequitur.*
8 *Forma huius vltimæ exequutionis.*
9 *Si debitor pecunias promptas habens,& exequutoribus conſignat, ceſſat exequutio.*

1 MAndata exequutiua in tribunali A. C. relaxata
exequutoribus dantur exequenda, & per exe-
quutores quoſcunque exequi poſſunt iuxta di-
ſpoſitionem litterarum Pij Quarti ſuper refor-
matione tribunalium Vrbis. Verum hodie A.
Cam. & illius Locatenentes aliud ſentiunt, man
2 dataq; per eorum exequutores tantum ſub nul
litatis pœna aliqua ex cauſa moti, exequi man
dant. Exequutores habito mandato exequutionem, realem, & per-
3 ſonalem creditoris arbitrio faciunt. Cameralis enim obligatio hãc
4 facultatem, & priuilegium habet: Perſonalem quidem faciunt de-
bitorem ad carceres ducendo, à qua perſonali exequutione Epiſco-
pi, Prælati, Barones, Illuſtres Viri, ac mulieres honeſtæ ex gratia, &
modeſtia iudicum excipiuntur, licèt obligatio indifferenter con-
5 tra omnes prædicto priuilegio gaudeat. Facta perſonali exequu-
tione, non relaxatur à carceribus debitor, niſi ſoluto debito, vel
præſtita cautione idonea in forma depoſiti, de ſoluendo ad omne
iudicis mandatum: idque ex quodam potius diuturno, & inuete-
rato more tribunalis, quam ex iuris diſpoſitione contingit: quia
6 de iure deponere, non eſt ſoluere, Bart. in l. item liberatur, §. qui
paratus, numer. 3. ff. quibus mod. pign. vel hypo. ſol. Si autem
exequutio in bonis mobilibus fiat, ſolent exequutores bona ex do-
mo debitoris accipere, & penes aliquem tertium in depoſitum
dimittere. Solent præterea accipere aliquem depoſitarium illius
exequutionis, licet re vera illi nihil conſignent. Si vero exequu-
7 tores realem in bonis ſtabilibus exequutionem facere voluerint,
vocato Notario, ad domum debitoris, vel vineam accedunt, &
mandatum ſuper illa exequuntur in illam intrando, & per eam
deambulando, de quo actu duobus adhibitis teſtibus Notarius,
ita inſtrumentum conficit. N. Curiæ Illuſtriſs. & Reuerendiſs.
D. Auditoris Cameræ exequutor, ſiue ſubexequutor habens præ
manibus mandatum exequutiuum ad inſtantiam Illuſtr. Domini
Tiberij Ceuli contra B. relaxatum, cuius hic eſt tenor. De Man-
dato

dato &c. vna mecum Notario acceſſit ad domum dicti B. debitoris ſitam in Vrbe in regione Parionis, cui ab vno latere, &c. ſuper ea, illiusque omnibus iuribus, membris, & pertinentijs, virtute præinſerti mandati exequutionem fecit omni meliori modo &c. ſu-
9 per quibus &c. præſentibus &c. Debitor aliquoties ad dictam realem, vel perſonalem exequutionem euitandam, habens pecunias promptas, illas exequutori conſignat, & ſic ceſſat vtraq; exequutio.

DE SVBHASTATIONE PIGNORVM. Cap. XLII.

1 *Citatio in proceſſu ſubhaſtationis pignorum.*
2 *Exemplar mandati de ſubhaſtando.*
3 *Si debitor penes Notarium, vel creditorem deponit, ſit citatio alio modo.*
4 *Formula mandati de ſubhaſtando pignora per debitorem depoſitata, vel creditori conſignata.*
5 *Poſt relaxationem huius mandati quid agendum.*
6 *Creditur exequutori dicenti depoſitarium recepiſſe.*
7 *Contra depoſitariũ ab exequutoribus acceptũ nõ requiritur citatio.*
8 *Secus contra receptum à Notario, & quæ citatio fiat.*
9 *Non licet creditori Curſorem eligere, & quare.*
10 *Tenetur creditor deferre mãdatum ad bancum Curſorum, & quid per illorum magiſtrum fiat.*
11 *Curſor conſignatis ſibi pignoribus oblatores recipit.*
12 *Tres ad minus debent eſſe oblatores.*
13 *Quid ſit cedula ſubhaſtationis.*
14 *Quid Curſori pro illa habenda ſoluatur.*
15 *Subhaſtatio rei magni valoris denegatur pro paruo credito.*
16 *Quæ dicantur pignora conuentionalia.*
17 *Creditor in pignore conuentionali habet ciuilem, & naturalem poſſeſſionem.*
18 *Creditor in pignore conuentionali dicitur procurator debitoris.*

1 POſt factam realem exequutionem, ad creditoris inſtantiam hæc fit contra debitorem citatio, ad videndum mandari conſignari infraſcripto inſtanti pecunias, ad computum ſui crediti, ſeu in ſolutum, ſi ſufficiant, quatenus vero pignora, curſori ad effectum ſubhaſtandi, & ſubhaſtari mandari. In cuius termino Iudex facit decretum, niſi per totam illam diem debitor ſoluerit, vel aliquid releuans allegauerit. Se-

quenti

Digitized by Google

quenti mandatum ſub hac forma expeditur. De mandato Illu-
ſtriſs. & Reuerendiſs. D. Aud. Cam. ſiue eius R. P. D. Locum-
tenentis, & ad inſtantiam Illuſtr. D. Tiberij Ceuli principalis,
mandatur tibi exequutori, ad quem ſpectat, quatenus ſtatim
viſis præſentibus, ſub 500. ducatorum auri Cameræ, & pro il-
lis mandati exequutiui, & in iuris ſubſidium, excommunicatio-
nis, alijſque &c. pœnis, debeas pignora in exequutione d.B.ab-
lata, quatenus pecuniæ, inſtanti in ſolutum ſui crediti, quate-
nus vero bona curſori, ad effectum ſubhaſtandi, conſignaſſe, &
conſignari feciſſe: Tibi vero curſori, ad quem ſpectat, ſub eiſ-
3 dem pœnis mandatur, quatenus viſis præſentibus debeas eadem
pignora, vt moris eſt. ſubhaſtaſſe: quoniam, dicto B. debi-
tore citato D. ita mandauit, Die &c. Debitor aliquoties ad ex-
penſas exequutionis euitandum ſolet in officio Notarij aliqua pi-
gnora deponere, ſeu illa in poſſe ſui creditoris ex conuentione
tradere, & in huuc caſum erit præmittenda, citatio modo infe-
rius dicendo. In cuius termino Iudex facit decretum niſi ad pri-
4 mam diem cum intimatione. Qua intimatione exequuta, &
producta, & prima die iuridica poſt exequutionem elapſa, ex-
peditur mandatum, curſori tantum decretum, quatenns debeat
pignora in actis depoſita, ſeu conuentionalia ſibi conſignanda,
5 vt moris eſt, ſubhaſtaſſe. Mandatum de ſubhaſtando ſic expedi-
tum exequutori, qui exequutionem fecit, conſignatur: qui
pecunias, ſi quas habet in manibus, creditori perſoluit, ſi bona
mobilia, debitorem adeundo. & ab eo auferendo, ſi fortè apud
eum adhuc remanſiſſent, vel à tertio, in cuius manibus in depoſi-
tum illa dimiſit accipiendo, curſori conſignat. Si autem aliquis
ſe depoſitarium vocauit, ad illum accedens, bona eius propria,
vt practicari vidi, aufert, & curſori præbet, & ea eſt exequutoris
in his, quę ad officium eius pertinet, fides, vt etiam ſi tertius il-
le depoſitarius conſignare recuſauerit, aut ſe depoſitarium vocaſ-
ſe negauerit, non poſſit propterea exequutoribus obſiſtere, quin
bona ſua propria auferant, aut ipſum ad carceres ducant. Con-
7 tra eum, qui ab exequutoribus in depoſitarium exequutionis ele-
ctus fuit, non eſt opus proceſſu, aut citatione aliqua. Quando
8 autem depoſitarius à notario recipitur, citatio contra illum,
ac debitorem requiritur. Ad videndum mandari conſignari, &
conſignandum reſpectiuè, alias videndum contra ipſum depoſi-
tarium decerni, & relaxari mandatum exequutiuum. Et in
relationis termino Iudex, niſi ad primam diem cum intimatio-
ne decernit. Qua exequuta, reproducta, reuolutaque prima
poſt exequutionem iuridica die, creditori mandatum, reiectis per

de-

depoſitarium exceptionibus allegatis,conceditur. Non licet.credi-
9 toribus curſorem ad ſubhaſtandum pignora, quem maluerit elige-
re: nam ſubhaſtationes per turnum curſoribus ab illorum magi-
10 ſtro pro tempore exiſtente diſtribuuntur. Expedito mandato de
ſubhaſtando,creditor magiſtro curſorum in eorum banco in acie
campi Floræ quotidie reſidenti illud defert, & per turnum curſori,
cui debetur diſtribuit,nomenque curſoris prædicti, a quo ſubhaſta-
tio eſt facienda, à tergo mandati annotat, vt ille pignora ab exe-
11 quutoribus recipiat.Receptis curſor pignoribus,ſi mobilia ſint,ab
exequutore,notario,ſeu creditore per realem,& effectualem conſi-
gnationem:ſi vero ſtabilia,habita ab exequutore, notario relatio-
ne exequutionis factæ, ad illorum ſubhaſtationem procedit: obla-
tores recipiendo.Quos pro eius faciliori, & celeriori expeditione,
creditor conducit, eoſque curſor recipit, ac illorum nomen, &
quantum ſuper pignoribus offerant, annotat. Et cùm tot recepe-
rit oblatores,quod ſibi iuſtum, & æquiualens pretium bonorum,
12 & pignorum oblatum eſſe videatur (in qua oblationes tres ad mi-
nus de ſtylo curiæ debent eſſe oblatores) ad creditoris inſtantiam
cedulam ſubhaſtationis facit; quæ eſt notula in folio bonorum
ſubhaſtatorum,de cuius iudicis mandato ſubhaſtantur, per acta
cuius notarij,nomina offerentium, quidue, & quantum offerant,
cum aſſertione, quod poſt vltimum oblatorem,neminem plus offe-
14 rentem inuenit.Pro hac cedula curſoribus obuli, ſeu baiocchi duo
pro ducato ad rationem carolenorum decem pro ſingulo ducato
prætij oblati ſoluuntur, & aliquando minus. Et quando pretium
oblatum ad ſummam debitam non aſcendit, creditor ſolum pro
quantitate oblati prætij ſoluere debet, non autem pro tota ſumma
debita,vt ſæpe curſores petunt.
15 Quam ſubhaſtationem rerum, ſeu dignorum magni valoris pro
paruo credito non ſemel denegari vidi iuxta terminos l. magis pu
to.§. ne paſſim.ff.de reb.cor. (*& per Hipp.de Marſ.in eius praxi crim.ad l.Corn.de ſicarÿs,& in l furem.n.36.*) præſertim quando
creditor ex redditibus rei,cuius ſubhaſtatio petitur,infra breue tẽ-
16 pus de eius credito ſatisfieri poteſt. Dicto igitur de iudicialibus
pignoribus,aliquid etiã videtur præmittendum de pignoribus con
uentionalibus, quæ dantur per debitorem creditori pro eius ſecu-
ritate,in quibus creditor habet ciuilem,& naturalem poſſeſſionem,
iuxta not.per Alexand. in l.1. §. per ſeruum corporaliter. ff. de ac-
quir.poſſ.Ex quo infertur, quod creditor in tali pignore habet in-
17 terdictum poſſeſſorium vtile, ſcilicet vti poſſidetis, vt per Neguſ.
in tract.de pign.in 2.membr.3.par.poſt num. 32. cum creditor in
18 tali pignore dicatur procurator debitoris, vt per Paul. de Caſtr.

G & Iaſ.

& Iaſ. in l. creditori.ff.de nou.oper.nunc. ideo poteſt illud ſequuta mora debitoris non reluentis vendere, & dominium in emptorem transferre,ſiue data ſit licentia vendendi à debitore,ſiue non; modo tamen lapſum fuerit tempus ad redimendum, vt per eumdem Neguſ.eod.tit.primo memb.6.par.poſt numerum primum, & num. 11.Quod intellige, quando pignora reperiuntur penes creditorem, ei data à debitore, quæ ad tollendum fraudis ſuſpitionem, ſeruatis ſeruandis,præuia illorum ſubhaſtatione,vendi poſſunt.Et hinc ino-
19 leuit ſtylus Curiæ,quod in illorum venditione citatur debitor (ad reluendum pignora conuentionalia, alias videndum illa mandari conſignari curſori ad effectum ſubhaſtandi,& ſubhaſtari mandari.) Et index interponit decretum,niſi ad primam diem ea debitor relueric cum intimatione. Et deinde proceditur ad illorum deliberationem, ſeu dationem in ſolutum, modo quo ſupra meminimus de de alijs iudicialibus pignoribus.

DE DELIBERATIONE PIGNORVM. Cap. XLI.

1 *Citatio pro obtinendo mandato de deliberando.*
2 *Mobilia niſi infra decem dies,ſtabilia vero,& officia niſi infra menſem cum intimatione deliberantur.*
3 *Decendium,& menſis non niſi poſt intimationem currunt.*
4 *Intimationes quandocunque poſſunt ante expeditum mandatum reproduci.*
5 *Quare hic terminus debitori concedatur. Menſis autem triginta eſt dierum.*
6 *Termino deliberationis pendente, etiamſi poſt datam cedulam, maiores oblatores à notario recipiuntur.*
7 *Citatio contra vltimum oblatorem in pretij oblati ſolutione moram facientem.*
8 *Licet oblatoribus impune pœnitere.*
9 *Cauti procuratores,oblatores in forma Cameræ obligare faciunt,& quare.*
10 *Elapſo deliberationis termino,mandatum ſine vlla citatione expeditur.Nonnulla alia in materia deliberationis pignorum.*
11 *Iudex ex aliqua probabili cauſa poteſt terminum abbreuiare.*
12 *Fromula mandati de deliberando.*
13 *Quid agendum poſt hoc mandatum expeditum.*
14 *Creditor ad cuius inſtantiam pignora ſubhaſtantur,an de euictione teneatur.*
15 *& an in pretio officij cæteris præferatur.*
16 *Deliberatio pignorum fit præſenti pecunia.*

Ob-

1 OBtenta à curſore ſubhaſtationis cedula,debitor citatur ad videndum deliberari pignora ſubhaſtata plus offerenti,mandatumque deſuper opportunum decerni, & concedi. Facta citationis relatione comparet creditor, & ſubhaſtationis cedulam exhibet: qua per Notarium recepta, iudex pignora plus offerenti deliberat; Si fue-
2 rint mobilia,niſi infra decem dies cum intimatione; ſi vero ſtabilia,aut officia,vel loca montium,(quæ non ſubhaſtantur , niſi præuia commiſſione manu Papæ ſignata),niſi infra menſem cum intimatione.

3 Et decendium,ſeu menſis non incipit currere,niſi poſt diem exe-
4 quutæ intimationis.Hæc atque omnes aliæ in quibuſcunque cauſis intimationes quandocunque reproduci poſſunt; quando ſuper illis aliquod iudicis decretum non requiritur, dummodo in actis ante
5 mandati expeditionem reproducantur. Terminus autem decem dierum, & reſpectiuè menſis debitori conceditur ad reluendum ſua pignora,vel meliorem ſuam conditionem faciendam per augmentum pretij pignorum,& maioris oblationis. Menſis autem triginta eſt dierum.Hanc opinionem approbat Bar.in l.cum biſſextus ff.de verborum ſignificat.Gemin.in cap. quam ſit, de electio. in 6. Bald.in l.eos.§.fin antem,num.8.prope finem. C. de appellatio. &
6 clarius in cap.licet,vbi Butrius, de ſupplen. neglig. prælator. Et licet aliqui dixerint,quod menſis, qui aſſignatur à iudice intelligitur de tot diebus,quot tenet ille menſis, in quo terminus fuit aſſignatus,vt per Ioann.Andr.in cap.quam ſit,de electio.in 6.tamen in tribunali Auditoris Cameræ ſeruatum fuit, & de præſenti ſeruatur,quod menſis ſiue à iudice, ſiue à lege aſſignetur, vtroque caſu ſit triginta dierum: quia aliqui menſes habent 31.dies,& vnus 28. & ſic inter plus, & minus tenenda eſt media via, vt per Paulum de
7 Caſtr. In l. ſcimus iam. §. cum igitur. C. de iure deliber. Si autem pendente deliberationis termino aliqui emere volentes, maius pretium ſuper bonis deliberandis obtulerint, etiam quod in actis Notarij cauſæ, cedula ſubhaſtationis exhibita, & decretum deliberationis factum ſit, à Notario recipi conſueuerunt, quia per hoc conditio tam creditoris, quam debitoris melior efficitur. Verum, quia oblatores huiuſmodi ad debitorem requiſitionem, vt pignorum deliberationem fraude, & calumnia impediant, & maiorem dilationem conſequantur, vt plurimum, mit-
8 tuntur;Si oblator ille pignora recipere, & oblatum pretium perſoluere diſtulerit,citatur(ad exburſandum prætium per eum oblatum & pignora recipiendum, alias videndum illa mandari delibera-

Digitized by Google

ri penultimo offerenti,mandatumq; de ſuper opportunum decerni, & relaxari.) Et in contumaciam ipſius pretium non ſoluentis, Iudex penultimo offerenti,niſi ad primam diem cum intimatione, deliberat.Tutius tamen in hoc eſſet imo neceſſe,& vtile,inſimul citare debitorem tanquam dominium pignorum, cum de eius præiudicio agatur, iux.terminos l. de vnoquoq; ff.de re iud.Eſt in his oblatio-
9 nibus locus pænitentiæ, & conſequenter oblatores inuiti ad pignora recipiendum cogi non poſſunt,vt per Caſtr.in l.à diuo Pio,§.Sed ſi emptor.ff.de re iud.ne detur proceſſus in infinitum,cum idem poſ-
10 ſet contingere cum alio in actu vẽditionis. (*Bar.in l.licitatio. de publicanis,& vectigalibus,vbi concludit,quod ſi ſunt duo licitatores,vnus poſt alium,& ſecundus non ſit ſoluendo, primus non eſt liberatus,vt fraus euitetur. Nam ille qui licitaret, poſſet ſupponere non idoneũ ad libertatẽ conſequendam,vt ibi in prin. Amplius dicit,quod ſi licitator vellet pænitere antequã alius offerat eſſet locus pœnitentiæ,publicè reuocando eius licitationẽ, idem Bar. ibid.n.4. in fin.*) Igitur caueant cauti procuratores, & præmiſſis obuient proteſtationis remedio,quam in actis notarij cauſæ faciant, quod non recipiantur oblatores,per notarium,niſi cũ præſenti pecunia, vel obligatione Camerali,& iuramento:nequeunt enim ſic obligati pænitere, (*ſed quando notarius ſtipulatus eſt dictã promiſſionem, non eſt locus pœnitentiæ, quia tunc inter ementem, & vendentem, orta eſt obligatio.Bar.ibid.nu.4.*)Termino decẽ dierum,vel menſis
11 poſt intimationẽ exequutã elapſo non eſt opus alia citatione, nec iudicis decreto;ſed mandatum ſub forma infra dicenda expeditur. Qui terminus de ſtylo curiæ,vt ſupra dictum eſt,datur pro commoditate debitorum:itra quem poſſint illa reluere. Sed ſi agatur
12 de rebus mobilibus,& de modica ſumma, vel ex aliqua probabili cauſa,iudex dictum terminum ſuo arbitratu abbreuiat,vt per Menoch.de arbitr.iudic.lib.2.caſ.6.per totum.Forma autem mandati
13 de deliberando eſt huiuſmodi. De mandato Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D.Auditoris Cameræ, ſiue eius R.P.D. Locumtenentis, & ad inſtantiam Ill.d.Tiberij Ceuli principalis tenore præſentium mandatur tibi curſori,ad quem ſpectat, quatenus ſtatim viſis præſentibus,ſub 500.ducatorum auri Cameræ, mandati exequutiui; aliiſq; pænis debeas pignora; ſeu alia bona D. B. in exequutione ablata, per te ſubhaſtata.Magn.D.Matthæo Branchæ vltimo, & plus offerenti,vt moris eſt, deliberaſſe, pretio oblato per te recepto; pretiumque ipſum d.Ill. D.inſtanti creditori pro concurrenti quantitate ſui crediti conſignaſſe;reſiduum vero, ſi quod eſt in actis notarij infraſcripti,ſeu penes depoſitarium Montis pietatis depoſuiſſe.
41 Quoniam eodem debitore citato, & intimato, præuiaque dicto-
rum

rum pignorum,ſeu bonorum ſubhaſtatione, & deliberatione,D.ita mandauit Die, &c. Alia forma mandati de liberando officium. De mandato, &c. & ad inſtan.Ill. D. Valerij Vipereſchi principalis Mandatur tibi curſori, ad quem ſpectat, quatenus viſis præſentibus ſub,&c.debeas officium,quod fuit D.N.per te ad dicti Ill.D.Valerij inſtantiam ſubhaſtatum,ad fauorem d. B. plus, & vltimi offerentis, in manibus Reuerendiſs.D. Papæ Datarij, ſeu alterius ad id deputati reſignaſſe,recepto pretio per ipſum vltimum offerentem oblato: & ex eo creditum d.D. inſtanti perſoluiſſe, & reſiduum penes depoſitarium Montis pietatis depoſuiſſe. Quoniam citato, & intimato dicto debitore, præuiaque ſubhaſtatione,& deliberatione dicti officij,D.in vim ſpecialis commiſſionis S.D.N.Papæ, de qua in actis,ita mandauit,Die &c.Præſcripti mandati vigore curſor pignora,ſeu bona,aut officium plus offerenti deliberat, & conſignat, pretium recipit, illudque creditori incontinenti conſignat; reſiduum pretij, ſi quod eſt, penes notarium cauſæ, aut depoſitarios Montis pietatis, vel penes ſe retinet pro creditoris cautela, ratio-
15 ne expenſarum taxandarum. Creditor autem, ad cuius inſtantiam bona, ſeu pignora ſubhaſtantur, non tenetur de euictione,vt latius inferius dicetur, ſed tantum principalis debitor, ac ſi ipſe vendidiſſet per publicum inſtrumentum. Et hoc videtur facere creditor tanquam procurator debitoris,Dec.conſ.449. num. 37. & 38. Sed bene creditor tenetur probare, quod res vendita ſit ei hypotheca ta,ſeu obligata,& ſe in ea potiorem eſſe quolibet alio, & quod vendat bona fide,ac rite;alias tenetur de euictione,vt per doct.de quibus per Neguſ.in tract.de pign.in 1.membro.6. p.nu.4. Ad relatam deliberationis materiam, etiam referre volui, quod creditor, ſeu creditores,qui ad ſubhaſtationem officiorum modo præmiſſo procedunt,cæteris alijs creditoribus, quantumuis anterioribus,in pretio dictorum officiorum aliquando præfecti fuerunt, & aliquando non fuerunt præfecti.Et quando fuerunt præfecti factum eſt,hac, vt puto, ratione, quia ſimilia officia non niſi ex ſpeciali gratia Papæ ſubhaſtari poſſunt: eo enim caſu ille dicitur eſſe potior, cui res à Principe ex gratia fuit conceſſa,Roman.conſ.298. verſ. circa præmiſſam dubij conſultationem, adducen. ibi text. in cap. Abbate ſane.verſ.pro parte autem altera.de re iud.Sed,vt dixi, in eodẽ tribunali Auditoris Cameræ,& vnũ, & aliud diuerſis tẽporibus practicari vidi,& audiui: conformantibus ſeſe iudicibus in hoc cũ mente ſummorum Pontificum, qui pro tẽpore fuerunt, & à quibus ſimilia reſcripta impetrata fuerunt.*(Demũ non videtur ommittẽdũ quod ſi deliberatio facta, & poſſeſſio rei deliberatæ aſſecuta fuerit pretio effectualiter non ſoluto, habetur ac ſi deliberatio facta non eſſet,*

 vt in l.

vt in l.a diuo Pio.§.ſed ſi emptor.ff.de re iud.& ita tenuit Rota in vna Caſtri Sambuci,20.Decembris 1577.coram Aldobrand.)

AN ANTE ADDICTVM PIGNVS primus creditor comparens deliberationem impediat. Cap. XLIV.

1 *Primus creditor comparens ante perfectam exequutionem quando impediat vlteriorem exequutionem, & quando non.*
2 *Vigilantibus, & non dormientibus jus commune ſcriptum eſt, & quando.*
3 *Primus creditor comparens poſt perfectam exequutionem non niſi iudicio ordinario aget.*
4 *Bona, ſeu pignora ſubhaſtata quando ſint creditori adiudicanda.*
5 *Paria ſunt emptorem non reperiri, vel iuſtum pretium non offerri.*
6 *Creditor, qui vigore mandati exequutiui facit ſe immitti in poſſeſſionem bonorum debitoris, male agit, & quare.*
7 *In bonis alienatis lite pendente exequutio fieri poteſt.*

1 SI ante addictum pignus,& perfectam exequutionē in bonis debitoris ſecundi creditoris, alius creditor prior etiam in termino deliberationis comparuit, & incōtinenti docuerit de ſuo credito, quodque bona,quę ad ſecundi creditoris inſtantiam ſubhaſtātur, ſint ei reſpectu ſui crediti anterioris prius hypothecata (præſertim ſi debitor nō eſt ſoluendo) vtiq; admittetur, refectis expenſis eatenus factis ſecundo creditori: cum ſecundi credi-
2 toris diligentia, & vigilantia illi obeſſe nō poſſit. Iura enim, quę loquuntur, quod vigilantibus,& non dormiētibus ſubueniunt, ad Affl. dec.190.n.2.procedūt quādo omnes creditores sūt pares, nec vnus habet maius priuilegium, quā alter, vt ibi n.5. Poterit tamen ſecundus creditor dicere,& inſimul obtinere, quod non ſuperſedeatur in exequtione, ſed fiat venditio; & de pretio ſatisfiat primo creditori: & reſiduum conuertatur in cauſam iudicati, ſatisfaciendo ipſi ſecundo creditori, vt per Neguſ. in tract. de pign. 1.memb.6.part.
3 nu.3. & ita pluries practicari vidi. Si autem poſt addictum pignus, & perfectam exequutionem primus creditor comparuerit, iudicio ordinario, non autem exequutiuo audietur, quia poſt ſubhaſtationem, & deliberationem, ſeu adiudicationem dominium eſt translatum in emptorem, qui efficitur dominus.l.3.C.de exequ.

Digitized by Google

rei iud. vbi Bart. & Doct. in l. à diuo Pio. §. ſi ſuper rebus, vbi poſt alios Iaſ.n.13.cum plurib.ſeqq.in verſ. gl.in verb. integris. ff. de re iud.& optime Gram.dec.51.n.4.Alex.in l.ſi finita.§. Iulianus, col. pen.n.120.& ſeq.ver.item in quantum. ff. de dam. infect. Cum igitur ex præmiſſis debitor, eo citato, priuetur illorum dominio, vt per Afflict.deciſ. 358. n.4.nec ſint propterea bona illa amplius debitoris,merito dicendum erit dictis legibus ſancitum fore ordinario iudicio,vel alia actione,non tamen exequutiue, vt ſupra dictum
4 eſt,agi debere. Quando autem bona, ſeu pignora ſubhaſtata, ſint creditori adiudicanda, vide d. deciſ. Afflict.nu.5.& 6. vbi dicitur, quod bona,ſeu pignora in exequutione capta in cauſa iudicati ſub haſtantur,& alteri,quam creditori deliberantur, niſi in ſubſidium, ſi alium non reperit emptorem iuſtum, quia paria ſunt, emptorem non reperiri,vel iuſtum pretium non offerri,vt per Bald.in l. 2. C. ſi cauſam iud.Galleſ.ad form.cam.in q. poſt proceſſum incidentium, nu.3.& etiam creditori,ſi plus offerat,quam alius,Alex.in d. l. à diuo Pio,§.ſi pignora,n.11.& tunc per iudicem,præuijs diligentijs fa-
5 ciendis per curſorem iudici relatis, creditori adiudicabuntur pro iuſto pretio,& ſic præcedente æſtimatione expertorum, ad d. deciſ. Afflict.deciſ.358. quam ſecuti fuere DD. de Rota in vna Rom. Vineæ DD.de Brunis,coram R.P.D. Orano die 11.Decemb.1591. & quod procedat ſubhaſtatio, & deinde æſtimatio peritoru m. Rolan. à Vall.conſ.32.n.33.Put.deciſ.152.lib.2.n.2.quod procedit etiam contradicente creditore. Rota in vna Bellaiana diſcuſſionis, 5. Iulij 1563. coram Sarmiento, & in Romana de Trincijs 6. Iul. 1598.
6 coram Gypſio. Creditor autem qui pro conſequutione ſui crediti vigore mandati exequutiui facit ſe immitti in poſſeſſionem bonorũ ſui debitoris,male facit,quia ipſe non efficitur dominus,nec talis poſſeſſor facit fructus ſuos,non ſequuta ſubhaſtatione, & deliberatione,vt in l. 1. & 2. C. de pign.actio.& in l.ſi dominium.C.de pignor.hypot.& d.l.ſi finita.d.§.Iulianus,n.1.& 4.ff. de damn.infect. ratio quia non efficitur poſſeſſor;ſed nudus detentor,vt per Neg.in tract. de pign.in 2.memb.3.p.nu. 6. ver.amplia regulam,vbi dicit, quod iſta opin. videtur verior, & communior, nec ſuccedit pleno iure,Lucana deciſ.97.num.8 (*Cæterum quæ ſuperius dicta ſunt de pignoribus in exequutione captis,applicantur et in pignoribus conuentionalib.quia licet data ſit creditori poteſtas illa vendendi lapſo termino debitori aſſignato,tamen de neceſſitate præmittitur citatio ad huiuſmodi pignora reluendum, alias videndum illa mandari conſignari curſori ad effectum ſubbaſtandi,& ſubbaſtari mandari vt per eundem Afflict. deciſ.358.nu.3.prope finem.*

Et in terminis dictæ l. à diuo Pio magis explicite dicendum

erit, quod quando tertius poſſeſſor bonorum debitoris condemnati vult impedire exequutionem, & ſubhaſtationem, & deliberationem bonorum, ſeu pignorum in exequutione captorum, & tunc sũmatim factis probationibus, quod bona ſpectant ad ipſum, non autem ad debitorem condemnatum per viam exceptionis impeditur exequutio, ſi autem comparet poſt perfectam exequutionem, vt ſupra dixi, tunc introducto iudicio ſuper reſciſſione, vel actione rei vendicationis factiſq; plenis probationibus, ac debitis ſeruatis terminis de more, & ſtylo curiæ ſeruari ſolitis retractabitur illorum venditio, ſeu adiudicatio, ita optime refert Paul. de Caſtr. in terminis d. l. à diuo Pio. §. ſi ſuper, & in §. ſi poſt additum pignus, de re iu.

7 Amplius ad relatum propoſitum exequutionis præmiſſæ, quod ea poteſt etiam fieri contra poſſeſſorem rei debitoris alienatę lit. pen. etiã eo non citato. Socin. Iun. in conſ. 92. n. 5. vol. 1. Cephal. in cõſil. 195. n. 14. & 15. & magis late per Capic. dec. 128. n. 6. & 7. vbi dicitur quãdo hoc verũ ſit, & ibi in facti cõtingẽtia omnino recurrere.

DE PROCESSV EXEQVVTIONIS CAMERALIS obligationis quando facta eſt mutatio perſonarum. Cap. XLIV.

1 *Mutata ex parte creditoris, vel debitoris perſona, requiritur citatio ad partes antequam per contradictas procedi poſſit.*

2 *Quare hæc citatio præmittatur.*

3 *Ad exequutionem agens actoris, & rei perſonam in hoc proceſſu legitimi retenetur. Secus, parte non opponente.*

Legitimatio perſonarũ facta in vno iudicio, prodeſt etiam alijs.

4 *Præparatoria quæ dantur contra hæredes, quibus ipſi reſpondere tenentur.*

5 *Quid ſit audientia contradictarũ, & quare citationes per eam fiant.*

6 *Tempore vacationum generalium, edicta à curſoribus fiunt, non autem contradictæ.*

7 *Contradictæ exemplar.*

8 *Edicti formula.*

9 *Omnes Romanæ Curiæ Iudices ſuis loco, & tempore per contradictas, & edicta procedunt.*

10 *Mortuo debitore mandatum contra bona hæreditaria, non autem contra hæredum perſonas relaxatur.*

11 *Si bona hæreditaria per plures poſſidentur, poteſt creditor exequi mandatum in bonis cuiuslibet hæredis inſolidum.*

12 *Contra hæredem qui ſimpliciter hæreditatem acceptauit, datur actio realis, & etiam perſonalis pro virili, & quare.*

13 *Citatio contra hæredem in hoc caſu neceſſaria.*

Iura-

Digitized by Google

14 *Iuramentum eſt tranſitorium ad hæredes quoad illius obſeruantiam, ſecus quoad pœnam periurij.*
15 *Eccleſia hæres inſtituta, quæ hæreditatem adiuit, & inuentarium non confecit, creditoribus hæreditarijs ſatisfacere tenetur.*
16 *Quo caſu contra hæredes cum benef. l. & inuentarij etiam vltra vires hæreditarias realis, & perſonalis exequutio detur.*
17 *Hæres cum benef. l. & inuentarij, de inuentario ſolemniter facto docere debet alioquin de proprio tenetur.*

1 AD Cameralis obligationis exequutionē cōtra
hæredes debitoris ad creditoris, vel cōtra debitorē ad creditoris hæredis inſtātiām procedere volēs, citationē ad partes cōtra debitorem, vel illius hæredes (ſi ab Vrbe abſuerint) obtinebis ad ſoluēdū ſummā debitā, & vidēdū
2 exequi obligationē in forma Cameræ. Nō cōceditur proceſſus per cōtradictas, niſi præuia hac citatione perſonaliter, vel ſaltē dimiſſa domi copia exequenda, iuxta tradita per Gal. ad for. Cam. in proceſſu de perſona exequente, 3. par. Nā licet debitor de ſua obligatione ſit certus, & adueniēte ſolutionis termino ipſo iure interpellatus, & ideo audientiā contradictarū cuſtodire teneatur; tamen de perſona hæredis certus nō eſt; niſi forſan debitor eſſet in curia tēpore obitus ipſius creditoris, & iā eſſet in mora conſtitutus. Hæc quoq; ad partes citatio eſt contra hæredes debitoris neceſſaria, vt de eorū auctoris debito certiores reddātur. Talis enim proceſſus per cōtradictas datur ratione moræ, ſeu contumaciæ, quæ eis aſcribi non poteſt, niſi præuia citatione modo præmiſſo facienda, cum hæres habeat iuſtam cauſæ ignoran-
3 tiam, vt in l. qui in alterius. ff. de reg. iur. Hac exequuta, & in actis reportata citatione, agens ad exequutionem obligationis ſiue hæres creditoris contra debitorem, ſiue creditor contra debitoris hæredes, perſonas tam pro ipſius, quam rei, ſeu reorum parte legiti-
4 mare tenetur. Intellige tamē ſi hoc in iudicio exequutiuo fuerit oppoſitum, quia alioquin non requireretur legitimatio perſonæ, ſecundum Petr. de Gher. in ſing. 23. p. par. qui citat Bart. in l. 2. C. de edict. diu. Adr. tollen. Secus autem dicendum erit in iudicio ordinario, quia tunc agens tanquam hæres debet probare ſe eſſe talem etiam ſi non opponatur, alias ſuccumbit, ad no. in d. l. 2. Cagnol. in l. hæredem. n. 6. de reg. iur. Bal. conſ. 374. n. 3. lib. 4. His etiam addo, quod ſi filius conueniatur tāquam hæres non ſufficit probare, quod
5 ſit filius, niſi etiam probetur, quod ſit hæres. Dū enim dicitur, filius ergo hæres, hoc intelligitur quoad nomen, & non quoad commodū

&

Digitized by Google

& incommodum, vt per Spec. in §. 1. de teſtam. lib. 4. par. 3. nu. 13. & quod quoad fauorabilia tantum locum habeat, extat deciſ. Lucana 38. nu. 25. in filio agente, ſecus in conuento. Lucan. deciſ. 62. nu. 11. Ad propoſitum relatæ quæſtionis, nolo ſub ſilentio pertranſire quod licet acta facta in vno iudicio inter diuerſas perſonas regulariter non probent, vt in l. ſæpe. ff. de re iud. tamen non ita procedit, quando acta reſpiciunt legitimationem, ſeu habilitatem perſonæ: etiam quod non eſſet pronunciatum ſuper dicta habilitate. Alex. conſ. 61. n. 9. Rota in vna Gallen. præpoſituræ, coram Capiſucco 29. Nouemb. 1555. quia facit ius quoad omnes. Rot. coram Seraphino in vna Roman. domus 9. Iunij, & 27. Octob. 1586. Et quia ſupra ſæpius, & ſignanter in hoc capite de audientia contradictarum, meminimus à propoſita materia non longe digrediendo, aliqua de contradictis ipſis, ac etiam edictis, quæ ſcitu neceſſaria videntur referre decreui. Audientia igitur contradictarum eſt locus publicus in Vrbe, in quo citantur ad omnes actus in cauſa neceſſarios omnes contumaces ab Vrbe abſentes, contra quos ratione moræ in nõ ſoluendo, & contumaciæ in non comparendo proceſſus per contradictas datur. Citantur ibi quoq; ij, ad quorum præſentias tutus non permittitur acceſſus, vt inferius aptiori loco dicemus. Quæ citationes, (quas contradictas vocant leguntur in prædicto publico loco per Notarium contradictarum, ſiue illius ſubſtitutum diebus iuridicis, & non feriatis in honorem Dei, aut de Palatij Apoſtol. ob-
6 ſeruantia, & audientijs Rotæ durantibus. Vacationum autem tempore non leguntur contradictæ, ſed affiguntur per curſores edicta in acie campi Floræ. Ratio huiuſmodi citationum publicarum videtur modum antiquæ ætatis imitari: in qua locus erat in Monte Citorio, ſeu verius Citatorio Vrbis, ad citationes publicas exequẽdas deputatus, idque per affixionem ad columnam, quæ etiam ibidem hodie viſitur. Cuius quidem citationis exemplar eſt huiuſmo-
7 di. (Mandat Illuſtriſſ. & Reuerendiſs. D. Auditor Cameræ, ſiue eius R. P. D. Locumtenens citari per audientiam publicam litterarum contradictarum, vt moris eſt, & citat D. N. & N. exaduerſo principales, omneſque alios ſua quomodolibet intereſſe putantes, eorumque procuratores, ſi qui pro eis ſint in Romana Curia, quatenus prima die iuridica proxima futura compareant in iudicio legitime coram eorum altero ad dicendum contra iura producta, & repetita, videndum iurare teſtes ſuper illorum recognitione, quatenus opus ſit, necnon ſoluendum infraſcripto inſtanti, iuxta formam eorum oblig. alias videndum contra eos relaxari mandatum in obligatione ſuſceptum, vel dicendum, &c. in cauſa & cauſis coram eo vertentibus inter dictos citatos ex vna & D. A. principalem,

de, &

de,& ſuper certa pecuniarum ſumma,rebuſq; alijs,&c. partibus ex altera.In quorum fidem,&c. Dat. Romæ in eadem Audientia litterarum contradictarum,ſub anno à Natiuit.Domini,&c.die,&c.Pon
8 tificatus,&c.(Edicti vero formula ſic cōcipitur.(Petrus Paulus Creſcentius Prothonotarius Apoſtol. Cauſarum Curiæ Cameræ Apoſt. Generalis Auditor, &c. præſenti publico edicto aciei Campi Floræ;vt moris eſt, affigendo, & publicando citamus;& citari mandamus N.& N.exaduerſo principales, omneſque alios, &c.eorumque procuratores,ſi qui,&c. quatenus prima die iuridica proxime futura compareant in iudicio legitime corā Nobis,ſeu R.P.D.Matthęo Buratto Locutenente noſtro, ad dicendū contra litteras citatorias ad partes decretas, exequutas, & reproductas, iuraque producta, & repetita; videndum iurare teſtes, ſuper illorum recognitione, quatenus opus ſit, nec non mandari extendi obligationem in forma Cameræ in dictis iuribus appoſitam, iuxta ſtylum curiæ, vel dicendum, &c. in cauſa, & cauſis vertentibus coram Nobis inter dictos citatos ex vna,& N. principalem, ſuper certa pecuniarum ſumma,rebuſque alijs, &c. partibus ex altera; alioquin, &c. Hanc autem, &c. decernentes, &c. In quorum fidem, &c. Datum Romæ in Palatio iudiciali noſtro, Anno à Natiuitate Domini, &c. Pon-
9 tificatus, &c.) Citationes anteſcriptæ non ſolum ab Auditore Cameræ,ſed etiam ab alijs Romanæ Curiæ Iudicibus ordinarijs,& delegatis decernuntur, & ab ordinarijs citationibus, quæ per curſores fiunt,differunt ſolum in modo executionis. His obiter de contradictis, & edictis relatis, ad rem in capite hoc propoſitam redeo. Facta perſonarum legitimatione, de qua ſupra mentionem fecimus, ad cæteros omnes actus vſque ad mandati relaxationem,illiuſque exequutionem eo modo procedetur, quo ſupra indicauimus,cum de exequutione obligationum, in quibus nulla eſt mutata perſona agebamus.Procedetur etiam per contradictas contra procuratorem dominum litis effectum, qui poſtea ſe à iudicio abſentauit, docto prius ſummarie,& extraiudicialiter de eius abſentia, vt in deciſionibus cauſarum dd.de Rot.in cauſa 30. Dub. 58.antiq. impreſſ.Et citationes idem, ac ſi per curſores fierent in ſubſtantialibus continebunt iuxta obligationum naturam Notandum tamē,
10 quod ſi mortuo debitore contra illius hæredes ages, mandatum exequendum in bonis hæreditarijs, non autem contra hæredum perſonas regulariter loquendo obtinebis.

11 Et ſi bona hęc hæreditaria per plures hæredes, etiam per diuiſionem illorum inter eos factam, ſeparatim poſſidentur; licebit creditori mandatum in bonis hæreditarijs cuiuslibet inſolidum ad eius libitum exequi, vt per Neguſan. in tractat.de pignoribus

in 2.

in 2.membr.8.par.num. 4. Si creditor difficilem crediti ſui exactio
nem contra bona hæreditaria inuenerit, videndum erit, vtrum hæ-
redes ſint cum beneficio l.& inuent. vel ſimpliciter ſe in hæredita-
te immiſcuerint. Primo caſu, hæres releuatur conficiendo legitime
inuentarium: quia vltra vires hæreditarias non obligatur, vt in l.
ſcimus, §.& ſi præfatam.C.de iur.deliber.Secundo vero caſu, pro vi
12 rili portione actione reali, & perſonali coguntur. Pariſ. conſ.42.
nu.39.lib.1.Lucan.Deciſ.98.num.16.Ratio, quia hæres defuncti hæ-
13 reditatem ſimpliciter adeundo, tacite cum hæreditarijs creditori-
bus quaſi contrahere videtur, vt poſt alios per Rol. à Vall. conſ. 8.
n.25.vol.2.& Crot.conſ.216.n.5.vol.2.ſe ad omnia eiſdem modo, &
forma, quibus defunctus erat obligatus, ſe obligare videtur, me-
diante eius proprio facto; ſcilicet aditionis hæreditatis, vt per Grã
mat.conſil.ciuile 100.n.8.& conſil. 125. num. 12. quia talis aditio
in facto conſiſtit, vt in l. pro hærede, in principio, ff. de acqui-
rend. hæredit. Et id comprobatur, quia hæres tenetur pro facto
defuncti, & contrauenire non poteſt. l. cum à matre.C. de teſt. mi-
lit. Pariſ. conſilio 16. num. 127. lib.2.Gabriel.comm.opin. de re-
14 gul. iur. concluſione 11.num.1. Prædefunctus enim ſuus in ipſum,
ſuoſque hæredes, & ſucceſſores, ac ſua, & hæredum, ſucceſſorum-
que ſuorum bona obligauerat. Quam quidem obligationem hæ-
res ipſe per actum aditionis hæreditatis ratificare videtur, iuxta
deciſio. Afflict. 111. numer. 16. & 17. deciſio. 240. poſt num. 11.
Et eo caſu poterit tanquam hæres, & principalis citari (ad ſol-
uendum iuxta formam obligationis q. d. N. ſui auctoris; alias vi-
dendum relaxari mandatum exequutiuum, in quod prædictus
N. conſenſit, in bonis hæreditarijs, & proprijs, etiam contra
ipſum perſonaliter exequendum.) Et iudex facit decretum
niſi ad primam diem, cum intimatione. Ad quam ſolutionem, &
promiſſorum per eius authorem obſeruationem tenetur ex iura-
mento defuncti, quod licet non ſit tranſitorium ad hæredes quoad
pœnam periurij, & cenſurarum: *(adeo, vt hæres iurantis non tenea-
tur petere diſpenſationem à iuramento. Guid. Pap. q.*140.*n.*5.) tamẽ
quoad illius obſeruantiam tranſit, vt per Bart. in l. cum quis de-
cedens. §. codicillis. ff.de Leg. 3. præſertim quando iurauit pro ſe,
& hęredibus, vt per eundem Afflict. deciſ. 381. nu.8. Soci. Iun. con-
15 ſil.6. nu.25.vol.3. & vſque adeo hoc veritati nititur, vt ſi Eccleſia
hæres fuerit inſtituta, & hæreditatem ſimpliciter adiuerit, & inuen-
tarium non confecerit, hæreditarijs creditoribus ſatisfacere te-
neatur, etiam vltra vires hæreditarias, vt per Alex. in d. l. ſcimus
iam, §. fin vero. C. de Iure deliber. Guid. Pap. deciſione 571. ſecus
tamen creditoribus legatarijs, vt per Puteum deciſione ſexta, in

titulo

Digitized by Google

titulo de teſtam. dicta deciſ.Sarnen.in qua pro diſtinctione, alleg. Doct.Ang.Aretin.in §.in extraneis,inſtit.de hæred.qualit.& differ. & Ioann. de Anan.in cap. in literis, de teſtam.& licet hoc non videatur procedere in Eccleſia, in qua ceſſat illa preſumptio fraudis,& ſubtractionis,quæ oriri poſſet ob non confectionem inuentarii,vt in §.ſancimus d.Auth.de hæred. & falcid.Item quia lex ciuilis non poteſt ligare Eccleſiam.cap.Eccleſia Sanctæ Mariæ,de conſtit.tamen reſponderi poteſt, quod hęc præſumptio ceſſaret, etiam in pupillo non doli capace, qui ei comparatur, vt dicit Bart. in l. pupillorum.in princip.ff. eorum. l. Reſpublica. C. quibus ex cauſis maiores,& tamen ſatis eſt, quod adminiſtratores poſſunt ſubtrahere,& ſic præſumptio ſubtractionis locum in eis habere poſſet. Alexand.in l.ſcimus.§.notiſſimum. C.de iure delib.licet remedio reſtitutionis in integrum ſuccurrantur, ad Clem.de in integr. reſtitut. fecit cap.qui contingit.§.ille etiam,de reli.domibus,d.Clem. Guidopap.dicta deciſio.571.num.4. verſ.ſed poteſt Eccleſia. Et tanto magis Eccleſia eſt reſtituenda, quia ea per aditionem hęreditatis non poteſt facere ſuam conditionem deteriorem, nec acquirere hæreditatem damnoſam, vt per Paul.de Caſtr. in l.ſcimus iam. C.
16 de iur.delib.Conceditur etiam ſimilis exequutio contra hæredes cum beneficio legis, & inuentarij realiter, & perſonaliter in proprijs bonis vltra hæreditarias vires,quando ex eorum parte reſpectu aditionis hæreditatis,& confectionis inuentarij dolus commiſſus appareat,vel ſolemnitates requiſitæ ſeruatæ non ſint,de quibus infra ſermonem faciam, quia tunc hæres capi perſonaliter poteſt, vt per Com.conſ.31.nu.2.& nu.15.cum alijs allegatis. In tantum, quod ſi hæres debitor carceratus vellet bonis cedere,non admitteretur,vt in auth.de hæred.& falcid.d.§.ſancimus, colum. 1. Socin. reg.46.fallen. 17. in fin.

17 Tenetur inſuper hæres allegans ſe hæredem cum dicto beneficio in continenti docere de inuentario legitime facto. Alioquin citabitur ad docendum legitime de prætenſo inuentario hæreditatis,& bonorum q.N.per eum allegato,necnon ad exhibendum bona in eo deſcripta,ſeu de illis computum,& rationem reddendum, alias de ſuo proprio ſoluendum, & vidẽdum contra ipſum relaxari mandatum exequutiuum perſonaliter, & realiter contra propria bona exequendum.In hoc articulo tanquam a principali negocio dependente exequutiue,& prout in principali negocio proceditur, procedendum erit: cum de principali, & acceſſorio idem ſit iudicium,ad tradita per Bart. in extrauagan. ad reprimend. verſ. ſummarie,in 2.col.Iaſ.in l.2.C.de edict.diu.Adr.toll. Vbi id pro regula affirmat.Si enim ſecus fieret,ſequeretur acceſſorium melioris con-

ditionis

ditionis eſſe,quam ſit principale,quod abſurdum eſt , Ad hæc etiam nota ,quod ſi talis hæres promittit ex contractu ſoluere id , quod tanqnam hæres cum beneficio l. & inuentarij ſoluere tenebatur ſi ex ipſo contractu immediate conueniatur non habebit beneficium inuentarij,quia illa prima obligatio alteratur, & in ſecunda mutatur,quæ immediata attenditur , vt per Menoch. de præſumpt. lib. 4.præſumpt.109.num.48.

DE VALIDITATE CITATIONIS per Auditorem Cameræ decretæ poſt illius obitum vel aſſumptionem ad Cardinalatum. Cap. XLVI.

1 *Citatio per A.C.decreta etiam poſt illius ad Cardinalatum aſſumptionem,vel obitum exequi poteſt .*
2 *Afficit eiuſmodi citatio , non ſecus,ac ſi tempore noui Auditoris decreta fuiſſet .*
3 *Ceſſantu perſona,non ceſſat officium .*
4 *Mortuo Auditore vel Cardinale creato,Pontifex Viceauditorem , qui vſq;ad noui Auditoris electionem ius reddit deputat .*
5 *Nouus auditor a Pontifice eligitur , & ab eo, non autem a prædeceſſore iuriſdictionem accipit .*
6 *Cur auctor hoc caput poſuerit,cũ liquido appareat hac citationes (valere .*

1 CItatio, Monitorium , Mandata, & quæcunque alia expeditio ab A. C. conceſſa , ſiue in Romana Curia , ſiue extra eam exequenda ſint , licet ante illorum exequutionem Auditorem ipſum in ampliſſimum Cardinalium collegium adſciri,vel naturæ debitum perſoluere contingat , exequi , & intimari , ac nouus ſucceſſor Auditor ad vlteriorem illorum exequutionem abſque alia nouiter concedenda citatione procedere poteſt . Sufficit enim hæc citatio , & ſic exequuta arctat citatum æque , ac ſi noui Auditoris tempore conceſſa foret : quia ceſſante perſona , non propterea ceſſat officium.(*Ita fuit dictum in vna Papien.bonorum coram Lancellotto 3.Martij 1576.*) Et vacante
3 perſona,redditur ius, vt antea reddebatur . Nam interim Viceau-
4 ditor a ſummo Pontifice deputatur. Et nouus Auditor in prædeceſſoris locum ab ipſo ſummo Pontifice , non autem a prædeceſſore Auditoris conſtituitur , & iuriſdictionem accipit , vt per Hippol. Marſ.in eius practica in l.more maiorum,ff.de iuriſ.om.iud.n.185.

Hæc

Hæc de huiuſmodi citationum mandatorum, & aliarum quarumcunque expeditionum viribus, & ſubſtinentia a pluribus etiam iuris conſultis interrogatus, non quod ea dubitationis principium habeant, retuli.

AN MORTVO CREDITORE POST monitorium exequutum,& reproductum aliud requiratur. Cap. XLVII.

1 *Citatione,vel monitorio ante creditoris obitum exequuto, & reproducto,non eſt opus noua citatione.*
2 *Quare noua citatio non requiratur.*
3 *Qualibet inſtantia tranſit in hæredes.*
4 *Hæres,& defunctus vna,& eadem perſona cenſentur.*
5 *Per impetrationem citationis, & illius decretum reſpectu impetrantis dicitur lis introducta.*
6 *Reproductio citationis reſpectu citati eſt de ſubſtantia,ad effectum inducendi litis pendentiam.*
7 *Per mortem Papæ non expirat iuriſdictio iudicis ordinarij.*

1 EAdem ratione, ſi monitorium,citatio, aut alia quæuis expeditio ad inſtantiam N. expedita fuerit, iſque poſt illius legitimam exequutionem. & in actis reproductionem deceſſerit, nouum monitorium, ſeu noua citatio ad illius hæredis in-
2 ſtantiam non requiritur. Quia hæres in locum illius, qui illam obtinuit, ſubrogatur: & iudicium ad hæredis inſtantiam, in quem inſtantia quælibet tranſire videtur, proſequendum eſt. Hæres enim poteſt vti iure defuncti,vt in l. cum quidem, §. fiſcus.ff.de vſuris.Quia hæres,& defunctus vna, & eadem perſona cenſentur,vt vltra ſuperius allegata, in auth. de iure iuran. à minor.præſti. §. 1. Idem.ſeruandum erit contra reum non comparentem tanquam contumacem: cum iuri conſentaneum non videatur, quod per illius contumaciam ipſe durior efficiatur ad-
3 uerſarius. Vtroque tamen caſu tutius eſſe exiſtimarem, nouam citationem pro vlteriori cauſæ proſequutione, & expeditione obtinere. Poſſet enim hæres ignorantiam litis pendentiæ allegare cum ea præſumatur,vbi ſcientia non probatur, iuxta text. in cap. ea præſumitur.de reg.iur.lib.6.& in l.verius.ff.de prob.Quod maxime procedit in hærede, qui in alterius iure ſuccedit c. cũ quis, de reg.iur.lib.6.c.qui in alterius.eodẽ tit.Et licet verũ ſit,vt proxima di-

diċtum eſt; quod qualibet inſtantia tranſit,in hæredes,id tamen in
4 telligitur quando lis eſt conteſtata:quia tunc inſtantia currere incipit, & ideo vbi non eſt contradictio, & in caſibus in quibus lis non conteſtatur,non eſt dare inſtantiam, vt per Afflict. deciſ. 346. num.1.& ſequen. Nam per ſolam impetrationem citationis, & il-
5 lius decretum reſpectu impetrantis lis dicitur introducta, & cauſa commiſſa, vt in clemen.2. vt lite pendente. Rot. deciſ.426.vt lite pendente,& citationibus in antiquis, & deciſ. Caputaq. 246. in vna Taurinen. præpoſituræ 17. Aprilis 1554. in manuſcript. Afflict. deciſ. 220 poſt num.13. quod intellige quatenus obtinens citationẽ ſit principalis,vel procuratore legitimus,ſeu deinde ad dictam cauſam ſuperueniat mandatum,& in tempore producatur, vt ibi; ſecus tamen ſi citatio non fuiſſet reproducta in vitam citati, cum reſpectu eius reproductio ſit de eſſentia ſubſtantialis citationis, ad hoc,vt lis introducta dicatur. Dec. in c. quoniam contra, num. 22. & 25. de probat. late Roland. a Val. conſ. 47. num. 65. vol. 2, Marant. de ord. iud. 6. par. ver. propoſui, num. 54. Bald. in l. fin. C. de Ferijs. Felin. in cap. illud, num. 11. verſic. ſecunda concluſio, de præſcript. Marſ. in l. de vnoquoque, num. 116. ff. de re iud. Idem Roland. conſ. 90. nũ. 35. vol. 1. & propterea bene dixiſſe puto tutius eſſe nouam citationem contra hæredes mortui obtinere ex ſupradictis Iam diximus,quod ceſſante perſona Auditoris Cameræ, non propterea ceſſat officium,neq; illius exercitium, dicendum etiam erit,vtrum per mortem Papę eum delegantis ceſſet illius iuriſdictio, cui dubitationi videtur negatiue reſpondendum, quia cum Auditor Came-
6 ræ iudex ſit ordinatus illius iuriſdictio non expirat, vt per Marant. de ord. iud. in 4. par. 5. diſtinct. iudiciorum, ſub nu. 56. & ibi plura de iudice delegato, p. nũ. 56. cum ſeq.

DE ALIQVIBVS AD EXEQVVTIONEM Camerę obligationum attinentibus, quæ Notarij officium concernere videntur. Cap. XLVIII.

1 *Notarius eſt oculus iudicis, præſertim in iudicijs exequutiuis.*
2 *In exequutiuis iudex vt plurimum fidem Notarij ſequitur.*
3 *Officium diligentis ſubſtituti.*
4 *Inſtrumenta exequenda debent legitime eſſe recognita.*
5 *Obligatio exequenda ſit liquida, & ſi eſt conditionalis purificetur.*
6 *Agens in contractu tenetur adimplere contenta in eo.*
7 *Obſtant interdum exequutioni capitula correſpectiua, vel diuerſa.*

Agens

8 Agens ex inſtrumento debet in eo eſſe nominatus.
9 Non agitur ex inſtrumento ante diem ſolutioni adiectam.
10 Neceſſaria eſt ante exequutionem perſonarum legitimatio, & quomodo.
11 Si proceditur pro fideiuſſore contra confideiuſſores, vigore ceſſionis, mandatum, dempta illius rata conceditur.
12 Intimatio ceſſionis fit per contradictas, ſecus ſi facta ſit in fauorem tertij non obligati.
13 Fideiuſſor in quibus caſibus poſſit agere contra principalem antequam ſoluat.
14 Quando cedens poſt ceſſionem poſſit agere, & exigere.

ANtequã ad alia, quæ plus põderis habere vidẽ-
1 tur, deueniam, pauca hæc, quæ ad notarij offi-
cium attinere videntur, referam. Et primo,
2 quia in his præſertim cauſis exequutiuis Nota
rij, ſeu eorum Subſtituti debent eſſe oculi Iudi
cis; cum eorum fidem in illis vt plurimũ Iudi-
ces ſequãtur; diligenter animaduertant prudẽ
tes Subſtituti, Antequam mandata ad iudicem
expedienda deferant, an omnes termini iuxta præmiſſum ſtylum
legitime preceſſerint. Inſtrumenta, quorum exequutio petitur, ſumma adhibita diligentia inſpiciant; quod ſint ſufficienter recognita, non abolita, nec cancellata, nec in aliqua illorum parte ſuſpecta, ſeu diminuta ſaltem in ſubſtantialibus, cum in his cauſis ciuilibus, ſuſpitio falſitatis in ſubſtantialibus, habeatur pro falſitate in tantũm, quod ſcriptura ſuſpecta non probat, vt in cap. porrecta de confirmat. vtil. vel inutil. & ibi doct. & deciſ. 3. not. Ancharan. conſ. 173. num. 8. Alexan. conſ. 76. lib. 1. num. 6. & in vna Barchinonen. ſpolij, die 17. Maij 1553. coram Caputaquen. in manuſcript. deciſ. 268. lib. 1. & in ſumma, quod omnia ſua requiſita habeant, ad hoc vt tanquam inſtrumenta exequantur; quæ refert, & enumerat, Galleſ. in ſuo tract. de cam. ob. in 3. par. prima quæſt. & alijs partibus, & quæſtionibus dicti tractatus. Quem quidem tractatum, vt diligens Subſtitutus, tanquam ſibi nõ parum proficuum, ac eius officij, ac eorum, quæ in præſenti meo libello dicuntur, intellectui apprime neceſſaria continentem ſæpius videat, & reuideat conſulo. Poſſet enim ob terminorum ignorantiam, errorem non leuem committere, & ob id nomini ſuo maculas inijcere; & par-
5 tium damno, & detrimento eſſe. Videat præterea an obligatio, cu-
ius exequutio petitur, ſit liquida; an vero aliquam habeat con-
ditionem, quæ ex parte agentis, qui illam purificare tenetur, puri-
6 ficata non ſit: cum agens ex contractu debeat prius adimplere

Digitized by Google

contenta in eo. Decius conſ. 336. lib. 3. præſertim quando agitur ad contrauentionem: alias non poteſt obtinere, Corn. conſ. 246. num.6.lib.3.Dec.conſ.452.num.3. Aretin.conſ.70. num.2. verſ.2. dicimus. cum non obſeruanti obſeruandum non ſit, text.in l.cum
7 proponas,lib.2.C.de pact.Inſuper ſi plura ſint capitula,quæ ſint cor reſpectiua, vel diuerſa,& taliter quod exceptio agendi obſtet agen-
8 ti. Item ſi agens ex inſtrumento ſit in eo nominatus. Rurſus ſi
9 tempus ſolutionis aduenerit, habeatque diem adiectæ ſolutionis.
10 Demum ſi ſint legitimatæ perſonę,tam actoris,quam rei conuenti; Actoris ſcilicet, quod eius perſona in iudicio legitime ſtare, rei vero, quod debite conueniri poſſit, vt dictum eſt in dicto cap. 43. Ne igitur Notarius, ſeu Subſtitutus ſecum etiam iudicem in errorem ducat, inſtrumenta Iudici deferat, & per eum ante mandati expeditionem legi curet, potiſſimum ſi contra abſentes, qui ſuas
11 exceptiones,& defenſiones proponere nequeunt, procedatur. In ſimili proceſſu, qui fit per contradictas, ſiue per edictum publicum vidi, & etiam audiui aliquos iuuenes ſubſtitutos pluries erraſſe,dum proceditur ad inſtantiam fideiuſſoris ſoluentis aliquam partitam pecuniarum pro principali debitore, qui obtenta ceſſione iurium a creditore agit contra principalem debitorem, ac con fideiuſſores obligatos,& conceditur ei mandatum contra confideiuſſores pro tota,atque integra ſumma, licet parte non opponente idem proceſſus poſſit ſaluari, vt coram R. P. D. Robuſterio, die 10.Iunij 1575. inter d.Fabritium de Fabijs, & hæredes de Aſtallis deciſum fuit: parte vero opponente, quoad alios confideiuſſores, debet deduci, & defalcari rata ipſius ceſſionarij, qui eſt confideiuſſor cum alijs obligatis, licet ſint inſolidum obligati. Bart. in l.Modeſtinus num.3.ff. de ſolut. Mediante tamen huiuſmodi ceſſione fideiuſſor recuperabit ab alijs confideiuſſoribus reliquum dictæ ſummæ, dempta tantum rata ſua, & pro reſiduo exequutiuo committetur, vt per Bart. in l.Modeſtinus, num. 10.ff. de ſolut. Bal. in l.ſi diuerſa.in addit. in princ. C. locati, & conducti. ratio quia ſi inſolidum alios conueniret confideiuſſores illi poſſent opponere, quod ſi ſoluiſſem totam ſummam à te in parte repeterem, ergo pro tua parte agere non potes, vſque adeo quod agens pro tota ſumma poſſet cogi a dicto confideiuſſore ad cedendum ſibi iura contra ſe ipſum ſicut tenebatur creditor principalis, ita tradit Bartol. in l. ſi plures lib. 26. ff. de admin. & peri. tut. & curat. num. 2. prope fin Capic. deciſ. 18. num. 3. ſi alij ſint ſoluendo. Si vero aderit aliquis ex confideiuſſoribus, qui notorie habetur pro non ſoluendo, nulla de eo ratio habetur, & rata illius nullatenus computatur, vt per Bart. in d. l. Modeſtinus dict. num. 10.

verſ.

Digitized by Google

verſ. attamen. Afflict. deciſ. 142. ſub num. 3. quod quidem operæ pretium cenſui ad memoriam Subſtitutorum notariorum reduxiſſe, ad tollendum præiudicium, quod vt plurimum, ex tali errore partibus infertur, & quod non datur fideiuſſori actui exequutiua contra confideiuſſorem niſi ei fuerint ceſſa iura, habetur in l. vt fideiuſſor. ff. de fideiuſſ. & manda. Rurſus circa hanc quotidianam quæſtionem dico, quod licet ſint duo, aut plures, vt dixi, fideiuſſores, qui conſtituuntur vti principales, principaliter, & inſolidum: tamen inter ipſos, ille vere dicitur principalis, ad cuius manus peruenit pecunia, & qui obligat ſe vti principalis, videtur potius obligari. Paul. Caſtren. conſil. 331. volum. 1. Hippol. de Marſil. in ſing. 2. verſ. ſi plures fideiuſſores. alij autem cenſentur promiſiſſe animo intercedendi, ſeu fideiubendi, Corn. conſil. 124. lib. 1. & conſil. 316. lib. 4. Aym. conſil. 92. lib. 1. num. 2. cum concordan. *Et quoad ipſos ſunt fideiuſſores, vt in his terminis tenuit Rota in vna Roman. repet. indebiti, coram Robuſte-*
12 *rio die 19 Nouembris* 1573. Et propterea mandatum contra principalem pro tota, atque integra ſumma expeditur, nec partem facit. Vt autem ad materiam proceſſus faciendi ad inſtantiam ceſſionarij, à qua aliqualiter digreſſi fuimus, redeamus, dicendum eſt, quod licet aliqui docti viri probabiliter alias dixerint, intimationem ceſſionis huiuſmodi valide fieri non poſſe per contradictas, cum ante exequutionem requiratur, quod ea obligatis legitime intimetur: *vt per gloſ. in l. 3. ff. pro Socio. Alexander conſil. 95. lib. 2. numero* 10. tamen ex longo vſu tribunalis, qui pro lege allegari poteſt, tam in decidendo, quam ordinando, faciunt ea, quæ allegari ſolent de efficacia ſtyli, per doct. in c. fin. de conſuet. & in cap. ex literis. de conſtit. & in cap. 11. de præbend. in ſexto, contrarium ſeruatur. Ab antiqua enim praxi recedendum non eſt, vt per Bald. in l. illud. ff. de excuſ. tut. & in conſil. 136. numer. 3. lib. 1. ſecus tamen dicendum erit, quando ceſſio facta foret ad fauorem tertij non obligati, neque in contractu nominati: quia cum veniat extra conſiderationem intellectus, vtique dicendum eſt talem ceſſionem ante exequutionem legitime intimari debere, vt per Galleſ. in 2. quæſt. 1. part. numer. 1. & 2. Et antequam ab hac materia fideiuſſoria, & proceſſu faciendo recedam, hæc quoque annotaſſe abs re non duxi, quod licet regulariter fideiuſſor non poſſit agere contra principalem, antequam ſoluat, vel vt eum liberet à fideiuſſione, niſi in certis caſibus, vt puta, Primo ſi fideiuſſor condemnetur. Secundo ſi ſoluit, conſignauit, & depoſuit, vt in l. qui mutuum, §. fideiuſſor. ff. mandati. Tertio ſi hoc actum ſit, vt eum liberet

Digitized by Google

infra certum tempus, vt in l. ſi pro ea. C. mandati in his ſemper exequutiue procedendo. IIII. ſi diu ſtetit in obligatione, quod intellige iudicis arbitrio ſecundum gloſ. in §. fin. in d. l. ſi pro ea, nihilominus ex ſtatuto Vrbis cap. 94. lib. 1. diſponitur, quod licet fideiuſſor diu non ſteterit in fideiuſſione, poteſt tamen conſeruatoriam cautionem petere. Quod quidem non ſemel a Iudice denegari vidi in eo, qui infra modicum tempus velit iuuari dicto ſtatuto, cum iſtud tempus remittatur arb. Iudicis ad no. per Bald. in d. l. ſi pro ea. eod. tit. & late per Aflict. deciſ. 241. nu. 3. & 5. V. ſi principalis cæpit bona ſua diſſipare, & in pluribus alijs caſibus enumeratis in d. l. ſi pro ea, eodem tit. Et in his prox. relatis caſibus iudicio ordinario, non autem exequutiuo agendum erit, & in articulo præmiſſæ ceſſionis, de qua
14 ſupra meminimus tanquam ſatis quotidiano non ſiluere, quod vim cedens licet ceſſerit omnes actiones vtiles, & directas, tamen ex quo directæ actiones inhærent oſſibus cedentis non poſſunt ab eo ſeparari, & ideo niſi interuenerit alterum de tribus, de quibus in l. 3. C. de nouationib. poteſt nihilominus cedens agere, & exigere, ſoluens conſequitur libertatem, Aflict. deci 335. nu. 23. requiſita autem pro iuuenum intelligentia non inutile viſa ſunt hic referenda, vt puta primo ſi ceſsionarius eſſet litem conteſtatus, ſecundo ſi partem debiti ſuſcepiſſet, tertio in certiorato debitore denunciauerit ei ne ſolueret cedenti.

DE REMISSORIA PRO LIQVIDATIONE Cameralis obligationis concedenda. Cap. IL.

1 *Non conceditur remiſſoria pro liquidatione obligationis niſi principali legitime citato.*
2 *Non arctas citatio per contradictas. licet forte ſtylus ſit in contrarium.*
3 *Stylus eſt ſtricti iuris.*
4 *Si obligatio eſt liquida, ſufficit quod quandocunque principalis citetur, & arctat citatio facta contra procuratorem.*
5 *Secus in obligatione non liquida, & quare.*
6 *Longæuus vſus iuri comparatur.*

1 SI contingat pro Cameralis obligationis liquidatione ad decretum remiſſoriæ procedi, remiſſoria hæc non decernitur præcedente citatione per contradictas, ſed requiritur citatio perſonaliter
2 facienda, nec obſtat allegatio ſtyli Tribunalis A.C. ita permittentis:
3 quia ſtylus ſtricti iuris eſt; & non debet extendi, vt inferius probabitur. Et hæc valida ratio eſt, Quãdo enim obligatio eſt liquida ſi procurator

curator

Digitized by Google

curator conſtitutus debitum fatetur, nullæ aliæ ſunt partes iudicis, niſi in condemnando, ſeu exequendo, ſiquidem contra confeſſum de iure non promulgatur ſententia: ſed fit ei præceptum de ſoluendo, vt bene explicat Galleſius in eius tract. de obligationum liquidatione nu. 13. & ideo ſufficit, vtcunque principalis citetur. Secus autem quando obligatio non eſt liquida: quia cum agatur de liquidanda cauſa, & ob id de graui præiudicio, procurator conſtitutus nihil fateri poteſt, niſi liquidata obligatione; ad quam liquidationem faciendam principalis eſt legitimè citandus: alioquin remiſſoria abſque partis citatione decreta reperiretur. Attamen ſi per contradictas hæc liquidatio fiat, proceſſus, non niſi ex longo tribunalis vſu, qui iuri comparandus eſt, vt in prox. cap. retuli, ſaluabitur licet Rota non obſtante ſtylo, & vſu dicti tribunalis A.C. contrarium tenuerit, vt per Put. deciſ. 32. in vna Aquen. lib. 2.

DE MANDATORVM EXTRA TRIBVNAL Aud. Cam. relaxatorum exequutione, extra Vrbem facienda. Cap. L.

1 *Mandata in vim Cameralis obligationis in curia Capitolij, & Vicarij aliquando relaxantur.*

2 *Hæc mandata nequeunt extra Vrbem vltra quadrageſimum ab ea lapidem exequi, & quare.*

3 *Quanam citatio pro exequutione eiuſmodi mandatorum coram A. C. neceſſario ſit facienda.*

4 *Negat interdum A. C. hanc exequutionem, & nouus proceſſus requiritur.*

1 VIgore Cameralis obligationis relaxantur aliquando mandata exequutiua in curia Capitolij, contra Romanos, & Illuſtriſſ. D. Vicarij Papæ, contra Clericos Romanos,
2 ſcilicet originis, vel beneficiatos. Sed cum illa extra Vrbem in locis ab ea per quadraginta milliaria diſtantibus prædictorũ iudicum auctoritate exequi non poſſint, cum eorum iuriſdictio vltra dictum ter-
3 minum non extendatur, Auditor Cameræ, vti quarumcunque ſententiarum in Romana Curia latarum exequutor, aditur pro habenda exequutione, aut in ſubſidium excommunicatione, quæ ambo ſolent per Auditorem Cameræ concedi præuia partis citatione,

ad dicendum contra iura producta, & repetita, vidēdum iurare teſtes ſuper illorum recognitione, quatenus opus ſit, necnon videndū mandari exequi mandatum alias per D. Iudicem relaxatum, mandatumq; de illud exequendo deſuper neceſſariū, & opportunum ad partes concedi, & relaxari, ſeu in iuris ſubſidiū videndum ſe excommunicari, & litteras declaratorias deſuper opportunas decerni, & relaxari. Et idem pro mandato de exequendo, ſeu litteris ſoluitur, quod ſolueretur, ſi in tribunali mandatum exequutiuum à princi-
4 pio relaxatum fuiſſet. Aliquando Auditor Cameræ exequutionem mandatorum huiuſmodi concedere recuſat: & tunc noua opus eſt inſtrumēti corā eo productione, & nouo in eius tribunali cōtra debitorē proceſſu, *Qui erit magis tritus, quā alius ſuperius relatus.*

DE CITATIONIBVS, ET ILLARVM exequutione. Cap. LI.

1 *Omnes citationes in cauſis exequutiuis vigore obligationis Cam. vſque ad quamcunq; ſummam & in ordinarijs vſq; ad viginti ducatos, domi dimiſſa copia exequuntur.*
2 *Ex commiſſione excitatoria iuriſdictionis non alienatur proceſſus exequutiuus.*
3 *Tamen citationes perſonaliter exequendæ ſunt.*
4 *Citationes ſubſtantiales, quæ dicantur.*
5 *Lunæ, Mercurij, & Veneris ſeruabuntur termini ob ſuperuentum Commiſſionis, niſi in ea dicatur ſingulis diebus, & horis &c.*
6 *Si reus petit ab impetitis abſolui, proceſſus eſt ordinarius.*
7 *Obligatio Cameralis non habet actionem paſſiuam, ſed tantum actiuam ex parte creditoris.*
8 *Citationes ad dicendum contra fiunt ad primam diem etiam per cōtradictas.*
9 *Per contradictas relaxatur interdum mandatum pendente termino ad opponendam.*
10 *Poſt intimationes niſi ad primam diem exequutas, expectatur lapſus illius primi diei, qui ſit iuridicus.*
11 *Si intimatio decreti facti cum intimatione ſimpliciter, perſonaliter exequitur poteſt ſtatim illa exequuta decretum exequi.*
12 *Secus ſi exequuta ſit domi dimiſſa copia, quia tunc expectatur lapſus diei quo exequuta fuit.*
13 *Nulla citatio poteſt fieri ad hodie per totam niſi perſonaliter fiat.*
14 *Citatio facta ad hodie per totam non conualeſcit, etiam ſi expectetur prima dies iuridica.*

Ci-

1 Citationes omnes in cauſis exequutiuis vigore Cameralis obligationis vſque ad quamcunque ſummam; in ordinarijs vero vſque ad ſummam viginti ducatorũ, domi dimiſſa copia de ſtylo tribunalis A. C. fieri, &
2 exequi poſſunt. Si autem in cauſa vel exequutiua, vel ordinaria pro parte actoris, vel rei commiſſio, quæ
3 tantum iuriſdictionis excitatoria ſit, ſuperuenerit, licet proceſſus exequutiuus propterea non alteretur, ita vt ordinarie, & ad terminorum ſubſtantialium obſeruationem procedi debeat, tutius tamen erit citationes ſubſtantiales perſonaliter exequi, vt per Marian. in tract. de citation. artic. 17. circa ſeptimum. Ferrar. in tit. form. reſponſ. rei in gloſ. 11. num. 17. verſic. Amplius quæritur. *Ci-*
4 *tationes verò ſubſtantiales dicuntur, ſine quibus ſententia ſuſtineri non poteſt, vt in Senogallien. Sylua, coram Cotta, deciſ. 64. num. 1.*
5 *diuer.* Et niſi in commiſſione facultas procedendi ſingulis diebus, & horis data fuerit, ſiue cauſa ſit à principio commiſſaria, ſiue ordinaria, & poſtmodum Commiſſio ſuperuenerit, debẽt termini ſeruari diebus rotalibus, Lunæ ſcilicet, Mercurij, & Veneris: & ſi alijs diebus ſeruẽtur, nulli erunt niſi dicatur in Commiſſione, iuxta ſuas ordinarias facultates, in quibus vbi agitur vigore obligationis Cameralis, & tunc poterit procedi etiam domi dimiſſa copia, excepta prima citatione ad dicendum contra commiſſionem, quæ perſonaliter eſt exequenda. arg. l. 4. §. Prætor ait. ff. de damn. infect. & hoc ibi per Bart. in l. 1. ff. de lib. agn. Innoc. in c. fin. extra. de eo qui mitt.
6 in poſſ. Aduertendum tamen eſt, quod ſi reus aliqua ratione ſe ab impetitis abſolui curauerit, proceſſus eſt ordinarius, & termini ſub
7 ſtantiales, vt in cauſis ordinarijs, ſeruantur. Nam Cameralis obligatio non habet reciprocam, & paſſiuam actionem, ſed actiuam
8 ſolummodo ex parte creditoris, vt infra dicam. Citationes ad dicendum contra, ſemper ad primam diem fiunt, & alias factæ nullæ, & inualidæ ſunt, etiam ſi per contradictas, & parte non oppo-
9 nente fiant. Per contradictas fiunt aliquando citationes ad dicendum contra ad primam diem, & relaxari mandatum per totam. Quod mandatum pendente termino ad primam ad opponendum expeditur, & parti conſignatur: & videtur potius ex quodam antiquo vſu, quam iuris permiſſione poſſe ſuſtineri: quia pendente termino ad opponendum non deberet concedi, cum officium
10 iudicis conquieſcat, vt ſuperius probaui. Si intimationes niſi ad primam diem aut perſonaliter, aut domi dimiſſa copia exequantur, antequam ad decreti exequutionem deueniatur, expe-
11 ctatur lapſus totius illius diei primæ, quæ iuridica eſſe debet. Si

H 4 de-

decretum aliquod repoſitionis, vel alterius actus cum intimatione ſimpliciter fiat, facta perſonali decreti huius intimatione, illa ſtatim reportata, ad eiuſdem exequutionem proceditur. Si vero intima
12 tio domi dimiſſa copia à Curſore fiat, nequit decretum exequi, niſi tranſacta die, quo facta fuit intimatio. Non poteſt quis per totam audientiã citari, niſi perſonaliter citatio exequatur, Put. deciſ. 178. lib. 1. nu. 2. adeo vt ſi, domi dimiſſa copia fiat, non afficiat nec, etiãſi prima dies iuridica expectetur, teneat, quia eſt nulla, atque iterum exequenda. Citationes autem, quæ fiunt domi dimiſſa copia, etiam in oblig. Cam. fiunt vna die pro altera. Put. dicta deciſ. 178. cum quilibet ſcire præſumatur, quod ad eius, quam inhabitat, domum eſt denunciatum, vt per Bart. & Bal. in l. ſcire oportet. ff. de excuſ. tut. Angel. conſ. 186. rep. conſ. 215. verſic. Viſis igitur ſupradictis. Vbi dicit, ex citatione domi dimiſſa copia facta præſumi domeſticos, & familiares citato denunciaſſe; intermiſſo tamen aliquo tempore, iuxta quod veriſimile ſit, citatum notitiam habuiſſe eorum, quæ domi geſta ſunt, l. Dutius. §. Lutius. ff. de lib. & poſthum. Et propterea rationabiliter dicendum erit, citationes, & intimationes manere debere ab ortu ſolis, vſque ad occaſum.

DE SVMMIS IN PETITIONE RELAXATIONIS mandati exprimendis. Cap. LII.

1 *In certis caſibus ſpecificatio certæ ſummæ non requiritur.*
2 *Quo caſu actor teneatur ſpecificare ſummam petitam.*

1 ETiam ſi quælibet petitio iudicialiter facta certa eſſe debeat, cum actor teneatur exprimere cauſam, & ſummam ad euidentiã facti, ſiue reali, ſiue perſonali actione agatur, vt per Abb. in c. ſignificantibus. de libell. oblation. per totum. Ferrar. in forma libelli in action. rea. glo. iure dominij, vel quaſi, num. 43. verſic. quæritur ergo: & ob id à bon. mem. Illuſtriſs. Cardinali Riario tunc A. C. mandatum fuerit, quod in debiti confeſſione, petitio certæ ſummæ exprimi deberet: nihilominus abſque aliqua expreſſione in petitione ad mandati relaxationem proceditur, & in illius expeditione ſolum ſumma ſpecificatur. Verum quando agitur vigore inſtrumenti, in quo de fructibus mentio fiat, puta ſocietatis officij, cenſus, penſionis, domus, vel caſalis, aut annuæ præſta-

tio-

tionis,nec in petitione,nec in mandati expeditione cauſa fructuum ſumma ſpecificatur , ſed dicitur tantum pro fructibus decurſis , & non ſolutis,vel alia incerta quantitate:& mandatum,& excommunicatio paſſim conceduntur,iux.deciſ.Rot.183.in nou.Achil. deciſ. 1.de ſent.excom.quas ſequuti fuerunt DD.de Rota in vna Roman. domorum in Burgo pro d.Claudio Nereo 22.Nouemb.1560.corã
2 R.P.D.Robuſterio.Tamen ſi pars comparet,& offert ſoluere , facta illorum liquidatione,non datur,niſi facta dicta liquidatione, vt ibi.

DE REPOSITIONIBVS. Cap. LIII.

1 *A.C.reponit quandocunque appellantem in cauſis exequutiuis, etiam ſi decretum tranſierit in iudicatum.*

2 *Decreta in exequutiuis , quoad iudicem,nunquam tranſeunt in iudicatum.*

3 *Sententia nulla põt reuocari ab eodẽ iudice,qui eã tulit,& quãdo.*

4 *Et quomodo iudex ordinarius cognoſcatur à Iudice delegato .*

5 *Solet A.C.reponere à quibuſcunque decretis diffinitiuis,etiam abſolutorijs ad fauorem rei factis .*

6 *Decernit iudex niſi infra tres,vel niſi ad primam: vt interim partes audire poſsit .*

7 *Si decretum in ſcriptis per cedulam latum eſt , iudex non reponit, & quare.*

8 *Procedetur ordinarie in cauſis, in quibus reus inſtat abſolui .*

1 COnſueuit Auditor Cameræ in iſtis cauſis exequutiuis ſemper,& quandocunque appellãtes à ſuis decretis reponere, etiamſi illa trãſitum
2 fecerint in iudicatũ. Licet.n.quoad partem in iudicatum tranſeant, ſecus tamen quoad iudicem,vt per Iaſ.in l.quod iuſſit. nu.47. ff. de re iud.Et iudex quandocunq; tacite,vel expreſsè ſolet reuocare ſuã ſententiam interlocutoriã
3 per ſimiles repoſitiones,vt in c.cũ ceſſante de appel.& l.quod iuſſit ff.de re iud. *Imò ſi Iudex ſine cauſa cognitione , & parte non citata protulit interlocutoriã,& ſic notorie iniuſtã poterit ſine citatione eam reuocare,ita notabiliter dixit Ant.de But.in d.c. cũ ceſſante.de appel Qua.n.facilitate Iudex de facto pronũciat,eadẽ etiã facilitate debet de facto reuocare,vt in Sing. Ant.Corſ.in verb.ſent.* Et qđ dictũ eſt de interlocutorijs,idẽ dicendũ erit de diffinitiuis decretis, & ſentẽtiis nulliter latis;in quibus diſtinguẽdo breuiter erit dicẽdũ

quod

Digitized by Google

quod ſi Iudex, qui eam tulit, erat delegatus, tunc, quia finita erat iuriſdictio, non debet ipſe idem adiri, ſed ad Papam eſt recurrendum, ſiue de nullitate, ſiue de iniquitate ſententiæ agatur: Si vero erat Iudex ordinarius, licet non poſſit cognoſcere de iniquitate ſententiæ, neque ad ipſum appellari, poteſt tamen cognoſcere de nullitate ſuæ ſententiæ, vt per Caſtren. in l. pars diuerſa. C. quo. & quan. iud. ſen. profer. num. 5. Capic. in deciſ. 1. num. 26. poteſt nihilominus etiam abiri ſuperior, vt in l. 4. ibi citat. de accuſat. & l. ſi præſes. num. 1. eodem tit. Et quando Iudex Ordinarius poſſit reuocare ſuam ſententiam, & de illius nullitate cognoſcere, & iterum ſententiare dicit Alexand. in conſil. 63. num. 21. lib. 4. quod procedit etiam in Iudice delegato ad vniuerſitatem cauſarum, qui habetur tanquam ordinarius, Marant. in 4. p. Iudic. 5. d. nu. 42. & 47. quo autem ad reuocandam interlocutoriam non eſt differentia inter ordinarium, & delegatum, quia vterque poteſt
4 eam reuocare, vt ibi nu. 48. Iudex autem ordinarius cognoſcitur à delegato, vt puta ſi committatur cauſa iudici ordinario cũ aliquali alteratione iuriſdictionis ordinariæ, tunc intelligitur eſſe iudex delegatus, & ſic nouus iudex, non autem ordinarius, vt per Alex. in l. 1. §. opus. ff. de oper. noui. nunciat. Tamen ſecus dicendum erit de ſententijs, ſeu decretis diffinitiuis validis: iudex enim, qui ſemel diffinitiue pronunciauit, non poteſt amplius ſuam ſentẽtiam reuocare, vel iterum pronunciare, cum functus fuerit officio ſuo, vt per eundem Caſtren. in l. neque ſuam. in tit. & rubrica, ſententiã reſcindi non poſſe, per totum, quod intellige ſiue ſententia tranſiuerit in iudicatum, ſiue non, vt in l. Paulus. ibiq; per omnes ſcribentes. ff. de re iud. Alex. conſ. 119. lib. 3. Capic. deciſ. 1. nu. 24. Tamen idem A. C.
5 has repoſitiones facere poteſt, tam à decretis abſolutorijs factis in fauorem rei conuenti, quam ab alijs quibuſuis diffinitiuis, vel vim
6 diffinitiuæ habentibus. Et præſertim quando ſubeſt conditio, niſi ad primam, niſi infra tres, vel alia ſimilis: quia iudex decreta huiuſmodi animo partem audiẽdi, an aliquid releuans alleget, vel deducat, facere videtur: cum tamen hoc iudex potius de facto, quam iure facere videatur: & in hoc ſtylus curiæ pluries variauerit, vt modo albus, & modo niger fuerit, iux. allegationem Lapi 51. De ſolidiſsimo ſtylo tanquam iuri contrario, nihil audeo affirmare, ad
7 tradita per Specul. in tit. de teſta. §. 19. verſ. Deinde, de reſcrip. Id tamen atteſtor non ſeruari in decreto diffinitiuo in ſcriptis facto, per cedulam ſcilicet ſententiæ a iudice ſubſcriptam. Ab ea enim iudex regulariter reponere non ſolet, cum officio ſuo, vt ſuperius probaui, functus fuerit; ſed appellationi defert per reſponſionem termini
iuris,

Digitized by Google

iuris,vel aliã,& cauſa ad alium iudicẽ deuoluitur. Et appellatio ab huiuſmodi decreto recipitur eaq; pendẽte nihil eſt innotandũ,& officium iudicis conquieſcit,vt ſuperius probaui.Ratio quia cameralis obligatio non habet,vt dixi,reciprocã actionẽ,& facultatẽ,vt in
8 agẽdo.In his enim decretis abſolutorijs,ſi valor rei,de quo agitur, ſummam dugentorum ducatorũ auri de Camera excedat, termini ſubſtantiales de ſtylo curiæ ſeruantur,iuxta notorias facultates A. C.nam tunc nõ exequutiue,ſed ordinarie proceditur.Quas facultates pro minori partiũ diſpẽdio in fine huius libelli imprimi curaui. *In his quoq; Reorũ abſolutorijs,monitoriũ non requiritur, cũ reus in excipiendo dicatur actor,& exceptio.quæ clara eſt. dicatur libellus Rei.Iaſ.in l.ſicut autem.§.quod autem nu.3.ff. de re iudic.*

DE DEPVTATIONE CVRATORIS. Cap. LIV.

1 *Citatio pro obtinenda exequutione in bonis debitoris,qui in curia obijt nullis relictis hæredibus, qui citari poſſint.*

2 *Decretum in vim huius citationis.*

3 *Poſt primam citationẽ fit alia ſimilis citatio per duos Curſores.*

4 *Poſt hanc ſecundam citationem,fit citatio per affixionem iuxta formam decreti.*

5 *In termino citationis 4.pro 4.dilatione,curator hæreditati iacenti deputatur.*

6 *Deputato curatore, contra eum æquè, ac contra principalem proceſſus formatur.*

7 *Si eſt inſtitutus certus hæres in teſtamento defuncti, qui abſit ab Vrbe; proceditur modo antedicto: ſed curator illi hæredi certo, non autem hæreditati iacenti deputatur.*

Quamplura alia de curatorum deputatione in fine præcedentis num. & per totum.

8 *Quomodo procedendum erit contra hæredem minorem.*

9 *Si hæres eſt infans, non poteſt citari, & quare.*

10 *Qui citari debent,quando hæres infans eſt, & quomodo.*

11 *Infanti proximior aliquis in actorem eligitur; & plura requiſita circa hanc deputationem.*

12 *In omnibus prædictis caſibus, mandatum, contra bona defuncti decernitur.*

13 *Si curator non eſt generaliter deputatus ad omnes cauſas,alij creditores contra eum proceſſum formare non poſſunt.*

14 *Deputatur aliquando curator furioſo,& quomodo, & quæ neceſ-*

ſario

ſario verificanda ſunt. Differentiam inter furioſum, & mente captum.

15 *Curator deputatus debet aliquas defenſiones facere.*
16 *Omnes citationes prædicta fiunt ad primã diem, & per Curſores.*
17 *Curſorum auctoritas.*
18 *Differentia Mandatariorum à Curſoribus.*

1 SI quis habet creditorem, qui in curia decedat nullis relictis hæredibus, qui citari poſſint ad effectum habendi exequutionem contra bona, ita proceditur. Citentur hæredes, ſi qui ſint, vel eſſe velint q.d.N. ad comparendũ legitime, & acceptandum, vel refutandum hæreditatem præfati q. N. alias videndum deputari Curatorem illius hæreditati iacenti p. pro prima dilatione, ad primam diem. Citatio hæc datur Curſo-
2 ri, qui facta diligentia de reperiendo hæredes domi, in qua dictus q. N. mortuus fuit, in vicinia, & aliis locis publicis, & de hoc relatione facta, iudex committit hanc diligentiam per duos Curſores fa-
3 ciendam. Quo facto, fit alia ſimilis citatio, & traditur eidẽ Curſori, qui vna cũ alio Curſore diligentiã facit; & ſubinde ambo referunt
4 feciſſe diligentiam, & non inueniſſe, vt ſupra. Sequuta hac diligentia per duos Curſores, iudex decernit proceſſum per affixionem ad valuas curiæ, & domicilii defuncti, ſi illud habebat, ſin autẽ per affixionem ad valuas curiæ, & aciei campi Floræ. Poſt hæc fit alia citatio in hunc modũ: Citentur per affixionẽ ad valuas curiæ, & aciei Campi Floræ, ſeu domus ſolitæ habitationis q. N. hæredes, ſi qui ſint, &c. Sequere ad vnguẽ, vt in citatione ſuperius poſita. In huius citationis termino iudex mandat citari ad idem, pro ſecunda dilatione. Et fiunt aliæ tres citationes ſimili modo pro ſecũda, pro tertia, & pro quarta, & ſuperabundanti dilatione interpolate, vna die pro alia, & præuio Iudicis decreto. In termino vltimæ citationis quæ fit pro quarta, ac ſuperabundãti dilatione, comparet creditor, & Curatorẽ hæreditati iacẽti deputandum, ac fideiuſſorem pro eo
5 conducit. Quẽ Curatorẽ Iudex deputat, & pro eo fideiuſſor promittit, quod vtilia faciet pro hæreditate, ac inutilia prætermittet, ip-
6 ſamq; hæreditatẽ indefenſam nõ relinquet, in forma. His præmiſſis citatur Curator ad oẽs actus, pro exequutione Cameralis obliga-
7 tionis requiſitos, ac ſi eſſet principalis: & in ſumma cõtra eum, tanquam contra principalẽ iudicium iuxta cauſæ naturam formatur. Verũ ſi debitor in curia moritur condito teſtamẽto, & in eo relicto certo hęrede, qui ad Vrbẽ abſit, præcedẽtibus diligẽtiis modo præmiſſo faciendis, Curator, ſeu defenſor hæreditati, & bonis defun-

ēti,

ñi, non autem hæreditati iacenti deputatur; cum certus adſit hæres, contra quem iudicium, vt natura cauſæ ſuadet, formatur pro ſatisfaciendis creditoribus hæreditarijs & legatarijs, quibus creditoribus hæreditarijs prius, & deinde honoratis in teſtamento de bonis hæreditarijs, vt per Socin. Iun. in l. 1. in titul. de leg. 1. num. 327. Decius conſil. 509. Curator etiam datur bonis ad inſtantiam illius, qui ſperat ſuccedere ab inteſtato: & qui id poſtulat, recte poſtulat, ex quo ſua intereſt bona conſeruari, Ang. conſil.
8 108. col. 1. Alex. conſ. 4. num. 4. lib. 2. Sed ſi mortui debitoris hæres minor ſit, & curatore indigeat, citatur ipſemet hæres, quamuis minor ſit, modo tamen maior ſit ſeptennio, ad comparendum legittime, alias videndum ſibi deputari Curatorem, ſeu actorem ad lites, primo pro prima dilatione, Et ſeruatis modo antedicto quatuor terminis, Iudex deputat ipſi hæredi legitime non comparenti actorem ad lites, vel curatorem, cum quo ſit legitimus proceſ-
9 ſus, vt ſupra diximus. Si vero hæres eſt infans, vel minor ſeptennio, non poteſt ad cauſam citari, cum non habeat velle, neque nolle; ſed citatur tutor teſtamentarius, ſi adſit, ſin autem mater tanquam neceſſaria, & legitima tutrix, & adminiſtratrix ſui filij, ſeu agnati, & cognati, ſin minus citantur ij, in quorum eſt poteſtate, ad comparendum in iudicio coram Domino, & minorem defendendum, ac petendum ei Curatorem, ſeu actorem ad lites deputari, alias videndum illum per dominum ex officio deputari, iuxta Afflictum deciſ.
10 262. num. 2. & ſequent. & præcedentibus ſupra narratis dilationibus per Iudicem, actor ad lites, ſiue Curator aliquis proximior, aut aliquo modo attinens deputatur, ne infans indefenſus remaneat, vt habetur in ſuperius allegata deciſ. per totum, vbi habetur, quod proceſſus factus cum Curatore aliter, quam ſupradicto modo deputato, eſt nullus, ex quo Iudex daret curatorem, infanti, qui non poteſt petere Curatorem ſibi dari; quia illa ætas quicquid
11 videt ignorat. Curator enim ad lites non datur, niſi petenti, Alex. conſil. 22. in fine. Bal. in c. 1. de milit. vaſal. qui contu. eſt. Fit ergo
12 proceſſus modo præmiſſo, & mandatum tantummodo conceditur
13 contra bona debitoris vita functi. Verum ſi ſuperuenerint alij creditores; & citent curatores, vt ſupra deputatos, proceſſus non eſt validus; niſi deputatio ſe extendat ad omnes alias cauſas illius mi-
14 noris. Deputatur quoque aliquando Curator furioſo, ſeu mentecapto ad illius proximiorum inſtantiam, examinatis prius teſtibus ſummariè, & extraiudicialiter ſuper eo, quod N. eſt mentecaptus; ijſque examinatis Iudex perſonæ, & bonis prædicti N. curatorem in gradu proximiorem cum ſolita cautione de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo, ex officio deputat. Nec re-

qui-

Digitized by Google

quiritur ſuper hoc plenaria cognitio, ſeu inquiſitio: ſed ſufficit, quod aliqualiter conſtet de furore, vel adhibeantur medici, qui hoc cognoſcant, vt in l. obſeruare. ff. de curat. fu. & pro. citata per Alex. in conſ. 86. verſ. verum eſt, quod cauſa cognitio, n. 5. li. 2. & ratio, quia talis deputatio Curatoris non cauſat præiudicium ei, cui deputatur: & propterea talis deputatio non dicitur vitioſa. Probatur etiam dementia ex ſermonibus, actibus, & ſimilibus vt l. quidam in ſuo. ff. de condi. & de tut. & cur. da. ab his. l. His qui, §. fin. idem voluit Fabianus de Monte in tract. de empt. & vendit. in 5. quæſt. verſ. non quæro, vbi refert, quod mente captus dicitur is, cui deficit mens, & qui animi conſilium non habet, licet nullum oſtendat furorem, & extrinſecus eſt habitu quietæ mentis. An autem leges loquentes de furioſo locum habeant in mentecapto, vel demente, & illorum differentia pro illorum intellectu, recurre ad Alex. in l. ſi cum dotem. §. ſi maritus nu. 8. in princ. ff. ſoluto matrimonio. Deputatur etiam Curator hæreditati, & bonis defuncti, ſeu decocti, inſtantibus creditoribus, ad hoc vt valeat legitime adminiſtrare: & in hoc caſu plura requiruntur. Primo, quod detur ad inſtantiam maioris partis creditorum, l. 11. ff. de cur. bon. da. & in l. fin. de bo. author. iud. poſſ. Specu. de curatore, §. cum autem. verſic. opponitur, Alex. conſ. 221. num. 9. lib. 6. Cuius inſtrumenti formulam tanquam in hoc caſu non ſemel occuren. conſcribere volui: quam habes infra libro 4. Secundo, quod nominatim citentur ij, quorum intereſt, ſi certi ſint, ſin autem per proclamationes ad l. ſi eo tempore. C. de remiſſ. pignor. Tertio, quod ſtatuatur terminus arbitrio Iudicis hæredibus, ſi qui ſint, ad comparendum, & acceptandum hæreditatem mortui. Quarto, quod talis Curator deputandus faciat inuentarium omnium bonorum, vt per Bart. in d. l. 1. ff. de cur. bon. da. Quinto, quod idem Curator ſatiſdet, per text. in Auth. vt liceat Matri, & Auiæ, in princ. in ver. ibi in fideiuſſione. De his, & alijs requiſitis in confectione, vide Ang. d. conſil. 193. col. 3. & alios, quos in proxime ſequenti cap. citabimus. Deputatur etiam curator bonis abſentis quæ ſint tempore peritura, & ne ab aliquo diſſipatura, vt per eundem Angel. in conſil. 212. & conſil. ſequen. incip. Mortuo debitore, colum. 2. & 3. Deputatur etiam idem Curator, præuijs tamẽ diligentijs modo præmiſſo faciendis, dictis bonis debitoris abſentis, iuxta terminos l. ab hoſtibus in princ. citat. per Petr. de Vbal. in 11. part. de duob. frat. num. 26. in fin. Item deputatur prodigo, & de his, & ſimilibus, deque illorum inſtrumentorum formis, vide Specul. lib. 1. par. 1. in titulo de curatore. Quas formas, cum hæ ſint de raro contingentes, hic aliter conſcribere non curaui; ſed ibidem perquires, &

ad

ad eũ, tanquã patrẽ practicæ recurrere poteris, vt atteſtatur Iaſ.

15 in tit. de actionibus. §. item Seruiana. num. 130. Nec videtur prætermittendum, quod Curator aliquo ex relatis modis deputatus, dum citatur ad aliquas cauſas, debet defenſiones debitas facere, alioquin licet ſolemniter ſit deputatus, ſi in principio, medio, & fine litis nihil oppoſuerit, poterit minor ſaltem beneficio reſtitutionis in integrum iuuari: quia paria ſunt, Curatorem non habere, & habere illum, qui comparere, & iura minoris defen-

16 dere negligit. Idque eo magis affirmarem, cum minor aliquas pro ſe defenſiones haberet, Put. lib. 2. deciſ. 306. num. 4. Secus dicendum eſſet, ſi nullam defenſionum facere potuiſſet; quia tunc neque defenſio, neque citatio neceſſaria eſt, vt dicit gloſ. & Abb. in cap. cum olim, de re iudic. Pariſ. conſil. 1. num. 33. & conſil. 101. num. 123. lib. 1. Decius conſil. 698. num. 2. & num. 3. Redeundo igitur ad modum in præmiſſis procedendi, dico quod in tribunali Aud. Cam. omnes ſupraſcriptæ citationes ante Curatoris deputationem neceſſariæ, fiunt ad primam diem, & per Cur-

17 ſores. Qui poſſunt citare in quibuſcunque tribunalibus, tam in curia, quam extra, etiam in partibus longinquis, & remotis citra, & vltra montes, ac citra, & vltra mare, etiam alienæ iuriſdictioni, & non Apoſtolicæ mediate, nec immediate ſubiectis.

18 Mandatarij autem non poſſunt citare niſi in tribunalibus, in quibus ſunt deputati, & non in cauſis commiſſarijs; in illis enim ſolum Curſores citant; & citationes aliter exequutæ, nullæ, & inualidæ ſunt. Et quamplura alia circa proxime relatam materiam hæreditatis iacen. & vacan. refert Decius in conſ. 509. per totum,

DE ADITIONE HAEREDITATIS, ET confectione inuentarii. Cap. LV.

1 *Hæreditatis aditio, & inuentarij confectio per præſentes in curia, infra duos menſes à die obitus fit.*
2 *Per abſentes ab Vrbe citra montes, intra quadrimeſtre.*
3 *Per abſentes vltra montes, infra ſemeſtre.*
4 *In hæreditatis aditione, vnica peremptoria citatio contra incertos creditores ſufficit.*
5 *Hæc citatio quomodo fiat.*
6 *Contra certos creditores fit legitima citatio, & quæ.*
7 *Debitoris hæres non poteſt infra tempus inuentarium conficiendi conueniri, ſi id ante litis conteſtationem oppoſuerit.*

8 *Quomo-*

Digitized by Google

8 *Quomodo dicitur lis conteſtata.*
9 *Declaratio viduis proficua coram iudice facienda.*
10 *Formula aditionis hæreditatis, & confectionis inuentarij.*
11 *Et quando inuentarium vitietur, & hæredi non proſit.*
12 *Requiſita in confectione inuentarij, & quod in illius confectione ſeruatur conſuetudo loci.*
13 *Plura requiſita in ſuſceptione tutelæ.*

1 IN tenore bullæ a fel. rec. Pio Papa Quarto ſuper reformatione Signaturæ Iuſtitiæ editæ ſub Dat. Kal. Ianuarij 1562. Aditio hæreditatis, & inuentarij confe-
2 ctio, ſeu intimatio per hæredes præſentes in curia
3 infra duos menſes à die obitus defuncti computandos, per abſentes ab Vrbe citra montes infra quatuor menſes, per abſentes vero ab vrbe citra montes infra ſex menſes fieri debent. Et licet ſint, qui velint tutius eſſe in hæreditatis adi-
4 tione, & inuentarij confectione incertos creditores vocare per proclamationes trina citatione præmiſſa, cum talis citatio etiam exiſtentes extra locum arctet, ac ſi perſonaliter facta foret, vt inferius probabimus. Tamen de ſtylo, & vſu tribuna-
5 lis ſufficit vnica tantum peremptoria citatio contra incertos, vt per Put. deciſ. 267. num. 4. lib. 3. quæ aliquando per contradictas ſit, interdum per edictum publicum, & non rarò per affixionẽ ad valuas curiæ, & aciei campi Floræ. Quando autem certi ſunt
6 creditores, neceſſe eſt illos legitime citare, ad videndum adiri hæreditatem q. d. N. cum benef. l. & inuentarij, dictumque inuentarium confici mandari, pro certis die, & hora, vt per Abb. in cap. Albericus, de Teſt. Io. Dilect. de Arte teſtan. in 11. titul. de acquir. vel repud. hæred. caut. 9. Aduerta tamen, quod
7 hæres debitoris infra tempus conficiendi inuentarium conueniri, & vexari non poteſt, vt in l. fin. §. donec, & §. & ſi præfatum. C. de iur. delib. adeo, vt ſi hæres debitoris opponeret exceptionem contra actorem, tu non poſſes me conuenire dicto termino durante, quia talis exceptio admittitur, & vlteriorem proceſſum, ac litis conteſtationem impedit, vt per deciſ. Toletan. in quæſt. 288. ſecus tamen ſi oppoſita non fuerit, vt ibi num. 1. & 2. beneficium enim à iure indultum, nedum eſt alicui auferendum, ſed etiam ei proficere debet, Afflict. deciſ. 124. num. 1. Sed ſibi præiudicat, & hoc priuilegio gaudet, ſi poſt litis conteſtationem id opponit, cum prædicta exceptio dilatoria ſit, & propterea ante litis conteſtationem opponi debuerit, c. 3. vbi Abb. in 1. vol. de ord. cogn. gloſ. in cap. 1. in verſ. præmittitur, de reſtitut.
ſpo l.

Digitized by Google

ſpol.lib.6.imo ſi pendet cauſa per viam appellationis, & non fuerit de ea appoſitum in principio litis, non poteſt amplius opponi in cauſa appellationis, licet in ea nõ ſit lis cõteſtata, vt poſt Bal. Paul. de Caſtr. & alios, not. Iaſ. in l. ita demum, nu.6. C. de procu. Crauet.
8 conſ. 220. nu.6. Lis autem dicitur conteſtata per libelli porrectionem, & rei reſponſionem. Corn. conſ.75. nu.15. vol.3. Abb. in c. cum inter, de lit. conteſt. Fel. in c.1. eod. tit. (*Iã habes, quod exceptio competit hæredi cum beneficio l.& inuent. vt intra tempus illud conficiendi, nõ petit hæredi cũ beneficio l.& inuent. vt intra tempus illud cõficiẽdi, nõ poſſit conueniri ex ſuperius allegatis, & probatis, quib. addo Bart. in l. ſcimus. §. donec. C. de iure deliberãdi, in prin. vbi ẽt habes quod licet talis hæres nõ poſſit conueniri, quæritur, an poſſit alios cõuenire intra dictũ tẽpus. Et videtur quod nõ, per titulũ. Quod quiſq. iuris, &c. tamẽ cõtrariũ videtur verius, quia ille titulus habet locũ quãdo alicui conceditur priuilegiũ, ad ſui poſtulationẽ, ſed priuilegiũ huius §. non eſt huiuſmodi, ergo, &c. vt ibi n.2. in fi. Vide tamen in hoc Paul. de Caſt. in l. cum quidã, prope fi. C. de fruct. & expen. litiũ. Si autẽ hæreditas erit ſimpliciter adita, vel bonorũ poſſeſſio agnita deſinit eſſe hæreditas, & cõfunditur cũ patrimonio adeũtis. l. ſed & ſi plures. §. ſi ſol. ff. de vulg. & pupil. & vbicũque poſt aditionem, appellatur hæreditas, impropria eſt loquutio*
9 *Bart. in l. bona. n.4. ff. de bon. poſſ.*) Aduerte tamen pro pauperib. viduis circa aditionẽ hæreditatis, & confectionẽ inuẽtarij, ꝙ mortuo viro eius vxor, quæ, vt plurimũ tutrix, & pro tẽpore curatrix filiorũ ex ſe, & eius marito ſuſceptorũ deputatur, & ſucceſſiue cõfirmatur iudice, quãdo de hæreditatis virib. dubitatur, poteſt cauere pro ſuæ dotis aſſecuratione mediãte hac declaratione ante aditã hæreditafaciẽda. (Corã eximio V.I.D.D.N. &c. Iudice, &c. D.B. relicta q.d.A dixit, aſſeruit, & in verbo veritatis declarauit, conſtãte matrimonio d. A, & ipſam B. vſq; ad diẽ illius diſſolutionis per obitũ d. ſui viri factæ ipſã mulierẽ iure familiaritatis poſſediſſe, & inhabitaſſe domũ eiuſdẽ q. A. ſui mariti poſitã in Vrbe, &c. quã modo ipſa inhabitat, vna cũ nõnullis melioramẽtis in ea factis, & à die obitus d. ſui mariti citra, domum prædictã, & melioramẽta, non amplius iure familiaritatis, ſed ratione ſuarum dotium, & donationis propter nuptias, & aliorum ſuorum iurium retenuiſſe, & inhabitaſſe, prout etiam retinet, poſſeſſionis cauſam mutando. Idcirco, vt magis huiuſmodi ſua intentio, & animus, ac cauſæ mutatio eluceſcant, ac omnibus clare appareant, ſponte, &c. omni meliori modo, &c. & coram eodem iudice, vt ſupra pro tribunali ſedente, meque notario, &c. dicta D. B. dixit, & declarauit fuiſſe, & eſſe ſuæ intentionis, ſtatim, & in continenti poſt obitum dicti ſui, viri, non amplius

iure familiaritatis dictam domum, & melioramenta in ea facta poſ-
ſediſſe, & poſſidere, ſed ſtatim abinde citra, illam, & illa poſſidere
ratione ſuarum dotium, & donationis propter nuptias, ſeu aug-
menti dotis: ſaluis tamen remanentibus iuribus ſibi competen-
tibus, non ſolum ſuper reliquis bonis hæreditatis dicti ſui viri,
verum etiam ſuper omnibus bonis pro reſiduo ſuæ dotis, & dona-
tionis propter nuptias, & in omnem euentum pro tota dote, &
donatione prædictis. Super quibus vult, & intendit ſemper, &
quandocunque regreſſum habere. Et ita dicit, & declarat non ſolum
modo, & forma præmiſſis, ſed etiam omni alio meliori modo. Præte-
rea declarauit ſe tanquam matrem ſui, & dicti q. ſui Viri filij, ne il-
le indefenſus remaneat, illius defenſam, & curam ſuſcepiſſe, & mo-
do inuentarium ipſius bonorum conficere velle, Ob eamq; rem in-
primis, & ante omnia ſolemniter, & expreſſe pro defenſione ſuorum
iurium, & alias omni meliori modo, &c. proteſtata fuit, quod, ſi
in inuentario per eam conficiendo ipſa dixerit in hæreditate, &
bonis dicti quondam ſui viri inueniſſe domum, & alia bona, quę tan
quam creditrix iure ſuarum dotium, & donationis propter nu-
ptias nunc tenet, & poſthac poſſidere velle declarat, & poſſeſſio-
nis cauſam mutauit, & mutat; non intendit propterea poſſeſſioni, &
mutationi cauſæ, ac omnibus ſuis iuribus in aliquo præiudicare,
ſed dumtaxat ſe dicturnam ad effectum inuentarizandi bona, quæ
in hæreditate ſui viri tempore mortis illius reperta fuerunt. Et
hanc ſui animi declarationem repetere intendit in quolibet actu
faciendo, vbi de ſuo præiudicio tractari poſſit. Præmiſſaque vt præ-
fertur, fecit, dixit, & declarauit, & mutauit non ſolum modo præ-
dicto, ſed etiam omni alio meliori modo, &c. Super quibus omni-
bus, & ſingulis prædictis, tamquam rite, & legitime factis cauſa co-
gnita idem Iudex, vt ſupra pro tribunali ſedens ſuam, dictiq; ſui of-
ficij auctoritatem pariter, & decretum interpoſuit. Suppletis omni-
bus, & ſingulis iuris, & facti defectibus, ſi qui forſan interuene-
rint. Super quibus, &c. Actum, &c. Præſentibus teſtibus, &c. De-
10 inde, incontinenti coram eodem D. Iudice, vt ſupra pro tribunali
ſedente, meque notario, etc. perſonaliter conſtituta d. B. mater, tu-
trix, et curatrix eius, et dicti q. ſui viri filij, hæreditatem dicti q.
ab inteſtato, ſeu ex teſtamento delatam, cum beneficio tamen legis.
et inuentarij adiuit, et acceptauit, ac adit, et acceptat. Necnon
repetita citatione contra quoſcunque dictæ hæreditatis prætenſos
creditores, ſi qui ſint, omneſq; alios ſua intereſſe putantes pro hac
die, et hora per edictum publicum, ſeu audientiam litterarum
contradictarum, vt minoris eſt, lecta, publicata, illorumque contu-
maciam accuſata, in eorum contumaciam præmiſſo venerabili ſi-

gno

gno ſanctæ Crucis, † manu dictæ B. facto inchoando inuentarium rerum, & bonorum in hæreditate dicti q. ſui viri repertorum, dixit, & declarauit in hæreditate inueniſſe domum prædictam, vt ſupra deſignatam, cum illius iuribus, & pertinentijs. Item. &c. Quæ bona ad præſens in dicta hæreditate inueniſſe declarauit; Proteſtans inſuper, quod ſi aliqua bona in præſenti inuentario appoſita fuerint, quę apponēda nō ſint, pro non appoſitis habere intēdit; et ſimiliter, ſi quæ non fuerint appoſita, quæ apponenda ſint: cum primum ad eius notitiam deuenerint, præſenti inuentario fideliter, & legaliter deſcribi, annotari, & addi facere curabit, omni meliori modo, &c. Super quibus &c. Actum vbi ſupra, præſentibus quibus ſupra teſtibus, &c. Superius relata proteſtatio quotidie obſeruatur

11 in facto, quia neceſſaria eſt. Quoniam ſi hæres aliquid malitioſe omiſit, inuentarium vitiatur, adeo vt hæredi non proſit, perinde ac ſi inuentarium non confeciſſet, cum diſtinctione tamen, de qua per Paulum de Caſtr. in l. ſcimus iam. §. cum igitur. C. de iurę deliber. Et licet prædicta declaratio voluntatis mutationis poſſeſſionis non videatur neceſſaria, iuxta deciſionem Palæott. in manuſcript. num. 221. Puteus deciſione 451. lib. 1. Achil. deciſio. 4. de cauſa poſſeſſ. & propriet. Dec. conſil. 400. & ita paſſim ſeruat Rota reprobato Socin. conſil. 131. lib. 3. tamen tanquam non parum proficua,

12 non ab re illam hic conſcribendam cenſui. Requiſita autem in aditione hæreditatis, & inuentarij confectione, inter alios vide Io. Dilect. de arte teſtan. in titulo de acquir. vel repud. hæred. d. caut. 9. & de conſuetudine ſeruanda in confectione dicti inuentarij, vt ibi nu. 3. & 4. vide etiam in hoc Paul. de Caſtr. in l. ſcimus iam. §. cum igitur, eodem titulo, vbi diffuſe ponit omnia illius requiſita, ibi ſingulatim deſcripta. Primum ſcilicet, quod inchoetur infra triginta dies, & compleatur infra tres menſes, inchoandos à die notitiæ teſtamenti, vel delatæ hæreditatis ab inteſtato. II. indifferenter ponit, illud perfici debere infra quadraginta dies, ſi bona ſunt præſen tia, alias infra annum. III. Quod conficietur manu publici Notarij. IV. Quod citentur creditores, & legatarij, ſi ſunt præſentes, & abſentes per proclama. V. Quod hæres ſe ſubſcribat, & ſi neſciat ſcribere quod adhibeatur alter Notarius, qui ſe pro eo ſubſcribat VI. Quod apponatur ſignum Sanctæ † Crucis in principio inuentarij. VII. quod vltra duo teſtes, alij tres teſtes adhibeantur, qui dicant ſe nullius malignitatis eſſe conſcios, & qui ſint locupletes. VIII. & vltimum, quod teſtes cognoſcant hæredes; Vbi etiam ſubdit, quod quicquid de iure ſcripto habeatur, de conſuetudine non obſeruatur, quod tanta ſolemnitas adhibeatur, quia raro reperitur inuentarium, quod non poſſet impugnari; ideo ſeruanda eſt conſuetudo

Digitized by Google

loci, vt ſuperius retuli. *(Si tamen ſolemne inuentarium conficere voluerís, recurre ad formam confectionis inuentarii, de qua Bald. de Peruſio meminit in ſuo tractatu, quam infra lib. 4. habebis.)* Et licet plura in proxime præcedenti cap. retulerim de materia ſuſceptionis tutelæ: nihilominus tanquam de re quotidiana volui omittere, quod antequam tutor, ſeu tutrix ad adminiſtrationem tutelæ accedat, quinq. ſunt neceſſaria. I. Quod recipiat bona, & illorum adminiſtrationem cum decreto iudicis. II. Quod faciat inuentarium de bonis pupilli. III. Quod iuret de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo. IV. Quod ſatisdet, niſi forſan fuerit tutor, ſeu tutrix ex teſtamento, vt in §. ſed hoc non eſt perpetuum, inſtit. de ſatiſd. tut. & cur. & ibi Angel. Aret. num. 1. V. & vltimum, quod expreſſe promittat pro pupillo defenſionem ſuſcipere, & ipſum indefenſum non derelinquere, ad deciſ. Guidopap. in q. 330. num. 1. 2. 3. cum concordantibus. Et redeundo ad ea, quæ dicit: & probata ſunt, quod ſcilicet hæres non poteſt conueniri infra tempus conficiendi inuentarium, & quod talis exceptio impedit litis conteſtationem, firmat Iaſ. in l. ſcimus. iam §. licentia. nu. 6. C. de iur. delib. ver. dico tamen.

DE APERITIONE ET PVBLICATIONE teſtamenti in ſcriptis conditi. Cap. LVI.

1 *Requiſita à iure in publicatione teſtamenti in ſcriptis.*
2 *Deſignatio formæ publicationis teſtamenti in ſcriptis iuxta magis frequentem vſum.*
3 *Clauſula apponenda per notarios in actu conſignationis teſtamenti pro tutiori remedio.*

1 IN teſtamenti defuncti, cuius hæreditas aditur, in ſcriptis conditi, clauſi, & ſigillati publicatione, hæres ordinarium iudicem adit, à quo præuio calumniæ iuramento teſtamẽti publicatio nem petit. Qui mandat illos, de quorum intereſſe agitur, citari, ad hoc, & ſubinde teſtes teſtamentarios, & intereſſe habẽtes; illos ſcilicet ad recognoſcendum eorum ſubſcriptiones, & ſigilla, hos autẽ ad vidẽdũ teſtib. iuramẽ tũ deferri. Qui teſtes vnus poſt aliũ examinãtur, & deponere habẽt ſe à teſtat. vt ſcriberẽt, & ſigillarẽt rogatos fuiſſe. His per actis, iudex interloquitur ſcripturã illius

teſta-

Digitized by Google

teſtamenti eſſe publicam, & illi perpetuo fidem adhibendam: cui publicationi ſeptem teſtes interſunt. Hæc de iure ita procedunt;
2 vidi tamen in Tribunali A. C. publicationes huiuſmodi paſſim ſub infraſcribenda forma quotidie recipi. Die &c. coram R. P. D. Matthæo Buratto Illuſtriſ. D. Auditoris Cameræ in ciuilibus Locumtenente, Romæ in domo ſuæ ſolitæ reſidentiæ, ac in eius ſolito, & conſueto loco ad iura reddendum, & cauſas adiendum pro tribunali ſedente, meque notario publico, & teſtibus infraſcriptis, comparuit D. N. & dixit, ac notificauit eidem D. Iudici, vt ſupra pro tribunali ſedenti, Magnificum D. N. circa horam ſextam noctis præcedentis vita deceſſiſſe, condito eius teſtamento clauſo, ac ſigilli defuncti impreſſione munito, ac à ſeptem teſtibus ſubſcripto, & ſigillato eorum ſingulis reſpectiue ſigillis, quod ego Notarius ad Iudicem detuli, & illi exhibui tenoris, prout in eo: & cum ipſe comparens habeat intereſſe in bonis, & hæreditate dict. q. N. & vt prouideri poſſit tam circa eius ſepulturam, quam alia in eius teſtamento diſpoſita, petijt per eumdem D. Iudicem, vt ſupra pro tribunali ſedentem per me Notarium mandari aperiri, legi, & publicari dictum teſtamentum, & his quorum intereſt vnum; vel plura publicum, ſeu publica fieri, atque tradi inſtrumentum, & inſtrumenta. ſuper quibus, &c. præſentibus, &c. teſtibus, &c. Ita vt ſupra refert Rol. à Valle conſ. 37. nu. 9. vſque ad finem lib. 1. Melius tamen exi-
3 ſtimarem, ad tollendum omne dubium, quod Notarius dum teſtamentum à teſtatore clauſum recipit referret in dictæ receptionis inſtrumento, quod Teſtator mandat illud poſt eius mortem aperiri, & publicari etiam nullis adhibitis iuris ſolemnitatibus, perinde valere vult, ac ſi publicatio, ſiue aperitio ſolemniter facta foret. Renunciando quibuſcumque ſolemnitatibus tam ex iuris diſpoſitione, quam conſuetudine, ac alias quomodolibet requiſitis. Tutius tamen eſſet, quod Notarius declarari faciat à teſtatore, quod tale teſtamentum valere voluit iure teſtamenti nuncupatiui, & omni meliori modo, via, & forma, quibus magis, & melius valere poteſt, & debet, vt per Paulum Caſtrenſ. in l. hæredes palam, verſic. ſed an valebit. ff. de teſtamentis, & per Clarum in §. teſtamentum. lib. 3. quæſt. 4. verſic. ſed quæro. Quia cum deficiant aliqua ſolemnia teſtamenti in ſcriptis, teſtator non poteſt facere, quod leges in cauſis ſuis locum non habeant, vt per Gomeſium in regula de trienn. poſſeſſore, quæſt. 32. ad textum ibi citatum in l. nemo poteſt, de legat. 1. *(Vt tenuit Rota, vt in vna Roman. DD. Alterijs coram Robuſtero, die 23. Maij 1583. in 1. par. diuerſorum, deciſione 752. nu. 5. Cæterum aduerte, quod hanc, & alias formas inſtrumentorum ad iudicialia pertinētiū magis late ſcriptas habes in Formulario inſtrumē-*

 torum

torum nuperrime à me compilato,& in lucem edito, quas nihilominus pro minori partium diſpendio inſ.in fin.lib.4.ſcribi, & imprimi feci.)

DE EXEQVVTIONE CLAVSVLAE conſtituti. Cap. LVII.

1 *Citatio neceſſaria pro exequutione clauſulæ conſtituti.*
2 *Quid agendum quando inſtrumentum eſt receptũ extra tribunal.*
3 *Inſtrumentum cuius clauſula conſtituti exequutio petitur, debet recognoſci,nec abolitum,neque ſuſpectum eſſe debet.*
4 *Exemplar mandati de aſſociando.*
5 *Huius mandatus vigore quid agat creditor.*
6 *Formula exequutionis mandati huiuſmodi.*
7 *Recognitio ab inquilinis in actu executionis facienda.*
8 *Tutius remedium,recognitionem ab inquilino habere.*
9 *Pactum conſtituti,vel precarij non exercetur contra tertium poſſeſſorem,niſi eo citato.*
10 *Conſtituarius habet remedium recup.poſſ.*
11 *Conſtitutum eſt minoris efficacia precario,& quare.*
12 *Precarium non ſe extendit ad bona hæredum debitoris per ipſos hæredes acquiſita,& quare.*
13 *Per precarium appoſitum in contractu nullo, vel ſimulato, non transfertur poſſeſſio, & exequi non debet.*
14 *Referũtur aliqua de citationib.impreſſis,quæ fiũt extra Rom.Cur.*

1 AD exequutionẽ clauſulę cõſtituti appoſitę in
inſtrumẽto in tribunali Auditoris Camerę
recepto cõtra debitorẽ obligatũ procedere
volẽs, illũ citare debet ad videndũ infraſcri
pto D.inſtanti cõcedi familiã,ſeu exequuto
res curiæ;qui eũ aſſocient in apprehenſione
poſſeſſionis domus ſibi venditę,& quodcũq;
mãdatũ deſuper opportunũ decerni,& cõce
di.(In cuius citationis termino Iudex mãda
tũ de aſſociando decernit & relaxat,niſi ad primã diẽ cũ intimatio-
2 ne.Si vero inſtrumentum extra tribunal eſt receptum,adde prædictę
citationi ad dicendum contra iura producta,& repetita, videndum-
que iurare teſtes ſuper illorum recognitione, quatenus opus ſit.)
Exequuta intimatione,& reproducta, ac prima die iuridica poſt il-
lius exequutionem elapſa, mandatum expeditur, viſo tamen prius
per iudicẽ inſtrumẽto ſufficienter recognito,nõ abolito,non raſo,ne-
que

que ſuſpecto, vt ſupra relatum eſt in cap.46.Huius autem manda-
4 ti hoc eſt exemplar. De mandato Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D.Auditoris Cameræ, ſiue eius R.P.D.Locumtenentis, & ad inſtantiam D.N.principalis, Tenore pręſentium mandatur vobis Capitaneo, & exequutoribus curiæ noſtræ,quatenus viſis pręſentibus ſub Quingentorum ducatorum, &c.alijſque, &c. pœnis debeatis dictum N. qui vigore inſtrumenti venditionis domus ſibi factæ, ſitæ, &c. clauſulæ conſtituti in eo appoſitæ, vt in actis infraſcripti Notarij ſub die, &c. conſtat, intendit illius poſſeſſionem corporalem, realem,& actualem apprehendere,& retinere, ad illam aſſociaſſe, & contra quoſcunq; impedientes poſſeſſionem illius pacificè apprehendere, & retinere permiſiſſe, & curaſſe. Quoniam dicto D. venditore citato in vim dicti inſtrumenti, & clauſulæ conſti-
5 tuti, in illo appoſitæ, D. ita mandauit, Die &c. Cuius quidem mandati virtute emptor, aut creditur (vocatis curiæ exequutoribus) ad apprehendendam poſſeſſionem accedit infradicendo mo-
6 do: D.N.in vim venditionis ſibi factæ domus, &c. & clauſulæ conſtituti in illius inſtrumeuto appoſitæ aſſociatus ab exequutoribus curiæ,illiſque præſentibus, & aſſiſtentibus ad euitandam aliquam violentiam eidem forſan faciendam in illius apprehenſione,ad eandem domum acceſſit vna mecum notario, ac poſſeſſionem domus prædictæ per illam intrando, deambulando, ſpatiando, portas, & feneſtras aperiendo, & claudendo pacifice, & quiete adeptus fuit. Proteſtans, quod per ſuum receſſum à dicta domo faciendum non intendit illius poſſeſſionem aliquo modo dimittere, aut relaxare, ſed illam animo, & corpore continuare non ſolum præmiſſo, ſed omni alio meliori modo. Super quibus &c. Præſentibus teſtibus,
7 &c.Si in domo aliquis erit inquilinus, fiet per eum in actu apprehenſionis poſſeſſionis recognitio noui poſſeſſoris hoc modo: Et ibidem præſens D. B. inquilinus eiuſdem domus prædictum D. N. in dominum,patronum,& poſſeſſorem præfatæ domus,ibidem pręſentem, & acceptantem recognouit,& acceptauit, illique penſionem domus huiuſmodi in poſterum decurrendam ſuis debitis terminis,& temporibus cum effectu ſoluere promiſit hic Romę libere, & abſque aliqua exceptione,alias ad omnia damna &c. teneri
8 voluit. Pro Quibus &c. ſe obligauit in forma Camerę &c. Tutius tamen reor in apprehenſione poſſeſſionis in qua inquilinus reperitur,illum è domo expellere,& ſubinde illi ſeparatim locationem facere poſſeſſio enim non acquiritur, niſi inquilino expulſo l. peregre.§.quibus, de acquirenda, vel amittenda poſſeſſione, et in l. quamuis. §. 1. eod. tit. Puteus deciſ. 17. de conceſſione pręben-
9 darum. Et quamuis in huiuſmodi exequutione clauſulę Galleſius

in fine ſui tractatus referat pactum precarij poſſe etiam contra tertium poſſeſſorem non citatum exerceri, tamen id nunquam obſeruari vidi, nec in precario, nec in conſtituto. Imo ſemper practicari vidi, quod tertius poſſeſſor licet cauſam à debitore habeat, ſemper modo præmiſſo citatur; quia, vbi de partis præiudicio principaliter agitur ſemper citatio antecedere debet, vt in l. de vnoquoque. ff. de re iud. (*Nec eſt attendenda formula. Galleſ. de qua in eius tractatu, quia illa, vt inferius dicetur, nunquam fuit vſu recepta.*) Porro citatio eſt ſolemnitas iuris naturalis, quæ omitti non poteſt, iuxta not. in cle. paſtoralis, eod. tit. Vnde ſi iudex ſine citatione partis concederet dictam licentiam, ea nihil operaretur, ſed perinde eſſet, ac ſi pars propria auctoritate fuiſſet ingreſſa, cum in quacunque interloquutoria præiudiciali requiratur citatio, d. l. de vno quoque eodem titulo. Hinc eſt quod poſſeſſio etiam ab iniuſto poſſeſſore abſque citatione auferri non poteſt, vt per Dec. in l. edict. diui Adr. C. de edict. diui Adr. toll. nu. 5. Anchar. conſ. 133. n. 1. Et contra hunc tertium poſſeſſorem, extremis requiſitis verificatis, ſeruato ſuperius relato proceſſu, mandatum ſub præſcripta forma conceditur. Imo dicendum, quod licet creditor poſſit apprehendere poſſeſſionem propria auctoritate contra debitorem, qui conſtituit ſe nomine creditoris poſſidere, & etiam contra poſſeſſorem cauſam ab eo habentem, vt per Bart. in l. creditores, col. 7. C. de pignorib. & hypot. Pue. deciſ. 43. lib. 3. nu. 6. tamen intelligendum præuia citatione modo præmiſſo facienda. Et his præmiſſis addo Natt. in conſil. 378. vol. 2. & in conſ. 317. eodem vol. vbi dicitur, quod pactum cum debitore celebratum de ingrediendo poſſeſſionem propria auctoritate non poteſt exerceri contra tertium poſſeſſorem non habentem cauſam à debitore niſi ſit appoſitum conſtitutum. Præmittendum eſt amplius, quod qui fundat ſe in clauſula conſtituti debet probare conſtituentem tunc poſſediſſe, l. quamuis, & ibi gloſſ. Ang. Rom. Alex. & alij, ff. de acquir. vel amitt. poſſ. Guid. Pap. deciſ. 356. in princ. quod intellige quando ageretur contra tertium poſſeſſorem, ſecus contra conſtituentem, vel eius hæredes, aut habentes ex poſt cauſam ab ipſo conſtituente; quia tunc non requiritur ſupradicta probatio, ſed in eorum præiudicium exerceretur, dictum conſtitutum abſque alia probatione, vt in terminis ponit Plot. de in litem iuran. §. 4. num. 56. cum ibi citatis. Nec poteſt modo præmiſſo exerceri contra non habentem cauſam ab illo, qui dedit licentiam capiendi poſſeſſionem, quia ſi caperet poſſeſſionem, propria auctoritate, alio exiſtente in poſſeſſione illum ſpoliando priuaret ſemetipſum ſua poſſeſſione, vt per Peregrin. deciſione 312. Vbi enim reperitur alius ante poſſidere, talis poſſeſſio diceretur intru-

intruſa,vt in vna Barchinonen.pręceptoriarum, coram Lancellot-
to 7. Februarij 1578. Et licet dictum conſtitutum tranferat ciui-
lem,et naturalem poſſeſſionem, vt per Alexandrum in l.quod meo
& in l.interdum.ff.de acquirend. poſſeſſione, non tamen actualem
transfert,vt per Puteum deciſione 2.de empt.& vendit.(*Ad hæc no
ta, quod ſi venditor, vt fieri ſolet,dat licentiam emptori intrandi
poſſeſſionem propria auctoritate cū clauſula ſolita, vt puta, & do-
nec conſtituit ſe precario nomine poſſidere,operatur, vt emptor poſ-
ſit propria auctoritate poſſeſſionem capere, quod alias non poſſet, vt
per l.fin.ex ſtipulatione,& ibi Doct. & Paul.de Caſtr. de acquir.
poſſeſſ.qua licentia non tributa,emptor de vi teneretur, quia vim
committere videretur,vt in d.l.fin.ex ſtipulatione, eod.tit. Peregr.
deciſ.312.& in his terminis habetur deciſio.coram Grato in vna
Placentin. Canonicatus 15. Ianuarij 1563. inter D. Hieronymum
Caſalem, & Bartholomæum Criſtium, vbi inter alia fuit dictum
quod prior poſſeſſor non poteſt amoueri, nec perdit poſſeſſionem niſi
citetur etiam ſtante ſtatuto, quod quis poſſit ingredi poſſeſſionem
propria auctoritate.Zuccar.in l.fin.C.de edict.diu. Adriani tollen.
& faciunt tradita in l.fin.C.de acquirend.poſſeſſ.*

10 *Aduertendum quoque eſt, quod conſtitutarius remedium habet
recuperandæ poſſeſſionis in cauſis ſpoliationis non minus, quam ſi
plenam,& realem poſſeſſionem habuiſſet.Tiraq.in tract.conſtituti.
decima ampliatione.Afflict.deciſ.299.Rex Ferdinandus num. 17.
quamplures alij effectus huius clauſulæ conſtituti enumerantur
per Petrum Grauinam poſt formam venditæ libertat.in verbo, Ad-
uerte Notario,verſ.7. Quæritur amplius.*)

11 De precario nota, quod ſi debitor ſua, & ſuorum hęredum bo-
na pręſentia, & futura obligauerit, & ſe precario nomine tenere
conſtituerit,ad bona hęredum per ipſoſmet acquiſita, precarium
non extenditur: quia nemo poſt mortem ſuam precario nomine
poſſidere conſtituere poteſt. Afflict.deciſ.335.nu.6. & 9.

12 Ad hæc etiam nota,quod precarium,ſeu conſtitutum in contra-
ctu ſimulato, vel alias defectu conſenſus nullo appoſitum, ciuilis
poſſeſſio non transfertur, & conſequenter exequi non debet: infe-
cta enim primitiua,& deriuatiua etiam inficitur, ad not. per Alex.
in l.1.§.1.num.8. & in l. eo principio, de acquirend. poſſeſſ. & per
13 Doctor.in l. contra ius. ff. de regul. iur. cum concordan. Et quod
ex conſtituto appoſito in contractu nullo,aut ſimulato non transfe
ratur poſſeſſio, nec dominium; Vide Calcan. conſilio 36. numero
4.& late Pariſ. conſilio 54. num. 29. & 30. & 87. lib. 1. Afflict. in
cap. 1. in titulo de fœud. dat. in nou. l. commiſſo, num. 3. verſic.
quod precarium. Et iſte ſupra relatus modus vtilis eſt credito-

ri pro

Digitized by Google

ri pro aſſequenda poſſeſſione vigore dicti pacti exequutiui. At ſi in curia partis, vel Notarij præmitteretur citatio, quæ diceret ad videndum immitti, vel induci in poſſeſſionem, & hæc vel ſimilia verba in mandato exprimerentur: tunc opus eſſet aliquali petitione redacta in ſcriptis concludente ad implorationem officij iudicis ad tradita per Neguſ. in 4. par. in princ. num. 24. Antequam ab hoc
14 exequutionis oblig. Cameralis proceſſu recedam, & huic præſenti libro finem imponam, non ab re cenſui aliquid referendum de citationibus impreſſis, quæ pro illius exequutione per nuncios de partibus à multis annis citra, ad petitionem partium coram Auditore Cameræ fieri conſueuerunt; de quarum validitate à nonnullis etiam iuriſperitis dubitatum fuiſſe audiui. Et ratio fuit dubitandi, quia regulariter citationes, quæ modo præmiſſo fiunt, nullius videntur eſſe roboris, niſi fiant præcedente commiſſione Iudicis perſonæ citatæ, ad tex. in l. neminem. C. de exhib. reis, & cap. ex parte, de reſcriptis. Quod non ita ſimpliciter videtur intelligendum, ſed cum diſtinctione, quam refert Rom. in conſ. 497. ſub num. 8. ſcilicet aut loquimur in citatione reali (ideſt in captura perſonæ), & tunc requiritur iudicis commiſſio, & iſte eſt caſus d. l. neminem, eodem titulo, aut loquimur in citatione verbali, & tunc aut citatio illa requirit cauſæ cognitionem, & iudicis motum, vt eſt, cum ſit citatio eius, qui in ius vocari non poteſt ſine venia, & tunc non eſt in facultate nuncij citare ſine iudicis commiſſione. l. vbicunque; & l. omnia quæcunque. ff de reg. iur. l. ne quicquam. §. vbi decretum. ff. de off. proconſ. aut non requirit cauſæ cognitionem, & tunc nuncius poteſt citare etiam nullo præcedente iudicis decreto, vt per Innoc. in cap. quoniam contra, extr. de probat. quibus etiam additur Clar. in eius pract. cri. quæſt. 29. verſ. vnum autem ſcias, vbi explicat citationem ſine ſpeciali commiſſione iudicis in cauſis ciuilibus fieri poſſe: ſecus autem in cauſis criminalibus, quæ eſt facienda de ſpeciali iudicis commiſſione, vbi atteſtatur de communi. Iaſ. in titul. de action. ver. quadrupli autem, num. 34. vbi ad intelligentiam d. tex. dicit quod de generali conſuetudine non ſeruatur, & in pluribus locis citationes quæ fiunt ad petitionem partis, fiunt ſine vlla iudicis commiſſione. Et tanto magis videtur tolli dicta ratio dubitandi ex reformationibus Pij V præſenti libro impreſſis: quæ circa hoc nihil aliud deſiderant, niſi quod antequam procedatur contra debitores extra Roman. Cur. degentes, ſub dicta forma Cameræ obligatos debeat præcedere intimatio. quę (in omnem euentum illius nullitatis) ad effectum ſaltem inducendi ſcientiam, ſatis dicitur ſufficere, vt probat Afflict. in eius deciſ. 2. num. 7. Et ſic ab Auditore Cameræ recepta dicta citatione exequuta, quæ ex præ-

prædictis ſaltem vim habet intimationis, prænia illius recognitione, ac debitis ſeruatis terminis, debitiſq; præcedentib. dilationibus, iuxta diſtantiam loci, vt ſupra meminimus ad talem exequutionem ſemper proceſſum fuit, prout quotidie proceditur. (*Quibus addo Anton. de Butr. & Imol. in c. 1. extra de iud. Innocen. in c. quoniam contra, extra de prob. vbi formaliter dicitur, quod ſi de citatione, & relatione in actis deſcriptis apparet, præſumitur licentiam de citando praceſſiſſe, licet de illius commiſſione non appareat.*)

DE EXEQVVTIONE OBTINENDA contra fideiuſſorem vti principaliter obligatum. Cap. LVIII.

1 *Annullata obligatione principali non annullatur obligatio fideiuſſoris.*
2 *Nec obligatio minoris aſſerentis ſe maiorem valet.*
3 *Aliqua alia de exequutione facta, & nominis debitoris.*

1 NEc minus in hoc quotidiano articulo prętereundū, quod quando fideiuſſor obligat ſe vti principalis principaliter, & in ſolidum, tunc reſpectu creditoris, vt ſupra dictum eſt cap. 48. dicitur principalis, licet in rei veritate commodum contractus ad ipſum non peruenerit. Aym. conſ. 272. nu. 13. & hanc opinionem obſeruat Rota, vt fuit pluries deciſum; Hinc reſultat, quod licet obligatio principalis poſſit ex aliquo capite annullari, nihilominus ſubſiſtetur obligatio fideiuſſoris obligati cum iuramento, vel tanquam principalis cum in hoc caſu fideiuſſor ſit obligatus tanquam principalis non poteſt reputari vti acceſſorie obligatus ad effectum, vt annullata principali obligatione corruat etiam acceſſoria. Mohed. dec. 2. de fideiuſ. Pariſ. conſ. 16. nu. 110. cum ſeq. vol. 2. Nat. conſ. 262. nu. 14. Dec. conſ. 22. vol. 2. Galleſ ad form. Cam. 3. p. ſub nu. 7. & ita etiam fuit reſolutum in vna Romana cenſus de Prouanis coram Orano, & in alia Rom. euictionis domus de an. 1599. corā Illuſtriſs. D. Cardinali Seraphino tunc Rotæ Auditore.

2 Et licet in hoc aliqualiter tranſgredi videamur, tamen cum articulus infra dicendus in hoc A. C. tribunali in facti contingentia hæſitari, ſeu diſcuti occurrat infraſcriptam Rotalem deciſionem quoad concernentia nullitatem donationis, & obligationis minoris quantumcunque aſſerentis cum iuramento ſe maiorem, hic imprimendam fore iuſſi.

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. PAMPHILIO

ROMANA DONATIONIS DE CVPIS.

Veneris quinta Iunij 1602.

EPITOME.

Minor qui iurauit ſe maiorem, licet videatur excluſus à beneficio reſtitutionis in integrum non impeditur tamen quin poſſit dare de nullitate ob non ſeruatas ſolemnitates ſtatuti.

SVMMARIVM.

1 *Minor qui ſe iurauit maiorem videtur excluſus beneficio reſtitutionis in integrum.*
2 *Minor non impeditur quin poſſit dare de nullitate ob non ſeruatas ſolemnitates à ſtat.tradit.*
3 *Nec obſtat duplex iuramentum.*
4 *Contractus quando non poſſit annullari ob iuramentum.*
5 *Minor cadit à beneficio reſtitutionis in integrum quando iurat ſe maiorem.*
6 *Iuramentum promiſſorium à minore præſtitum tanquam dolo extortum nihil operatur.*
7 *Per ſtatutum annullantur iuramenta minorum.*
8 *Minor maior factus, licet per tempus taceat poteſt quandocunq; dicere de nullitate contractus.*

1 FVit per DD. reſolutum minorem ætatem ſuffragari Septimio. Quamuis enim ex eo, quod iurauit ſe maiorem videatur excluſus à beneficio reſtitutionis in integrum ratione minoris ætatis, iuxta l.ſi alterius,cum ibi not.C. ſi minor ſe maior dix. non tamen ideo impeditur quo minus poſſit dare de nullitate donationis
2 ob non ſeruatas requiſitas ſolemnitates in contractibus minorum ex ſtatuto Vrbis,lib.1.cap.151.Non obſtante

te

te prædicto iuramento. Ioan. Hor. in addit. ad Specul. in titulo de ſent. §. vt autem. in addit. quæ incipit, Adhuc ætati. Abb. in d. l. ſi alterius, Caſtr. in conſ. 53. nu. 3. lib. 2. Roman. conſ. 12. num. 5. vbi addit Curt. Iun. conſ. 118. nu. 9. & conſ. 119. ſub nu. 1. & nu. 6. & ſequitur per Modern. Peruſ. de reſtit. in integr. qui de communi teſtantur quæſt. 24. art. 4. nu. 26. ver. in contrarium.

3 Nec huic concluſioni obſtat, quod hic adſit duplex iuramentum, ex Pariſ. conſ. 96. nu. 6. lib. 1. Bero. quæſt. 43. num. 3. cum alijs allegatis, puta id poſſet procedere quando per iuramentum promiſſorium tollitur defectus nullitatis, & confirmatur contractus quo caſu minore excluſo à remedio nullitatis, opus eſſet beneficio reſtitutionis in integrum à quo cecidit, ex eo, quod iurauit ſe maiorem, ſecus vero in hoc caſu, vbi contractus adhuc remanet nullus, ex eo quod iuramentum promiſſorium tanquam dolo extortum nihil operatur ex ſtatuto, & ſic non impeditur minor quo minus poſſit dare de nullitate non obſtante iuramento aſſertorio ex ſupra allegatis, maxime quod ſtatutum Vrbis videtur annullare vtrumque iuramentum, ſicut & aliud, & alias de facili fieret fraus ſtatuto, vt late per Curt. Iun. dicto conſ. 118. ſub nu. 9. verſ. ſed quid fortius, & in conſ. 119. nu. 7. & ſeq.

4

5

6

7 Non obſtat, quod Septimius factus maior per plures annos tacuerit, quia cum ſtatutum præſumat dolum, ceſſat omnis ratio, quæ alias ex lapſu temporis induci potuiſſet iux. l. fin. C. ſi maior fact. quę non habet locum vbi adeſt dolus. Roman. conſ. 54. in fin. Curt. Iun. conſ. 50. num. 9. Ruin. conſ. 170. num. 29. lib. 1. & fuit reſolutum 25. Iunij 1574. coram Oradino, de qua per Caputaq. deciſ. 1. part. 3. in impreſſ. Non obſtat, quod donatio facta fuerit contemplatione matrimonij, &c.

8 Verum cum ſatis abunde dixerimus in hoc præſenti primo libello de modo procedendi ad realem perſonalemq; exequution. præſcriptæ Cameralis obligationis, tamen cum illius exequutio in hoc A. C. tribunali frequentatiſſima ſit, ideo antequam huic præſenti libro extremam manum apponam, viſum fuit ſilentio non eſſe inuoluendum, quod in obligationibus facti vbi quis potentiam habet factum promiſſum adimplendi, & obligatus propter iuramentum præciſe cogendus ſit, ad tradita per Iaſ. in. §. actionum, ver. 1. eſt, num. 47. de actionibus, tunc præmiſſa citatione, vt puta ad renouandum cautionem, faciendum conſentire, aut ratificare, & ſimilia pro illius exequutione datur mandatum perſonale, & etiam reale ad implemento promiſſorum, in quibus mandatis tam exequutiuis quam etiam de ſubhaſtan. & deliberan. ſemper apponitur clauſula ad effectum deponendi, & donec renouauerit, fecerit conſentire,

aut

aut ratificare, vel adimpleuerit promiſſa: & ſimilia, ad hoc vt taliter obligatus tædio exequutionis affectus adimpleat. Si autem tale ſit factum, quod per obligatum propter impoſſibilitatem nequeat adimpleri, tunc procedetur ad ſolutionem intereſſe præuia iudicis taxatione, prout iuris fuerit, et ordo dictauerit rationis.

Iam diximus de ordine ſeruando in proceſſu realis, et perſonalis exequutionis iuxta terminos l.a diuo Pio, et in §.ſi ante addictum pignus, et etiam poſt addictum pignus, de re iud. nec ſuperflue viſum eſt referre modum ſernandum in pignore rerum incorporaliũ, ſeu nominum debitorum, iuxta text.& ibi gloſ.in l.1.C. de pignore prætorio, vbi præuia relaxatione mandati contra principalem debitorem in forma Cameræ obligatum; citabitur deinde debitoris pari modo obligatus, vt puta ad confitendum debitum ſcutorũm mille, in quibus ipſe tenetur, et obligatus eſt ad fauorem N. vigore obligationis Cameralis, alias videndum per dictũm Iudicem mandari haberi pro confeſſato, dictumque debitum, ius, et nomen illius eſſe, et ſtari mandari loco pignoris ipſius creditoris qua citatione in actis cauſæ relata Iudex conſtito de illius debito ſuum in præmiſſis interponat decretum, quod habebitur loco exequutionis. Bald. in l. ſi prætorium. C. de pignore prætorio, et licet ex eo non niſi vtilis prætoria creditori quęratur, et plenum ius non transferatur, tamen ſi pignus, ſiue debitum in rebus, ſeu iuribus incorporalibus: aut in annuo redditu conſiſtat pręuia ſubhaſtatione deuenitur ad ſecundũ decretum, ſi autem illius emptor non reperitur, vel iuſtum pretium non offertur, tunc creditori adiudicantur præcedente peritorum æſtimatione. Afflict.dec.358.n.5. eo enim caſu ſi plus valeret, deberet à creditore illud plus debitori reſtitui, ſi minus illud à debitore ſuppleri; poterit quoq; debitor ex officio iudicis cogi ad cedendum iura ſua contra debitorem ſui debitoris competentia, vel dandum in ſolutum, alias iudex ex officio præmiſſa faciet cum oppoſit.inſtr. ſtipulan.cum cauſula, de euictione, et alijs clauſulis ſolitis, et conſuetis, factum enim iudicis reputatur factum partis. l.ſi ob cauſam. C. de euict. et in hoc recurre ad Socin.in conſ.37.nu.10. lib.4. vbi materiam hanc magis diffuſe habes. Hæc prædicta viſa ſunt referenda in terminis d.l.à diuo Pio, et l.ſi prætorium, ſi quis tamen in pręmiſſis meliorem rationem, et intellectum, ac breuiorem cauſam obtinendi habeat, eam in medium proferat.

DE

Digitized by Google

DE DILATIONIBVS DEBITORIBVS citatis concedendis. Cap. LIX.

1 *Quomodo, & quando dilatio ad partes concedenda ſit.*
2 *Plura de iuramento calumniæ.*
3 *Iuramentum calumniæ debet præſtari etiam procuratori.*
Et quod debet præſtari etiam quod actor plene probauerit intentionem ſuam.
4 *Nullitas proceſſus defectu ommiſſionis iuramenti calumniæ.*
5 *Iuramentum calumniæ quando dicitur ſufficienter præſtitum.*

ET licet in caſu, de quo in præſenti capitulo tatio debuerit præmitti ad docendum de ſolutione in partibus facta, et congrua dilatio iuxta loci diſtantiam debitori tam extra Pij V. reformatione, et etiam ex deciſionibus Rotalibus, præſertim in vna Salamantin. regreſſus, coram R. P.D. Auguſtino, die 9. Maij 1550. In manuſcrip. quam etiā ex inueterato ſtylo Auditoris Cameræ videatur concedenda, tamen à pluribus annis citra prædictus antiquus ſtylus fuit ab Aula receſſus, et per contrarium vſum ab eo receſſo, quoniam animaduertens iudex debitores citatos hanc dilationem non niſi calumnioſe peti, et ſolum ad eorum debiti ſolutionem procraſtinandam indemnitati creditorum conſulendo mandatum exequutiuum contra tales debitores decerni, et relaxari mandat hoc modo, videlicet niſi infra decem, aut quindecim dies, vel
1 alias iuxta loci diſtātiam iurato de calumnia, quo non præſtito niſi ad primam diem cum intimatione, qua exequuta, et apud acta notarij cauſæ, vt moris eſt relata mandatum expeditur, et ratio eſſe videtur, quia tale iuramentum præſtare recuſans cenſetur eſſe in dolo,
2 qui alicui patrocinari non debet, et pro confeſſo habetur. Iaſ. poſt alios in repet. l. admonendi. nu. 22. de iureiur. et conſequenter. iuxta præſentem iuſtitiam iudicando ad exequutionem dictæ obligationis cameralis pro debito contracto in partibus proceditur, hoc autem calumniæ iuramētum nedum à principalibus, ſed etiam à Pro-
3 curatoribus, et Aduocatis præſtandum erit. Papien. in form. libell. action. real. in verſ. per iuramentum, nu. 5. et debet præſtari etiam actori, et etiam quod actor plene probauerit ſuam intentionem; vſque adeo quod ſi non præſtetur, parte tamen petente omnia acta
4 vitio nullitatis ſubiacent, et cūm difficultate ſanatio proceſſus à ſigna-

ſignatura ſanctiſſimi conceditur,vt refert Modern.Marcheſan.in titulo com.ſan.nullit. ſub num. 80.& 81. partis ſecundæ cap. 1.& quod ſententia ſubiaceat vitio nullitatis, vt non præſtitum iuramentum,vt habetur in deciſione infraſcripta, & etiam in vna alia Eſina reſtitutionis dotis die Lunæ 13.Martij 1600.coram R.P.D. Litta. Et licet hic aliqualiter tranſgredi videamur ne tamen articulus infradicendus obliuione omiſſus remaneat in terminis dicti iuramenti calumniæ habes deciſionem inferius ſcriptam Romanæ reſciſſionis contractus Ven.16.Martij 1600. coram R.P.D. Penia. DD.ſteterunt in deciſis, & quantum ad prætenſam nullitatem ſententiæ Vicarij ob non præſtitum iuramentum calumniæ præter reſponſionem datam in alia deciſione ſub die 15.Ian.præteriti fuit dictum difficultatem ceſſare ex obſeruatione terminorum ſubſtan-
5 tialium inter quos adeſt terminus ad iurandum de calumnia, & eo ipſo,quod ſeruatur terminus dicitur præſtitum iuramentum calumniæ, ad quod præſtandum in hac cauſa procurator habebat mandatum ſpeciale ſicut iure requiritur,C.ſi.de iuram.cal.lib. 6. & ideo non poterat dici omnino omiſſum, licet foret petitum,& cum iſta nullitas non proueniat ex tribus illis defectibus,citationis, iuriſdictionis, & mandati, quos inuiolabiliter Rotæ ſtylus obſeruat. Non eſt tam rigoroſe attendenda præſertim cum conſtet aliquo modo præſtitum fuiſſe, & reiteratum in obſeruatione termini ad ſententiam.

DE DEBITORE CONVENIENDO vbi reperitur. Cap. LX.

1 *Modus conueniendi debitores iuxta diſpoſitionem iuris communis. Secus vigore obligationis Cameralis.*

2 *Quando debitor ab expenſis excuſatur ob retardatam ſolutionem.*

ABB. in cap.licet,de for.competen. optime examinat hunc articulum, ſeu ſpeciem ſortiendi forum ſtante ratione contractus, ſiue ſit verus contractus,vel quaſi contractus,vel alius vnde obligatio oritur,vbi primo dicitur, quod in loco,vbi quis geſſit tutelam poteſt conueniri. Secundo quod quis poſſit conueniri in loco contractus ſiue inueniatur ibi,ſiue non.

Et quando in eod.fact.poſſunt plura loca concurrere,vt puta locus factæ promiſſionis, ideſt vbi verba contractus ſunt prolata,

item

itē locus deſtinatæ ſolutionis,ſeu implemēti contractus,pro quorū, & aliorū de hac quæſtione loquentium intellectu ibi recurre ſub n. 29.& ſeq.ſed prædicta per eundem Abb.& Doct. dicuntur in terminis diſpoſition.iuris communis,cuius diſpoſitio plures habet limitationes,præſertim contra laicos,iuxta tradita à doct.in l.ſi conuenerit de iuriſdict. omn. iud. ſecus tamen dicendum erit de contractibus ſub vinculo obligationis Cameralis celebratis, quia tunc vbicunque ſolutio debiti fuerit deſtinata, & contractus fuerit celebratus illius vigore ratione moræ debitoris, coram A. C.poterit conueniri tanquam Iudice competen.etiam priuatiue, quoad alios iuxta eius ordinarias, & poterit idem debitor cogi ad ſoluendum, ſeu adimplendū in loco deſtinatæ ſolutionis, ſeu adimplemēti promiſſi,& alias, vt ſupra meminimus in cap. 30. el ſecondo de modo exequutionis inſtrumentorum extra Rom. cur. recept.his præmiſ-
2 ſis, addo quod ſi creditor in loco deſtinatæ ſolutionis non comparuiſſet,tunc debitor à mora excuſaretur,Put.dec.8.lib. 1.nu,4. quæ mora ceſſante iuſte debitor ab expenſis excuſaretur.

FINIS PRIMI LIBRI.

SALLVSTII TIBERII
A CORNETO,
DE
MODIS PROCEDENDI
IN CAVSIS, QVAE CORAM
AVDITORE CAM. AGVNTVR.

LIBER SECVNDVS.

DE MODO PROCEDENDI IN IVDICIIS poſſeſſorijs. Cap. I.

1 *IN iudicio poſſeſſorio triplici remedio vtimur.*
2 *Poſſeſſorium adipiſcendæ datur, quando poſſeſſio nondum fuit habita.*
3 *Poſſeſſorium retinendæ, quando poſſeſſio eſt turbata.*
4 *Poſſeſſorium recuperandæ, & reintegrandæ, quando poſſeſſio eſt perdita.*
5 *Exemplar monitorij in vim Saluiani interdicti, ex remedio adipiſcendæ.*
6 *Remediū Saluiani interdicti conceditur aduerſus quemuis poſſidentē bona ſibi obligata, etiã mobilia, & ſe mouentia, & quãdo.*
7 *Monitorium ſuper iactationibus in iudicio retinendæ.*
8 *Aliud in eodem iudicio in cauſa exigendæ penſionis.*
9 *Aliud ſimile contra ſucceſſorem in beneficio.*
10 *Monitorium ex remedio recuperandæ, vel reintegrandæ.*
11 *Actio ſpolij non competit hæredi, niſi poſſeſſio per hæredem fuerit apprehenſa.*
12 *Actio ſpolij competit etiam hæredi ſpoliati, & datur contra hæredem ſpoliantis, & quando.*
13 *Prædictum remedium competit ſucceſſori Eccleſiæ, & quare in Eccleſia, & non in hærede, ſeu hæreditate.*

Plu-

Digitized by Google

1 PLVRIBVS modis,& formis monitoria in iudicio poſſeſſorio fiunt, in quo de mera poſſeſſione agitur iuxta qualitatem, & contingentiam cauſarum, quæ in tribunali occurrunt triplici remedio à iure ſtatuto; ſcilicet poſſeſſorio adipiſcendæ, quod datur quando poſſeſſio nunquam fuit habita: Poſſeſſo-
3 rio retinendæ quando poſſeſſio eſt turbata: Poſſeſſorio recuperãdę,
4 quando poſſeſſio eſt deperdita. Super quibus iudicijs monitoriorũ
5 requiſitorum exemplaria infra habentur. Et quidem primum monitorium in vim Saluiani interdicti fieri conſuetum pro remedio adipiſcendæ ſic concipietur. De mandato Illuſtriſs.& Reuerendiſs. D. Auditoris C. ſiue eius R.P.D. in ciuil. Locumtenentis,& ad inſtantiã D. A. principalis moneatur B. exaduerſo principalis detentor, & poſſeſſor domus ſitę,&c. iuxta,&c.& alios ſuos notorios confines in actis,& proceſſu cauſæ ſuis loco,& tẽpore latius ſpecificandis, quatenus infra triduum proximum, ſub mille ducatorũ auri Cameræ, pijs locis arbitrio D. applicandorum, ac mandati exequutiui, & in ſubſidium excommunicationis, alijſque,&c. pœnis, debeat poſſeſſionem realem, actualem,& corporalem domus prædictæ, illiuſque iurium,& pertinentiarum eidem d. inſtanti dimiſiſſe,& relaxaſſe retinendam per illum, donec ei fuerit de ſcutis trecentis per d. N. vigore inſtrumenti obligationis in forma Camerę, ſub die &c. recepti,& pro quibus dictus d. N. dictam domum,& alia ſua bona inſtanti prę dicto obligauit, & hypothecauit. Quoniam fuit pro parte dicti d. inſtantis comparitum,& allegatum, ſe virtute dictæ hypothecæ, & in vim vtilis ſaluiani interdicti, ac alterius cuiuſcunque remedij poſſeſſorij, in poſſeſſionem dictæ domus, vt ſupra retinendæ imponendum,& immittẽdum eſſe. Et ideo ſi ſenſerit,&c. compareat, &c. Alioquin &c. Conceditur monitorium huiuſmodi contra quem-
6 cunque detinentem, & poſſidentem bona obligata tam ſtabilia, quam mobilia, quorum identitas probari poteſt. Monitorium in iudicio retinendæ erit huiuſmodi. De mandato, &c. & ad inſtantiam D. A. principalis, moneatur D. B. exaduerſo principalis, quatenus infra triduum proximum ſub mille ducatorum, &c. mandati exequutiui, & in iuris ſubſidium excommunicationis, alijſque, &c. pœnis debeat ab omnibus, & quibuſcunque iactationibus, moleſtationibus, & impedimentis eidem D. inſtanti,& ſuper poſſeſſione,& fructuum perceptione vineæ, quam poſſidet, ſitæ,&c. iuxta,&c.& alios ſuos fines, latius in actis, & proceſſu cauſæ,& cauſarum huiuſmodi, quoties opus fuerit, ſpecifican. & deſignan. quomodolibet illatis, præſtitis, & factis, ac fieri,& inferri cõminatis deſtitiſſe,& ceſſaſſe, ipſumq; in ſua pacifica,& quie-

Digitized by Google

ta poſſeſſione, in qua exiſtit, dictis moleſtijs,& impedimentis ſublatis, vti, frui, & gaudere permiſiſſe. Et ſi ſenſerit &c. compareat &c.
8 Alioquin &c. Aliud cauſa exigendæ penſionis: De mãdato &c. & ad inſtan. A. cui alias annua penſio centũ ducatorũ auri Cameræ ſuper fructibus &c. prioratus etc. quẽ B. obtinet, et poſſidet, de ipſius B. conſenſu Apoſtolica auctoritate reſeruata, conſtituta, et aſſignata fuit, prout in actis ſi, et cum opus fuerit, verificabitur: Moneatur dictus B. exaduerſo principalis, quatenus infra triduum proximũ ſub mille ducatorum etc. debeat eidem D. inſtanti de omnibus, et ſingulis dictæ annuæ penſionis terminis decurſis, et non ſolutis, et in poſterum ſuis loco, et terminis decurrendis, et debendis iuxta eiuſdẽ reſeruationis formam, et tenorem integre perſoluiſſe, ipſumq; inſtãtem in ſua pacifica, et quieta poſſeſſione dictam penſionem exigendi, in qua exiſtit, manutenuiſſe, et conſeruaſſe. Et ſi ſenſerit &c, etc. Idem monitorium datur etiam contra ſucceſſorẽ in beneficio, licet penſionarius contra illum nullam, ſed tantum contra auctorẽ ſuum habeat exigendi poſſeſſionem, niſi probata vera, et reali exactione ab anteceſſore, prout infra dicetur. Monitorium ex remedio
10 reintegrandæ, ſeu recuperandæ: De mandato etc. et ad inſtantiã D. A. principalis moneatur D. B. exaduerſo principalis, quatenus infra triduum proximum ſub mille ducatorum etc. alijſq; etc. pœnis debeat ab intruſione, occupatione, et ſpolio domus ſitæ etc. et alios ſuos notorios fines ſpecificandos etc. quam alias dictus d. inſtans poſſidebat, et poſſedit, à qua per dictum aduerſariũ ſpoliatus fuit, qui illam nunc detinet, et occupat, prout in actis, et proceſſu cauſę, ſi, et cum opus fuerit, ſuis loco, et tempore verificabitur, et deducetur, ceſſaſſe, et deſtitiſſe, ac poſſeſſionem domus prædictæ vna cum omnibus, et ſingulis fructibus, etc. eiuſdem à die intruſionis, et occupationis prædictæ indebite perceptis, et qui percipi potuerunt, ac percipiendis in futurum vſq; ad liberam relaxationem, et reſtitutionem dimiſiſſe, relaxaſſe, et reſtituiſſe, ac ſoluiſſe, et conſignaſſe (ſi extant) ſin autem, de illorum vero pretio, et valore, etiam ad ratione quanti plurimi valuerunt, valent, et valere poterunt in futurum ſatisfeciſſe, ac eundem D. inſtantem ad poſſeſſionem domus prædictæ, à qua, vt præfertur, ſpoliatus fuit, reſtituiſſe, repoſuiſſe, et reintegraſſe. Et ſi ſenſerit etc.
11 Fuit non raro dubitatum, an hæc actio ſpolij competat hæredi ſpoliati, et vtrum detur contra hæredem ſpoliantis. Et ratio dubitandi fuit, quia poſſeſſio non tranſit in hæredem, niſi per eum apprehendatur, ad textum in l. cum hæredes. ff. de acquir. poſſ. cum enim defunctus deſierit poſſidere, illius hæres, qui in eius locum ſubrogatur, non habet extremum habile.

bile. Et obſeruatum eſt,quod cũ ambo ſuccedant in iuribus defunctorũ,ſuccedũt etiã in illis actionib.quæ eiſdem perſonis certo tãtũ modo cõpetere videntur.Et proceſſus tã hæredi ſpoliati,quã cõtra ſpoliantis hæredem,radicato tamen ſpolio in perſonã vere ſpoliati cõceditur,vt per Socin.in l.rem quæ nobis.ff.de acquir.poſſ.nu. 10. Creſcen.dec.84 Bero.conſ.64.lib.3.Iac.Cagnol.in hæræd.nu.22.de

12 reg.iur.Et ſuper hoc ſepiſſime in tribunali A.C.iudicatũ fuit.(*Quod autẽ actio ſpolij cõpetat ſucceſſori eius,qui ſpoliatus fuit, & nedum hæredi,& ſucceſſori vniuerſali.verũ etiã ſingulari vltra prædictos doct.tradunt Ant.Gabriel.in comun.opin.lib.5.in tit.de reſtit.ſpol. concluſ.5.nu.13.poſt Socin.vbi ſup.Ruyn.Grat.& Cagnol.quos ibi allegat,& etiam Socin Iun.conſ.34.nu.10.lib.3. quẽ inter duos ex præcitatis per Gabr.vbi ſupra prox.refert, licet Menoch. tamẽ illis non adhæret,quoad ſingularẽ ſucceſſorẽ,ſed quoad hæredem,& ſucceſſorem vniuerſalẽ omnes cõueniunt,& ita tenẽt etiã Beniten.dec. 12.nu.1.& 2.Rol.conſ.6.nu.14. lib.3.& conſ.32.n.4.li.4.Creſcen. deciſ. 3.per tot.de reſtit.ſpol.Hier.Gabr.in conſ.51.nu.4. lib.1.qui omnes non ſolũ loquuntur in hærede,verũ etiã in ſucceſſore ſingulari,vt tenuit Rot.Mobed.dec.3.nu.1.& 3.de reſtit.ſpol. Put.dec. 176.nu.2. & 3.li.2.Ant.Gabr.d.concl.5.nu.13.Soc.Sen.in d.l.rem quæ nobis,d.nu.10.& diuerſ.deciſ.907. per totum in 3. par. lib. 3. vbi licet valde diſſentirẽt DD.Auditores tandẽ concluſũ fuit,quod actio ſpolij tranſeat in ſingularem ſucceſſorẽ,tã actiue,quã paſſiue. Quæ tamen intelligenda ſunt,quãdo author defunctus fuit in vita ſpoliatus,vt ſupra dictũ eſt,ita vt non poſſederit vſq;ad mortẽ,quia iſto caſu ſicut ipſi competijſſet actio ſpolij ita eadem competit hæredi,ac ſucceſſori ipſius,alias enim ſi author mortuus poſſediſſet tempore mortis,tunc non remedium ſpolij,& recuperandæ poſſeſſionẽ. ſed adipiſcendæ tãtum cõpeteret hæredi,& ſucceſſori , vt declarant in his præallegat.Beninten.dicta deciſ.12.nu.3.Ant.Gabr.d. concl. 5.nu.20.poſt Cagnol.& alios.Rol.in d.conſ.32.nu.4.d.li. 4. vbi aſſignat rationem, quia ſucceſſor repræſentat perſonã defuncti in iure creato,& formato tempore mortis in perſona ipſius deſuncti,ſecus vero in non formato;quia nunquam penes ipſum fuit, & propterea ad ſucceſſorem non eſſet tranſmiſſibile ex perſona ipſius authoris*

13 *defuncti.*)Vbi autem dictum fuit, actionem hanc non competere hæredi, dic, quod non ita procedit in ſucceſſore Eccleſiæ pro penſione debita ſuæ Eccleſiæ, quia ſi rector prædeceſſor longo tempore exigit penſionem , & demum moriatur, & alter ſuccedat in eadem Eccleſia, ſucceſſor ille tunc agere poterit ſpolio, licet ipſe nunquam fuerit in poſſeſſione exigendi : quia non ipſe rector , ſed

Digitized by Google

Eccleſia,quæ eſt in poſſeſſione exigendi,agere videtur. Rot. deciſ. 4. in nou.in princ.ad no.per Innoc.in c.in litteris de reſtit.ſpol.in fin. in gloſ.penult.et in c.cum ſuper,de cauſ.poſſ. et propriet. Eccleſia enim anima eſt viuẽtis,quæ nunquam moritur argum.in auth.quomodo oportet Epiſcopos.in fin.et no.in l.et quia. ff. de iuriſd. omn. iudic.Quod non ita dicendum eſt in hærede,ſeu hæreditate iacente: quia hæreditas non eſt in anima viuentis,ff.de fideiuſſ.l.mortuo,et l. 1.§.Scæuola. ff. ſi quis ex teſtam.liber eſſe iuſſus fue.

DE MODO PROCEDENDI VIGORE Saluiani interdicti. Cap. II.

1 *Intentatur interdum remedium Saluiani interdicti reali actione.*
2 *Hoc tamen raro contingit,& quare.*
3 *In Monitorio remedij Saluiani interdicti non debent apponi verba,quæ petitorium ſapiant,nec accumalari remedia ad inuicem contraria.*
4 *Si ſecus fieret,quid ſequeretur.*
5 *Petitorium quandocumque ante ſententia ſuſpenditur,ſecus poſt ſententiam.*
Cedula ſuſpenſionis petitorij,& an eo ſuſpenſo poſſit in eo procedi.
6 *Reo opponente, tenetur actor ſpecificare remedium,quo vti velit.*
Effectus clauſulæ,ſola facti veritate inſpecta.
7 *Alia,quæ non debent in hic monitorio poni,& quare.*
8 *Dimittitur actio hypothecaria,& Seruiana,& intentatur Saluianum interdictum,& quare.*
9 *Saluianum interdictũ datur contra debitorem,& tertiũ poſſeſſorẽ.*
10 *In iudicio Saluiani interdicti,de ſola poſſeſſione agitur.*
11 *Quid probare neceſſe ſit in hoc iudicio.*
12 *Sufficiunt in eo ſemiplenæ probationes.Identitas,rei,quæ per debitorem poſſidebatur,eſt plene probanda.*
13 *Contra principalem debitorem excuſſio non requiritur.*
14 *Contra quos detur hypothecaria,& Seruiana actio.*
15 *In hypothecaria actione poſſeſſio auocatur,et excuſſio,ac probationes plenæ requiruntur.*
16 *Non ſatis frequenter hæc actio intentatur.*
17 *Quæſtio in iudicio actionis hypothecariæ.*
18 *Tertius poſſeſſor tenetur in hoc iudicio ceſſionem iurium acceptare eo modo,quo actor facere vult.*
19 *Tertio poſſeſſori exceptionem cedendarum opponere non licet.*
20 *Secus in fideiuſſore,& quare.*
21 *Cogitur nonnunquam actor ceſſionem legitimam facere,& quare.*

22 *Suf-*

22 *Sufficit ſeruare quatuor ex ſubſtantialibus terminis in iudicio Saluiani interdicti, & quos.*
23 *Tutius eſt in hoc iudicio ſententiam in ſcriptis, quam ſimplex decretum obtinere, & quare.*
24 *Sententiæ in hoc iudicio ferri conſuetæ formula.*
25 *Lata hac ſententia, repetitur Aegydiana conſtitutio.*
26 *Non eſt neceſſe eam producere, cum notoria ſit.*
Aegydiana non admittit exequutionem ſententiæ iniuſtæ ex eiſdem actis.
27 *Citatio facienda poſt ſententiam latam, & quomodo mandatum concedatur.*
28 *Affectus oppoſitionis, generalia contra.*
29 *A. C. etiam quod Iudex delegatus ſit, mandatum abſque alia commiſſione relaxat.*
30 *His non obſtat appellatio interpoſita in negotio principali, nec in expenſis, niſi ab exceſſiua fuerit appellatum.*
31 *Formula mandati vigore eiuſmodi ſententiæ.*
32 *Quomodo mandatum hoc exequatur.*
33 *Tutius eſſet expellere inquilinum, in exequutione huius mandati, & quare.*
34 *Hoc remedium videtur in odium debitoris intentatum.*
35 *Si creditori pecunias potius, quam rem habere expediat, quid agere debeat.*
36 *Creditor immiſſus in poſſeſſionem, dicitur poſſidere ad commodum debitoris.*
37 *Creditor conſequuta ſatisfactione ſui crediti, poſſeſſionem debitori dimittere tenetur.*
Et quo remedio aduerſus eum poſſeſſionem reſtituere recuſantem agendum erit.
38 *Saluianum non competit in bonis mobilibus, & quare.*
Secus in corpore vniuerſali.
39 *Sal. interdictum non competit contra creditorem anteriorem, & plura alia de hoc Saluiano interdicto.*
40 *Creditor non tenetur facere generalem quietantiam.*

1 Remedium adipiſcendæ vigore vtilis Saluiani interdicti pro conſequutione legati intentatur contra tertium poſſeſſorem bonorum teſtatoris, Aretin. in §. Item Seruiana. Inſtitut. de action. Satisque eſt probare teſtatorem tempore conditi teſtamenti bona poſſediſſe, & aduerſarium poſſidere, re, vt d. §. Item Seruiana nu. 15. Caſtren. conſ. 112. nu. 6. lib. 4. quos ſequuti fuerunt DD. de Rota, vt in vna Foroliuien. bonorum. 24. Ia-

nuar. 1561. coram Paleotto. Et in aliquibus alijs caſibus intentetur contra debitores reali tamen actione. Sed raro hoc euenit, cum creditores fere ſemper perſonam, & bona obligata habeant, & ideo facilius creditum ſuum conſequuntur, exequutiue vigore Cameralis obligationis procedendo, & mandatum exequutiuum reale, & perſonale obtinendo, illudque in bonis exequendo, ac etiam vnico contextu perſonam debitoris carcerando. Verum ſi creditor creditum ſuum conſequi non curat, ſed potius aliqua de bonis debitoris habere deſiderat, facit contra eum monitorium de dimittendo poſſeſſionem bonorum, cuius exemplum in præcedenti capite poſuimus. Quia autem, vt plurimum, contra tertios poſſeſſores, & detentores bonorum, tam immobiliũ, quam mobilium, & ſe mouentium, quorum identitas probari poteſt, vt ſuperius dixi, iudiciũ intentatur: animaduertat Notarius, ad quem pro formando eiuſmodi monitorio recurritur, non apponere verba aliqua, quæ petitoriũ ſapiant, quæ verba, illorumq; effectum, & importantiam inferius pro illorum intellectu explicabimus; vel accumulare diuerſa remedia ad inuicem contraria, & inſimul incompatibilia. Alioquin Notarij culpa, aut reus ab obſeruatione iudicij abſolueretur, aut reſpectu mixturæ non præcedente tamẽ aliquali petitorij ſuſpenſione, quod ante ſententiam ſemper ſuſpendi poteſt, vt per Gozad. conſ. 10. nu. 22. 33. & ſeq. ſecus tamen poſt illius concluſionem, vt in c. paſtoralis, de cauſa poſſeſſ. & propr. d. Gozad. conſ. 12. Veſtr. in lib. 4. cap. vltim. num. 20. verſic. quæ tamen ſuſpenſio, alias ratione in quam mixturæ daretur appellandi occaſio, & eo caſu, tam ad ſuſpenſiuum, quam deuolutiuum effectum appellatio concederetur, Iaſon conſ. 187. col. penult. verſ. 1. reſpondeo in 2. Cedula autem ſuſpenſionis petitorij hæc tantum pauca continere debet, vt puta, quod compareat principalis citra &c. vel procurator qui declaret, quod intendit in hoc iud. agere ſolo iud. poſſeſſorio, & ſi quid in eo aliquid factum fuerit, quod petitorium concernat, id ſolum factum fuiſſe ad effectum coadiuuandi, & colorandi ipſum iudicium poſſeſſorium; quod petitorium ex nunc ſuſpendit, & pro ſuſpenſo habuit, & habet, & quod per quemcunque actum faciendum in hac cauſa non intendit ab huiuſmodi ſuſpenſione recedere, niſi de hoc expreſſam fecerit mentionem, de quo expreſſe proteſtatur præmiſſo, & omni alio meliori modo &c. In quo quidem articulo ſuſpenſionis petitorij dubitatum alias fuit, an eo ſuſpenſo valeat in vtroque procedi, dicta proteſtatione non obſtante DD. de Rota tenuerunt quod ſic, ex rationibus, de quibus in deciſ. 250. de cauſ. poſſ. & propriet. in nou. per totum. Non poteſt tamen actor plura

Margin numbers, in order: 2 (line "tur contra debitores…"), 3 ("poſſeſſionem bonorum…"), 4 ("ad inuicem contraria…"), 5 ("ante ſententiam…"), 6 ("conſ. 187…"), 7 ("vtroque procedi…").

ra remedia accumulare, ſed vnicum tantũ remedium intentare ſibi licet, immo reo petente, quo remedio vti velit, tenetur illud declarare, Dec. in l. edita nu. 3. C. de eden. & in c. dilecti. nu. 6. de iud. Exprimendo enim actor vnicam actionem, ſiue cauſam, videtur illam tantum in iudicio deduxiſſe, l. fin. C. de anna. except. Reſpectu autem alterius cauſæ, opus eſt nouo libello, ſeu monitorio, & noua inſtantia. Soc. conſ. 39. col. 6. verſ. circa tertiam principalem quæſtionem li. 1. Agens enim ex noua cauſa, ad quam ſe adſtrinxit, ſi illam non probat, debet ſuccumbere; licet ex alia cauſa agere, & obtinere potuiſſet, etiam quod illa probetur, l. habebat. ff. de inſtit. Aym. conſil. 80. lib. 1. nu. 17. Secus, quando iudex procederet cum clauſula, ſola facti veritate inſpecta, vt per eundem Aym. conſ. 198. eod. lib. nu. 7. Tamen ſi petitio generalis ſit, & non opponatur, & declaretur in proſequutione cauſæ per poſitiones, articulos, proceſſum, & ſententiam, iuxta deciſ. Rot. Genuen. num. 19. deciſ. 91. *Paul. de Caſtr. in l. non poteſt. num. 7. ff. de Iudiciis*. Præterea non petat Notarius rem ipſam, ſed rei poſſeſſionem ſimpliciter, non autem accumulatiue rem, & illius poſſeſſionem: nec apponat, quod res, ſuper qua actio intentatur, eſt libera creditoris, vel pleno iure dominij ad ipſum pertineat; omnia hæc enim, & his ſimilia ſapiunt petitorium; cum iſtum verbum, pertinere denotent cauſam dominij l. in conuentionibus. §. 1. ff. de verb. ſignif. l. verbum illud pertinere, eodem tit. idem eſt in verbo ſpectare. c. cum veniſſet. in princ. de inſt. Hoſtien. in cap. licet. de probat. & conſequenter per ea condemnato licebit appellare, vt per Iaſ. dicto conſ. 187. ſupra citato.

8 Hinc eſt, quod cauti procuratores hypothecariam, & Seruianam actionem omittunt, & Saluianum interdictum tanquam magis proficuum intentant. Nam Seruiana actio cum ſit hypothecaria, iudicium petitorium: Saluianum vero poſſeſſorium parit.

9 In primo datur appellatio, in ſecundo denegatur. In primo admittitur exceptio nullitatis hypothecæ: in ſecundo excluditur; ſaltem quando requirit altiorem indaginem. In primo præſupponitur pignus: in ſecundo minime. Quæ omnia in iure ſunt clara, vt per Neguſ. in 1. memb. 2. part. num. 1. cum ſequent. Corn. conſ.

10 190. num. 3. & 7. vol. 1. cum concordan. Vlterius, hoc Saluianum interdictum contra tertios poſſeſſores datur, & de ſola poſſeſſio-

11 ne contenditur: in quo ſufficit verificare, quod debitor rem, ſuper qua remedium iſtud intentatur, aut tempore factæ obligationis, aut poſt poſſederit, & poſſeſſionem rei conuenti, vt in l. 1. & ibi gl. in ver. competit. in fi n. ff. de Saluiano interdicto, & magiſtraliter Paul. de Caſtr. in l. rem alienam. colum. fin. verſ. Sed ſi in Saluiano

Digitized by Google

uiano interdicto, ff. de pign. & vide Neguſ. quod ſufficit probare,
quod debitor poſſidebat tempore obligationis, in 3. membr. 8.
12 part. 7. concluſ. num. 19. Probatur etiam identitas rei, quæ per
tertium poſſidetur, vt puta quod res eſſet illamet, quæ vt dixi, poſſi-
debatur per debitorem, quæ eſt plene probanda per eum, qui in illa
ſe fundat. l. duo ſunt Titij. ff. de teſtam. tutel. Bart. & alij per Corn.
conſ. 244. nu. 11. cum ſeq. li. 4. Aym. conſ. 112. num. 5. 6. Amplius in
hoc iudicio tanquam ſummario leuiores probationes ſufficiunt,
13 nec diligentia, ſeu excuſſio contra principalem debitorem requi-
ritur, Rolan. a Valle. conſ. 14. nu. 18. vol. 1. Crau. conſ. 201. num. 45.
Menoch. rem. 3. de adip. nu. 179. *Addo inſuper, quod agens Sal. in-
terdicto debet etiam probare ſe creditorem, & reum principalem
debitorem, cum creditum, & debitum ſit de ſubſtantia, & neceſſa-
rium antecedens Sal. vt tenuit Rota in vna Rom. ſeu Amerin. do-
14 mus coram Cantuccio, 8. Iunij 1576. diuerſ.* Seruiana vero, & hy-
pothecaria actio, cum de rei proprietate agitur, datur contra alios
15 quoſcunq; qui rem quæſiuerunt. Et in huiuſmodi hypothecaria
actione poſſeſſio ratione iuris hypothecæ auocatur, & excuſſio bo-
norũ debitoris, & aliæ efficaciores probationes requiruntur ex ſu-
pradictis, & alijs deductis per Neguſ. ſupra citatum in 3. mem. 8. p.
per totum: qui docet cui, & contra quem competat hypothecaria.
& quæ in hoc iudicio probanda ſint, & quomodo formandus ſit li-
bellus, & ſententia. Sed cum actio hæc raro intentetur, nil vltra cir
16 ca eam referam. Verum in quaſi quotidiana quæſtione vtilis Sal-
uiani interdicti, non ſemel tractari, vidi, & audiui, quod tertius poſ-
17 ſeſſor in hoc iudicio ſuccumbens iurium, & actionum ceſſionem ſi-
18 bi ab actore fieri petijt. Replicauit actor ſe non teneri, & quatenus
teneatur, non debere cedere, niſi iura talia qualia habet. Reſolutum
19 fuit, tertium teneri illa acceptare eo modo, quo actor cedere vult.
20 Quoniam tertius non poteſt exceptionem cedendarũ opponere, ſi-
cut fideiuſſor: nã quando fideiuſſor: accedit, beneficij cedendarũ con
tẽplatione accedere videtur; & ob id illi, medio huius beneficij ſuc-
curritur per id, quod habetur in l. 11. §. idem Varus ait. ff. de aqua.
plu. Fallit hoc in tertio poſſeſſore; quia non accipit poſſeſſionẽ hac
intentione, vt ſibi iura cedantur, ſed hoc extra conſiderationem ac-
cidit. Attamen quia tertius hic poſſeſſor coacte, & non ſponte ſol-
21 uit, pluries vidi creditorem adſtrictum in tribunali Aud. Cam. ad
petitam ceſſionem perſoluendi faciendam, iuxta tex. in l. mulier. ff.
qui potiores in pign. habeantur. Neguſ. ſupra citat. in 3. membr. 5.
par. nu. 26. vide etiam in hoc, Dec. conſ. 104. per totum in prima
par. ſecus in alio extraneo creditore, offerente creditori, & peten-
te

Digitized by Google

te ab eo talem ceſſionem ſibi fieri; quia tunc creditor inuitus cogi non poteſt, vt ibi per Neguſ. nu. 42. Et quod creditor tenetur facere ceſſionem iurium, tertio ſoluenti quando non ſponte, ſed coacte ſoluit, tenet Bart. in l. per diuerſas. C. mandati nu. 19. Ad promiſſum igitur, qui vigore Saluiani interdicti fit redeundo dicimus, quod verificatis extremis requiſitis, de quibus ſupra meminimus, ſeruatiſque terminis ſubſtantialibus de ſtylo dicti tribunalis ſeruari ſolitis, vel ſaltem iſtis quatuor, ad articulandum, dicendum contra articu-
22 los, producendum omnia, & dicendum contra producta, quæ in hoc iudicio ſufficiunt, vt inferius ſuo aptiori loco dicetur; ac præuia illorum reiteratione, ac termini ad ſententiam ſeruatione, Iudex ad ſententiam ſub forma inferius locata procedit. Et licet aliqui loco
23 ſententiæ decreto mandati de immittendo in poſſeſſionem contenti ſint: tamen cauti procuratores ſententiam in ſcriptis petunt, ad repoſitionibus obuiandum, quæ non raro cauſam protrahere ſolent. cum ab his decretis, quamuis illa habeant vim diffinitiuæ, & in iudicatum tranſierint, Iudex, vt dixi in 1. lib. reponere conſueuit.
24 Forma ſententiæ, quæ in hoc iudicio fertur eſt huiuſmodi. Chriſti nomine inuocato. Per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam, quam pro tribunali ſedentes, & ſolum Deum præ oculis habentes ferimus in his ſcriptis de iuris peritorum conſilio, in cauſa, & cauſis coram nobis vertentibus inter d. Actorem ex vna, & B. Reum conuentum ſuper dimiſſione, & relaxatione domus poſitæ &c. iuxta &c. quam D. N. alias tenebat, & poſſidebat, & nunc d. B. detinet, & poſſidet, rebusque alijs in actis, & proceſſu cauſæ, & cauſarum huiuſmodi latius deductis partibus ex altera, dicimus, pronunciamus, ſententiamus, decernimus, & declaramus, dictum A. in poſſeſſionem realem, actualem, & corporalem, ſupradictæ domus, illiusque iurium, et pertinentiarum immittendum fore, et eſſe, prout immitti volumus, et mandamus, per ipſum D. A. retinendam, donec ſibi de ſumma ſcutorum trecentorum eidem A. per dictum D. N. debitorum vigore inſtrumenti in forma Cameræ rogati ſub die etc. de quo in actis, fuerit integraliter ſatisfactum; mandatumque de immittendo in poſſeſſionem prædictam deſuper opportunum decernendum fore, et eſſe, prout decernimus; ipſumque D. B. in expenſis coram Nobis pro parte dicti A. in huiuſmodi cauſa legitime factis, condemnandum fore, et eſſe, prout condemnamus; quarum taxationem nobis, vel cui de iure in poſterum reſeruamus, omni meliori modo etc. *Et ita formandam eſſe ſententiam dicit Bart. in l. 1. C. de Sal. interdicto. nec dicendum erit in ea. D. B. teneri, aut obligatum eſſe ad dimittendum, cum actio hæc ſit perſonalis,*

Digitized by Google

iu, vt idem Bart. ibidem. Qua quidam ſententia lata, & publicata, creditor conſtitutionem Aegydianam repetit in actis Notarij, tanquam notoriam, abſq; aliqua alia illius reali productione, vt per
26 Felyn. in c. 1. nu. 12. verſ. ſecundus caſus. de re iud. Caſſad. de penſ. dec. 2. nu. 6. & idem Felin. in cap. paſtoralis. de fid. inſtr. Notorium enim non releuat ab onere allegandi, ſed tantum ab onere probandi, gloſ. in Clem. appellan. de appellat. Et hinc eſt, quod in curia multoties dantur articuli, in quibus plura repetuntur, & ponuntur ad cauſam facientia; & citatur pars, ad dicendum contra articulos, licet non inducantur, neq; examinentur teſtes. Quæ quidem Aegydiana de notorio ſtylo Rotæ habet tantum locum in terris Eccleſiæ immediate ſubiectis in cauſis profanis. In bonis autem profanis, beneficialibus, ſpiritualibus, iuriſdictionalibus, & ſimilibus extra terras Eccleſiæ ſeruatur ius ciuile, & æquiparantur, l. vnica, C. ſi de mom. poſs. fuerit appellatum, & eaſdem recipiunt limitationes, quas recipit dicta lex vnica: ex qua prohibetur appellatio, etiam ſi ſententia fuerit condemnatoria in fructibus, & expenſis, licet quoad illos appellationi deferatur, Creſcen. deciſ. 120. quæ Aegydiana deſiderat ſententiam iuſtam ex eiſdem actis: adeo vt ex nouis iuſtificari non poſſit, ad effectum, vt locus ſit illius exequutioni, Corn. conſ. 10. col. 2. lib. 4. Puc. dec. 8. de Aegyd. Et ad cognoſcendum, an locus ſit appellationi tenor ſententiæ inſpici debet, idem Corn. conſ. 10. nu. 3. d. vol. 4. Redeundo igitur ad vlteriorem
27 proceſſum exequutionis prædictæ, dico quod actor poſtea partem citat, ad dicendum contra iura producta, & repetita, videndumque iurare teſtes ſuper illorum recognitione, quatenus opus ſit, necnon videndum relaxari mandatum in ſententia decretum. In
28 cuius termino Iudex relaxat mandatum, niſi ad primam diem cum intimatione. Niſi forte citatus oppoſuerit Generalia contra, & pendente termino ad dicendum contra, nihil fieri. Hæc enim oppoſitio quoduis decretum, quantumuis exequutiuum retardat, niſi forſan dubitaretur de fuga, ſeu ſubtractione bonorum: nam in hunc caſum Iudex oppoſitionem hanc non attendit. Exequuta, & reproducta intimatione prædicta, poſt primam diem iuridicam à die exequutionis mandatum expeditur. Cauti tamen procuratores, vt breuius, & facilius mandatum obtineant, ante latam ſententiam petitorium ſuſpendunt vt dictum eſt, & Aegydianam conſtitutionem repetunt, & in ſententia obtinent non tantum decerni, vt in præſcripta ſententia habetur, ſed etiam vnico contextu relaxari mandatum; quod in hunc caſum ſimul, ac eſt lata ſententia, abſque aliqua citatione relaxatur. Et etiamſi non ſemel

Digitized by Google

mel fuerit dubitatum, & forſan aliquoties in Signatura reſolutum, quod in his cauſis ante mandati ralaxationem, & expeditionẽ debet cognoſci, an locus ſit conſtitutioni Aegydianæ, & requiratur cõmiſſio; vt conſtito, quod Aegydianæ conſtitutioni ſit locus, ſuã ſententiam exequatur; nihilominus in Tribunali A.C. obſeruatũ fuit, quod Auditor ſuam ſententiam exequatur, illamq; exequutioni demandet etiam ſi ſit Iudex delegatus abſq; aliqua alia cõmiſſione, & noua iuriſdictione; non obſtante quacunq; interpoſita appellatione tam ſuper negocio principali, quam ſuper expenſis: quatenus tamẽ
30 non fuerit ab illarum exceſſiua taxatione appellatum; *vt ſuperius meminimus in fine c.27. lib. 1.* nam quoad illas tunc appellatio admittitur, & exequutio retardatur, vt ſupra probauimus, ſi expenſæ taxatæ ſummam ſexdecim ducatorum excedunt, ſi vero non excedunt, appellatio non recipitur, & commiſſio non ſignatur, vt inferius ſuo aptiori loco dicetur. Forma mandati, quod vigore ſupra-
31 ſcriptæ ſententiæ decernitur, hæc eſt. De mandato &c. & ad inſtantiam A. principalis, mandatur vobis Capitaneo, et exequutoribus curiæ, ad quos ſpectat, quatenus ſtatim viſis præſentibus, ſub 500. ducatorum etc. ac mandati exequutiui, et in ſubſidium excommunicationis, alijſq; etc. pœnis, debeatis eundem D. inſtantem, ſiue eius legitimum procuratorem in realem, actualem, et corporalem poſſeſſionem domus olim ſpectantis ad d. N. ſitę etc. iuxta etc. quam ad præſens poſſidet, ſeu detinet B. amoto, et expulſo dicto B. et alio quocunque illicito detentore induxiſſe, impoſuiſſe, et immiſiſſe, ac inductum, et immiſſum contra prædictum B. et alios quoſcunque manutenuiſſe, et conſeruaſſe, ac de fructibus, et emolumentis illius reſpondiſſe, et reſponderi feciſſe, per inſtantem retinendam, donec de ſuo credito ſcutorum trecentorum, de quo in actis, fuerit integre ſatisfactum. Quoniam aduerſario citato, et intimato, ſeruatiſque ſeruandis in vim ſententiæ, de qua in actis, Dominus ita
32 mandauit, die etc. Cuius mandati vigore exequutor conducit creditorem ad domum prædictam, et vigore mandati eum in poſſeſſionem inducit, amoto exinde inquilino, et alio quocunque inde-
33 bito detentore. Nam ſi inquilinus, remaneret in domo, dubitaretur ſi mutata eſſet prima poſſeſſio. *Quinimmo tenuit Rota, quod poſſeſſio, non eiectis inquilino, & bonis, valida non ſit, neq; conſiderabilis, neq; manutenibilis, vt in vna Maceraten. hæreditatis, 27. Nouẽbris 1589. & alias 4. Iun. 1590. coram R.P.D. Pamph.*
34 Et propterea, ad tollendum omne dubium, fiat expulſio inquilini, vt ſupra poſuimus. Verum ſi reus conuentus, in cuius odium, vt tedio affectus rem reluat, et creditori ſatisfaciat, remedium hoc

per-

35 permiſſum videtur domum reluere, & creditori ſatisfacere neglexerit, creditorique magis expediat creditum ſuum quanto citius recuperare, præſertim quando pauci, aut nulli fructus ex re, cuius poſſeſſionẽ creditor fuit aſſecutus, percipiuntur, recurrat ad Signaturam gratiæ, & præuio reſcripto manu Papæ ſignato, quod pluries concedi, & denegare vidi, prout æquitas ſuadet, habita ratione perſonæ creditoris, puta ſi ſit vidua, pauper, aut alia miſerabilis perſona vigore reſcripti huiuſmodi, præuia citatione (ad dicendum contra) debitorem etiam citet (ad reluendum rem, cuius poſſeſſio capta fuit, alias videndum illam mandari conſignari Curſori ad effectum ſubhaſtandi, et ſubhaſtari mandari): Et præcedente ſubhaſtatione, vt moris eſt, et ſucceſſiue deliberatione, curet ſibi de ſuo credito ſatisfieri, modo, quem ſuperius, cũ de exequutione Cameralis
36 obligationis agebamus, tradidimus. Alias creditor ſic immiſſus in poſſeſſionem, licet ciuiliter, et naturaliter, ac bona fide poſſideat, tamen quia videtur concedi creditori tanquam pignus pro ſua cautione ad iſtũ effectum, creditor dicitur poſſidere ad cõmodum debitoris, in tantum, quod fructus illius cõmodo cedunt, l.1. et 2. C. de pign. actio. Ne igitur, fructus diminuant ſortem principalẽ, creditor poterit, auocata poſſeſſione bonorum vigore Saluiani interdicti ſtatim agere petitorio, et docere de validitate ſui crediti: et obtenta in petitorio victorie agere ad diſtractionem pignorũ, vt ſibi ſoluatur, ita dictum fuit in vna Romana 50. ſcutorũ pro Illuſtriſs. D. Portia Cere, coram R. P. D. de Rubeis 4. Iulij 1577. Poſtquam autem dictus creditor debitam ſui crediti ſatisfactionem conſequutus fuerit ex fructibus rei, cuius poſſeſſionẽ eſſequutus fuit, eam debitori
37 dimittere, et relaxare tenetur; nam cum poſſeſſio capta fuerit ex cauſa hypothecæ competentis eidem creditori, et ſatisfactione prędicta ceſſat hypotheca, et cauſa poſſeſſionis: et ideo debet ceſſare effectus Tiraquell. tract. ceſſ. cauſ. num. 20. et 21. alias contra eum reſtituere renuentem, remedio recuperandæ agendum erit, vt fuit reſolutum in Rota in vna Romana Vineæ DD. de Brunis die 4. Decemb. del 84. coram Illuſtriſs. Blanchetto. Cuius libelli, ſeu monitorij forma eſt tradita in prox. præced. c. de iudicio recuperandæ. Ea, enim quæ de Saluiano ſuperius diximus videntur tantum locũ obtinere contra tertium poſſeſſorem bonorum ſtabilium, quia realis eſt, & ſequitur fundum, vt per Neguſ. in tract. de pig. in 2. mem. 8. p. ſub nu. 1. Super bonis autem mobilibus, & ſe mouentibus, vt puta animalibus, mercibus venalibus, & ſimilibus non cõpetit hypotheca neq; Saluianum, niſi quatenus permaneant in manibus debitoris l. cum Taberna, in princ. & ibi Bald. in verſ. item nota. Salyc. in 2. no

tab. ff.

Digitized by Google

tab.ff.de pign.idem Bal.in l.vbi adhuc.n.18.verſ.ſed pone, cum ſeq. C de iur.dot.vbi etiam reddit rationem,quia alias impediretur cõmercium.Bar.in l.ſi conſtãter.ſub n.43. verſ.ſi vere quæritur.Iaſon. in §.item Seruiana,n.51.inſt.de actio.Pariſ.conſ.69.nu.3.lib.4. idẽ Neg.p.2.memb.2.n.23.Cou.pract. qq.l.29.col.5. Stracch.de Mercat.tit.mand.nu.7.Put.dec.297.lib.2. ſecus tamen dicendũ videtur de vniuerſali corpore,vt puta de apotheca,grege,& ſimilibus habẽtibus corpus vniuerſale,vt per Neguſ.in 2.par.,2.memb.ſub nu.18.
39 & 24.in fin.nu.25.*Amplius viſũ eſt, huic Saluiano interdicti articulo,referre deciſionẽ factã in vna Placẽtina Saluiani interdicti, in qua corã Illuſtr.D.Card.Mantica,tũc Rotæ Auditore ſub die 16.Iunÿ 1589 fuit reſolutũ,Cõuẽtũ in hoc iudicio potuiſſe retinere domũ,de qua agebatur pro ſuo credito anteriori, cũ Sauianũ interdictũ non cõpetat cõtra creditorẽ habentẽ anteriorẽ hypothecam, et ſæpius fuit reſolutũ in Rota.Quibus addo,quod,quãdo emptor poſſidet,& ſoluit anteriori creditori,habet exceptionẽ repellendi creditorem poſtea venientem,vt reſoluit Rota in vna Rom.cenſus coram Robuſterio, pro Dominico de Amatrice,& Illuſtriſſ.D.Artimiſia Columna, contra hæredes Bernard. de Barbarellis, vbi allegatur gloſſ.fin.in fin.in l cum prior.ff.de diſtract.pignor.gloſſ.2.in l.1.ff. quibus modis pign.vel hypotheca ſol.Corn.conſ.245.num.13.verſ. ſi autem dicta bona pro ſoluendis dotibus,circa fin. cum alÿs alleg. per Neguſ.3.memb. 5 p. num. 3. ver.tamen eſt aduertendum.)*
40 Si autem debitor pro liberatione ipſius,& cauſam ab eo habentis comparuiſſet,& ſoluere voluiſſet creditori, & ab eo generalem quietationem peteret dicendum erit per iudicem iuſte ei denegandam,nam creditor non tenetur eandem generalem quietantiam facere, ſed tantum de receptis, & amplius cum reſeruatione iurium quatenus ea reſeruare voluerit. Iaſ. in l. cum Aquilina ſub num.4. circa fin.ff.de tranſact. & ibi Bart.eodem titulo.

ALIA DE EODEM TITVLO Cap. III.

1 *Hypotheca præſcribitur ſpatio decennÿ contra tertiũ poſſeſſorem.*
2 *Poſſeſſor conuentus habet retentionem reſpectu melioramentorum.*
3 *Secus ab A.C.ſi melioramenta non ſunt liquida.*
4 *Per lapſum decennÿ.*
Præſcribitur hypotheca contra tertium poſſeſſorem.
5 *Pro melioramentis in genere liquidatis datur poſſeſſori retentio.*
6 *Pro melioramentis datur retentio non actio.*

Ante-

ANtequam ab hoc Saluiano interdicto tanquam in A. C. & alijs Vrbis Tribunalibus ſatis frequentato non videntur hæc duo
1 omittenda. Alterum ſcilicet, quod hypotheca contra tertium poſſeſſorem decennio pręſcribitur. Alterum vero, quod tertius poſſeſſor in hoc iudicio conuentus
2 pro melioramentis rei retentionem habet, & in vtroq; caſu habes deciſiones Rotæ, inferius ſcriptas, ad quas in facti contingentia recurre, quas hic non inutile imprimendas eſſe iuſſi, & licet Rota, vt in deciſione videre eſt dixerit retentionem reo conuento dari, quotieſcunq; ſaltim in genere conſtet de melioramentis, tamen A. C. à multo tempore
3 citra aliter ſeruauit, nēpe, quod licet cōſtet in genere de melioramentis niſi liquide de eis conſtet exceptionem retentionis non admittit, ſed data idonea cautione de illa ſoluendo ad omne mandatum Domini, quam primum fuerint liquidata, mandatum de immittendo in poſſeſſionem rei, de qua agitur actori concedit.

R. P. D. ORANO

ROMANA HAERED.

DE BEVILACQVA,

Die 15. Maij 1591.

EPITOME.

POſſeſſor conuentus habet retentionem reſpectu melioramentorum licet de eis tantum in genere conſtet.

IN cauſa Romana hæreditatis de Beuilacqua, quia pro parte Tulliæ ad iuſtificationem ſententiæ Aud. Cam. in qua declarabatur Iuliam immitten. in poſſeſſionem medietatis domorum per Luparellos, & Illuſtriſſimos DD. de Caetanis poſſeſſarum producta fuerunt duo inſtrumenta, vnum ſcilicet editum ſuper pactis dota-

dotalibus q. Iuliæ eius matris. Alterum continens confeſſionem dotis per Philoſophum recept. & pro illius aſſecuratione, in euentum quod locus fuerit reſtitutioni adiecta ſpeciali hypoteca ſuper domibus,poſtea per Luparellos acquiſitis, ideo dubium ſtantibus prædictis inſtrumentis, & alijs hinc inde deductis, an ſententia. A. C.mandans Iuliam immitti in poſſeſſionem partis domorum à Luparellis acquiſitarũ, & alterius ab Illuſtriſſimis de Caetanis empt. poſſit pro rata medietatis dotis,& iurium dotalium d.q.Tulliæ cõfirmari.DD.vero reſponderunt ſententiam non poſſe pro dicta rata confirmari, niſi prius per Tulliam hæreditatem Iuliæ vendicantem reddita ratione adminiſtrationis tutelæ q.Ludouici iuxta text. in l. 3. §. hæc actio, ff.de neg.geſt.l.tutelæ, l.omnes tutores, C. de adminiſtr.tut.Dec.conſil.100.col. fin. Boer.dec.59. part.1. cum enim conſtet durante dicta adminiſtratione multas notabiles pecuniarum ſummas ad Ludouicum pupillum pertinẽtes exegiſſe, intrat præſumptio ex illis de ſua dote, vel aliunde per pupillum debitum fuiſſe ſatisfactum,l.peculium la ſeconda,§.præterea,ff. de peculio.Dec.conſ.13. ibi nu.16.Cagnol.in repet.l.ſingularia num.70. cum multis ſeq. ff. ſi certum petatur in tantum, quod per ſolutionem eſtincta fuit obligatio, & hypoteca occaſione dotis ſuper domibus hodie per Luparellos poſſeſſis conſtitute,nulla videbatur ad fauorem Tulliæ ſuper illarum parte decerni immiſſio, nam cum illa fundaretur, vel interdicto quorum bonorum, vel Saluiano illis non poterat aliter eſſe locus, niſi probata poſſeſſione Tulliæ, l. 1. ff. quorum bonor. Dec. conſil. 31. in princip. lib. 1. poſſeſſio autem illorum iure familiaritatis viuente marito penes ſe exiſtens non cenſetur per eius obitum mutata, niſi hoc declarauerit l. dotis actio. C. ſolut. matr. & ibi Angel. Bald. conſil. 35. lib. 3. ſicut dicitur de aditione quæ eſt, quod ſolo animo fieri poſſit. l. ſi auia. C. de Iur. delib. tamen requiritur, quod de animo conſtet, vt not. l. 1. in princ. & Bart. in l. quærit. C. de acquiren. hæred. tamen quia animus mutandi poſſeſſionem non pręſumitur l.verum hic ſtatus §. 1. de donat.inter virum.& vxorem, tunc etiam quia Ludouicus eſſet hæres à patre inſtitutus, & habitaret domum paternam videtur adiuiſſe hæreditatem paternam l. 1. C. de rep. hæred. Bart. & Doct. in l. nam hoc. C. vnde legitimi, & ex alia aditione potuiſſet propria auctoritate bonorum hæreditariorum poſſeſſionem accipere. l. cum hæredes in princ. ff. de acquirend. poſſ. Ang. in l. 2. in princ. C. quorum bonorum, Dec. conſil. 231. quorum altero ſtante,quod Iulia niſi conſentiente hærede poteſtatem ingrediendi poſſeſſionem rerum dotalium non habuit, Dec. in

L. l. do-

l.dotis,C.de collat.& conſequenter interdictum,quorum bonorum Tulliæ non competit,minus,& immiſſio erit concedenda ex Saluiano, quia conceditur tantum ad tempus quouſq; fuerit de credito ſatisfactum, & à die quo fuerit factus locus reſtitutioni dotis lapſi
4 eſſent amplius, quam decem anni expirauit beneficium Saluiani, per decennium enim hypotheca præſcribitur. l.1. & 2. C. ſi aduer. cred.præſcrip.opp.quod etiam dicendum eſt reſpectu partis domus Illuſtriſſimorum Dominorum de Caetanis venditæ, quam domum fuiſſe poſſeſſam à Tullia non docetur,& quatenus appareat, conſtat ex præſumptione iuris dotem Tulliæ fuiſſe ſolutam, niſi Tullia, ex ratione adminiſtrationis, & calculo facto, & faciendo de contrario conſtare faciat.

R. P. D. PENIA

Romana Saluiani Interdicti,

Veneris 19. Nouemb.1593.

EPITOME.

PRo melioramentis in genere liquidatis datur poſſeſſori retentio.

5 IN vna Romana Saluiani interdicti extra Rotam præſuppoſitis ſententijs in hac cauſa latis, & ſtatuto Vrbis cap.174. lib.1. & cautione data per C. Mercurium Amodæum iuxta formam dicti ſtatuti, & alijs hinc inde deductis, dubitaui, an eſſet locus reſtitutioni ſummæ exact.à Mercurio vna cum expenſis.

Et cauſa propoſita die 25.Octobr. 1593. diſſentien.dominorum ſuffragijs nõ potuit capi reſolutio in hac vero poſitione dubio iterum diſcuſſio affirmatiuè pronunciatum fuit eſſe locum reſtitutioni dictæ ſummæ cum expenſis,nam cum Mercurius præſtitiſſet cautionẽ de reſtituen.omnia quæ acceperat in exequatione,ſub conditione ſi per duas conformes iudicaretur appellationem

tionem interpoſitam per Dominum Carolum Gabrielium à ſententia primi Collateralis non fuiſſe reijcien. iuxta formam prædicti ſtatuti, illa conditio ſatis videbatur purificata, eo ipſo quod fuerat pronunciatum appellationem non fuiſſe reijcien. tunc enim ſtatim commiſſa fuerit ſtipulatio, & locus factus reſtitutioni ſummæ per Mercurium exactæ.

Nec propterea deſierant eſſe conformes, quod in vna diceretur appellationem non fuiſſe reijcien. quoad melioramenta per Dominum Carolum in actis deducta, & in altera ſimpliciter pronunciarentur appellationem non fuiſſe reijciendam, ſatis enim erat, quod conueniret in effectu principali, quod appellatio non erat reijcienda, cum quantum ad conformitatem potiſſimum attendantur effectus, Ruyn. conſ. 114. nu. 14. tit. de execut. rei iud. concl. 1. num. 33. & 34.

Maximè, quia illa verba conſultoris, quoad melioramenta in caſu propoſito non videbantur importare aliquam diſtinctionem, videlicet quantum ad melioramenta ſuſpenderetur, & quantum ad alia daretur exequutio, nam cum Carolus prætenderet omnes domus melioratas ſuper quo non fuerat cognitum, & aliquæ ex illis apparerent melioratæ, & ſententia primi Collateralis nulla facta mentione melioramentorum pronunciaſſet Mercurium in omnium poſſeſſionem fuiſſe immitten. non poterat admitti appellatio, quoad melioramenta, quia exequutio in toto ſuſpenderetur, ex quibus ſatis aperte conſtabat prædicta verba quoad melioramenta, & ſecundum rationem, & ſecundum iuris diſpoſitionem neceſſario importaſſe cauſam, nempe non fuiſſe reijcien. appellationem, cauſa autem nec alterat, nec diuerſificat ſententias conformes, Ruyn. in conſ. 114. num. 14. lib. 5. Gabr. d. concluſ. 1. de exequut. rei iudic. num. 34.

Minus etiam dicebatur obſtare, quod vna ex dictis ſententijs loqueretur de primo Collaterale; altera vero de Senatore, nam quamuis ita reprobaret ſententiam præcedentem à Senatore latã, tamen quatenus ad articulum appellationis non reijcien. ſpectabat virtualiter ambæ loquebantur de appellatione interpoſita à ſententia primi Collateralis, cum nulla alia appellatio fuiſſet reiecta, & de illa ſolum dubitaretur an fuiſſet reijcien.

Ad oppoſitionem factam contra d. Carolum, & quod in appellatione non expreſſerat cauſam, dicebatur primum ſatis de illa conſtare ex proteſtationibus in actis factis, & ex formula appellationis inſinuata Capitaneo appellationis, qui grauauerat appellationem reijciendo.

Propterea reſpondebatur, quod cum poſſeſſoria in Curia Capi-

tolina vigore ſtatuti,cap.91.lib. 1.non regulentur ſecundum naturam merorum poſſeſſoriorum,ſed ſecundum iudicia ſummaria, in quibus proceditur ſine ſtrepitu, & figura iudicij, vt in ſtatuto Vrbis, cap. 88. appellatio ſubſtinebatur non expreſſa cauſa grauaminis.Ang.conſ.267.nu.1.ver.nec obſtat quod dicatur,per Maran.de ord.iudic.par.6.ver.& notes perpetuo,nu.154.

De melioramentis vero conſtabat ſatis in genere ex dictis teſtium, ex quibus vnus erat ille, qui partem eorum in domibus fecerat. Alter vero deponebat ſe vidiſſe cum illa fierent, pro quibus dabatur retentio,l.ſi in area,ff.de cond.indeb.auth. in §. ex diuerſo Inſtit.de rer.diuiſ.Neguſ.in tract.de pign.memb.4.p.5.n.8. Peregr. dec.16.lib. 2.quia enim pro recuperandis melioramentis non com-
6 petit actio,ſed tantum retentio,d.l.ſi in area.ff.de cond.indeb.Bart. in l.2.nu. 3.verſ.& ideo,de appell.recipien.Dec conſ.28.nu. 2.propterea etiam in poſſeſſorio propter præiudicium irreparabile admittitur appellatio,& ſuſpenditur exequutio,exceptio enim retentionis ob melioramenta etiam in exequutione opponi poteſt, & niſi admittatur poteſt legitime appellari.Alex.conſ.85.num.6.ver. præterea etiam,lib.5.quinimo niſi per retentionem, vel ſaltem per cautionem. Tertio melioramenta prætendenti ſuccurratur poteſt ille nedum remedio appellationis,ſed etiam actione ſpolij, & viam nullitatis intentare.Contat.in l.vnica.C.ſi de mom.poſſ.quæſt. 24. nu. 32. & ita in foro Capitolino ſeruari teſtatur hic Petr. in pract. tit.de cauſ.nullitatis.nu.27.ver.& ex rationibus.

Neque ſupradictum præiudicium ceſſabat ex eo, quod verſabamur in iudicio Saluiano, in quo ſatisfacto creditore domus cum melioramentis reuerſura eſſent ad primos poſſeſſores, nam licet iſta ratio ſuaderet non eſſe perpetuum prçiudicium, medio tamen tempore non tollebatur præiudicium,ex quo creditor iure ſibi con petente priuabatur,quod ſatis erat, cum valeat argumentum de toto ad partem etiam reſpectu temporis.Bald.in l.ſi cui, de leg. 1. Iaſ.in l.diuortio. §. quod in vno notab. ff.ſolut.matrim.Gomeſ.in reg.de trienn.98.nu.1.

Non obſtabat, quod melioramenta non ſunt reficienda quando rem non probatur fuiſſe melioratam, quia vltra quod de hoc conſtabat ex teſtibus, dicebatur etiam quod cum de hoc eſſet videndum in liquidatione melioramentorum interim non poterat concedi immiſſio, & ceſſabat difficultas, ex quo ſaltem probabantur expenſæ in quibuſdam domibus factç, quæ veniebant reficiendç tanquam factæ à domino in ſolo proprio.l.quod ſi ſeruus. §. ſed & ſi & §.nec non.ff.de in rem verſ.

Com-

Digitized by Google

Competebat etiam Carolo retentio ob iura ſibi ab anterioribus Creditoribus ceſſa cui propterea non poterant præferri poſteriores creditores eos immittendo in poſſeſſionem non facta ſaltem oblatione l.cum prior, ff. de diſtra pign. Negul. de pignor.part.5. membr.3.num.3.

Ad plures alias difficultates excitatas per informantes pro D. Mercurio,tam ſuper eius bono iure in negotio principali, quam ſuper alijs articulis ſuperuacaneum erat ſingulatim reſpondere, cum ad propoſiti dubij deciſionem ſufficeret adeſſe duas conformes ex quibus purificata conditione teneretur Mercurius pecunias exactas Carolo reſtituere, &c.

R. P. D. FABIO

TERRACINEN. PALVDVM.

17. *Maij* 1559.

EPITOME.

DAtur retentio melioramentorum antequam fiat exequutio, nec ſufficit offerre cautionem bancariam.

IN vna Terracinen.Paludum inter Decanum,& DD.de Gottifredis,in qua Cardinalis habebat ſententiam reſtitutoriam exequẽdam in partibus poſſeſſis per Gottifredos, in quibus facta erant multa melioramenta reſtituenda ipſis Gottifredis,quæ tñ non erant liquida,& Cardinalis inſtabat pro exequutione offerens dare idoneã cautionem bancariã de ſoluẽdo melioramenta liquidata, & Gottifredi volebant vti retentione bonorum donec ſibi reficerentur melioramenta, & dato dubio fuit reſolutum dari retentionem melioramentorũ antequã fieret exequutio, quia conſtabat, quod bona erant meliorata, & certa pars liquidata, & alia erant liquidanda, quod non ſufficit cautio bancaria, ſed datur retentio.Capyc.dec.17. Ray.cõſ.84.col.fi.vol.1. Put.deciſ.12.de re iu.Tiraq.de retr.conu.§.7.gl.1.n.3.Galleſ.de oblig.in for.cam.pag.

85.& contraria videntur not. in l.4.§.prætor ait.ff.de re iud.item Gozad.de pign.in 4.mem.1.part.nu.10. Caſtren. conſ. 251. vol.2: procedunt quando non conſtat de melioramentis, vel quando quis petit melioramenta ab aliquo non poſſidente,ſed hinc.Gothifredi poſſident,vt per Tiraq.in loco ſuperius allegato,&c.

DE MODO PROCEDENDI IN remedio interdicti ; Quorum bonorum. Cap. IV.

1 *Interdictum quorum bonorum , quid operetur .*
2 *Contra quem conceditur .*
3 *Cui competat .*
4 *Quomodo vigore huius interdicti proceditur .*
5 *Si conſtat de legitimo contradictore legitime eſt citandus .*
6 *Hæres hæredis dicitur hæres primi teſtatoris .*
Secus in pœnalibus .
7 *Requiſita neceſſaria ad hoc,vt quis dicatur legitimus contradictor.*

1 INterdictum; Quorum bonorum, & interdictũ , quorum legatorum in ſupradicto iudicio adipiſcendæ exemplificatur .
2 Illud autem eſt reſtitutorium ad vniuerſitatẽ bonorum, & vniuerſam hæreditatem datur cõtra poſſeſſorem , ſeu detentorem hæreditatis .
7 Competit ſolum hæredi vniuerſali ſuccedenti ab inteſtato,non autem vſufructuario bonorũ, neque legatario,niſi forte legatarius , habeat in legato hæredis inſtitutionem;quia tunc pro ea parte dicitur hæres,per ea, quæ dicũt Franch.& Anch.in cap. ſi pater, de teſtam. in 6.& abſq; vniuerſalis hæredis conſenſu,legatum propria auctoritate, vel ex iudicis decreto capere poteſt,quod intellige,non exiſtente hærede,qui hæreditatem adiuerit,vt per Mohed. deciſ.302. Secus tamen dicendum erit eodem hærede exiſtente, qui hæreditatem adiuit : tunc enim non habet remedium l.fin.C.de edict.diu. Adr. tollen.vt per Corn. conſ. 103.per totum,lib.2.quia tunc habetur loco legatarij , non autem hæredis.Iaſon in l.edicto, eodem titulo. Et idem dicendum erit de vſufructuario omnium bonorum , vt per Puteum deciſ. 16.de cauſ. poſſeſſ.& in l.vſufructu bonorum legato.ff.ad l.falcidiam , & in vna Spoletana vſusfructus coram Sarnen. de anno 1540. Exiſtentibus

autem

autem hæredibus prædictis bona,ſeu legata capi non poſſunt ſine facto ipſorum,vt per Alex.conſ.82.num.3.lib.2.Natt.conſ.395.nu. 4.& l.cum hæredes.ff.de acquir.vel amit.poſſ.vbi habetur quod bona non poſſunt capi propria auctoritate,quando per hæredes poſſidentur. In hoc autem iudicio ita proceditur. Inductis duobus teſti
4 bus, illiſque per notarium præmiſſa generali citatione per contradictas, ſiue edictum publicum iuxta temporum qualitates ſummarie examinatis ſuper obitu teſtatoris,ac legitimatione perſonæ hæredis,conſtitoq; ex illorum depoſitionibus de dicto obitu, & N.tanquam hæredem ab inteſtato in hæreditate mortui ſuccedere, præmiſſaque alia ſimili citatione contra quoſcunque intereſſe putantes (ad videndum infraſcriptum inſtantem immitti in poſſeſſionem hæreditatis, & bonorum q.A.mandatumque deſuper opportunum decerni, & relaxari) in citationis huiuſmodi termino iudex mandatum niſi ad primam cum intimatione relaxat,ſub forma, quam in-
5 ferius habes.Animaduerte tamen, quod ſi de certo contradictore conſtiterit, debet procedi præuio monitorio; eoque legitime citato,ac ſeruatis debitis terminis, vt per Petr.de Ferrar.in forma libell.quo pet.hæred.ex teſtamento. Quare,& perſona hæredis ſeruatis ſeruandis legitimari debet,vt in d.l.fin.eod.tit. Ea enim, quæ ſu-
6 perius dicta ſunt de hærede, habent etiam locum in hærede hæredis: cum hæres hæredis dicatur hæres primi teſtatoris Aym.conſ. 298.num.9.lib.2.ver.ſicut dicitur de hærede hæredis, cui competit etiam prædictum remedium adipiſcendæ,non autem recuperandę, Put.deciſ.10.de cauſ.poſſeſs.Et licet ex prædictis hæres hæredis dicatur hęres primi teſtatoris,tamen non ita procedit in pœnalibus, vt puta ſi teſtator prohibet ſuo hęredi alienationem bonorum ſuorum ſub pœna priuationis hæreditatis: talis enim prohibitio non extenditur ad hæredem hæredis,ex deductis in deciſione Caputaq. 118.lib.2.in manuſcript.in cauſa Bonon.DD.de Populis.

Hoc tantum remanet in hoc iudicio animaduertendum, quod ad hoc, vt quis dicatur legitimus contradictor tria neceſſaria requiruntur. Primo, quod poſſideat. Secundo,quod bona fide poſſideat. Tertio, quod in continenti doceat de iure ſuo, ita tradit Rol. à Vall.in primo conſ.num.7.lib.1.

DE REMEDIO L. FIN. C. DE EDICT. Diui Adriani tollendo. Cap. V.

1 *Mandatum de immittendo vigore remedij,& illius formula.*
2 *Cur opponatur clauſula, Et ſi quis, &c.*
3 *Vis ſupradictæ clauſulæ,& de illius effectu.*
4 *Abſque hac clauſula, quodnam præiudicium infertur iura ſua deducere volentibus.*
5 *Modus procedendi ad aperitionem, & exequutionem teſtamenti in ſcriptis.*
6 *Quomodo procedatur,quãdo teſtamentũ in ſcriptis,caret requiſitis.*
7 *Quid faciat iudex ſi dubitatur, quod inter contendentes ſuper aſſequutione poſſeſſionis deueniatur ad arma.*
8 *An huiuſmodi remedium fideicommiſſario competat,& quid prius fuit obſeruatum, ac complura alia requiſita in remedio d.l.fin. contra quos, & quando competat.*
9 *Item complura alia de hoc remedio fideicommiſſario competenti cum copia deciſionis.*

1 MAndatum de immittendo in poſſeſſionem vigore remedij l.final.C.de edicto diui Adrian.tollend.conceditur vigore teſtamenti,quod iudici exhibetur non abolitum, neque cancellatum,nec raſum, neque in aliqua ſui parte ſuſpectum. Inductiſq; duobus teſtibus per Notarium modo præmiſſo in proxime præcedenti capite relato per Notarium examinatis,conſtitoq; ex illorum depoſitionibus de obitu teſtatoris,& legitimata perſona hæredis in teſtamento ſcripti, præcedente citatione contra quoſcunq; intereſſe putantes (ad dicendum contra iura producta,& repetita, videndumq; iurare teſtes ſuper illorum recognitione,quatenus opus ſit,necnon videndũ infraſcriptum D.inſtãtem immitti in poſſeſſionem hæreditatis,& bonorum q.d. A.mandatũq; deſuper opportunũ decerni,& relaxari.) In termino citationis, prȩuia recognitione teſtamenti, iudex relaxat mandatũ prȩdictum niſi ad primam diem cum intimatione. Cuius formula hæc eſt. De mandato Illuſtriſs.D.Auditoris Camerȩ,&c.& ad inſtantiam D.N. hæredis q.A principalis,mãdatur Capitaneo,& exequutoribus Curiæ,ad quos ſpectat,quatenus ſtatim viſis præſentibus,ſub mille ducat.&c.mandati exequutiui,& in ſubſidiũ excõicationis, alijſq; &c. pœnis debeant eundem D.N.princ.ſiue eius legitimũ procuratorẽ, in poſſeſſionẽ realem,actualẽ,& corporalẽ hæreditatis,ac omnium, & ſin-

& ſingulorum bonorum mobilium, & immobilium, ſe mouentium iurium,& actionum per d.q. A. tempore ſui obitus poſſeſſorum, vbiuis exiſtentium,ſibiq.competentium impoſuiſſe,induxiſſe,& immiſiſſe, inductumque & impoſitum contra quoſcunq. manutenuiſſe,& defendiſſe,ac de fructibus,& emolumentis dictæ hæreditatis,& bonorum reſpondiſſe,& reſponderi feciſſe.Quoniam conſtito de teſtamento non abolito,non cancellato,neque in aliqua ſui parte ſuſpecto,ac de obitu teſtatoris,& legitimatione perſonæ hęredis,d.ita mãdauit,Die &c.& quod in dicta forma mandati de immitten.poſſit etiã addi clauſula,ſcilicet ipſumq.ſic immiſſum manuteneatis,& defendeatis,ac conſeruetis dicitur in l.carbonianum §.miſſum,nu. 1.ff.de carboniano edicto.Verũ,quia ſæpe euenit, quod licet in bonis defuncti aliqua bona mobilia,vel immobilia reperiantur,tamẽ
2 ſunt aliquo modo vendita,ceſſa,donata, particulariter legata cum particulari illorum hęredis inſtitutione,aut aliquod aliud teſtamẽtum nouiſſimum,& præcedentis reuocatorium apparet, & poſt captam ab hærede poſſeſſionem coguntur intereſſe habentes bona prædicta via ordinaria, & per tres conformes ſententias repetere, ad euitandum damnum hoc,in mandatis huiuſmodi, quæ ex primo decreto ſummariè conceduntur,ſolent Iudices à multis annis citra addere clauſulam, Et ſi quis,&c.quæ operatur,vt comparente poſſeſſore,vel intereſſe habente, tale mandatum reſoluatur in ſimplicem citationem: vide in hoc doct.& præſertim Rip. qui late ſcribit in l.de pupillo.§.meminiſſe.de nou.oper.nunc.num.20.& ſeq.Cuius clauſulæ effectum ſic diſtingnendo referam.Aut præceptum,in quo eſt appoſita dicta clauſula,Et ſi quis,&c.eſt nullum aliqua ratione, vel cauſa;vt puta,quia emanuit ſine cognitione, vel ſine partis citatione,& tunc talis clauſula nihil operatur,ſiue cõpareat ille, cui eſt factũ tale præceptum,ſiue non,ex quo in eo dicitur, ſi quis ſenſerit ſe grauatum,compareat,&c.& præceptũ nullum,cum non valeat,in nullo grauat,ideo nõ tenetur cõparere,vt in l.ea quidem, & ibi not.C.ſi mancipium ita fuerit alien.aut præceptũ eſt aliquod,& tunc ſi ille,cui factũ fuit præceptum non cõparet,remanet firmum: ſi vero cõparet,tunc reſoluitur,vt habeat vim ſimplicis citationis, vt habetur in d.l.ea quidẽ,& de quo per Inno.in c.cum veniſſet, de reſt.ſpoliat.Et in hac materia aduerte, quod valet præceptum factum cum d.clauſula,Et ſi quis, &c. quando poteſt per iudicem incipi à facto, ſeu exequutione:ſed ſi ſecus,requiritur ordo iuris, d. ff. de op.nou.nun.d.l.pupillo,eod.§. Item & ſecus ſi contenta in præcepto grauant partem,cui eſt factum prçceptum,vt in datione poſſeſſionis,de qua ſupra,vt habetur in d.l.ſi.C.ſi per vim,vel alio mo-

do.

do. Spec. in tit. de citat. in 2. col. in verſ. inhibitio, quod dictum ſequitur Patris de Put. in tract. ſyndic. in 4. col. ant. med. Et harum
3 clauſularum medio Iudex cauſæ cognitionem pro intereſſe habentibus penes ſe retinet; Et de hac clauſula ſine præiudicio cuiuſuis alterius legitimi poſſeſſoris, & illius effectu inferius tractabimus.
4 Nam alter hæres, qui hæreditatem abſque dicta clauſula obtinuiſſet, habita & conſequuta poſſeſſione, cauſam iactationibus in Rota committeret, & Auditori Cameræ inhiberi faceret: & difficilius eſſet talem commiſſionem ad inſtantiam partis iura ſua deducere
5 volentis reformare. Aduerte tamen, quod ſi teſtamentum eſt in ſcriptis conditum, & nondum apertum, antequam hæres obtineat ſe immitti in bonorum poſſeſſionẽ, debet obtinere illud aperiri ſeruata forma, quã ſupra, capite de aperitione teſtamenti, poſui. Quã
6 do teſtamentũ in ſcriptis receptum, caret requiſitis, ſcilicet teſtib. ſubſcriptione, & ſigillis, niſi fuerit militare teſtamentum, (de quorum teſtamentorũ militũ priuilegijs habes in toto titulo, ff. & C. de milit. teſt. quæ poteris videre) Iudex aliquandiu in illius exequutione ſubſiſtit, donec de teſtamẽti viribus diſcutiatur; ne pro poſſeſſionis eſſequutione inter aſſequi illam prętendentes ad arma deue
7 niatur. Iudex tunc per modum prouiſionis, ad euitandũ ſcandala ſine præiudicio iurium ambarum partium, & donec de meritis cauſe cognoſcatur, ad ſe poſſeſſionem auocat nomine curiæ retinendam; Inhiben. vtriq; parti, ne ad poſſeſſionẽ accedant, arg. l. fin. ff. de off. proconſu. & l. pro liberis, §. fin. de lib. caut. Quod decretum eſt merum interloquutorium, & ab eo non appellatur; cum poſſit quãdocunque reparari: quia Iudex poteſt cras reuocare, & alium conſtituere poſſeſſorem ei beneuiſum, vt per Paul. de Caſt. in conſ. 3. n. 2. lib. 2. & quod ab huiuſmodi decreto non detur appellatio, tenet Rot. Bonon. Dec. 79. nu. 6. Cou. Var. qq. cap. 17. nu. 4. Ratio, quia cum poſſit per Iudicem, vt dixi, ſemper reparari, dicitur ſummariiſſimum poſſeſſoriũ, Menoch. in vlt. remed. retin. nu. 41. (*Et, quod ex dicta clauſula, ſine præiudicio iurium ambarum partiũ, præſeruetur ius alterius etiã quoad poſſeſſionem, cui non cenſetur derogatũ tenuit Rot. vt in vna Maceraten. hæredit corã R.P.D. Pamphilio. die 4. Iunij* 1590.) Sed ſi nemo comparet, expectato debito tempore iuxta diſtantiam loci defuncti, infra quod proximiores, & ab inteſtato ſuccedentes veriſimiliter notitiam habere, & comparere, ac eorum iura deducere poſſint, hæreditatem hæredi illi ſcripto in teſtamento, de cuius iurib. dubitatur, ſine præiudicio ſuccedentium ab inteſtato, cum cautione de reſtituendo meliora iura habenti, ac alias eius arbitrio tradit. Dubitatum aliquando eſt in tribunali, an

hoc

Digitized by Google

hoc remedium l.fin.competat etiam fideicommiſſario. Et licet iam retroactis temporibus pluries viderim fideicommiſſario (purificato tamen fideicommiſſo) mandatum de eum in bonorum fideicommiſſo ſubiectorum poſſeſſionē immittendo concedi: tamen poſtmodum à nonnullis annis citra, re ſatis controuerſa, reſolutum eſt, remedium hoc fideicommiſſario non competere, niſi facta ab hærede grauato ſaltem verbali reſtitutione: ſine qua iura non tranſeunt in fideicommiſſarium l. reſtituta, ad trebell. Bart. d.l.fin.eod.tit.nu.9. verſ.aut eſt facta. Vbi Dec.conſ.25.nu.25.verſ.ſed tamen prædictis, qui teſtatur de communi; cum alijs per Menoch.in 4.remed.adipiſ. poſs. nu. 181. Et quod non propria auctoritate ſed de manu hæredis capienda ſit, teſtatur Put.deciſ. 3. de Teſtam. Remedium igitur eſt, quod adeatur Iudex, & citato hærede, ad faciendam dictam reſtitutionem, & tunc illo non reſtituente, in eius contumaciam Iudex legitimata prius eius perſona, mittit fideicommiſſarium in poſſeſſionem hæreditatis. Quam practicam ponit Petr. de Ferrar. in form.libell.quo mod ag.ex ſubſtitution.in ver.quodque in primo caſu. Aduerte tamen ad iſtum modum agendi, de quo in d. prox. Ferr.tunc à tali Iudicis pronuncia daretur appellatio. Nec video rationem, quæ poſſit adduci in contrarium, niſi forſan diceretur ad effectum euitandi circuitum, qui ſemper euitandus eſt, quando non eſt cum aliquo effectu, vt per Galleſ.ad for.cam.quęſt.4.nu.4. quam rationem puto non ſufficere; cum multa poſſint allegari in contrarium, & doceri quod circuitus non eſt inutilis ex rationibus deducendis coram Iudice appellationis. Nec in hoc vlterius elaborare volui, cum hæc quæſtio pluries fuerit in Rota propoſita, & præſertim in vna Romana bonorum de Comitibus coram Aldobrandino, tunc Rotæ Auditore, deinde Datario, ſucceſſiue Cardinali Ampliſſimo, & denique Summo Pontifice. In qua deciſum eſt, fideicommiſſarium ex remedio vtilis Saluiani interdicti in poſſeſſionem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum immittendum eſſe ex pluribus, de quibus in dicta deciſione facta de menſe Maij 1580. quæ ſatis fuit notatu digna. (*Et propterea non ab re cenſui illā in fin præſen-*
9 *tis capitis adiungere. Et quod ſententia immiſſionis in poſſeſſionem ad fauorem fideicommiſſarij, etiam nō facta ſaltem verbali reſtitutione ferri debeat, fuit etiam alias reſolutū in ſacro Vrbis Auditorio coram bon.mem. Aldobr.in vna Senogallien hereditatis, die 21. Iunij 1567. vbi de æquitate Canonica, & ad euitandum circuitum, fideicommiſſarius poteſt agere recta via pro fideicommiſſo abſq. dicta verbali reſtitutione. Bald. in cap. in præſentia, nu.31. in verſ. dubito modo, & ibi Dec.in 2.not.de prob. Pariſ.conſ.12.nu.115.li.*

2. &

2. & quia etiam fideicommiſſario vniuerſali competit actio hypothecaria.vt in l.1.& ibi Bald. n.2.C.comm.de leg.& ibi Iaſ.col.3. in princ.cum ſaluianum interdictum competat cuilibet habenti hypothecam,vt tradit Angel.Aret.in §.item ſeruiana, num. 9. vbi etiam Iaſ. nu.95. cum ſeq.)

Et hac deciſione,& rationib.in ea deductis ſtantibus, proculdubio credendum eſt, in Vrbis Tribunalibus in poſterum ſuper hoc verſiculo non amplius diſputatum iri. Sed tantum purificato fideicommiſſo abſq; aliqua verbali reſtitutione mandatum de immittendo fideicomiſſarium in poſſeſſionem bonorum fideicommiſſo ſuppoſitorum concedendum fore. Fideicommiſſario autem ſufficit ad obtinendum,probare poſſeſſionem bonorum, quæ ipſe petit de tempore mortis primi teſtatoris, ex cuius teſtamento agit Crau. conſ.61.verſ.ſed an ſufficiat,nu.60.in fin.& ratio,quia ea,quę teſtator tenuit plena poſſeſſione de tempore eius mortis præſumuntur propria, niſi contrarium probatur,vt per Bald.ibi citatum conſil. 362.de fœud.lib.1.in fin.

Nota amplius,quod remedium d. l. fi. de quo in princ. præſentis cap.diximus,competit etiam contra tertios poſſeſſores bonorum hæreditatis cum titulo poſt mortem,tamen teſtatoris acquiſito,vt per Dec.conſ.59.Afflict.dec.119.nu.6.Quod intellige quando bona poſſidebantur per defunctum tempore mortis: Quia hæres in dubio debet poni in eo ſtatu,in quo erat eius prędefunctus dicto tempore mortis.Et iſte poſſeſſor,ſeu contradictor,occupando poſſeſſionem poſt mortē,videtur,quodammodo ſpoliare hæreditatem: quia facta eſt occupatio de poſſeſſione vacante,vt per Paul.de Caſtr. in l.quamuis,eodem titulo,verſ.intellige dicta.(*Notandum inſuper, quod iudex domicilij etiam reſpectu bonorum alibi ſitorum, poteſt pronunciare hæredes in poſſeſſionem bonorum alibi ſitorum,eſſe immittendos,licet quoad illa exequutionem per litteras remittere debeat ad iudicem loci. Bart. in l. fin. num. 13. Ang. Alb.Corn.*Iaſ. *Zaccar.& alij in C.de edict.diu.Adr. tollen. Menoch de adipiſcen. remed. 4. num. 403.)*

Et quomodo iudex poſſit citari facere ſubditum exiſtentem extra ſuum territorium, docet Marant. in par. 6. de ordine iudiciorum in titulo de citatione primo membro iudicij ſub num. 40.quod non ita ſimpliciter affirmandum,ſed cum diſtinctione. Paul.de Caſtro in l.edicto nu.10.verſ.in ea gloſſ.C.de edict.diu.Adri.tollen.

Tenor deciſionis Sanctiſſ.de qua ſupra habetur mentio.

R. P. D.

Digitized by Google

R.P.D. ALDOBRAN.

ROMANA HAEREDITATIS DE COMITIBVS

Lunæ 30. *Ianuarij* 1581.

DOmini tenuerunt, fideicommiſſario vniuerſali, etiam antequam inſtitutus hæres ſaltē verbaliter reſtituerit hæreditatem ab ipſo aditā, cōpetere actionem hypothecariam contra pręfatum hæredem, vt hæreditatem per fideicōmiſſum relictam reſtituere cōpellatur. Hanc enim opinionem tenuerunt Corn. conſ. 132. num. 1. lib. 4. Iaſ. in l. 1. nu. 6. C. com. & in addit. ad Bar. de fideicom. hæred. in prin. Couar. in c. Raynutius. §. 10. num. 4. de teſtam. Alciat. in l. 1. col. pen. circa fin. ver. ſed an fideicommiſſario vniuerſali. ff. de leg. 1. & ibi Iacob. de Nig. nu. 131. & Bolog. nu. 313. Bell. inſtit. de fideicom. hæred. nu. 10. & ibi Miſinger. pariter nu. 70. Ant. Gomeſ. de ſubſtit. fideicom. num. 7. vbi plus voluit dari huiuſmodi actionem etiam ante aditam hæreditatem, eo quia competit officium iudicis ad cogendum hæredem vt adeat.

Cum itaque in ſpecie tot doctores habeamus hoc aſſerentes, & in contrarium nullus adducatur hoc particulariter negans ab horum opinione, viſum fuit DD. nullo modo eſſe recedendum, præſertim ad effectum, vt ſententia Rotalis poſſit dici notorie iniuſta, idque tanto magis cum ſatis vrgentibus rationibus nitatur.

Non eſt enim dubium quin l. 1. C. comm. de leg. tribuens legatarijs, & fideicommiſſarijs tres illas actiones hypothecariam, & rei vendicationem, habet quoq; locum in fideicommiſſario vniuerſali, ſicut in legato vniuerſali propter exequutionem fideicommiſſorū, & legatorū. l. 1. ff. de leg. 1. in quo conueniunt omnes in d. l. 1. in vlt. q. Bar. de leg. 1. vt in d. l. 1. C. com. de leg. & dicunt etiam omnes ſupradicti Doct. & voluit Corn. conſ. 307. n. 15. lib. 3. & bene apparet, quia facta verbali reſtitutione eſt indubitatum competere hypothecariam, ſed controuerſia eſt circa rei vendicationem, vt per Couarr. vbi ſup. & Neguſ. de pign. in fin. n. 4. ſi igitur competit fideicommiſſario poſt verbalem reſtitutionem, ergo neceſſe eſt, quod proue-

niat

niat ex diſpoſitione d.l.1.cum nullibi reperiebatur ſtatutum, quod antea fideicommiſſario vniuerſali competeret hypotheca, nec etiã legatario,& fideicommiſſario particulari,licet aliqui,qui ad hoc cõtrarium voluerint,propter l.creditoribus.ff.de ſepar. bon.quod tamen falſum eſſe,a ferè omnibus recentioribus eſt animaduerſum,vt per Alciat.in d.l.1.ſub num.89.de leg.1.Dubium quoq; non eſt huiuſmodi fideicommiſſario competere actionem perſonalem contra hæredem, qui iam adiuit, vt hæreditatem reſtituere compellatur. Bart.& Doctor.in l.ſi legatum.ff.ad trebellian.quo ſtante ſubintrat regula,quod in omnibus caſibus, in quibus datur perſonalis actio, detur quoque hypothecaria, d.l.prima,in fin.C.com.de leg.& hanc eſſe regulam tradunt bene Alciat.in d.l.1.nu.29.& Socin.Iun.num. 448.de leg.primo,quo fit,vt cum hæc ſit regula,qui fallentiam adducit,de ea clare docere debeat,idque tanto magis,quia cum Iuſtinianus profiteatur ſe has actiones legatarijs, & fideicommiſſarijs tribuiſſe ex coniecturata mente defunctorum,vt eorum voluntates facilius exequutioni demandari poſſent,nulla poteſt aſſignari ratio diuerſitatis, quare coniectura voluntatis teſtatoris non ita vrgeat contra hæredem,ſicut contra alios,& ita ante verbalem, ſicut poſt verbalem reſtitutionem, præſertim quia ita faciendo Iuſtinianus prouidiſſet de hypothecaria, tempore quo fideicõmiſſarius minus ea indigebat,& denegaſſet eo tempore quo ſibi plus ei erat neceſſaria. Cum enim ſine difficultate poſt reſtitutam verbaliter hæreditatem,huiuſmodi fideicommiſſario cõpetat perſonalis,& rei vendicatio,illi hoc non obſtante conceſſiſſet tertiam actionem,quando autem omnem habuiſſet actionem perſonalem,ſcilicet ex teſtamẽto hoc remedium denegaret; vnde cum huic caſui conueniant, & verba,& ratio l.1.C.comm.de leg. iuxta etiam regulas vulgares debet conuenire illius diſpoſitio, cum pręſertim hoc tendat ad faciliorem exequutionem vltimarum voluntatum.Non obſtat l.pacta, & l.reſtituta.ad Trebell.quia vltra,quod tunc temporis forte verum erat, non competijſſe huiuſmodi actionem,cum ea à Iuſtiniano introducta fuerit,vt dixi,Hæc & omnia alia adducta pro contraria parte,loquuntur de hęreditarijs actionibus,& conſequenter de illis quæ cõpetebãt defuncto,hæreditatis.n.eſt ſucceſſio in vniuerſum ius,quod defunctus habuit l.hæreditas de verb.ſign.Ille namque cum per aditionem ſint radicatæ in perſonam hæredis,non transferuntur de hęrede in fideicommiſſarium,niſi mediante reſtitutione,vel in illis caſibus in quibus lex hæreditatem habet pro reſtituta,l.fin.C.ad Trebell.& ad plus de illis quæ hæredi quæſita fuerunt mediante aditione,licet nõ competijſſent defuncto,vt videtur declarare Rip.in l.1.

num.

num. 10. & ibi Pariſ.nu. 12. ff. ad Trebell. ſed non loquuntur prædicta de illis actionibus, quæ non competebant teſtatori, cum à lege contra ipſum hæredem inductæ fuerunt.

Impoſſibile enim eſt, quod per reſtitutionẽ illæ competant, quia illas nec teſtator, nec hæres habuit, neceſſe eſt igitur, vt competãt abſque reſtitutione ex ſola legis prouiſione, & quamuis remediũ l. fi. C. de edict. diu. Adr. toll. competat fideicommiſſario poſt factã reſtitutionẽ, etiam quod nunquã competierit teſtatori, hoc nihil eſt, quia cũ illud remediũ ex aditione fuerit acquiſitũ hæredi. d. l. fi. poteſt tranſire de hærede in fideicommiſſariũ mediante reſtitutione, vt per Pariſ. in d. l. 1. n. 12. in fi. ad Trebell. quod nõ eſt in actione de qua agitur, vt dixi, quæ nunquã nec teſtatori, nec hæredi competit. Ex quibus tolluntur omnia, quæ in contrarium adducta fuerunt.

An autem ſententia, de cuius validitate agitur, poſſit dici lata in Saluiano correſpectiuato huic hypothecæ, quæ datur, vt hæres reſtituat hæreditatem DD. dixerunt particulariter videndum.

R. P. D. ALDOBRAN.

ROMANA DE COMITIBVS

Mercurij 17. Maij. 1581.

EPITOME.

Fideicommiſſario competit Saluianum interdictum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia ſemper præſumitur lata ex cauſa, quæ valere poteſt.*
2 *Et præſertim quando intentatur remedium ſaluiani, quia ſententia lata præſumitur lata ſuper eo.*
3 *Creditore ſatisfacto res ad eum amplius non pertinet.*

DOmini tenuerunt ſententiam de qua agitur latam eſſe in Saluiano interdicto cum illud, & non aliud remediũ poſſeſſorium Ill. d. Torquato competeret, vt alias fuit reſo-
1 lutum. Sententia enim ſemper præſumitur lata ex cauſa qua valere poteſt l. ſi quis ad exhibendum, ff. de except. rei iudic. l. hæc enim, ff. de ſuſpectis tut. Alex. conſ. 66. n. 2 lib. 5. Aym. conſ. 23. num. 2. cum alijs alleg. hinc eſt, quod ex actis ſententia declarationem recipit, l. ait prætor, §. ſi Iudex, & ibi gloſ. & Bart. de re iudic.
2 Idque tanto magis cum expreſse hoc remedium fuerit intentatum, vt ex commiſſione fungenti vice libelli apparet, nec obſtat, quod

quod non fuerit intentatum priuatiue ad alia remedia poſſeſſoria, quia nullum aliud competebat, vt eſt dictum.

Cui interpretationi verba ſententiæ non repugnabant licet enim in ſententia declaretur Ill. d. Hieronymum, & Federicum obligatos eſſe ad relaxandum, & reſtituendum d. Torquato poſſeſſionem hoc intelligendũ eſt, vt teneantur tanquam poſſeſſores rei vigore remedij poſſeſſorij, quod ex præcedentibus, & ſubſequentibus declaratur, in narratiua namque ſententiæ dum narratur lis dicitur, quod ea vertebatur ſuper poſſeſſione adipiſcendæ, & deinde ſententia mandat immitti in poſſeſſionem D. Torquatum, & imponit perpetuum ſilentium ſuper poſſeſſione ex quibus liquet intentionem Iudicis fuiſſe ſolum pronunciare in iudicio poſſeſſorio.

Nec obſtat, quod in præfato interdicto pronunciatum ſit creditorem immittendum limitare donec fuerit ſatisfactus, quia dd. diſtinxerunt hoc modo, aut agitur hoc interdicto pro conſequen. poſſeſſione rei, quæ non eſt in obligatione, ſed in cautione, & quando alicui debentur puta 100. & pro cautione eſt hypotecata domus, & tunc procedit obiectum, immiſſio namque fit ad effectum, vt conſequetur id, quod eſt in obligatione, & propterea tunc dicitur, quod debeat eum illa retinere donec ſit ſatisfactus, quia eo ſatisfacto il-
3 la res amplius ad creditorem non pertinet, & quando hoc remedio agitur ad rem, quæ eſt in obligatione, & quæ debetur, vt in hoc caſu non poteſt apponi hæc limitatio, videlicet legata eſt domus legatarius agit hoc remedio ad poſſeſſionem d. domus hoc caſu non poteſt pronunciare legatarium eſſe immittendum in poſſeſſionem domus retinen. donec fuerit ſatisfactus, quia ſatisfactio conſiſtit in exequutione poſſeſſionis domus, nihil enim aliud eſt dicere hoc quam, quod legatarius immittendus erit in poſſeſſionem domus retinendæ, donec exequeretur ipſam domum, quæ videretur mera nugatio.

Non obſtat impoſitio perpetui ſilentij, quia intelligitur ſecundum naturam remedij intentati, & competentis.

DE PROCESSV IN REMEDIO interdicti; Quorum legatorum. Cap. VI.

1 *Hoc interdictum competit etiam hæredi, & quo caſu.*
2 *Legatarius legatum de manu hæredis capit.*
3 *Monitorium in vim huius interdicti, & de clauſula, ſi quis, &c.*
4 *An legatario actio ſummaria, & exequutiua competit, & appellatio concedatur.*

Moni-

Digitized by Google

5 *Monitorium contra legatarium pro reſtitutione legati.*

1 INterdictum, quorum legatorũ, etiam hæredi ad auocandam poſſeſſionem rei legatę à legatario, qui propria auctoritate illã occupauit, 2 competit: quia legatarius propria auctorita te legatũ capere nequit, ſed de manuhæ 1 e dis capere debet, vt late in prox.c.poſuimus. Monitorium, quod in hoc iudicio fit eſt huiuſmodi. De mãdato, &c.& ad inſtantiam. D. A. legatarij. q.d.N. cuiuſdã caſalis ſiti in partibus Latij, iuxta, &c. vt in teſtamento per d. Antonium Maynardũ d. Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ Notarium ſub die, &c. recepto, & alias prout in actis ſi, & cum opus fuerit verificabitur, Moneatur d.B. nepos, & hæres dicti q.d.N. exaduerſo principalis, quatenus infra triduum proximũ, ſub mille ducat. &c. debeat eidem D. inſtãti, ſiue eius legitimo procuratori poſſeſſionem realem, actualem, & corporalem dicti caſalis, vt præmittitur legati, iuriumq; & pertinentiarum eiuſdem quorumcunque dimiſiſſe, relaxaſſe, & conſignaſſe, ac de omnibus, & ſingulis fructibus, redditibus, & prouentibus, ac emolumentis ex dicto caſali per eum habitis, & perceptis, & quæ percipi poterũt vſq; in diem illius relaxationis, etiam ad rationem quanti plurimi valent, valuerunt, & valere poterunt in futurum integre ſatisfeciſſe. Et ſi ſenſerit, &c. compareat, &c. Alioquin, &c. Si in pecunia conſiſtit legatum, dicatur, (debeat eidem inſtanti de ſumma ſcutorum
4 mille ſibi legatorum integre ſatisfeciſſe.) aduerſo tamen de apponendo in ſimilibus monitorijs clauſulam, & ſi ſenſerit ſe, etc. quia ſimilia monitoria, quæ fierent abſque dicta clauſula vitio nullitatis ſubiacerent, ſicut dicen. erit quando fierent à Iudice cum cauſæ cognitione, Ial. in l. ne quicquam num. 6. ff. de officio proconſ. Abb. in cap. 1. nu. 6. de cauſ. poſſ. et propr. Mand. in quæſt. 7. de monit. In iudicio legati conſequendi non ſemel dubitatum eſt, an actio exequutiua detur, ſeu in eo ſummarie procedatur, et an à condemnatione appellatio admittatur. Et quoad primam partem, vere affirmãdum eſſe cenſeo, ſummarie, et per viã ſimplicis citationis, abſq; monitorio, ſeu porrectione libelli procedi, vt per Iaſon in l. edicto. C. de edict. diu. Adr. tollen. num. 6. Becc. conſ. 17. lib. 1. quem refert Maſucrius ad practicam Papien. in form. libell. pro leg. gloſ. 1. in verb. tres actiones nu. 23. quam veriorem, et communiorem atteſtatur d. nu. 23. Natt. ad Alex. conſ. 98. vol. 2. in 1. additione, deciſ. Peruſina 23. num. 10. Et quod cauſa legatorum ſit exequutiua,

M ſecun-

ſecundum Angel. in authen. de hæred. & falcid. §. illud nu. 13. cuius opinio eſt de communi, & de communi atteſtantur infraſcripti, idem Franc. Beccius conſ. 17. num. 6. & per totum conſilium late comprobat Michael Craſ. in §. legatum, quæſt. 77. in fin. vbi ſubdit, non eſſe ab hac opinione recedendum, Simon. de Pret. de interpret. vlt. volunt. interpret. 2. dub. 3. num. 144. dicta deciſ. Peruſin. 23. per totum. Et prædicta videntur ſufficere, ad demonſtrandum, quod pro conſequutione legati competit legatario proceſſus ſummarius, & exequutiuus. Quo vero ad ſecundam partem circa admittendam, vel non admittendam appellationem, cum hoc non ſit de pertinentibus ad modum procedendi, ſed potius ad Signaturam iuſtitiæ, ad eã me remitto. Itq; circa vtramq; dubitationem atteſtor, quod non ſemel in Tribunali A. C. reſolutum, obſeruatumq; fuit, actionem ſummariam, & exequutiuam legatario contra hæredem competere pro legati conſequutione; & appellationem interpoſitam ſententiæ exequutionem non ſuſpendere. Ea credo ratione, quod mentis teſtatoris ſit, vt legatarius celerius ſuum conſequatur legatum, & vt ipſe legatarius, eiuſque hæres impenſis litium non grauentur; & deniq; vt legatarius eodem priuilegio gaudeat in legatum exigendo, quo hæres in hæreditatem conſequendo, præſertim quando hæreditas eſt opulenta, & non eſt opus detrahere Falcidiam ex legatis pro ſupplemento æris alieni ipſius hæreditatis. In hoc autem caſu, licet Iudex ſummariè, & exequutiuè procedat, tamen audiui Signaturam appellationem deuolutiuam, & ſuſpẽ
5 ſiuam concedere conſueuiſſe. Hæres autem, qui contra legatarium pro legati reſtitutione procedere vult, hoc vtitur monitorio. De mandato, &c. & ad inſtantiam A. hæredis vniuerſalis q. d. N. principalis, moneatur D. B. aſſertus dicti q. N. legatarius, detentor domus hæreditariæ prædicti q. N. ſibi, vt aſſeritur, legatæ, quatenus infra triduum proximum, ſub mille ducat. &c. debeat eidem D. inſtanti hæredi prædicto poſſeſſionem realem, actualem, & corporalem eiuſdem domus, iuriumq; & pertinentiarum illius reſtituiſſe, relaxaſſe, & conſignaſſe, legatumq; prædictum, quatenus ſibi debeatur de manu ipſius hæredis inſtantis recepiſſe. Et ſi ſenſerit ſe, &c. compareat, &c. Alioquin, &c.

DE INTERDICTO RETINENDAE. Cap. VII.

1 *Interdicto, vti poſſidetis, & vtrobique, quomodo procedatur.*
2 *Quaſi poſſeſſio dicitur de his, quæ actu non retinentur.*
3 *Mandatum quod in hoc iudicio conceditur.*

4 *Man-*

Digitized by Google

4 Mandatum de manutenendo aliquando eſt pars, interdum vero terminatorium iudicij.
5 Vbi agitur de titulo,rei,dicitur pars iudicii, & quo pacto procedatur.
6 Vbi de poſſeſſione duntaxat agitur,iudicii terminatorium eſt.
7 Vbi ad penſionis,reſponſionis,vel vſusfructus ſolutionem agitur, pariter iudicium terminat:& quis proceſſus ſeruetur.
8 Modus antiquus concedendi mandata de manutenendo.
9 Mandatum de manutenendo non conceditur, niſi parte legitime citata,& praeuia cauſæ cognitione.
10 Quædam alia in hoc interdicto retinendæ.
11 Decretum mandati de manutenen. quo ad Iudicem non tranſit in Iudicatum.
Secus ſi per cedulam à Iudice fuerit pronunciatum.

1 INterdictum,vti poſſidetis,& interdictum Vtrobiq; in hoc iudicio retinendæ exemplificatur.Monitorij ſuper hoc re-
2 quiſiti formulam ſuperius deſignaui. Quo monitorio exequuto,& reproducto,& probata poſſeſſione,vel quaſi,quę dicitur de his,quæ actu non retinentur,vt vſufructu,penſionibus,& annuis reſ-
3 ponſionibus,mandatum de manutenendo ſub hac forma conceditur.De mandato,&c.et ad inſtantiam A.principalis,mandatur Capitaneo,exequutoribus Curiæ ad quos ſpectat, quatenus viſis præſentibus, ſub &c. debeant eundem D.inſtantem in ſua poſſeſſione reali,actuali, & corporali domus ſitæ, &c. in qua exiſtit contra N. & alios quoſcunque moleſtatores nunc,& pro tempore inſurgentes manutenuiſſe, defendiſſe,& conſeruaſſe, nec ab aliquo in dicta eius poſſesſione,& fructuum perceptione moleſtari, aut perturbari permiſiſſe.Quoniam dicto N.citato,& intimato D.ita mandauit, die &c. Quod quidem mandatum de manutenendo in aliquibus cauſis pars, in aliquib. vero terminatorium iudicij eſt. Vbi de titulo rei
4 contenditur; qui poſſidet petit manuteneri ac probata ſua poſſeſſione per teſtes formiter examinandos, vel ſcripturas, ſeu partis confeſſionem,aut alias mãdatum de manutenendo obtinet. Agens vero hoc remedio interdicti retinendę debet verificare ſe poſſediſſe tẽpore turbationis,& litis conteſtata:alioquin nõ obtinebit, Bart. in l.1.§.fin. nu.18.ff.vti poſſidetis. Papien.in form. libell.pro turb. poſſeſſ.in ver.hodie tenet.nu.1.Alex.conſ.88.verſ.quoniam num.3.
6 vol.5.& in hoc pars iudicij,et non recipitur aliqua appellatio. Vbi de poſſeſſione tãtum agitur,et inter partes contenditur,primo Iudex,ne partes ad arma deueniant,tunc per modum prouiſionis, et

ex officio poſſeſſionem ad ſe auocat, vt ſupra in hoc ſecundo libro, de remedio l.fin.loquen.retuli; & nomine curiæ retinet, ſeu penes tertium citra iurium vtriuſque partis præiudicium ſequeſtrat, donec cognouerit quiſnam poſſideat,& manuteri debeat:ſubinde viſa poſſeſſione alterius ex collitigantibus, ad expeditionẽ cauſæ iuxta exitũ probationum procedit,& declarat poſſeſſorem in ſua poſſeſſione manutenendum,& tuendum eſſe ad l.ſi quis à te fundum, & l. Colonus de vi,& vi armata,& in cap.in litteris, de reſtit.ſpoliat. In caſu autem prædictæ ſequeſtrationis Iudex non dicitur aliquem ſpoliare,neque priuare ſua poſſeſſione:quia dicitur ſequeſter,vt per Pariſ.conſil.41.num.30.lib.1.& poſſeſſidet nomine illius, qui prius poſſidebat,vt in l.intereſſe puto.ff.de acquir. poſſeſſ. Mohed. deciſ. 298,Et quod in caſu prædicto Iudex ex officio debet modo præmiſſo procedere ad dictam ſequeſtrationem,dicit Abb.in cap.dilectus. nu.12. de ſequeſtr.poſſeſſ.& tract.Gorn.conſ.292.per totum, vol.3. In hoc terminat iudicium,& per appellationem exequutio non ſuſpenditur.Vbi vero ad ſolutionem penſionis,reſponſionis,aut vſuſfructus agitur,probata quaſi poſſeſſione reali,& vera actoris,man-
8 datum de manutenẽdo cõceditur.Mandata huiuſmodi de manutenendo nullo facto ordinario iudicio, ſed probata ſummariè poſſeſſione,citatis intereſſe putantibus per contradictas, etiam abſque
9 clauſula,Et ſi quis,&c.olim concedebantur. Poſt certum vero tempus,clauſula Si quis,&c.in illis apponi conſueuit. Demum ex prohibitione Pij V. in reformatione Tribunalis A.C. die. 4. Decemb. 1570. publicata in verſ. mandata de manutenendo non conceduntur,niſi parte legitime citata, et præuia cauſæ cognitione.

10 *Quibus viſũ eſt non inutile addere, quod ſi reus cõuentus probauerit ſe ante litẽ notã verè poſſediſſe, & cõtinuaſſe, ſtante huiuſmodi poſſeſſione,nullo modo conceditur actori mandatũ de manutenẽdo, vt in dec.diuer.390.p.1.corã Seraphino in vna Senen.Põtis Arrigo, quod quidẽ mãdatũ de manutenẽdo tuetur poſſeſſorem,ẽtſi ciuiliter tantũ poſſideat,gloſ.in l.1.§.vltimo,in verbo,poſſidet,et ibi Bart.in §.interdictum.num.2.ff. vti poſſidetis,vt per Rot. in vna Veronen. parrochialis S.Pauli coram Illuſtriſſ.D.Card.Mantica tunc Rotæ Audito die 8.Iunij 1592.vbi dicitur, quod in hoc interdicto retinendæ etiam in beneficialibus,titulus non eſt neceſſarius,ſed ſola poſſeſſio ſufficit,quia prædo in ſua poſſeſſione tueri debet, c. in litteris,de reſtitut.ſpoliat.& c.licet Epiſcopus. de præbend. lib.6. Abb. in c. quærelam.num.12.de elect.Couar.conſ.237.nu.12.lib.2.Dec. conſ.171.nu.11.verſ.& quando alter poſſidet,ſecus tamẽ quãdo eſſemus in concurſu poſſeſſorũ,quia tũc titulata poſſeſſio præfertur,vt te-*

Digitized by Google

tenuit Rota in vna Bonon.iuriſdictionis coram bo.mem: Card. Lancellotto die 1. Februarij 1574.nu.1. & 2.in lib.2.dec.diu. Et quod poſſeſſio inſtrumentalis, alio exiſtente in poſſeſſione, nullius eſt momenti, nec priuat poſſeſſorem teſtatur. Alex.conſ.83.nu.3.lib.2. Dec. conſ.400.nu.9.vbi quod hoc caſu non ſufficit recognitio coloni quãuis, §.ſi conductor.ff.de acq.poſſ.Bero.quaſt.47.maxime cum non appareat de aliqua continuatione poſſeſſionis, quos omnes ſequuti fuerunt DD. de Rota in vna Maceraten. hæreditatis coram R.P.D. Pamphilio die 11.Maij 1587. Quibus accedit, quod à decreto mandati de manutenendo, & alijs ſimilibus interlocutorijs non datur appellatio, cum grauamen poſſit reparari per appellationem à diffinitiua. Imo quandocumque conſtat Iudici de poſſeſſione alterius poteſt idem Iudex tale mandatum reuocare, nec quoad Iudicem tranſit in rem iudicatam l.quod iuſſit.cum ibi plenè notatis de re iudic.

11 Amplius non videtur pretereundum, quod decretũ mandati de manutenendo, quo ad iudicem nunquam tranſit iudicatum, & ſemper ab eo poteſt retractari, Rota in vna Valentina decimarũ. Ven. 23.Octob.1598.coram Illuſtr.D.Card. Seraphino tunc Rotæ Aud. & in vna Rom.vineæ 20.Maij 1582.corã R.P.D.Robuſterio, & propterea ſolet ſignatura ab hoc decreto mandati cõmiſſionem appellationis reiicere, ſecus tñ ſi per cedulã ſententia iſte manutenionis articulus fuerit à Iudice terminatus, quia tũc eã nõ totaliter reiicit ſed alteri Iudici cõmittendo reſcribit, vel cum clauſula ſi quid exequendũ fuerit, vel cõſtito, quod locus ſit Aegydianæ, vel quod in primis manuteneatur, qui fuerit manutenẽdus, & ita in facti cõtingẽtia nõ ſemel mihi occurrit in plurib.cauſis, in quib.ego fui procurator.

DE REMEDIO RECVPERANDAE. Cap.VIII.

1 *Remedium hoc eſt, pleniſſimum, generalius, & vtilius omnibus alijs remedijs.*
2 *Interdictum vnde vi, cui detur.*
3 *Qui termini ſubſtantiales in his iudiciis poſſeſſoriis ſeruantur.*
4 *In ſummarijs non eſt opus libello.*
5 *Nec litis conteſtatione.*
6 *Nec calumniæ iuramento.*
7 *In attentatis non ſeruantur termini ſubſtantiales.*
8 *In attentatis magis Iudicis contemptus, quam iuris, & partis læſio inſpicitur.*
9 *Termini ſeruati in petitorio, dicuntur etiam ſeruati in poſſeſſorio, & quare.*

10 *Termini ſeruati in vno iudicio proſunt etiam in alio, quod inciden ter oritur quamuis diuerſum.*

11 *Monitorium, & commiſſio habentur loco libelli.*

12 *Quid narrare debet in petitione, is qui agit remedio recuperandæ. Spoliatus præſumitur ſine iuſta cauſa à poſſeſſione cecidiſſe, niſi probetur contrarium.*

13 *Quæ neceſſario verificanda ſunt in hoc iudicio. Et in alio iudicio competenti contra poſſidentem ex titulo.*

14 *Condemnatus in hoc iudicio non auditur in petitorio, niſi purgato ſpolio vſque ad vltimum quadrantem.*

15 *Idem erit dicendum quoad expenſas, ſufficit tamen deponere Iulium vnum cum oblatione reſidui.*

16 *Secus dicendum erit, quoad expenſas reficiendas vigore commiſſionis, cum clauſula, refectis expenſis.*

17 *Quomodo, & quando detur eſſequutio fructuum contra condemnatum in hoc iudicio.*

Et quomodo Rota ſoleat reſpondere condemnato appellanti.

18 *Articuli, & iura in curia ſemper admittuntur, & quomodo. vt plurimum tamen ponuntur ad partes.*

19 *Remiſſoria in hoc iudicio quomodo detur, & quando denegetur.*

20 *In propbanis iudicijs paſſim datur remiſſoria ſine fumo, & cum retardtione expeditionis cauſa.*

21 *In propb anis, & ordinarijs iudicijs datur remiſſoria.*

22 *Actori ſuccumbenti in hoc iudicio appellatio denegatur.*

23 *Formula ſententiæ in cauſ. attentatorum, & an remedia reintegrandæ præſcribatur, ſicut cætera alia actiones præſcribuntur, habes in deciſion. inferius impreſſa.*

1 REmedium reintegrandæ exemplificatur in hoc iudicio poſſeſſorio recuperandæ, quod eſt pleniſſimum genera-
2 lius, & vtilius omnibus remedijs poſſeſſorijs. Et interdictum Vnde vi, deiecto, ſeu ſpoliato per vim compulſiuã datur. In his, & alijs omnibus ſupra relatis poſſeſſorijs iudicijs tan-
3 quam ſummariis termini ſubſtantiales, vt in aliis ordinariis cauſis non ſeruantur; ſed ta ntum hi quatuor, ad articulandum ad octauã diem, dicendum contra articulos, producendum omnia, & dicẽdum
4 contra producta ad ſecundam diem, omiſſo termino ad libellandum
5 quia in his libelli ſolemnitas non requiritur. Omiſſo pariter termi-
6 no, ad litem conteſtandum. Quia in ſummariis ſuperflua eſt litis cõ teſtatio, vt in Clem. ſæpe. de verborum obligat. citata per Afflict. deciſ. 283. num. 4. omiſſo etiam termino, ad iurandum de calumnia,

quia

Digitized by Google

quia iuramentum eiuſmodi non eſt neceſſarium, niſi à parte peta-
tur. Quæ omnia bene explicata fuerunt per Rotam in deciſ. 2. de
reſcript. in nou. et Put. dec. 334. lib. 2. Quorum terminorum omiſſio
7 nullitatem ex defectu citationis induceret. Vt in eiuſdem deciſioni-
bus. In ſpolio autem attentato, & in alijs attentatorum cauſis nulli
ſeruantur termini ſubſtantiales (*vt videre eſt in practicabilibus
Rotæ Romanæ de terminorum vſu, & qualitate nu. 8.*) cum Iudex
8 etiam ex officio, conſtito de attentatis, ad illorum reuocationem
procedat, & in illis magis Iudicis contemptus, quam læſio iuris, &
partis inſpiciatur. Vt per Archi. c. cordi. in fin. in 6. & tradit Fran.
in cap. illa. nu. 4. de appell. (*Et in eiſdem practicabilibus Rotæ eo-
dem tit. dicitur, quod ſi in cauſa nullitatis principaliter agitur, ter-
mini ſubſtantiales ſeruandi ſunt, ſecus ſi in ea incidenter procedi-
9 tur, vt ibi nu. 7.*) Si autem termini ſubſtantiales ſeruati fuerint in
petitorio, dicuntur etiam ſeruati in poſſeſſorio: quia petitorium ha-
bet in ventre poſſeſſorium, vt in deciſ. Aug. 16. Iunij 1553. in vna
10 Spoletana ſpolij. Sicut etiam dicimus, quod termini ſeruati in vno
iudicio, proſunt in alio; quod incidenter oritur, quamuis diuerſum
ſit, veluti poſſeſſorij nullitatis, & attentatorum, & ſi[illegible]um, vt per
11 Palæot. annot. 184. in manuſcript. In hoc autem iudicio poſſeſſorio
recuperandæ, in monitorio, ſeu reſcripto, quod loco libelli habetur,
vt per Dec. conſ. 483. nu. 7. Put. deciſ. 17. de ſenten. et re iudicata.
(*text. in cap. præterea, & ibi Abb. nu. 7. de dilation. Bald. in l. ele-
ganter. §. ſi quis poſt. ff. de condit. indeb.*) debet narrari, agentem
hoc remedio poſſediſſe, et propter iniuſtas cauſa cecidiſſe à poſſeſ-
12 ſione, et per illum, contra quem agitur indebite poſſideri, demum
concludere ſe debere reintegrari ad ſuam poſſeſſionem, et aduerſa-
rium condemnari ad reſtitutionem dictæ poſſeſſionis, vt per In-
noc. et alios in cap. cum ad ſedem. de reſtitut. ſpoliat. et in cap.
quærelam. de elect. Cauſa autem iniuſta licet exprimatur, illius
verificatio non eſt neceſſaria: quia actor præſumitur ſine iuſta
13 cauſa, à poſſeſſione cecidiſſe, niſi contrarium probetur, Innoc.
et alij communiter in cap. poſt. electionem. de conceſſ. præbend.
Roland. conſil. 6. num. 13. et conſil. 41. num. 14. volum. 3. ſed
tantum ſufficit docere de antiquiori poſſeſſione actoris, et de-
tentione rei conuenti, vt per Abb. in d. cap. cum ad ſedem. Alex.
conſil. 6. num. 5. volum. 3. & conſil. 89. quinto volum. Modum
autem articulandi pro eo, cui hoc interdictum competit contra
titulo poſſidentem, docet deciſio Pedemontana 93. numero 3. in
14 princ. ad quam recurre. Et condemnatus in hoc iudicio ſpolij
non auditur in petitorio, niſi purgato ſpolio, vſque ad vltimum

 qua-

Digitized by Google

quadrantem, vt per Bald. in cap. conquærente, in princ. de reſti t. ſpol. Abb. in c. accedens, & 20. vt lite non conteſtata. Aym. conſil. 140. n. 3. Tiraquell. in tract. de retract. conuent. §. 4. in 6. gloſ. nu. 23.
15 Et idem dicendum erit de expenſis reficiendis: tamen ante illarum liquidationem, ſufficit deponere vnum iulium cum oblatione integralis reſidui, facta illarum liquidatione, Mohed. dec. 311. Gomeſ.
16 dec. 16. Secus dicendum erit de expenſis reficiendis vigore commiſſionis habentis clauſulam (refectis expenſis) quia tunc debent realiter, & reintegraliter ſolui, nec agens auditur niſi præuia illarum taxatione, & ſolutione, immo non ſufficit oblatio cum depoſito, de quibus ſupra meminimus, Put. lib. 1. dec. 124. Verum cum de huiuſmodi poſſeſſorijs remedijs, illorumq; proceſſib. tanquam in practica quotidie occurrentibus, ſatis, late, & vltra onus ſuſceptum diſſeruerim placuit hæc quoq; pauca de fructibus, illorumq; reſtitutione, & exequutione referre. Licet igitur reſpectu poſſeſſionis fiat
17 exequutio, vt ſupra dixi iux. l. vnicam. C. ſi de momẽtanea poſſ. fuerit appellatum, tamen reſpectu fructuum, pendente appellatione, non fit exequutio, quia illorum cauſa non eſt momentanea, vt in d. l. vnica. C. de appellat. Idem erit dicendum de ſententia lata in poſſeſſorio, quæ condemnat in expenſis, & intereſſe: quia pendente appellatione non fit illorum exequutio, vt per Bart. & Bald. in l. creditor. §. iuſſus de appellat. idem voluit Specu. eod. tit. de appellat. §. in quibus. verſ. ſed quia appellatione. Afflict. dec. 358. in fin. Secus tamen ſi fiat exequutio rei ſpoliatæ, nam tũc fit exequutio in fructib. pendentibus, quia pars ſoli ſunt, vt in l. fructus pendẽtes. ff. de rei vend. Afflict. dec. 77. in fin. & propterea DD. de Rota condemnato appellanti de Apoſtolis reſpondentes quoad poſſeſſionem dant refutatorios: quo vero ad fructus, & expenſas terminum iuris. Antequam à ſupra relatis poſſeſſorijs iudicijs recedam, & ad alia deueniam, non ab re cenſui recedendum, tanquam quotidianum articu-
18 lum, & quotidie in tribunalibus controuerſum, quod articuli, & iura, quæ dantur in quolibet ex dictis iudicijs, ſemper in Curia admittuntur, licet reſpiciant petitorium, cum ſolita clauſula (ſaluo iure impertinentium, & non admittendorum) quia illi deſeruiunt ad coadiuuãdum ipſum poſſeſſoriũ, Rot. dec. 5. de ſequeſt. poſſ. & fruct. in nou. Abb. in c. 2. nu. 2. de cauſa poſſ. & propr. Dec. conſil. 84. col. pen. ad fin. verſ. non obſtat. Afflict. dec. 7. per totam, Pariſ. conſ. 60. nu. 7. vol. 3. ſolum etenim de illorum releuantia diſputatur, quando petitur remiſſoria, Hoſt. & alij in c. cum contingat. de offic. deleg. ibi Anto. de But. qui teſtatur de obſeruantia, etiam dicit Ang. in l. ſi in ſpeciali, de rei vendit. Dec. conſ. 517. num. 3. Rot. deciſ. 25. de teſtib.

teſtib.in antiqu.& de obſeruantia teſtatur Verall.deciſ.145. li. 1.in manuſcript.& in impreſſis deciſ.147.1.par.Tamen Rota d.deciſ.15.
19 de Teſtib.& Pariſ.conſ.67.nu.38.vol.4.dicunt,quod admittitur teſtes,examinantur,& ponuntur ad partes:& deinde ſi de eis erit habenda ratio,in actis per particulare decretum Iudicis ponuntur;&
20 ita de ſtylo Curię ſeruatur.(*Vſque adeo,quod teſtes poſiti ad partes non probant,niſi ex Iudicis decreto in actis ponantur, etiam, quod fuerint corã Iudice examinati.Dec.& alij.in l.ea.C. de edend. Pedemon.dec.1.fere per totam,præſertim n.47. & 50.& in dec.diuer. coram Decano 445.part.1.*) Remiſſoria autẽ in hoc iudicio poſſeſſorio nõ datur,præſertim in longinquis partib. niſi ſine retardatione vlterioris proceſſus:cum in huiuſmodi remedijs non ſoleant admitti exceptiones requirentes altiorem indaginem,prout nec illę, quæ in continenti probari non poſſint, & quæ concernant petitorium,vt dicit Abb.in cap.fin.de ord.co.Et licet aliquando remiſſoria detur in poſſeſſorio recuperandæ, tamen id procedit, vbi exceptio probanda reſpiceret poſſeſſorium ipſum,non autem petitoriũ, prout fuit reſolutum in Rota in cauſa Portuen. de Columna die 9.
21 April.1579. coram Seraphino.In prophanis,& iudicijs ordinarijs paſſim datur remiſſoria ſine fumo, & cũ retardatione expeditionis cauſæ, vt in d.dec.in his,& pluribus alijs caſibus,quibus remiſſoria, vel conceditur, vel denegatur, deq; illius proceſſu. Vide ſcripta per
22 Veſtrium in lib.6. ſui tract.in rub.de remiſſ. ad partes.Nec ſilentio prętermittendum,quod appellatio non permittitur à ſententia abſolutoria lata ad fauorem rei conuenti in ſimilib. poſſeſſorijs iudicijs,vbi locus eſt Aegydianæ conſtitutioni;& non dicatur quod illa tantũ procedit in actore,non autem in reo conuẽto.vt no.Ang.in l. quiſquis,C.quorum appell.Quoniam in contrariũ videtur eſſe veritas:nõ.n.debet licere actori,quod reo nõ permittitur, vt per Spec. de dila.in §.fi.verſ in ſumma,Affl.d.210.nu. 6. cum abſurdum eſſet, quod vnus poſſet appellare. alter, vero non, cum in iudicijs ſeruetur ęqualitas:& hanc opinionẽ tenẽt,omnes,quod refert Cont. ad. l.vnicã.lim.17.per totã.C.ſi de moment.poſſ. & ita ſeruat Rota, vt per Angel.lib.3.dec.44.in repert.de appell.prohib.nu.6. Quib.addo circa admiſſionem articulorũ,quod licet illi per Iudicem admittantur cum dicta clauſula præſeruatiua,ſaluo iure impertinentium, & non admittendorum;tamen ea operatur, vt illis poſtmodum viſis in Camera, & conſtito de illorum impertinentia debet eos reijcere,vt bene explicat Iaſ.in l.ſi duo patroni,§.idem Iulianus.nu.13. ff.de iureiuran.qui autem dicuntur pertinentes, vel impertinentes ibidem videre poteris: & quando facile poſſit apparere de illorum imper-

impertinentia habes per Grammat.in dec.45.nu.5.vſq;ad num. 9. Paril.in conſ. 67. vol. 4. Rota in vna Camerinen. legati, coram R. P. D. Penia die 27.Iunij 1594.& quod reijciuntur etiam depoſitiones teſtium receptæ ſuper illis dicit Marant. in tit. de poſitionibus,ſeu articulorum produƈtion.6.part.in verſic.quod autem, nu. 23.in princ.Io.Andr.& Imol.& communiter doƈt. in cap.cum contingat,de offic.delegat. Et quod quis non teneatur illis reſpondere affirmat Specul. in tit. de poſitionibus in §. quibus modis poſitiones reprobentur ſub num. 1. circa med. in verſiculo ſi vero certus eſt part.2.antiq.impreſſ. & ſicut diximus de impertinentia articulorum pari ratione dicendum erit de impertinentia interrogatoriorum,quę cum viſa ſuerint impertinentia à Iudice erunt reſecanda,quæ autem dicantur impertinentia tradit Rip.in l.1.nu. 41. ff. ſi certum pet.

23 De modo autem procedendi in cauſa attentatorum cum ſingula ſatis diffuſe per Lancellottum in eius ſolemni traƈtatu de attentatis doƈtiſſime,& copioſe relata fuerint nihil aliud ſcribere viſũ eſt, ſed tantum addere,vt præſertim Tyrones,ſciãt euenienti caſu,quomodo in ea ſit ferenda ſententia, & quibus verbis concipienda placuit pluribus hic illius formulam ſubijcere, videlicet.

Chriſti nomine inuocato, per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam, quam pro tribunali ſedentes, & ſolum Deum præ oculis habentes de iuris peritorum conſilio ferimus in his ſcriptis in cauſa, & cauſis quæ coram nobis in prima verſæ fuerunt, & vertuntur inſtantia inter D. N. aƈtorem ex vna, & D. N. reum conuentum de,& ſuper ſpolio, & purgatione attentatorum, rebuſque alijs in aƈtis, & proceſſu cauſæ, & cauſarum huiuſmodi latius deduƈtis, & illorum occaſione partibus ex altera, dicimus pronunciamus,ſententiamus, decernimus, & declaramus poſſeſſionem, ſeu occupationem, Tenutæ.N. cum omnibus ſuis iuribus, & pertinentijs per eundem N. poſt inhibitionem, de qua in aƈtis ei legitime præſentatam, apprehenſam, & captam fuiſſe, & eſſe attentatam, & innouatam, illamque cum omnibus inde ſequutis, quæ de faƈto proceſſerunt reuocanda fore, & eſſe, & reuocamus, ipſumque N. à detentatione, et occupatione huiuſmodi in totum tolllendum, et remouendum fore, et eſſe, prout tollimus, et remouemus, et præſatum N. ad priſtinum ſuum ſtatum, et poſſeſſionem, in quibus ante huiuſmodi attentata, & inhibitionem fuerat plenarie reſtituendam, et reintegrandam fore, et eſſe, prout reſtituimus, et reintegramus, mandatumque deſuper opportunum de illam reſtituendo,et amouendo reſpeƈtiue decernendum,

et re-

& relaxandum fore & eſſe, prout decernimus, & relaxamus. Moleſtationesque, vexationes, perturbationes, & impedimenta quæcunque per præfatum N. eidem N. ſuper præmiſſis quomodolibet præſtitas, factas, & illatas, factaque, præſtita, & illata fuiſſe, & eſſe temerarias, iniquas, indebitas, & iniuſtas, tamerariaque, iniqua, indebita, & iniuſta, ac de facto præſumptas, & præſumpta, illaſque, & illa eidem N. minime facere licuiſſe, neque de iure licere, & proptere a in, & ſuper illis eidem N. perpetuum ſilentium imponendum fore, & eſſe, prout imponimus, & nihilominus eundem N. in fructibus a tempore occupationis citra ex eadem tenuta perceptis, & vſque in diem illius dimiſſion. percipien. ac in expenſis in huiuſmodi cauſa legitime factis condemnandum fore, & eſſe, prout condemnamus. Quorum & quarum liquidationem, & taxationem reſpectiue nobis in poſterum reſeruamus. Et ita dicimus, pronunciamus, & ſententiamus, decernimus, & declaramus; omni meliori modo.

DE MODO PROCEDENDI IN CAVSIS reſtitut. in integr. Cap. IX.

Remedium reſtitutionis in integrum extraordinarium eſt, et in illius iudicio nunquam, aut raro pronunciatur A. eſſe, vel non eſſe in integrum reſtituendum: Sed tantum incidenter iudex cognoſcit, et ſubinde ad vlteriora in negocio principali procedit. Quia quatenus reſtitutionem petens, reſtituendus de iure veniat per proceſſum ad vlteriora habetur pro reſtituto, et ſic ita euitatur circuitus. Vt habetur in formulario procurat. in titulo de reſtitut. in integr. Caſſad. ibi citat. deciſ. 8. num. *6*. de præſcript. Veſtr. eodem titul. lib. *8*. num. 17. et quod Iudex non debet ſuper reſtitutione in integrum pronunciare, ſed tacite ad vlteriora procedere habetur per Marcheſ. in cap. primo, part. ſecunda, de comm. San. nullit. num. *64*. Si enim Iudex aliquem in integrum reſtituendum eſſe pronunciaret, materiam appellandi parti aduerſæ præberet, et ſic tres ſuper reſtitutione, et aliæ tres ſuper re principali ſententiæ dicerentur. Super modo procedendi in hoc iudicio ſufficiet dixiſſe, quod petens reſtitutionis beneficium, terminos, qui in aliis ordinariis iudiciis ſeruari ſolent ſeruare debebit; Huic etiam addo, quod procurator petens reſtitutionem in integrum debet habere ſpeciale mandatum ad illam petendum, Abb. in cap. ſuſci-

Digitized by Google

ſuſcitata extra ſub num. 6. de reſtit. in integr. aliqua alia de reſtit.
in integr. habes infra: Qui autem hoc extraordinario remedio vti
poſſint, & in quibus neceſſaria ſit reſtitutio, ac infra quod tem-
pus petatur. Item quomodo ſignatura reſcribere ſolet abunde
retulit Veſtrius in quarto libro de dolo, & contum. & lib. 8. cap.
3. de reſtit. in integr. & per eundem moder. Marcheſ. in toto eodem
titulo quem conſule. Nec prætereundum cenſui, quod quando pe-
titur beneficium reſtitutionis in integrum aduerſus inſtantiam ab
illis, quibus alias de iure competit, ſequitur quod tale beneficium
poteſt peti coram eodem iudice, & non eſt neceſſe adire principem,
quia quilibet Iudex, ſiue ordinarius, ſiue delegatus ſit, poteſt de
reſtitutione in integrum cognoſcere, & illam concedere maxime
incidenter in cauſis coram eis verten. vt in l. ſi C. vbi, & apud quem
citat. per Marant. de Ordin. Iud. in 5. part. ſub num. 36.

ALIA EOD. TIT.
Cap. X.

1 *Extrema probanda in hoc iudicio recuperanda.*
2 *Ex poſſeſſione de præterito præſumitur de præſenti.*
3 *Secundum extremum probatur ex ſuſtentatione litis.*
4 *Extrema requiſita in iudicio petitorio.*

IAm dixi, & nunc repetendum eſſe cenſui, quod
extrema probanda in iudicio recuperãda ſunt
1 hic ſecundum probare actorẽ antiquitus poſ-
ſediſſe, & conuentum nunc poſſidere, Menoch.
de recuperan. poſſ. in prælūdijs num. 21. Galleſ.
in formul. variar. commiſſ. in primo tract. c. 28.
ſuper ſpolio de primo extremo habetur infra, &
quod ad probandum ſpolium ſufficiat probari
ſe poſſediſſe ante ſpolium, licet quis non probet ſe poſſidere tem-
2 pore ſpolij, cum ex poſſeſſione de præterito probetur poſſeſſio de
præſenti, vt inferius probabitur, & quod hæc ſit communis opi-
nio atteſtatur, Rip. in cap. 3. num. 32. extra de cauſ. poſſeſſ.
& propriet. licet ipſe videatur tenere contrariam ſententiam, ta-
men ibi aſſerit tutius eſſe in iudicando à communi non recedere,
qui enim ſemel poſſedit, præſumitur de præſenti poſſidere, Bartol.
in l. ſiue poſſidetis ſub num. 6. & 7. C. de probationibus. De
3 ſecundo autem extremo ſatis dicitur conſtare ex contradictione,
& ſu-

Digitized by Google

et ſuſtentatione litis, præſertim vbi tractatur de iure in corporali, Ant. de Butr. in c. ſuborta. num. 7. de ſenten. et re iudic. Alexan. conſil.73.in princ.lib.2.Socin.conſil.18.num.17. lib.2. quos ſequuti fuerunt domini de Rota in vna Romana rationis Bancariæ dd. de Boſchis,et Gauotijs, coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Pamphilio, tunc Rotæ Auditore, in qua ego fui Procurator die 27. Octobris 1586.Deciſ.de Graſſ.42. de reſtitut. ſpoliator. vbi dictum fuit per DD.conſtare de primo extremo ex inſtrumento captæ poſſeſſionis, de ſecundo autem extremo ex ſuſtentatione litis cum alijs adminiculis.Et quod ſecundum extremum probatur per ſuſtentationem litis,eſt text in l.qui ſe lici.ff. de pet. hæredit.& l.is qui ſe obtulit, & l. ſi autem,ff.de re iud.Caputaq. deciſ. 369.nu.12. per Pariſ.conſil. 54.lib.3. Cumq;hæc pauca dixerim de poſſeſſorio non dicendum
4 erit de extremis requiſitis in petitorio ſcilicet in rei vendicatione, in qua duo videntur neceſſario conſideranda,et verificanda,vt puta dominium,vel quaſi,ex parte actoris;et poſſeſſio,vel quaſi ex parte rei, Iaſ. in §. omnium inſtit.de act.nu.22.et hæc ſuperius dicta in proximo præcedenti, et præſenti cap. ſatis ſufficiant pro docendo modum procedendi,et requiſita probandi in hoc ſpolij iudicio, remanet tantum non inutile referendam notabiliſſimam reſolutionem in hoc articulo actionis ſpolij, factam in Sacro Rotæ Auditorio, quam cauſarum Patroni perpetuo menti retineant, et ad eam
5 in facti contingentia recurrant, quam hic pro illorum, ac litigantium vtilitate imprimendam fore iuſſi,tenoris infraſcripti.

R.P.D. SERAPHINO

Nullius, ſeu Mediolanen. remedij reintegrandæ.

Mercurij 17. Maij 1600.

EPITOME.

REmedium cap. reintegranda 3. quæſt.1. preſcriptione tollitur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Remedium cap. reintegranda eſt præſcriptibile, quemadmodum cætera actiones, licet priuilegiatæ.*
2 *Adducuntur fundamenta, & auctoritates in contrarium.*
3 *Omnes actiones tolluntur præſcriptione quadragenaria.*
4 *Leges abhorrent dominia rerum ſtare ſemper ſub incerto.*
5 *Præſcriptio ſicuti tollit dominium multo magis debet tollere actionem.*
6 *In remedio cap. integranda debent probari duo extrema,*
7 *Extrema poſſunt probari per teſtes de fama, & de auditu.*
8 *Poſſeſſorium abſorbet petitorium.*
9 *Opinio hæc eſt magis communis.*
10 *Quid importent verba (quacunque temporis conditione) in cap. reintegranda.*
11 *Pactum de retrouendendo quandocunque, & perpetuo ſpatio triginta annorum excluditur.*
12 *Nulla eſt differentia inter ius ciuile, & canonicum.*
13 *Non eſt verum præſcriptionem fuiſſe adinuentam propter dominium, & non propter poſſesſionem.*
14 *Debilior eſt poſſeſſio, & minori tempore amittitur.*
15 *Exceptio præſcriptionis, non ſolum dominium, ſed etiam poſſeſſionem reſpicit.*
16 *Præſcriptione hanc intelligunt DD. procedere contra actionem ſpolij ſimplicis prouenientis ex probatione duorum extremorum, non autem vbi conſtaret de vi, dolo, & mala fide.*
17 *Aduerſus dolum, & malam fidem, nulla præſcriptio opponi poteſt.*

FVit mihi per memoriale Sanctiſs. D. N. commiſſa ardua illa quæſtio, & adeo inter iuris interpretes controuerſa in Rota proponerem. An remedium cap. reintegranda, 3. quæſt. prima ſit impræſcriptibile, vel potius alia præſcriptione tollatur, & cauſa per DD. exactiſſime diſcuſſa, fuit concluſum, omnibus idem ſentientibus, vno tantum excepto hoc remedium præſcriptione tolli, quemadmodum cæteræ actiones, quantumuis priuilegiatæ, ſed antequam ad rationes deciſionis veniam, non erit inutile rationes, quibus mouentur Doctores contrarium ſentientes deducere, vt earum cum contrarijs argumentis collatione facta, veritas facilius eruatur.

2 Pri-

2 Primum itaque,& præcipuum fundamentum huius ſententiæ ſit in dicto cap. reintegranda in illis verbis, quacunque temporis conditione, Ex quibus colligunt nullo tempore hoc remedium præſcribi.

Secundo deducitur auctoritas gloſæ fin.& Doctorum.qui eam ſequuntur in cap. ſollicite de reſtit. ſpoliat.quæ vult perpetuo agi poſſe hoc remedio.

Tertio nituntur actoritate Rotæ,quæ ſæpius hanc ſententiam amplexa,vt videre eſt in deciſ.Caſſad.6.de reſtit.ſpoliat.Puta 118. lib.1.Moded.18.de reſtit.ſpoliat.Simonett.60.Verall.296. lib.1. & Mohed.ai. repertam fuiſſe annotationem Ludouici Romani atteſtantis idem antiquis temporibus Rotam cenſuiſſe, & deinceps in pluribus cauſis auctoritatem antiquarum deciſionum Rota eſt ſequuta.

Quarto videtur hæc opinio,niti ratione rationabilis odij, quo digni ſunt illi, qui aliorum bona,& poſſeſſiones inuadunt, qui ideo nulla tuti ſunt præſcriptione,quæ neque dari poteſt,etiam poſt decurſum tempus mille annorum, ſi a principio ſpoliator fuit doloſus,vel violentus,iuxta receptiſſimam Canoniſtarum opinionem.

Poſtremo allegantur auctoritates plurimorum Doctorum, qui hanc ſententiam defendunt,quorum fiet mentio in ſolntione argumentorum huius partis.

Contraria vero opinio nititur multis,vrgentiſſimiſque argumentis, & auctoritatibus.

3 Et primo, quia tam iure ciuili, quam Canonico omnes actiones tolluntur præſcriptione quadragenaria,vt probatur in l.ſicut, & l. omnes. C. de præſcript. triginta, vel quadraginta annorum, Authen. quas actiones, C. de Sacroſanct. Eccleſ. cap. ad aures, & cap. illud, & cap. quia indicante de præſcript. cap. placuit il primo, & cap. poſt quingentos 16.quæſt. 3.in quibus iuribus ponderantur dictiones vniuerſales qualemcunque actionem tollentes & maxime in cap.ad aures,vbi omnis prorſus excluditur actio,quę verba ponderant Ruyn. conſ.103.num.7. lib. 5. & facit Iaſ. conſ. 115. num. 27. lib. 4. Aym. conſ. 294. Roland. conſ. 72. num. 20. lib. 2.

4 Secundo leges abhorrent dominia rerum ſtare ſemper in incerto, l. prima de vſucap.§. 1.inſt. eod. l. cum notiſſime C. de præſcr. 30.annor. & etiam litium immortalitatem, l.fin. & ibi gloſ.in verbo finis pro ſuo.

5 Tertio cum temporis præſcriptio tollat dominium,quod eſt maximi præiudicij,vt per Bartol. in l. rem alienam de pig. act. multo magis

magis debet tollere hanc actionem poſſeſſoriam leuioris præiudicij, vt arguit Caſtrenſ. conſ. 205. num. 3. lib. 1. Socin. in l. rem quæ nobis, num. 18. de acquir. poſſeſſ. Pariſ. conſ. 1. num. 155. lib. 1. Bald. de præſcript. 4. par. princ. quæſt. 20. num. 1. Roland. conſ. 72. num. 19. lib. 2. & conſil. 6. num. 8. lib. 3.

6 Quarto multum hanc ſententiam comprobare videtur, ſi conſideremus quid in hoc remedio, & quomodo veniat probandum, nam cum ſufficiat probare duo extrema, nempe poſſeſſionem antiquiſſimam actoris, & poſſeſſionem recentem rei, & illa

7 probari poſſit etiam per teſtes de fama, & de auditu, qui in antiquis admittuntur, & ſemper eueniat, vt propter antiquitatem, & ſiniſtros caſus bellorum, incendij, peſtis, & ſimilium inſtrumenta, quibus poſſeſſores ſeſe tueri poſſent, ſint deperdita, vel etiam vetuſtate conſumpta, certe ex tali perpetuitate huius remedij facile Domini proprijs bonis iniuſte priuabuntur in maximum præiudicium reipublicæ, vt per Mohedanum deciſ. 17. de reſtitutione ſpoliatorum. Sarmien. de redditibus Eccleſ. part. 1. cap. quarto, num. 11. & Selecta. interp. lib. 2. cap. 13. num. ſecundo, & quod eſt valde abſurdum remedio poſſeſſorio, adeo priuilegiato circa probationum qualitatem tollitur dominium legitime pręſcriptum, & redditur inutile aduerſus omnes iuris regulas, quibus perpetuo traditum

8 eſt petitorium abſorbere poſſeſſorium, et nihilominus hic contrarium euenit.

9 Quinto negari non poteſt; ſi enumeremus auctores hanc opinionem ſequentes hanc eſſe magis communem, prout teſtantur Gabriel. concluſ. quinta, num. 64. de reſtitutione ſpoliator. Contar. de moment. poſſeſſ. §. 4. limit. 2. num. 26. vſque ad num. 29. Pontan. de ſpol. lib. 3. cap. 2. num. 91. Decian. conſil. 65. num. 2. lib. 3. Crot. conſ. 47. num. 29. lib. 1. Honded. conſil. 82. num. 49.

His rationibus adducti Domini hanc ſententiam amplexi ſunt, ſupereſt ſolum reſpondere his, quæ in contrarium deducta fuerunt.

10 Et primo, quia Baſis contrariæ ſententiæ tota conſtituitur in cap. reintegranda, videndum eſt de intellectu illorum verborum, quacunque temporis conditione, quæ reguntur ab illis verbis in fine poſitis perdidiſſe noſcantur, et certum eſt naturalem, et verum ſenſum conditionis temporis referri potius ad qualitatem miſſionis, quam ad temporis quantitatem lege prima, §. denique ait. de aqua, et pluuia arcenda l.

te-

Digitized by Google

teſtium, in princ.de teſtib.Rebuff.in l.conditionales 62.ver.4.de verb.ſignif.quod eo magis dicendum, quia referuntur ad deperditionem,quæ non temporis curſum, ſed initium amiſſionis reſpicere videtur,prout,& aliæ qualitates ibi appoſita,captiuitatis,doli,violentiæ, & quarumcunq; iniuſtarum cauſarum,quod ſenſiſſe videtur ibidem Archid.dum dicit forte ibi erat guerra,vel metus latronum nemo audebat ibi morare,& hęc verba importare qualitatem temporis,et non præſcriptionem,de qua in eo text. non agebatur, tradit Cont. de mom. poſſ. §.4.limit.2.nu.22.poteſt Bellam.et Io.de Turrecrem.Caſtren.conſ.105.nu.3.part.1.et bene Galleſ.de exerc. iuriſcon.lib.3.nu.56.Modern.in remed.15.recuperan.num.422. et demum ita videntur ſenſiſſe Gratianus huius canonis compilator, qui in ſummario ſuo ante hunc canonem non apponit dictionem temporis,ſed ſimpliciter ait ablata quacunque conditione in eodē loco,vnde ſubrepta fuerant eſſe reuocanda,et hunc verum, et germanum ſenſum appellat Nicol.Grauatius ad Veſtrium. lib. 2. cap. 3.nu.41. neq; eſt veriſimile Pontificem vna vocula,eaque ambigua voluiſſe totam materiā pręſcriptionum ſubuertere,vt in hac eadem materia præſcriptionū tradit gl.in c.1.§.præterea,in verb.præſcriptione,de capit.Cōradi,vbi verba illa nulla obſtante pręſcriptione interpretatur,de decemnali,vel vicemnali,nō autem de 30.aut 40. annorū præſcriptione, hac ratione mota,ne totā materiā præſcriptionum multis vigilijs excogitatam ſubuertere,et radicitus euellere videatur,quā gloſſam cōmuniter eſſe approbatam conſtat ex traditis per Tiraq.de retract.conuentio.§.1.gloſſ.2.nu.12.quod ex eo confirmatur, quod poſteriores Pontifices in c. ad aures, et alijs ſupra allegatis trigenariā et quadragenariā præſcriptionem omnem prorſus actionem excludere voluerunt, adeo quod et ſi verba illa conditione temporis importarent præſcriptionem, nihilominus eis ex ſequentibus conſtitutionib. derogatum fuiſſe appareret.

Secundo non obſtat auctoritas gloſſæ, in cap. ſolicite de reſtit. ſpoliator.vbi ait,ad damnum,ſiue pœnam perpetuo agi poſſe, quia nulla conditum temporis apponi poteſt,cap.reintegranda 3.quęſt. 1.nam ſublato fundamento, quod fit in dicto cap. tollitur etiam opinio glos. quæ illi innititur, præterea cum vtatur dictione, perpetuo,ea eſt intelligenda, prout in ſimilibus terminis paſſim vſurpatur, vt iſta perpetuitas concludatur ſpatio 30. vel 40. annorum opponi poſt. inſt.de par.pet.et temp.act.et concordantes textus deſumi poſſunt apud Briſſon. de verb. ſignif. in verbo perpetuæ actiones, et poteſt etiam intelligi de actionibus, quæ competunt aduerſus violentos,et doloſos,cum loquatur de damno illato, et de

N pœna

Digitized by Google

pœna,& hic nõ eſt caſus de quo agitur,vt infra dicitur quare Doct. qui ſimpliciter referunt,& ſequuntur hanc gloſam non multum faciunt pro hac parte,cum ſint intelligẽdi iuxta vulgarẽ ſignificationem dictionis, perpetuo in hac eadem præſcriptionis materia non obſtante quacunque vniuerſitate, & prægnantia verborum, vt in

11 pacto de retrouendendo quandocunque, & perpetuo cenſuit Rota ſpatio 30.annorum excludi ex conſ.Bal. 303.lib.1.in cauſa Reatina tenutæ 13.Aprilis 1579.coram Illuſtriſſ.Lãcellotto,& 12. Decembris 1588.corã R.P.D.meo Pamphilio,& gloſſam ita ſenſiſſe eſt veriſimile,poſtquam fecit mentionem temporalium, & perpetuarum actionum,iuxta iuris ciuilis diſpoſitionẽ, quæ clara eſt, nec ab ea recedit ius Canonicum,vt ex allegato c.ad aures,& alijs aperte colligitur,& in materia præſcriptionis excepto caſu malæ fidei,nulla

12 eſt differentia inter ius ciuile,& canonicum,vt tradunt Abb.& alij

13 in c.de præſcript.neque obſtat,quod præſcriptio ſecũdum aliquos fuerit inuenta propter poſſeſſionem,quia hoc eſſe falſum colligitur ex cap.iubemus 16.q.3.& ex l.fi.C.de edict.diu.Adr.toll. & ex l.cõ-

14 petit.C.de præſcriptio.30.vel 40.annorum, imo multo debilior eſt poſſeſſio,& minori tempore amittitur,vt per Innoc.in c.quærelam, & ibi Bellam.nu.10.& alios relatos per Contard. vbi ſupra nu. 31. neque obſtat,quod in iudicio ſpolij non admittatur exceptio domi-

15 nij,quia exceptio præſcriptionis non ſolum dominium,ſed etiam poſſeſſionem reſpicit,& ideo non minus eſt admittenda quam exceptio illa, quod quis facto ſuo ceciderit à poſſeſſione .

Tertio loco non obſtat auctoritas Rotæ,quia ſi bene conſiderentur deciſiones allegatæ apparebit contrariam ſententiam obtinuiſſe cum magna controuerſia,& difficultate, & eorum compilatores pro maiori parte contrarium ſenſiſſe, quare non eſt habenda ratio eorum, qui auctoritate Rotæ moti, hanc ſententiam amplexi ſunt, quæ quamuis plurimum ſemper valuerit, præualere tamen debet ratio, & veritas tot alijs non contemnendis fulcita auctoritatibus.

Non obſtat ratio odij rationabilis aduerſus intentatores rerum alienarum, quia hanc præſcriptionem intelligunt Domini proce-

16 dere contra actionem ſpolij ſimplicis prouenientis ex probatione duorum extremorum iuxta ſtylum Rotæ, non autem vbi conſtaret

17 de vi,dolo,& mala fide, cum nulla præſcriptio aduerſus dolum, & malam fidem opponi poſſit cap.fin.de præſcript.& hoc fortaſſe ſentit Papa in illo Canone in illis verbis,per quaſcunque iniuſtas cauſas,& hanc exceptionem admittunt Doct.allegati per Contar. in d.limit.num.34.& 35.

Quantum ad auctoritates, quæ deducuntur ſi tollantur e medio Doct.

Doct.qui ex profeſſo hanc quæſtionem non tractant, & qui ſimpliciter ſequuntur gloſſam, cap.ſolicite, dicentes illud remedium eſſe perpetuum, quæ verba non excludunt præſcriptionem 30. vel 40. annorum, vix reperitur aliquis præter ſolum Imol. in c.2. de reſt. ſpol.qui contrarium aperte ſenſerit ante deciſ. Caſſadori, vt fuit animaduerſum per Galleſium, Rurſus ſi tollātur Doctores, qui potius auctoritatem Rotæ ſequuti ſunt, quam pondus rationum in contrariam facientium, apparebit longe pluribus auctoritatibus fulcitam eſſe partem contrariam, & id fatentur Doct.ſupra allegati dicentes hanc eſſe magis communem, & ita recedendo ab antiquis deciſionibus fuit per Dominos concluſum hanc opinionem æquiorem, & veriorem eſſe, & dignam S.D.N.approbatione.

Ita reſolutum fuit me proponente in plena Rota 17. Maij 1600.

ALIQVA ALIA DE RESTIT. IN integrum. Cap. XI.

1 *Procurator debet habere ſpeciale mandatum ad petendum beneficium reſtitutionis in integrum.*
2 *Procurator ab exequutione non appellet ſine ſpeciali mandato.*
3 *Reſtitutio in integrum non impedit exequutionem cœptam.*
4 *Et quando dicatur cœpta exequutio.*

VLtra relata in proximo præcedenti cap. 9. de reſtitutione in integrum, non videntur ſuperflue referenda, & repetenda, quod procurator petens hanc reſtitutionem debet habere ſpeciale mandatum. Abb.in cap. ſuſcitato, extra de reſtitut. in integr. ſub num. 6. hæc quoque referam, vt puta quod procurator generaliter conſtitutus ad lites,
2 cauſas ab exequutione non poteſt appellare, ſed mandatum ſpeciale requiritur. Felyn. in cap. quoad conſultationem, num. 21. de re iud. Roland. à Vall.conſ.43.ſub num. 11.volum. 1.cum ibi citatis.

Secundo, ſi principaliter hæc reſtitutio à procuratore petatur, mandatum pariter ſpeciale requiritur, vt ſupra meminimus, ſecus tamen ſi incidenter petatur, vt bene explicat Lucas Pet. in eius praxi Capitolina, lib.7.de cauſis reſt.in integr.num.13.

3 Tertio, quod ea non impedit exequutionem factam vigore mandati relaxati, captis ſcilicet pignoribus, & tunc ſignatura intelligit quod ſit cœpta exequutio ad hoc, vt ea per reſtitutionem in integrum nō impediatur, licet Rota aliter dicat, quod ſcilicet ſatis ſufficit

ficit dicere cęptam eſſe exequutionem per ſolam mandati relaxationem, vt habetur in deciſione inferius ſcripta, & licet multa alia non præter rem hic addi, & referri potuerint, tamen cum ea pertineant ad ſignaturam, ideo in facti contingentia recurrere ad eos, qui de vtraque ſignatura ex profeſſo ſcripſerunt, & ſignāter ad modernum tract. R.P.D. Marcheſani nouiſſime in lucem editum, vbi omnia in hac re copioſiſſime, & doctiſſime habes, huic reſtitutionis in integrum, articulo tantum addere viſum eſt, quod ſi apud patronum cauſæ dubitari contingat circa hunc articulum, vt puta quando ea dicatur principaliter petita, & quando incidenter recurras etiam ad eundem Lucam Pet. in eod. tit. per totum, qui omnia optime, ac doctiſſime explicat.

R.P.D. PAMPHILIO

CORNETANA PECVNIARIA.

Mercurij 4. Iunij 1601.

EPITOME.

Reſtitutio in integrum non impedit exequutionem iam cęptam.

SVMMARIVM.

1 *Non eſt locus arbitrio ad retardandum exequutionem.*
2 *Arbitrium intelligitur, prout de iure.*
3 *De iure reſtitutio in integrum non impedit exequutionem iam cœptam.*
4 *Vt dicatur exequutio cœpta, ſufficit, quod fuerit decretum, & relaxatum mandatum.*

1 Domini dixerunt nō eſſe locum arbitrio ad retardandam
2 exequutionē, quia arbitrium intelligitur, prout de iure, Bar. in extrauag. ad reprimen. &c. in verbo videbitur, nu. 8 Pariſ. conſ. 56. nu. 5. lib. 1. de iure autem reſtitutio in integrum non impedit exequutionem iam cæptam. Alex. conſil. 223.

223.nu.6.lib.6.Rip.in l.4. §.cõdemnatum ſub nu. 30.ff.de re iudic. Put.deciſ.10.de reſt.in integ.& dec.285. lib. 2. & fuit reſolutum in cauſa Cartaginen.decanatus 18.Decem.1587.coram R. P. D. Bubalo,& antea coram eod.in cauſa Burgen. decimarum de ſcalante 28.Octob.1586.& alias ſæpe,in caſu vero de quo agitur non ſolum
4 ante petitam reſtitutionem fuerat decretum, & relexatum mandatum exequutiuum,quod ſufficit,vt dicatur exequutio cæpta, vt per Put.d.dec.285.& habetur in dictis dec. Cartaginen. & Burgen. ſed etiam exequutio fuerat facta realiter in partibus, & realiter hic in curia in perſona fortunij.

DE IVDICIIS ORDINARIIS. Cap. XII.

1 *Auditor Cameræ,quarum ſit cauſarum iudex competens.*
2 *Cauſæ exequutionis literarum Apoſtolicarum cognoſcuntur ab A.C.in prima inſtantia etiam in beneficialibus.*
3 *Auditor Cameræ eſt ordinarius Iudex officialium,curialium, & mercatorum.*
4 *Ad horum inſtantiam omnibus iudicibus inhibet.*
5 *Item eſt iudex ſuperintendens Curiæ Burgi, Turris Nonæ, & Curiæ de Sabellis.*
6 *Habetur ad A.C. recurſus à grauaminib.in dd. Curijs illatis & ipſa inhibet.*
7 *Romani poſſunt declinare forum A. C. vtendo priuilegio Pop. Rom.conceſſo.*
8 *In exequutione ob eam inter Romanos habet locum præuentio ex parte actoris.*
9 *Coram A.C. iudicia ordinaria, & aliqua exequutiua per viam monitorij,non autem libelli introducuntur.*
10 *Per viam citationis omnes cauſæ ordinariæ à 20. ducatis infra incohantur.*
11 *A ſententijs latis,ſeu decretis in huiuſmodi cauſis ſummam ſcutorum 20.exceden.datur appellatio.*
12 *Secus à 20.infra.*
13 *Proceditur etiam per citationem contra Mercatores, Notarios tribunalis,& illorum ſcribas,& familias.*
14 *Item in dependentibus ab obligatione camerali.*
15 *Quomodo contra ſequeſtratarium mandato contra debitorem relaxato procedatur.*
16 *Contra debitorem debitoris obligati in forma Cam. exequutiue proceditur.*

Digitized by Google

17 *Sequeſtratarius non obligatus in forma Cam. ſi condemnetur appellat,& eius appellatione pendente nihil innouatur.*

1 AVditor Cameræ in vim ſuarum ordinariarum facultatum,quas vti pro intelligentia eorum,quę in hoc opere continentur , apprime neceſſarias,in illius calce imprimendas curauimus.Eſt Iudex competens, et ordinarius quarumcunque cauſarum ciuilium,criminalium,beneficialium , et prophanarum,inter,& contra quaſcunque,perſonas, quauis auctoritate,dignitate,& poteſtate fungentes,& præfulgentes in Romana Curia , & extra eam in prima,ſecunda , & alia quauis inſtantia per viam monitorij,aut per appellationem,exceptis his, quæ ex diſpoſitione ſacri Concilij Tridentini,c.cauſæ omnes,ſeſſ. 24. in partibus coram locorum ordinarijs cognoſci debent.Ex his vero excipiuntur cauſæ ſuper exequutione quarumcunque litterarum Apoſtolicarum,quæ in Curia,& ab eodem A.C.licet cauſæ beneficiales ſint, in prima inſtantia cognoſcuntur.Inſuper A.C.eſt Iudex ordinarius,
3 competens,& particularis quoruncunque officialium Romanę Curiæ,& Curialium,ac mercatorum,& ad eorum inſtantiam partibus
4 inhibet, ne ipſos alibi,quam in ſuo Tribunali moleſtent.Præterea
5 eſt iudex ſuperintendens Curię Burgi,Turris Nonæ,& Curiæ de Sa-
6 bellis,& à quibuſuis grauaminibus in prædictis curijs illatis appellatur,& ad eum recurſus habetur,ipſiuſque ſua ordinaria auctorita-
7 te inhibet.Romani autem ſi forū A.C. declinare voluerint priuilegio Populo Romano conceſſo vti potuerunt , exceptis tamen Ca-
8 meralibus obligationibus , in quarum exequutione præuentio ex
9 parte actoris locum habet. In Tribunali A.C.iudicia ordinaria , & etiā exequutiua,vt puta vigore Breuis,& literarum Apoſtolicarum
10 introducuntur via monitorij,nō antē libelli , vt alibi ſolet. Per viā citationis introduci , & inchoari poſſunt omnes cauſæ etiam ordinariæ, quarū valor ſummā viginti ducatorum auri de Camera non excedit:ac in illis ſummarię,& iux-ordinarias facultates ipſius Auditoris procedi poteſt.In cauſis vero ducatos Viginti non excedentib.appellatio cum deuolutiua,tū ſuſpenſiua conceditur,& iuxta Si-
11 gnaturæ reformationem,à Decem ducatis ſupra , quæ poſtmodum ex ordine fel.rec.Pij Papæ Quinti ad ducatos Sexdecim eſt extenſa, & iuxta præſentem iuſtitiam ad ſcuta 20. monetæ à qua ſumma infra exequutio , appellatione quauis nequaquam obſtante , datur. Procedit amplius A. C. per citationem, & ſummarie inter , & contra mercatores,& contra Notarios tribunalis, eorumq; ſcribas, & familias : et hoc ex priuilegio late in facultatib. prænominatis ex-
14 preſſo.Ite m procedit eodem modo in dependētibus ab obligatio-

ne

15 ne Camerali, exempli cauſa. Si facto ſequeſtro contra ſequeſtratarium procedendum ſit, relaxato prius mandato contra principalē debitorem, citatus ſequeſtratarius ad conſignandum pecunias, ſeu bona ſequeſtrata, alias videndnm contra ipſum decerni, & relaxari mandatum exequutiuum, ſeu mandari contra ipſum exequi mandatum contra principalem debitorem relaxatum iuxta terminos. l. ſi oleum, ff. de dolo malo, & ibi Bart. Et Iudex in citationis termino relaxat mandatum, ſeu mandat exequi, quod contra principalem debitorem relaxatum fuit, niſi ad primam diem cum intimatione. Quo termino elapſo, & intimatione reproducta Notarius contra ſequeſtratarium mandatum expedit, vel, Exequatur, in mandato contra debitorem apponit ad creditoris electionem. Et ſi mandatū contra principalem debitorem re ipſa expeditum, & ſolutum fuerit ſoluet creditor pro nouo mandato, ſeu exequatur, contra ſequeſtratarium, iulios quatuor cum dimidio. Si primum autem mandatum cum effectu expeditum non eſt, ſed tantum à iudice decretum, idē ſoluet pro mandato quantum contra principalem debitorem ſolue

16 re tenebatur. Et præmiſſus proceſſus de inueterato ſtylo tribunalis fit etiā contra debitorem debitoris obligati in forma Cameræ, ſcilicet ad ſoluendum, alias videndum contra eum decerni mandatum exequutiuum. Ratio, quia debitor obligat, & hypothecat ſuo creditori omnia bona ſua, & appellatione omniū bonorum veniūt credita, actiones, & nomina debitorū; Caſu primus creditor habet obligatum, & hypothecatum nomen debitoris, & agit contra talē debitorem debitoris ſui, vtili actione. Pariſ. conſ. 107. nu. 130. vol. 3. Corn. conſ. 61. nu. 26. lib. 3. Alex. in l. hæres cum, ff. ad Senatus con-

17 ſul. Trebel. nu. 5. & 6. Secus tamen dicendum erit, ſi procederetur contra debitorem non ſimili modo obligatum, vel ex ſequeſtro, vel alio iuris remedio: quia tunc ordinariè, nō autem exequutiue procedendum eſſet. Et tunc tale iudicium recipit omnes terminos ordinarios, ſicut in alijs ordinarijs iudicijs, vt per Bart. in l. fine cauſa in 1. & in 2. lect. C. quando Fiſcus, vel priuatus. Vſque adeo, quod ſi talis debitor, ſiue ſequeſtratarius cōuentus, & condemnatus appellaret, appellatione pendente ligatæ ſunt manus Iudicis, & officium Iudicis conquieſcit, ad l. ſiue pars. C. de dilat. Et licet per Roman. in conſ. 214. non obſcure dicatur, quod antequā procedi poſſit contra debitorem debitoris, requiritur, quod principalis debitor condemnetur, vt ibi in verſiculo vltimo; ponderandū tamen ſatis ſuffi cit verificari debitorem principalem obligatum eſſe ad fauorē creditoris, & debitorem debitoris pari modo obligatum, eo enim caſu habet locum ſtylus procedendi modo præmiſſo, & de his hactenus.

N 4 DE

Digitized by Google

DE MODO PROCEDENDI IN CAVSIS ordinarijs à viginti ducatis vſque ad 200. Cap. XIII.

1 *Præcedit in his cauſis monitorium perſonaliter exequutum.*
2 *Reproducto monitorio, & lapſo triduo ad illius verificationem proceditur.*
3 *Quænam fiat citatio, quando verificatio per productionem ſcriptu rarum eſt facienda.*
4 *Quando citatus ad dicendũ contra, nõ poſſit vlterius contradicere.*
5 *Secus ſi iudex ſaltem tacite iura non recipiat.*
6 *Citatio ad dicendum contra articulos, pro examinandis teſtibus.*
7 *Iuramentum teſtium ſaltem per diẽ ante examẽ omnino præcedit.*
8 *Examen poteſt quocunque die etiam feriato recipi.*
9 *Iuramentum teſtium recipiendum eſt die iuridico, licet aliter in tribunali fiat.*
10 *In ſummario commiſſo examine, in quibuslibet cauſis ſufficit, quod iuramentum teſtis in ipſo examine præſtetur.*
11 *Producens articulos cauſa ſe ab onere probationis eximendi, obtinet monitorium ad reſpondendum, & quando.*
12 *Monitorij huiuſmodi formula.*
13 *Citatio, quæ hoc monitorium ſequitur.*
14 *Pars admittitur ad reſpondendum articulis ante iudicis pronunciationem ſuper confeſſione.*
15 *Articulis factum alienum concernentibus, aduerſario inſtante quomodo ſit iurandum.*
16 *Si factum proprium concernunt, debet dans præciſe per factum veritatis iurare, & aliqua de ſpecificatione materiarum.*
17 *Actoris procurator reo conuento inſtante, medio in ſui principalis animam iuramento reſpondere tenetur.*
18 *Item cogitur examinari tanquam teſtis ſuper his, de quibus antequam procurator conſtitueretur erat informatus.*
19 *Secus de his, quæ ſciuit poſtquam fuit conſtitutus procurator.*
20 *Procurator, qui cauſam egit an in eadem cauſa poſſit ſe examinare, licet reuocatus fuerit.*
21 *Articuli poſitiue, non autem integratiue fiunt.*
22 *Si fiant integratiue pars illis reſpondere non tenetur.*
23 *In cauſis exequutiuis, pro habenda articulorum reſponſione, non eſt opus monitorio, & ſimplex citatio fit, & quare.*
Et quomodo pars reſpondere teneatur. Forma citationis pro habenda reſponſione articulorum, & iudicis ſubdelegation.

24 Cita-

Digitized by Google

24 *Citationes in cauſis ordinarijs à 20.ducatis ſupra, de ſtylo Tribunalis A.C.perſonaliter fiunt.*

25 *Tutius eſt, citationes ad ſententiam, & alias ſimiles ſubſtantiales citationes perſonaliter exequi facere.*

26 *Verificato monitorio, ſi illud fuerit negatum, quæ citatio fiat.*

27 *Et quæ ſi non eſt negatum.*

28 *Lata per decretum, vel per cedulam ſententia, iudex mandatum, niſi ad primam diem decernit.*

Et quomodo formentur ſententia poſt mortem principalis.

29 *Hæc conditio eſt reſpectu exequutionis, non autem condẽnationis.*

30 *Terminus ad appellandum currit à die ſententiæ. Et quædam de citationibus exequutis dimiſſa copia.*

31 *In cauſis exequutiuis cum cedula, & ſine cedula appellatio recipitur.*

32 *In cauſis ordinarijs præſertim à diffinitiua non valet appellatio niſi cum cedula.*

33 *Remedio quo uti poteſt appellans, appellationis cedulam in promptu non habens.*

34 *Appellatio regulariter interponitur coram iudice à quo.*

35 *Diligentia redeundi, & reperiendi iudicem non eſt neceſſaria, ac plura alia de appellatione, illiuſque proſequutione.*

36 *Complura alia de præparatorijs, & illorum reſponſione.*

37 *Venia agendi contra parentes petenda erit.*

1 IN cauſis ordinarijs à viginti ducatis vſq; ad ducẽtos mo
2 nitorium perſonaliter exequendũ præcedere debet. Hoc exequuto, & in actis Notarij reportato, lapſis tribus currentibus diebus in eo parti ad comparẽdum aſſignatis, agens ad illius verificationem per inſtrumentum, vel aliarum priuatarum ſcripturarum exhibitionem, vel teſtium examen, aut per aliud probationis genus à iure indultũ procedit. Et ſi inſtrumenta,
3 vel alia iura producere vult, partem citat, ad dicendum cõtra iura
4 producta, & repetita, videndum iurare teſtes ſuper illorum recognitione quatenus opus ſit. In cuius citationis termino, ſi inſtrumentum aliquod exhibet, quod in forma probanti non ſit, & pars citata nihil opponit, & Iudex in cauſa ad ſententiam poſtea procedit, inſtrumẽtum eiuſmodi tacite recipiſſe, & admiſiſſe videtur. Et ideo
5 dubitari poſſet partem aduerſam nõ poſſe amplius opponere, quod in forma probanti non ſit. Bene tamen Iudex illud reijcere poteſt ſicut recepit, Put. deciſ. 119. lib. 2. num. 1. & 2. Secus accedit, ſi Iudex tacite non recipit: quia in hunc caſum ſicut Iudex poſſet illud ex officio reijcere, ita etiam pars poſſet opponere, quod non eſſet in probanti

Digitized by Google

probanti forma. Item ſecus ſi pars oppoſuerit generalia contra; per quam exceptionem generalem ſuit excipiēti præſeruatum ius excipiendi in qualibet parte iudicij, Aegid. in c. præſentium, num. 4. de teſt. Et idcirco cauti procuratores ſemper cōſueuerūt impugnare iura, quæ exaduerſo producuntur, dicendo generalia contra ver
6 bo ſolum, ſaluo iure excipiendi in ſcriptis. Qn̄ autem altera partiū pro monitorij verificatione, vel alterius incidentis probatione teſtibus indiget, & articulos illorum examinandorum gratia exhibet partem aduerſam citari curat, ad dicendū contra articulos ſacto datos, videndū illos ad probādum admitti, & cōmitti Notario cauſæ receptionem iuramentorum teſtium in forma ad primam diem & poſtquam commiſſum fuerit, videndum illos iurare in eorum, vel Notarij domibus, & vbi reperti fuerint, tam ſuper dictis articulis, quam tota cauſa per totam illam, & ſex, vel octo, aut x. ſequen. dies arb. citantis, & ad dandū interrogatoria, ſi qua dare voluerit per totam dictam primam, & ſeq. dies, alias videndū mandari examinari ſine, ad eandē primā diem. In cuius citationis termino Iudex præuia admiſſione articulorū, & cōmiſſione iuramentorū teſtiū examinari mandat niſi ad primā diem cū intimatione ſimpliciter, aut alias eius arbitrio (*Et hanc citationem, ad videndum iurare teſtes neceſſario requiri dicunt. Rol. à Vall. conſ. 29. lib. 1. n. 45. Verall. dec. 4. nu. 2. & alias deciſ. 174. n. 3. par. 3. in vna Neap. cenſus. 24. Maij 1595. coram Penia, & alias coram eodem in vna Lugdunen. pecuniaria 24. Aprilis eiuſdem anni.*) Qui quidem teſtes præ-
7 miſſo iuramento (quod examen illorum ſaltem per diem ante de ſtylo Curiæ præcedere debet) à Notario examinātur, vt per Veſtr.
8 in tit. de Teſtibus, illorumq; induction. & iuramentis. Et quamuis examen hoc etiam in die ad honorē Dei feriato fieri poſſit, vt per Abb. in c. 1. n. 10. de ferijs, Marant. de ord. iudiciorū in 6. p. teſt. pro-
9 duct. nu. 7. tamen iuramentum antedictum in die non feriato recipiendum eſt, vt ibi. (*& magis late per Alex. conſ. 213. nu. 4. lib. 2.*) Et etiam, quod ſtylus tribunalis concedat die quocunque feriato, & non feriato præſtari poſſe, qui cum magis abuſus, quam ſtylus proprie appellari poſſit, tutius reor, ad tollendum omnem dubitationem, per Notarium iuridico die, ſeu non feriato recipi.
10. Præterea animaduerte id, quod ſupra diximus de iuramētis examen præcedere debentibus, intelligi regulariter, ſecus autem ſi à Iudice ſummarium examen committatur, quia tunc ad proceſſus validitatem ſufficit iuramentum in examinis actu præſtitum. Quod parte non opponente Iudex de ſua voluntate tacita, aut expreſſa remittere ſolet, vt per Affict. dec. 191. nu. 8. idq; intellige tam in exe

quutiuis,

quutiuis,quam ordinarijs cauſis;& tam ſuper materijs,quã articu-
lis.Et ſummariũ hoc examen nõ ſemel, præſertim parte non oppo-
nente,vt dixi;Iudex arbitrio ſuo,rei de qua agitur,qualitate conſi-
derata cõmittit, & antequam vlterius progrediar notandum erit,
quod licet illos inducens velit pænitere,illosq;vlterius non exami-
nare nihilominus altera pars poterit eos cogere ad ſe examinan-
dũ ex quo teſtis iuratus debet in omni cauſa dicere veritatem pro
vtraque parte,vt nõ obſcure atteſtatur.Capic.in deciſ.39.quã alle-
gat Vrſil.ad Afflict.in deciſ.216. in fin.Rota Auinionen.deciſ.116.
Crauet.de antiq.temp.p.1.ſect.quæritur etiam,n.2. Nonnunquam
11 pars articulos exhibens cauſa ſe ab onere probandi eximẽdi inſtat
partẽ aduerſam illis per verbũ,Credit,vel Non credit,reſpondere,
12 & hoc monitorium propterea obtinet.De mandato,&c.Moneatur
ad inſtantiã A.principalis B.exaduerſo principalis, quatenus infra
triduum proximũ ſub &c. pen.debeat poſitionibus, & articulis pro
parte inſtantis in actis Notarij cauſæ exhibitis medio iuramento
per verbum,Credit,vel Non credit,ſingulariter ſingulis, ſufficien-
13 ter reſpondiſſe,& veritatem depoſuiſſe.Et ſi ſenſerit ſe,&c.Quo mo
nitorio perſonaliter exequuto, & in actis reproducto, effluxoque
triduo in eo præfixo, pars aduerſa citari debet ad reſpondendum
poſitionibus, & articulis in actis datis ſingulariter ſingulis, iuxta
formam monitorij, alias videndum mandari haberi pro confeſſa-
tis.In cuius termino iudex pro confeſſatis articulos decernit, niſi
ad primam diẽ cum intimatione,vt quoniam contum[illegible]iter tacens
habetur pro confitente in c ſi poſt præſtitum.lib.6.de con[illegible] Et li-
cet verum ſit,quod ſi iudex aſſignet terminum alicui ad reſpon[illegible]-
dum,& ille ſit in mora in reſpondendo,& iudex in contumaciã arti-
culos pro cõfeſſatis habeat,tunc nõ poſſit mora purgari,vt per An.
& Im.& Lud.Rom.in l.inſulam.ff. de ver.obl. tamẽ pars aduerſa ad
14 reſpondendũ admittitur.(*Lanfran.in c.quoniam contra,in ver.re-
ſponſiones,de proba.nu.6.non tantum poſt dictum terminum ad pri
mam,ſed etiã poſt 10.dies,& etiã quandocunque re tamen integra,
ideſt antequã iudex ſuper eiuſmodi babita confeſſione pronũciet.vt
ibi,qui allegat Cyn.in l.2.§.quid ſi actori.C.de iureiur.& ratio eſt
ſecundũ eum, quia legalis pœna poteſt purgari vſque ad ſententiã,
l.Papin.§.meminiſſe ff.de inof.teſt.Rot.Pedem dec.5. n.4.iſta enim
pœna eſt qua imponitur à lege,ergo,&c. Abb.in c.fin.col.5.de iur.
cal ſecus tamen dicendum erit poſtquam eſt concluſum in cauſa,
vt ſupra dictum eſt.*) Quia tunc confeſſio non reuocatur, vt per
Arch.& Ioan.Andr.in nouel.in c.11.de reſt.in inte.lib.6.niſi in cer-
tis caſibus enumeratis per Afflict.dec.44.num.2.3.Idque de obſer-
uantia

Digitized by Google

uantia atteſtatur,quia nõ ſemel,& in tribunali Rot.& A.C.mihi in facto cõtigit.Aduerte inſuper,ꝙ ſi art.factũ alienum concernũt,ſiue ſit dominus,ſiue ſit procurator partis aduerſæ inſtantiã de calũnia iurare tenetur,& quod credit articulos eſſe veros ſecundum ſuã ſcientiã,& conſcientiã.Mohed.deciſ.1.de iura.calum.Abb.c.in pertractandis.n.5.de iuram.calumn.verſ.nam & ipſe procurator.Quia
16 etiã ipſe procurator poſſet calumniare in proſequutione iudicij,vt ibi & etiã per Rot.deciſ.37.in nou.& alias deciſ.40.Si vero articuli propriũ concernunt factũ, debet præciſe iurare per factũ veritatis, quia ſicut pars ſatisfacit reſpondendo poſitionibus per verbũ,Credit,vel non credit, ita etiã ponẽs ſatisfacere tenetur iurãdo de varietate,nec omittendũ,quod qui poſitiones,& articulos facit,debet illos parte petẽte ſpecificare medio ſuo iuramento, alias pars illis non tenetur reſpõdere.Iaſ.in l.iudicãs.C.de iudicijs,n.7. Adde etiã in hoc quotidiano articulo, quod ſi ſtatutus ſit terminus ad proban dum,ſi actor facit poſitiones,quia reus poſſet aliquas cõfiteri,interim,& donec reus differt reſpõdere,non currit illi terminus à Iudice ſtatutus,vt per eundẽ Iaſ.in l.ſi eũ,§.qui iniuriarũ.n.14.ff.ſi quis cau.& redeundo ad proximã relatam materiã de iuramento,dicen dum erit,quod hoc calumniæ iuramentũ etiam eſt præſtandum ab eo qui plene probauit ſuam intentionẽ, vt in vna Rom. pecuniaria corã Illuſtriſſ.D.Car.Seraph.tũc Rotæ Auditore die 26.Iunij 1571. & exigitur tam ab actore,quã à reo,vt par ſit ratio vtriuſque,iuxta text.& gloſ.in d.c.in pertractãdis,de iur.cal.vſque adeo, quod non datur dilatio ad deliberandum, vt in c. cum cauſam,extra, eod.tit. nec à iudice remitti põt.Menoch.de arb.iud.lib.1.q.20.n.2.ita vt ſi remittatur, proceſſus eſt nullus. Put.deciſ.34.de iudic.& alias dec.
17 11.de penſio.Notãdum eſt inſuper,quod procurator actoris,ad rei inſtantia medio iuram.in ſui principalis animã procuratorio nomi ne non ſolũ poſitionib.& articulis reſpondere tenetur.Rot.dec.318 n.1.de procur.in nou.Put.dec.294.lib.2.in ſi.verũ etiam tanquã teſtis ſe examinare,vt per Affl.dec.92.eod.tit. per tot.Pariſ.conſ.71. li.4.Quod intelligerẽ ſuper his,de quibus procurator erat informa tus antequã fuiſſet cõſtitutus procurator,l.ſi eũ,ff.de quæſto.& hoc ad euitandum fraudẽ,quam principalis cõmittere poſſet:poſſet.n.il lũ ad veritatẽ occultandã procuratorẽ conſtituere.Aliter euenit de
18 his,quorũ notitiã habuit poſtquã eſt procurator conſtitutus: quia tunc nõ tenetur cauſæ ſecreta reuelare,vt Peregr. in tit. de procur. & teſt.(*Quod procedit etiam in procuratore reuocato, propter dolũ, vel fraudẽ præſumptã,vt tenuit Rota in vna Calagur.iuris arren. dan.coram Graſſo,1.Martij 1574.Decius l.1.num.1.& ſeq.*)

Et

Et cum aliqua præmiſſerimus de procuratore cogendo ad ſe examinandum, præmittenda erāt etiam aliqua de examine procuratoris reuocati, qui litem egit in cauſa, in qua ſe examinare vult, vel ad ſe examinandum inductus fuit. Et in hoc articulo cenſeo re-
20 ferendum, quod ſi procurator, qui aliquam litē fecerit pro ſuo principali, eamq; cōteſtatus fuerit, vel duxerit, in aliqua parte litis reuocetur, & poſtea in teſtem à reuocante producatur, nō valet eius teſtimonium, quia præſumitur reuocatus ad eum finem, vt in cauſa deponat, & ſic tanquam fraudolenter factum ab omni depoſitione excluditur, argum. l. creditor. §. Lucius. ff. mandat. no. Ang. in l. ſi pater. ff. de his, quæ in fraud. cred. Quia ſubeſt eadem, vel maior ratio, quæ in conſtitutione cap. Romana, de teſtib. lib. 6. Rota deciſ. 126. in nou. eodem tit. & alias deciſ. 381. nu. 2. de teſtib. & appellat. vbi enim eſt eadem ratio, ibi eſt idem ius, l. à Titio, ff. de verb. obligat. Procurator enim, qui vult reſpondere poſitionibus nomine ſui principalis ad hoc, vt habeatur ratio ſuæ reſponſionis, debet habere ſpecialiſſimum mandatum ad reſpondēdum ſic, & ſic, vt per Neuiz. in
21 conſ. 7. nu. 12. & 13. cum alijs ibi citatis, vide etiam gloſ. in c. fin. de iureiu. in 6. in ver. expreſſe. Poſitiones aūt, & articuli poſitiue, nō autem interrogatiue fiunt. Etenim ſi interrogatiue fierent, non ob-
22 ligaretur illis pars reſpondere, vt per Marāt. de ord. iud. in tit. depoſit. ſeu artic. product. 6. n. 13. Antequam ex hac poſitionum reſpōſionumq; materia egrediar, nonnulla alia cenſui referre. Notarij
23 igitur, illorumq; ſubſtituti conſulunt partibus, & procuratoribus, vt pro dicta reſponſione obtinēda in exequutiuis cauſis monitorij præſcripti vigore agant: ideoq; Notarij ipſi illud expediūt, & parti tradunt ſub forma ſuperius narrata. Ratio enim ipſorū videtur ſatis fundata: quia ad hoc, vt quis habeatur pro cōfeſſo in poſitis, requiritur, quod ſit monitus, & iuſſus in faciem iudicis, vt reſpōdeat, alias poſitiones non habentur pro cōfeſſis, text. in c. 2. de confeſſis, in 6. Cyn. & Doct. in l. 2. §. ſed ſi actor. C. de iur. cal. Tamē ex cōiori ſtylo tam huius Auditoris C. quā aliorum Vrbis tribunalium, vſu receptum eſt, quod ſi cauſa principalis, de qua tractatur, eſt ſummaria, ſeu exequutiua, in ea vtroq; modo proceditur in articulis ab ea depēdentibus. (*Iaſ in Rubrica l. qui admitti ad poſſ. nu. 5.*) Atq; ita, ſi cauſa ordinaria ſit, ordinarie etiam erit procedendum in dependentibus ab ea, vt per Petr. Gherar. in ſing. 23. 1. p. n. 2. & Bart. ibi citatum in extrau. Ad reprimen. verſ. ſumm. in 2. col. Iaſ. in l. 2. C. de edict. diu. Adr. tollen. vbi hoc pro regula affirmat. Vtroque tamen caſu præmittenda erit citatio contra partem, ad dicendum contra articulos facto datos, videndumque illos ad probandum ad-

admitti in forma. Quæ admiſſio licet ab aliquibus cenſeatur neceſſaria, antequam pars aduerſa cogatur ad illis reſpondendum, cum poſſint eſſe impertinentes, & non admiſſibiles, ſuper quibus pars non tenetur reſpondere, ad no. in c. cum contingat. de off. deleg. citat. per Rot. in dec. 394. n. 2. de cauſ. poſſ. & propr. Felyn. in c. In Nomine, n. 32. de Teſtib. His tamen non obſtantibus Rota tenuit partem aduerſam teneri, & cogi poſſe ad illis reſpondendum, ſiue pertinentes, ſiue impertinentes ſint. Et hoc fit cauſa abbreuiandi lites vt in d. dec. 394. eod. tit. nu. 2. in nou. & alias dec. 641. de articulis, & reſponſionibus per totũ, in antiq; Et propterea præmiſſa tantum citatione (ad dicendum contra) abſque alia admiſſione putarem procedi poſſe ad vlteriora pro habẽda reſponſione. Quę reſponſio non eſt recipienda per verbum Neſcit, cum pars cogatur præciſe reſpondere per verbum, Credit, vel nõ credit, vt per Rom. in ſing. 688. ver. ſi quis à iudice monitus *(Imo audio, quod DD. de Rota non ſunt contenti reſponſione, Non credit, vt ponitur ad effectum, ad quem ponitur, ſed requiritur, vt concipiatur ſub duabus negatiuis, ſcilicet, Non credit, vt ponitur, neque ad effectum, ad quem ponitur, vt in vna Portuen. honor. de Colũna, die 13. Martij 1576. coram eodem Illuſtriſſ. Cardinali Seraphino, tunc Rotæ Auditore, & in hac materia reſponſ. & poſit. vltra prædicta in facti contingẽtia rerũ, ad Spec. in tit. de poſition. & ad Moder. Peruſ. dec. 8. li. 1.)*

De confeſſionibus procuratorum, & contentis in articulis per procuratorem datis, de quibus ſupra meminimus, nõ habetur multa ratio, quia procurator forſan non bene informatus, non poteſt fateri in præiudicium principalis. Pariſ. conſ. 42. in fi. & conſ. 45. n. 22. lib. 1. Quod procedit ſine difficultate, ſtante reuocatione harũ confeſſionum per principalem abſentem, etiam aliter nõ docto de errore tanquam factam à non habente mandatum ad confitendũ, iuxta inueteratum ſtylum DD. de Rota, de quo late per Felyn. in c. 1. n. 3. ver. 16. declaratio, vt lite non conteſtata. *(Notandum tamẽ eſt, quod licet talis confeſſio poſſit reuocari, nihilominus ſi eſt veriſimilis, iudex poteſt ſe in ea fundare, non obſtante illius reuocatione. Aleiat. in l. 2. §. fin. nu. 18. in fin. ff. ſi cert. pet. Crauett. de antiq. tempor. nu. 224. par. 1.)* Quando autem confeſſio facta in articulis pro parte acceptari, & pro parte impugnari poſſit, Vide Corn. conſ. 305. n. 2. & 4. ver. non videtur cõſtare, lib. 4. vbi habetur quod ſi confeſſio eſt concepta ſub vno, & eodem verborum contextu, vt patet ex illis verbis, nunquam ſoluerunt, neq; vſi ſunt ſoluere decimam fructuum, neque granorũ, tunc debent aduerſarij huiuſmodi confeſſionem in totum acceptare, aut in totum reprobare, l. pu-

blia.

Digitized by Google

blia.§.fin.num.1.ver.aut continet vnum capitulum. ff. de lib. leg. Bart.in l.quædam.§.nummularios.num.39.in ver.exemplum. ff.de eden.Beltrand.conſ.7.nu.3.ver.quæ confeſſio.lib.1.

*(Ex productione autē,ſeu receptione litterarũ inducitur confeſſio omniũ contētorũ in eis,etiã ſi in parte,& partib. productæ fuiſſent.l.filiusfam.vbi Caſtr.& cæteri.ff.ad Mac.Pariſ.conſ.5. num. 206.vol.4. Ang.& Iaſ.in l.1.§.editiones.ff.de eden.Bal. in l.ſi quis teſt.C.de teſt.Inn.in c.cũ venerabilis,de excep.quia procedens nõ poteſt pro parte eas approbare,et pro parte reprobare.Bar.in l. Aurelius.§.idē quæſijt.ff.de li.leg.*Rota dec. 7. de reſt.ſpol.in nou.)Si autem reſponſionē principalis extra vrbē degētis habere vis,præmittēda erit citatio cõtra illius procuratorē(ad dicendũ cõtra articulos facto dotatos,videndũq.ſubdelegare iudicē de partib.pro habēda,& recipiēda reſpõſione dictarũ poſitionũ,& articulorũ à d.N.in litteris, ſeu inſtrumento ſubdelegationis deſuper confic. includ. & quatenus opus ſit cõcord.de Iudice,et Notario,alias viden. per D. deputari ex officio,et inſtrumentũ deſuper opportunum decerni,et cõcedi ad p.d.Quo facto præuio iudicis decreto dantur litteræ, ſeu inſtrumentũ ſubdelegationis iudicis, pro recipienda reſpõſione ad inſtar litterarũ remiſſorialiũ ſeu cõmiſſionis examinis teſtiũ mutatis mutãdis.Hæc ſatis ſint de poſitionib.et articulis,illorũq;reſpõſionib.ac procuratorũ cõfeſſionib. Ad rē in hoc capite propoſitam

24 reuertor.Citationes in hiſce ordinarij cauſis à Viginti ducatis ſupra de ſtylo tribunalis perſonaliter fiũt.Licet forſan poſsēt pro validis ſubſtineri,quãdo alia citatio perſonalis præceſſiſſet, vel ad eligendũ domiciliũ,in quo citari vellet,alias videndũ decerni proceſſum per affixionem ad valuas Curiæ, & in acie cãpi Floræ pars citata fuiſſet,ſi enim citatus domicilium eligit,citatione in electo domicilio fiũt,tutius tamē exiſtimo ad ſentētiã,& alias ſimiles ſubſtãtiales citationes,de quib.ſupra lib.1.c.49.meminimus perſonaliter

26 exequi.Verificato monitorio ſuper negocio principali altero ex ſupra ſcriptis modis facto,aut monitoriũ fuit negatũ, aut non.Primo caſu fit citatio(ad videndũ inſtanti deferri iuramentũ in ſupplemētũ plenæ probationis,quatenus opus ſit,abſolui eũ ad effectum,&c. necnõ concludendum,concludiq; videndum, & audiendum ſententiam diffinitiuam, & videndum, reintegrari monitorium,ac decerni mandatum exequutiuum) & aliquando etiam additur iuxta rei, & perſonarum qualitatem (& in ſubſidium ſe excommunicari ad p.

27 d.vel per totam.) Secundo vero caſu eodem modo citatio fit, miſſis tantum illis verbis, ad videndum reintegrari monitor.[illegible]m, quia cum illud per negationem ſuſpenſum non fuerit, illiu[illegible] integratio

tio

tio,de ſtylo Curię neceſſaria non eſt.Secus tamen ſi fuerit negatum
vt per Peregrin.in vna Aegidiana Parochialis deci.358.et in hunc
euentum condemnatur reus in ſententia ad dandum, et ſoluendum
d.Cęſari Gualterio ſummam ſcutorum quingentorum , etc. et pro
illis mandatum exequutiuum Iudex decernendum fore , et eſſe de-
clarat.Si autem negatione monitoriorum ſuſpenſum eſt,ita forma-
bis ſententiam. (N. condemnandum fore, et eſſe ad ſoluendum D.
Cæſari Gualterio,etc. et monitorium contra eum factū,et exequu-
tum.et in actis Notarij cauſæ reproductum reintegran. et manda-
tum exequutiuum pro dicta ſumma decernen.fore,et eſſe , etc.
28 Si autem poſt litis conteſtationem dominus principalis moria-
tur,procurator dominus efficitur litis,& perſonam defuncti repræ-
ſentat,non autem hęredis,gloſ.in l. ſi procurator.§.fin.ff.de dol.ma-
le except. Caſſad. dec.2. ſub nu.4.de appellat.et propterea eo caſu
ſententia nō erit formāda contra procuratorē procuratorio nomi-
ne d.A.cū iam ſit motuus,ſed debet formari contra N.procuratorē
q.B.defuncti tanquā dominū litis effectū; prout declarat Bart. in l.
nulla,in fi.C.de procurat.quod aliter eſſet faciendum,ſi procurator
repreſentaret perſonā hæredis.Et quomodo formetur contra mor-
tū delinquentem,docet Mandettus in conſ.90.vol. 1. Conditio ſen-
29 tentiæ, & ſeu decreti,quam ſuperius diximus , non apponitur reſ-
pectu condemnationis, quæ vere ſimpliciter facta dicitur,ſed tantū
reſpectu exequutionis:& conſequenter terminus ad appellandum ,
30 à die ſententiæ latæ currit, vt inferius in titulo de exequutione rei
iudicatæ explicabimus.Intellige tamen ſi citatio perſonaliter facta
fuerit.Sed ſi domi,& eodē modo intimata, tūc decendiū currit à die
intimationis,vt per Fel.poſt Bald.in c. quod ad conſultationē, col.
13.nu.33.verſ.conſidera duos caſus,de ſent. & re iud. Et quod ſuffi-
ciat,appellationē interponi à die ſcientiæ,ſi non cōſtet de perſonali
citatione,vide Rota in nouis deciſione 2.& 16.de dolo,& cōtum.&
deciſione 46.de appellat.in antiqu.Capic.dec.139.col.2.ver.ſecun-
dus caſus. (*Et quamuis citatio domi dimiſſa copia minus legitima*
videatur præſertim in his ordinarijs iudicijs , vt ſuperius retuli-
mus, nec proſit in actib. præiudicialib.& ſubſtantialib.niſi in ſub-
ſidium,quando principalis, aut illius procurator haberi nō poteſt c.
cauſā,de dolo,& cōtumacia.Decius conſ.460.nu. 3. not.Innoc.in c.
ſignificantib.de teſt.Rota in vna Bonon.pecun.die 13.Martij 1595.
corā R.P.D.Penia,ex hoc tamen tenuta poſtea cōceſſa, nō diceretur
nulla,ſed potius iniuſta,& inualida,quæ potuit in iudicatū trāſire.
l.1.in princ.ff.de appell.& in c.1.eodē titulo,nulla autē diceretur,ſi
nulla præceſſu citatio,vt in clemen.paſtoralis,de re iudic.& ita di-
cit

cit Bero.in conſ.67.nu.4.vol.3. & quoad hoc vide Vant. in tract.
de nullit in tit.quibus mod.ſent.null.repar.nu.107.citat.per Burſ.
conſ.84.num.66. qui alios etiam allegat, & propterea ſæpius mihi
contigit in facto, & ab alijs audiui, quod de ſimili nullitate parua
habetur ratio, & paſſim commiſſio ſanatoria d.nullitatis concedi-
tur, à ſignatura Sanctiſs.ſecus tamen ſi nullitas eſſet ex defectu
omiſſionis totalis citationis, vt dixi.) Appellatio cauſis exequuti-
31 uis cum cedula,& ſine cedula recipitur. In ordinarij vero, & præ-
32 ſertim à diffinitiua,non niſi cum cedula appellationis,alias ſenten
33 tia tranſit in iudicatum, Corn.conſ.95. col.1. vol.4.Marant.de
ord.iud.in 6.par.num.127.& ſi appellans tunc in promptu non ha-
bet cedulam, offert Notario ſe illam ſequenti die allaturum: qui
ſe parti in hoc gratum præbendo ſolet eam recipere, & ſub die il-
lius interpoſitionis in actis annotare.Et licet regulariter appella-
34 tio interponantur coram Iudice à quo l.1.§.dies.ff.quando appel.
ſit,& §.biduum.2.q.& c.vt debitus.de appel.limitatur tamen,quã-
do copia Iudicis haberi non poteſt,quia tunc ſufficit coram Nota-
rio,vel alia honeſta perſona appellare, Aegyd.deciſ.381. Gramm.
35 dec.36.nu.79.Dec.in c.ſuggeſtum.nu.4.de appell.Et licet nonnulli
dubitauerint,an tunc neceſſaria ſit proteſtatio, vel alia diligentia,
quod iterum redeatur pro inueniendo iudicem, nihilominus hæc
quæſtio eſt deciſa per Caſſad.in deciſ.8.de appell. vbi hunc articu-
lum ſpecialiter diſputat; & ibi concludit,quod ſufficit quem ſemel
feciſſe diligentiam,& iudicem repertum non fuiſſe,ita vt non tenea
tur amplius redire. Tunc enim appellans,cui fuerunt dati teſtimo-
niales,in forma habet annum ad committendum cauſam, Put.dec.
5.de appell.qui annus incipit currere ab eo tempore,quo veriſimi
liter potuit cauſam committi,facere, vt per eundẽ Put.dec.11.eod.
tit.*(Cæterũ cũ plura de poſitionibus loquuti fuerimus,non erit inu*
tile loqui de præparatorijs,& illorũ differentia à poſitionib quæ eſt
ꝙ qui interrogat nihil ponit affirmãdo,vel negãdo,ſed ſolũ interro
gat.Qui vero ponit,confitetur vel negat,illud quod ponit,ita tradit
Bart.in C.de iureiur.in auth.in iſto iuramento,§ quod obſeruari,
nu.19.Qui ea interrogationes appellat,quæ ex officio iudicis ante,
& poſt litis cõteſtationẽ fiũt,vt in l.1.ff.de interrogatorijs actionib.
per tot.Quomodo aũt pars cogatur ad illis reſpondendum quoad po
ſitiones iã diximus,quo vero ad præparatoria vidi obſeruari,quod
eadem præparatoria,quæ,vt plurimũ,ad præparandum futurũ iu-
diciũ fiunt,dãtur in actis præuia partis citatione ad dicẽdũ contra
& illa per D.admitti,& poſt illorũ receptionẽ,& admiſſionẽ fit par
ti monitoriũ,in quo cõminatur pœna mãdati exequtiui,& etiam

Digitized by Google

pœna pecuniaria ad illis ſingulariter ſingulis reſpondendum per verbum, credit, vel non credit. Huius quidem monitorij termino elapſo, iterum præmittitur alia citatio, ad illis reſpondendum iuxta formam monitorij, alias videndum ſe declarari incidiſſe in pœnas in monitorio contentas, & pro illis decerni, & relaxari mandatum exequutiuum. Et relatione facta, realis, & perſonalis exequutio contra eum decernitur, vt monitus tedio exequutionis reſpondere cogatur. Quam tamen exequutionem, nunquam vidi monitos expectare, ſed potius monitorio parere, & idem etiam refert Specul. in tit. de poſitionibus. §. 9. verſ. quod tacens.) Et licet pauca hæc infra dicenda ſuo aptiori loco ſcribi potuerint, tamen ne forte obliuione prætermittantur non inutile antequam vlterius procedamus animaduertendum fore cenſui, quod ſi filius voluerit in ius vocare parentes, prius à Iudice veniam petat, vſque adeo, quod ſi ea omittatur incurret pœnam traditam à Specul. in tit. de pœna temere litigantium par. 2. in Rubrica num. 2. et quod citatio non requiritur, dicit Marant. in par. 6. de ordine iudiciorum, num. 8. de citatione, primo membro iudicij.

DE ALIQVIBVS AD EXAMEN TEſtium attinentibus. Cap. XIV.

1 *Teſtes in tempore iurati, quandocunque examinantur.*
2 *Quem terminum cauti procuratores parti aſſignari faciant, vt teſtes poſt aſſignatum terminum non examinentur.*
3 *Iudex de ſtylo mandat teſtes quandocunque examinari.*
4 *Interpres iurat de fideliter interpretando.*
5 *In examine teſtium, quid facere debeat Notarius ad euitandum partium praiudicium.*
6 *Publicatio teſtium impedit examen nouorum teſtium; ſecus ſi illorum copia habita non fuerit.*
Aliquando etiam examinantur, non obſtante publicatione.
7 *Quomodo ſaluentur teſtes nulliter recepti.*
8 *Teſtes ſenes, & valetudinarij, quandocunq; examinantur, & quare, & quam plura alia de iuramento teſtium.*

1 TEſtes in tempore iurati poſſunt quandocunque, etiam poſt lapſum terminum ad probandum præfixum examinari, vt per Paul. Caſtren. in l. nam et Seruius. §. ſi viuo Titio. per totum. ff. de negoc. geſt. ratio, quia probationis facultas non eſt anguſtianda. Rot. deciſ. 465. num. 3. in nou. de teſtibus, et quia etiam cum depoſitio teſtis ad diem iura-

iuramenti retrotrahatur, intra terminum facta cenſetur, vt per Veſtr.in tit. de remiſſ.ad partes,& illius proceſſ.nu.8.lib.6. Et ob id
2 cauti procuratores current aduerſæ parti præfigi terminum, nedum ad probandum, verum etiam probatum habendum per omne genus probationis, ac etiam examinandum, & examinari faciendum teſtes exaduerſo,vt dicitur,inductos,& iuratos:qua præfixione ſtante.Notarius nequit teſtes poſt aſſignatum terminum examinare,niſi de Iudicis expreſſo mandato: qui, ita omnibus tribunalibus Vrbis vigente conſuetudine,quandocunque re integra teſtes, præ-
3 ſertim quando illos habet in promptu,examinari mandat,niſi forte eſſemus in vltimis audientijs, quia tunc in cauſis cōmiſſarijs, de more doctorum tribunalium, præſertim Rotæ nec articuli admittuntur, nec examinati teſtes publicantur, Aug. dec. penult. lib. 3.
4 & reper. in verb.teſtes. num. 13. Et quoniam in teſtibus examinandis,vt plurimum, interpres à partibus adhibetur,qui licet iuramentum præſtet de fideliter interpretando, attamen, vltra interrogatoria, quæ in ſcriptis dantur, alia complura impertinentia, ac forſan licitata teſtibus facit; caueat Notarios, cui examen
5 committitur, & qui in hoc Iudicis delegati officium obit,ne alicui partium fiat iniuria,& examen ſcribis ſuis magis expertis recipiendam committat, præcipue quando vnicus tantum interpres pro
6 vna parte interuenit. Et licet regulariter, poſt didicita teſtificata ſuper ijſdem, & de directo contrarijs, pars ad nouos teſtes examinandum non admittatur, vt per Gomeſ. deciſ. 28. Afflict. deciſ. 216. num. 1. (*& magis late per Port. in concluſione, & regula 39. lib. 1. per totum,*) hoc tamen intelligendum eſt procedere, ſi conſtet partem copiam habuiſſe, vt per Peregrin. in vna Troiana tenimenti, in tit. de Teſtibus; ſecus ſi non habuerit, quoniam publicatio teſtium facta non cenſetur; quamuis petita ſit,& obtenta, niſi conſtet copiam cum effectu datam fuiſſe, vt dixi. Ad tollendam igitur propoſitam difficultatem inoleſcit ſtylus tribunalium Vrbis,præſertim Rotæ, & A. C. illorum exemplum, quod ſummarium appellatur,parti concedere:quo caſu non inducit publicationem, ita vt pars non poſſit vlterius procedere.Bald.no.per illum text.in l.vltima.ff.quemadmodum teſt. ape. ſequitur Dec. in auth. ſi quis in aliquo.in gloſ. 1. C. de eden. (*quando autem pars admittatur ad producendum nouos teſtes poſt illorum publicationem,vide Alex.in conſil.213.num.17. lib. 2. & eundem Port. d. concluſ. 39.*) Vide ad hoc ampliationes, & limitationes tradit. per Gabriel. concluſ. 21. de teſtibus, & quando teſtes poſſint examinari poſt illorum publicationem 5.deciſ.Put.242.per totam, lib. 1. &

O 2 quod

Digitized by Google

quod per ſummarium illorum non inducitur publicatio, habetur per deciſ. Cæſ. de Graſſ. 80. num. 4. de Teſtibus. Aduerte tamen, quod in vltimis audientijs, in commiſſarijs cauſis regulariter teſtes non publicantur, neque articuli admittuntur, vt ſupra dictum eſt. Pars enim id cauilloſe, & animo cauſæ expeditionem differendi, & in nouas audientias reijciendi petere videtur: & illi adeo imputandum eſt, qui in ſuis probationibus faciendis nimium ſe arctauerit. Quando autem teſtes, non obſtante illorum publicatione, recipiantur, vide Afflict. deciſ. 33. num. 4. Menoch. de arbit.
7 iud. lib. 1. quæſt. 34. Put. deciſ. 12. de Teſtibus. Et antequam ab hac materia teſtium recedam, refero quod ſæpe ſæpius in Vrbis tribunalibus præſertim Rotæ, & A. C. proceſſus de partibus producuntur, in quibus reperiuntur examinati teſtes abſque partis citatione, ad videndum iurare teſtes, & ideo dicuntur nulliter recepti, vt per doct. in l. ſi quando C. de Teſtibus. Affl. dec. 28. nu. 1. Et etiam ex alijs defectibus; ex quibus multæ expenſæ per partes litigantes fruſtra fiunt. Ob id prudentes procuratores, ad ſaluandum dicta teſtium, adeunt Signaturam iuſtitiæ, cui porrigunt commiſſionem; in qua petitur, quod (attento quod teſtes ſunt examinati cum interrogatorijs ſpecialiter datis) Iudex cauſæ adhibeat fidem teſtibus arbitrio ſuo: quæ præmiſſis narratis paſſim conceditur, cum clauſula arbitrio Iudicis, & cum dicta commiſſione ſolent ſaluari dicta teſtium, vt dixi nulliter examinatorum, vt de tali obſeruantia, atteſtatur Verall. in vna Beneuentana terrarum, deciſ. 64. prope finem lib. 3. in manuſcript.

8 Rurſus in hoc examinis teſtium articulo vti quotidiano non videtur prætereundum, quod teſtes ſenes, & valetudinarij poſſunt quandocunque, etiam tempore feriato examinari, & ratio eſt, quia periculum eſt in mora, vt poſt, alios per Iaſ. in lege prima, §. 1. numero quinto, ff. de ferijs, vbi enim periculum eſt in mora receditur à regulis ordinarijs. Decius in capit. dilecta ad fin. verſiculo, & hoc verum de conſ. vtil. vel inutil. & quia ea quæ celeritatem deſiderant appellationem non admittunt, Specul. de appellat. §. in quibus, verſic. 8. Et licet de teſtibus eorum inductione, & iuramento, atque examine, tam in Ro: Cu: quam extra eam faciendo doctiſſime, & ſatis diffuſe ſcripſerit Veſtrius in eius praxi in c. 2. & c. vlt. lib. 6. & in annotation. Grauatij ibidem de his hactenus. Hoc vnum tantum non videtur prætereundum, quod ſi ex aliqua iuſta cauſę Notarius cauſæ tranſmittitur ad teſtes extra locum iudicij, & ad partes exiſtentes examinandum, tunc præuia articulorum admiſſione præmittenda erit citatio

ad

Digitized by Google

ad videndum deſtinari notarium pro certa die aſſignanda pro dictis teſtibus examinandis, illiq; eorum iuramenta,& examen committi,& recipi in partib.ſingulis dieb.& horis, & dandum interrogatoria,ſi quæ &c.alias viden.mandari examinari fine.Demum receptis prius per notarium iuramentis teſtium idem Notarius procedit ad illorum examen,quibus materia cauſæ Iudex cognoſcit,& eam pro iuſtitiam decidit.

Et licet in proximo præcedenti c. aliqua de iuramento teſtium meminimus,tamen pro maiori iuuenum intellectu,hæc quoq; viſa ſunt, quod ſcilicet teſtes debent prius iurare ante eorum teſtimonium,vt ſupra diximus ſecundum Bald.in l.ius iurandi, & alios citatos per Rip.in l.admonendi,ff.de iure iuran. ſub nu.195.& annotation. Grauatij ad Veſtrium in titulo de teſtib. & illorum induct. ſub nu. 36.vbi quod teſtes antequam teſtimonium perhibeant iurare teneantur,alias irrita erit illorum depoſitio,vt in d.l.ius iurandi per Rip.cum alijs ibi citatis,tamen cum hæc quæſtio ſatis ſit à dd. controuerſa dicentib.vt ſatis ſufficiat, quod incontinenti, & vnico contextu in acta examinis iuretur,in quibus tunc non videtur dari prius, nec poſterius, vt per eundem Rip. in d. l. admonendi eod. titul.dicto nu.195.in verſ.pro deciſione,ſed cum hæc queſtio ſit de apicibus iuris vlterius non progrediar,ſed tantum in hac A.C.praxi atteſtandum eſſe cenſui, quod tale iuramentum procedere conſueuit,ſaltim per diem ante illorum examen, vt iam diximus in d, prox.præced.cap.

DE PROCESSV IN CAVSIS ORDINARI S À 200. DVCAT. ſupra. Cap. XV.

1 *In quo differant cauſa ordinaria à ducentis ſupra à cauſis à 200, infra.*
2 *Seruantur termini in cauſis à 200.ſupra, vt in beneficialibus.*
3 *Beneficiales cauſa ſummaria dicuntur.*
4 *In beneficialibus cauſis non eſt opus litis conteſtatione.*
5 *Termini ſubſtantiales in cauſis ordinarijs à 200.ſupra,ſeruandi.*
6 *Hi termini ad vnius inſtantiam ſeruati,inſeruiunt etiam alteri.*
7 *Idem euenit in citatione ad ſententiam.*
8 *Cedula ſententia eſt per Iudicem Notario reipſa conſignanda.*
9 *Durante termini ſeruatione ad ſententiam procedi non poteſt.*
Aliqua de inualiditate ſententia ferenda ad fauorem citati contra citantem.

10 *Sententia licet nulla ſit, ſi tamen eſt æqua, non infirmatur.*
11 *An male captus ſit liberandus, vel potius confirmandus.*
12 *Reus condemnatus, ſi habet iuſtam cauſam litigandi, non condemnatur in expenſis, & plura alia de expen.*
13 *Iudex non condemnans in expenſis reum, an cenſeatur abſoluiſſe.*

1 CVm inter cauſas à ducentis ſupra, vſque ad quamcunque ſummam, & à ducentis infra, de quibus modo tractauimus, nil aliud interſit, quam ſeruatio terminorum ſubſtantialium, quos infra deſcripſi, quæ quidem ſeruatio terminorum in illis neceſſaria eſt, in his autem minime, breuibus me expediam; & verba facultatũ Aud. Cam. referam, quibus cauetur, quod in his termini ſubſtantiales, vt in beneficialibus ſeruétur.
2 Et quia beneficiales cauſæ ſummariæ dicuntur, & breuiores eſſe debent, quam profanæ, Rot. deciſ. 25. num. 3. de appellat. in antiq. &
3 in eis litis conteſtatione non eſt opus; vt late in præſenti lib. cap.
4 7. ſcripſimus merito ſolum infra deſcripti termini ſubſtantiales ſer
5 uantur. Ad dicendum contra commiſſionem, ſi commiſſaria ſit cauſa, & libellandum ad primam diem, ad articulandum ad octauam diem, dicendum contra articulos, producendum omnia; & dicendum contra producta ad ſecundam diem; necnon declarandum, & iurandum de calumnia ad primam diem. De reliquis termi nis, de quibus in formulario. Ad reſpondendum ſcilicet libello, & litem conteſtandum, verba non facio.

(Quorum quidem terminorum ſeruatio in cauſa ciuili, eſt vſq; adeo neceſſaria, vt ſententia dicatur nulla, ſi illi non fuerint ſeruati, Rot. in vna Rom. artis Ferrariæ corã Robuſtrio 6. Iunij 1474. & in diuerſ. deciſ. 105. & in vna Anconitan. terrarum 4. Nouembris 1578. allegat Aegyd. deciſ. 2 & 160. Caſſador. deciſ. 2. de Iudic. *& 9. de reſcript. nu. 7. Vant. de nullit. ex defectu proceſſ. num. 89.)* Nec poſſunt in totum omitti, etiam quod Iudici fuerit data facultas procedendi, abſq; aliqua dilatione obſeruationis terminorum, Rot. deciſ. 2. de reſcript. in nouis, & 15. eodem tit. in antiq. Peregr. dec. 24. Ant. Aug. deciſ. 230. lib. 3. quos ſequuti fuerunt DD. de Rota, in vna Rom. Vineæ, 30. Octobris 1595. coram R. P. D. Mil-
6 lino. Et aduerte, quod præſcripti termini ad inſtantiam vnius
7 ex colligitantibus ſeruati, alteri parti inſeruiunt. Et pari modo terminus ſeruatus in citatione ad ſententiam facta ad vnius partis inſtantiam, alteri ſeruit, & ſub illa Index contra citantem pronunciare poteſt, ea enim communis eſt. Et in hunc caſum

Notarius ita terminum in citationis calce extendit. Comparuit N principalis citra, &c.& petijt vt ſupra; ex tunc D. concluſit, & pronunciat, prout in cedula, quam facto legit, & mihi Notario de-
8 eit tenoris &c. Quam cedulam ſubſcriptam Iudex Notario re ipſa tradere tenetur, alias nulla eſſet ſententia, iuxta tenorem Bullæ Pij Quarti ſuper reformatione tribunalium Vrbis. Et hic actus conſignationis cedulæ non ſcribitur tunc per Notarium, ſed ad diem ſeruati termini trahitur. Et in hoc articulo ferendæ ſententię ad fauorem citati contra citantem tanquam ſatis quotidiano, hæc quoque pauca viſa ſunt referenda, præſertim cum à toto, tantiſque viris, doctiſſimis, qui de praxi cauſas agendi ſcripſerunt, nullum de his ſermonem fecerint, vt puta præſuppoſita pro veriſſima iuris cõcluſione, quod ſi Iudex fert ſententiam, nec aliter appareat, quod lata ſit parte petente, ea nulla eſt ipſo iure, ſecundum Bart. & alios in l. vnica, C. vt quæ deſ. aduoc. Angel. & Imol. in d. l. de vnoquoq; in princ. ff. de reiudic. quos citat Iaſ. in l. properandum. §. & ſi quidem, nu. 5. & ſeq. C. de Iudicijs, tamen illorum diſpoſitio limitatur quando ſententia fertur, & in proceſſu apparet de petitione actoris, in cuius fauorem lata eſt ſententia, quæ petitio in qualibet parte Iudicij ſemper durat, & citatus ſemper comparuit in cauſa, vſque ad illius concluſionem, licet tempore prolatæ ſententiæ non appareat, quod citatus fuerit præſens, nihilominus habetur pro præſente, vt per Caſtren. in l. 1. in §. item cum ex edicto in fin. ff. quando ſententia ſine appellatione reſcinduntur, quæ partis præſentia æquipollet citationi, & ſatis dicitur petitum, tam ex parte actoris, quam ex parte rei, quando Iudex ad ſententiam procedit, Alex. in l. dubitandum in rubr. num. 12. C. quæ deſ. aduo. Et quod citatus ſi non comparuerit, non propterea habetur pro abſente, teſtatur Iaſ. in d. l. properandum, num. 6. verſic. 4. limita, eod. tit. vbi limitat niſi altera pars comparens, & illius contumaciam expreſſe accuſet, vt ibi propterea ne notarij errent, & ſecum Iudicem, & partes errare faciant admonendos fore cenſui, quod in facti contingentia in extenſione termini, pro ſeruato habiti ad ſententiam, & regeſtrorum, ſiue extractum ſcriptores in illorum confectione abſtineant apponere illa verba ſolita, ſcilicet in contumaciam citati non comparentis, illiuſque contumacia accuſata, quoniam eorum incuria ſententia vitio nullitatis ſubiacebit, & partes in perpetuis litigijs, & expenſis defatigarentur, & quod communis practica fuerit, & ſit quod Iudices paſſim cum termino præſcripto, habito ad ſententiam in citatione exequuta, & reproducta contra citatum ad inſtantiam citan-

Digitized by Google

tis ſub eodem termino,& citatione ferunt ſententiam contra ipſum citantem;fundatur primo,quia reproducta ipſa citatione eſt effecta de actis,c.quoniam contra, extra de prob.gloſ.in c. prudentiam de offic.deleg.Soc.in reg.73.de reg.iuris,& conſequenter citatio communis efficitur, vſque adeo, quod vtriq; parti inſeruit,,pront ſunt communia omnia alia acta,Caſtr. in l. ſi quis ex argentarijs nu. 3. ff.de eden.Dec.in l.2.nu.16.C.de edendo:ratio quia citatus ad eundem actum,& terminum videtur citatus à iure abſque alia citatione,vt in ſpecie per Mar.Soc.de citation.articul.27.q.6.principali, verſic.item dicit Gloſ. ſequitur, & comprobat Nicell. de Concord gloſ.concord.52.nu.338.verſ.Quæro mihi,Tomo 1. Redeundo igitur ad relatum proproſitum obſeruationis terminorum à quo aliqualiter tranſgreſſi ſumus, dicendum puto, quod in terminorum ſubſtantialium ſeruatione plures procuratores, & notarios decipi: nam durante termino ad articulandum citant partem ad ſententiam,idque à iure diſſonum eſſe videtur,quia durante dilatione officium Iudicis quieſcit,vt in d.l.ſiue pars. Verum, ex quo vigore facultatum reiterantur ſub vnica citatione, & à die introductionis cauſæ,vſque ad diem latæ ſententiæ interceſſerunt tot audientiæ,vt potuerint ſeruari,licet nulliter, & inculcate ſeruati fuerint,per reiterationem ſanantur huiuſmodi defectus, vt in vna Auximan. Dotis coram Seraphino,quinta Maij 1581.& de d.l.ſiue pars.non fuit habita ratio. Amplius exiſtimo, quod ſi pendente dilatione eiuſmodi ad aliorum ſeruationem terminorum procederetur, haberent locum facultates reiterandi,& ſanandi nullitates.habes quando terminorum ſubſtantialium ſeruatio per aſſertum procuratorem facta eſt, dummodo in ipſius retinerationis actu verus ſit procurator, Caſſador. deciſ. 8. in fin. de reſcript.Achill. deciſ. 1. de term. Cæterum ſupraſcripti termini in prima ſeruantur inſtantia, qui autem in ſuccedaneis ſeruentur inſtantijs, hic à me non ponuntur:cum diffuſe illos in formulario terminorum videre liceat. Rurſus in hoc articulo ſeruationis terminorum ſubſtantialium, non eſt ſilentio relinquendum, quod termini ſupradicti non poſſunt in totum emitti, etiam quod Iudici fuerit data facultas procedendi, abſque aliqua dilatione obſeruationis terminorum, Rota deciſ. 2. de reſcript. in nouis, & 15. eod. titulo in antiq. Peregrin. deciſ. 24. Anton. Auguſt. deciſ. 230. libro tertio in Epit. de Iudic. §. 4. quos ſequuti fuerunt moderni de Rota in vna Roman. Vineæ, 30. Octobris 1595. coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Milino tunc Rotæ Auditore. Vbi autem diceretur de nulli-
10 tate ſententiæ, licet illa appareat nulla, tamen ſi ſit æqua, non debet

debet infirmari, vt per Alexan. conſil. 73. n. 10. volum. 6. Put. de ſent. & re iudicata, deciſ. 15. Et quod dicitur de ſententia, idem erit dicendum quoad indebitam carcerationem, vt puta ſi captura fuerit nulla: ſi tamen conſtat de debito, non debet captus relaxari, ſed retineri: quod atteſtatur Neguſ. in tract. de pign. in ſecundo membro. 3. par. nu. 23. in fin. immo ſuſtinetur, etiam ſi talis nullitas ex defectu citationis procederet. Quod dicit eſſe notandũ, quia in practica frequenter poteſt contingere, & forſan non inuenies ita plene examinatum. Intellige tamen, niſi ſententia, de cuius nullitate apparet, fuerit ſpoliatiua, & exequuta, vt per Rot. coram Chiſanen. deciſ. 172. & nouiſſimè in vna Roman. fideicommiſſi dd. de Alexijs, de menſe Iunii anni 1590. coram R. P. D. Penia. Vbi habetur, quod ſpoliatus vigore ſententiæ iniuſtæ ex eiſdem actis ſolet reſtitui; vt etiam ſolet reſtitui ſpoliatus à Iudice nulliter, vel iniuſtè procedente, Innocen. in cap. ex inſinuatione. Verb. reſt. de procurator. Abb. in cap conquærente, num. 8. de reſtitut. ſpoliator. Felyn. in cap, dilectus, colum. 1. de reſcrip. Aym. conſil. 18. n. 8. & conſil. 140. nu. 2. Menoch. de recup. rem. 8. 9. & 10. quos ſequuti fuerunt DD. de Rota, vt in dicta Romana fideicommiſſi de Alexiis. *(Vlterius ad hæc, quæ dicta ſunt de nullitate capturæ, addo deciſionem factam in cauſa Rom. Salis coram R. P. D. Cantuccio in impreſſis lib. 2. 123. in qua fuit reſolutum, quod ſtante nullitate mandati ex defectu citationis, quod Fauſtinus ſit relaxandus, quia nulliter, vel iniuſte captus, eſt ante omnia relaxandus. Nam Iudex dicitur vim inferre, cumq; propria libertate ſpoliare, & propterea debet ante omnia reſtitui; & ſtante nullitate, vel iniuſtitia prædictæ capturæ, nõ poteſt pro alio etiam vero confirmari, vel recommendari ex doct. Bar. q. 6. incip. Lapus fuit captus, & in ſol. cir. med. verſ. ſi vero talis violentia, & captura nulla nõ iuſtificatur ex ſuperueniẽti probatione, ex allegatis in d. deciſ. et quod nulliter carceratus in priſtinum reſtituendus, teſtatur Porti. in concl. 44. in 4. ampliatione, vbi etiã atteſtatur, quod idẽ procedit in nulliter excõicato. Afflic. deciſ. 395. n. 5. omnino vidẽdus, qui loquitur in vtroque caſu. Bene verũ eſt, vt dicit Paul. de Caſtr. in conſ. 113. in fi. lib. 1. qui alios allegat. Quod ſi captura, & carceratio eſſet nulla, etiã ex defectu citationis, cum vere conſtaret de debito, vel per confeſſionem carcerati, vel alio modo, tunc debet ſuſtineri, nec eſſet locus illius relaxationi, vt ibi. Quod quidẽ ad euitandã contrarietatẽ vtriuſque iuris intelligendum eſſe arbitror, vt in facti cõtingentia in hoc tribunali A. C. vidi, & audiui practicari, vt ſcilicet non iuſtificetur captura ex nouis probationibus faciendis poſt relaxationem mandati, ſecus ſi ante,*

vel

vel tempore relaxationis,& carcerationis vere conſtaret de debito, & defectus tantum eſſet in illo actu citationis, & in hoc caſu putò quod procedat d.deciſ.vt per Neguſ.ſuperius allegati,et ad tradita per Burſa.conſ.74.nu.167.) Et quod ſententia nulla,ſi tamen æqua ſit,non ſit infirmanda,ſed confirmanda, vbi de iuſtitia illius cõſtet, Rota deciſ.7.de re iudic. in antiq.quæ tamen concluſio non ita procedit parte opponente,vt pluries fuit reſolutum in Rota,& ſignanter in vna Patauina decimarũ,4.Iulii 1576.coram R.P.D.de Graſſis,& in vna Vercel.ſpolii 5.Maii 1586.coram Illuſtriſſ.D.Cardinali Platto,tunc Rotæ Auditore, & in vna Peruſina nullitatis exequutionis 26.Martii 1593.coram R.P.D.Penia,& in vna Eſina reſt.dotis,die Lunæ 13.Martii 1600.coram R.P.D.Litta,vbi prædictæ deciſiones allegantur.Nec ſilentio pertranſiuero,quod licet condemnatus,tam in præſcripto,quam aliis quibuſcunque iudiciis, iuſtam à principio litigandi cauſam habuerit, & conſequenter in expenſis condemnari nõ debuerit,vt per Lanfran.in c.quoniam. in verb.expenſæ.nu.5.de prob.Guid.Pap.q.436.nu.65. Rebuff.in conſt. gall. in tract. de expen. num.3. lib.3. Alexan. conſil. 37. in fin. lib. 2. & conſil.115. col. fin. circa med. lib. 4. cauſæ autem probabiles enumerantur per Bald.in authen.generaliter.3.& 4.colum.C.de Epiſc. & cleric.ſi poſt viſionem iurium partis producentis reus adhuc perſtitit in lite,& voluerit vlterius procedere,condemnandus eſt in expenſis, etiam pro eo tempore, quo fuit in bona fide, vt per Bart.
12 in l.edita.C.de edend.num. 31. verſic. ſed in vtroque modo.Sequitur Roman. in ſing. 369.incipien.Alia ſero. Amplius refero,quod licet Iudex diffinitiue pronuncians, & in expenſis non condemnans cenſeatur partem abſoluiſſe, vt in l. terminata, C. de fruct. & lit. expen. Afflict. deciſ. 242. num. 2. contrarium tamen alias tenuit Rota ex infra dicendis. Nam ſi Iudex primæ inſtantiæ omiſerit condemnationem expenſarum, non propterea victum abſoluit: quia omiſſa in prima, videntur omiſſa ex cauſa obliuionis, Put. deciſ.246. lib.2.per totum, vſque adeo, quod ſi poſtea Iudex cauſæ appellationis confirmando primam ſententiam dicat victum in expenſis in cauſa factis condemnamus, nec dicat coram nobis legitime factis, intelligitur de expenſis, tam primæ, quam ſecundæ inſtantiæ, ita vt ſupradictum fuit in vna Cæſarauguſtana liquidationis,coram R.P.D.Pighino, 6.Martij 1548.Ad deciſ.vero Put.puto reſponderi poſſe,quod non ita procederet, quando victus habuiſſet iuſtam cauſam litem proſequendi:quia tunc excuſaretur ab expenſis, vt per Cagnol. in reg. qui in alterius num. 25.de regulis iuris; qui atteſtatur de communi, Iaſ. in leg. properandum. §. ſin

ſin autem, num. 3. C. de iudicijs. Intellige tamen, vt per Iaſ. ibi num. 8. Et in hoc quotidiano articulo, hæc pauca viſa ſunt addenda, quod ſi expenſæ veniunt iure actionis, & Iudex in ſententia omittat illarum condemnationem, nihilominus poſt latam ſententiam peti poſſunt iure actionis, ſecus autem ſi officio Iudicis, Iaſon in §. actionum num. 52. in tit. de actionibus. Vſque adeo, quod illa taxatio expenſarum eſt condemnatio expenſarum condemnationis, Bald. in l. 3. num. 6. verſ. modo quæro. C. de fruct. & li. expen.

DE MONITORIIS PER EDICTVM, & illorum exequutione. Cap. XVI.

1 *Auditor Cameræ eius ordinaria auctoritate concedit Monitoria per edictum, & quando.*
2 *Et pro exequutione litterarum Apoſtolicarum, & aliorum, quæ hic ſingulariter referuntur.*
3 *Et in his, in quibus eſt iudex ſpecialiter deputatus.*
4 *Dantur hæc monitoria, conſtito ſummarie, & extraiudicialiter de non tuto acceſſu.*
5 *Quomodo hæc monitoria exequantur.*
6 *Terminus ad comparendum ab vltima exequutione computatus.*
7 *Terminus huiuſmodi debet eſſe competens, alias citatum nõ arctat.*
8 *Tempore vacationum generalium monitoria iſta in curia per edictum intimantur.*
9 *Citatio nulla, ſeu inualida nullum producit effectum, nec citatum in mora conſtituit.*
10 *Citatio nulla conualidatur per comparitionem citati.*
11 *Citatio nimis generalis contra filios, & hæredes, non nominando illos proprijs nominibus, eſt inualida.*
Et quando talis citatio valida ſit.
12 *Lis quando dicatur.*
13 *Copia citationis debet offerri per citantem citato, alias nulla eſt citatio.*
Et quando ſufficiat, quod offeratur, & quare.
14 *Modus procedendi contra vagabundum pro debito contracto.*
Et quis dicatur vagabundus.

1 MOnitoria per edictum publicum non conceduntur, niſi in caſu, quo principalis citandus latitat; vel quando nõ permittitur, vt citatio ad ipſum perueniat; vel quando non poteſt

poteſt accedi ad locum citandi, per Rot.deciſ.752.eodem tit.in antiquis. Et licet de iure concedi nequeant, niſi vigore ſpecialis reſcripti, quod paſſim tanquam optima, & æqua prouiſio concedi ſolet, & debet, vt in Clement. 1.de iud.tamen A.C.conſueuit illa concedere ordinaria ſua auctoritate, & paſſim concedit in cauſis, quæ in curia cognoſcendæ ſunt; item in exequutionem litterarum Apo
2 ſtolicarum ſub plumbo, vel in forma breuis expeditarum, ac exequutorialium Rotæ, ac etiam ratione mutui, vel alterius debiti contracti in curia, ac etiam pecuniarum in eadem curia expoſitarum, nec non ſalarij, ſeu mercedis procuratorum deſeruitæ in curia, etiã contra laicos, & non ſubditos Eccleſiaſticæ iuriſdictioni, Ioan.Paul. deciſ.19.Put.deciſ.4.de offic.ordin.& alia Io.Paul.deciſ.92. in cau-
3 ſa Vlixbonen.pecuniaria, de foro competen. & in ſumma in pluribus alijs, quibus non obſtant Concilii Tridentini decreta. Præterea concedit in cauſis, in quibus à Papa ſpeciali reſcripto eſt deputatus. Hæc monitoria concedi ſolent in locis alienæ, & aliquando
4 etiam Eccleſiaſticæ ditioni mediate ſubiectis. Dantur conſtito ſummarie, & extraiudicialiter de non tuto acceſſu. Formulas illorum, vti notas, & in inſtrumentorum, ac expeditionum formulario extẽſas hic apponere neglexi. Hoc dumtaxat de illorum exequutione dicam, cum ibi non exprimatur certa forma. Exequuntur, & in-
5 timantur per affixionem ad valuas duarum Eccleſiarum Cathedralium magis propinquarum iuriſdictioni, ſub qua monendus degit. Exempli cauſa, ſi in Hiſpaniarum Regnis tutus non patet acceſſus, ad aliquod breue, ſeu litteras intimandum, monitorium intimatur, & affigit valuis Eccleſiarum Ianuen.& Sauonen. tanquam ciuitatibus propinquioribus Regnis illis, quæ extra illarum iuriſdictionem ſunt, & tutioribus pro hac intimatione facienda. Et affigitur in portis prædictis originale monitorium, & publice legitur, & (*Ipſummet originale*) ibi aliquandiu dimittitur, & ſubinde amouetur, dimiſſa illius vice copia cum originali concordante: de quibus omnibus præciſam Notarius fidem facit, vt per Caſſad. deciſ. 1. de dolo, & contumacia, Put. deciſ. 3. eodem titulo. Eſt enim facienda in locis vicinioribus, vt per eundem Caſſad. deciſ. 5. eodem titulo, & quod affixio, & publicatio ſufficiat, licet de lectione nihil dicatur, idem Caſſad. d. deciſ.4.eodem tit. Io. Paul. deciſ. 17. Legitur quoque, affigitur, & publicatur in curia in duobus locis, videlicet in litterarum contradictarum, & ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum, vel Audientię cauſarum Palatij Apoſtolici, & de his citationibus quæ fiunt per edictum, vide late per Bart. in tract. ſuper conſtitution. ad reprimen. in §.

per

Digitized by Google

per edictum in addition.& magis latè per Marant. in 6.par.de ord. iudic.nu.82.de citat.primo membro iudicij, vbi referuntur plures caſus in quibus fit citatio per edictum. Terminus autem, qui in monitorio,ſeu citatione reo ad comparendum aſſignantur, incipit à die vltimæ intimationis currere. Et ideo prouidi procuratores, antequam monitorium in partibus exequendum mittant, in curia intimari faciant,ne cogantur tantum temporis ſpatium poſt intimationem de partibus expectare. Terminus autem, qui ad com-
7 parendum pręfigitur,debet eſſe competens conſiderata loci diſtantia,ſeu longinquitate,alias nulla eſſet citatio.Creſc.dec. 71. & monitum ad comparendum non arctaret,etiam poſt breuem illum terminum:quia citatio à principio fuit temeraria,Caſſad.deciſ.5.codē tit. in tantum, quod proceſſus factus per contradictas, ſeu edictum publicum pendente debito termino veniendi ad curiam,eſt nullus, Rot.dec.74.de probat.in antiq.*(vt per Nicol. Ant. Grauatium in annot.ad Veſtrium,lib.4.c.2.n.5.in verb.citatio.Rol.conſ.39.lib.1. nu. 27.)* Tempore Sedis vacantis,& vacationum generalium, quæ
8 quotannis indicuntur à Kal.mēſis Iulij,vſque ad Kal. Octobris,ceſſat audientia litterarū contradictarū,& monitoria hæc per edictū, non à Notario contradictarum,ſed à Curſoribus per edictum publicum in valuis Cancell. Apoſtolicæ,& in acie Campi Floræ publicātur,vt per eundem Caſſad.dec.28.in reg.Si autē contra citatos per ſimile edictū cenſuras obtinere vis,ſeruatis proceſſibus ad illarum fulminationē inſtabis. Aduerte tamen,quod licet ex præmiſſis cita-
9 tio nulla dicatur,in tantum quod nullum producit effectum,nec citatum in mora,ſeu contumaciam conſtituit,vt per Affl.dec.366. in tamen conualidatur per comparitionem citati, præſertim in caſu, quo citatio fiat ad effectum inducendi ſcientiā,vt per Fel.in c.illud in 4.col.de præſcrip.Alex.conſ.123.nu.10.vol... *(Burſ.in conſ.74. poſt nu.71.in 1.par.Neuiz.conſ.70.per totū,qui plures ratione,deciſioneſq; ad præſentem caſum ponit,ad quem pro eorum intellectus recurre.)* Antequam egrediar ab hac materia citationū, & ad grauiora procedam,non omittam referre, quod retroactis diebus præ manib. habui monitoriū extra curiam ab. A. C. relaxatum contra filios,& hęredes d.q.N.abſq;nominum expreſſione,de cuius validitate interrogatus reſpondi, quod cōtra ſimilia monitoria,ſeu citationes meminerā vidiſſe Rotales deciſiones, quibus damnantur ſi-
11 miles citationes ratione incertitudinis,quia citatio,ad hoc vt afficiat,debet eſſe certa,vt per Roman.conſ. 360.nu.3. Tamen DD. de Rota:alias in vna Rom.pecuniaria coram Achille tenuerunt valere citationem,per quam citantur filij, & hæredes N. abſque alia

tio-

Digitized by Google

9 *Quilibet adminiſtrator tenetur librum exhibere.*
10 *Adminiſtrator etiam irrequiſitus tenetur librum exhibere.*
11 *Ab adminiſtratore, qui librum rationis non exhibet, non dicitur reddita ratio.*
12 *Contra adminiſtratorem non exhibentem librum rationis, tanquam doloſum datur iuramentum in litem.*
13 *Citatio ad videndum taxari, & ad ſententiam.*
14 *Effectus ſententiæ.*
15 *Forma ſententiæ in hoc iudicio ferendæ.*
16 *Actor non tenetur exhibere iura, & inſtrumenta ſi illa non habet. Et quando requiratur probatio amiſſionis.*
17 *Actor non poteſt ſumere arma de domo rei.*
18 *Et quomodo id procedat.*
19 *Vnuſquiſque tenetur edere iura penes ſe exiſtentia.*

1 EXhibitionis iudicium, quod in tribunali remota etiam appellatione datur, ſiue contra tertium, penes quem reperitur depoſitata aliqua cedula obligationis, inſtrumentum, aliaue ſcriptura, ſeu etiam aliqua bona, aut
2 iocalia, introducitur, & contra illum fit monitorium, vt infra triduum exhibeat in actis Notarij.
3 Lapſo hoc triduo, citatur reus, ad exhibendum in actis Notarij ſcripturas iuxta formam monitorij, alias videndum contra eum decerni, & relaxari mandatum exequutiuum, Si reus ſe aliquid
4 habere negauerit, incumbit agenti probare ad ſuam verificandam petitionem, ſeu intentionem, ſaltem de tempore facti monitorij, aut introducti iudicij, reum habuiſſe, ſeu habere rem, ſeu ſcripturam, cuius exhibitio petitur (*Rota in vna Roman. computorum, co-*
5 *ram Orano, die 7. Februarij 1596.*) Non deſunt enim cauilloſi aliqui qui in partis, & iudicij fraudem ſtatim facto monitorio, aut citatione rem petitam penes aliquem dimittunt, & ſic non habere aſſerunt. Nec ſequuta verificatione, citatur iterum reus, ſeu
6 monitus, ad exhibendum, alias videndum contra ipſum decerni, & relaxari mandatum. Quod Iudex viſis teſtibus relaxat, niſi ad primam diem cum intimatione. Et quoniam iudicium hoc eſt ſummarium, & datur iſta actio ad exhibendum, ad effectum recognoſcendi, vel ſe iuuandi aliqua ſcriptura ad præparationem alte-
7 rius principalis iudicij, nulli in eo ſeruantur termini ſubſtantiales,
8 nec aliqua proceſſus ſolemnitas requiritur. A decreto antedicto non appellatur, ſecundum modernum Contardum ad l. vnicam, C. ſi de momen. poſſeſſ. limit. 14. initio. ad exhibendum num. 20. ſed

Digitized by Google

ſed ſtatim exequutio committitur: quia iudicium hoc exhibitionis ſemper tendit, vel ad alterius principalis iudicij præparationem, vt dixi, vel certe ad probationes proponendas. Et ita vidi pluries in contradictorio iudicio practicari, & decidi. Accidit etiam quod nonnunquam hoc exhibitionis iudicium principaliter intentatur contra reum conuentum pro exhibitione rei petitæ, vel pro exhibitione librorum rationis adminiſtrationis alienarum rerum per alterum geſtæ, & tunc modo infra dicendo procedendũ erit. Nam quilibet adminiſtrator tenetur exhibere librum rationis adminiſtrationis per eum geſtæ.l.rationes. C.de adminiſtratione tut. Pariſ.conſ.96.lib.1.num.1.& 2.late Rol.à Vall.conſ.49. lib.1. num.2.
10 etiam irrequiſitus, atteſtatur Socin.conſ.62. col.4. in princ. vol.4. Plot.in eius tract.de in lit.iuran.§.5.num.26.Et tenetur talis adminiſtrator libros,in quibus data,& accepta contineantur,conficere, & omnes actus ſuæ adminiſtrationis oſtendere, & parti exhibere,
11 ac inſtrumenta,res,& bona,et reliqua reſtituere, alioquin non dicitur reddita ratio, ſed dicitur eſſe in dolo, vt per eundem Rol. d.
12 conſ.49.Socin.conſ.24.Viſis,col.12.ver.& ideo cum, volum.1. & ſi actor ſuum intereſſe aliunde probare nequiuerit contra eum tanquam præſumptiue doloſum pro intereſſe partis paſſæ dandum eſt illi iuramentum in litem.Bart.conſ.150.Iaſ.conſ.219.col.1. vol.2. Plot.ibi nu.6. ver.& tenetur ipſe,eod.tit.& in terminis tradit Bald. conſ.151.col.2.ver.verbi gratia.lib.3.Iaſ.in §.pœnales.num.98.de actionibus,præuia iudicis taxatione, quæ ante dictum iuramentum eſt facienda,ad deciſ.Afflict.360.in fi.Ang. conſ.277.n.6. Soc.conſ. 190.n.6.ad fi.ver.& ſic debet,& conſ.223.nu.3. ante fi.ver.2. pars, lib.2.Dec.conſ.178.nu.2.ver.& caſu quo.Et an deferatur procuratori,vide Bart.in l.qui bona fide,§.ſi aliena,ff.de damn.infect.In cuius intereſſe taxatione, cum hanc practicam non ita facile alibi tactam inuenies, ob id, non ab re citation. & ſententiæ formulas hic conſcriben.fore cenſui, vt puta, Debitis præcedentibus monitorio ſuper redditione adminiſtrationis,& reliquorum reſtitutione, etiã interpellation. ſuper librorum exhibitione, & redditione dictæ adminiſtrationis, debitiſque ſeruatis terminis ſubſtantialibus de more, & ſtylo Curiæ ſeruari ſolitis, illiſque reiteratis, dicta admini-
13 ſtratione per reum conuentum geſta verificata, demum præmittitur contra eum citatio, ad videndum taxari ſummam, vſque ad quam infraſcriptus d. inſtans in litem iurare poſſit, & illa taxata, videndum per infraſcriptum d. inſtantem iurare, & iuxta taxationem, & iuramentum concludi, & pronunciari, & ſententiam ferri ad p. d. inſtante D. A. principali, vel D. Fabritio Ruffetto eius

Digitized by Google

procuratore. Relatione facta comparuit idem N. principalis citra,&c.& petijt vt ſupra. Et tunc d.Iudex taxauit ſummam, vſque
14 ad quam d.A.iurare poſſit in litem ad ſcuta 500.pro qua ſumma idem d.A.etiam tactis, &c. iurauit in forma, & pro eadem ſumma petijt,& obtinuit ab eodem Iudice in huiuſmodi cauſa concludi, & pronunciari, ſententiamque deſuper ferri, & promulgari, prout in cedula,quam facto dedit,& mihi Notario conſignauit,tenoris, &c. ſuper quibus,&c.præſentibus ſocijs teſtibus, &c. Tenor cedulæ ſen-
15 tentiæ,vt ſupra promulgatæ hæc eſt.Chriſti nomine inuocato, &c. dicimus, pronunciamus, ſententiamus, decernimus, & declaramus D. B. teneri ad ſoluendum, & exburſandum dicto D. A. dicta ſcut. 500. iuxta taxationem per nos factam, et iuramentum per ipſum A. præſtitum,et pro præmiſſis omnibus,et ſingulis mandatum exequutiuum contra eundem B.decernendum fore,et eſſe,prout decernimus,oppoſitiones, &c. victumque, &c. Redeundo igitur ad ſuperius petitam ſcripturarum exhibitionem, à qua aliqualiter digreſſi fuimus dicendum erit actorem teneri ad exhibendum inſtrumen-
16 ta,et iura pœnes eum exiſtentia,vt per Gomeſ.lib. 2. dec.25. quod procedit ſi illa in promptu habeat alias non,et proceditur ad vlteriora in cauſa. Nec videtur dicendum,quod requiritur aliqua verificatio caſus fortuiti, vel amiſſionis; ſed ſtatur eius iuramento etiam, quod altera pars dicat, partem aduerſam penes ſe habere, vt per Mohedanum deciſ. 40. num. 2. Secus ſi inſtrumentum, ſeu iura,quorum exhibitio petitur, alias originaliter producta,& ipſa originalia reſtituta fuerint dimiſſa in iudicio, ſeu actis copia: tunc enim requiritur probatio amiſſionis propter præſumptam notitiã, & ex quo productio originalis eſt de actis,et ex ipſo originali quæſitum eſt ius parti, et conſequenter eius reproductio peti poteſt nõ
17 obſtante iuramento. dicta deciſ. num. 3. Et licet regulariter actor non poſſit ſumere arma de domo rei,vt in cap. 1. de probatio. l. nimis graue.C.de teſti.l.qui accuſare,et l.fin. et ibi communiter doct. C. de eden. id tamen aliter procedit ad fundandam, non autem coadiuuandam ſuam intentionem: imo Rota de æquitate canonica ſeruat. quod vnuſquiſque teneatur edere iura penes ſe exiſten-
18 tia,vt atteſtatur Gomeſ.vbi ſupra, et quod Iudex ex officio poteſt compellere partes ad exhibendum iura,ſiue ſint propria, vel communia,vel facientia ad cauſam,vt deciſ.5.de probat.in nou. & alia Bracharen.Coram Romano 5.Decembris 1552.

DE

DE IVDICIO CVM PROCVRATORE inchoando. Cap. XIX.

1 *Iudicium cum procuratore generaliter conſtituto poteſt inchoari.*
2 *Tali procuratori dantur dilationes ad principalem conſulendum ſi eas petierit.*
3 *Cenſuræ non dantur contra debitorem in iudicio cum procuratore inchoato.*
4 *Procuratori ſpecialiter conſtituto denegantur induciæ.*
5 *Aut dominus, aut procurator poteſt citari, & quare.*
6 *Dominus tenetur procuratorem ſufficienter inſtruere in omnibus, quæ poſſunt in cauſa occurrere.*

1 SI procurator generaliter ad omnes lites, & cauſas actiuas,& paſſiuas, & motas, & mouendas conſtitutus ſit, & perſonaliter in curia apprehendatur, iudicium cum eo inchoari, proſequi & terminari poteſt, vt per Capic.
2 dec. 2.& 7. Cui procuratori ante litis conteſtationem dilationes petenti ad conſulendum principalem iuxta loci diſtantiam denegari non poſſunt, vt per Caſſad.deciſ.1.de dilationibus.Ex quibus infertur,quod iudicium cum eo inchoari,proſequi,& terminari poſſit ex prædictis,quibus additur deciſ.Rotę 27.de procurat.in nou.Maria. Soci.de citat.art.1.num.1.ver.aut dominus non reperitur Achil.de Graſſ.deciſ.146.nu.2.de dolo,& contumacia. Secus tamen dicendũ erit in his,quæ ſunt magni præiudicij, vt puta priuationis, vel cenſurarum: in his enim requiritur citatio principalis,ei perſonaliter facienda, vt in vna Nullius ſpolij coram bon. mem. Aldobrandino 15.Februarij 1557.ad not.per Staphil.in tract.de litteris gratiæ,& iuſtitiæ in ver.nam ſi quis ſubrogatus. Limita tamen dilationem prædictam non eſſe concedendam procuratori ſpecialiter conſtituto ſuper illa re, de qua agitur, quia text. in c. cum dilectus de procur.& doct. loquuntur, quando procurator, cum quo iudicium intentatur,eſſet cõſtitutus generaliter ad omnes, & ſingulas lites motas,& mouendas,vt ſupra dixi,iuxta terminos d.c. cũ dilectus eod. tit.Et licet de iure dici poſſit,quod dominus non ſit citandus,quando conſtituit procuratorem,qui comparuit,& aſſumpſit in ſe litem; cum dominus per conſtitutionem procuratoris factam apud acta cauſæ declarauerit animum ſuum,quod per procuratorem volebat eſſe in iudicio,ideo debebat citari procurator,& non dominus,cum dominus non compellatur per ſeipſum in iudicio eſſe, vt per Ab-

P 2 batem

batem in dicto capitulo cum dilectus, de procuratoribus in quarto ad tex.ibi allegatum in l.1.ff.eod. & Bart.in l.1. & in l.quamuis. C. de ſent.& interloc.omn.iud. tamen contrarium de ſtylo Curiæ ſeruatur,eo quod aut dominus, aut procurator arbitrio citantis citatur.Dominus enim tenetur comparere per ſe,aut procuratorem legitimum,vt in d.l.1.ff.eod.in d.c.cum dilectus, eodem tit. Quem procuratorem tenetur dominus in omnibus, quæ poſſunt in cauſa occurrere ſufficienter inſtruere, alias domino eſt imputandum: & eadem ratione probabiliter eidem procuratori denegātur induciæ illas petenti, vt ſupra dixi, cum à principio ipſe dominus fuerit citatus,vt per eundem Abb.d.c.cum dilectus,n.5.eod.tit. vide tamen in hoc diſtinctionem Rotæ, vt per Puteum in deciſ. 43. lib.1.

DE IVDICIO DIFFAMATIONIS. Cap. XX.

1 *Quinam termini diffamanti in hoc iudicio præfiguntur.*
2 *Diffamatore nihil probante, quæ ſententia contra eum fertur.*
3 *Terminis ſubſtantialibus in hoc iudicio non eſt opus.*
4 *Pœna qua mulctatur diffamator.*
5 *Sententia tranſit in iudicatum, niſi infra decendium ab ea appelletur, & exequutioni demandatur.*
6 *Qualis dicatur ſententia ab obſeruatione iudicij.*
7 *Quomodo feratur ſententia contra actorem non comparentem.*

IN diffamationis iudicio, quod datur vigore l. diffamari.C.de ingen.& manu.exequutio contra diffamatorem monitorio, de quo infra in poſtremo libro, ac in actis reproducto, & lapſo termino citationis in ea expreſſo,obtineatur ab actore decreto proceſſus per contradictas, ſiue edictum publicum iuxta temporis
1 qualitatem.His ſequutis,iudex ad partis comparentis inſtantiam diffamanti primū,& ſecundum terminū peremptorium præfigit ad docendū de ſuo iure,ac producendū,& probandum quicquid vult,& poteſt contra actorē. His terminis elapſis iu-
2 dex,præuia citatione ad ſententiā,pronunciat A.à quibuſcunq; impetitionibus,diffamationibus, iactationibus, & impedimētis per B. eidem A.de et ſuper re,&c.præſtitis,illatis,ac inferri cōminatis,abſoluendum fore, et eſſe, prout abſoluimus, & illi ſuper eis perpetuū
3 ſilentium imponimus,victumq.&c. Et licet in hoc iudicio ferè omnes procuratores terminos ſubſtantiales ſeruari ſolitos ſeruent,
tamen

Digitized by Google

tamen ſi contra huiuſmodi diffamatores non comparentes,& iudicium effugientes abſque aliqua terminorum ſubſtantialium ſeruatione procederetur,putarē proceſſum hunc ſubſtineri poſſe ex pluribus. Primo, ratione contumaciæ, per quam iudicis Maieſtas ſperni videtur; & conſequenter contumax, ſi fuerit perſonaliter citatus,poteſt prædicta impoſitionis ſilentij pœna mulctari. Quæ ſententia fertur contra iactantem ſe velle moleſtare,iuxt. Afflict.deci-
4 ſione 264.poſt numerum primum. Secundo, quia ratione diffamationis tam reſpectu perſonæ, quam bonorum A. poſſet aduerſus B. actionem iniuriarum habere. Et ex his,& alijs,quæ adduci poſſent cauſis,iudex ex officio ſine terminorum ſubſtantialium ſeruatione, & prout in criminalibus cauſis procedere poſſet. Idem prorſus puto ſeruandum ad inſtantiam rei conuenti,contra actorem, qui monitorium ab A.C.obtinuit, exequi fecit, & poſtea reproducere neglexit,vel pœnituit.Tunc enim debitis ſeruatis terminis,ſeu præuia termini præfixione,vt ſupra dictum eſt,eoque elapſo,nec per actorem aliquid releuans probato,ſeu nihil deducto,ipſe monitus abſolutoriam ſententiam ſub ea,quam modo poſuimus, forma obtinebit.Et fertur ſententia hæc, licet pro actoris parte, vt ſupra innuimus,nihil penitus deductum,neque lis conteſtata ſit: quia ſententia ipſa nedum præſens,verum etiam futurum iudicium concernit. Et propter duplicatā,ſeu reiteratam actoris contumaciam litis conteſtationem non exigit. Et eſt diffinitiua.quæ facit iudicatum:& conſequenter ab ea appellatur,In tantum,quod,ſi infra decendium non
5 appellatur,tranſit in iudicatum,ad no. Felyn.in c.quod ad cōſultationem,n.25.in verſ.2.concluſio,& conſequenter mandanda eſt exe
6 quutioni,Curt.Iun.gloſſ.22.n.30.Nec verum eſt,vt nonnulli exiſtimant,ſententiam hanc vti abſolutoriam,à iudicij obſeruatione ferendam eſſe;& ſic interloquutoriam dici,quoniā ſententia ab obſeruatione iudicij ea eſt,quæ fertur ratione nullius,aut alias inepti,ſiue inordinati proceſſus,text.& ibi gloſ.& Abb.in c. cum dilecti. de empt.& vend.no.in l.2.C.de reſcind.vend. Alex.conſil.79.nu.3.lib. 2.Idem,quando fuit præſentatus libellus ineptus ex carentia actionis,iux.l.ſi pupill.§.videamus,ff.de neg. geſt. vel ex defectu ſolemnitatis ſubſtantialis, vel alio modo. Specu. in titulo de offic.omn. iud. §. defertur. collat. 5. verſ. In ſententia, & alijs compluribus caſibus relatis per Bartol. Bald. & communiter moder. in l. properandum,§. & ſi quidem, C.de iud. Idem Bald. in authen. ſed & ſi quis, C. de ſecun. nupt. Paul. de Caſtr. in l. 15. Is qui. ff de acqui. hæred. (*vbi ſignanter per Iaſ.in d.l.properandum, §. & ſi quidem habes quomodo ad inſtantiā rei contra actionē non comparentē ſit*

P 3 *proce-*

Digitized by Google

procedendum, pro obtinenda ſententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij, & quomodo, et quando ſententia diffinitiua faciat iudicatū, ita vt obſtet actori exceptio rei iudicatæ, & ibi in facti contingentia recurrere etiam ad compilatorem formularum, var. com. pag.
7 *mihi 11. col. 2. hoc etiam addito, quod ſicut reus citatus non comparens, per contradictas ſiue edictum publicum citari poſſet, ita etiam actor, iuxta authen. qui ſemel C quomodo, & quādo iudex. Maran. in 6. par. de ordine iudiciorum, ſub nu. 87. de citatione primo membro iudicij.*) Et redeundo ad materiam noſtram, à qua aliqualiter fuimus digreſſi dico tutius eſſe, ad tollendum omnem fraudem cauſam dubitandi (ſi valor cauſæ ſummam 200. duc. auri Cameræ excedat) ſeruatis terminis ſubſtantialibus de ſtylo curiæ ſeruari ſolitis, præuiaque illorum reiteratione, ſententiam hanc tanquam diffinitiuam obtinere.

DE PROCESSV INTER, ET CONTRA mercatores faciendo. Cap. XXI.

1 *Impugnatio ſtyli Notariorum A. C.*
2 *Si proceditur contra mercatorem vigore cedulæ depoſiti, ſeu litterarum cambij, appellatio non admittitur.*
3 *Secus in alijs cedulis.*
Effectus clauſulæ, ſine præiudicio legitimæ exequutionis.
4 *De ſtylo tribunalis inter, & contra mercatores nulli ſeruantur termini ſubſtantiales.*
5 *Quid importent clauſulæ, ſummarie, &c. manu regia.*
6 *Articuli ſeruiunt loco libelli.*

IN proceſſu inter, & contra mercatores faciendo cum illius modus in notorijs A. C. facultatibus ſatis apparenter ſit traditus, nihil eſt quod laborem. Hæc pauca ſolum referam circa admiſſionem appellation. de qua in facultatibus prædictis nulla mentio. Contra nōnullorum Notariorum opinionem, qui neſcio ſub quo prętextu, ſtylum tribunalis eſſe retulerūt, quod ſi in tribunali aliqua contra mercatorum cedula exhibetur, & illius vigore ad decretum relaxationis mandati procedatur, ſi ex mercatoris parte ab hoc decreto appellatur, appellatione hac minime obſtante, A. C. ad illius exequutionem procedere poteſt.
2 Verum cum relatus ſtylus aliquibus probabilibus rationibus non videa-

Digitized by Google

2 videatur munitus,conſtanter dicere audeo illum non verificari,niſi in credulis depoſitorum,& litteris cambiorum , quæ de earum natura inter, & contra mercatores vbique locorum paratam habent exequutionem , iuxta Dominos de Rota in vna Anconitana atten-
3 tatorum,coram R.P.D. Seraphino, duodecima Februarij 1582. In alijs vero cedulis,etiam quod ſuper re mercantili agatur paſſim datur,& admittitur appellatio: qua pendente manus Iudicis ligatæ ſunt,vt alias ſuperius ſcripſimus,& probauimus. Licet Signatura in re non dubia ſoleat reſcribere cum clauſula , ſine præiudicio legitimæ exequutionis: quæ tantum deuolutiuum,non autem ſuſpenſiuum effectum operetur , vt per Specul. in tit. de act. ſeu petit. §. ſuper petitionibus.verſ. ſed quid ſi ante . Et licet A. C. in his vigore ſuarum ordinariarum facultatum manu regia , & ſola facti veritate inſpecta procedat , non propterea appellatio ſuſpenſiua , & deuolutiua, ſed tantum iudicij ſolemnitas tollitur . vt puta , monitorium terminorum ſubſtantialium ſeruatio, & ſimilia, vt infra di-
4 cemus . Et ſi aliqui dixerint in hiſce cauſis quatuor ſaltem terminos,prout in ſummariis, ſeruari debere videlicet,ad articulandum, dicendum contra articulos , producendum omnia , & dicendum
5 contra producta . Tamen , quicquid ab eis dicatur , in cauſis ſummariis. in quibus Iudex procedit cum clauſula (ſummarie, ſimpliciter, & de plano,ac manu regia,& ſola facti veritate inſpecta) releuatur ab omni forma iudiciorum à iure ciuili inducta : & dumtaxat aſtringitur ad ſeruandum formam inductam à iure naturali. Et ſatis eſt quod interueniant ea, quæ ordinem, & ſolemnitatem iudiciorum reſpiciunt,vt poſt alios per Felyn.in cap.olim, col.penult. de accuſ. vſque adeo quod iudicium poteſt inchoari ab articulis, & illis probatis ferri ſententia . Rota deciſione 33. in nouis . Decius conſilio 449. num. 21. lib. 4.

6 Et quod articuli ſeruiunt loco libelli fuit dictum in Rota in vna Romana cenſus, coram R. P. D. Quiroga, die 29. Octobris 1556. inter D. Franciſcum de Branca, & D.Nicolaum Vrſinum , in qua Franciſcus tanquam Rector illius Cappellæ obtinuerat monitorium contra Nicolaum de dimittendo , & relaxando domum ſpectantem ad eius Cappellam iure dominii , vel quaſi cum ſolita clauſula, ſi quis , &c. & negato monitorio Franciſcus dederat articulos ſuper ſolo, & proprietate domus , & ſpolio cenſus ſibi debiti, & examinati fuerunt teſtes . Tandem tento termino ad ſententiam idem Franciſcum renunciauerat proceſſui , & fuit ſcripta ſententia ad fauorem ipſius Franciſci pro reintegratione dicti cenſus, & quod D. Nicolaus teneatur ad illius ſolutionem , quæ ſententia di-

Digitized by Google

cebatur nulla, quia cõtra tenorem monitorij, & petitionem, & fuit concluſum pro validitate ſententiæ, quia monitorium cum clauſula, ſi quis, reſoluitur in vim ſimplicis citationis, & articuli ſeruiunt loco libelli.

DE SEQVESTRIS, ET ARRESTIS, illorumque reuocatione. Cap. XXIII.

1 *Sequeſtra quo caſu permittuntur, & quæ cautionis gratia fiunt, quomodo reuocentur.*
2 *Quando fiunt gratia exequutionis faciendæ, quo pacto reuocẽtur.*
3 *Aliud remedium illorum reuocationis.*
4 *Verbum, cauere, quid importet, & quomodo in Vrbis tribunalibus intelligatur.*
Et ad cuius fauorem remedium cautionis ſit introductum.
5 *Cautiones quæ iudicialiter dantur.*
Notarij periculo recipiuntur. Secus ſi tempore illius receptionis fideiuſſor reputabatur pro idoneo, & bona ſtabilia poſſidebat.
6 *Fideiuſſor non eſt dandus, vbi principalis eſt idoneus.*
7 *Et quando non dicatur idoneus, licet ſit diues.*
8 *Fideiuſſor in forma depoſiti obligatus nullitatis exceptionem opponere poteſt, & ſuper ea auditur.*
9 *Iudex mandat obligationem in forma depoſiti caſſari, ſi de mandati nullitate conſtat.*
10 *Notarius non caſſat inſtrumentum, pendente termino ad appellandum.*
11 *In caſſatione inſtrumenti, qui termini ſeruantur.*
Et quando ſit caſſandum.
12 *Quo pacto reuocetur monitorium cum arreſto contra debitorem in curia repertum.*
13 *Proceſſus, qui ſit contra arreſtatum recedentẽ ſine licentia iudicis.*
14 *Ignorans quis ſit hæres agit contra bonorum poſſeſſores.*
15 *Præparatoria quomodo fiunt.*
16 *Proceſſus vigore oblig. cam. non datur contra tertium poſſeſſorem non ita obligatum.*
17 *Obligatio vulnerata per ſententiam non habet exequutionem paratam, ſecus quando præceſſit relaxatio mandati.*

Sequeſtra

Sequeſtra licet regulariter ſint de iure prohibita, l. 1. C. de prohib. ſeq. tñ per Abb. in c. dilectus, de ſequeſt. poſſeſſ. & fruct. per totum, ponuntur plures caſus, in quibus aliquos tanquã quotidianos hic enumerare placuit. Vt puta aduerſus perſonam ſuſpectam dicta ſequeſtratio licet fieri poteſt. Suſpecta autem perſona dicitur, quæ non poſſidet immobilia, vel pauca. Item ob malos mores, vel quia male adminiſtrauit. Item ſi timetur de dilapidatione bonorum. Sed aduerte quod iſta coniunctim non requirũtur, ſed quandoque ſufficit alterũ de duobus ſecundũ ſubiectam materiam. Tunc, ne iudicium reddatur fruſtratorium, iudex mouetur ad
1 ſequeſtrum concedendũ, vt per eundem Abb. d. c. dilectus. n. 16. eod. tit. Put. deciſ. 3. de ſequeſtr. quod tamen tunc mediante cautionis præſtatione tollitur, vt ibi, n. 19. eod. tit. Paul. de Caſtr. in l. ſi fideiuſ. §. ſi ſatiſdatum. n. 3. ff. qui ſatiſd. cogan. Pariſ. conſ. 41. nu. 44. & 49. lib. 1. Verum cum ſequeſtra antiquitus, præmiſſis non attẽtis, cõtra omne iuris debitum paſſim à quibuſcunque Rom. Curiæ iudicibus ordinarijs cõtra quoſcunque relaxarentur, ob id Sanctæ mem. Pius Papa V. in eius reformatione tribunaliũ verſ. Idem in ſequeſtri. relaxationem eorundem ſequeſtrorũ prohibuit, niſi aliqua ratione timendum ſit de ſuſpicione, vel dilapidatione bonorum, vt ſupra dictum fuit. In cauſis autẽ præmiſſis nedum iudex ordinarius, verum etiam delegatus, tam in profanis, quam beneficialibus cauſis concedit, vt per eundẽ Abb. d. c. n. 20. 21. & 22. eod. tit. Felyn. in c. olim, in ſecunda columna, verſ. Conſidera bene, de reſcript. Interdum au-
2 tem A. C. tam in exequutiuis, quam in ſummarijs cauſis poſt primã ſententiã concedit ſequeſtrũ tam in curia, quam extra, iuxta clem. 1. de ſequeſtr. poſſeſſ. Et tunc licet tale ſequeſtrũ reuocari nõ poſſit, niſi cum ſolutione, Bar. in l. conſentaneum, C. quo. & quan. Iud. Iaſ. in l. ſi fideiuſſ. §. ſatiſdatum, n. 17. ff. qui ſatiſd. cogan. tamen de ſtylo Curiæ vſu receptum eſt, quod remedio ſatiſdationis in forma depoſiti reuocatur. Galleſ. ad form. Cam. in ſumm. quæſtionum poſt proceſſum inciden. q. 5. ſub n. 36. interdũ vero datur ſequeſtrum in caſibus primo loco relatis, non ſufficienter verificato, & tunc citatur
3 pars, quæ illud obtinuit, (ad videndum ſibi præfigi terminum ad verificandum prætenſum ſequeſtrum. Et ſic præuia termini præfixione, eoque elapſo, citatur denuo pars) ad videndum reuocari ſequeſtrum, attento quod in termino ſibi præfixo illud non verificauit. Et Iudex illud reuocat, niſi ad primam diem cum intimatio-

ne, vt

ne, vt in pract.Pap.in forma ſequeſtr.in gloſſ.audeant,in fi.& idem ſeruabitur, ſi reus fideiuſſorem dederit, propter quod ſequeſtrum relaxatur: quia inconueniens eſſet vt fideiuſſor ſemper ſtaret obligatus,argum.l.pen.C.de fideiuſſ. & in l.ſi eo tempore. C. de remiſſ. pi.cum ſimil. Remedium enim cautionis introductum fuit, ad ſuccurrendum ei, contra quem relaxatur ſequeſtrum, non autem, vt ſuccurratur ei,pro quo fit ſequeſtrum.Is enim monitorium fieri curabit, & de iure ſuo docebit, & ſucceſſiue ſententiam obtinebit, vt declarat Curt.in tract.ſequeſtr.2.q. princip.quæſt.13.& 14. nu.55. & 15. Et præmiſſa poſſunt adaptari ad arreſta, quæ fiunt in curia contra conſtitutos in carceribus. Et etiam quod mandata ſuſpitionis fugæ,ſingula ſingulis congruè referendo. Et licet remedium cautionis,quod ſuperius diximus intelligi videatur de nuda cautione, ſcilicet cum promiſſione cauentis ſub hypotheca bonorum ſuo-
4 rum,ac vinculo iuramenti,vt per Bart.& Angel.in l.prætoriæ, & l. vltima.ff.de præt.ſtip.& in l.1.ff.qui ſatiſd.cog. tamen in tribunalibus Auditoris Cameræ, quam alijs Almæ Vrbis vſu receptum eſt, decretum iudicis reuocationis ſequeſtri, & aliorum prædictorum, data cautione de ſtando iuri,& iudicatum ſoluendo, ſeu in forma depoſiti,& cum ſimilibus capitulis, paſſim intelligi cum præſtatione idonei fideiuſſoris,cautiones enim prætoriæ debent eſſe ſufficientes,vt tradit Abb.in c.qua fronte,in fi.de appell. Alex.in l. ſtipulationem,in fi.ff.de verborum obligatione, & licet videatur poſſe affirmari,quem non arctari ad præſtandum fideiuſſorem, ſi principalis diues ſit,cum fideiuſſor non ſit dandus,vbi oſtenditur,quod principalis ſit idoneus vt per Afflict.deciſio.171.poſt nu.3. Neguſan.in tract.de pignor.primo membro quintæ partis,nu.2.tamen quoties quis vult aliquid ab alio conſequi, non ſufficit nuda cautio iuratoria,vt per Innoc. in l. 1. calumn. fin.verſic. tertio limit.ff.qui ſatid.
5 cog.Notarios vero moneo,cum cautiones,quæ de mandato iudicis recipiuntur,eorum periculo recipi,vt in vna Romana releuationis indemnitatis,coram Seraphino,die ſeptima Maij 1582. Ratio quia Notarius recipiens fideiuſſorem minus idoneum, tenetur reficere parti damna,& intereſſe.l.1.§.ſciendum.ff. de magiſtr.conuen.Paris de Put.in tract.de ſyndic.p.3.in princ.Boer.deciſio.314.num.5.excuſſo tamen prius ipſo fideiuſſore.Salycet.in l.1. C.de magiſt. conuen. Quod intellige procedere, quando Notarius recipit fideiuſſorem,qui ſoluendo non erat; ſecus tamen ſi fideiuſſor tempore illius receptionis communiter habebatur pro idoneo, & poſſidebat immobilia longæ maioris valoris,quam eſſet ſumma,pro qua fideiuſſit, quia tunc idoneus cenſendus erat, vt in alia ſimili pro d.Antonio

Digitized by Google

nio Guidotto contra Ill. d. Leonem Strotium coram Illuſtriſſimo Cardinali Platto, tunc Rotæ Auditore, die 19. Februarij 1591.
6 Notarij igitur fideiuſſores nedum facultatibus, ſed etiam exigendi facilitate idoneos recipiant, ne partibus, & ſucceſſiue ſibi ipſis dam
7 no ſint. Fideiuſſor autem licet diues ſit, ſi nequit conueniri, nequaquam dicitur idoneus, vt per Marian. Soc. in l. ſciendum. ff qui ſatiſ. cogan. in auth. de exhib. reis. §. ſuſcepto, ſed debet eſſe idoneus facultatibus, & facilitate conueniendi, vt per Paul. de Caſtr. ff. qui ſatiſd. cogan. lib. 11. num. 1. intellige tamen, quando creditor propter difficultatem illum conueniendi creditum ſuum conſequi nō poſſet, vt per Afflict. deciſ. 88. in fi. qui loquitur in terminis, in quibus fideiuſſor non eſt habilis ad conueniendum; quæ ratio difficultatis, videtur in curia propter præſentiam Principis ceſſare vbi quilibet quantumcunque vir potens ſit, facile conuenitur. Fideiuſſor autem qui abundat diuitijs, & eſt facilis in conueniendo, contra ſe recipere recuſantem iniuriarum actionē habet, vt per Mar. de Mantua in ſing. 538. Dubitari interdum contigit in tribunali A. C. an contra fideiuſſores in forma depoſiti obligatos ad exequutionem, reiectis quibuſcunque nullitatibus tam ex capite notoriæ iniuſtitiæ, quam ex quocunque alio capite reſultantibus, ſiue illæ à fideiuſſore, ſiue à principali debitore opponātur, procedendū ſit? Et licet prima fronte videatur eſſe affirmatiue reſpondendum, cum nullam exceptionem depoſitario competere poſſe videatur, tamen paſſim contra-
8 rium ſemper, dum ſubſtitutū in eodem tribunali geſſi, ſeruari vidi. Si enim conſtat Iudici de nullitate ſequeſtri, pro quo cautio præſtatur, ſeu relaxationis mādati, vel alias de notoria iniuſtitia, quæ nullitati æquiparatur, vt in c. inter cæteras, de re iud. Pariſ. 98. nu. 23. vol. 4. Afflict. deciſ. 28. nu. 6. Iudex ipſe ad partis opponentis inſtantiam ad reuocationem procedit, & fideiuſſionem in forma depoſiti tanquam dicto ſequeſtro, ſeu mandato indebito, & exequutioni illius nulliter factæ acceſſoriam caſſari mandat. Infecta enim priuatiua, inficitur etiam deriuatiua, l. cum quid prohi. & l. acceſſorium
9 de reg. iur. Aduertat tamen Notarius, ne vigore huiuſmodi decreti
10 ſtatim caſſet inſtrumentū obligationis, quia ab hoc decreto appellatio ad vtrunque effectū admittitur, & ea, ſeu termino ad appellandum pendente nihil eſt innouandū, vt in l. ſiue pars, C. de dilationib.
11 Sed elapſo decendio ad appellandū, ſeruatiſq; quattuor ſolitis terminis ad docendum de appellatione, illiuſq; legitima proſequutione, & demum præcedente alia citatione ad videndum mandari caſſari, &c. ac decreto Iudicis deſuper interpoſito, inſtrumentum caſſet. Fit aliquando monitorium cum arreſto contra debitorem in curia

curia

curia repertum pro debito, cuius ſolutio in partibus eſt deſtinata: quia debitor vbi reperitur, ibi poteſt citari, vt in vna Vlixbonen.
12 Pecuniaria, corã Io. Paul. Thol. dec. 92. in fi. Nec reuocatur hoc caſu arreſtum, niſi remedio idoneæ cautionis de ſtando iuri, & iudicatum ſoluendo, ac conſtituto procuratore reperibili, & acceptante liteq; conteſtata; præſertim qñ reus alienæ ſubiacet iuriſdictioni, nec ſtabilia bona in terris Eccleſiæ poſſidet: quo caſu, ſi debitũ in Vrbe contractum nõ eſſet, oriri poſſet dubiũ, an forum declinare valeret. Secus quando poſſidet bona ſtabilia in terris Eccleſiæ vltra valorẽ cauſæ, de qua agitur, quia tunc, hoc verificato ſummarie, & extraiudicialiter, conſtituto procuratore, & lite conteſtata, arreſtum reuocatur, & quando quis ſoluendo non tenetur dare fideiuſſionẽ etiam ſi ex lege, vel ſtatuto cautio fideiuſſoria requiratur. Rom. conſ. 67. verſ. 3. hoc ipſum, num. 4. Iaſ. poſt alios in l. 1. num. 16. ff. qui ſatiſd. cog. Afflict. deciſ. 109. n. 1. & maxime ſi conſtat, quod arreſtatus poſſideat bona ſtabilia in terris Eccleſiæ, l. ſciendum in princ. ff. qui ſatiſd. cog. & vbi nam ſit præſtanda fideiuſſio hac habetur per Afflict. in deciſ. 137. per totam. Notandum eſt amplius, quod ſi ſolutio in partibus eſt deſtinata, ſufficit, quod præſtetur cautio de ſtando iuri, & iudicatum ſoluendo in loco ſolutionis, ſecundum Bart. & Alex. in l. ſi fideiuſſor, §. neceſſaria, ff. qui ſatiſd. cog. quæ loquitur in caſu, quo reus conuentus non poteſt ſatiſdare in loco iudicij, tunc enim remittitur in loco deſtinatæ ſolutionis pro dicta fideiuſſione, quia magis ſubuenitur ei, qui ex neceſſitate facit, quam ei ex voluntate, vt in l. quod ſi minor, §. reſtitutio, ff. de mino. Idem dico de mãdatis ſuſpicionis fugæ, quando ſumma in partibus debetur. Hæc etiã ad arreſtorum propoſitam materiam faciunt. Et licet ex diſpoſitione bullæ fel. rec. Pij PP. V. ſuper reformatione tribunalis A.C. verſ. In cauſis vero ad contumaciales pœnas procedi prohibeatur, tamen ſi acciderit vt non ſemel in tribunali A.C. accidit, aliquem arreſta-
13 tum non petita licentia, nec arreſto reuocato à curia recedere, reformatione antedicta non obſtante ad cenſuras, & pœnas in arreſto contentas contra illum procederetur; ea vt arbitror, ratione, quod per arreſtatũ contrauenientem maieſtas Iudicis ſpernitur, cuius contemptus magis inſpicitur, quam læſio iuris, & partis, Arch. c. cordi, in fi. de appell. in 6. Et propterea nedum ad partis inſtantiã, verum etiam ex officio, & ad inſtar cauſarum criminalium procedi poteſt, vt per Abb. in c. de quo vult deo, nu. 7. & 10. de iud. Quia arreſtatus ſine licentia recedens, tanquam inobediens, dicitur infedelis, & excommunicatione dignus, & dicta, ac alijs pœnis Iudicis officio, vt dictũ eſt, mulctari debet: ad quas quidem pœnas ſic procedi-

cedi-

Digitized by Google

ceditur. Docto prius ſummarie,& extraiudicialiter de arreſtati receſſu,decretoque proceſſu per contradictas, ſiue edictum publicum iuxta temporum qualitatem, ac præmiſſa demum citatione (ad videndum ſe declarari incidiſſe pœnas in arreſto contentas, & pro illis decerni,& relaxari mandatum exequutiuum.) Iudex facit decretum, & declarat arreſtatum incidiſſe pœnas arreſti illas arbitratu ſuo moderando, & pro illis mandatum exequutiuum decernit, & relaxat niſi ad primam diem cum intimatione. Et ſucceſſiue quatenus exequutio realis, aut perſonalis fieri nequeat, in ſubſidium ad cenſuras, & relaxationem litterarum declaratoriarũ, & brachij ſecularis procedit. A quibus non abſoluitur arreſtatus, niſi ad Vrbem redeat,& corã A.C. compareat, & quæ ſupra retulimus faciat. (*Addo, quod datur etiam ſequeſtrũ contra detentores bonorũ hæreditariorum, ad effectũ reperiẽdi hæredes, & datur proceſſus con-*
14 *tra eoſdem bonorum poſſeſſores, ignorans enim quis ſit hæres poteſt agere contra bonorum poſſeſſores, vt per Bar. in l. controuerſia. n.7. ff. de tranſact. ibi & Iaſ. n.7. eod. tit. Et ad hoc diligenter nota, quod in poſitionibus, ſeu præparatorijs, quæ fiunt ante litis conteſtationẽ ad inſtantiam creditoris, pars nedum debet interrogari an ſit hæres*
15 *pro quota, & quanta parte, ſed etiam an poſſideat aliqua bona hæreditaria, quia eo ipſo, quod quis poſſidet, licet ipſe non ſit hæres, creditor hæreditatis habet intentionem fundatam, vt ibi, & tunc fit etiam citatio generalis per proclama ad inſtantiam creditoris nedum contra quoſcunque prætendentes ſe eſſe hæredes, ſed etiam contra eos, qui ſolum ſe poſſeſſores prætendunt, vt ibi num.8. & ad actus opportunos iuxta naturam cauſæ procedere poteſt, tutius tamen arbitror deuenire ad deputationem curatoris bonorum, ſeu hæreditatis iacentis, & cum eo iudicium incohare, & proſequi, vt dixi iuxta naturam cauſæ, quæ actitari debebit prout ſuperius memini-*
16 *mus in c.52. lib.1. Nec etiam deferunt, qui conſtanter affirmarunt, quod creditor vigore obligationis cameralis exequutiue agit cõtra tertium poſſeſſorem non ita obligatum, & male, quia contra eũ vigore dictæ obligationis cameralis exequutio fieri non poteſt. Ruin. conſ.87. n 1. & ſeq. lib.4. Bero. conſ.47. lib.1. Nec facit nouella Galleſij, quia illa nunquã fuit vſu recepta, ſed antiqua ſemper obſeruata, vt habetur in deciſionibus ſuperius ſcriptis, in quibus etiã reperies, quod agẽs via ordinaria cẽſetur renunciaſſe viæ exequutiuæ. quod aũt ſuperius diximus obligat Cameralẽ nõ eſſe exequendã cõtra ſimili modo obligatũ, intelligendũ eſt, quando obligatio eſt vul-*
17 *nerata per ſententiã, à qua cũ licuerit actori appellare, licere debet etiã reo à cont. ſent. reuocat. primæ ſent. vulnerationie dicta obligationis,*

tionis,reg.non debet actori, & c. de reg.iur. lib.6. cum ſimil.& tenuit Rota in vna Romana cenſus coram Cantuccio die 22. Iunij 1580. Verum tamen eſt, quod ſi ante prædicta obligationis vulnerationem mandatum fuerit relaxatum, Signatura aliquando reſcripſit,& vt audio reſcribere conſueuit,quod facta obligatione per actorem de reſtituendo in euentum ſuccumbentiæ, ad vlteriorem exequutionem procedatur.

MANDATA SVSPICIONIS FVGAE quomodo,& quando concedantur. Cap. XXIII.

1 *Creditori, vt aliquibus placet cum ſolo iuramento concedi debet mandatum ſuſpicionis fugæ contra ſuum debitorem.*
2 *Quid hodie ſeruetur in tribunali A C. quoad illius conceſſionem, & liberationem carceratorum.*
3 *Si ſuperuenerit noua cauſa etiam lite pendente mandatum prædictum conceditur.*
4 *Quanam dicantur nouæ cauſæ ſuperuenientes.*
5 *Debitor in diem, quando capi poſſit tanquam ſuſpectus.*
6 *Hæres quoque creditoris hoc iure vtitur.*
7 *Notarij,qui mandata hæc expedienda ad iudicem afferunt,quæ in in eis exprimere debent.*
8 *Cautio fideiuſſoria an expiret lata prima ſententia, vel duret etiam in alijs inſtantijs.*
9 *Cauens de ſtando iuri coram iudice incompetente poteſt declinare forum, & aliqua alia de proceſſu faciendo contra fideiuſſorem de iudicatum ſoluendo.*
10 *Fideiuſſor de repreſentando reum, qui reperitur carceratus pro alia cauſa, quid facere debeat pro ſui liberatione.*
11 *Fideiuſſor de repreſentando reum toties,quoties, liberatur per binam repreſentationem.*
12 *Actor de conſuetudine non tenetur ſatiſdare de iudicio ſiſti.*

1 QVia mandata ſuſpicionis fugæ ſunt quotidiana, & conſequenter plenius, quam ſupra diximus pertractanda, vt in l.legaui, ff.de lib. leg. ideo non ab re plura alia circa hæc referri cenſui. Licet igitur non deſint, qui arbitrantur mandata iſta, quæ pro aſſecuratione iudicij à creditore petuntur cum ſolo iuramento ipſius creditoris aſſerentis habere ſuum debitorem ſuſpectum,concedi poſſe,vt per Socinum l.ſi ab arbitrio n.9 ff.qui ſatiſdare cogantur,column.fi.n.18.Alex.conſ.19. nu.3.vol.3.

tamen

Digitized by Google

tamen de inueterato ſtylo tribunalis duo neceſſario requiruntur. Quorum primum eſt, quod conſtet de credito ſaltem per teſtes, qui ſufficiunt, vt ſummarie, & extraiudicialiter examinentur, ne debitor inſtruatur ad fugam. Alterum vero eſt, iuramentum creditoris, qui iureiurando aſſerit ſe debitorem ſuum de fuga ſuſpectum habere, modo tamen poſt capturam legitime verificetur. Pariſ. conſ. 101. lib. 3. nu. 8. Alexand. conſil. 19. n. 1. & 2. vol. 3. Quibus præmiſſis conceditur mandatum contra debitorem, non liberandum donec deſtando iuri cum creditore ſuper ſolutione ſummæ petitæ, & iudicatum ſoluendo idoneè cauerit, ad Afflict. deciſ. 120. nu. 4. Licet ex cõſtitutione Sanctæ mem. Pij V. mandetur carcerum viſitatoribus, quod tales ſic capti, relaxentur ſub cautione de ſe repræſentando ſub pœna debiti, prout latius in dicta conſtitutione habetur. Ad quam capturam deuenitur etiam die Dominica, & qualibet alia die feſtiua, vt per Caſtrenſ. in l. dies feſtos, in fine. C. de fer.

3 Ad quam etiam capturam lite pendente, ſi noua ſuperueneric cauſa, deueniri poteſt, vt in l. ſi creditores, ff. de priuileg. credit. & in l. ait prætor. §. ſi debitorem. ff. quæ in fraud. credit. Decius
4 conſilio 25. columna prima, in fine, verſiculo tertio. Superuenientia autem nouæ cauſæ dicitur quando interim debitor fuerit factus ſuſpectus, & non ſoluendo: tunc litis pendentia, & illius conteſtatio non debet creditori damnum afferre, l. non ſolet. ff. de reg. iur. Quomodo autem, & quando dicatur debitor conditionem ſuam deterioraſſe, ita vt ipſe præſumatur ſuſpectus de fuga ex his intellige; Vt puta ſi dimiſit apothecam, quam tenebat, & exercebat. Pariſ. conſ. 99. nu. 18. lib 3 item quando alienauit capitale apothecæ, ſeu illius exercitij, vt ibi n. 19. item quando applicauit ſe ludis prohibitis, ibi n. 21 item quãdo capit pecunias ſub vſuris, datis pignoribus, n. 21. Item quando non poſſidet tanta bona mobilia, per quæ
5 ceſſet ſuſpicio, num. 23. & 36. Vlterius dico, quod etiam debitor in diem, tanquam ſuſpectus poteſt capi, vt caueat de ſoluendo, vel adimplendo in obligatione deductum adueniente die, vt per Petr. Porc. in tit. qui, aut quorum bona legitime arreſtantur, c. 4. ratio, quia quando aliquid eſt in obligatione deductum, quod de ſui natura tranſit ad hæredes: tunc committitur ſtipulatio quoad obligationem, & actionem, vt in l. cedere diem. ff. de verbor. ſignif. & per citatos in dec. Afflict. 279. num. 2. & ibi vide diſtinctionem, quæ fit quando dies eſt appoſitus ab homine, & quando eſt appoſitus à le-
6 ge per totum Hæres quoque creditoris hoc iure vtitur, quia ſuſpectum debitorem capi facere poteſt, quamuis intra tempus conficiendi inuentarium, quia nominato creditore cenſetur nominatus

eius

Digitized by Google

eius hæres,Bal.ad l.1.C.quo.leg.Bar.ad l.poſtulante, ff. ad Trebell.
7 Soc.conſ.14. li.2. et quod debitor ſuſpectus de fuga poſſit capi etiã in diebus feriatis in honorẽ Dei,dicit Bal.in l.dies feſtos.nu.1.C.de ferijs.Notarij enim,et illorum ſubſtituti,qui ſimilia mandata ad Iudicem expedienda afferunt,ſeu mittunt, qualitatem perſonarũ deſcribere debent;vt puta,ſi talis ſit procurator,mercator, vel aduocatus.Debet dico qualitatẽ illam Notarius,ſeu ſubſtitutus in mandato exprimere,vt poſtea Iudex pro qualitate perſonæ facilius deliberare,& iudicare poſſit,l.2.ff.de re iud.et inſimul exprimere qualitatem rei,ac quantitatẽ crediti,ſeu ſummę,pro qua agitur:quoniã pro paruo debito inhoneſtũ eſt,quem carcerari,vt not.Bal.in auth. ſed iam neceſſe.C.de dona.ante nupt.De fideiuſſoribus de ſtando iu
8 ri,et iudicatum ſoluendo, et etiam de repræſentando, de quibus ſupra meminimus, et ad hoc, vt valide obtineatur vide requiſita tradita in deciſ.Peruſ.41.Menoch.de Arbit.Iud.caſ.87.n.21.centur.1. Rol.à Vall.conſ.65.n.18.vol.3. nõ inutile erit tanquam de re quotidiana,aliqua referre. Fideiuſſor de ſtando iuri, et iudicatum ſoluendo,licet poſt latam primam ſententiam contra principalẽ debitorem condemnatũ,à qua pro illius parte fuerit appellatum,videatur per talem appellationem interpoſitam,et Commiſſionem cauſæ liberatus,ad text.in l.cũ apud Mart.in rubr.de fideiuſſor. n.108. & per Boer.deciſ.315. qui atteſtatur de communi.Salyc. conſ.201. nu.9. Pariſ.conſ.71.nu.3.et 4.et ea eſt ratio, quia exequutio fit ex ſententia confirmata, ad quam fideiuſſor non ſe obligauit, vt dicit Bart.in d.l.cum apud, num.4. et ſemper militat ratio, quod imputandum ſit ei,qui non petijt ſibi cautionem reuocari in 2.inſtantia: Tamen DD. de Rota in vna Lucerina locationis 7.Februarij 1560. coram Caputaquen. lib.2. deciſ. 64. in manuſcript. Et deinceps in vna Rom. computorum Proſperi Cribelli die 6.Nouemb.1596.Coram R.P.D.Penia tenuerunt contrarium,ſcilicet cautionem nõ expiraſſe, ſed quod duret etiam in alijs inſtantijs ex rationibus, de quibus in eiſdem deciſ. Tutius tamen erit ad tollendum omnem cauſam dubitandi, vt Notarius recipiens talem fideiuſſionem, de conſenſu tamen fideiuſſoris,et quatenus ita cauere cõtentus fuerit, annotet in actis eundem fideiuſſorem in obligare, quod ſtabit iuri corã quocunque iudice,et in quacunque inſtãtia,et iudicatũ ſoluet alias velle teneri de ſuo proprio vti principalis principaliter, et in
9 ſolidũ.Cauens autem de ſtando iuri corã iudice incõpetenti,poteſt declinare forũ:quia non videtur renunciaſſe priuilegio fori. Bar. in l.vir bonus.ff.iudica.ſolui.Afflict.dec.133.n.4. Notandũ etiam videtur,quod ſententia lata contra principalẽ poteſt exequutioni de-

man-

Digitized by Google

mandari contra fideiuſſorem de ſtando iuri abſque nouo proceſſu quia ſufficit, quod citetur principalis debitor ſecundum Bald. in l. duobus, §. igitur ſi quis, ff. de iure iuran. *Port. in concluſ. 43. lib. 1. limitat. 10. fol. mihi 318. prope finem*. Secus contractus, quia tunc opus eſt nouo proceſſu, iuxta deciſ. Guid. Pap. quæſt. 26. num. 1. & alias quæſt. 215. num. 9. *Sententia vero lata contra fideiuſſorem, etiamſi millies tranſierit in rem iudicatam, in nihilo tamen præiudicat principali, vt in l. & poſt rem, num. 3. ff. de tranſact.* Neque videtur omittendum in hoc fideiuſſorio articulo, quod licet regulariter fideiuſſor conueniri non poſſit, prius quam principalis debitor, ac illius bona diſcutiantur iuxta text. de quo per Bart. in l. 1. C. de conueniendis Fiſci debitoribus, lib. 1. Secus tamen dicit Bal. in l. fin. §. fin. ſub num. 2. verſ. ſed nunquid de vſu rei iudic. vbi quod fideiuſſor iudicatum ſolui, non habet beneficium excuſſionis cum exequutio leuato velo fiat ratio, quia exceptio excuſſionis eſt exceptio ordinis quæ debet opponi ante ſententiam vbi cadit obiectus, ſed hic ſumus poſt ſententiam, quia videtur condemnatus fideiuſſor, vna cum principali cuius dictum videtur ſine difficultate procedere ſtante obligatione camerali, & iuramento vbi renunciatur omnibus legibus, & legum auxilijs, & conſequenter beneficio excuſſionis, & hoc vſque adeo eſt verum, quod exequutio, contra talem fideiuſſorem, poteſt etiam fieri abſque nouo proceſſu, ipſo aliter non citato teſte Aſinio in eius praxi iudiciorum in cap. 2. Ampliationis primæ, limit. 22. ſub num. 10. allegat gloſ. in l. fin. §. fin. in verſiculo perſoluere, C. de vſu. rei iudic. cum alijs ibi citatis. Et licet præmiſſa iuris eſſe videantur, tamen in practica non niſi vt ſupra dixi obſeruatur, vt puta, quod præuia iudicati intimatione modo præmiſſo fideiuſſori facienda, conſtitoque de condemnatione debitoris, ac mandati relaxatione ad illius exequutionem proceditur nulla alia facta excuſſione principalis debitoris. De cautione autem de repræſentando, & eius exequutione interrogatus, reſpondi quod ſi quis fideiuſſerit de repræſentando debitorem, ſeu reum ſub certa pœna, & deinde reus ipſe per Iudicem capiatur, & poſtea aufugeret, dubium erat, an fideiuſſor ipſe eſſet liberatus. Et licet videatur dicendum, quod non: quia induſtria Iudicis captus eſt, non autem fideiuſſoris, quæ propterea ei obeſſe non debet, nec officium ſuum quodammodo eſſe damnoſum, l. ſed ſi quis ex ſignatoribus. ff. quemadmodum teſt. ap. l. ſi ſeruus communis. §. quod vero, ff. de fur. tamen contrarium eſt potius tenendum, ſub hac diſtinctione, quod vel pro eadem cauſa capitur, & ſic ex quo ſemel ſatisfactum eſt, cau-

tio extincta remanet, nec refert, à quo ſit ſatisfactum, l. fin. ff. de condit. & ſic obligatio fideiuſſoris eſt extincta. Vel pro alia cauſa
10 captus eſt, & hoc caſu non liberatur fideiuſſor, niſi proteſtaretur de habendo ipſum pro præſentato, & nolle vlterius ſe eſſe obligatum, vt per Ang. in l. nullus, C. de exhib. reis. Et propterea inoleuit
11 ſtylus curiæ, quod Iudices Romanæ Curiæ mandant cautionem dari de repræſentando reos toties quoties: tunc enim non inducitur liberatio fideiuſſoris, niſi per binam repræſentationem, vt in l. ſi finita. in princ. ff. de damn. infect.

12 *Supereſt vt videamus an actor ſatisfacere cogatur. Et licet in hoc, varij varie loquuti fuerint, præſertim in actore forenſi. tamen quicquid ſit de iure, affirmandum hic eſſe arbitror, quod de conſuetudine actor non tenetur ſatisdare de iudicio ſiſti, quia in eo non præſumitur calumnia, iuxta authoritatem, Bart. in auth. generaliter. C. de Epiſc. & Cleric. vbi ipſe atteſtatur, quod in facti contingentia ipſe non potuit obtinere, Abb. in cap. eum al ijs, num. 2. vt lite non conteſtata.* Roman. in conſ. 62. prope fin. vbi quod iſtæ ſatisdationes hodie non exiguntur, & ex conſuetudine ſublatæ ſunt allegat gloſ. ord. inſtit. de ſatiſd. §. ſed hodie, verſiculo ſatisdationem, & ſatisdare de iudicio ſiſti, quis nam teneatur. Vide Alex. in conſ. 160. num. 3. 4. & 5. lib. 5. & quis teneatur de iudicatum ſoluendo ibi, & quod quælibet iudiciaria ſatisdatio debet peti ante litem conteſtatam, & non poſt, text. in l. Pomponius, §. ratihabitionis, num. 7. de procurator. & l. Iulianus, ff. qui ſatiſdar. cog. num. 2. in Rubr.

DE CAVSIS AD A. C. PER VIAM appellationis deuolutis, & illarum proceſſu.

Cap. XXIIII.

1 *A. C. eſt Iudex quarumcunque appellationum in terris S. R. E. mediate, & immediate, ſubiectis interpoſitarum.*
2 *Modus procedendi in cauſis appellationum.*
3 *Quos terminos ſufficiat ſeruare in cauſis grauaminis.*
4 *Qui termini ſeruantur in cauſa principali appellationis.*
5 *Sanantur hi termini reiterationem.*
6 *Citatio ad ſententiam.*
7 *Iudex appellationis non poteſt canonizare nouum ius.*
8 *Iudex appellationis pronunciat tantum male, vel bene appellatum.*
9 *Secus ſi ſuperueniat commiſſio.*

10 *Ter-*

10 *Terminis extra curiam, non ita exacte ſeruantur, prout in curia.*
11 *Iuſtificato grauamine in iudicio interloquutorio, deuoluitur tota cauſa ad iudicem appellationis.*
12 *Qui vult ad expeditionem cauſæ procedere, integrum de partibus proceſſum producere debet.*
13 *Quando cauſa appellationis non dicitur legitime deuoluta ad Romanam Curiam.*
14 *Deſerta cauſa appellationis, cui ſit commitenda exequutio rei iudicatæ.*
15 *Termini ſeruandi pro exequutione rei iudicatæ.*
16 *Appellatio vnius prodeſt alteri habenti cauſã communẽ cũ altero. Et quæ dicatur cauſa diuerſa. De prorogatione fatalium, & plura alia de appellat. & illius proſequutione. Et quando Iudex ordinarius efficiatur Iudex delegatus.*
17 *Iuriſdictio delegata derogat ordinariæ iuriſdictioni.*

1 AVditor Cameræ proprie eſt Iudex competens, & ordinarius omnium appellationum, & reclamationum in terris S.R.E. tum mediate, cum immediate ſubiectis interpoſitarum. Et quoad proceſſus in his appellationum cauſis firmandos, dico quod reproducta pro parte appellantis citatione vigore ſuæ appellationis obtenta, quam vti fere omnib. notiſſimam omiſi, contra appellatũ legitime exequuta citatur appellatus, vel eius procurator, ſi comparuerit alter eorũ, per Curſorẽ; ſeu obtento decreto proceſſus per contradictas, ad dicendũ contra litteras citatoriales, & inhibitoriales, ac inſtrumentum illarum exequutionis in partib. factæ, iuraq; producta, & repetita, videndum iurare teſtes ſuper illorũ recognitione; quatenus opus ſit, necnon iuſtificandũ, & impugnandum ad primam diem. Qui termini legitime ſeruati, ap-
3 pellationis inſtrumento A.C. vti iudici ad quem, in tempore exhibito, in iudicio grauaminis, ad euitandã cauſæ deſertionẽ ſatis ſunt.
4 Si vero appellans, vel appellatus ad cauſæ expeditionem procedere vult, exhibet proceſſum de partib. & terminos ſubſtantiales ſeruat, vt in priori inſtantia, ſiue cauſa ſit beneficialis, ſiue prophana. Afferunt tamen aliqui hos terminos nõ eſſe ſeruandos, vt in prima inſtantia, ſed excepto termino (ad articulandum, qui ſeruatur ad octauam diem) reliquos omnes ad primam diem ſeruari. Quomodocunq; ſit, termini ipſi alterutro ex ſupraſcriptis modis ſeruati ſa-
5 nantur poſtea, dum in citatione ad ſententiam citatur pars, ad vi-
6 dendum reiterari omnes, & ſingulos terminos ſubſtantiales male

forſan, nulliter, & inculcate ſeruatos, in vim facultatũ A. C. deferri iuramentum in ſupplementum plenæ probationis, quatenus opus ſit, abſolui infraſcriptum inſtantem ad effectum, &c nenon concludendũ, concludiq; videndũ & audiendũ ſententiã diffinitiuam. Et iu-
7 dex poſtremo per diffinitiuam ſententiam pronunciat ſolummodo bene, vel male appellatum &c. Quia iudex appellationis nonũ ius
8 neutri partiũ canonizare poteſt, ſed tantum vt ſupra declarare: cũ per deuolutionẽ cauſæ habeat duntaxat iuriſdictionẽ circa ea, quæ in prima inſtantia vertuntur, Bal. in l. per hanc, 6 col. C. de temp. &
9 repar. Appell. niſi forte cauſa appellationis vigore commiſſionis Iudici cum toto negocio principali cõmiſſa fuerit, vt per Put. deci. 7. de appel. & dec. 7. de iudice. Vide tamen ad hoc text. in l. ſi mater, ff. de inoff. teſt. in contrarium allegatum per Affl. dec. 53. num. 2. (*Vide etiam ad hoc Bart. in conſ. 220. lib. 1. nu. 2. vbi dicitur, quod Iudex ad quem ſuccedit in locum Iudicis à quo, & illa facit quæ fe*
10 *ciſſet ipſe ſi ab illo appellatum non fuiſſet,*) Prætermittendum tamen non erit in hac materia, terminos extra curiam non ita exacte ſeruari, vt in curia, & ſententiam extra curiam latam, non dici nullam, eo quod non conſtat terminos ſubſtantiales fuiſſe ſeruatos; ſed procedi iuxta ſtylum illarum partium, vbi ſententia fertur, Rot. dec. 4. de appellat. in nou. Rom. conſ. 367. nu. 11. Caputaq. in cauſa Toletan. penſionis, deciſ. 122. 23. Maij 1560. Caſſad. deciſ. 8. de reſcript. & quod in ordinarijs attendantur, & obſeruentur ſtatuta, ſtylus, conſuetudo, & modus procedendi illius loci, vbi iudicium agitatur, dicit Bart. & omnes in l. cunctos populo. C. de ſumm. Trinit. & fid. cathol. vbi Iaſ. in 1. lect. col. 4. nu. 2. Guid. Pap. deciſ. 23. Vlterius dico, quod licet regulariter appellationes ab A. C. præ-
11 ſertim à ſententijs latis extra curiam, non recipiantur, niſi quatenus à diffinitiua, tamen ſi vigore commiſſionis appellationis, vel ex alia rationabili cauſa illius vigore citatio ad partes concederetur, apparente tamen decreto interloquutorio, & iuſtificato grauamine, crederem cauſam totaliter legitime deuolutam eſſe: cum hæc ſit natura appellationis, etiam ab interloquutoria, quod, iuſtificato grauamine, cauſa principalis deuoluitur ad Iudicem, ad quem; vſque adeo, quod omnia innouata reuocantur, iuxta cap. non ſolum, de appellat. lib. 6. Corn. conſil. 58. num. 3. lib. 2. Et licet appellans de grauamine docere, & proceſſum de partibus producere teneatur; tamen ſi cauſa appellationis ex ſupra, & infra, dicendis eſt legitime deuoluta, appellatus expeditionem cauſæ in principali negocio deſiderans, proceſſum integrum de partibus ex diſpoſitione Concilij Tridentini Seſſ. tertia, cap. tertio de reformat. &
Seſſ.

Seſſ.25.c.20.producere obligatur, vt per Crauet.conſ.173. nu.95. idem de appellante cauſæ expeditionem petente dicimus, (*Cuius quidem Concilij diſpoſitio habet etiam locum in prophanis, vt corā Illuſtriſs.D. Platto tunc Rota Auditore fuit annullata ſententia A.C.ob non tranſportationem actorum, & in vna Rom.de Herculanis quinta Iunij* 1589. *& alias coram Robuſterio in vna Maioricen.Canonicatus*, 18. *Februarij* 1591.) terminos autem ſeruādos in hac interloquutoria ſententia habes per Veſtrium in c.6. lib.5. de obſeruatione terminorum in articulo grauaminis. Quando au-
13 tem appellationis cauſa non dicatur ad Romanam Curiam, quæ vnicuiq; proprium eſt forum, legitime deuoluta, vt puta defectu mandati procuratoris appellantis, de quo omnino conſtare debet, Alex.conſ.101.nu.8. vol.5. cum concord. ſeu defectu citationis non legitime in partibus exequutæ, vt in formulario aduocatorum, & procuratorum Romanæ Curiæ, de deuolutione cauſarum ad Romanam Curiam, tit.1.& ſequ. Quando autem cauſa appellationis
14 deſerta, & an exequutio rei iudicatæ coram Iudice, à quo, vel ad quem petenda ſit, videtur diſtinguendum. Aut cauſa appellationis non reperitur alteri commiſſa, & tunc exequutio ſpectat ad iudicē à quo, & coram quo cauſa deſerta eſt, lib.2, & ibi gloſ.in verb.exequution.C.de temp.appell.Franc.in tract.de ſtipulatio.petit.in ſecundo dubio, primo vol. Si vero reperitur alteri Iudici commiſſa, debet fieri exequutio per Iudicem ad quem, gloſ.in cap. paſtoralis. §.præterea.in verbo, diſcuſſa. de offic. & pot.iud.Mohed.deciſ.36.
15 ſeruatis prius quatuor terminis, ad docendum de appellatione, illiusque legitima proſequutione, de quibus in proximo ſequenti cap. dicetur. Qui termini neceſſario de ſtylo curiæ ſeruantur: quia poſſet pars citata docere de legitimo impedimento, quare intra annum, vel aliud tempus à iure ſtatutum non proſequuta fuerit cauſa appellationis, vel aliter de debitis requiſitis diligentijs, & ſic quod daretur ſecundus annus; alias ſi non docuerit, iudex exequi debebit. Et quod pars eo modo ſuper dicta exequutione citanda ſit, tenet Bartol. in l.1. in fin.ff.nil.inno.app. pend. Alexand. in l. præſes, colum. fin. ff. de re iudic. Et ad præmiſſa proceditur, etiam quod ſuper dicta deſertione non fuerit pronunciatum, vt per Guid. Pap.deciſ.213.num.5. Addendum
16 etiam eſt in hac appellationis materia, quod appellatio vnius prodeſt alteri habenti cauſam cum altero communem, & annexam: ſic in prorogatione fatalium, Put. deciſ. 486. lib. 2. per totam. Annexæ autem nequaquam dicuntur, ſi ſint plures, & diuerſæ cauſæ, ac diuerſitatem habentes, l. ſcire debemus. ff. de verb. oblig.

Q 3 Cæ-

Digitized by Google

Cæterum quæ ſit appellatio, quomodo interponatur, quare reuerentiales, quare teſtimoniales, & quare refutatorij Apoſtoli dicantur, quando detur terminus iuris, quæ ſit differentia inter terminũ iuris ſimpliciter datum, & cum illa dictione, & interim quandocunque, quando habeat appellans annum ad committendum, & biennium ad proſequendum cauſam, quid intra annum appellans facere teneatur, vt biennium ad proſequendum habeat, de prorogatione primo ad annum, & poſtea ad ſex menſes commiſſione præcedente, & quando prorogationis terminus incipiat currere, vide Veſtr. in eius pract. Cum ille de his omnibus ex profeſſo, & copioſe tractauerit, ſuper illis laborare nolui. Hoc vnum addo, quod coram A.C. in hiſce appellationum cauſis, quæ committuntur vigore commiſſionis ſeruantur termini ſubſtantiales nulla paruæ ſummæ habita ratione: nec ſtylus reperitur in contrarium. Iudex enim appellationis, non dicitur proprie Iudex ordinarius, ſed potius delegatus, Guid. Pap. quæſt 632. num. 22. Secus tamen dicendum erit in cauſis deuolutis vigore appellationis à ſentẽtijs latis extra Rom. Cur. in quibus à 200. infra nulli ex forma ſuarum facultatum ſeruantur termini ſubſtantiales, quoniam tanquam Iudex ordinarius habetur, non autem Iudex delegatus, quotieſcunq; autem iuriſdictioni ordinarij aliquid additur, vel diminuitur, tunc Iudex ordinarius efficitur delegatus. Iaſ. in l. ius autem, num. 2. & ſequen. de iuſtit. & iur. Abb. in cap. licet num. 3. verſ. ad hoc adduco, de offic. ordin. & ibi Felyn. in princip. Riminald. Iun. in conſil. 32. num. 72.

17 Si tamen Iudex habeat duplicem facultatem, ordinariam ſcilicet, & delegatam, termini ſeruandi ſunt tanquam in cauſa commiſſaria: quia in his ſemper attenditur auctoritas delegata, quæ eſt maior, vt etiam atteſtatur Bucca in ſua antiqua praxi dicti tribunalis A. C. Iuriſdictio enim delegata derogat ordinariæ iuriſdictioni, cap. ſtuduiſti. de offic. leg. & cap. ſanè, de offic. delegat. Vide tamen ad hoc deciſionem factam in cauſa Auximana dotis, coram R.P.D. Seraphino, quinta Maij 1581. quam ſuperius citaui in cap. 12. præſentis lib. ad quam me remitto. *& Marant. de ordin. iudic. par. 4. diſtinct. 5. nu. 36.* Et quod Papa mortuo non expirat iuriſdictio iudicis delegati poſt citationem, atteſtatur Marant. de ordin. iudic. in quarta par. num. 56. Vide in diſtinct. Bart. in tract. de iuriſdictione num. 17. vbi quod per citationem perpetuata eſt iuriſdictio, & in iudice ordinario remanet iuriſdictio ſibi conceſſa, vt ibi num. 18.

DE

DE EXEQVVTIONE REI IVDICATAE. Cap. XXV.

1 *Terminus ad appellandũ eſt decendiũ,& quando incipiat currere.*
2 *Fatalia vnde dicantur, & quare.*
3 *A.C. pronunciat vti Iudex ordinarius,& qui ſeruantur termini.*
4 *Si A.C. pronunciat tãquã Iudex delegatus, non eſt opus cõmiſſione.*
5 *Commiſſionis huiuſmodi formula.*
6 *Termini poſt commiſſionem ſeruandi.*
7 *Iudex delegatus non procedit in curia ad exequutionem rei iudicatæ, niſi præuia commiſſione exequutoriali.*
Secus procedit in A.C.& quare.
8 *Sufficit commiſſionem præſentatam eſſe in banco Curſorum infra decendium,& quare.*
9 *Secus in proſequutione cauſæ appellationis.*
10 *Si aliquis actus ſit vltra cõmiſſionẽ in primo anno,datur ſecũdus.*
11 *Commiſſio debet infra modicum tempus redimi à banco Curſorum, & quale tempus dicatur modicum.*
12 *Tempus vacantiarum non habetur in conſideratione, quod præſentationem commiſſionis.*
13 *Fatalia interim non currunt.*
14 *Poſſeſſio,quæ eſſequuta fuit,deſerta appellatione nõ dicitur attẽtata.*
15 *Poſſeſſio capta poſt deſertionem, nullis ſeruatis terminis pro exequutione rei iudicatæ,nulla eſt.*
16 *Quædam alia de attentatis.*
17 *Appellatio non recipitur ab exequutione.*
18 *A pronuncia de exequendo datur appellatio.*
19 *Ab hoc decreto quomodo Signatura reſcribat.*
20 *Pronuncia ſuper deſertione cauſæ neceſſaria non eſt.*
21 *Condemnatus per tres ſententias non auditur, niſi remedio reſtitutionis in integrum.*
22 *Quomodo concedatur huiuſmodi reſtitutio.*
23 *Sententia, & res iudicata non exequitur ſine proceſſu.*
24 *Rota non exequitur ſententias latas extra Rotam,niſi guſtato negocio principali circa iuſtitiam,vel iniuſtitiam ſententiæ.*
25 *Pars renunciare videtur rei iudicatæ, ſi permittat teſtes recipi poſt rem iudicatam.*
26 *Proteſtatio eſt repetenda in quolibet actu pro conſeruatione iuris proteſtantis in iudicialibus,ſecus in extraiudicialibus.*
27 *Appellatus volens ad vlteriora procedere poteſt per contradictas appellantem citare.*

Digitized by Google

28 *Secus quando cauſa deſertionis principaliter committitur.*
29 *Debitor ſimpliciter obligatus habet quadrimeſtre ad ſoluendũ. & Debitor quamprimũ ſoluere obligatus, bimeſtre habet ad ſoluendũ.*
30 *Debitore condemnato per ſententiam, & rem iudicatam exequutio contra eum ſtatim committitur.*
31 *Et quod mulier honeſta non carceratur, & quæ dicatur mulier honeſta.*

1 LApſo termino decem dierum, qui datur ad appellandum, iuxta dec. 30. de appell. in nou. Fel. in c. quoad conſultationem. nu. 25. verſ. 2. cõcluſio, de re iud. & qui à die ſententiæ, ſeu illati grauaminis currit, vt in cap. . . de appel. in Clem. & ibi no. Veſtr. in lib. 2. c. 10. nu. 2. & parte non appellante, ſeu intra tempus à iure ſtatutum non cõmittente cauſam appellationis, vel alias proſequi negligente, poſt lapſum fatalium, quę dicuntur à fato, ideſt morte, ſicut enim mors hominem, ſic fatalium lapſus appellationem extinguit.

(Hic addo, quod ſi ſentẽtia feratur, prout ſæpe fieri ſolet, ſub cõditione, vt puta niſi ad primã diẽ cum intimatione, vel alia ſimili, dictum tempus decendij currit à die ſententiæ, quia ex hoc ſentẽtia non pendet, ſed illius effectus, & exequutio. Bar. in l. 1. §. biduum. ff. quando appellandum ſit, nu. 3. Quoniam Iudex ferens ſententiam ſtatim incipit grauare, vt tenuit Rota in vna Romana domus de Monte Iordano coram Brauio deciſ. diuer. 675. 1. par. nu. 3. Et licet tempus ad appellandum currat de momento ad momentum, vt not. idem Bar. in d. l. 1. §. dies nu. 1. eod. tit. tamen de vſu, & conſuetudine tribunalis A. C ſemper meo tempore obſeruatum fuit, & obſeruatur, quod decendium ad appellandum currat à die ſententiæ, quia dictio à, vel ab eſt excluſiua, & ſeparatiua illius diei, qua ſententia datur, vt optime declarat Gomeſ. in reg. de infirmis reſignan. q. 37. per totam. Dec. in c. ſuper. num. 35. 36. & 37. de appellatio. Quando autem terminus aſſignatur ab hac, vel ab illa hora, tunc fit computatio de momento ad momentum, & in hoc vide plura, quæ ſcribit Bal. in l. eos. §. fin autem, nu. 5. & ſeq. C. de appellationib.) Si autem
3 ad rei iudicatæ exequutionem procedere vis ita diſtingue; vel A. C. pronunciauit vt Iudex ordinarius, vel vt delegatus: vtroq; caſu quatuor terminis per totidem citationes gradatim, & ſucceſſiue ſeruatis, videlicet, ad docendum de prætenſa appellatione illiusq; legitima proſequutione primo pro prima, ſecundo pro ſecunda, tertio pro tertia, & quarto pro quarta, ac ſuperabundanti dilatione, rurſus citatur pars, ad videndum taxari, & moderati expenſas in cau-

cauſa factas, illasque taxatas, & moderatas ſoluendum, alias videndum, tam pro illis, quam contentis in ſententia relaxari mandatum exequutiuum in ſententia decretum. Et ſic præuia expenſarum taxatione, & liquidatione iudicis; ſi tamen ab exceſſiua illarum liquidatione, vt in cap. 23. 1. libr. ſcripſimus appellatum non fuerit; relaxatur mandatum pro ſumma, ſeu re, in qua reus fuit condemnatus, & pro expenſis. Nonnulli autem nimis curioſi, vt exequutio-
3
4 nem rei iudicatæ obtineant, adeunt Signaturam Iuſtitiæ, & commiſſionem exequutorialem obtinent, per quam Aud. Cam. committatur, vt præfixo aduerſario aliquo breui, & peremptorio termino, loco quatuor terminorum de ſtylo Curiæ ſeruari ſolitorum, ad docendum de prætenſa appellatione, illiusque legitima proſequutione, quo elapſo, & nihil, quod releuet docto, omnes expenſas in cauſa factas taxet, & moderetur, & tam pro illis, quam alijs omnibus in ſententia contentis mandatum exequutiuum decernat, relaxet, & exequatur &c. Qua commiſſione præſentata, partem citari curat, ad dicendum contra commiſſionem in actis præſentatam, & viden-
5 dum prefigi terminum iuxta illius formam. In cuius præfixione Iudex interloquitur ad ſecundum cum intimatione. Hæc intimatione exequuta, & termino prædicto elapſo citatur pars
6 eo modo, quem in proceſſu primi caſus poſuimus. Et licet in præmiſſis videatur dici poſſe, quod Iudex delegatur de iure communi poſſit exequi ſuam ſententiam, quæ tranſiuit in iudicatum abſque alia commiſſione, vt in c. quærenti. de offic. deleg. Bart. in l. à Diuo Pio 1. reſpon. nu. 2. ff. de re iud. tamen in curia non ſolet exequi, niſi obtenta ſpeciali commiſſione, propter præſentiam Principis, Caſſad. deciſ. 13. nu. 4. de reſcript. & deciſ. 3. in fin. de dol. & contum. Secus tamen procedit A. C. in vim eius ordinariarum facultatum quaſcunq; cauſas commiſſarias &c. cognoſcendi: in quibus habetur tanquam Iudex ordinarius. Præſertim quia commiſſio cauſæ non alterat iuriſdictionē ordinariam A.C. Felyn. in cap. cum ex officijs, num. 19. de præſcript. in c. licet, in princ. de offic. ord. quem ſequuti fuerunt DD. de Rota, vt in d. Auximan. dotis, in proximo præceden. cap. citat. in fin. Nec ſilentio præter-
7 mittam, quod ſi commiſſio appellationis expedita ſit, licet non fuerit præſentata intra teminum à Iudice à quo ad appellationem inchoandam conceſſum, ſi probetur ante eundem terminum lapsū in banco Curſorum fuiſſe, dicendum erit cauſam ſufficienter commiſſa, vt per Creſcen. deciſ. 25. Ioan. Paul. deciſ. 34. Caſſad. deciſ. 4. de appellation. licet infra modicum tempus redimi, & præſentari debeat, Aug. lib. 3. deciſ. 16. 26. & 362. Put. deciſ. ſexta de

de appell. Commiſſio enim iam eſt impetrata, & terminus a iudice non eſt datus ad proſequutionem finiendā, ſed ſolummodo inchoan
8 dam. Fallit hoc in proſequutione appellationis intra annum, etenim tempus hoc non ſolum ad inchoandam, verum etiam ad finiendam appellationis proſequutionem datur: & idcirco impetratio commiſſionis in fine anni facta nihil prodeſt; & anno reuoluto cau-
9 ſa deſerta remanet. Secus ſi intra annum commiſſio, non ſolum impetretur, ſed præſentetur, & aliquis præterea actus fiat: quia tunc ſecundum concederetur fatale, vt latius explicatur per Veſtrium lib. 6. ſui tractatus. Quibus addo pro clariori intelligentia eorum, quæ dicuntur de modicitate temporis redimendi commiſſionem à banco Curſorum ad deſertionem cauſæ euitandam, quod alias fuit habita pro deſerta appellatio Franciſci Zelæ, ex quo ſtetit per 27.
10 dies, antequam redimeret Commiſſionem à Curſoribus; non obſtante quod infra decem dies præſentata fuiſſet, & appoſita manus Curſorum à tergo, vt in cauſa Giennen. Scholaſtriæ inter dictum Franciſcum, & Ioannem Solanum, 18. Februarij 1546. coram R. P. D. Peregrino. Vide tamen ad hoc aliam deciſionem in cauſa Vlixbonen. Parochialis 19. Nouembris 1551. coram Reomano: in qua habetur, quod ſaltem infra menſem debet redimi, & Iudici præſentari. Et propterea cum in hoc articulo diuerſas viderim deciſiones diuerſimode loquentes, ex illarum auctoritatibus quicquam in hoc praxis libello conſtanter affirmare non audeo. Sed tantum de obſeruantia atteſtator circa præmiſſa, prout infra retuli in cap. 31. de appellationibus, remittendo me ad DD. tam antiquos, quam modernos, qui ſuper ſtylo ſignaturæ late ſcripſerunt. Tem-
11 pus autem vacantiarum non habetur in conſideratione reſpectu præſentationis commiſſionis appellationis: quoniam ſi commiſſio diu fuiſſet in banco, & conſtaret de nimia negligentia in præſentando, dictum tempus vacantiarum non excuſaret à deſertione, vt per Creſcen. deciſ. 20. de appellat. Put. deciſ. 6. eodem tit. licet re-
12 ſpectu fatalium habeatur ratio, quod eo tempore ea non currant, vt in vna Tiburtina Caſtri Artularum, coram Caputaquen. de anno 1554. & in alia Pampilonen. decimarum coram Chiſanen. & quod dictum tempus de medio tollatur, vt ibi. Circa autem hanc deſertionis materiam non ab re cenſui referendum, quod ſi
13 quis appellatione deſerta poſſeſſionem rei de qua agitur ingrederetur, non aliter ea diceretur attentata, iuxta deciſ. 1. de appellat. in nou. & alia Biſuntin. canonicatus coram Maceraten. quin-
14 ta Martij 1543. Dictum tamen fuit, quod erat nulliter factum, Franch. in c. non ſolum. §. illa vero, de appell. lib. 6. Cald. conſil.
29.

Digitized by Google

29.Imol.& Aretin.in l.qui à latronibus.§.1. de Teſtam. Put. deciſ. 2.de appell. Hæc, & quamplura alia in hac quotidiana materia preſenti libro ſcribere propoſueram,vt puta, Quomodo purgen-
15 tur attentata, & antequam purgentur, an poſſit in negocio principali procedi, & an prius cauſa attentatorum ſit cognoſcenda, quam cauſa nullitatis, & an fatalia currant pendente cauſa attentatorum,& an expenſæ attentatorum cum expenſis cauſæ principalis compenſentur, & an in iudicio attentatorum ſeruentur termini ſubſtantiales, & quamplura alia de attentatis. Tamen cum merito arbitrandum ſit, quod omnia diffuſe ſcripta fuerint per eximiũ I.V.doctorem Robertum Lancellottum in Rom. Cur. Aduocatum in eius egregio de attentis moderno tractato, vlterius in his elaborare nolui; tu ad eum recurre. Redeundo igitur ad præſcriptam
16 relatam exequutionem rei iudicatæ,dico, quod licet ab illius exequutione appellatio non recipiatur: l.ab exequutione, C.quorum appellat.non recip.11. quæſt. vt ſuperius diximus, et habetur in c.
17 nouit. de iud. extra, de appellat. Tamen in hoc contrarium dici poſſet, ſi Iudex pronunciaret ſententiam fore exequendam, vt not. gloſ. in dicta l.ab exequutione.in princip. Alexand. conſ.113. num.10. colum. fin. lib. 5. qui aſſerit de communi. Tamen ex contraria opinione doct. vt per Corn. conſ. 71. colum. 4. lib. 1. Alciat. l. 3. §. ſi quis ita. ff. de verborum obligat. qui atteſtatur de communi, Felyn. in cap. quoad conſultationem, colum. 3. de re
18 iudic.cum concordan. Signatura non, niſi parito iudicato, vel ſine præiudicio legitimæ exequutionis, vt alias diximus, reſcribere conſueuit. Hoc tamen non ita ſimpliciter intelligerem, ſed cum diſtinctione,de qua per Capic.in dec. 1. num.23. ſcilicet quod præmiſſa procederent quando à prima ſententia non admitteretur appellatio,& tunc neque ab iſta ſecunda, quia non poteſt appellari à prima,nec minus poteſt appellari à ſecunda, ſecus tamen ſi prima ſententia appellabilis, ſit vt ibi. Et propterea A. C. bene procedit, realiter illam exequendo per relaxationem mandati, (& in ſubſidium per decretum excommunicationis, & ſubinde litterarum declaratorialium, præuijs diligentijs per exequutores faciendis,) abſque eo quod pronunciet cauſam eſſe deſertam iuxta ſtylum Capitolinum: cum talis pronuncia neceſſaria non ſit, ad deciſ.Guid. Pap.quæſt.113.num.5.

Et licet a pronuncia de exequendo appellatio non recipiatur, vt ſuperius probauimus.attamen illa recipi debet quando Iudex exequutor excedit modum.aut grauat aliquo modo circa rem, vel non admiſſionem exceptionũ releuantium, Bart.Bal.Paul.de Caſtr. & alij

Digitized by Google

alij in d.l.ab exequutore. Abb. Fel. & alij in c. quo ad conſultationē de re iud. Iaſ. Rip. & alij in l.2. eod. tit. Et id potiſſimū procedit, vbi exequutor verè exceſſit, aut alias grauauit, taliſq; exceſſus, ſeu grauamen, non ſolum eſt probabile, ſed etiam verum Inn. in c. in noſtra n.5. & 6. de procur. Gem. in c. quamuis, n.4. in princ. de elect. lib.6. quia propter præſumptionem, quã appellans habet cōtra ſe, Aegyd. in c. conſtitutus. el primo, n.31. in fin. tenetur in ſimili appellatione nominatim exprimere cauſam grauaminis aliter quã per relationē ad acta. Fel. in d.c. quo ad conſultationē, n.20. de re iud. Capic. dec. 1. nu.20. & propterea non ſolet in his ſignatura reſcribere transferendo exequutionem Iudici ad quem, niſi guſtato de grauamine, vt diximus in cap.27. lib.1.) Condemnatus autem per tres ſententias non auditur, niſi per viam reſtitutionis in integrum, etiam ſub prætextu iurium, ſeu inſtrumentorum nouiter repertorum, licet fuerint poſt ſententias reperta, præcipue contra actorem ad impediendam exequutionem, ad l. Imperatores. ff. de re iud. Fel. in c. ſuborta, col. 7. nu.10. verſ. propter inſtrumenta. eod. tit. & ad tradita per ſcriben-
21 tes in l. ſub prætextu. C. de tranſact. Quæ reſtitutio non conceditur per ſignaturam, niſi cum clauſula, prout de iure parito iudicato, & ſine præiudicio legitimæ exequutionis, vt per Staphil. de lit. grat. &
22 iuſt. Sententia autem, quæ tranſiuit in rem iudicatam, non exequitur ſine proceſſu, Mohed. dec. 319. Put. dec. 9. de ſponſ. niſi eſſemus
23 in antiquis, Aug. lib.3. dec.164. & alias 146. Nec ſolet Rota exequi ſententias latas extra Rotam, niſi guſtato negocio principali circa iuſtitiam, vel iniuſtitiam ſententiæ, vt in vna Rom. reddit. cōputorum, & adminiſtrationis tutelæ, inter Dominū Vincentium de Aſpra, & Archangelum Patritium Aduocatum conſiſtorialem, corã
24 Caputaq. (*Imo etiam A.C. non ſolet exequi ſimiles ſententias ſine commiſſione, & proceſſu.*) Notandum eſt amplius, quod ſi pars, aduerſus quam rei iudicatæ exequutio petitur, vellet poſt rem iudicatam teſtes examinare, poſtulans eiuſmodi exequutionem debet opponere de re iudicata, & proteſtari, quod illa ſtāte, aduerſarius nullo modo audiatur, niſi parito iudicato; & hanc ſimilem proteſtatio-
25 nem in quolibet actu repetere, vel ſaltem primæ proteſtationi addere, quod in quolibet actu faciendo hęc proteſtatio ſemper cenſeatur repetita, ita quod per quēcunq; actum, etiam poſitiuū, non intendit illi renunciare, prout in his iudicialibus requiritur, alias non tenet, ſed videretur renunciare, vt per Doct. & Alex. in l. non ſolum. §. morte. ff. de nou. oper. nunc. quam tenet pro communi. ita etiam tenet Inn. in c. cum ante, de elect. annot. Mohed.14. In extraiudicia-
26 libus vero pro conſeruatione iuris proteſtantis, ſufficit vnica proteſtatio,

teſtatio,

teſtatio, Bar. in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi prætori. ff. de nouis operibus nunciat. vſque adeo, quod ſi Iudex dicta proteſtatione ſpreta aliter faceret, debet appellare, quia patientia partis permittentis teſtes examinari poſt rem iudicatam nocet rei iudicatæ, vt ſupra dixi, & illi renunciare videtur, vt per doct. in cap. quoniam contra; de prob. & in cap. inter monaſterium, de re iudic. Iaſon in l. patre functo. ff. de his, qui ſunt ſui nu. 22. Vnde teſtibus examinatis, ſi pars altera ſignaturam adit, obtinet reſtitui aduerſus rem iudicatam, conſtito prius de bono iure, Reliqua de fatalium prorogatione vide apud Veſtrium lib. 6. Verum ſi Aud. Cam. committeretur cauſa appellationis à diffinitiua interpoſita, & exaduerſo exciperetur de re iudicatę, & deſertione cauſæ appellationis, ille de hac cognoſcere poſſet, & deinde ad illius exequutionem procedere abſq; noua commiſſione. (*Vide ad hoc Bart. in Authent. in §. ſi quis contra, de ſanctis Epiſcop. nu. 2.*) Quia commiſſa cauſa principali, & acceſſoria commiſſa cenſetur. Et cum negocium principale fuerit ad Romanam Curiam deuolutum illud in ea ſemper remanet cum omnibus ſuis ſequelis, & dependentibus, quæ ibidem tractanda, & terminanda erunt in tantum quod contra appellantem per audientiam contradictarum procedi poteſt, vt per Rot. deciſ. 424. de appellat. num. 1. in nou. & alias deciſ. 152. ibi citat. Secus vero, vbi ſolum-
28 modo cauſa deſertionis principaliter committitur; tunc enim non proceditur per contradictas, ſed appellans ad negocium exequutionis eſt legitime citandus: quia citatus forſan deſertionem excuſabit probando legitima impedimenta, vt in d. deciſ. ſuperius citat. num. 2. in fine. Ad propoſitum relatæ exequtionis aduerten-
29 dum eſt, quod licet debitor ad ſolutionem debiti, abſq; aſſignatione alicuius termini obligatus, videatur tempus legale habere, (quod Caſtr. quadrimeſtre eſſe innuit,) vt in l. tempora, C. de temporibus, & reparation. num. 5. & cum illa dictione. quamprimum, bimeſtre tantum habet, vt per Put. deciſ. 266. lib. 1. num. 6. tamen quando debitor eſt condemnatus per ſententiam, & rem iudicatam, illa tunc ſtatim contra debitorem comdemnatum exequutioni demantur, vt per eundem Paul. de Caſtr. in d. l. tempora, eodem titulo. Et quia hoc quotidie accidit in Curia, multum proderit monuiſſe.

31 Amplius in hoc exequutionis rei iudicatæ articulo, non videtur ommitten. quod ſi mandatum obtinebitur contra honeſtam mulierem exequutio perſonalis, ex iuris diſpoſitione prohibetur, vt per Hippol. de Marſil. in ſing. 248. conditio mulierum, vbi excipit aliquos caſus, in quibus mulier licite valeat carcerari,

Digitized by Google

rari, quæ autem dicatur mulier honeſta vltra ibi relata habes per Lancellot.in ſecunda part.cap.12. de attent.appell. pend. ampliat. 15. nu 17.vbi quod de illius honeſtate remittitur arbitrio iudicis.

DE ALIQVIBVS PERTINENTIBVS AD proceſſum Cauſarum criminalium. Cap. XXVI.

1 *Contra quas perſonas,& ſuper qua re A.C. criminaliter procedat.*
2 *Quomodo procedat.*
3 *Non procedit conrta Cardinales, nec Epiſcopos, abſque Pontificis mandato.*
4 *Citat quoſcunque vbiuis degentes pro delictis in Bulla Cœna Domini.*
5 *Dat monitorium ad perſonaliter comparendum, ſi probatio eſt in promptu.*
6 *Cum probationes non ſint in promptu,quid facere ſolent.*
7 *Quid agat delegatus Iudex vigore litterarum A.C. pro capiendis inditijs.*
8 *Factis probationib. A.C. monitorium perſonale decernit.*
9 *Quomodo poſt monitorium exequutum procedatur.*
10 *Citatur procurator fiſcalis in omnibus actibus,& iurium copia ad eum mittitur.*
11 *Quæ merces ſubſtituto Fiſcali examini interuenienti olim ſoluebatur.*
12 *Sententia quæ ad rei fauorem fertur.*
13 *Inſtigator apertus poteſt in expenſis condemnari.*
14 *Fiſcus in expenſis non condemnatur.*
15 *Contra citatum non comparentem, quo pacto proceditur.*
16 *Criminales cauſæ litis conteſtationem non exigunt.*
17 *Quæ citationes contra reum monitum non comparentem fiunt.*

1 AVditor Cameræ contra quaſcunque perſonas quantumuis priuilegiatas pro quibuſcunque, & quantumcunque enormibus criminibus, & delictis, tam in Vrbe quam extra eam tanquam Iudex competens, nullo habito aliorum Iudicium, & tribunalium Vrbis, inter quos in locum habet præuentio, reſpectu, audit., cognoſcit, & decidit, & procedit ad procuratoris Fiſcalis denunciationem, vel partis quærelam, vel ex officio, via inquiſitionis, iuxta naturam

turam cauſæ, ſeu delicti, de quo quæritur, ac iuris diſpoſitionē. Ex-
3 cipiuntur ex perſonis prædictis, Cardinales, & Epiſcopi, contra
quos ob dignitatis reuerentiam de ordine fel. record. Pij Papæ
4 Quinti, ac etiam ex tenore facultatum A.C. non procedit, niſi præ-
uia commiſſione manu Papæ ſignata. Prætcrea pro quibuſcunq;
delictis, & caſibus in Bulla die Cœnæ Domini quotannis legi con-
ſueta comprehenſis citat, & vocat ad Vrbem à quibuſcunq; mundi
partibus omnes delinquentes Laicos, & Eccleſiaſticos, ac (facto ta
men prius verbo cum ſanctiſſimo) etiam Epiſcopos. Si probatio-
5 nes fuerint promptæ, dat monitorium ad partes de comparendo
in Curia coram eo, perſonaliter, & non per Procuratorem, ſeu
excuſatorem aliquem intra competentem terminum iuxta loci di-
ſtantiam: cuius monitorij exemplar habes infra in poſtremo li-
6 bro. Si probationes non ſunt promptæ, habito aliquo delicti fu
mo, litteras pro habendis inditijs decernit. In quibus delegat ali-
quem in partibus iudicem in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutum,
ad recipiendas probationes neceſſarias ſuper delicto, de quo quis
7 imputatur. Harum formulam eodem in libro inuenies. Littera-
rum huiuſmodi vigore, Iudex delegatus teſtium depoſitiones ſecre-
te recipit, & ſcripturas extrahit, & perfecto proceſſu informatiuo,
illum occluſum, & obſignatum ad A. C. mittit. qui probationibus
8 viſis, monitorium ſub grauiſſimis pœnis, atque cenſuris ad perſo-
9 naliter comparendum relaxat. Quo exequuto tenetur reus per
ſeipſum comparere, & ſe examini ſubijcere. Quem Iudex, ſi ex il-
lius depoſitione culpabilem, ſe ſatis inditiatum inueniet, ad ſecre-
tos carceres duci mandat: &, ibi pluries repetito examine, con-
ceſſis deinde inditiorum copijs cum debitis ad ſuas defenſiones
faciendas dilationibus, ad cauſæ expeditionem iuxta exitum pro-
bationum deuenit, condemnando, vel abſoluendo. Si reus inqui-
ſitus, & proceſſatus nihil fatetur in ſuis depoſitionibus, & teſtes
pro informatione Curiæ examinati repetendi veniunt, recepta
ab illo cautione de ſe repræſentando ſingulis quibuſque diebus
coram Iudice, ſeu Notario ſub pœna confeſſatorum criminum,
10 de quibus imputatur, vel alias arbitrio Iudicis ſolet à carceri-
bus relaxari. Cum autem ad cauſæ expeditionem erit deuenien-
dum Procurator Fiſcalis citabitur ad omnes actus requiſitos, &
ad eum copia omnium iurium producendorum mittetur. Et ſi
11 reus teſtes aliquos examinare voluerit, Subſtitutus Fiſcalis exa-
mini interueniet, cui pro mercede cuiuslibet teſtis ſcutum vnum
ſolui conſueuerat, hodie tamen nihil ſoluitur. His teſtibus exa-
12 minatis, ac iuribus ſuis productis, & demum citato Fiſco ad ſen-
tentiam,

Digitized by Google

tentiam, eo, quem in ciuilibus cauſis retulimus modo, reus abſo-
lutoriam ſententiam obtinebit. In qua Iudex pronunciabit ipſum
non repertum culpabilem,neque de iure punibilem,& ab omnibus
imputationibus abſoluendum,ac Curiæ,Fiſco,& inſtigatori, ſi quis
erit ſuper illis perpetuum ſilentium imponendum. Si aderit aper-
13 tus inſtigator, poterit condemnari in expenſis, & contra ipſum
iniuriarum actione, & inſimul ad damna, & intereſſe agi. Si vero
14 non adeſt, Fiſcus non condemnatur. Si reus perſonaliter citatus
15 non comparet, contra eum ad contumaciales pœnas, nullis alijs
factis exactis probationibus, nec aliter lite conteſtata, imo ad Ec-
cleſiaſticas cenſuras (nulla facta diligentia de realiter, aut perſo-
16 naliter exequendo) proceditur, vt per Clarum in §.fi pract.crim.
quæſt.45.verſ. & in primis, & licet dicatur, quod in criminalibus
debet procedi ad inſtar, cauſarum ciuilium iuxta text.in l.abſen-
tem.ff.de pœnis. Vidi tamen obſeruari, & practicari, quod in cau-
ſis criminalibus non requiritur aliqua diligentia, vt in ciuilibus,
neque litis conteſtatio, vt ſupra probatum eſt. Sed tantum repro-
ducto monitorio in partibus legitime exequuto, lapſoque termi-
no ſibi ad comparendum aſſignato, citatur reus per contradictas,
17 ſiue edictum publicum, ad dicendum contra litteras monitoria-
les, & citatorias ad partes decretas,exequutas,& reproductas iu-
raque producta, & repetita, videndumq; iurare teſtes ſuper illo-
rum recognitione, quatenus opus ſit, necnon docendum ſe dictis
litteris paruiſſe primo pro prima dilatione, & ſubinde præmiſſis
alijs tribus citationibus, ſecundo ſcilicet pro ſecunda, tertio pro
tertia,& quarto pro quarta,& ſuperabundanti. Poſt hęc ſubſequi-
tur citatio,ad concludendum,concludiq; videndum, & audiendum
ſententiam declaratoriam. Quibus omnibus citationibus, & dila-
tionibus præmiſſis, Iudex demum in termino citationis ad ſenten-
tiam, contra reum vt ſupra monitum, & non comparentem, ac
contumacem profert ſententiam declaratoria. Si tamen reus poſt
latam ſententiam comparet, admittitur refectis expenſis contuma
cialib.iuxta tex.in l.ſancimus.C.de Iudic. Dec.conſ.34.nu.6.lib.1.
Et tunc A.C refectis expenſis reum contumacialiter excommuni-
catum, & declaratum abſoluere, & ex integro audire ſolet. Quæ
quidem expenſæ ſemper reficiuntur ſiue ciuiliter, ſiue criminaliter
agitur vſque adeo, quod iuſta ignorantia, vel iuſta cauſa litigandi
nunquam excuſat ab eis, Alex.in l.properandum, §. ſin autem,
num.8.C.de iudicijs.

ALI-

Digitized by Google

ALIQVA DE NVLLITATIBVS. Cap. XXVII.

1 *Mandatum procuræ quandocunque producitur parte non opponente.*
2 *Pupilli reſtituuntur aduerſus negligentiam procuratoris non exhibentis mandatum.*
3 *Repetitio proteſtationis requiritur in quolibet actu in iudicialibus, ſecus in extraiudicialibus.*
4 *Procurator quando præſumitur habere mandatum.*
5 *Iudex, parte inſtante debet prius pronunciare ſuper nullitate.*

ET licet plura in hoc praxis libello circa articulum nullitatis referri potuerint, tamen quia plures doctiſſimi viri in hoc ex profeſſo ſcripſerunt nihil aliud huic addo niſi tantum tyrones, & iuuenes iuris conſultos admoneo, quod in quolibet proceſſu ab eis agitando mandatum procuræ apud acta notorij cauſæ quam primum exhibere, producere curent, ne proceſſus per eos formandus, & ſententia ferenda vitio nullitatis ſubijciant, cum talis nullitas tanquam vna ex tri-
1 bus inſanabilis ſit, & licet mandatum procuræ quandocunque produci poſſit Rot.deciſ.19.de procur.in antiq.Put.dec.333. num. 7. lib. 2. hoc tamen intelligendum, parte non opponente, & niſi forſan verſaremur in cauſa pupillorum, quo caſu ad validan. ſen-
2 tentiam eis datur reſtitutio in integrum aduerſus negligentiam procuratoris non exhibentis mandatum, vt fuit reſolutum in vna Romana expenſarum culturę 29.Aprilis 1591.coram Illuſtriſs.D. Cardinali Pamphilio tunc Rotæ Aud. Ideo procurator actoris diligens ſit in productione mandati procuræ, procurator vero rei conuenti pariter diligens ſit in illius oppoſitione, quam in quolibet actu repetat, præſertim in actu prolationis ſententiæ, alias per proceſſum Iudicis factum ad vlteriora illi oppoſitioni renuncia-
3 tum eſſe cenſetur. Io.de Anan.in conſ.93 col.2. & ita etiam audiui reſolutum fuiſſe in vna Siracuſana, coram Illuſtriſs.D.Cardin.Platto tunc Rot.Aud.de anno 1596.quod in iudicialibus requiratur in quolibet actu, alias videtur renunciare iuri ſuo, habetur per Mohed.deciſ.2.de iudicij, in extraiudicialibus vero ſufficit vna tantum proteſtatio per doctrin. Alexandri, quam DD. de Rota tenuerunt pro communi in l.non ſolum morte, ff.de oper.nou.nunc.cum alijs

R ibi

ibi citatis. Nec rationi diſſonum videtur dicere, quod procurator
4 præſumitur habere mandatum quando penes ipſum reperiuntur iura facientia ad cauſam quæ produxit, cum præſumantur ſibi tradita per principalem. Roman.conſ.446.in fi.Bart.in l.3.§.cauſæ.nu.2.ff.de Carbo.et Caſſad.dec.3.nu.5.de proc.Specul.in tit.de ſatiſd.§.viſo,ſub nu.4.Rota in vna Salaman.portion.die io. Ianuarij de anno 1547.coram R.P.D.Accorambon. Rurſus admonendos eſſe cenſui,quod ſi ab eis fuerint ex præmiſſo, vel alio quocunq; capite commiſſa cauſa appellationis, et nullitatis ſententiæ in primis, et ante omnia inſtare debent apud iudicem, quod ſuper ea pronuncietur. Marcheſ.in c.1.par.2.ſub nu.82.de commiſſ.ſanat.nullit.allegat Verall.deciſ.26.lib.1.Chiſanen.deciſ.172.Put.deciſ.72.lib.3. ſi vero iudex viderit eam nullitatis viderit eam nullitatis vitio non ſubiacere ad euitandum litis circuitus poterit ad vlteriora procedere, tacite repellendo propoſitam nullitatis exceptionem, vt per eumdem Marcheſan.ibi.

DE TRANSPORTATIONE proceſſus. Cap. XXVIII.

1 *Aliqua de tranſportatione proceſſus.*

IAm dixi de proceſſu tranſportatione, & nunc repeto, quod inter alias infinitas deciſiones habitas ſuper integra proceſſus tranſportatione habes etiam inferius ſcriptam, cui poterit ẽt applicari doctrin.Iaſ.in l.is apud quem. C.de eden.ſub num 14.vbi habetur quod ſententia iudicis tanquã lata non viſis actis nulla eſt, allegat Bartol.tenentem, quod ſententia lata non viſis actis ſit ipſo iure nulla, tanquam lata ſine cauſæ cognitione, vt ibi in fine dicti nu.14.ad hæc tamen aduerte circa nullitatem,defectu tranſportationis proceſſus, quod opponenti de non integra tranſportatione ipſi incumbit onus probandi huiuſmodi defectum, vt fuit dictum in vna Ceſenaten.de Cacciaguerris 15. Ianuarij 1599.coram R.P.D.Litta, vbi atteſtatur id pluries fuiſſe reſolutum in Rota.

R.P.D.

Digitized by Google

R.P.D. BLANCHETTO

VALENTINA PAROCHIALIS.

Die 13. Ianuarij 1580.

EPITOME.

NOn tranſportato proceſſu primæ inſtantiæ denegatur audientia in ſecunda.

SVMMARIVM.

1 *Agens non poteſt audiri non tranſportato proceſſu primæ inſtantiæ.*
2 *Clauſulæ, quam, & quas intellectus.*
3 *Quid dicendum ſi agens aſſerat eo nolle vti.*

1 DVbitaui in cauſa Valentina Parochialis de Cãpanari an poſſit Rector audiri non tranſportato proceſſu primæ inſtantiæ, quo tamen ipſe dicebat nolle vti 1ſ. Ianuarij 1580. fuit reſolutum non poſſe audiri, obſtat enim ſibi. Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 20. cui de facili fraus fieri poſſet ſi quis ſuccubuerit in prima inſtantia ſub ſpe alterius iudicij vellet procedere, prout in prima in dependentibus ab eodem negotio, & ad cauſam iam commiſſam, quæ ſine dicto proceſſu expediri non poteſt.
2 Non obſtat clauſula, quam, & quas, quia poſt Conc. Trid. Signatura, & Rota intelligunt, vt non operetur niſi trãſportato proceſſu in cauſis appellationis, vel dependen. ab eiſdem. Non obſtat, quod
3 ipſo nolit vti, & velit proſequi aliud iudicium, quia non poteſt ſtatui an idem ſit iudicium, vel diuerſum niſi viſo dicto proceſſu, vel deat ſignaturam, quæ mandet, vt procedatur, prout in prima.

DE APPELLATIONE A SENTENTIA conditionali. Cap. XXIX.

2 *Appellatio à ſententia, licet conditionali infra decem dies interponenda eſt.*

Digitized by Google

1 *Mandatum decreti cum intimatione ſi de ea non apparet nulliter eſt relaxata.*

3 *Plura alia de appellatione ab interloquutoria. Et qua dicatur interloquutoria.*

ET licet plura remiſſerimus in hoc appellationis articulo tanquam in omnibus Vrbis tribunalibus quotidiano tamen, non inutile præmittendum erit, quod licet ſententia conditionalis ſit, tamen appellatio interponenda eſt infra decem dies à die latæ ſententiæ. Lancellot.in ſecunda parte cap.duodecimo, de attent. appell. pen.limit. 50. num. 119. ratio, quia licet ſententia lata ſit ſub conditione,tamen ſtatim incipit partem grauare, & ſtatim etiam incipit currere tempus ad appellationem interponen.Iaſ.in l.cui legitur, num. 15. de leg. 1. bene verum eſt, quod talis ſententia conditione prolata tunc habet effectum, cum eſt conditio adimpleta. Roman.conſ.51. ver. certum
2 eſt, ſub num. 6. ſecus tamen dicendum erit in ſententia excommunicationis ſub conditione prolata, à qua ſufficit appellare infra decem dies incoandos à die adimpletæ conditionis,vt per eundem Lancellott.d.cap.12. ſecundæ part. limitat.22.23.num.40.eod.tit. vſque adeo, quod effectus, ſeu actus factus cum intimatione ſi de ea non apparet dicitur nulliter factus, vt per eundem Lancellott. cap.7.2.par.in titulo de attent.relat.pend.in fin.Put. deciſ. 74. lib. 1.Taniſ. deciſ.108. citata in vna Fulginaten. nullitatis exequutio coram R.P.D.Gypſio, die 30.Martij 1601. vbi fuit dictum, quod cum mandatum fuerit decretum cum intimatione, & de ea non conſtet ex actis merito illud, exequutio, & ſubhaſtatio, ac omnia inde ſequuta ſunt nulla, vt ibi, &c.

Et antequam huic pręſenti libello extremam manum apponam in hac materia appellationis non ſiluero,quod appellans ab interloquutoria cuuſam grauaminis ſpecificare tenetnr, nec poteſt ex non ſpecificatis appellationem iuſtificare, vt in cap. Cordi de appel.in 6.& melius in Clem.appellante eod.tit.ſed in appellatione à diffinitiua non eſt neceſſe cauſam exprimere quinimo expreſſa vna cauſa poteſt appellans ea dimiſſa aliam proſequi,& ratio diuerſitatis eſt, quia ante diffinitiuam cum iudex non ſit functus officio ſuo fit ſibi iniuria per receſſum ab eo, & ideo debet cauſa appellationis exprimi,ſed quando appellatur à diffinitiua non fit iudici iniuria cum ſit functus officio ſuo. Abb.in cap.ſignificantibus, in fin.de nou.op.nunc.is enim appellationis articulus optime examinatur per Roman. in conſ. 501. vbi inter alia dicitur quod in ſimili appellatione ab interloquutoria pro illius validitate decem

Digitized by Google

decem neceſſario requiruntur, quæ ſingulatim ibi in princ. numerantur, quorum altero deficiente appellatio non valet, ad quem
3 pro quorum intellectu in facti contingentia recurre, ſententia autem interloquutoria illa dicitur, quæ non diffinit negocium principale, & aliam ſententiam poſt ſe expectat. Menoc de retinen. poſſ. remed. vlt. num. 16 & de adipiſc. rem. 4. q. 98. Bar. ad hoc ſingulariter facit in l. quod iuſſit. ff. de re iud. vbi quando debeat appellari, & an tranſeat in rem iudicatam, & an iudex poſſit eam reuocare.

DE TESTIBVS NVLLITER EXAMINATIS. Cap. XXX.

1 *Commiſſio ſanatoria nullitatis examinis teſtium quando procedat.*
2 *Notario aſſerenti teſtes iuratos non creditur.*
3 *Diſtinctio quæ fit circa iuramenta teſtium.*
4 *Quando dicatur cauſa ſummaria.*

QVoad nullitatem examinis teſtium, & illorum ſanationē non inutile videtur referēdam deciſionem Rotæ in vna Fabriana montanorum, coram R. P. Rubeo die 27. Nouembris 1560. in qua fuerunt examinati teſtes per Notarium cauſæ cum interrogatorijs, & iuramento, ſed non conſtabat de citatione ad videndum iurare teſtes, vbi dato dubio fuit reſolutum, quod viderentur interrogatoria, quæ ſi concernerent factum circa merita cauſæ, & conditionem teſtium, tunc locum ha-
1 beret commiſſio ſanatoria nullitatis examinis, ſed ſi interrogatoria non fuiſſent formata etiam circa conditionem teſtium examinatorum, tunc non ſufficeret, & examen ſit nullum non conſtito de dicta citatione, quæ ſit, vt pars poſſit opponere contra perſonas illorum, vt ibi latius videre eſt, nec diſſonum rationi in hoc quotidiano articulo addere, quod iuramenta teſtium non ſimpliciter à notario recipiuntur ſuper articulis productis dicere veritatem, ſed addiciatur etiam ſuper tota cauſa, quoniam ſi ita ſimpliciter receptum fuerit iuramentum, ſi aliquid teſtes extra articulos deponerent dubium eſſet de validitate illorum depoſition. et negatiuè affirmat Bald. in conſ. 106. lib. 1. Alex. Stiati in eius praxi, num. 106. cap. 16. vide tamen ad hoc Veſtr. in eius praxi, in cap. 11. ſub nu. 9. et 10. in tit. de teſtib. et eorum inductione, et iuramento, huic etiam pertinet dicere, quod cum in actis notarij cauſæ non appareat de actu iuramenti aliter quam per relationem notarij aſſerentis teſtes iuratos in S. Vrbis Rotæ Auditorio in vna Neapolitana

R 3 bonorum

Digitized by Google

2 bonorum 2.Iulij 1555.coram Fontutio, fuit inclinatum pro nullitate examinis, quia notario non creditur atteſtanti in principio examinis, quod teſtis fuit iuratus niſi iurauerit tactis ſcripturis, vt per Lanfranc.ibi citatum in cap.quoniam contra verſ. teſtium depoſitiones, de probation. Paul.de Caſtr.in l.fin.ſub num.6. C.de teſtam.& de iuramento, quod datur teſtibus de veritate dicenda vide diſtinctionem.Bart.in l.momentaneæ C.qui leg.per.in rubr. vbi beniſſime diſtinguit aut teſtis iurauerit ſimpliciter dicere verita-
3 tem ſuper his, quæ in articulis continentur, & tunc cõcernunt poſſeſſorium illud, quod teſtis dicit de proprietate non valet, quia deponit non iuratus, aut iurauerit dicere veritatem ſuper articulis, & tota cauſa, & tunc valet eius dictum, vt ibi in fin.& ibi etiam habes plura in materia quotidiana de impertinentia articulorum, dum agitur iudicio poſſeſſorio, & quare dicatur poſſeſſio momentanea, quia poſſeſſio eſt apta durare momento penes vincentem, & ibi, quod licet cauſa dicatur ſummaria non propterea intelligas ſi-
4 ne libello, & litis conteſtatione, cum libellus; & litis conteſtatio requirantur, ſed dicitur ſummaria, quia in ea non requiruntur probationes ita clare, & an valide hoc iudicium poſſit intentari contra minorem, vel pro minori contra maiorem, pro quorum intellectu ibi recurre, vbi breuiter, & plene omnia diſtinguuntur.

DE EXEQVVTIONE SENTENTIARVM in Romana Curia latarum. Cap. XXXI.

1 *Aliqua de terminis ſeruandis coram iudicibus remiſſorialibus.*
2 *Auditor Cameræ eſt iudex competens, & exequutor ſententiarum in Romana Curia latarum.*
3 *Auditor Cameræ decernit monitorium contra quoſcunque vigore Eugeniana, & litterarum Apoſtolicarum.*
4 *Quando Rota exequitur ſententiam non guſtata illius iuſtitia, vel iniuſtitia.*

PRæterea licet in hoc articulo exequutionis ſententiarum in Romana Curia latarum non videatur dubitandum de eiuſdem A.C.iuriſdictione, ſed tamen non inutile animaduertendum viſum eſt ad proceſſum deſuper faciendum, in quo antiquitus paſſim ſeruabantur termini, prout in cauſis ordinarijs, quoad quæ iam dixi tutius eſſe eos ſeruari, prout in cauſis commiſſarijs ſcilicet diebus Lunæ, Mer.& Ven.niſi

forſan

Digitized by Google

forſan iudicibus delegatis, quorum ſententiæ exequuntur, data fuerit facultas procedendi ſingulis diebus,& horis,præterquam in honorem Dei feriatis, ratio, quia Auditor Cameræ eſt vniuerſalis exequutor,non priuatiue quoad alios, ſed accumulatiue cum alijs iudicibus, & conſequenter habet circa præmiſſam exequutionem ſeruare proceſſum ad inſtar aliorum iudicum, qui ſententias tulerunt, ob id igitur ad tollendum omnem cauſam dubitandi tutius eſſe cenſeri in proceſſu faciendo, quod termini ſeruentur, prout ſeruari ſolent in cauſis commiſſarijs, ita vt ſupra referente R.P.D.Simonetta,tunc Rotæ Auditore A.C.ad relationem Bucchę ſui notarij,& nuncij ad hoc particulariter miſſi, de quibus ipſe atteſtatur in eius A.C.praxi,in titulo, quomodo procedatur ad exequutionem ſententiarum, &c.in cap.30.ver. cum itaque, prope fin. & eadem ratio videtur militare in proceſſibus litterarum remiſſorialium, compulſorialium, & ſimilium faciendis à iudicibus de partibus ſubdelegatis ab alijs iudicibus delegatis, tamen cum audiuerim ſtylum hunc non ita paſſim obſeruari, nihil circa hoc conſtanter affirmandũ cenſui, ſed ad ſtylum RR.PP.DD. de Rota tam quoad præmiſſa,quam quoad omnia alia in hoc præſenti meo libello relata in omnibus, & per omnia me remitto, quo vero ad modum procedendi ab Auditore Camerę ad inſtar aliorum iudiciũ delegatorum ille modus procedendi, vt ſupra dictum eſt, eſt inuocatus ex facultatibus Auditoris Cameræ proceden.ad illarum exequutionem ſingulis diebus, & horis,præter quam in honorem Dei feriatis,vt in eis videre eſt.

2 Inſuper iam dixi,quod A.C.eſt iudex competens, & exequutor ſententiarũ in Rom.Cur.latarũ, idem quoq; dicendum erit de exequutione litterarum Apoſt.ex his, quæ habentur in ſuis ordinaris facultatibus,vt de his atteſtatur Rot.in deciſ.Peregr.146.incipien. In cauſa Cæſaraug.lib.2. ex qua colligitur, quod in beneficialibus dicitur habere facultatem decernendi monitoria pro illarum exequutione cum ſolita clauſula,& ſi ſenſerit,&c.quod tunc videtur in-

3 dubitatum vſq; adeo,quod ſi A.C.decernit monitorium contra moleſtantes vigore Eugenianæ, vel alias vigore litterarum Apoſt: validum eſſe videtur dictum monitorium,vt habetur in d.deciſ.Peregr. de qua in d.cauſa Cæſarauguſtana, lib.2.vbi dicitur, quod ex atteſtatione Putei id quotidie in curia practicatur.

4 Et licet ſuperius diximus, quod Rota non conſueuit exequi ſententias latas extra Rotam niſi guſtata illarum iuſtitia, tñ dicendũ eſt in caſu præſenti, in quo habes deciſ. eiuſdem Rotæ factam in vna S. Agathæ beneficiorum coram Rubeo, 25. Iun. 1557. in

qua erat lata ſententia,quæ tranſierat in iudicatum, & lapſo quadriennio erat obtenta reſtitutio in integrum,prout de iure,& producta fuerunt nonnulla inſtrumenta, in quibus aliqualiter conſtabat de bono iure petentis reſtitutionem,& de iniuſtitia ſentẽtiæ, & dato dubio,an ſententia, quæ tranſiuit in iudicatum eſſet exequenda,& licet Domini inclinarent eſſe detectam iniuſtitiam ex iuribus productis,tñ quia erat lapſum tempus quadriennij ad petendam reſtitutionem in integrum,propter quod illa iura reddebãtur inefficacia,& illis videbatur renunciatum,ideo Rota reſoluit ſententiã fore exequendam,& iſtam eſſe cauſam, in qua Rota exequitur ſententiam iniuſtam, etiam quod conſtet de bono iure partis, & ibi dicitur fuiſſe reſolutum coram Tani.in vna Cæſarauguſtana.

DE RESPONSIONE POSITIONVM. Cap. XXXII.

1 *Reſpondere recuſans propter aliquod impedimentum mittitur notarius ad eius domum ſuis ſumptibus.*
2 *Copia articulorum danda eſt petenti.*
3 *Articuli dandi ſunt in actis notarij.*
4 *Quare copia articulorum danda eſt parti.*
5 *Copia interrogatoriorum non datur, & quare.*
6 *Iudex reſecat interrogatoria impertinentia.*

PLura præmiſimus de reſponſione poſitionum, nec etiam ſiluero,quod reſpondere debens ſi recuſat comparere in
1 iudicio ad reſpondendum, vel propter nobilitatem, vel ſexum, vel impedimentum infirmitatis, tunc mittitur notarius ex penſis ipſius reſpondere debentis, vt in deciſio. Cappell. Tholoſ. 273. & alias 100. deciſ. Peruſina 14. part. 2. vbi etiam Alexand. Sciat. in prax. cap. 14. per totum. Nec minus in hoc quotidiano articulo ſiluero in praxi Vrbis tribunalium præſertim A. C. quod
2 conuento ad reſpondendum copia articulorum petenti non ſit deneganda cum termino competenti ad deliberandum, & vt poſſit ſe inſtruere cum ſuo Aduocato quid habeat reſpondere, vt per Caſtren. in l. cum & iudices, in ver. ex quo ſequitur, num. 4. C. de iureiuran. propter calumn. & ibi vide diſtinctiones, quæ ibi fiunt, quoad contrariam obſeruantiam aliorum tribunalium, & loco-
3 rum. Amplius licet de iure videatur dici poſſe non eſſe neceſſe articulos apud acta cauſæ tradi, ſed ſatis ſufficiat teſtes inducere ſuper contentis in petitione,tamen de conſuetudine cauſarum Romanæ Curiæ inoleuit ſtylus,quod is,qui producit teſtes, dat articu
los,

los,ſeu poſitiones,quos probare intendit Abb.in cap. per tuas, ſub nu.1.2.col.verſ.& prædicta dare intelligas de teſtibus,& in verſ.ſed quæro an copia articulorũ,& interrogatoriorum debet edi partib. & dicit copia articulorum eſſe edendam,vt poſtea partes ita de facili non audiantur ſi dicerent,quod ſuper illis articulis teſtes deponere non debuerint, ſed nihilominus,ſi non petatur, & copia non traditur valet receptio teſtium, interrogatoriorum vero copia
5 non eſt danda parti aduerſæ,ad hoc,vt pars non inſtruat, & ſubornet teſtes eos euiſando de interrogatorijs fiendis, & ſic non poſſit capi in ſermone,& ſi de illorum impertinentia dubitatur Iudex præuia illorum inſpectione eius arbitrio reſecat.

Quomodo autem, & qualiter ſit poſitionib. reſpondendum dixi ſupra in c.13. Vide etiam in hoc ration. & diſtinction. traditas per Bald.in l.cum Iudices,§.quod ſi actor,ſub num.2. C. de iudicijs, ad quem in facti contingentia recurre.

ALIQVA ALIA DE CLAVSVLA conſtituti. Cap. XXXIII.

1 *An lapſu temporis conſtitutum habeatur pro derelicto.*

NOn videtur prætendendũ in hoc vtili,& quotidiano proceſſu dictæ clauſulæ conſtituti, de quo ſuperius meminimus,quod alias in vna Vrbeuetana permutationis, fuit dubitatum in Rota an poſſeſſio per conſtitutũ translata lapſu temporis habenda eſſet pro derelicta,pro cuius dubij reſolutione in præſenti libello adduco deciſionem inferius ſcriptam, ad quam in facti contingentia recurre.

R. P. D. CHIROGA

VRBEVETANA PERMVTATIONIS.

30. *Ianuarij* 1599.

EPITOME.

POſſeſſio per conſtitutum translata lapſu temporis non habenda eſt pro derelicta.

FUit dubitatum, an poſſeſſio per conſtitutum translata lapſu tẽporis habẽda eſſet pro derelicta, ita quod in fauorem Nicolai, vel hæredum ſuorum non deberet operari ſuos effectus, & concluſum

ſum fuit conſtitutum non habitum pro derelicto,nec ratione conſti tuentis,nec conſtitutarij,nam quoad conſtituentem non poteſt cur rere præſcriptio cum ſit in mala fide,licet longum tempus effluxerit, cum poſſederit nomine alieno,gloſ.& Bart.in l.male igitur, C. de præſcriptione 30.annorum,ita Aret.in l.ſi de eo,num.6.in fin.& nu.7.ff.de acq.poſſ.& ita in practica Papien.in forma reſpon.libel. ver.exceptionem,nu.4.Tiraq.de conſtit.in 3.part.in 12. limit. nu. 4.minus etiam, quoad conſtitutarium, quia vera non eſt illa opinio, quod hic in hoc caſu amittitur poſſeſſio ex ſola obliuione, vt ait Aret.d.l.ſi de eo, num.2.& quia etiam, quod illa opinio procedat non eſt in caſu de quo agitur. Vt prætendatur obliuio quoad conſtitutarium,cum deceſſerit poſt factam permutationem intra quadriennium, & ſuum dum eſſet lapſum decennium, & quoad hæredes conſtitutarij non poteſt cadi obliuio,quia potuerũt ipſi igno rare permutationem,vnde retinet priſtinum ſtatum.Paul.Caſtren. in l.neque,C.de vſufruct.& fuit dictum quod non obſtabat conſ.An char.33.& Belenzi.conſ.150.vol.2.Quia Belenz.loquitur in 3.poſſeſſori, vel vbi non conſtabat tempore conſtituti conſtituentem poſſidere.Iaſ.in l.3.§.ex continuo, col.13. ff. de acquir.poſſeſſ.non loquitur in conſtitutario,ſed quoad tertium poſſeſſorem, &c.

PLVRA ALIA DE APPELLATIONIBVS Cap. XXXIV.

Licet in hoc articulo appellationis tanquam ſatis quatidiano fuerim ſatis longe, lateque diſuſus in pluribus huius libelli partibus,præſertim in ex. c.25.de exequutione rei iudicatæ, tamen omnia ibi ſparſa in vnum tum cap.reducendo hic repetere, & alia non inutilia addere viſum eſt, pro intelligendis aliquibus floribus magis in practica quotidianis præſertim ad introductionem iuuenum,quod ſcilicet annus, qui datur appellanti ad cauſam appellationis committendum, licet incipiat currere à die ſecundi termini iuris, tamen appellans intra annum aliquam diligentiam facere tenetur,vt per Lancellot. de attentatis,part.2.cap.12. in præfat. ſub num.32. & quod ſola commiſſionis præſentatio non ſufficiat, ibid.nu.53. & quod ad euitandum deſertionem, ſufficiat ſola citatio cum inhibitione parti præſentata,& reproducta, atteſtatur Acchil.de Graſ.in deciſ.237. per tot.de appel.& etiam quamplura alia videntur neceſſario hinc referenda,ſi non profeſſis ſaltim tyronibus prò futura, vt puta, quod quando iudex reſpondendo appellanti de apoſtolis in prima

reſpon-

reſponſione dat terminum iuris,& interim qui eſt mẽſis, qui datur ad cauſam committen.quandocunque intra menſem appellans pro Apoſtolis redire poterit, & dicen. ſimpliciter abſque illa dictio ne, & interim appellans accurate in fine menſis pro eis redire debet. In ſecunda vero reſponſione dando illi redeunti pro Apoſtolis alium terminum iuris annum,ſcilicet ad committendum,& ex cauſæ biennium ad proſequen. vt ſupra meminimus, & reuerentiales decendium ad committen.teſtimoniales vero in forma,aut reſutatorios annum. Et quod poſt commiſſionem cauſæ appellationis præmiſſa citatione ad dicendum contra commiſſionem,& illius vigore inhibitione Iudice, ad quem obtenta ſuperflua ſit reditio pro Apoſtolis,& qui Apoſtoli dicũtur ab A'po,quod eſt ſupra, & Stoli ideſt miſſio quaſi dimiſſio,quam facit vnus iudex ad alium ſuperiorem, & quod poſt datos reuerentiales ſufficiat, quod venerit ad bancum curſorum infra decem dies, vel quod fuerit præſentata V.Regenti Cancellariæ,quodq; poſt dictam præſentatam,& diligentiam factam de expedienda commiſſione de euitandum cauſæ deſertionem fides præſentationis infra dictos decem dies procuranda,obtinendaq; ſit, & quod ex atteſtatione R.P.D. Marcheſani eadem præſentata eſt tantæ efficaciæ,vt faciat, quod reſcriptum appellationis tempus non curret, ſed ad menſem prorogatum ſit. Quodque commiſſio à Curſorum banco infra menſem redimenda, & iudici præſentanda ſit,& quod prorogatio fatalium ſex menſium incipiat in fine biennij, quodque tempus fatalium currere incipiat à die interpoſitæ appellationis,& quod ea non currant tempore Sedis Vacantis,neq; pendente termino remiſſoriæ, & quod pendente termino iuris dato appellanti in cauſa non appellabili Iudex poteſt procedere ad vlteriora citra periculum attentatorum, & quod per primam termini iuris reſponſionem iudex in cauſa non appellabili non abdicat à ſe iuriſdictionem procedendi ad vlteriora ſecus tamen dicendum erit per binam illius reſponſionem, ſeu alias admiſſionem, vel delationem appellationis: ratio, quia ex primo termino iuris datur dilatio ad Apoſtolos recipiendum, ex ſecunda vero alterius termini iuris, vel reuerentialium reſponſionem aſſignetur à Iudice parti appellanti,ſeu pro Apoſtolis redeunti terminus,ad cauſam appellationis interpoſitæ committen.Vnde pendente termino appellanti aſſignato officium Iudicis conquieſcit.l. ſiue parc.C.de dilationibus,& hæc proxime relata procedere videntur tam in diffinitiua,quam interloquutoria ſententia,quia militat eadem ratio, vbi enim eadem ratio militat, eadem quoq; militat iuris diſpoſitio vulgata l.illud, ff.ad l.Aquiliam.

Et

Et quod appellatus non poſſit inhærere appellationi in parti, & partib.per appellantem interpoſitæ.

Et licet mei inſtituti non ſit, ſed potius ſignaturæ, tamen quia non reperij alibi tacta, & materia ſit ſatis quotidiana. Ideo non ab re hæc pauca ex communi vſu, & ſtylo curiæ viſa ſunt addenda. Cumque plura alia in hoc appellationis articulo ſcribi potuerint, vt puta quod appellatio regulariter iuterponenda ſit coram iudice a quo,& quare, & quando ſufficiat eam interponi coram honeſtis perſonis,& quæ dicantur honeſtæ perſonæ,& quando poſt lapſa fatalia, ſcilicet lapſum biennium, qualiter iudex, ad quem deſinat eſſe iudex, & remittat illius exequutionem iudici, à quo, & quod prorogatio ſatalium facta in primo anno incipiet à fine biennij,tamen cum per doctiſſimos viros, qui de vtriuſque ſignaturæ ſtylo ſcripſerunt,& præſertim per dictum Reuerendiſſ. P.D. Marchigian. vtriuſq.ſignaturæ Referendarium ſatis diffuſe dicta fuerint, in his vlterius non elaborabo, ſed cum circa pręmiſſa varij legum interpretes in aliquibus ex præmiſſis varie loquuti fuerint ad eos in omnibus,& per omnia me remitto,& tu quoque pro maiori, & clariori pręmiſſorum intellectu ad eos recurre.Hoc tantum de ſtylo,& obſeruantia notariorum A.C. addo,quod iudex præuia partis appellantis citatione illi reſpondendum,de Apoſtolis dat reuerentiales, refutatorios, & ſimilia, licet non videatur inconueniens hanc reſponſionem pro illius certitudine præmittendam fore cum intimatioue,tamen cum ſtylus prædictus huic conuenientię contrarietur, nihil aliud dico,niſi quod huiuſmodi iudicis reſponſiones paſſim fiunt, & fieri conſueuerunt ſimpliciter abſque aliqua alia intimatione.Hæc quoque tanquam neceſſaria viſa ſunt addenda,quod tam in appellationib.interponendis, quam ſententiæ à notario recipiendis,ſemper obſeruari vidi, & audiui, quod licet decendium ad appellandum,ſeu ſententiandum currat de momento ad momētum,vt per Lancel.de attent.appell pend.in 2.par. cap. 12.tamen in tribunali A.C. non fiunt ita minutim computationes horę momenti, ſed indifferenter appellatio, & ſententia recipiuntur à notario etiā poſt lapſum momenti,& in ſumma, quod dies termini nō computatur in termino,& ita de antiqua practica atteſtari cenſeo, quæ magis attendi,& obſeruari debet,cum ea pro lege habeatur, & ab ea cenſeo non eſſe recedendum,ad c.ex litteris,de conſt.idem Lanc. de attentatis in c.20.iu præfat. ſub num. 113. Nam horarum enumeratio neutri partium oneroſa eſt, & propterea dies termini non computatur in termino,iuxta text.in l.1. ff. ſi quis cautionib.

DE

DE MODO PROCEDENDI IN cauſis repetitionis dotis. Cap. XXXV.

1 *Modus repetendi dotem, diſſoluto matrimonio.*
2 *Poſſeſſio bonorum mariti quomodo apprehendatur ſi fuerit vacans.*
3 *Et quando poſſeſſio fuerit plena quomodo potenda ſit, etiam quoad donationem propter nuptias, & qualiter.*
4 *Dominium bonorum dotalium poſt mortem viri reuertitur ad vxorem, ſecus illius poſſeſſio.*
5 *Mulier ob vergẽtiã viri ad inopiã poteſt aſſicurari in illius bonis.*
6 *Proceſſus qui ſit contra maritum vigore obligationis Cameralis.*
7 *Fructus dotis deſeruiunt pro oneribus matrimonij.*
8 *Aſſecuratio dotis petitur etiam in pecunijs, & quomodo.*
9 *Superfluum fructuum dotis viro reddatur. Et quid ſi dos fuerit ſatis parua.*
10 *Proceſſus ordinarius faciendus contra maritum pro reſtitutione dotis.*
11 *Sententia quomodo ſit formanda in hoc iudicio.*
12 *Proceſſus faciendus contra poſſeſſorem bonorum mariti.*
13 *Sententia qua fertur contra poſſeſſorem bonorum mariti.*
14 *Pronuuciatio iudicis non eſt neceſſaria ſuper diſcuſſione bonorum mariti.*
15 *Modus articulandi, & probandi inopiam mariti.*
16 *Enumeratio priuilegiorum dotis.*
17 *Superuenientibus viro diuitijs dotis adminiſtratio remittitur in manibus ipſius viri.*

1 LIcet antiquitus plures eſſent modi repetendi dotẽ, quibus ſublatis, duo tm̃ remanſerunt ſcilicet per mortem viri, & per illius vergentiam ad inopiam. Primo caſu videtur dicendum mulierem pro ſua dote licite poſſidere poſſe bona mariti, & illorum poſſeſſionem apprehẽdere, illamq; retinere donec de ea integre ſatisfiat. l. cum nemo. C. de acq. poſſ. DD. in l. 3. §. ſi rem, in fi. ff. de acq. poſſ. Bart. in l. ſi filio, la 1. ff. ſol. matr. Bal. in
2 l. cum tibi. C. qui pot. in pign. habeantur, hoc tñ intellige ſi poſſeſſio vacat, vt quia hæres nondum eam apprehendit, ſecus quando ipſe hæres, vel alius eam non apprehendiſſet. Bal. in l. 1. C. de ſeru. pign. dat. ma. Soc. in conſ. 131. col. 3. tex. in l. dotis actione. C. ſol. matr. il-
3 lamq; vocatis vocandis, ac ſeruatis ſeruãdis petere tam pro ſua dote, quam pro donatione propter nuptias. Put. dec. 463. ſub nu. 4. in prin. lib. 2. Rol. à Vall. in conſ. 9. n. 13. vol. 1. Iaſ. in l. in ſuis, ſub nu. 3. de liber. & poſth. Affli. quoad vſumfr. in dec. 37. ſub n. 6. in princ. &

licet

licet poſt mortem mariti dici poſſit, quod dominium rei dotalis ad vxorem reuertatur.l.in rebus.C.de iur.dot.ſecus tamen eſt in poſſeſſione.l.cum hæredes, in princ.ff.de acquir.poſſ. nam multa præmittuntur fieri ante aditam hæreditatem,vel apprehenſam poſſeſſionem,quæ poſtea non permittuntur,vt per Doct.in l.non dubium C. de leg. In ſecundo vero caſu præſuppoſita pro veriſſima iuris concluſione,quod mulier propter vergentiam viri ad inopiã poſſit ſuper illius bonis aſſicurari.Ad l.ſi conſtante,ſolut.matrim.& l.vbi adhuc,C.de iure dot.quo ad modum procedendi ſic videtur dicendum,& diſtinguendum; aut mulier agit contra maritum vig. oblig. cam.pro reſtitutione, ſeu aſſecuratione dotis tanquam ſibi obligatum in omnem caſum,& euentum,in quibus de iure,vel forma ſtatuti locus eſſet repetitioni, ſeu aſſecurationi dotis conſtante, vel diſſoluto matrimonio,& tunc eo citato exhibitoq; iudici, ac producto dotali inſtrumento,obligatione camerali vallato, datiſq; articulis, inductiſq; & examinatis teſtibus ſuper mutatione ſtatus in deterius, ac de vergentia illius ad inopiam,ac ſeruato proceſſu de more, & ſtylo curiæ in ſimilibus obligationibus in forma cameræ ſernari ſolito. demum mandatum relaxabitur contra bona mariti retinendo pro aſſecurationes ſuæ dotis, & donationis propter nuptias, prout ſuperius retulimus, vt de illorum fructibus ipſa vna
7 cum familia alimentetur,qui deſeruiant oneribus matrimonij, & idem dicendum erit de pecunijs ipſi uiro debitis, in quibus man-
8 datum concederetur ad effectũ deponendi pęnes Monte Pietatis, ſeu fidum,& idoneum mercatorem,ut cum dictis pecunijs emantur bona ſtabilia,ſeu loca montium non uacabilium, & ex illorum fructibus mulier una cum eius familia congrue alimentetur, ut ſupra retulimus.Rol.à Vall.in conſ.9 ſub nu.12.uol.1.Afflict. deciſ.221. per tot.alleg.c.per ueſtras de donat.cũ alijs doct.ibi citatis, & ibi in fine dicit,quod iſta deciſio eſt menti tenenda,quia eſt noua,& nõ reperitur alibi tacta,& quod eſt noua extenſio ad ḋ. c. per veſtras. Alex.in d.l.ſi conſtante,eod.tit. ſub nu.38. & quod uxor ſi ex dote ſibi reſtituta habeat tot fructus, qui ſuper ſint peractis omnibus
9 oneribus ſuperfluum reddatur uiro, quia realiter omnes fructus dotis quantũcunq; eximij cedunt in lucrum mariti l.dotis fructus, ff.de iure dotium,l.2. C.de Epiſ.& cler.ſi uero dos ſit ita parua,quæ nõ ſufficiat ad ſubminiſtranda alimenta,tunc maritus exiſtentibus alijs bonis aliunde ipſius uiri reſtituta exigua dote de proprijs ſupplere,& onera matrimonij ſubſtinere debet ratio, quia ſi dotem non habuiſſet,teneretur tamen ad ſuſtinendum onera matrimonij, ut in pract.Papien.in forma libelli,qñ uxor agit ad dotem uer. uxo

ris

10 ris ſub nu. 29. Aut uero reſtitutio dotis in caſu præmiſſo non ex-
preſſe legitur in text. ipſius dotis contractus, ſed tantum ea uenit
reſtituenda ex legis diſpoſitione, & tunc non defuerũt quamplures
doctiſſimi uiri,qui tenuerunt,quod non exequutiue,ſed præuio mo-
nitorio faciendo contra uirum ſi præſens,& principaliter reperia-
tur,ſi autem fuerit abſens contra curatorem bonis abſentis legiti-
me deputandum de reddendo pecunias res,& bona ei pro dote tra
dita,uſque ad quantitatem ſuæ dotis bonorum paraphrenalium, &
aliorum iurium dotalium,eoq; legitime exequuto,& in actis nota-
rij cauſæ reproducto ordinarie proceden.eſſe ſecundum iuris regu
las d.l.ſi conſtante & l.ubi adhuc,C.de iur.dot.debitis ſeruatis ter-
11 minis de more,& ſtylo curię ſeruari ſolitis diffinitiue pronũcietur,
& ſententia formatur iuxta modum ſuperius relatum. Idem etiam
12 erit dicendum ſi agatur contra tertium bonorum poſſeſſorem uiri,
ſcilicet præuio monitorio faciendo ſuper relaxatione bonorum mu
lieri pro ſua dote hypothecatorum retinendo per eã ad effectum,
ut de illorum fructibus ipſa una cum eius filijs, ut ſupra dictum eſt
congrue alimententur, pro cuius uerificatione datis articulis ad
probandum inopiam mariti cõtingentem poſt contractum matri-
moniũ,& eo conſtante,illiſq; concludenter probatis, ac debitis ſer
uatis terminis,ut ſupra ſcripſimus,demum datur ſententia, & man
13 datum de immittendo mulierem in poſſeſſionem bonorum reti-
nen.per mulierem ad effectum,ut de illorum fructibus alimentetur
una cum eius filijs,ut ſupra dictum eſt in monitorio.Contrarium
tamen dicit Gramm.in deciſ.103.ſub nu.13.& 14. ubi quod ſi agi-
tur ad dotem ex uera illius ſtipulatione,licet non probetur expreſ-
ſa ſtipulatio, tamen actor reportat uictoriam, quia tacita ſtipula-
tio à lege inducta fauore dotis meretur exequutionem contra ma-
ritum,ſicut ſtipulatio expreſſa in inſtrumento ex ibi deductis.Huic
concluſioni obſtare videtur deciſio Rotæ facta in vna Britonorien.
pecuniaria, ſeu Imolen.dotis die 22.Nouemb. 1596.corã R.P.D.
Litta,in qua reſolutum fuit inſtrumentũ dotis, cum non fuerit val-
latum obligatione camerali,neque guarentigia,licet ſit confirma-
tum, tamen viam exequutiuam non habet, & quod ſtatutum dans
viam exequutiuam eſt contra ius commune ex ibi adductis, tamen
cum articulus repetitionis dotis ſit ſatis quotidianus, & in omni-
bus vrbis tribunalibus frequẽtatus hæc pauca de ſtatuto vrbis cir-
ca præmiſſam dotis repetitionem loquen.quod cum in facti contin
gentia fuerit dubitatum an ordinatorium tantum, vel deciſorium
ſit,& præpoſita in hoc commiſſione in ſignatura Sanctiſſ. demum
fel.recor.Clemens Papa Octauus cenſuit ſtatutum prædictum fore
deci-

deciſorium, prout in fide R.P.D. Proponentis, quam non inutile hic imprimendum fore cenſui.

. Fidem facio ego Notarius publicus infraſcriptus qualiter die 9. Iunij 1599. coram R.P.D. Orphino Iudice Commiſſario pro Domina Martia Benincalza, contra D. Octauiam Benincalzam, Iacobum Pirardum, & eius filios, & filias in officio, &c. D. Floridus Colutius Procurator facto produxit quandam fidem commiſſionis propoſitæ coram Sanctiſſimo ad inſtantiam dictæ Martiæ, ſub die 8. huius ſubſcriptam, vt apparet per R.P.D. Fabritium Veroſpum, ſub die hodierna, ac eius ſigillo ſignatã tenoris infraſcripti, videlicet. Propoſui ego Fabritius Veroſpus Sanctiſſimi D. N. vtriuſq; ſignaturæ Referendarius, die martis octaua præſentis menſis Iunij 1599. coram Sanctitate ſua commiſſionem ad inſtantiam D. Martiæ Benincalzæ contra D. Octauiam eius ſororem, in qua narrabatur, quod ipſa Martia oratrix egit coram Auditore Cameræ pro recuperatione ſuæ dotis contra D. Octauiam, quæ poſdet domũ, in qua eius dos fuit ſpecialiter hypothecata via exequutiua vigore ſtatuti Vrbis. lib. 1. c. 85. & obtinuit mandatum à R.P.D. Ala deputato ab Auditore Cameræ, à quo decreto pars aduerſa appellauit, & cauſa cõmiſſa fuit R.P.D. Orphino. Verum, quia dubitabatur an potuerit procedi exequutiue, ex quo dictum ſtatutum videbatur Ordinatorium, & ſic non ſeruandum extra curiam Capitolij. Ideo ad tollendum omne dubium inſtabatue pro ſanatione talis nullitatis, ac ſi ſtatutum eſſet deciſorium, & Sanctiſſimus D. N. cenſuit nihil eſſe reſcribendum ex quo ſtatutum prædictum eſt deciſorium, & in fidẽ, &c. Datum die 9. Iunij 1596. F. Veroſpus locus † ſigilli, & alias latius prout in actis mei, &c. ad quæ, &c. In quorum fidem, &c. hac die 24. Septemb. 1602. Angelus Caroſius Archiuii Romanæ Curiæ ſcriptor. Cui articulo repetitionis dotis tanquam ſatis quotidiano addo, quod licet in facti contingentia ab aliquibus dotis uiris non ſemel fuerit dubitatum an requiratur, ſcilicet, quod præcedat pronunciatio Iudicis qualiter excuſſio fuerit legitima facta, vt per Bart. & Alex. in l. prætor §. hoc interdicto. ff. de nou. oper. nunciat.
14 tamen reſolutum fuiſſe vidi, & etiam audiui contrarium, ſcilicet, talem Iudicis pronunciam ſuper dicta diſcuſſione non fore neceſſariam, ſed ſufficit, quod ea fiat ex diffinitiua ſententia, vt ſupra ferenda. Roland. à Vall. d. conſ. 9. ſub nu. 37. dicto vol. 1. quod dicit eſſe notandum in practica, cum ſæpius occurrat in facto: & ſub nu.
15 38. ibi circa fin. Modum articulandi, & probandi vergentiam viri ad inopiam, tam contra maritum, quam extraneum docet Bart. in l. ſi conſtante. ff. ſoluto matrimonio, ad quem, & etiam ad practicã

Papien.

Papien.in forma libelli,quando vxor agit ad dotem ; verſic. vxoris ſub nu.10.& 11.& in facti contingentia recurre,& in ead.pract.Pa-
16 pien.ibi in princ.enumerantur ſingula priuilegia dotis ad quam
17 etiam pro illorũ ſcitu recurrere poteris,Deinceps ſuperuenientib. viro diuitijs dotis adminiſtratio debet remitti in manib.viri.Cagn. in.l.in Ambiguis, §. non eſt nouum nu.5.ff.de reg. iur. Alimenta autem,& fructus dotis,quomodo viduis debeantur,& quomodo taxentur , & à quo tempore viduæ debeantur , & modum procedendi pro illis conſequendis,habes plenè per Lucam Petum in eius praxi capitulina in titulo de exequutione inſtrumentorum dotalium in cap.5.lib.3. & quomodo maritis,qui onera matrimonij ſuſtinent ibi in cap.8.lib.4.de cauſis alimentorum , ad quem in facti contingentia recurre.

DE EXCVSATIONE A TVTELA, ET illius proceſſu. Cap. XXXVI

1 *Tutor onus tutelæ ſuſcipere tenentur.*
2 *Tutor qualiter excuſetur à tutela.*
3 *Propoſitio cauſarum excuſation.à tutela.*
4 *Mitorium ſuper excuſatione à tutela.*
5 *Verificatio monitorij,& formula ſententiæ.*
6 *Falſa cauſa non excuſat ab onere tutelæ.*
7 *Appellatio admittitur in hoc iudicio.*
8 *Terminus qui aſſignatur ad porrig.& proban.cauſam excuſation.*

1 QVoniam ſæpe contingit tutorẽ impediri gerere pupillorum negocia, & tanquã munus publicum quis inuitus onus illius ſuſcipere tenetur,vt per gloſ.argum.l.nullus la prima, C.de decurionib.li.10.& ſequitur Borgninus in ſuo tract.de tutela,& cura,nu.201. adeo vt ab ea non niſi legitimis impedimentis quis excuſari valet.Quib.tamen præcedentib.& infradicendis ſeruatis.Tutor arctari non debet ad huius tutelę ſuſceptionem.
2 Ideo viſum eſt circa illius excuſationẽ,& proceſſum deſuper faciendum aliqua hic neceſſaria referre,& primo pro illarum intellectu habes illarum ſpeciem fere per totum titulum de excuſatione tutorum, vt per inſt.& Ang.Aret.& modernos,eodem titulo de excuſat. tut. vbi quis volens ſe excuſare à dicto munere tutelæ debet comparere coram Iudice nominationis , & eas in genere propone-

3 re,quibus ſic propoſitis, & Iudici narratis petere apud eundem Iudicem, vt ex debito ſui officij ad conſulendum pupillorum indemnitati prouideat eis de aliquo idoneo curatore, qui huic liti aſſiſtat ad hoc,vt ſecurius iudicium agere valeat,& tunc iudex debitis pręcedentibus citationibus contra eoſdem pupillos, ſeu minores facien.vt ſupra ſcripſimus in c.54.lib.1.tunc deueniat ad illius depu-
4 tationem,modo quo ſupra meminimus,et deinde præmittatur monitorium contra eundem curatorem, quatenus debeat comparere coram Iudice,& petere,quod ſuis principalibus in locum ipſius inſtantis nominatim in tutorem, tanquam idoneũ prouideatur, quia attentis impedimentis in actis, et proceſſu cauſæ deducendis idem inſtans, non vult, neque intendit tutelam dictorum pupillorum ſuſcipere,et omnino excuſari,et penitus ab ea liberari,excuſationẽq; ipſius,ac cauſas eius excuſation.ac impedimenta quęcunque proponi vidiſſe,vel cauſam,ſi quam haberet rationabilẽ,quare ad præmiſſa deueniri non debeat allegaſſe,aliaſque, et alia fieri vidiſſe in his neceſſaria,et opportuna, non ſolum præmiſſa, ſed etiam omni
5 alio meliori modo,&c. et ſi ſenſerit ſe, &c. Hoc autem monitorio præmiſſo,legitimeq; contra curatorem exequuto, et apud acta notarij cauſę iudicialiter reportato ſubinde datis articulis,& deductis ibi impedimentis, & legitimis cauſis, quibus veniat excuſandus à dicta tutela,illiſq; ſufficienter verificatis, et debitis ſeruatis terminis de more,et ſtylo curiæ ſeruari ſolitis, et conſuetis, illiſq; reiteratis demum præuia citatione ad ſententiam,Iudex diffinitiue pronunciando declarat excuſationes,et impedimenta per inſtantem propoſita fuiſſe, & eſſe legitima ad ſe eximendum, et liberandum à ſuſceptione tutelæ,ei ex teſtamento q.D.N.de latæ, et propterea cum ab eadem tutela,& illius onere ſibi,tam ex teſtamento, quam legis diſpoſitione iniuncto liberandum fore, et eſſe, prout præſenti ſua ſententia liberat, et ita pronunciet &c. Iam remiſſiue diximus de cauſis, et legitimis impedimentis, quibus tutor à tutela iure ſit excuſandus,non inutile quoque erit referre, quod ſi tutor ex falſis allegationibus talem excuſationem obtinuerit, vtique dicendum erit ab ipſius tutelæ onere non fore liberatum,l.1. C.ſi tut. vel cur.
6 fal.alleg. & hoc ideo ne quis ex ſua improbitate commodum conſe
7 quatur,et licet tutor in hoc contrariam ſententiam reportan.licite appellare poſſit,l.cum vno.§.tutor,ff.de appell. ita etiã pro parte pupilli appellari ab eo poterit, vt ſeruetur æqualitas. Nec prætereundum,quod ſi ex falſa cauſa tutor in hoc obtinuerit ſententia erit ipſo iure nulla, vſque adeo quod pupillus non indiget aliqua reſtitutione ſecundum Bart.in l.ſuæ aggreſſo,ff.de tut.& cur.dat.ab

ijs,

Digitized by Google

ijs,et per eundẽ in l.qui teſtam.§.item quæro,ff.de excuſ.tut.& cur. ſub n.1.Vbi quod ſi proponuntur duæ cuſæ excuſatiue à tutela, vna iuſta,et altera iniuſta,ſi feratur ſententia ſuper iniuſta,non tenet,in quibus addo, quod proponenti dictam excuſationem conſtituitur tempus à l.50. dierum à die habitæ notitiæ computan.ad compar.
8 proponendum, et ad finem producendum quatuor menſium à die nomination.computan.et pro maiori præmiſſorum intellectu in facti contingentia recurrere ad Azo.in 5.lib.C.de excuſ.tut.& temp. earum in rubr.Bart.& Ang.inſtit.eod.tit.ſed de his hactenus.

DE SVSPECTIS TVTORIBVS, ET illorum proceſſu. Cap. XXXVII.

1 *Propoſitio contra tutores ſuſpectos.*
2 *Monitorium contra tutores ſuſpectos.*
3 *Proceſſus qui formatur contra tutores ſuper illorum remotione à tutela.*
4 *Effectus ſententiæ contra dictos tutores.*

VErum quia non ſemel euenit, quod tutores in gerendis rebus pupilli,tam in omittendo, quam in committendo male,& doloſe verſantur in maximum pupillorum dam num,& præiudicium,& propterea vti ſuſpecti veniunt à tutela,illiuſq; adminiſtratione amouendi, ad conſulendũ igitur eorundem pupillorũ idemnitati referendum eſſe cenſui modũ agendi
1 contra eoſdem tutores pro illorum amotione. Vt puta ſi pupilli puberes fuerint, ipſimet compareant coram iudice, & porrigant accuſationem contra eoſdem tutores,tanquam eis ſuſpectos exprimendo,& narrando cauſas ſuſpition.Si vero fuerint impubres com pareant eorum agnati coniuncti, vel affines, ſeu quilibet alius pro eis, qui pietatis cauſa petant, vt eis prouideatur de aliquo idoneo curatore, qui litem agat contra eoſdem tutores eis ſuſpectos, & præuia illius deputatione, vt in prox. cap. retulimus ad illius, & prædictorum pupillorum inſtantiam obtineatur monitorium de deſiſten. ab vlteriori adminiſtratione dictæ tutelæ, ſiue ex teſta-
2 mento, ſiue à iudice delatæ, & de hactenus adminiſtratis rationem reddere. cum reliquorum reſtitutione, vna cum omnibus damnis, & intereſſe per eoſdem pupillos culpa, & facto ipſorum paſſis, & patiendis, etiam præuio ipſorum iuramento taxan.& liquidan. à iudice cum inhibitione in forma ſolita, quod in ea vlterius ſe non ingerant, cum ipſi tanquam ſuſpecti de iure remonen-

Digitized by Google

di ſint à dicta tutela, & eis adminiſtratio ſit interdicenda ex cauſis in proceſſu cauſæ,& cauſarum huiuſmodi deducen. Quo monitorio legitime exequuto,& apud acta notarij cauſæ reportato, deinde dentur articuli, in quib. articulantnr, & deducuntur cauſæ ſuſpition.
3 illisq; probatis, debitiſq; ſeruatis teminis, vt ſupra in proximo præcedenti c. diximus fertur ſententia à Iudice, in qua pronunciatur eoſdem tutores tanqoam ſuſpectos remouendos fore,& eſſe à dicta tutela,& illius adminiſtratione, & ipſos in ſolidum condemnandos fore ad dand.& reddend. computum illius adminiſtrationis cum reliquorum reſtitutione, vna cum intereſſe paſſo in defectum prædictum taxan. præuia iudicis taxatione ſeruata in hoc forma tradita in cap. 14. de iudicio exhibitionis.

DE OFFICIO TVTORIS: Cap. XXXVIII.

ET cum plura dixerimus de requiſitis pro validitate tutelæ à iudice decernen. non inutile etiam viſa ſunt refeda plura incumbentia officio tutoris.

Et primo breuiter dicen. tutoris officium præcipuum eſſe illud, vt pupillum indefenſum non relinquat cum omni, qua decuit prouidentia circa rem pupillarem, ipſe tanquam dominus reputetur.

Secundo, vt qnemadmodum eius patrimonium prudenter collocat, ita & ſimiliter pupillare.

Tertio, quia tutor non reb. duntaxat, ſed etiam moribus pupilli proponatur, atque perſonæ igitur in primis præceptoribus, ſeruis, libertiſq; pro facultatib. patrimonij pro dignitate natalium conſtituerit.

Quarto, poſtquam ordinati ſunt, inuentarium rerum omnium, ac inſtrumebtorum facere curabunt.

Quinto, quod recte agat in rebus pupill. tanquam diligens pater familias.

Sexto, quod tutelam adminiſtret omnibus dolo, & culpa, etiam læui ceſſantibus.

Septimo, quod fructus rerum pupilli tempore perituros ſubito, & incontinenti æſtiment, & quod communiter vendantur eo in loco vbi ſunt vendant.

Octauo, pupillares debitores omni qua decet diligentia exigat, quoniam ſi ob eius negligentiam in exigendo commiſſam illi effecti fuerint non ſoluendo ipſe tutor tenebitur de neglectis.

Nono,

Digitized by Google

Nono cum perſonis idoneis, & ſoluendo exiſtentibus actus pupillares agat.

Decimo, vt pupillarem pecuniam ad honeſtam partem lucri ponat.

Vndecimo, quod ipſe pupillo debet ſoluat, & quod ei per pupillum debetur veriſimiliter ſoluat.

Duodecimo, vt calumnioſas actiones nomine pupilli non inſtituat, & ab iniuſta ſententia contra pupillum lata neceſſario appellet.

Decimotertio, vt conditionis complementnm lucratiuo pupilli contractui adiectæ faciat.

Decimoquarto, vt cum expedit actui pupillari auctoritatem præſtet.

Decimoquinto, cum ei deferatur hæreditas illam agnoſcat, vel repudiet, prout illi expedire videbitur.

Decimoſexto, vt non negligentibns deſidioſis, aliaue iniquis negocijs pupillo non expedientibus adminiſtranda committat, quoniam tunc tutelæ iudicio aſtringitur hæc de tutoris officio dicta ſufficiant.

DE IVRAMENTO LITIS DECIſiuo, & illius proceſſu. Cap. XXXIX.

1 *Iuramentum litis deciſiuum quomodo, & quando intelligitur fieri, & iurari.*

2 *Appellatio non dimittitur a ſententia decreta per iuramentum litis deciſionum.*

1 DElatio iuramenti ſuper partito litis deciſiuo intelligitur fieri, vt in continenti iuretur, vel alteri deferatur, & propterea nimirum ſi in hoc A.C. Tribunali pars non admittitur ad petitionem copiæ partiti, neque præmittitur citatio ad reluendum illius copiam, iurandumque, vel referendum ſuper eo, alias vdendum per d. mandari referri, prout in alijs Vrbis Tribunalibus fieri conſueuit in tantum, quod niſi in continenti iuretur talis deferens re integra poterit ex aliqua iuſta cauſa eam reuocare; ſecus autem ſi pars, cui defertur iuramentum præcedente illius ceptatione petierit à Iudice aliquam breuem dilationem ad ſe deliberandum quid habeat iurare, & alias, vt magis explicite habes per Caſtr. in l. non erit ratum in §. ſi neque per totum. ff. de iur. ad quem pro huius articuli clariori intellectu in facti contingentia re-

currere poteris, cui non inutile viſum eſt addere, quod ſimili iuramento præſtito præcedente illius legitima delatione ſtandum eſſe videtur adeo quod à ſententia Iudicis per tale iuramentum decreta appellatio non admittitur l. generaliter in §. iuramento. C. de reb. cred. & iureiuran. quoniam per iuramentum litis deciſiuum habetur, ac ſi plene probationes preceſſiſſent d. l. non erit ratũ, §. dato, & in l. ſed & ſi poſſ. ff. de iureiur. reliqua, de huiuſmodi iuriſiurandi articulo habes per Lucam Petum in eius praxi Capitulina in c. 2. de generali forma procedendi in ſummarijs lib. 4. nu. 7. & ſeq.

DE IVRIVM ADMISSIONE, ET POSITIONE illorum ad partes. Cap. XL.

1 *Iudex quid faciat circa iurium admiſſionem poſt terminum tentum ad ſententiam.*

2 *Per admiſſionem iurium circumducitur decretum, & concluſio cauſæ.*

3 *Damnatio ſtyli admittendi iura poſt concluſionem cauſæ, ſeu habitum terminum ad ſententiam.*

1 ALiqua diximus de articulorũ adiſſione hæc etiam pauca videntur dicenda de iurium admiſſione, nempe, quod ſi iura producens nimium ſe arctauerit ad illa producendum, vt puta poſt terminum pro ſeruato habitum ad ſententiam, idq; non niſi calumnioſe, & ad retardandam expeditionem cauſæ fieri videatur, tunc iudex nihil pronunciat ſuper illorum admiſsione, ſed tantum terminum pro ſeruato habet, & ſubinde illis in Camera viſis, ſi ea releuantia videantur admittit, ſi, & in quantum, & tale decretum iurium admiſsionis reuocat ſaltim tacite decretum, ſeu concluſionem in cauſa facta. Alex. conſil. 84.
2 num. 9. & ſeq. lib. 4. Dec. in cap. quoniam contra, num. 115. de prob. & ibi Fel. num. 18. & ita vt ſupra dictum eſt obſeruatum fuit, abſque eo, quod fiat particulare decretum, ſeu pronuncia, quod po-
3 nantur ad partes, vt aliqui dicunt, nec minus videtur approbandus modernus ſtylus admittendi iura poſt concluſionem in cauſa, ſeu terminum pro ſeruato habitum ad ſententiam cum clauſula præſeruatiua, vt puta citra præiudicium termini pro ſeruato habiti, quia poſt concluſum in cauſa iudex functus eſt officio ſuo, & conſequenter eluſoria eſſet talis iurium admiſsio.

DE

DE CITATIONIBVS PREMITTEN. ILLARVMQVE exequutione, ac Iurium admiſſione. Cap. XLI.

1 *Quamplura de citationibus perſonaliter faciendis, tam in curia, quam extra eam, & iurium admiſſione.*

IAm diximus de citationibus perſonaliter exequendis in cauſis commiſſarijs, idem quoq; dicẽdum erit in citationib.ſubſtantialib.faciendis, ſeu exequendis in cauſis ordinariis excedentibus ſummam ſc. 200. prout antiquitus obſeruabatur, ſed præſenti tempore ſtylus antiquus videtur ab Aula receſſus, quoniam à pluribus annis citra modernus ſtylus antiquo contrariatur cũ A.C.in quibuſcunq; cauſis,cuiuſcunq; ſummę ſeu valore coram eo auctoritate ordinaria vertentibus contẽtatur de citationib.exequutis domi dim.copia, dempta tamen citatione ad viden.reiterari terminos ſubſtãtiales, & ad ſententiam, quæ ſi domi fuerint exequutæ eas non admittit, ſed eas perſonaliter fieri mandat,cuius opinio non videtur ratione diſſona, nec iuris diſponi contraria cum citatio, quæ fit poſt litẽ conteſtatam ſufficit quod fiat ad domum,Rom.conſ. 454.verſ.ea.n.ſub nu. 4. & quando quis ab initio cauſæ fuit perſonaliter citatus,poſſit poſtea citari ad domum ẽt ad ſententiam atteſtatur Burſ.in conſ.74.nu.90.Rota dec. 48.in nou.de citationib.& ibi citat Grauat.ad Veſtrium lib.5.c.13. n.12.& n.98.allegat Bar. l. 4. §. prætor ait de dam.infec. cum aliis ibi citat. vtcunq; ſit, licet ex præmiſſis prædicta videantur de iure ſufficere ad validitatem proceſſus,& citatinnis,ad ſententiam tamẽ in euentum non perſonalis apprehenſionis citandi de more, et ſtylo curiæ præmittitur diligẽtia,primo per vnum,et deinde per duos curſores de perquirendo perſonam citandam, quibus dilegentiis præmiſſis, et per curſores apud acta cauſa relatis Iudex per eius particulare decretum decernit proceſsum per affixionem ad valuas curiæ,et domus ſuæ ſolitæ habitationis, et in illius defectu in acie Campi Floræ,quibus modo prẹmiſso exequutis deuenitur per Iudicem ad ſententiam prout natura cauſæ ſuadet, et quod ſtetur relationi curſoris,qui dicit non inueniſse perſonaliter teſtatur,Bal. in l.properandũ in §.et ſiquidem,n.13.C. de Iudic. Rurſus cũ aliqua de exequutionis citatione dixerimus non ab re cenſui aliqua alia referre,ſeu repetere de citationibus faciendis pro iurium admiſſione,quoniam ſæpiſſime contingit,quod rei conuenti, vt plurimum pro retardanda expeditione cauſa,ſeu alias eorũ,vel procuratorũ ſuorum in curia,aut negligentia nimium ſe arctant ad producẽdum iura in quo art.dico,quod ſimiles citat.ad dicendũ contra

iura producta, videndumque iurare teſtes ſuper illorum recognitione non ſemper fiunt coram A. C. ad dicendum contra iura admitti, & committi &c. prout fieri ſolent in Tribunali Rotæ, ſed vt plurimum fieri ſolent ſimpliciter ad dicendum contra iura producta, & repetita, videndumq; iurare teſtes ſuper illorum recognitione quatenus opus ſit, vt ſupra dictum eſt, & tunc illis iudicialiter relatis præuia illorum productione parte in indiuiduo non opponente, habentur pro admiſſis, cum tacite videantur à Iudice recipi, & dicuntur de actis; parte vero opponente, & proteſtante, quod non admittantur, tunc Iudex non obſtante proteſtatione, ſolet illa admittere cum ſolita clauſula, ſi & in quantum, ſeu mandat poni ad partes eius arbitrio. Idem quoq; dicen. erit ſi in citatione legerentur dicti termini admitti, & committi, &c. ſed ſi nulla interuenerit pronunciato Iudicis ſuper illorum admiſſione parte in indiuiduo opponente, tunc affirman. eſſe cenſeo dicta iura non fore admiſſa, cum ex aliqua iuxta cauſa potuerit Iudex moueri ad illa non admittendum, ſed potius ſaltim tacite reijcien. per proceſſum ad vlteriora, & ita in facti contingentia de præmiſſorum obſeruantia interrogatus, ita vt ſupra dictum eſt atteſtatus fui. Et licet ſuperius aliqua dixerimus de modo exequendi citationes in curia non inutile erit etiam referendum de citationibus exequendis extra curiam in quibus aliquando Iudex mandat aliquem perſonaliter citari, & ſi perſonaliter non inuenitur ad domum ſuæ ſolitæ habitationis, & nuncius refert ſe citaſſe domi, quia perſonaliter non inuenit ſtatur ſuæ relationi vt no. extra de appell. c. cum parati. Sed quid ſi nuncius ſe feciſſe ſub hac forma, & dixiſſe omnia quæ habuit in mandatis: nec declarat vtrum cum citauerit perſonaliter, vel ad domum reſpondetur potius præſumen. erit citatum fuiſſe domi, quam perſonaliter, quia citatus perſonaliter non comparendo eſſet in vero dolo, ſed citatus ad domum eſt in culpa, vnde potius debet præſumi culpa quam dolus, quia debemus præſumere in benigniorem part. vt per eund. Bal. in d. l. perſonaliter, d. §. & ſi quidem, ſub num. 13.

DE OBSERVATIONE TERMINI AD dicen. contra commiſſionem. Cap. XLII.

IN hoc articulo citationis præmittendæ ad dicen. contra commiſſionem videtur eſſe aduertendum, quod ſi ante ſeruationem terminorum ſubſtantialium non præceſſerit citatio ad dicendum contra commiſſionem, ſi tamen cauſa commiſſaria ſit

ex tali defectu ſententia vitio nullitatis ſubiacebit defectu iuriſdictionis quoniam ceſſante tali citatione ad dicen. contra commiſſionem ea non dat iuriſdictionem; nec DD. de Rota ſufficere viſum fuit, quod in terminis ſubſtantialibus, licet adſit terminus ad dicen. contra commiſſionem, tamen quia ſeruatio terminorum ſubſtantialium præſupponit iuriſdictionem firmatam, & eſt quid diuerſum à citatione ad dicen. contra commiſſionem non videtur ſufficere ex deductis in deciſione Rotæ in vna Braccharen. monaſterij de Granfeis die 27. Nouemb. 1600. coram R. P. D. Sacrato, tamen iterum propoſita cauſa huiuſmodi placuit Rotæ fuiſſe ab ead. recedendum ex deductis in deciſ. inferius ſcripta.

R. P. D. SACRATO

Braccharen. de Granfeis.

Mercurij 19. Nouemb. 1602.

EPITOME.

Citatio ad dicen. contra commiſſionem, facta in terminis ſubſtantialibus ſufficit ad firmandam iuriſdictionem.

SVMMARIVM.

1 *Citatio ad dicendum contra commiſſionem eſt neceſſaria ad firmandam iuriſdictionem.*

2 *Quæ ſola ſufficit in terminis ſubſtantialibus.*

3 *Sufficit quod lex habeat intentum ſuum per æquipollens.*

1 Domini non dubitarunt, quod ad firmandam iuriſdictionem eſſet neceſſaria citatio ad dicendum contra commiſſionem iuxta dec. Caſſad. 7. de Appell. Cæſ. de Graſſ. dec. 3. nu. 7. de reſt. ſpol. cum alijs alleg. Difficultas verſabatur in eo an ſufficeret citatio ad dicen. contra commiſſionem, quæ fuit facta in terminis ſubſtantialib. Et in hoc recedendo ab alia deciſione placuit affirmatiue reſpondere fundamentum reſolutionis, quia poſt huiuſmodi citationem poteſt pars citata compa-

rere.

Digitized by Google

rere,& deducere omne illud, quod potuiſſet deducere ab initio ſi
fuiſſet citata. Vnde cũ non habeat de quo conquæratur ſufficit,q;
3 lex habeat intentum ſuum per æquippollens, vt in ſimili ex deciſ.
Caſſad.2. Iud.Et hoc fuit in ſpecie deciſum in cauſa Rom.cenſuum,
27.Feb. 1586.coram R. P. D. Alexand.

Et licet iſta citatio facta ad dicen. contra commiſſionem in terminis ſubſtantialib.non poſſit conualidari retrogeſta tanquam ea, quæ fuerunt facta coram Iudice, qui propter defectum citationis carebat exercitio iuriſdictionis,Caſſad.dec.de app.cum alijs allegatis.Non tamen exinde ſequitur, quod ſententia dicatur nulla, ſed fortaſſe erit iniuſta tanquam non iuſtificata ex actis, quæ tamen iniuſtitia non poteſt conſiderari in hoc caſu, quia ſententia de eius validitate agitur eſt fundata in diſpoſitione iuris, per quam omnes eccleſiæ præſumuntur liberæ,Innoc.in c.Ven.nu 9.de excep. & alias fuit ſæpe deciſum, & propterea non eget actis ad ſui iuſtificationem.

Ideo &c.

2 Et quoniam in hoc praxis libello aliqua de citationib.præſertim in curia faciendis præmiſerimus, pluraq; etiam alia de prima citatione,quæ initium,& fundamentum eſt ordinis iudiciarij pręmittere debuerimus tamen cum hæc materia citationum per infinitos ſcribentes in ſuis tractantibus ſatis abunde ſit ventilata. Ideo ne arroganter videar alienos mihi vendicare labores, hæc tantum pauca iuuenibus,& huius praxis ignaris propoſitura attingam, vt puta, quod licet regulariter quilibet reus in initio cuiuſque iudicij legitime ſit citandus,vt habetur per dd.in tit.de in ius vocan.tamen non inutile præmittendum erit,quod ſi citandus ſtat clauſus in domo ſua, nec patiatur videri ad hoc ne citari valeat tunc præmiſſis ſolitis diligentijs,vt moris eſt,primo per vnum, & deinde per duos curſores legitime faciendis de inueniendo N.ad effectum perſonaliter illum citandi,ſeu monendi,illiſq; apud acta notarij cauſæ ſufficienter relatis Iudex tunc edictum citatorium per illius affixionem ad valuas curię,ſeu in acie CampiFlorę,ac domus eius ſolitę habitationis dimiſſa illius copia contra eum decernit, & perinde habetur,ac ſi perſonaliter foret,& ſic modo pręmiſſo, ſeruatis alijs terminis de more, & ſtylo curię ſeruari ſolitis, ac verificandis Iudex ad expeditionem cauſę procedit,Alex.in l.plerique,col.11.de in ius vocan.citat.per Marant.in 6. parte de citation.primo membro Iudicijs,ſub nu.82.& 86.

DE

Digitized by Google

DE DIVISIONE BONORVM HAEREditatis paternæ. Cap. XLIII.

1 *Maior natu tenetur facere partes.*
Secus ſi minor diu adminiſtrauit.
[illegible]*tationes quæ fiunt pro diuiſione facienda.*
3 *Pronunciatio Iudicis, ſuper diuiſione facta à peritis.*

MOnitorium ſuper diuiſione bonorum paternæ hæreditatis, habes infra in li. 4. quo monitorio legitime exequuto, coq; apud acta notarij cauſæ reportato ſubinde deuenitur ex decreto Iudicis ad electionem peritorum, qui demum præuia illorum relatione partes faciunt ſeruata forma ſtatuti Vrbis, c. 101. li. 1. quod ſtatutum cum conformetur cum diſpoſitione vtriuſq. iuris, vbiq; obſeruari poſſe videtur poterint; quoq; fratres ipſi de per ſe ſine ſtrepitu, & figura iudicij ad diuiſionem deuenire, quo caſu maior facit portiones, & minor eligit, vel ſortem mittere ipſorum arbitratu. Et licet communiter Doct. in titulo de communi diuidundo atteſtantur quod maior, vt ſupra dixi portiones facere teneatur,
1 & minor eligere tamen ſi recte memini dico in hoc alias vidiſſe doctr. Iaſ. in l. 1. de hære. inſt. quod his non dicitur maior reſpectu temporis, ſed maior reſpectu adminiſtrationis, non autem, qui primo natus eſt Fel. in Rub. de maior. & obed. in fin. verſ. & iſtis, adde col. 1. vt puta, quia diu adminiſtrauit, vt ibi, & magis late de diuiſionib. faciendis inter ſocios plures conſortes, & plures cohæredes habes per Iaſ. in §. quædam ſub nu. 58. 59. & 68. & de actionibus. Si autem diuiſio fuerit facienda de aliqua communi tenuta ſeu caſali,
2 tunc præmiſſa ſolita citatione ad videndum deputari agrimenſores, aut vnus, ſeu plures de conſenſu, partium eliguntur, vel d. Iudex ex officio deputat ſubinde citatis partibus pro certis dies, & hora ad accedendum ad tenutam, ſeu caſale, & intereſſendum menſurationi, & appoſitioni terminorum, alias videndum dictam menſurationem fieri ſine eius interuentu. Quibus factis mittuntur pro dictis certis die, & hora intimatis, & ibi accedunt agrimenſores qui ponunt eorum iudicio fines, ſeu terminos, & demum præuia illorum relatione iureiurando apud acta notarij cauſa relata, deinde debitis terminis ſubſtantialib. de maiori, & ſtylo curiæ ſeruari ſolitis ſeruatis, præuiaq; illorum reiteratione, ac ſubinde præmiſſa ſolita citatione ad ſententiam. Demum Iudex pronunciat ſi in poſterum fines, ſeu terminos fore, & eſſe manſuros, nec exinde amouendos, ad tradita per Abb. & Fel. in c. indicante de præſcriptionibus.

DE

DE EXPEN. LITIVM, ET ILLORVM proceſſu. Cap. XLIV.

1 *Diſtinctio quæ fit reſpectu condemnationis expen.*
2 *Citatio ad viden. taxari expenſas.*
3 *Modus procedendi ad illarum taxationem.*
4 *Appellatio quæ fit ab illarum exceſſiua taxatione.*
5 *Vſque ad quam ſummam appellatio admittatur.*
6 *Expenſæ quæ fiunt pro reaſſumendis inſtrumentis quando debetur.*
7 *Reus quando non teneatur ad expenſarum refectionem.*

IAm de ſorte à condemnato debita in exequutionem iudicati, aliqua in prox. præced. c. retulimus, aliqua alia etiã de expenſis litium hic duximus referenda, nã licet in præſenti praxis libello fuerit ſcriptũ, quod expenſe debentur per rerum condemnatum nulla præcedente illius condemnatione, etiam illis omiſſis in ſententia, quia videntur omiſſæ obliuionis cauſa, vſq; adeo quod facta ſimplici condemnatione expenſarum cenſetur etiã facto condemnatio de expenſis factis in partib. vt tenuit Rota in vna Zamoren. ſpolij coram R.P.D. Cæſ. de Graſſ. de anno 1575. de reſtit. ſpol nu. 9. tamen in his ſic cenſeo diſtinguendum, aut dictæ ac-
1 ceſſiones debentur officio Iudicis, aut iure actionis, ſi iure actionis, & Iudex omittat in ſententia condemnare, nihilominus etiam poſt latam ſententiam poſſunt peti, ſecus vero ſi officio Iudicis, ita in terminis dicit Iaſ. in §. actionum ſub nu. 52. de actionib. ad quem in facti contingentia recurre, tam quo ad expenſas quæ debentur ex ſtipulatu, quam ex ſtatuto diſponente, quod victus victori condem-
2 netur in expenſis vt ibi. Pro quarum expenſarum taxatione præmittitur citatio contra reum ad vidend. per d. taxari, & moderari expenſas, illasq; taxatas, & moderatas ſoluend. alias videndum pro illis decerni, & relaxari mandatũ exequutiuum, qua citatione exequuta, & d. Iudici iudicialiter relata in ea Iudex conſueuit appone-
3 re manum ſcrib. Taxãmus, & ſubinde exhibita cedula, ſeu liſta expenſarum not. qui præuia illarum inſpectione illas abſq; mercede, ſalario procuratoris, & aduocati ad certam ſummã ibi expreſſam iquidat, & illam Iudici defert, qui Iudex non conſueuit expenſas talare ad minorem ſummam per Not. liquidatam, ſed ab inde ſupra
4 dxus arbitrio taxat. Si autem iudex in hac taxatione debitum moenim exceſſerit, licet non poſſit appellare à condemnatione expen-

penſarum poterit tamen ab illatum exceſſiua taxatione licite appellare, Innoc. in c. fin. extra de his, quæ vi, metusue cauſa, Bal. in l. terminato, num. 11. ff. de fruct. & litium expenſis, & hoc videtur locum habere in quolibet exceſſu, & articulo licet exequutiuo eo expreſſo iuxta tradita per eundem Bald. in d. l. terminato, eodem titulo, & ſequitur Lanfranc. in repet. cap. quoniam contra, verſ. expenſæ, num. 11. extra de prob. Fel. in c. quoad conſultationem, nu. 18. 19. & 20. de re iudic. & ita, vt ſupra dictum eſt in omnibus ferè Vrbis tribunalibus obſeruatum, nec prætereundum, quod ſi talis taxatio Iudicis exceſſerit ſummam ſcut. viginti monetæ, appellatione interpoſita ab illius exceſſiuitate, vel penden. termino ad appelland. nihil iudex innouabit, ſed eo caſu appellatus pro illarum conſequutione vtatur remedio ei tradito à doct. qui de ſtylo vtriuſque ſignaturæ ex profeſſo ſcripſerunt, ad quos in facti contingentia recurre. Amplius antequam ad hac quotidiana materia recedam, videtur etiam referendum de expenſis, quæ quotidie fiunt in reaſ-
6 ſumendis publicis inſtrumentis, & in hoc dicendum erit, quod ſi ante moram debitoris illa reaſſumpta fuerint, debitor ad illarum refectionem non tenetur, Bald. in l. non ignorat, C. de fruct. & expen. lit. Secus autem ſi ea fuerint reaſſumpta poſt eiuſdem debitoris moram, ſiue preceſſerit citatio ad declaran. an velit ſtare ſimplici copiæ, ſiue non vtroq; enim caſu poſt moram debitor tenetur, cum dicta citatio potius pręmittitur ex benignitate, quam neceſſitate, vt per eundem Bald. in l. eos, §. ſuper verſ. vnde colligunt, ſecus tamen dicendum erit in reo ſuccedente in ius debitoris; quia tunc neceſſaria erit ſupradicta citatio, & proteſtatio de reluendo inſtrumentum in publicam formam cum plene certiorando de omnibus qualitatib. ita vt ignorantiam aliquam prętendere, ſeu alias allega-
7 re valeat alias talis reus in mora non conſtitueretur, & conſequenter illarum refectionem licite euitabit, vt poſt alios pleniſſime Tiraq. de retracta. lignager. §. 36. in glo. ſecunda nu. 32. Cæterum, ſi quis hanc expenſarum materiam plenius attingere voluerit, recurrat ad Canoniſtas in cap. finem litibus, de dolo, & contumacia, Doct. in l. properandum, §. ſin autem Alterutra, C. de Iud. Franch. in capitulo ſępe contingit ad fin. extra de appellat.

DE

DE MODO PROCEDENDI SVPER expulſione exquilini, ſeu coloni. Cap. XLV.

1 *Modus procedendi pro euacuatione domus, ſeu prædij.*
2 *A ſententia de exfractando appellatio admittitur, & quare.*

DE hoc euacuationis proceſſu hæc tantum pauca tanquam neceſſaria viſa ſunt referenda, vt puta, quod præmiſſo monitorio de euacuando contra inquilinum, ſeu colonum legitime exequuto, cuius formam inferius habes in quarto libro, & eo iudicialiter apud acta Notarij cauſæ, vt moris
1 eſt per curſorem relato præmittitur citatio ad dicendum contra iura producta, & repetita, ſeu ad dicendum contra articulos pro illius verificatione, abſque aliqua alia terminorum ſubſtantialium obſeruatione præmittitur, deinde citatio ad ſententiam, & loco ſententiæ, videndum decerni, & relaxari mandatum de euacuando, & etiam exequutiuum pro penſionibus decurſis, & non ſolutis, quod mandatum iudex decernit niſi infra decem dies cum intimatione, vel alias arbitrio ſuo, quibus elapſis ſtatim expeditur mandatum de euacuando, & etiam, exequutiuum, quia cauſa euacuationis celeritatem deſiderat, & propterea videtur dicendum, quod appellari non li-
2 ceat per Gram. in deciſione 59. numero 15. tamen contrarium atteſtatur Ant. Nicell. in tractatu de concordia gloſarum. in §. vt ergo, num. 31. licet Inquilinus, ſeu Colonus nudam tantum habeat detentionem, & ratio quia appellari licet, quia in eo nullum petitorium habetur, ſicut habetur in poſſeſſorio per quod illatum grauamen poſſit reparari, vt ibi, & hanc opinionem ex his, & alijs adductis rationibus nunc ſeruat ſignatura. An autem conſtitutio Aegydiana locum habeat in hoc articulo euacuationis pro illius reſolutione recurrere ad deciſionem Rotæ factam in cauſa Romana domus, coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Pamphilio tunc eiuſdem Rotæ Auditore, die quarta Iulij 1603. Et licet veriſimiliter credendum ſit, quod iſte articulus ſatis fuerit ex profeſſo examinatus per doctiſſimos viros, qui de locato, & conducto, & etiam de vtraque ſignatura ſcripſerunt, tamen cum in omnibus Vrbis tribunalibus quotidianus ſit, non igitur inutile viſum

eſt

Digitized by Google

eſt mihi præmiſſa addere. Nec minus foret inutile referendum, quod ſi monitorium de euacuando præmittatur contra Inquilinum, ſeu Colonum habentem in re conducta generalem, ſiue ſpecialem hypothecam ad inſtantiam alicuius ſingularis ſucceſſoris, ſiue neceſſarius, ſiue voluntarius ſit, & qualis dicatur voluntarius, & qualis ſingularis ſucceſſor neceſſarius, ad hoc vt teneatur ſtare colono. cum hæc quæſtio potius ſit de apicibus iuris, quam de reſpicientibus modum procedendi vlterius non progrediar.

FINIS SECVNDI LIBRI.

SAL-

Digitized by Google

11 *Debet omnino fructuum valor verificari, & quare.*
Et quomodo ſit verificandus.
12 *Aliqua in cedula ſententia euitanda, ne cauſam ordinariã reddãt.*
13 *Exemplum ſententiæ, quæ pro ſolutione penſionis virtute litterarum fertur.*
14 *Si ſolutio penſionis non eſt deſtinata in curia, & A.C. non eſt iudex in litteris ſpecialiter deputatus, an ad illarum exequutionem procedat.*
Et quomodo tunc ſententia declaratoria formetur.

IN materia exactionis penſionis plures, & diuerſi occurrũt proceſſus, quos ſigillatim pro faciliori intellectu referendos putaui. Proceſſus vigore litterarum Apoſtolicarũ ad inſtantiam penſionarij, qui non eſt in poſſeſſione exigendi, contra illum met, qui penſionis aſſignationi conſenſit, antiquitus modo hoc formabatur. Exhibitis in actis litteris Apoſtolicis cum
1 conſenſu à tergo per titulariũ præſtito, hæ tantũ contra abſentem, non perſonaliter in principio cauſæ monitum, ſed tantum per contradictas, ſeu edictum publicum citatum citationes fiebant ad dicẽdum contra iura producta, & repetita videndũ iurare teſtes ſuper illorum recognitione, quatenus opus ſit, necnon ad ſe paruiſſe litteris Apoſtolicis reſeruationis penſionis, de qua in actis primo pro prima dilatione, (& deinde aliæ citationes, ſecũdo pro ſecunda, &c. & ſuperabundanti dilatione.) Quos terminos tam de ſtylo Curiæ, quam ex iuris diſpoſitione neceſſario ſeruandos fore cenſeo: cum pro trina iudicis monitione inſeruiant, ſine qua excõicatio non fertur, vt in c. reprehenſibilis, de appell. & in c. Sacro approbante, de ſent. excom. Et demum (ad concludendũ, concludiq; videndũ, & audiendum ſententiam declaratoriã) In qua per iudicem declarabatur, reum conuentum cenſuras, & pœnas in litteris Apoſtolicis contentas, ob illarum non paritionem, & terminorum penſionis decurſorum, & non ſolutorum nõ ſolutionem incidiſſe. Poſt latam huiuſmodi ſententiam declaratoriam, illius inſtrumentum cõcedebatur, cuius vigore ceduloni per Vrbem affigebantur; illud autem in partibus debitori intimandum, & in Parochiali Eccleſia, ſub qua degebat, publicandum mittebatur. Qua quidem declaratoria per Curſores in acie Campi Floræ publicata, & decem diebus poſt illius publicationem expectatis, publicationeq; ipſa reproducta, ad aggrauatoriam deueniebatur, & illius cedulono publicato, & alijs decem diebus ſubinde expectatis, interdictum relaxabatur. Et hæc indifferenter obſeruabantur, tam vbi agebatur de penſionibus in Curia, quam alias vbiuis gentium ſoluendi. Verum quia ex-

Digitized by Google

2 perientia compertum eſt, quod beneficiati hac ratione in pluribus indebite grauabantur (iuris enim eſſe non videtur ad fulminationem cenſurarum nulla priua Iudicis monitione procedi; iuxta tradita per Abb.in d.c.reprehenſibilis,nu.2.& 3.eod. tit. ac etiam ſine partis citatione,vt per Inn.poſt Card.c.extirpandæ.7.col.de pręb. ſi quidem titularius,ſi citaretur,rationabiles cauſas , quare ad fulminationem huiuſmodi deueniri nequiret, deducere poſſet matura conſultatio præhabita ſtatutum , & vſu receptum eſt , vt ſemper ſu-
3 per penſionum eiuſmodi ſolutione monitorium,quod infra in quarto libro videre præcedat.Quoad partes miſſo , & perſonaliter exequuto,ac in actis vna cum illius exequutione à tergo annotata reproducto dies prima iudica,poſt aſſignatum reo terminum ad comparendum expectatur.In qua per contradictas,ſi pars non compar-
4 uerit , ſi vero comparuerit , per quemcunque Curſorem proceſſus decernitur.Deinde productis litteris Apoſtolicis reſeruationis penſionis,ſeu repetiti ſi in actis ſunt,ac verificato Clericatu, cuius ve-
5 rificatio eſt neceſſaria,etiam ſi Papa in litteris penſionis penſiona-
6 rium clericum nominet,vt per Rom.conſ.327.incip.iſtę ſunt rationes,in fi.Gig.in tract.de penſ.q.22.nu.8.9.& 10.Alex.conſ.112.vol. 7.nu.1.& 2.Nec facit quod iſta nominatio clericatus ſit aſſertio Papæ,cui ſtandũ eſt,iux.tex.in clem.1.de prob.Fel.in c.cum à nobis , de teſtib.quia illud procedit quando Papa aliquid aſſerit de facto proprio,vt puta vocando aliquem familiarẽ ſuum,vel ſimilia, vt in d.clem.1.idem Alex.conſ.112.vol.7.Rip.7.reſp.col.4.vol.2.Videndum eſt in litteris an aliqua alia ſint verificanda ſub cõditione poſita,& illis verificatis,ſeruatiſq.legitime quatuor terminis(ad dicẽdum ſe paruiſſe)vt ſup.meminimus de ſtylo Curiæ ſeruari ſolitis,ac vltima vice citato reo ad(concludendũ,cõcludiq;videndũ,& audiẽdum ſententiã declaratoriam,)Iudex ſententiã ſubſcribit, & Nota-
7 rio tradit,& quoniã ſuperius diximus,quod conditiones ſi quæ ſint, in litteris verificandæ ſunt,notandũ eſt , quod duæ clauſulæ paſſim ſub conditione in litteris ſolẽt apponi;vna ſcilicet. (Tibi penſionẽ annuã ſuper fructib.&c.quorum medietatem ipſa penſio,vt aſſeris, non excidit,)altera vero hæc eſt;(dũmodo penſio huiuſmodi,& forſan alię aſſignatę pẽſiones medietatẽ eiuſmodi beneficij fructuũ nõ
8 excedant.)Omnitto alias cõditiones, quæ iuxta rerũ cõtingentias in litteris ponuntur . Super his duabus clauſulis , & conditionibus purificandis fuit ſępius oppoſitum,& dubitatum,an valor fructuum in hoc exequutiuo iudicio ſit neceſſario verificandus . Et ex conſilio.DD.Abbreuiatorum de maiori parco reſolutum eſt,& obſeruatum , quod quando litteræ habent ſecundam clauſulam , dummo

do , &c.

Digitized by Google

9 do,&c.agenti ad penſionē,incumbit onus neceſſario, etiam titulario non opponente verificandi fructus annis ſingulis duplum reſeruatæ penſionis,detractis etiam omnib. pro Eccleſiæ ſeruitio neceſſarijs,excedere. Quando autem litteræ primam conditionē, (vt aſſeris,&c.)habent; Si à tutulario opponatur de valore fructuū onus probandi valorem in litteris expreſſum pariter ad agentē ſpectat, vt per Caſſad.dec.7. nu.6. de iur.patr.cuius verificatio omnino eſt
10 neceſſaria,cum pars ſit gratiæ,vt per eundē Caſſad.dec.20.n. 4.ſuper.reg. Quomodo autem valor fructuum beneficij probetur,docet Gomeſ.ſuper reg.cancell.de valor.expri.q.fin. Vide tamen limitat. de quib.per Achil.de Graſ.in deciſ. 24 de probatio. Et licet multoties viderim A. C. & illius pro tempore Locumtenentes valore huiuſmodi non verificato,ad litterarum exequutionem proceſſiſſe,tamen Rota contrarium tenuit,& reſoluit, quod ſi agitur ad ſolutionem penſionis etiā iudicio exequutiuo tenetur actor omnia in litteris narrata parte opponente verificare. Parte vero non opponente,ea ſolum verificare debet, quorum falſitas gratiam vitiam, vel quorum expreſſio facilius Papam ad concedendum mouet. Deciſum
11 præterea eſt in Sacro Rotæ auditorio de menſe Aprilis 1572. In vna Salam.penſionis pro D.Alphonſo de Ghilera, contra D. Franciſcum de Gullar,corā Lancellotto,quod valor fructuum ad partis aſſertionē,vt ſuperius in prima clauſula habetur, expreſſorū debet omnino verificari de tempore reſeruationis, nec ſufficit de tempore pręſenti,ueq;de antiquiori. Oldrad.conſ.58. Fel.in c.ad aures,col. pen.ver.limta ſecundo,de reſcript. Sarnen. in reg. de valore, q. fin. cum quod concurrit iuris præſumptio,quod ea,quæ ſunt mutabilia curſu temporis non præſumuntur in eodem ſtatu eſſe,l. ſpadonem, & ibi gl.& Doct.§.qui abſolutus,de excuſ.tut. Et quod de valore de præterito nō infertur ad valorem de præſenti,eſt tex.in l.pretia rerū.ff.ad l.falc.ſicut etiam dicimus, quod in contrahenda habilitate impetranti,inſpiciendum eſt tempus vacationis,c.ei cui.de pręb.in Fel.in c.eam te,in pen.col.in ver.fallit primo,de reſcr. facit text. in l.cum ita.ff.de cond.& demonſtr.l.interuenit.ff.de leg. præſtan. & l. nō oportet,de leg.ſecundo. Et ſimilib.terminis dicendum erit; quod clericatus debet verificari de tempore reſeruationis penſionis
12 (*Aldobr.in vna Marſilian.iurispatronatus,ſeu beneficiorum, die 10. Iunij 1577.vbi habes,quæ plene debeant verificari,& quando ſufficiant leuiores probationes adſtipulatur. Aegid.deciſ 683. de conceſſ.præb.quam ſequuta fuit Rot. in vna Cremon. pen. die 27. Nouemb.corā Robuſt.diuer.*) Porro antequā ad ſententiā declaratoriā deueniatur, caueat Procurat. in ſententiæ cedula ponere. l.

Digitized by Google

ne Iudex in ſententia reum conuentum ad penſionis ſolutionē teneri declaret: quia eo caſu Iudex non, vt exequutor, ſed mixtim, & ordinarie procederet. Et ſic ab hac ſententia appellatio reciperetur, cauſa deuolueretur, & exequutio ſuſpenderetur. Preterea caueat ne reum in cenſuras, & pęnas in litteris Apoſtolicis, & monitorialibus contentas incurriſſe declaret. In monitorio enim aliæ pœnæ pecuniariæ, & tēporales præter expreſſas in Apoſtolicis litteris continentur. Vnde Iudex eſſet mixtus, & appellationem ſuſpenſiuam, & deuolutiuam titulario negare non poſſet. Et bo.me. Vincentius Fuſcherius olim A.C.Locumtenens, differentia ſuper hac orta, & partibus bene informantibus, appellationem cum deuolutiuam, tum ſuſpenſiuam ob rationem ſupra relatam conceſſit. Ad differentias igitur, & dubia euitandum, hæc quæ ſequitur forma cō
13 ſulto tradita, & vſu recepta fuit; per hanc noſtram declaratoriam ſententiam, quam de iuris peritorū conſilio pro tribunali ſedentes, & ſolum Deum præ oculis habentes ferimus in his ſcriptis in cauſa, & cauſis vertentibus coram Nobis inter d.A.Clericum N.principalem agentem ex vna, & D.B.modernum rectorem, & poſſeſſorem beneficij N.reū conuentū, ſuper annua penſione ducatorū Centum auri Cameræ dicto D.A.ſuper fructibus, &c. dicti beneficij auctoritate Apoſtolica reſeruata, illiuſq; terminorū decurſorū non ſolutione rebuſq; alijs in actis cauſæ, & cauſarum huiuſmodi latius deductis, partibus ex altera, Dicimus, pronunciamus, ſententiamus, decernimus, & declaramus eundem B.modernum rectorem, & poſſeſſorē dicti beneficij, ſententias, cenſuras, & pœnas in litteris Apoſtolicis reſeruationis prędictæ penſionis, de quibus in actis, cōtentas, ob illarū non paritionem, ac eiuſdem penſionis illiuſq; terminorum decurſorum non ſolutionem damnabiliter incurriſſe, ac in eis incidiſſe, ipſumq; vt talem excommunicatum, & declaratū, ab omnibus Chriſtifidelibus arctius euitandum, litteraſq; declaratorias in forma ſolita, & conſueta, ac inſtrumentum deſuper opportunū concedend. & relaxāda fore, & eſſe, prout hac noſtra declaratoria ſentētia declaramus, decernimus, & concedimus, & relaxamus, ac eundem d.B.in expenſis corā Nobis legitime factis condemnamus, quarū
14 taxationem nobis in poſterū reſeruamus omni meliori modo, &c. Et licet hæc omnia in hoc capite expreſſa intelligātur procedere, qn̄ penſionis ſolutio in Romana Curia eſt deſtinata, & A.C.in litteris exequutor ſpecialiter deputatus: (Nā ſi penſio Romæ non debetur, & A.C.non eſt in litteris ſpecialiter deputatus, videtur dicendū ꝙ nequeat ad cauſæ cognitionē, & expeditionē procedere, negante id Pio V.in tribunalis eiuſdem A.C.reformatione, verſ. litteras Apoſto-

Digitized by Google

Apoſtolicas,& ſequen.(Tamen quia ex modernis facultatibus poſt dictam Pij Quinti reformationem Auditori Cameræ conceſſis, datur facultas litteras Apoſtolicas, in quibus alij ſunt deputati iudices,accumulatiue cum illis exequendi, vt in eiſdem facultatibus, ver.necnon quaſcunq; litteras,&c.Ideo Auditor Cameræ paſſim ad illarum exequutionem procedit. Tutius tamen eſſet ad tollendum omnem cauſam dubitandi,adire ſignaturam iuſtitiæ, & ab ea commiſſionem ante,vel poſt monitorium impetrare, in qua detur facultas eidem Auditore Cameræ procedendi,& decidendi,cum ſpeciali dictæ reformationis derogatione ſaltem implicite facienda, quæ paſſim ab expertis Referendarijs concedi ſolet. Et in caſum huiuſmodi formatur declaratoria ſententia, in qua iudex decernit, & concedit declaratorias litteras, publicandas poſt quindecim dies computandos à die quo inſtrumentum declaratoriæ deſuper conficiendum,eidem B.intimatum fuerit, niſi infra quindecim dierum prædictorum terminum ſoluerit, &c.

DE MODO PROCEDENDI vigore litterarum conſequutionem penſionis contra ſucceſſorem in beneficio. Cap. II.

1 *Idem monitorium præmittitur contra beneficiatum, & illius ſucceſſorem.*
2 *Quæ debent probari in hoc iudicio.*
3 *Non ſufficit litteras in monitorio inſerere.*
4 *Ad hoc vt inſertio ſufficiat, eſt neceſſaria commiſſio.*
5 *Aliquando monitoria cum litterarum inſertione abſque commiſſione conceduntur.*
6 *Inſertis regulariter non creditur,niſi originaliter exhibeantur.*
7 *Conſuetudo concedendi monitoria cum inſertione litterarum abſq; commiſſione quomodo ſoluetur.*
8 *Commiſſionis huiuſmodi formula.*
9 *Signatura iuſtitiæ commiſſiones derogatorias reformationis Pij V. concedere ſolet, & quando.*
10 *Non cõcedit declaratoria,niſi legitime intimatis litteris,& quare.*
11 *Auditoris Cameræ litteris non intimatis A.C.non procedit immediate ad declaratoriam,ſed ad diffinitiuam ſententiam, niſi ſuperuenerit commiſſio.*
12 *Idem proceſſus ſeruatur in exequutione litterarum reſeruationis fructuum.*

SI procedendum fuerit ad inſtantiam penſionarij, qui nõ ſit in aliqua poſſeſſione exigendi, aut illam probare non poſſit, cõtra ſucceſſorem in beneficio, monitorium infra libro quarto deſcriptũ, cuius mentionem ante feci, præmittes, & omnia plene verificabis. Hæc ſcilicet, clericatum, fructuum valorem, reum conuentum eſſe poſſeſſorem beneficij, ſuper cuius fructibus eſt conſtituta penſio, & ſucceſſorẽ in eo ex perſona illius, qui conſenſit & quod ille primus, qui conſenſit poſſederit beneficium. Præterea eidem ſucceſſori originales litteræ reſeruationis penſionis intimari debent, vt infra dicemus. Nec ſufficit illas in monitorio inſerere, & inſertas intimare: quia debẽt originaliter aut illarũ ſumptũ ex regiſtro bullarũ, aut ex Cam. Apoſt. legitime
5 intimari. Si autem volueris inſertionem valere. Commiſſionẽ, quæ abſque difficultate conceditur à ſignatura iuſtitiç obtinebis. In qua committitur A.C. vt litteras in monitorio inſertas, ne originale earum ob viarum diſcrimen deperdatur, intimari faciat, & intimationem in hunc modum factam, ac ſi litteræ ipſe originales intimarentur, valere decernat. Cuius commiſſionis vigore monitorium cum litterarum inſertione decernitur, & tunc illius intimatio litterarum originalium intimationi æquiparantur.

6 Verum ſi Notarius parti hoc petenti ſatisfaciendo, monitoriũ cum litterarum inſertione, commiſſione non impetrata conceſſe-
7 rit, (licet inſertis regulariter non credatur, niſi originaliter exhibeantur, vt per Rota deciſio. 193. in antiquis, quia exemplum ab exemplo nullam fidem facit, vt expreſſe dicit text. in l. 2. de fide inſtrumen. Alex conſil. 138. num. 4. lib. 1. Doct. in auth. ſi quis in aliquo. C. de eden. Decius conſil. 36. & 488. num. 3.) tamen ſi iudex, & Notarius originales litteras vidiſſe fatentur, parte non op-
8 ponente exemplo inſerto fides adhibetur. Put. deciſio. 246. lib. 3. num. 3. & alias deciſio. 4. de fide inſtrumentorum. Parte vero opponente, vt monitorium ſalues, originales litteras ſtatim exhibe. Idem dico de litteris reſeruationis fructuum loco penſionis, & etiam in forma breuis de capiendo poſſeſſionem, quod breue, & illius exequutio ſub hac difficultate non comprehenduntur, cum ex ipſo breui cauſa committatur, & iudici iuriſdictio tribuatur, & in his, quæ iuriſdictionem tribuunt, ſufficit litteras originales iudici exhibere, vt ipſe de ſua iuriſdictione certior reddatur, de qua partem certificare non tenetur, niſi per copiam inſertam in monitorio, ſeũ citatione decernenda, vt per Panorm. in cap. præterea, nu. 4. de dilat. Bart. in l. 2. ff. ſi quis in ius. Felin. in cap. cum in iure, columna. 2. ver. fortius, de offic. deleg. Guid. Pap. quæſtio. 44. num. 2.

imo

imo Roland. à Valle conſil. 39. num. 23. & 25. lib. 1. dicit quod citatio delegati non arctat, niſi inſerto tenore delegationis. Vt tutius tamen agas pro obtinenda exequutione dictarum litterarum, reſeruationis penſionis, & ſimilium, Commiſſionem, cuius modo meminimus, impetrabis; illius hoc eſt exempla. Beatiſſime Pater. Cum deuoto S. V. Oratori A. Clerico N. annua penſio centum ducatorum auri Cameræ, ſupra Parochialis Eccleſiæ N. Toleta. Die. quam q. N. dũ viueret, obtinebat, fructibus, &c. de ipſius N. illius rectoris conſenſu Apoſtolica auctoritate reſeruata, cõſtituta, & aſſignata fuerit in Rom. cur. perſoluenda, ut in litteris apoſtolicis debite ſub plumbo expeditis plenius continetur, quas hic S. V. pro expreſſis, & inſertis habere placeat. Et cum Orator in Rom. Cur. reſideat, litteraſque dictæ reſeruationis penſionis expediri, illaſque coram A. C. præſentari fecerit; dictuſque N. à non nullis menſibus citra deceſſerit, & cupiat orator ipſe pro ſuæ conſequutione penſionis tam moderno dictæ Parochialis rectori, quam alijs illius pro tempore exiſtentibus rectoribus, & poſſeſſoribus, & alijs quibus de iure intimari debent eaſdem literas Apoſtolicas intimari facere: & timeat ne illæ, ſi intimandæ originaliter ad partes tranſmittantur, ob viarum diſcrimina deperdantur. Supplicat ideo S. V. orator prædictus, quatenus dignetur eidem A. C. qui Apoſtolicarum litterarum generalis eſt exequutor, & coram quo litteræ antedictæ; vt profertur productę extiterunt, vel eius in ciuilibus Locumtenenti committere, & mandare, vt litteras prædictas, earum tenore in monitorio decernendo inſerto, omnibus, & ſingulis ſupradictis, ac alijs in exequutione dicti monitorij ad partes decernẽdi nominandis, & cognominandis intimet, & intimari mandet, quæ intimatio perinde valeat, ac ſi originales ipſe litteræ intimarentur monitoriumque deſuper ſub ſententijs, cenſuris, & pœnis in dictis litteris reſeruationis penſionis huiuſmodi contentis, ac alijs arbitrio ſuo, etiam in ſimilibus monitorijs iuxta ſuæ Curiæ ſtylum apponi ſolitis tam contra modernum dictæ Parochialis rectorem, & poſſeſſorem, quam alios in eadem Parochiali pro tempore exiſtentes rectores, & poſſeſſores, omneſque alios, & ſingulos ſua communiter, vel diuiſim intereſſe putantes, ac in decreto, ſeu exequutione monitorij præſentium vigore ad partes decernendi exprimendos, & nominandos, tam pro omnibus, & ſingulis terminis, ſolutionibus penſionis huiuſmodi debitis, & decurſis, quam in futurum decurrendis, & debendis toties quoties, opus fuerit, decernat, & concedat. Et in euentum non paritionis, ſeruatis quatuor terminis in ſimilibus ſeruari ſolitis inobedientes, & rebel

T 4 les

les, ſententias cenſuras,& pœnas prædictas incurriſſe,& in eis inci diſſe declaret, aggrauet,reaggrauet,& brachium ſeculare inuocet, omniaque alia , & ſingula in his neceſſaria, & opportuna faciat, & exequatur.Cum poteſtate prædictos omneſque alios in ſupraſcriptis generalibus clauſulis comprehenſos, in Rom.C.& extra eam, etiam per edictum publicum, conſtito ſummarie,& extraiudicialiter de non tuto acceſſu, citandi,& monendi. Sibique ac præfatis, & quibuſcunque DD. Iudicibus, ſub ſententiis, cenſuris,& pœnis, etiam pecuniarijs arbitrio ſuo imponendis, moderandis,& applicandis,etiam per ſimile edictum inhibendi;Et in euentum non pari tionis,rebelles,& inobedientes, ſententias,cenſuras,& pœnas prædictas incurriſſe,& in eis incidiſſe declarandi,aggrauandi,reaggrauandi,interdicendi, auxilium brachij ſecularis inuocandi, ceteraq; in præmiſſis neceſſaria,& opportuna faciendi,dicendi, gerendi, & exercendi,Præmiſſis ac conſtitutionibus,& ordinationibus Apoſtolicis, ſtylo Curiæ, ceteriſque in contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcunque.Statum,ac merita cauſæ,& cauſarum huiuſmodi,nomina,&cognomina collitigantium,aliorumque hic forſan de neceſſitate exprimendorum tenores,& compendia pro ple-
10 ne,& ſufficienter expreſſis habentes.Non obſtat in hoc iudicio reformatio tribunalis A. C. à Pio V.emanata, in qua diſponitur, quod A C. litteras Apoſtolicas,quibus certus Iudex deputatus ſit, non exequatur,& ab his litteras penſionum(quarum ſolutio eſt deſtinata in Curia)excipiat.Nam etiam in his,in quibus ſolutio in loco beneficii eſt deſtinata, A.C. vigore ſuarum facultatum, vt in prox.præcedenti cap.retuli,procedit,& nihilominus Signatura Iuſtitiæ paſſim cum dictæ reformatonis derogatione concedit, vt iam dixi. Nota tamen,quod ad hoc, vt ad declaratoriam
11 ſtatim,& immediate (debitis tamen ſeruatis terminis) procedi poſſit,opus eſt litteras Apoſtolicas originales,vel alias modo præmiſſo titulario eſſe legitime,intimatas,vt per Gigan.de penſ. in quæſt.84.num.2.quia tunc,reo non comparente,nec ſatisfacere curante,ob illius moram,& contumaciam, contra ipſam præuia Iudicis monitione , rite conceduntur cenſuræ. Alioquin titularius cenſurarum vinculo, ob grauitatem,& præiuditium illarum animam ligantium, iniuſte innodantur: cum requiratur litterarum certa,& indubitata notitia, ſeu ſcientia; ſine qua excommunicatio non infligitur vt per Crauett.conſil. 103.num.8.etiam ſi ſciret litterarum expeditionem,ad tradita per Gig.eodem titulo,q. 77.num.20.cum concordan.Intimatio tamen litterarum non eſt neceſſaria in eo,qui principaliter conſenſit reſeruationi penſionis

vt

12 vt ibidem num. 20. Caſſad. ibi citat dec. 11. de penſ. & deciſ. 12. de reſcr. Gomeſ. in ſuo compendio verſ. Signatura, nu. 89. Verum ſi ad exequutionem litterarum reo non intimatarũ, ſed in iudicio tantũ exhibitarũ agitur non proceditur immediate ad cenſuras, ſed fertur dumtaxat ſententia monitorij reintegratoria. Si tamẽ illud negatum fuerit, vt ſupra poſuimus in c. 10. lib. 2. nu. 26. cum decreto mandati, & iuris ſubſidium, excommunicationis. Et deinde præuia commiſſione, quæ paſſim ob litterarum Apoſtolicarum reuerentiam à Signatura conceditur: per quam committatur A. C. vt ad exequutionem ſententiæ procedat, ſeruatis terminis in negocio exequutiuo pro excommunicatione, poſt mandatum exequutiuum relaxatum obtinẽda ſeruari conſuetis, ad relaxationẽ declaratoriæ
13 deuenitur. Omnia hæc, quæ ſupra diximus in proceſſu litterarum reſeruationis fructuũ loco penſionis pari modo, & ordine ſeruãtur.

DE FORMA PROCESSVS AD effectum conſequendi penſionem vigore poſſeſſionis exigendam. Cap. III.

1 *Exiſtens in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, etiam non expeditis litteris agere poteſt.*
2 *Et tam contra conſentientem, quam contra ſucceſſorem.*
3 *Quod monitorium in hoc iudicio præcedat.*
4 *Hoc monitorium perſonaliter ſucceſſori intimatur.*
5 *Etiam non negato monitorio, ſupplicatio originalis, ſiue illius ſumptum per agentem eſt exhibendum.*
6 *Quæ ſint probanda in hoc iudicio.*
7 *In iudicio manutentionis huiuſmodi principaliter intentato, & in quo eſt diffinitiue pronunciandum, ſeruantur quatuor termini ſubſtantiales, & qui.*
8 *Secus in manutentione incidenter intentata.*
9 *Sententiæ, quæ in hoc iudicio fertur, formula.*
10 *Poſt hãc ſẽtẽtiã, mãdatũ incõtinẽti abſq; alia citatione relaxatur*
11 *Si penſionarius de clericatu docere nequit, ſpolio agere poterit.*
12 *Succeſſor penſionem ſoluere nolens, penſionarium ſpoliare dicitur.*
13 *Quare non ſit neceſſaria in iudicio ſpolij probatio clericatus.*
14 *Secus in iudicio petitorio.*
15 *Exemplar ſententiæ in hoc iudicio ſpolij.*
16 *Quando monitorium eſt factum pro terminis decurſis, & de currendis, in vim illius abſq. nouo monitorio pro terminis poſt ſententiam decurſis procedi poteſt.*
17 *Secus ſi monitorium eſt tantummodo pro terminis decurſis.*

Pro

18 *Pro conſequutione terminorum poſt ſententiam decurſorum, vigore primi monitorij procedere volens, docto ſummarie, & extraiudicialiter de titularij abſentia, & procuratoris obitu, qui priorem cauſam defendit, proceſſum per contradictas obtinet.*
19 *Quid agere debet penſionarius, qui de aliquo nouo procuratore notitiam habet.*
20 *Quid ſi mandatum in actis non appareat acceptatum, & aliqua alia de procuratore mandatum producente.*
21 *Quando ſententia eſt lata pro terminis decurſis, quinam intelligantur.*
22 *In penſione motu proprio reſeruata non eſt opus verificatione, & quare.*
23 *Citatio abſq; monitorio contra titularium perſonaliter in curia apprehenſum ſufficit, quando penſio eſt aſſignata motu proprio.*
24 *Penſionarius agit contra nouum poſſeſſorem pro penſionibus antea decurſis, & quando, & quomodo aget.*
25 *Quædam alia de quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, & eius beneficio.*

1 SI quis eſt in quaſi poſſeſſione penſionem exigendi, & litteras non habet expeditas, poteſt ſupplicationis virtute ad penſionis exactionem, & contra principalem, qui illius reſeruationi conſenſit, & contra ſucceſſorem in be-
2 neficio procedere, præuio monitorio ad partes, quod inferius in po-
3 ſtremo libro videre licebit. Hoc perſonaliter debet ſucceſſori inti-
4 mari, eoq; intimato, & in actis reproducto, licet monitus illud non
5 negauerit, & litem aliter non conteſtatus fuerit, tenetur tamen actor ſupplicationem reſeruationis penſionis originalem, vel illius ſumptum, pro palatij more, ex regiſtro in actis notarij exhibere, vt per Achil. deciſ. 3. in verb. commiſſio. De clericatu autem docere non tenetur ſecundum Innoc. in c. tranſmiſſam, nu. 1. in fi. de electio. Vt fuit reſolutum in proxime relata cauſa Salamantina penſionis, coram R.P.D. Lancellotto 18. Aprilis 1572. Quę ſupplicatio
6 ſi non exhiberetur A. C. ei denegaret manutentionem, quia ante omnia conſtare debet de exiſtentia actus, videlicet de illius reſeruatione. Acchil. de Graſſis dec. 4. de reſcriptis. Obligatur præterea ad probandum reum conuentum beneficium penſione grauatum poſſidere, ſeque in poſſeſſione penſionem exigendi per penſionem ab ipſo reo conuento, aut alijs eius anteceſſoribus perceptarum exactionem eſſe. Guido Pap dec. 629. Put. dec. 152. lib. 3. quæ poſſeſſio probatur per teſtes, aut publicas ſcripturas, quæ æquiparantur, vt in l. in exercendis, C. de fid. inſtrum. aut propriam partis con-

confeſſionem,quæ fortior eſt,Afflict.deciſ.372.nu.6.Dubitatum ali
7 quando fuit,an in hoc manutentionis iudicio terminorum ſubſtantialium obſeruatio requiratur? Et validis rationibus obſeruatum eſt,quod ſi manutentionis iudicium fuerit principaliter intentatũ, & in eo diffinitiue pronunciatur,horum quatuor ſubſtantialium ter
8 minorum obſeruatio neceſſaria ſit(ad articulandum,dicendum cõtra articulos,producendum omnia, & dicendum contra producta) vt ſupra poſui, in cap.vij.de remedio recuperandæ, lib. 2. Si vero incidenter,dum ſcilicet de cauſa principali agitur,quis interim manu teneri petat, cum hoc ſummarijſſimum ſit iudicium,nulla in eo terminorum ſubſtantialium obſeruatio requiritur. Exemplar ſententiæ,quæ in iudicio quaſi in poſſeſſionis exigendi fertur. Chriſti
9 nomine inuocato,per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam,quam de iuris peritorum conſilio pro tribunali ſedentes, & ſolum Deũ præ oculis habentes ferimus in his ſcriptis in cauſa, & cauſis vertentibus coram nobis inter d.N. principalem agentem ex vna, & B.rectorem Parochialis Eccleſiæ N. ſuper annua penſione ducatorum Centum auri de Camera eidem A.ſuper dictæ Parochialis Eccleſiæ fructibus,&c.auctoritate Apoſtolica reſeruata,rebuſq; alijs, &c.reum conuentum partibus ex altera.Dicimus, pronunciamus, ſententiamus, decernimus, & declaramus dictum A. in ſua poſſeſſione,vel quaſi exigendi penſionem annuam prædictam,contra eundem B.modernum dictæ Parochialis Eccleſiæ rectorem, poſſeſſorem manutenendum fore,& eſſe,prout manutenemus; ac manuteneri mandamus:pro terminis eiuſdem penſionis decurſis,& non ſolutis mandatum exequutiuum contra ipſum decernendum,& relaxandum fore,& eſſe,prout mandatum ipſo de manutenendo,& exequutiuum reſpectiue decernimus,& relaxamus.Moleſtationes vero recuſationes,& impedimenta quæcunq; per dictum B. eidem A. ſuper præmiſſis præſtitas,& factas,ac præſtita,& facta fuiſſe, & eſſe illicitas,indebitas,& iniuſtas,illicitaq; indebita,& iniuſta,illaſq; & illa eidem d.B.facere minime licuiſſe,neque de iure licere, illique perpetuum ſilentium in,& ſuper præmiſſis imponendum fore,& eſſe,prout imponimus, ipſumq; B.in expenſis coram nobis legitime factis condemnandum fore,& eſſe,prout condemnamus:quarum taxationem Nobis in poſterum reſeruamus, omni meliori modo,
10 &c.Qua quidem ſententia lata ſubſcripta, & publicata, Notarius abſq; alia citatione,aut Iudicis decreto mandatum de manutenendo,& exequutiuum expedit,& parti tradit: cuius formulam habes
11 infra libro quarto.Si penſionarius nequit de ſuo Clericatu in promptu docere,vbi illius probatio requiratur, videtur magis expedire

con-

Digitized by Google

contra titularium poſſeſſorem,remedium canonis reintegrandę intentare; idq; contra ſucceſſorem in beneficio, qui penſionem ſibi ſoluere conſueuit, prædictis tamen extremis verificatis conceditur
12 quia talis poſſeſſor penſionem ſoluere recuſans penſionarium ſpoliare dicitur,vt per Inn.in c.ſuborta,de Iud.Gig.de penſ.q.46.nu.1. & conſequenter dicendum erit, ei dictum remedium reintegrandæ competere.Abb.in c.peruenit,de cenſ.col.1.in fi.Et ſpolij iudicium
13 probationem Clericatus, neq; aliarum habilitatum neceſſario nõ exigit, cum penſionarius ad ſuam priſtinam poſſeſſionem reſtitui debet,vt petit.Put.dec.8.de prob. Quando autem agitur contra ſucceſſorem in beneficio,qui nunquàm ſoluit penſionem,non remedio reintegrandæ,quia ipſe non ſpoliauit,ſed potius reinendæ agendum erit.Guid.Pap.d.dec.629.incip. Super quæſtione cuius caſus.
14 In iudicio autem petitorio de clericatu,alijſque requiſitis,vt ſuperius dixi, docebit, & ſententia ſuper ſpolio formabitur. (A.reinte-
15 grandum fore,& eſſe ad ſuam priſtinam poſſeſſionem exigendi,&c. & mandatum de reintegrando, & etiam exequutiuum pro ſolutione terminorum decurſorum, & non ſolutorum decernen. fore, & eſſe, &c. & deinde præmiſſis ſeruatis,& ad relaxationem,& expeditionem mandati proceditur. In hac materia, quæ quotidie accidit in practica,non videtur ſilentio omittendum, quod vbi clericatus probatio eſt neceſſaria, debet ea percutere tempus reſeruationis penſionis,ad not.per Felyn.in c.cum adeo,ver.de deſtinato,& ver. ſeq.de reſcript.Gig.eod.tract.q.22.communis autem reputatio nõ ſufficit,niſi ea percutiat tempus reſeruationis.Sicut etiam dicimus, quod habilitas pro obtinendo beneficio debet conſiderari iuxta tẽpus illius prouiſionis,vt in c.ex litteris de tranſact.vſq; adeo,quod ſi non verificetur,eſſet in eiſdem litteris expreſſa falſa cauſa, quæ reſcriptum vitiat,vt in c.ſignificante,de reſcript.Et ponit in terminis idem Gig.26. Nec ſufficit pro illius verificatione confeſſio partis: quia ea non præiudicat niſi in his, quæ dependent à voluntate partium l.confeſſionibus,ff.de interrog.act.Aym.conſ.93. ſub nu.1. vbi loquitur in proprijs terminis de eo, qui fatebatur aliquem eſſe clericum,cum non eſſet; & concludit, quod talis confeſſio non nocet: quia quod aliquis ſit clericus,vel legitime ordinatus, non dependet à voluntate confitentis. Et in ſimilibus terminis declarat Rom.conſ.260.num.4.vbi ponit exemplum in eo, qui produxerat quandam regulam,confitendo eam eſſe extrauagantem, cum non eſſet. Vbi autem ageretur poſſeſſorio,ſufficit dicta confeſſio,ſeu probatio partis,cũ ſufficiat leuior probatio,Aym.conſ.93.lib.4.Quaſi enim poſſeſſio, de qua ſupra meminimus, releuat penſionariũ ab

onere

Digitized by Google

onere verificandi narratiuam litterarum. (*Secus in iudicio plenario,vt tenuit Rota in vna Praneſtina Compromiſſi die 8. Febr.coram Seraphino in prima par.diu.deciſ.ſub nu.2.*)Et titularius tenetur ad ſolutionem penſionis abſq; alia verificatione;& donec ipſe petat canonizationem ſuæ gratiæ,talis poſſeſſio ſuffragatur, vt fuit reſolutum in Rota in vna Firmana penſionis coram R. P. D. Blanchetto 26.Ianuarij 1582.Et quoad probationē Clericatus,& aliarum habilitatū ſufficiant leuiores probationes,qñ non verſamur in illegitimis,vide Tholom.dec.25.Fab.Accoramb.21.Put.7.de probat.Peregr.27.lib.1.Redeundo igitur ad modum procedēdi, à quo aliqualiter digreſſi fuimus,dicēdum erit.Si poſt monitorium, quod
16 pro terminis decurſis,& in futurum decurrendis factum fuit,ſemel legitime exequutum,& reproductum, ac in contradictorio iudicio latam ſententiam, pro terminis poſt ſententiæ eiuſmodi prolationē decurſis denuo procedere vis,abſq; nouo monitorio, quo nō eſt opus,vel alia verificatione contra eundem monitum ad docendum
17 ſe paruiſſe 1.2.3.4.iuxta naturam cauſæ agas.Id tamen nō euenit, quando monitorium ſolum pro terminis decurſis eſt factum: requiritur enim tunc nouum monitorium,quia tunc,lata ſententia,peti-
18 tio finitur. Aduerte tamen,quod ſi pro terminis poſt latam ſententiam decurſis in vim primi monitorij pro tempore decurſis, & decurrendis facti agis,& monitus non eſt in curia, neque procurator illius,qui in priori iudicio cōparuit,vel procurator deceſſit, debet ſummarie,& extraiudicialiter de principalis abſentia, & procuratoris obitu docere; hiſq; peractis proceſſum per contradictas, ſeu edictum publicū pro qualitate temporum obtinebis, ad deciſ. Ve-
19 rall. 239. lib.1. & ad docendum,&c.vt ſupra dixi,procedes. Si vero non te fugit,alium prædicti moniti procuratorem in curia eſſe, licet in officio Notarij, in quo cauſa pendet de eius mandato non appareat; ne calumnioſam ſententiam obtinere videaris, tutius egeris,ſi illum ad docendum de illius legitimo mādato, ſi quod habet,alias videndum per cōtradictas proceſſum decerni, citaueris.
20 Sed ſi de mandato procuratoris in actis apparet,illud tamen ab eo non eſt acceptatum,vt ſecurius agas, mone illum ad acceptandum,vel refutandum infra triduum,eoq; elapſo, iterum cita eundē ad acceptandum, vel refutandum mandatum iuxta formam monitorij,alias videndum proceſſum per contradictas decerni: quem Iudex in procuratoris contumaciam decernit. Et hæc forma de ſtylo tribunalis A. C. ex benignitate ſeruatur. Dicendum tamen erit, quod ſi proceſſus per contradictas fuiſſet decretus, non aliter docto de abſentia principalis, & procuratoris, & lata fuerit

ſenten-

Digitized by Google

ſententia per contradictas,non propterea ſententia erit nulla: ſed ad illius validitatem ſufficit, quod ex poſt facto probetur de illorũ abſentia,Creſcen.dec.18.Io.Paul.dec.125.Caputaq.in cauſa Aquinaten.Archipresbiteratus 10.Iunij 1560.Et eadem ratione dicendum erit, quod ſi fuiſſet decretus proceſſus per contradictas, hac omiſſa citatione,non propterea de eius nullitate dici poſſet: quia hæc monitio,quæ fit procuratoribus, vt declarent an velint acceptare,vt ſupra dixi,ex vrbanitate potius,quam neceſſitate fit. Ratio,quia non ſufficit,quod quis ſit procurator,ſed requiritur, quod conſtet,quod acceptauerit,ad hoc, vt debeat citari. Rot.dec.19.de procur.in antiq.Caſſad.dec.6.nu.4.vt lit.pend. Et vbi dicitur,non dari proceſſum per contradictas exiſtente procuratore,in cauſa, iux.dec.Aegid.155.intelligitur de procuratore acceptante,& mandatum ſufficiens habente,Rot.d.dec 19.& Caſſad.ead. dec.6. Cum igitur procurator non comparuerit,nec mandatum acceptauerit, imputandum erit conſtituenti, qui debebat eligere procuratores magis idoneos, Aegid.dec.681. Imo plus dico ſi fuiſſet conſtitutus procurator per multos dies, ac menſes ante motum iudicium contra principalem à principio cauſæ legitime citatum, nec id poſtea citanti intimaſſet,quod proceſſus pe r contradictas erit validus.Sicut etiam valet contra eum,qui fuit citatus ad conſtituendum procuratorem intra certum terminum, & poſt terminum ei aſſignatũ in actis conſtituit,& id non intimauit actori: ea ratione, quia non debuit actor perquirere apud acta,an eſſet conſtitutus procurator, ſed aduerſarius hoc illi intimari tenebatur, vt in vna Cartaginen. pecuniaria coram Peregrino dec.254.lib.2.His addo,quod mandatum procuræ non ſufficit producere ad effectum ſubſtituendi tantum ad hoc,vt ipſe procurator producens nequeat citari,ſed debet illud producere per compulſum,& ad effectum ſubſtituendi tãtum, alias ſi citationes præmitterentur contra eum validus eſset proceſſus ita,vt ſup.fuit tentum in Rota coram R.P.D.Iunio 19.Febr. 1557. in vna Parmen. Canonic.
21 Oritur aliquando dubium in hac materia penſionis,qui nam termini comprehendantur in ſententia declaratoria per iudicem lata. Nam poſt factum,& intimatum monitorium pro terminis decurſis,& decurrendis dum fit proceſſus,& verificanda verificantur,alij penſionis termini maturantur, & cum tandem promulgata declaratoria pro omnibus, & ſingulis terminis decurſis,& non ſolutis, omnes terminos vſque ad diem promulgationis ſententiæ decurſos illa comprehendere videatur,imo etiã decurrendos; cum debitor moroſus in annuis præſtationibus tam pro decurſis, quam decurrendis vnica petitione, & ſententia condemna-

demnari poſſit, vt per Bar. in l. non quemadmodum, ff. de iud. tamē in tribunali pluries reſolutum fuit, quod termini penſionis in ſententia contenti decurſi, & non ſoluti, illi tantum ſint & eſſe cenſeantur comprehenſi, qui eatenus decurſi fuerunt tempore inchoati proceſſus, videlicet citationum factarum poſt monitorium ad docendum ſe paruiſſe. Per quas citationes agentis intentio declaratur, & illa pro certa petitione habetur, quæ ſententiam certam facit cum actor ad euidentiā facti teneatur certam ſummam, & cauſam exprimere, Abb. in cap. ſignificantibus de libel. obl. per tot. Ali-
22 quando Papa motu proprio penſiones reſeruat, & hoc caſu nulla eſt opus iuſtificatione. Nam in his præſumitur Papā omnia ſciuiſſe vt ſupra diximus in primo c. præſentis libri. Intantum quod quando penſio aſſignatur motu proprio ex aliqua cauſa, quæ non eſſet vera, vt puta in cauſa meritoria, vel paupertatis, motus proprius facit gratiā valere non obſtante ſubreptione, tex. in c. ſi motu proprio de præb. in 6. Et vbi dicitur, quod gratiæ ſubreptio poteſt opponi ēt aduerſus gratiam habentem clauſulā, quod de ſubreptione gratiæ dici non poſſit limitatur, niſi ſit motu proprio conceſſa. Put. dec. 213 lib. 2. in impræſſis. Aduerſus. n. gratiam, quæ ſit motu proprio, in qua Papa ex certa ſcientia declarauit N. ſuum familiarem vere, & non ficte, ſublata &c. non ſunt admittendi articuli ad probādum contrarium: quia eſſet velle probare contra atteſtationem Papæ de facto proprio, gloſſ & doct. in cle. 1. de prob. & eſſet redarguere Papam de mendacio. Fel. in c. cum à nobis, col. 2. de teſtib. Et quia ēt ſumus in beneficialibus, in quibus Papa ad libitum diſponere poteſt, c. 2. de præb. in 6. Sarnen. ſuper reg. de non toll. iur. quæſ.
23 q. 1. col. 3. verſ. vbi tamen conſtaret, idem Fel. d. c. cū à nobis, eod. tit. Et vt ad inſtitutam procedendi rationem reuertar, ſi debitorem in curia perſonaliter apprehendis, cita eum ad dicendum contra iura producta, & repetita, videndum iurare teſtes ſuper illorum recognitione quatenus opus ſit, & docendū ſe paruiſſe litteris Apoſt. primo pro prima dilatione. Quæ Apoſtolicæ litteræ ſi in actu reproductionis citationis exhibentur, ſufficit hæc citatio, non ſecus ac ſi perſonaliter litteræ ipſæ originaliter intimarētur, ita, vt ſupra obſeruari vidi per bo. me. Vincentium Fuſcherium in cauſa Tarentina penſionis, pro Illuſtriſs. D. M. Antonio Cardinale Columna Archiepiſcopum Tarentinum. Secus autem ſi titularius, quia tunc præmittendum eſſet monitorium, vt ſuperius innuimus. Amplius præmittendum eſt in hac quotidiana q. quod quamuis retroactis tempo-
24 ribus audiuerim, quod penſionarius poſſit agere contra nouū poſſeſſorem beneficij pro penſionibus antea decurſis, quando tamen nouus

nouus poſſeſſor poſſit regreſſum habere contra hæredes percipie-tis.Put.dec.189.lib.2.nu.4.cum pẽſio onus ſit reale, & obliget poſ-ſeſſorem,c.ſi quis laicus 16.q.1.Gig. de penſ.q.39. nu.5. imo eſt in poteſtate penſionarij,vel agere contra nouum poſſeſſorem,vel contra hæredes titularij defuncti,vt per eundem Gig.d.q.39. nu.11.tñ poſtmodum audiui Rotam ſententiam mutaſſe,& tenuiſſe, quod cõtra modernum poſſeſſorem non agatur pro terminis decurſis ex penſione,niſi factis prius diligentijs contra hæredes, vt in vna Hiſpalen.penſionis corã R.P.D.Blanchetto,die 16.Decembris 1577. Et quod dictum fuit de penſionario,idem dicendum erit de hærede penſionarij,qui ſuccedit in penſionibus decurſis,& non ſolutis mortuo ipſo penſionario,vt per Alex.conſ.82.Perſpectis his, nu.16.in fi.vol.2. Gig.de penſ.q.52. Si autem penſionarius voluerit agere pro decurſis iam penſionibus, & non ſolutis contra hæredes beneficiati tunc non exequutiue,ſed ordinarie procedendum erit, vt per Modernum Marcheſan.in 1.par.c.14.ſub nu.4. de commiſſ.appell. Penſio autem eſt ſoluenda in principio anni, vbi ſolutionis terminus,vel termini in illius reſeruatione nõ ſunt deſignati,vt per Abb. in c.peruenit,de arb.in fin.ibi ꝙ ſi promitto ſoluere aliquid annuatim,teneor in principio anni ſoluere : ſecus ſi promitto ſoluere in quolibet anno,quia in fine anni fiet ſolutio. Vnde dãtur ibi verſus:

Annua ſi debes,tunc inſpicias caput anni, ideſt fiet ſolutio.
Anno ſi debes in fine teneberis anni.

Et an à tempore conſtitutæ penſionis, vel poſt recollectionem fructuum, vide deciſionem factam in cauſa Placentin. penſion. coram Seraphino 4.Iulij 1567.

Cæterum iſta quaſi poſſeſſio exigendæ poſſeſſionis æquiparatur interdicto retinendæ,quod eſt remedium breue, & ſummariſſimũ poſſeſſorium,vt per Paul.de Caſtr.in conſ.3.col.2.in 2.vol. Couar. pract.q.c.17. Menoc.in tract.de retin.c.vlt.n.7. cũ ſeq. & non admittit exceptionem defectus proprietatis,quando non petitur aliud quam manutentio durante lite. Aegid.in c.paſtoralis, n.3 .cum ſeq. Neuiz.conſ.81.n.16. & tenuit Rota in vna Bonon. iuriſdictionis coram bon.mem.Oradino de anno 1596. Quod autem quaſi poſſeſſio per vnicam ſolutionem acquiratur tenuit Rota in vna Lucan. penſionis,Ven.4.Iunij 1574.coram Lancellotto,vt in dec.196. nu. 2.dec.diu. & Roman.in conſ.371.in fin.atteſtatur ita procedere de iure Canonico,vt ibi. Et quod de iuribus incorporalibus ex vnica ſolutione quæratur quaſi poſſeſſio, tenuit Rota in vna Gerunden. penſionis coram Seraph. die 18. decemb. 1579. Vlterius dico quod eſt in facultate penſionarij,cui denegetur ſolutio, vel habere ſe pro ſpo-

ſpoliato,& tunc intentare remedium recuperandæ,vel ſe non habere pro ſpoliato,& tunc intentare hoc remedium retinendæ, vt per Bala. in l. 2. nu. 44 C. de ſeruitu.cum alijs ibi citat.& quando titulus requiritur,vel non dixi ſuperius lib.2.cap.6.

DE MODO PROCEDENDI AD aſſequutionem penſionis reſeruatæ, clauſula, vigore litterarum, &c. Cap. IV.

1 *Penſio non exigitur litteris non expeditis.*
2 *Cancellaria Apoſtolica organum eſt Papæ.*
3 *Clauſula annullatiua formam inducit,quæ omitti non poteſt.*
4 *Penſio eſt nulla niſi litteris infra duo menſes expeditis iuxta formam decreti.*
5 *Litteræ non dicuntur expeditæ niſi poſtquam ſunt ſublatæ.*

SOlebant olim penſiones aſſignari, & exigi vigore ſupplicationis ſolummodo, abſque litterarum expeditione, etiam à ſucceſſoribus in beneficio vigore quaſi poſſeſſionis exigendi,vt ſupra late poſuimus.Succeſſiue vero Reuerendiſſimus D.tunc Datarius,vt Cancellariæ Apoſtolicæ,officialiumue memor,ne illi ſuis debitis defraudarentur iurib.in ſupplicatione reſeruationis penſionis clauſulam hanc ponere conſueuit. (Vigore litterarum deſuper expeditarum,&c.) Qua non obſtante titularij reſeruationi penſionis conſenſum probent,& illam iuxta ſupplicationis formam etiam litteris non expeditis, neq;intimatis, quas pro expeditis,& ſibi legitime intimatis habere volunt,ſoluere promittunt, & hoc ſe obligant. Cum autem in contentioſo iudicio inter eũ,qui penſioni conſenſit, & penſionarium ad penſionis conſequutionẽ agentem,reus conuentus exceptionis non expeditionis litterarum,actoremque illas omnino;antequam ei competat actio, expedire teneri,& aſſertam ſuã oligationem, cum à ſupplicatione diſcordet,ſecundum ipſam corrigendam eſſe aliquando oppoſuerit, & exaduerſo agens replicauerit,quod litterarum expeditio non eſt neceſſaria, quando agitur tantum ad ſolutionem penſionis contra eum,qui conſenſit,& ſe obligauit ſoluere etiam litteris non expeditis;quas pro expeditis,& ſibi legitime intimatis habere voluit:cum litteræ non ſint de ſubſtantia penſionis, ſed tantum ad illius probationem requirantur,cui probationi, & litterarum expeditioni pars poteſt renunciare,& conuenire, quod penſio litteris non expeditis ſoluatur,& dum dictum fuit,quod quando obligatio diſcordat à ſup

plicatione corrigenda eſt ſecundum ipſam ſupplicationẽ, hoc pro-
cedere videtur in his,quæ gratiæ ſubſtantiam reſpiciunt. Et his, &
alijs rationib.per Aduocatum penſionarij deductis,vidi in tribuna-
li fuiſſe reſolutum:dandam eſſe exequutionem Cameralis obligatio
nis etiam litteris non expeditis. Ad hoc igitur, vt litteræ omnino
expedirentur,per Datarium in ſimilibus ſupplicationib.adiunctum
fuit.(Vigore litterarũ deſuper expediendarũ,& non antea,alias pẽ-
ſio ſit nulla.Redeundo autem ad materiã primo narratæ quæſtionis
dico,quod cum reus conuentus ab huiuſmodi exequutione vigore
appellationis ad Signaturã iuſtitiæ recursũ habuiſſet,& commiſſio
cauſæ appellationis bis in eadem Signatura propoſita fuiſſet, de-
mum reſolutum eſt, quod licet proceſſus ex penſionarij parte
factus ſubſtineri potuerit, exaduerſo deductis minime obſiſtẽtibus
tamen non defuerunt Prælati,puta Reuerendiſſimus D.Farratinus,
& alij DD.Abbreuiatores,qui nomine Cancellariæ, quæ organum
2 eſt Papæ,vt per Caſſad.dec.7.ſuper reg.in titulo de vnion.qui retu-
lerunt clauſulam hanc opponi de monte Sanctiſſimi, qui tunc erat
Gregorius XIII.qui voluit, quod omnino ante exequutionẽ litteræ
expedirentur. Et ideo fuit deciſũ, A.C.niſi litteris expeditis, proce-
dere non poſſe,idq.ex vi d.clauſulæ,quæ imponit neceſſitatem pen-
ſionario expediendi litteras,antequã agere poſſit,ad reg. de non iu
dican.iuxta formã ſupplic. Quæ inducta eſt fauore publico,ne offi-
ciales detrimentũ patiantur,vt in d.reg. q. 1. Secus euenit quando
penſionarius vi poſſeſſionis exigendi procedit;vt in præcedenti ca-
pite diximus.*Vt autẽ hanc penſionis quæſtionem plenius cognoſcas,
placuit hanc quæ ſequitur deciſionem annectere.R.P. D. Mellino,
Veronen pen.Mercury 1.Iulij 1592. In litteris reſeruationis pen-
ſionis ad fauorem Aſcanij erat appoſitum decretũ,quod ſi ante expe-
ditionem litterarum penſio exigeretur,eſſet ipſo iure nulla. Aſca-
nius exegit penſionem,& poſtea expediuit litteras,dubitaui an pen
ſio eſſet,nulla,& fuit reſolutũ eſſe nullã Ratio deciſionis fuit, quia
in decreto erat appoſita clauſula annullatiua quæ inducit formam.*
3 *Bald in l.1.ff.de liber.& poſthum.Soc.Iun.conſ.71.nu.3.lib.1.ideo
cum forma non fuerit ſeruata penſio eſt nulla.l.1.§.ſi quis ita.ff.de
de verb.oblig l cum hi.§.ſi prætor.ff de tranſactio.Caſſador.dec.10.
de reſcript Et in ſimilib.terminis ſtãte ſtatuto,quod prouiſus tenea
tur litteras expedire infra duos menſes, alias prouiſio eſſet nullius
roboris, & momenti,fuit alias reſolutum prouiſionem eſſe nullam,*
4 *litteris non expeditis infra duos menſes,deciſ.142.inter collectas à
Card.Chiroga Nõ obſtat quod litteræ fuerunt cœptæ expediri,quia
quando eſt inducta forma,nibil dicitur actum, ſi aliquid deficit c.*

1. de

1.de Baptiſm Bald.in l.2.num.64.C.de ſeruit & aq. Sarnen. in de
5 *idiom.q.8.& littere non dicuntur expeditæ,niſi poſtquã ſunt plumbatæ,gloſſator in regula 53.Sarnen.in reg.de non iud.q.1.Non obſtat quod decretũ concernit vtilitatem officialium Cancellariæ, & ideo ſufficit,quod Aſcanius poſtea expediuerit Socin.conſ.41.vol.3. Caſſad.deciſ.35.& 36 ſuper reg.Quia Socin & Caſsad.loquuntur in terminis reg.de non vtendo,diſponit,niſi litteris expeditis, quæ vt inquit Soc.in conſ.43.ſub nu 2.vol.2.non annullat gratiam,ſed diſponit,quod non ſuffragetur ante expeditionẽ litterarũ,ſed in hoc caſu decretũ inducit formã præciſã,& annullat ipſo iure, quia eſt appoſitũ illud verbũ,eo ipſo Tiraq.in l ſi vnquã à ſe reuertatur, n. 4.C.de reuoc. donat.ideo diſpoſitio ſubſequens poſt pẽſionẽ extinctã nõ poteſt ſuffragari. Nõ obſtat expeditio litterarũ informa rationi congruit,quia non tribuit ius de nouo.Rebuff in titulo de gratia in forma rationi congruit.nu.19.Reſeruarũt tamen dd.quod particulariter videatur,an ſit locus excuſationi ob legitima impedimenta.*

DE DECLARATIONE PAPAE ſuper exequutione litterarum penſionis.

Cap. V.

IN litteris penſionis exequendis, quæ hactenus diximus in tribunali Auditoris Cameræ hactenus obſeruata fuere. Succeſſiue vero audiui fel. rec. Gregorium Papam XIII. oretenus A.C.ſuo tempore exiſtẽti commiſiſſe,vt in exequutione litterarum penſionis,etiam ſi adeſſet titularij conſenſus, etiam cum obligatione Camerali in vinculo iuramenti vallata,pro penſionis ſolutione facta, ad exequtionem litterarum huiuſmodi non procederet,niſi prius litteris, aut ſupplicatione reſeruationis penſionis,& narratis in eis ſufficienter verificatis. Quod penſionarijs nimis durum videbatur,tum propter maiorem,quam habebãt, difficultatem eorum penſiones conſequendi, tum etiam multi cenſebant verificationem gratiæ non eſſe neceſſariam, quando agitur contra eum,qui conſenſit penſionis reſeruationi,& in forma Cameræ Apoſtolicæ illam ſoluere ſe obligauit,cum partes ſola ſupplicatione expedita, quoad eos verificationi eiuſmodi renunciare, & abſque ſimoniæ labe conuenire poſſint,quod penſio libere, & ſine aliqua exceptione ſoluatur. His tamen non obſtantibus idem Papa voluit, vt ſi non reſpectu conſentientis, ſaltem reſpectu Papæ concedentis, hæc verificatio fiat, antequem ad petitam exequutionem deueniatur, ad hoc, vt gratia nullo modo ſit, neque

Digitized by Google

dici poſſit ſubreptitia: obligatio enim de ſoluendo penſionem ſemper ad ſupplicationis tenorem refertur, vt per R. P. D. Sarmient. in tract. Select. interpret. c. 11. num. 2. & fuit reſolutum in vna Aſculan. penſion. coram R. P. D. Pamphilio 7. Februarij 1586. & ſemper qualificatè ſumenda eſt, quatenus ſcilicet preces veritate nitantur. Aym. conſ. 104. n. 3. li. 1. cum ſimil. Nam ſi gratia ſubreptitia eſſet, conſenſus, & obligatio inde ſequuti tanquam ad gratiam ipſam acceſſorij, pari modo nulli forent, & conſequenter non exequendi. In ſumma Papa voluit Cameralem obligationem penſionario in nihilo, quoad hoc, ſed tantum ad effectum prohibendi ſuſpenſiuam, nõ autem deuolutiuam appellationẽ titulario ſuffragari.

DE TRANSLATIONE PENSIONIS. Cap. VI.

1 *Ad validitatem tranſlationis penſionis qua requirantur.*
2 *Parum eſt legere, niſi legens intelligat.*
3 *Quare requirantur ab auctore dicta.*
4 *Tranſlatarius ſi poſſidet non tenetur iuſtificare habilitates ſuas, neque tranſferentis.*

LIcet tranſlatio penſionis ita appelletur, tamen nõ eſt proprie tranſlatio, ſed illius caſſatio, & noua penſionis ad fauorẽ alterius reſeruatio. Vnde omnia, quæ fuerunt dicta de materia penſionis, poſſunt congrue adaptari huic articulo trãſlationis penſionis. Subnectendum hoc vnum videtur, quod cũ exequutor deuenit ad hunc actum tranſla-
1 tionis penſionis, nedum requiritur præſentatio litterarum; ſed etiam ad hoc vt ipſe exequutor inſtruatur de qualitatib ſuæ iuriſdictionis, debet ab eodẽ exequutore legi tenor litterarum, & in ipſo actu tam exequutor, quam notarius debent legere, & diligenter inſpicere totum tenorem facultatis transferẽdi, litterarumq; deſuper confectarum, iuxta tradita per Specul. in titulo reſcript. per totum, quia idem exequutor debet eſſe plene inſtructus de eius facultate, vſque adeo, quod non ſufficeret, ſi ſciret aliunde ſe eſſe delegatum, ſeu informatum, vt per Roman. qui atteſtatur de communi in l. abſenti, num. 5. ff. de donat. & conſil. 352. incipen. Quoad primum, colum. 2. verſicul. 2. quoad tertium, &

idem

Digitized by Google

idem tenuit Rota in dec. 6. de off. deleg. in nou. & præmiſſæ procedunt etiam quando idem exequutor legiſſet litteras ſuperficialiter, & illas non intellexiſſet, parum enim eſt legere, niſi ipſe met legens
2 intelligat. l. 1. ff. de his, quæ in teſt. delen. cum adductis per Rebuff. de collat. §. 1. ſuper verſ. legere, & relatæ qualitates videntur omnino
3 neceſſariæ, ne aperiatur via fraudib. ad quas euitandas iura volunt, quod exequutor aperiat litteras clauſulas, & diligenter inſpiciat, idq; diligenter faciat, quia oportet dicere in inſtrumento, aut patiētib. litteris deſuper conficiendis, eundem exequutorem vidiſſe litteras Apoſtolicas integras, & incorruptas, vt per eundem Rebuff. in d. rub. nu. 2. Nec prætereundum videtur quod translatarius exiſtens in quaſi poſſeſſione exigendi non videtur verificare litteras
4 expeditas, & translationem, habilitates vero non tractantur in iudicio poſſeſſorio, quia ſunt altiorir iudaginis. Mohed. dec. 9. de cauſ. poſ. & propr. & quod poſſeſſorio agens ſufficit tantum docere de ſua poſſeſſione licet non doceat de titulo. Natt. in conſil. 409. num. 8. Innoc. in cap. in litteris, de reſtit. ſpol.

DE PROCESSV EXEQVVTIONIS litterarum in forma Breuis. Cap. VII.

1 *Quid poſt præſentationē Breuis pro obtinendo ad illius exequutionem monitorio agendum ſit.*
2 *Breuia Apoſtolica in duplici forma conceduntur.*
3 *Clauſula monitorii vigore Breuis (ſi ſe fore grauatum ſenſerit) euitanda eſt, quia cauſam ordinariam reddit.*
4 *Prima citatio contra intruſum poſt exequutum, & reproductum monitorium.*
5 *Quomodo verificetur clauſula (conſtito) de qua in Breui.*
6 *In negotio exequutionis Breuis, vt plurimum, trina teſtium examinatio requiritur.*
7 *Quatuor termini ſubſtantiales in hoc iudicio neceſſarii.*
8 *Iurium recognitio omnino ſententiam debet præcedere.*
9 *Citatio ad ſententiam.*
10 *Si monitorium nomine Cameræ eſt decretum, omnes termini nomine Commiſſarii Cameræ, & prouiſi pro ſuo intereſſe, ſeruantur.*
11 *Commiſſarius aliquem, qui in cauſa compareat, ſubſtinere ſolet.*
12 *Monitorium vigore Breuis perſonaliter debet intimari.*
13 *Secus, ſi poſt monitorium procurator ſpecialiter ad illam cauſam permonitum conſtitutus ſit. Generaliſs conſtitutio non ſufficit.*

V 3 Procu-

Digitized by Google

14 *Procurator in actu exequutionis conſtitutus non niſi ex benignitate citatur.*
15 *In verificatione clauſula conſtito, ſemiplena probationes admittuntur.*
16 *In Breui ad fauorem litterarum prouiſionis conceſſo, ſatis eſt clauſulam (conſtito) verificare.*
17 *Et quare hoc ſolummodo ſufficiat.*
18 *Sententia declaratoria contra intruſum.*
19 *Alia contra capitulum, & canonicos.*
20 *Citatio pro obtinenda aggrauatoria poſt ſententiam latam.*
21 *Lata ſententia, ſequeſtrum abſq; partis citatione conceditur.*
22 *Datur etiam ſequeſtrum aliud parte citata, & quomodo.*
23 *Traditur etiam ſubdelegationis inſtrumentum, pro fructib. liquidandis, & quo pacto.*
24 *Quomodo detur abſolutio ab his cenſuris.*
25 *Intruſus in petitorio non auditur, niſi ſatisfecerit de his, in quib. fuit in poſſeſſorio condemnatus.*
26 *In his Signatura non reſcribit, niſi cum clauſula (Parito Breui, & iudicato.)*
27 *Hac excommunicatio etiam pro incerta ſumma fructuum non liquidatorum publicatur, & quando.*
28 *Licet canonici ſint ſingulariter moniti, & nominati, nõ propterea cõtra eos tãquam ſingulares excõmunicatio cõceditur, & quare. Et quãdo cõtra eos tanquã ſingulares excõmunicatio cõcedatur.*
29 *Capitulum quando liberetur per intruſi nominationem.*
30 *Ab alijs cenſuris, aliquib. exceptis, A. C. abſoluit ad cautelam, ad effectum agendi.*
31 *A cenſuris latis in curia non datur abſolutio, niſi cauſa cognita.*
32 *An declaratoria rite feratur non praecedente ſententia.*
33 *In eſſequutiuis regulariter dilationes ad partes non conceduntur.*
34 *Hoc ſeruatur in reo volente exequutionem Breuis impedire, ſecus in agente.*
35 *Tutius eſt in his cauſis commiſſionem impetrare, & quare.*
36 *Commiſſione ſuperueniente A.C. remiſſoriam in hoc caſu etiam reo concedere poteſt.*
Et aliqua alia de remiſſorijs.
37 *Iudex remiſſoria eſt tantum merus exequutor, & articulos admittere nequit.*
38 *Articuli dandi ſunt in Curia, & ibi admitti, & illos dans debet ab illis de partibus eſſe inſtructus.*
39 *Quadam alia de remiſſorijs.*

Qua

40 *Quæ dilationes ad probãdum, & quæ ad reprobandum cõceduntur.*
41 *Pendente termino remiſſoriæ, officium Iudicis quoad expeditionem cauſæ, conquieſcit.*
42 *Exequutio litterarum remiſſorialium, & compulſorialium conſueuit committi perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, licet hoc neceſſarium non videatur.*
Iudex remiſſorialis non poteſt alium iudicem ſubdelegare.
43 *A.C. Compulſoriales litteras in principio litis abſque partis citatione decernit, & parte citata in quacunque parte iudicij.*
44 *Differentia inter compulſoriales generales, & ſpeciales.*
45 *Remiſſoria non datur pro inſtrumentis producendis, ſecus pro ſignis, & ſigillis recognoſcendis.*
46 *Si inſtrumenta à iudice remiſſoriæ reciperetur, probarent.*
47 *Terminus, qui præfigitur in remiſſoria, intelligitur tam quoad receptionem iuramentorum, quam examen teſtium.*
48 *Non ſufficit teſtes producere infra tempus præfixum, niſi etiam in termino examinentur.*
Secus ex æquitate, & quando.
Quando deneganda ſit remiſſoria.
49 *Termini, qui ſeruantur pro parte rei conuenti, ſunt diuerſi à terminis ab actore ſeruandis.*
50 *Differentia inter iudicem, & exequutorem.*
51 *Referuntur aliqua de ſimpliciter intruſo, ac intruſo lite pendente.*
42 *Oris aperitio quando neceſſaria ſit contra decretum irritans.*
53 *Quomodo ſit pronunciandum contra tenorem Breuis.*

1 IN proceſſu exequutionis Breuis Apoſtolici, in primis præſentatur Auditori Cameræ ipſummet Breue clauſum, & ſigillatum, quod ab eo aperitur, eoque aperto pro verificatione clauſulæ (Conſtito) in Breui appoſitæ, ac aliorum de neceſſitate verificandorum teſtes inducuntur, & de mandato Iudicis per Notarium examinantur, citatis tamen prius omnibus intereſſe habentibus per contradictas, ſiue edictum publicum iuxta temporis qualitatem Quorum depoſitionib. Iudici exhibitis, ſi iudici ipſi requiſita in Breui, ſaltem ad effectum decernendi monitorium, ſufficienter verificari videbitur, monitorium decernit iuxta formas, quas inferius poſtremo libro poſuimus.

Aduerte autem Breuia huiuſmodi in duplici forma expediri,
2 Vna dicitur ad fauorem litterarum Apoſtolicarum ſub plumbo per prouiſum Apoſtolicum iam expeditarum: & tunc mandatum de immittendo prouiſum Apoſtolicum in poſſeſſionem vna cum monitorio contra intruſum in beneficio traditur. Altera vero forma ad ca-

piendum poſſeſſionem nomine Cam. Apoſt. & conſignandum eandem commiſſario, ſeu eius procuratori per ipſum retinendam, donec pars, cui gratia eſt facta, litteras ſub plumbo expediuerit. Quorum quidem Breuium formulas infra libro vltimo habebis.

Animaduerte tamen, quod in monitoriorum huiuſmodi expeditione ſemper apponitur clauſula (Alioquin, &c.) quia licet in Breui dicatur, Contradictores quoſcunq; per cenſuras Eccleſiaſticas appellatione poſtpoſita compeſcen. intelligendum eſt de his, qui contradicere velint ſine cauſa, & facto. Si vero contradicerent de iure, & iuſtā allegarent cauſam, vt puta aliam collationē priorem; A. C. tanquam exequutor compeſcere illos non poſſet, niſi prout iuſtitia ſuadet, iuxta tex. in c. licet Epiſcopus, de præb. lib. 6. gl. in d. c. pro il-
3 lorum, eod. tit. in decret. Aduerte etiam, quod in monitorium huiuſmodi expeditione aliqui Notarij clauſulam (ſi ſe fore grauatos ſenſerint) apponente conſueuerunt: quia per illa verba conceditur parti aduerſæ, quod non exequutiue, ſed ordinarie procedatur: reo enim comparente alia monitoria ad ſimplicem citationē reſoluuntur, vt per Rip. qui late ſcribit in l. de pupillo, §. meminiſſe, nu. 20. & ſequen. de nou. oper. nunciat. Secus ſi apponatur clauſula (Alioquin. &c.) quam in monitorijs huiuſmodi infra, lib. 4. deſcriptis expreſſimus, & quam in negotio prædicto exequutiuo magis conuenientē cenſui: quia ea fiunt præcedente cauſæ cognitione, & mandatur aliquid fiere ſub pœna excommunicationis, cum clauſula, quod in euentum non paritionis, ex nunc prout ex tunc procedetur ad cenſuras, moniti cōtumacia, vel abſentia non obſtante: nec apponi conſueuit clauſula (ſi ſenſerit ſe grauatum) vt ſupra dixi, proceditur ad declaratoriā ſine aliqua alia reintegratione, vt per dec. Pereg. 260. lib. 2. incip. in cauſa Egitan. Parochialis, licet Signatura hodie aliter ſenſerit ſcilicet monitoria hæc contra intruſos non niſi cum clauſula illa (ſi ſenſerit ſe grauatum) decernenda, & concedenda fore. Hæc monitoria contra quoſcunque intruſos cum adhibitione cauſæ cognitionis, vt dictum eſt præcedente generali citatione per contradictas, ſiue edictum publicum contra quoſcunq; intereſſe putantes decernuntur; quę citatio cum contradictores ſint incerti, valide fieri poteſt, iux. l. ſi eo tēpore, C. de remiſſ. pign. & l. 1. ad fin. ff. de vent.
4 inſpi. Monitorij exequutione in partibus facta, & in actis Notarij reproducta, ſi intruſus, vel alius monitus, ſeu eius procurator in termino comparuerit, & per curſorem, vt moris eſt, perſonaliter, ſin autem per contradictas, ſeu edictum publicum præcedente debita decreti iudicis annotatione, citatur (ad dicendum contra litteras Apoſtolicas in forma Breuis expeditas, ac monitoriales

pro

pro illarum exequutione decretas, exequutas, & reproductas, iura-
que producta, & repetita, videndumq; iurare teſtes ſuper illorum
recognitione, quatenus opus ſit.) His peractis pro Breuis verifica-
5 tione articuli, ſiue materiæ exhibentur, & parte ad dicendum con-
tra articulos, ſiue materias in forma, quam ſupra in primo libro vi-
debis, citata: præuia iuramentorum teſtium receptione, teſtes ipſi
debito tempore examinantur, & reperiuntur.
6 Nota tamẽ, quod in huiuſmodi negocio Breuis exequutionis, vt
plurimum trina teſtium examinatio requiritur. Prima, quando te-
ſtes monitorium decernendi cauſa examinantur, vt ſupra in prin-
cipio huius capitis diximus. Et tunc citantur per contradictas, ſiue
edictum publicum omnes intereſſe putantes (ad videndum ſumma-
rie examinari teſtes pro verificatione contentorum in Breui) Se-
cunda, quando Capitulum eſt monitum, ſiue intruſus, & comparere
vel parere negligit; & tunc poſt reproductum monitorium exequu
tum, & partem (ad dicendum contra) citatam, vt paulò ſupra di-
cebamus, citatur reus ad videndum examinari, &c. & repetuntur te-
ſtes illi, qui ſe primo ante monitorij decretum examinarãt, vel alij
de nouo inducuntur. Tertia, qñ ante ſententiæ declaratoriæ prola-
tionem, poſt factam vltimo dictam repitionem, ſiue examen teſtium
in rei contumaciam, comparet deinde certus contradictor, & teſtes
citato ipſo contradictore repeti poſtulat: quia interrogatoria dare
vult: & tunc iudex ex benignitate potius, quam iuris diſpoſitione,
ſumptibus tñ petentis (quia in termino ei aſſignato comparere
debebat) illos denuo, quatenus illorum copia haberi poſſit, repeti
mandat, iuxta deciſ. Peregrin. 281. In vna Romana Dominorum
de Picchis, lib. 2. Poſt hæc ſeruatis quatuor terminis in huiuſmodi
exequutiuo negotio de ſtylo Curiæ ſeruari ſolitis; qui in vtroq; ex
antedictis caſibus ſemper ſeruatur. (Ad docendum ſcilicet ſe pa-
ruiſſe litteris Apoſtolicis in forma Breuis expeditis, vna cum moni
torialibus in illarum exequutionem decretis, & in actis iudicialiter
reproductis, primo, pro prima; deinde ſecundo pro ſecunda; ſucceſ-
ſiue tertio pro tertia; & demum quarto pro quarta, & ſuperabun-
danti dilatione) vno videlicet poſt alium legitime ſeruatis, præuia-
que iurium recognitione, quæ omnino ante ſententiam præcedere
debent, ad hoc vt ea debite exequantur, vt in l. inſtrumentum C. de
8 prob. Moder. de concl. 1294. nu. 4. Citatur pars ad videndum defer
ri iuramentum in ſupplemẽtum plenę probationis, quatenus opus
ſit abſolui infraſcriptum inſtantem ad effectum &c. nec non conclu
9 dendum, concludiq; videndum, & audiendum ſententiam decla-
ratoriam ad primam diem, vel per totam, ſi perſonaliter fiat; In-
ſtante

ſtan te Ill.D.Iulio Moterentio S.D.N.Papæ, & Reu.Cameræ Apoſtolicæ generali Cõmiſſario,& N.prouiſo pro ſuo intereſſe.Si procedes nomine Cameræ adhibebis Cõmiſſarium, vt ſupra ſin minus ad Inſtantiam D.N.prouiſi Apoſtolici vti principalis,vel eius procuratores dumtaxat at mox deſignabis Notarium hoc pacto dict. Octauianus Bettus eſt Notarius. Et ſic qñ monitorium decretũ eſt nomine Cameræ, quo nomine quando Breue ante litteras ſub plũdo expeditur,ſemper decernitur, requiritur neceſſario quod termini omnes ſeruentur ſub nomine d.Commiſſarij, & N. prouiſi pro
11 ſuo intereſſe.Et quoniam Commiſſarius eſt alijs præpeditus negotijs,ad inſtantiam prouiſi eum audeuntis,& rogantis, eundemmet prouiſum,vel alium procuratorem ſubſtituit,qui ipſius Commiſſarij vice in terminorum ſeruatione comparet: ſecus nulliter procederetur. Verum ſi ob incuriam,vel obliuionem partis,ſeu ſubſtitutorum hæc facta non fuerit modo non ſit lata ſententia, ne ab initio terminos omnes ſeruare iterum ſit neceſſe, Cõmiſſarius ſubſtitutionem huiuſmodi cum ratificatione hactenus geſtorũ facit per quam ratificationem acta facta cõualidantur:ratificatio enim tollit allegationem nullitatis,vt probatur per l.fi.C.ad Maced. & l.li-
12 cet C.de iudicis. Antequam ſententiam exemplum deſcribam,Notario,qui eſt oculus Iudicis,conſulo, vt animaduertat ſi monitoriũ fuerit perſonaliter exequutum,alias enim exequutio non eſſet valida, nec ſufficit ad declarationem incurſus cenſurarum Rot.deciſ. vnica de ſer.in nou.Caſſad.dec.2.de penſ.& fuit etiam reſolutum in vna nullius ſpolij coram bo.mem. Aldobrandino 15. Febr. 1557. Gom.ſuper reg.dec.249.nam in his, quæ magni ſunt præiudicij,vt puta priuationis,& excõicationis,certa non autem præſumpta ſciẽtia requiritur,ad ſuperius citatum in c.11.præſentis lib.n.11. prgſertim,quia ſententia vltra dictas cenſuras continet etiam pęnam priuationis,& alias pęnas in Breui contẽtas.Ad hoc igitur,vt quis priuetur iure ſuo ſcientia debet eſſe certa,& indubitata, Put.dec.6. de prob.Card.in Clem.1.§.certum,in 5.quæſt.de conceſſ.præbend. in alijs vero non ita præiudicialibus (ſi de alio præiudicio agitur) ſufficit præſumpta ſcientia,vt per Bar. in l.qui Romę,§.duo fratres nu.14.de verb.oblig.Pariſ.conſ.12.nu.18.lib.2. Dec. conſ.327.in fi.& conſ.583.in princ.de com.atteſtatur.Cagn.in l.2.nu.124.C.de reſcin.vend.contraria loquuntur ad effectum excommunicationis,
13 vel pęnæ,vt per Crauett.conſ.193.nu.8.Ea enim,quæ ſuperius dicuntur videlicet non procedi ad cenſuras,niſi cũ monitorio perſonaliter exequuto,ex ſupradictis limitãtur,niſi forte poſt monitorij exequutionem,domi dimiſſa copia,factã, fuiſſet per monitũ procurator

rator

14 rator ſpecialiter ad illam cauſam conſtitutus : ſecus ſi generatim ad omnes lites antea conſtitutus fuiſſet;ita vt ſupra relatũ eſt , paſſim in tribunali obſeruatum fuiſſe vidi. Sed ſi in actu exequutionis, ſeu intimationis monitorij monitus proteſtatur contra eũ nõ procedi,niſi D Roderico Comicino in Ro.Cur.& ſuo procuratore citato,ex benignitate tantum Iudicis, ſiue agentis procurator ille nominatus citatur. Non tenetur enim aliter agens eũ citare,verũ debet ipſe moniti procurator cum mandato legitimo in actis Notarij cauſæ comparere illudq;exhibere,& proteſtari,quod nihil in cauſa fiat niſi ſe in quolibet actu citato,vt ſupra poſuimus in c.3. præſen-
15 tis libri. *Quod tamen intruſus comparens ante ſententiã declaratoriã ſemper audiatur,locũ non habet in monitoriis decretis vigore Breuis habentis clauſulã,conſtito ſummarie,& extraiudicialiter, quæ de ſui natura importat,vt iudex extra ordinem præcipiat, & tũ eũ ſit parendũ eius litteris Bart.in l.nec quicquã.§.vbi decretũ, il ſecondo,nu.11.ff.de offic.proc. & leg.intruſus enim contumax,excommunicatus,& declaratus non auditur,niſi dimiſſa poſſeſſione, reſtitutis fructibus,& expenſis.Cũ iudex vigore Breuis, & cauſa cognita intruſim condemnauerit,illius exequtio non eſt amplius,vt tenuit Rota in deciſione Palæotti 531.lib.3.nu.2. diuerſ.* In verificatione autem clauſulæ (conſtito) in tribunali Auditoris Cameræ ſeruatũ fuit,& quotidie paſſim ſeruatur,probationẽ teſtium de publica voce,& fama deponẽtium ſufficere,quia in his poſſeſſoriis iudicijs publica vox,& fama plena probatio eſt,ad not.in l.1.C.quor. bonor.Pedemon.dec.99.nu.37. Licet Rota, vt pluries audiui, alias cenſuerit ſemiplenis hiſce probationib.pro verificatione obitus illius,per quem beneficiũ vacauit,ſtandũ non eſſe, quia cũ hoc præcipuum ſit impetrantis fundamentum,plene probandum eſt,vt per Creſcen.dec.205.in fin.impugnan.regulam Caſſad.8.de verborum ſign.Semiplenæ autem probationi acquieſcere deberemus, quando eſſemus vltra montes, vel in cauſa difficilis probationis, vel tantum de obitu in genere.Put.dec.171.lib.3.num.4.non autem debitu ipſo,tempore,& perſona,quæ obijt tractaretur, vt per eundem Puteum dec.266.eodem lib.nu.4. vtroque tamen caſu Auditor Cam. in hoc iudicio ſemper ſtetit hiſce ſemiplenis probationibus,tanquã in cauſa ſummaria,tã quoad ſolemnitates iudicij, quã quoad probationes,vt tenet,Bar.in l.3.§.cauſæ in fin.ff.de Carb.edic. Vbi dicitur,quod iſta eſt cauſa ſummaria, quia dantur breuiores dilationes,vt per eundem Bart.in l.ſi quis à liberis.§ ſi quis ex his. ff de lib.agnoſ.Abb.in c.dudum. il.2.nu.28.de elect.Rot.dec.25.nu.5. de appell.in antiq.In his igitur cauſis ſummarijs leuiores probationes habentur

habentur pro plenis probationib. Ex prædictis rationib. Locatenentes, qui pro tempore fuerunt A.C. arbitrati fuerunt, has ſemiplenas probationes pro ſufficientib. probationib. reputari, & licet, vt dictum eſt, in hoc iudicio exequutionis Breuis, cum illud comparetur interdicto adipiſcendæ, ſemiplena probatio ſufficiat, Bart. in l. Iudices, nn. 3. C. de Iudicijs. Rol. conſ. 50. nu. 10. lib. 2. attamen ſi iſta ſemiplena probatio reſultaret ex dicto vnius tantum teſtis non eſſet attendenda, Roland. dict. conſ 5. nu. 16. Secundum autem extremum nedum A.C. verum etiam Rota cenſuit ſufficienter probari per leuiores probationes; Anton. Aug. dec. 243. lib. 3. & quod Rota non ſoleat exigere multum ex actas probationes, ſed contentatur ſolum de ſemiplena probatione, in vna Regien. Parochialis, coram Chiſanen. in diuer. 162. ratio ibi affertur, quia non agitur principaliter de veritate contentorum in Breui ad gratiam canonizãdam, ſed incidenter ad effectum remou. intruſum ne cum peccato percipiat fructus quo caſu ſufficit ſemiplena probatio. Agid. deciſ. 99. Pariſ. conſ. 13. nu. 22. lib. 1. & quod ſubſtentatio litis ſufficiat cum alio adminiculo, vt in vna Crem. Parochialis Sancti de Regazolis, contra d. Petrum Baſſanum coram Capitaq. Non te fugiat inſuper,
16 quod quando datur Breue ad fauorem literarum prouiſionis, cum clauſula (ſi, & poſtquam litteræ Apoſtolicæ exhibitæ fuerint) quamuis non defuerint, qui in Bræuis eiuſmodi exequutione litterarum prouiſionis narratiuam de neceſſitate verificandã fore aſſeruerint; puta fructuum valorem, & impetrantis habilitates, tamen de ſtylo tribunalis A.C. à Rota comprobato ſufficit, clauſulam, conſtito, in Breui expreſſam verificare, & litteras Apoſtolicas producere, & ſic de facto exhibere prouiſionem factam fuiſſe, vt inferius probabimus, quia in hoc iudicio non agitur vigore litterarum, in quibus
17 præmiſſa narrãtur, ſed Breuis in quo de prędictis nullũ prorſus verbum, ſed ſolum prouiſio iam facta, & litteræ expeditæ narrãtur, quæ narratiua in hoc, vt dixi, ſufficit ſi de facto verificetur. Breue enim verificatum circa clauſulam, conſtito, exequutioni demandandum eſt abſq. vlteriori verificatione. In iſta autem verificatione Iudex dicitur mixtus, in alijs vero merus eſt exequutor cum mera exequutio cõmittatur ſine aliqua parte Iudicis, vt in terminis per Anch. conſ. 297. nu. 7. ver. ſolũ enim Papæ, nu. 8. ver. & ſic meram ſibi exequutionem, ſequitur pro ſolemni Fel. in c. fin. nu. 13. ver. item amplia, de præſump. & in c. ſi conſtiterit in 5. de accuſat. Aliorum vero in breui narratorum, vt dictum eſt, verificatio nõ requiritur, ſed ſolum eius quod eſt poſitum in forma mandati, ſub dicta clauſula, conſtito, vt per eundem Anch. eod. conſ. Fely. in d. cap. fi. num. 25.

Palæot.

Digitized by Google

Palæot.deciſ.487.incip.prætendebatur, & alias fuiſſe reſolutum 18 teſtatur moder.Peruſin.in tract.de attent.par.c.4. in præfat.num. 47.His poſitis,ſententiæ declaratoriæ formulam ſubijcio Per hanc noſtram declaratoriam ſententiam,quam de iuris peritorum conſilio pro tribunali ſedentes,& ſolum Deum præ oculis habentes ferimus in his ſcriptis in cauſa, & cauſis vertentibus coram nobis inter Ill.D.Iulium Monterentium Cameræ Apoſtolicæ generalem Commiſſarium, & A. prouiſum Apoſtolicum pro ſuo intereſſe illi adhærentem agentes ex vna, & B intruſum in beneficio N. de quo eidem d A.auctoritate Apoſtolica prouiſum, ſeu prouideri conceſſum fuit,ſuper dimiſſione,& relaxatione poſſeſſionis, & fructuum dicti beneficij, rebuſq; alijs reum conuentum partibus ex altera, Dicimus pronunciamus,ſententiamus,decernimus, & declaramus prædictum B Excommunicationis,aliaſq; Eccleſiaſticas ſententias cenſuras, & pœnas in litteris Apoſtolicis in forma Breuis ſibi intimatis contētas,ob illarum non paritionē,ac eiuſdem beneficij non dimiſſionē,fructuumq; perceptorum,& qui percipi potuerūt, ac in futurum vſq; in diem realis dimiſſionis prædictæ decurrendorū nō reſtitutionē,dānabiliter incidiſſe,& incurriſſe:ipſumq; ſic excōicatum,& declaratum publice denunciandum,& ab omnibus Chriſtifidelibus arctius euitādum,litteraſq; declaratorias deſuper opportunas decernendas,& concedendas fore,& eſſe,prout declaramus,euitari mandamus,ac decernimus,& concedimus, ipſumq; in expenſis coram nobis legitime factis condemnamus,quarū taxationem, & fructuum liquidationem nobis,vel cui de iure in poſterum reſeruamus,omni meliori modo,&c.Hæc contra particularē intruſum ſententia fertur.Sed ſi contra Capitulū Vniuerſitatē, aut Collegiū,vel his ſimilia pronunciandum eſt cauſa publicum aliquod ſcandalum euitandi,non fulminantur ſtatim cenſuræ, ſed fertur ſententia modo ſupra deſignato his mutatis,(prædictos BB.canonicos,Capitulū, Vniuerſitatem,vel Collegium, niſi infra quindecim dies à die intimationis præſentis noſtræ ſententiæ,ſeu inſtrumenti eis facien.cōputandos realiter,& cum effectu ſententiæ ipſi paruerint, ex nunc, prout ex tunc ſuſpenſionis à diuinis interdicti, ingreſſus Eccleſiæ, aliaſq; Eccleſiaſticas cenſuras,& pœnas in eiſdem litteris contētas ob illarum non paritionem,poſſeſſionis,& fructuum non traditionē & conſignationem dānabiliter incidiſſe,& incurriſſe.Verum quia in Breuibus eiuſmodi, præter Eccleſiaſticas cenſuras, ineſt pœna priuationis beneficiorum,vt ſupra dictum eſt, ea ſtante, quandoq; beneficia rei conuenti certo modo impetrantur, ſed male etenim hæc ſententia non bene priuat; quia ſic condemnatus, ſi poſtea abſol-

abſoluatur,per abſolutionem in priſtinum reſtituitur,& conſequenter priuatio nulla redditur . Idcirco Iudicem minime erraſſe arbitror , ſi in hac ſententia priuationis huiuſmodi pęnam omitteret , præſertim dum contra Capitulum,& canonicos agitur, vt dictum eſt;cum rationi conſentaneum eſſe non videatur , canonicos pro re ad Capitulum in communi pertinente eorum proprijs beneficijs , vti ſingulares,& proprias perſonas priuari. Sicut dicimus de ſententia lata contra Vniuerſitatem,& homines tanquā occupatores caſtri; quæ non exequitur contra poſſeſſores rerum particulariū,Fab. dec.44.Gom.in dec.209.de dol.& contu. debitum enim vniuerſitatis non dicitur debitum ſingulorum, de per ſe ſingulariter conſide-
20 ratum,vt in l.ſicul,§.ſi quid vniuerſitati , ff. quod cuiuſq; vni.nom. Afflict.dec.400.num.2.Si vero reus conuentus per decem dies poſt publicationem ceduloni declaratoriæ nō paret, cedulono eiuſmodi publicato,& in actis Notarij cauſæ reportato citatur,ad videndum ſe aggrauari,& reaggrauari , vna cum inuocatione auxilij brachij ſecularis. In cuius citationis termino relaxatur brachium ſeculare,niſi ad primam diem cum intimatione. Formam illius vide in-
21 fra in poſtremo libro. Lata ſententia , ſequeſtrum etiam extra curiam,iuxta cle.1.de ſequeſt.poſſ.abſq;aliqua partis citatione cōceditur.Hoc ēt in eodem libro inuenies. Conceditur quoq; interdum aliud ſequeſtrum parte citata,in quo certi ſequeſtratores deputan-
22 tur,& citatur reus,ad videndum decerni,& concedi ſequeſtrum ſuper fructibus beneficiorū N.& concordandum de ſequeſtratore,ſeu ſequeſtratoribus,alias vidēdum per D.elegi,& deputari ex officio. Et tunc concedit iudex ſequeſtrū, in quo de partium conſenſu , vel ex officio aliquem ſequeſtratorem deputat : per quē mandat beneficij percipi fructus,& ſub ſequeſtro retineri,conſignandos ad omne mandatum Domini. De qua fructuum ſequeſtratione poſt ſententiam , vide Pariſ.conſ.44. vol.1. per tot. & ſimiliter quando ſequeſtratio fructuū, ſeu poſſeſſionis ſit facienda per modū prouiſionis,vide eundē Pariſ.conſ.41.n.3.li.1.Conceditur inſuper poſt de-
23 claratoriam ſententiam inſtrumentū ſubdelegationis alicuius in partibus,qui fructus beneficij ab intruſo perceptos liquidet : cuius exēplar in vltimo libro deſcripſi. Pro quo obtinendo citatur pars ad videndū ſubdelegari Iudices in partibus pro liquidandis fructibus beneficijs concordandum de illis , Notario,ac loco,ac loci loco,alias videndū per dominum eligi,& deputari ex officio,& conſtituendū procuratorem,qui dictæ liquidationi interſit,alias videndum decerni proceſſum per affixionem ad valuas Eccleſiæ loci de-
24 putandi , &c. Et ab his cenſuris nullo modo abſolutio datur , niſi

dimiſſa

Digitized by Google

25 dimiſſa benificij poſſeſſione,refectis expenſis,& fructibus reſtitutis in quibus intruſus fuit cōdemnatus, vel facta obligatione de illos ſoluendo facta liquidatione. Quibus non peractis reus nō abſoluitur,imo nec in petitorio auditur, prius quam doceat ſe paruiſſe in
20 poſſeſſorio,c.fi.de ord.cogn. Quod procedit ēt in hoc iudicio adipiſcendę,in quo reconuentio in petitorio non admttitur,non termi nato poſſeſſorio,vt per Menoc.in 4.rem.adipiſc.num.648.Et quod non admittatur dicta recōuentio,niſi prius refectis expenſis, & reſtitutis fructibus indebite perceptis,vt ſupra dictum eſt, vide text. in c.conquerente,& c.grauis,de reſt.ſpol.Abb.in c.fi. ſub nu.4. de ordin.cognit.Socin.conſ.12.nu.5.lib.1.tex.in l.acceptam, vbi Ang. num.2.& 3.C.de vſur.& niſi præſtita iuratoria cautione de parendo Sanctæ matris Eccleſiæ, & iudicis mandatis.Abb.in c.Apoſtolicæ,n.10.de except.Et hinc eſt,quod Signatura non ſolet in his reſcribere,niſi cum clauſula,parito Breui,& iudicato,quæ idē importare videtur,præſertim cum condemnatus ſit excommunicatus, & conſequenter agere non poteſt,c intelleximus,vbi Decius nu.6. de iudicijs,quod intellige,niſi de nullitate cenſurarum conſtaret, Put. dec.41.lib.1.nu.2.Rota in vna Segobien. operariæ 27. Iunij 1597. corā Illuſtriſſimo D.Cardinali Pāphilio,tunc Rotæ Auditore, quia tunc cauſa cognita, & bene examinata datur abſolutio,vt per Caputaq.in cauſa Corduben. cenſurarum 24. Maij 1553. & alia corā Seraphino,die 12 Decembris 1579. Datur quoq; hæc excommuni
27 catio pro incerta quantitate,& fructibus adhuc non liquidatis, vt per Achil.deciſ.1.de ſent.excom.deciſ.183.in nou.Tamen publica ri nequit parte comparente, & offerente ſe paratum ſoluere facta illorum liquidatione,vt ſuperius ſcripſimus lib.1. c.27. Si vero pro incerta quantitate fructuum,præuia illorum liquidatione, pro dictis cenſuris habendis inſtabis,debitis ſeruatis proceſſibus tibi denegandæ non erunt,niſi forſan ex parte rei ab exceſſiua, & nimia illorum taxatione fuerit appellatum: quo caſu hæ cenſuræ ſuſpenduntur.l.ſiue pars.C.de dilat.

28 Et quoniam negotium cenſurarum multum habet ponderis, ne Notarij decipiantur à quibuſdam curialibus, qui vti nimis auidi ſuas expeditiones celerius conſequendi illas maiori, quam poſſunt celeritate à Iudice,& Notario extorquere curant, animaduer tant ipſi Notarij, quod ſi contra Capitulum, & Canonicos tanquā contumaces,& inhobedientes ad cenſuras procedi contingat, licet plures ipſorum tanquam ſingulares Canonici nominati ſint, ſi de re ad Capitulum pertinente tractatur, non propterea contra ipſos vti ſingulares, (illos proprijs nominando nominibus)

cen-

Digitized by Google

cenſuræ conceduntur ex ſupradictis,& ex deciſio.Rot.315. de ſent. excom.in antiq.quod intellige de his,quæ conſiſtunt in iure ; ſecus videtur dicendum de his quæ in facto conſiſtunt,quia tunc cū quolibet parere teneatur, ob non paritionem poterunt ipſi ſic moniti tanquam ſingulariter ſinguli excommunicari,vt per Innoc. in cap. eam te.nu.9.& poſt eum Felyn.nu.13.de reſcr. Gemin.in c. Roma. §.in vniuerſitatē,nu 3.de ſent.excom.in 6.pro intelligentia autem eorum,quæ in iure,& quæ in facto conſiſtere dicantur ad eos recurre,à quibus omnia latiſſime explicantur.Et inſuper animaduertant Notarij,quod quando ſunt moniti Canonici,& Capitulum,contra quos paſſim hæc monitoria diriguntur , cum , vt plurimum ad eos traditio poſſeſſionis pertineat,quatenus debeant immiſiſſe A.prouiſum Apoſtolicum in poſſeſſionem beneficij,cum clauſula, amoto quolibet detentore , Capitulum per intruſi nominationem non liberatur;cum appoſita ſit in Breui clauſula abſq; vitio ſpolij, & attentatorum,vt per Put.deciſ.17.lib.1. Ab alijs vero cenſuris extra

30 Curiam latis,non tamen ab ordinarijs ex cauſa reſidentiæ, viſitationum,morum,correctionum,vel alia cauſa à Sacroſancto Tridentino Concilio prohibita, A. C. introducta coram eo appellationis cauſa,paſſim ad effectum agendi abſoluere conſueuit , Aug.lib.3. deciſ.131.præſertim ſi de nullitate dicatur,Put.dec.3.hoc tit.Am-

31 plius ſi appellatione pendente fuerit in partibus appellatum ; ſeu pendenti termino ad appellandum pignora reo conuento ablatæ fuerint data per appellantem idonea cautione de ſtando iuri,et iudicatum ſoluendo A.C.per particulare decretū illa reſtitui mādat, et mandatum de reſtituendo in forma ſolita concedit , et ſi appellans fuerit excōicatus;eum ad effectum agendi abſoluit,iuxta diſpoſitionem c.venerabilem,de exceptionibus , & redeundo ad articulum dictarum cenſurarum dicendum erit , quod reo à cenſuris in curia latis non niſi cum plena cauſæ cognitione , abſolutio datur , vt ſupra oſtenſum fuit. Porro hæc declaratoria ſententia ex quadā potius inueterata conſuetudine,& ſtylo tribunalis,quam debita iuris diſpoſitione ſub ſuperius expreſſa forma ferri videtur.Quia,antequam ad declaratoriam incurſus cenſurarum deueniatur requiritur primo,quod cenſuræ ſint fulminatæ, aut in Breui, aut litteris monitorialibus,vt per Peregrin.in vna Abricen. ſeu Aloricen.nullitatis penſionis bo.me.Ill.Card.Carpen.dec 258 Vbi autem apponitur pęna excommunicationis, non ſunt ipſo facto excommunicati,ſed veniunt excommunicandi : eſt enim illa pœna,quædam comminatio , niſi aliud ex coniecturis appareat , dicit Abb. in cap. ex reſcripto,nu.11.de locato, & conducto. Cum ergo in Breui non

ſint

ſint cenſuræ fulminatæ,ſed dumtaxat comminatæ , opus eſt , quod antequam quis declaretur,contra eum excommunicationis ſententia præcedat,videlicet verbum,excommunicamus,&c. Et poſtmodum ad declaratoriam procedatur. Et quod excommunicationis , vel ſuſpenſionis ſententia non ſit ferenda , niſi canonica monitione vt ſupra præmiſſa,& niſi pro contumacia,ſiue inobedientia, aut non paritione,atteſtatur Abb.in c.reprehenſibilis. n. 1. & 3. de appell.Declaratoria autem non eſt proprie excommunicatio, ſed ſolummodo excommunicationis,aut alterius cenſuræ incurſæ denunciatio,& publicatio. Et ſi quis diceret , quod in eodem tribunali à multis annis citra , ita fuerit obſeruatum reſponderi poſſet , quod hoc fuit ante Concilium , & bene ; quia ante Concilij publicationem monitoria,citationes, & ſimilia expediebantur cum clauſula , ſub pęna excommunicationis,quam e xnunc,prout ex tunc contra inobedientes ferimus in his ſcriptis. Quæ clauſula poſt Concilium Tridentinum ſublata fuit : & ſic,propter illa verba,excommunicatio præceſſiſſe videbatur,& conſequenter ad declaratoriā ſub præſcripta forma bene poterat procedi. Verum prædicta ex abundanti dicta ſint,cum minime ſint immutanda,quę antiquam habuerunt conſuetudinem argum.l.minime.ff.de legi.et præſertim in Tribunali prædicto in quo longus , et diuturnus vſus cauſarum , tam in ordinando , quàm decidendo pro lege habetur , faciunt ea , quæ
33 ſolent allegari de efficacia ſtyli , per doct. in cap. fin. de conſuetud. et in cap. ex litteris , de conſtit. et cap. 11. de præbend. in 6. Et licet legibus , non autem exemplis iudicandum ſit , vt in l. nemo. C. de ſenten. cum ſimil. Burſat. conſil. 56. num. 5. Tamen quando apparent exempla plurium , & publicarum perſonarum ; tunc exemplis eſt iudicandum , ad not. in cap. quoniam , de iure iuran. Exempla enim reddunt rem clariorem, l. prætor , §. videamus. de coll. bon. Super hoc articulo exequutionis Breuis eſt aduertendum , quod licet regulariter in exequutiuis non dentur dilationes ad partes , vt per Aug. lib. 3. deciſ. 577. tamen id vidi
34 ſeruari, et locum habere, quoad reum volentem exequutionem Breuis impedire : non autem quoad actorem , cur paſſim remiſſo-
35 ria conceditur . Tutius tamen arbitror commiſſionem impetrare,quæ paſſim à Signatura conceditur cum clauſula , arbitrio Iudicis ; quia cum A. C. ſit Iudex delegatus , et exequutor Breuis , ordinaria iuriſdictio ceſſare videtur,vt in c. ſtuduiſti , de offic. leg. et cap.ſanè,de offic.deleg.et ob id abſq; commiſſione eiuſmodi dubium oriri poſſit,an remiſſoria concedenda ſit. Crederem tamen ,
36 remiſſoriam etiam reo,qui illam incontinenti peteret, dandam fo-

Digitized by Google

re,quia in iudicijs æqualitas ſemper eſt ſeruanda, vt habetur in c. 1,de re iud.in 6.& in ſign.Hyp.de Marſ.168.alios citan. vbi etiam ad relatum propoſitum habetur quod ſtante ſtatuto, quod reus nõ poſſit opponere aliquam exceptionem,vel defenſionem contra inſtrum.vel eius exequutionem ſi actor, qui petit exequutionẽ inſtrumenti liquidi habuerit aliquam dilationẽ ad probandum, & liquidandum,tunc durante tali dilatione, poterit ſimiliter reus reprobare,& allegare contra ipſam liquidationem & illam cõcernentia, non obſtante dicto ſtatuto. Et quia etiam licet A.C.ſit, vt dixi, Iudex exequutor, tamen litteras remiſſoriales decernendo videtur
37 aſſumere prout cũ effectu aſſumit partes iudicis, vt infra dicemus. Addo vlterius,quod Iudex remiſſoriæ eſt merus exequutor nec poteſt articulos admittere. Quare non auditur ad exequutionem Breuis agens,dum ad probandam beneficij valorem, aut aliquid aliud ſibi incumbens,informatione de partibus pro articulis formandis indigere,& idcirco in partibus articulos dare velle dicit; cum illi in Curia dandi ſint,vt Iudex cognoſcat,an ſint admittendi, vel ne,
38 non autem in partibus à Iudice remiſſoriæ;cum id ad ipſum pertinere non videatur,Fel.in c.cauſam,n.3.de Teſti Io.Paul.Thol.dec. 2.Pereg.dec.255.in fi.lib.2.Et propterea illos dãs debet à perſonis de partibus optime eſſe inſtructus ante illorũ dationem. Secus procedit in inſtrumento ſubdelegationis pro fructibus liquidandis, vt per Ant.Aug.in epit.de remiſſor.nu.14.(Hæc quoq; de Remiſſorijs viſa ſunt addere.) Vbi ſumus in eadem prouincia,infra tamen duas dietas, eſt in facultate Iudicis, vt vel inuitos faciat coram ſe teſtes exhiberi,per l.ſi quando. C.de fid. inſtrum. vel vt committat examen in loco ipſorum reſidentiæ. Tunc enim propter aliquam ſuſpicionem,vel magnitudinem cauſæ, poteſt Iudex arbitrio ſuo illos coram ſe euocare ſumptibus producentis,vt per Abb.in c.cum cauſam. de Teſtib.& atteſtatio.nu.22.& in c.ſtatutum.prope fin.l.6.de reſcript.Bar.& Bal.in quoniam.de Teſti. Vbi autẽ teſtes ſunt extra prouinciam,non debent arctari ad veniendum perſonaliter ad Curiam,ſed Iudex cauſæ per eius litteras remiſſoriales mandat Iudici teſtium,vt eos examinet,& eorum atteſtationes clauſas mittat, reſcribendo quanta ſit eis fides adhibenda,Abb.in cap.conſtitutus. nu.5.de fideiuſſoribus præſertim quando ſumus,vt dixi, in longinquis partib.in d.c.cum cauſam,de Teſt. & in l.ſi quis ex litigatoribus.ff.quemadmo.teſta.aperi.Inno.in c.quoniam contra. de prob. Præmiſſa autem proxime relata non ita procedunt in cauſis criminalib.in quibus examen teſtium committi non debet,etiam ſi eſſemus in longinquis partibus; ſed ſunt iſti teſtes euocandi ad Curiam,

Digitized by Google

tiam,& examinandi in præſentia Iudicis, vt in auth. apud eloquentiſſimum C.de fid.inſtrum.vbi Cyn.& Abb.d.cap. cum cauſam nu. 22.& Authen.de Teſti.§.& quoniam,& de hoc vide gloſ.in clemen. vnica de off. deleg. & extra de iud.c.at ſi Clerici. Intellige tamen, quo ad teſtes Iudici,& illius iuriſdictioni ſubiectos,qui ad veniendũ cogi poſſunt; ſecus quo ad alios teſtes,qui cogi non poſſunt ad veniendum ad Romanam Curiam; tunc enim ſiue teſtes examinandi ſunt pro ad excuſationẽ delicti,ſiue pro actore ad veritatem eruendam,vtroque caſu ſeruantur ea, quæ ſuperius dicta ſunt in cauſa ciuili,vt per Gemeſ.dec.226. & Clarum in eius practica crim. in §. fin. l. 5. quæſt.26. per tot.Aduertat tamen Notarius deputatus ad ſcribendum,quod dum iuramenta,& examen teſtium recipit,ea recipiat præcedente mandato Iudicis exequutoris, quia tunc vbicunq; reperiantur,& ſcribantur,ſiue in abſentia Iudicis, inter acta iudicii reputantur,& valent: quia reputantur tanquam facta corã ipſo Iudice,ex quo ipſius mandato facta ſunt,Paul.de Caſtr.in l.vinum,nu.3 ff.ſi cert.pet.Abb.in c.quoniam contra, de prob.nu.29. in fin.Et ſi ſecus fieret, licet Notarius atteſtatur ſibi iniuctum fuiſ-
39 ſe à Iudice,cum factum de præterito atteſtatur,ei nõ creditur,Afflict.deciſ.317.nu.3.Conſueuit A.C.dilationem ad probandũ duorum menſium, vel alias habita diſtantiæ loci ratione concedere; quod tempus regulariter à die conſignationis portitori factæ currere incipit,vt in vna Caputaq.Penſionis,coram Oradino 20. Decembris 1560.& alteri parti, aduerſus quam remiſſoriæ litteræ conceduntur aliam ſemper breuiorẽ dilationem impartiri,puta vnius menſis ad reprobandum,ſi reprobare voluerit perſonas ex aduerſo inductorum teſtium,eorumq; depoſitiones, ac ad probandum ei competentes exceptiones,& amplius dilationes ad probantis, vel reprobantis inſtantiam arbitrio ſuo prorogare, & ſeu nouam dilationem concedere præmiſſa partis citatione ad viden. prorogare, ſeu nouum terminum concedi,quia cùm ſtylus A.C.ſit,ad probandum prorogationes concedere, ne probationes pereant; pari ratione dicendum erit,ſi tamen cauſa fuerit ordinaria, reprobationis terminum prorogari poſſe: cum ſtylus in contrariũ non appareat, qui hoc impediat. Et licet teſtium reprobatio ſit à iure permiſſa, vt in c.præſentium de teſtibus,tamen in iudicio exequutiuo, ſiue ſummario non videtur neceſſaria conceſſio dilationis reprobatoriæ,Afflict.deciſ.351.nu.4.& 6. & de his dilationibus, quæ conceduntur ad probandum, & reprobandum,Vide Innoc.in c.licet dilectus,de Teſt. & atteſtationib. Et attende,quod quamuis, pendente remiſſoriæ termino,Iudicis officium conquieſcat,vt in d.l. ſiue

X 2 pars

pars,ſuperius allegata; tamen ſi pars interim compulſoriales generales petit,poteſt Iudex ipſe illas concedere, Put. deciſ. 3. de dilat.Ratio,quia actus iſte non ad expeditionem cauſæ, ſed ad iudicij proſequutionem tantum tendit: & proxime dicta in cauſæ expeditione, non autem in illius proſequutione locum habent. Idem di-
40 co in teſtibus, qui pendente remiſſoriæ termino poſſunt in Curia examinari,Aug.lib. 3.deciſ.403.Remiſſoria autem in prima, & ſecunda inſtantia in beneficialibus non datur, niſi conſtet de fumo, ac facta obligatione per petentem de ſtando vnicæ ſententiæ, vt per Veſtr.in lib.6.de remiſſ. ad partes, & illius proceſſu,nu.2.verſ. vſu quoque receptum.Vbi etiam habes,quomodo, & quo ad quos teſtes in cauſis criminalibus concedenda ſit,eod.tit.in annot. Crauet.num.16.& 17.In prophanis autem datur,quando eſt releuans, licet non conſtet de fumo,Caputaq.dec.68.lib.3.& in vna Cæſarauguſtana decimarum coram Oradino,29.Ianuarij 1557.(de his reimiſſorij conceden. in cauſis criminalibus habes late per Iac. Philipp.Por.in 4.concluſ.eo.tit.lib.4.) Litterarum autem remiſſoria-
41 lium, & compulſorialium exequutio licet cuicunque Iudici Sedi Apoſtolicæ ſubdita committi poſſit, tamen regulariter perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ committi ſolet: quia talis perſona Eccleſiaſtica poteſt compelli ad acceptandum c.paſtoralis,& ibi,Abb.in pen.not.& in c.quod ſedes,de offic. ord. nam non ſubdito inuito non poteſt cauſa delegari,ſed volenti tantum, Bar.in l.& ſi prætor,ff.de off.eius,cui mand.eſt iuriſd.Abb.in c. paſtoralis, in 4 not.Delegatus autem à principe poteſt cauſam ſubdelegare vnicuiq; etiam ſuo ſuperiori,& non ſubdito etiam inuito,vt per eundē in d.c.paſtoralis in pen.not.& c.ſane quia, de offic.deleg. Verum debet ſubdelegare perſonis in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis, quibus Papa ſolet delegare,vt per c.ſtatutum, de reſcr. lib. 6. alias ſubdelegatio non valet,vt per eundem Abb.in d.c.in fi.illius princ. de offic.deleg.Alex.conſ.77.col.2. volum.2. niſi tamen tantum nudum miniſterium committeret, Clemen. 1. vbi gloſ. ſing. de offic. deleg. Rot.deciſ.392.in antiq. de reſcript. Et quod examinatio teſtium in partibus commiſſa non poſſit alteri Iudici ſubdelegari, quia cenſetur electa induſtria perſonæ dicit Paul. Caſtrenſ. in l.Iudices, num. quinto, C. de fide inſtrumentor. Compulſoriales litteræ ab Auditore Cameræ in litis principio, parte non citata, Rot. deciſ.42.de probat. in antiq. & etiam pendente lite in qua-
43 cunque iudicij parte, citata tamen parte, conceduntur. Hæc autem eſt inter compulſoriales generales, & ſpeciales litte-
44 ras indifferentia. Hæc enim nunquam niſi parte citata, &

cum

cum termini præfixione relaxantur: quo pendente, Iudicis officium conquieſcit, & ad cauſæ expeditionem procedi non poteſt, vt ſupra probaui; & deinde dantur prorogationes, vt in remiſſorijs, vt in vna Toletana de Gallebagna coram Veſtrano, 18. Nouembris 1551. Illæ vero generales proceſſum non retardant, & decernuntur etiam feriarum tempore, quamuis cauſa commiſſaria ſit, Put. dec. 361. in fin. lib. 1. Redeundo igitur ad dictarum litterarum
45 remiſſorialium materiam Dicendum erit, quod licet remiſſoria pro inſtrumentis producendi in cauſa ad Rom. Curiam deuoluta non detur, vt per Rot. dec. 218. de fid. inſtr. in nouis, datur tamen pro ſignis, ſigillis, & Notarijs recognoſcendis: & ratio, quæ ibi adducitur, eſt, quia illa ſunt probanda per teſtes quos ſecum adducere non poterat, nec tenebatur. Si tamen à Iudice remiſſoriali
46 non reciperentur, vtriq; fidem faceret, vt per Pariſ. conſ. 15. lib. 4. nu 6. tutius tamen eſſet, ad tollendum cauſam dubitandi, impetrare commiſſionem, in qua committatur, quod decernatur remiſſoria tam ſuper articulis, & receptione teſtium, quam etiam receptione inſtrumentorum, & iurium quorumcunq; quæ ad Romanam Curiã nequeunt tranſportari, & quæ vtraque pars duxerit producenda: eo enim caſu ne dum ea, verum etiam quaſcunq; reſponſiones, & confeſſiones partes ſuper articulis Iudex remiſſoria recipere valet; & ea omnia ab eo recipienda ſunt, quibus cauſa inſtrui poteſt, vt per Rot. deciſ. 14. in vlt. de Teſtibus nu. 3. & ſeq & alias dec. 589. in antiq. de probat. & teſtibus, & deciſ. 73. de Teſtibus, & remiſſ. in nou. In quo remiſſoriæ articulo non videtur ſilendum quod licet terminus vnius, vel duorum menſium, qui in ea præfigitur intelligatur præfixus, tam quo ad receptionem iuramentorum teſtium, quam illorum examen quia non ſufficit, teſtes producere, niſi intra illud tempus examinentur, vt per citatos in eadem deciſ. 14. nu. 1. & ſeq. Tamen cum interdum accidit, quod propter multiplicitatem articulorum & interrogatoriorum, vel difficultatẽ conducendi teſtes
49 ex pertibus longinquis, propter quæ euenit, quod productio, & receptio infra tempus impleri non potuit. ideo Rota de æquitate tenuit ſufficere teſtes productos, & iuratus fuiſſe in tempore, licet examinatio poſtea facta fuerit, vt ibi in fin. Expleto autem examine, citabitur pars aduerſa, ſiue illius procurator, ad videndum mandari collationari cum proprijs originalibus copiam eorundem teſtium, & ea, quæ collationanda ſunt, & collationi huiuſmodi intereſſendum, ſi voluerit, alias videndum eam fieri ſine eius interuentu. Qua citatione facta, & in actis relata, præcedente Iudicis decreto, collatio fiet. Et demum præmiſſa alia citatione, ad

videndum ſuper omnibus decretum,& auctoritatem Iudicis inter-
poni,& mandari omnia in rotulo remiſſoriæ introcludi,ſigillo Iudi
cis obſignari,& obſignatum ad Rom.Cur.& ſuum Iudicem, qui re-
miſit,tranſmitti. Et idem dicendum,& faciendũ erit de dictis litte-
ris cõpulſorijs,mutandis mutatis,ita, vt ſupra tradit Veſtr.in lib.
6.ſui tract. nu.10. In hoc autem articulo remiſſoriæ aduertendum
eſſe cenſeo, quod ſi pars petens remiſſoriam potuit teſtes examina
ri facere hic in Curia,ſeu loco iudicij,& neglexit,& ſic teſtes receſſe
runt,non poteſt petere remiſſoriam ad locum vbi ſunt,vt per Paul.
de Caſtr.in §.tutor.in fin.citatum per Afflict.dec.137.ſub nu.4.vbi
dicit,hoc eſſe menti tenendum.Hæc de remiſſorijs, & compulſorijs
dicta ſufficiant. Ad propoſitum exequutionis Breuis negotium re-
deamus Si poſt Breuis exequutionem ex Commiſſarij parte petitã
contingat prouiſum Apoſtolicum litteras Apoſtolicas ſuæ proui-
ſionis in forma gratioſa ſub plumbo expedire,illis exhibitis,& præ
uia rei citatione,ad dicendum contra &c. & videndum decerni mã
datum de immittendo prouiſum in poſſeſſione beneficij, de cuius
poſſeſſione agitur,Iudex mandatum concedit modo, quem in vlti-
mo libro deſcripſimus. Hæc addo. Supra relati quatuor termini,
49 quos in hoc exequutionis Breuis iudicio ſeruari dixi, non ſeruan-
tur ex parte rei conuenti abſolutoriam petentis, verum ſeruantur
ad libellandum,articulãdum, & reliqui termini beneficialibus cau
ſis ſeruari ſoliti. Conſolo tamen reo, vt in commiſſionem impe-
tret,& illius vigore aduerſario terminum aliquem breuem, & pe-
remptorium ſubſtantialiũ loco,ad docendũ de ſuis iuribus,ac alias
ad probandum quicquid vult,& poteſt præfigi,petat. Quo effluxo,
& nihil,quod releuet,docto,Auditor Cameræ ad expeditionem cau
ſæ procedat, & ſentẽtiam abſolutoriam ab impetitis per agentem
50 in præſenti iudicio in rei fauorem ferat.Præmiſſis etiam addo dif-
ferentiam inter exequutorem,& Iudicem.Quæ eſt,quod exequutor
eſt ille, qui principaliter datur ad exequendum, & ſecundario ad
coercendum. Iudex vero principaliter datur ad iudicandum inter
contendentes,ſecundario ad exequendum,Abb.in c.fin.col.4.verſ.
ſed tu attende,de præſumpt.& in c paſtoralis.§.quia vero,nu.3. de
offi.deleg.Confirmatur præmiſſa ex illa clauſula, quæ in Breui ap
ponitur,videlicet contradictores,&c.quæ extenditur ad coertionẽ,
non autem ad iuriſdictionem,vt eſt gl in d.c.fin.quæ tamen intelli-
genda eſt,vt talis Iudex poſſit coercere illos, qui de facto, non au-
tem,qui de iure ſe opponũt,vt ſupra retulimus.Hinc eſt, quod poſ-
ſeſſor beneficij,quem regulariter intruſum appellamus, non tene-
tur dimittere poſſeſſionem ad ſimplex mandatum exequutoris;

quia

quia in hoc poteſt reſiſtere de iure, Staphil.in eius tract. de litteris gratiæ,& iuſtitiæ. Poſſeſſor autem nolens dimittere poſſeſſionem ſine cauſæ cognitione,non dicitur indebite contradicere, cap fin. de præben.& in c.ſuper litteris, in fin. de reſcript. Rebuff. in forma bonæ prouiſionis,in verbo contradictores.Quis autem dicatur in-
51 truſus,habetur in deciſione Rotæ 414. in antiquis, quod habens beneficium ab eo,qui titulum dare non poteſt,ille dicitur intruſus. Et reliqua de intruſione, vide Gig.in Epithoma de intruſo,per totam Intruſus autem, lite pendente, nedum non poteſt impedire exequutionem ſententiæ latæ contra prin um rectorem,ſeu poſſeſſorem beneficij,ſed etiam exequutio datur contra talem intruſum, Creſcen.217.& dec.238.in fin.Achill.deciſ.2. De tertio. Caputaq. deciſ.287.lib.1.in manuſcript.Couar pract. quæſt. cap.15. num.7. *Amplius antequam ab hoc exequutionis breuis articulo recedam, & illi finem imponam hæc pauca infraſcripta refero; quod ſcilicet ea.qua ſuperius diximus de ſententia abſolutoria pro reo obtinenda contra actorem, Iudex non ita de facili ad illius abſolutionem deueniet,ſed cum grano ſalis cauſa mature diſcuſſa, & omnibus rei circumſtantijs conſideratis, & demum non niſi prauio reſcripto Sanctiſſimi,quoniam verificata clauſula,conſiſto de ſubreptione breuis,dici non poteſt, cum paria ſint narrata eſſe vera, vel de illorum falſitate,ſeu ſubreptione,& obreptione,dici non poſſe,vt tenuit Rota,coram R.P.D.Pamphilio, in vna Pampilonen. Archidiaconatus 19.Martij 1593. cui etiam abſolutioni videtur obſtare doctr.Iaſ.in l.qui condemnare,ſub nu.4.ff de re iudic.vbi habetur quod ſi Papa mandat alicui, vt aliquem excommunicet, non poteſt tamen abſoluere,quamuis excõicatio, & abſolutio in eadem conditione cenſentur, quia huic tanquam exequutori ſit commiſſio ad certum articulum,allegat gloſ in cap.cum inferior de maior. & obed & lõgius in hoc exequutionis articulo præſertim de exceptionibus admittendis, & non admittendis, cumque id mei inſtituti non ſit, de his hactenus.*

DE EADEM EXEQVVTIONE BREVIS. Cap. VIII.

1 *Oris aperitio neceſſaria contra decretum irritans.*
2 *Secus non verificata clauſula conſiſto.*
3 *Quomodo ſit pronunciandum contra breue.*
4 *Proceſſus factus ad inſtan. prouiſi Apoſtolici validus eſt, & quare.*

1 Vltra relata in prox.præced. cap. non videntur ſuperflue referenda, quod verificata clauſulæ conſtito, de qua in breui, quia tunc illi ſe opponenti laudabilis eſt oris apertio contra decretum irritans,& clauſulam ſublatam, &c.obtinenda à Sanctiſſimo D. N. in eius ſignatura, iſtæ enim duę clauſulæ ſic vnitæ claudent os iudici cognoſcendi de defectu intentionis Papæ concedentis,& propterea neceſſaria eſt commiſſio ſiue ſupplicatio,vt ſupra obtinenda, quæ aperiat os iudici ſuper dicto defectu cognoſcendi,& iudicandi, ut habetur in deciſione Rotæ in vna Corduben.Portionis in infraſcripta deciſione citata, tamen non ita videtur dicendum in exequutione breuis,quod expediri ſolet conſtito de vacatione beneficij in menſe reſeruato,vel alio modo inducente reſeruationem propter quam ſimilia breuia conce-
2 duntur, quia tunc clauſula conſtito non verificata non videtur locum eſſe illius exequutioni,& conſequenter Iudex ad rei conuenti inſtantiam puto,quod valide pronunciet non eſſe locum illius exe-
3 quutioni,& propterea cum à moleſtijs ſibi illatis abſoluendum fore,& eſſe, & huic artic. poterit applicari dec. Rotæ facta in cauſa Vicen.Beneficij inferius ſcripta,vſque adeo, quod ſi gratia non iuſtificetur decretum irritans tanquam acceſſorium non operatur aliquem effectu,& poſſeſſorem non priuat, vt tenuit Rota in vna Cuſen.Cappellaniæ, die ven.26. Octob.1601. coram R.P.D. Rodien.& in alia Vicen.Beneficij tenoris infraſcripti.

4 Silentio etiam non eſt inuoluendum in hac breuis exequutione, quod cum alias incontingentia facti in vna Gerunden. beneficij inter alia fuerit dubitatum in Rota de nullitate ſententiæ A. C. latæ pro exequutione breuis impetrati nomine Cameræ,& Prouiſi Apoſtolici ſub prætextu, quod Commiſſarius Cameræ nunquam fuerit in cauſa citatus,vt coram R.P.D. Litta, die Ven. 19. Aprilis 1602.in qua inter alia fuit per DD.reſolutum nihil eſſe cum nomine Commiſſarij fuerit dumtaxat interpoſitum ad commodum prouiſi Apoſtolici, qui fuit Franciſcus Maza,de cuius principali intereſſe agebatur. Vnde ſatis eſt,quod ipſe ſemper fuerit citatus gloſ. in l.de vnoquoque,vbi paſſim hoc not.dd. de re iudic. Idem etiam fuit reſolutum in alia Aegitamen.beneficiorum,coram fel.rec.Clemente Octauo tunc Rotæ Auditore, 19.Ianuarij 1575.

R.P.D.

Digitized by Google

R. P. D. PAMPHILIO

Vicen. Beneficij Sancti Martini,

Lunæ 25. Februarij 1600.

EPITOME.

Eiectus à poſſeſſione beneficij vigore ſententiæ latæ in exequut. breuis non iuſtificati reſtituendus eſt, quia intelligitur clauſula quod defunctus deceſſerit in poſſeſſ. ſede Epiſcopali vacante, ex qua inducitur reſeruatio propter quam huiuſmodi breuia concedi ſolent.

SVMMARIVM.

1 *Reſtituendus eſt eiectus à poſſeſſione beneficij vigore ſententiæ in exequutione breuis non iuſtificati.*
2 *Et quare.*
3 *Non conſtito de reſeruatione beneficij nulliter proceditur ad exequut breuis, in quo intelligitur clauſula conſtito &c.*
4 *Et datur actio ſpolij.*
5 *Etiam ſi in breue ſit appoſita clauſula abſque vitio ſpolii.*
6 *Clauſula abſque vitio ſpolii propter verba ſtante reſeruatione, & quia eſt anteceſſoria recipit conditionem principalis diſpoſitionis quatenus breue ſit verificatum.*
7 *Aſſignatio beneficii, ſeu inſtitutio Sede Epiſcopali vacante, ſpectat ad Cap.*

1 FVit concluſum reſtituendum eſſe Benedictum ad poſſeſſionem beneficij, à qua fuit eiectus vigore ſententiæ latę
2 in exequutionem Breuis non iuſtificati, intelligitur enim clauſula conſtito, quod defunctus deceſſerit in poſſeſſione Sede Epiſcopali vacante, ita vt exinde inducatur reſeruatio propter quam huiuſmodi breuia concedi ſolent, & cum in hac cauſa
3 reſolutum fuerit hoc beneficium non eſſe reſeruatum nulliter fuit proceſſum ad exequutionem, & conſequenter datur actio ſpolij, vt
4 fuit deciſum in cauſa Salamantina Canonic. de anno 1572. coram Oradino,

Oradino,& in alia Corduben. Portionis de anno 1575. coram Ru-
5 beo,vbi quod hoc procedat etiam ſi adſit clauſula abſq; vitio ſpolij,
6 quæ propter verba,ſtante reſeruatione huiuſmodi,& etiam quia eſt anteceſſoria recipit condition. principalis diſpoſitionis quatenus breue ſit verificatum. Put.dec.1 lib.1. Et de clauſula ſublata,poſita in breui adeſt deciſio Illuſtriſſimi Blanchetti in Vrgellen. Canonicatus de anno 1572. Nec viſum fuit dominis obſtare in contrarium exaduerſo deducta,quia non concludunt liberam collationem Epiſcopi,quæ neceſſaria eſt ad effectum,vt beneficium comprehendatur ſub regula reſeruatoria beneficiorum vacantium ſede Epiſcopali vacanti,quæ capit ea tantum beneficia quæ ſunt libere collationis Epiſcopi, & excipit alia quorum diſpoſitio eſt Epiſcopo communis cum alio, vel alijs, aut etiam ad alterius præſentationem,vel electionem pertinent, prout eſt illud de quo agitur, vt latius habetur in deciſione in hac cauſa facta. Quæ dicuntur de defectu tituli colorati,non placuerunt DD. ſtante prouiſione Benedicti Sede Epiſcopali vacante obtenta ab Archidiacono Vicen. ad præſentationem capituli,quod præſentando Benedictum coram Archidiacono.

7 Videtur in neceſſarium antecedens conſtituiſſe illum Vicarium ad faciendum aſſignationem dicti beneficij, ſeu inſtitutionem, quæ ſede Epiſcopali vacante ſpectat ad capitulum,cap. 1. de inſtit.in 6. Abb.in c. auctoritate extra eodem tit.

Quæ deducuntur contra fidem iurium productorum à Benedicto erunt particulariter videnda.

DE EAD. EXEQVVTIONE BREVIS Apoſtolici. Cap. IX.

Reſolutio ſignaturæ,quod opponente ſe exequutioni Breuis remiſſoria non conceditur.

ET quoniam hæc materia exequutionis Breuis eſt nobiliſſimæ importantiæ,& ſatis quotidiana,ideo plenius pertractanda,& hæc quoque vltra iam dicta non inutile addere viſum eſt, nec ſuperflue aliqua alia referenda circa remiſſoriam concedendam Reo contra actorem agentem ad illius exequutionem,quod cum nuper, ſeu alias contigiſſet in facto in vna Hiſpanen. Canonicatus diſcuti coram A. C. an concedenda ſit remiſſoria,& demum per R.P.D. Beninum tunc eiuſdem A. C.in ciuilibus locumtenen. partibus plene informantibus in voce, & in ſcriptis

Digitized by Google

ſcriptis cum Procuratoribus,& Aduocatis, decretum fuit remiſſoriam fore concedendam cum clauſula ſine retardatione vlterioris proceſſus exequutionis breuis, à quo decreto pro parte actoris agentis ad dictam Breuis exequutionem appellatum extitit. Vnde propoſita commiſſione in Signatura iuſtitiæ, partibus plene informantib. fuit in ea reſolutum remiſſoriam non fore concedendam; & inſimul ab eodem ſignatura ordinatum eid. R.P.D. Locumtenenti quatenus eundem actorem appellantem ab illius decreto reponeret ex deductis in informationibus Aduocat. quas vna cum alijs ex aduerſo datis,& deciſionibus hinc inde deductis pro clariori intelligentia hic imprimendis curaui.

R.P. Videtur reijcienda commiſſio appellationis à decreto remiſſoriæ. Quia eſt interloquutorium, quod propterea tam ex Concilio ſeſſ. 24 c.20.quam ex regula Cancellariæ 36. non recipit appellationem.

Non obſtat aſſerta iniuſtitia Decreti Remiſſoriæ, eo quod in iudicio ſummarijſſimo immiſſionis non eſt admittendus Reus,vt poſſeſſor ad probandum ſuam exceptionem. Quia reſpondeo, quod in iſta materia ſic diſtinguitur. Aut actor in iudicio exequutiuo immiſſionis probauit incumbentia, & reus fundata intentione per actorem petit dilationem ad proban.ſuam exceptionem, & reijcitur petitio rei,& ita procedunt,quæ in contrarium allegantur. Aut vero poſſeſſor in iudicio poſſeſſionis vult probare ſuã exceptionem antequam actor fundet ſuam intentionem, & ſic poſſit examinari teſtes intra tempus iudicij exequutiuij,& iſta probatio non eſt reijcienda,ſed eſt admittenda.Bart.in l.is à quo,num.3.ff.vt in poſſeſſ. legat.eſſe lic.Neuiz.conſ.56.num.3.& iſte eſt proprie caſus noſter. Quia pars aduerſa ex hactenus deductis non potuit iuſtificare conditionem Breuis circa familiaritatem Alphonſi. Vltra nec potius ſuper exequutione obtinere ſententiam. Ideo caute fecit hæc pars in petenda remiſſoria,& in præparanda ſua exceptione, & D. A. C. etiam prudẽter iuxta Teoricam Bart. eam decreuit ſine præiudicio, & retardatione proceſſus exequutiui.Quia ſi prius terminetur proceſſus,quam noſtra remiſſoria adueniat non admittit probationem alias autem ſi prius terminetur proceſſus,quam noſtra remiſſoria aduenerit de ea habebit rationem. Quia tunc vere exceptio, & probatio deducitur incontinenti, & exceptio quæ oritur ex ventre, & in continenti affertur nunqnam reijcitur gloſ.in l. ſi de vi, in fine, verſic. Item quæro, & ibi Bart. num. 3. Caſtren. num. 3. circa fin.& ſeq.ff.de Iudic.Bart.in l.vltima in ſecunda oppoſit.& ibi Dec.

Digitized by Google

Dec. num. 43. Zuccard. num. 321. C. de edict. Diu. Adr. tollen.

Non obſtat, quod in beneficialibus non detur remiſſoria poſſeſſori, niſi in vltima inſtantia, quia hic non verſamur in cauſa beneficiali cum non agatur de titulo, ſed de nuda poſſeſſione, Verall. deciſ. 99. prima par. Nec probationes in iſto iudicio faciendæ, poterunt aliquod præiudicium generare in ipſa cauſa, vbi de petitorio, & titulo beneficij erit agendum. Veral. deciſ. 82. incipien. in vna Occeſen. in manuſcript. Puc. deciſ. 171. erat commiſſa lib. 1.

Ex quibus &c.

Gabriel Falconius Aduoc.

R.P.D. SERAPHINO

Portunen. de Columna.

Luna 9. Aprilis 1576.

DOmini pro maiori parte tenuerunt remiſſoriam dari poſſe, ſed ſine retardatione, cum in materia iſta poſſeſſoria non ſoleat dari cum retardatione, ex eo quod in huiuſmod remedijs poſſeſſorijs non ſolent admitti exceptiones altiorem indaginem requirentes, nec illæ, quæ incõtinenti poſſunt probari per ea, quæ deducũtur à Dominis aduocatis Illuſtriſſimi D. Iulij.

Nec obſtat quod regula ſit, quod in prophanis paſſim datur remiſſoria ſine fumo, & cum retardatione, quia procedit in iudicijs ordinarijs, & licet aliquando detur in poſſeſſoris recuperan. & alijs exequutiuis, tamen procedit vbi exceptio proban reſpicit poſſeſſorium ipſum, non autem petitorium, ſed in caſu iſto exceptio propoſita contrauentionis non detrahit poſſeſſorio, niſi per viam petitorij, quod eſt ſuſpenſum; ideo non debet admitti exceptio percutiens petitorium, & quæ venit proban. in longinquis partibus cum in Saluiano non detur mixtura petitorii, & ita procedunt in contrarium allegata, an ſemper in omnibus poſſeſſoriis daretur remiſſoria ſuper articulis concernentibus petitorium, quod ſemper abſorbet poſſeſſorium.

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. DECANO

Oſcen. Canonicatus.

Lunæ 9. Martii 1592.

FAel. Rec. Greg. XIIII. prouidit de hoc Canonicatu D. Ludouico Virtu prætextu quod eſſet reſeruatus vigore regulæ octauæ per eum æditæ in qua reſeruat ſuæ diſpoſitioni omnia, & ſingula beneficia reſeruari ſolita, quæ à die obitus fæl. recor. Sixti V. prædeceſſoris ſui, vſq; ad diem aſſumptionis ſuæ ſanctitatis vacauerunt, & adhuc vacant, deq; illis per quoſcunque ordinis collationes, vſque ad diem prædictæ aſſumptionis diſpoſitum non fuerit vigore dictæ gratiæ obtinuit expediri litteras in forma breuis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ directas A.C. cum clauſula, vt conſtito quod Ioannes poſſeſſor de menſe Octobris obijſſet, & per ordinarium Collatorem vſque ad diem aſſumptionis ſuæ de eo menſe diſpoſitum fuiſset corporalem poſseſſionem apprehenderet.

Huius Breuis vigore proceſſum fuit coram A.C. qui tulit ſententiam declaratoriam contra Martinum de Santolana prouiſum à Capitulo Oſcen. quod prętendit ex quadam concordia antiqua habere ius conferendi Canonicatus dictæ Eccleſiæ pro tempore vacantes. Ab hac ſententia fuit appellatum, vt me adiuncto d. C. A. videretur an eſſet locus exequutioni Breuis, & quatenus illi locus eſſet, vt ego procederem in cauſa appellationis. Ideo emanauit dubium, an ſit locus exequutioni in caſu de quo agitur per huius reſolutionem diſcuſſum fuit. An exceptio Martini dicentis de hoc canonicatu fuiſſe prouiſum ante reſeruationem Gregorij legitima ſit, & probata, exhibuit autem prouiſionem d. Canonicatus ſibi factam à Capitulo ſub die ſexta Nouembris 1590. quæ præcedit reſeruationem per menſem, & inſtrumentum poſſeſſionis captæ tertia Decembris eiuſdem, nec non ad docendum de iure Capituli produxit quoddam tranſumptum ſtatuti Eccleſiæ editi. anno 1445. In quo cauetur vt collationes, & prouiſiones Canonicatuum, & præbendarum ſpectent ad Capitulum produxit etiam nonnullas collationes

per

per Capitulum factas,& dedit articulos ad probandum effectuationem,& obſeruantiam,quæ tamen iura, & teſtes non fuerunt admiſſi per A. C. ſed proceſſum ad ſententiam declaratoriam, de cuius exequutione agitur.

Domini tenuerunt non eſſe locum exequutioni Breuis, ſed eſſe in cauſa appellationis cum in actis conſtet de prouiſione Capituli, quæ præcedit reſeruationem,quæ licet per ſe, ſi nihil aliud doceretur non impediret exequutionem litterarum Apoſtolicarum, vt per Sarn.in allegat.quæſt.37.de triennal.tamen cum doceatur de iure capituli contrarium eſſe ſtandum.

Non obſtat quoad dicitur non probari concludenter iſtam conuentionem,ſeu ſtatutum ex quo non eſt in forma probanti,quia in hoc A. C. grauauit Martinum ex quo non admiſit eum ad probandum ſuam exceptionem,quæ omnino admittenda erat,cum orietur ex ventre ipſius Breuis.Bartol.in l.prima,§. & parui,verſic.5.quod ſi aut clauſulam Caſſad.dec.10.de reſeru.nu.2.Fab.dec.36.lib.1.Sarnen.in Compend.ſig.nu.84.Maxime cum hoc Inſtrumentum fuiſſet formiter productum, & verificabatur ex forma, & extractione, & & productione de eo facta in alia cauſa Oſcen.iuriſdictionis in Rota, & in omnem euentum debebat concedere dilationem ad *illud* formiter extrahendum.

Neque obſtat, qood cum dicta concordia non fuerit confirmata expirauit morte illius Epiſcopi cum quo fuit inita, quia præfata concordia fuit facta nomine dignitatis ſucceſſorum, ideo potuit à ſucceſſoribus obſeruar,prout de obſeruantia hoc caſu datur maximum argumentum, quod in hac eadem vacatione vacarent ſimul ex eiuſdem perſona dignitas,& Canonicatus Epiſcopus prouidit de dignitate,Capitulum vere de Canonicatu,& dati fuerunt etiam articuli ad probaudum obſeruantiam, quia erant admittendi, cum ex ea tribuatur fides ſcripturæ, quæ alias non eſt in forma probanti, vt per Bald. conſil. 400. libro quarto Aymon. conſil. 101. num. 4.

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. PENIA

Salamantina, & Adulen. Beneficij.

Die Mercurij 9. Iunij. 1599.

ROta cenſuit Don Ferdinandum Mexia de Mendozza non fuiſſe familiarem bo: mem: Cardinalis de Mendozza ad effectum, vt beneficia per eius obitum vacantia remanſerint reſeruata, nam cum ad iſtum effectum requirantur menſa, & dens Sarnen. in reg. de impetran. benefic. vacan. per obitum familiaris Cardinalis, quæſt. 13. & ex qualitate perſonæ receptione, & intentione ſeruien. colligatur quis ſit vel non ſit familiaris in caſu proprio, hæc omnia excludebant familiaritatem.

Primum, qualitas perſonæ Ferdinandi, qui cum eſſet Nepos Cardinalis ex ſorore ex nobiliſſima progenie, licet cum Cardinali conuerſaretur, non tamen morabatur in eius palatio tanquam familiaris ſeruiens, vel tanquam Nepos. & ſanguine Cardinali coniunctus. Neque Ferdinandus prætendebat D. Cardinali inſeruiere tanquam familiaris Sarnen. d. q. 13. Franc. in d. fin. de verb. ſignific. nu. 14. lib. 6.

Receptio etiam excludebat familiaritatem, quia Ferdinandus non fuerat receptus in Palatio Cardinalis, vt ſeruiret, ſed vt ſtuderet, & propterea deputatus illi fuerat Magiſter, qui eum in litteris humanioribus inſtrueret, ſicut quotidie actu inſtruebat. Vnde cum intentio Cardinalis recipientis non fuiſſet, vt Ferdinandus deputaretur ad aliquod honeſtum ſeruitium Cardinali impendendum, ceſſabat familiaritas eum ille dicatur familiaris in hac mateteria qui deputatur ad aliquod honeſtum ſeruitium impendendum, Franc. in dicto capitulo final. num. 14. de verborum ſignificatione lib. 6. Mandoſius in regul. de impetran. per obitum fam. Card. quæſt. 10. num. 3.

Denique intentio recipientis, & recepti familiaritatem penitus excludebant, nam notum erat Cardinalem non recepiſſe Ferdinandum, vt ſibi inſeruiret; ſed vt litteris operam daret, & ſtudia virtutum amplecteretur, & hanc Cardinalis intentionem probabat tractatus, reputatio, quia neque Cardinalis tractabat Ferdinandum

tan-

Digitized by Google

tanquam familiarem, neque Ferdinandus communiter reputabatur tanquam familiaris, vt teſtes aſſerebant, quod ſufficit ad excludendam familiaritatem Simonet.tract.de reſeruat. q 24. Bellamer. deciſ. 612.

Reſpectu Ferdinandi recepti ſatis probatum erat, eum non acceſſiſſe ad Palatium Cardinalis tanquam familiaris, ſed tanquam nepotem.

Neque prædictis obſtabant deducta per informantes pro Ioanne Gaetano. Quod Ferdinandus eſſet Commenſalis Cardinalis, & viueret illius expenſis, & quædam eiuſdem Cardinalis impetrata exequeretur, & coram eodem Cardinali ſtaret capite aperto, & ſimilia. Quia reſpondetur primo, quod ceſſante animo vtriuſque recipientis. & recepti iſta omnia non operantur familitatem. Sarnen. dicta quæſt. 13.

Secundo, Reſpondebatur Ferdinandum iſta omnia præſtitiſſe non tanquam familiarem, ſed tanquam Nepotem, atq; ex his reſpondebatur ad dicta teſtium pro contraria parte examinatorum quemquam non admodum vigerent.

HISPALEN.

ARCHIDIACONATVS

& Canonicatus.

R. P. Vel eſt ſignanda commiſſio, vel eſt ordinandum, vt D. Don Franciſcus reponatur à decreto remiſſionis. Quia in exequutiuis non datur reo remiſſoria etiam ſi pertatur ad probandum exceptionem, quæ de natura iudicij exequutiui admittitur, quia intelligitur ſi talis exceptio admiſſibilis incontinenti probetur, & ideo ſtylus Curiæ emanauit, quod decernatur mandatum, niſi infra tres probetur dicta exceptio admiſſibilis. Quia ſtylus Curiæ arbitratur id eſſe incontinenti, Galleſ. in ſua obligat. Camer. ad 4. par. q. 1. nu 17. & 18. cum ſeq. Ratio vero remiſſoriæ non eſt probare infra tres, nec in continenti, ideo bene ſequitur, quod in exequutiuis non detur remiſſoria.

Et idem eſt in iudicio adipiſcendæ, in quo reus non admittitur ad probandum exceptionem admiſſibilem, niſi in continenti probetur gloſ. viden. in l. ſecunda in verb. quamuis. C.de

Digitized by Google

de edict.diu.Adrian.tollen.& ibi Doct.omnes,& ſingulariter Iacob. de Sancto Georgio,num. 6. & 7. qui dicit eſſe in continenti,quando probaretur infra tempus, intra quod cauſa expediretur ſi talis exceptio non fuiſſet oppoſita.Dec.viden.in l.fin.C. de edict. diu. Adr. tollen.ſuo nu.43.verſ.non omitto.Menoch.de adipiſ.remed.4.num: 730. & ſeq.

Et ita in terminis, quod in poſſeſſorio adipiſcendæ non detur remiſſoria cum retardatione. Quia non admittuntur exceptiones altiorem indaginem requirentes, fuit reſolutum coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino in Perſuen.de Columna 9. Aprilis 1575. cuius copia datur in ſumm. num. 1.

Nec obſtat,quod eadem deciſio dicat,quod aliquando fuit data remiſſoria in poſſeſſorio recuperand. quando exceptio probanda reſpicit poſſeſſionem, quia procedit quando nulla probatio eſt facta ex parte actoris, ſi vero ex parte actoris aliqua probatio etiam ſemiplena eſt facta denegatur remiſſoria reo etiam in poſſeſſorio recuperandæ, quia non eſt permittendum reo petere remiſſoriam in iſtis materijs, poſtquam actor ſaltem ſemiplene in curia probauit.Caſſad.deciſ.2. de dilat. num. 2.

D. vero Don Franciſcus non ſolum ſemiplene, ſed etiam plene reſeruationem probauit.

Et eſt clarum, quia etiam ſi exceptio reſpiciat ipſum poſſeſſorium non admittitur reus ad illam probandam, niſi offeratur probatio in continenti.Rota dec.11.de reſtit.ſpoliat.in antiq. Put.dec. 197.lib.3.qui nu.4.dicit, quod omnis exceptio reſpiciens poſſeſſorium admittitur, & num. 6. & 7. dicit id eſſe verum ſi in continenti probetur,& non alias, & non eſt quidem probare in continenti petere remiſſoriam, quia id requirit altiorem indaginem, vt dicitur in d. dec.Portuen.

Deciſio igitur Portuen. intelligitur in poſſeſſorio recup. in quod proceditur ordinarie per tres ſententias de iure Canonico, & nihilominus non datur remiſſoria ſi actor ſaltem ſemiplene probauit in poſſeſſorio, aut adipiſcendæ, quod eſt remedium exequutiuum nunquam datur,præſertim poſtquam actor probauit. Quia non admittitur reus ad probandum,niſi velit in continenti probare etiam ſi exceptio poſſeſſorium reſpiciat,ad Rotam,& Put.vbi ſupra, & ad gloſſ in d. l. 2. C. de edict.Adrian.tollen. cum alijs ſupra allegatis.

Non obſtat, quod ſoleat dari remiſſoria cum clauſula,ſine retardatione, quia procedit quando iudex iudicij exequutiui eſt quoq. competens iudicij ordinarij, quia tunc datur ſine retardatione probationis fiendæ vigore remiſſoriæ, quæ poſſit ſeruire iudicio

ordinario. Neq; refert ſi dicatur, quod poterit eſſe, quod A.C. ſuperſedeat in expeditione cauſæ donec remiſſoria exequatur, & ad Curiam tranſmittatur. Quia iam vt ſupra dixi non poſſe dari talem remiſſoriam cum tali intentione differendi expeditionem, quia reus non admittitur ad probandum, niſi in continenti probet ad prælegata.

Maxime ex quo ex datione dictæ remiſſoriæ reſultaret aliud maximum inconueniens, videlicet quod pars aduerſa haberet remiſſoriam in beneficialib. nam poſtquam non poteſt dari in iudicio exequutiuo neceſſario illius effectus erit conferendus in tempus quando cauſa futura eſt beneficialis, in quibus beneficialibus non datur remiſſoria, neq; in petitorio, neq; in poſſeſſorio, niſi cum promiſſione de ſtando vnicæ ſententiæ, & poſito beneficio ſub ſequeſtro. Hercul. Senerol. de remiſſ. c. 17. ſub nu. 1.

Addo, quod aduerſarius non eſt legitimus contradictor, *ideo* non auditur appellando, vel excipiendo, ſed ſufficit, quod non amoueatur ab intruſione ipſo non citato, vt producat titulum *ſi vult* haberi pro legitimo contradictore, vt fuit reſolutum in ſignatura Iuſtitiæ, coram R.P.D. meo Carreto, qui deciſionem de ordine ſignaræ extendit, & in Rota coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino in Pientina beneficij 13. Aprilis 1578. cuius copia datur in ſummario num. 3. ideo tanto minus eſt danda remiſſoria.

Quare, &c.

Gyneſius Proÿda Aduocatus.

ILL.mo SERAPHINO

PIENTINA BENEFICII.

Veneris 13. Aprilis 1576.

FVit reſolutum, neque Fuluium, neque Nicolaum impedire poſſe quo minus procedatur exequutiue ad immiſſionem, non quidem Fuluius, quia per reſignationem amiſit ius, & poſſeſſionem itaque non eſt legitimus contradictor in hoc iudicio, neque etiam Nicolaus, quia eo citato fuit proceſſum ad ſententiam, à qua regulariter non datur appellatio, & non impedit exequutionem articuli immiſſionis. Neque obſtat, quod

Digitized by Google

quod poſt ſententiam fuit à Nicolao productus titulus Apoſtolicus, quia ad effectum impediendi exequutionem non releuat productio tituli poſt ſententiam, vt per Bart. in l. final. num. 19. per totum C. de edict. diu. Adr. toll. nisi per huiuſmodi titulum appareret de bono iure edentis, quod non applicatur caſui iſto, in quo potius detegitur contrarium, cum ſit poſterior tituli R.P.D. Martij, vltra multa alia, quæ in facto deducuntur, ex quibus detegitur non ius Nicolai illud, quod tradunt Doct. & præcipue Felyn. in c. fin. de præſumpt. Domini intellexerunt procedere, vbi contradictor, qui poſſidet, & exhibet titulum ante ſententiam, non autem poſt ſententiam, maxime in caſu iſto, in quo non reperitur cauſa appellationis, imo videtur per reſignationem denegata, cum mandet procedi ad vlteriora legitimam exequutionem, & poſtquam ſignatura, ſeu Princeps cauſa cognita, ita reſcribit, non poſſumus à forma reſcripti recedere, vt in ſimili deciſum fuit, die duodecima præſentis menſis in vna Lucana Canonicatus coram R.P.D. meo Bubalo, &c.

Hiſpalen. Archidiaconatus:

R. de Pater. Non conſtat de titulo aduerſariorum in actis Ideo non poteſt dici, quod ſint legitimi contradictores, & licet citati non ideo per citationem fuerint effecti legitimi contradictores, quia fuerunt citati tanquam intruſi, ex quo nemo poteſt remoueri ab intruſione non procedente prius citatione, cap. licet Epiſcopus, de præbend. in 6. Ideo cum non conſtet de titulo, non ſunt admittendi ad probandum nedum extra curiam per viam remiſſoriæ, ver. neq. in curia, vt dixi.

Nec eſt verum in facto, quod Cardinalis habeat indultum beneficiorum familiarium Cardinalium. Et quod iſta exceptio non reſeruationis ſit admiſſibilis in iſto iudicio non applicatur, quia in primis debebant aduerſarij oſtendere titulum, ideſt probare ſe eſſe legitimos contradictores, vt admitterentur ad probandum exceptionem admiſſibilem: ſecundo debet exceptio admiſſibilis probari in continenti, ideo cum remiſſoria ad partes non ſit probare in continenti non erat danda.

Non obſtat doctrina Bartol. in l. ſi is à quo, num. 3. ff. vt in poſſ. legatur, per quam dicitur exaduerſo, quod poteſt dari remiſſoria antequam familiaritas probetur, quia Bart. id non dicit, ſed dumtaxat dicit quod antequam actor probet poteſt admitti in exequutiuis reus ad probandum infra tantum temporis, infra quod veriſimile ſit, quod actor probare poterit ſuam intentionem.

Digitized by Google

Ex tribus igitur doctrina Bart. non ſolum applicatur, verum etiam facit contra partem aduerſam.

Primo, quia nos dicimus noſtrum principalem iam probauiſſe ſuam intentionem, & petimus expeditionem cauſæ,& citauimus ad ſententiam,quam non curauimus habere, quia R. P. D. Locumtenens decreuit remiſſoriam cum clauſula, ſine retardatione, & ſufficit nobis dixiſſe,quod probauimus, vt ordinarius non admittatur, quia ſi non probauimus poterit iudex dare abſolutionem aduerſariis, & ſic ſine remiſſoria habebunt eorum intentum, ſed quia probauimus adaerſarij petunt remiſſoriam, qua non egerunt ſi non probauiſſemus.

Secundo,quia quis dixit parti aduerſæ,non egemus tantum tempus ad probandum,quantum eſt neceſſarium pro exequenda remiſſoria in partibus,hoc enim eſt abſurdum, & ſi egeremus probationibus illas hic in curia poſſemus infra quatuor dies facere.

Tertio,quod ſufficit non ſolum probauiſſe, ſed etiam ſemiplene, vt reo non detur remiſſora,vt dixi in informatione.

Non obſtat, quod remiſſoria ſequuta coram A. C. faceret fidem in Rota, quia id procederet ſi fuiſſet exequuta antequam pronunciaſſet,ſed ſi prius pronunciat remanet ſine iuriſdictione,ideo non facit fidem, nam deciſiones exaduerſo allegatæ loquuntur de probationibus factis coram exequutore dum lis penderet coram eo, quæ coram eo non pendente non poterit examinari amplius.

Et quia vt cunque ſit remiſſoria non debet, dari, tum quia non datur in exequutiuis;tum quia non datur in beneficialibus,niſi poſito beneficio ſub ſequeſtro, & alijs adimpletis, de quibus in informatione.

Non eſt verum,quod cauſa ſuper poſſeſſione beneficij ſit prophana,quia eſt beneficialis ad effectum,vt tanquam talis ſit ſummaria, ſicut cæteræ beneficiales,addit.ad Veſt.in prax.lib.5.cap.1.de cauſ. ſum.ſub num.3. & ita ſeruatur, quod nec in poſſeſſorio, neque in petitorio datur remiſſoria in beneficialibus, nec Verall. exaduerſo allegatus applicatur,quia non loquitur ad iuſtum effectum vltra, quod in exequutiuis non datut,vt dixi remiſſoria.

Quare, &c.

Gymneſius Proÿda Aduocatus.

SI-

R. P. D. RVEDA

PROPONENTE.

Hiſpalenſis Archidiaconatus, Canonicatus, & Beneficiorum.

PRO

Ill. D. Cameræ Apoſtolicæ Commiſſario, & D. Franc. de Arugna pro eius intereſſe.

Contra

DD. Hieronymum Leyua, & litis Conſortes.

IVRIS CVM COPIA DECISIONVM.

Reſolutio Signaturæ A. C. Reponat.

DE EADEM EXEQVVTIONE BREVIS.
Cap. X.

Modus formandi inſtrumentum declaratoriæ contra Capitulum, ſeu Vniuerſitatem, vel Collegium, & aliqua alia de fructuum liquidatione.

1 HAEC exequutionis Breuis Apoſtolici materia eſt ſatis grauis, & propterea erit aduertendum, quod ſi contra Capitulum, Vniuerſitatem, aut Collegium ſententia declaratoria fertur, debet ferri cum modificatione apponendo ſemper, niſi infra 15. dies à die intimationis præſentis noſtræ ſententiæ declaratoriæ, ſeu inſtrumenti eis facien. computan. realiter, & cum effectu ipſi ſententiæ paruerint ex nunc, prout ex tunc ſuſpenſionis à diuinis, interdicti ingreſſus Eccleſiæ, aliaſque Eccleſiaſt. ſententias, cenſuras & pęnas in eiſdem litteris contentas ob illarum non paritionem, & fructuum non traditionem damnabiliter incidiſſe, & incurriſſe, quo ve-

ro ad intruſum habes formam, de qua in 4. lib. quodque in hoc caſu non ſufficiat, verbalis dimiſſio habetur in deciſione inferius ſcripta.

R. P. D. LITTA

PAMPHILONEN. DE IANZI.

14. *Decembris* 1598.

EPITOME.

Ne detur declaratoria non ſufficit verbalis, ſed requiritur realis, & effectualis dimiſſio poſſeſſionis.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria poteſt dari niſi infra certum tempus paruerit.*
2 *Fruſtra condemneretur niſi ſequeretur compulſio paritionis rei iudicatæ.*
3 *Dimiſſio verbalis non ſufficit; ſed facto deſiſti debet.*
4 *Factum magis, quam verba expectantur.*
5 *Pro fructibus non liquidatis non datur declaratoria.*
6 *Pro expenſis quando poſſit dari non obſtante appellatione.*

1 Domini cenſuerunt poſſe dari declaratoriam contra Antonium, niſi infra certum tempus paruerit, quoad realem, & effectualeem dimiſſionem poſſeſſionis beneficij de quo agitur ea moti ratione,
2 quia fruſtra quis condemnaretur niſi ex poſt facto omnis iuris remedio compelleretur
3 cum effectu parere iudicato.

Nec ſufficit in hoc caſu verbalis dimiſſio, quam fecit Antonius ſtante, quod in partib. non deſiſtit facto, & per interpoſitas perſonas, vt ex litteris miſſiuis conſtat probare impedimentum ne dictæ ſententiæ Rotales exequutionis demandaren-
4 tur, quo fit, vt hoc in caſu magis factum expectari deberi, quam verba,

Digitized by Google

verba, quæ malitioſe, & ad elidendum Rotæ iudicium proferuntur, ad tex. in l. 1. & per totum titulum. C. plus valere, quod agitur.

5 Quod ad fructus, in quibus idem Antonius fuit condemnatus. Domini tenuerunt non poſſe dari declaratoriam, ex quo non ſunt adhuc liquidati, vt fuit tentum in vna Salamantina profeſſionis, 26. Iunij proxime præteriti anni, coram R.P.D. meo Decano.

6 Quo vero ad expenſas, in quibus Antonius ipſe, & vniuerſitas ſimul condemnati fuere cenſuerunt DD. poſſe dari declaratoriam contra vntrunque non obſtan. quod fuerit appellatum ab exceſſiua taxatione dictarum expenſarum. Tum, quia clare conſtat ex actis taxationem in aliquo non eſſe exceſſiuam. Tum etiam, quia infra annum non fuit citata pars aduerſa ad dicendum contra commiſſionem cauſæ appellationis quo fit, vt tanquam deſerta appellanti ſuffragari non poteſt. Caſtel. dub. 37. tract. in prax. lib. 7. cap. vlt. num. 9. & 10.

Amplius huic articulo liquidationis fructuum videtur etiam dandum qualiter in vna coram R.P.D. Chiroga die 18. Decēbris 1556. pro capitulo de Duebla contra Clerum, fuit dictum, quod poſt rem iudicatam erat commiſſa cauſa liquidationis fructuum, & erant datæ exequutoriales tam pro exequutione ſententiarum quam pro fructib. liquidatis, & à ſentent, a liquidationis fructuum erat appellatum, & dubitatum, an vigore comiſſionis ex eo, quia non fuiſſet legitime interpoſita appellatio eſſent decernendæ exequutoriales, & fuit reſolutum, quod appellatio erat legitime interpoſita, quia cauſa commiſſa ſuper liquidatione fructuum eſt effecta noua cauſa; vnde ſententia eſt diffinitiua à qua datur appellatio ex late deductum in eadem deciſionem, & alia Imolen. Caſtri coram Chiſanen. 10. Maij inter Comitem Imolen. & DD. de Campegijs in qua erat lata ſententia reſtitutoria poſſeſſionis Caſtri in fauorem DD. de Campegijs cum condemnatione fructuum, & expenſarum, & petebatur, quod vigore Egidianæ ea exequaretur in qua fuit dubitatum an eſſet locus Egidianæ, & fuit reſolutum illi locum eſſe etiam in Caſtro per deciſionem Putei primam, ſecundam, & tertiam, de Aegid. & fuit dictum non obſtare condemnationem fructuum, quia quoad illos appellatio datur, quæ non impeditur Egidiana, & ſimiliter non obſtat, quod in illo iudicio videatur etiam appoſita exceptio dominij, & ſic cauſa videatur mixta propter productionem tituli ex quo in Caſtris de neceſſitate eſt probandus titulus ideo cauſa non eſt mixta ex ibi deductis.

Quomodo autem ſit facienda probatio ſuper illorum liquidatione habetur per Puteum deciſione 9. lib. 1. in princip. vbi hanc li-

Digitized by Google

quidationem dicitur poſſe fieri per teſtes deponentes,quod fructus poſſunt valere tantum ſingulis annis,fertili cum ſterili computo, & deductis oneribus,& impenſis aſſignando bonam rationem vt ibi, ſed de his hactenus,& licet hic aliqualiter tranſgredi videamur,tamen vt cunque ſit attenta grauitate rei, de qua infra dicetur, hæc quoque pauca de excommunicatione,& abſolutione & tanquam de materia ſatis quotidiana viſa ſunt referenda,vt puta,quod Iudex,a quo poteſt appellantem à ſe iniuſte excommunicatum abſoluere. Lancellot.in 2. parte,cap.12.de de attent. appell. pend. limitatio. 16. ſub num.6. alleg. Dd.in cap.qua fronte, ſecundum vnum intellectum,præſertim Franc.ibi ſub nu.9.& melius ſub nu.27.de appell. & idem Lancellot.limit.23.num. 5.eodem titulo, vbi quod ſicut excommunicatio etiam iniuſte lata,tamen ligat,ita etiam talis abſolutio licet ſit iniuſta,tamen debet ſoluere cum abſolutio, & excommunicatio pari bus paſſibus ambulent, vſque adeo, quod affictio cedulonum contra eum, qui fuerit excommunicatus fieri non poteſt,vt in cap.12.limitatione 21.nu.42.eodem titulo.

DE TERMINO REMISSOAIAE. Cap. XI.

Aliqua de termino remiſſoriæ.

NON videtur prætereundnm, quod licet regulariter terminus remiſſoriæ currat a die conſignationis portiori, vt ſupra meminimus, tamen in hoc A.C.tribunali à plurib. annis citra non ita ſit,prout antiquitus fieri conſueuit,ſed cum hac diſtinctione,videlicet aut conceditur reo illam petenti, vt plurimum ad differēdā cauſæ expeditionē, & tunc quia videtur calumnioſe peti terminus,qui præfigitur incipit currere à decreti remiſſoriæ, aut vero actori cōceditur, & tunc,quia cum ex longiori dilatione,nihil deperiat reo præfigitur terminus a die præſentationis Iudici faciendæ remiſſoriali,quod non videtur rationi conſonum,cum actor quoque debet venire cū ſacco parato,& etiam quia in iudicijs ſemper ęqualitas ſeruetur, & præſertim circa media iudicij actori ſicut reo fauetur propterea ab antiqua practica cenſeo non eſſe recedendum, quando autem conſtaret Iudici dilationem à reo petitam fore calum-

lumnioſam, quia tunc ea pendente præuia illius reuocatione valide ad expeditionem cauſæ procedet, vt per Gabriel. concl. 2. lib. 2. ſub num. 23. de dilationibus.

DE EXEQVVTIONE LITTERARVM Apoſtolicarum in forma gratioſa expeditarum, & fulminatione proceſſuum ſuper illis. Cap. XII.

1 *Proceſſus in exequutione litterarum Apoſtolicarum in forma gratioſa antiquitus ſeruari ſolitus.*
2 *Proceſſus fulminati in hoc negotio non conceduntur in ampla forma, vt ſuperius, & conceſſi non exequuntur.*
3 *Monitorium in hoc iudicio neceſſarium.*
4 *Quare modus expediendi breue pro exequutione litterarum Apoſtolicarum adinuentus.*
5 *Quo pacto Auditor Cameræ ad exequutionem litterarum huiuſmodi procedit.*
6 *Exceptiones rei in hoc iudicio niſi ex litterarum ventre oriantur, non admittuntur.*
7 *Si reus aliquid prætendit petitorio agit.*
8 *Committat reus petitorium in Rota dum cauſa poſſeſſorij pendet.*
9 *In beneficialibus quocunque iudicio agitur titulus requiritur, & quando.*

1 IN exequutione litterarum Apoſtolicarũ in forma gratioſa expeditarum ſolebant antiquitus pro poſſeſſionis aſſequutione proceſſum fulminatum ab Auditore Cameræ, vti quarumcumque Apoſtolicarum litterarũ exequutore, licet in illis non eſſet Iudex nominatus, vel per officium Archiuij Ro. Curiæ obtinere. Qui proceſſu erat nimium rigoroſus, & Iudices in eo eligebantur ſub exequutores in partibus arbitrio prouiſi, qui licet in eiſdem litteris fuerit appoſita clauſula (vocatis vocandis,) (quo caſu Iudex pro illarum exequutione deputatus tenetur obſeruare formã iudicialem, vt per Abb. in c. exhibita, nu. 6. de iudicijs. Imo etiam exequutor datus cum iſta clauſula, non eſt merus exequutor, ſed mixtus, & conſequenter tenetur aſſumere partes iudicis, vt in cap. exhibita & ibi Abb. num. 6. Felyn. num. 4. de iud.) tamen cenſuras

Digitized by Google

ſuras ſtatim fulminabant,& ad alios actus valde pręiudiciales procedebant,non vocatis, neque auditis intereſſe habentibus, nec illorum iuribus conſideratis.

2 Quamobrem proceſſus denegati fulminati iſti ita fuere, nec ita paſſim conceduntur,& ſi fuerint alicui intruſo intimati, non datur illis exequutio,vt prius ſolebat.Cōſueuerat enim antiquitus abſq; aliqua perſonali citatione, ſed tantum per contradictas ſeruato proceſſu, ad exequutionem illarum procedi, & præcedentibus terminis ad docendum ſe paruiſſe 1.pro 1. 2.pro 2. 3.pro 3. & 4.pro
3 4.declaratoria concedebatur,vt in c.1.in princ.præſentis libri retulimus,qui omnes ſupradicti termini ſingulatim, vnus ſucceſſiue poſt alterum neceſſario ſeruandi ſunt, vt tenuit Rota in vna Carthaginen.Penſionis, in qua ego fui procurator coram S.D.N.PP. tunc Rotæ Auditore, die 4. Februarij 1584. Modo autem in exequutionem litterarum prædictarum monitorium Aud.Cam.requiritur ad hoc, vt reus citatus certum habeat Iudicem, & Notarium coram quo comparere, & iura ſua deducere poſſit. Verum quia
4 ad exequutionem ſimilium litterarum Auditorem Cameræ,tanquā ordinarium Iudicem,& potius ſua ordinaria, quam delegata procedere olim videbatur,& ſuper appellatione concedenda dubitabatur,& aliquoties conceſſa fuit, cautiores facti negotiatores expeditionem Breuis in litterarum fauorem procurarunt, quo A.C. iniungitur, vt conſtito de litteris expeditis, prouiſum in poſſeſſio-
5 nem immittat. Et ſtante hoc Breui A.C.eſt Iudex exequutor delegatus, & nihil aliud habet agere,quam à Papa in Breui commiſſa exequi: Monitorium ſcilicet ad partes viſis litteris, & verificata clauſula(conſtito) concedere, & ſubinde aduerſus intruſum procedere modo, de quo in proximo præcedenti cap.loquuti fuimus.
6 Nec ſolet reus in ſuis proponendis exceptionibus audiri, niſi illæ ex litteratum ventre forſitan oriantur, Caſſad.dec.10. de reſcript.
7 Gomeſ.in regul.75.Quæ exceptio impedit illarum exequutionem, & etiam clauſulam ſine retardatione,Gomeſ.in comp.vtriuſq;ſign. confirmat Caſſad.vbi ſupra. Et ſi aliud aliquid reus prætendit, in petitorio agat, litterarum exequutione non retardata, aut benefi-
8 cij poſſeſſione dimiſſa. Prudentes rei procuratores, qui vident iudicium hoc exequutiuum retardare non poſſe, cauſam ſuper petitorio in Rota committi, & ad illius expeditionem pari paſſu deuenire curent,vt cum ſententia in poſſeſſorio lata fuerit, in petitorio pariter feratur; & ſic actor breui ſententia ſua in poſſeſſorio lata gaudet: quia ſimul ac ſententia in petitoria fertur ſequeſtrum ſuper fructibus beneficij conceditur.

Notan-

Digitized by Google

9 Notandum eſt amplius, quod in huiuſmodi cauſis beneficialibus & ſpiritualibus titulus ſaltem coloratus concurrente alio poſſeſſore cum titulo eſt probandus, ſiue hoc iudicio poſſeſſorio adipiſcendæ, ſiue retinendæ, aut recuperandæ, Aegid. deciſ.17. Rota 21. de reſtitut. ſpoliat. in nou. Guid. Pap. quæſt. 85. Dec. in l. fin. colum. 5. de edict. diui Adr. toll. Aym. conſ. 258. num. 9. verſic. 1. quoties lib. 2. late Menoch. in 15. remed. recuper. poſſeſſ. num. 458. & ratio, quia tales beneficiati non dicuntur domini bonorum ſpiritualium, ſeu Eccleſiaſticorum', ſed in his habentur loco adminiſtratorum, qui prius omnibus obligantur oſtendere mandatum, l. ſi quis inficiatus ff. de depoſ. In tantum, quod ſine titulo præſumitur intruſio cap. 1. de reg. lib. 6.

Amplius dicendum videtur, quod iſtud iudicium exequutionis litterarum Apoſtolicarum in forma gratioſa expeditatum, in quibus Auditor Cameræ eſt exequutor deputatus, poteſt exemplificari interdicto immittendæ, vbi quod exhibitis litteris, illiſq; ſummarie, & extraiudicialiter verificatis ſi poſſeſſio beneficij vacua fuerit datum mandatum de imittendo prouiſum Apoſtolicum in illius poſſeſſionem præmiſſa citatione per proclama contra quoſcunque intereſſe putan.

Si vero poſſeſſio plena erit', tunc fiet monitorium contra intruſum de demittendo poſſeſſionem prouiſo Apoſtolico, cuius formam habes inferius in 4. lib.

DE EXEQVVTIONE exequutorialium Rotæ, & aliarum ſententiarum. Cap. XIII.

1 *Exequebantur antiquitus exequutoriales Rotæ, nullo præcedente monitorio.*
2 *Contrarium hodie ſeruatur.*
3 *Sententias extra Curiam latas Auditor Cameræ non exequitur, niſi vigore commiſſionis.*
4 *Secus ſi debitor reperitur in curia, & quomodo tunc procedatur.*

EXE-

1 EXequutoriales Rotæ legitime intimatæ ſolebant antiquitus exequi more litterarum Apoſtolicarum nullo præcedente monitorio, ſed tantum per contradictas, ſeu publicum edictum, ſeruatis quatuor terminis ad docendum ſe paruiſſe litteris exequutorialibus 1.2.3.& 4. Attamen, quia in Signatura
2 fuit ſuper hoc pluries diſputatum, & exequutionem eiuſmodi non, niſi præuio monitorio, concedendum eſſe aſſertum: cum reus certum non habeat iudicem, coram quo ad exequutionem impediendam comparere deberet (quod tamen intellige, quatenus poteſtas exequendi non fuerit Auditori Rotæ ſpecialiter commiſſa, quo caſu idem Auditor non poteſt ſe in illarum exequutione intromittere, vt in vna Gueſual. coram Guidobono 12. Iunij 1553.) Auditor Cameræ à multis annis citra ſe ab huiuſmodi exequutione abſtinuit, nec eam concedere voluit niſi præuio legitime exequuto monitorio.

3 Præterea dictum fuit, Auditorem Cameræ non exequutorem ſententiarum extra Rom. Curiam latarum, quas alias ſua ordinaria auctoritate exequi ſolebat, & ideo niſi fuerit ei vigore commiſſionis iuriſdictio attributa, ad hanc exequutionem non procedere.

4 Si autem debitor, contra quem eſt procedendum, in curia reperiatur, exibetur illa ſententia, ſeu mandatum de partibus ad docendum de credito, ad effectum aſſecurationem iudicij petendi, vel alias ad effectum iurium, non autem exequendi, niſi vt ſupra dixi, ſeu alias, niſi Iudex de partibus, à quo ſimile mandatum emanauit per ſuas litteras hortatorias imploret officium ipſius Auditoris, quia tunc Auditor ad illius exequutionem procedere conſueuit, vt magis late, & diſtincte inferius explicabimus. Iudex enim de partibus, licet nullam habeat iuriſdictionem in Ro. Cur. tamen poteſt requirere alterius iuriſdictionis Iudicem, vt eius ſententiam exequatur, vt per Hyp. de Marſ. in ſing. 138. in verbo Iudex vnius territorij. Idque ſine difficultate procedit ad litteras, & preces Iudicis proferentis ſententiam. Paul. de Caſtr. in l. cum quędam, ff. de iuriſd. omn. iud. nu. 5. alias no. Bar. in l. cum vnius, §. non. ff. de bon. aut. iud. poſſ. Caſtr. conſ. 39. num. 3. vol. 2. & ſi nolit exequi primus Iudex quid facere teneatur, dicit Iaſ. in l. cum quidem. ff. de iuriſdictione omnium iud. nu. 19. & 20. vide tamen limitationem de qua per eundem Marſ. eodem ſingul. d. nu. prope finem, verſ. tene menti. Secus ſine litteris hortatorijs, vt in l. properandum. §. ſin autem. C. de iudic. Et idem dicendum erit de citatione facienda contra ſubditum exiſtentem extra ſuum territorium. Solet enim tunc mitti nuncius citantis, vt impetret veniam à Iudice illius

lius

Digitized by Google

lius loci cum litteris citantis, vel ſolet ſcribere litteras hortatorias ad illum iudicem, vt illum citet, ſeu citari mandet, per Marant.de ord.iudic.in tit.citat.1.memb.6. par. nu.40. & ſeq. In quo articulo videtur pro clariori intellectu diſtinguendum, aut petitur exequutio litterarum remiſſorialium,compulſorialium, vel ſimilium,& tunc Auditor Camerę ſine difficultate ad illorum preces illam concedere ſolet. Aut vero petitur exequutio mandatorum, exequutorialium, citationum, intimationum, interpellationum, & ſimilium ad effectum cum illis euocandi ad eos ſuos ſubditos, & alios in Romana Curia exiſtentes, & tunc licet de iure ex ſupradictis ad illarum exequutionem procedi poſſit,tamen quia principales Iudices, à quibus dictæ litteræ emanarunt in illorum partibus ſimiles expeditiones Rom.Cur.præſentari non permittitur, & pro illis exequendis ad eos tutus non patet acceſſus, pari ratione dicendum erit,quod alteri non ſit concedendum, quod nobis denegatur,iuxta l.ſi quis iniquum.ff. quod quiſque iuris.His tantum adde, quod iudex requiſitus in cauſis ciuilibus, non debet cognoſcere de iuribus ſententiæ iudicis requirentis.Iaſ.d.l. properandum, §.fin. autem, eodem titulo, ad pract. Papien. in form. exequut. ſentent. num.13.

DE MODO PROCEDENDI AD exequutionem litterarum compulſorialium, ſeu requiſitorialium. Cap. XIV.

1 *Citatio pro exequutione compulſorialium.*
2 *Quid agendum ſi iura ſint penes tertium?*
3 *Alia citatio ad videndum claudi proceſſum.*
4 *Modus procedendi ad exequutionem remiſſorialium.*
5 *Citatio ad videndum mandari aperiri neceſſaria eſt.*

1 PRocurator ad exequutionem litterarũ cõpulſorialium,ſeu requiſitorialium à iudice de partibus Auditori Camerę pro iuribus, & ſcripturis Romę extrahendis directarũ, procedi inſtans, illas Auditori exhibet, & citationem ab eo decerni obtinet contra aduerſarium (ad dicendum contra litteras requiſitorias à Regia Curia Granaten. emanatas,& in actis Notarij exhibitas, viden-

dendumque iurare teſtes ſuper illarũ recognitione, quatenus opus ſit, necnon mandari procedi ad dictarum litterarum exequutionẽ, & pro earum exequutione mandari extrahi, collationari, & auſcultari iura, inſtrumẽta, partitas, litteras, ſcripturas, & alia quæcunq; iura, & munimenta in eiſdem requiſitorijs litteris ſpecificata, vel in citationis termino ſpecificanda apud acta Notarij, videndumq; iurare, & examinari mandari teſtes ſuper illorum recognitione, & illorum examen Notario committi, dictæq; extractioni, collationi, & auſcultationi intereſſendum quatenus intereſſe velit, pro die, & hora per d. aſſignandis, alias videndũ mandari fieri per Notariũ ſine eius interuentu.) In cuius citationis termino Iudex mandat fieri d. extractionem, ac auſcultationem, & recognitionẽ die, & hora certis in officio Notarij, cũ intimatione. Sed ſi iura penes aliquẽ merca-
2 torẽ Notariũ, & aliam tertiam perſonam reperiantur, prẹmittitur cõtra eos citatio, ſeu monitoriũ iuxta perſonarũ qualitates (ad exhibendũ ſub mandati exequutiui pœna, & in ſubſidium excõicationis, libros, ſcripturas, partitas, litteras, inſtrumenta, & munimenta in actis Notarij ſpecificata, apud eos exiſtẽtia.) Qui tertius ſic monitus, ſeu citatus, cõpulſus metu mandati exequutiui, libros, inſtrumẽta, & ſcripturas exhibet, illiſq; exhibitis fit alia citatio modo ſupra in capitis principio expreſſo; & inductis, examinatiſq; teſtibus ſuper ſcripturarũ recognitione, notarius ad ſcripturarũ ipſarũ extractionem, auſcultationemq; deuenit, deque his omnibus in publicatione, & ſubſcriptione proceſſus teſtimonium dicit. His paractis
3 fit alia citatio (ad videndũ mandari claudi, & obſignari proceſſum, & ad partes Hiſpaniarũ iudicibus cauſæ tranſmitti.) Si vero ad lit-
4 terarum remiſſorialiũ procedere vis exequutionem, aduerſariũ cita (ad dicendum contra litteras remiſſoriales, &c. ac videndum cõmitti iuramenta, & examẽ teſtium not. infraſcripto, ad hoc deputato ad primam diem, & poſtquam commiſſum fuerit, videndũ dictos teſtes iurare in eorum, vel notarij domibus, aut vbi reperti fuerint per totam illam, & ſex. vel decem ſequentes dies, & poſtquam iurauerint, ad dandum interrogatoria, ſi quæ dare voluerit, alias videndum teſtes ipſos mandari examinari ſine, ad eandem primam diẽ.) Et deinde præcedentibus iuramentis teſtiũ, quæ de ſtylo curiæ ſaltem per diem ante illorum examen præcedere debet. Notarius illos examinat ſeruata litterarũ remiſſorialium forma. Examinatiſq; teſtibus, ac in ſcriptis redactis, lapſoq; termino reprobatorio in eiſdẽ litteris aſſignato citatur pars (ad videndũ claudi, & obſignari proceſſum, & ad partes Iudicis cauſæ mitti, ac portitori ob eam rẽ deputãdo conſignari.) His factis, clauditur proceſſus, obſignatur, &

porti-

portitori, qui illũ ad partes iudicis deferat, traditur, vt ſuperius late poſuimus in 6. c. præſent. lib. De compulſorialium, & remiſſorialium exequutione tractans his breuibus me expedire volui: cum de his Veſtr. in cap. 8. 9. & 10. lib. 5. & magis late dixerit in cap. 1. ſub num. 12. cum ſequen. lib. 6. vbi docet modum citandi pro eis, ac litteris remiſſorialibus obtinendis, ac etiam modum agendi, & procedendi ad illarum exequutionem, ad quem pro illorum ſcitu recurre. His tantum addo, quod ſi Notarium cauſæ pro recipiendis, & examinandis teſtibus ad partes tranſmitti contingat, tunc præcedente ſolita citatione ad dicendum contra articulos in forma ſolita, ac debito præcedente Iudicis decreto ſuper illorum admiſſione, ac Notarij deſtinatione, ſucceſſiue citatur pars, ſeu illi intimatur qualiter Notarius cauſæ, die Mercurij, quæ erit vigeſima præſentis menſis, vel alia certa die accedet ad Ciuitatem N. & illius diœceſim, ſeu Caſtrum N. pro examinandis teſtibus iuxta formam iudicis decreti, & propterea citatur idem ad videndum examinari dictos teſtes, quorum iuramenta, & examen Notario iam commiſſa fuerunt, & quatenus opus ſit illa denuo committi ad primam diem, & poſtquam commiſſum fuerit, videndum dictos teſtes iurare in eorum, vel Notarij domibus, aut alias vbi in partibus reperti fuerint per totam illam; & decem ſequen. dies, & poſtquam iurauerint ad dandum interrogatoria ſi quæ dare voluerit, alias videndum teſtes ipſos per Notarium tranſmittendum mandari examinari ſine, ad eandem primam diem. Quibus peractis Not. accedit ad partes, & ibi receptis iuramentis teſtium coram ſe adducendorum, quæ vt ſupra dictum eſt, examen præcedant, demum Not. deuenit ad illorum examen. Quorum depoſitiones ſecum reportat, & Iudici refert, ex quibus meriti cauſæ cognoſcere & eandem pro iuſti decedere valeat, & quod neceſſaria ſit citatio
5 ad videndum mandari aperiri, atteſtatur Specul. in §. quid ſit officium eius, verſ. vtile cenſemus ſecundæ par. antiq. impreſſionis, de remiſſionibus.

DE EXTRACTIONE IVRIVM & inſtrumentorum parte non citata.
Cap. XV.

1 *Iuribus extractis parte non citata fides non adhibetur.*
2 *Secus ſi non opponitur.*
3 *Iura non recognita parte non opponente probant.*

Ali-

Digitized by Google

4 *Aliqua alia de admiſſione iurium, & articulorum poſt ſententiam.*

1 NEc videtur prætermittendus modus traditus in proximo præcedenti capitulo de extractione iurium loquen. Quoniam iura, & inſtrumenta exemplata præſertim à perſonis priuatis parte non citata, & non ſeruatis ſeruandis eis fides adhibenda non eſt. Socin. Dec. & Purp. in authen. ſi quis in aliquo, C. de eden. Alex. in conſ. 119. volum. 1. & conſ. 20. vol. 6. Put. deciſ. 152. lib. 3. num. 2. intellige tamen, quoad plenam fidem adhibendam, ſed ad faciendam præſumptionem. Doct. ſuperius allegati prędicta exempla admittunt concurrentibus alijs adminiculis, vt per Bart. in auth. ſi quis in aliquo eodem titul. Rip. in l. admonendi, num. 151. ff. de iure iuran.

2 Secus ſi indiuiduo non opponitur nec dictum generalia contra, quia tunc talis defectus opponi non poteſt, vt in vna Caſalen. Parochialis Sancti Victoris die 10. Maij 1541. Coram Mareſcotto.

3 Hæc quoq; pauca dicenda ſunt de iuribus non recognitis an eis ſit fides adhibenda parte non opponente, & in hoc articulo viſum eſt non ſuperflue adducere deciſionem factam alias de menſe Maij 1556. Coram Chiroga in vna Salamantina Cappellaniæ, in qua fuit reſolutum ſententiam fuiſſe validam, licet iura producta non fuiſſent recognita, quoniam parte non opponente non eſt neceſſaria recognitio. Aegid. deciſ. 140. & quod ſemper poſſunt recognoſci, in qua etiam fuit dictum non obſtare, quod copia citationis non fuerit data parti, quia ex quo ipſe comparuit in cauſa, & conſtat de ſcientia citationis, ideo proceſſus ſuſtinetur ex ibi adductis.

4 Et licet in hoc meo præſenti libello plura fuerint ſparſa, & relata circa iurium admiſſionem poſt latas ſententias, ſiue interloquutorias, ſiue diffinitiuas, tamen antequam illi finem imponam non inutile hęc addenda fore cenſui. Quod licet iuris eſſe videatur, vt poſt concluſionem in cauſa iura produci non poſſint, cap. cum dilectus, de fide inſtrum. vſq; adeo, quod ſi de facto admittũtur videtur tunc Iudex reuocare concluſionem. Abb. in cap. quoniam, contra de probation. num. 17. cuius diſpoſitio procedit, vt ibi in ſententia interloquutoria, ſecus in diffinitiua, tamen quicquid ſit, ſeu eſſe de iure videatur de conſuetudine contrarium ſeruatur, quod ſcilicet etiam poſt diffitiuam modo tamen non fuerit diffinitiue pronunciatum cum cedula à Iudice ſubſcripta. Idem iudex, vel de facto, vel ex ęquitate, aut ex gratia tam iura, quam articulos non obſtante lapſu termino ad articulandum, & producendum omnia etiam poſt concluſionem cauſæ illa, & illos eius arbitrio admittit fretus,

vt cenſeo auctoritate ſuarum facultatum ſumm: procedendi. Aegid.conc.447.Articuli de probatio.Aduertatu: amen, quod Iudex non debet ſecundum ea iudicare, niſi in ei' .m actis notarij ſint admiſſa,& producta,& admiſſa parte citata ad dicendum contra,quia tunc dicuntur eſſe de actis. Gomeſ.de reg. Canc. in quęſt. 4.littera C.

DE MODO PROCEDENDI IN CAVSIS diſcuſſionis bonorum.. Cap. XVI.

1 *Requiſita circa modum procedendi in cauſis diſcuſſionis bonorum.*
2 *Graduatio creditorum quomodo fiat.*
3 *Prior in tempore potior in iure.*
4 *Quomodo præſtetur cautio à creditoribus in exactione eorum crediti.*
5 *Quando obligatio caſſata reuiuiſcit.*
6 *Inter creditores chyrographarios nõ attenditur prioritas temporis.*
7 *Creditor agens ad ſubhaſtationem, & deliberationem pignorum regulariter non tenetur de euictione.*

1 VErum cum plura dixerimus de modo procedendi in cauſis exequutiuis ordinarijs, & extraordinarijs etiam pluſquam à me ſuſceptum onus requirat, ideo non inutile viſum eſt pauca hæc referre, ſi non profeſſis ſaltem tironibus profitura, circa modum procedendi in cauſis diſcuſſionis bonorum decocti præſertim mercatoris, qui ſtatum ſuum in deterius mutauit. Vnde ſi aliquis particularis,ſeu mercator decoctus fuerit,ſtatim comparēt illius creditores coram A. C. tanquam iudice competente, & præuio Iudicis decreto fit deſcriptio,ſeu inuentarium omnium ſuorum bonorum,librorum,& ſcripturarum domi, & alibi exiſtentium deponen. penes aliquem fide, & facultatibus idoneum depoſitarium conſignantur ad omne mandatum domini, & cui dominus mandabit. Quo facto dicta, vel alia die conueniunt inſimul omnes creditores dicti decocti, et cum decreto Iudicis, vel ſine faciunt deputatos, cum pleniſſima facultate procedendi ad venditionem, et diſtractionem dictorum bonorum per viam curiæ, aut alias ex decreto Iudicis, ac quæcunque credita, res, & bona à quibuſuis illius debitoribus, & bonorum detentoribus exigendi, recuperandi,ſequeſtrandi, & de eis ſoluentes quietandi,& iura, ac actiones in fauorem ſoluentium cedendi, & trãsferendi cum clauſulis opportunis eundem confirmando, vel alium eorum arbitratu faciendo depoſitarium, cum prædicta,

Digitized by Google

& alia ampliori, & ampliſſimi facultate conſtituen. etiam vnum, vel plures procuratores ad lites, vel melius pro maiori, & celeriori expeditione, ac vtilitate eorundem creditorum à iudice, coram quo compareant obtineant deputationem curatorum, ſeu curatoris idonei bonis iacentibus, ſeu abſentis ſub forma, quam in fine lib. 4. ſcripſimus. In quibus cauſis, vt plurimum poſt hæc ſupradicta inchoatur iudicium vigore commiſſionis ex qua ad inſtantiam creditorum deco ti committitur cauſa diſcuſſionis bonorum illius ac prioritatis, & potioritatis vniuſcuiuſque eorum crediti cum præfixioni termini etiam peremptorij facienda ſingulis creditoribus, ad docendum de eorum credito. Qua commiſſione in actis Notarij præſentata præuia termini præfixione, quo elapſo, ſeruatis ſubinde terminis ſubſtantialibus de more, & ſtylo curiæ ſeruari ſolitis, demum præmiſſa citatione ad videndum illos reiterari, & ad ſententiã in forma ſolita faciendam, demum Iudex ad eam ſeruatis ſeruandis deuenit, in qua declarat vnumquemque creditorem in ea quantitate, & qualitate cuiuſque eius crediti, quod in ſentẽtia nominatim exprimitur, & ſingulariter ſingulos graduando, & locum aſſignan.
2 quoniam prior in tempore potior eſt in iure. Bart. in l. 1. nu 2. C. de
3 priui. dot. & ſubinde ſingulis creditoribus iuxta illorum priorita-
4 tem eis ſatisfieri mãdat, data tamen per ſingulos idonea cautione in forma depoſiti de reſtituendo prioribus, & potioribus creditoribus ad omne mandatum domini, iuxta formam facultatũ eiuſdẽ A.C. de quo in cap. 27. per modum prouiſionis, & ad conſulendum indemnitati aliorum creditorum abſentium, & in hoc iudicio non
5 vocatorũ. Nec te fugiat, quod licet creditor fuerit ſolutus de eius credito, facta ab eo quietantia, & caſſata ſua obligatione, tamen in euentum reſtitutionis pecuniarum exactarum reuiuiſcit creditoris obligatio quia res non dicitur ſoluta, quando non durat ſoluta, vt per Iaſ. in l. ſi damus, §. de euictione. ff. de leg. 1. num. 5. Afflict. deciſ. 16. ſub num. 3. circa medium. Bal. in l. electio. §. abſente. ff. de noxa.
6 ſub nu. 2. Deinde ſatisfiunt depoſita, & poſtmodum creditores chyrographarij, & librarij, in quibus non attenditur prioritas temporis, ſed inter eos ad ſolidos, & liberam fit ſolutio Bartol. in l. in operis, ſub num. 3. ff. de locato, & conducto, data nihilominus per eos ſimili cautione de reſtituendo, vt dictum eſt, & de contribuendo cum alijs creditoribus æqualia iura habentibus, vt per eundem Bart. in l. procuratoris, § plane. ff. de tributoria actione, vbi quod creditores habentes perſonales actiones vocantur in tributum, realis vero integrum ſuum creditum conſequuntur, & creditores accipientes caueant vt ſupra ſe reddituros alijs creditoribus emer-

gen-

7 gentibus,vt ibi.Quibus addo,quod licet creditor , qui pro ſuo iure obtinet ſubhaſtatiorem , & deliberationem pignorum regulariter non tenetur de euictione , vt tenuit Rota in vna Rom. contrauentionis in deciſ.diuerſ.281.in 2.par.nu.33. coram Robuſterio , vide tamen limitationes , de quibus in dicta deciſione in facti contingentia recurre .

DE CLAVSVLIS MONITORIORVM. Cap. XVII.

1 *Clauſulæ apponendæ per Notarium in fine monitorij , & illorum vtilitas ; quæ ex eis habetur .*

Antequam huic tertio libello extremam manum opponam non inutile dicendum arbitror, quod in fine cuiuſcunq; matrimonij , ſiue in curia,ſiue extra eam decernendi laudabile,& vtile erit ante clauſulam, & ſi ſenſerit ſe, &c. addere attento , quod fuit pro parte dicti inſtantis comparitum, & allegatum prædictam domum ab eo tam ex deductis,quam alijs ſuis loco, & tempore deducendis iuſto.& legitimo titulo poſſideri,& in , & ſuper ea , illiuſque poſſeſſione,ac fructuum perceptione à d.B.nec alia quauis perſona licite moleſtari non potuiſſe,neq; poſſe ipſumq; B.condemnandum fore,& eſſe ad deſiſtendum ab omnibus moleſtijs iactationibus , & impedimentis quibuſcumq; tam iudicialiter, quam extraiudicialiter ei præſtitis, & in, & ſuper illis nullum ius eidem B. aduerſus inſtantem competijſſe,neq; cõpetere,ac ius,& iuſtitiam ei miniſtrari debere officium iudicis deſuper implorando, prout implorat , non ſolum modo,& forma præmiſſis , ſed etiam omni alio meliori modo,&c.& ſi ſenſerit ſe, &c. compareat,&c.alioquin,&c. Ad hæc etiã nota,quod ex dictis quotidianis clauſulis,vt puta ius,& iuſtitiã miniſtrari,ac præmiſſo,& omni alio meliori modo , &c. vt ſupra ſcriptis poterit actor probationes ſuas facere, illaſq; ac iura ſua quæcunq; deducere ſuper petitorio,& poſſeſſorio , aut petitorio tantũ, aut poſſeſſorio tantũ coniunctim,vel diuiſim, copulatiue,vel alternatiue,& vtrunq; iudicium complecti , & demum petere per iudicem pronunciari in petitorio, ſeu poſſeſſorio . prout natura cauſæ ſuadet;& illi magis conueniat præuia tamẽ ſuſpenſione petitorij ſi opus fuerit, vt ſupra meminimus de interdictis poſſeſſorijs , quod

Digitized by Google

atteſtatur Iaſon.in tit.de actionibus in §.omnium, ſub nu.149. dicens hoc eſſe perpetuo notandum etiam quoad illam clauſulam, omni alio meliori modo,&c.quæ eſt valde vtilis ad ſuſtinendum libellum cum monitorium illius loco inſeruiat, & interpretandũ eo modo quo fauorabilius poterit iuuari intentio actoris vt ibi ſub nu.151.& quid operatur dicta clauſula tam deductis, quam deducendis 5.deciſ.Genuen.91.nu.5.Ang. in conſ.25. Iaſ.in l.petens ex ſtipulatione, num.6. in ver.item. C.de pactis, & propterea non te fugiat has ſimiles clauſulas repetere, tam in præſcripta, quam alijs monitorium formulis in Romana Curia, & extra eam decernen.iuxta ſubiectam materiam ſingula ſingulis congrue referendo & debite adaptan.

R.P.D. LVDOVISIO

FVLGINATEN. NVLLITATIS EXEQVVTIONIS.

30. *Martij* 1601.

EPITOME.

Contra tertios non poteſt procedi via exequutiua.

SVMMARIVM.

1 *Contra tertios non poteſt procedi via exequutiua.*
2 *Et præſertim facta per aduerſarium proteſtatione ne exequutio fieret in bonis per ipſum poſſeſſis.*
3 *Volentibus facere exequutionem incumbit onus probandi de iure ſui debitoris bonorum, ſuper quibus exequutio fieri debet.*

FVit concluſum ſententiam A.C.eſſe confirman. iuſte enim
1 reuocauit exequutionem factam contra Peteſios, contra quos vti tertios non potuit procedi via exequutiua. Aret. conſ.36.in fin. Alex.in l. à diuo Pio, §. ſi ſuper rebus ſub num.28.verſ. & pro hoc bene facit, ff. de re iudic. Galleſ. ad form.obligat. Cam.in 2. part. quæſt. 2, num.3. & fuit dictum

in

Digitized by Google

2 in vna Rom.Comput. 18.Martij 1594.coram R.P.D.Mellino,præſertim,quia proteſtati fuerant ne exequutio fieret in bonis per ipſum poſſeſſis ſecũdum cautelam,de qua per Ang.in d.§. ſi ſuper rebus,num.1.eod.tit.vbi etiam Caſtren.num.2. propter quam proteſtationem tanto magis reddebatur nulla exequutio poſtea facta, Bald.in l.ob meritorum,num.5.verſ.quæro nunquid pendente proteſtatione,C.ne vxor pro marito.Alex.in d.§.ſi ſuper rebus, nu.9. verſ.addatis, quod Bal.& Iaſ.nu.9. ad fin. Non obſtat decretum de exequen.&c.niſi ipſi de Peteſijs docuiſſent de eorum titulo.

Quia fuit notorie iniuſtum, ex quo enim ipſi poſſidebant, onus incumbebat volentibus facere exequutionem, docere de iure ſui debitoris ſuper dictis bonis. Bart. Bal. & alij in d.l.ob meritorum. Bart.in d.§.ſi ſuper rebus,num.4.Angel.ad fi.Paul.de Caſtr.num.8. Alex.num.9.Iaſ.nu.9.Paul.de Caſtr.conſ.143.ſub nu.3.verſ. ſi quæritur, lib.1.

R. P. D. LITTA

IMOLEN. SEV FAVENTINA

BONORVM.

Die 25. Iunij 1593.

EPITOME.

Subhaſtatio habita fide de preti o nulla eſt.

SVMMARIVM.

1 *Subhaſtatio nulla eſt habita fide de pretio.*
2 *Conſuetudo non præſumitur,& ab allegante debet probari.*
3 *Conſuetudo iuri contraria debet concludẽter probari, & in ſpecie.*
4 *Qñ mandatum eſt relaxatũ cum intimatione de ea debet conſtare,*

alias exequutio, & ſubhaſtatio, & omnia inde ſequuta ſunt nulla.

DVbitaui an exequutio, & ſubhaſtatio ſuſtineri poſſent in caſu ad effectum, de quo agitur.

1 Et Domini reſoluerunt ſubhaſtationem fuiſſe nullam. Primo, quia fuit facta habita fide de pretio contra text. in l. à diuo pio. §. ſed quid ſi emptor, vbi oportet res captas pignori, & diſtractas præſenti pecunia diſtrahi. ff. de re iudicata. vbi Alex. hoc notat ſub nu. 5. Angel. num. 2. & Iaſ. nu. 5. & fuit alias deciſum in illa Tyburtina Caſtri Sambuci 27. Ianuarij 1578. coram Sanctiſſimo D. N. Papa, tunc Rotæ Auditore.

2 Nec obſtare dixerunt Domini aſſertam conſuetudinem allegatam exaduerſo, quia illa vti in facto conſiſtens non præſumitur, ſed ab allegante probari debet. l. præſcriptione, vbi gloſ. C. ſi contra ius, vel vtilit. publ. Bar. in l. de quibus, in fin. ff. de leg. cum alijs per Aym. conſ. 234. num. 2. verſ. ſimiliter ex conſuetudine. Imo cum
3 agatur de conſuetudine iuri contraria debet concludenter probari, & in ſpecie, vt alias fuit dictum in illa Ciuitatis Caſtelli bonorum 27. Iunij 1578. coram bon. mem. Lauretano.

2 Secundo, quia mandatum fuit decretum cum intimatione: vnde cum de ea non conſtet ex actis, merito, & exequutio, & ſubhaſtatio, & omnia inde ſequuta ſunt nulla, Put. deciſion. 174. lib. 1. Tanis deciſ. 108.

R. P. D. MILLINO

ROMANA COMPVTORVM.

Veneris 18. *Martij* 1594.

EPITOME.

EXequutio non poteſt fieri contra bona tertij poſſeſſoris, quando fuit actum actione perſonali.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Non poteſt relaxari mandatum exequutiuum contra bona poſſeſſa per tertium poſſeſſorem quando actum fuit actione perſonali.*
2 *Sententia non praiudicat ei, qui ius ſuum in iudicio non deduxit, & non poteſt contra eum fieri exequutio.*

1 FVit reſolutum mandatum exequutiuum non eſſe relaxandum contra bona poſſeſſa per Pomponium, quia fuit actũ actione perſonali. Ideo exequutio fieri non poteſt contra tertium poſſeſſorium. Ruin. conſ. 87. num. 1. & ſeq. lib. 4. Bero. conſ. 47. num. 6 lib. 1.

Non obſtat quod Pomponius fuit citatus, ideo ſententia lata
2 contra Franciſcum ei prȩiudicat. Quia hoc procederet ſi ius ipſius fuiſſet deductum in iudicio, ſed cum non fuerit deductum in iudicio non poteſt contra eum fieri exequutio. Alex. in l. ſæpe, num. 6. ff. de re iud. Gozad. conſ. 103. num. 12.

3 Non obſtat, quod fuit actum in vim obligationis Cameralis, quia non poteſt agi obligatione Camerali contra tertium poſſeſſorem, non obſtat formula nouella Galleſij, quia illa non obſeruatur, ſed antiqua.

R. P. D. LITTA

ROMANA PECVNIARIA.

28. *Iunij* 1593.

EPITOME.

PRo mutuo exequutiue procedi non poteſt etiam in vim obligationis Cameralis quando ante fuit intentatum iudicium cedulæ inſtrumenti cum monitorio.

SVMMARIVM.

1 *Quando actor ab initio pro mutuo intentauit iudicium cum monitorio non poteſt variare, nec procedere via exequutiua.*

Z 4 Lite

Digitized by Google

2 *Lite ordinaria pendente ſuper contrauentione alicuius inſtrumen ti non prohibetur actor vigore eiuſdem inſtrumenti exequutiui agere ad illius obſeruantiam.*

3 *Agendo ad obſeruantiam videtur renunciatum contrauentioni intentatæ.*

4 *Actor habens viam ordinariam, alteram extraordinariam exequutiuam, intentando ordinariam cenſetur renunciare extraordinariæ.*

DVbitaui an D. Euangeliſta potuerit pro ſcut.500.mutuatis exequutione conueniri in vim obligationis Cameralis, in caſu, & ad effectum de quo agitur.
1 Et Domini tenuerunt, quod non ex quo D. Franciſcus
Cencius mediante monitorio occaſione cedulæ mutui eorum inſtrumenti ſolidationis haben.&c.obligationem Cameralem in Curia Capitolij pro dicta ſumma aduerſus D. Euangeliſtam mouerat iudicium de anno 1581.Inde, & poſt non potuit conuolare ad viam exequutiuam, cum per talem electionẽ ſibi præiudicauerit ad Galleſ.ad form.Cam.3 part.quæſt.2.notat.gloſ.in l.proinde, la ſeconda, ff.ad l.Aquil. Bal.in l. diffamari 2. col. C. de ingen. & manumiſ. Aret.in §.omnium, nu.13.inſt.de act.Marant.de ord.iud.6.par.nu.24.& alias fuit deciſum in vna Rom.donationis 4. Maij 1598. coram bo: mem: Alex. Iunio, & in vna Rom.pecuniaria 9.Octobris 1562.corã Caputaq.vt refert Modernus de attent. in 2.p.cap.41. tit.de attent.lite pend.declarat.1.limit.vlt.Quia licet dixerit articulum eſſe dubium, & Rota in alia Rom. obſeruationis concordiæ 23.Maij 1561.coram bo:me:Oradino tenuerint contrarium, tamẽ
2 re vera dicta deciſio non repugnat cum tantum in ea dicatur, quod lite ordinaria penden.&c.ſuper contrauentione alicuius inſtrumenti non prohibetur actor vigore eiuſdem inſtrumenti exequutiui agere ad illius obſeruantiam ex quo agendo ad obſeruantiam contra-
3 uentioni intentatæ videtur renunciaſſe, & ita non loquitur in terminis quæſtionis propoſitæ. Cætera autem, quæ pro D.Cencio adducebantur per informantes pro Domino Euangeliſta optime tolli cenſuerunt Domini. Lancellot.de attent.lit.pend.limit.70. & vltra fol.162.Gabriel.de act.concluſ.4. num.9.
4 Quod actor habens duas vias agen. &c. vnam ordinariam, & aliam extraordinariam exequutiuam intentando ordinariam cenſeatur renunciare extraordinariæ, tenet etiam Grammat. cauſ.ciuil.conſ.95.nu.28.poſt Rom. conſ.153. ex quo enim eligeret ibi in addit.Mandoſ.ver.ſummarie, in littera P.

R.P.D.

R. P. D. IVSTO

ROMANA SPOLII.

Lunæ 21. Februarij 1600.

EPITOME.

Decretum factum vltra debitum eſt nullum.

SVMMARIVM.

1 *Decretum vltra debitum, & conſequenter ex falſa cauſa factum eſt nullum.*
2 *Etiam ſi ſit interpoſitum pro vera, & partim pro falſa cauſa.*
3 *Decretum eſt indiuiduum.*
4 *Exequutio facta in vim decreti nulli, nulla, eſt.*
5 *Subhaſtatio, & deliberatio quoque nulla eſt.*
6 *Iudex nulliter procedens dicitur agere vt priuatus, non vt Iudex.*
7 *Iudex non rite, & recte procedens ſpoliat, & intrat ſpolium.*
8 *Iudicis auctoritas non eximit ab incurſu pœnæ ciuilis.*
9 *Decretum annullatur etiam ſi excedit in minimo.*
10 *Ratio aſſignatur.*

DEcretum exequutionis A. C. in fauorem D. Tiberij Ceuli contra D. Maluicinum fuit nullum
1 tanquam factum vltra debitum, & conſequenter ex falſa cauſa ſecundum Doct. Bart. in l. fulcimus, §. prætor, ff. quib. ex cauſ. in poſſ. eat. cum
2 allegat. per Ruin. conſil. 160. nu. 26. vol. 2. quod procedit etiam ſi ſit interpoſitum, partim pro
3 vera, & partim pro falſa cauſa. Quia eſt indiuiduum. Bart. Caſtren. & alijs in l ſi non ſortem, §. ſi centum, ff. de condit. indebit. & hanc ſententiam paſſim ſequuta eſt Rota, vt dicitur in deciſione bo: me: Bubali Salamantina penſionis 9. Maij 1583. in qua aliæ deciſiones allegantur, & vltimo loco reſolutum fuit co-
4 ram bo: me: Orano in cauſa Aſſiſien. ſubhaſtationis 15. Nouembris 1596.

Et

Digitized by Google

Vltra, quod exaduerſo prætendebatur dictas rationes non fuiſſe legitime redditas cum exhibitione librorum exactis partitis, ſed in confuſo contra Villantium tranſmiſſ.&c. Huius difficultatis reſolu-
6 tio pendebat ab eo, An ante tranſactionem fuerit mota quæſtio ſuper d.errore,& illa poſtmodum ſubſequuta, prout requirebatur ad effectum, vt diceretur tranſactum ſuper errore calculi, ſecundum gl.in d. l. 1. & pluries alleg. in Rom. Bibliotheca 4. Martij 1598. coram R. P.D. Decano, de quo cum non appareat non poteſt dici ſententia notorie iniuſta, vt inſtrumentum non cenſeatur vulneratum per dictam ſententiam, prout fuerat alias tentum coram me in illa Elboren.&c. penſionis 9.Iunij 1595.& ita concluſum, &c.

ILL.^mo PAMPHILIO

CIVITATIS CASTELLI

BONORVM.

Mercurij 8. Nouembris 1589.

EPITOME.

MAndatum de manutenendo concedendum eſt ei, de cuius poſſeſſione conſtat tempore litis motæ, vel paulo ante.

SVMMARIVM.

1 *Datur mandatum de manutenendo ei, de cuius poſſeſſione conſtat tempore litis motæ, vel paulo ante.*
2 *In omnem euentum eſt attendenda poſterior poſſeſſio.*
3 *In interdicto ne quis lite pendente in ſua poſſeſſione turbetur tanquam iudicio ſummariſſimo requiritur ſola detentio, & ſtatus tempore litis motæ.*
4 *Prædo eſt manutenendus donec diſcutiatur de iuribus ſuis.*

Dixe-

Digitized by Google

1 DIxerunt Domini dandum eſſe mandatum de manutenendo Heremitas, quia conſtat de eorum poſſeſſione tempore litis motæ, vel paulo ante. §. retinendæ, inſtit. de interdict. cũ ibi not. Bar. in l. 1. §. fin. ff. vti poſſidetis. Adeſt enim inſtrumentum publicum poſſeſſionis captę. l. prædia, vbi Bart. ff. de acq. poſſ. cum recognitione colonorum, ac actuali fructuum perceptione. Afflict. deciſ. 325.

Non obſtat anterior poſſeſſio DD. de Vitellis, quia præter id, quod non fuerunt expulſi coloni, neque adeſt aliqua recognitio, prout requiritur Bald. conſ. 330. nu. 6 lib. 1. Alex. l. qui vniuerſas. §. quod per colonum, de acquir. poſſ. Put. deciſ. 460. num. 5. lib. 2. cum alijs allegatis, quia fuit reſponſum quod ipſi habuerunt ſe pro ſpoliatis, vt deducitur per informantes pro Heremitis, & in omnem
2 euentum eſt attendenda poſterior poſſeſſio actualis monaſterij, quia cum vertemur in iudicio ſummariſſimo interdicto, ne quis
3 lite pendente in ſua poſſeſſione turbetur reſpicitur ſola detentio, & ſtatus tempore litis motæ. Caſtr. lib. 2. conſ. 3. nu. 2. Couar. pract. quæſt. c. 17. nu. 5. etiam quod alias poſſeſſio eſſet ſpoliatiua. Caſtr.
4 in l. Aquilius regulus, nu. 5. de donat. quia donec diſcutiatur de iuribus ſuis etiam prædo eſt manutenendus. Palæott. deciſ. 120. & late deductum fuit 16. Decembris 1588. in cauſa Romana palatij, coram Penia.

DE TVTELA TESTAMENTARIA. Cap. XVIII.

1 *Forma tutelæ teſtamentariæ.*
2 *Requiſita quæ ante adminiſtrationem tutelæ accedunt.*
3 *Tutor teſtamentarius non tenetur ſatiſdare.*
4 *Tutor quando eſt liberatus à teſtatore quomodo eſt dicendus in illius tutela.*
5 *Aditio hæreditatis paternæ quomodo ſit ſcribenda.*
6 *Tutor non debet adire hæreditatem ſine pupillo.*

1 COnſtitutus coram Magnifico Domino N. Iudice, &c. A. qui eidem domino iudici expoſuit nuper B. vita occubuiſſe condito ſuo teſtamento manu N. Notarij publici ſcripto in quo M. & N. eius filijs ipſum A. tutorem reliquit: propterea ipſe A. petijt ab eodem Iudice tutelam ipſam ſibi decerni

decerni eodem igitur iudice tutelam ipſam decernente, et confirmante idem A. promiſit mihi notario ſtipulanti, et recipienti vice, & nomine dictorum pupillorum, & corporaliter iurauit tactis, &c. ad Sancta Dei Euangelia vtilia ipſis pupillis facere, & inutilia prætermittere, ipſorumq; res, et bona, ac perſonas ad cõmodum, et vtilitatem ipſorum bona fide cuſtodire, et ſaluare inuentarium de rebus eorum conficere, et adminiſtrationis ſuæ rationem tempore debito reddere cũ integra reliquorum reſtitutione, etc. Hæc omnia
3 prædicta requiſita probatur in l. qui tutor repertorium, ff. de adminiſtratione tut. Guid. Pap. in quæſt. 330. ſub n 2. et 3. et ſeq. ſcilicet, quod antequam tutor accedat ad adminiſtrationem tutelæ omnia prędicta requiſita faciat, excepto, quod cũ tutor teſtamentarius ſit nõ tenetur ſatiſdare, quia illius fides approbata eſt a teſtatore, vt in §. hoc nõ eſt perpetuũ inſt. de ſatiſd. tut. et cur. et ibi Ang. Aret. n. 1.

Hoc amplius nota, quod ſi teſtator liberauit, et abſoluit tutorẽ à reddenda ratione, tunc non faciat eum iurare de reddenda ratione, ſed poteſt illa verba inuentarium de rebus eorum facere ratio-
4 nem vero adminiſtrationis reddere, cum ab ea fuerit abſolutus a teſtatore non aliter quã de iure debuerit teneatur, et quod teſtamẽtarius tutor non teneatur præſtare fideiuſſorẽ vltra prædicta habetur per Specul. in §. ſi tutor in 3. p. lib. 1. in tit. de Tutore Cautus ẽt debet eſſe notarius, quod in aditione hæreditatis facienda per pupillum, ſiue illius tutorem, ſiue ſimpliciter, ſiue aliter adeatur, ne ſcri-
5 bat M. et N. ſcientes hæreditatem patris eis delata hæreditas dicitur quam quis adeundo cõſequi valeat l. delatam, ff. de verb. ſignif. et filius fam. non poteſt adeundo acquirere patris hæreditatẽ cum dominus cenſeatur etiam viuo patre, et adminiſtratio ſola tranſire videtur in filium, ſed ſcribat notarius, quod M. et N. et filij B. ſcientes patrem defunctum, et ipſos ſuos hæredes eſſe, hæreditati paternæ ſe imiſcuerunt. Iaſ. in l. qui putat. ff. de acq. hæred. ſub nu. 20. licet Bal. in l. potuit quęſt. 7. C. de iur. delib. dicit hoc eſſe ridiculum, quoniam verba impropria accipienda ſunt, vt actus valeat. Ad tollendum igitur omnem dubietatem remedium eſt, quod poſt verbum adiuit, ſeu adiuerunt adijciatur, et ſe immiſcuit, ſeu immiſcuerunt, nam propter hoc verbum, ſuſtinebitur, vt patet ex dictis per
6 Alex. in conſ. 126. Viſo proceſſu, lib. 7. Supereſt ẽt dicere, quod ſolus tutor non debet adire hęreditatem ſine interuentu pupilli, cum vtriuſq; voluntas, et conſenſus requiratur, vt per eundem Iaſ. in l. pro hærede, ſub nu. 10. ff. de acq. hæred. An autem iudex poſſit dare tutorem ẽt rebus extra ſuam prouinciã exiſtentibus, vide Bar. in l. propter. §. qui ſc. n. 2. ff. de exc. tut. et in l. 1. n 9. ff. de tut et cur. dan.

Alia

Alia forma legitimæ tutelæ.

Magnificus D. Iudex donnam A. matrem B. pupilli filij q. T. in ipſius præſentia conſtitutam eiuſdem B. tutelam petentem, & affectantem, cum eadem tutela ſibi ſecundum iuris ordinem deferatur, & ipſa ſit in ea cæteris præferenda, eidem B. pupillo tutricem conſtituit, & deputauit, illiuſq; perſonæ, & bonorum adminiſtrationem decreuit dicendo eidem, & ter replicando eſto tutrix d. B. vtilia pro eo facito, & inutilia prætermitto, & ita eadem donna A. facere promit, ipſiuſq. res, & bona ad commodum, & vtilitatem ipſius pupilli bona fide cuſtodire, & ſaluare, inuentarium de rebus ipſius fideliter conficere, & adminiſtrationis ſuæ rationem tempore debito cum integra reliquorum reſtitutione reddere, & pro eo quod ſic faciet ibidem præſens N. qui ſciens, & c. ſponte, & c. pro d. donna A. acceſſit, & promiſit vti principalis, principaliter, & in ſolidum acceſſit, quem præſentem eadem donna A. promiſit releuare indemnem, ita quod, & c. alias, & c. Pro quibus omnibus, & c. renuncians dicta donna A. ben. ſen. conſ. velle, & ſecundis nuptijs, & omni alij legum auxilio, de quibus iuribus, & ll. auxiliis præfata D. A. fuit per eundem D. iudicem ad plenum certificatæ, ſuper quibus præmiſſis præfatus D. iudex ſuam, & dictæ ſuæ curiæ, auctoritatem interpoſuit, ſuppletis, & c. ſuper quibus & c. Actum, & c.

DE TVTELA, QVAE DATVR AD inſtantiam matris. Cap. XIX.

1 *Alia forma tutelæ, quæ datur ad inſtantiam matris ſecundo nubentis.*

2 *Mulier, quæ tranſiuit ad ſecunda vota an per mortem ſecundi viri recuperet tutelam.*

Coram, & c Iudice, & c. perſonaliter conſtituit ſe d. A. & inſtanter B. & C. filijs ſuis habitis ex q. I. ſuo viro, dari P. proteſtando ſe velle nubere, et tutelam deferere, qui magnificus D iudex, etc. inquiſitione premiſſa, dicto P. promittente, et iurante mihi notario nomine dictorum pupillorum ſtipulanti vtilia agere, et inutilia prætermittere, et pupillaria bona ſaluare, atq; defenſionem legitimam facere, et ſine mora ſuſcipere dictam tutelam

lam decreuit,ac ipſum tutorem conſtituit. Reliqua extendere vt ſupra,excepta dicta renunciatione mulieris.

2 Quid ſi mulier per tranſitum ad ſecunda vota amiſerit tutelam, & mortuo ſecundo viro velit eam recuperare,quæritur an poſſit,& videtur quod ſic, re integra,ſcilicet ſi pueri tutorem non habeant, ſecus ſi tutorem habent, quia iura ſemel perdita iterari non debent,vt per Specul. in §. nunc dicenduum de anomalis tutoribus in 3.par.libri primi de tutore,ſeu anomalis tutoribus.

DE ANOMALIS TVTORIBVS. Cap. XX.

1 *Aliqua referuntur de anomalis tutoribus.*
2 *Mater & Auia non coguntur tutelam ſuſcipere.*
3 *Nec admittuntur ad tutelam niſi præuia confirmatione Iudicis.*
4 *Promiſſio tutoris de ſuſcipiendo defenſionem pupilli neceſſaria videtur.*

1 CVM aliqua dixerimus de tutoribus teſtamentarijs legitimis,& datiuis, nunc aliqua dicenda erunt de anomalis tutoribus, pro quorum intellectum dico, quod tutela anomala,ſeu extraordinaria eſt, ſcilicet matris aut auiæ dicitur autem anomala, quia non eſt teſtamentaria neq;legitima, neq; datiua,teſtamentaria non eſt,quia lex prohibet feminam dari tutricem in teſtamento,vt ff.de teſtam. tut. iure noſtro,cum ipſa cognata nõ autem agnata dicatur,cum ſit per femineum ſexũ coniuncta;ergo non eſt legitima,vt.ff.vnde cognati l.prima,in tantũ,quod ſi eſt data non habet ius conſtituendi actorũ nec videtur poſſe adminiſtrare:ſi enim dari poſſet, cogeretur inuita
2 tutelã ſuſcipere,ſed ei permittitur ſi vult, vt C. quando mulier tut. off.fun. aut matri,aut auiæ,in tantum,quod mater,vel auia,vt dixi, dari non poteſt à marito tutrix in teſtamento filio,vel nepoti, cum
3 ſit vtile officium,vt ff.de tut. l.tutela,& propterea requiritur,quod ſit confirmata,ſeu decreta à iudice,vt in l.fi.C.de cur. fur. & in l. fi. C.de confirm.tut.

Illud quoque non eſt prætereundum in hac tutelæ materia,quod tutius eſt apponere,prout appoſui, quod tutor promittat defenſionem pupilli,ſeu pupillorum ſine mora ſuſcipere, vt tenet Bart. in l. legitimus circa finem princ. ff.de leg. tuto. vbi dicit, quod per hoc vidit iam multas tutelas ceſſari eo, quia in inſtrumento non erant appoſita illa verba obligatoria ſuſceptionis dictæ defenſionis, tamen

Digitized by Google

men Bal.in d.l.legitimos,in §.omnem tenet, quod non ſit neceſſarium,quod formaliter apponantur dicta verba, ſed ſufficiunt æquipollentia, per quæ in effectu promittitur ſpecialis defenſio pupilli, ſed quod ſufficiant illa verba obligatoria de vtilia faciendo, vt per Iaſ.in l.prætor ait,ff.de oper.no.nunciat.ſub nu. 9. quia iura magis conſiderant effectum, quam formam verborum. tamen ex dictis Iaſ.patet,quod deciſio Bart.eſt communiter approbata, vt ibi in fin. ex rationib.ibi relatis,ſcilicet quod talis promiſſio explicite eſt de forma. ex quo nota, quod vbicunque ſex aliquo actu pro forma requirit aliquod expreſſum verbis, quod non ſufficit illud adimplere verbis generalibus,quamuis videantur æquipollentia, vt ibi ſub nu. 10.in princ.quod volui hic dixiſſe ad rememorandum notarijs, quod ad tollendum cauſam dubitandi,clauſulam,ſeu promiſſionem hanc non omittant.

DE CONSTITVTIONE ACTORIS.

1 *Forma conſtitutionis actoris.*
2 *Tutor non poteſt conſtituere actorem ante conteſtationem litis;*

Secus aut minor cum præſentia tutoris, & decreto Iudicis. Cap. XXI.

1 COram,&c Tutor P.cuius negocia impeditur agere, quia abeſt, debet,vel infirmus ſit,ſponte,&c.fecit, & conſtituit B.actorem, & defenſorem ad gerendum,& adminiſtrandum negocia dicti P. pupilli in iudicio,& extra,& ſpecialiter in cauſa quam dictus pupillus habet cum N. vt eius periculo adminiſtret,recipiat,& exerceat actus omnes,& quicquid per eum factum fuerit firmum,& ratum perpetuo fore promittit,ad quæ omnia Iudex interpoſuit decretum,ſuamq;interpoſuit auctoritatem. Et licet
2 tutor,ſeu curator non poſſit in cauſis pupilli,vel adulti procuratorem,ſeu actorem ad lites conſtituere ante litis conteſtationem, vt per Specul.in §.contra actorem,in 3 par.lib.1.ſub num. 4. de actio. conſtit. tamen bene poſſunt ipſi minores cum tutoris auctoritate hoc facere,vt ibi.Si autem tutor infirmitate,vel alia iuſta cauſa impeditus tutelam adminiſtrare nequit; vt fortunarum ſuarum periculum euitet, Iudicis decreto actorem conſtituat,iuxta text. in l. ſi actor, C. de app.

DE INVENTARIO CONFICIENDO à tutoribus. Cap. XXII.

1 *Tutores inuentarium conficere tenentur.*
2 *Forma inuentarij.*
3 *Requiſita in confectione inuentarij.*
4 *Conſuetudo attenditur in confectione inuentarij.*

1 TVtores ſiue teſtamentarij, ſiue datiui ſint, antequam legitime adminiſtrare valeant, inuentarium rerum, & bonorum hæreditatis conficere tenentur, vt per Bart. in l. tutor, qui repertorium, ff. de adminiſtrat. tut. cuius forma talis eſt.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen, &c.

2 TVtor conſtitutus, & decreto Iudicis confirmatus Seio pupillo, & hæred. q. B. vt patet inſtrumento eiuſdem tutelæ manu mei notarij ſcripto, cum ob doli culpam euitandam, omniſque fraudis ſuſcipionem tollendam, & ne bona pupillorum, vel minorum lapſu temporis depereant, tutores de bonis ipſorum inuentarium conficere teneantur ſecundum legitimas ſanctiones. Ideo in Dei nomine præſens inuentarium, mox poſtquam fuit conſtitutus, & confirmatus, de rebus creditis, & debitis, atque nominibus debitorum hæreditatis dicti q. B. & ipſius pupilli ſub anno, &c. die, &c. præmiſſo venerabilis ſanctę Crucis ſignaculo fecit. In primis dixit, & aſſeruit, ſe in hæreditate prædicta inueniſſe duo ſcrinia, tot vegetes, tot menſuras bladi, & tot vini, ſecundo immobiles, puta domos, & poſſeſſiones, terras, per loca quæ deſignentur: tertio, & vltimo credita, & debita dicens, & proteſtans idem tutor, quod quæcunque alia de cætero, de bonis dicti q. B. ſeu ipſius pupilli ad ſui notitiam peruenerint, omnia illa manifeſtabit, & huic inuentario per meam, vel alienam manum faciet fideliter inſcribi; Formam alterius inuentarij rerum, & bonorum hæreditatis, quæ aditur cum beneficio l. & inuentarij, habes in meo libello praxis iudicialis A C. ad quam recurre, & melius ad Specul. in 2. par. lib. 2. §. dicto, ſub num. 21. de edition. inſtrum. & magis plene habes per Bald. de qua in infraſcripta forma, cuius requiſita ſingulatim, pro maiori illorum intellectu hic enumero.
3 Primo ſcilicet, quod inuentarium inchoetur infra triginta dies, à die ſcientiæ hæredis hæreditatem fuiſſe delatam: ſecundo, quod perficiatur infra ſexaginta dies, quando res ſunt in eodem loco: tertio,

tertio, quod deſcribantur res mobiles, & immobiles, & perfecto inuentario hæres faciat proteſtationem, quod hæres in inuentario faciet deſcribere reliqua bona, prout in ſupradicto inuentario dicitur: quarto, quod inuentarium ſcribatur manu publici notarij; quinto, quod creditores hæreditarij citentur ad videndum fieri inuentarium pro certis die, loco, & tempore: ſexto, quod hæres ſe ſubſcribat, & quod omnia legaliter fecit ſine dolo: ſeptimo, quod in principio ponatur ſignum Crucis: octauo requiritur præſentia
4 teſtium: nono, quod teſtes cognoſcant hæredem (licet hæc omnia de iure requirantur) tamen de conſuetudine non ſeruantur tot ſolemnitates, alias vix poſſet fieri inuentarium, cum tot, & tantis iuris requiſitis. Ideo ſufficit inuentarium fieri ſecundum conſuetudinem loci notariorum, in quo fit inuentarium, vt tradit Iaſ. in l. ſumus iam, C. de iure deliber. per totam, quoniam ſi de conſuetudine regionis ſit, quod non fiat inuentarium, cum tot iuris requiſitis, non videtur in culpa conſuetudinem ſeruans. Specul. lib. 2. in §. dicto ſub num. 8. de inſtrum. editio.

DE ADITIONE HAEREDITATIS. Cap. XXIII.

1 *Forma aditionis hæreditatis cum beneficio l. & inuentarij, vna cum inuentario, de qua in tractatu Bal. de Peruſio.*
2 *Vtilitas, quæ habetur ex confectione inuentarij.*

1 Conſtitutus Lucius Caij ciuis Peruſinus coram ſapienti D. Ioanne Baptiſta Iudice communis Peruſij ſuper his, legitimis actibus conſtituto per d. Epiſcopum pro tribunali ſedente in tali loco, in qua ciuitate, & territorio ſunt facultates, & bona, & maior pars hæreditatis d. Caij, dixit, & expoſuit, dictum Caium deceſſiſſe condito teſtamento ſcripto manu Alexandri notarij, in quo teſtamento ſibi hæredem vniuerſalem inſtituit prædictum Lucium; Vnde cum cognoſcat, ad eum dicti Caij hæreditatem ex teſtamento inſolidum deuolutam, dubitans, an dicta hæreditas ſit ſoluendo, nec ne, nolens prædictam Caij hæreditatem inconſulte, ſed legis conſilio ipſam hæreditatem quærere, ne creditoribus, & legatarijs vltra vires hæreditarias teneatur, cum beneficio legis, & inuentarij ipſam hæreditatem acceptauit, & ipſi hæreditati ſe immiſcuit, & ad hoc, vt inuentarij beneficiu⁻ à iure conceſſum, & illæſum, & integrum reſeruetur, petijt vocari, & citari omnes, & ſingulos creditores, & legatarios, & omnes

quorum intereſt, vel intereſſe etiam poteſt, quod ſi eſt aliquis, vel aliqui, qui credant ſua intereſſe, quod certo termino arbitrio dicti domini Iudicis moderando debeant coram dicto Iudice in dicto loco comparere, ad videndum dicti inuentarij inchoationem, & eius perfectionem, & confectionem, ad opponendum, & contradicendum, quicquid volunt, & poſſunt, quare dictum inuentarium fieri non debeat, vel non poſſit, etiam peremptorie: alias à dicto termino in antea præcedenti ad inchoationem, & perfectionem dicti inuentarij, eorum, & cuiuſque ipſorum abſentia, & contumacia non obſtante, & ſpecialiter, & nominatim petijt citari A.B. & C. & D. creditores, quatenus in dicto termino, & peremptorie compareant legitime ad omnia, & ſingula ſupradicta: alias procedetur vt ſupra. Qui d. Iudex, viſo dicto teſtamento, & dicta aditione hæreditatis, & audita petitione dicti hæredis, commiſit tali nuncio præſenti, & intelligenti, quatenus in dicto termino, & peremptorie ex ſui parte, & mandato citet dictos A. & B. legatarios, & dictos C. & D. creditores, & quemlibet eorum ſpecialiter, & nominatim perſonaliter, ſi eos perſonaliter inuenerint, alioquin ad domum eorum, & cuiuslibet eorum ſolitæ habitationis, & generaliter omnes qui ſe opponere voluerint, & ſua putauerint intereſſe, quatenus in dicto loco, die tali debeant per ſe, vel ſuos procuratores, & legitime, & peremptorie comparere, alias procedetur ad inchoationem, & confectionem dicti inuentarij eorum,, & cuiuslibet eorum contumacia non obſtante, & ſchedulam portet, et dimittat, et dicto d. Iudici referat more ſolito. Die tali, etc. dictus nuncius iens, et rediens retulit ſe viuo mandato dicti d. Iudicis citaſſe prædictos ſuperius nominatos, videlicet A. et B. perſonaliter, C. et D. eorum domui ſolitæ habitationis, et in conuicinia dicti Caij teſtatoris, et in alijs locis publicis dictæ ciuitatis Peruſij, et generaliter omnia alia feciſſe, et dixiſſe, quæ habuit in mandatis, et hæc ad petitionem dicti Lucij præſentis, & petentis. Die tali, etc. in termino ſupradicto dictus Lucius comparuit, coram dicto D. Iudice, vt ſupra pro tribunali ſedente, præſentibus honorabilibus viris B. Steph. et Am. ciuibus dictæ ciuitatis notis, et honeſtis, et immobilia poſſidentibus, et omni exceptione maioribus adhibitis, vocatis, et rogatis loco creditorum, et legatariorum abſentium, et DD. Franc. et Iac. omnibus teſtibus adhibitis, vocatis, atque rogatis per dictum hæredem, et ſcripti inuentarij ſint teſtes, et petijt primo interrogari per d. D. Iudicem dictos teſtes ſuo iuramento; ſi poſſideant idoneam ſubſtantiam in dicta Ciuitate Peruſina, & ſi cognouerant

uerant dictum Caium teſtatorem, & ſi cognoſcunt præfatum hæredem, & ſi ſunt locupletes, fide digni, bonæ conditionis, & famæ. Qui D. Iudex, dicta petitione audita, interrogauit dictos teſtes, prius eis delato, & præſtito iuramento ſuper præmiſſis, qui teſtes, & quilibet eorum de ſeipſo, & de alijs conteſtib. aſſeruerunt agnouiſſe dictum teſtatorem, & cognoſcere dictum heredem, & ſe poſſidere immobilia, & eſſe bonæ conditionis, & famæ, & habuiſſe notitiam de facultate teſtatoris. Poſtquam immediate dictus D. Iudex interloquendo pronunciauit dictos teſtes fore idoneos ad videndum inchoationem, proſequutionem, & perfectionem dicti inuentarij, & hoc ad petitionem dicti hæredis preſentis, & petentis, & non comparentium contumaciam primitus, & ante omnia legitime accuſantis. Poſtquam immediate dictus hæres volens ad inchoationem dicti inuentarij procedere, & pro principio, & præambulo dicti inuentarii fecit propria manu venerabile ſignum ſanctæ Crucis: Item dixit eſſe, & inueniſſe in dicta hæreditate res infraſcriptas. In primis vnam domum confinatam, et item vnam cultricem de ſerico, et alia reliqua, etc. et hoc præſentibus, et videntibus, ac intelligentib. dictis teſtibus adhibitis, et rogatis, D Iudex mandauit dictis teſtibus, quod debeat intereſſe, vſque ad conſumationem dicti inuentarij. Poſtquam incontinenti P. legatarius coram præfato D. Iudice comparuit, et proteſtatus fuit, quod ſuum legatum ponatur in inuentario. Item comparuit N. creditor, et proteſtatus fuit, quod ſuum creditum ponatur in inuentario, et hoc pręſente dicto hęrede, et dicente, et proteſtante dicto legatario, et creditori, quod oſtendant iura ſua, et quod eſt paratus ponere in inuentario, quatenus de iure poni debeant, alias non. Principiato itaque inuentario (elapſo primo menſe) duo menſes ſunt ad perficiendum: Modus ergo illius perfectionis eſt iſte. Exiſtens dictus Lucius hæres coram dicto domino Iudice pro tribunali ſedente, vt ſupra, volens dicto domino Iudice pro tribunali ſedente, vt ſupra, volens dictum inuentarium proſequi, et finire, petijt vocari, et citari creditores, et legatarios dicti Caij, et generale proclama fieri, quod ſi eſt aliquis, vt ſupra, Die tali, etc. in dicto termino comparuit dictus Lucius, & citatorum non comparentium contumaciam accuſauit. Poſtquam immediate infraſcripta bona tanquam hæreditaria hæreditatis dicti Caij dictus hæres inſeruit. Talem vineam, item vnum infortiatum, et reliqua, etc. Proteſtans, quod ſi qua per errorem poſuit non ponenda, ex nunc eleuat de dicto inuentario, et ſi qua per errorem omiſit ponere, cum ad notitiam eius peruenerint, ponet, et hoc præſente dicto D. Iudice, et dictam

proteſtationem admittente in quantum de iure teneatur,& debeat, poſtquam incontinenti dictus Lucius ſe ſubſcribat,ſi ſcit litteras, ſi autem neſciat,dicat ſe neſcire.Subſcriptio hæredis hæc eſt.Ego Lucius hæres ex teſtamento Caij patris mei, cum beneficio l.inuentarij prędictum inuentarium incepi,& perfeci bona fide,& ſine fraude, teſte mihi exiſtente venerabiliſſimo ſigno Sanctæ Crucis,quod propoſui ſuper ſcriptis,& ſubcriptis teſtibus,& a me adhibitis,& rogatis ſecundum formam iuris,ſi hæres neſcit ſcribere,alius ſubſcribat pro eo in prima, vel in tertia perſona modo prædicto. Subſcriptio teſtium hæc eſt. Ego Mar.Teſtis vocatus,adibitus, & rogatus à dicto Lucio hærede, & à dicto D. Iudice, vt ſupra ſedente,in locum maxime creditorum, & legatariorum abſentinm ſubſcribo me, & iuramento præſtito corpaliter ad Sancta Dei Euanglia, & per dictum ven.ſignum crucis iuro, dictum inuentarium ſecundum conſcientiam meam eſſe inceptum,& perſectum à dictohęrede me pręſente bona fide, & ſine fraude, & me omnia vidiſſe,à principio vſq; ad finem,& non eſſe conſcium alicuius malignitatis (ita iuuet me Deus)& hæc ad ſancta Dei Euangelia, & aſſero me cognouiſſe dictum teſtatorem,& dictum hæredem,et me immobilia poſſidere, et eadem forma cæteri ſe ſubſcribant,et ſi omittuntur illa verba in locum, etc. non eſt vis, quia præſumuntur coram Iudice omnia ſolemniter acta.Quibus omnibns,et ſingulis ſic peractis,dictus D. Iudex(vt ſupra) pro tribunali ſedens ſuam,et dictę ſuæ curiæ auctoritatem,et decretum interpoſuit.Et ſi vis quod nihil obijci poſſit citentur de nouo citandi ad veniendum,et opponendum, quare non debeat pronunciari inuentarium legitime confectum,et quare non debeat ſuper eo interponi decretum. Quo facto Iudex pronunciet inuentarium legitime confectum. Argum. l. tutor à patruo, ff. de confir. tuto. Sequitur videre de ſubcriptione notarij hoc modo. Ego N. notarius,etc. et nota, quod vbi ſunt duo notarij, non videtur neceſſarius aliquis teſtis pro reſcripto,§.ſi vero abſunt, in auct. de hæred.& falcid.ſed tres teſtes loco creditorum,et legatariorum abſentium ſemper ſunt neceſſarijs.

2 Vtilitates autem,quæ habentur ex aditione hæreditatis, et confectione inuentarij,ſingulatim enumerantur per Iaſ.in l. fin. §. et ſi præfatam, C. de iure deliber. ad quem pro illarum intellectu recurrere poteris.

DE

Digitized by Google

DE REPVDIATIONE hæreditatis.

Forma repudiationis hæreditatis.

ARnoldus filius q. B.coram ſpectabili viro D.N. Iudice conſtitutus, qui hæreditatem dicti q. B. ſui patris ſibi ex paterno teſtamento delatam, vel ad ſe ab inteſtato ſpectantem ſibi verſimiliter credit eſſe damnoſam, ne à creditoribus ipſius hæreditatis pulſetur in aliquo, ſeu grauetur,omnimodo ſe ab eadem hæreditate abſtinuit, & eam, ac omne ex ea,commodum, & incommodum penitus recuſauit.Si vero extraneus hæres, eam repudiat,ſic dices.

Arnoldus filius P.hæreditatem B. ſibi ex teſtamento ipſius B.delatam veriſimiliter exiſtimat ſibi fore damnoſam,Idcirco conſtitutus coram Magnifico Domino Iudice,&c. ipſam hæreditatem omnino repudiat,ac omne ex ea commodum,& incommodum penitus recuſauit,& recuſat.

Nota quod abſtinere,& immiſcere eſt proprie ſuorum hęredũm. Repudiare autem,& adire eſt extaneorum,vt inſtit.de hæred. qualita.& diffe.§.in extraneis,C.de iure deliber.ſuper rubrica.

DE CVRATORE DATO in teſtamento.

Forma confirmationis curæ datæ in teſtamento.

IN Dei nomine,Amen,&c.Coram,&c.Hieronymus,&c.qui expoſuit eidẽ D.Iudici (vt ſupra) pro tribunali ſedente,qualiter diebus proxime elapſis vita occubuit q. Stephanus, &c. ſuo condito teſtamento, in quo ſibi hæredem inſtituit Danielem eius filium legitimum, & naturalem in pubertate conſtitutum,cui reliquit curatorem ipſum Hieronymum, prout continetur in teſtamento mauu publici notarij rogato,ad affectum validitatis ſibi commiſſæ curæ,& omnium per eum gerendorum, petijt ab eodem D. Iudice,vt ſupra pro tribunali ſedente dictam eius cu-

ram ſibi confirmari, & quatenus opus ſit eam de nouo decerni, offerens ſe paratum dictam curam, & defenſionem perſonæ, & iurium ipſius Danielis ſuſcipere, aliaſq. & alia facere, ad quæ de iure tenetur. Qui magnificus D. Iudex, vt ſupra pro tribunali ſedens, habita plena informatione de tenore teſtamenti dicti q. Stephani, in quo idem Hieronymus fuit curator deputatus dicto Danieli, ipſum quidem Hieronymum in curatorem confirmauit, et quatenus opus ſit dictam curam perſonæ, et adminiſtrationem bonorum dicti Danielis decreuit, dicendo eidem Hieronymo, & ter replican. eſto curator, & alias prout in ſupradicta forma tutelæ datiuæ, quam reaſſumere poteris; et ſequere de verbo ad verbum, prout in ea mutandis mutatis.

DE CVRATORE DANDO VENTRI. Cap. XXIV.

1 *Forma curæ datæ ventri vxoris.*
2 *Mater an ſit admittenda ad curam filij.*

1 SI vero datur curator ventri vxoris, & bonis, ſeruetur formæ tutelæ, quæ datur ab inteſtato, præuia expoſitione facienda coram Iudice, vbi mulier narret virum ſuum deceſſiſſe ab inteſtato ipſa relicta prægnante, prout ex apparentia corporis videre eſt, et vt informari poteſt ipſe Iudex ab obſtetrice, et alijs mulieribus ibidem præſentibus, & prædicta vera fuiſſe, & eſſe affirmantibus, et ne bona relicta per dictum ſuum virum, damnum patiantur defectu legitimi adminiſtratoris, & etiam pro conſeruatione iurium ipſius vxoris, ne ex negligentia ſibi in aliquo præiudicetur, petit ventri ſuo decerni curatorem.

Qui Magnificus D. Iudex intellectis, & auditis ſuperius expoſitis per ipſam d. mulierem conſtitio ſibi expoſita per eam vera fuiſſe, & eſſe, tam per apparentiam corporis ipſius, quam per informationes ibidem receptas à tali obſtetrice, necnon a B. & F. affinibus ipſius mulieris ibidem præſentibus, et ſuo iuramento per eas præſtito in manibus ipſius d. Iudicis, dictum curatorem, ſcilicet N. ibidem præſentem, et onus huiuſmodi in ſe ſua ſponte ſuſcipientem, eidem ventri, et bonis prædictis deputauit, reliqua extende prout in alia tutela, quæ ſuperius habetur ab inteſtato: Sed nunquid Mater debeat ad curam filij vocari, cum ad il-
2 lius curam vocetur. et videtur; quod non; quia officium virile

eſt,

eſt,vt C.quando mu.tut.off.fu.poteſt, l.1. vnde cum ſola tutela his mulieribus concedatur,non debemus ei concedere curam arg. extra de transl.inter corpor.extra de deci.ſed dic contra, vt per Specul.in §.cum autem,col.2.eod.tit. verſ. ſed nunquid.

DE CVRATORE DANDO bonis filij fam.

Forma curæ quæ datur bonis filij fam.

IN Dei nomine Amen, &c Coram, &c. filius Franciſci dixit,& expoſuit eidem Domino iudici,vt ſupra pro tribunali ſedenti, quod licet ipſe Iacobus plura,& diuerſa bona habeat ad ipſum diuerſimode ſpectantia quorum adminiſtratio de iure ſpectat,& pertinet eidẽ Franciſco ſuo patri,tamen ipſe Franciſcus ea negligit,nec conſeruare permittit,neq; ea ſtudioſe (vt bonum decet patrem fam.) gubernare intendit, in maximũ ipſius Iacobi, & bonorum prædictorum detrimentum; Quapropter inſtanter petijt,& requiſiuit ab ipſo domino iudice,vt ſupra pro tribunali ſedente,quatenus velit, & debeat dictis bonis dare curatorem, ſcilicet Chriſtophorum patruum ipſius Iacobi,germanum fratrem dicti Franciſci,ne bona ipſa tendant in ſiniſtrum.Qui d.Iudex vt ſupra pro tribunali ſedens, attendens requiſitionem huiuſmodi fore iuſtã,& rationi conſonam,vocato prius ad ſe dicto Franciſco, qui præuia iudicis interrogatione reſpondẽdo,dixit,& penitus recuſauit coram ipſo, et omnibus alijs ibidem aſtantibus dicta res, et bona prędicti Iacobi:ad illius,et bonorum ſuorum indemnitati cõſulendum,et ei de opportuno remedio prouidendum,eundem Chriſtophorum ibidem præſentem, et onus huiuſmodi ſponte ſua ſuſcipientem,in curatorem dictis bonis dedit,conſtituit, et deputauit, ac adminiſtrationem dictorum bonorũ ei decreuit. Qui Chriſtophorus ſic vt ſupra deputatus promiſit eidem domino Iudici,et ipſi Iacobo præſenti,etc.dicta bona cum ea qua decet conuenientia gubernare,et adminiſtrare,illaq; et illorum iura, ac ipſum Iacobum indefenſa,et indefenſum non derelinquere, illorumq; inuentarium fideliter,et ſine dolo conficere,aliaſque, et alia facere, ad quæ de iure tenetur,et pro eo, quod ſic faciet ibidem præſens extendantur reliqua prout in ſupradictis,et alijs formis,mutandis mutatis.

Et cum plura dixerimus de tutoribus, et curatoribus ſupradictis,

Digitized by Google

dictis, aliqua alia etiam viſum eſt referre de deputationibus curatorum, & actorum ad lites agitandas, quæ licet in mea indiciali praxi, ſub cap. 52. lib. 1. ſatis diffuſe explicata fuerint, tamen non inutile, pro minori partium diſpendio, & labore hic repetere cenſui.

DE DEPVTATIONE CVRATORVM, & actorum ad lites. Cap. XXV.

1 *Ciatio pro obtinenda exequutione in bonis debitoris, qui in curia obijt, nullis relictis hæredibus, qui citari poſſint.*
2 *Decretum in huius citationis.*
3 *Poſt primam citationem, ſit alia ſimilis citatio per duos curſores.*
4 *Poſt hanc ſecundam citationem, ſit citatio per affixionem, iuxta formam decreti.*
5 *Intermino citationis quarto pro quarta dilatione, curator hæreditati iacenti deputatur.*
6 *Deputato curatore, contra eum, æque ac contra principalem proceſſus firmatur.*
7 *Si eſt inſtitutus certus hæres in teſtamento defuncti, qui abſit ab Vrbe proceditur modo antedicto; Sed curator illi hæredi certo, non autem hæreditati iacenti deputatur.*
8 *Quomodo procedendum erit contra hæredem minorem.*
9 *Si hæres eſt infans, non poterit citari, & quare?*
10 *Qui citari debent, quando hæres infans eſt, & quomodo?*
11 *Infanti proximior aliquis in actorem eligitur, & plura requiſita circa hanc deputationem.*
12 *In omnibus prædictis caſibus mandatum contra bona defuncti decernitur.*
13 *Si curator non eſt generaliter deputatus ad omnes cauſas, alij creditores proceſſum contra eum formare nequeunt.*
14 *Deputatur aliquando curator furioſo, & quomodo? & quæ neceſſario verificanda ſunt.*
15 *Deputatio curatoris bonis mercatoris decocti.*

1 SI quis habet debitorem, qui hic in Romana Curia decedat, nullis relictis hæredibus, qui citari poſſint, ad effectum habendi exequutionem contra bona, ita proceditur. Citentur hæredes ſint, velint q. D. N. ad comparendum legitime, & acceptaudnm, vel refutandum hæreditatem prædicti q. N. alias videndum deputari curatorem illius hæreditati iacenti

centi

centi primo pro prima dilatione ad p. d. Citatio hæc datur curſori,qui facta diligentia de reperiendo hæredes domi, in qua dictus q.N.mortuus fuit in vicinia, & alijs locis publicis, & de hoc relatione facta, iudex committit hanc diligentiam per duos curſores
2 faciendam; quo facto fit alia ſimilis citatio, & traditur eidem cur-
3 ſori,qui vna cum alio cuſore diligẽtiam facit; & ſubinde ambo referunt feciſſe diligentiam,& non inueniſſe,vt ſupra: ſequuta hac diligentia per duos curſores, iudex decernit proceſſum per affixionẽ ad valuas Curiæ,& domicilij defuncti, ſi illud habebat; ſin autem per affixionem ad valuas Curiæ, & aciei Campi Floræ. Poſt hæc fit alia citatio in hunc modum. Citentur per affixionem ad valuas curiæ,& aciei Campi Floræ, ſeu domi ſolitæ habitationis q. N. hæredes,ſi qui ſint, &c.ſequere ad vnguem,vt in citatione ſuperius poſita. In cuius citationis termino Iudex mandat citari ad idem pro ſecunda dilatione, & fiunt aliæ tres citationes ſimili modo pro ſecunda, pro tertia,& pro quarta,& ſuperabundanti dilatione interpellate vna die pro alia,& præuio Iudicis decreto. In termino vltimæ citationis,quæ fit pro quarta, & ſuperabundanti dilatione comparet creditor,& curatorem hæreditati iacenti deputandum, ac fi-
5 deiuſſorem pro eo conducit, quem curatorem Iudex deputat ſub
6 forma de qua ſupra. His præmiſſis citatur curator ad omnes actus
7 requiſitos,ac ſi eſſet principalis. Verum ſi debitor in Curia Romana moritur condito teſtamento, & in eo relicto certo hærede qui ab Vrbe abſit, præcedentibus diligentijs modo præmiſſo faciendis, curator, ſeu defenſor hæreditati,& bonis defuncti, non autem hæreditati iacenti deputatur,cum certus adſit hæres,contra quem iudicium (vt natura cauſæ ſuadet)formatur pro ſatisfaciendis creditoribus hęreditarijs,quibus creditoribus hæreditarijs prius,& deinde honoratis in teſtamento de bonis hæreditarijs ſatisfiet, vt per Socin.Iunior in l. 1. in titulo de legatis primo, num. 327. Decius conſ.109.curator etiam datur bonis ad inſtantiam illius, qui ſperat ſuccedere ab inteſtato,& qui id poſtulat, recte poſtulat, quia
8 ſua intereſt bona conſeruari.Agel. conſ.108. col. 1. Alexand. conſil. 4. num. quarto, lib. ſecundo. ſed ſi mortui debitoris hæres minor ſit, & curatore indigeat, citatur ipſemet hæres, quamuis minor ſit, modo tamen maior ſit ſeptennio, ad comparendum legitime, & alias videndum ſibi deputari curatorem, ſeu actorem ad lites, primo pro prima dilatione. Et ſeruatis modo antedicto quatuor terminis, actorem ad lites, vel curatorem Iudex deputat, cum quo fit legitimus proceſſus, vt ſupra diximus. At
9 ſi hæres infans eſt minor ſeptennio, non poteſt ad cauſam citari,

cum

cum non habeat velle neque nolle ; ſed citatur tutor teſtamenta-
rius,ſi eſt, ſin autem mater tanquam neceſſaria, & legitima tutrix,
& adminiſtratrix ſui filij,ſeu agnati,& cognati , ſin minus citantur
ij, in quorum eſt poteſtate , ad comparendum in iudicio coram D.
& minorem defendendum, ac petendum ei curatorem,ſeu actorem
ad lites deputari, alias videndum illum per dominum ex officio
deputari. Afflict. deciſ.262. num.2. & ſeq. & præcedentibus ſupra
narratis dilationibus per iudicem actor ad lites , ſiue curator ali-
10 quis proximior , aut aliquo modo attinens deputatur, ne infans
indefenſus remaneat, vt habetur in ſuperius allegata deciſ. per to-
tum,vbi habetur,quod proceſſus factus cum curatore aliter,quam
ſupradicto modo deputato, eſt nullus, quia iudex daret curatorem
infanti, qui non poteſt petere curatorem ſibi dari ; quia illa ætas
quicquid videt ignorat : curator autem ad lites non datur niſi pe-
11 tenti , Alex.conſ. 22. in fin Bald.in cap. 1.de milit. Vaſſal.qui con-
12 tu.eſt , ſit ergo proceſſus modo præmiſſo , & mandatum contra
13 bona defuncti tantum conceditur, ſi ſuperuenerint alij creditores,
& citent curatores,vt ſupra deputatos , proceſſus non eſt validus ,
niſi deputatio ſe extendat ad omnes alias minoris cauſas . Depu-
tatur nonnunquam curator furioſo, ſeu mente capto ad illius pro-
14 ximiorum inſtantiam,examinatis teſtibus ſummarie , & extraiu-
dicialiter, ſuper eo, quod N. eſt mente captus , hiſq; examinatis ,
Iudex perſonæ,& bonis prædicti N.curatorem in gradu proximio-
rem,cum ſolita cautione de vtilia faciendo , & inutilia prætermit-
tendo, ex officio deputat, nec requiritur ſuper hoc plenaria cogni-
tio , ſeu inquiſitio , ſed ſufficit, quod aliqualiter conſtet de furore,
vel adhibere medicos,qui hoc cognoſcant,vt in l. obſeruare, ff.de
curat.fu.& pro.citata per Alex.conſ.86. verſ.verum eſt, quod cau-
ſæ cognitio num. 5. & ratio, quia talis deputatio curatoris non
cauſat præiudicium ei,cui deputatur. Item deputatur curator pro-
digo (vt habetur per Specul.in lib. 1.par.3. in tit. de curatore , cui
prodigo Iudex ex officio poteſt etiam interdicere adminiſtrationẽ
ſine alicuius citatione,vt per Marant.de ord.iud.in 6.par. de cita-
tione 1.memb.iudicij ſub nu. 31. Deputatur etiam curator bonis
defuncti,ſeu decocti,inſtantib. creditorib. quorũ requiſita ſatis dif-
fuſe explicaui in c.54.li.1.eo.ti.cuius inſtr.deputationis curat.bo-
nis decocti formã, tanquã non ſemel occurrentis,hic conſcribere
15 volui. Et hæc eſt . In nomine Domini Amen.&c.Anno,&c.Com
paruerunt coram R.P.D.Matthæo Barratto iu.vtr.doct.vtriuſq; ſi-
gnaturæ Sanctiſs.D.N. Papæ Referendario Illuſtriſs. & Reuerend.
D.Auditoris Cameræ in ciuilibus Locumtenen.meq. Notario, &c.

mag.

mag. DD.N. & N. deputati à creditoribus D. N. olim mercatoris in Vrbe,& pro omni eorum priuatio,& particulari intereſſe, & dictis nominibus reſpectiue ſtante notoria decoctione, & fallimento dicti N.petierunt ad inſtantiam,& commodum, ac vtilitatem dictorum creditorum, & vt celerius eis de eorum reſpectiue creditis ſatisfiat aliquem in curatorem bonis iacentibus dicti N.deputari, qui curator ad eorundem creditorum vtilitatem, & vt celerius eorum credita conſequi poſſint,& valeant, omnes, & ſingulas actiones mouere,pertractare,agere, defendere, proſequi, & expedire in iudicio, & extra poſſint, & valeant, & confiſi præfari dd. N. & N. nominibus quibus ſupra de fide d.A.petierunt eundem A.in curatorem bonis dicti N. vt ſupra deputari omni meliori modo, &c. Qui Reuerendiſſimus D.Locumtenens attendens requiſitionem huiuſmodi fore iuſtam, & rationi conſonam dictum D.A. ibidem præſentem, & onus huiuſmodi in ſe ſponte ſuſcipientem in curatorem bonis præfatis,ad effectum omnes, & ſingulas actiones cõtra quoſcunq; mouendi,& quaſcunq; motas actiue, & paſſiue pertractandi, agendi, defendendi,& proſequendi in iudicio,et extra, necnon pecunias,et credita quæcumq; exigendi,& recuperandi, ad effectum, vt beneficio dictorum creditorum deponantur penes aliquem camp ſorem,fide,et facultatibus idoneum, per ſupradictos DD. deputatos deputandum,et de exigendis,et recuperandis quoſcunque,quietandi,ac iura, et actiones ſi opus fuerit cedendi, cum clauſulis ſolitis ad lites, et cum omnibus facultatibus, et auctoritatibus talibus curatoribus dari ſolitis,et conſuetis, et de iure requiſitis, et in ſimilibus neceſſarijs, et opportunis deputauit; Dicendo eidem curator eſto,et vtilia pro dictis creditoribus,et bonis facito, et inutilia prætermittito,et quod ita faciet præfati DD.N.et N. proprijs, et priuatis nominibus,ac vti principales principaliter,et inſolidum ſcientes ſe,etc.ſponte,etc pro dicto A.fideiuſſerunt,et promiſerunt, quos DD. N. & N. ſic promittentes, præſentes, etc. dictus D. A. à fideiuſſione, & promiſſione huiuſmodi indemnes penitus, et ſine damno releuare promiſit, ita quod, etc. alias, etc. de quibus, etc. Pro quibus præmiſſis, etc. Super quibus omnibus idem R. P. D. Locumtenens, vt ſupra pro tribunali ſedens ad petitionem, et inſtantiam dictorum Dominorum Deputatorum auctoritatem ſuam qua fungitur, et dictæ ſuæ curiæ decretum interpoſuit, ſupplendo omnes, et ſingulos tam iuris, quam facti defectus, ſi qui forſan in præmiſſis interuenerint, omni meliori modo, etc. ſuper quibus, etc. Actum, etc. præſentibus teſtibus, etc.

Dein-

Deinde, et incontinenti coram eod. R.P D. Locumtenente, in loco, vbi ſupra pro tribunali ſedente, meq; Notario, etc. comparuit idem D.A. curator, vt ſupra deputatus, cum præſentia, decreto, et auctoritate dicti R.P.D. Locumtenentis conſtituit eius, et dictorum bonorum dicti N. vel illius creditorum, et deputatorum prædictorum actorem Dominum B. in Romana curia cauſarum procuratorem, præſentem, & onus huiuſmodi in ſe ſponte ſuſcipientem, ad omnes, & ſingulas dictorum bonorum, ſeu illorum creditorum dicti N. lites, & cauſas, ciuiles, & criminales, prophanas, meras, & mistas, motas, & mouendas, actiue, & paſſiue contra quaſcunq; perſonas &c. in quocunq; foro, ſiue iudicio, atque inſtantia, & coram quibuſcunq; DD Iudicibus comparendum, agendum, &c. cum clauſula ad lites, & generaliter &c. Promittens &c. releuans &c. ſuper quibus omnibus idem d.A. curator petijt à præfato R.P D. Locumtenente authoritatem ſuam, & dictæ eius curiæ decretum interponi. Qui R.P.D. Locumtenens, vt ſup. pro tribunali ſedens cauſa cognita, ſuam et dictæ ſuæ curiæ decretum interpoſuit, ſuppletis, etc. Actum Romæ etc. præſentibus etc.

Nec pręſcriptas formulas pręterеundas, ſed hic omnino tanquã nedum in R.P.D.A.C. verum etiam omnibus alijs vrbis, et aliorum locorum ciuitatum tribunalibus, neceſſarias, conſcribendas fore cenſui: quoniam eueniente caſu decoctionis alicuius mercatoris, qui timore carcerum ſtatim fugam arripuit relictis quampluribus bonis, iuribus, et actionibus, in quibus ſuccedunt illius creditores, qui ad effectum eorum credita conſequendi, et eorum actiones contra quoſcunque in iudicio, et extra experiendi pro validitate proceſſus deſuper faciendi, curant ad præſcriptam deputationem deuenire, cuius formam tanquam huic rei conuenientem ſuperius ſcripſi.

ALIA DE DEPVTATIONE ACTORIS. Cap. XXVI.

1 *Actor ad lites conſtituitur periculo actoris.*
2 *Actor ad lites non conſtituitur niſi poſt litem conteſtatam.*
3 *Et quando valida ſit illius conſtitutio.*
4 *Forma inſtrumenti conſtitutionis actoris.*

AD hæc nota, quod ſæpiſſime conſtituitur actor à tutore, ſeu curatore ad lites, eorum periculo, vt inſt. de cur. §. fin. C. de procur. et conſtituuntur tantum poſt lit. cont. non ante fine decreto

creto iudicis, vt d.C.de proc.ſi ergo tutor fuerit monitus, vel didatus ad hoc , vt valida ſit conſtitutio actoris præceden. negatione ,
3 vel litis conteſtatione per ipſummet facienda: Subinde illius conſtitutione valide facere poterit inſtrumentum , ergo actoria facta à tutore,ſeu tutrice ſic conficitur D.A.mater,& tutrix B.filij q.T.coram d.Iudice pro Tribunali ſeden. ac in mei notarij perſonaliter conſtituta,quia propter debilitatem ſexus, & perſonę , & quia etiã nimis eſt à foro iudiciali remota , et ob alia legitima impedimenta perſonaliter intendere,& aſſiſtere non valet cauſis,quas ipſa nomine dicti pupilli habet,vel habere intendit ſpecialiter cum d.N.& generaliter contra quamcunq; aliã perſonam quauis de cauſa, et occaſione,tam in agendo , quam in defendendo . Idcirco confiſa de idoneitate,et integritate d.P.ibidem præſentis ipſũ fecit,conſtituit, et deputauit actorem in dictis litibus peragendis,pertractandis , & proſequendis coram quocunque iudice , et in quacunq; inſtantia comparend.omniaq; alia faciend.gerend.et exequend.in præmiſſis et circa ea neceſſaria,et opportuna, et prout ipſamet tutrix facere poſſet ſi præſens,et perſonaliter intereſſet, cui actui legitimo idem Iudex,vt ſupra pro tribunali ſedens ſuam auctoritatem interpoſuit et decretum,ſuper quibus etc. Actum etc.teſtibus etc.

PLVRA ALIA REQVISITA IN DEputatione curatoris dandi in bonis iacentibus ad inſtantiam creditorum .

Cap. XXVII.

SI autem curator datur hæreditati iacenti , ſeu vacãti vltra iam dicta viſum eſt etiam pro validitate proceſſus,et ad hoc vt legitime perueniri poſſit ad dationem dicti curatoris plura videntur requiri. Primum quod detur ad inſtantiam creditorum , et quod in hoc concurrat maior pars ipſorũ, Specul.de curatore,§.cum autem verſ opponitur,ſecundum quod nominatim citentur hi, quorum eſt prima cauſa ſucceſſionis , et quod non ſufficiat generalis citatio Bart.in l. ſi diu , ff. quibus ex cau.in poſſ.ea.Alex. in conſ. 107.5.vol. tertium , quod præmittatur citatio ad deliberandum, an velit acceptare hæreditatem , et ſi hæres extraneus ſit non ſtatuatur tempus ad deliberandum minus 100. dierum , dicit idem Bart.in d.l.ſi diu, et in l.ſi quis conſtituatur , §. 1. et ſi eſt de-

de-

Digitized by Google

deſcendentibus annus. quartum, quod curator facere debet inuentarium, Specul. eo tit. de curatore d. §. cum aut. m, verſ. in certis caſibus. Quintum, quod curator ſatiſdet, de quibus requiſitis Vide Angel. in conſ. 193. incipien. pro deciſ. 3. col. et Aret. in conſ. 109. 1. col. ſed prędicta requiſita potius procedere videntur ex ſubtilitatibus, et apicibus iuris quem ex conſuetudine, quæ præmiſſis contrariatur ex paucis infradicendis. Nam quo ad primum requiſitum de maiori parte creditorum ſatis ſufficit apparere de maiori parte eorum, qui in proceſſu agunt. Quoad ſecundum, quod debeant citari nominatim procedit quando hæredes ſunt certi, ſed ſi incerti fuerint ſufficit quod ad eos pręmittatur generalis citatio per proclama. Quoad tertium de certo tempore ſuperius dicto ſtatuendo dicitur, quod Iudex poteſt illud diminuere, prorogare arbitrio ſuo. Quoad quartum de inuentario id verum ne ri debere, ſed in illius confectione attenditur conſuetudo loci, vbi inuentarium fit, vt alias dixi, et probaui. Quo vero ad quintum requiſitum circa ſatiſdationem ea non videtur ſuperflua, ſed omnino neceſſaria, tam ex iuris, quam conſuetudinis diſpoſitione, et Iudex nunquam interponit decretum ſuper curatoris deputatione niſi cum dicta ſatiſdatione quæ parum refert, quod tunc vel poſtea præſtetur, modo tamen præſtetur, antequam cum eo iudicium agatur et ita vt ſupra dictum eſt circunſcriptis tot iuris requiſitis de conſuetudine, et obſeruantia eiuſdem A.C. tribuanlis atteſtor.

DE MODO PROCEDENDI PRO REſtitutione rei venditæ ex remedio l. 2. de reſcin. vendi. Cap. XXVIII.

1 *Requiſita obtinendi in hoc remedio reſciſſionis venditionis.*
2 *Modus in eo procedendi & ferendi ſententiam.*
3 *Quod diſpoſitio d. l. procedit etiam quo ad bona ſubbaſtata.*
4 *Et etiam quo ad bona mobilia, & quomodo de eis fiat petitio.*

CVm iſte proceſſus reſciſſionis ex d. remedio l. 2, ſatis ſit quotidianus, et in omnib. vrbis, et orbis tribunalis frequentatiſſimus. Ideo omiſſis infinitis illius quæſtionib. relatis à doctiſs. viris, qui ex profeſſu in his ſcripſerunt, hæc tantum pauca quoad modum procedendi viſa ſunt breuiter referenda. Quod ſcilicet tale remedium intentans tria in monitorio quod ſeruit loco libelli, neceſſario exprimere debet; primum quod res de cuius reſtitutione agitur

tur

tur tam tempore illius celebrati contractus venditionis quam etiam ante,& poſt, res erat maioris pretij,& æſtimationis. Secundum quod venditor offerat ſe pretium reſtituturum. Tertium quod venditor fuit deceptus, aut errore ductus ad vendendum rem viliori prætio,& propterea tanquam læſum vltra dimidiam iuſti pretij eandem venditionem ex dicto l.remedio reſcinden.fore, & eſſe, vt hæc omnia narrantur in monitorio, cuius formam habes inferius in 4.libro.

2 Quo monitorio contra partem aduerſam legitime exequnto, & in actis per curſorem iudicialiter relato exhibitoque, & producto dictæ venditionis inſtrumento ad effectum illum impugnandi,& reſcindendi contentis in monitorio articulatis, illiſque ſufficienter probatis, repetitoque ſtatuto vrbis de læſione,quatenus ei in caſu de quo agitur locus ſit,de quo in cap.154.libro primo, debitiſque terminis de more, & ſtylo Curiæ ſeruari ſolitis ſeruatis, illiſque reiteratis. Demum fertur ſententia, in qua iudex pronunciat venditionem reſcindendam fore,& eſſe, & emptorem condemnat ad reſtituendum rem emptam venditori recepto ab eo pretio oblato, vel parte petente poterit condemnare emptorem ad ſupplendum iuſtum pretium declarandum præuia æſtimatione peritorum,cuius
3 l.2.diſpoſitio,probata dicta læſione,procedit etiam quoad vendita, ſeu deliberata per viam curiæ præuia illorum ſubhaſtatione, vt in quæſt.huius remedij lib.2.tradit Cagnol.qui atteſtatur de communi tam Cano. quam Legiſtarum, ſub num. 160. Et etiam procedit,
4 quoad bona mobilia ſi extant, ſin autem ad reſtituendum iuſtum illorum pretium modo præmiſſo æſtimando, vt ibi. Et licet in hoc l.2.remedio plura alia hic referre potuerimus, tamen cum illius quæſtio ſatis ſit diffuſe ſcripta a tot, & tantis viris doctiſſimis, qui in hoc ex profeſſo ſcripſerunt,de his hactenus.Huic prædicto remedio poterit applicari remedium l. ſi quis maior, C. de tranſact. & modo præmiſſo formare monitorium,addendo tantum in fine oblationem inſtantiæ de reſtituendo acceptum; iuxta terminos d. l. ſi quis maior, mutatis mutandis,ſingula ſingulis congrue referendo, ac debite adaptando.

Notandum eſt etiam quod hoc l.ſecundæ, de reſcind. vend. remedium habet etiam locum in diuiſionis contractu cum ſit bonæ fidei contractus,et propterea ſiue ex ſortis infœlicitate, ſiue dolo alterius partis læſio fuerit intolerabilis, et valde læſiua, debet in melius reformari, & in hoc officium iudicis implorari, tam ex prædicto remedio l. 2. quam ex remedio l. 3. C. communia

 vtriuſque

vtriuſque iudicij,obtinendo monitorium contra partem lędentem vt debeat diuiſionem bonorum in melius reformaſſe, & ad debitum, & iuſtum modum reduxiſſe, vel ſuppleuiſſe id, quod immoderate, ſeu doloſe, ac indebite factum fuit, ad hoc vt partes illorum magis melius adæquentur, & vnuſquiſque ipſorum ſuam debitam portionem (prout iuris eſt) debite conſequatur, & in præmiſſis, & circa ea, ius, iuſtitiam miniſtrari vidiſſe, præmiſſo, & omni alio meliori modo, &c. cum clauſula, & ſi ſenſerit ſe, &c. compareat, &c. alioquin, &c.

Finis Tertij Libri.

SAL-

Digitized by Google

SALLVSTII TIBERII
A CORNETO,
DE
MODIS PROCEDENDI
IN CAVSIS, QVAE CORAM
AVDITORE CAM. AGVNTVR.

LIBER QVARTVS.

Citatio pro exequutione Cameralis obligationis extra Curiam.

PEtrus Paulus Creſcentius Prothonotarius Apoſt. vtriuſq; Sign. S.D.N. Papæ Referendarius, ac eiuſdem Sanctiſſimi, eiuſq; Camerarij, necnon cauſarum curiæ Cameræ Apoſtolicæ generalis Auditor Romanæq; Curiæ Iudex ordinarius; ſententiarũ quoq; & cenſurarum in eadem Romana Curia latarum, ac litterarum Apoſtolicarum quarumcunq; vniuerſalis, & merus exequutor ab eodem Sanctiſſimo ſpecialiter deputatus. Vniuerſis, & ſingulis dd. Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, Archidiaconis, Scholaſticis, Cantoribus, Cuſtodibus, Theſaurarijs, Sacriſtis, Canonicis, Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, eorum loca tenentibus, Plebanis, Viceplebanis, Cappellanis, Curatis, & non Curatis, cæteriſq; presbyteris, Clericis, Notarijs, & Tabellionibus publicis quibuſcunq; per ciuitatem, & diœceſim N. ac alias vbilibet conſtitutis, illique, vel illis, ad quem, vel ad quos præſentes noſtræ litteræ peruenerint, ſalutem in Domino, & noſtris huiuſ-

Digitized by Google

modi, imo verius Apoſtolicis firmiter obedire mandatis. Pro parte d.N.creditoris d. M.in ſcutis centum auri in auro occaſione totidem ſibi gratis mutuatorum, vt in inſtrumento per N.publicum Notarium recepto, & in actis infraſcripti noſtri Notarij exhibito habetur principalis inſtanter requiſiti. Vobis omnibus, & ſingulis ſupra nominatis, & veſtrum cuilibet in ſolidum harum ſerie committimus, ac ſub 500. ducatorum auri Cameræ; locis piis arbitrio noſtro applicandorum,et pro illis mandati exequutiui, & in iuris ſubſidium excommunicationis, aliiſq; Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris,et pœnis præcipimus,et mandamus; quatenus ſtatim viſis, et receptis præſentibus, et ſimul,ac earum vigore fueritis, vel aliquis veſtrum fuerit requiſitus ex parte noſtra, imo verius Apoſtolica auctoritate, eundē exaduerſo principalem in eius propria perſona,ſi eum commode habere poteritis, ſecus domi ſuæ habitationis præſentium copia dimiſſa citetis, vt nos etiam ipſum citamus; quatenus ſexta die, poſt præſentis citationis exequutionem ſi iuridica fuerit, alioquin prima die iuridica, poſt eam immediate ſequenti compareat in iudicio legitime coram nobis,ſeu Reuerendo Patre Domino noſtro in ciuilibus Locumtenente,per ſe,vel pro curatorem ſuum idoneum ad dicendum, & excipiendum quicquid verbo,vel in ſcriptis voluerit, contra inſtrumenta,et iura nomine prędicti N.creditoris,coram nobis producta,et repetita;videndum ſuper illorum recognitione, quatenus opus ſit, teſtes induci, et iurare,obligationemque in forma Camerę, in illis appoſitam iuxta Curię noſtrę ſtylum extendi mandari; necnon ſoluendum dicta ſcuta centum, per eum debita iuxta ſuæ obligationis formam, aliaſq; et alia faciendum, et adimplendum, ad quæ ex forma dictę eius obligationis tenetur. Alioquin lapſo prędicto termino nos contra eum citatum, iuſtitiæ medio, ad omnes actus, et terminos opportunos, ac totalem, et finalem inſtrumenti Cameralis obligationis exequutionem, vſque ad integrum debiti ſatisfactionem, etiam per audientiam litterarum contradictarum; et alias, vt in ſimilibus obligationibus in forma Camerę de more, et ſtylo Curię noſtrę fieri,et procedi conſueuit; procedemus,ipſius citati abſentia, ſeu contumacia in aliquo non obſtante. In quorum omnium fidem pręſentes à Notario noſtro infraſcripto ſubſcriptas, et Camerę Apoſtolicę ſigillo munitas conceſſimus. Datum Romę in ędibus noſtris Anno à Natiuitate Domini 1607.Indictione ſexta,die vero decima Ianuarii, Pontificatus Sanctiſſimi D.Noſtri D.Pauli diuina prouidentia Papę Quinti, Anno ſecundo.

Moni-

Digitized by Google

Monitorium de deſiſtendo à moleſtijs.

PEtrus Paulus, &c. Vniuerſis, &c. Perlatum eſt ad nos B. indebite A. ſuper prædio ſito, &c. quod ipſe, poſt omnem hominum memoriam iuſto titulo poſſidet, moleſtare velle iactaſſe. Nos igitur A. nomine de iuris opportuno remedio requiſiti. Vobis omnibus, &c. committimus, &c. quatenus ſtatim, &c. ſub quingentorum, &c. moneatis prędictum B exaduerſo principalem, vt nos etiam his litteris monemus, & requirimus; quatenus infra ſex dies, quarum duos pro primo, duos pro ſecundo, & reliquos pro tertio, & peremptorio termino, ac monitione Canonica aſſignamus, ſub quingentorum, &c. pœnis, debeat à quibuſcunque iactationib. moleſtationib. vexationibus, & impeditis, ipſi A. ſuper dicto prædio quauis de cauſa, non tamen iudicialiter præſtitis, ac illatis, ac inferri comminatis re ipſa, & cum effectu deſtitiſſe, ipſumq; A. prædio huiuſmodi, fructuumq. & prouentuum illius perceptione libere, ac pacifice vti, frui, & gaudere permiſiſſe. Alioquin prædictum ſic monitum, ſi in præmiſſis ſe fore grauatū ſenſerit, citetis peremptorie, prout nos citamus, quatenus ſexta die poſt præſentium exequutionem, ſi erit iuridica, ſecus prima die iuridica poſt eam ſequenti compareat Romæ in iudicio legitime coram nobis, ſeu R. P. D. in ciuilib. Locumtenente noſtro per ſe, vel procuratorem legitimum ad videndum in cauſa huiuſmodi ad omnes & ſingulos actus, & terminos neceſſarios, vſq; ad diffinitiuam ſententiam incluſiue, etiam lite non conteſtata procedi aliaſq; & alia fieri ſuper his neceſſaria. Certificantes citatum, quod ſiue comparuerit, ſiue non, nos nihilominus ad hęc, & alia, quæ iuſtitia ſuadebit eius abſentia, ſeu contumacia minime obſiſtente procedemus. Committimus vobis præterea ſub eiſdem pænis, quod quibuſcunq; iudicib. Eccleſiaſticis, ſecularib. ordinarijs, & et extraordinarijs ac commiſſarijs quibuſcunq; & pręſertim d. B. inh beatis, vt nos etiā inhibemus, ne ſub eiſdē ſententijs, cenſuris, & pœnis prædictum A. ſuper interdicto prędio, illiuſq; poſſeſſione, & fructuū perceptione, ſeu alias quouis quæſito colore, ſeu prætextu directe, vel indirecte, tacite, vel expreſſe moleſtare, aut in iudicium alibi quā coram nobis trahere præſumant. Et quod ſecus factum fuerit reuocabimus, & in priſtinum ſtatū reducemus. In quorum, &c. datum, &c.

Aliud pro ſolutione penſionum.

PEtrus Paulus, &c. Vniuerſis, &c. Ex parte A. cui alias annua penſio ſcutorum centum ſuper Parochialis Eccleſiæ N. diœce-

ſis N. fructibus, redditibus, et prouentibus Apoſtolica auctoritate reſeruata extitit, in Romana Curia perſoluenda, vt in litteris Apoſtolicis, ſub plumbo, vt moris eſt, expeditis ſub datum, etc. nobis exhibitis latius continetur, principalis requiſiti; vobis, etc. committimus, etc. moneatis, etc. Reuerendum D D. modernum dictæ Eccleſiæ rectorem, omneſq; alios pro tempore extituros, exaduerſo principales, quatenus infra ſex, etc. ſub quingentorum, etc. aliijſq; Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis etiam in prędictis Apoſtolicis litteris expreſſis, debeant de omnibus, et ſingulis dictæ annuæ penſionis terminis decurſis, et non ſolutis, ac in futurum decurrendis in loco, ac terminis, modoq; et forma in dictis litteris expreſſis prænominato A. ſiue eius procuratori legitimo integre, et cum effectu perſoluiſſe. Alioquin, etc. Certificante, etc.

Aliud ſuper manutentione in poſſeſſione exigendi.

PEtrus Paulus, etc. vniuerſis etc. nomine A. cui annua penſio ducatorum centum ſuper fructibus, redditibus, et prouentibus ſimplicis, perpetui beneficij Eccleſiaſtici &c. in Romana Curia perſoluenda, vt in ſupplicatione nobis exibenda, licet litteris nondum expeditis, reſeruata Apoſtolica auctoritate extitit, & in cuius penſionis exigendi poſſeſſione exiſtit, principalis requiſiti, &c. moneatis, &c. B modernum dicti beneficij poſſeſſorem, exaduerſo principalem; quatenus infra ſex, &c. ſub quingentorũ &c. debeat eundem inſtantem in poſſeſſione, ſeu quaſi prædictam penſionem exigendi, in qua aſſerit ſe exiſtere manutenuiſſe, ac illi de eiuſdem penſionis terminis quibuſcunque decurſis, & in poſterum decurrendis in loco, & terminis, ac modo, & forma in præfata ſupplicatione expreſſis integre, & cum effectu ſatisfeciſſe. Alioquin citetis, &c. compareat, &c. ad videndum decerni mandatum de manutenendo, & exequutiuum reſpectiue, ac in cauſa etiam lite non conteſtata; ad omnes effectus, & terminos, &c. certificantes, &c.

Aliud de reddendo adminiſtrationem.

PEtrus Paulus, &c. vniuerſis, &c. requirente nos. Illuſtri D. A. Domino, & patrono Caſtri N. vobis committimus, &c. moneatis, &c. B. olim dicti A. agentem, ſeu adminiſtratorem dicti Caſtri, eiuſque introituum, prouentuum, & emolumentorum, exaduerſo principalem, quatenus infra ſex, &c. ſub quingentorum, &c. debeat prædicto inſtanti rationem, computum, & debitum calculum

culum totius adminiſtrationis ſuæ ex illa die, qua adminiſtrare cœpit, reddidiſſe, omniaq; bona inſtrumenta, ſcripturas, libros, et cōputa quæcumq; penes eum exiſtentia, ad dictum A. adminiſtrationemq; prædictam. vtcumq; pertinentia reſtituiſſe, et conſignaſſe, necnon omne id, et totum, in quo cauſa dictæ adminiſtrationis eſt debitor, perſoluiſſe, ac debitam ſatisfactionem impendiſſe. Alioquin, etc.

Aliud Vigore Eugeniana Bulla.

PEtrus Paulus, etc. vniuerſis, etc. graues Deó, et Apoſtolicæ Sedi irrogantur iniurię, cum eiuſdem Sedis officiales, aut quæuis aliæ perſonæ pro ſuis cauſis, aut aliorum negotijs in dicta Curia moram trahentes, ſeu ad ipſam confluentes, vel recedentes ab eadem in partibus per locorum ordinarios, eorumq; officiales, et commiſſarios, et alios quoſcunq; cuiuſcunque dignitatis ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, ſeu auctoritatis exiſtant, à quorum iuriſdictionibus ſunt exempti quacunque ratione, occaſione, vel cauſa beneficijs eorum Eccleſiaſticis, ac fructibus, redditibus, prouentibus, et diſtributionibus ex eiſdem prouenientibus, boniſq; et rebus alijs priuantur, et ſpoliantur, necnon litibus, et proceſſibus inuoluuntur, vexantur, impediuntur, moleſtantur, aut quauis occaſione in beneficijs, aut bonis huiuſmodi perturbantur, iniuriantur, et inquietantur, ad quas quidem temerarias, et illicitas vexationes, iniurias perturbationes, moleſtationes, et inquietationes propulſandum dudum fe. re. Eugenius Papa IIII. ex certis, iuſtis, legitimis, et rationabilibus cauſis motus, etiam nonnullorum prædeceſſorum ſuorum S. R. E. ſummorum Pontificum veſtigijs inhærendo, quaſdam ſuas litteras Apoſtolicas ad futuram rei memoriam edidit, atq; conceſſit huiuſmodi ſub tenore, videlicet. Eugenius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Diuina in eminenti Sedis Apoſtolicæ ſpeculo diſponente clementia conſtituti ad ea libenter intendimus, per quæ officiales prędictæ Sedis obſequijs eius ad quam veluti fidelium omnium matrē pro animarum ſalute quærenda, et iuſtitia conſequenda de diuerſis mundi partibus cōfluit multitudo, tutius, et quietius ſe promptiores valeant exhibere. Hinc eſt quod nos ex certis rationabilibus cauſis moti, et nonnullis prædeceſſorum veſtigijs inhærētes diſtrictius inhibemus locorum ordinariis, necnon commiſſariis ac delegatis eorum cæteriſq; vniuerſis, et ſingulis quacunq; auctoritate, et facultate præfulgeant, cuiuſcunq; dignitatis gradus, vel præeminentiæ fuerint, ne contra officiales prędictos quocunq; nomine nūcupentur

in noſtris, & dictæ ſedis obſequijs nunc, & pro tempore exiſtentes necnon quoſcunq; alios pro ſuis, vel aliorũ cauſis, & negocijs proſequentes ad ſedẽ prædictam venientes, et in ea (durante negociorũ, et cauſarum huiuſmodi proſequutione) moram trahentes, et recẽdentes ab eadẽ procedere, aut in eos excõmunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti, aut priuationis officiorum, & beneficiorum, ſeu quamuis aliã ſententiam promulgare præſumãt. Nos enim omnes, & ſingulos proceſſus, & ſententias contra tenorẽ, et mentem noſtræ inhibitionis huiuſmodi latas, et habitas, et in poſterum haben. & promulg. & quæcũq; inde ſequuta declaramus nulla, irrita, & inania nulliuſq; extitere, vel extitiſſe roboris, vel momenti, necnon quicquid in contrarium a quoquam quauis auctoritate ſciẽter, vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel in poſterum contingerit attentari etiã decernimus irritum, & inane. Et nihilominus in omnes, & ſingulos ordinarios, ac officiales, commiſſarios, delegatos eorum, qui ſe dignitatib. aut beneficijs Eccleſiaſticis quibuſcunque officialiũ, & negotia huiuſmodi apud dictam ſedem proſequentium prædictorum, eos illis forſan priuando, aut priuatos decernẽdo, vel declarando, ſeu cuiuſcunq; priuationis prætextu illa perſonis alijs conferendo, ſeu de illis in eas quomodolibet intromittendo tam in dantes quam in recipientes excommunicationis, ſuſpenſionis; & interdicti latas ſentẽtias promulgamus, quas volumus eos ipſo facto incurrere. A qua quidem excommunicationis ſententia abſolui nequeant, niſi à nobis, vel per nos deputando preterquam in mortis articulo conſtituti. Præmiſſa autem à die affixionis præſentium ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, ex certa ſcientia quoſcunq; ligare volumus, & arctare. Non obſtantib. quibuſuis generalib. et prouincialibus, & ſynodalibus concilijs editis conſtitutionibus, ordinationibus Apoſtolicis, & decretis, ac priuilegijs, per quæ effectus præſentium impediri poſſet quomodolibet, vel differri etiam ſi de illis eorumque totis tenoribus habenda eſſet in præſentibus mentio ſpecialis, & quæ præſentibus haberi volumus pro ſufficienter expreſſis, cæteriſque contrarijs quibuſcunq; Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ inhibitionis, declarationis conſtitutionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Quadringenteſimo trigeſimo ſecundo, octauo Idus Martij, Pontificatus Noſtri Anno Secundo. Subſequenter nomine A. familiaris Illuſtriſſimi, et Reuerend-

rendiſſimi D. Cardinalis N. curialis Romanam Curiam ſequentis vineam ſitam, &c. ab hinc decennium, & vltra; vt ex eius verbis nobis ſignificatum eſt legitime poſſidentis; & cui B. aduerſus iuris debitum B. ſuper ea moleſtium inferre ſe iactat, principalis requiſiti. Vobis committimus, etc. moneatis, etc. præfatum B. omneſq; alios moleſtatores, in exequutione præſentium nominando, exaduerſo principales, quatenus infra ſex, &c. ſub quingentorum, &c. alijſque pœnis, &c. in præinſertis Apoſtolicis litteris contentis, & expreſſis, debeant ab omnibus moleſtationib. impedimentis, & iactationibus per eos dicto A. vel eius colonis, ſuper dicta vinea, illiuſq; poſſeſſione, ac fructuum perceptione illatis vtcunque, & præſtitis cum effectu deſtitiſſe, ipſumq; A. vinea huiuſmodi, ac eius poſſeſſione, fructuumque perceptione vti, frui, & gaudere permiſiſſe, dictiſq; Apoſtolicis literis, & præſentibus noſtris per omnia paruiſſe, etc. præterea inhibeatis, etc. alioquin, etc.

Aliud pro exequutione litterarum collationis beneficij.

PEtrus Paulus, etc. vniuerſis, etc. præſentatæ nobis hodie fuerunt ad inſtantiam A. perpetui beneficiati ad altare Sancti N. in Eccleſia N. prouiſi Apoſtolici principalis litteræ Apoſtolicæ collationis dicti beneficij; ſub plumbo debitę expeditæ huiuſmodi ſub tenore videlicet, Gregorius, etc. inſerantur litteræ. Poſt quarum præſentationem pro earum exequutione legitima requiſiti. Vobis committimus, etc. moneatis, etc. omnes, et ſingulos, ad quem vel ad quos traditio dicti beneficij poſſeſſionis, ac fructuum conſignatio ſpectat, in exequutione pręſentium nominandos, quatenus infra ſex, etc. ſub quingentorum, etc. debeant prædictum prouiſum, ſiue illius procuratorem legitimum in realem, actualem, et corporalem dicti beneficij, ac iurium, pertinentiarum, et annexorum ſuorum quorumcunq; poſſeſſionem induxiſſe, inductumq; aduerſus quoſcunq; moleſtatores manutenuiſſe, et defendiſſe, et de omnib. fructib. illius, redditibus, prouentibus, iuribus obuentionibus, et emolumentis eidem, ſiue eius legitimo procuratori decurſis, et in futurum decurrendis integre, et cum effectu reſponderi feciſſe, et mandaſſe, iuxta pręinſertarum litterarum Apoſtolicarum tenorem, et formam, ac ad totalem illarum exequutionem proceſſiſſe. Alioquin, etc. Præterea inhibeatis, etc. ne audeant prędictum A. vel eius procuratorem in adipiſcenda poſſeſſione prędicta, fructuūq; perceptione perturbare, aut alias impedire litterarum præfatarum legitimam exequutionem; et quod ſecus fiet, etc.

Aliud

Digitized by Google

Aliud monitorium pro obſeruatione decreti Sacri Concilij Tridentini.

PEtrus Paulus,&c.vniuerſis,&c. Noueritis nuper fuiſſe comparitum coram nobis pro parte D. N. & exhibitum Decretum Sacræ Congregationis Ill.& RR. DD. Cardinalium Sacri Concilij Trid.interpretum per Illuſtriſſ.& Reuerendiſſ.D. Alphonſum Cardinalem Vicecomitem, eiuſdem Sacræ Congregationis nomine ſubſcriptum,& eius ſolito ſigillo impreſſo munitum tenoris ſequentis, videlicet Congregatio Concilij cenſuit,&c.Quodquidem præinſertum decretum,vt ad eorum notitiam ad quos ſpectat facilius deducatur,& per eos liberius obſeruetur. Nos pro parte dicti N. de opportuno fuimus iuris remedio requiſiti. Quare diſcretioni veſtræ, &c.requiſiti,præinſertum decretū RR.DD.Capitulo, & Canonicis Eccleſiæ N.omnibuſq; alijs, & ſingulis in exequutione præſentium nominandis,& cognominandis,intimetis,inſinuetis, & notificetis, ac ad eorum notitiam deducatis,prout nos intimamus,inſinuamus, & notificamus,ac etiam deduci volumus,& mandamus per præſentes. Et ſucceſſiue moneatis eoſdem RR.DD. Capitulum,& Canonicos dictæ Eccleſiæ N.omneſq; alios,et ſingulos in exequutione præſentiū nominandos,ac cognominandos,quatenus infra ſex,etc Sub 100.ducatorum auri de Camera,locis pijs arbitrio noſtro applicandorum,et pro illis mandati exequutiui,et in iuris ſubſidium excommunicationis,et reſpectiue ſuſpenſionis a diuinis,etc. alijſque, etc. pœnis debeant,et eorum quilibet debeat,prout ad eos,& eorum ſingulos ſpectant,et pertinet, dictum præinſertum decretum in omnibus, et per omnia iuxta illius formam,et tenorem obſeruauiſſe, et quod omnino obſeruetur in ſingulis eorū Eccleſijs,et vbi,& qñ, ac quoties opus fuerit,illiuſque effectu etiam dictus inſtans gaudeat, et gaudere poſſit,libere,et omni ceſſante contradictione,et impedimento permiſiſſe, et ſic à quibuſuis moleſtationibus, perturbationibus,inquietationibus,et impedimentis per eos,et eorum quemlibet contra illius formam,et diſpoſitionem dicti D.inſtanti quomodolibet illatis,factis,et præſtitis,ac inferendis, et præſtandis, et inferri, et præſtari comminatis ceſſaſſe; et abſtinuiſſe, et tam dicto præinſerto decreto,quam præſentib.etc.paruiſſe,deq;etc.ei inſuper inhibeatis,prout nos inhibemus per præſentes dictis RR. DD. Capitulo, et Canonicis Eccleſiæ N. et quarumcunq. Eccleſiarum Canonicis,et Capitulis,omnibuſque alijs, et ſingulis in exequutione præſentium nominandis,cuiuſuis dignitatis,ſtatus, gradus, conditionis,præeminentiæ,et auctoritatis,et quibuſuis etiam dd. Iudicibus,

bus,etc.in exequutione præſentium nominandis,ne exequutis præſentib.ſub eiſdem cenſuris,et pœnis audeant, per ſe, vel alium, ſeu alios,directe,vel indirecte,publice,vel occulte,ſub quouis prætenſo prætextu,colore,et ingenio exequutioni,effectui dicti præinſerti decreti opponere,nec ipſum inſtantem contra illius formam,et diſpoſitionem quandocunque,et quomodolibet moleſtare,perturbare, inquietare,vel impedire ; nec ipſum inſtantem deſuper alibi quam coram nobis in iudicium trahere, nec aliquid aliud in præiudicium inſtantis,et præinſerti decreti,et præſentium contemptum innouare,ſeu attentare,Alioquin,etc.In quorum,etc. Datum, etc.

Aliud V i Saluiani interdicti.

PEtrus Paulus, etc. Vniuerſis, etc.ex parte A. in cuius fauorem per B.annum cenſuum ſcutorum octo ſuper domo ſita,etc.impoſitum,et pretium ſcutorum 100.venditum fuiſſe accepimus,principalis requiſito,Vobis committimus,etc.moneatis N.d.domus detentorem,et poſſeſſorem,quatenus infra ſex,etc.ſub quingentorum, etc.debeat ab occupatione,et detentiòne d.domus, iuriumq; eius, membrorum,et pertinétiarum re ipſa deſtitiſſe,eiuſq; poſſeſſionem dimiſiſſe, vacuamq; prædicto A. tradidiſſe,et relaxaſſe,per eundem A.retinendam,et vſufructuandam,donec ei de omnib. et ſingulis dicti annui cenſus terminis decurſis,et debitis, ac in futurum ſuis loco, et tempore decurrendis integre fuerit ſatisfactum. Fuit enim pro parte ſupradicti A.comparitum coram nobis,et allegatum ſe velle in præmiſſis vti vtili remedio Saluiani interdicti, et alio quocunque, ſibi magis de iure proficuo, et competenti omni meliori modo,etc. Alioquin,etc.

Aliud ſuper ſpolio.

PEtrus Paulus,etc.vniuerſis,etc. denunciatum nobis eſt B de facto A. prædio ſito, etc. per eum legitime poſſeſſo ſpoliaſſe. Quare pro eius parte vobis committimus,etc. moneatis, etc. prædictum B. ſpoliatorem, ac illicitum,et indebitum detentorem, exaduerſo principalem ; quatenus,etc. debeat à ſpolio per eum commiſſo, detentioneque, et occupatione dicti prædij ceſſaſſe, illiuſque ac membrorum, et pertinentiarum ſuorum quorumcunque, realem, et actualem poſſeſſionem dicto A. dimiſiſſe, et relaxaſſe: ipſumq; in priſtinam eius poſſeſſionem redintegraſſe, ac de omnibus, et ſingulis dicti prædii fructibus à [illegible] ſpolii perceptis, et qui perci-

percipi potuerunt, ac in poſterum vſq; in diem dimiſſionis poſſeſſionis effectualis, ſi extabunt, ſin autem, ad rationem quanti plurimi cum effectu, & integre ſatisfeciſſe. Alioquin, &c.

Aliud ad perſonaliter comparendum.

PEtrus Paulus, &c. vniuerſis, &c. ſignificauit nobis graui cum querela, non ſine animi noſtri moleſtia Ill. D. Proſper Farinacius I. V. D. S. D. N. Papæ, & Cam. Apoſtolicæ procurator fiſcalis A. in animæ ſuæ præiudicium, ac Sedis Apoſtolicę contemptum certarum litterarum monitorialium per nos ad iſtantiam N. emanatarum exequutionem impedire non erubuiſſe cenſuras, & pœnas, in bulla die cænæ Domini quotannis legi ſolita temere incurrendo. Quare pro ipſius d. procuratoris fiſcalis parte de opportuno iuris remedio requiſiti, conſtito nobis prius per iura quædam in actis exhibita, ac depoſitionem nonnullorum teſtium de mandato noſtro examinatorum præmiſſa à veritate non diſcrepare vobis committimus, &c. moneatis dictum A. &c. quatenus infra decem dies, &c. Mille ducatorum auri Cameræ, & pro illis mandati exequutiui, &c. in iuris ſubſidium excommunicationis, priuationiſq; quorumcunq; beneficiorum, & officiorum, quæ obtinet triremium, ac perpetuæ notæ, infamiæ, alijſq; cenſuris, & pœnis arbitrio noſtro augendis, & moderandis debeat in Romana Curia coram nobis, ſeu Magn. D. noſtro in criminalib. Locumtenente per ſe ipſum, & non per procuratorem, ſeu excuſatorem aliquem comparuiſſe, & præſentaſſe, et ſe à prædictis criminib. exculpaſſe. Alioquin, etc.

Aliud pro libertatis donatæ conſeruatione.

PEtrus Paulus, etc. vniuerſis, etc. Stetit hodie coram nobis A. et expoſuit, quod cum ſub aſpero ſeruitutis iugo iamdiu permanſerit, nouiſſime vero ad officium Illuſtriſſimi Senatus Almæ Vrbis illiuſque Conſeruatores in Romano Capitolio confugerit libertatemque acclamauerit, & ab eis ex diurno, & incõcuſſo hactenus inſtituto, per plures Romanos Pontifices, & demum per fœl. record. Pium Quintum confirmato, & approbato libertate donatus, ac liber homo effectus fuerit, prout in litteris patentibus illi ab eiſdem Illuſtriſſimis Conſeruatoribus conceſſis, ac ſigillo dicti Senatus munitis, per nos viſis, & perlectis latius apparet. Et idcirco in vim dictæ libertatis ſibi donatæ poſſit quouis gentium libere pergere, ac omnia facere, quę ſui iuris homines facere conſuere. Nihilominus

minus ad omne tollendũ impedimentum, quod ſibi indebite fortaſſe præſtari poſſet, nobis ſupplicauit, quatenus ſuæ indemnitati conſulere quantũ in nobis eſt dignaremur. Nos igitur huic ſupplicationi nõ diſſonæ annuentes vobis cõmittimus, &c. moneatis, a ratione &c. omnes, & ſingulos, quib. præſentes noſtræ pręſentabuntur, cuiuſcumq; nominis, cognominis, et patriæ fuerint, & quacunq; perfulgeant dignitate, auctoritate, & poteſtate, quatenus, etc. ſub Mille ducatorum, etc. debeant ab omnib. moleſtationib. & impedimentis, eidem A. ſuper dicta libertate, vt prafertur, ſibi donata quomodocumq; & qualitercunq; præſtitis, ac in præſtandis omnino deſtitiſſe, præfatumq. A. libertate ſibi conceſſa pacifice, & quiete frui, & vti, & quocunq; voluerit pergere, res, & bona ſua libere, et abſq; aliquo ſeruitutis obſtaculo adminiſtrare, emere, vendere, donare, contrahere, in iudicio, & extra ſtare, teſtamentum condere, et ea alia omnia facere, & exequi, quæ quilibet ingenius liber, & ſui iuris facere poteſt permiſiſſe, ac in libertate eiuſmodi manutenuiſſe, atque manutenerì curaſſe. Preterea inhibeatis, etc. ne A. ſuper dicta libertate, rerum, bonorumq; adminiſtratione, aliiſq. pręmiſſis moleſtare, perturbare, ſeu impedire, aut aliquid contra præſentes noſtras innouare, vel attentare quouis ſub prætextu, &c. Alioquin, &c.

Aliud pro exequutione litterarum reuocationis priuilegiorum, quod fructus primi anni cedant Capitulo.

PEtrus Paulus, &c. vniuerſis, &c. Exhibitæ hodie nobis fuerunt ex parte A. cui nuper per obitum quondam N. de beneficio, &c. Apoſtolica auctoritate prouiſum extitit. litteræ Apoſtolicæ fel. recor. Pij Papę Quinti reuocationis priuilegiorum, & ſtatutorum, quod fructus beneficiorum primi anni, aut alterius temporis cedant capitulo, vel alii loco, hoc ſub tenore. Pius, etc. inſerantur litteræ. Poſt quarum pręſentationem requiſiti de iuris opportuno remedio nomine pręditi A. qui nobis expoſuit aſſertos prænominati quondam N. hæredes, et creditores, ipſum ſuper integra, et libera fructuum dicti beneficii perceptione contra litterarum præinſertarum formam impedire, et moleſtare velle ſeſe iactaſſe. Vobis committimus, etc. moneatis, etc. prædictos aſſertos hæredes, et creditores. omneſq, alios, etc. quatenus ſex, etc. ſub mille, etc. debeant ab omnibus moleſtationibus, et impedimentis eidem exponenti, illiuſque agẽtibus et procuratoribus ſuper integra, et libera fructuum, et redditum omnium dicti beneficii cuiuſuis ſtatuti, aut conſuetudinis prætextu, vel alio quouis quæſito colore illatis, vel inferri mi-

natis

natis,ac ab inferendis in poſterũ omnino deſtitiſſe, illoſq;libere per cipere,& leuare permiſiſſe,prædictiſq;Apoſtolicis litteris, & noſtris huiuſmodi paruiſſe.Præterea inhibeatis,&c.Alioquin, &c.

Aliud vigore breuis de capiendo poſſeſſionem nomine Cameræ:

PEtrus Paulus, &c. vniuerſis, &c. Nuper nobis ex parte Illuſtr. D.N.Sanctiſſimi D.N.Papæ,& Reuerendæ Cameræ Apoſtolicę Commiſſarij Generalis, ac Reuerendi d. A. prouiſi Apoſtolici pro ſuo intereſſe litteræ Apoſtolicæ S.D.N.Clementis Papæ Octaui in forma Breuis, ſub annulo Piſcatoris expeditæ præſentatæ fuerunt hoc tenore. A tergo. Dilectis filijs, &c. Intus autem Clemens, &c. Poſt quarum receptionem, nomine dicti d.Comiſſarij,& d.A.principalis de efficacis defenſionis præſidio, & iuris opportuno remedio requiſiti. Conſtito prius nobis per teſtes fide dignos,noſtro demandato examinatos, omnia in præinſertis litteris contenta veritate niti.Vobis comittimus,&c.quatenus ſtatim,&c.ſub mille, &c. prædictum Archidiaconum N.collegam noſtrum in realẽ,& actualem,& corporalem beneficij in prædictis litteris nominati, ac illi forſan annexorum,iuriumq;membrorum, & pertinẽtiarum ſuorum quorumcunq;poſſeſſionem inducatis,& intimatis;per eum,prelibati Sanctiſſimi,ac Cameræ Apoſtolicæ nomine capiendam,& retinẽdam,& ſubinde prædicto A.ſi,& poſtquam Apoſtolicas litteras prouiſionis eiuſdem beneficij,ſub plumbo legitime præſentauerit expeditas,conſignandam, inductumq; manuteneatis, & defendatis, ac quoſcunq; illius detentores,& in eo intruſos,ſeu intrudendos,non tamen auctoritate Apoſtol.prouiſos realiter, & cum effectu expellatis,& reijciatis,vt nos etiam harum ſerie amouemus, ipſiq.Arch. de omnibus,& ſingulis,fructib redditib.&c.d. beneficij, & annexorum,vt ſupra conſignandis,& tradendis integre per quos opus fuerit, reſponderi curaſſe, & mandaſſe,& ab aliquo ſuper poſſeſſionis eiuſmodi adeptione, & fructuũ perceptione minime moleſtari permiſiſſe,iuxta earundem Apoſtolicarum litterarum formam, & diſpoſitionem.Præterea,ipſarum exequutione non retardata, & quatenus opus ſit, moneatis, &c. omnes, & quoſcunque in dicto beneficio intruſos, & forſan intrudendos, & quoſcunque moleſtantes, & moleſtiam inferre velle iactantes, ac ad quos fructuum eiuſdem beneficio ſolutio,& traditio ſpectat,omneſq;alios,&c.quatenus infra ſex,&c.ſub eiſdem pœnis,&c.debeant ab huiuſmodi intruſione,& occupatione,ac moleſtationib. & impedimentis, eidem Archidiacono, collegæ noſtro præmiſſorum cauſa, vtcumq;illatis, ac

ac inſerri minatis omnino ceſſaſſe,& de omnib.fructib.&c. per eos, & eorum quemlibet ex dicto beneficio, & illi annexis quomodolibet perceptis,& qui percipi potuerunt, ac in futurum vſq; in diem effectualis poſſeſſionis,dicti beneficij dimiſſionis,dicto Archidiacono ad effectũ antedictum integre,& nulla mora interpoſita reſpondiſſe,ſi extant,ſin autẽ de illorum vero pretio, & valore ad rationẽ quantiplurimi ſatisfeciſſe,præinſertiſq; Apoſtolicis,& pręſentib.noſtris litteris per omnia paruiſſe,& de paritione nos infra terminum infra dicendum legitime certiores feciſſe. Alioquin præfatos ſic monitos,& requiſitos,ſi mandatis noſtris huiuſmodi, & monitionibus in omnibus obtemperare diſtulerint,contradictoreſque omnes, rebelles,& moleſtatores;in exequutione præſentium nominandos, citetis,&c.quatenus quadrageſima die,&c.compareant, &c.ad vidẽdum ſe excommunicationis,aliaſq; ſententias, cenſuras, & pænas prædictas incidiſſe,& incurriſſe declarari,ac alias ad omnes,& ſingulos actus,& terminos neceſſarios gradatim vſq; ad ſententiam, ac ſententiarum, pœnarum, & cenſurarum prædictarum aggrauationem,& reaggrauationem, brachijque ſecularis inuocationem procedi,citatorum contumacia, ſeu abſentia in aliquo non obſtante. Abſolutionem,vero à præmiſſis nobis,vel ſuperiori noſtro tantummodo reſeruamus.In quorum,&c.

Ad hanc clauſulam, Alioquin,aduerte,quod ex rationibus in tertio libro relatis de exequutione breuis hæc monitoria nedum ſub præſcripta forma contra intruſum concedi conſueuerunt, imo plus concedebantur mandatum de immittendo in poſſeſſionem prouiſum Apoſtolicum cum monitorio contra intruſum,qui quandocunque comparuiſſe non audiebatur niſi dimiſſa poſſeſſione, & refectis expenſis contumacialibus,quatenus fuiſſet condemnatus,ea vt puto ratione, quia tunc ſimilia breuia paſſim concedebantur cum clauſula, conſtito ſummarie, & extraiudicialiter, etc. & ſic modo præmiſſo,clauſula,conſtito, verificata, vt ſuperius dixi,procedebatur,ſed quia à multis annis citra ea amplius non conceduntur cum dicta clauſula,conſtito ſummarie,& extraiudicialiter. Ideo intruſus munitus quandocunque comparuerit ex integro, auditur, in tantum quod monitorium, quod ſit iuxta præſentem iuſtitiam reſoluitur in vim ſimplicis citationis, et propterea mutando propoſitum crederem non erraſſe ſi dicerem,quod de cetero in eiſdem monitorijs apponatur clauſula, ſi fore ſe grauatum ſenſerit, etc. ſaluo tamen, &c.

Aliud

Aliud vigore Breuis in litterarum fauorem expediri.

PEtrus Paulus,&c.Reuerendiſſimo D.D. Epiſcopo N. eiuſq; in ſpiritualib.& temporalib.Vicario generali,omnibuſq;& ſingulis,ad quos traditio poſſeſſionis infraſcripti beneficij , & fructuum cõſignatio pertinet:vniuerſis quoq; &c.litteræ Apoſtolicæ Sanctiſs. D.N.D.Clemẽtis Papæ VIII.in forma Breuis ſub annulo Piſcatoris expeditæ ex parte eximij Il.Doctoris Chriſtophori Caſtelletti Clerici Rom.nuper nobis præſentatæ fuerũt huiuſmodi ſub tenore. videlicet.A.tergo.Dilectis filijs,&c.Intus vero Clemẽs,&c. Poſt quarũ præſentationẽ de opportuno iuris remedio,ac efficacis defenſionis prçſidio verbis prænominati d.Chriſtophori prouiſi Apoſtolici requiſitis,exhibitis nobis litteris Apoſtolicis ſub plumbo,vt moris eſt,expeditis,in præinſerti breuis fauorẽ,ac cõſtito nobis per teſtes fide dignos,de mãdato noſtro examinatos,cõtẽta in dicto breui vera eſſe.Vobis cõmittimus,&c.quatenus ſub mille ducatorũ,&c.prçlatũ Chriſtophorũ principalẽ,vel eius procuratorẽ legitimũ,in realẽ,& beneficij,in prçinſertis litteris nominati,ac illi forſan annexorum,&c.poſſeſſionem iudicatis,immittatis, immiſſumque manuteneatis,& defendatis,ac quoſcunque illius detentores,& in eos intruſos, ſeu intrudendos, non tamen Apoſtolica auctoritate prouiſos, expellatis,etc.ſequere,vt in præcedenti forum, mutatis mutandis.

Inſtrumentum remiſſoriæ.

PEtrus Paulus,&c. Magnifico D. Poteſtati terræ N. ſalutem in Domino.Cum A.in cauſa inter eum ex vna parte,& B. ex altera,ſuper domo ſita in Ciuitate N.coram nobis vertente, & in qua ad nonnullos actus,citra tamen concluſionem,eſt proceſſum,teſtes aliquos iſthic degentes pro fundamenti intentionis ſuæ verificatione ſuper articulis, pro eius parte nobis exhibitis, examinari facere, ac certa iura extrahere intendat; ad illius inſtantiam prædictum B. ad dicendum contra ſupradictos articulos, & excipiendum quicquid voluerit,videndumq; illos ad probandum iſthic admitti, remiſſoriamq.deſuper concedi,necnon iudicem,coram, quo, & locum in quo,& loci locum,ac terminum infra quem negotium remiſſionis huiuſmodi expediri debeat,ad certum terminum citari mandauimus. Quo adueniente, in contumaciam prædicti B. citati, et non comparentis,ad vlteriorem ipſius A.inſtantiam articulos præfatos ad iſthic probandum admiſimus,teque Poteſtatem N.in Iudicem, coram quo, et terram N.pro loco,in quo,& palatio tuæ reſidentiæ in locum loci,ad præmiſſa expedienda deputauimus,inſtrumen-

mentumq;remiſſionis conceſſimus,vt deputamus,& cōcedimus harum ſerie. Quocirca tibi committimus,&c.quatenus,&c.omnes,& ſingulos teſtes,litteras,ſcripturas,inſtrumenta,& alia quæcunq;probationum genera,quę ex parte dicti A.coram te produci cōtigerit ſuper poſitionib.& articulis reſpectiue, quos tibi ſub ſigillo noſtro in huius remiſſorię titulo incluſos tranſmittimus infra duos menſes poſt harum tibi faciendam pręſentationem,in dicta terra N.in prædicto palatio fideliter recipias, ac teſtes ipſos iuxta interrogatoria,ſibi nomine B.exhibenda,ſecus iuxta diſcretionem tuam diligēter examines,aut per Notarium publicum, & fidelē,& hæc à te deputandum examinari cures.Si vero B.teſtes reprobare voluerit,teſtes ſuper reprobatione huiuſmodi coram te inducendos infra aliū menſem poſt dictos duos,modo ſimili,ac vbi ſupra,iuxta interrogatoria,ſi quæ A.exhibuerit, alioquin ſecundum prudentiam tuam examines aut examinari mandes.Teſtiumq; vtriuſq;partis depoſitiones,& dicta,clauſula,et ſigillo tuo munita, vna cum inſtrumentis, iurib. et alijs ſcripturis quibſcunq; in publicam formam redactis, ad nos tranſmittas. Teſtes ſe examini ſubijcere, ac ſcripturas exhibere nolentes per cenſuras, et pœnas Eccleſiaſticas, et pecuniarias,appellatione poſtpoſita compellendo.In quorum fidē, etc.

Rotulus Remiſſoriæ.

Rotulus remiſſoriæ in cauſa coram Illuſtriſſ. Reuerendiſſ. D. Petro Paulo Creſcentio,etc.ſiue eius R. P.D.Locumtenente, inter A.agentem ex,vna,et B.ſuper,etc.rebuſq;alijs, etc. partib ex altera pendente,citato præfato B.ad inſtantiam A.decretæ. In quo articuli pro parte dicti A. exhibiti inferius inſerti ſunt, videlicet. Poſitiones, etc.

Inſtrumentum prorogationis termini remiſſoriæ.

Petrus Paulus, &c. Magnifico Domino Poteſtati terræ N. ſalutem in Domino. Non te fugit,nos dudum inſtrumentum remiſſoriæ pro examinandis iſthic nonnullis teſtibus, in cauſa coram nobis inter A. agentem ex vna,& B.ex altera parte, ſuper domo,etc.rebuſq;alijs,etc.pendente ſuper articulis tibi per nos tranſmiſſis ad inſtantiam prædicti A. conceſſiſſe,et te in Iudicem coram quo ac, terram N.in locum, in quo, et palatio tuæ reſidentiæ in loci locum cum termino duorum menſium ad negotium remiſſionis huiuſmodi exequendum deputaſſe. Hodie vero, cum ob feſtorum Paſcatis Reſurrectionis Domini ſuperuenientiam, ac alia

Digitized by Google

legitima impedimenta (vt verbis prędicti A. ad nos eſt allatum) ad examinis, & remiſſoriæ expeditionem deueniri nequiuerit ad vlteriorem A. inſtantiam citato B. & contumace reputato ex cauſis antedictis, ac alijs animum noſtrum mouentibus, terminum prædictum à nobis alias conceſſum, ad alium menſem à die harum noſtrarum litterarum præſentationis computandum prorogauimus, ſeu quatenus lapſus ſit, denuo conceſſimus, & prorogauimus, ſiue iterum harum ſerie concedimus. In quorum fidem, &c.

Aliud reſponſionis ad articulos, de partibus tranſmiſſos.

PEtrus Paulus, &c. Nouerint vniuerſis præteritis hiſce diebus, litteras Magnifici D. Poteſtatis terræ N. hortatorias, & requiſitorias ſub datum, &c. vna cum quibuſdam articulis incluſis ex parte A. nobis exhibitas fuiſſe. Quas ad prædicti A. inſtantiam aperuimus, & in illarum exequutionem B. dicti A. aduerſarium, in eis nominatum, ad reſpondendum articulis prædictis per verbum, credit, vel non credit, mouimus. Qui monitus medio iuramento ſingulariter ſingulis reſpondit, vt in articulorum huiuſmodi margine, quos vna cum præſcriptis hortatorijs litteris tibi remittimus, continetur. In quorum fidem, &c.

Aliud admiſſionis per Procuratorem.

PEtrus Paulus, &c. Innoteſcat vniuerſis, nos alias inſtante D.N. Fiſci S.D.N. Papæ, & Cameræ Apoſtolicæ procuratore fiſcali A. ob litterarum Apoſtolicarum contrauentionem ad perſonaliter coram nobis comparendum monuiſſe. Nuper autem B. prædicti A. procuratorem ante nos comparuiſſe, & monitorium à nobis decretum nullitatis vitio ſubiacere, cum nulla ſit contrauentio, ex plurib. deductis capitib. allegaſſe, & ob id prædictum monitorium reuocari, vel ſaltem A. ad ſuas faciendum defenſiones per procuratorem admitti poſtulaſſe. Quodq; nos præfatum procuratorem fiſcalem pluries, & præſertim ad terminum infraſcriptum ad videndum A. per procuratorem admitti citari mandauimus. Quo adueniente in procuratoris fiſcalis contumaciam non comparentis, nec releuans quid opponentis dictum A. per procuratorem ad ſuas faciendum defenſiones, et pro eius procuratorem dictum B. admittendũ, et audiendum duximus, vt harum ſerie admittimus. In quorum fidẽ, etc.

Aliud Prorogationis termini ad comparendum.

PEtrus Paulus, etc. Non prætereat vniuerſis, quod nos inſtante Magnifico D.S.D.N. Papæ, et Cameræ Apoſtolicæ Fiſci procuratore

ratore generali A.ob crimen ab eo in partibus commiſſum ad perſonaliter coram nobis omnino intra quindecim dierum ſpatium comparuiſſe. Subſequenter autem comparuit coram nobis B.dicti A.procurator,& allegauit ipſum A.eſſe procuratorem generalem Reuerendiſſimi Archiepiſcopi N. nunc in carceribus Caſtri Sancti Angeli conſtituti, et in negotijs Eccleſię N. præſertim in cultum diuinum concernentibus valde impeditum,ac ſeptuagenarium,et infirmum,et ideo niſi ſine maxima difficultate,ob loci diſtantiam, et magno cum periculo ad Vrbem,ſe conferre poſſe;poſtulans propterea terminum,ſuo principali ad comparendum conceſſum prorogari. Nos itaque ex cauſis prænarratis,ac alijs animum noſtrum mouentibus terminum prædictum ad alios quindecim dies prorogauimus, et quatenus lapſus ſit alium iterum conceſſimus, vt harum ſerie prorogamus,et concedimus. In quorum fidelem,etc.

Aliud ſententiæ diffinitiuæ.

PEtrus Paulus, &c. Nouerint vniuerſi, quod alias introducta coram nobis via ordinaria lite,et cauſa inter A. ex vna parte et B. ex altera in prima inſtantia ſuper certæ pecuniarum ſummæ reſtitutione, rebuſque alijs, etc. In cauſa ipſa ad omnes,et ſingulos actus, et terminos neceſſarios rite, et legitime proceſſo exhibitis iurib.examinatis teſtib.citatis citandis,verificatis verificandis, ac alijs ſeruatis de iure ſeruandis. Tandem citato B.ad concludendum, et audiendum ſententiam diffinitiuam Reuerendus Pater d. N. noſter in ciuilibus Locumtenens,cognitis per eum, ac mature diſcuſſis cauſæ meritis ſuam in ſcriptis tulit,,et promulgauit diffinitiuam ſententiam huiuſmodi ſub tenore. Chriſti nomine inuocato, etc. lecta lata,et in ſcriptis promulgata fuit præinſerta diffinitiua ſententia. Anno,etc. In quorum fidem,etc. Datum,etc.

Aliud ſententiæ declaratoriæ.

PEtrus Paulus,etc. vniuerſis,&c. Alias pro parte Reuerendę Cameræ Apoſtolicæ,illiuſque Illuſt.D.Commiſſarij, ac d. A. prouiſi Apoſtolici principalis pro ſuo intereſſe,præſentatis nobis Apoſtolicis litteris mandati de capiendo poſſeſſionem beneficij N. dictæ Cameræ nomine,in forma breuis, ſub annulo Piſcatoris expeditis, et in illarum exequutionem monitorialibus litteris ad partes decretis, et contra B. in dicto beneficio intruſum legitime exequutis, et in actis reproductis, et pro earundem Apoſtolicarum

Digitized by Google

litterarum verificatione exhibitis, ad iſtantiam eiuſdem Commiſſarij, ac A. pro ſuo intereſſe in cauſa comparentis poſitionibus, & articulis, illiſque, citato N.dicti B.procuratore,ad hunc, & ad omnes alios actus in hac cauſa factos admiſſis, ac teſtibus fide dignis ſuper eis examinatis,ac alijs ſeruatis ſeruandis, & verficatis verificandis. Tandem quia dictus B. dictis monitorialibus, ac Apoſtolicis litteris parere neglexit,& negligit, contra eum, citato iterum dicto N. procuratore ſuo declaratoriam ſententiam Reuerendus Pater Dominus N. noſter in ciuilibus. Locumtenens, viſis videndis, & conſideratis conſiderandis, ad fauorem dictæ Cameræ in ſcriptis tulit,& promulgauit, cuius hic eſt tenor. De iuris peritorium conſilio, &c. Quam ſententiam, & omnia in ea contenta vobis intimamus,& notificamus. Vobiſque committimus,&c. ſub mille ducatorum, etc. quatenus, &c. eundem A. ſic excommunicatum,declaratum in veſtris Eccleſijs, Monaſterijs, & Cappellis, alijſue locis publicis publice nuncietis, ac ab alijs nunciari, & ab omnibus Chriſtifidelibus arctius euitari faciatis, & mandetis, donec aliud à nobis, vel ſuperiore noſtro deſuper habueritis in mandatis.Lecta,lata,&c.In quorum fidem,&c.Datum, &c.Hæc præſcripta declaratorię inſtrumenti formula retroactis temporib.conceſſa fuit, & etiam concederetur ob non paritionem breuis habentis ſolidam clauſulam.Scilicet contradictores, &c. per cenſuras Eccleſiaſticas appellatione poſtpoſita compeſcen. Verum quia clauſula hæc à nonnullis tēporibus citra ita adeo immutata fuit, vt contra eoſdē contrauentores ad dictas cēſuras non ita,vt antea deuenitur, propterea non ab re cenſui nouas, & declaratoriæ inſtrumenti, & ipſius ſententiæ declaratoriæ formulas huic addere, & conſcripſi, prout infra videre poteris.

Aliud ſententiæ declaratoriæ.

PEtrus Paulus, &c. Noueritis, quod lite, & cauſa coram nobis inter R.Cameram Apoſtolicam,& Ill.illius D. Commiſſarium ac d. A. prouiſum Apoſtolicum, illi pro ſuo intereſſe adhærentem ex vna, & D. B. intruſum reum conuentum de,& ſuper traditione conſignatione, & dimiſſione poſſeſſionis beneficij N. per obitum q. N. de menſe N. & extra Romanam Curiam defuncti vacan. & de quo dicto D. A. auctoritate Apoſtolica prouiſum fuit, necnon paritione litterarum Apoſtolicarum in forma breuis, vt moris eſt expeditarum, ac noſtrarum monitorialium in earum exequutionem per nos ad partes decretarum, & dicto D. B. in partibus legitimæ

gitime intimatarum, et in actis iudicialiter reproductarum, rebuſque alijs in actis cauſæ, et cauſarum huiuſmodi latius deductis, et illorum occaſione partibus ex altera introducta, reproducto dicto monitorio vna cum illius intimatione in partib. dicto D.B. facta, et pro illius verificatione dati pro eorundem Commiſſarij, et dicti d. A. principalium parte nonnullis poſitionibus, & articulis, et ſuper illis examinatis teſtib fide dignis, ſeruatiſq; omnib. terminis de ſtylo curiæ ſeruari ſolitis. Tandem R.P.D. Mathæus Burattus vtriuſq; Signaturæ Referendarius, ac noſter in ciuilib. Locumtenens ad vlteriorem dd. Commiſſarij, et A. principalium inſtantiam, dicto d. B. exaduerſo principali per Curſorem, adhuc prout, et ad alium quemlibet præcedentem actum citato, viſis videndis, et conſideratis conſiderandis ad fauorem dictorum DD. Comiſſarij, et D.A. contra dictum B. ſuam in ſcriptis promulgauit ſententiam huiuſmodi ſub tenore, videlicet. Chriſti nomine inuocato, per hanc noſtram ſententiam, quam pro tribunali ſedentes, et ſolum Deum præ oculis habentes de iuriſperitoriũ conſilio ferimus in his ſcriptis in cauſa et cauſis coram nobis inter Illuſt. D. Cameræ Apoſtolicæ Commiſſarium, et D. A. illi pro ſuo intereſſe adhærentem ex vna, et D. B. intruſum reum conuentum de et ſuper traditione, conſignatione, dimiſſione, et relaxatione poſſeſſionis dicti beneficij N. necnon paritione litterarum Apoſtolicarum in forma breuis, vt moris eſt, expeditarum, ac litterarum monitorialium in earum exequutionem per nos ad partes decretatum, et in partibus dicto d.B. legitime intimatarum, et in actis iudicialiter reproductarum, rebuſq; alijs in actis cauſæ, et cauſarum huiuſmodi latius deductis, et illorum occaſione in prima verten. iſtan. partib. ex altera diximus, pronunciamus, ſententiamus, decernimus, et declaramus dictum D. B. intruſum à poſſeſſione dicti beneficij, et illi annexorum quorũcunq; amouen. eijciendum, et expellendum, ipſumq; Ill. D. Commiſſarium in poſſeſſionem dicti beneficij, et illi annexorum quorumcunq; immittendum, et inducendum, eidemque de fructib. prædictis reſpondendum fore, et eſſe, iuxta formam dicti breuis, prout nos dictũ B. amouemus, eijcimus, et expellimus, et reſpectiue Reuerendam Camerã Apoſtolicam immittimus, inducimus, ac illam ſibi tradimus, et conſignamus, induciq; immitti, tradi, et conſignari, ac de fructibus, reddit. prouent. iuribus obuentionibus, et emolumentis vniuerſis ad dictum beneficium pertinentibus eidem à die obitus q. N. reſponderi mandamus, mandatumque de immittendo, et aliud deſuper neceſſarium, et opportunum, decernendum, et relaxandum fore, et eſſe, prout relaxamus, ac relaxari, et concedi mandamus. Item pa-

Digitized by Google

ri noſtra ſententia dicimus, pronunciamus, decernimus, declaramus præfatum D.B.intruſum ex nunc, prout ex tunc excommunicationis,aliaſque Eccleſiaſticas ſententias,cenſuras,& penas in dictis litteris Apoſtolicis,& monitorialibus ſibi etiam intimatis, & in actis iudicialiter reproductis contentas ob illarum non paritionem,dictique beneficij,illi annexorum, iuriumque, & pertinentiarum quorumcunq; poſſeſſionis non traditionem, conſignationem, relaxationem,& admiſſionem,ac illius fructuum,etc. non reſtitutionem damnabiliter incidiſſe,& incurriſſe publice denunciandum,litteraſq;declaratorias deſuper opportunas concedendas,& relaxandas fore,& eſſe,prout denunciari, relaxari, et concedi mandamus, eundemq;d.B.intruſum in omnibus, et ſingulis fructibus, redditib. et prouentib.per eum à die obitus dicti q.N.perceptis,et vſq;in diẽ liberæ traditionis,et relaxationis poſſeſſionis dicti beneficij in exequutione liquidan. ac in omnibus et ſingulis expenſis in huiuſmodi cauſa pro parte dictorum Commiſſarij,et D.A.coram nobis legitime factis condemnatus,quorum fructuum liquidationem,et expenſarum taxationem nobis, vel cui de iure in poſterum reſeruamus. Et ita dicimus et pronunciamus non ſolum præmiſſo,ſed omni alio meliori modo,etc.Ita pronunciaui Ego Thomas Lapius Locumtenens, et Commiſſarium. Quam quidem præinſertam ſententiam, omniaq;et ſingula in ea contenta Vobis omnib. et ſingulis ſupradictis intimamus,et inſinuamus,et notificamus,ac ad veſtram, et cuiuslibet,veſtrum notitiam deducimus, et deduci volumus per præſentes,ne præmiſſis ignorantiam aliquam prętendatis.Voſque omnes ſupradictos tenore præſentium monemus,et requirimus: vobis vero alijs ſupradictis iuſtitiæ miniſtris,tenore prę ſentium committimus, quatenus ſtatim viſis, et receptis præſentibus,et poſtquam præſentium vigore fueritis pro parte dictorum Commiſſarii, et D. A.principalium requiſiti, ſeu aliquis veſtrum fuerit requiſitus, ipſum Illuſtr.D.Commiſſarium, et ſeu ab eo ad id ſpecialiter deputatum in realem,actualem,et corporalem poſſeſſionem dicti beneficii N.et illi annexorum quorumcunq; expulſis ex inde dicto B.intruſo, et quibuſuis aliis dicti beneficii detentoribus,& intruſis immittatis, et inducatis, immiſſumq; et inductum in ea manuteneatis, et conſeruetis,ac de fructibus,redditib.et prouentib. iuribuſq; obuentionibus,et emolumentis quibuſcunque dicti beneficii, et illi annexorum iuxta formam ſupradictæ ſententiæ reſpondeatis,immittique. et induci,et immiſſum, ac inductum in ea manuteneri,et conſeruari,ac de fructib.reſponderi faciatis, et mandetis, prout nos quantum poſſumus immittimus,et inducimus,ac inductum,et immiſſum manu-

manutenemus,et conſeruamus immittiq;induci,manuteneri, ac de fructibus reſponderi mandamus per præſentes. Et nihilominus dictum D.B. intruſum ſic excommunicatum, & declaratum in veſtris Eccleſijs, &c.reliqua ſequere,& in alio proxime ſcripto inſtrumento declaratoriæ.

Aliud ſubdelegationis Iudicis pro fructibus liquidandis.

PEtrus Paulus, &c. Reuerendo D. Priori Eccleſiæ N. Iudicis per nos ad infraſcriptum negotium exequendum ſubdelegato ſalutem, & in commiſſis diligentiam debitam. Non te fugiat, quod alias declaratoriam ſententiam, ad inſtantiam A.Apoſtolica auctoritate de beneficio N. prouiſi, contra B.in dicto beneficio intruſũ, ob non dimiſſionem poſſeſſionis illius, ac fructuum à die obitus quondam N.illius vltimi poſſeſſoris decurſorum,& in futurum vſq; in diem realis dimiſſionis decurrendorum non reſtitutionem, & litterarum Apoſtolicarum mandati de capiendo eiuſdem beneficij poſſeſſionem, ſub annulo Piſcatoris expeditarum nobis exhibitarum, ac monitorialium per nos in illarum exequutione conceſſarum,& aduerſario intimatarum,& in actis reproductarum non paritionem, ſeruatis de iure ſeruandis, ac verificatis verificandis in ſcriptis tulimus,& promulgauimus,vt in noſtris inde confectis litteris latius habetur. Poſt cuius ſententiæ prolationem pro illius omnimoda exequutione à præfato A. requiſiti,ad eius inſtantiam N.dicti B.procuratorem,ad videndum per nos Iudicem aliquem in partibus pro fructuum antedictorum, ac expenſarum iſthic factarum liquidatione ſubdelegari,ac locum, & locum loci eligi, inſtrumentumque ſubdelegationis deſuper opportunum per nos concedi,citari fecimus. Cuius citationis termino adueniente, in dicti N. procuratoris non comparentis contumaciam te Priorem N. in Iudicem liquidandum,& liquidari curandum fructus, & expenſas prædictas, ſubdelegationes, & in locum,ciuitatem N. & in locum loci Eccleſiam N.in quibus hæc liquidatio fieri debet, elegimus. Quo circa tibi committimus ſub mille ducatorum,&c.quatenus,&c.omnes,& ſingulos fructus,&c. & emolumenta quæcunque dicti beneficij,à die obitus prædicti quondam N.decurſos,& in futurum vſq; in diem actualis dimiſſionis poſſeſſionis dicti beneficij decurrendos,ac expenſas ex parte dicti A. in hiſce partibus factas, citato ad hæc omnia dicto B. ſi in prædicta Ciuitate interfuerit, alioquin affixis copijs citationum ad valuas prænominatæ Eccleſiæ, in locum loci electæ,in loco,& loci loco, vt præfertur,deputatis,liquides,& liqui

Digitized by Google

dationem debitam facias,& deſuper omnes,& ſingulos teſtes coram te nomine A inducendos recipias,& iuxta interrogatoria, tibi pro parte B.exhibenda, ſecus iuxta deſcretionem tuam, præuio iuramento examines,vel per Notariũ publicum examinari cures. Ipſorumq;depoſitiones,& dicta in ſcriptis fideliter redacta, iuraq; ſcripturas, libros,& alia quæcunq; munimenta pro liquidatione eiuſmodi neceſſaria capias,& extrahas,ſeu extrahi facias,proceſſumq; ſuper hac liquidatione faciendum in publicam,& authenticam formam occluſum, & obſignatum ad nos tranſmittas. Teſtes examini ſubijcere, ac ſcripturas exhibere negligentes per pecuniarias pœnas, & denique per cenſuras Eccleſiaſticas cogendo. In quibus omnib. exequendis vices, & voces noſtras tibi committimus per præſentes. In quorum fidem, &c.

Aliud reintruſionis in priſtinas cenſuras.

PEtrus Paulus, etc.vniuerſis etc.Excommunicationis, aliaſque Eccleſiaſticas cenſuras,ſententias,& pœnas in litteris Apoſtolicis mandati de capiendo poſſeſſionem Reuerẽdæ Cameræ Apoſtolicæ nomine beneficij N.in forma breuis ſub annulo Piſcatoris expeditis,ac monitorialib.per nos in illarum exequutionem decretis contentas,ob earum non paritionem B. in dicto beneficio intruſum ad inſtantiam prædictæ Cameræ Apoſtolicæ,& A.prouiſi Apoſtolici pro ſuo intereſſe incidiſſe,& incurriſſe declarauimus Poſt hæc vero eundem B.habita ab eo promiſſione de litteris antedictis intra certum breuem terminum obediendo,ab illis, cum reincidentia ad beneplacitum noſtrum abſoluimus. Et quia ipſe B. nedum in tempore promiſſo,verum etiam poſt multos dies poſtea id adimplere neglexit,eum ad hoc citatum, & à nobis contumacem reputatum ad vlteriorem d. Cameræ, & præfati A. inſtantiam in priſtinam excommunicatione,& cenſuras reintruſimus;vt harum ſerie reintrudimus. Quocirca vobis cõmittimus,&c.quatenus eundem B. ſic reintruſum in priſtinam excommunicationem, et cenſuras in veſtris Eccleſijs,etc.ſequere, vt in inſtrumento ſententiæ declaratoriæ.

Aliud appellationis.

PEtrus Paulus, &c. Nouerint coram nobis vniuerſi;quod hodie comparuit coram nobis A. et à quodam prætenſo decreto mandati de manutenendo in poſſeſſione domus ſitæ, etc. illiuſque relaxatione, nuper ad inſtantiam cuiuſdam B. per nos, ipſo minime,

me,vel ſaltem non legitime, vt dixit, citato, facto, & emanato, alijſque grauaminibus ſibi, vt prætendit,illatis in cedula appellationis expreſſis ad Sanctiſſimum D. N. Clementem Papam VIII. eiuſq; ad Sanctam Sedem Apoſtolicam facto realiter, & in ſcriptis prouocauit,& appellauit,Apoſtoloſque ſibi dari petijt, aliaſque & alia fecit,& dixit, vt in appellationis cedula,quam exibuit, tenoris ſequentis,videlicet, &c. Quam accepimus, & legimus, & prædicto A.appellanti, Apoſtolos teſtimoniales conceſſimus, vt concedimus harum ſerie. Quæ omnia, &c. In quorum fidem, &c.

Aliud repoſitionis.

PEtrus Paulus,etc.Nouerint vniuerſi, quod nos alias ad inſtantiam A.in cauſa,coram nobis inter eum, et B. ſuper domo ſita,etc.vertente,litteras remiſſoriales ad partes pro teſtibus examinandis conceſſimus, et in illis poteſtatem terræ N. in Iudicem pro negocio remiſſionis exequendo deputauimus. Hodie autem ſtetit ante nos dictus B.et Poteſtatem prædictum pro ſuſpecto allegauit, et ideo pro deputatione eiuſmodi in ſcriptis appellauit, vt in cedula,quam nobis exhibuit,cuius huic eſt tenor. Quamuis, etc. Qua quidem appellatione per nos ſi,et inquantũ de iure admitti debeat admiſſa,eundem B.in eum in quo erat ante ſupradictam,à nobis factam Poteſtatis N.deputationem ſtatum,et locum animo melius ſuper hoc deliberandi repoſuimus,et redintegramus, vt harum ſerie reponimus,et redintegramus. Quę omnia,etc.In quorum fidẽ, etc.

Aliud remiſſionis cauſæ.

PEtrus Paulus,etc.Nouerint vniuerſi, quod nos hodie cauſam, coram nobis nuper via ordinaria ſuper vinea ſita, etc. ad inſtantiam à.contra B.cõtraductam,qui ſummam quadraginta ducatorum,vt à B.accepimus,non excedit citato dicto A.ad ipſius requiſitionem,ac non comparente, et à nobis contumace reputato ad partes remiſſimus,vt harum ſerie remittimus.Quæ omnia, etc.

Aliud reuocationis ſequeſtri.

PEtrus Paulus, etc. Nouerint vniuerſi, quod nos hodie ſequeſtrum ad inſtantiam A. ſuper fructibus beneficii N. quod B. poſſidet pro ducatis quinquaginta per eundem B.ipſi A. cauſa terminorum decurſorum penſionis annuæ ducatorum vigintiquinque

que ſimilium ſuper prædictis fructibus Apoſtolica auctoritate reſeruatæ, præuio mandato exequutiuo per nos relaxato, alias conceſſum de conſenſu ipſius A. in actis præſtito reuocauimus,& relaxauimus,vt harum ſerie reuocamus,& relaxamus. Quæ omnia, &c. In quorum fidem, &c.

Aliud reuocationis exequutionis.

PEtrus Paulus,&c. Atteſtamur vniuerſis, quod nos alias mandatum exequutiuum vt inſtrumenti per N. Notarium publicum celebrati, nobis exhibitis pro ſcutis N. ad inſtantiam A. contra B. relaxauimus. Nuper vero ſtetit ante nos B. & aduerſario de ſumma ab eo petita ſatisfeciſſe aſſeruit, & ad id verificandum aduerſarij manu ſubſcriptas partis debiti receptiones, & pro alia parte teſtes eiuſdem aduerſarij confeſſiones ſcientes produxit, petens propterea mandatum aſſertum reuocari, inſtrumentum prædictum caſſari, & aduerſarium in expenſis condemnari mandari.

Nos igitur, viſis dictis receptionibus, ac teſtibus formiter, & aduerſario citato, ſuper articulis in actis exhibitis examinatis, & ſolutione plene probata; citato iterum ad infradicenda dicto B. & contumace reputato, ipſum in expenſis condemnauimus, mandatum prædictum reuocauimus, & inſtrumentum caſſari mandauimus, vt harum ſerie condemnamus, reuocamus, & caſſari mandamus. Quæ omnia, &c.

Aliud examinis teſtium.

PEtrus Paulus, &c. Notum facimus vniuerſis, quod nuper A. principalis ad perpetuam rei memoriam hos articulos exhibuit. Poſitiones, &c. Quos deinde ad vlteriorem prædicti A. inſtantiam, citatis per audientiam publicam litterarum contradictarum quibuſcunque ſua quomodocunque intereſſe putantibus ad probandum admiſimus, & ſuper illis per Notarium noſtrum infraſcriptum teſtes quoſdam, ab eodem A. inductos, præuio iuramento de veritate omnino dicenda per eos præſtito, examinari mandauimus. Qui examinati medio iuramento depoſuerunt, & dixerunt, vt ſequitur. Die, &c. Examinatus, &c. Quibus quidem depoſitionibus, & dictis per nos publicatis tandem inſtante eodem A. præſens inſtrumentum decreuimus, & fieri mandauimus. In quorum fidem, &c.

Aliud

Aliud atteſtationis vitæ.

PEtrus Paulus, &c. Nouerint vniuerſi, quod nos requiſiti ad inſtantiam A. qui ſe hodie nobis ſanum, & incolumen, deambulantemque, & alios actus veram ſanitatem indicantes facientem oſtendit de ipſius A. ſuperuenientia eiuſmodi teſtimonium publice dicemus, & eundem A. inhumanum agere, ac ſanum eſſe, & incolumen atteſtamur, & fidem indubiam harum ſerie facimus. In quorum fidem, &c.

Aliud ſimile per teſtes.

PEtrus Paulus, &c. Nouerint vniuerſi, quod hodie teſtes quoſdam fide dignos ad inſtantiam A. ſuper eius ſuperuiuentia, & vita per noſtrum Notarium examinauimus. Ex quorum depoſitionibus eundem A. in rerum natura viuum, ſanum, & incolumen eſſe, ac in Romana Curia reſidere conſtituit, & veritati teſtimonium perhibendo de his fidem facimus, & atteſtamur. In quorum fidem, &c.

Aliud intimationis litis.

PEtrus Paulus, &c. Vniuerſis, &c. Vendidit alias A. domum ſitam, &c. cum omnibus membris, &c. B. pro pretio, &c. & promiſit rem venditam eſſe liberam, & immunem omni penſione, & onere, & bene, ac legitime venditam, & non alteri obligatam, nec effectam, & vt talem defendere, & facere conſentire omnem, perſonalem ſuper ea ius habere prætendentem, & ſuſcipere in ſe omnem litem, ſi quæ inferretur, & alias vt in inſtrumento per N. recepto, & in actis noſtri Notarij infraſcripti exhibito apparet. Poſtea vero pro parte N. principalis fuit commiſſio per vnum ex Sanctiſſimi D. N. Papæ præſentata; cuius tenor hic eſt Beatiſſime Pater, &c. Poſt cuius præſentationem, pro illius verificatione nonnulla iura, & monimenta contra eundem B. exhibita, & ad quoſdam actus proceſſum extitit, & ſic illi ſuper dicta domo moleſtationes, & inquietationes præſtite fuere. Quare pro eiuſdem B. parte de iuris opportuno remedio requiſiti vobis committimus, &c. quatenus, &c. præinſertam commiſſionem, necnon moleſtias eidem B. per dictum N. illatas ac omnia, & ſingula præmiſſa, & infradicenda eidem A. venditori intimetis, et notificetis, ac ad eius notitiam deducatis, ne de his ignorantiam prætendere, aut allegare poſſit: Ipſumque A. exaduerſo principalem citetis, et requiratis, quatenus debeat ipſi B. domum prædictam liberam, et alteri non obligatam manutenuiſſe, ac ſupradictum N. eum ſuper eadem domo moleſtantem conſentire feciſſe, litemque ab eodem N. moram

in ſe

in ſe ſuſcepiſſe ſuis procuratorib.et impenſis,illumq.à prædictis, et alijs quibuſcunq;moleſtijs liberaſſe,ac expenſas,damna,et intereſſe, in huiuſmodi iudicio factas,et paſſa,et facienda,ac patienda ſoluiſſe,illaq.liquidari vidiſſe,aliaq.omnia adimpleuiſſe,ad quæ ex forma dicti inſtrumenti venditionis tenetur,alias contra eum,ad ipſius inſtrumenti,et obligationis Cameralis illi adiectæ exequutionem, vt magis eidem inſtanti expedire videbitur,et rationis ordo ſuadebit, procedi vidiſſe. In quorum fidem, etc.

Aliud extenſionis obligationis Cameralis.

PEtrus Paulus, etc. Nouerint vniuerſi, quod nos ad inſtantiam A. citato ad infradicenda omnia per edictum publicum B. ab Vrbe abſente,obligationem in forma Cameræ in chyrographo nobis pro parte dicti A. exhibito, et per teſtes fidedignos recognito appoſitam,iuxta ſtylũ noſtræ Curiæ, et clauſulas in forma Cameræ Apoſtolicæ poni conſuetas extendi, ac publicum inſtrumentum chyrographi huiuſmodi per Notarium noſtrum infraſcriptum confici mandauimus. Cuius chyrographi hic eſt tenor.Per la preſente, etc.Pro quibus omnibus obſeruandis, etc. Extende obligationem Cameralem in forma,cum iuramento,ſi in apoca aderit,ſin minus, abſq;iuramento extendas,vt per Io.Andr.et Abb.in c.pen. iur. iur. citatum per Hyp.de Marſ.in ſing.123.incip.In iure clarum eſt,in fi. Quibus omnib.tanquam rite,et legitime peractis noſtram,et noſtri officij auctoritatem ordinariam, et iudiciariam pariter, et decretum interpoſuimus,vt interponimus per præſentes. In quorum fidem, etc.

Aliud mandatum exequutiuum.

PEtrus Paulus, etc. Reuerendo Patri D. Gubernatori Ciuitatis N.eiuſq.D. Locumtenenti, ac alijs quibuſuis iudicib.et officialib. bariſellis quoq;exequutorib.et Iuſtitiæ miniſtris quibuſcunque Salutem,etc.Moram fecit B.in ſolutione ſcutorum centum,ad quẽ tenebatur A.in inſtrumento Camerali obligatione munito in actis infraſcripti Notarij noſtri recepto:et ideo contra eum per audientiam publicam litterarum contradictarum citatum, et contumacem habitum, ad prædicti A. inſtantiam mandatum hoc exequutiuum vi dictæ obligationis relaxauimus.Quo circa vobis omnibus committimus, etc. quatenus præfatum B. ad integre prædicto A. perſoluendum dicta ſcuta centum, vna cum iulijs, N. pro expenſis huius mandati per carcerationem eius perſonæ, ac bonorum illius ſubhaſtationẽ,et deliberationem,compellatis,etc.In quorũ fidẽ,etc.

Aliud

Aliud loco cenſurarum in obligatione ſuſceptarum.

PEtrus Paulus,etc.Reuerendo Patri,etc.Diſtulit B.ſatisfacere A. de ſcutis centum monetæ,ad quorum ſolutionem ſe inſtrumento,per N.Notarium publicum recepto,et in actis noſtri infranominati notarij exhibito,e Camerali obligatione vallato obligauerat,et cenſuras omnes Eccleſiaſticas,ſi tẽpore conuento in ſolutione defeciſſet. Ob eamq;rem mandatum hoc exequutiuum dictarum cenſurarũ,ab eo in obligatione ſuſceptarum loco, contra illum citatum per audientiam litterarum contradictarum, et contumacẽ reputatum relaxauimus. Quo circa,etc.ſequere,vt in præcedenti forma.

Duplicatum mandati exequutiui, tempore prædeceſſoris Auditoris relaxari.

PEtrus Paulus etc. Magnifico D.Poteſtati terræ N. etc. Relaxauerat Illuſtriſſimus, et Reuerendiſſimus D. Marcellus Lantes noſter in officio prædeceſſor, nunc in ampliſſimum Cardinalium Collegium aſcitus, mandatum exequtiuum cuius hic eſt tenor, Marcellus, etc Nouiſſime vero à ſupranominato A.principali creditore requiſiti, duplicatum hoc per noſtrum Notarium ſubſcriptum,et ſigillo Cameræ Apoſtolicæ munitum conceſſimus. Datum Romæ, etc.

Aliud ſimile.

PEtrus Paulus,etc.Illuſt.D.Commiſſario caſtri N. etc.Conceſſerat ſub die,etc.Illuſtriſſimus,et Reuerendiſſimus D. Marcellus Lantes S.R.E.Cardinalis, dum officium noſtrum gerebat, mandatum exequutiuum D. A. aduerſus d.B. citatum tunc, et contumacem pro ſcutis Centum, in quorum ſolutione tempore præſtituto moram fecerat.Nuperrime autem dicto D.A.inſtanti, et poſtulanti duplicatum hoc prænarrati mandati in prædictum B. iterum citatum, et contumacem habitum relaxauimus. Quocirca etc. ſequere,vt in forma mandati exequutiui: Ad hæc duplicata,nota,quod ſiue à primo,ſiue nouo Auditore mandatum obtentum expeditumq; fuerit, cuius duplicatum creditor habere deſiderat, ſi annus lapſus fuerit debitorem pro eo obtinendo citare curabit, quod intellige ſi mandatum prompte non habeat,ſecus ſi illud prę manibus haberet,quod ſiue à primo,ſiue à ſecundo nouo Auditore obtentum fuerit illius exequutione licite procurare poterit, quia licet mutata ſit perſona primi Auditoris non ex hoc mutatur officium.

Man-

Mandatum exequutiuum contra bona hæreditaria.

ILLVSTRISSIMO, et Reuerendiſſimo D.Cardinali N.Prouinciæ Marchiæ Anconitanæ Apoſtolico Legato,ac Magnifico D.Poteſtati terræ N. etc. Petrus Paulus, etc.ſalutem,etc.Interpoſuit quõdam B.moram ſolutioni ſcutorum centum auri, ad quam in humanis agens,inſtrumento,Cameralem,obligationem in ſe habenti,per Notarium, etc.recepto A. ſe obligauerat, Et idcirco, citatis N. et N.eiuſdem quondam B.hæredibus per audientiam litterarum contradictarum,et cõtumacib.reputatis,mandatum hoc exequutiuum, in illius hæreditarijs bonis exequendum dicto A. inſtanti conceſſimus,& relaxauimus.Quo circa vos Illuſtriſſ. Cardinalẽ in Domino hortamur, vobis vero omnib. alijs ſupradictis committimus, &c. quatenus mandatum præſens in,& ſuper bonis mobilib.& immobilib.iurib.actionib.& debitorum nominib.quibuſcunq;ad prædictum B.ſeu illius hæreditatem,vel hæredes prænominatos,vtcunque ſpectantibus,exequamini,ac debitę demandetis exequutioni:facientes per illorum ſubhaſtationem,deliberationem,venditionem,ac alium quemuis canonicum modum vobis magis bene viſum eidem A.vel eius legitimo procuratori de dictis ſcutis Centum,ac expenſis præſentis mandati integre ſatisfieri, &c. In quorum fidem, &c.

Mandatum exequutiuum cum excommunicatione in ſubſidium.

SERENISSIMO Principi, & D.D. Franciſco Medices Magno Etruriæ Duci, ac Magnifico D. Gubernatori Ciuitatis N. eiuſque Locumtenenti, Iudicibus, &c. necnon Reuerendiſſimo dictæ Ciuitatis Epiſcopo, eiuſque generali in ſpiritualibus Vicario, vniuerſis quoque DD.Abbatibus,&c.Petrus Paulus,&c.ſalutem, &c.neglexit B.ſoluere ſcuta Centum auri in auro A.ad quæ erat in forma Cameræ Apoſtolicæ per inſtrumentum receptorum, &c obligatus,& ob id contra eum legitime citatum,& contumacem mandatum hoc exequutiuum relaxauimus, necnon in iuris ſubſidium, & ſi,& quatenus mandati exequutiui huiuſmodi realis, vel perſonalis contra illum facile fieri non poterit excommunicationis ſententiam in illum promulgauimus, & ſubſequentes eum illam incidiſſe, & incurriſſe declarauimus. Quo circa vos Sereniſſimum, &c. vobis vero omnibus temporalem iuriſdictionem exercentibus, committimus,quatenus dictum B.carceribus mancipetis,eiuſque bona omnia capiatis,ſubhaſtetis, & deliberetis,ac per hos, & alios

quoſ-

quoſcunque canonicos modos vobis magis bene viſos ad ſoluendum integre dicto A. vel eius legitimo procuratori dicta ſcuta Centum, vna cum expenſis præſentis mandati cogatis, & cogi curetis. Vobis vero Reuerendiſſimo D. Epiſcopo, ſeu Vicario, omnibuſque alijs Eccleſiaſtica iuriſdictione fungentibus committimus, &c. quatenus in iuris ſubſidium, ac ſi, & quando mandatum exequutiuum huiuſmodi realiter, & perſonaliter, vt ſupra expreſſum eſt, exequi facile nequierit, & non alias eundem B. vt ſupra excommunicatum, & declaratum in veſtris Eccleſijs, Monaſteriis, & cappellis publice nuncietis, & nunciari faciatis, ac ab omnibus Chriſtifidelibus arctius euitari curetis, nec ceſſetis, donec aliud à nobis, vel Superiore noſtro deſuper habueritis in mandatis. In quorum fidem, &c.

Cedulonus, in pede annotandus:

D. B. exaduerſo principalis hic auctoritate Apoſtolica in iuris ſubſidium, ac in euentum, in quem mandati exequutiui, vt ſupra relaxati realis, perſonaliſvè exequutio facile fieri non poterit, & non alias, denunciatur excommunicatus, & declaratus ob non ſolutionem ſcutorum centum, ad quę inſtanti infraſcripto, vt in actis tenetur. Inſtante D. A. Principale.

Excommunicatio in ſubſidium diuiſa à mandato poſt mandati relaxationem.

PEtrus Paulus, &c. Mandatum exequutiuũ præteritis hiſce diebus ad inſtantiam A. principalis creditoris contra B. debitorem pro ſcutis Centum vi obligationis in forma Cameræ, ſub qua illos ſoluere in Vrbe tenebatur, relaxauimus. Verum quia facta per exequutores Curiæ noſtræ diligentiam de illud perſonaliter, vel ſaltem realiter contra eundem B. exequendo, exequi in Romana Curia minime potuit, debitorem ipſum citatum, contumacem, ob non ſolutionem prædictæ ſummæ excommunicandum, ac excommunicatum publice declarandum in iuris ſubſidium duximus, vt harum ſerie excommunicamus, & declaramus. Quocirca &c. ſequere, vt in inſtrumento ſententię declaratoriæ.

Cum cedulone huiuſmodi.

D. B. exaduerſo principali hic in iuris ſubſidium Apoſtolica auctoritate excommunicatus; & declaratus denunciatur, ob non ſolutionem ſcutorum Centum, ad quorum ſolutione in forma Cameræ tenetur, vt in actis. Inſtante A. principali.

Aggrauatoria cum brachio ſeculari.

POTENTISSIMO, & Catholico Principi, & D. D. Philippo ab Auſtria Hiſpaniarum, &c. Regi, etc. eiuſque Proregibus, etc.

Pre-

Prætoribus,Poteſtatibus,Iudicibus,etc.necnon Reuerendiſſimo D. Epiſcopo N.eiuſq.Vicario in ſpiritualibus generali,vniuerſis quoque DD. Abbatibus, etc. Petrus Paulus, etc.ſalutem,etc.Alias pro parte Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ,illiuſque Illuſt D. Commiſſarij,ac D.A.prouiſi Apoſtolici pro ſuo intereſſe præſentatis, etc. ſequere ad vnguem, et ad verbum,vt in inſtrumento ſententiæ declaratoriæ, ſupra poſito vſque ad ſententiæ inſertionem incluſiue. Et quoniam idem B.ſic excommunicatus,et declaratus rebellis,et inobediens excommunicationis ſententiam per decem dies poſt illius publicationem, et denunciationem in locis publicis, per vnum ex Sanctiſſimi Domini Noſtri Papæ Curſoribus publice factam,animo ſubſtinuit indurato, ad vlteriorem præfati Illuſtr. D. Commiſſarij et A. inſtantiam, citato iterum dicto B.et contumace, ac parere negligente,ſententiam excommunicationis antedictam aggrauauimus,vt harum ſerie reaggrauamus. Quocirca vobis omnibus Eccleſiaſticis perſonis committimus, etc. quatenus eundem B. ſic excommunicatum,declaratum,aggrauatum, et reaggrauatum in veſtris Eccleſijs, Monaſterijs,et cappellis, etiam infra Miſſarum ſolemnia publice nuncietis,ac ab alijs nunciari, et ab omnibus Chriſtifidelibus arctius euitari faciatis,donec aliud à nobis habueritis in mandatis. Et quia enſe non proficiente Eccleſiaſtico, temporalis gladius non immerito ſuffragatur, vt quos Dei timor à malo non reuocat,ſaltem coerceat ſeueritas diſciplinæ, brachium ſeculare inuocantes,vos Sereniſſimum,etc.vobis vero omnibus, et ſingulis alijs, quibus poſſumus, committimus,etc. quatenus eundem B. per eius perſonæ captionem, et carcerationem, bonorumque ſuorum quorumcunque temporalium, et Eccleſiaſticorum ſubhaſtationem, et deliberationem, ac alium quemcunque modum,qui opportunior vobis videbitur ad dimittendum, et relaxandum cum effectu dicti beneficij N. liberam,et vacuam, ac pacificam poſſeſſionem, illiuſque fructus,à die obitus prænominati quondam N.decurſos, et in poſterum vſq. in diem actualis poſſeſſionis prædictæ dimiſſionis,ac ſcuta N. pro expenſis in hac cauſa legitime factis eidem Illuſt.D.Commiſſario,vel ſubſtituto ad hoc ab eo deputando integre perſoluendum,etc.In quorum fidem,etc.

Mandatum de aſſociando.

PEtrus Paulus, &c. Magnifico Domino Ciuitatis N. Gubernatori, eiuſque Locumtenenti,Auditoribus, Iudicibus, Bariſellis,etc.ſequuta alias deuolutione ob lineam finitã N.et N.ac A. eorum

eorum filij,& B.nepotis domus ſitæ, &c.ſub proprietate directi dominij Archihoſpitalis Sancti Spiritus in Saxia Vrbis,Reuerēdus Pater D.N. modernus dicti Archihoſpitalis Præceptor,huiuſmodi deuolutione declarata, ſupradictā domum in emphyteuſim, ſeu locationē ad tertiam generationem A. ſub certo canone,& reſpōſione, ac alijs pactis,et conditionib. vt in inſtrumento deſuper celebrato dedit, et inter alia poteſtatem dictæ domus poſſeſſionē propria auctoritate,abſq;alicuius Iudicis licentia, capiendi eidem emphyteotico cōceſſit,et quoniā eiſdem emphyteotici intereſt,vt dictæ clauſulæ,et poteſtatis ſibi conceſſæ ad poſſeſſionem dictæ domus aſſociari,nos pro illius parte requiſiti mandatum hoc de aſſociādo auctoritate noſtra ordinaria, qua fungimur in hac parte decreuimus, et conceſſimus.Quo circa vobis committimus,&c.quatenus,etc.prædictum A.dictæ poteſtatis,& facultatis vigore ad locū dictę domus, vt ſupra locatæ,& conceſſæ, aſſocietis, aſſociariq; faciatis, ad effectum vt ille vobis aſſociantibus quietius, et liberius poſſeſſionem dictæ domus introeat, capiat, et apprehendat propria ſua auctoritate,vt illum ad effectum præfatum ſic per vos aſſociari volumus, et mandamus præſentium per tenorem.In quorum fidem,etc.

Aliud De conſignando fructus ſequeſtratos:

PEtrus Paulus, &c. RR. DD. Archidiacono, & Priori Eccleſiæ N.ſequeſtratarijs,alias à nobis electis ſalutem, &c. Vos non fugere credimus,nos præteritis hiſce diebus, præuio mandato exequutiuo ob non ſolutionem ſcutorum centum monetę per B.Rectorem Parochialis Eccleſiæ N. cauſa gratuiti mutui D.A. debitorem per nos ſeruatis ſeruandis relaxati, ſequeſtrum ſuper omnibus dictæ Parochialis Eccleſiæ,ac aliorum quorumcunque dicti B. bonorum temporalium, et ſpiritualium fructibus conceſſiſſe et vos in ſequeſtratarios eligiſſe.Hodie autem à præfato A. requiſiti, citato ad hoc, et vocato prædicto B. per audientiam litterarum contradictarum,et contumace,mandatum hoc de conſignando ſibi dictos fructus ſic ſequeſtratos in ſui crediti ſolutum conceſſimus,et relaxauimus.Quo circa vobis committimus,&c. quatenus, etc. debeatis fructus ſequeſtratos eidem A.ſiue eius procuratori legitimo in ſolutum, et vſq; ad integram ſatisfactionem dictorum ſcutorum centum,ac ſcutorum N. pro expenſis prænominati mandati exequutiui,ſequeſtri præſentis mandati de conſignando, et contradictarum realiter,et cum effectu conſignaſſe,& tradidiſſe,ac conſignari feciſſe.In quorum,etc.

Aliud de tranſportando.

PEtrus Paulus,&c. Reuerẽdiſſimo D.Marchiæ Anchonitanæ Gubernatori,eiuſq;Locatenentib. & Auditorib. & præſertim Magnifico D N.Iudici commiſſario in hac parte ſpecialiter deputato, ac quibuſcunq:Bariſellis,&c. introducta alias coram nobis lite, & cauſa inter Magnificum D.Sanctiſſ.D.N Procuratorem fiſcalem generalem ex vna parte,et quẽdam A.ex altera,ſuper certis criminibus,de quibus in actis noſtris infraſcripti notarij te D.N.inter alia pro examinandis nonnullis teſtibus ſuper dictis delictis,tanquam in commiſſarium deputauimus, & pro veritate habenda teſtes ipſos carcerandi, et torquendi facultatem conceſſimus. Cuius commiſſionis,ſubdelegationis virtute quoſdam B.et C.carcerari feciſti, et adhuc detines. Et cum noſtra interſit ob certas cauſas, de quibus in prędictis actis apparet,dictos B.& C.cum pręnominato A.in Curia noſtra carcerato confrontare, & examinare, ac in illius faciem adducere. Vobis committimus &c. quatenus ſtatim,&c. debeatis, & veſtrum quiſq; debeat, omni mora,& exceptione poſtpoſita,eoſdem B.& C.in cacerib. per vos detentos exequutorib. ad effectum eos ad Almam Vrbem ſub tuta,et fida cuſtodia ſumptibus eiuſdem A. tranſportandi conſignaſſe, cauſa illos poſtea cuſtodibus carcerum Turris Nonę tradendi,& ad carceres ſecretos adducendi.Non permittentes ipſos cum aliquo aliqui. In quorum fidem, &c.

Aliud de manutenendo.

PEtrus Paulus,&c.Magnifico D Ciuitatis Vrbeuetanę Gubernatori, &c. Bariſellis quoque, &c. introducta alias coram nobis lite, & cauſa per viam appellationis à ſententia in partibus lata pro parte D.A. contra D B.ſuper donatione eiuſdem vineæ,ſitæ,&c. illiuſq; validitate, & inualiditate.& in poſſeſſionem, manutentione, rebuſq; alijs,&c.iura,& munimenta quædam,ad cauſam hanc facientia nomine dicti B. nobis exhibita fuere. Poſt quorum exhibitionem præuijs citationibus, & actibus omnib.de ſtylo,& iure neceſſarijs;demum prædictum A. ad videndum B. in poſſeſſionem vineæ,vt ſupra,donatæ manuteneri,& mandatum deſuper opportunum decerni ad certum terminum citari fecimus. Quo adueniente ad vlteriorem inſtantiam prædicti B. in contumaciam dicti A.citati, & nihil releuans opponentis,eundem B.principalem in poſſeſſione dictæ vineæ manuteneri mandauimus, & mandatum de manutenendo decreuimus. Poſt cuius mandati decretum Sanctiſſimus D.N. Paulus Papa Quintus commiſſionem nobis per vnum

ex

Digitized by Google

ex ſuis curſorib.preſentari fecit,cuius hic eſt tenor. Beatiſſime Pater,&c.Poſt cuius commiſſionis præſentationem,citato A.Ad dicendum contra illam,ac videndum iuxta illius,ac Aegidianæ conſtitutionis formam,mandatum de manutenendo,vt prefertur decretum relaxari,& non comparente,ac cōtumace,repetitaq; ex parte dicti B. Aegidiana conſtitutione prædicta de momentanea poſſeſſione mandatum antedictum relaxauimus, vt harum ſerie relaxamus. Quocirca vobis omnibus,& committimus, &c. quatenus,&c.eundem B.in poſſeſſione quieta,libera,& pacifica dictæ vineę,iuriumq; & membrorum ſuorum quorumcunq;aduerſus dictum A.principalem,omneſq;alios moleſtatores,& contradictores manuteneatis,& defendatis,& conſeruetis,ac manuteneri faciatis,vt nos manutenemus,& manuteneri volumus, & mandamus per præſentes. In quorum fidem, &c.

Aliud De reponendo in poſſeſſionem domus.

PEtrus Paulus, &c.Magnifico D.Gubernatori,&c.Bariſellis,&c. via ordinaria alias coram nobis lite introducta inter A.ex vna, & B.ſuper poſſeſſione domus ſitę.&c.rebuſq;alijs,etc.ex altera parte,et litteris monitorialib.per nos decretis,illiſq;in partib.exequutis,et reproductis,et,ſucceſſiue decreto, vt moris eſt per audiētiam litterarum contradictarum proceſſu, et in cauſa huiuſmodi ad examen teſtium pro parte dicti A. inductorum ac nonnullos alios requiſitos proceſſo. Demum citato per eandem audientiam dicto B. viſiſq; videndis, et conſideratis conſiderandis, noſtram in ſcriptis tulimus, et promulgauimus diffinitiuam ſententiam tenoris ſubſequentis.Chriſti nomine,etc.A.qua quidem ſententia, cum Aegidianæ conſtitutioni locus ſit,et conſequenter appellare nō liceat,ſubinde pro parte dicti A.dicta conſtitutione Aegidiana repetita,et citato ad hoc prædicto B.et contumace,mandatum de reponendo, et reſtituendo eundem A. in poſſeſſionem dictæ domus, in præinſerta ſententia decretum relaxauimus, vt harum ſerie relaxamus. Quocirca vobis committimus,etc.quatenus ſtatim,etc. eumdem A.ſiue illius legitimum procuratorem in realem,et corporalē, et actualē domus præfatæ poſſeſſionē reſtituatis,reponatis,et inducatis, reſtitutumq;& repoſitum manuteneatis,defendatis, et tuc animi,amoto ab eadem,et expulſo dicto B.prout nos harum ſerie reponimus, redintegramus,ac reſtitutum manuteneri mādamus.In quorū, etc.

Nota,quod ſi in ſententia non fuerit tantummodo decretum mādatum,ſed etiam relaxatū,non erit neceſſaria citatio ad videndū relaxari

laxari mandatum, ſed tantum repetita conſtitutione mandatũ expeditur. Si autem pars aduerſa intra decennium appellauerit, & terminum iuris pro Apoſtolorũ reſpõſione habuerit; tutius erit ante mãdati exequutionem illã citari ad videndũ ſibi reſpõderi de Apoſtolicis, quod Iudex det illi refutatorios, et poſtea mãdatum exequi.

Aliud poſt tres ſententias latas.

PEtrus Paulus, etc. R. P. D. Gubernatori Ciuitatis N. etc. Bariſellis, etc. vertente alias lite, et cauſa in partib. primo in prima inſtantia coram Reuerendiſſimi D. Epiſcopi N. in ſpiritualib. & tẽporalib. Vicario generali inter A. agentem ex vna, & B. reum conuẽtum ſuper ſolutione certi reſidui dotis rebuſq; alijs, &c. parte ex altera, idem R. D. Vicarius N. Iudex in cauſa huiuſmodi rite, & recte procedens, viſis videndis, et conſideratis conſiderandis ſuam in ſcriptis tulit, et promulgauit diffinitiuam ſentẽtiam tenoris ſequentis. Chriſti nomine, etc. A. qua pro parte prædicti B. exaduerſo principalis appellato, et appellationis cauſa R. D. N. Archidiacono, et Vicario Reuerendiſſimi D. Epiſcopi N. commiſſa, et delegata idem R. d. Vicarius Iudex pariter in cauſa legitime procedens aliam diffinitiuam ſententiam præinſertæ primæ confirmationem tulit in hanc formã. Chriſti nomine, etc. A. qua ex parte eiuſdem B. appellato, et cauſa appellationis eiuſmodi coram nobis legitime introducta, citationeq; ad partes decreta, debite exequuta, et reproducta, exhibito proceſſu de partib. ac alijs de iure ſeruandis ſeruatis. Tandem viſis videndis rite procedentes, citato ad hoc d. B. noſtrã in ſcriptis confirmatoriam tullimus diffinitiuam ſententiã hoc ſub tenore. Chriſti nomine, etc. Qua tertia confirmatoria ſententia, ſi lata; quoniam tertio prouocare non licet, Sanctiſſimus Dominus Noſter Paulus Papa Quintus Commiſſionem ſubinſertam præſentari fecit. Beatiſſime Pater, etc. Poſt cuius præſentationem, quoniam inutile eſſet ſẽtentias ferre, niſi debitæ exequutioni demandarentur: ad vlteriorẽ dicti A inſtantiam citato præfato B. ad dicendum contra præinſertam commiſſionem, ac videndum taxari, et moderari expenſas in hac cauſa factas, et tam pro illis, quam omnib. in præinſertis ſenten tijs contentis mandatum exequutiuum iuxta prædictæ commiſſionis vim, et formam decerni, et relaxari, ipſoque non comparente, et contumace reputato, omnes, et ſingulas expenſas in huiuſmodi cauſa pro parte dicti B. legitime factas, ad ſcuta N. præuia illarum deſignatione taxauimus, et moderati fuimus, et tam pro illis, & alijs in partibus factis, et in eiſdem partibus liquidandis, quam omnibus in præinſertis ſententijs contentis mandatum exe-

quuti-

quutiuum decreuimus, & relaxauimus, prout harum ſerie relaxamus. Quo circa, &c. ſequere, vt in mandato exequutiuo.

Aliud de immittendo in poſſeſſionem remedio l. final. C. de edict. diu. Adrian. tollendo.

PEtrus Paulus, etc. R.D Ciuitatis N. Gubernatori, &c. Bariſellis, &c. Exhibitum nuper bonis fuit publicum inſtrumentum teſtamenti, alias per quondam P. conditi, in quo ſuos ſibi vniuerſales hęredes inſtituit A. eius filium tunc natum, & poſthumos maſculos ex ipſo teſtatore, & F. eius vxore naſcituros, quib. ſine filij maſculis legitimis, & naturalib. decedẽtib. ſubſtituit in omnib. eius bonis abſq; vlla diminutione, & ſuccedere voluit G. eius fratrem germanum, illiuſque hæredes, & ſucceſſores. Obijt poſt dictum conditum teſtamentum P. ſuperſtite dicto A. nullis filijs relictis, ſuperſtite prænominato G. in teſtamento vocato. Qui poſtmodum deceſſit, & relictis poſt ſe N. & N. eius filijs, & hæredib. ac dicti P. ſubſtitutis, & fideicõmiſſarijs hæredibus. Nouiſſime autem comparuit coram nobis M. dictorum N. & N. procurator & expoſuit, quod dictus quondam P. tempore ſui obitus habebat, & poſſidebat plura bona ſtabilia, & inter alia in dicta Ciuitate N. vnam domum ſitam, &c. ac prædium ſitum, &c. Et quod filij dicti G. ſunt hæredes ſubſtituti, & fidecommiſſarii dicti quondam P. & factus eſt locus fidecommiſſo, & ſubſtitutioni in eorum perſonam: & ideo tam in vim remedii l. fin. C. de edicto diui Adri. toll. quam alterius cuiuſcunq. illis de iure magis proficui in dictorum bonorum poſſeſſionem imponendi, & immittendi veniunt. Datiſq; articulis, & ſuper illis teſtib. examinatis, & præmiſſis quantum nobis ſufficere viſum fuit verificatis. Demum citatis ad inſtantiam eorumdem N. & N. per audientiam litterarum contradictarum ſua in prædictis bonis quomodolibet intereſſe putantibus, ad videndum ipſos inſtantes in poſſeſſionem bonorum præfatorum immitti, & quodcunq; mandatum deſuper opportunum decerni, et relaxari, illiuſq; non comparentib. & contumacib. per nos reputatis, mandatum prędictum decreuimus, & relaxauimus; prout harum ſerie relaxamus. Quocirca, &c. Vobis committimus, &c. quatenus, &c. eoſdem N. & N. ſiue eorum procuratorem legimum, in corporalem, realem, & actualem dictæ domus, & prædij ac pertinentiarum, & membrorum ſuorum quorumcumque poſſeſſionem inducatis, et immittatis, inductoſq; manuteneatis, & conſeruetis aduerſus quoſcunque, nunc, et forſan pro tempore inſurgentes moleſtatores, ipſiuſque de omnibus, et ſingulis fructibus, redditibus, & prouentibus bonorum huiuſmodi integre reſponderi fa-

ri faciatis, nec permittatis eos à quoquam ſuper præmiſſis moleſtari. prout nos immitti, manutencri, conſeruari, & ſibi de fructibus reſponderi mandamus per præſentes. In quorum fidem, &c.

Sequeſtrum.

PEtrus Paulus, &c. Vniuerſis, &c. Requiſiti ex parte A. ad cuius inſtantiam alias ſeruatis ſeruandis pro ſcutis centum debitis in vim obligationis, in actis receptæ mandatum exequutiuum contra B. conceſſimus; Vobis omnib. &c. ſequeſtretis, ac ſub firmo, & arcto ſequeſtro ponatis penes N. omneſq; alios, & ſingulos dicti B. debitores, per exhibitorem præſentium nominandos omnes, & ſingulas pecuniarum ſummas, ac bonorũ, et rerum quantitates & qualitates cuiuſuis generis, & ſpeciei fuerit, & in quauis re conſtiterint, penes ipſos exiſtentes, & in futurum extituras, & quæ ad dictum B. ſpectant, vel ſpectabunt. Præterea inhibeatis, &c. eiuſdem ſequeſtratarij, & eorum cuilibet, ne viſis præſentib. ſub quingentorũ ducatorum, &c. mandati exequutiui, & in iuris ſubſidium excommunicationis, malæq; & de eorum proprio iterandæ ſolutionis pœnis, audeant dictas pecunias, res, & bona ſequeſtrata dicto B. vel alteri cuiuis perſonæ pro eo in totum, vel in partem ſoluere, tradere, aut cõſignare, niſi prius dicto inſtanti de ſuo credito antedicto integre vna cum ſcutis N. pro expenſis, ſatisfacto, ac alias abſq; expreſſa noſtra licentia, & mandato. Et ſi quis forſan in præmiſſis ſe grauatum ſenſerit, compareat in Romana Curia coram nobis, cauſam ſui grauaminis allegaturus, ac per nos iuſtitiæ complementum recepturus. Si autem ſequeſtrum fiat ſuper fructibus beneficij addatur clauſula hæc, videlicet. Præmiſſo autem, quod per huiuſmodi ſequeſtri appoſitionẽ cultus diuinus ſuis debitis non defraudetur officijs ſed quod ex illius fructib. debita, & conſueta ſopportẽtur onera eidem pro illius manutentione incumbentia. In quorum fidem, &c.

Inhibitio in vim litis pendentiæ.

PEtrus Paulus, &c. Vniuerſis, &c. Introducta coram nobis lite, & cauſa pro parte A. via appellationis per eum interpoſitæ, ab aſſerta ſententia contra eum in fauorem B. per Gubernatorem N. lata ſuper certa pecuniarum ſumma, rebuſque alij, &c. & decreta à nobis citatione, cum inhibitione ad partes, ac exequuta, & actis reproducta, & in cauſa ad nonnullos actus, citra tamen concluſionem illius, proceſſo. Quibus ſic ſtantibus, licet in partibus nihil innouari debuiſſet,

debuiſſet, tamen accepimus Gubernatorem præfatum ad aſſertam exequutionem procedere cõtra præfatum A. Et quamuis poſſemus ad declarationem incurſus cenſurarum, & pœnarum in prænominatis noſtris citatorijs litteris fulminatarum, cõtra eum etiam criminaliter procedere, nihilominus, ſecum hac vice mitius agentes, vobis committimus, &c. quatenus ſtatim, &c. inhibeatis, &c. eidem Domino Gubernatori, omnibuſq; alijs, &c. ne ſub quingentorum, etc. audeant, vel præſumant ad prætenſam exequutionem procedere, ac in cauſa huiuſmodi in noſtræ iuriſdictionis, ac ſedis Apoſtolicæ contemptum, & iurium dicti A. præiudicium, & grauamen quicquam per ſe, vel alios directe, vel indirecte innouare, ſeu attentare. Et ſi ſecus fiat, iure, medio reuocabimus. In quorum fidem, &c.

Littera pro habendis inditijs.

PEtrus Paulus, &c. RR. DD. N. & N. Canonicis Eccleſiæ N. & eorum cuilibet in ſolidum, ſalutem, &c. Aggreſſus eſt A. vt ex parte Magnifici D. Sanctiſſimi D. N. Papæ, & Cameræ Apoſtolicæ procuratoris Fiſcalis nobis renunciatum fuiſſe, enſe euaginato in ſtico N. Ciuitatis N. de more B. inermem, ad ſua negocia euntem, ac vnico vulnere non ſine magna ſanguinis effuſione in capite affecit. Et cum hæc peſſimi ſint exempli, & non ſine condigna pœna prætermittenda, & de his aliquantulum nobis conſtare cœperit, velimuſq; certiorẽ notitiam habere. Et nullibi melius, quam iſthic, vbi ſcelus paratum eſt, voluntati noſtræ huiuſmodi ſatisfacere poſſumus. Idcirco vobis committimus, &c. quatenus ſtatim &c. de præmiſſis vos informetis, & diligenter ea perquiratis, & inueſtigetis, ac teſtes quoſcunq; vobis pro parte dicti Magnifici D. Procuratoris, fiſcalis inducendos ſuper articulis ſiue interrogatorijs, vobis præſentandis, ſumma cum fide, & diligentia interrogetis, & examineris eorumq; depoſitiones, per fidelem Notarium in ſcriptis, redactas, veſtro ſigillo obſignatas, & occluſas, ſiue eorum authentica exempla ad nos tranſmittatis. Teſtes ſe examini ſubijcere recuſantes, per pecuniarias, & perſonales pœnas, ac deniq; Eccleſiaſticas cenſuras cogentes. In quorum, etc.

Litteræ loco remiſſoriæ.

MAgiſtratui Spoleti ſalutem. Eligimus te iudicem infradicendi examinis. Quamobrem a te petimus, vt teſtes quoſcunq. d. A. nomine coram te iſthic inducendos ſuper introcluſis articu-

lis; illis prius iuxta interrogatoria, ſi quæ B.dederit; interrogatis intra vnius menſis ſpatium, necnon per quindecim dies poſt illius lapſum teſtes omnes, ſi quos B. induxerit ſumma cum fide; & ſolertia, medijs illorum prudentibus iuramentis examines, vel à te eligendo Notario examinari cures, illorumq; teſtationes, tuo ſigillo obſignatas, & occluſas ad nos quanto citius mittas. Id ſi exequutus fueris, preterquam, quod iuſtum eſt feceris, te de nobis meritum eſſe profitebimur. Vale. Datum Romæ, die, &c.

Intimatio redemptionis cenſus.

PEtrus Paulus, etc. vniuerſis etc. Pro parte, & ad inſtantiam Magnificæ Communitatis Ciuitatis Corneti inſtanter, & debite requiſiti. Diſcretioni veſtræ, &c. committimus, &c. intimetis, & notificetis, & notitiā nob. D. Camilli Cerrini à Corneto deducatis, prout nos tenore præſentium intimamus, & ad notitiam illius deducimus, qualiter dicta Communitas, ſiue D. Salluſtius de Tyberijs illius Procurator, vult, & intendit redimere annum cenſum ſcutorum ſeptuaginta quinq; monetæ, de iulijs decem pro ſingulo ſcuto, in & ſuper quadam tenuta ipſius Communitatis, & in fauorem ipſius d. Camilli pro pretio ſcutorum mille ſimilium impoſitum, & venditum, & alias, prout in inſtrumento per D. Ludouicum Lelium Notarium, & Cancellarium eiuſdem Communitatis rogato, ac in actis noſtri Notarij infraſcripti in publicam formam producto latius continetur, & dictum pretium vna cum cenſib. hactenus decurſis, & non ſolutis iuxta conuentiones, & pacta conuenta ſoluere, & reſtituere. Idcirco modo, & forma præmiſſis peremptorie citetis, & interpelletis eundem D. Camillum in eius propria perſona, ſi perſonaliter eum apprehendere poteritis, alioquin per præſentium copiæ dimiſſionem ad eiuſdem habitationem, &c. prout nos quoq; harum ſerie citamus & interpellamus eundē, quatenus die ſexta poſt citationem veſtram huiuſmodi per vos vel alterum veſtrum eidem factam immediate ſequen. ſi dies ipſa iuridica fuerit, alioquin, &c. compareat Romæ, &c. ad recipiendū dictum pretium vna cum cenſibus prædictis decurſis, & nō ſolutis, et adimplēdū omnia pro eius parte adimplenda, inſtrumentumque retrouenditionis cum clauſulis ſolitis, & conſuetis, & alia per eum promiſſa faciendum, alias videndum fieri requiſitionē, proteſtationē, & interpellationē, & cōtra eos dicendū, & excipiendum quicquid dicere, & excipere voluerit, videndumque illas per nos admitti, & mandari eūdem D. Camillum afficere, aliaque in præmiſſis per nos fieri, & exequi in præmiſſis neceſſaria, & opportuna, et quæ iuſtitia ſuadebit, et ordo dictauerit rationis, vel dicendum, etc. certificantes, etc. In quorum, etc. Datum Romæ, &c.

Cita-

Digitized by Google

Citatio pro aſſumptione cauſæ ad Romanam Curiam ob lapſum bienniꝭ deuoluta.

PEtrus Paulus,etc.Pro parte D. Titij N. inter quem ex vna, et Seium N. parte ex altera lis, et cauſa coram Reuerendiſſimo Epiſcopo Vrbeuetano ſuper nonnullis bonis iam ante biennium in prima inſtantia introducta fuit, quam licet in ipſo biennio penitus inſtructam præfatus D. Epiſcopus,et ſi per partes, ſeu earum hinc inde procuratores ſępe pro illius deciſione, et terminatione, præuijs debitis inſtantiis requiſitus hactenus terminare non curauit pro aſſumptione dictæ cauſę, ſi adhuc indeciſæ, et per lapſum dicti biennii ad nos vti competentem iudicem, vigore Sacri Concilii Tridentini deuolutæ, et pro illius terminatione requiſiti,diſcretioni veſtræ,etc.dictum Seium exaduerſo principalem citetis quatenus octaua die poſt exequutam veſtram citationem huiuſmodi proxima, ſi iuridica fuerit. Alioquin prima ex tunc futura die iuridica compareat Romæ in iudicio legitime coram nobis per ſe, vel procuratorem ſuum legitimum, ad videndum cauſam, et cauſas huiuſmodi in ſtatu, et terminis, in quibus coram prædicto D. Epiſcopo reperitur, per nos quam primum iure medio terminandam aſſumi, et ſucceſſiue in cauſa, et cauſis huiuſmodi ad omnes,et ſingulos actus, et terminos liti neceſſarios, et accidentales etiam vſque ad ſententiam diffinitiuam incluſiue procedi, et interea coram nobis de iuribus ſuis allegandum,et alias dicendum, faciendum, et recipiendum, quod iuſtitia ſuadebit, ordo dictauerit rationis, cum inhibitione tam parti, quam Iudicibus facienda in forma ſolita, etc.

Monitorium pro exequutione litterarum Apoſtolicarum in forma dignum expeditarum.

PEtrus Paulus, etc. vniuerſis, etc.Noueritis nuper fuiſſe comparitum coram nobis pro parte, et ad inſtantiam Reuerend. Henrici Caroli Clerici Leodien.et expoſitum quod perpetuo Canonicatu, et præbenda Eccleſię B.Marię oppidi N. eiuſdem Leodien. diœc.quos q.Io.N.dictæ Eccleſiæ Canonicus dum vixit obtinebat, et poſſidebat per obitum eiuſdem Io. de menſe Octobris 1607. extra Romanam Curiam defuncti vacantibus, de illis ſic vacantibus S.D.N. Paulus diuina prouidentia Papa Quintus ipſi Domino Henrico Apoſtolica auctoritate prouidit, ſeu prouideri conceſſit, & mandauit ſi ad id ipſe præuia diligenti examinatione idoneus

repe

Digitized by Google

reperitur, prout in litteris Apoſtolicis eiuſdem S. D. N. Papæ ſub plumbo deſuper expeditis ſub datum Romę apud Sanctum Petrum Anno incarnationis Dominicæ Anno, &c. coram nobis exhibitis plenius continetur, pro quarum litterarum Apoſtolicarum exequutione fuimus pro parte dicti D.Henrici de opportuno remedio requiſiti. Quare diſcretioni veſtræ,&c.committimus,&c.& ſub infraſcriptis pœnis mandamus,quatenus ſtatim viſis, & receptis præſentibus,& poſtquam præſentium vigore fueritis requiſiti, ſeu aliquis veſtrum fuerit requiſitus, cõſtito tamen prius vobis legitime dictum D.Henricum exponentem ad dictos canonicatum, & præbendam obtinendam idoneum repertum,& dictos canonicatum,& prębendam ſucceſſiue illi collatos fuiſſe iuxta formam dictarum litterarum moneatis,&c.RR.DD.Decanum, Capitulum, & Canonicos dictæ Eccleſiæ Beatæ Mariæ N.omneſq.alios, & ſingulos, ad quos traditio poſſeſſionis,reſponſio, ac ſolutio fructuum dictorum canonicatus, & præbendæ ſpectat, & pertinet, necnon quemcumque in dictis canonicatu, & præbenda intruſum,ſeu intrudendum, & quoſcunq; alios liberam,& plenariam exequutionem quoquomodo impedientes,ac dictum exponentem in aſſequutione, & apprehenſione dictæ poſſeſſionis, & perceptione dictorum fructuum moleſtantes,perturbantes,& inquietãtes,ac moleſtare perturbare,& inquietare velle ſe iactantes in exequutione præſentium nominandos, & cognominandos,quatenus infra ſex, &c. ſub 500. ducatorum auri de Camera locis pijs arbitrio noſtro applicandis, ac mandati exequutiui, & in iuris ſubſidium ſuſpenſionis à diuinis, & reſpectiue excõicationis,alijſq; &c.pœnis debeant dictum D.exponentem, ſiue eius legitimum procuratorem in poſſeſſionem corporalem, realem,& actualem dictorum canonicatus, & præbendæ,& illis annexorum,iuriumq; & pertinentiarum quorumcunq; induxiſſe, & immiſiſſe, ac inductum,et immiſſum manutenuiſſe,et conſeruaſſe, ac de omnibus,et ſingulis fructibus,redditibus,et prouentibus eorundem canonicatus,et præbendæ à die obitus dicti q.Ioan.decurſis,et decurrendis,et penes quoſcunq; exiſtentibus, et qui in futurum exiſtent, eidem D. exponenti, ſiue eius legitimo procuratori, integre reſpondiſſe, et per quos opus fuerit reſponderi feciſſe intruſus vero ſeu intrudendus in dictis canonicatu, et præbenda, et alij quicunque exponentem in præmiſſis impedientes, et moleſtantes, ſeu impedire, et moleſtare velle ſe iactantes debeant à quibuſcunque moleſtationibus, perturbationibus, et impedimentis, ac intruſionibus huiuſmodi, et per eos,et eorum quemlibet dicto exponenti, ſiue eius legitimo procuratori in præmiſſis,

et

et præmiſſorum occaſione quomodolibet illatis,factis, et præſtitis ac inferendis; et præſtandis,et inferri comminatis,ceſſaſſe, et ſeſe abſtinuiſſe. Quodque dictæ litteræ Apoſtolicæ ſuum plenarium habeant effectum, omniceſſante moleſtia,et impedimento permiſiſſe, et poſſeſſionem per eos detentam dictorum Canonicatus, et præbendæ cum omnibus,et ſingulis fructibus, redditibus, et prouentibus,per eos,et eorum quemlibet ex dictis Canonicatu, et præbenda quomodolibet perceptis,et percipiendis, et qui percipi potuerint,et poſſint, ſi extant: ſin autem illorum vero pretio,et valore ad valorem quantiplurimi D.exponenti, ſiue eius legitimo procuratori cum eff.ctu remiſiſſe,relaxaſſe,et reſtituiſſe,et tam dictis litteris Apoſtolicis, quam præſentibus noſtris monitorialibus in omnibus et per omnia paruiſſe, deque illarum paritione nos infra terminum infraſcriptum certificaſſe. Alioquin, etc. cum termino 60. dierum ad comparendum in forma, etc.

Mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, & exequutionem vigore ſententiæ.

INclitæ,et Excelſæ Reipublicę Venetiarum Duci, necnon Illuſtr. et Clariſſimis DD.eiuſdem Republicæ in toto eius Dominio, Magiſtratibus,et Gubernatoribus, ac R. P. D. Nuntio Apoſtolico dictę Ciuitatis Venetiarum, necnon Reuerendiſſimo D. Epiſcopo Taruſien. eiuſque R.D. in ſpiritualibus, & temporalibus Vicario generali, vniuerſiſque,et ſingulis DD.Abbatibus, etc. dictæ Ciuitatis Taruſien ac aliarum quarumcunque Ciuitatum,Terrarum, Oppidorum, Caſtrorum,et locorum Gubernatoribus, Locatenentibus,et præfectis, alijſque Iudicibus,Capitaneis, Bariſellis, ſatellitibus, exequutoribus, et ſubexequutoribus, et alijs iuſtitiæ miniſtris Eccleſiaſticis, et ſecularibus per dictum Dominium,et alias vbilibet conſtitutis.Petrus Paulus,etc.ſalutem,etc.Nouerint,quod lite, et cauſa coram nobis inter Reuerend. d. Ferandinum Aleottum actorem ex vna, et Reuerend. d. Annibalis modernum Rectorem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Zannico Taruſinæ diœceſis reum conuentum,de et ſuper poſſeſſione, ſeu quaſi exigendi penſionem annuam ſcutorum vigintiquatuor auri in auro,alias præfato Reuerend.d.Ferandino ſuper fructibus dictæ Eccleſiæ Apoſtólica auctoritate reſeruatam,et ſolutione terminorum decurſorum, et non ſolutorum,ac decurrendorum dictæ penſionis, rebuſque alijs in actis cauſæ,et cauſarum huiuſmodi latius deductis, et illorum occaſione in prima verten. inſtantia partibus ex altera corã nobis ad inſtantiam eiuſdem Reuerend.d. Ferandini vigore monitorii per nos

ad

ad partes deſuper decreti, & contra eundem Reuerend. d. Auguſtinum legitime exequuti, introducta, partium hinc inde coram nobis legitimis comparentibus procuratoribus, reproductisque coram nobis pro parte dicti Reuerend. d. Ferandini principalis dictis litteris monitorialibus, et earum exequutione contra dictum R. D. Auguſtinum in partibus facta, et pro earum verificatione productis etiam nonnullis iuribus, et ſcripturis, ac ſupplicatione reſeruationis penſionis prædictæ, præmiſſiſque ſolitis terminis, et dilationibus, demum nos, ſeu R.P.D. Matthæus Burrattus vtriuſq; Signaturę Referendarius Apoſtolicus in ciuilibus Locumtenens noſter, ad inſtatiam Magnifici D. Iacobi Manzolini Bonon. I.V.D. in Rom. Cur. necnon dicti D. Ferandini Procuratoris Magnifico Georgio Montagano. I.V.D. R. D. Auguſtini principalis procuratore ad ſententiam, prout etiam ad quemlibet alium præcedentem actum legitime citato, viſis videndis, ac ſeruatis de iure ſeruandis, ac procuratoribus hinc inde ſæpius in voce, in ſcriptis auditis, noſtram, ſeu ſuam tulimus, ſeu tulit ſententiam diffinitiuam huiuſmodi ſub tenore, videlicet. Chriſti nomine inuocato, etc. quam quidem præinſertam ſententiam, omniaque alia, et ſingula præmiſſa vobis omnibus, et ſingulis ſupradictis intimamus, inſinuamus, et notificamus, ac ad veſtram, et cuiuslibet veſtrum notitiam deducimus, et deduci volumus, per præſentes. Voſque Sereniſſimum Ducem, et Senatum, ac Reuerendiſſimum D. Epiſcopum Taruſin. præfatos benigne in Domino hortamur, rogamus: vos autem alios prædictos tenore præſentium requirimus, et moneamus, vobiſque, etc. committimus, et ſub 500. ducatorum auri de Camera locis pijs arbitrio noſtro applican. ac mandati exequutiui, et in iuris ſubſidium excommunicationis, alijſque, etc. pœn. mandamus, quatenus ſtatim viſis, et receptis pręſentibus, ac quoties pro parte d. d. Ferand. principalis præſentium vigore fueritis requiſiti, ſeu aliquis veſtrum fuerit requiſitus ipſum D. Ferand. principalẽ poſſeſſione, ſeu quaſi, in qua exiſtit, dictam penſionem exigendi contra d. R. d. Auguſtinum modernum, et pro tẽpore futuros d. Eccl. poſſeſſores, et alios quoſcunq; pacifice, et quiete manuteneatis, et defendatis, et conſeruetis, ac manuteneri, defendi, et conſeruari faciatis, non promittentes eundem Ferandinum in, et ſuper exactione dictæ poſſeſſionis per quemcunq; moleſtari, et impediri, prout nos quantum poſſumus manutenemus, defendimus, & conſeruamus, ac manuteneri, defendi, cõſeruari, nec deſuper moleſtari, aut impediri volumus, et mandamus per præſentes. Et inſuper eundem R.D. Auguſtinum dictæ Eccleſiæ modernum poſſeſſorem exaduerſo principa-

lem

lem ad ſcuta centum quadraginta quatuor ſimilia pro terminis decurſis, & non ſolutis dictæ annuæ penſionis, ac iulios triginta tres pro expenſis præſentis mandati ſine præiudicio aliarum expenſarum taxandarum prædicto D. Ferandino principali, ſiue eius legitimo procuratori cum effectu ſoluendum, & reficiendum per captionem perſonę ipſius D. Auguſtini, &c. Abſolutionem, &c. in quorum, &c. lata, data, lecta, et publicata fuit præinſerta ſententia per præfatum R. P. D. Locumtenentem noſtrum, &c. Romæ pro tribunali in Palatio noſtro iudiciali ſenten. ſub Anno, &c. Pontificatus, &c. Præſentibus d. N. & N. dictæ Cur. noſtræ Notarijs teſtibus.

Mandatum de immittendo in poſſeſſionem prouiſum Apoſtolicum litteris expeditis.

SEreniſſimo, &c. Necnon Reuerendiſſimo D. Epiſcopo Corduben. eiuſq; in ſpiritualibus, & temporalibus Vicario, ſeu officiali, ac Prouiſori generali, ac RR. DD. Decano, Capitulo, & Canonicis Eccl. Corduben. ac R. D. Io. N. Canonico oppidi de Valpueſtra Burgen. diœc. &c. Iudici exequutori pro capienda poſſeſſione infraſcriptorum beneficiorum nomine R. Cameræ Apoſtolicæ à nobis ſubdelegato, omnibuſque alijs, & ſingulis, ad quos traditio conſignatio, & relaxatio poſſeſſionis infraſcripti beneficij, & reſponſio illius fructuum ſpectat, & pertinet, & eorum cuilibet inſolidum. Petrus Paulus, &c. ſalutem, &c. Noueritis, quod alias, exhibitis, & productis coram nobis pro parte, & ad inſtantiam Reueren. Cameræ Apoſtolicæ, & Illuſt. D. Pauli Coperchij illius Commiſſarij, & R. D. Petri N. Clerici Burgen. diœc. de infraſcripto beneficio prouiſi Apoſtolici principalis pro ſuo intereſſe litteris Apoſtolicis in forma breuis nobis, & certis alijs iudicibus in eis nominatis directis per Sanctiſs. D. N. Clementem PP. VIII. ſub annulo Piſcatoris, vt moris eſt expeditis, & per eundem Sanctiſſimum D. N. eidem D. Petro conceſſis ſuper capienda poſſeſſione, nomine eiuſdem Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ, præſtimonii, ſeu præſtimonia portionis, aut perpetui ſimplicis beneficij Eccleſiaſtici in parochiali Eccleſia oppidi, ſeu loci N. eiuſdem Corduben. diœc. quod ſeu quam q. Alphonſus Martinen. Clericus Palentin. dum viueret obtinebat, & de quo eidem D. Petro auctoritate Apoſtolica prouiſum, ſeu prouideri conceſſum fuit, tradendam poſtea eidem D. Petro vna cum fructibus illius poſtquam litteras Apoſtolicas prouiſionis huiuſmodi debitæ ſub plumbo expediuerit, & expeditas præſentauerit, & alias, prout in eiſdem litteris in forma breuis expeditis plenius continetur, quarum quidem litterarum vigore ad Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ, & dicti D. Petri principalis inſtantiam dictum.

ctum R.D.Ioannem N.Iudicem, et exequutorem earundem litterarum Apoſtolicarum pro aſſecutione poſſeſſionis dicti beneficij, et perceptione fructuum nomine eiuſdem Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ, iuxta earumdem litterarum Apoſtolicarum, vt præfertur, in forma breuis expeditarum vim, formam, continentiam, et tenorem ſubdelegauimus vices noſtras ſi deſuper conceden. et ſucceſſiue prædictus R.D. Io. vigore noſtræ ſubdelegationis in eius perſonam, vt ſupra factæ corporalem, realem, et actualem poſſeſſionē dictæ Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ nomine adeptus, et aſſequutus fuerit, et nihilominus decretis per nos litteris monitorialibus extra Ro.Cu et ad partes, contra, et aduerſus quendam Dominicum N.in dicto beneficio intruſum, illarumq; exequutione contra eum debite in partibus facta, et corā nobis iudicialiter reproducta, eiſdemq; litteris in forma breuis ſufficienter verificatis, Demum R.P. D.Matthæus Burattus I.V.D. Referendarius Apoſtol.noſter in ciuilibus Locumtenens, citato d.N.in Rom.Cu.cauſarū, et dicti Dominici exaduerſo principalis procuratore, ſeruatis debitis terminis in negocio declarationis huiuſmodi ſeruari ſolitis, ac ſeruatis alijs de iure ſeruandis ſuam in ſcriptis contra eundē Dominicum tulit, et promulgauit ſententiam declaratoriam, cuius vigore litteræ declaratoriæ contra eundem decretæ, et ſucceſſiue expeditæ fuerunt. Poſt quarum litterarum declaratorialium relaxationem fuerunt nobis pro eiuſdem D.Petri N.parte exhibitæ et, præſentatæ litteræ Apoſtolicæ in forma gratioſa debite ſub plumbo expeditæ, quas nos cum ea qua decuit reuerentia recepimus huiuſmodi ſub tenore, videlicet Paulus PP.V.etc.poſt quarū quidē litterarum præinſertarum præſentationē, et receptionem nobis, et per nos, vt præfertur, factas ad d.d.Petri principalis inſtantiā eundem D.Michaelem exaduerſo procuratorem ad dicendū, et excipiendum quicquid verbo, vel in ſcriptis contra eaſdē præinſertas litteras Apoſtolicas dicere, ſiue excipere voluerit, necnon videndum per nos, et curiā noſtram decerni, et concedi mandatum de immittendo ipſum D. Petrum in poſſeſſionem dicti beneficij, et illi annexorum quorūcunq; et etiam de conſignando ei omnes, et ſingulos fructus, dicti beneficij, et illi annexorum quorumcunq; et quodcunq; mandatum deſuper neceſſarium, et opportunum in forma ſolita, et conſueta decerni, et concedi; vel dicendum, et cauſam ſi quam haberet rationabilem, quare præmiſſa fieri non debeant allegandum, per vnum Sanctiſſimi D.N.PP.Curſorem citari fecimus, et mandauimus pro die infraſcripta, ac pro certis horis ei aſſignatis, quibus aduenientibus ad dicti d.Petri requiſitionem tanquam iuſtam, et rationi conſonā, dictum

dictum mandatum de immittendo ipſum in poſſeſſionem dicti beneficij,et illi annexorum quorumcunq; in forma ſolita,et conſueta decernend.et ei conceden.duximus,et mandauimus, prout decernimus,et concedimus per præſentes.Quæ omnia, et ſingula prædicta vobis omnibus,et ſingulis prædictis, et pręſertim eidem d. Dominico intimamus,inſinuamus, et notificamus, et ad veſtram, et cuiuslibet veſtrum notitiam deducimus, et deduci volumus per pręſentes.Voſque Sereniſſimum,etc. reliqua ſequere ſub forma pręſcripta,mutatis tamen mutandis, etc. *Habes infra aliud ſimile cum excommunicatione in euentum non paritionis.*

Deputatio Curatoris bonis iacentibus.

IN Nomine Domini, etc. Anno, etc. Comparuerunt coram Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo Domino Matthæo Buratto I. V.D.vtriuſq; Signaturę Sanctiſs.D.N.Papę Referendario,ac Curię cauſarum Cameræ Apoſtolicæ Viceauditore, meque Notario, &c. Magnifici domini N.& N. deputari à creditoribus D.N.olim mercatoris in Vrbe,& pro omni eorum priuato, & particulari intereſſe;& dictis nominibus reſpectiue, ſtante notoria decoctione, & fallimento dicti N.petierunt ad inſtantiam,& commodum, ac vtilitatem dictorum creditorum, & vt celerius eius de eorum reſpectiue creditis ſatisfiat, aliquem in curatorem bonis iacentibus dicti N. deputari.Qui curator ad eorumdem creditorum vtilitatem, & vt celerius eorum credita conſequi poſſint,& valeant,omnes,& ſingulas actiones mouere,pertractare,agere,defendere,proſequi,& experiri in iudicio,& extra poſſint,& valeant; & confiſi præfati domini N.& N.nominibus,quibus ſupra fide D.A.pertierunt eundem D.A. in curatorem bonis dicti D.N. vt ſupra deputati omni meliori modo,&c. Qui Reuerendiſſimus Viceauditor attendens requiſitionem huiuſmodi fore iuſtam,& rationi conſonam, dictum D.A.ibidem præſentem,& onus huiuſmodi in ſe ſponte ſuſcipientem, in curatorem bonis præfatis,ad effectum omnes,& ſingulas actiones contra quoſcunque mouendi,& per quoſcunque motas actiue, & paſſiue pertractandi,agendi,defendendi,& proſequendi,in iudicio,& extra necnon pecunias, & credita quæcunque exigendi, & recuperandi,ad effectum,vt beneficio dictorum creditorum deponãtur penes aliquem Campſorem,fide & facultatibus idoneum per ſupradictos DD.deputatos deputandum,& de exigendis,& recuperandis,quoſcunq;quietandi,ac iura,& actiones ſi opus fuerit cedendi,cũ clauſulis ſolitis ad lites,& cũ omnibus facultatibus,& auctoritatibus tali-

bus

bus curatoribus dari ſolitis,& de iure requiſitis, & in ſimilibus negocijs neceſſarijs, & opportunis deputauit; Dicendo eidem curator eſto,& vtilia pro dictis creditoribus, & bonis facito, & inutilia prætermitto,& quod ita faciet,præfati Magnifici DD.N. et N.proprijs,et priuatis nominibus, ac vti principales,principaliter, et in ſolidum ſcientes,etc.ſponte,etc.pro dicto D.A.fideiuſſerunt,et promiſerunt,quos DD.N.et N.ſic promittentes,præſentes, etc. dictus D.A.à promiſſione.et fideiuſſione huiuſmodi indemnes, penitus, et ſine damno releuare promiſit,ita quod,etc.alias,etc.de quibus,etc. Pro quibus omnibus præmiſſis, etc. Super quibus omnibus idem R.P.D.Locumtenens pro tribunali, vt ſupra ſedens,ad petitionem, et inſtantiam dictorum Dominorum deputatorum auctoritatem ſuam qua fungitur interpoſuit,ſupplendo omnes,et quoſcunq; tam iuris,quam facti defectus, ſi qui forſan in præmiſſis interuenerint, omni meliori modo,etc.ſuper quibus, etc. Actum, etc. præſentibus teſtibus,etc.

Deinde, et incontinenti coram eodem Reuerendiſs.D. Mattheo Burratto Viceauditore præfato in loco, vbi ſupra pro tribunali ſedente,meq; Notario,etc.Comparens idem D.A.curator, vt ſupra deputatus,cum præſentia,decreto,et auctoritate dicti Reuerendiſs. Viceauditoris conſtituit eius,et dictorum bonorum dicti N.vel illius creditorum, et deputatorum prædictorum actorem.D.Ioannẽ Baptiſtam Sellam in Romana Curia cauſarum procuratorem,pręſentem,et onus huiuſmodi ſe in ſponte ſuſcipientẽ ad omnes,et ſingulas dictorum bonorum,ſeu illorum creditorum dicti N.lites, et cauſas ciuiles,et criminales,prophanas,meras et mixtas,motas,et mouẽdas,actiue,et paſſiue contra quaſcunq; perſonas, etc.in quocunq; foro,ſiue iudicio,atq; inſtantia,et coram quibuſuis dd.Iudicibus cõparendum,agendũ,etc.cũ clauſulis ad lites,et generaliter, etc.Promittens,etc.releuans,etc.ſuper quibus omnibus idẽ d.A.curator præfatus petijt à pręfato d.Viceauditore,vt auctoritatem ſuã et decretum interponat.Qui Reuerend.Viceauditor,cauſa cognita ſuam auctoritatẽ pariter,et decretũ interpoſuit.Supplens etc.ſuper quib.etc.Actum Romæ vbi ſupra,præſentibus quib.ſupra teſtib.etc.

Nec ſupraſcriptas proxime deſcriptas formas prætereundas, ſed hic omnino tanquam nedum in D.Auditoris Cameræ, verum etiã in omnibus alijs Vrbis tribunalibus neceſſario conſcribendas fore cenſui; quoniam eueniente caſu decoctionis alicuius mercatoris,qui timore carcerum ſtatim fugam arripit,relictis quamplurimibus bonis iuribus,et actionibus in quibus ſuccedũt illius creditores, qui ad effectum eorum credita conſequendi, et eorum actiones

nes contra quoſcunque in iudicio, & extra experiendi pro validitate proceſſus deſuper faciendi, curant ad præſcriptam curatoris deputationem deuenire, cuius formam tanquam huic rei conuenientem ſuperius habes.

Inſtrumentum deputationis Commiſſarij extra Curiam.

PEtrus Paulus, &c. Reuerendiſſimis Dominis quarumcunque Ciuitatum, Oppidorum, ſeu Caſtrorum Gubernatoribus, eorumque dd. Auditoribus, Locatenentibus, Poteſtatibus, Vicarijs, & alijs quibuſcunque Iuſtitiæ miniſtris, illique vel illis, ad quem, vel ad quos præſentes noſtræ peruenerint, & eorum cuilibet inſolidum ſalutem, &c.

Noueritis, nuper fuiſſe nobis pro parte Magnifici I.V.D.D. Ioannis Iacobi Nerotti S.D.N. Papæ, & Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ procuratoris fiſcalis generalis querelanter expoſitum, quod quidam A. homicidium in perſonam B. commiſit, & N. N. ipſi A. opem, & auxilium præſtiterunt, & aſtiterunt, ac ipſum ad illud deliberate perpetrandum aſſociarunt, propterea pœnas contra ſicarios, & talia patrantes a lege tam diuina, quam humana inflictas incurrendo. Quare cum Reipublicæ interſit, vt delicta impunita non remaneant, fuimus pro eiuſdem D. procuratoris fiſcalis parte inſtanter requiſiti, quatenus aliquem probum virum in Commiſſarium ad prædictos inquirendum, & inquiſitiones, ac proceſſum informatiuum formandum extra Romanam Curiam deputare dignaremur. Nos igitur Petrus Paulus, &c. attendentes, &c. Commiſſarium præfatum deputandum duximus, prout per præſentes D. N. I.V.D de cuius probitate integritate, ſcientia, & experientia plurimum confidimus, noſtrum, & Cameræ Apoſtolicæ Commiſſarium deputauimus, eleginus, & conſtituimus cum facultatibus, & auctoritatibus opportunis. Quocirca mandamus eidem N. vt ſtatim viſis præſentibus ad dictum Caſtrum N. ac quo ſibi expediens videbitur, perſonaliter ſe conferat, & informationem ſuper præmiſſis capiat, omneſque & ſingulos teſtes informatos, & coram eo inducendos, & nominandos ſuper præmiſſis medijs eorum iuramentis examinet, ac vacillantes, veritatem occultantes, & de mendacio conuictos arbitrio ſuo torqueat, & teſtificari recuſantes omnibus vijs iuris, & facti remedijs neceſſarijs, & opportunis cogat, & compellat, cogiq; & compelli mandet, & faciat, & eoſdem teſtes, ac delinquentes, & complices ad perſonaliter comparendum corā ſe ſub cenſuris Eccleſiaſticis, & pecuniarijs, ac corporis afflictiuis, & alias ſibi beneuiſis pœnis citet, moneat, & requirat, ac citari, mo

neri,et requiri mandet, et faciat, et contra contumaces ad decla-rationem incurſus cenſurarum,et pœnarum per ſe imponendarum, vt moris eſt procedat,illoſque carceret,et in poſſe noſtrum ſub tu-ta,et fida cuſtodia,vel doneis cautionibus tranſmittat, et conduci faciat,et generaliter omnia alia,et ſingula in præmiſſis, et circa ea quomodolibet neceſſaria, et opportuna mandet faciat, et exequa-tur vſque ad ſententiam diffinitiuam excluſiue, etiam ſi talia fo-rent,quæ commiſſionem magis ſpecialem,amplam, et expreſſam exigerent. Dantes ſibi in præmiſſis omnibus, et ſingulis omnimo-dam poteſtatem, auctoritatem, et facultatem plenum, liberum, generale,et generaliſſimum mandatum cum plena, ampla, gene-rali,et generaliſſima facultate, vices, et voces noſtras ſibi in præ-miſſis delegantes.Quocirca vobis Reuerendiſſimis dd.Gubernato-ribus, Locatenentibus, Iudicibus,Commiſſarijs,Ordinarijs,Vica-rijs, Poteſtatibus, et alijs iuſtitiæ miniſtris quibuſcunque, ac dicti Caſtri N.et aliorum locorum Communitatibus, et Miſſarijs, ac alijs quibuſcunque in exequutione præſentium nominandis, per præſentes committimus, et in virtute ſanctæ obedientiæ diſtricte præcipiendo ſub mille ducatorum auri de Camera, Cameræ Apo-ſtolicæ in euentum contrauentionis applican. mandati exequu-tiui,et in ſubſidium excommunicationis,aliiſq; arbitrio noſtro im-ponendis,et applicandis pœnis mandamus, quatenus eumdem N. Commiſſarium noſtrum prædictum in talem recipiatis, et admit-tatis, et ſibi in omnibus,et per omnia pareatis, et obediatis, om-nemque fauorem, et auxilium per ipſum in præmiſſis requiſitum pro præmiſſorum exequutione impendatis,et præbeatis,omni pror ſus contradictione, & exceptione ceſſante. Volumus autem, quod vltra expenſas victus, & hoſpitij eidem D.N.Commiſſario ſcuta duo auri in auro, Notario vero ſcutum vnum ſimile ſingulis die-bus quibus ipſi ab Alma Vrbe receſſerint, vſquequo ad eam reuer ſi fuerint,de bonis delinquentium prædictorum, ſeu quomodolibet indiciatorum omnino perſoluatur. In quorum,&c.Datum,&c.Hie-ronymus Fabrius Notarius M.Burattus Locumtenens.

Tranſumptum nonnullorum inſtrumentorum per Auditorem Cameræ.

IN Nomine Domini. Nouerint vniuerſi, & ſinguli hoc præſens publicum tranſumpti inſtrumentum inſpecturi,lecturi, & Au-dituri,quod nos Petrus Paulus, &c. ad venerabilis viri Domini N. principalis inſtantiam omnes,& ſingulos ſua communiter, vel di-uiſim intereſſe putantes eorumque procuratores ſi qui tunc erant in Romana Curia pro eiſdem ad videndum, & audiẽdum nonnulla

vendi-

venditionis certarum terrarum dudum Abbati Monaſterij S. Benedicti publicata inſtrumenta per Notarios publicos in notam recepta, & ſubſcripta tranſumi, & exemplari, ac in publicam tranſumpti formam redigi, vel dicẽdum, & cauſam ſi quam habeant rationabilem quare præmiſſa minime fieri debeant allegandum per audientiam publicam litterarum contradictarum Sanctiſs. D. N. Papæ citari fecimus, & mandauimus ad certum peremptorium terminum competentem, videlicet ad diem, & horam infraſcriptos, quibus aduenientibus comparuit coram nobis d. N. principalis citra quorumcumque procuratorum ſuorum per eum hactenus quomodolibet conſtitutorum reuocationem, & certas litteras citatorias in dicta audientia noſtro de mandato exequutas facto reportauit citatorumque in eadem contentorum non comparentium contumaciam accuſauit, & in eorum contumaciam prædicta venditionis inſtrumenta ſana, & illæſa, ac omni prorſus vitio, & ſuſpitione carentia facto realiter, & in ſcriptis, exhibuit, atque produxit, quæ tranſumi, et exemplari, ac in publicam formam redigi mandari, noſtramque et dictæ Curiæ auctoritatem pariter, et decretum interponi per nos inſtanter poſtulauit, nos tunc Auditor præfatus in contumaciam dictorum citatorum non comparentium dicta inſtrumenta ad manus noſtras recepimus; illaque vidimus, tenuimus, legimus, et diligenter inſpeximus, et quia huiuſmodi inſtrumenta ſana, integra, et illæſa, ac omni prorſus vitio, et ſuſpitione carentia. Inuenimus idcirco ad d. D. N. principalis inſtantiam per noſtrum, et d. Curiæ noſtræ Notarium infraſcriptum tranſumi, et exemplari, ac in publicam tranſumpti formam redigi fecimus, et mandauimus tenoris infraſcripti. Volentes et auctoritate dictæ Curiæ decernentes, quod præſenti noſtro tranſumpto de cætero, et in antea tam in Romana Curia, quam extra vbicunque locorum in iudicio, et extra plena, et tanta fides adhibeatur talis, et tanta, ac qualis, et quanta dictis originalibus inſtrumentis inferius inſertis, et cum præſenti tranſumpto collationatis data fiunt, et adhibita, daturq; et adhibetur, ſeu daretur, et adhiberetur ſi ipſa originalia inſtrumenta in medium exhibita, aut oſtenſa fuiſſent huiuſmodi vero inſtrumentorum tenores de verbo ad verbum ſequuntur, et ſunt tales. In Nomine Domini Amen, etc. Quibus omnibus, et ſingulis tanquam rite, et legitime factis auctoritatem, et decretum dictæ Curiæ, atque noſtram duximus interponendum, et interpoſuimus, prout interponimus præſentium per tenorem, in quorum omnium, etc. præſentibus etc.

Digitized by Google

Aliud litterarum Apoſtolicarum.

IN nomine Sanctæ, et Indiuiduæ Trinitatis Patris, et Filij, et Spiritus Sancti. Amen. Nouerint vniuerſi, etc. vt ſupra vſque ad videndum, et audiendum infraſcriptas litteras Apoſtolicas Sanctiſs. in Chriſto Patris, et Domini Noſtri, D. Pauli diuina prouidentia Papæ V. eius vera bulla plumbata cum cordulis, ſericeis rubei, croceiq; coloris, more Rom. Cur. impenden. bullatas produci recipi, et poſtquam productæ fuerint ad videndum, et audiendum ipſas tranſumi, exemplari, publicari, et in publicam formam redigi mandari, auctoritatemq; et decretum dictę Curię per nos interponi, vel dicendum, etc. et in eorum contumaciam ſupradictas litteras Apoſtolicas ſub tenore infraſcripto exhibuit, atque dedit, quas tranſumi, exemplari, publicari, et in publicam formam redigi, mandari auctoritatemq; et decretum interponi per nos inſtanter poſtulauit. Petrus Paulus Auditor præfatus dictos citatos non comparen. reputauimus non immerito (prout erant quo ad actum, et terminum huiuſmodi ſuaden. iuſtitia) contumaces, etc. ſupradictas litteras Apoſtolicas ad manus noſtras recepimus vidimus, legimus, tenuimus, palpauimus, et diligenter inſpeximus, ſanaſq; integras, et illæſas, ac omni prorſus vitio, et ſuſpitione carere reperimus, ipſaſque vlterius ad præfati D. N. vlteriorem inſtantiam per infraſcriptum noſtrum, et curiæ noſtræ notarium tranſumi, exemplari, etc. noſtram, et dictæ Curiæ auctoritatem iudiciariã, et ordinariam interpoſuimus, ac præſentibus interponimus pariter, et decretum. Tenor vero dictarum litterarum Apoſtolicarum; vnde ſupra fit mentio, etc. Petrus Paulus, etc. in quorum omnium, et ſingulorum fidem, et teſtimonium prẹmiſſorum prẹſentes litteras, atque prẹſens publicum tranſumpti inſtrumentum exinde fieri, etc.

Tranſumptum in forma vidimus.

IN nomine, etc. Nouerint vniuerſi, hoc prẹſens publicum tranſũptũ inſpecturi, quod Petrus Paulus, etc. habuimus, vidimus, et diligenter inſpeximus Ill. et inclyti Principis, etc. litteras eius ſigillo cum cordula, ſericea impenden. ſignatas, et omnimod. ſuſpition. caren.

Quarum quidem litterarum tenor in continentia erat iſte. Nos Petrus Paulus, etc. de ſigna, ſigilla, quibus litterę bullatę fuerunt. Quibus quidem litteris diligenter inſpectis ad requiſitionem honorabilis N. per Notarium publicum infraſcriptam, ipſas exemplari mandauimus, et tranſumi, ac in publicam

for-

ſormam redigi decernen. & volen. vt huic præſenti tranſumpto publico, ſiue exemplo plena fides deinceps adhibeatur vbilibet, in locis omnibus, & ſingulis, quibus fuerit opportunum, ipſum tranſumptum fidem faciat, & illi ſtetur, ac ſi originales litteræ appareant, Quibus omnibus, & ſingulis auctoritatem noſtram ordinariam interpoſuimus, & decretum, & ad ampliorem euidentiam præmiſſorum ſignum noſtrorum præſentibus duximus apponendum, &c. Actum, &c.

Tranſumptum in forma vidimus per notarium factum, &c.

IN nomine, &c. vniuerſis, & ſingulis præſens tranſumptum, ſiue inſtrumentum publicum inſpecturis, & lecturis pateat euidenter, & ſit notum, quod anno à Natiuitate eiuſdem, &c. indict. &c. die, &c. menſis N. Pontificatus, Anno N. in mei Notarij, &c. rogatorum præſentia perſonaliter conſtitutus N. habens, & tenens ſuis manibus, & extendens quaſdam litteras venerabilium, & Religioſarum Dominarum Abbatiſſæ, & Conuentus, &c. earundem veris ſigillis ob longo, & rotundo impreſſuris pergamenis, & prima facie apparebat Abbatiali, & Conuentuali appendendum modo debito, & conſueto ſigillatas, munitas, & roboratas, ſaluas, ſanas, & integras non vitiatas, non cancellatas, non abraſas, neque in aliqua ſui parte ſuſpectas, ſed omni prorſus vitio, & ſuſpitione caren. de prouidendo de, & ſuper quibus dictus dominus N. procurator de irreuocabilis extitit conſtitutus, de cuius procurationis mandato legitimam fecit fidem per quoddam inſtrumentum publicum, ſigno, & ſubſcriptione publici Notarij N. ſignatum, & ſubſcriptum huiuſmodique litteras mihi Notario infraſcripto manus tradidit, et preſentauit, ac de verbo ad verbum perlegit, requirens me, vt huiuſmodi litterarum vigore vidimus, in forma authentica inſtrumẽti publici coficerem eaſque tranſumerem earundem etiam verum copiam, ſiue tranſumptum facere, & cum originali collationare, ac collatione facta, tranſumptum, ſiue copiam huiuſmodi dare, & in publicam formam redigere curatorem. Tenor vero litterarum, vnde ſupra fit mentio, ſequitur, eſt talis. Hic inſerantur litteræ, etc. Quas quidem litteras ego Notarius ad me recipiens ipſis viſis, et perlectis vidimus, ſeu tranſumptum, atque copiam earundem, cum ipſis litteris originalibus præinſertis per me Notarium ſupra, et infraſcriptum, diligenter auſcultatam, in omnibus, et per omnia (iuxta ipſarum litterarum tenorem) concordare reperi, et inueni Idcirco tranſumptum huiuſmodi, ſiue actum authenticum, in publicam formam redi gere curaui, ſignoque, et ſubſcriptione

Digitized by Google

mei Notarij ſubſcripti conſuetis ſignaui, vt eiſdem, tanquam litteris originalibus in quocunque foro, ſiue in iudicio, & extra fides adhibeatur, et adhiberi poſſit plenaria, ſuper quibus, etc. Acta,etc.Præſentibus,etc.

MONITORIVM IN VIM BVLLAE Alexandrinæ ab Auditore Cameræ tanquam Ordinario.

PEtrus Paulus,&c.Sanctiſſimi D.N.Papę eiuſq; Camerarij,necnon Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ generalis Auditor, atque appellationum,& reclamationum in Terris S.R.E. mediate, vel immediate ſubiectis interpoſitarum, Iudex ordinarius, ſententiarumq; & cenſurarum in Romana Curia latarum generalis exequutor. Vniuerſis,et ſingulis, etc. per ciuitates, et diœceſes N. et alias,etc.Noueritis, quod nuper coram nobis tanquam exequutore omnium ſententiarum in Romana Curia latarum.Pro parte venerabilis viri Domini N.cleric.diœc.principalis:nobis extitit propoſitum cum querela,quod licet fœl.record.Alexander,etc.in die Cœnæ Domini,videlicet,die Ioui Sancta,omnes,et ſingulos qui per ſe,vel alium,ſeu alios,quaſcunq; perſonas Eccleſiaſticas,vel ſeculares,ad Romanam Curiam pro earum cauſis, et negotijs recurren. illaſq; in ead.proſequen.aut Procuratores, negotiorũ geſtores Aduoca tos,Solicitatores,vel Nuncios ipſorum, vel etiam Auditores, vel Iudices ſuper dictis cauſis, vel negocijs deputatos occaſione cauſarum,vel negotiorum huiuſmodi,verberarent, mutilarent, ſeu alias violentias inferrent,aut bonis ſpoliarent, cuiuſcunq; præeminentiæ,dignitatis,ſtatus,gradus,ordinis,aut conditionis exiſterent, etiam ſi Pontificali,Regali, aut quauis alia præfulgerent dignitate excommunicauerit, et anathematizauerit,prout in litteris Apoſtolicis deſuper confectis, in locis publicis Romanæ Curiæ ad hoc deputatis,affixis,et publicatis plenius continetur.Nihilominus tamẽ nonnulli iniquitatis filij,videlicet quidam N.et N.Canonicis Eccleſiæ Cathedralis N. procuratores cauſarum Conſiſtorij N. et certi alij complices,et adhærentes neſcitur, quo ſpiritu ducti, niſi maligno,præfatum Dominum N.dum eſſet intention. ad Romanam Curiam pro præſentatione cuiuſdam appellationis, alias in partibus, à quadam interloquutoria,ſiue diffinitiua ſententia,dudum in quadam cauſa verten.inter dictum Dominum N.conuentum ex vna, et quendam D.N.Mercatorem,et oppidanum de N.partibus ex altera lata,et promulgata legitime interpoſita veniendi, necnon limina BB.Petri et Pauli Apoſtolorum,de Vrbe peregre viſitanda, à d.Ec-

d.Eccleſia N.(præter ius,et iuſtitiam) vi,et violentia repulerunt, et iecerunt in animarum ſuarum periculum dictiq; Domini exponen. non modicum præiudicium,iacturam,grauamen, et verecũdiam litterarum quoq; Apoſtolicarum prænominatarum, vilipendium, et contemptum, ac perniciosum exemplum plurimorum dictas propterea exequutionis,et anathematis,aliasq; ſententias,cenſuras,et pœnas in eiſdem litteris Apoſtolicis contentas,temere incurrẽdo. Fuimus igitur pro parte dicti Domini N.exponen.debita cũ inſtan. requiſiti,vt ſibi ſuper præmiſſis de aliquo opportuno remedio prouidere dignaremur. Nos igitur Petrus Paulus Auditor, et exequutor præfatus,attenden.requiſitionem huiuſmodi fore iuſtam,et conſonam rationi,et vt iniuriantium temeritas conpeſcatur.Diſcretioni veſtræ,et cuiuslibet veſtrum,tenore præſentium committimus, et in virtute ſanctæ obedientiæ, et ſub excommunicationis pœna diſtrictæ præcipiendo mandan. quatenus ſtatim, viſis, et receptis præſentibus:vos,vel quicunq; veſtrum ſuper hoc vigore præſentiũ, fuerit requiſitus per vos,vel alium,ſeu alios moneatis,et requiratis primo,ſecundo,tertio,et peremptorie præfatos N.et N. eorumque complices adhærentes in præmiſſis comprehenſos eorum nomina, et cognomina in exequutione præſentium exprimendo, quos nos etiam,et eorum quemlibet,tenore præſentium requirimus,et monemus, eiſq; et eorum cuilibet in virtute ſanctæ obedientiæ, et ſub prefata excõicationis pœna diſtricte præcipiatis,et mandetis,prout nos etiam tenore præſentium præcipimus,et mandamus eiſdem, quatenus infra ſex dierum ſpatium à die monitionis veſtræ in antea computandorum quorum ſex dierum duos pro primo,duos pro ſecundo, reliquos duos die,eis,et eorum cuilibet pro tertio, et peremptorio termino, ac monitorium canonica aſſignamus, et per vos ter aſſignari volumus,et mandamus ipſi N.et N. debeant præfato D.N. exponen. principali, aut eius legitimo procuratore ad hoc ſufficienti mandato ſuffulto,ſummam,et quantitatem N.ducatorum auri de Camera,ratione iniuriarum ſibi illatarum, vt præmittitur realiter, et cum effectu perſoluiſſe, aut interim deſuper cum eodem,aut eius procuratore prædicto,amicabiliter conueniſſe,et concordaſſe. Et nihilominus nos, vel ſucceſſorem noſtrum infra 40.dies,dictos ſex dies immediate ſequen.dictis noſtris imo verius Apoſtolicis monitionibus,et litteris, realiter, et cum effectu, paruiſſe certificent, alioquin proxima die iuridica,qua nos,vel ſubrogandum,aut Locumtenentem noſtrum, ad iura reddendum, et cauſas audiendum pro tribunali ſedere contigerit,compareant, et quilibet eorum compareat in Romana Curia coram nobis,aut Lo-

Digitized by Google

cumtenentem noſtrum perſonaliter, in propria perſona ſe præfatas excommunicationis, ſuſpenſionis, et interdicti, aliaſque ſententias, et pœnas in præfatis litteris Apoſtolicis reſpectiue contentas, à qua, ſeu quibus, niſi pro Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo conſtituti, abſolui nequeant incurriſſe declarari, ipſos quoquè pro talibus, et vt tales publicari, ac litteras neceſſarias, et opportunas deſuper decerni viſuri, et audituri, vel cauſas, ſi quas ijdem N. et N. ac alij prædicti habeat, et quilibet eorum habeat rationabiles quare præmiſſa fieri nō debeant allegaturi, alioquin lapſo dicto monitionis, et citationis termino ad declarationem cenſurarum, et pœnarum Eccleſiaſticarum, et alia grauiora procedemus, prout iuris fuerit præfatorum N. et N. ac aliorum citandorum contumacia, non obſtan. Abſolutionem vero omnium, et ſingulorum qui prefatas noſtras ſententias, aut earum aliquam incurrerint, ſeu incurrerit quoquomodo nobis, vel ſuperiori noſtro tantummodo reſeruamus. In cuius rei teſtimonium, etc.

INterdicta, et generalia, et ſpecialia iuxta præſentem iuſtitiam non conceduntur niſi facto verbo cum Sanctiſſimo, aut niſi idem Sanctiſſimus Dominus Noſter vigore ſpecialis reſcripti dixerit decernendum, propterea in his formandis vlterius non elaborabo, ſed in contingentia facti poteris recurrere ad formulas antiquas inferius ſcriptas.

Interdictum generale.

PEtrus Paulus, etc. vniuerſis, etc. vt in citatione vſque mandatis. Noueritis, quod orta dudum in Romana Curia ex commiſſione Apoſtolica coram nobis inter honorabilem virum D. N. actorem ex vna, et quendam N. de, et ſuper certa parochiali Eccleſia N. rebuſque alijs in actis cauſæ huiuſmodi latius deductis, et eorum occaſione reum, et conuentum partibus ex altera, lite ſiue cauſa, ac materia quæſtionis. Nos in cauſa, et cauſis huiuſmodi, ritè, & legitimè procedendum, ſeruatis ſeruandis quandam diffinitiuam dictæ parochialis adiudicatoriam pro dicto Domino N. et contra præfatum N. aduerſarium, cum fructuum, et expenſarum condemnatione in ſcriptis tulimus, et promulgauimus ſententiam, prout in litteris, et inſtrumentis, ac documentis publicis deſuper confectis, et expeditis, ac actis cauſæ huiuſmodi latius, et plenius continetur. Quę quidem diffinitiua ſententia poſtquam nulla prouocatione ſuſpenſa in rem tranſiuiſſet iudicatam; idem Dominus Noſter Papa quandam aliam commiſſionis, ſiue ſupplicationis cedulam

lam

Digitized by Google

lam nobis per certum ſuum curſorem præſentari fecit, quam nos eum ea, qua decuit reuerentia, recipimus huiuſmodi ſub tenore. Beatiſſime,&c.cuius quidem commiſſionis vigore,omnib.& ſingulis expenſis in hac cauſa pro parte dicti Domini N. principalis, & coram nobis legitime factis, in quib. ſibi dictus N. aduerſarius ſententialiter condemnatus,vt præfertur exiſtit ad N.ducatos auri de Camera boni,& iuſti ponderis,prouida moderatione præuia, rite taxatis nonnullis litteris exequutorialib.deſuper per edictum publicum in Romana Curia extra, & in partibus in locis circumuicinis exequendum,publicandum,& affigendum pro parte dicti D.N.principalis,noſtro ſub ſigillo,in forma debita, ſolita,& conſueta decretis atque conceſſis in quib. per quas inter cætera præfatum N. aduerſarium in dicta parochiali Eccleſia N.intruſum quatenus eiſdem parochialis Eccleſiæ iuriumq; & pertinentiarum omnium eiuſdem poſſeſſioni cederet,eamq;poſſeſſionem dicto D. N. principali, tanquam vero, & indubitato ipſius parochialis Eccleſiæ Rectori, vel Procuratori ſuo ad hoc ab eo legitime conſtituto eius nomine vacuam,liberam,& expeditam dimitteret,& relaxaret,ſibiq;de fructibus à tempore motæ litis huiuſmodi ex dicta parochiali Eccleſia circa præceptis, necnon N. ducatis per nos occaſione expenſarum litis,& cauſæ huiuſmodi,vt præfertur taxatis,ac quatuor alijs ſimilibus ducatis auri de Camara pro ipſarum litterarum exequutorialium expeditione etiam expoſitis realiter, & cum effectu ſatisfaceret,reſtitueret,ac plenariam,& integram ſolutionem,& ſatisfactionem impenderet,aut ſaltem ſuper præmiſſis ſecum amicabiliter cōponeret,& concordaret infra certos per nos ſibi deſuper aſſignatos & iamdudum affluxos, peremptorios terminos competens ſub excommunicationis,alijſq;ſententijs,cenſuris,& pœnis Eccleſiaſticis, quas in eum tunc,ſi ſecus faceret,Canonica monitione præcedente in ſcriptis ferebamus, monuimus,& requiſiuimus,ac moneri,& requiri fecimus,& mandauimus,prout in eiſdem litteris, ſiue proceſſibus exequutorialib.à nobis deſuper vna cum aggrauationis,reaggrauationis,& interdicti appoſitione,auxilijq;brachij ſecularis inuocatione in forma debita examinatis, & in actis cauſæ huiuſmodi plenius,& latius continetur. Quibus quidem litteris, ſiue proceſſibus exequutorialibus contra præfatum N. intruſum per edictum publicum, tam in Romana Curia, quam extra eam, etiam in partibus, & locis circumuicinis iuxta litterarum earumdem vim,formam,& tenorem,rite lectis,affixis,exequutis,& publicatis, eiſdemque tandem vna cum earum exequutione huiuſmodi coram nobis iudicialiter reproductis. Nos tunc Petrus Paulus, &c. in cauſa, & nego-

negotio huiuſmodi exequutionis cum tempore N. intruſus, ſic vt præmittitur mobitus,& requiſitus mandatis,monitionibus, inhibitionibus, ac litteris, et proceſſibus noſtris antedictis, parere, et obedire,ac nos,et paritione ſua,infra terminos prænotatos certificare non curaſſet,vlterius rite proceden. ſeruatis ſeruandis, ſingulisque dilationibus expectatis,per aliam noſtram ſententiam, ſiue ordinationem, quam deſuper in ſcriptis tulimus eundem N. aduerſarium intruſum, propterea excommunicationis ſententiam aliaſque pœnas,ſententias,& cenſuras Eccleſiaſticas in ipſis litteris exequutorialibus contentas,vt præfertur, & fulminatis, damnabiliter incurriſſe, & incidiſſe duximus declarandum, & declarauimus, ac vt talem publice denunciandum mandauimus, & fecimus. Ac deinde ſucceſſiue cum dierum competentium interuallatis, propter ipſius N.aduerſarij,multiplicem rebellionem, & contumaciam, & dictam excommunicationis ſententiam, & proceſſus noſtros huiuſmodi aggrauauimus, & reaggrauauimus, prout in actis cauſæ huiuſmodi, & alijs noſtris deſuper conceſſis litteris plenius continetur.

Sed, quia dictus N. aduerſarius intruſus,& induratus Pharaonis duritiam imitando, admodum aſpidum ſurdarum, aures ſuas obturantium ne voces audiant in cantantium, dictam noſtram reaggrauationem poſt decem dies,poſt illius publicationem, & denunciationẽ, in Romana Curia in diuerſis locis publicis debite factis, pertinaciter ſubſtinuit, & ſubſtinet, non curans ad Sanctæ Matris Eccleſiæ gremium redire.Nos tunc Petrus Paulus,&c.ad præfati D. N.principalis inſtantiam,præfatum N.aduerſarium,omneſq;alios, & ſingulos,ſua communiter,vel diuiſim intereſſe putantes,eorumq; procuratores,ſi qui tunc erant in Romana Curia pro eiſdem ad videndum,& audiendum omnes,& ſingulas Ciuitates, Terras, Oppida,Caſtra,Villas,Suburbia,Collegia,Parochias,& alia quæcunq;loca, in & ſub quibus dictum N.aduerſarium excommunicatum,aggrauatum,& reaggrauatũ declinare,ſeu deuenire contigerit, interdici,& interdicto Eccleſiaſtico ſupponi, litteraſque noſtras deſuper opportunas in forma ſolita,& conſueta decerni, & concedi, vel dicendum,& cauſam,ſi quam habuerint rationabilem,cur id fieri non debeat allegandum per audientiam publicam litterarum contradictarum Domini Noſtri Papæ prædictam, citari mandauimus, et fecimus ad certum peremptorium terminum, videlicet, ad diem, & horam infraſcriptos. Quibus occurrentibus comparuit iudicialiter coram nobis prouidus vir. N. etc. documentis, & citatorum prædictorum in quadam ipſius audientiæ cedula citatoria in

Digitized by Google

in eadem audientia debite exequuta,& coram nobis facto,realiter, & in ſcriptis repreſentata, contentorum, non comparentium contumaciam accuſauit,eoſq;contumaces reputari,& in eorum contumaciam Ciuitates,Terras,Caſtra, Villas,Oppida, Suburbia Collegia Parochias,& alia loca prædicta interdici,& Eccleſiaſtico interdicto ſupponi,litteraſq;deſuper opportunas in forma debita,& conſueta decerni,& concedi per nos inſtanter poſtulauit. Nos tunc dictos citatos non comparentes reputauimus non immerito (prout erant iuſtitia exigente) contumaces, & in eorum contumaciam omnes,& ſingulas Ciuitates,Terras,Caſtra,Villa,Oppida,& Suburbia,Collegia,Parochias,& alia quæcunq;loca,ad quæ dictum N.aduerſarium excommunicatum,denunciatum,aggrauatum, & reaggrauatum declinare,ſeu deuenire contingerit interdiximus, ac Eccleſiaſtico interdicto ſuppoſuimus,prout interdicimus,& ſuppoſuimus per præſentes,has noſtras littaras deſuper decernendo,& concedendo opportunas. Quæ omnia, & ſingula præmiſſa, præſentes quoque litteras noſtras interdictorias,& in eis contenta,vobis omnibus, & ſingulis ſupradictis (quibus eædem noſtræ littere diriguntur)intimamus,inſinuamus,et notificamus, ac ad veſtram,& cuiuſlibet veſtrum notitiam deducimus, & deduci volumus per præſentes. Voſq;nihilominus,& veſtrum quemlibet auctoritate prædicta tenore præſentium requirimus,& monemus primo,ſecundo,tertio, & peremptorie,ac vobis, & veſtrum cuilibet in ſolidum in virtute ſanctæ obedientiæ,& ſub excommunicationis pœnam,quam in vos, & veſtrum quemlibet ſi ſecus feceritis fecimus,& in his ſcriptis deſtricte præcipiendo mandantes, quatenus ſtatim viſis, & receptis præſentib. vos,vel quicunq;veſtrũ,poſtquam deſuper pro parte d.D. N.principalis vigore præſentium fueritis requiſiti,ſeu fuerit requiſitus in dictis locis (quandius d. N. aduerſarius excommunicatus, denunciatus, aggrauatus, & reaggrauatus ibidem fuerit) ceſſetis, et ab alijs ceſſare facietis, apertis ianuis à diuinis. Nec non ceſſationem eandem,per tres dies continuos,poſt ipſius N.aduesarij ab inde receſſum,obſeruetis,et continuetis,et ab alijs obſeruari et continuari faciatis,& permittatis,ita et taliter,quod(ſtante huiuſmodi inrerdicto)nulla Eccleſiaſtica in,et ſub eiſdem locis miniſtrentur Sacramenta,niſi pœnitentia, et baptiſmus omnibus indifferenter, Euchariſtia vero infirmis tantum,et matrimonium ſine Eccleſiaſtica ſolemnitate contrahatur,inhibiq; et ſub eiſdem locis decedentibus Eccleſiaſtica denegetur ſepultura,donec aliud à nobis,vel ſuperiori noſtro receptis mandatis. Abſolutionem vero omnium,et ſingulorum,qui prɣfatas noſtras ſententias,aut earum aliquam incurrerit,

Digitized by Google

rerint,ſiue incurrerit, nobis, vel ſuperiori noſtro tantummodo reſeruamus.In quorum omnium,et ſingulorum fidem,et teſtimonium præmiſſorum præſentes litteras, ſiue præſens publicum inſtrumentum huiuſmodi,litteras interdictorias in ſe continentes,ſiue continens exinde fieri, et per notarium publicum, ac huiuſmodi cauſæ coram nobis ſcribam infraſcriptum ſubſcribi, et publicari mandamus,ſigilliq;noſtri impreſſione,et d.notarij manus appoſitione iuſſimus,et fecimus communiri. Acta ſunt hæc Romæ in domo ſolitæ noſtræ reſidentiæ,ſub anno, etc. Præſentibus ibid. diſcretis viris D. N.et N.teſtibus ad præmiſſa vocatis ſpecialiter, atque rogitis, etc.

Interdictum ſpeciale cum illius extenſione.

PEtrus Paulus,etc.vniuerſis et ſingulis DD. Abbatib.Prioribus, Præpoſitis,Decanis.Archidiac. Scholaſticis, Cantorib. etc. vt ſupra in citatione vſque mandetis N.oueritis quod orta dudum in Rom.Cur.ex commiſſione Apoſtolica coram nobis inter honorabilem virum D.N.principalem actorem ex vna,et quendam N.exaduerſo principalem,& ſuper parochiali Eccleſia S.N.N.diæceſis,rebuſq;alijs in actis cauſæ huiuſmodi latius ſpecificatis,et illorum occaſione reum,& conuentum partib.ex altera: lite, ſeu cauſa,ac materia queſtionis,lataq;deinde per nos pro d.C.N.principali,& contra dictum N.exaduerſo principalem intruſum d.parochialis Eccleſiæ adiudicatoria cum fructuum, & expen.condemnatione, diffinitiua ſententia litteris exequutorialib.deſuper decretis,& cōceſſis, & deinde ipſis contra præfatum N.exaduerſo principalem legitime exequutis,& coram nobis iudicialiter reproductis,& conſequenter ipſo N.exaduerſo principali intruſo,vigore prędictarum litterarum exequutorialium,vt eis iuxta earum formam continentiam, & tenorem,pareret, & obediret monito, et requiſito huiuſmodi litteris parere,& obedire minime curan.Et propterea ſententias, & cenſuras,& pœnas Eccleſiaſticas in huiuſmodi litteris exequutorialibus contentas, & comminatas incidiſſe, & damnabiliter incurriſſe per aliam noſtram ſententiam(quā deſuper in ſcriptis tulimus, & promulgauimus)declarato, ac inſuper propter ipſius multiplicem rebellionem, & contumaciam vna cum inuocatione brachij ſecularis aggrauato, et reaggrauato, & interdicto, ſi eſt extenſio interdicti alias appoſiti,adde,& demū propter ipſius N.exaduerſo principalis (Pharaonis duritiam imitatis)pertinaciā Parochiali Eccl. N.in N. N.diæc. vigore ſpecialis cōmiſſionis deſuper nobis pręſentato ſtrictiſſimo Ecclęſiaſtico interdicto ſpecialiter ſuppoſitæ Sātiſſ.in Chri

ſto Pater

Digitized by Google

ſto Pater,& D.N.Dominus Paulus diuina prouidẽtia Papa V. quãdam aliam commiſſionis,ſiue ſupplicationis Papę,&c.cedulam,&c. præſentari fecit:quam nos cum ea,qua decuit reuerentia recipimus huiuſmodi ſub tenore.Beatiſſime Pater, &c. cuius quidem commiſſionis vigores,nos in cauſa,& cauſis huiuſmodi,vlterius proceden. ad prouidi viri N.in Rom. Cur.cauſarum,&c.ad dicendum, & excipiendum quicquid verbo, vel in ſcriptis contra præinſertam commiſſionem dicere,ſiue excipere volebat,necnon ad videndum,& audiendum parochialem Eccleſiam N.tanquam parochiali Eccleſiæ, ſub qua N.exaduerſo principalis habitat, & moratur viciniorem, interdici, et Eccleſiaſtico interdicto ſpecialiter ſupponi; litteraſq; etc. Quæ omnia,et ſingula,etc. vt in prima forma,ſeu alter veſtrum fuerit requiſitus in d. Parochiali Eccleſia N.ceſſetis,et ab alijs ceſſari faciatis apertis ianuis à diuinis. Necnon ceſſationem eandem tandiu obſeruetis,et continuetis, et ab alijs obſeruari,et continuari faciatis, et permittatis quouſque d.N.exaduerſo principalis,litteris exequutorialib. prænarratis, paruerit, et abſolutionis beneficium à nobis, vel ſuperiori noſtro meruerit obtinere,ita et taliter, quod ſtante huiuſmodi interdicto,etc.

Compulſoria generalis decreta per A. C. tanquam Ordinarium.

PEtrus Paulus,etc. Vniuerſis,et ſingulis,etc. Noueritis,quod nuper coram nobis tanquam Ro.Cur.ordinario, ac Iudice appellationis, et appellationum in terris S. R. E. interpoſitæ, et interpoſitarum cauſa appellationis inter honeſtos viros D. N. et N appellantes,actores,et principales ex vna,et N. et N. appellatos reos et exaduerſo principales,de et ſuper cert. poſſeſſion. et petia terræ in N.N.diœceſ.ſita,alijſq;rebus in huiuſmodi cauſa latius exprimendis per quoddam publicum aſſertæ ſententiæ,et appellationis huiuſmodi inſtrumentum nobis realiter, et facto exhibitum, et productum introducto. Et illius vigore citation.legitima,vna cum inhibitione inſerta,noſtra ordinaria auctoritate extra Ro. Cu. ad partes in forma conſueta decreta,et conceſſa. Conſequẽter fuit nobis pro parte dictorum N. et N. principalium expoſitum cum quærela, quod nonnulli Domini Prælati, Iudices, et officiales Commiſſarij, Delegati, Subdelegati, Exequutores, Ordinarij, Extraordinarij, Collegia, Capitula,Conuentus,Clerici,Notarij,et Tabelliones publici,aliæq.perſonæ Eccleſiaſticæ,et ſeculares, ciuitat.et diæceſis prædictarum,ac alibi conſtituti penes ſe habent, detinent in eorum ciſtis,ſcrinijs,arcis,cuſtodijs,notis,manualibus,aut prothocollis,ſiue regiſtris, necnon habentes ſciunt, et detinen. nonnulla acta,actitata litteras,ſcripturas,proceſſus,inſtrumenta,priuilegia

iſta-

ſtatuta,regiſtra,ac alia iura,& munimenta,cauſam,& cauſas huiuſmodi tang. & tangentia concern. & concernentia pro iuris ſui cognitione,ſeu defenſione neceſſarias,& neceſſaria,& ſine quib.de huiuſmodi cauſæ meritis ad plenum liquere non poteſt,ſeu conſtare. Quapropter fuimus pro parte d.D.N. principalis debita cũ inſtan. requiſiti. quatenus ſibi ſuper hoc de opportuno iuris remedio prouidere,litteraſq;compulſorias generales,in talib.fieri ſolitas, extra Ro.Cu.& ad partes in forma ſolita,& conſueta decernere,& concedere dignaremur.Nos igitur Petrus Paulus Præfatus:attend.requiſitionẽ huiuſmodi fore iuſtã,& conſonã rationi:quodq;iuſta petenti non eſt denegãdus aſſenſus,boniq;Iudicis ſit cũcta rimari,ne occaſione occultatione iurium,& munimentorũ partiũ hinc inde prędictarũ vel,alterius earũdẽ:veritas facti obũbretur , & iuſtitia valeat deperire.Idcirco auctoritate noſtra ordinaria,& qua fungimur in hac parte, vos omnes, & ſingulos ſupradictos, & veſtrũ quemlibet cõmuniter,vel diuiſim, tenore præſentiũ requirimus et monemus, primo,ſecundo,& tertio,& peremptorie. Vobiſq;nihilomininus,& veſtrũ cuilibet in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub infraſcriptis pænis diſtricte pręcipientes,mãdamus quatenus infra ſex dierum ſpatium poſt præſentationẽ,ſeu notificationẽ præſentiũ vobis,ſeu alteri veſtrũ factas.& poſtquãm pro parte d.D.N.principalis,vigore pręſentiũ fueritis requiſiti, ſeu alter veſtrum fuerit requiſitus immediate ſeq.quorũ 6.dierum duos pro primo,duos pro ſecundo, & reliquos duos dies vobis vniuerſis,& ſingulis,& veſtrũ cuilibet pro tertio,& peremptorio termino,ac monitione Canonica aſſignamus ita tamen quod in his exequen.vnus veſtrũ alium non expectet, nec vnus pro alio ſe excuſet,præfatos DD Pręlatos,Officiales,Iudices,Commiſſarios,Collegia,Conuentus,Capitula,Notarios , & Tabelliones publicos,aliaſq;perſonas quaſcunq;Eccleſiaſticas,& ſeculares,atq; loca alia vobis pro parte d.D.N.principalis, vel per præſentium exhibitores nominandos,nominandas , & nominanda perſonaliter accedatis,& quilibet veſtrũ accedat,eoſq;& eorũ quemlibet auctoritate noſtra imo verius Apoſtolica requiratis, & moneatis (quos nos etiam tenore præſentium requirimus,& monemus,eiſque nihilominus,& eorum cuilibet in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub mille ducatorum auri Camera pijs locis arbitrio noſtro applican. & ac mandati exequutiui , & in iuris ſubſidium excommunicationis , & ſuſpenſionis à diuinis, & interdicti Eccleſiaſtici reſpectiue pœnis diſtricte præcipien.mandetis(quibus nos etiam,tenore præſentium præcipimus,& mandamus)quatenus infra 12.dierum ſpatium,poſt requiſitionem,& monitionem,veſtras huiuſmodi eis , ſeu eorum alteri

teri

teri factas, immediate ſeq. quorum 12.dierum, quatuor pro primo quatuor pro ſecundo,& reliquos quatuor dies eis,& eorum cuilibet pro tertio,& peremptorio termino,ac monitione canonica aſſignetis: quos & nos etiam aſſignamus eiſdem omnia,& ſingula acta, actitata,litteras,ſcripturas,proceſſus,inſtrumenta, iuraq; & munimenta quęcunq;cauſam,& cauſas huiuſmodi tangen.ſeu tangentia, ac concern.& concernentia penes eos exiſten.& exiſtentia originaliter,& in eorum formis originalib.vel eorum,ſeu earum vera trãſumpta, & eorum formis orignalib.aut eorum notis,ſeu manualib. ſiue prothocollis huiuſmodi in publicam formam redactas, ſeu redacta,aut alias ſub ſigillis autenticis ſigillatas, vel ſigillata, ac ſub talib.modo,& forma,quod eiſdem in dicta Rom.Cur. & alibi in iudicio,& extra merito valeat, & debeat plenaria fides adhiberi, nil addendo,minuendo,vel mutando,quod facti ſubſtãtiam imutet. aut variet intellectum præfato D.N.principali, aut eius legitimo procuratori,ſeu præſentium exhibitori,ſine difficultate,& cõtradictione quibuſcunq; exihibeant, tradant libere,& aſſignent,ac extrahi, tranſumi,& exemplari,eorumq;ſigilla, ſigna, & manus notariorum recognoſci faciant,permittant,& procurent nobis,ſeu alteri forſan loco noſtri in huiuſmodi cauſa ſubrogãdo Auditori ad dictam Ro. Cur.deferendas,ſeu deferenda,ſatisfacto tamen primitus illi,vel illis,cui,vel quib. ſatisfactio fuerit impedienda, pro, & de eorum laboribus,& ſalario competenti.Si vero iura,& munimenta prædicta per quęſcunq; detineatur abſcondita,& non tradentur,vel alia contra dicti D.N.principalis,vel procuratoris,ſui voluntatem quomodolibet detineantur,aut detinentes ſuant, & detinentes detentores ipſos ad tradẽdum,ac habentes ſciant, & detinentes detentores ipſos,ad tradendum,ac exhibendum, ſcientes ad releuandum huiuſmodi iura,& munimenta,auctoritate noſtra,imo verius Apoſtolica per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compellatis. Quod ſi forent præmiſſa omnia,& ſingula,prout ad vos,& eos,ac veſtrum,& eorum quemlibet,communiter,vel diuiſim pertinet,& ſpectat non adimpleueritis,adimpluerint,ſeu adimpleuerit:ac mandatis,& monitionib. noſtris huiuſmodi, imo verius Apoſtolicis non paruerıtis,ſeu paruerit realiter,& cum effectu ad incurſum dictarum pœnarum,& cenſurarum contra eos,& eorum quemlibet, ſeruata forma Conc.Trid.procedemus, ſeu Locumtenens noſter procedet iuſtitia mediante.Diem vero,ſiue dies requiſitionis,& monitionis veſtrarum huiuſmodi,atq;formam,& quanta fides dictis iurib.& munimentis fuerit adhibẽda,& quicquid in præmiſſis feceritis,aut aliquis veſtrũ duxerit faciendum,nobis per veſtras patẽtes, litteraa,ſeu inſtrumentum publicum harum ſeriem,ſiue deſignatio-

nem

nem in ſe continen. ſeu continens remiſſis præſentib. quanto citius fideliter intimere curetis. Abſolutionem vero omnium,& ſingulorum, qui præfatas noſtras ſententias,aut earum aliquam incurrerit quo quomodo nobis,vel ſuperiori noſtro tantummodo reſeruamus.In quorum omnium,& ſingulorum fidem,& teſtimonium præmiſſorum præſentes litteras,ſiue præſens publicum inſtrumentum, huiuſmodi noſtras litteras compulſorias generales in ſe continen. ſiue continens exinde fieri,& per notarium publicum,noſtrumque, & huiuſmodi cauſæ coram nobis ſcribam infraſcriptum ſubſcribi, & publicari mandamus.Sigillique, &c. Datum, &c. Romæ apud S. Petrum,&c. Præſentib.ibidem honeſtis,& diſcretis viris,&c.

Compulſoriæ ſpeciales.

PEtrus Paulus,&c. Venerabili,& circumſpecto viro D.N.R. in Chriſto Patri. & D.D.Epiſcopi in ſpiritualibus Vicario, Iudici ad infraſcripta ſpecialiter deputato.Salutem in Domino, & præſentibus fidem indubiam adhibere, noſtriq. imo verius Apoſtolicis firmiter obedire mandatis.Noueritis,quod introducta lite, & cauſa coram nobis inter D.N. actorem ex vna, & D. N.reum conuentum de,& ſuper rebuſq; alijs iu proceſſu cauſæ, & cauſarum huiuſmodi latius deductis partibus ex altera, in qua ad nonnullos actus extraiudiciales(extra tamen magiſtri N.in Rom.Cur.cauſarum, ac nobis,& magnifici D.N.principalis principaliter nominati procuratoris inſtan. Prouidum virum Magnificum N. in d.No.Cur.ſimiliter cauſarum, et honorabilium virorum dominorum N. et N. principalium exaduerſo)ad videndum,et audiendum noſtras compulſorias ſpeciales extra Nom.Cur.et ad partes in forma ſolita, et conſueta decerni,et concedi,et ad conueniendum, et cōcordandum de loco,in quo termino infra quem. Et Iudice coram pro nonnulla iura,et munimenta in vim litterarum compulſoriarum ſpecialium huiuſmodi partibus extrahi debeant, et tranſumi, vel dicendum,et cauſam,ſi quam habeant rationabilem, quare præmiſſa fieri minime deberent,allegandum per vnum ex dicti D. N. Papæ Curſorib. citari fecimus, et mandauimus ad certum peremptorium terminum competen.videlicet ad diem, & horam infraſcriptos.

Quibus aduenientibus comparuit in iudicio legitime coram nobis præfatus magiſter N.procurator, & eo nomine procuratorio, quo ſupra,& d.N.exaduerſo procuratore legitime citato nobis expoſuit cum querela,quod nonnulli D.Prælati,&c.vt in compulſoria ſimplici.Quare ſibi,partique ſuę,de remedio opportuno prouideri, litteraſq.compulſorias ſpeciales extra Ro.Cur.& ad partes in forma ſolita & cōſueta decerni,& concedi,& vos D.Vicariū N.Iudicē & cōpulſorem, coram quo,& ciuit.N.pro loco,& Eccl.N.pro loco

loci,

loci,terminumque competentem infra quem iura, ac munimenta prædicta,in partib.extrahi debeant,et tranſumi,ac exemplari,et in publicam formam redigi,ſigillaq;et ſigna,et manus notariorum,iurium, et munimentorum recognoſci, teſteſq; deſuper producti debeant,ſiue poſſint;præfato magiſtro N.exaduerſo procuratori,partiq;ſuę,licet abſentibus deputari,præfigi,& aſſignari per nos,debita cum inſtan.poſtulauit,etc.Nos igitur Petrus Paulus,quia dictus N. procurator citatus nihil releuanter deduxit attenden. poſtulationem huiuſmodi fore iuſtam,et conſonam rationi,quodq;iuſta peten. non eſt denegandus aſſenſus. Idcirco auctoritate noſtra,immo verius Apoſtolica, et qua fungimur in hac parte huiuſmodi litteras compulſorias ſpeciales,extra Rom. Cur. et ad partes, in forma ſolita, & conſueta decernendum, ac vos D. Vicarium N. pro Iudice; et compulſore, coram quo: et Ciuitatem N. ac Curiam Epiſcopalem dictæ Ciuitatis N. pro locis, in quibus iura huiuſmodi, et munimenta in vim dictarum compulſorialium ſpecialium in partibus extrahi debeant, et tranſumi, deputandum: dictoque magiſtro N. exaduerſo procuratori, licet abſenti, et parti ſuæ; ad comparendum coram vobis: ad videndum, et audiendum huiuſmodi iura, et munimenta coram vobis: in dicta ciuitate extrahi, tranſumi, et exemplari, ac in publicam formam redigi, ſigillaque, ſigna, ac manus notariorum, et notarios eiſdem iuribus, et munimentis appoſita, et appenſa, ac deſcripta recognoſci: teſtes deſuper produci, recipi, et ad iurandum admitti: ac iurare ſingulis diebus iuridicis, ac ſolitis, et conſuetis audientijs menſium N. et N. prox. et immediate ſequen. pro termino peremptorio, infra quem iura, et munimenta produci, et extrahi debeant, et tranſumi, præfigendum, ſtatuendum, et aſſignandum duximus, prout decernimus, concedimus deputamus, ordinamus, aſſignandum duximus, prout decernimus, concedimus, deputamus, ordinamus, ſtatuimus, et aſſignamus per præſentes. Quocirca vos D. Vicarium in iudicem, et commiſſarium in huiuſmodi exequution. negocio deputatum auctoritate prædicta, tenore præſentium requirimus, et monemus, primo, ſecundo, et tertio, et peremptorie. Vobiſque in virtute ſanctæ obedientiæ, et ſub infraſcriptis ſententijs, et pœnis, diſtricte præcipien. mandamus, et quatenus infra ſex dierum ſpatium, poſt præſentationem, ſeu notificationem præſentium: d. termino per nos pro extraction. iurium prædictorum aſſignato, durante, vobis factam: Et poſtquam pro parte dicti D. N. principalis, fueritis requiſitus, immediate ſequen. Quorum ſex dierum, duos pro

primo,duos pro ſecundo,& reliquos duos dies pro tertio, & peremptorio termino,ac monitione canonica, aſſignamus; præfatos Dominos Prelatos,Iudices,officiales,collegia,capitula,notarios,& tabelliones publicos,aliaſq; perſonas,tam Eccleſiaſticas, quam ſæculares,atque loca alia,pro parte dicti D.N.principalis,nominandos, & nominanda,moneatis,ac requiratis,primo,ſecundo,tertio,& peremptorie,quos nos etiam,& quemlibet eorum,tenore præſentium requirimus,& monemus,eiſdem nihilominus, & eorum cuilibet in virtute ſanctæ obed.& ſub mille duc. auri Cam. arb. noſtro applic. ac mandati exequutiui , & in iuris ſubſidium excommunicationis, ſuſpenſionis,à diuinis, & interdicti, ingreſſus Eccleſ.reſp.alijſq; Eccleſiaſticis ſententijs,cenſuris,& pœnis diſtricte præcipien.mādan. (quibus nos etiam tenore præſentium præcipimus, & mandamus) quatenus dictis dieb.& horis prefatorum menſium,infra triennium per vos ad hoc ſtatuendum:omnia,& ſingula acta,actitata,litteras, ſcripturas , proceſſus , priuilegia,inſtrumenta,& alia iura,& munimenta quæcunq;cauſam,& cauſas huiuſmodi,tangentes, & tangen. penes eos, & eorum quemlibet , ſeu quelibet exiſtentes, & exiſten. originaliter,ſeu eorum,vel earum quemlibet,ſeu quolibet, exiſtentes,& exiſte.originaliter,ſeu eorum,vel earum vera tranſumpta, in eorum formis originalib. huiuſmodi,in publicam formam redactas, & redacta,aut alias ſub ſigillis authenticis,ſigillat & ſigillata,& ſub talib.modo, & forma, quod eiſdem merito in Ro. Cur & extra, valeat,& debeat fides plenaria adhiberi, nil addendo, minuendo , vel mutan.quod facti ſubſtantiam mutet, ſeu variet intellectum coram vobis in d.ciuitate,& curia veſtra exhibeant,& extrahi,& tranſumi & exemplari,eorumq;ſigna,& ſigilla, per teſtes de ſuper produce n. recognoſci faciant,& permittant.Eaq;ac exemplata.& tranſumpta huiuſmodi d.D.principali,aut eius legitimo procuratori,ſeu nobis, vel alteri forſan loco noſtri, ſurrogando Auditori ad Ro: Cu: ſatis facto prius illis de eorum ſolita,et competen.mercede tranſmitten. & tranſmittenda ſine difficultate , & contradictione quibuslibet. Si vero huiuſmodi iura , & munimenta per quoſcunq; detineantur abſcondita;detentores ipſos ad traden. et habere ſcientes ad reuelan.iura,& munimenta huiuſmodi : auctoritate noſtra , imo verius Apoſtolica , et per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compellatis , ac teſtes ad perhiben. teſtimonium huiuſmodi veritati, ſuper recognitione ſingulorum, ſigillorum , & manum notariorum dictorum iurium , et munimentorum , eadem auctoritate Apoſt.compellatis, et recipiatis. Quod ſi forte vos D. Iudex,et Vicariæ,compulſor præfatæ, ceteriq; Iudices, Officiales,Clerici, Notarij,

tarij, & tabelliones publici, aliæq; perſonæ prædictæ, penes quas, iura, & munimenta, priui legia, et proceſſus, litteræ, ſcripturæ, & inſtrumenta huiuſmodi exiſtant, moniti, & requiſiti, ad exhibendum, huiuſmodi, modo, & forma præmiſſis, facto, realiter, & cum effectu non parueritis, ſeu paruerint: nos in vos, et ipſos & veſtrum, & eorum quemlibet, etc. vt ſupra. Abſolutionem vero, &c. In quorum, &c. Volumus autem, quod ſi non ambo, hos exequen. intereſſe poteritis legitime, vnius excuſatione præcedente, alter veſtrum, ea nihilominus legitime exequatur, ac libere exequi poſſit, & valeat.

Aliud monitorium pro repetitione dotis.

PEtrus Paulus, etc. Vniuerſis, etc. Noueritis ſuper fuiſſe nobis expoſitum pro parte, & ad inſtantiam Ill. & Nob. d. Martæ vxoris q. Thadei, quod tempore contracti matrimonii, cũ d. q. Tadæo ei tradidit in dotem, & nomine dotis ipſius d. exponẽtis ſcut. mille monetę in pecunia numerata, ac etiam caſtrũ, &c. ineſtimatũ cum omnib. ſuis iuribu. & iuriſdictionib. ac pertinentijs eidẽ caſtro pertinentib. apparente publico inſtr. manu publici not. rogato, & ſtipulato cum pacto ibi cõuento de reſtituendo dictã dotem eidem mulieri, eiuſq; hæredibus, & ſucceſſorib. vna cum iurib. dotalib. in omnem caſum, & euentum illius reſtitutionis dictumq; Thadeũ iam trib. annis elapſis diem vitæ ſuæ clauſiſſe extremum per cuius mortem factus eſt locus reſtitutioni dotis cum omnib. iuribus dotalib. ac alimentis eí debitis à morte d. D. Thadei, eumq; vltra dictam dotẽ tempore contracti matrimonij habuiſſe infraſcripta bona, videlicet, quæ ipſa Il. D. exponens tunc ſibi reſeruauit, tanquam bona paraphernalia, quę ad ipſam pleno iure ſpectãt, & pertinent, licet idem eius vir illa adminiſtrauerit, & fructus eorũ perceperit, & in eius proprios vſum, & vtilitatem conuerterit inuita eadem exponente. Cupiatq; eadem mulier dictas pecunias, & caſtrum, vt ſupra eidem Thadæo in dotem, & nomine dotis, vt ſupra tradita, vna cum alijs bonis iure medio nunc recuperare cum amanter, & a micabiliter ab illius fratribus, & hæredibus huc vſq; conſequi, & recuperare non valuit. Ideo pro eius parte de opportuno remedio inſtanter requiſiti diſcretioni veſtræ, &c. committimus, &c. moneatis N. & N. fratres germanos, & hæredes d. Thadæi, quatenus infra ſex ſub 10000. duc. &c. debeant, & quilibet ipſorum, prout ad eos, & eorum quemlibet ſpectat, & pertinet debeat d. pecunias caſtrum, & alia bona per dictum q. eius virum conſtante matrim. vt ſupra habita ipſi exponenti, ſiue eius legitimo procuratori realiter, et cum effectu reſtituiſſe perſoluiſſe, & conſignaſſe, vna cum iuribus dotalibus, et alimentis de iure conſuetudine, ſeu ſtatuto, ac alias quomodolibet debit. ac de-

Digitized by Google

omnibus fructibus per eundem q. eius maritum conſtante matrim. ex dictis ſuis bonis paraphernalibus habitis, et perceptis, vna cum omnibus, et ſingulis damnis expenſis, et intereſſe paſſis, et patiendis, vſque ad integralem illorum ſatisfactionem ſuis loco, et tempore liquidan. et præſentibus noſtris litteris monitorialibus in omnibus, et per omnia paruiſſe, et de paritione nos infra terminum infraſcriptum certifices ſe. Alioquin, etc.

Aliud pro obſeruatione limitum, & terminorum poſitorum, & de deſiſten. à moleſtijs.

PEtrus Paulus, &c. Vniuerſis, &c. ſalutem etc. Noueritis nuper pro parte, et ad inſtan. mag. Communitatis, et hominum Terræ Aquæ ſpartæ Tudertin. dic. etc. principaliũ fuiſſe coram nobis comparitum, et expoſitũ, quod licet tam ipſa Cõmunitas in vniuerſum ab immemorabili tẽpore citra habuerit ſuum territorium ſub ſuis antiquis, et vetuſtis finib. et limitibus terminatum, et ſinguli, ac ſingulares perſonæ eiuſdem Terrę ſingulas habeant ibi ſuas poſſeſſiones ad ipſas, et vnumquemq; ipſorum ſpectan. et pertinen. et conſequenter ipſi licite, ac pacifice, et quiete d. eius territorio ſub dictis antiquis finib. terminato vti, frui, et gaudere debuerint, ac debeant quibuſcunq; moleſtijs, et impedimentis remotis, tamen ſicut eadem expoſitio ſubiungebat communitas, ſeu vniuerſitas Caſtri Porcarię Spolet. dioc. et illius particulares perſonæ propriæ eorum authoritate, ac temere, et de facto auſi fuerunt, et audent quotidie inuadere dictum eorum territorium illud ingrediendo cum eorum proprijs animalib. depaſcen. et vſurpan. ac ſingulorum poſſeſſiones intra limites, et confinia d. territorij exiſtentes, damnifican. diſcurſiones illius inciſiones arborum, etiam fructiferorum facien. ac quamplura alia diuerſa damna illis inferen. antiquos fines egredien. et nõ ob ſeruan. partẽq; dicti eorum territorij, ac etiam proprij fundi ſingularum, et priuatarum illius perſonarũ occupan. diuerſimode dãnifican. antiquos, et vetuſtos terminos ibi poſitos euellen. pænas, et cenſuras ab vtroq; iure inflictus damnabiliter incurrendo. Quare tam pro eiuſdem cõmunitatis Aquæſpartæ, quam illius particularium hominum parte opportune, ac inſtanter requiſiti diſcretioni veſtræ, etc. moneatis d. vniuerſitatem Caſtri Porcariæ, illiuſque rectores, maſſarios, ſindicum camerarium, ac municipes, et conſiliarios, ac particulares perſonas eiuſdem Caſtri Porcariæ omneſque alios etc. quatenus infra ſex etc. ſub mille duc. auri Cameræ etc. et in iuris ſubſidium interdicti Eccleſiaſtici, et reſpectiue excommunicat. alijſq; etc. pænis debeant, et quilibet ipſorum, prout ad eos, et quemlibet ipſorũ ſpectat, et pertinet, debeat ab ingreſſu dicti eorũ

terri-

territorij ſub d.finib.et limitib. terminato ac ſingulorum poſſeſſionibus,necnon quibuſcunq;moleſtationibus,iactationibus, vexationibus, vſurpationibus,et impedimentis quibuſcunq; ceſſaſſe, et ſeſe abſtinuiſſe, ipſos inſtantes eiſdem impedimentis, inuaſionibus, et damnificationibus ceſſantibus pęnitus,et omnino liberos, et quietos, dimiſiſſe, dictoſque antiquos,et vetuſtos confines limites, et terminos obſeruaſſe, et quatenus remoti,et euulſi fuerint eos in pristinum modum, prout prius erant poſiti repoſuiſſe, et reponi mandaſſe,et in omnem euentum reponi vidiſſe,et quatenus opus ſit peritos ſuper illorum repoſitione,ſeu appoſitione per Nos eligi, et deputari vidiſſe, aliaſque, et alia et fieri, vidiſſe prout iuſtitia ſuadebit, et ordo dictauerit rationis, præſentibuſque noſtris litteris monitorialibus in omnibus,& per omnia paruiſſe, deque paritione, &c. & inſuper inhibeatis eiſdem ne viſis præſentibus ſub eiſdem pœnis audeant, ſiue præſumant, neque aliquis eorum audeat, ſeu præſumat quouis prætextu, & cauſa, ac quouis quæſito colore,vel ingenio aliquid aliud de cætero in præiudicium præmiſſorum & dictorum inſtan. ac præſentium noſtrarum litterarum inhibitorialium,& iuriſdictionis noſtrę vilipendium,& comtemptum innouare ſeu attemptare per ſe, vel alium, ſeu alios, quod ſi ſecus,etc. alioquin, &c.

Nota, quod licet aliqui aſſerant,quod in his litteris monitorialibus, & inhibitorialibus exequendis tutius eſſet prius monere priores, & maſſarios communitatis,ſiue vniuerſitatis quatenus debeant conuocari facere generali conſilium,vt moris eſt ad effectum illud, illuſque nomine monendi omnes ſupradictos iuxta formam, & continentiam dictarum litterarum monitorialium, & inhibitorialium,quarum copia eis tradatur licet petita non fuerit, tamen ſatis ſufficit,quod illorum citatio,ſeu exequutio fiat contra officiales,& rectores vniuerſitatis in loco ſolito congregatos, vt in vna Tiraſonen. decimarum inter Epiſcopum Tiraſonen. & particulares homines Tiraſonen.die 16.Februarij 1556. coram Fantucio in manu ſcript. vbi atteſtatur alias fuiſſe deciſum coram Domino Fabio in vna Nurcina pecuniaria. Sed non ſuſtinen.contra particulares nominatos, qui fuerunt citati nomine communitatis, & non vti particulares,quod differt, quia aliud eſt citare aliquos,vt ſingulos aliud autem,vt vniuerſos,vt ibi.

Monitorium per Edictum.

PEtrus Paulus, &c. Vniuerſis, &c. & præſertim Italicæ Nationis, ſalutem, &c. Noueritis, Nobis nuper pro parte, &

Digitized by Google

ad inſtantiam D. A. principalis expoſitum extitiſſe, alias ipſum D. A.exponentem,vti procuratorem B.pro recuperandis,& exigendis diuerſis creditis,& alijs affi ctibus,dictum D.B. à diuerſis perſonis, & ſignanter à DD. QQ. in, & ad Regnum Neapolis ſe contuliſſe & ibi per annos quatuor permanſiſſe, & pro recuperatione huiuſmodi facienda diuerſas pecuniarum ſummas de proprio,vt opus extitit, expoſuiſſe,& erogaſſe, ac propterea tam ex cauſa, & occaſione expoſitarum, quam mercedis, & ſalarij ſibi occaſione præmiſſa debitorum, remanere creditorem ipſum D.B.in ſcutis 400. prout ſuis loco, & tempore, ſi opus fuerit demonſtrabitur; Quæ conſequi, & recuperare,ac pro recuperatione huiuſmodi de iuribus ſuis ſibi deſuper quomodolibet experiri intendens, ad Nos recurſum habuit, quatenus ſibi ſuper his de opportuno iuris remedio prouidere, ac monitorium ad partes per edictum publicum in infraſcriptis locis exequen. & publican. Cum pro illo exequen. contra laicos in Ciuitate,& ſtatu,ac partibus, in quibus dictus D.B. moram trahere, & morari ſolitus eſt, & forſan trahit,& moratur, tutus non pateat acceſſus, deſuper neceſſarium, & opportunum in forma ſolita, & conſueta decernere, & concedere dignaremur. Nos aut Petrus Paulus &c.Auditor,& Iudex prædictus attenden. requiſitionem huiuſmodi fore iuſtam,& rationi conſonam, quoq; &c. aſſenſus. Conſtito nobis per teſtes fide dignos, noſtro de mandato examinatos, ad D.B.monendum,pro præſentibus noſtris litteris monitorialibus exequendis,& præſentandis in eius propria perſona vel domicilio, in prædicta Ciuitate,& ſtatutum non patere acceſſum,Monitorium huiuſmodi in Rom.Curia,& in partib.ac locis circumuicinis legen. affigen.publi can.& exequen.fore, & eſſe duximus,& mandauimus, prout mandamus per præſentes;Quapropter per publicum præſens Edictum in Rom.Cur.in audientia Sanctiſſimi D.N.Papæ legen. ac in Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & audientiæ cauſarum Apoſtolicarum, nec non extra ipſam Curiam, & in partibus in A. & A.Ciuitatum Eccleſiarum reſpectiue valuis,ſeu portis, tanquam in locis magis conuenientibus, & conuicinis,ac alibi vbi tute fieri poterit affigen. & publican. prædictum D. B. tenore præſentium monemus, & requirimus, 1.2.3. & peremptorie,eique in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub 500. ducatorum auri de Camera locis pijs arbitrio noſtro applicandorum, & pro illis mandati exequtiui, & in iuris ſubſidium excommunicationis, alijsque &c. pœnis diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus ſtatim viſis, & receptis præſentibus, & poſtquam præſentium vigore fueritis pro parte dicti D.A.principalis requiſiti,Moneatis,& requiratis 1.2.3.

& pe-

& peremptorie, prout Nos monemus, & requirimus per præſentes D. B. Debitorem, quatenus infra duodecim dierum ſpatium poſt legitimam affixionem, et publicationem præſentium in locis ſupraſcriptis, vt pręmittitur factas, immediate ſequen. quorum duodecim dierum quatuor pro primo, quatur pro ſecundo, et reliquos quatuor dies pro tertio, et peremptorio termino, ac monitione canonica aſſignamus, et Vos aſſignetis eidem ſub eiſdem, quibus ſupra cenſuris, et pœnis debeat dicto Domino Inſtanti, ſiue eius legitimo procuratori, de dicta ſumma ſcutorum 400. eidem tam ratione totius, partim pro recuperatione prædicta facien. vt præfertur expoſit. et partim prouiſionis, et mercedis ſibi debitarum, vna damnis, expenſis paſſis, et patien. in proceſſu cauſæ, et cauſarum huiuſmodi liquidan. realiter, et cum effectu ſoluiſſe, et ſatisfeciſſe, ac debitam, ſolutionem, et ſatisfactionem feciſſe, et impendiſſe, et de omnibus, et ſingulis iuribus ſuis, ſi quæ ſuper præmiſſis habet, habereque aut eidem quomodolibet competente prætendat, docuiſſe, et demonſtraſſe, et præſentibus etc. paruiſſe, deque etc. certificaſſe. Alioquin etc. loca vero audientiæ publicæ litterarum contradictarum, ac valuarum, ſeu portarum Eccleſiarum prædictarum, tanquã publica, et idonea pro præſentib. noſtris litteris exequen. ad inſtar edictorum publicorum, quæ hodie in albo prætorio ſcribuntur, duximus eligenda, quæ huiuſmodi noſtrum Monitorium ſuo quaſi ſonoro præconio, & patulo ſubdito publicabunt. In quib. litteras noſtras modo præmiſſo decreuimus, et decernimus public. et affigen. ne dictus ſic monitus ex pręmiſſis, ac præmiſſorum aliquo ignorantiam aliquam prætendere valeat, et valeatis; cum non ſit veriſimile apud ipſum, ſic monitum remanere incognitum, et occultum. quod tam patenter, et notorie omnibus exititit intimatum, et publicatum. Volentes nihilominus, et auctoritate prædicta decernentes, quod præſentes noſtrę litterę, ſeu monitorium modo præmiſſo exequutum, et publicatum eundem monitum totaliter arctet aſtringat et perinde valeat. ac ſi perſonaliter factum, et exequutum foret, ſeu quomodolibet præſentatum. In quorum fidem etc. Datum etc.

Aliud monitorium ad perſonaliter comparendum contra laicos fugantes clericum.

PEtrus Paulus, &c. Vniuerſis, &c. Noueritis nuper fuiſſe comparitum coram nobis, & quærelanter expoſitum, tam

pro parte Illuſt. D. Proſperi Farinacij Santiſſimi Domini Noſtri Papæ, & Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ Procuratoris Fiſcalis, quam etiam R B.presbyteri Sancti Ioannis, l. dic, etc. N. Eccleſiæ parrochialis perpetui rectoris, quod licet ipſe B. à tempore quo peruenit ad diſcretionis annos continue vixerit, prout bonum decet virum religioſorum, ac omni qua decet probitate, & ab exceſſibus quibuſuis ſalua humana fragilitate ſe abſtinendo, ita vt infraſcripta pati, & ſufferre licite demeruerit; hoc tamen non obſtante quidam I. & ſui complices, videlicet A.B.& C.aſſerti conſules eiuſdem Oppidi auſu ſacrilego, & temerario, ac maligni ſpiritus inſtigatione, vt creditur ſeducti, ſeu inſtigati eundem B.tunc ſicut etiam nunc habitum, & tonſuram publice,& honeſte deferentem præsbyterales de nullo crimine confeſſum, ſeu conuictum, immo citra demerita ſua alias diuerſis vicibus præſentis anni coram ſe euocari fecerunt. Et quia prædicti conſules fuerant ob non paritionem litterarum,& mandatorum Apoſtolicorum excommunicati, aggrauati, reaggrauati, & interdicti illis licite parere noluit temere.& de facto à ſe, dictoq; oppido ſub grauibus,& formidabilibus pœnis eum exire iuſſerunt,& præceperunt, ipſumque exponentem à dicta eius Eccleſia, & eius domo, & bonis eiecerunt, & effugarunt, ac ſibi introitum,& exitum ad dictum oppidum palam,& publice interdixerunt,& prohibuerunt, aliaſque iniurias, offenſas, moleſtias,& damna ei intulerunt, ac inferri, & irrogari fecerunt in animarum ſuarum grauia pericula, diuinæque maieſtatis offenſam, ac libertatis Eccleſiaſticæ vilipendium, & contemptum, ac ipſius B. maximum damnum, & præiudicium pœnas, & cenſuras in Bulla Cœna Domini quotannis legi, & publicari ſolita damnabiliter incurren. Quare ad compeſcendos præmiſſos conatus, et vt alijs ſimilia perpetrantibus euidens præbeatur exemplum. Ideo pro eorundem exponentium parte inſtanter requiſiti conſtito nobis prius per depoſitiones nonnullorum teſtium de mandato noſtro examinatorum præmiſſa à veritate non deſcripari. Diſcretioni veſtræ, etc. committimus, ac diſtricte percipien. mandamus, quatenus ſtatim viſis, & receptis præſentibus, &c. moneatis dictos A.B. & C. quatenus infra &c. ſub mille ducatorum auri Cameræ, pijs locis arbitrio noſtro applican. ac mandati exequtiui, & in iuris ſubſidium excommunicationis, priuationis quorumcunque officiorum, quæ nunc obtinent, et in futurum obtinebunt triremium, ac perpetuæ notæ, et infamiæ, alijſque cenſuris, & pœnis arbitrio noſtro augendis, & moderandis debeant in Rom. Cur. coram Nobis, ſeu noſtro in criminalibus Locum-

tenente perſonaliter per ſe ipſos, & non per procuratorem, ſeu excuſatorem aliquem comparuiſſe,& præſentaſſe, & ſe à prædictis criminibus,& exceſſibus exculpaſſe. Alioquin &c.

Aliud contra debitores decoct. ſocietatis.

PEtrus Paulus &c. Noueritis quod nuper comparuerunt coram nobis Magnifici Domini N.& N.creditorum A. & A. ſociorum mercatorum in Rom.Cur.olim cambium, ſeu bancum numularium tenentium, & nobis ſicut hactenus notorium eſt apud eoſdem A.& A.& illorum ſocietatem in Vrbe cantautem ſub ipſorum nominibus quam plurimorum curialium Ro.Cur.ſequen.aliarumq; diuerſarum perſonarum,quamplures magnæ quantitatis pecuniarum,& ſummæ erant depoſitæ, ac in cuſtodiam, & commendam datæ,ſocietatem prædictam viam fidelitatis egreſſi reprobos ſe geſſerunt,ac domum declinauerunt pecunias prædictas apud eos depoſitas clandeſtine ſibi appropriarunt, ac ſuis creditoribus furtiue ſubtraxerunt propter quod creditores ipſi ſic fraudari volentes ſi non in totum, ſaltim in aliqua parte eorum indemnitati prouidere per exactionem certarum pecuniarum eidem fallitæ ſocietati debitarum ad effectum illas penes depoſitarium à dictis creditoribus deputatum deponendi, illaſq; creditoribus ipſis iuxta qualitatem, & quantitatem vniuſcuiuſq; eorum crediti pro rata equis portionibus,vel aliter prout iuris fuerit ſoluendi, & diſtribuendi. Ideo pro eorum parte de opportuno remedio inſtanter requiſiti. Diſcretioni veſtræ committimus,&c.quatenus ſtatim viſis præſentibus ſub 500.ducat.auri Cameræ pijs locis arbitrio noſtro applican.ac mandati exequutini,& in iuris ſubſidium excommunicationis,alijſq; &c.pœnis moneatis,&c.omnes et quoſcunque dictos fallitæ ſocietatis debitores cuiuſcunq; dignitatis, et conditionis exiſtant in exequutione præſentium nominan. et cognominan.quatenus infra ſex, etc. ſub eiſdem cenſuris, et pœnis debeant, et quilibet ipſorum, prout ad eos, et eorum quemlibet ſpectat, et pertinet, debeat omnem, et quamcunque pecuniarum ſummam, ac rerum, et quorumuis bonorum quantitates, et qualitates penes eos exiſten.et per eos, et quemlibet ipſorum, tam coniunctim, quam diuiſim eidem fallitæ ſocietati quauis de cauſa, et occaſione debit.in quibus tam per eorum litteras, quam libros, ac alias quomodolibet, et qualitercunque apparuerint debitores eiſdem dd. deputatis realiter, et cum effectu perſoluiſſe, et exburſaſſe, ac reſpectiue tradidiſſe, et conſignaſſe, vna cum omnibus, et ſingulis damnis expenſis, et intereſſe paſſis, et pa-

patiendis ob non ſolutionem, et ſatisfactionem dictarum pecuniarum, et bonorum ſuis loco, et tempore liquidan. præſentibuſque noſtris litteris monitorialibus in omnibus, et per omnia paruiſſe, deque paritione, etc. cum termino decem dierum ad comparendum, alioquin, etc.

Aliud pro marito contra vxorem de redeundo ad ipſum ab A. C. vel alio quocunque Iudice competen. obtinendo.

PEtrus Paulus, etc. vniuerſis, etc. Noueritis nuper fuiſſe coram nobis comparitum pro parte D.N. et expoſitum, quod licet cum d. Berta decimum annum complente ſponſalia iuxta ritum Sanctæ Matris Eccleſiæ, et Sacroſancti Concilij Tridentini formam contraxerit, & poſtmodum ipſa Berta ſecum per duos annos, & amplius cohabitauerint eamq; carnaliter cognouerit nuperrime vero nulla præcedente legitima cauſa, ſed ſolius voluntatis arbitrio ſecum habitare, et tum vxoria affectione tractare, vel obſequia ad quæ vxor marito exhibere tenetur recuſat. Quare pro eius parte de opportuno remedio requiſiti diſcretioni veſtrę, etc. moneatis eadem d. Berta quatenus infra ſex, etc. ſub 500. ducat. etc. auri Cameræ pijs locis arbitrio noſtro applican. ac mandati exequutiui, et in iuris ſubſidium excommunicationis alijſq; etc. pœnis debeat ad ipſum inſtantem redire ipſumque vxoris affectione pertractare, ac debitam obedientiam ſibi ad inuicem, et vic iſſim præſentiſſe, ac debitum reddere coniugale aliaſque, et alia facere ad quæ in diſpoſitione Sacrorum Canonum, et Sacri Concilij Tridentini tenetur, et obligata exiſtit, ac præſentibus noſtris litteris monitorialibus in omnibus, et per omnia paruiſſe deque illorum paritione, etc. et præmiſſa prædictus inſtans fieri petit præmiſſo, et alio quocunque iuris remedio inſtanti proficuo ex tam deductis, quam alijs ſuis loco, et tempore deducendis, et alias omni meliori modo, etc. Alioquin, etc.

Aliud de dote reſtituenda matrimonio non ſequuto.

PEtrus Paulus, etc. vniuerſis, etc. Noueritis nuper fuiſſe coram nobis comparitum pro parte D. Bertæ, et expoſitum, quod cum olim inter ipſam opponentem, et N. fuiſſe de facto contractum matrimonium, et eundem N. recepiſſe in dotem, et ex cauſa dotis, contemplatione dicti matrimonij de facto contracti, ſummam ſcut. 500. monet. quod quidem matrimonium, quia repertum eſt non fuiſſe legitimum, et ideo Eccleſiæ iudicio ſeparatum,

ratum. Quare pro eiuſdem d. Bertæ parte de opportuno iuris remedio inſtanter requiſiti. Diſcretioni veſtræ, etc. moneatis eundē D.N. exaduerſo principalem quatenus infra ſex, etc. ſub 500. ducat. etc. auri Cameræ, etc. ac mandati exequutiui, et in iuris ſubſidium excommunicationis aliiſque, etc. pœnis debeat dictam ſummam ſcutorum 500. ei ſolutum occaſione dotis dicti matrimonij, et parentelæ de facto contractum, vna cum omnibus fructibus, damniſq; expenſis, et intereſſe per eandem Bertam paſſis, et patiendis, et in proceſſu cauſæ liquidan. eidem inſtanti, ſiue eius legitimo procuratori realiter, et cum effectu reſtituiſſe, et perſoluiſſe, ac de eis debitam ſatisfactionem impendiſſe, ac præſentibus noſtris litteris monitorialibus in omnibus et per omnia paruiſſe, et de illarum paritione. Nos infra terminum infraſcriptum certificaſſe. Alioquin, etc. In quorum fidem, etc. Datum etc.

Aliud de deſiſten. à moleſtijs ſuper ſolutione penſionis, & illorum reduction.

PEtrus Paulus, etc. Vniuerſis, etc. Noueritis nuper fuiſſe coram nobis comparitum pro parte d. A. et expoſitum, quod cum alias de parrochiali Eccleſia et per obitum d. N. illius vltimi rectoris, et poſſeſſoris, vacan. auctoritate Apoſtolica eidem exponenti prouiſum, ſeu prouideri conceſſum fuerit, et eodem tempore eadem auctoritate Apoſtolica annua penſio 50 ducatorum auri Cameræ d. B. reſeruata fuerit cum ſolito decreto, et conditione in litteris prætenſæ reſeruationis penſionis, modo tamen ſcilicet remaneant centum pro rectore, fructuſque redditus, et prouentus dictæ parrochiali Eccleſiæ ſint adeo tenuos, et vix deductis oneribus, et impenſis aſcendant ad dictam ſummam ſcutorum 100. et conſequenter pro ſolutione dictæ annuę penſionis 50. ducat. vt præfertur reſeruatę ab eodem B. ſaltim licite moleſtari, et inquietari non debuerit, nihilominus præmiſſis non attentis eundem exponentem in, et ſuper integra ſolutione dictę penſionis 50. ducator. moleſtare, et inquietare velle ſe iactat in graue eiuſdem exponentis damnum, et pręiudicium, cupiatque ab huiuſmodi indebitis moleſtationibus, et iactationibus iure medio eximi, et liberari, et ſeu ſaltim dictam annuam penſionem 50. ducat. ad minorem ſummam reduci. Ideo pro eius parte de opportuno remedio requiſiti diſcretioni veſtrę, etc. moneatis, etc. dictum B. exaduerſo principalem quatenus infra ſex, etc. ſub 500. ducator. etc. pœnis debeat à quibuſcunque iactationibus,

bus moleſtationibus, vexationibus, & impedimentis ipſi A. præmiſſorum cauſa illatis, & inferri comminatis, modo tamen dictæ moleſtiæ in partibus iudicialiter latæ non fuerint, realiter, & cum effectu deſtitiſſe, & ceſſaſſe, ipſumq; A. pacificum, & quietum dictis iactationibus, moleſtationibus, et impedimentis remotis dimiſiſſe; attento quod fuit pro eiuſdem exponentis parte coram Nobis cõparitum, & allegatum prædictam penſionem aduerſarij fuiſſe, & eſſe nullam, & exceſſiuam, ac nulliter indebite, ac ſubreptitie, & obreptitie obtentam, & reſeruatam, & tam ex præmiſſis, quam alio quocunque capite in corpore iuris clauſo coram Nobis deducen. annulland. & reuocand. ſeu ſaltim ad minorem ſummam reducendam, & propterea interim iure moleſtari non potuiſſe, neque poſſe. Alioquin etc. cum termino decem dierum ad comparendum, etc. Datum etc.

Aliud ad perſonaliter comparendum contra inſordeſcentem in cenſuris.

PEtrus Paulus, &c. Vniuerſis, &c. Significauit Nobis graui cũ quærela, & non ſine animi noſtri moleſtia Ill. et Excellent. D. Pompeius Molella, I.V.D. Sanctiſſimi Domini Noſtri Papæ, & Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ procurat. Fiſcalis A. à Nobis, et curia noſtra ad Magnifici D.N. tanquam illius creditoris inſtantiam ob non ſolutionem ſummæ ſcutor. 500. auri in auro per eundem A. eidem B. debitorum vigore obligationis Cameralis excommunicatum fuiſſe, et tanquam talem declaratum, ac publice euitatum, et iã per annum, et vltra de excommunicatione non curaſſe in maximũ animæ ſuæ præiudicium, ac Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, et illius authoritatis leſionem ac iuriſdictionis noſtræ vilipendium, et contemptum, et corde, et animo induratum per dictum tempus prædictas cenſuras ſuſtinuiſſe, & adhuc ſuſtinere, ita vt contra eum vehemens, ac violentia præſumptio oriatur de crimine hæreſis, ſintque tranſgreſſores taliter coercendi, quod eorum pœna alijs cedat in exemplum; Quare pro eiuſdem d. procuratoris Fiſcalis parte pro debito ſui officij opportune requiſiti conſtito prius nobis de prædictarum cenſurarum fulminatione, ac de illarum intimatione eidem A. de mandato noſtro perſonaliter facta, et exequuta, et coram nobis iudicialiter reproducta, ac per depoſitionem nonnullorum teſtium de mandato noſtro examinatorum præmiſſa à veritate non diſcrepari. Diſcretioni veſtræ, etc. moneatis eundem A. quatenus infra, etc. ſub mille ducat. auri Cameræ arbitrio noſtro applican. et pro illis mandati exequutiui, et in iuris

iuris ſubſidium excommunicationis, priuationis omnium, et quorumcunque beneficiorum officiorum, ac bonorum, quæ ipſe obtinet, ac inhabilitatis ad illa in futurum obtinẽda triennium, ac perpetuæ notæ infamiæ, alijſq; cenſuris, et pœnis in Sacrorum Canonum diſpoſitionibus expreſſis, ac alijs arbitrio noſtro augen. et moderan. pœnis debeat hic in Rom. Cur. coram nobis, ſeu noſtro in criminalibus Locumtenente perſonaliter per ſe ipſum, et non per procuratorem, ſeu excuſatorem aliquem comparuiſſe, et ſe præſentaſſe, ac de huiuſmodi hæreſis ſuſpitione ſe ſufficienter expurgaſſe alias videndum eum per Nos, ſeu noſtrum Locumtenentem prædictum, tanquam de fide ſuſpectum condemnari, aliaſque, et alia fieri, et exequi mandari in præmiſſis, et circa ea neceſſaria, et opportuna, vel cauſam ſi quam habeat rationabilem quare præmiſſa fieri non debeant allegandum. Alioquin lapſo dicto citationis termino contra ipſum A. ad incurſum dictarum cenſurarum, et pœnarum, et ad omnes, et ſingulos alios actus, et terminos neceſſarios, et opportunos, vſque ad diffiuitiuam ſententiam incluſiue procedemus, ſeu dictus Locumtenens noſter procedet iuſtitia mediante eius abſentia, ſeu contumacia minime obſiſtente. In quorum fidem, etc. Datum Romæ, etc.

Plura alia monitoria in Curia.

Monitorium pro petitione hæreditatis delata ab inteſtato.

DE mandato, etc. et ad inſtantiam N. aſſerentis, quod nuper ſeu alias q. B. diem vitæ ſuæ clauſit, nullo ab eo condito teſtamento, nulliſque ex eo ſuperſtitibus liberis, neque alia perſona proximiori in gradu ipſi B. quam ſit dictus N. et conſequenter hæreditas, et bona dicti q. B. fuerunt, et ſunt ab inteſtato deuoluta ad ipſum, et ad eum iure proximitatis, et tanquam proximiorem pleno iure ſpectauerunt, et pertinuerunt, et hodie ad ipſum ſpectant, et pertinent; quam hæreditatem dictus N. adiuit, et adit. ex cauſa prædicta. Ideo tenore præſentium moneatur T. tanquam detentor, et indebitus poſſeſſor dictæ hæreditatis, et bonorum exaduerſo principalis quatenus infra triduum proximum, ſub etc. pœnis debeat realem, actualem, et corporalem poſſeſſionem dictę hæreditatis, et bonorum illius, iuriumque membrorum, et pertinentiarum, ac illi annexorum, quorumcunque libere, ac realiter, et cum effectu dimiſiſſe, tradidiſſe, et relaxaſſe, necnon de omnibus, et ſingulis fructibus, redditibus,

Digitized by Google

bus,et prouentibus per ipſum T. ex dicta hæreditate, et donis indebite perceptis, & in futurum percipiendis, vſque in diem dimiſſionis, et relaxationis dictorum bonorum eidem inſtanti integraliter ſatisfeciſſe, et debitam de illis ſatisfactionem impendiſſe,et impendere,attento quod fuit ex parte dicti inſtantis comparitum,et allegatum,tam ex præmiſſo,quam alio quocunque capite dictam hæreditatem ad eum legitime ſpectare,et pertinere,et propterea eam ſibi reſtituendam fore, et eſſe, vna cum dictis fructibus non ſolum præmiſſo,ſed etiam omni alio meliori modo, etc.ſaluo iure, etc.et ſi ſenſerit ſe,etc.compareat, etc.alioquin, etc.

Et quatenus dictus T. ſit minor compareat coram eodem A. C. ſiue eius in ciuilibus Locumtenente,ad petendum ſibi prouideri de idoneo curatore,qui defenſioni ipſius,et dictæ cauſæ aſſiſtat, aliaq; neceſſaria,et opportuna faciat, et exerceat ſuper cauſæ huiuſmodi proſequutione,alioquin videndum, et audiendum ſibi eundem curatorem per Iudicem deputari ad hanc litem, et cauſam proſequen.et defenden.aliaſque,et alia fieri, prout iuſtum fuerit, et ordo dictauerit ration.

Aliud in actione confeſſoria,pro ſeruitutibus.

DE mandato,etc.et ad inſtantiam d.A. principalis aſſerentis, quod iam longiſſimo tempore retroacto ipſe habuit, tenuit, et poſſedit,et hodie habet, tenet, et poſſidet pro ſua, et tanquam ſuam domum poſitam in Ciuitate Corneti,cui ab vna parte,etc. et ad ipſum A.pleno iure ſpectan. et pertinen.cui quidem domui fuit debita, et hodie debetur à domo B. ibi contigua ſeruitus tigni immittendi,ac ſtillicidij recipiendi à domo ipſius A.ac in domum, et per domum ipſius B Rurſumque idem D.A.exponit,quod iam longiſſimo tempore tenuit,et poſſedit, et etiam hodie tenet, et poſſidet quoddam molendinum in loco,etc. ſituatum in,et ſuper fundo, et proprio terreno ipſius A.cui coheret, etc.ad quod ipſe A. longo tempore elapſo duxit quandam rugiam aquæ per quandam petiã prati dicti B.poſitam ſuper territorio dicti loci, cui cohæret,etc.ſciente,et patiente dicto B.et eius prædeceſſoribus per quam petiã prati debetur, ac debita fuit, et eſt ſeruitus Aqueductus ipſi molendino, et ad ipſum molendinum ex cauſis legitimis. Amplius idẽ A.aſſerit,quod ex cauſis legitimis,et maxime ex conceſſionibus,et priuilegijs Apoſtolicis habuit,et habet, ac habere conſueuit plenam, et omnimodam iuriſdictionem in loco, etc. et in ipſius iuriſdictione, ac ſingularum prædictarum ſeruitutum poſſeſſione,

vel

vel quaſi fuit,& ſtetit ipſe A.tam per ſe,quam per eius prædeceſſores ſpatio decem, viginti,triginta,quadraginta,quinquaginta,centum annorum, & pluribus ſic, quod in contrarium memoria initij eius aliqualiter non exiſtit ſciente,& patiente dicto B.& eius anteceſſoribus ſubinde aſſerit idem inſtantis,quod prædictus B.ipſum à certo tempore citra maxime ab anno proxime præterito, ac præſenti,et per totum dictum tempus turbauit, inquietauit, & moleſtauit,ac turbat, inquietat, & moleſtat eundem A.in dicta ſua quaſi poſſeſſione iuriſdictionis, & ſeruitutum ac iurium ſuorum prædictorum indebite,& iniuſte, ac de facto non patiendo, nec prætermittendo ipſum A.vti,& frui modo debito prædictis ſeruitutibus,& iuribus ad ipſum pleno iure ſpectan.& pertinen.ac ſolitis, & conſuetis.Ideo tenore præſentium moneatur idem B.exaduerſo principalis quatenus infra triduum proximum, ſub etc. debeat à prædictis moleſtationibus, & inquietationibus eidem d. inſtanti ſuper dicta ſeruitute Aqueductus ſeu rugiæ ducendæ ad d.molendinum,necnon ſeruitute dicti Tigni immittendi, ac ſtillicidij recipiendi, iuriſdictioneque ſua in dicto loco ſuperius expreſſa deſtitiſſe, ceſſaſſe, & ſe penitus abſtinuiſſe, ac permiſiſſe, & permittere, quod dictus d. A. vtatur, fruatur, & gaudeat prædictis ſeruitutibus iuribus, & iuriſdictionibus debitis, & conſuetis modis præteritis, cum idem inſtans intendat declarari facere, prout petit ſeruitutem aqueductus,ſeu rugiæ ducendæ aquæ ad ipſum molendinum, necnon ſeruitutem dicti tigni immittendi, & ſtillicidij recipiendi, iuriſdictionemque dicti loci, &c.ad eum ſpectaſſe,& pertinuiſſe, ac ſpectare, & pertinere, deberique, & debita eſſe prædicto molendino, ac domui, ac licuiſſe, et licere dicto A.ex ſua domo in domum dicti, licet immittere tigna,et ſtillicidia quæcunque, & exercere omnimodam iuriſdictionem in dicto loco, &c.inter homines ibi habitantes libere,& abſque aliqua contradictionem, tam ex præmiſſis quam alijs ſuis loco,& tempore deducendis, & non ſolum præmiſſo, ſed etiam omni alio meliori modo &c. & ſi ſenſerit ſe, &c. compareat alioquin &c.

Aliud in actione negatoria.

DE mandato,&c.et ad inſtantiam D.A.ac Communis, et hominum villæ C. aſſerens idem A. quod iam longiſſimo tempore, tam per ſe, quam per eius anteceſſores tenuit, et poſſedit pro ſua,et tanquam ſuam domum vnam poſitam etc. quam domũ I.ex quadam eius domo poſita etc. infixit, ſeu impoſuit trabem vnam,

vnā ſeu ſignum vnum præter, et contra voluntatē ſcientiam, et patientiam ipſius A. et hodie infixum, et impoſitum habet, et tenet indebitè, et iniuſte. Amplius dicit idem A. quod prædictus I. deriuare, ſeu decurrere fecit aquam per quandam petiam prati dicti A. poſitum etc. ad quoddam molendinum dicti I. poſitum, etc. Rurſumque idem I. prætenden. habere iuriſdictionem in Villa C. et in homines ibi commorantes, et habitantes nititur exercere, et de facto exercuit, et exercere iuriſdictionem, tam in ciuilibus, quam in criminalibus cauſis, tamen rei veritate inſpecta ad ipſum I. nulla iuriſdictio pertineat, neque pertinet in villa prædicta, ſed ad vniuerſitatem, et homines eiuſdem villæ, etiam quo ad omnimodam iuriſdictionem, ac merum, et miſtum imperium. Ideo moneatur idem I. quatenus etc. debeat, ceſſaſſe à prædictis ſeruitute domus aqueducto, et prætenſa iuriſdictione tanquam liberis, et exemptis ab eis cum inhibitione, ne ſub eiſdem cenſuris, et pœnis audeat, ſeu præſumat, quouis prætextu illis vtatur, neq; in eis quoquomodo ſe ingerat, vel intromittat, ſaluo iure etc. et ſi ſenſerit ſe, etc. compareat, etc. Alioquin etc.

Aliud pro reſciſſione contractus læſiui.

DE mandato, &c. et ad inſtan. A. moneatur B. vti indebitus detentor, et poſſeſſor domus, quæ fuit ipſius inſtantis poſitæ, &c. iuxta, etc. exaduerſo principalis, quatenus infra triduum proximum ſub &c. debeat dictam domum, alias per inſtantem, ſeu alium eius nomine ſibi venditam, illiuſque realem, actualem, et corporalem poſſeſſionem, vna cum iuribus, et pertinentijs ſuis quibuſcunque realiter, et cum effectu illi reſtituiſſe, cum idem inſtans offerat ſe paratum pretium ab eo receptum realiter, et cum effectu illi reſtituere, attento quod pro parte inſtantis fuit comparitum, et allegatum prædictam domum, tam tempore illius venditionis, et celebrati contractus, ac etiam ante, et poſt fuiſſe, et eſſe maioris pretij, et æſtimationis, et inſtantem tanquam læſum, et deceptum, aut errore ductum minori, et viliori pretio vendidiſſe, et in venditione illius ſe deceptum fuiſſe vltra dimidiam iuſti pretij, et propterea tam ex remedio l. 2. de reſcind. vendit. quam ex alio quocunque iuris, et ſtatutorum remedio in actis, et proceſſu cauſæ deducen. venditionem prædictam reſcinden. fore. et eſſe, et ideo ſi ſenſerit ſe, etc. compareat, etc. alioquin, etc.

Et

Digitized by Google

Et quatenus bona vendita mobilia ſint, dicatur ſcilicet illa reſtituiſſe ſi extant, ſin autem iuſtum illorum pretium iuxta æſtimationem peritorum inſtanti debite, ac realiter,& cum effectu ſupple uiſſe, ac perſoluiſſe, & reliqua vt ſupra ſingula ſingulis congrue referendo, ac debite adaptando.

Aliud pro ſubminiſtratione alimentorum.

DE mandato, &c.ad inſtantiam d.A. filij magnifici, & nob.N. qui ex debito paternæ pietatis tenetur inſtantem, tanquam eius filium legitimum, ac naturalem natum ex legitimo matrimonio ex q.Domina B.& ipſo d.N.coniugibus alimentare, præſertim quia ipſe A.cum omnibus,quibus decuit, honore, reuerentia, ac obedientia, & prout bonum decet filiumfam. erga parentes ſuos ſe geſſerit,neque aliquod ſcelus commiſerit, ita vt licite reputari valeat indignus patria poteſtate, nihilominus ſicut eadem expoſitio ſubiungebat dictus N.eiuſdem inſtantis pater præter omne iuris,ac æquitatis debitum debita alimenta denegare auſus fuit, ac de præſenti denegat in maximum eiuſdem inſtantis damnum,ac præiudicium, & eius vitæ periculum. Ideo tenore præſentium moneatur idem N.exaduerſo principalis, quatenus infra triduum prox. ſub &c.debeat eidem inſt.congrua,ac conuenientia alimenta, tam pro præſentis,quam futuris temporibus iudicis arbitrio taxan.realiter ac cum effectu ſubminiſtraſſe,ac perſoluiſſe, aliaq; feciſſe ad quæ ex diſpoſitione vtriuſq; iuris facere obligatus exiſtit, & ſi ſenſerit ſe, &c.compareat, &c. alioquin, &c.

Aliud pro redditione adminiſtrationis tutelæ.

DE mandato, &c.& ad inſtan.A.principalis moneatur d.N.tutor,ac pro tempore curator,qui fuit prædicti inſtantis ex teſtamento paterno deputatus exaduerſo principalis,quatenus infra triduum prox.ſub,&c.debeat eidem inſtanti plenam, ac debitam rationem, & calculum tutelæ, ac curæ ipſius inſtantis, ac adminiſtrationis quorumcunque rerum, ac bonorum in eius paterna hæreditate relictorum, & in inuentario illorum per eum confecto deſcriptorum à die ſuſceptæ tutelæ huc vſque ad eum peruentorum, vna cum omnibus, & ſingulis fructibus, reddit, ac prouentibus ex eis perceptis realiter,& cum effectu reddidiſſe; necnon omnia,ac ſingula bona in d.inuentario deſcripta, ac inſtrumenta,ſcripturas,libros,& computa quæcunque penes eum exiſtentia ad dictum D.A.inſtantem, vtcunq; pertinentia exhibuiſſe, ac cum effectu reſtituiſſe, ac conſignaſſe, ac omne id, & totum, in quo occaſione dictæ adminiſtrationis tutelæ, ac curæ eſt debitor

perſoluiſſe,ac debitam ſatisfactionem impendiſſe ac ſi ſenſerit ſe, &c.compareat, &c. alioquin,&c.

Aliud pro obſeruantia pactorum.

DE mandato,&c.ac ad inſtantiam D. P.aſſerentis,quod nuper, ſeu alias vertentib.varijs,& diuerſis diſcordijs,& controuerſijs inter ipſum inſtantem, & B. & ſuperinde calculatis ac factis inuicem,ac plene diſcuſſis rationib.datorum,& receptorum hinc inde tandem interuenientib. ad hoc amicis communib. deuenerunt ad conuentiones pacta,ac tranſactionem ſolemni ſtipulatione iure iurando firmatas ſuis loco,& tempore apud acta notarij cauſæ exhib. & produc. Tenore præſentium moneatur idem B. quatenus debeat dictas cõuentiones tranſactionem,ac pacta, vt ſupra inter eos fact. realiter,& cum effectu adimpleuiſſe, et obſeruaſſe,illaq;ad vnguem in omnibus & per omnia debite exequutioni demandaſſe, aliaſque, ac alia feciſſe, & adimpleuiſſe ad quæ ex illorum tenore tenetur, & obligatus exiſtit,vna cum omnib.damnis expenſis, & intereſſe paſſis,& patiendis culpa,& facto ipſius B.non adimplentis,& ideo ſi ſenſerit ſe,&c.compareat,&c.alioquin,&c.

Aliud pro reſtitutione pecuniariam cum arreſto.

DE mandato, &c. et ad inſtan. A. principalis moneatur D.N. exaduerſo principalis quatenus infra triduum proximum ſub etc.debeat eidem inſtanti de ſumma ſcutorum centum monetæ,in quib.ei tenetur pro totidem hic in Romana Curia mutuatis gratis, et amore realiter,ac cum effectu ſatisfeciſſe, et interim ſub ſimili pœna arreſtetur idem ne à Rom:Cur:recedat donec dicto A.de huiuſmodi pecunijs integraliter ſatis fecerit, aut cum eo concordauerit,vel idoneæ cauerit de ſtando iuri,et iudicatum ſoluen.coram eodem A.C.vel alio quocunq; Iudice,et in quacunque inſtantia, et ſi ſenſerit, etc.

Aliud in actione iniurarum.

DE mandato, etc. ac ad inſtantiam D. A. quærelanter exponentes, quod licet ipſe A. per triginta annos, et vltra fuerit Romanæ Curiæ curialis, et mea, coram diuerſis Sacri Palatij Apoſtolici cauſarum Auditoribus, Prothonotarijs Apoſtolocis, et eiuſdem Ro. Cu: prælatis, et per tempora quam plurima vti publicus notarius, et ſcriba à tempore, quo ad annos diſcretionis perũenit citra iacturam loquen. fuerit, et ſit bonæ famæ laudabilis vitæ, et honeſtæ conuerſationis, et ſe à dictis temporibus, ac per

per ipſa tempora in quantum permittit humana fragilitas ab illicitis,& inhoneſtis rebus præſertim furto,& ſubtractione alienarum rerum ſe abſtinuit; nihilominus quidam N. de præſenti anno, ac die etc.menſis, &c. in præſentia plurimorum fidedignorum teſtium ipſum exponentem publice alta,& intelligibili voce furem appellauit,ac nominauit,et alia iniurioſa,ac contumelioſa verba aduerſus eum protulit, ac talem ipſum denotauit in honoris:ac ſtatus ſui & eius famæ demigrationem,ac maximam iacturam, et detrimentum quas iniurias ad animum ſuum reuocauit, illaſq; æſtimauit et æſtimat vſque ad ſummam ſcut.mille,quę potius ex eius propriis bonis amittere voluiſſet,quam tales iniurias ſubſtinere. Quare tenore præſentium moneatur idem A. exaduerſo principalis quatenus infra triduum proximum ſub etc. pœnis debeat eidem A. de dicta ſumma ſcut. mille ad tantundem pro dictis iniuriis paſſis æſtimat. realiter,ac cum effectu ſatifeciſſe,ac debitam de illis ſatisfactionem impendiſſe, ac impendere,et ſi ſenſerit ſe, etc.compareat,etc. alioquin, etc.

Si autem iniuria fuerit illata,et verbis,ac factis cum ſanguinis effuſione, ſeu membri mutilatione poteris monitorium formare ſub ſimili præſcripta formula mutandis mutatis, ſingula ſingulis congrue referendo,ac debite adaptando.

Aliud de eximendo à fideiuſſione.

DE mandato, &c. ac ad inſtantiam Magnific. D. A. qui vt aſſeruit iam ſunt octo anni effluxi, ad inſtantiam, ac preces d. B. fideiuſſit, et interceſſit,ac vti principalis principaliter, ac inſolidum acceſſit, et ſe obligauit inſtrumento impoſitionis annui cenſus ſcut. 40. mon. alias per dictum B. in, et ſuper quodam eius caſali poſito, etc. impoſiti, ac venditi ad fauorem d. N. pro pretio ſcut.500 ſimilium,tam pro euictione, quam cenſus ſolutione à qua fideiuſſione cum indemnem penitus,ac ſine damno releuare,et conſeruare promiſit, ac infra dictum tempus, et tempora præfatus d. A. non ſemel, vt aſſeruit à creditore prædicti cenſus pro illius ſolutione moleſtatus fuit, interſitque eiuſdem d.inſtantis à dicta eius fideiuſſione iure medio eximi, ac liberari, vel ſaltim idoneam conſeruatoriam cautionem ab eodem B. pro ſui, ac ſuorum indemnitati obtinere, ideo moneatur idem d. B. extra principalis quatenus infra triduum prox.ſub 1000. duc. etc.pœnis debeat ab eadem fideiuſſione, vt præfertur facta penitus, et omnino,ac realiter, et cum effectu exemiſſe, ac liberaſſe, vel ſaltim conſeruatoriam idoneam cautionem de releuando eum indemnem ab eadem fideiuſſione, vt ſupra facta,et moleſtiis illius occaſione illatis,ac inferen-

dis in futurum cum non intendat idem inſtans vlterius ſtare in dicta fideiuſſione,& tam ex præmiſſis, quam alio quocunque capite eidem proficue ſuper præmiſſis opportune prouideri,ac ideo ſi ſenſerit ſe,&c.compareat, &c. alioquin &c.

Aliud in actione reali.

DE mandato Illuſtriſſ. ac Reuerendiſſ. D. curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ Auditoris,ſiue eius R. P. D. in ciuilib. Locumtenen.ad inſtan.D.A.ad quem,vt aſſeritur pleno iure dominij, vel quaſi,ac iuſto,& legitimo titulo ſpectauit, & pertinuit, ac ſpectat,& pertinet petia terrarum laboratiuarum ſalmarum, 50.in loco nuncupato *il pian di San Mattheo* Territorij Cornetani iuxta bona ab vno,&c.& alios ſuos notiſſimos fines in proceſſu cauſę, & cauſarum huiuſmodi latius ſpecifican.quas terras d.B.licet indebite,ac iniuſte tenet, & poſſidet, tenore præſentium moneatur idem B.quatenus infra triduum proximum, ſub 500. duc. auri Cameræ pijs locis arbitrio Domini applican.ac mandati exequutiui, & in iuris ſubſidium excommunicationis,alijſq; &c.pœnis debeat dictas terras, ac illarum poſſeſſionem, vna cum iuribus, ac pertinentijs ſuis,quibuſcunque eidem d.A.libere dimiſiſſe, ac reſtituiſſe, vna cũ omnibus,ac ſingulis fructibus,redditibus, & prouentibus per eundem B.a die illarum detention.indebite percept.ac percipien.in futurum,vſque in diem illarum dimiſſion.ac relaxation.ſi extant, ſin autem de illorum vero valore,ac pretio,ad rationem quantiplurimi,vna cum omnibus damnis,expenſis,ac intereſſe,paſſis,& factis, ac patien.& facien.ſuis loco,ac tempore, in proceſſu præſentis cauſæ liquidan.ac præmiſſa pro parte dicti inſtan. fieri petitur ſummarie, &c.deducen.in præſenti iudicio omne ius ſibi in præmiſſis competens, ac competiturum vndecunque,quomodocunque,ac qualitercunq; ſaluo iure minuendi, addendi, mutandi, ac corrigendi, etiam vigore cuiuſuis alterius petitionis, quandocunque fiendæ, non ſe aſtringen.propterea ad proban. niſi ſolum ea omnia, ac ſingula,quæ ſibi ſufficiant ad victoriam ſuæ cauſæ, omni meliori modo,&c.& ſi ſenſerit ſe,&c.compareat,&c.alioquin,&c.

Aliud in actione hypothecaria in bonis debitoris.

DE mandato, &c. & ad inſtan.d.R.creditoris d.N.in ſumma ſcut.500.per eundem N.eidem inſtan. debitorum vigore publici inſtrum.manu publici not.rogati,ac ſtipulati, tenore præſentium moneatur,idem d.N.exaduerſo princip.quatenus infra triduũ prox.ſub mille duc.&c. debeat domum ipſius N.poſita,&c.quam d. N.tam tẽpore factæ d.obligat.quã ante,ac poſt tenuit,& poſſedit,&

nunc

nunc tenet,& poſſidet pro ſua, & tanquam ſuam, illiuſque realem, actualem,& corporalem poſſeſſionem, iuriumq; & pertinentiarum illius quorumcunq;dicto inſtanti dimiſiſſe,& relaxaſſe, attēto quod fuit ex parte d. inſtan. dictam domum fuiſſe ſibi iure pignoris obligatam, & hypothecatam, & cauſa ſupradicta,& eam propterea,illiuſq;poſſeſſionem licite ſibi concedi debuerit, vna cum penſionib. decurſis, & decurrendis, & prædicta fieri non ſolum præmiſſo, ſed omni alio meliori modo,&c.& ſi ſenſerit, &c. compareat, &c.alioquin, &c.

Aliud pro traditione domus donata.

DE mandato, &c.et ad inſtan.D.A.tenore præſentium moneatur d.B.exaduerſo principalis quatenus infra triduum proximum,&c. debeat domum poſitam,&c.illiuſq;poſſeſſionem,ac iuriũ, membrorum,& pertinentiarum ſuarum quorumcunq;alias per eundem B.eidem inſtanti vigore donationis pure, mere, & ſolemniter ac irreuocabiliter factæ conceſſæ apparente, vt dicitur publico inſtrumento donationis,manu pulici notarij rogato,& ſtipulato ſuis loco,& tempore exhiben.& producen.realiter, & cum effectu liberam, & expeditam tradidiſſe, & conſignaſſe,vna cum omnib.ac ſingulis fructib. ex eadem domo à die factæ donationis, indebite perceptis, & qui percipi potuerunt ac percipiendis, vſq; in diem illius dimiſſionis,& relaxationis in proceſſu cauſæ,& cauſarum huiuſmodi,ſuis loco,& tempore liquid.&c.& ſi ſenſerit ſe,&c.compareat &c. alioquin &c.

Aliud pro reſtitutione rei locatæ,ac ficti ſolutione.

DE mandato, etc. ad inſtan. D. A. aſſerentis, quod cum iam ſunt decem anni elapſi inueſtiuerit d. B. de domo vna poſita, &c. pro annuo canone, ſeu reſponſione, ac fictu ſcut. decem monetæ ſoluen. annuatim in feſto Natiuitatis D. N. Ieſu Chriſti, prout conſtare dicitur in inſtrumento illius inueſtituræ manu publici notarij rogato, ac ſtipulato, quam domum prædictus B. à d. tempore citra tenuit, & poſſedit, & ſpatio duorum annorum debitum canonē ſoluerit,& ab inde citra in illius ſolutione defecerit,ac vlterius ipſam domum propria auctoritate irrequiſito d. inſtanti tanquam directo domino,& proprietario,d.C.alienauerit contra d. inſtrumenti illius inueſtituræ formam, ac tenorem. Ideo tenore præſentium moneantur, tam dictus B. quam etiam idem C. indebitus poſſeſſor domus prædictæ, quatenus infra triduum prox. ſub etc.dictam domũ,quæ ex cauſis prædictis fuit deuoluta, ac vtile dominium cum proprietate recōſolidata liberam,ac expeditam eidem inſtanti dimiſiſſe, relaxaſſe,& reſtituiſſe,ac ab illius vlteriori de-

Digitized by Google

detentatione ceſſaſſe, & ſe abſtinuiſſe, nec non de omnibus,& ſingulis fructibus, redditibus, prouentibus, ac pen. ex ea indebite perceptis, & qui percipi potuerunt, & in futurum ab illius occupation. vſque in diem illius dimiſſion. percipien. & in proceſſu cauſæ, & cauſarum huiuſmodi liquidan. integraliter ſatisfeciſſe, & debitam ſolutionem, & ſatisfactionem impendiſſe, & impendere, & ſi ſenſerint ſe, &c. compareant, &c. alioquin, &c.

Aliud pro reſtitutione feudi.

DE mandato, &c. & ad inſtan. A. exponentis, quod de anno 1590. ipſe inueſtiuit d. B. in feudum, ac nomine recti,& nobilis feudi in Caſtro N. cum omnibus iuribus, & pertinentijs, ac iuriſdictionibus dicto Caſtro pertinentibus, prout conſtat publico inſtrumento inueſtituræ manu publici notarij rogato, ac ſtipulato, qui quidem B. dum ageret in humanis vitæ eiuſd. A. inſtantis multipliciter inſidiatus eſt contra debitum fidelitatis iuramentum, & amplius diem ſuum clauſit extremum, nullis relictis, nec ſuperſtitibus ex eo liberis maſculis, legitimis,& naturalibus, quibus de cauſis, & qualibet earum prædictum Caſtrum fuit, & eſt merito inſtan ti apertum, & deuolutum, & propterea C. hæres priuari B. priuatus eſt ſucceſſione dicti feudi. Ideo tenore præſentium moneatur idem C. aduerſo principalis quatenus infra triduum proximum, ſua trium millium ducat. &c. pœnis debeat d. Caſtrum, vt præfertur deuolutum, illiuſq; realem, actualem, & corporalem poſſeſſionem, vna cum omnibus,& ſingulis ſuis iuribus,& iuriſdictionibus,& pertinentijs vniuerſis ad illud ſpectan. & pertinen. liberum,& expeditum eidem d. inſtan. dimiſiſſe,& relaxaſſe, necnon de omnibus,& ſingulis illius fructibus redditibus, & prouentibus, ac emolumentis quibuſcunque ex eo indebite perceptis,& qui percipi potuerunt, & in futurum vſq; ad illius dimiſſionem,& relaxationem percipien. & in proceſſu cauſæ liquidan. integraliter ſatisfeciſſe, et de illis debitam ſatisfactionem impendiſſe, et ſi ſenſerit ſe, etc. compareat, etc. alioquin, etc.

Aliud pro hæreditate, vel re ſingulari diuidenda.

DE mandato, etc. ad inſtantiam d. A. aſſerentis, quod q. D. B. eorum genitor à pluribus menſibus citra deceſſit ſuperſtitibus ſibi etiam hæredibus vniuerſalibus eius fratribus, eiuſq; filijs, qui poſt mortem eorum patris adita per eos hæreditate communiter, et pro indiuiſo tenuerunt, et poſſiderunt, et hodie tenent, et poſſident totam, et vniuerſam hæreditatem prædictam, inſuper dicit idem A. quod B. in ſuo vltimo teſtamento legauit, et reliquit prædictis

ctis fratribus pro æqualibus portionibus domum vnam poſitam, etc.quam domum ijdem fratres pluribus annis poſt mortem dicti B.communiter,ex pro indiuiſo tenuerunt,et poſſiderunt, et hodie tenent,et poſſident, verum quia iure cautum eſt, quod omnis communio parit diſcordiam, et negligi ſolet, quod communiter poſſidetur. Ideo tenore præſentium moneatur idem B. quatenus infra triduum proximum ſub etc.debeat realiter, et cum effectu diuiſionem ſimul cum dicto A.facere rerum,et bonorum primæ hæreditatis, et domus præd. necnon omnium, et ſingulorum fructuum per eundem B.habitum,et perceptum ſi extant, ſin autem de illorum vero pretio, et valore ad rationem quamplurimi, et in futurum percipiendis,et pro parte,et partib. pertinentibus ad eund. inſtan. ex dictis domo,et bonis hæreditarijs ſimul cum damnis,expenſis,et intereſſe paſſis,et factis,ac fiendis,et patiendis per ipſum d. inſtan. etc.et præd.idem inſtans fieri petit præmiſſo, et omni alio meliori modo, etc.deducen.etc.in præſenti iudicio, etc.non aſtringen.etc. ſe, etc. et ſi ſenſerit ſe,etc.compareat,etc.alioquin, etc.

Aliud pro hæreditate delata ex teſtamento.

DE mandato, etc.et ad inſtantiam d. A. hæredis ex teſtamento q. d.B. prout de illius teſtamento apparere dicitur, rogato manu publici notarij ſuis loco, et tempore, in actis, et proceſſu cauſæ exhibendo, et producendo tenore præſentium moneatur D.N.detentor, et indebitus poſſeſſor rerum,et bonorum hæreditatis dicti q. B. exaduerſo principalis quatenus infra triduum proximum ſub etc.pęnis,debeat realem, actualem, et corporalem poſſeſſionem,quorumuis bonorum hæred.d.q.B.quæ dictus B.tempore ſuæ mortis poſſidebat,et quæ nunc detinet, et indebite poſſidet d.N.realiter, et cum effectu vacuam, liberam,et expeditam eidem inſtanti dimiſiſſe, et relaxaſſe, et ab illorum intruſione ceſſaſſe,et abſtinuiſſe,necnon de omnibus,et ſingulis fructibus, redd. et prouen. ex dicta hæreditate, et bonis indebite percept. et in futurum, vſque in diem illorum relaxation.percipien. damniſq; expen. et intereſſe paſſis, et patien. ſuis loco, et tempore liquidan. integraliter ſatisfeciſſe, et de illis eid. inſtan. ſatisfactionem debitam impendiſſe, attento quod fuit ex parte dicti inſtan. comparitum, et allegatum ipſum, tam ex remedio l. fin. de edict. Diu. Adr. tollen. quam ex aliquo alio remedio ei proficuo immitten. fore, et eſſe in poſſeſſionem hæreditatis, et bonorum prædictorum, ipſumque immiſſum manutenendum, et conſeruandum dictum N. tanquam illicitum detentorum à dictis bonis, et illorum poſſeſſio-

Digitized by Google

ne eijcien. expellen. fore, et eſſe, et ſi ſenſerit ſe, etc. compareat, etc. Alioquin etc.

Aliud pro hæreditate ab inteſtato delata vigore interdicti quorum bonorum.

DE mandato, etc. et ad inſtantiam A. hæredis ab inteſtato q. D. B. principalis tenore præſentium moneatur d. N. exaduerſo principalis detentor bonorum hęreditatis d. B. quatenus infra triduum proximum, ſub etc. pœnis, debeat realem, actualem, et corporalem omnium, ac quorumcunq; rerum, et bonorum d. q. B. in eius hæreditate relictorum, et quæ tempore ſui obitus d. B. tenebat, et poſſidebat in proceſſu cauſæ, et cauſarum huiuſmodi ſingulatim exprimen. liberam, et expeditam eidem d. inſtanti relaxaſſe, tradidiſſe, ac dimiſiſſe, vna cum omnibus, et ſingulis fructibus, ex dictis bonis, et hæreditate indebite perceptis, ac in futurum percipien. et in proceſſu cauſæ liquidan. et ab vlteriori illorum intruſione, ac detentatione deſtitiſſe, ceſſaſſe, et ſe abſtinuiſſe, attento quod fuit pro eiuſdem d. inſtan. comparitum, et allegatum dictum q. B. nuper ab hac vita deceſſiſſe ab inteſtato, nullis relictis liberis, ac cum eidem q. B. tanquam proximiorem ſucceſſiſſe, ac ſuccedere, et in vim interdicti quorum bonorum, et alio quocunq; iuris remedio eum immitten. fore, ac eſſe in poſſeſſionem bonorum hæreditatis prædictæ, ipſumq; N. tanquam illicitum, et indebitum detentorum ab illorum poſſeſſione amouen. et eijcien. fore, ac eſſe, et ideo ſi ſenſerit ſe, etc. compareat, etc. alioquin, etc.

Aliud pro rei vindicatione.

DE mandato, etc. ac ad inſtantiam D. A. principalis tenore, præſentium moneatur D. B. exaduerſo principalis, quatenus infra triduum proximum, ſub, etc. pœnis, debeat domum poſitam, etc. quam prædictus B. à pluribus menſib. citra nullo pręceden. etc. legitimo titulo, ac iniuſte, et indebite detinet, et poſſidet, illiuſque realem, actualem, et corporalem poſſeſſionem, iuriumq; et pertinentiarum illius quorumcunque, inſtanti libere dimiſiſſe, relaxaſſe, et reſtituiſſe, vna cum omnibus, et ſingulis fructibus ex ea indebite perceptis, et in futurum, vſque in diem illius dimiſſion. percipien. ſuis loco, et tempore in proceſſu cauſę, et cauſarum huiuſmodi liquidan. attento quod fuit comparitum, et allegatum pro parte d. D. inſtan. etc. dictam domum ad eum pleno iure dominij, vel quaſi, ſpectare, et pertinere, et ab eodem N. tanquam indebito detentore, et poſſeſſore, eam tanquā propriam vin-

vindicare,illamq;ac illius poſſeſſionem,vna cum fructib.rehabere, tam ex remedio iuris vindicatione, quam alio quocunq; remedio iuris ſibi magis proficuo,ac alias omni meliori modo,&c.& ſi ſenſerit ſe,&c.compareat,&c.Alioquin &c.

Aliud in actione noui operis.

DE mandato,etc.et ad inſtantiam A.principalis aſſerẽtis, quod cum N.anno præſenti,& menſe Aprilis proxime præteriti cæpiſſet, ſeu inchoaſſet fieri,ſeu fabricari facere ſuper quodam ipſius A. ſedimine poſito, &c. quendam parietem muri, cauſa ædificandi vnam domum,eidem A.ſentiens ſe ex tali ędificio,ac opere,& conſtructione grauari ipſi N.nouum opus ſolemniter nunciauit,moduloſq;ſeu menſuram, tunc extructi operis aſſumpſit,ſeu aſſumi fecit, prout de his omnib. aſſeritur conſtare per publica documenta ſuis loco,& tempore exhibenda,& producenda apud acta notarij cauſæ huiuſmodi,qua quidem nunciatione,tunc per ipſum N.ſpreta in cõtemptum officij præſidis,prædictus N.in ipſo opere,& ædificio proceſſit,ſeu procedi curauit, & fecit vſq;fere ad dicti operis conſumationem in maximum ipſius inſtantis præiudicium, ideo tenore præſentium moneatur idem exaduerſo principalis, quatenus infra triduum proximum,&c.debeat demoliri facere ſuis proprijs ſumptib. & expenſum totum,& vniuerſum opus,& murum prędictum per dictum N. ac illius ordine, & mandato conſtructum, & ædificatũ poſt denunciationem,& à tempore dictæ denunciationis citra, deq; omnib.damnis,expenſis, & intereſſe per inſtantem præmiſſorum occaſione, paſſis, & patiendis, & in proceſſu cauſæ,ac cauſarum huiuſmodi ſuis loco,& tempore liquid. integraliter ſatisfeciſſe, & debitã ſolutionem impendiſſe,ac impendere,& præmiſſa fieri petit idem A. inſtans,non ſolum præmiſſo,ſed etiam omni alio meliori modo,ſaluo iure &c. & ſi ſenſerit ſe, &c. compareat, &c. alioquin &c.

Aliud pro conſequenda hæreditate ex fideicommiſſo.

DE mandato,&c.ac ad inſtantiam D.A.aſſerentis,quod alias q. P.eius Patruus, ſuum poſtremum condidit teſtamentum, in quo ipſum A. F. & B. omnes fratres æquis portionibus hæredes inſtituit,& eoſdem inuicem ſubſtituit vulgariter,pupillariter,& per fideicommiſſum, ea conditione appoſita, quod ſi quis eorum quandocunque deceſſerit ſine, liberis ex ſuo corpore, & legit. matrim. procreatis, quia tunc ille, vel illi, qui ex eis ſuperuenirent, ipſi

ipſi ſic decedenti ſuccederent, prout ſtrictius in dicto teſtamento contineri dicitur aſſerentis etiam quod ſupradictus B. eius frater, iam trib. annis elapſis deceſſit adita per ipſum hæreditate prędicta, nullis ex eo ſuperſtitib. liberis, & per eund. B. condito teſtamento, in quo Z. ſibi hæredem inſtituit, qui Z. ipſam hæreditatem q. B. adiuit, et apprehendit, & apprehenſam, occupatam obtinuit, & indebite, ac iniuſte detinet aſſerentis, amplius dictus A. quod per mortem B. vt prædicitur ſine liberis defuncti eius hęreditas, & bona, virtute dicti fideicommiſſi, & ſubſtitutionis prædictæ peruenerunt, et deuoluta ſunt ad ipſos A. et F. nunc ſuperſtites æqualib. portionib. Ideo tenore præſentium moneatur dictus Z. exaduerſo principalis, quatenus infra triduum proximum, ſub etc. debeas eid. d. A. realem, actualem, & corporalem poſſeſſionem, quorumcunq; bonorum hæreditatis dicti q. B. tempore ipſe obijt per eum relictum, et poſſeſſorum pro dimidia parte ad eum pertinenti ex dicta hæreditate realiter, & cum effectu dimiſiſſe, ac relaxaſſe, vna cum omnib. ac ſingulis fructib. à die illorum detentation. vſq; in diem illorum relaxation. indebite perceptis, ac percipiendis in proceſſu cauſæ liquidan. ac ſe ab illorum vlteriori intruſione ceſſaſſe, ac abſtinuiſſe cum vigore dicti teſtamenti, ac fideicommiſſi, & ſubſtitution. prædictus A. C. tam ex remedio l. fin. de Edict. Diu. Adr. tollen. ac alio quocunque iuris remedio, in poſſeſſionem bonorum dictæ hæreditatis q. B. fide committend. immittendus venit, ac prædictus z. ab illis, ac illorum poſſeſſione eijciendus, et appellandus præmiſſo, ac omni alio meliori modo deduc. etc. ſaluo iure, &c. ac ſi ſenſerit ſe, &c. compareat, &c. alioquin, etc.

Aliud ſimile pro fideicommiſſarijs.

DE mandato, &c. ac ad inſtantiam N. & N. pro quorum parte fuit ei d. A. C. exhibitum inſtrumentum teſtamenti alias per q. P. conditi, in quo ſuos ſibi particulares hæredes inſtituit A. eius filium, tunc natum, ac poſthumos maſculos ex ipſo teſtatore, & F. eius vxore naſcituros, quibus ſine filijs maſculis, legitimis, ac naturalib. decedentib. ſubſtituit in omnib. eius bonis, abſq; vlla diminutione, & ſuccedere voluit G. eius fratrem germanum, illiusq; hæredes, ac ſucceſſores obijt poſt dictum q. teſtamentum P. ſuperſtito dicto A. nullis relictis filijs ſuperſtite prænominato G. in teſtamento vocato, qui poſt modũ deceſſit relictis d. N. ac N. eius filijs, & hæredibus, ac d. P. ſubſtitutis, & fideicommiſſarijs hæredib. tenore præſentium moneatur D. B. detentor, ac indebitus poſſeſſor vnius

do-

domus ſitæ,&c.ac prædij ſiti, etc. ac aliorum bonorum in proceſſu cauſæ ſpecifican.quæ dictus q.P.tempore ſui obitus habebat,et poſſidebat exaduerſo principalis;quatenus infra triduum proximum, ſub etc.pœnis debeat realem,actualem,& corporalem poſſeſſionem dictorum bonorum eiſdem inſtan. tanquam filijs d. G. hæredibus, ſubſtitutis,& fideicommiſſarijs d.q.P.realiter, ac cum effectu dimiſiſſe,& relaxaſſe,vna cum omnib.ac ſingulis fructib.per eum hactenus indebite perceptis, et in futurum percipien. vſq.in diem illorum relaxation.attento, quod factus eſt locus fideicommiſſario, & ſubſtitutioni in perſonam dictorum inſtan. et ideo tam in vim remedij l. fin.de edicto diu. Adr. tollen. quam alterius cuiuſcunq.remedij illis de iure magis proficui in dictorum bonorum poſſeſſionem imponendi, ac immittendi veniunt,et ideo,etc.ſenſerit ſe, etc compareat, etc.alioquin, &c.

Aliud pro diuiſione bonorum.

DE mandato, &c.Et ad inſtantiam A.filij, ac hæredis pro medietate q.D.B.aſſerentis habere, ac poſſidere pro indiuiſo plura bona,tam mobilia. quam immobilia, relicta in communi hæreditate paterna cum N. eius germano fratre,filio ac cohærede q.B. & cum non placeat eidem inſtanti, nec expediat amplius in communione perſiſtere,cum vt plurimum, communio diſcordiam pariat,& quę communiter poſſidentur,communiter negliguntur.Ideo tenore præſentium,moneatur idem N.exaduerſo principalis,quatenus infra triduum proximum,ſub etc. pœnis debeat ad diuiſionem eorundem communium bonorum cum inſtante deueniſſe, ac pro dicta diuiſione facienda peritum idoneum pro eiuſdem aduerſarij parte nominaſſe,ac elegiſſe, & alterum pro eiuſdem inſtantis parte nominari, ac deputari vidiſſe, qui debitas pares,ſeu portiones eorundem bonorum faciant,ac vnicuiq;ipſorum ſuam aſſignet,ſeu per eundem A.C.aſſignari, ſeu adiudicari mandari vidiſſe pro precio arbitrando,aliaſq;et alia fieri vidiſſe in præmiſſis à iure requiſita, ac neceſſaria,& opportuna,ac ius,& iuſtitiam miniſtrari præmiſſo, ac omni meliori modo,& ſi ſenſerit ſe,&c.compareat etc.alioquin, etc. Et quatenus diuiſio fundorum fiat addatur. Nec in terminos, & confinia poni vidiſſe, & mandaſſe, & ſi poſiti fuerint termini, et anulſi illos ſuis ſub debitis finibus repoſuiſſe,& reponi vidiſſe,aliaſque,& alia feciſſe,& fieri vidiſſe vt ſupra.

Ci-

Citatio cum inhibitione vigore appellationis extra curiam.

PEtrus Paulus, &c. Romanæque Curiæ Iudex ordinarius. Vniuerſis, ac ſingulis dd. Abbatib. &c. ſalutem &c. Noueritis quod nuper in quãdam cauſa verten. coram Magnifico d. Prędide N. inter d. Appellantem ex vna, & D. B. appellatum de, & ſuper in ſubinſerta ſententia contentis, rebusq; alijs in actis, & proceſſu cauſæ, & cauſarum huiuſmodi latius deductis, & illorum occaſione, partib. ex altera, idem d. Præſes ſuam in ſcriptis ad fauorem dicti B. tulit, & promulgauit ſententiam diffinitiuam, vt in illus fide, ſeu inſtrumento coram nobis exhibito tenoris infraſcripti, videlicet. Chriſti nomine inuocato, &c. à qua quidem prætenſa ſententia, & alijs quibuſcunq; grauaminib. eidem d. A. per eundem d. Prędidem illatis ad Sanctiſſimum D. N. Paulum diuina prouidentia Papam V. prouocatum, & appellatum fuit, & ſic cauſa appellationis huiuſmodi coram nobis tanquam Rom. Cur. ac appellationum, & reclamationum in terris Sanctæ Rom. Eccl. mediate, ac immediate ſubiect. interpoſitarum, Iudice ordinario legitime introducta, ſubſequenter cum appellans ipſe appellationem ſuam huiuſmodi proſequi velit, ac intẽdat, fuimus pro eiuſdem D. N. appellantis parte debita cum inſtantia requiſiti: quatenus ſibi citationem legitimam, vna cum inhibitione extra Rom. Cur. ac ad partes, contra, & aduerſus dictum B. exaduerſo principalem, ac dictum D. Prędidem ſi ſua putauerit intereſſe, omneſq; alios, & ſingulos ſua cõmuniter, vel diuiſim intereſſe putantes in exequutione citationis nominandos in forma ſolita, et conſueta decernere, & concedere dignaremur. Nos igitur Auditur pręfatus attendentes requiſitionem huiuſmodi fore iuſtam. Diſcretioni veſtrę, & cuiuslibet veſtrum committimus, ac diſtricte pręcipiendo mandamus, quatenus ſtatim viſis, & receptis præſentibus, &c. ſub etc. dictũ B. exaduerſo principalem, ac D. Prędidem ſi ſua putauerit intereſſe, et ſententiam huiuſmodi defendere voluerit, omneſq; alios, ac ſingulos ſua communiter vel diuiſim intereſſe putantes in eorum proprijs perſonis, ſi eorum præſentias commode habere poteritis, alioquin in hoſpitijs habitationum ſuarum ſi ad eã vobis tutus pateat acceſſus, & in parochiali, ſeu parochialibus ſub qua, vel quib. degunt, & morantur, alijſq; Eccleſijs, & locis publicis, & conſuetis, ac vbi, quando, & quoties opus fuerit infra miſſarum, & aliarum horarum, & diuinorum officiorum ſolemnia, dum ibidem fidelis populus ad diuina audiendum conuenerit publice, alta, et intelligibili voce ex parte noſtra peremptorie citare, curetis, quos

nos

Digitized by Google

nos etiam tenore præſentium citamus, quatenus ſexta die poſt citationem veſtram huiuſmodi modo pręmiſſo factam immediate ſeq. ſi dies ipſa ſexta iuridica fuerit alioquin proxima die iuridica ex tunc immediate ſeq.compareant in iudicio legitime coram nobis, ſeu noſtro in ciuilib. Locumtenente cum omnibus, & ſingulis actis actitatis ſcripturis,iurib.inſtrumentis, proceſſibus, ac munimentis qubuſcunq;cauſam,& cauſas huiuſmodi tangentib.ac eam, ſeu eas quomodolibet concern. vtriq; parti in hac cauſa de iuſtitia reſponſuri,ac in ea ad omnes,ac ſingulos actus iudiciales gradatim,ac ſucceſſiue etiam vſq; ad diffinitiuam ſententiam incluſiue debitis, ac conſuetis terminis,& dilationib. vt moris eſt proceſſuri ac procedi viſuri,aliaſque dicturi,facturi,& recepturi,quod iuſtitia ſuadebit,ac ordo dictauerit rationis.Certificantes nihilominus eoſdem citatos, quod ſiue in dicto termino,vt pręmiſſum eſt comparere curauerint, ſiue non. Nos nihilominus, vel Locumtenens noſter prædictus ad partis comparentis,& cauſam huiuſmodi proſequi curantis inſtantiam ad pręmiſſa omnia,& ſingula,ac alias,prout iuſtum fuerit procedemus,ſeu procede:,dictorũ citatorũ abſentia,ſeu cõtumacia non obſtante,& inſuper attendentes,quod lite,& cauſa huiuſmodi ſic, vt pręmittitur,corã nobis indeciſis pend.nihil ſit in partib.per quemcunq;attentandũ,ſeu innouandũ.Idcirco eidem D.Præſidi,cęteriſq; alijs dd.officialibus,Iudicib. commiſſarijs delegatis, ſubdelegatis, exequutorib.ordinarijs,ſeu extraordinariis quæcunq; auctoritate fungentib.quibuſcunq;nominib.cenſeantur,et quacunq;præfulgeãt dignitate,præſertim eidem B.exaduerſo principali,omnibuſq; aliis, ac ſingulis quorum intereſt,intererit, ſeu intereſſe poterit, quomódolibet in futurum eiſdem auctoritate,et tenore inhibemus,ne ipſi, vel alter ipſorum in vilipendium litiſpendentiæ, et iuriſdictionis noſtræ,Immo verius Apoſtolicæ Sedis contemptum, dictique d. N. principalis præiudicium,ac grauamen quicquam,per ſe,vel alium, ſeu alios publice, occulte, directe, vel indirecte, quouis quæſito colore attentare, ſeu innouare præſumant, aut aliquis eorum præſumat. Quod ſi ſecus factum fuerit id totum reuocare, et in priſtinum ſtatum reducere curabimus iuſtitia mediante. Abolutionem vero, etc. In quorum, etc. Datum, etc.

Mandatum de immittendo in poſſeſſionem cum declaratoria vigore ſententiæ.

POtentiſſimo etc. Marcellus etc. Noueritis quod alias decretis, et conceſſis per eos,ſeu præceſſorem noſtrũ extra Ro.Cu.et ad par-

partes litteris monitorialibus in vim litterarum Apoſtolicarum in forma breuis ſub annulo Piſcatoris legitime expeditarum ad inſt. R. d. A. Clerici Pamphilonen. contra quoſcunq; intruſos,ac intrudendos detentatores,& occupatores in vno ex duob.perpetuis ſimplicib.beneficijs Eccleſiaſticis de la Marſa nuncupat.in parochiali Eccleſia Sancti Ioannis Oppidi Ciuitatis nuncupat. de Stella eiuſdem Pamphilonen.dioc.&c.per obitum q.Petri de Suphia de menſe Aprilis 1589.extra Rom. Cur.defuncti vacan. de & ſuper dimiſſione,ac traditione poſſeſſionis dicti beneficij,ac fructuum reddituum, prouentuum,iurium,obuentionum,et emolumentorum eiuſdem reſtitutione,et ſolutione, ac paritione dictarum litterarum Apoſtolicarum,et monitorialium, ad fauorem eiuſdem A. deſuper conceſſarum, et expeditarum rebuſque alijs, etc. dictiſque monitorialibus litteris in partibus d. B. aſſerto clerico eiuſdem dioc. in eodem beneficio intruſo legitime intimatis, et coram Nobis iudicialiter reproductis ſucceſſiue pro parte eiuſdem d.A.productis,nonnullis iuribus, examinatiſque, nonnullis teſtibus pro iuſtificatione contentorum in dictis litteris Apoſtolicis, et monitorialibus. Tandem R. P.D.Matthęus Burattus noſter in ciuilibus Locumtenēs viſis prius videndis verificatis verificandis, ſeruatiſque ſeruandis cauſa cognita citato d.Didaco N.dicti d. B. exaduerſo principalis procuratore per vnum ex Sanctiſſimi D. N. Papæ Curſoribus ad dicti d. A. inſtantiam ſua ad eius fauorem contra eundem B.tulit, et promulgauit ſententiam huiuſmodi, ſub tenore videlicet. De Iuriſperitorum conſilio. quæ omnia, etc. quocirca vos Potentiſſimum, etc. vobis vero omnibus,et ſingulis ſupradictis committimus, etc.quatenus ſtatim etc.dictum d.A.ſiue eius legitimum procuratorem in, et ad realem, actualem, et corporalem poſſeſſionem dicti beneficij per obitum dicti q.Petri vacan.ac illi annexorum,iuriumque membrorum,et pertinentiarum omnium ſuorum inducatis,et immittatis, ac inductum, et immiſſum manuteneatis, et defendatis amoto exinde eiecto,et penitus expulſo dicti B.eidemque d.A. ſiue eius legitimo procuratori de omnib.et ſingulis dicti beneficij fructib. redditibus, et prouentibus,ac iuribus obuentionibus, et emolumentis vniuerſis à die obitus dicti q.Petri decurſis,et debitis,ac in futurum vſque in diem realis, et effectualis dimiſſionis poſſeſſionis dicti beneficij decurrendis,et debendis reſponderi faciatis, prout Nos tenore præſentium eundem A. in dictam poſſeſſionem induci,immitti, ac imponi,et manuteneri defendi, et de dictis fructibus, etc. integre reſponderi mandamus. Et inſuper vobis DD. Abbatib. Prioribus, et alijs ſupradictis, ad quos ſpectat tenore præſentium commit-

mittimus,etc.quatenus ſtatim,etc. eundem B. exaduerſo principalem ſi infra quindecim dies à die intimationis eidem etiam per affixionem ad valuas parochialis Eccleſiæ, ſub qua degit,et moratur faciendæ præſentium noſtrarum litterarum poſſeſſionem realem, actualem,et corporalem dicti beneficij iurium,et illi annexorum quorumcunque dicto A. ſeu eius procuratori realiter, et cum effectu reſtituerit,et perſoluerit, eiſdemque Apoſtolicis,et monitorialibus litteris in omnibus, et per omnia paruerit excommunicationis,omneſque alias Eccleſiaſticas ſententias,cenſuras, et pœnas in eiſdem litteris Apoſtolicis, ac noſtris litteris monitorialibus pro illarum exequutione per Nos decretis contentas ob illarum non paritionem,et poſſeſſionem dicti beneficij, et illi annexorum non dimiſſionem, ac traditionem, fructuumque reddituum, et prouentuum, iurium, obuentionum, et emolumentorum non reſtitutionem,et ſolutionem damnabiliter incidiſſe, et incurriſſe declaretis, eundemque B.exaduerſo principalem ſic excommunicatum, et declaratum in veſtris Eccleſijs, etc. publico nūcietis,ac ab omnibus Chriſtifidelibus arctius euitari mandetis, et faciatis prout nos tenore præſentium publice nunciari, et euitari mandamus, in præmiſſis taliter vos habentes,etc. In quorum fidem, etc. Datum, etc.

Cedulonus.

D. B. Clericus Pampilonen. dioc. intruſus in ſimplici beneficio de la Marſa nuncupato in parochiali Eccleſia Sancti Ioannis Oppidi Ciuitatis nuncupat. de Stella Pampilonen. dioc. per obitum q. Petri de Suſia defuncti vacan. hic authoritate Apoſtolica denunciatur excommunicationis, aliaſque Eccleſiaſticas ſententias, cenſuras, et pœnas in litteris Apoſtolicis, et monitorialibus pro illarum exequutione decretis contentas ab illarum non paritionem poſſeſſioniſque dicti beneficii non dimiſſionem, et relaxationem, fructuumque reddituum, et prouentuum, ac emolumentorum non reſtitutionem, et ſolutionem damnabiliter incidiſſe, et incurriſſe declaratus, niſi infra quindecim dies à die intimationis præſentis inſtrumenti ſententiæ, ac litterarum declaratorialium contra eum relaxat. quæ intimatio per affixionem ad valuas parochialis Eccleſiæ ſub qua moratur fieri poſſit poſſeſſionem realem, actualem, ac corporalem dicti beneficii dimiſerit, ac de fructibus, et aliis prædictis ſatisfecerit, ac litteris Apoſtolicis, et monitorialibus deſuper emanatis paruerit, ac

alias

Digitized by Google

alias prout in ſupradicto inſtrumento declaratoriæ, inſtante R. D. A. Clerico Pampilonen. principali.

Exequutoriales contra intruſum, in beneficio vigore commiſſionis exequutoriales.

POtentiſſimo, & Catholico Principi D.D. Philippo ab Auſtria, diuina fauente clementia Hiſpaniarum Regi, eiuſque Proregibus, Archiducibus, Principibus, Marchionibus, Comitibus, Domicellis, Baronibus, & Mareſcallis, ac quarumcunque Prouinciarum, Ciuitatum, Terrarum, Oppidorum, Caſtrorum, Villarum, aliorumque dominiorum veſtrorum, locorum Gubernatoribus, Iudicibus, Locatenentibus, Vicarijs, ac Commiſſarijs ordinarijs, & extraordinarijs; Necnon Reuerendiſſimo in Chriſto Patri, ac D. D. Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſco N. eiuſque in ſpirituali, & temporali Vicario Generali. Vniuerſis quoque, ac ſingulis DD. Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, Archidiaconis, Scholaſticis, Archipresbyteris, Primicerijs, Cantoribus, Cuſtodibus, Theſaurarijs, Succentoribus, Sachriſtis tam Cathedralium, quam Collegiatarum Canonicis, Parocchialiumque Eccleſiarum, Rectoribus, ſeu Locatenentibus eorundem Plebanis, Viceplebanis, Cappellanis, Curatis, & non Curatis, ac Monaſteriorum ordinum quorumcunque Generalibus, Prouincialibus, Miniſtris, Prioribus, Vicarijs, Guardianis, Cuſtodibus, necnon Commendatoribus, Bailiuis, cæteriſque Presbyteris, Clericis, Notarijs, ac Tabellionibus publicis, ac fructuum, reddituum, & prouentuum Cameræ Apoſtolicæ debitorum Collectoribus, & Subcollectoribus nunc, ac pro tempore exiſtentibus quibuſcunque per dictorum locorum, Prouincias, Ciuitates, ac Diœceſes vbilibet inſtitutis, ac etiam venerabilibus, & circumſpectis viribus Decanis, Capitulo, ac Canonicis Eccleſiæ N. ac illi, vel illis, ad quem, vel ad quos Canonicatus, & præben. eiuſdem Eccleſiæ N. quos q. N. inibi dum vixit, obtinebat, ac poſſidebat collatio, prouiſio, præſentatio, electio, ſeu quæuis alia diſpoſitio, ac fructuum, reddituum, ac prouentum quorumcunque ad dictos Canonicatum, ac præbendam ſpectan. ac pertinen. ſolutio communiter, vel diuiſim pertinet, Vniuerſis quoque, ac ſingulis Arrendatoribus reddituarijs, Colonis, Agricolis, Decimatorijs, Cenſuarijs, Penſionarijs, Receptoribus, debitoribus, detentoribus, ac poſſeſſoribus fructuum, reddituum, ac prouentuum, iuriumque obuentionum, ac emolumentorum huiuſmodi, & præſertim d.

N. exad-

N. exaduerſo principali in dictis Canonicatu, et prębenda intruſo, cęteriſque forſan intruſis, ac in poſterum intrudendis, omnibuſque alijs, et ſingulis quorum intereſt intererit, aut intereſſe poterit, quomodolibet in futurum quibuſcunque nominibus cenſeantur, aut quacunque pręfulgent dignitate Petrus Paulus, etc. ac vnicus Exequutor ad infraſcripta auctoritate Apoſtolica ſpecialiter deputatus, Salutem in Domino, ac noſtri huiuſmodi immo verius Apoſtolicis firmiter obedire mandatis, Noueritis quod nuper Sanctiſſimus Dominus Noſter Dominus Paulus Diuina prouidentia Papa Quintus quandam commiſſionis, ſiue ſupplicationis papiri cedulam nobis per vnum ex ſuis Curſoribus præſentari fecit quam nos cum ea qua decuit reuerentia recepimus huiuſmodi tenoris, videlicet, Beatiſſime Pater, &c. cuius quidem commiſſionis vigore cauſa huiuſmodi in, & ſuper dictis Canonicatu, & præbenda, illorumque poſſeſſione, ac illorum fructuum indebita perceptione, litterarumque Apoſtolicarum deſuper expeditarum, ac nobis præſentatarum exequutione contra eundem N. in dictis Canonicatu, & præbenda intruſum legitime introducta, ac in ea ad varios, & diuerſos actus iudiciales inter dictas partes, demum R.P.D. Aloyſius Guiccardinus Iur. Vtr. Doct. Vtriuſque Signaturæ Referendarius noſter in ciuilibus Locumtenens partibus in voce, ac in ſcriptis plene informantibus cum eorum Procuratoribus, & Aduocatis, debitiſque ſeruatis terminis de more, & ſtylo curiæ noſtræ ſeruari ſolitis, & conſuetis, ſeruatis ſeruandis, ac verificatis verificandis cauſa cognita, ac mature diſcuſſa ſuam in ſcriptis in huiuſmodi cauſa tulit, ac promulgauit ſententiam in hunc, qui ſequitur modum. Chriſti nomine inuocato. Quæ quidem ſententia taliter erit ſubſcripta, ita pronunciaui. Ego Aloyſius Guicciardinus Locumtenens, & Commiſſarius. quia quidem ſententia nulla prouocatione, ſeu appellatione ſuſpenſa in rem tranſiuit iudicatam deinde vero. Idem Sanctiſſimus Dominus noſter Papa ad dicti domini N. principalis inſtantiam aliam commiſſionem, ſiue ſupplicationis cedulam per vnum alium ex ſuis Curſoribus nobis præſentari fecit ſub inſerto tenore. Beatiſſime Pater, &c. in cuius fine taliter erat ſignata. De mandato, &c. Poſt cuius quidem vltimæ commiſſionis ſiue ſupplicationis cedulæ præſentationem, ac receptionem nobis; & per nos, vt præmittitur factas, Nos ad venerabilis viri domini N. principalis in præinſertis commiſſionibus, ac ſententia principaliter nominati inſtantiam præfatum N. exaduerſo principalem intruſum

Digitized by Google

ad dicendum, ac excipiendum quicquid verbo, vel in ſcriptis contra proxime præinſertam commiſſionem nobis vltimo præſentatam dicere, ſiue excipere voluerit, necnon ad videndum, & audiendum omnes, ac ſingulas expenſas pro parte dicti Domini N. principalis in proſequutione litis, ac cauſæ huiuſmodi quomodolibet factas, & in quibus idem N. exaduerſo principalis ſententialiter condemnatus exiſtit taxari, ac moderari ſententiamque præinſertam, & expenſarum taxationem huiuſmodi exequi, & exequutioni debite demandari, litteraſque ſiue proceſſus exequutoriales in forma ſolita, & conſueta decerni, & concedi vel dicendum, & cauſam ſi quam habent rationabilem, quare præmiſſa fieri non debeant allegandum per vnum ex dictis Curſoribus citari mandauimus, & fecimus ad certum peremptorium terminum competentem, videlicet ad diem, & horam infraſcriptos quibus audientibus comparuit in iudicio legitime coram dicto in ciuilibus Locumtenenti prouidus vir N. in Romana Curia cauſarum, & præfati domini N. principalis procurator, prout de ſuo procurationis mandato apud acta cauſæ huiuſmodi nobis legitima conſtat documentis, & eo nomine procuratorio præmiſſa citatione contra eundem N. exaduerſo principalem, ſiue eius procuratorem in actis relata, & reportata non comparentem, neque aliquid releuanter deducentem, omnes, ac ſingulas expenſas ad ſummam ſcutorum ſexaginta auri in auro præfatus dominus noſter in ciuilibus Locumtenens taxauit, ac moderatus fuit ſententiam præinſertam, & expenſarum taxationem prædictas exequendus, & debite exequutioni demandandas, litteraſque ſiue proceſſus exequutoriales deſuper opportunos in forma ſolita, ac conſueta iuxta vltimo præinſertæ commiſſionis tenorem decernendas, & concedendas duxit, & decreuit, prout nos ſub modificatione infraſcripta decernimus, & concedimus per præſentes. Quæ, omnia, ac ſingula præmiſſa, & in eis contenta, Vobis omnibus, & ſingulis ſupradictis, quibus præſentes noſtræ litteræ diriguntur intimamus, inſinuamus, et notificamus, et ad veſtram, et cuiuslibet veſtrum notitiam deducimus, ac deduci volumus per præſentes. Voſque præſertim viros Eccleſiaſticos, et veſtrum quælibet auctoritate prædicta requirimus, ac monemus primo, ſecundo, et tertio, ac vobis, et veſtrum cuilibet in virtutæ Sanctæ obedientiæ, ac ſub infraſcriptis pœnis diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus infra ſex dierum ſpatium poſt præſentationem, ſeu notificationem præſentium, ac requiſitionem

nem

nem vobis pro parte dicti N. principalis deſuper factam immediate ſequent. quorum ſex dierum duos pro primo, duos pro ſecundo, et reliquos duos dies pro tertio, et peremptorio termino ac monitione canonica aſſignamus eundem dominum N. principalem, vel procuratorem ſuum in, et ad actualem, realem, et corporalem poſſeſſionem dictorum canonicatus, et præbendæ, iuriumque, et pertinentiarum prædictarum ponatis, et inducatis, ac poni, et induci faciatis inductumque manuteneatis, defendatis, et conſeruetis amoto exinde dicto N. intruſo exaduerſo principali, ac intruſis, et intrudendis prædictis, quos nos etiam, et eorum quælibet in quantum poſſumus amouemus, et per præſentes denunciamus amotos, ipſumque dominum N. principalem, vel dictum procuratorem ſuum ad præbendam huiuſmodi in dicta Eccleſia. in canonicum recipiatis, ac in fratrem, ſtallumque ſibi in Choro, et locum in Capitulo ipſius Eccleſiæ cum plenitudine iuris canonici aſſignetis, et vt moris eſt admittatis, ac admitti faciatis, ſibique de ipſorum Canonicatus, et præbendæ fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, et obuentionibus vniuerſis plenarie, et integre reſpondeatis, et faciatis quantum in vobis erit ab alijs reſponderi, et nihilominus vos reddituarij coloni laboratores, fictabiles, decimatores, et alij prędicti de omnibus, et ſingulis fructibus, redditibus, et prouentibus huiuſmodi per vos, vel alterum veſtrum occaſione laborerij fictorum, et decimationis, aut alias qualitercunque occaſione dictorum Canonicatus, et prębendę dicto N. principali, vel procuratori ſuo, et nulli alij reſpondeatis, et perſoluatis, ac plenariam, et integram ſolutionem, ac ſatisfactionem impendatis. Monemus inſuper modo, et forma pręmiſſis, ac ſub eiſdem infraſcriptis pœnis te N. intruſum prędictum, quatenus infra triginta dierum ſpatium poſt præſentationem, et requiſitionem tibi vigore pręſentium pro parte dicti Domini N. principalis deſuper fact. immediate ſequent. quorum triginta dierum decem pro primo, decem pro ſecundo, et reliquos decem dies tibi pro tertio, et peremptorio termino, ac monitione canonica aſſignamus eidem dominum N. principali, vel procuratori ſuo ad hoc ſufficiens mandatum habenti de fructibus per te ex canonicatu, et præbenda à tempore intruſionis illius citra perceptis, alioquin eorum vero valore, ac de ſumma ſcutorum ſexaginta prędictis ratione expenſarum

per dict. Dom. N. principalem in lite, & cauſa huiuſmodi fa-ctarum, in quibus vt præfertur condemnatus exiſtis, vna cum alijs ſcutis ſex auri pro expeditione præſentis noſtri proceſſus condignam ſolutionem, ac ſatisfactionem realiter, & cum effectu impendas, aut interim cum eo ſuper præmiſſis amicabiliter concordes. Inhibentes propterea modo, ac forma præmiſſis omnibus, & ſingulis ſupradictis, ac generaliter quibuſcunque alijs cuiuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtant ne præfato Domino N. principali, vel procuratori ſuo quominus poſſeſſionem Canonicatus, & præbendæ cum omnibus iuribus, ac pertinentijs ſupradictis pacifice aſſequatur ſibique de illorum fructibus, redditibus, ac prouentibus, iuribus, & obuentionique vniuerſis plenarie, & integre reſpondeatur, ac de dictis præceptis fructibus, & ſumma ſcutorum ſexaginta condigna ſatisfactio, ac ſolutio impendatur, omniaque alia, & ſingula ſupra, ac infraſcripta ſuum debitum conſequantur effectum impedimentum aliquod præſtetis, ſeu præſtent, ac impedientes ipſum dominum N. Principalem, vel procuratorem ſuum in aliquo ſuper præmiſſis, præbeatis, vel præbeant auxilium, conſilium, vel fauorem publice, vel occulte, directe, vel indirecte, quouis quæſito colore, vel ingenio. Quod ſi forte præmiſſa omnia, ac ſingula non adimpleueritis, mandatiſque, monitionibus, & inhibitionibus noſtris huiuſmodi, immo verius Apoſtolicis non parueritis, ſeu paruerint cum effectu nos in vos, & ipſos omnes, ac ſingulos ſupradictos, qui culpabiles fueritis, ſiue fuerint in præmiſſis, ac in contradictores quoslibet, & rebelles, dictiſque Canonicis monitionibus præmiſſis excommunicationis, ac ſuſpenſionis à diuinis reſpectiue ſententias ferrimus in his ſcriptis, vobis vero Reuerendiſſimo Domino Epiſcopo N. prædicto dumtaxat excepto, qui ob reuerentiam veſtræ Pontificalis dignitatis deferimus in hac parte. Et ſi forte dictus N. exaduerſo principalis, ac forſan alij intruſi, ac intrudendi, cæterique contradictores, et rebelles prædicti mandatis, monitionibus, & requiſitionibus noſtris, immo verius Apoſtolicis infra dictos terminos ſuperius expreſſos parere, & obedire neglexerint, aut recuſauerint, ſententias, et cenſuras prædictas in eos, vt præmittitur latas damnabiliter incurrendo ex tunc prædictis ſubdelegatis noſtris ſub dicta excommunicationis pœna committimus, et mandamus, quatenus ſingulis diebus dominicis, et feſtiuis in ſuis Eccleſijs, Monaſterijs, et

Cap-

Cappellis infra miſſarum, ac aliarum horarum diuinarum ſolemnia, ac alias, vbi, quando, & quoties expediuerit, ac pro parte dict. d. N. principalis deſuper requiſiti fuerint, ſeu alter eorum fuerit requiſitus præfatum N. exaduerſo principalem, ac intruſos, & intrudendos, cæteroſque contradictores, ac rebelles ſic excommunicatos publice denuncient, ac ab alijs quantum in ei fuerit denunciari faciant, donec, & quouſque à nobis, vel ſuperiori noſtro ſuper hoc habuerint in mandatis. Si vero N. exaduerſo principalis, ac intruſi, & intrudendi, contradictoreſque, & rebelles prædicti dictam excommunicationis ſententiam per decem dies, illius denunciationem immediate ſequen. pertinaciter ſubſtinuerint. Nos ex tunc, quia creſcen. contumacia, ac inobedientia, creſcere debet & pœna, ne facilitas pœnæ audaciam tribuat delinquen. proceſſus noſtros huiuſmodi aggrauamus dictis ſubdelegatis noſtris, modo, et forma præmiſſis percipientes quatenus ſingulis diebus dominicis, et feſtiuis in ſuis Eccleſijs, Monaſterijs, et Cappellis infra miſſarum, ac aliarum præſcriptarum horarum ſolemnia dictam excommunicationis denunciationem reiterando, ac innouando eundem N. ac intruſos, et intrudendos contradictores, et rebelles, ſic vt præmittitur excommunicatos denunciatos nominatim campanis pulſatis, candelis accenſis, et demum extinctis, ac in terram proiectis, cruce erecta, et religione induta aquam benedictam aſpergendo, ad fugandum dæmones, qui eos detinent, ſic ligatos, laqueis ſuis catenatos orando quod Dominus noſter Ieſus Chriſtus, ipſos ad catholicam fidem, et Sanctæ Matris Eccleſiæ gremium reducere dignetur, ne eos in talibus peruerſitate, et duritia dies eorum finire permittat, cum decantatione reſponſorij, reluctabunt cœli iniquitatem Iudæ, etc. et Pſalmi, Deus laudem eius ne tacueris, etc. cum ante media vita in morte ſumus totaliter, et his finitis ad ianuas Eccleſiarum, vna cum clericis, et parochianis accedant, et ad terrorem, vt eo citius ad obedientiam redeant tres lapides rurſus domus habitationum ſuarum proijciant in ſignum maledictionis æternæ, et etiam poſt miſſam, ac in veſperis, alijſque horis canonicis ſolemniter publicent, et denuncient, ac ab aliis quantum in eis fuerit publicari, et deunnciari, ac ab omnibus Chriſtifidelibus arctius euitari faciant donec aliud à nobis, vel ſuperiori noſtro receperint in mandatis. Verum ſi præfati denunciati aggrauationem huiuſmodi per alios decem dies illius publication. et dictos decem dies immediate ſequent. animis, (quod abſit) ſubſtinue-

 nue-

nuerint induratis nos ex tunc, quia peruerſorum audacia præſumptiua, vt vnica pœna non contenti fortioribus arceantur pœnis, qui ſuis ſuperioribus obedientiam ſemper impenderunt proceſſus noſtros huiuſmodi reaggrauamus ſupradictis ſubdelegatis noſtris, vt ſupra mandantes quatenus dicta auctoritate Apoſtolica, omnes, et ſingulos Chriſtifideles vtriuſque ſexus homines præſertim famlares, et ſeruitores denunciatorum, et aggrauatorum huiuſmodi modo, et forma præmiſſis moneant, et requirant primo, ſecundo, tertio, & peremptorio, vt etiam nos requirimus, et monemus eoſdem ipſiſque, et eorum cuilibet in virtute ſanctæ obedientiæ, et ſub excommunicationis pœna quatenus infra ſex dies à die monitionis huiuſmodi ipſis factæ immediate ſequen. quos dies ipſis, et eorum cuilibet pro omni dilatione, terminoque peremptorio, ac monitione canonica aſſignet, prout nos aſſignamus eiſdem à participatione, communione, familiaritate, et ſeruitio ipſorum denunciatorum, aggrauatorum penitus, et omnino deſiſtant, nec cum eis, vel eorum aliquo ſeruiendo, loquendo, nec conuerſando (præterquam in caſibus, & perſonis, à iure permiſſis,) participare præſumant, ſeu aliquis eorum præſumat, et ſi contrafecerint, Nos in eos, et eorum quemlibet cum dd. denunciatis, ac aggrauatis rebelliter participan. et contrafacien. ex nunc, prout ex tunc dicta ſex dierum canonica monitione præmiſſa excommunicationis ſententiam ferimus in ſcriptis dictiſque ſubdelegatis noſtris diſtinctè præcipien. mandantes quatenus ſingulis diebus dominicis, & feſtiuis in ſuis Eccleſijs infra miſſarum, & aliarum horarum ſolemnia, ac vbi quando & quoties expediuerit pręfatos Chriſtifideles familiares, & ſeruitores, qui cum dictis denunciatis, & aggrauatis rebelliter participauerint excommunicatos tamdiu publice denuncient, ac ab alijs quantus in eis fuerit publicari, denunciari, & ab omnibus Chriſtifidelibus arctius euitari faciant, donec, & quouſque abſolutionis beneficium deſuper meruerint obtinere. Demum vero ſi præfati, denunciati, aggrauati, & reaggrauati huiuſmodi per alios decem dies ipſius publicatonis, & dictos triginta dies immediate ſequen. ſubſtinuerint ac proceſſibus mandatis monitionibus, & inhibitionibus noſtris iuhuſmodi, immo verius Apoſtolicis non paruerint cum effectu, nos ex tunc, quia mucrone non proficiente Eccleſiaſtico temporalis ſaltem gladius non immerito ſuffragatur auxilium brachij ſæcularis duximus inuocandum, vt quos Dei timor à malo non reuocat temporalis ſaltim coerceat ſecuritas diſciplinæ, hinc eſt, quod vos Potentiſſimum, & Catholicum Principem Hiſpa-

Hiſpaniarum Regem antedictum dicti gladij principalem vibratorem in Domino exhortamur, voſque Dominos Duces, Comites, Marchiones, Barones, eorumque Locatenentes, Iudices, officiales, & alios ſupradictos iuriſdictionem temporalem, & ordinariam per vos, vel alium, ſeu alios exercen. quibus præſens noſter proceſſus dirigitur dicta auctoritate tenore præſentium requirimus, & monemus primo, ſecundo, tertio, & peremptorie, vobis, & veſtrum cuilibet in virtute Sanctæ obedientiæ, & ſub excommunicationis pœna diſtricte præcipien. mandamus, quatenus infra ſex dierum ſpatio poſt ſupradictos terminos ſucceſſiue præexpreſſos, necnon notificationem, & publicationem præſentium vobis, ſeu alteri veſtrum in veſtris territorijs iuriſdictionibus, & diſtrictibus, ac requiſitiones pro parte dicti d. N. principalis deſuper factas immediante ſequer. quorum ſex dierum, duos pro primo, duos pro ſecundo, & reliquos duos dies vobis, & veſtrum cuilibet pro tertio, & peremptorio termino, ac monitione canonica aſſignamus: Vos omnes, & ſinguli Domini temporales antedicti (quorum omnium ſuper hoc auxilium brachij ſæcularis in inuocamus) quoties, & quando pro parte dicti d. N. principalis vigore præſentium ſuper hoc fueritis requiſiti in iuris ſubſidium contra prædictos denunciatos, aggrauatos, & reaggrauatos dicta auctoritate Apoſtolica per captionem, inuaſionem, incarcerationem, & detentionem perſonarum corporum rerum, & bonorum eorundem inſurgatis, ac alios inſurgen. faciatis, necnon perſonas corpora res, ac bona eorum, & cuilibet ipſorum inuadatis, incarceretis, ac infirma, & tuta cuſtodia teneatis, & arreſtetis per vos vel alium, ſeu alios ac quilibet veſtrum, qui ſuper hoc requiſitus fuerit, inuadat, incarceret, cuſtodiat, detineat, & arreſtet, vt libere, ac licite ſuper quibus omnibus, & ſingulis vobis, & veſtrum cuilibet licentiam, ac plenariam poteſtatem concedimus per præſentes dictos denunciatos, aggrauatos, & reaggrauatos, ita, & taliter aſtringatis, & compellatis potenter, etiam manu forti, abſque tamen graui læſione corporum eorundem, vſque ad integram ſatisfactionem, & paritionem omnium, & ſingulorum promiſſorum, ac donec, & quouſque N. detentor, ac intueri, & intrudendi poſſeſſionem dictorum Canonicatus, & præbendæ cum iuribus, & pertinentijs ſuis prædicto d. N. principali, vel procuratori pro eo vacuam, liberam, & expeditam dimiſerit, ac de prædictis perceptis fructibus, & expenſis taxatis realiter, & cum effectu ſatisfecerit nec non ipſe N. cæterique contradictores, ac rebelles prædicti ab occupatione, de-

Digitized by Google

tentione, intruſione, rebellione, contraditione, & impedimentis, ac conſilio, auxilio, & fauore prædictis penitus, & omnino deſtiterint, & ad Sanctæ Matris Eccleſiæ gremium redierint, ac beneficium abſolutionis à ſupradictis cenſuris à nobis, vel ſuperiori noſtro meruerint obtinere. Quod ſi forte, Vos Sereniſſime, & Catholice Rex exequutor iuſtitiæ præſentis noſtri proceſſus, & mandatorum noſtrorum, immo verius Apoſtolicorum tranſgreſſor, contradictor, vel neglector fueritis, quod tamen, Veſtræ Catholicæ Maieſtatis, vel Regalis celſitudinis, vel Ducalis Serenitatis perſulgide iam dudum per totum orbem diuulgata obedientia ſuſpicari non ſinit, proculdubio iuſti Iudicis officium offenderetis, & præmium, alias pro exequutione iuſtitiæ vobis à Deo paratum, nihilominus ammitteretis licet vos huiuſmodi noſtris ſententiis, & cenſuris ligari nolumus ob reuerentiam veſtræ Realis Maieſtatis, vel Regalis celſitudinis, vel Ducalis Serenitatis non immerito deferen. intuitu tamen iuſtitiæ, & ob Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, & Sanctiſſimi D. N. Papæ reuentiam eandem veſtram Regalem Maieſtatem, ac regalem Celſitudinem, vel Ducalem Serenitatem ad prædictam exequutionem efficaciter adimplendum, & generaliter dicti ſubdelegati noſtri, omnia, & ſingula nobis in hac parte commiſſa plenarie exequantur iuxta traditam nobis formam præinſerto commiſſionis, ita quod ipſi ſubdelegati noſtri, vel quicunque alij nihil in præiudidicium dicti d. N. principalis valeat attentare, neque in proceſſibus per nos habitis, & ſententijs per nos latis abſoluendo, vel ſuſpendendo aliquid immutare. In cæteris autem quæ eidem N. principali nocere poſſent ſuper præmiſſis in aliquo, ſeu obeſſe ipſis, & quibuſcunque alijs poteſtatem omnimodam denegamus, & ſi contingat nos ſuper præmiſſis in aliquo procedere, de quo nobis poteſtatem plenariam reſeruamus, non intendimus propterea commiſſionem noſtram huiuſmodi in aliquo reuocare, niſi de reuocatione ipſa in litteris noſtris ſpecialem, & expreſſam fecerimus mentionem. Præſentes quoque litteras, ſiue hunc noſtrum proceſſu exequutorialem volumus d. N. principalem, vel procuratorem ſuum remanere, & non per vos, aut aliquem veſtrum contra ipſorum voluntate detineri. Contrarium vero facientes prædictis noſtris cenſuris prædicta canonica monitione præmiſſa, ipſo facto volumus ſubiacere, mandamus tamen copiam fieri de præmiſſis eam petentibus, ſumptimus tamen, & expenſis eorum petentium. Abſolutionem vero. In quorum fidem &c. Datum Romæ, &c.

Monito-

Monitorium in curia pro præſtatione alimentorum.

DE mandato, &c. & ad inſtantiam d.A filij legitimi, & naturalis Magnifici domini B. aſſerentis cum omnibus, quibus decuit honore, & reuerentia, ac filiali affectione erga dictum eius patrem geſſiſſe, nec aliquod ingratitudinis vitium in eum commiſiſſe, ita vt tanquam filio ingrato alimen ex vtroque iure debita licite denegari potuerint, neque poſſint, nihilominus dictus eius pater nullis præcedentibus legitimis cauſis contra omne iuris, & æquitatis debitum ab eius præſentia, & patria poteſtate, ac paterna domo de facto expulſit, ac debita alimenta ei denegauit, ac denegat in maximum eiuſdem dict. inſtantis damnum, ac propriæ vitæ periculum. Quare moneatur prædictus dominus B. quatenus infra triduum proximum, ſub mille ducat. &c. pænis debeat eidem inſtanti dicta alimenta, tam pro præterito, quam etiam futuris temporibus debita, ac deben. arbitrio iudicis, & ex eius officio taxan. ac moderan. realiter, cum effectu ſubminiſtraſſe, ac perſoluiſſe, & debitam ſolutionem de eis impendiſſe, & impendere, & ſi ſenſerit ſe, &c.

Et licet in hoc articulo alimentorum plura ſcribere potuerimus iuxta diſpoſitionem capit. cum haberet, de eo, qui dux. in ma. tamen hæc duo tantum circa modum procedendi breuiter referam alterum ſcilicet, quod omiſſo præſcripto monitorio, ſed per viam ſimplicis citationis, ac ſummarie, & exequutiue ſine eo, ſeu libelli porrectione nullis terminis ſubſtantialibus ſeruatis valide procedi poteſt, & in hoc atteſtando credo non errare fretus authoritate Gui. de Suza.in lib.de alimentis, C. de tranſactionibus. Secus tamen dicendum arbitror ſi lis ageretur de alimentis præteritis, vt ibi ad quem in facti contingentia recurre. Alterum vero quod filius ob paternam reuerentiam ante inchoationem Iudicij petat, & obtineat à Iudice veniam litem agendi contra parentes eius, quæ & parte non citata concedi debet, vt ſatis diffuſe habetur per Roland. à Valle in conſil. 18. num. primo, ſecundo, & tertio, volum. 2.

Aliud

Aliud vigore remedij l. Aquiliæ.

DE mandato,&c.ac ad inſtantiam D.A.quærelanter aſſerentis, quod B.neſcitur, qua de cauſa motus propria auctoritate,& de facto auſus fuit ingredi poſſeſſionem ipſius A. poſitam &c. & ex ea doloſe inciſit, ſeu incidere fecit, plures arbores etiam fructiferos valoris ſcut. 100. & vltra in maximum eiuſdem d. A. inſtantis damnum, & præiudicium,& dictæ eius poſſeſſionis detrimentum. Quare pro illius indemnitate moneatur prædictus B. exaduerſo principalis quatenus infra triduum proximum, ſub &c. pœnis debeat dictum damnum,vt ſupra factum, & in proceſſu cauſæ liquid. realiter, & cum effectu emendaſſe, & pro illius emendatione dictã ſummam ſcut. 100.pro damno paſſo realiter, & cum effectu eidem inſtan.perſoluiſſe, & exburſaſſe ad quorum ſolutionem faciendam dicitur ipſum licite cogi, & compelli debere, tam ex remedio l. Aquiliæ,quam ex quocunque alio iuris remedio in proceſſu cauſæ deducendo, & ſi ſenſerit ſe, &c.compareat &c.alioquin &c.

Aliud diſcuſſionis bonorum.

DE mandato,&c.ac ad inſtantiam Magnif.D.A.creditoris B.in notabili ſumma pecuniarum in proceſſu cauſæ, ac cauſarum huiuſmodi ſuis loco,et tempore deducen. & ſpecifican. aſſerentis ad eius notitiam deueniſſe eundem B. ſtatum ſuum in deterius mutauiſſe,et ſe ab Vrbe abſentaſſe,timeatque interim illius bona ab alijs illius aſſertis creditoribus diſſipari,et dilapidari,illaque in fraudẽ, et præiudicium ipſius inſtan. priora, et potiora iura in eis haben. alienari. Ideo tenore præſentium moneantur dd. N. et N. omneſq; alij aſſerti creditores, ſeu detentores bonorum dicti B.in exequutione præſentium nominandi, et cognominandi quatenus infra triduum proximum, ſub etc. pœnis debeant, et quilibet ipſorum debeat deſiſtere à quibuſcunque moleſtationibus, et iactationibus illatis, ac præſtitis,et in futurum inferendis, et præſtandis in, et ſuper bonis dicti B.ab eis, et quolibet ipſorum quouis aſſerto titulo quæſita fuerint illa realiter,et cum effectu reſtituiſſe,et ab vlteriori illorum occupatione,et detentione ceſſaſſe,et ſeſe abſtinuiſſe,attento quod fuit coram eodem A. C. comparitum, et allegatum eidem inſtanti in, et ſuper dictis bonis priora,et potiora iura competijſſe, et competere, et cæteris alijs creditoribus dicti B. in eis præferen. et anteponen.fore, et eſſe, et donec de iuribus creditorum illorum prioritate, ac potioritate diſcutiatur,interim illa diſtrahi,nec alie

nari

Digitized by Google

nari a quoquam iure non potuiſſe, neque poſſe, & quatenus alienata fuerint, tam ex remedio reuocation. alienation. fact. in fraudem creditorum, quam ex alio quocunque iuris remedio talem alienationem reuocandam, & reſcinden. fore, ac eſſe, & interim debeant de illorum, & cuiuſque eorum credito, & iuribus infradictum termi num coram eodem A.C docuiſſe cum inhibitione, ne ſub eiſdem pœnis audeant præmiſſorum cauſa alibi, quam coram eodem A.C. inſtantem moleſtare, neque in iudicium trahere, quod ſi ſecus, &c. & ſi ſenſerint ſe, &c. compareant, &c. alioquin, &c.

Formula obligationis Cameralis, quæ nunc eſt in vſu.

PRo quibus omnibus, ac ſingulis præmiſſis firmiter tenendis, & inuiolabiliter obſeruandis idem A. debitor ſe ipſum, ſuoſque hæredes, ac ſucceſſores quoſcunque, ac bona ſua, & ſuorum quæcunque præſentia, & futura in ampliori forma Cameræ Apoſtolicæ obligauit, & hypothecauit, necnon curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ, eiuſque Camerarij, Vicecamerarij, Auditoris, Viceauditoris Regentis, Locumtenentis, & Commiſſarij, ac omnium, & ſingularum aliarum Curiarum Eccleſiaſticarum, ac ſecularium vbilibet conſtitutarum iuriſdictionibus, & coertionibus, compulſionibus, iuribus, rigoribus, ſtylis, & meris examinibus ſuppoſuit, & ſubmiſit. Per quas quidem curias, & earum quomodolibet inſolidum, tam coniunctim, quam diuiſim voluit, & expreſſe conſenſit ſe, ac ſuos prædictos poſſe realiter, ac perſonaliter cogi, compelli, conſtringi, excommunicari, aggrauari, reaggrauari, & ad brachium ſæculare deponi, arreſtari, capi, carcerari, & detineri vno, & eodem tempore, vel diuerſis temporibus & per diuerſorum temporum interualla, vſque ad plenariam, & itegram præmiſſorum obſeruationem, ac omnium, & ſingulorum damnorum expenſarum, & intereſſe huiuſmodi occaſione faciendorum, & ſubſtinendorum refectionem, ita tamen quod exequutio vnius curiæ exequutionem alterius non impediat, nec retardet iure dicente, quod vbi iudicium ceptum eſt ibidem finem accipere debet, & qualibet alia iuris, & facti exceptione in contrarium faciente non obſtante, ita quod vna via electa, altera non ſit excluſa, renunciauitque omni, & cuilibet exceptioni doli, mali, vis, metus, fraudis, læſionis, & machinationis non numeratæ pecuniæ, ſpeique futuræ receptionis, et numerationis præſentis contractus non ſic, vt præmittitur facti, & celebrati, et aliter aut plus, vel minus fuiſſe factum, vel dictum quam recitatum, et è contra. Renunciauit-

que

que inſuper omni, et cuicunque appellationi, reclamationi, & recurſui per eum contra præmiſſa, ac illorum quodlibet quouis prætextu, et cauſa etiam enormiſſimæ lęſionis, vel alias quomodolibet, coram quocunque Iudice, magiſtratu, vel tribunali forſan interponendæ, et introducendæ, necnon omnibus, et ſingulis alijs exceptionibus, legibus, et legum auxilijs quibus mediantibus ſe contra præmiſſa, vel eorum aliquod defendere, ac tueri, et per quas præſentis inſtrumenti vis et effectus, ſeu exequutio ſuſpendi, impediri, retardari, vel alias quomodolibet differri poſſet. Quinimo appellatione, reclamatione, et recurſu huiuſmodi, vt ſupra interponendis, ac introducendis, cæteriſque omnibus exceptionibus non obſtantibus hoc inſtrumentum, et omnia in eo contenta, in primis, et ante omnia debitum ſuum conſequatur effectum, ac debitæ exequutioni penitus demandentur, ita et taliter, quod appellatio huiuſmodi, aliæque exceptiones eidem A quo ad effectum ſuſpenſiuum minime ſuffragari valeant, me notario tanquam publica, et authentica perſona pro abſen. ac omnibus et ſingulis quorum intereſt, intererit, aut intereſſe poterit in futurum ſtipulante, et ſic tactis ſcripturis ad Sacroſancta Dei Euangelia in manibus mei notarij iurauit. Super quibus etc.

Aduerte quod ibi nihil dicitur de procuratorum conſtitutione de qua in antiqua formula, quia iam ea à multis annis citra receſſit ab aula ex rationibus, de quibus in cap.9.lib.3.

Aduerte etiam, quod licet in ſupradicta obligationis formula dicatur, quod ſcilicet debitor voluit, ac conſenſit poſſe excommunicari, aggrauari, et reaggrauari, etc. non propterea contra eum immediate proceditur ad fulminationem cenſurarum, ſed cum grano ſalis, vt puta in iuris ſubſidium, ac ſi et quatenus contra eum realis, nec perſonalis exequutio facile fieri non poſſit, iuxta formam Concilij Tridentini, et rfeormation. Pij V. de quibus ſupra meminimus.

Et licet ab aliquibus ſuperflua, ſeu dubitabilis reddi poſſe videatur extenſio prſæcriptę clauſulæ me notario præſente, et pro abſente tanquam publica, et authentica perſona legitime ſtipulante pro omnibus, et ſingulis quorum intereſt, et cætera, prout in ea cum in antiqua formula cameræ appoſita videatur poſt clauſulam ratihabitionis procuratorum, qui tunc ibi antiquitus conſtitui ſolebant, & conſequenter ibidem adaptari. Qua quidem procuratorum conſtitution. nunc ex præmiſſis ceſſante, ac illius extenſio quoque ceſſare videatur tamen quia re huiuſmodi non
ſemel

ſemel controuerſa viſum fuit notarijs inſimul congregatis indifferenter eam modo pręmiſſo extenden. fore, vt in eorum duplicatis reſolutionibus, de quibus in eorum veteri libro rubeo, fol. 3. et 168. et iuxta illorum reſolutionem dd. de Rota dixerunt, vigore præſcriptæ clauſulę, et contractus, dandam eſſe exequutionem intereſſe habentibus, vt in vna Romana releuationis indemnitatis pro dd. de Incoronatis, et Maſſimis contra d. Tiberium Vellium die 27. Octobris 1603. coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Seraphino tunc Rotę Auditore.

Formulam autem inuentarij. Bald. de Peruſio habes in formulario inſtrumentorum; ideo hic ſuperflue apponendam eſſe cenſui cum in facti contingentia ibi recurrere poteris.

Has habes infraſcriptas alias expeditionum formulas ſumptas ex antiquo Romano formulario quas alijs impeditus negocijs in moderniorem vſum in hoc meo libello potius mihi laborioſo, quam lucroſo redigere non valui, tu igitur in facti contingentia ad eas recurre, illaſque ſingulatim iuxta tuam prudentiam ſemper in eis forma Sacroſancti Concilij Tridentini ſeruata accomoda mutandis mutatis, ac ſingula ſingulis congrue referendo, & debite adaptando, &c.

ABSOLVTIO EXCOMMVNICATIONIS ab Auditore Cameræ.

Ioannes BAPTISTA CICADA, Dei, et Apoſtolicę Sedis gratia, Epiſcopus Albinganen. S.D.N. Papę, eiuſq; Camerari: Necnon Curię cauſarum Cameræ Apoſtolicę Generalis Auditor: Romanęque curię Iudex ordinarius, etc. ſpecialiter deputatus. VNIVERSIS, et ſingulis Dominis Abbatibus, per Ciuitat. et diœc. N. illique vel illis, ad quem, vel ad quos, pręſentes noſtrę litteræ peruenerint: Salutem in Domino, et pręſentibus fidem indubiam adhibere, noſtriſque huiuſmodi, et dictę curiæ firmiter obedire mandatis. Noueritis, quod nos, die, et hora infraſcriptis, iuxta ritum, & formam Sanctæ Matris Eccleſiæ abſoluimus; et eiuſdem Sanctæ Matris Eccleſiæ vnitati, et Eccleſiaſticorum Sacramentorum participatione, ac communioni fidelium reſti-

Digitized by Google

reſtituimus. N. N. diœc. propterea coram nobis perſonaliter conſtitutum, & id flexis genibus humiliter petentem, à quadam excommunicationis ſententia, ad inſtan. N. ob non ſolutionem certæ pecuniarum ſummæ, per nos, auctoritate dictæ curiæ, alias in eum lata, & promulgata, ex eo quia idem N. propterea perſonaliter coram nobis conſtitutus, ad hoc ſuum liberalem præſtitit conſenſum pariter, & aſſenſum: & idem N. de ſtando iuri, ac parendo noſtris, & Sanctæ Matris Eccleſiæ mandatis, in noſtris manibus, tactis per eum corporaliter ſcripturis Sacroſanctis, ſolitum præſtitit iuramentum cum reincidentia, tamen in eandem excommunicationis ſententiam, ipſo facto, in euentum in quem dictus N. eidem N de pecuniarum ſumma, ob cuius non ſolutionem excommunicatus, ac vt talis declaratus extitit, hinc ad duos menſes proxime futuros, à die dat. præſentium inantea computan plenarie, & integre non ſatisfecerit. Quapropter vobis, & veſtrum cuilibet, tenore præſentium, damus diſtricte in mandatis: quatenus ipſum N. ſic abſolutum modo præmiſſo, in voſtris Eccleſijs, Monaſterijs, & Capellis, dum & quoties expedierit, & requiſitio deſuper facta fuerit, publice nuncietis, ac faciatis ab alijs nunciari. In quorum teſtimonium, præſentes litteras exinde fieri, ſigillique dictæ Curię cauſarum Cameræ Apoſtolicę, quo vtimur, iuſſimus, & fecimus appenſione communiri. Datum etc.

Commiſſio abſolutionis ab eodem Auditore Cameræ.

Ioannes BAPTISTA, etc. Venerabilibus viris Dominis N. et N. etc. et eorum cuilibet inſolidum: Salutem in Domino. Diſcretioni veſtræ, et cuilibet veſtrum, tenore præſentium committimus, ac in virtute ſanctæ obedientiæ diſtricte percipien. mandamus: quatenus ſtatim viſis, et receptis præſentibus, et poſtquam pro parte honorabilium virorum dominorum N. et N. à quadam excommunicationis ſententia, in eos, et eorum quemlibet, ob non ſolutionem certarum pecuniarum, in quibus honorabilibus viris N. et N. efficaciter obligatur, ad inſtantiam dictorum N. et N. creditorum, per nos, auctoritate dictæ curiæ lata, et promulgata, ſi id humiliter petierint, ac de ſtando, et parendo noſtris, et veſtris, ac Sanctæ Matris Eccleſiæ mandatis, in veſtris manibus, tactis per eos, et eorum quemlibet, corporaliter ſcripturis Sacroſanctis, ad Sancta Dei Euangelia, ſolitum præſtiterint iuramentum: ac honorabiles viri N. et N N. diœc. aut aliquis eorum, ſuum liberalem præſtiterit conſenſum pariter, et aſſenſum, hac vice-

dum-

dumtaxat, auctoritate noſtra, & dictæ curiæ abſoluatis, & communioni fidelium, ac participationi Eccleſiaſticorum Sacramentorum, ſanctæque Matris Eccleſiæ vnitati, reſtituatis, iniuncta ſibi pro modo culpæ pœnitentia ſalutari; ipſoſque ſic abſolutos, ſi reſtitutos publice nuncietis, & faciatis ab alijs in veſtris Eccleſijs, Monaſterijs, Cappellis, & locis publicis, vbi, quando, & quoties expediens fuerit, publice nunciari, & ſuper abſolutione, & reſtitutione huiuſmodi, veſtras litteras authenticas, aut inſtrumenpublicum, ſi illas, vel illud petierint, & habere voluerint, in fidem, & teſtimonium præmiſſorum, dando, & concedendo. In cuius rei teſtimonium, præſentes litteras exinde fieri, & per notarium publicum noſtrumque, & dictæ curiæ ſcribam infraſcriptum, ſubſcribi, & publicari mandauimus Sigillique dictæ curiæ, quo vtimur iuſſimus, & fecimus appenſione communiri. Datum &c.

Abſolutio ad cautelam breuis, per Auditorem Cameræ.

Ioannes BAPTISTA &c. Vniuerſis, & ſingulis, &c. Noueritis, quod cum alias honorabilis vir N. mercator Florentin. Roman. Cur. ſequens, pro ſe & N. & N. ſocijs mercatoribus Rom. Cur. ſequen. Reuerendum Patrem Dominum N. ab omnibus obligationibus ſibi, & dictis ſuis mercatoribus, per eundem R.P. vſque ad diem N. menſis N. anni &c. liberaſſet, atque quietaſſet: ipſe R.P. dubitans occaſione præmiſſarum obligationum, in aliquam excommunicationis ſententiam, incidiſſe: Cum piarum mentium ſit culpam timere, vbi culpa non reperitur: Ipſum, ab excommunicationis ſententia, ad cautelam abſolui, per nos, debita cum inſtantia poſtulauit. Nos tunc N. Auditor præfatus, attenden. requiſitionem huiuſmodi fore iuſtam, & conſonam rationi: De conſenſu præfati N. mercatoris, & dictorum ſociorum mercatorum, pariter & aſſenſu dictum R.P. coram nobis genibus flexis conſtitutum, & abſolutionem humiliter petentem, ab omnibus, & ſingulis excommunicationis, ſententijs, in eum occaſione præmiſſorum forſan latis, ad cautelam abſoluendum, ipſumque communioni fidelium, ac Sacramentorum Eccleſiaſticorum participationi, & Sanctæ Matris Eccleſiæ vnitati, reſtituendum duximus, & abſoluimus, ac reſtituimus per præſentes. In cuius &c.

In-

Digitized by Google

Inhibitio Auditoris Cameræ,ad Senatorem in Curia facta .

Ioannes BAPTISTA CICADA,&c.vt ſupra in abſolution.ab Auditore Cameræ,vſque Generalis Auditor . Vide etiam ſub littera curialitatis . Magnifico , & Illuſtri viro D. Almæ Vrbis Senatori , pro tempore exiſtenti : eiuſque , & Curiæ Capitolij Locumtenen.Collateralibus,Iudicibus , Exequutoribus , Mareſcallis, officiali,ſeu officialibus extraordinarijs : ac omnibus , & ſingulis alijs officialibus eiuſdem vrbis , præſentibus , & futuris , & eorum cuilibet inſolidum , ad quem,vel ad quos, præſentes noſtræ litteræ peruenerint,ſeu præſentatæ fuerint : Salutem in domino, & præſentibus fidem indubiam adhibere : ac noſtris huiuſmodi , immo verius Apoſtolicis,firmiter obedire mãdatis. Quoniam ex fidedignorum recepimus teſtimonio,venerabilem,& diſcretum virum dominum Alexandrum Peregrinum clericum Comen. Corteſanum , ac Rom.Cur.ſequentem,& in eadem,lites geren.& haben.fore. & eſſe. Ea propter,noſtræ iuriſdictioni ſubiectum : noſque de ſuis cauſis , tam criminalibus,quam ciuilibus , agnoſcere habeamus . Idcirco vobis omnibus , & ſingulis ſupradictis, & veſtrum cuilibet , in virtute ſanctæ obedientiæ,& ſub excommunicationis pœna, (quam in vos,& veſtrum quemlibet , huiuſmodi veſtræ inhibitioni contrauenientem,ipſo facto , ferimus in his ſcriptis) tenore præſentium inhibemus : ne vos,aut aliquis veſtrum , contra dictum Alexandrum procedere,aut ipſum alias,tam in perſona , quam rebus , & bonis ſuis,quomodolibet moleſtare,vexare , aut perturbare præſumatis , ſeu aliquis veſtrum præſumat , in noſtrę iuriſdiction. immo verius Apoſtolicæ Sedis , vilipendium, & contemptum : Sed ipſum Alexandrum in omnibus ſuis cauſis, contra eum , & pro eo , motis , & mouendis,ad nos,tanquam eius iudicem ordinarium,& competen. remittere curetis,cum parati ſimus,tam noſtro ex officio,quam ad cuiuſcunque inſtan.& de eo conqueren.iuſtitię miniſtrare complementum : alioquin,contra vos,et quemlibet veſtrum, in hac parte rebelles , ad dictę excommunicationis ſententię declarationem , ac ad alia grauiora procedemus, veſtra , et cuiuslibet veſtrum rebellione id exigente. In cuius rei teſtimonium, præſentes noſtras litteras exinde fieri , et noſtri ſigilli,quo vtimur, iuſſimus , et fecimus impreſſione communiri. Datum Romę in domo ſolitę noſtrę reſiden. Sub Anno, etc. M. D. XLVI. Indictione quarta , Die vero N. menſis Maij. Pontificatus Sanctiſs. etc. Pauli , etc. Papę Tertij , Anno duodecimo. Præſentibus ibidem honorabilibus , et di-

& diſcretis viris, dominis Marco Antonio Oliuerio, laico Nepeſium. diœc. & Ioanne Sauarino clerico Lugdunen. diœc. Teſtibus &c.

Inſtrumentum petitionis Apoſtolorum.

In Nomine Domini, Amen, &c. Conſtitutus prouidus vir, magiſter N. in Roman. Cur. cauſarum, & venerabilium virorum dominorum, Præpoſiti, Decani, & Capituli Eccleſiæ N. procurator, prout de ſuæ procurationis mandato, legitima extitit, facta fides, & eo nomine procuratorio, duxit, & aſſeruit, quod cum alias, ipſe in cauſa, coram præfato domino N. Auditore, inter dictos N. principales ſuos, & quendam N. aſſertum laicum aduerſarium, de, & ſuper nonnullis decimis, in prima inſtan. pendente. Nonnullos articulos, ſeu materias articulatas admiſſibiles, releuantes, et parti ſuæ vtiles, iudicialiter exhibuiſſe, et pro illorum admiſſione, ac teſtium deſuper receptione, inſtetiſſent: fuerunt eędem materię per præfatum dominum Auditorem, tanquam impertinentes, ſaltem tacite, reiectæ: A qua quidem reiectione, et admiſſionis denegatione, cum ad Sedem Apoſtolicam appellaſſent, et dictus d. Auditor, terminum iuris, ſuper huiuſmodi appellatione, Apoſtolos petendi ſibi præfixiſſet, et iam momentum eiuſdem termini inſtet: Idcirco intendens dictæ ſuæ appellationi, tanquam iuſtæ interpoſitæ: Apoſtolos, tales quales de iure habere debeat, ſibi dari, et concedi, per præfatum dominum Auditorem, debita cum inſtan. poſtulauit. Quiquidem dominus Auditor, certificatus de inſtanti momento ad petendum Apoſtolos, pręfato magiſtro N. procuratori, præſenti, inſtanti, et Apoſtolos petenti, reſpondit in hæc verba, vel eis ſaltem in effectu ſimilia, etc. vt ſupra.

DE CITATIONE.

Citatio cum inhibitione inſerta extra Romanam Curiam.

Fabius ACCOROMBONVS, Vtriuſque Iuris Doctor, Sanctiſſ. Domini Noſtri Papæ Cappellanus, et ipſius Sacri Palatij Apoſtolici, Cauſarum, cauſæque, et cauſis, ac partibus infraſcriptis, ab eodem domino noſtro Papa, Auditor ſpecialiter deputatus. Vel ſic. PETRVS Vvorſtius Dei, et Apoſtolicę Sedis gratia, Epiſcopus Aquen. vnius, ex Sa-

 cri

cri Palatij Apoſtolici cauſarum Auditoribus Locumtenens, cauſæque, & cauſis, ac partibus infraſcriptis à Sanctiſs. domino noſtro Papa, Iudex ſpecialiter deputatus. Vel ſic. Sebaſtianus Piguinus, Vtriuſque Iuris Doctor Sanctiſs. D. noſtri Papæ Cappellanus, & ipſius Sacri Palatij Apoſtolici, cauſarum Auditor, cauſæque, & cauſis, ac partibus infraſcriptis, in locum bon. mem. domini noſtri eiuſdem Palatij Apoſtolici, dum vixit, Coauditoris noſtri: certæ generalis nobis deſuper factæ, & præſentatæ commiſſionis vigore ſubrogatus, ſpecialiter deputatus. Vel ſic. Ioannes Mohedanus, Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia, Epiſcopus Rauellen. Iudex, & Commiſſarius, cauſarum, cauſæque, & cauſi, ac partibus infraſcriptis, à Sanctiſſ. domino noſtro Papa ſpecialiter deputatus. Vel ſic. Hieronymus, miſeratione diuina, tituli Sancti Clementis Presbyter, Cardinalis Ghinuccius vulgariter nuncupatur, Iudex, & Commiſſarius cauſarum, cauſæque, & cauſis, &c. vt in proxima. VNIVERSIS, & ſingulis dominis, Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, Archidiaconis, Scholaſticis, Cantoribus, Cuſtodibus, Theſaurarijs, Succentoribus, Sacriſtis, tam Cathedralium etiam metropolitan. quam collegiatarum, Canonicis, Parochialiumque Eccleſiarum Rectoribus, ſeu Locatenen. eorundem, Plebanis, Viceplebanis, Cappellanis, Curatis, & non Curatis, Vicarijs perpetuis, Altariſtis, cæteriſque presbyterijs, clericis, notarijs, & Tabellionibus publicis, quibuſcunque per ciuitatem, vel diœceſ. N. ac alias vbilibet conſtitutis, & eorum cuilibet inſolidum, ac illi, vel illis, ad quem, vel ad quos, præſentes noſtræ litteræ peruenerint: Salutem in domino, noſtris huiuſmodi, immo verius Apoſtolicis firmiter obedire mandatis. Noueritis, quod nuper Sanctiſſ. in Chriſto P. & D. N. D. Paulus, diuina prouidentia Papa III. quandam commiſſionis, ſiue ſupplicationis cedulam, nobis, per certum ſuum curſorem, præſentari fecit, quam nos, cum ea qua decuit reuerentia, recipimus, huiuſmodi ſub tenore. Dignetur &c. in fine vero dictæ commiſſionis, ſiue ſupplicationis cedulæ, ſcripta erant, de alterius manus, littera ſuperiori, litteræ ipſius cedulæ, penitus, et omnino diſſimili, et diuerſa hæc verba, videlicet. De mandato domini noſtri Papæ, etc. ponatur tota ſignatura. In extremitate vero marginis inferioris eiuſdem commiſſionis, ſiue ſupplicationis cedulæ: ſcripta erant, de alienæ manus, littera, ſuperioribus litteris ipſius cedulæ, etiam penitus diſſimili, et diuerſa hæc verba, videlicet domini noſtri Papæ. P. P. Cardin. Pariſius. Poſt cuius quidem commiſſionis, ſiue ſupplicationis cedulæ præſentationem,

&

et receptionem nobis , et per nos, vt præmittitur, factas , fuimus per honorabilem virum dominum N.principalem , in præinſerta nobis facta , et pręſentata commiſſione, principaliter nominatum, coram nobis , perſonaliter conſtitutum , debita cum inſtan. requiſiti. Vel ſic : fuimus per prouidum virum magiſtrum N. in Rom. Cur. cauſarum , et honorabilis viri N. principalis , in præinſerta nobis facta , et præſentata commiſſione , principaliter nominati , procuratorem aſſertum , (prout de ſuæ procurationis mandato , legitimam promiſit facere fidem) debita cum inſtan. requiſiti , Vel ſic : fuimus pro parte honorabilis viri , domini N.principalis , in præinſerta commiſſione nobis , vt præmittitur , facta , et præſentata, principaliter nominati , debita cum inſtan.requiſiti : quatenus ſibi citationem legitimam,vna cum inhibitione inſerta , extra Roman. Cur. et ad partes , contra , et aduerſus quendam N. exaduerſo principalem , in eadem nobis facta, et pręſentata commiſſione , exaduerſo principaliter nominatum ; omneſque alios , et ſingulos , ſua communiter , vel diuiſim intereſſe putan et in exequutione citationis huiuſmodi , nominandos , iuxta , et ſecundum , dictæ nobis factæ , et præſentatę commiſſionis , vim , formam , et tenorem : in forma ſolita , et conſueta , decernere , et concedere dignaremur . Nos igitur N. Auditor pręfatus , attenden. requiſitionem huiuſmodi fore iuſtam , et conſonam rationi, volentemque in cauſa , et cauſis huiuſmodi , et inter partes , in dicta commiſſione contentas , rite, et legitime procedere, ac partibus ipſis , dante domino , iuſtitiam miniſtrare , vt tenemur . Idcirco , auctoritate Apoſtolica nobis commiſſa , et qua fungimur in hac parte: Vos omnes , et ſingulos ſupradictos , et veſtrum quemlibet inſolidum , tenore præſentium , requirimus, et monemus , primo , ſecundo , tertio , et peremptorio . Vobiſque nihilominus , et veſtrum cuilibet in virtute Sanctę obedientiæ , & ſub excommunicationis pœna , quam in veſtrum quemlibet , canonica monitione præmiſſa (ſi ea , quæ vobis in hac parte committimus , & mandamus , neglexeritis , ſeu diſtuleritis contumaciter adimplere) ferimus in his ſcriptis , diſtricte præcipiendo mandantes : quatenus infra ſex dierum ſpatium, poſt præſentationem,ſeu notificationem præſentium , vobis , ſeu alteri veſtrum , factas : Et poſtquam pro parte dicti domini N. principalis, ſuper hoc , vigore præſentium fueritis requiſiti , ſeu alter veſtrum fuerit requiſitus immediate ſequent. Quorum ſex dierum , duos pro primo , duos pro ſecundo : & reliquos duos dies , vobis vniuerſis , & ſingulis ſupradictis , & veſtrum cuilibet , pro tertio , &

alios, publice,& occulte,directe, vel indirecte, quouis quæſito colore, vel ingenio, in litiſpendentiæ,& iuriſdictionis noſtræ, immo verius Apoſtolicæ Sedis, vilipendium, & contemptum, dictique domini N.principalis, iuriſque ſui, præiudicium, & grauamen, lite,& cauſa, ſeu cauſis huiuſmodi, coram nobis indeciſis penden. quicquam innouare, ſeu attentare præſumant,ſeu præſumat: Quod ſi ſecus factum fuerit, totum id reuocare, & in ſtatum priſtinum reducere curabimus, iuſtitia median. Diem vero, ſeu dies citationis, & inhibitionis veſtrarum huiuſmodi, atque formam, & quicquid in præmiſſis feceritis, ſeu alter veſtrum duxerit facien.nobis per veſtras litteras patentes, aut inſtrumentum publicum, harum ſeriem, ſeu deſignationem in ſe continen. ſiue continens, remiſſis præſentibus quantocitius poteritis, fideliter intimare curetis. Abſolutionem vero omnium, & ſingulorum, qui præfatam noſtram excommunicationis ſententiam incurrerint, ſiue incurrerit quoquomodo: nobis: vel ſuperiori noſtro tantummodo,reſeruamus. In quorum omnium, & ſingulorum fidem, & teſtimonium præmiſſorum eiuſdem: præſens publicum inſtrumentum, huiuſmodi noſtras citationem, & inhibitionem in ſe continen.ſiue continens, exinde fieri, & per notarium publicum, noſtrumque & huiuſmodi cauſæ coram nobis ſcribam infraſcriptum, ſubſcribi, & publicari mandauimus, ſigillique noſtri iuſſimus, & fecimus appenſione communiri. Datum, & actum Romę, apud Sanctum Petrum in Palatio cauſarum Apoſtolico, in quo iura reddi ſolent, nobis ibi, mane hora audien. cauſarum conſueta ad iura redden. & cauſas audien. in loco noſtro ſolito, & conſueto, pro tribunali ſedente: Sub anno &c.indictione &c. Die vero N. menſis N. Pontificatus præfati Sanctiſs. in Chriſto Patris, & domini noſtri,domini Pauli, diuina prouidentia Papæ III.anno duodecimo. Vel ſic, Datum, & actum Romę, in domo habitationis noſtræ: Sub anno, &c. Præſentibus ibidem diſcretis viris magiſtris N.& N. notarijs publicis, ſcribiſque noſtris, clericis N. & N. diœceſ, teſtibus ad præmiſſa vocatis ſpecialiter, atque rogatis,

DE INHIBITIONE.

Inhibitio ſimplex ad partes.

Ioannes Suauis REOMANVS, Vtriuſque Iuris Doctor, &c.deputatus. Vniuerſis, & ſingulis dominis Abbatibus, &c. vt ſupra in citatione, vſque ad continuationem. Cuiuſquidem

dem commiſſionis vigore, citatione legitima, vna cum inhibitione inſerta, extra Roman. Cur. & ad partes, per nos decreta, & conceſſa. Vel ſic, ſi non eſt decreta citatio. Poſt cuiuſquidem commiſſionis, ſiue ſupplicationis cedulæ præſentationem, & receptionem, nobis, & per nos, vt præmittitur, factas: fuimus per prouidum virum, magiſtrum N. in Roman. Cur. cauſarum, & ſupradicti domini N. principalis, in præinſerta nobis facta, & præſentata commiſſione, principaliter nominati, procuratorem (de cuius procurationis mandato, ſufficienter extitit edoctum) coram nobis conſtitutum, debita cum inſtan. requiſiti: quatenus in cauſa, & cauſis huiuſmodi, modo ſolito, inhibere, ſibique, & parti ſuæ litteras inhibitorias, deſuper opportunas, ſub excommunicationis, alijſque ſententijs; cenſuris. & pœnis Eccleſiaſticis, extra Rom. Cur. & ad partes, in forma ſolita, & conſueta, decernere, & concedere, dignaremur. Nos igitur. Ioannes Suauis Auditor præfatus: attenden. requiſitionem huiuſmodi, fore iuſtam, & rationi conſonam: volenteſque, inter partes prædictas, æqualitatem, vt decet, ſeruare: ac, dante domino, iuſtitiam miniſtrare, vt tenemur: ac quod in cauſa, & cauſis huiuſmodi, ſic in Roman. Cur. coram nobis indeciſ. penden. nihil ſit in partibus, per quemcunque attentandum, ſeu innouandum. Idcirco auctoritate Apoſtolica, nobis commiſſa, & qua fungimur in hac parte: vos omnes, & ſingulos ſupradictos, & veſtrum quemlibet inſolidum, tenore præſentium, requirimus, & monemus, primo, ſecundo, tertio, & peremptorie. Vobiſque nihilominus, & veſtrum cuilibet, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub excommunicationis pœna, quam in vos, & veſtrum quemlibet (ſi ea, quæ vobis, in hac parte, committimus, & mandamus, neglexeritis ſeu diſtuleritis contumaciter adimplere) canonica monitione, præmiſſa, fuerimus in his ſcriptis, diſtricte præcipiendo mandan. quatenus, infra ſex dierum ſpatium, poſt præſentationem, ſeu notificationem præſentium vobis, ſeu alteri veſtrum factas: & poſtquam pro parte dicti domini N principalis, vigore præſentium, fueritis requiſiti, ſeu alter veſtrum fuerit requiſitus, immediate ſequen. Quorum ſex dierum, duos pro primo, duos pro ſecundo, & reliquos duos dies, pro tertio, & peremptorio termino, ac monitione canonica, aſſignamus; ita tamen quod in his exequendis, vnus veſtrum, alium non expectet, nec vnus pro alios, ſeu per alium, ſe excuſet, acceden. propterea quo fuerit accedendum. Reuerendo in Chriſto Patri, & Domino Domino N. Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia, Epiſcopo N. ſub

Ii 4 in-

Digitized by Google

interdicto ingreſſus Eccleſiæ, eiuſque in ſpiritualibus, et temporalibus Vicario, ſeu Officiali generali: necnon venerabili viro, Domino N. Præpoſito Eccleſiæ N. aſſerto iudici delegato: Cæteriſque Officialibus, Iudicibus, Commiſſarijs, delegatis, ſubdelegatis, ordinarijs, extraordinarijs quibuſcunque, quacunque auctoritate fungen. et præſertim N. exaduerſo principali prædicto: omnibuſque alijs, et ſingulis, quorum intereſt, intererit, aut intereſſe poterit, quomodolibet in futurum, quibuſcunque nominibus cenſeantur, et quacunque præfulgeant dignitate; de quibus pro parte dicti Domini N. principalis, fueritis requiſiti, ſeu alter veſtrum fuerit requiſitus; etiam ſub excommunicationis, alijſque ſententijs, cenſuris, et pœnis Eccleſiaſticis, quas in his ſcriptis ferimus, quaſque quemlibet huiuſmodi noſtræ inhibitioni contrauenien. incurrere volumus ipſo facto, inhibeatis; quibus et nos etiam, tenore preſentium, ſub ſimilibus pœnis inhibemus: ne ipſi, vel eorum alter, in cauſa, et cauſis huiuſmodi per ſe, vel alium, ſeu alios, publice, vel occulte, directe, vel indirecte, quouis quęſito colore, vel ingenio, in vilipendium litiſpenden. et iuriſdictionis noſtræ, immo verius Apoſtolicæ, aut in dicti domini N. principalis, iuriſq; ſui præiudicium, et grauamen lite, et cauſa huiuſmodi, ſic coram nobis indeciſ. penden. quicquam attentare, ſeu inuocare, præſumant, ſeu pręſumat. Quod ſi ſecus factum fuerit: id totum reuocare, et in ſtatum priſtinum reducere curabimus, iuſtitia mediante. Diem vero, ſeu dies, inhibitionis, ſeu inhibitionum veſtrarum huiuſmodi, etc. In quorum omnium, et ſingulorum fidem, et euidens teſtimonium præmiſſorum: præſentes litteras, ſiue pręſens publicum inſtrumentum huiuſmodi, noſtram inhibitionem, in ſe continentes, ſiue continens, exinde fieri etc. *Si habes conficere inhibitionem ad partes, ſub cenſuris Eccleſiaſticis, & pœnis pecuniarijs: videas ſuperius citationem cum inhibitione inſerta, ſub cenſuris, vbi pleniſſime inuenies.*

S.D.N.

S. D. N.

PII PAPAE

QVINTI

Reformatio Tribunalis Auditoris Cameræ.

MOTVPROPRIO &c. Inter illa, quæ in ſingulis in Vrbe Curijs,& officijs emendanda, ſeu rectius diſponenda decreuimus, hæc de Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ Generalis Auditoris officio, ac Tribunali ſeorſum ab vniuerſali reformatione Apoſtolica auctoritate perpetuo ſtatuimus,& ordinamus quæ & ab Auditore,& ab eius Locumtenētib.Curiæque ipſius Iudicib. & Notarijs exactiſſime ſeruari præcipimus.

In primis,ne quiſquam ex confeſſione debita procuratore ſuo ad id in ipſamet obligatione in poſterum conſtituto in iudicio, vel alibi facta condemnetur; niſi idem etiam procurator ad defendendum in iudicio fuerit conſtitutus; & ipſe cum conſtitueretur,defendendi onus huiuſmodi ſponte præſens acceptauerit.

Neque quiſquam ratione ſui conſenſus in contractu, ſeu quaſi contractu,aut alias in iudicio,vel extra iudicium, per ſe, vel alium quocunque modo,etiam in ſuſceptione, quam vocant cenſurarum de cætero præſtiti, pure, aut ſub conditione, aut in diem cenſuris Eccleſiaſticis innodetur,aut innodatus declaretur.

Quinimmo nec procuratoris, ad confitendum debitum, conſtitutio, in ipſa debiti obligatione, niſi & ad defendendum vna conſtituatur, & ipſe defendendi onus acceptet, vt præfertur nec cenſurarum, conſenſus, aut ſuſceptio huiuſmodi vſquam recipiatur, vel admittatur, ſiue etiam deſcribatur: neque de his quiſquam rogetur, etiam in Cameralis obligationis formula, ſiue principaliter, ſiue incidenter: neque iudicium vllum, aut vlla exequutio inde fiat, aut decernatur.

Excipimus autem ab his, quæ de confeſſione debiti, & procuratoris, ad id conſtitutione, ſupra ſtatuimus, obligationes, quæ de rebus, ac iuribus ad Cameram Apoſtolicam pertinentibus fa-

Digitized by Google

ctæ iam ſunt, aut in poſterum fieri opportuerit, in quib.quo ad huiuſmodi confeſſionem, & conſtitutionem, liceat illud idem fieri, quod hactenus eſt obſeruatum,

Quod ſi quando aliqui ſeipſos in Vrbe efficacius obligare voluerint; vt in exactionibus laborandum non ſit, quas pro commodiori hominem commercio faciles eſſe expedit, poterit Iudex parti præſenti, & ſe obliganti præcipere, vt die certa tunc ſtatuenda ſoluat; monens, quod ſi ea die ſponte non ſoluerit, nulla exinde facta perſonali citatione, ſed præuia tantum vnica dilatione, quæ per affixionem locis conſuetis intimabitur, ad exequutionem contra ipſum procedat: & in ſubſidium, vbi exequutio realis, perſonalis facile fieri non poterit; in ipſum tanquam contumacem, contemptoremque ſui præcepti, excommunicationem decernet. Hæc tamen, quo ad excommunicationem monitio, vbicunque facilis futura eſſet, exequutio non adhibeatur.

Cum autem præſcripta dies ceſſerit: ea diſtinctio ſeruetur, vt ſi obligatio vel in Vrbe erit contracta, vel in Vrbe ſit ſoluenda, ſola intimationis affixio prædicta ſufficiat. Si vero extra Vrbem, & obligatio contracta, & ſolutio deſtinata fuerit, non aliter ad exequutionem procedatur, niſi facta legitime debitori intimatione dilationis huiuſmodi.

Rurſus, vbi in obligatione extra Vrbem facta, pariter ſolutio extra Vrbem deſtinata fuerit, præter dictam dilationem; detur etiam alia, pro loci diſtantia, intra quam docere poſſit, & debeat debitor ſe ſoluiſſe.

Quod ſi parti petenti, ac debitum agnoſcenti, danda videbitur aliquando longior aliqua dilatio ad ſoluendum (intra quam nullum omnino mandatum, aliudue exequutionis genus relaxari poterit) ea erit dierum triginta, aut ſaltem arbitrio Iudicis, qui pro debitoris qualitate, & debiti ſumma, vtrum voluerit de prædictis terminis eligat.

Qua in re illud obſeruetur, vt ſi forte poſt decretum, & relaxatum, atque etiam actuario Notario traditum mandatum exequutiuum, viſum fuerit Iudici dilationem hanc concedere: non alio poſtea iudicio, aut etiam mandato, opus ſit actori, ſi reus intra dilationem ipſam non ſoluerit, ſed eodem illo, quod antea traditum, aut relaxatum, ſiue decretum fuerat exequutionem ſuam proſequatur.

Sed & in omnibus, quæ aliter quam cum ſupradictis præcepto, & monitione vbicunque locorum factæ fuerint obligationibus, & alias ſemper, illud omnino ſeruetur: vt ad excommunicationem

cu-

cuiuſquam non deueniatur, niſi cuius fuerit erga Iudicem contumacia, ipſo etiam, nec tantum procuratore ſuo, quamuis ſpecialiter conſtituto, prius legitime citato.

Verum ſicuti antea, earum quæ in forma Cameræ erant obligationem, ita, & harum, quæ futuræ ſunt, pro illis iudicium, ſiue cognitio, & exequutio in Vrbe ad Auditorem Cameræ ſolum ſpectet in vniuerſum, iuxta ſuas facultates: Romanos tamen debitores laicos liceat creditoribus etiam in Curia Capitolij conuenire iuxta priuilegia Populo Romano conceſſa. Quo vero ad clericos, ratione originis, vel beneficij Romanos, locus ſit præuentioni inter ipſum Auditorem, & noſtrum in Vrbe Vicarium.

Cæterum idem Auditor appellationes non aliter audiat, ſiue admittat, quam ſi exhibita fuerit Notario in actis ab appellante fides publica, ſeu publicum inſtrumentum ſententiæ, a qua extitit appellatum, eaque ſit diffinitiua, vel vim habeat diffinitiuę; neque aliter earum ratione inhibeat: quam inſerto in litteris inhibitionis toto fidei, ſeu inſtrumenti huiuſmodi tenore.

Quare Iudices a quibus appellari cōtinget, eorumque Notarij, fidem, ſeu inſtrumentum huiuſmodi, partibus petentibus, & debitā Notarijs mercedem ſoluentibus tradent in tempore: alioquin Iudices officio iudicandi, notarij exercitio notariatus, tādiu ſuſpenſi ſint, donec appellanti omnia damna, & intereſſe propterea paſſā ab ipſo Auditore extraiudicialiter æſtimanda reſarſerint. Et nihilominus facta ab appellante fide de ſua petitione, & iudicis, ſiue notarij denegatione, idem Auditor inhibere, & in cauſa procedere poſſit. Litteras Apoſtolicas, quibus certus, qui per ſeipſum procedat, exequutor præſcriptus eſt, nullo modo exequatur: ſed & omnes præterea, in quarum exequutione pars vocanda fuerit, non aliter exequatur, quam ſeruatis, pro rerum contingentia, conſtitutionibus fel. rec. Bonifacij Pap. viij. prædeceſſoris noſtri de vna, & Concilij generalis de duabus dietis, niſi ipſis conſtitutionibus derogatum fuerit expreſſe in litteris, quę fuerint exequendę: ſed & tunc, ne quemquam extra dięceſim vltra tot dietas euocet quot in ipſis litteris expreſſum erit, neue alijs vices ſuas committat, vel ſubdeleget, quam conſtitutis in dignitate Eccleſiaſtica, aut cathedralium Eccleſiarum Canonicis.

Exceptis litteris penſionum, quarum ſolutio in Romana Curia deſtinatur, & his omnibus, quibus ipſe nominatim exequutor pręſcriptus fuerit his enim caſibus poſſit ad ſe vndecumque, & quocumque partes euocare.

Monitoria generalia, vulgo, Significauit, appellata, quæ ſci-

ſcilicet, vt aliquid reueletur, ſeu reſtituatur, vel probetur, cum cenſuris Eccleſiaſticis publicari ſolent, nullo modo decernat, ſiue expediat.

Similiter nihil ſine ſpeciali noſtra commiſſione decernat, aut faciat, aut mandet, quod Epiſcopis, aut alios locorum ordinarios impedire poſſit, ne ad exequutionem decretorum Sacri Concilij Tridentini, correctionemque morum libere procedant.

Ab omnibus autem, & ſingulis ijs, quæ ad eius iuriſdictionem ſecundum præmiſſa pertinere nolumus, vſque adeo abſtineat, vt neque monitoria, neque citationes, neque inhibitiones, neque ſequeſtra, neque mandata de manutenendo, neque aliud quicquam, quocumque ſub prætextu, ſuper ijs aut ipſe decernat, aut ab alijs decreta reuocet, & pariter eius notarij nihil omnino expediant, aut etiam ſcribant, ſub pœna omiſſionis officii.

In cauſis vero ſui fori ciuilibus, etiam in quibus ſummarie, & ad inſtar beneficialium procedendi, ei conceſſa eſt facultas: nunquam omnino ad pęnas contumaciales deueniat, ſed potius receptis probationibns ab negocium principale ſpectantibus, datoque competenti termino parti abſenti, demum ſuper his ſeruatis ſeruandis diffinitiue pronunciet, etiam ſine litis conteſtatione.

Mandata de manutenendo, nunquã, niſi parte legitime citata, & compendioſa, ac ſummaria cauſæ cognitione adhibita, decernat.

Idem, & in ſequeſtris ſeruetur, niſi aliqua ratione timendũ ſit iudicis arbitrio, de ſuſpicione fugæ, vel bonorum dilapidatione.

Ne autem contingat, vt abſentes, & in remotiſſimis ab Vrbe partibus degentes, ſi ob prætenſum aliquod crimen moneantur ad perſonaliter comparendum, deinde inculpabiles reperti, maxima itineris incommoda, & diſpendia nulla ſua culpa paſſi ſint, neminem poſthac extra Italiam exiſtentem ad comparendum perſonaliter moneat, niſi facto verbo nobiſcum, de quo verbo habito fiat mentio in litteris monitoriis.

Poſtremo notarii nihil vnquam cuiuſuis generis ſcripturæ ad iudicium pertinentis, quod extra Curiam mittendum ſit, expediant, & parti tradant: niſi cum ſubſcriptione Auditoris, vel eius Locumtenentis.

Circa impenſas autem, quæ a partibus pro ſcripturis, & expeditionibus faciendę ſunt, vel vltra ea, quæ in vniuerſum in omnibus Curiis obſeruari volumus, infraſcripta ſpecialiter in eadem Curia Auditoris, etiam in cauſis pendentibus obſeruentur.

In cauſis, quæ ordinarie ſecundum Auditoris facultates in eius tri-

tribunali introductæ fuerint, vel introduci potuerint, ſiue poſt cœptam cauſam ſuperueniat commiſſio, ſiue ante impetrata ſit, ſiue in prima, ſiue in vlteriori inſtantia, nulla in re augeat impenſam; ſed quo ad hoc habeatur ſemper cauſa pro ordinaria, ita etiam ratione ſententiæ, neque Notarij, neque Iudices quicquam propterea accipiant, vltra, quod accipere potuiſſent, ſi commiſſio non adeſſet.

Siue igitur adſit commiſſio, ſiue non, in cauſis ordinarie ad hunc forum pertinentibus exigatur vt infra, & non amplius.

Sit itaque pretium perfectæ expeditionis, taxa, & alijs omnibus comprehenſis.

Pro monitorio ſpeciali ad parte, iul. nouem.

Pro monitorio ſpeciali per edictum, iul. duodecim.

Pro monitorio in vim bullæ Eugenianæ, iul. duodecim.

Pro Eugeniana per edictum, iul. quindecim.

Pro monitorio in vim Bullæ Cœnæ Domini, iul. duodecim.

Pro citatione cum inhibitione, vigore appellationis extra Curiam, cum inſertione inſtrumenti ſententiæ à qua appellatur, iul. decem.

Pro inſtrumento remiſſoriæ, iul. nouem.

Pro inſtrumento litis pendentiæ extra Curiam, iul. nouem.

Pro tranſumpto ſimplici vnius Bullæ, ſeu inſtrumenti, aut cedulæ, vel etiam plurium ſimilium, vel aliorum iurium in eodem tranſumpto deſcriptorum, ſi fuerint in forma probanti, iul. duodecim.

Si vero in forma Vidimus. iul. nouem: habita tamen ratione exceſſus ſcripturarum arbitrio Iudicis, quo ad laborem Notarij.

Pro ſequeſtro extra Curiam, iul. nouem.

Pro litteris ſuperuenientiæ, quæ non taxentur, iul. quatuor, vna cum ſigillo.

Pro fide legalitatis apponendæ in inſtrumentis Notariorum, in totum vna cum ſigillo, iul. duo.

Pro mandato de exequendo, iul. nouem.

Pro nota ſententiæ nihil exigatur.

Pro ſportulis etiam nihil.

At in cauſis, quæ per commiſſionem introducuntur, & ab initio ſunt commiſſariç, neque alias ad huius fori cognitionem ſpectant, ſoluatur vt ſequitur.

Pro citatione vigore commiſſionis abſque inhibitione extra Curiam, iul. nouem.

Pro citatione cum inhibitione ſimplici, iul. vndecim.

Pro

Digitized by Google

Pro citatione cum inhibitione ſub cenſuris, iul. quatuordecim.

Pro citatione cum inhibitione ſub cenſuris per edictum etiam pro neceſſario examine, iul. decem & octo.

Pro inhibitione ſimplici extra Curiam, iul. nouem.

Pro inhibitione in Curia ſub cenſuris, iul. duodecim.

Pro inhibitione extra Curiam, iul. tres cum dimidio.

Pro monitorio ſpeciali, iul. quindecim.

Pro notis ſententiarum diffinitiuarum, quæ in ſcriptis proferuntur in prima inſtantia, iul. quadraginta, in ſecunda, iul. triginta in tertia, iul. viginti.

Pro nota abſolutoriæ, ab obſeruatione iudicij, iul. quindecim.

Pro nota interlocutoriæ, iul. quindecim.

Pro nota declaratoriæ, iul. octo.

Pro mandato de exequendo, iul. quindecim.

Pro ſequeſtro, iul. quindecim.

Pro ſportulis iudicum pro ſententijs diffinitiuis ex ſcripto proferendis, non vltra id, quod in alijs Curiæ tribunalibus ordinarijs à fel. rec. Pio Papa IV. præſcriptum eſt.

De cæteris vero actis, ſcripturis, & expeditionibus infraſcriptis, ſiue cauſæ ſint ordinariæ, ſiue commiſſariæ, ſoluatur tantummodo infraſcriptum pretium, videlicet.

Pro compulſorialibus generalibus, ſiue ſpecialibus, iul. duodecim.

Pro palmo rotuli remiſſoriæ, iul. tres. Sit autem palmus linearum triginta, & linea ſyllabarum decem, & octo.

Pro inſtrumento remiſſoriæ, iul. duodecim.

Pro inſtrumento litis pendentiæ in Curia, iul. quatuor cum dimidio.

Pro interdicto ſpeciali, iul. quindecim.

Pro inſtrumento relaxationis interdicti, iul. quidecim.

Pro exequutorialibus, iul. triginta ſex.

Pro mandato de immittendo in poſſeſſionem vigore litterarum Apoſtolicarum, ſeu in forma breuis, iul. decem.

Pro abſolutione, ſiue abſolutionis commiſſione pro vno, iul. nouem.

Pro duobus litis conſortibus, iul. quatuordecim.

Pro tribus litis conſortibus, iul. decem & octo.

Pro quatuor litis conſortibus, iul. viginti tres.

Vltra quatuor, quotcunque addantur perſonæ litis conſortes, nihil augeatur pretium expeditionis.

Pro

Digitized by Google

Pro capitulo, collegio, confraternitate, aut vniuerſitate, iul. quinquaginta.

Pro inſtrumento abſolutionis, iul. duodecim.

Pro decretis à Iudice prolatis, non ex ſcripto, etiam vim diffinitiuæ habentibus, eorumue nota, & ſportulis, nihil.

Pro ſimplici fide etiam plurimum actorum, iul. duo.

Pro examine teſtium cum articulis, & interrogarijs in cauſa, quæ ſit æſtimationis à quinquaginta ſcutis ſupra, vſque ad quamcunque ſummam, ſi articuli non excedant numerum viginciquinq; interrogatoria numerum trigintaquinq; in dômo, vel officio notarij, iul. quatuor. Extra vero officium, non vltra duplum.

In cauſa æſtimationis à quinquaginta ſcutis infra, ſoluatur tantum pro dimidia: quod ſi articuli excedant numerum vigintiquinque, & interrogatoria triginta quinq; ſoluatur merces Notarij arbitrio Iudicis.

Pro inſtrumento ſententiæ, ſi extrahatur, iul. quindecim.

Pro inſtrumento declaratoriæ, non tamen vigore obligationis in forma Cameræ, iul. duodecim.

Pro brachio ſæculari ob non paritionem monitorij, aut litterarum Apoſtolicarum, vel exequutorium, iul. triginta.

Pro mandato ſuſcipionis fugæ, vſque ad quamcunque ſummam, etiam in vim obligationis Cameralis decreto, iul. quatuor cum dimidio.

Pro mandato de conſignando, vigore ſequeſtri, etiam vbi pro illius verificatione debitor prius fuiſſet conuentus via exequutiua, vigore obligationis Cameralis, iul. quatuor cum dimidio.

Pro mandato de conſignandis pignoribus ſubhaſtandis, aut deliberandis, iul. quatuor cum dimidio.

Pro mandato de relaxando pro debito ciuili, iul. quatuor cum dimidio.

Pro mandato in cauſis ciuilibus loco litterarum pro parua ſumma, iul. quatuor cum dimidio.

Computato in his omnib. mandatis, iulio ſigilli.

De pretio autem ſic præſcripto, in omnibus ſupradictis expeditionibus, ſiue ordinarijs, ſiue commiſſarijs, dentur Auditori, & Maſſæ Notariorum, item (quoad ordinarias) Camerario eædem portiones, quæ & prout antea pro eiſdem expeditionibus dabantur, nulla ex parte diminutæ. Reliquum quod ijs portionibus detractis ſupererit, ſit Notarij expeditionis, præterquam in expeditione abſolutionis, ſiue commiſſionis abſoluendi, in qua ſingulis detrahatur pro rata, ita vt non tantum portio nota-

rij,

rij, ſed cuiuſque aliorum minuatur ad eam rationem, vt tantum vnicuique portioni pro eius modo decreſcat, quantum omnibus in vniuerſum detraximus.

Pro mandato exequutiuo, ſiue brachio, vbi inuocatione opus fuerit ſæculari, per omnia expedito, omnibusque comprehenſis, pretium ſit, vt infra videlicet.

Ab vno ſcuto, vſq;ad quindecim,iul.quatuor cum dimidio.

A ſcutis quindecim,vſq; ad viginti quinque,iul. vigintiduo.

A ſcutis vigintiquinque, vſq; ad quingentos. iul. trigintatres.

A ſcutis quingentis, vſque ad mille, iul.ſexaginta ſex.

A ſcutis mille,vſq;ad quamcunq;ſummam,iul.centum,& decem.

Hoc autem pretium ita diuidatur,vt ex iulijs vigintiduob.Auditor habeat iulios ſex.Camerarius pro ſigillo habeat Iulios quatuor cum dimidio.Maſſa Notariorum habeat iul.quatuor cum dimidio. Reliquum habeat Notarius expeditionis.

Ex iuliis trigintatribus, Auditor habeat iulios octo, & baiochos duos cum dimidio, Sigillum iulios quinque cum dimidio, Maſſa habeat iulios octo,& baiochos duos cum cum dimidio.Reſiduum Notarius.

Ex iulijs ſexaginta ſex, Auditor habeat iulios ſexdecim cum dimidio, Sigillum iulios vndecim, Maſſa iulios ſexdecim cum dimidio, Notarius quod ſupereſt.

Ex iulijs centum, & decem, Auditor habeat iulios vigintiquatuor, & baiochos ſeptem cum dimidio. Sigillum iulios ſexdecim cum dimidio, Maſſa iulios viginti duos, Notarius reliquum.

Ad conſtituendas autem ſupradictas ſummas, computentur iulij vndecim pro ſingulo ſcuto, quilibet vero iulius ſit decem baiochorum.

Cenſurarum Eccleſiaſticarum nomine, nihil accipiatur, vel in expeditione mandati exequutiui, ſeu brachij ſæcularis, vel ſeorſum ab eo, nec vſquam alias, niſi vbi ad illas rite proceſſum fuerit re ipſa.

Cum vero ad illas procedi contigerit; tunc pro declaratoria, aggrauatoria, & reaggrauatoria ſimul iunctis, & totali earum omnium expeditione, tantumdem exigatur, quantum pro mandato, ſeu brachio ſæculari, habita ratione prædictæ diſtinctionis ſummarum, ita vt omnis impenſa vtriuſque expeditionis, mandati ſcilicet, vel brachii ſæcularis, & cenſurarum ſimul collecta, duplum non excedat eius pretii, quod mandato, ſeu brachio ſæculari ſupra taxatum eſt,pro qualibet ſupradictarum ſummarum.

Excepta vltima maiori ſumma, videlicet à mille ſupra. In ea enim

Digitized by Google

enim ſumma etiam ſi contingat vltra, vel poſt mandatum exequutiuum, ſeu brachium ſeculare, cenſuras quoque relaxari, nihil tamen earum nomine exigatur; ſed tantum pręter id pretium, quod pro ſolo mandato, ſeu brachio ſeculari ſupra taxatum eſt accipi poſſit vltra mercedem pro ſcriptura.

Nunquam tamen cogantur partes inuitæ, vna cum mandato exequutiuo, ſeu brachio ſeculari, cenſurarum quaque expeditionem accipere, aut earum expeditionis prætium ſoluere, etiam ſi ad cenſuras ipſas in ſubſidium contra contumacem, Iudex comminando rite proceſſerit; et extra loca temporalia Dominio Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ſubiectam, vel etiam extra Italiam expeditio mittenda foret.

Quod ſi forte quiſquam, legitime ſeruatis proceſſibus, vtramque expeditionem, mandati ſcilicet, ſeu brachii ſecularis, & cenſurarum eodem tempore habere voluerit: tunc apponatur verbis expreſſis in ipſa expeditione, quoad cenſuras, ne is pretium, quod illarum ratione expendit, vllo modo repetere poſſit ab iis, contra quos decretæ, & prolatæ fuerunt, niſi aduerſus eoſdem, vigore mandati exequutiui, ſeu brachii ſecularis, non ſatisfacientes, aut alias non parentes, cenſuris ipſis neceſſe fuerit vti.

Ipſius vero expeditionis cenſurarum pretium prædictum eadem ratione, et eiſdem portionibus diuidatur, quibus pretium mandati exequutiui, ſeu brachii ſecularis, vt ſupra dictum eſt.

Pro duplicatis etiam poſt quocunque tempus expeditis, nihil exigatur, præter ſcripturæ mercedem.

Pro ſigillo paruo appenſo in qualibet expeditione, ſoluatur iulius vnus tantum, vbi non adeſt minor taxa.

Pro mandatis exequutiuis, vel aliis quibuſcumque expeditionibus, Notarii nihil recipiant, niſi illis effectualiter partibus conſignatis.

Nec partes ipſæ cogantur accipere aliquam expeditionem, niſi eam, quam voluerint.

Pauperibus etiam expeditiones in forma pauperum, miſerabilibus vero gratis omnino tradant, etiam ſcripturæ mercedem, diſtinctio vero illarum perſonarum Iudicis arbitrio remittitur.

Pro terminis coram Iudice ſeruandis, Iudicibus informandis, ſcripturis ad eos deferendis, ſeu etiam in officio perquirendis, regeſtris, ſeu extractionibus tranſportandis, et aliis huiuſmodi, Notarii, vel eorum ſubſtituti, et in eorum officiis ſcribæ, et copiſtæ etiam nomine regalium, ſeu bibaliorum, nihil prorſus etiam à ſponte dantibus accipiant.

In cauſis criminalibus expeditionum, quæ erunt eiuſdem ge-

neris, ſeu nominis, cuius ſunt ſupraſcriptæ, pretium augeri non poſſit vltra tertiam partem eius, quod ſupra in ciuilibus præſcriptum eſt.

In regeſtris, extractibus, copijs indiciorum & alterius, quam ſupradicti generis, ſeu nominis expeditionibus criminalibus,ſeruetur taxa ab eodem Pio prædeceſſore alijs tribunalibus ordinarijs Vrbis præſcripta.

In omnibus expeditionibus, imo earum parte Notarius apponat integram ſummam eius, quod vere expoſitum fuit, ſub his verbis,videlicet.Expoſuit in totum tantum:idemque etiam in libro expeditionum ipſius Notarij deſcribatur.

Et vt præmiſſa omnibus pateant, ſciatque quilibet, quid, & quantum in præmiſſis exponere debeat, quilibet Notarius Auditoris teneatur poſthac tabulam ſupradictorum pretiorum expeditionum litteris maiuſculis, ordinate, & diſtincte ſcriptam, in eius officio palam loco eminenti, & cognito proponere, & ſemper retinere.

Conſtitutiones item, quæ tam à nobis, quam ab alijs Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris, ad reformationem huius Curię pertinentes emanarunt, & in futurum emanabunt, modo his contrariæ non ſint,omnino in eadem Curia obſeruentur.

Diſtrictius inhibentes Auditori ſub indignationis noſtræ, & Locumtenentibus, ſiue iudicibus, ac notarijs prædictis, ſub priuationis officiorum ſuorum huiuſmodi, & alijs etiam grauioribus, noſtro, & pro tempore exiſtenti Romani Pontificis arbitrio infligendis,& applicandis pœnis, ne de expeditionibus, & alijs ſibi per præſentem interdictis, ac contra præſentis formam,& tenorem, etiam quorumuis priuilegiorum, & indultorum, ac litterarum eis quomodolibet conceſſarum, aut conſuetudine, & ſtyli immemorabiliter obſeruati, vel alio quouis prætextu ſe intromittere quoquomodo audeant, ſeu præſumant.

Decernentes quæcunque decreta, et acta, ab eiſdem Auditore, iudicibus, et notarijs pro tempore contra præſentis formam, et tenorem emanata, et facta, nulla, et inualida, ac extorta, et ſubreptitia, nulliuſque roboris, vel momenti fore, et cenſeri,neminiq; propterea ſuffragari poſſe, vel debere. Et ita per quoſcunque iudices, et Commiſſarios, quauis auctoritate fungentes, etiam S.R.E. Cardinales, et cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores in quauis cauſa, et inſtantia,ſublata eis, et eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, et interpretandi facultate, et auctoritate iudicari,et diffiniri debere,irritum quoq. et inane quicquid ſecus ſuper his à quoquã quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non

Non obſtantibus conſtitutionibus, &ordinationibus Apoſtolicis, ac ſtylo, conſuetudine, ac quocunque temporis curſu, etiam immemorabili roboratis, priuilegijs quoque, indultis, eidem tribunali, ac illius Auditoratus officio, & Auditori etiam in eiuſdem officij erectione, & inſtitutione, ac iudicibus, & notarijs ipſis, illorumque Collegio etiam ſimili motu, etiam conſiſtorialiter, &c.ſub quibuſcunque tenoribus, & formis,ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis in genere, vel in ſpecie,& alias quomodolibet, etiam per non conceſſis,approbatis, et innouatis quib. omnibus etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus,ſpecialis, ſpecifica, indiuidua, & expreſſa, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret; tenores huiuſmodi præſenti pro ſufficienter expreſſis habentes,illis alias in ſuo robore perman ſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, contrariis quibuſcunque, & quibuslibet aliis priuilegiis,indultis, et litteris Apoſtolici,generalibus, vel ſpecialibus quorumcunque tenorum exiſtant, non obſtantib.per quæ præſenti non expreſſa, vel totaliter inſerta, effectus præſentis impediri valeat quomodolibet, vel differri, et de quibus, quorumcunque totis tenoribus ſpecifica, indiuidua,et expreſſa,ac de verbo ad verbum habenda eſſet mentio ſpecialis.

Vt autem præſens Motus proprius ad omnium notitiam deducatur, ac omnes quorum intereſt, vel intereſſe poterit afficiat, volumus, & mandamus; illius copiam in Palatij noſtri Apoſtolici, ac domus, ſeu Curiæ prædicti Auditoris valuis, necnon acie Campi Floræ affigi, & ibidem relicta eius copia aliquandiu detineri.

Volumus item, quod præſentis Motuſproprii ſola ſignatura ſufficiat, & vbique fidem faciat in iudicio, & extra, regula contraria non obſtante. Quodque eis tranſumptis Notarii publici manu ſubſcriptis, & perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ ſigillo ſignatis,plena,& indubia fides, eaq; prorſus adhibeatur in iudicio, & extra, quæ præſenti adhiberetur, ſi foret exhibitus, vel oſtenſus.

Placet,& ita Motu proprio ſtatuimus,& mandamus M.

Dat.Romæ apud Sanctum Petrum,duodecimo Kalen.Decembris, Anno Quinto.

Anno à Natiuitate Domini Milleſimo Quingenteſimo ſeptuageſimo, Indictione decimatertia, Die vero quarta Menſis Decembris, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, D. N. D. Pii di-

uina prouidentia Papæ Quinti Anno eis Quinto , Retroſcriptæ Litteræ affixæ, & publicatæ fuerunt in locis retroſcriptis , Necnon præſentatæ, intimatæ, & notificatæ fuerunt Illuſtriſ. & Reuerendiſ. Patri D. Aleſſandro Riario Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori, eidemque data copia, Et etiam R. P. D. Vincentio Fuſcherio in ciuilibus, & Magn. D. Vincentio Bellutio in criminalibus eiuſdem Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. P. D. A. C. Locumtenentibus, & D. Ioanni Antonio Curto Notario, & Menſario dominorum Notariorum eiuſdem R. P. D. A. C. videlicet data copia per me Ioannem Andream Rogerium pręfati S.D. Papę Curſorem.

L I T T E R AE.

S. D. N. GREGORII

P A P AE X I V.

FACVLTATVM.

Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. Patre Domino Cammillo Burgheſio Prothonotario Apoſtolico, vtriuſque Signaturæ Referendario, Curiaque cauſarum Cameræ Apoſt. Generali Auditori conceſſarum.

Gregorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

DIlecto Filio Magiſtro Camillo Burgheſio, Presbytero Romano vtriuſque Iuris Doctori, Cappellano noſtro, & cauſarum Cameræ Apoſtolicę generali Auditori, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Ad generis nobilitatem, eximiamque doctrinam, ac in rebus gerendis experientiam, & dexteritatem, necnon fidei, & iuſti-

Digitized by Google

iuſtitię zelum, ac integritatem, ſingularemque probitatem, et cęteras virtutes quibus clarere dignoſceris, noſtræ dirigentes conſiderationis intuitum, ac indubie ſperantes, quod ea, quæ tibi duxerimus committenda, ſumma cum prouidentia, et exacta diligentia laudabiliter exequeris: dignum, quin potius debitum reputamus, vt perſonam tuam condignis honoribus, et gratijs proſequamur. Alias ſiquidem fel. rec. Sixtus Papa V. prædeceſſor noſter, officium generalis Auditoratus, ſeu Audientiæ cauſarum Curię Camerę Apoſtolicę, quod dilectus filius noſter Auguſtinus Sancti Adriani Diaconus Cardinalis Cuſanus nuncupatus, tempore aſſumptionis de perſona ſua ad Cardinalatus honorem per eundem xixtum prędeceſſorem factę obtinebat, per aſſumptionem huiuſmodi, alias tunc vacans, cum officio correctoris Archiuij Romanæ Curię, alijſque illis annexis, ac omnibus, et ſingulis ſuis honoribus, priuilegijs, necnon ex diſmembratione, et ſeparatione ſex millium ſcutorum monetę Romanę annuorum ad rationem decem Iuliorum eiuſdem monetæ pro quolibet ſcuto huiuſmodi ex fructibus dicti officii Auditoratus, per eundem prædeceſſorem tunc ex certis cauſis factis, eidem Cameræ, ſeu alias applicatorum; remanentibus iuribus, regalibus, et emolumentis conſuetis, ac facultatibus, et indultis; necnon decretis, etiam in ordine, et modo procedendi in cauſis, eidem Auguſtino Cardinali, et alijs qui pro tempore fuerant, cauſarum Curiæ huiuſmodi generalibus Auditoribus, etiam per piæ memoriæ Iulium II. Leonem X. Clementem VII. Paulum III. Iulium etiam III. et alios quoſcunque Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac etiam eundem Sixtum prædeceſſorem, et Sedem Apoſtolicam, ſub quibuſcunque tenoribus, et formis, ac cum quibuſuis clauſulis, et decretis, tam ſub plumbo, quam in forma Breuis, et alias ex vſu ſtylo, et conſuetudine, quomodolibet conceſſis, confirmatis, et inuocatis quondam Horatio Burgheſio, cauſarum Curiæ huiuſmodi, dum viueret, Auditori Apoſtolica auctoritate conceſſit, et aſſignauit: ipſumque Horatium ad eius vitam ſuum, et pro tempore exiſtentium Romanorum Pontificum, et dilecti filij noſtri Henrici, tituli Sanctæ Pudentianæ Pręſbyteri Cardinalis Caetani nuncupati, et pro tempore exiſtentis Cameratii S. R. E. et Curiæ cauſarum huiuſmodi generalem Auditorem, cum honoribus, oneribus, priuilegiis, iuribus, regalibus, emolumentis, facultatibus, & decretis prædictis conſtituit, & deputauit, ac in locum dicti Auguſtini Cardinalis, ad huiuſmodi Auditoratus officium, eiuſque liberum exercitium ſubſtituit, ac ſubrogauit. Et quia dictus Horatius in eiuſdem Sixti prædeceſ-

Narratur Collatio offic. Auditoratus Cameræ facta per felic. rec. Sixtum Papam V. bon. mem. Horatio Burgheſio, & indultum nō vacationis illius, decedente infra trienium.

ſoris, & dictæ Sedis ſubuentionem, pro pretio emolumentorum dicti officij Auditoratus, ſexaginta millia ſcuta monetæ de decem iulijs pro quolibet ſcuto huiuſmodi ſoluere promiſerat, ac realiter, & cum effectu perſoluere inceperat: idem Sixtus prædeceſſor propterea eundem Horatium, ab eodem officio Audiditoratus, illius vita durante, per eundem Sixtum prædeceſſorem vel ſucceſſores ſuos Romanos Pontifices pro tempore exiſtentes, aut Sedem, & Cameram prædictas, etiam ex quauis cauſa, inuitum amoueri non poſſe, nec illud, eique aſſignata, & remanentia ex diſmembratione ſex millium ſcutorum monetæ annuorum, ad rationem decem iuliorum pro quolibet ſcuto huiuſmodi, ſupra ab eodem Sixto prædeceſſore facta, iura, regalia, emolumenta, cæteraque ſupradicta, in toto, vel in parte imminui, vel ſubtrahi poſſe voluit, & mandauit. Quinimo officium Auditoratus huiuſmodi ad tres annos, à data litterarum Sixti prædeceſſoris huiuſmodi computandos, per dicti Horatij obitum minime vacare, ſed dicti Horatii interea decedentis, ſucceſſorem ad ſoluendum eiuſdem Horatij Hæredibus, ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato, & non alteri, integrum eiuſdem officij pretium ſexaginta millium ſcutorum prædictorum teneri; ita quod illud totum integrum pretium deberet omnino peruenire ad eoſdem hæredes, & non ad Cameram prædictam, vel alios quoſcunque, etiam non obſtante quacunq;earumdem litterarum Sixti prędeceſſoris huiuſmodi reuocatione, ſiue per eundem Sixtum prædeceſſorem, ſiue per ſucceſſores in futurum quouis modo facienda, etiam per viam legis, ſeu regulæ generalis Cancellariæ, quæ in eo caſu nulla eſſet, & inualida, & conceſſionem Sixti prædeceſſoris huiuſmodi minime comprehenderet, etiam ſi verbis quantumuis generalibus, & vniuerſalibus concepta eſſet, quia eidem Horatio, illiuſque, vt præfertur hæredibus, hoc ſpeciale priuilegium ita conceſſum eſſe voluit, etiam in vim contractus ſpecialiter inter Sixtum prædeceſſorem, & Cameram prædictos ex vna, ac eundem Horatium ex altera partibus initi, vt per quamcunque generalem, ſeu vniuerſalem conſtitutionem, ſub quibuſuis verbis conceptam, etiam cum clauſula, quod tenores haberentur pro expreſſis, nullatenus id reuocatum cenſeretur, ſeu ei in aliquo derogatum, ipſiuſque Horatij hæredes, ad huiuſmodi pretium ſexaginta millium ſcutorum, & pro illo ad officium Auditoratus huiuſmodi, vſque ad integram dicti pretij ſolutionem directam haberent actionem, ac eos, & non alios ſuper pretium ſexaginta millium ſcutorum, et pro illo ad officium Auditoriatus huiuſmodi, vſque ad integram dicti pretij ſolutionem, directam haberent rationem,

nem, ac eos, & non alios ſuper pretio huiuſmodi, quale, & quantumcunque foret, cum perſona eidem Sixto prædeceſſori, vel illius ſucceſſoribus prædictis beneuiſa, ad dictum Auditoratus officium pro tempore deputanda, antequam ad illud deputaretur libere, & licite conuenire, & contrahere, neque perſonam deputandam huiuſmodi, antequam de dicto pretio, vt præfertur integre ſatisfeciſſet, poſſeſſionem dicti officii Auditoratus, ſeu illius exercitii apprehendere: nec eum, aut alium quempiam illud interim, etiam per modum prouiſionis, niſi de fructibus, & redditibus ex illo quomodolibet prouenientibus, hęredibus, & aliis prædictis re ipſa reſponderet, & eorumde hæredum ad id accederet aſſenſus, exercere poſſe: necnon eundem Horatium intra ſpatium eorundem trium annorum, de dicto pretio, ſeu officio, per viam legati, donationis, etiam cauſa mortis, teſtamenti, ſeu alterius cuiuſcumque vltimę voluntatis, ſeu etiam cuiuſuis contractus inter viuos, in toto, vel parte, in vnius vel plurium, et diuerſarum perſonarum fauorem, diſponere, & ordinare, illudque tranſmittere, & transferre, etiam ab inteſtato, dicta auctoritate libere, & valide poſſe, nec fructus ex eodem Auditoratus officio pro tempore perceptos, in ſortem illius pretii connumerari, nec Horatium, illiuſque hæredes prædictos ſuper his, & aliis omnibus prædictis per S. R. E. Camerarium, Vicecamerarium, ipſamque Cameram, ac illius Theſaurarium, Clericos, Præſidentes, & Commiſſarios, ac eiuſdem Sixti prædeceſſoris, & pro tempore exiſtentem Datarium, vel quoſcunque alios quauis auctoritate fungentes, quouis prætextu, etiam nomine, & actione ſpoliorum, vel alias quomodolibet moleſtari, aut inquietari debere declarauit, etiam ſi officium Auditoratus huiuſmodi ex fructibus, redditibus, & prouentibus Eccleſiaſticis emptum foret, & ſexaginta millium ſcutorum huiuſmodi ſummam longe maiorem excederet, et ad quamcunque etiam notabiliſſimam ſummam aſcenderet: quam totam, & integram tam eidem Horatio, quam alteri, qui ſibi in dicto officio ex reſignationis cauſa mediate, vel immediate ſuccederet, ac etiam dicto Horatio infra dictos tres annos vita functo, illius hæredibus, & ſucceſſoribus prædictis inter viuos etiam irreuocabiliter donauit, & liberaliter remiſit, ac totum, et integrum pretium prædictum, qualecunque & quantumcunque foret, dicti Horatii, ipſoque Horatio infra dictos tres annos decedente, hæredum prędictorum omnino eſſe voluit. Et nihilominus pro dicti Horatii, illiuſque hæredum, ac in officio Auditoratus huiuſmodi ſuccęſſorum prædictorum ſecuritate, et indemnitate: ac omnium, et ſingulorum prędictorum

obſeruatione,& exequutione, etiam nomine, & loco damnorum, & intereſſe, quæ eundem Horatium, & illius hæredes, & ſucceſſores huiuſmodi pati contingeret, & pro euictione generali, & particulari, defenſione, & manutentione, ac confirmatione perpetuis, & aduerſus quaſcunque perſonas ius quomodolibet deſuper habentes, ſeu habere tunc, & pro tempore prætendentes omnia, & ſingula eiuſdem Cameræ iura, res, & bona quæcunque præſentia, & futura nedum generaliter, verum etiam ſpecialiter, & expreſſe in ampliſſima dictæ Cameræ forma, cum omnibus, & ſingulis clauſulis decretis, & cautelis in ſimilibus opponi ſolitis, & conſuetis eidem Horatio, illiuſque hæredibus, & ſucceſſoribus prædictis obligauit, & hypothecauit, necnon quatenus per conſequendo dicto officio ab alijs maius pretium dicta ſumma ſexaginta millium ſcutorum quandocunque reperta foret, vel reperiri contingeret, illud omne, & totum cuiuſcunque quantitatis, & ſummæ foret, etiam ſi dimidiam, vel maiorem partem iuſti pretij excederet, eidem Horatio gratioſe, & irreuocabiliter, ac perpetuo etiam donatione inter viuos, remiſit, & condonauit. Decernens eaſdem litteras ad probandum plene, quod eadem omnia in Sixti prædeceſſoria, ac Sedis, & Cameræ prædictorum ſubuentionem conuerſa forent, aliaque præmiſſa vbique, tam in iudicio, quam extra ſufficere, nec ad id alterius probationis adminiculum requiri, ac nullo vnquam tempore de ſubreptionis, vel obreptionis, ſeu nullitatis vitio, aut intentionis Sixti prędeceſſoris huiuſmodi, aut alio quouis defectu etiam ex eo, quod intereſſe forſan habentes ad id vocati non fuiſſent, vel ex quauis alia cauſa quantumuis vrgenti legitima, & iuridica etiam neceſſario exprimenda, notari, impugnarij, inualidari, ad terminos iuris reduci, & in ius, ac controuerſiam reuocari, aut aduerſus illas quodcunque iuris, facti, vel gratię remedium impetrari poſſe, minuſque ſub ſimilium, vel diſſimilium gratiarum reuocationibus, etiam ſub ea, per quam in principio aſſumptionis cuiuslibet ad ſummi Apoſtolatus apicem reuocarentur, facultates percipiendi pretia officiorum, in toto, vel in parte, ſuſpenſionibus, limitationibus, aut alijs contrarijs diſpoſitionibus per quemcunque Romanum Pontificem de officijs vacaturis, etiam in vim contractus, & ex titulo oneroſo, ac ſub quacunque verborum forma pro tempore factis, ſeu ſub quibuſuis alijs conſtitutionibus, decretis, & declarationibus, generalibus, & ſpecialibus, quomodolibet tunc editis, & edendis, ac factis, & faciendis, etiam cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs, verborumque expreſſionibus, quantumcuque pręgnantibus, comprehendi,

di, ſed ſemper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in priſtinum, & eum, in quo antea quomodolibet erant, ſtatum reſtitutas, repoſitas, & plenarie etiam ſub quacunque data per Horatium, illiuſque hæredes, & ſucceſſores huiuſmodi ex altera partibus, rite, & recte initi, & ſtipulati, ac etiam vtrinque iurati, habere, & perpetuo obtinere dictamque Cameram Horatium, illiuſque hæredes, & ſucceſſores prædictos in iuribus huiuſmodi tuendos, & ab omni incommodo, damno læſione, lite, cauſa, & controuerſia immunes indemnes, & exemptos conſeruandos teneri, et obligatam eſſe, ac fore: ſicque et non aliter per quoſcumque Iudices ordinarios, et delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, in quauis inſtantia ſublata eis, et eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, et interpretandi facultate, et auctoritate, iudicari, et diffiniri debere: ac ex nunc irritum, & inane quicquid ſecus ſuper iis, et circa ea quauis auctoritate, etiam ab eodem Sixto prędeceſſore, illiuſque ſucceſſoribus Romanis Pontificibus pro tempore exiſtentibus, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, ac alias prout in litteris dicti Sixti prædeceſſoris, ſub Dat. videlicet quinto Calendas Ianuarii Pontificatus ſui anno quarto, deſuper confectis, ac in dicta Camera vigeſima ſeptima menſis Februarii anni à Natiuitate Domini milleſimi quingenteſimi octuageſimi noni, ſeu alio veriori die admiſſis, et regiſtratis plenius continetur.

Cum autem prædictus Horatius integra ſumma ſexaginta millium ſcutorum huiuſmodi per eum prædicto Sixto prædeceſſori, ſeu illius miniſtris perſoluta, integra prædictum triennium, nempe die tertia Octobris, milleſimi quingenteſimi nonageſimi, apud Sedem Apoſtolicam, illa per obitum recolendæ memoriæ Vrbani Papæ Septimi ſimiliter prædeceſſoris noſtri vacante fuerit vita functus.

Horatius Auditor obijt in tradictum triennium Sede Vacante per obitum piæ mem. Vrbani VII.

1 Nos te eiuſdem Horatii fratrem germanum, et cohæredem, ac in vtraque Signatura noſtra Referendarium, necnon in Ciuitate noſtra Bononien. Vicelegatum, quem propter præmiſſa, ac prædictarum, et aliarum egregiarum virtutum tuarum merita cæteris in aſſequutione dicti officii Auditoratus anteponendum eſſe iudicauimus, horum intuitu gratioſo fauore proſequi volentes, teque à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, et interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, et pœnis à iure, vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum pręſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, et abſolutum fore cenſentes: Necnon ſingulorum priuilegiorum, indultorum, et faculta-

1 Officiũ Auditoratus Cameræ Apoſtolicæ confertur Motupro prio Camillo Burgheſio.

tum,

Digitized by Google

tum, officio prædicto conceſſorum, ac ſcripturarum prædictarum, aliarumque litterarum deſuper confectarum tenores, ac ſi verbo ad verbum infererentur, præſentibus pro expreſſis habentes: Motuproprio, non ad tuam, vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed mera deliberatione, & ex certa ſcientia noſtra, tibi, quoad vixeris officium Auditoratus, ſeu Audientiæ cauſarum huiuſmodi, ſiue per obitum dicti Horatij, ſiue alias quouis modo, quem præſentibus haberi etiam volumus pro expreſſo, aut ex alterius cuiuſcumque perſona vacet, ſeu reſpectiue ceſſet, cum officio Correctoriæ Archiuij huiuſmodi, alijſque illi annexis, ac omnibus, & ſingulis illius honoribus, & priuilegijs, necnon ſalua diſmembratione, & ſeparatione ſex millium ſcutorum huiuſmodi, per dictum Sixtum prædeceſſorem, vt præfertur, facta, iuribus regalibus, & emolumentis conſuetis, etiam à die obitus dicti Horatij decurſis, ac facultatibus; indultis, necnon decretis, etiam in ordine, & modo procedendi in cauſis eidem Horatio, & alijs qui pro tempore fuerunt cauſarum Curiæ huiuſmodi generales Auditores, etiam per Iulium II. Leonem, Clementem, Paulum, Iulium III. & Sixtum præfatos, necnon alios quoſcumque Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac etiam nos, & dictam Sedem, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis, tam ſub plumbo, quam in forma Breuis, & alias ex vſu ſtylo, & conſuetudine quomodolibet conceſſis, & confirmatis, & innouatis, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium, concedimus, & aſſignamus, ac quatenus opus ſit, liberaliter, & gratioſe damus, & elargimur; teque ad tui vitam, noſtrum, & pro tempore exiſtentis Romani Pontificis, ac prædicti Henrici Cardinalis, moderni, & pro tempore exiſtentis S.R.E. Camerarij, ac cauſarum Curiæ huiuſmodi generalem Auditorem, cum honoribus, oneribus, priuilegijs, conceſſionibus, indultis, iuribus, regalibus, emolumentis, facultatibus, & decretis prædictis, conſtituimus, & deputamus, ac in locum dicti Horatij, quoad huiuſmodi Auditoratus officium, eiuſque liberum exercitium, quoad vixeris ſubſtituimus, & ſubrogamus.

1 A.C. immiſcendo ſe in criminalibus non incurrit irregularitatis, & aliorũ not. dũmodo ſententiã, vel votũ ſanguinis per ſe non ferat.

3 Facultas cognoſcendi ꝑ Locumtenẽtes ad eius libitum deputandos.

4 Facultas ꝑ cedẽdi ſolus priuatiue, quoad alios Iudices in obli. in for. Ca. iuris guarentigiæ, Ripæ, Repettæ, & alijs, in quib. abſq; obli. in form. cam. debitores conſentiunt in mandatum

2 Indulgentes, quod te quouis modo immiſcendo in criminalibus, etiam vbi pœna ſanguinis, & vltimi ſupplicij imponenda foret, ſeu imponeretur, nullam propterea cenſuram Eccleſiaſticam, aut irregularitatis, vel inhabilitatis cuiuſcunque notam, & impedimenta, vllatenus incurras, dummodo ſententiam, vel votum ſanguinis per te ipſum non feras.

3 Tibique, vt per te, vel alium, ſeu alios, idoneum, vel idoneos Lo-

Locumtenentem, ſeu Locumtenentes, ac officiales tuos, vel Viceregentes, quos, & quomodo, pro tempore duxeris aſſumendos, aut deputandos, de omnibus, & ſingulis cauſis, modis, & formis præſentibus pro expreſſis, cognoſcendi, & decidendi facultatem concedimus.

4 Ita, vt tu, tam in cauſis obligationum in forma Cameræ, quam in forma iuris, guarentigiæ, vel Ripæ, & Ripettæ celebratarum, ac etiam in alijs obligationibus, in quibus etiam abſque obligatione in forma Cameræ, debitores conſentiunt in mandatum exequutiuum vnica, vel ſine citatione, & quarum obligationum, vel conſenſuum vigore, in alijs Tribunalibus exequutiue per relaxationem mandatorum proceditur, quouis modo ſolus, præterquam inter Ciues Romanos, inter quos priuilegium, ſeu conſtitutionem vltimo loco per ſimilis memoriæ Pium Papam Quartum etiam prædeceſſorem noſtrum deſuper in fauorem Populi Romani Motuproprio factum, ſeruari volumus. Alij vero quicumque, etiam Romanæ Curiæ Iudices in ſimilibus cauſis, nulloque modo procedere poſſint, ac de omnibus, & ſingulis obligationibus in forma Cameræ, vbi vis locorum, & inter quaſcumque perſonas factis, & faciendis, his dumtaxat, exceptis, quæ in dependentibus à litibus, & cauſis in eadem Camera coram alijs iudicibus pro tempore introductis factæ, ſeu receptæ fuerint, & tunc non per viam cenſurarum, ſed per viam mandati exequutiui cognoſcas.

datũ exequutiuum vnica, vel ſine citatione, & quorum obl. vel cõſenſuũ vigore in aliis Tribunalibus exequutione ꝓceditur, excipiuntur Ciues Ro. iuxt. formã Motupropr. Pij IV. Pop. Rom. conceſſi, & obl. dep. à litib. aliorum Tribunaliũ, in quib. iudices ꝑ viã mãdati exequutiui, non autem cenſur. procedunt.

5 Ita, vt quaſcumque cauſas, quę de cætero perpetuis futuris temporibus in eadem Curia ſuper ipſis obligationibus, alijſque omnibus prædictis, in alio, quam Auditoratus huiuſmodi Tribunali, præterquam in vim ſpecialis Commiſſionis noſtræ de dictis obligationibus ſpecialem mentionem facientis motæ fuerint, in illarum ſtatu, gradu, & terminis, in quibus reperientur, tua ordinaria auctoritate, exceptis dumtaxat cauſis Curiæ Capitolii, contra dictos Ciues Romanos pro tempore iuxta formam dicti priuilegii motis, reaſſumere.

5 Facultas reaſſumẽdi cauſas dictarum obligationũ a quibuſcũq; iudicib. præterquã cõmiſſas per ſpeciale reſcriptũ de eis mẽtionẽ faciẽs, & cauſas curiæ capitolij inter ciues Rom. verten. cũ poteſtate inhibẽdi ſub pœnis hic expreſſis.

6 Inhibendo Iudicibus, quibus ſunt commiſſæ, ac coram quibus illæ pendebant, ne in eis, aut de illis, quoquomodo, aut quouis quæſito colore, directe, vel indirecte, ſe intromittere, itidemque omnibus, & quibuſcunque Iudicibus, eorumque Locumtenentibus, & Auditoribus, tam Eccleſiaſticis, quam ſecularibus, ne in exequutionibus, ac proceſſibus prædictarum obligationum, ac contractuum de cætero contra tenorem præſentium, ad inſtantiam cuiuſuis perſonæ Collegii, vniuerſitatis,

6 Excommunic. latæ ſententię abſq; pęnis innodatur iudices intromittentes ſe in exequutio.

rum prædictarum, & partes Notarij, procuratores, ſollicitatores, exequutores, & officiales cū clauſula irritan.

tatis, Capitulorum, & quorumuis priuilegiatorum, ſub excommunicationis latæ ſententiæ, indignationiſque noſtræ pœnis, ac partibus, ipſis Notarijs, Procuratoribus, Sollicitatibus, Exequutoribus, Officialibus, ſub eiſdem cenſuris, & pœnis, ac priuationis officiorum ſuorum, & inhabilitatis, ad illa, & alia in poſterum obtinenda, necnon quingentorum ducatorum Fiſco, & eidem Cameræ applicandorum, refectioniſque expenſarum partibus arbitrio tuo, & nullitatis proceſſuum, quouis modo, directe, vel indirecte ſe intrommittere præſumant, & quicquid ſecus ſuper his contigerit attentari, irritum, & inane decernendo.

7 Facultas ſolus taliū obligationum vigore cenſuras Eccleſiaſtic. promulgandi.

7 Præterea ſolus vigore dictarum obligationum cenſuras Eccleſiaſticas præmulgare.

8 Cauſas ſpirituales Eccleſiaſtic. & prophanas, ac Cardinalium, eorumque, & Papæ familiarium prælatorum, Principum, Imperatoris, Regum, & cōmunitatum, oratorum, officialium, notariorum, cāpſorum, mercatorum, & penſionū, & fructuum loco illarum reſeruatorum etiā alibi ſoluen. cognoſcen.

8 Necnon omnes, & ſingulas ſpirituales Eccleſiaſticas, & prophanas, ac quorumuis, etiam eiuſdem Romanæ Eccleſiæ Cardinalium eorumque, & noſtrorum familiarium continuorum commenſalium, necnon quorumcumque Prælatorum in ipſa Curia degentium, ac etiam Imperatoris, Regum, Principum, ac Communitatum, & Vniuerſitatum, Oratorum, necnon dictæ Curiæ Officialium eandem Curiam ſequentium, & familiarium eorumdem, & ipſius Curiæ cauſarum huiuſmodi Auditoris, Notariorum, & eorum familiarium, Campſorum quoque, quorumuis Mercatorum, ac penſionum annuarum ſuper fructibus, redditibus, ac prouentibus Eccleſiaſticis, ac earundem fructuum loco penſionum huiuſmodi reſeruatorum, & aſſignatarum etiam ſi earum, & eorum ſolutionem ſit in prædicta Curia, ſed in partibus facienda.

9 Et cauſas appellationū a quibuſcūq; iudicibus, & arbitris in curia, & in Vrbe, latis, Vicario, Gubernatore, &

9 Et quaſcumque alias etiam commiſſarias cauſas, tam ciuiles, quam criminales, & mixtas coniunctim, vel diuiſim, in eadem Curia quomodocunque, & qualitercumque motas, & mouendas, & inter quoſcumque partes etiam per viam Inquiſitionis, aut ex officio quomodolibet pendentes, & quæ per appellationem à grauaminibus illatis, & inferri cominatis, ſeu ſententijs definitiuis, vel interloquutorijs à quibuſuis iudicibus, ordinarijs, & arbitris, atque arbitratoribus, in Curia, & Vrbe, prædictis Vicario noſtro, ac Gubernatore, & Senatore Vrbis prædictæ, ac Iudicibus Capitolinis dumtaxat exceptis, & extra eas, ac quibuſcunque Iudicibus ordinarijs, vel delegatis, ſeu arbitris, vel arbitratoribus, ac etiam dictæ Sedis Legatis, ac etiam vicelegatis in Terris, eidem Romanæ Eccleſiæ mediate, vel immediate ſubiectis, aut aliis earum Gubernatoribus, vel Officialibus, & quibus in fæudum, ſeu Vicariatum, aut alias quomodolibet conceſſis,

ſis,pro tempore latis, et promulgatis, interpoſitam, ſeu alias ad eandem Sedem, etiam per viam reclamationis iudicialis,vel extraiudicialis, aut nullitatis, vel recurſus a quibuſcumque ſententijs, quorumcunque ordinariorum, etiam extra ſtatum Eccleſiæ hactenus deuolutæ ſunt, et in poſterum deuoluentur.

10 Eas videlicet in quibus non agetur vltra ſummam ducentorum ducatorum auri de Camera, aut de re verum prædictæ ſummæ valorem non excedente, ſeu quæ inter, et contra Mercatores dictæ curiæ pro quibuſcunque negotijs, ad quamcunque ſummam aſcendat, et pro notarijs tuis, ac inter,et contra ipſos, et eorum familias pro tempore vertentur ſummarie, ſimpliciter, et de plano, ſine ſtrepitu, et figura iudicij ſola veritate inſpecta, et manu Regia abſque obſeruatione terminorum, qui de ſtylo, ſeu ordinatione Palatij Apoſtolici,aut alias obſeruari conſueuerunt etiam priuatiue, quoad alia Tribunalia: aliæ vero, ſummam prædictam, aut illius valorem excedentes, et inter, ac contra alios, quam Mercatores, vertentes,ſeruatis terminis, et alias ſummarie,prout in beneficialibus.

11 Eiſdemque terminis quomodocumque male, et nulliter, præpoſtere, ac confuſe tentis pro minore partium diſpendio, etiam vnico contextu citatione,et audientia reiteratis,etiam per affixionem citationis pro tempore faciendæ,ad valuas habitationis ipſorum citandorum, quoad obligatos in forma Cameræ, ſeu Guarantigiæ, Ripæ, et Ripettæ,ac alijs ſupradictis formis exequutiuis, et quod alios aliter obligatos, vbi non agetur de maiore, quam de viginti ducatorum ſumma audire, cognoſcere, decidere, et fine debito terminare.

12 Necnon de omnibus, et ſingulis quibuſcunque, et quantumcumque enormibus criminibus, et delictis,et exceſſibus, tam in Vrbe,et Curiam prædictis, quam extra eas, per quoſcunque tam eiuſdem curię, quam, atque Sedis officiales, quam dictam Sedem ſequentes, et alios etiam à iuriſdictione ordinariorum exemptos, ac dictæ Sedi immediate ſubiectos cuiuſcunque Eccleſiaſticæ, vel mundanę dignitatis, etiam Epiſcopalis,vel maioris,et per quoſcunque alios cuiuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, perpetratis, vel perpetrandis, tam ad Procuratoris Fiſcalis denunciationem, et promotionem, quam etiam partium accuſationem, vel etiam inſtigationem, ſeu ex mero officio et quoad omnes priuatiue perpetratis per Notarios tuos, et ſubſtitutos, ac alios in eorum officijs, et intus, ea ſolum inquirere, et ſuper illis,tam per viam inquiſitionis, quam accuſationis, ſeu denunciationis, et inſtigationis huiuſmodi procedere, et culpabiles

exceptis, & extra curiã à quibuſcunq; iudicib. &c.

10 Procedit ſummarie,& manu Regia in cauſis non excedentib. valorem 200 ducat. & in cauſis mercator.cur.notarior. tribunalis,& eorũ familias vſq;ad quãcumque ſummam etiã priuatiue quoad alios iudices,inter alios vero vltra d.ſummã, prout in beneficialib. et per affixionẽ cõtra taliter obligatos, ſed contra alios ad ſummam 20. cognoſcit.

11 Reiterationem terminorũ vnico contextu admittendi.

12 Cauſas quorumcũq; delictorũ in curia, & extra,contra quoſcuuq;et officia Sedis Apoſt. vel alios exemptos a iuriſdictione ordinariorũ,etiam ſi Epiſcopi, vel maior. dignitatis fuerint,

& quoad delicta perpetrata per Notarios tribunalis, & eorũ officijs, & in eis ea priuatiue ſupra cognoſcẽdi, & puniendi.

bilas repertos, iuxta ſuorum exceſſuum exigentiam, & qualitatem, quouis modo punire.

13 Monitoria contra Epiſ. ad perſonaliter comparẽ cũ prçuia cõmiſſione Sanctiſs. decernit.

13 Dummodo monitoria contra Epiſcopos, vel eorum ſuperiores ad comparendum perſonaliter, niſi præuia Commiſſione manu noſtra ſignata, non decernas.

14 Eſt ſolus exequutor litterarũ Apoſtolicarũ Camerarij, & Pœnitentiarij, vbi alius datus non eſt, ſed ſi alius datus fuit, accumulatiue exequendi, & alia faciendi.

14 Necnon quaſcumque litteras Apoſtolicas generales, & particulares, tam ſub plumbo, etiam per officium Audientiæ noſtrarum litterarum contradictarum, ac etiam per officium minoris gratiæ expeditas, quam in forma Breuis, & quarum ſolam ſignaturam ſufficere conceſſum fuerit ſupplicationes per nos, & pro tempore exiſtentes Romanos Pontifices, aut in eorum, ſeu noſtri prçſentia Signatas, necnon litteras pro tempore exiſtentis Camerarij, & Pœnitentiarij Maioris noſtrorum, dummodo in illis, & litteris Apoſtolicis prædictis, alij exequutores deputati non fuerint; ſolus, in quibus vero deputati erunt, accumulatiue cum illis exequi, & ſuper illis proceſſus debitos in forma ſolita, etiam cum promulgatione cenſurarum in ſimilibus promulgari ſolitarum decernere.

15 Sentẽtias tuas, & alias per quoſcũq; latas in curia & proceſſus generales, & ſpeciales etiã ſi alijs exequutio commiſſa ſit accumulatiue exequendi.

15 Ac tuarum, per te, tuoſque Locumtenentes, ſeu quoſuis alios tam Eccleſiaſticos, quam ſeculares Iudices, tam delegatos, quam ſubdelegatos, ac etiam cauſarum dicti Palatij Auditores, vel nos, aut Romanos Pontifices pro tempore exiſtentes, tam in ſpecie, quam in genere, ac alias quomodolibet in eadem Curia pro tempore latarum ſententiarum, necnon quorumcumque proceſſuum generalium, vel ſpecialium, tam in die Cœnæ Domini, quam alias, cum cenſurarum, & pœnarum Eccleſiaſticarum fulminatione fieri ſolitorum, exequutionem, quas etiam ſi delegatis, vel ſubdelegatis prædictis, aut quibuſuis alijs, etiam ſpecialiter per nos, & Sedem prædictam commiſſæ fuerint, tibi accumulatiue, & non priuatiue commiſſas eſſe volumus, atque decernimus; ſeruatis terminis in Tribunali tuo huiuſmodi ſeruari ſolitis, etiam ſingulis diebus, & horis, prout in ordinarijs conſuetum eſt facere, illaſque, & illos debitæ exequutioni, etiam, ſi opus fuerit, cum auxilij brachij ſecularis inuocatione demandare.

16 Cõmunitates, & alios extra curiã degẽtes pro contractibus in curia initis, & contra degentes in

16 Et quaſcumque Communitates, Vniuerſitates, Collegia, Capitula, necnon etiam extra dictam Curiam degentes perſonas, pro debitis per eos in eadem Curia contractis, aut ſalario, ſeu contractu in dicta Curia inito. Degentes vero in eadem Curia, ſeu curiales Eccleſiaſticos, ſæculares, vel regulares, etiam ab ipſa Curia abſentes cuiuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, dignitatis, etiam Pontificalis conditionis, vel præeminentiæ exiſtentes pro quibuſuis rebus, & pecuniarum ſummis, ad quorumuis,

etiam

Digitized by Google

etiam abſentium, quorum intererit, pro tempore inſtantiam, quoties expedierit, etiam per edictum publicum, conſtito ſummarie, & extraiudicialiter, de non tuto ad eos acceſſu, ad ſatisfaciendum de eorum debitis, & præſtandum ea, ad quæ pro tempore tenebuntur, monere, & citare.

cur. vel curiales etiam abſentes pro quibuſcunq; rebus,ſeu pecuniarum ſũmis monẽdi.

17 Ac litteras quaſcumque remiſſoriales, & compulſoriales,tam generales, quam ſpeciales, vbi & quoties opus fuerit, arbitrio tuo decernere.

17 Remiſſorias,& cõpulſorias eius arbitrio decernendi.

18 Necnon etiam in vim conſtitutionis Eugenianæ in fauorem curialium emanatæ, ac Leoninæ, & cuiuſcunque illius extenſionis inhibere.

18 In vim Eugenianæ, & Leoninæ pro curialib. inhiben. contrahentes curiales extra curiam.

19 Ac monitoria,citationes,& inhibitiones ad partes, etiam per ſimile edictum decernere,eos quoque arreſtare, & carcerare, ac ſi tibi videbitur,quaſcumque pœnas, & multas ſimili arbitrio dimittere, & relaxare, ac pro delictorum, & exceſſuum necnon criminum qualitate, eis per te, Locumtenentes infligere, & imponere.

20 Necnon quoslibet inobedientes excommunicare,& à diuinis ſuſpendere,generaliter, vel ſpecialiter interdicere, ac ſententias, cenſuras,& pœnas Eccleſiaſticas, per te, & Locumtenentes tuos pro tempore latas etiam iteratis vicibus aggrauare.

21 Et quod à te, vel Locumtenentibus prædictis pro tempore excommunicati,ſeu alias cenſurati ab alijs,quam à te,vel Locumtenente prædictis etiam de partium conſenſu,præterquam in mortis articulo conſtituti abſolui non poſſint,ad euitandum colluſiones ſtatuere.

22 Et, cum tibi viſum fuerit, expedire,Communitates, Vniuerſitates, Collegia, Capitula, & perſonas quaſcunque à quibuſuis ſententijs, cenſuris, & pœnis, ac mulctis Eccleſiaſticis, ſpiritualibus, & temporalibus, per alios videlicet, quam per te & tuam curiam inflictis in diebus Paſchalibus, et Natalitis, cum reincidentia abſoluere. Nec non ſententias, cenſuras, et pœnas,ac mulctas huiuſmodi, et quæcunque interdicta ſuſpendere, tollere, et eis relaxare.

23 Necnon obligationes in forma Cameræ, etiam poſt mortem debitoris, quoad illius bona tantum, etiam per viam confeſſionis debiti per aliquem ex procuratoribus in qualibet obligatione conſtitutis more ſolito facienda, et hæredibus legitime citatis, ſeu alias arbitrio tuo exequi, et exequutioni demandari facere.

24 Et generaliter omnia, et ſingula, quæ ad officium Auditoris cauſarum Curiæ huiuſmodi, de iure, vel ex priuilegio, aut

vſu,

Digitized by Google

vſu, ſeu litteris,& conſuetudine prædictis olim ſpectabant, & quæ illi, qui pro tempore fuerunt cauſarum Curiæ huiuſmodi Auditores, ex conceſſis eis facultatibus facere, & decernere, mandare,ſtatuere,ordinare, & exequi quomodolibet poterant, ſeu conſueuerant facere, dicere, mandare, ſtatuere, ordinare, & exequi valeas, habituri ratos, & gratos proceſſus, ac ſententias, quas tu, & Locumtenentes tui prædicti pro tempore habuerint, & tulerint, ac reliqua omnia, quæ in præmiſſis, & circa ea, aut quodlibet eorum fecerint, dixerint, mandauerint, ſtatuerint, & ordinauerint, ac facturi ea omnia, auctore Domino, ab omnibus vſque ad ſatisfactionem condignam inuiolabiliter obſeruari.

25 Inſuper, eiſdem auctoritate, & poteſtatis plenitudine, tam litteras Iulij, II. Leonis X. aliorumq; prædeceſſorum huiuſmodi, quam omnia,& ſingula,indulta, facultates, iuriſdictiones, & gratias,Officio Auditoratus, et Auditoribus præfatis quomodolibet conceſſa, ac cum omnibus, & ſingulis in eiſdem contentis clauſulis,ſingulas denique deſuper confectas litteras, quorum omnium, & ſingularum prædictarum littterarum huiuſmodi tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſererent, pariter præſentibus haberi volumus pro expreſſis,auctoritate, & tenore præfatis approbamus, confirmamus, innouamus, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere, & inuiolabiliter obſeruari debere,decernimus,illaque omnia, & ſingula ad officium Auditoratus, & pro tempore exiſtentem Auditorem huiuſmodi, perinde, ac ſi eis ſpecialiter,& expreſſe conceſſa,& pro eis,ſeu in illorum fauorem ſtatuta, & ordinata fuiſſent, extendimus, & ampliamus.

26 Quodque conſtitutiones, quæ Odoardus, & Peruenit incipiunt, & quæuis alternatiuæ,ſeu moratoriæ, & dilationes, etiam Salinariæ,per quoſcumque, etiam eiuſdem Romanæ Eccleſiæ Cardinales, Clericos Cameræ, & illius Camerarium pro tempore decretæ, quoad obligatos, vt ſupra tam reſpectu bonorum,quam perſonarum nullatenus proſint. Quinimo obligationes prædictæ exequutioni debitæ demandentur, etiam poſt mortem debitoris quoad bona.

27 Et non obſtantibus quacumque appellatione, & ſuperinde obtenta commiſſione de huiuſmodi obligatione expreſſam mentionem non faciente, aut diſcuſſione hæreditatis vbilibet pendente, ſi per creditores data fuerit idonea cautio in forma depoſiti de reſtituendo id,quod receperint,prioribus,& potioribus creditoribus in euentum ſuccumbentiæ.

28 Quodque tu in Cappella, & reliquis actibus, tam publicis, quam

quam priuatis primum locum poſt eundem Gubernatorem, & Oratores Principum, ſi prælati fuerint, habeas, indulgemus, ſtatuimus, volumus, & ordinamus. Necnon contradictores, & rebelles, tibique in præmiſſis non parentes opportunis iuris remedijs compeſcendi, & ad id, ſi opus fuerit, auxilium brachij ſæcularis inuocandi, cæteraque in præmiſſis: & circa ea quomodolibet neceſſaria, & opportuna, tam in dicta Vrbe noſtra, quam vbique locorum faciendi, & exequendi, iuxta facultates alias dilectis filijs noſtris Hieronymo Sancti Euſtachij Diacono Cardinali Matthæio, dictiſque Auguſtino Cardinali, & Horatio reſpectiue tunc officium Auditoratus huiuſmodi obtinentibus, attributas plenam, & liberam, auctoritate, & tenore præmiſſis, concedimus facultatem.

29 Ac etiam ſtatuimus, & ordinamus, quod, ſi in cauſis in tuo tribunali, tam motis, quam in futurum mouendis, comparuerint Creditores, vſque ad ſummam quinquaginta ſcutorum incluſiue pro quolibet, qui vere ſint miſerabiles perſonæ, eis de eorum credito, etiam quod non ſint priores, aut potiores, ſatisfieri, poſſit, ac debeat. Mandantes propterea tibi, quatenus, conſtito tibi prius, etiam ſummarie, & extraiudicialiter, & quantum tibi ſufficere videbitur, de præmiſſis paupertate, & miſeria, dictos pauperes ad ſatisfieri mandes, & facias, realiter, & cum effectu. Super quibus tibi plenam, & liberam facultatem cum ſimili poteſtate quoſcunque, vbi, et quando, ac quoties opus fuerit, etiam per edictum publicum, conſtito ſummarie, & extraiudicialiter de non tuto acceſſu, ac etiam ſub Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & etiam pecuniariis, aliisque pœnis imponendis, moderandis, & applicandis, citandi, monendi, & inhibendi et in euentum non paritionis, ſententias, cenſuras, & pœnas huiuſmodi declarandi, aggrauandi, reaggrauandi, excommunicandi, interdicendi, auxiliumque brachij ſæcularis, ſi opus fuerit, inuocandi, necnon perpetuum deſuper ſilentium, omni, & quacumque appellatione, & recurſu remotis, imponendi, omniaque & ſingula alia in præmiſſis, & circa ea neceſſaria, ſeu quomodolibet opportuna, faciendi, gerendi, exercendi, & exequendi, iuxta conceſſionis Greg. Papæ XIII. præ dicti, ac aliorum Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum, deſuper ipſis Hieronymo, & Auguſtino Cardinalibus ac etiam Horatio reſpectiue, vt præmittitur, factæ, tenorem concedimus, & impartimur.

30 Poſtremo tibi, vt omnes, & quaſcunque cauſas tam per te, quam Locumtenentes tuos ſuper omnibus, et ſingulis articulis, negociis, et cauſis in Conſtitutione, ſeu Motuproprio per prædi-

Digitized by Google

dum Pium prædeceſſorem pro pecunijs ad cambium, & recambium, vſurarie, & malo modo per Mercatores dictæ Vrbis accipiendis facta, contentis, & dependentibus ab eis, prout pro ſingulorum casuum circumſtantijs, alias de iure tibi faciendum videbitur, non obſtante facultate, ſeu Motuproprio per eundem Pium prædeceſſorem in fauorem dicti Gubernatoris conceſſa, partibus iuſtitiam miniſtres, ac in cauſis ipſis, non tanquam ſpecialis Commiſſarius, ſed, prout ſolet in ſimilibus cauſis, iuxta tuarum facultatum tenorem, & ordinarium Curiæ tuæ ſtylum, procedas, cum poteſtate citandi, & inhibendi, ac quaſcunque inhibitiones per dictæ Vrbis Gubernatorem decretas reuocandi, & criminalitates contra Mercatores tollendi, aliaſque & alia, quæ in præmiſſis, & circa ea fuerint neceſſaria, & quomodolibet opportuna, faciendi, ac alias in omnibus, & per omnia, iuxta conceſſionum per prædictum Pium bon. me. Flauio Cardinali Vrſino nuncupato, & deinde per ſanctæ me. Piu m Papam V. etiam bo. me. Alexandro Cardinali Riario. & poſtremo per Gregorium, Hieronymo, ac etiam Sixtum prædeceſſores noſtros huiuſmodi Auguſtino, Cardinalibus, & Horatio prædictis, tunc temporis Curię cauſarum eiuſdem Cameræ Generalibus Auditoribus, factarum, tenorem, auctoritate, & tenore ſimilibus committimus, & mandamus.

31 Mandantes propterea, & diſtrictius inhibentes quibuſuis Iudicibus, & perſonis quocunque nomine nuncupatis, quouis priuilegio munitis, etiam ſi eiuſdem S. R. E. Cardinales fuerint, ſub indignationis noſtræ pœna, ac interdicti: necnon etiam excommunicationis ſententijs, quas, ſi ſecus fecerint, eo ipſo incurrant, & à quibus præterquam in mortis articulo conſtituti, alias, quam à Romano Pontifice pro tempore exiſtente abſolui non poſſint, ne in obligationibus ſupradictis, illarumque exequutionibus, aut alijs præmiſſis, contra earundem præſentium tenorem quomodolibet, niſi vt præfertur, ſe intromittere, aut te, vel Locumtenentes prædictos ſuper præmiſſis moleſtare præſumant.

32 Decernentes te, nullo vnquam tempore pro præſenti officij Auditoratus conceſſione, ad perſoluendum aliquod pretium, ſiue paruum, ſiue magnum, nobis, ſeu prædictæ Cameræ, nequaquam teneri, minuſq; te, tuoſque hæredes, ſuper hoc, & alijs in præſenti gratia contentis, per nos, & ſucceſſores noſtros Romanos Pontifices, ipſamq; Cameram, & illius Miniſtros moleſtari poſſe, neque debere, ſed prædictam ſummam ſexaginta millium ſcutorum, per dictum Horatium perſolutam, etiam pro præſenti conceſſione computandam eſſe, prout computamus, & computari volumus, & mandamus, ac ſi actualiter, & cum effectu per te perſoluta eſſet:

neque

neque tibi, & qui in hoc, ac etiam quoad fructus decurſos huiuſmodi conſentiunt, alijs dicti Horatij cohæredibus, de cætero ſuper pretio eiuſdem officij, ſeu dicta ſumma ſexaginta milium ſcutorum contra nos, & Cameram prædictam vllum ius, vllamque actionem competere; immo nos, & ipſam Cameram ab omni obligatione illius reſtitutionis dicti hæredibus faciendæ liberatos fore, & eſſe; nec præſentes litteras vllo vnquam tempore de ſubreptionis, vel obreptionis, ſeu nullitatis vitio, aut intentionis noſtræ vel alio quouis defectu, etiam ex eo, quod agentes pro dicta Camera, & alij forſan intereſſe habentes ad hoc vocati non fuerunt, vel ex quauis alia cauſa, quantumuis legitima, vrgenti, & iuridica etiam neceſſario exprimenda notari, impugnari, inualidari, ad terminos iuris reduci, & in ius, ac controuerſiam reuocari, aut aduerſus illas, etiam ratione enormis, & enormiſſimæ læſionis, quodcunque iuris, facti, vel gratiæ remedium impetrari poſſe, minuſque ſub ſimilium, vel diſſimilium gratiarum reuocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, aut alijs contrarijs diſpoſitionibus per quemcunque Romanum Pontificem, ſub quacunque verborum forma pro tempore factis, ſeu quibuſuis conſtitutionibus, decretis, & declarationibus, generalibus, & ſpecialibus quomodolibet editis, & edendis, ac factis, & faciendis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, verborumque expreſſionibus, quantumcunque prægnantibus, comprehendi, ſed ſemper ab illis excepta, & quoties illæ emanabunt, toties in priſtinum, & eum, in quo antea quomodolibet erant, ſtatum, reſtitutas, repoſitas, & plenarie, etiam ſub quacunque data, per eligenda, reintegratas, & de nouo conceſſas, validaſque, & efficaces fore, & eſſe, vimque validi, & efficacis contractus inter nos, & ipſam Cameram ex vna, ac te ex altera partibus, rite, & recte initi, & ſtipulati, ac etiam vtrimque iurati habere, & perpetuo obtinere.

33 Sicque, & non aliter per quoſcunque Iudices, et Commiſſarios, ordinarios, vel delegatos, et cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac eiuſdem Romanæ Eccleſiæ Cardinales, in quauis inſtantia, ſublata eis, et eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, et interpretandi facultate, et auctoritate, iudicari, et definiri debere. Ac ex nunc irritum, et inane, nulliuſque roboris, vel momenti, quicquid ſecus ſuper his, et circa ea, quauis auctoritate, etiam à nobis, aut ſucceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus pro tempore exiſtentibus ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Et inſuper litem, ſeu cauſam, vel moleſtiam inter Cameram ex vna, et hæredes prædictos ex altera partibus, tam ſuper emolu-

mentis dicti Officij Auditoratus, vt præfertur, decurſis, quam forſan officio Auditoratus huiuſmodi motam, ſeu mouendam, cu ius ſtatum, et merita, nominaque, et cognomina iudicum, ſi qui ſint, ſimiliter præſentibus haberi volumus pro expreſſis, harum ſerie ad nos auocamus; illaſque penitus extinguimus, ac Cameræ, hæredibuſque prædictis reſpectiue ſuper omnibus, et ſingulis in præſenti gratia contentis, vna cum omnibus factis, dictis, proteſtatis, ac quomodocumque, et quandocumque ſubſequutis, ſeu faciendis, dicendis, proteſtandis, ſiue ante, ſiue poſt dat præſentium, etiam in plena Camera, ſeu alibi per quoſcunque noſtros, et Cameræ prædictæ miniſtros, procuratores, et officiales vniuerſos, perpetuum ſilentium imponimus.

34 Quocirca prędicto Henrico Cardinali, et Camerario, per Apoſtolica ſcripta, motu pari mandamus, quatenus per ſe, vel alium, ſeu alios, te, vel procuratorem tuum, nomine tuo, in corporalem, realem, et actualem poſſeſſionem officii Auditoratus, et annexorum, iuriumque, et pertinentiarum, ac priuilegiorum, et facultatum prædictarum, ſeu quaſi, auctoritate noſtra inducat, et defendat, inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, faciens te, vel pro te procuratorem prędictum, ad officium huiuſmodi, eiuſque liberum exercitium, necnon honores, onera, ſalaria, regalia, iura, et emolumenta in ipſius Horatij locum admitti, tibique de emolumentis, et aliis prędictis, vt ſupra, integre reſponderi. Contradictores dicta auctoritate noſtra, appellatione poſtponenda, compeſcendo.

35 Non obſtantibus prę miſſis, ac noſtris, quatenus opus ſit, de non tollendo iure quęſito, necnon reuocatoria facultatum percipiendi pretium officiorum dictę Curię, et gratiis ad inſtar non concedendis, aliiſque Cancellarię Apoſtolicę regulis, etiam per nos, et prædeceſſores, ac ſucceſſores noſtros Romanos Pontifices quoſcumque, quomodocumque, et quandocumque editis, et edendis, et etiam pręfati Pii Quarti prædeceſſoris, quod priuilegia, conceſſiones, et iudulta, Camerę prędictę præiudicium quomodolibet concernentia, in Camera prędicta intra certum tempus regiſtrari, intimati, inſinuari, et notificari debeant: Ita quod tu præſentes noſtras litteras in eadem Cam. nullo vnquam tempore præſentare, intimare, notificare, et regiſtrari facere, ac inſinuare teneatis, niſi ſi, et quando tibi videbitur, ac quibuſuis alijs Conſtitutionibus, et ordinationibus Apoſtolicis, etiam de rebus, et bonis Eccleſię, et Camerę prędictarum non alienandis, ac in illarum alienatione, et ſeu conceſſione certas ſolemnitates, et formas ſeruari debere diſponentibus, ac Curia, & Palatii
ſtylo,

ſtylo, necnon Vrbis, & Cameræ huiuſmodi, & quarumcumque aliarum, ciuitatum, terrarum, & locorum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, reformationibus etiam nouis, ac nouiſſimis, & decretis, & ordinationibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apoſtolicis, quibuſuis Communitatibus, Vniuerſitatibus, Baronibus, Domicellis, Feudatarijs, & alijs quibuſcunque eidem Sedi mediate, vel immediate ſubiectis, & quibuſuis alijs quacunque dignitate, etiam Epiſcopali, Archiepiſcopali, Patriarchali, & Cardinalatus honore fungentibus perſonis, vbiuis locorum exiſtentibus, ac etiam noſtri, & dictæ Sedis Nuncijs, Legatis, etiam de latere, per nos, & Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam pro quibuſcunque cauſis, etiam motu ſimili conceſſis, confirmatis, & approbatis, ac etiam iteratis vicinibus innouatis, & in poſterum concedendis, confirmãdis, approbandis, & innouandis. Quibus omnibus, & ſingulis, ac omnibus alijs hic non expreſſis: quæ forſan præſenti gratiæ obeſſe poſſent, etiam ſi de illis ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa mentio habenda, & certa exquiſita forma obſeruanda foret, illorum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat harum ſerie, motu, & ſcientia ſimilibus ſpecialiter, & expreſſe derogamus, ac plene, & ſufficienter derogatum eſſe decernimus, & declaramus; ac omnibus illis, quæ in præmiſſis conceſſa fuerunt, non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcunque.

36 Per præſentes autem non intendimus reformationibus de Auditoratus huiuſmodi, & alijs dictæ Curiæ officijs per Pium Quartum, & Pium Quintum prædeceſſores prædictos factis necnon Concilij Tridentini decretis in aliquo derogare, vel alias præiudicare, ſed illas, & illi ſalua eſſe, & in ſuo robore permanere; eaque omnia per te, & alios, ad quos id quomodolibet ſpectat, & omnino, & inuiolabiliter ſeruari mandamus.

37 Et inſuper volumus, quod tu, antequam officium Auditoratus cauſarum Cameræ huiuſmodi exercere incipias, de illo fideliter exercendo, in manibus Henrici Cardinalis Camerarij prædicti: ſeu eius Locumtenentis ſolitum præſtes iuramentum.

38 Quodque præſentium litterarum exemplis, ſeu tranſumptis etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, & adhiberi debeat, quæ ipſis originalibus adhiberetur, ſi exhibitæ forent, vel oſtenſæ.

93 Tu igitur prædictum officium Auditoratus prompta deuotione ſuſcipiens, ſic illud diligenti ſtudio, cura, & integritate exequaris, vt ſua opera ad Dei laudem, & gloriam, ac earundem Eccleſiæ, & curiæ bonum publicum, priuatorumque commoditatem, & exemplum laudabile cedant, teque apud nos, & Sedem prædictam, vt ſperamus, merito per amplius recommendent.

40 Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrę abſolutionis, conceſſionum, aſſignationis, dationis, elargitionis, conſtitutionis, deputationis, ſubſtitutionis, ſubrogationis, approbationis, confirmationis, innouationis, extenſionis, ampliationis, impartitionis, commiſſionis, inhibitionis, computationis, auocationis, extinctionis, impoſitionis, indultorum, decretorum, mandatorum, ſtatutorum, ordinationum, voluntatum, derogationis, & declarationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo nonageſimo; Pridie Idus Decembris, Pontificatus noſtri Anno primo.

I. Datarius.

M. Veſtrius Barbianus.

A. de Alexijs.

Anno à Natiuitate Domini Milleſimo quingenteſimo nonageſimo primo, Indictione quarta, die vero Veneris decimaquarta mensis Iunij, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D.N. D. Gregorij diuina prouidentia Papæ xiiij. Anno eius primo; Retroſcriptæ litteræ Apoſtolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt in Valuis Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie Campi Floræ, vt moris eſt illas ibidem per aliquod temporis ſpatium affixas dimittendo, per Nos Io. Baptiſtam Bagni, & Catherinum Menandi eiuſdem S. D. N. Papæ Curſores.

Pompeius Guerra Mag. Curſ.

Regiſtrata apud Marcellum Secretarium.

PRA-

PRACTICA OMNIVM TERMINORVM ROTÆ, ET ALIORVM TRIBVNALIVM Romanæ Curiæ omnibus Curialibus neceſſaria, & vtiliſſima.

VNA CVM FESTA PALATII.

A FLAMINIO PARISIO I. V. D.

TRactaturi de modo practicandi in Alma Vrbe, operæ pretium eſt, vt dipiſcamus primo quot, & qui ſint principaliores in forenſibus negotijs Iudices, & quæ ſingularum ſit facultas, ac iuriſdictio.

Quatuor igitur ſunt Iudices ordinarij, Gubernator: hic autem facultatem habet procedendi etiam contra forenſes, & omnes tam ciuiliter, quam criminaliter, & pro quacunque ſumma, ſolusque vltimo ſupplicio delecta ipſa plectendi ius habet: Gubernatoris officiũ quale ſit, & quæ & quanta ſit eius iuriſdictio, & in quibus, vide per Veſtr. in ſua pract. lib. 2. c. 5.

Auditor Cameræ, qui ſpecialiter eſt deputatus Iudex Curialium, & executor cenſurarum, & obligationum in forma Cameræ, iudicium criminale habet: vbi vero delinquentes puniendi ſunt pœna corporalis afflictiua, iudicio Gubernatoris imponi ſolet. In obligationibus in forma Cameræ habet iuriſdictionem, quacunque ſumma ſit contracta obligatio.

Auditoris Cameræ officium quale ſit, de eiuſque auditorio, & iuriſdictio, vide eundem veſtr. lib. 2. cap. 4.

Vicarius S.D.N. iudex eſt Monachorum, & Presbyterorum, monaſterium, locorum piorum, ac in ſpecie Hebræorum Vrbis incolarum ordinariam habet facultatem vſque ad ſummam ſexaginta aureorum. Ideo conſuetum eſt pro maiori ſumma procedere coram Gubernatore vſque ad ſententiam incluſiue, qui, vt dictum

eſt, pro quacunque ſumma ordinariam iuriſdictionem habet.

In obligationibus autem in forma Cameræ, ſi quis vellet procedere ad excommunicationem, declarationem, & publicationem, vigore dictæ obligationis, dubitaret, num poſſent Vicarius, & Gubernator procedere ad relaxationem litterarum declaratoriarum vigore dictæ obligationis in forma Cameræ. Ideo litterarum ipſarum ſolet dari mandatum executiuum.

Senatoris tamen limitata eſt iuriſdictio ad Romanos, & incolas tantum. Idcirco de eo ſeparatum infra erit agendum. De Senatore Vrbis, quod ſit eius officium, & quanta ſit iuriſdictio ipſius, & in quibus, vide per eundem Veſtrium, lib. 2. cap. 15.

Accedunt etiam Reuerendiſſimi Auditores Rotæ, qui ſunt duodecim, adhunc numerum fuerunt redacti à Siſto quarto, cum prius eſſent plures; hi Auditores Rotæ vulgo appellantur nunc, cum prius Cappellani Papæ dicerentur, eo quod in Vrbem ſedentes controuerſias rotant, atque examinant: & iſti dicuntur habere iuriſdictionem ordinariam in cognoſcendo, iuxta notata in clementina, Auditor de reſcriptis. tamen ſecundum Gomeſium in compendio ſing. pag. 158. ante præſentationem commiſſionis Auditor cognoſcere non poteſt duplici ratione, vt per eum, de his vide per Veſtriũ in ſua practica lib. 2. cap. 17. & per Gomeſium in prœm. regul. cancell. pag. 4.

Auditor datus ſuper cauſam appellationis, & deſertionis, ſi reperiat bene iudicatum, & male appellatum, poteſt pronunciare bene proceſſum, & male appellatum, ſecundum Gomeſium in reg. de triennali. 9. §. pag. 437.

Item Auditore in cauſam appellationis, abſque alia noua commiſſione poteſt deſertionem cognoſcere; vt per eundem Gomeſium in citato loco.

Auditoribus à die præſentationis commiſſionum datur iuriſdictio, vide per Gomeſium in compen. verb. ſing pag. 258.

Auditor remittens cauſam ad Cancellariam dicitur remittere ad Conciſtorium Papæ: non autem ad Vicecancellarium, & quæ ſit ratio vide per eundem Gomeſium in prœmio reg. Cancell. pag. 6.

Auditores habent ſolum Romanam curiam per, &c. & quomodo id procedat, vide per Gomeſium in compend. ſing. pag. 158.

Auditor proponens cauſam de more votum non profert; quia numerum non facit: à Rota, tantum aliquando conceditur propter difficultatem materiæ, & vt cauſa exitum habeat, ſecundum Gomeſ in reg. de triennali. 9. pag. 349.

Si quis ergo velit debitore conuenire pro quacunque ſumma curet hoc pacto, ac ordine conuenire.

Cite-

Digitized by Google

Citetur N.ex aduerſo principalis, ſi principalis eſt, alias procurator;& ita in omnibus citationibus obſeruatur, vt ſemper conſtet quis actor ſit, & quis reus: nam principales per ſe agant, vel per procuratores, ad reſpondendum primo pro prima dilatione ad primam diem, inſtante tali principali, vel procuratore tali.

Executa vero citatione principalis per mandatarium Curiæ faciat illam inſcribi in manibus actorum notarij, ibique exprimat ſummam, quam petit.

Si debitor conſuetus primæ citationi non reſponderit, fiet ſecunda citatio hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad reſpondendum ſecundæ petitioni pro ſecunda dilatione; inſtante tali procuratore, talis, vel principali;& ſi adhuc reus taceat, fiet tertia citatio.

Citetur N.ex aduerſo principalis ad reſpondendũ tertio pro tertia dilatione, alias ad videndũ decerni mandatũ executiuũ contra ipſum. Hoc autẽ expleto in contumaciã aduerſarij non reſpondentis, datur poſtea mandatũ executoribus, qui afferunt pignora. De mandato Reuerendiſs.P.D.Almę Vrbis Gubernatoris, vel D.ipſius Locumtenentis ad inſtantiam N. ex aduerſo principalis auferantur de domo, & bonis N. ex aduerſo principalis bona valoris centum, & expenſarum, in quibus eidem tenetur, prout in actis patet;& ablata ponuntur ſubaſtanda, attento quod eſt citatus, relatus, & contumax. D. Presb. mandatum decreuit, Ideo.

Cum vero dicti mandati facta erit executio, & debitor perſeuerat in contumacia ſeruatis, ſeruandis, citandus, eſt hoc pacto.

Citetur N.ex aduerſo principalis ad videndum decerni, vel fieri mandatum de conſignandis pignoribus Mandatario Curiæ ad effectum ſubaſtandi, ad primam; inſtante parte; relatione poſita dictæ citationis in manuali notarij actuarij Curiæ obtinet inſcriptum mandatum de conſignandis pignoribus nuncupatum.

De mandato R.P.D. Gubernatoris Vrbis Romæ, vel ipſius Locumtenentis,& ad inſtantiam N.principalis tibi executori Curiæ, & ad quem ſpectat,&c.ac mandatum, quatenus ſtatim viſis præſentibus ſub noſtri arbitrij pœna debeas, parti ablata cuidam N. ex aduerſo principali vni ex Curię Mandatarijs ad effectum illa ſubaſtandi realiter,& cum effectum conſignaſſe, attento quòd ipſo citato D.ita mandat.Ideo.

Cum habueris in manibus dictum mandatum, tunc illud dabis executori, qui ſtatim conſignabit in manibus pignora ablata reo. Quo facto fiat talis citatio.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum mandari ſubaſtari pignora ad primam diem;inſtante principali.

Alia

Digitized by Google

Alia ſequenti die fiet alia citatio, cuius hæc eſt forma.

Citetur ex aduerſo principales ad videndum deliberari pignora ſubaſtata plus offerenti, niſi infra decem dies illa reus reluerit, vel aliter cum creditore concordauerit, cum intimatione.

Intimetur N. ex aduerſo principali qualiter D. Mandauit deliberari pignora plus offerenti, niſi infra decem dies reluerit, inſtante principali.

Elapſis decem diebus mandatarius dabit, ſeu deliberabit pignora plus offerenti, & de ea pecuniæ ſumma ſatisfaciet creditori, quæ ſi non ſufficiet, fiet talis citatio.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad ſoluendum reſiduum, alias videndum decerni mandatum ad primam, inſtante principali.

Facta relatione iudex decernet aliud executiuum mandatum pro ſumma reſtante, quod mandatum etiam præſentabitur executori, eoque executo petet, conſignari, pignora ſubaſtari, & deliberari, ordine ſupradicto.

Hic eſt proceſſus contra contumacem.

Si vero debitor conuentus negauerit, vel alias reſponderit primæ, vel ſecundæ citationi, aduertendum eſt quomodo reſpondeat; cauilloſi enim ſolent hoc pacto reſpondere. Peto copiam petitionis cum termino, & tunc facias.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad recipiendum copiam petitionis, & reſpondendum affirmatiue, vel negatiue, alias tradi mandatum executiuum contra ſe, inſtante principali.

Quo facto, niſi aliter reſponderit, habebis mandatum in contumaciam, vt ſupra dictum eſt.

Poſſet autem reus petere fieri calculum, & tunc ipſum citabis hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad calculandum, calcularique videndum in iudicio hora Audientiæ, ad primam inſtante principali.

Relatione facta dicas. Ego calculo prout in petitione, ſeu in tanta ſumma, quam ſpecificabis, eodem die facies eũ citari hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad ſoluendum iuxta formam calculi in actis facta, alias videndum tradi mandatum executiuum pro ſumma expreſſa in calculo ad primã diem, inſtante principali.

Relatione facta iudex decernet mandatum contra reum ſecundum calculum.

Sed ſi reus conuentus negauerit ſe teneri ad petita per actorem, oportet tunc probare debitum illius, aut per apocam aduerſarij prætenſi debitoris manu ſcriptam, & eam tunc producere in iudicium, & dare notario cauſæ. Deinde citabis aduerſarium hoc pacto.

Citetur

Digitized by Google

Citetur N. exaduerſo principalis ad dicendum contra iura producta , & repetita,& videndum iurare teſtes ſuper recognitione,& recognoſcendum manum ſuam , mediante iuramento,& videndum ſe aggrauari ad primam diem,inſtante principali.

Relatione facta , ſi teſte habueris cognoſcentes manum eius , qui ſcripſit apocam , eos notarios offeras , ipſisq. apoca oſtendatur;etſi illam agnoſcant, fac vt notarius a tergo, vel in calce dictæ apocæ ſcribat hoc pacto N.recognouit mediante iuramento , manum Antonij in forma.

Si non potueris habere teſtes aduerſæ partis , poſita relatione ſupradictæ citationis iudex grauat reum in vno , vel duobus iulijs quolibet die , niſi recognouerit manum ſuam . Quo facto , facias reum citari hoc pacto.

Intimetur N. ex aduerſo principali , qualiter D. grauauerit illum , niſi recognouerit manum ſuam . & citetur ad videndum alterari grauamen, & committi executionem ad primam , inſtante principali.

Relatione facta iudex alterabit grauamen.ad duplum , videlicet de duobus iulijs ad quatuor quolibet die,& dabit tibi mandatum talis tenoris.

De mandato Reuerendiſſimi D.Gubernatoris , vel eius Locumtenentis , & ad inſtantiam N. principalis , grauetur N. ex aduerſo principalis per executorem in quatuor iulios quolibet die, donec, quouſque recognouerit apocam in actis productam manu ſua ſcriptam,vel ſuper ea affirmatiue , vel negatiue , mediante iuramento reſponderit,attento quod eſt citatus,relatus,Dominus ipſum grauauerit , grauamen alterauerit , & executionem commiſerit , &c. mandato executo pro quolibet die tollet iulios quatuor , eoſque in ſuam vtilitatem conuertet,ita vt reus cogatur comparere ad recognoſcendum manum ſuam:cum vero apoca fuerit recognita,fiet citatio,hoc pacto.

Citetur N.ex aduerſo principalis , ad audiendum voluntatem Domini, & ſoluendum iuxta formam apocæ manu ſua conſcriptę, alias ad videndum decerni mandatum pro ſumma petita, vel in eo contenta ad primum;inſtante principali.

Iudex decernet mandatum , niſi ad primum ; inſtante principali cum intimatione,hoc pacto.

Intimetur N.ex aduerſo principali,qualiter D.decreuit mandatum contra ipſum,niſi ad primum diem;inſtante principali . Et ſic habebis mandatum executiuum nuncupatum ſeruatis , ſeruandis , qui reuocari non poteſt,& faciet illud exequi in bonis debitoris . Et ſerua ſtylum citationum in conſignandis pignoribus,ſubhaſtandi,

di,& deliberandi,vt ſupra,contra contumacem in primo mandato de auferendo de domo cum ſeq.

Si debitor poſtquam conuentus fuit,vel ante ſuſcipiat terminum in iudicio,vel cenſuras,ſi ſumma debita excedit decem ducatos,poteſt debito ſuſcipere in iudicio cenſuras, qui ſunt triginta dies ad ſoluendum debitam ſummam:& licet nec cenſurę, nec tempus deberet concedi: reo tamen de ſtylo conceduntur:ſed ad decem ducatis infra conceditur ſolummodo terminus decem dierum,& non vltra,licet quandoque iudices concedant quindecim, vel viginti ex cauſa;ſi vero debitor ad decem infra,vel viginti dies,prout ſibi viſum fuerit.

Finito termino cenſurarum, vel decem dierum, citetur hoc modo.

Citetur ex aduerſo principalis,ad ſoluendum iuxta formam cenſurarum, vel termini, alias tradi mandatum, inſtante principali. Et ſic habebis mandatum executiuum ad cuius executionem procedes,vt ſupra in primo mandato de auferendis de domo bonis, cum ſeq.

Nota quod ſi non poteris verificare tuum creditum aliter,quam per teſtes duos,vel tres, qui viderint, vel interfuerint quando mutuaſti,vel vendidiſti,tunc facias articulos, in quibus concludenter narretur quæ vis probare, & illos in iudicium producas, & conſignes notario, citationemque facias hoc modo.

Citetur N.ex aduerſo principalis,ad dicendum contra articulos facto deductos,videndumque illos ad probandum admitti,iurare teſtes,& reſpondere ſingula ſingulis medio iuramento;alias ad aggrauari ad primam diem,& dandum interrogatoria per totam illam, & ſequentem diem, & intimetur eidem, qualiter materiæ medio iuramento ſunt ſpecificatæ ad primam inſtante principali, vel.

Citetur N. ex aduerſo procurator, ve principalis ad dicendum contra articulos facto datos illoſque videndum admitti, ad probandum iurare teſtes, committique notario cauſæ receptionem iuramentum egregiarum, & impeditarum perſonarum ad primam diem: & poſtquam commiſſum fuerit, videndum illos iurare, in eorum, vel notarij domibus, aut vbi reperti fuerint per totam illam,vel tres ſequentes dies de mane,vel de ſero, a tali hora, vſque ad talem, ad concordandum de interprete ſumptibus ſuis, alias examinabuntur ſine. nec non ad dandum interrogatoria per totam illam,& ſequentem diem. Et intimetur eidem qualiter materiæ ſunt ſpecificatæ in actis, & teſtes examinabuntur ſuper illis,& tota cauſa,inſtantibus.

Rela-

Relatione facta, nominabis teſtes examinandos, vel nomina ipſorum à tergo articulorum deſcribe.

Nota quod in cauſis ordinarijs, teſtes habentur pro iuratis in relatione inductionis eorum.

Elapſis autem diebus duobus facias examinari teſtes, quot vis, & eos quos nominaſti. deinde vnam cum articulis oſtendas iudici eorum dicta, quibus viſis citabitur ad ſententiam hoc pacto.

Citetur N.ex aduerſo principalis ad videndum deferri iuramen tum in ſupplementum plenæ probationis, quatenus opus ſit, & ad concludendum, & audiendum ſententiam, & loco ſententiæ decerni mandatum executiuum ad primam, inſtante principali.

Et iudex dabit ſententiam, aut pronunciabit, prout in cedula, aut in loco ſententiæ mandatum executiuum relaxabit, ſeruatis ſer uandis; vt ſupra dictum fuit.

Quod ſi tibi deficientibus probationibus viſum fuerit litem fini re per viam partiti litis deciſiui poſt negationem factam ab ordina rio, citabis illum hoc pacto.

Citetur N.ex aduerſo principalis, ad videndum ſibi fieri partium litis deciſiuum, & iurandum ſuper eo, alias mandari referri ad primum, inſtante principali.

Relatione facta, facias partium hoc pacto.

Comparuit N. ex aduerſo principalis, & fecit partitum inſcriptum, qui vult eſſe litis deciſiuum, videlicet quod iuret, vel neget, ſi tali die, commodaui ſibi talem equum, vel vendidi pro tali pretio, & non ſoluit ponendo caſum occurrentem.

Partito facto, ſi aduerſarius voluerit partiti copiam, ipſum citabis hoc pacto.

Citetur N.ex aduerſo principalis, ad releuandam copiam partiti, & ſuper illo iurare peremptorie, alias videndum mandatum referri in ſcripturis inſtante principali.

Elapſo die Auditoriæ, in quo poſueris relationem dictæ citationis, ſi pars aduerſa non iurauerit, compareas intu coram notario, & iures hoc modo.

Ego iuro contenta in partito fuiſſe, & eſſe vera, deinde facias citari partem aduerſam hoc modo.

Citetur N.ex aduerſo principalis ad ſoluendum iuxta formam iuramenti vel partiti iurati, alias videndum decerni mandatum executiuum iuxta illius formam, ad primam, inſtante principalis.

Et iudex decernet mandatum executiuum contra reum pro ſum ma contenta in partito, & erit mandatum ſeruatis, ſeruandis, & pro eius executione procedetur, vt ſupra in primo mandato contra contumacem de auferendis de domo bonis.

Si

Digitized by Google

Si reus iurauerit contenta in partito non eſſe vera non potes admitti vltra ad aliquas probationes ciuiliter contra ipſum: ſed poteris illum accuſare de periurio, procedendo contra ipſum criminaliter, ſi volueris probare per inſtrumenta, vel libros, vel teſtes ſeruandos in eorum productione formam productionis apoce ſupra datam.

Finita lite pro recuperandis expenſis in ea factis, citabis aduerſarium hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum taxari, & moderari expenſas ad primam diem, inſtante principali.

Relatione facta, dabis liſtam expenſarum notario, qui quidem illic viſis faciet fidem iudici de ſumma illorum, & iudex illas taxabit. Quo facto, citabis aduerſarium hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad ſoluendum expenſas taxatas, & moderatas: alias tradi mandatum ad primam, inſtante principali, & ita mandatum debebis pro expenſis.

Nota modo, quod eadem forma procedendi ſeruatur in curia Vicarij Papæ Sabellorum, Burgi, Ripæ, & Ripettæ, licet in curijs Ripæ, & Ripettæ ſummariæ procedatur, propter ipſorum ſtatuta ſtrictiſſima.

In curia Auditoris Cameræ talis ſeruatur ſtylus.

IN cauſis ordinarijs, ſi debitor eſt ſibi obligatus in forma Cameræ, & inſtrumentum eſt in actis ipſius Auditoris non eſt opus citare debitorem ad dicendum contra: ſi vero inſtrumentum eſt in actis alterius notarij debitorem cures citari hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum fieri, & admitti proteſtationem de reluendo inſtrumentum obligationis talis rei rogatum per notarium publicum ſumptibus ſuis, ad primam, inſtante principali.

Et fit huiuſmodi proteſtatio in reuelatione inſtrumenti ad effectum ponendi talem expenſam ad computum debitoris, lite finita: alias poni non poteſt, & producto inſtrumento citetur aduerſarius.

Citetur N. ex aduerſo principalis, ad dicendum contra iura producta, & repetita, & videndum iurare teſtes ſupra recognitione, & confitendum debitum, & videndum ſe excommunicari ad primam inſtante principali.

Relatione facta, & recognitione ſignata manu notarii rogati de dicto inſtrumento iudex mandabit confiteri debitum infra tres.

Elapſis tribus diebus incluſiue citabis hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum ſe declarari, & contra

Digitized by Google

tra ſe litteras decerni ad primam, inſtante principali.

Et ita obtinet litteras declaratorias, quarum vigore poſſunt affigi cedulæ huius tenoris.

Dominus N. ex aduerſo principalis hic auctoritate Apoſtolica denunciatur excommunicatus, & declaratus ob non ſolutionem ſcutorum centum, inſtante principali.

Aduerte quod cum habueris litteras declaratorias iam datas à notario Cameræ ſigillatas, ac totaliter expeditas, oportet vt illas portes ad bancum curſorum, & illas ſibi facias publicari, retroſcribi, diemque publicationis apponi: alias non potes cedulones affigere, nec ſæculare brachium habere, quod brachium habes poſt dies decem computandos à die publicationis, & integro decurſo, reproducta prius dicta publicatione Curſorum notario cauſæ, vt iudici fiat fides, qui aduerſarius fuit poſt decem dies publicatus: tunc autem reus citetur.

Citetur N. ad aduerſo principalis ad videndum ſe grauari, & regrauari, & contra ſe brachium ſæculare decerni, taxari, & moderari expenſas ad primam, inſtante principali. Et ita habebis brachium ſæculare, quod eſt mandatum executiuum, cuius vigore poteris procedere ad affixionem cedulonum & executionem realem, & perſonalem.

Brachium ſæculare eſt tormentum animæ, & corporis.

Ad introducendum autem, & proſequendum aliam litem in curia Auditoris Cameræ, quam obligationis in forma Cameræ tunc ſtylus erit incipere à monitorio hoc modo.

De mandato R.P.D.N.A.C. vel eius D. Locumtenentis, & ad inſtantiam N. principalis.

Moneatur N. ex aduerſo principalis, quatenus infra triduum proximum ſub excommunicationis, & ducatorum centum auri pœnis debeat eidem inſtanti de tali ſumma, pro tali cauſa, cum effectu ſatisfacere, & ſi ſenſerit ſe, &c. compareat, &c. alioquin, etc. Monitorium poſtea eſt ſubſcribendum à notario, et ſigillandum ſigillo Auditoris, et deinde per curſorem præſentandum aduerſario, et per eundem curſorem ſubſcribi.

Monitorio executo, principaliter ſi reus latitet, poteſt citari ad conſtituendum procuratorem reperibilem, et acceptantem; alias ad videndum decerni proceſſum per contradictas, vel per affixionem ad valuas, et facta executione, et adhuc non compareat, obtinebis à iudice admitti proceſſum per affixionem, niſi infra tres, cum intimatione, etc. hoc modo.

Intimetur N. ex aduerſo principali, quatenus dominus mandat admitti proceſſum, et obſeruabis practicam, vt infra verſ. Nota

ſi

ſi quis monitus, in fine huius practicæ ſeruan. in curia Auditoris Cameræ.

Si vero times, quod aduerſarius fugam arripiat potes monitorio addere, & ſub eiſdem pœnis arreſtatur idem N. ne ab Vrbe, & Romana curia diſcedat, & recedere audeat, niſi prius ſatisfactio N. de ſumma, vel cum eo deſuper concordauerit; alias ſine licentia domini, &c. quæ verba ponuntur in fine monitorij, ante clauſulam, ſi ſenſerit.

Elapſis tribus diebus poſt præſentationem monitorij reum curabis citari hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum ſe excommunicari, quatenus non parui monitorio, ac citationem hoc pacto.

Iudex ipſum excommunicabit, niſi ad primam cum intimatione, tu facias intimationem ac citationem hoc pacto.

Intimetur N. ex aduerſo principali, qualiter dominus ipſum excommunicauit, prout in monitorio, niſi ad primam, & citetur idem ad videndum ſe declarari, & contra ſe litteras decerni ad eadem primam diem, inſtante principali. Intimatione facta, exinde citabis hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis, per affixionem ad valuas, & aciem campi Floræ, ad dicendum contra articulos facto datos, illoſque videndum ad probandum admitti, iurare teſtes, committique notario cauſæ receptionem egregiarum, et impeditarum perſonarum ad primam diem: et poſtquam commiſſum fuerit videndum illos iurare, in eorum, vel notarij domibus, aut vbi reperti fuerint per totam illam, vel tres ſequentes dies de mane, vel de ſero, a tali hora, vſque ad talem, et ad concordandum de interprete ſumptibus ſuis: alias examinabitur ſine: nec non ad dandum interrogatoria per totam illam, et ſequentem diem.

Et intimetur eidem qualiter materiæ ſunt ſpecificatæ in actis, et teſtes examinabuntur ſuper illis, et tota cauſa, inſtante N. ex aduerſo principali, vel eius procuratore.

Si vero monitorium negauerit, debes verificare contenta in ipſo, et citationem pro examinandis teſtibus, vnde ſupra in forma ſeruanda coram Gubernatore in citatione ad dicendum contra articulos, et teſtes.

Et in citationibus vſque ad ſententiam hoc caſu ſeruatur ordo, de quo ſupra in curia Gubernatoris.

Ad ſententiam citetur hoc pacto.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum reiterare omnes terminos ſubſtantiales, forſam male, nulliter, et inculcate ſeruatos vnica citatione, et audientia in vim Bullæ Innocentianæ, ac

Digitized by Google

Pij IV. nec non ad videndum deferri iuramentum in ſupplementum plenæ probationis, quatenus opus ſit; abſolui dictum inſtantem à cenſuris,&c. nec non ad concludendum,& audiendum ſententiam, & loco ſententiæ reintegrari monitorium.

Quando vero procederes per viam monitorij citetur hoc modo.

Coram A.C. citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum deferri iuramentum in ſupplementum,&c.concludendum, &c. & audiendum ſententiam, & loco ſententiæ reintegrari monitorium, & ſe excommunicauerit ad primam, inſtante principali.

Iudex reintegrabit monitorium, vel illum excommunicabit,niſi primam cum intimatione.

Et nota, quod hic obſeruatur intimationes, & citationes retroſcriptæ, vt ſupra in principio huius formæ ſeruandum coram A.C. verti aduerſè, quod cum habueris.

Quod ſi aduerſarius à confeſſione vel declaratione, ſeu reintegratione,monitorij appellauit iudex ordinarie reponet eum,& antequam obſerues aliquem terminum, appella ab ipſa repoſitione aduerſarij, & iudex etiam reponet te; ſtante tua repoſitione obſerua terminum tuæ citationis factæ; alias dubitaretur, ſtante tua appellatione, & repoſitione, quod actus tuus ſubſequens eſſet nullus. Ideo aduerte.

In cauſis Commiſſarijs quomodo procedatur.

IN cauſis commiſſarijs extat formularium in forma, & quando cauſa eſt commiſſaria tunc Auditor Cameræ,& alij iudices ordinarij obſeruant ſtylum Rotæ,ideſt prima dies Rotæ Lune, Mercurij,& Veneris, excepto ſi aretur in commiſſione facultas procedendi ſingulis diebus, iuxta ordinariam facultatem, tunc obſeruatur ſtylus ordinarius, excepto quod in omnibus cauſis commiſſarijs citationes fiunt per curſores: alias eſſent nullæ per motum proprium,in quo inhibet omnibus mandatarijs,nec citent in cauſis commiſſarijs,& quod huiuſmodi citationes nullæ ſint. Quot fallit in curia Capitolina coram Senatore, vel ſuis Colateralibus, quod eſt proprium ciuium Romanorum,nec commiſſiones ipſius ſtylum alternat: quoniam ibi ſtatuta Almæ Vrbis obſeruantur. Idcirco qui vult fieri procurator Capitolinus, Vrbis ſtatuta perlegat, vel vrgente neceſſitate peritos notarios conſulat.

Dubium non eſt, quod à ſententijs ſeu decretis diffinitiuis infra decem dies licet appellare: alias tranſeunt in rem iudicatam.

Et nota,quod quando appellabis à decreto, vel à diffinitiua iudex dabit pro apoſtolis, aut terminum iuris, quandocunque, aut

Mm ter-

iuris, ſimpliciter, aut reuerentiales, aut refutatorios, aut reponet.

Si ſumma de qua agitur excedat decem, iudex dabit terminum iuris, aut reponet: ſi ſumma erit notabilis, dabit reuerentiales in forma aut ſimpliciter.

Nota quomodo debet proſequi appellationem, ſi iudex dat terminum appellandi iuris, & interim habes tempus triginta dierum excluſiue ad redendum per apoſtolos, ideſt antequam labantur triginta dies debet comparere coram eodem iudice cum notario, ac ita petere.

Comparet procurator, & nomine N. principalis ſui in termino iuris, alias ſibi appellandum dato, & petit reponderi de apoſtolis, omni meliori modo.

Et tunc iudex dabit alium terminum iuris, & interim infra dictos triginta dies, debes redire, & petere vt ſupra: & ſi audias quod iudex dicat do alium terminum iuris infra triginta dies computandos à die vltimi termini, debes redire pro apoſtolis.

Sed ad tollenda huiuſmodi faſtidia, ex quo triginta dies habes infra illum tempus expedire commiſſionem, & illam iudici, ad quem præſentes.

Et aduerte, vt in commiſſione ponatur clauſula non obſtante, termino iuris orator appellat adeo vt amplius pro apoſtolis redire non teneantur, cæteriſq; quibuſcunque.

Si verum iudex appellanti det terminum iuris ſimpliciter, debes infra triginta dies cauſam committere appellationis, & illam præſentare iudici ad quem; ſicut redire pro apoſtolis, & niſi infra triginta die commiſeris deſertabitur.

Si vero iudex appellati dat reuerentiales in forma, ſignificat, quod infra decem dies debes committere iudici ad quem: alias tranſit in rem iudicatam.

Si iudex dat litteras reuerentiales, ſimpliciter habes tempus committendi cauſam infra annum.

Si iudex reponat appellantem, quod fieri ſolet quando eius appellat à confeſſione debiti, vel decreto litterarum, aut reintegratione monitorij, ſiue decreti, mādati loco ſententiæ à decem infra, aut ſupra, ſeu à præfixione termini, vel aliquib. decretis inter locutorijs, debet is contra quem eſt lata ſententia ſtatim committere cauſa m, ſeu appellare à decreto difinitiuo, & facere inhiberi; alias iudex in omni audientia procedat ad vlteriora, ac ſemper reponat aduerſarium appellante à ſua reſponſione.

Nota, quod ſi quis monitus, vel citatus ſemel perſonaliter compareat; & poſtea receſſerit ab Vrbe; vel latitaret, adeo vt eſſet difficile

difficile ipſum citare; fiunt diligentiæ contra ipſum.

Dabis citationem curſori illius, actus ad quem citare intendis, committeſque curſori, vt quam diligentiſſime fieri poſſit, curet ipſum citare, & tunc curſor omnem mouebit apidem, vt officium ſibi commiſſum, quam diligentiſſime expleat. omnique adhibita in hoc diligentia in calce citationis curſor ad ſcriberet adhibitam fuiſſe diligentiam, vt citandus reperiretur in Vrbe in locis publicis, domi ſuæ, nec potuiſſe alicubi inueniri.

Relatione facta; dominus iudex eandem diligentiam mandat fieri per duos curſores; tuncq; dabis aliam citationem præfato curſori, qui primam fecit diligentiam, & curſor alia ſequenti die reddet ſibi citationem ſubſcriptam per duos curſores, qui fecerunt diligentiam, vt ſupra, & tunc iudex decernet proceſſum, aut per contradictas, aut affixionum citationum ad valuas curiæ, & domus ſuæ ſolitæ habitationis.

Quando quis eſt tibi obligatus in forma Cameræ, & habet domicilium in Vrbe, poteſt citari domi, & valet, & tenet citatio: ſi vero domicilium non habet in Vrbe, & abſens eſt, potes iurare ſuper abſentia, & obtinebis facultatem citandi per officium contradictarum.

In Audientia Contradictarum.

Audientia contradictarum eſt quoddam officium, quo ſingulis diebus iuridicis citantur ad omnes actus iudiciarios, illi qui ſemel citati perſonaliter in partibus, vel in Vrbe receſſerunt poſtea abſque conſtitutione procuratoris, vel domicilij, vel illi qui obligati ſunt in forma Cameræ.

De officio contradictarum, eiuſque audientia, ac litterarum exceptione, vide per Veſter. in ſua pract. lib. 1. cap. 5.

Forma autem huiuſmodi citationis ſcribitur in carta pergamena & officio per deputatos, & ſubſcribitur, & ponitur dies per notarium eiuſdem officij, & ſigillo eius ſigillatur.

Mandat R.P.D.A.D. ſiue dominus eius Locumtenens in audientia publica litterarum contradictarum S.D.N. Papæ, vt moris eſt, citari, & citat quendam N. ex aduerſo principalem, & omnes alios ſua intereſſe putantes, quatenus prima die iuridica compareat in iudicio coram eo ad dicendum contra litteras declaratorias reſeruationis annuæ penſionis viginti ſcutorum auri, ad dicendum illi ſe paruiſſe primo pro prima dilatione in cauſa, & cauſis coram eo pendentibus inter dictos citatos, & concitatos; & N. de epiſtorio agente deſuper certis paghis dictæ penſionis decurſis, et non

Si negauerit producas ad iuſtificationem omnia neceſſaria, & in quolibet actu cures citari procuratorem,rei,& ſerua ordinem ſupra traditum in forma ſeruanda coram Gubernatore.

Nota quod in obligationes in forma Cameræ, vt ſupra datum eſt, iurata abſentia debitoris, vel ipſa per teſtes probata, aut per litteras miſſiuas obtinebis proceſſum per contradictas, & citabis eundem per dictam audientiam ad confitendum debitum, & videndum ſe excommunicari;& contra ſe litteras decerni. Item poſt decem dies ad videndum ſe grauari,& reaggrauari,& brachium ſæculare contra ſe decerni.

Nota quod volens exigere penſionem vigore litterarum Apoſto licarum intimatarum reo debet dictas litteras ſic intimatas reproducere coram A.C. qui eſt in ſimilibus iudex ordinarius & competens:& illis reproductis docere ſummarie per duos teſtes de abſentia rei,& iudex decernet proceſſum per contradictas hoc modo.

Mandat R.P.D.A.C.citari N.quatenus compareat ad dicendum contra litteras Apoſtolicas reſeruationis penſionis, ad dicendum illis ſe paruiſſe primo pro prima dilatione in cauſa, vt ſupra in formula extenſæ citationis in hac audientia dictum eſt. Item ſecundo pro ſecunda. Item tertio pro tertia. Item quarto pro quarta, & ſuperabundanti dilatione. Item ad videndum ferri ſententiam declaratoriam, vt ſupra in monitorijs ad partes decretis.

Et ſi reus eſt in vrbe, citandus eſt perſonaliter ad omnes prædictos actus, vt ſupra in proceſſum monitorij dictum eſt.

In ſummarijs cauſis ita proceditur.

Coram tali iudice citetur ex aduerſo principalis ad ſoluendum infraſcripto inſtanti ſcuta quindecim occaſione penſionis domus ſemeſtis incepti die prima Oct. 1570. ad videndum contra ipſum decerni, & relaxari mandatum executiuum ad primam, inſtante N.ex aduerſo principali, vel eius procuratore.

Datur poſtea hæc citatio, cum relatione notario, ipſeq;notarius eam legit domino iudici, decernit, & relaxat mandatum, niſi ad primam cum intimatione hoc modo.

Intimetur N. ex aduerſo principali, qualiter dominus decreuit, & relaxauit mandatum, niſi ad primam, inſtante N. ex aduerſo principali, vel, eius procuratore.

Et ſi intimatus non reſpondeat, datur mandatum executoribus, & fiet executio.

Si vero reſpondeat, nec eſſe eſt, vt reſpondeat vnum ex tribus,

aut confiteatur, aut negetur, aut petat calculari.

Si confiteatur aliud ſibi remedium non erit,quam terminum ſuſcipere,qui terminus eſt decem dierum:hoc autem termino elapſo citatur hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis,ad ſoluendum iuxta formam termini: alias tradi mandatum ad primam,inſtante principali,vel eius procuratore.

Dominus iudex, viſa relatione, relaxat mandatum, niſi per totam,& aliqua exceptio non admittitur,niſi facto depoſito.

Si vero negabit debitum,aut debes probare per teſtes, aut per ſcripturas,ſi per ſcripturas,ita citabis.

Citetur N.ex aduerſo principalis, ad videndum productionem quorundam iurium, & admitti, ad dicendum contra, & ad videndum iurare teſtes ſuper illorum recognitione,quatenus opus ſit ad primam diem,inſtante,&c.

Relatione facta,producuntur ſcripturæ notario coram iudice: ipſe vero iudex admittit ſi & in quantum.

Si vero per teſtes,citetur N. ex aduerſo principalis, ad videndũ iurare teſtes,& illos ſummarie examinare ſuper petitione,& totacauſa: admitti, & committi notario receptionem teſtium, & examen in forma ad primam diem, & dare interrogatoria ſi dare voluerit per totum mane,& ſequentem diem, inſtante N. ex aduerſo principali,vel eius procuratore.

Nominantur poſtea teſtes notario, & dicitur ſuper quo examinari velit teſtes ad fundandum intentionem tuam, & verificandum petitionem tuam.

Examinatis poſtea teſtibus, & illis viſis per dominum, ſeu viſis ſcripturis, quando per ſcripturas intendimus probare, ad ſententiam citatur hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum deferri iuramentum in ſupplementum plenæ probationis, quatenus opus ſit, concludendum & audiendum ſententiam,& loco ſententiæ decerni, & relaxari mandatum executiuum pro ſumma petita, & expenſis ad primam diem, inſtante, &c.

Si pars petet publicationem teſtium, ei conceditur, & datur copia teſtium cum termino ad apponendum:qui terminus erit trium dierum,vel quatuor,vel quinque arbitrio iudicis, quo elapſo citatur ad ſen tentiam vt ſupra.

Dominus relaxat mandatum executiuum loco ſententiæ, niſi ad primam cum intimatione.

Intimetur N.ex aduerſo principalis,qualiter dominus loco ſententiæ decreuit,& relaxauit mandatum executiuum pro ſumma

petita

petita ; & expenſis niſi ad primam,inſtante principali, &c. & reus amplius non auditur,niſi forte appellet,de quibus infra.

In cauſis executiuis in foro Capitolino ita proceditur .

Citetur N. ex aduerſo principalis , ad videndum productionem inſtrumenti publici , admitti ad dicendum contra , iurare teſtes ſuper illius recognitione , quatenus opus ſit , & ſoluendum ſcuta quinquaginta in eo contenta : alias ad videndum mandatum exequi pro ſumma in eo contenta ad primam inſtante N. ex aduerſo principali.

Relatione facta per mandatarium datur citatio notario,ſedente iudice,& producitur inſtrũm,& dominus iudex admittit ipſum,ſi & in quantum,& committit in forma.Pars nihil aliud dicet niſi generalia contra inſtrumentum, & petet copiam illius cum termino ad opponendum,& pendente termino nihil fieri: alias de nullitate.

Poſtea expectâtur decem dies vtiles,qui terminus datur vtrique parti ad probandum, & excipiendum , & illis elapſis iudex infra alios quinque dies vtiles,cauſam expedire debet,& ita citetur.

Citetur N. ex aduerſo principalis,ad videndum deferri iuramentum in ſupplementum plenę probationis,quatenus opus ſit,concludendum & audiendum ſententiam ; & loco ſententiæ mandari exequi inſtrumentũ in actis productũ ad primam, inſtante principali.

Qui Magnificus D.iudex ſedens : &c. viſis, &c.& loco ſententiæ mandat exequi inſtrumentum in actis productum, & pro ſumma in eo contenta decreuit,& relaxauit mandatum,niſi ad primam cum intimatione omnium.

Intimetur N. ex aduerſo principalis, qualiter D. loco ſententiæ mandat exequi inſtrumentum in actis productum,& pro ſumma in eo contenta decreuit,& relaxauit mandatum,niſi ad primam cum intimatione omnium,inſtante,&c.

Aduerte tamen,quod ſi procurator partis aduerſæ comparuit in iudicio ad ſententiam debes illum citare:alias erit ſententia nulla defectu citationis.

Si vero aduerſarius appellauerit apud iudicem ad quem,non auditur,niſi facto depoſito ſummę contentæ in inſtrumento.

In cauſis ordinarÿs ita proceditur .

Citetur N.ex aduerſo principalis,ad videndũ productionẽ libelli,admitti,dicendum contra,& reſpondendum illi ad primã.

Relatione facta , datur libellus in manibus notarij , iudice pro

tribunali, ſedente intentando quam actionem tibi competere videbis.

Pars dicet generalia contra, & petet copiam illius.

Dominus Iudex admittet libellum, ſi & in quantum; & copiam decernet; deinde deſcendit ad litis conteſtationem.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad conteſtarique videndum litem, iurare iurarique videndum de calumnia: alias videndum pronunciari, litemque haberi pro conteſtata, iuramentumque pro præſtito, iuxta formam ſtatutorum ad primam.

Relatione facta, litis conteſtatio fit pro parte actoris, & iuratur de calumnia, dominus iudex decernit litem pro conteſtata haberi, & iuramento calumniæ præſtito, niſi per totam.

Deinde accedit ad fundandum intentionem per probationes, quæ, vt ſupra dictum eſt, fiunt aut per teſtes, aut per publica inſtrumenta.

Si per teſtes, citetur hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum productionem articulorum, admitti, dicendum contra, iurare teſtes ſupra illis, & tota cauſa, & committi notario receptionem iuramentorum teſtium, & examen ad primam & ad dandum interrogatoria ſi dare voluerit per totam illam, & ſequentem diem, & intimetur eidem qualiter materiæ nomina, & cognomina teſtium ſunt ſpecificata per ipſummet principalem medio iuramento, & teſtes examinabuntur ſuper illis, & tota cauſa, & concordandum de notario adiuncto: alias examinabuntur, niſi. Inſtante principali, ex aduerſo, vel eius procuratore.

Dantur notario articuli vna cum teſtibus, & dominus admittit eos ſi & inquantum committit notario examen in forma, poſtea examinantur teſtes. Si vero producantur inſtrumenta ad fundandum intentionem.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum productionem certorum iurium, & actorum, admitti, dicendum contra, iurare teſtes ſuper illorum recognitione, quatenus opus ſit ad primam inſtante principali.

Producuntur inſtrumenta, & alia iura, & dominus iudex illa admittit, ſi & in quantum interim cauſa diſcutitur, & præfiguntur dilationes ſtatutarie, quæ ſunt probandum, & probatum habendum per omne genus probationis; illiſque elapſis, nec reus, nec actor poteſt aliquid probare, & ita fiunt citationes.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum ſibi præfigi primam dilationem ſtatutariam ad primam diem, inſtante, &c.

Relatione facta, dominus iudex dat pro prima dilatione ſtatuta-

ria

ria terminum quinque dierum vtilium, quibus elapſis fit ſecunda citatio.

Citetus N ex aduerſo principalis, ad videndum ſibi præfigi terminum ſecundæ dilationis ad primam diem, inſtante, &c.

Relatione facta, dominus iudex dat terminum quatuor dierum, quibus per actis fit tertia citatio.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum ſibi aſſignari tertiam dilationem ſtatutariam ad primam diem, inſtante, &c.

Relatione facta dominus iudex dat terminum trium dierum vtilium.

Et durantibus iſtis dilationibus produci debet tam ab actore, quam a reo quicquid producendum eſt ad probandum vel excipiendum: alias illis iam elapſis neuter amplius auditur.

Præterea aduertat actor, quod durantibus iſtis dilationibus, aliud non eſt agendum: alias bulliter fit.

Iudice autem bene inſtructo citatur ad ſententiam hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis, nec non eius procurator, quatenus ſit, & ſi plures ſint omnes ſunt citandi, ad videndum deferri iuramentum in ſupplementum plene probationis, quatenus opus ſit, concludendum, & audiendum ſententiam diffinitiuam ad primam diem inſtante N. principali, vel eius procuratore.

Relatione facta, inſtatur pro ſententia, & dominus iudex ſedens pro tribunali pronunciabit ſic.

Qui Magnificus dominus iudex ſedens, &c. viſis, &c. pronunciauit, & ſententiauit prout in cedula, quam facto legit, & mihi notario regiſtrandum dedit tenoris.

Hæc cedula facienda eſt inſcriptis per procuratorem vſque ad verba ſententiæ, quæ ſcribenda eſt, & ſubſcribenda per manum iudicis.

Pars infra decem dies poteſt appellare à dicta ſententia lata, vel appellatur a termino habito pro ſeruato, quatenus ſi ſententia contra principalem ſuum feratur, ſeu terminus declaretur, quod minime credit, tunc ſcientis, ſe principalemque ſuum enormiter læſum magiſque in futurum lædi dubitet, appellat, etc. et debetur in ſcriptis appellare, prout in cedula hoc modo.

Magnifice domine à quadam prætenſa diffinitiua, vt dicitur per M.D.V. lata, de qua in actis, ad quam relatio habeatur impugnatiue tamen in quadam cauſa Bononien. pecuniaria in fauorem N. ex vna, et contra N. ex altera, licet nulliter, inique prolata, et de facto, ſolito tamen honore, et reuerentia Magnif. D.V. etc.

N. procurator, et N. principalis ſentiens ſe à dicta ſententia enormiter læſum, et grauatum, timenſque in futurum magis lædi, et

grauari

Digitized by Google

grauari a dicta prætenſa ſententia,& omnibus inde ſecutis ad S.D. N.Greg.XIII.eiuſque ſanctam Sedem Apoſtolicam,Magnificum D.Capitaneum appellationum, & nullitatum Vrbis, omnemque alium iudicem competentem,ſaluo & reſeruato ſemper iure dicendum de nullitate in his ſcriptis prouocat & reclamat, & appellat, petens primo ſecundo,& tertio inſtanter,inſtantius,& inſtantiſſime ſæpe,ſæpius,& ſæpiſſime de apoſtolis reſponderi, non ſolum modo, & forma prædictis, ſed & omni meliori modo, &c.ſaluo iure, &c. proteſtatur, &c.

Qui magnificus dominus iudex ſedens, &c. viſis, &c. dictam appellationem admiſit, ſi & in quantum omni meliori modo, &c. præſentibus, &c.

Prædictæ appellationis cum decreto iudicis fit publicum inſtrumentum per notarium cauſæ, & illud infra quinque dies iudici ad quem præſentare, quod ſi infra dictum terminum minime feceris, ſententia contra te lata tranſibit iudicatum.

Reportato itaque inſtrumento appellationis iudici ad quem, cauſa durat ſpatio ſex menſium,& tranſponunt omnia acta per notarium primæ inſtantiæ ad notarium ſecundæ inſtantiæ,& antea, vel poſtea citetur hoc modo.

Citetur N.ex aduerſo principalis, ad videndum productionem inſtrumenti appellationis, admitti dicendum contra ad primum diem, & in vim illius inhiberi ſtatim,vel eandem primam.

Relatione facta,& data notario,iudex inhibet vigore dicti inſtrumēti appellationis,& tunc incipit eius iuriſdictio,& fit alia citatio.

Citetur N.ex aduerſo principalis, ad videndum productionem, ſeu repetitionem certorum iurium, & actorum,admitti,dicendum contra iurare teſtes ſuper illorum recognitione ad primam diem, inſtante N.

Relatione facta repetuntur omnia facta, & ſcripturæ factæ in quantum faciant pro,& contra partem aduerſam,& non aliter.

Dominus iudex admittit, ſi & in quantum. Deinde ad ſententiam citatur hoc modo.

Citetur N.ex aduerſo principalis, et procurator,quatenus opus ſit,ad deponendum deponiq; videndum ſportulas: alias videndum deponi animo repetendi, videndum deferri iuramentum in ſupplementum plenæ probationis,quatenus opus ſit concludendum,et audiendum ſententiam diffinitiuam ad primam diem.inſtante,etc.

Relatione facta coram iudice, ſedente pro tribunali,inſtetur pro ſententia,et iudex pronunciauit ita.

Quia Magnificus D.Capitaneus ſedens,etc.viſis, etc. pronunciauit,et ſentētiauit prout in cedula,quam facto legit, et mihi notario regi-

Digitized by Google

regiſtran.dedit tenoris, vt ſupra in ſententia primæ inſtantiæ mutatis mutandis.

Si autem prima ſententia fuit informata per iudicem ad quem, ex duabus ſententijs conformibus naſcitur vigore ſtatutorum res iudicata, nec licet amplius appellare, ſed fit mandatum de parendo ſententiæ.

Elapſo termino octo dierum citatus ſuccumbens coram primo iudice, quod tene menti hoc modo.

Citetur N. ex aduerſo principalis ad videndum productionem, ſeu repetitionem certorum iurium, & actorum admitti, dicendum contra, iurareque teſtes ſuper recognitione, quatenus opus ſit, & videndum relaxari mandatum executiuum pro ſumma contenta in ſententia, inſtante, &c.

Relatione facta, producitur mandatum de parendo ſententiæ notario, & dominus iudex admittit prædicta omnia, ſi & inquantum, & relaxat mandatum pro ſumma contenta in ſententia per ipſum lata, niſi ad primam cum intimatione, & pars contra prædicta nihil opponere poteſt.

Intimetur N. ex aduerſo principali, qualiter dominus relaxauit mandatum pro ſumma contenta in ſententia, niſi ad primam, inſtante, &c.

Si vero contingeret, vt iudex ad quem reuocet ſententiam primi iudicis, & dicat bene appellatum & male iudicatum: propterea ſententiam dicti iudicis reuocandum fore, & eſſe prout reuocamus.

Tunc pars quæ contra ſe reportauit ſententiam appellatam ad Senatorem, qui eſt iudex tertiæ inſtantiæ, & recognoſcit de ſententijs latis per iudicem ad quem, & ſeruatur idem ordo, qui ſeruatus eſt in prima appellatione cum reportatione inſtrumenti appellationis cum citatione ad repetendum dicta. vt ſupra.

Reliquum eſt, vt omnium quæ ad iudicium ſpectant plenā habeamus notitiā videre, qui ordo ſeruetur in exequendis compulſorialib.

De hac materia vide late per Veſtr. in ſua pract. lib. 6. capitulo quinto.

De remiſſione autem ad partes, quæ datur pro examinandis teſtib. in partib. ac illius proceſſu, & executione, vide per eundem Veſtrium in d. Pract. li. 6. c. vlt. vbi late de hoc agit ad compulſoriales.

Præſentabuntur litteræ compulſoriales iudici compulſori, & ad illarum executionem procedi inſtabitur.

Et tunc iudex deputabit notarium ad ſcribendum, nuncium ad citandum, locum, & horam Audientiæ.

Deinde citabitur pars ſeu procurator, ſi aliquis procurator fue-

rit

rit nominatus ad dicen. contra litteras compulſoriales, viden. mandari ad illarum executionẽ procedi, & intimabitur qualiter D.N. Compulſor deputauit in notarium N. ad ſcriben. in nuncium N. ad citan. locum Audientię, &c. & horam &c. & citatiò erit facienda ad primam diem.

Poſtea iudex Compulſor faciet præceptum detinenti ſcripturas Compulſoriales, quod infra biduum, vel triduum, vel alio breuioris temporis ſpacio exhibere debeat iura N. & pars compulſorias exequi inſtans cum notario concordabit.

Deinde fiat citatio contra partem, vel procuratorem ad dicendum contra iura producta, & repetita, videndum iurare teſtes ſuper iurium recognitione, & facta recognitione mandari, tranſumptari, & exemplari iura deſignanda ad primam diem.

Qua adueniente procurator comparebit, & tunc ſcripturas detines illas exhibebit, & ſolicitans exemplationem ex protocollo, vel ex libris, vel ex ſcripturis exhibitis illas, quas compulſare intendit, deſignabit, et repeter, et poſt receptionem, et deſignationem nominabis teſtes ſuper iurium recognitione.

Quibus præſentibus iudex defert iuramentum, et poſtquam iurauerit, recognoſcet ſcripturas, libros protocollos, vel alias ſcripturas videlicet eſſe vel fuiſſe N. notarij publici et legalis, et quod illius ſcripturis in iudiciò et extra fidem adhiberi vidit, et in cauſa illuſtris D. Equitis de Mareſcottis bonum erat, ſi fieri poterat, recognoſcere manus quondam Scipionis de Fantutijs, et Franciſci de Maluaſia, et aliorum teſtium, et ſi non omnium manus recognoſci poterunt, recognoſcantur illorũ manus, quæ recognoſci poterũt.

Facta recognitione iudex ſcripturas recognitas mandabit exemplari, tranſumptari, et compulſari, quæ tranſumptio poterit fieri quolibet die etiam feſtiuo.

Adnotandum erat in caſu D. Equitis, vt recognoſcatur, et tranſumptetur apoſtilla in margine, ſeu annotationes Vincentij de Tibetis, vbi dicit inſtrumentum dediſſe publicum.

Facta tranſumptione, citabitur pars, ſeu procurator ad videndum iura tranſumpta, exemplata, et compulſata cum ſuis originalibus collationari, et auſcultari, nec non auſcultationi, et collationi intereſſendum, ſi intereſſe voluerit.

Ac facta collatione, et auſcultatione, iudicis auctoritatem, et decretum interponi, ac iura in Rotulo claudi, et clauſula ſigillari, et obſignari, et ſigillata ad Ro. Cur. tranſmitti ad primam diem, et etiam fieri poterit ad hodie per totam.

Adueniente hora, iudex cum ſuis originalibus exempla collationari mandabit, et ſi intereſſe velit, bonum eſſet.

Facta

Digitized by Google

Facta auſcultatione, iudex decretum, & auctoritatem interponet ac in Rotulo claudi & ſigillari, ac clauſula, & ſigillata portiori conſignari mandabit.

Dies decretorum erunt Lunæ, Mercurij, & Veneris, alijs diebus facta non valebunt. Citationes factę ad primam diem fieri poterunt Exempli gratia, ſi prima dies erit Lunæ in die Veneris, Sabbati, & Dominicæ; ſi prima dies erit Mercurij, die Lunæ, & die Martis; ſi prima dies erit Veneris, die Mercurij, & Iouis.

Aduertat quod relationes nuncij fiant per extenſum; & notarius extendat citationes, quæ poterunt dari in ſcriptis nũcio, & nũcius eaſdem reportabit poſtquã parti, vel procuratori eas præſẽtauerit.

FESTA OBSERVANDA PARTIM de præcepto S. R. E. partim ex deuotione & conſuetudine Almæ Vrbis Ro. partim Sacri Apoſtolici Palatij, & partim Curię Capitolinæ.

IANVARIVS habet dies 31.

P. 1 *Circumciſionis Domini, in qua die intrant etiam officiales Incl. Po. Ro.*
P. 6 *Epiphania Domini.*
D. 17 *S. Antonij Abbatis.*
A.C. 18 *Cathedra Ro. S. Petri Apoſtoli.*
D. 20 *SS. Fabiani & Sebaſtiani.*
A.C. 21 *S. Agneſis virg & mart.*
A. 22 *SS. Vincentij & Anaſtaſii martyris.*
A.C. 25 *Conuerſio S. Pauli Apoſtoli.*
C. 29 *Indulgentiarum ad aquam Sauiam.*

FEBRVARIVS habet dies 28. & ſi erit biſſextus 29.

P. 2 *Purificationis B. Mariæ Virg.*
A.C. 3 *S. Blaſij Epiſcopi, & Confeſſoris.*
A.C. 5 *S. Agatæ virg & mart.*
A.C. 22 *Cathedra Antiochena S. Petri Apoſt.*
P. 24 *S. Mathiæ Apoſt. & in anno biſſex. 25.*

MARTIVS habet dies 31.

A.C. 7 *S. Thomæ de Aquino*
C. 9 *S. Franciſcæ Romanæ.*

S. Gre-

AC. 12 *S.Gregorij Papæ & conf.*
C. 19 *S.Ioſeph Sponſi B.Mariæ Virg.*
C. 20 *Dedicationis Capellæ S.Helenæ nuncupatæ Hieruſalem in Eccleſia Sanctæ Crucis.In qua die mulieres poſſunt intrare dictam Capellam.*
A. 21 *S.Benedicti Abbatis.*
P. 25 *Annunciationis B.Mariæ V.*
C. *Omnes dies Veneris iſtius menſis,ſunt feriati.*

APRILIS habet dies 30.

C. 1 *Introitus officialium* Incl.*Pop.Rom.*
A. 12 *S.Iulij Papæ.*
C. 21 *Natalis Vrbis.*
A C. 23 *S.Gregorij Martyris.*
D. 25 *S.Marci Euangeliſtæ.*
C. 26 *Manifeſtationis B.Mariæ Virginis in regione Montium Vrbis.*

MAIVS habet dies 31.

P. 1 *SS.Philippi & Iacobi Apoſt.*
P. 3 *Inuentionis S.Crucis.*
A.C. 6 *S.Ioannis Apoſt.ante portam Latinam.*
A.C. 8 *Apparitionis S.Michaelis Archang.*
A. 19 *S.Yuonis aduocati pauperum.*
C. 20 *S.Bernardi Confeſſoris.*

IVNIVS habet dies 30.

A.C. 11 *S.Barnabæ Apoſtoli.*
A.C. 12 *Translationis S.Gregorij Nazianzeni ad cappellam Gregorianam in Baſilica S.Petri.*
C. 13 *S. Antonij de Padua conf.*
P. 24 *Natiuitas S.Ioannis Baptiſtæ.*
P. 29 *SS.Petri,& Pauli Apoſtolorum.*
A.C. 30 *Commemorationis S.Pauli Apoſt.*

IVLIVS habet dies 31.

C. 1 *Introitus officialium* Incl.*Pop.Rom.*
A.C. 2 *Viſitationis B.Mariæ Virg.*
A. 7 *Translationi S.Thomæ Cantuarienſis.*
Cancellaria tamen non ſeruat.
C. 9 *Ab iſta die incluſiue,vſque ad diem* 14.*Auguſti, ob æſtiuos calores,& meſſes ſunt feriæ in cauſis ordinarijs in prima inſtantia.*
C. 17 *S.Alexij Confeſſoris.*
D 22 *S.Mariæ Magdalenæ.*
P. 25 *S.Iacobi Apoſtoli.*

S. Anna

C. 26 *S. Annæ Matris B. Mariæ Virg.*

AVGVSTI habet dies 31.

D. 1 *S. Petri ad Vincula.*
A.C. 4 *S. Dominici Confeſſoris.*
D. 5 *Dedicationis Eccleſiæ* B. *Mariæ Maioris, alias ad Niues.*
P. 10 *S. Laurentij Martyris.*
C. 14 *Ab iſta die vſque ad diem 22. incluſiue ſunt feriæ in honorem B. Mariæ Virginis.*
P. 15 *Aſſumptionis B. Mariæ Virginis.*
D. 16 *S. Rochi Confeſſoris.*
A C. 19 *S. Ludouici Epiſcopi, & Conf.*
P. 25 *S. Bartholomei Apoſt.*
A.C. 28 *S. Auguſtini Epiſc. & Conf.*
D. 29 *Decollationis S.* Ioannis *Baptiſtæ.*

SEPTEMBER habet dies 30.

C. 1 *S. Egydij Abbatis.*
P. 8 *Natiuitas B Mariæ Virg.*
A.C. 14 *Exaltationis S. Crucis.*
P. 21 *S. Matthæi Apoſtoli, & Euang.*
C. 27 *SS. Coſmæ, & Damiani.*
P. 29 *Dedicationis Eccl. S. Mich. Archang.*
A.C. 30 *S. Hieronymi presb. & conf.*

OCTOBER habet dies 31.

C. 1 Introitus *officialium* Incl. *Pop. Rom.*
A.C. 4 *S. Franciſci Confeſſoris.*
A.C. 18 *S. Lucæ Euangeliſtæ.*
P. 28 *SS. Simonis, &* Iudæ *Apoſt.*
A. 31 *Vigilia Omnium Sanctorum.*
Cancellaria tamen non ſeruat.

NOVEMBER habet dies 30.

P. 1 F*eſtum Omnium Sanctorum.*
A.C. 2 *Commemorationis omnium fidelium Defunctorum.*
C. 6 *S. Leonardi Confeſſoris.*
A.C. 9 *Dedicationis Baſilicæ Saluatoris iuxta Baſilicam S.* Io. *Laterani.*
P 11 *S. Martini Epiſc. & Conf.*
A.C. 18 *Dedic. capellæ SS. Petri & Pauli.*
C. 21 *Præſentationis B Mariæ Virg.*
A.C. 22 *S. Cæciliæ Virg. & Mart.*
A.C. 23 *S Clementis Papæ, & mart.*
C. 24 *S. Griſogoni martyris.*
D. 25 *S. Chaterinæ virg. & mart.*

S. An-

P. 30 *S. Andreæ Apoſtoli.*

DECEMBER habet dies 31.

A.C. 6 *S. Nicolai Epiſc. & Conf.*

A.C. 7 *S. Ambroſÿ Epiſc. & Conf.*

D. 8 *Conceptionis B. Mariæ Virg.*

D. 13 *S. Luciæ virg. & mart.*

P. 21 *S. Thomæ Apoſtoli.*

A.C. 24 *Ab iſta die incluſiue, vſq; ad feſtum Epiphaniæ ſunt feriæ. Cancellaria habet tamen ferias per totam diem 29. tantum.*

P. 25 *Natiuitas Domini.*

P. 26 *S. Stephani protomart.*

P. 27 *S. Ioannis Apoſt. & Euang.*

P. 28 *SS. Innocentium Mart.*

P. 31 *S. Silueſtri Papæ, & conf.*

FESTA MOBILIA

A.C. *Cinerum cum decem præcedentibus in Curia* Capitolii, *& in alÿs Curÿs tantum modo duobus. Cancellaria tamen fit die Lunæ ante* Cineres.

C. *Stationum ad ſanctum Marcum.*

P. *Paſchæ Reſurrectionis Domini.*

A.C. *Septem dierum præcedentium, & ſeptem ſequentium. Cancellaria tamen fit die Lunæ in hebdomada ſancta, & poſtea initiatur die Iouis hebdomadæ ſequentis.*

C. *Lunæ & Martis poſt octauam Paſchæ.*

C. *Rogationum.*

A. *Vigiliæ Aſcenſionis Domini ſi erit mutatio capparum in* Cap-*pella Pontificis.*

P. *Aſcenſionis Domini.*

P. *Pentecoſtes.*

P. *Corporis Chriſti.*

C. *Veneris immediate ſeq. propter proceſſionem in* Eccl. *S. Mariæ ſuper Mineruam.*

C. *Octauæ Corporis Chriſti.*

P. *Omnium dierum Dominic.*

A. *Omnium dierum Iouis in Curia* A.C.

A.C. *Creationis Pontificis viuentis.*

A.C. *Coronationis eiuſdem.*

A. *Anniuerſarÿ exequiarum Pontificis immediate defuncti. Cancellaria autem non ſeruat.*

A. *Anniuerſarÿ exequ. Cardinalium. Cancellaria vero non ſeruat.*

C. *Vindemiarum tempore in cauſis ordinarÿs in prima inſtan-*

tia

Digitized by Google

tia feria petentibus conceduntur arbitrio iudicis ſi principalis vel procurator in vindemijs ſi ſit impeditus.

I N C E R T A.

A. *Quando Pontifex ab Vrbe proficiſcitur vltra 40. milliaria, & ſecum ducit Officiales.*
Cancellaria tamen ſit ſemper vbi ipſe Pontifex moratur.

A. *Quando venit publice aliquis Orator ad præſtandum obedientiam Pontifici.*
Cancellaria vero non habet hoc feſtum neq; infraſcripta.

A. *Quando publicantur noui Cardinales.*

A. *Quando nouus Cardinalis Vrbem prima vice publice intrat.*

A. *Quando aliquis legatus de latere reuertitur publice ad Vrbem.*

A. *Quando ſit Conſiſtorium publicum.*

C. *Quando ſit conſilium publicum.*

C. *Ingreſſus Senatoris cum duobus ſequentibus.*

OMnia feſta ſupradicta, quæ habent P. in margine, ſunt obſeruanda de præcepto S. R. E. & quæ habent D. ſunt ex deuotione, & conſuetudine Almæ Vrbis Rom. & quæ habent A. ſunt Apoſtolici Palatij, & quæ habent C. ſunt Curiæ Capitolinæ, Quæ vero inſimul habent A. & C. ſunt Apoſtolici Palatij, & Curiæ Capitolinæ.

Cancellaria tamen non ſeruat quædam feſta Apoſtolici Palatii, prout ſuis locis annotatum fuit.

Cancellaria ſit qualibet die Martis, Iouis, & Sabbati non feriata, & quando dies Cancellariæ eſt feriata, ſit die præcedenti non feriata.

Digitized by Google

BREVIS MODVS EXAMINANDI in cauſis Criminalibus.

Per quoſuis Iudices obſeruandus, ſumma curioſitate in publicam vtilitatem nouiter redactus.

A PETRO AMICO NEAPOLITANO Cauſarum Procuratore Collectus.

CIrcumſpectus iudex pro habenda facilius veritate à reis examinandis debet in primis ſe optime (ſi fieri poteſt) de facto, de quo contra ipſos agendum eſt informare. Qui ſic informatus deueniendo cõtra illos ad examen ſtudere debet illos diligẽter interrogare, inuoluere, & circundare ſuper circũſtantijs, & qualitatibus facti, & præſertim de omnibus illis in quibus viderit eos poſſe tergiuerſare, & eludere Curiam inquirentem antequam illos interroget ſuper facto principali vt ex his valeat remouere omnes cauillationes, calumnias, falſas negatiuas, & quælibet alia obſtacula, & veritatem habere. Nam ſi ex ore eorum habebit, quas defenſiones facere poterint, & quæ veræ, & quæ falſæ ſint, facillime præuidere poterit, ne falſis argumentis, & teſtibus defendantur, & decipiantur: plerunque enim rei ſubterfugientes fateri delicta commiſſa facile in laqueum incident. Itaque aut erit eis neceſſe deuenire ad veritatem, & delicti confeſſionem; aut ſaltem erunt rei in deponendo ita varij, mendaces, vacillantes, & ſibi ipſis contrarijs, quod circumſcriptis etiam alijs inditijs, & circumſtantijs, poterunt facile torqueri.

Ne igitur rei falſis argumẽtis, & teſtibus ſe tueri à delictorum iã patratorũ, & cõmiſſorũ poſſint impunitate, iudex ſtatim, & ſumma cũ diligẽtia examinare debet pro informatione Curię omnes nominatos per ipſos reos in examine, & alios veriſimiliter de facto infirmatos faciẽdo ſibi prius recẽſere totã facti ſeriẽ, & omnia, quę circa illũ occurrerunt, ne per incuriam crimen impunitum remaneat.

Poſtmodum illos interroget ſuper circumſtantijs, & qualitatibus facti ad cauſam pertinentibus, & neceſſarijs ne quid intactum, & illibatum remaneat, vel ſi fuerit ſuſpicio teſtes ipſos tacituros, occultaturos, ſiue negaturos facti veritatem poterit Iudex pro veritate inueſtigãda, & eruenda illos à principio examinis interrogare ſuper circunſtantiis, & qualitatib. quibuſcunq; & paulatim illos capere in verbis, & in ſermone adeo quod illos facillime inducet ad veritatem deponendam.

Hanc

Hanc quoq; diligentiam poterit facere ipſe iudex contra reos, quorum res proprie agitur.

Eſſet etiam reus conſtitutus interrogandus in genere ſi teſtes ipſius faciem confrontandi ſiue contra ipſum examinati pro informatione curiæ,ſiue aliter quomodocumq; ſint ſibi noti, vel incogniti, amici vel inimici, & habeat ipſos pro veridicis, & fide dignis: an ſecus immiſcendo etiam in examine ſi videbitur aliquos ſiue nomina aliquorum qui ſint ſibi omnino noti,et amici, et verè non fuerit contra ipſum examinati,caueat autem ne dicat eos eſſe contra eum examinatos, ne reus facile comprehendat, et animaduertat quid velit ſibi iudex,quæ contra reum obiici poſſunt, et ſummarie ſe informare poterit,an vera ſint ea quæ contra teſtes obiiciuntur,ne poſſit reus falſa ſubiicere contra teſtes deponentes cõtra eum.Et ſi reus dicat aliquos ſibi fuiſſe inimicos,interrogetur de cauſa inimicitiæ diligenter, et eius circunſtantiis, vt poſſit ſe certificare an teſtes dolo,et fraude ducti depoſuerunt contra ipſum, an potius vt verum dicerent.

Poſſent etiam iudex facere multa interrogatoria,et reum circundare interrogatoriis. Ita quod iudex ore rei fere concludenter colligere poſſet teſtes eſſe ſibi amicos veridicos, & fide dignos, et id facile ſuccedere poterit interrogando reum de conuerſatione, conſuetudine,et cõmercio cum teſtibus de familiaritate, de eorum vita et fama et de aliis ſimilibus circunſtantiis remotis,idq; ad finẽ reperiendi veritatem tantũmodo,ne curia decipiatur,et delicta remaneant impunita.Quibus tunc diligẽter peractis poterit, imo debet iudex reis petentibus dare terminum ad defendendum ſeu inditia purgandum, ponendum ipſos ad largam, vt cũ aduocatis,et procuratorib.loqui poſſint,vel ſi ex aliqua cauſa,vel ſuſpicione, in grauiſſimo tñ crimine videbitur iudici aliqñ reos eſſe detinendos in ſecretis carceribus pendente termino ad defendendũ antequam tortura in eis illata, erit eis ex decreto iudicis danda facultas alloquendi procuratores et aduocatos quandocunq; et quotieſcunq; voluerint: alias poſſet ipſi iudici imputari, quod denegaret ipſis reis defenſiones. Et conſtituendum reum poſſet iudex per infraſcriptum, vel per alium ſimilem modum procedere, et prout melius videbitur videlicet.

Conſtitutus perſonaliter coram me N.iudice talis N.cui delato iuramento corporali tactis,etc.de veritate dicẽda,ſuper quib.interrogabitur. Et primo ſolet interrogari de ſcientia ſiue captura ſuæ carcerationis, et poſtea de circũſtantiis et qualitatibus delicti, ex quibus poterit iudex deuenire ad delicti cognitionẽ, vt ſup.dict.eſt.

Antequam iudex adducat teſtes in faciem rei,pro illis confirmã-

dis procedere poterit contra ipſum reum infraſcriptis interrogatoriis, videlicet.

Interrogatus, et monitus, vt ſe diſponat omnino veritatem fateri ſuper præmiſſis, cum curiæ conſtet ipſum commiſiſſe tale delictum.

Vel interrogatus, et monitus, vt velit omnino veritatem fateri ſuper præmiſſis, præſertim cum clare probetur ipſum C. tale delictum perpetraſſe, et perſiſtente ipſo reo in negatione poterit interrogari modo infraſcripto, videlicet.

Interrogatus quid dicet ſi in eius faciem probabitur per teſtes fide dignos ipſum C. commiſiſſe tale delictū, et ſic ſuggerere poterit de loco, et tempore commiſſi delicti, prout opportunum videbitur: ſi vero nolit teſtes in faciem rei confrontare, ſed velit ei eligere teſtium examen, procedere poterit infraſcripto interrogatorio, videlicet.

Interrogatus quid dicet ſi in eius faciē apparebit ex dictis, et depoſitionibus teſtiū fide dignorū ipſum C. commiſiſſe tale delictum.

Poſtmodum ad cōueniendum ipſum reum carceratum debet ipſi legi in faciem depoſitio teſtis, ſeu ſocii criminis ſub his verbis videlicet. Tunc ad conuincendum C. de mendaciis, et ad diſponendum ipſum veritatem dicere mandauit per me notarium ſibi legi alta, et intelligibili voce depoſitionem N. habitam ſub tali die in illis verbis videlicet, &c. & ſic regiſtrantur verba teſtis: ſi vero nolit illa regiſtrare poterit iudex dicere ſub tali die, & præſertim in illa reſponſione incipiēte videlicet, &c. & finiente, videlicet, vel vt opportunum ipſi iudici videbitur, & regiſtrata dicta depoſitione, iudex ſubſequetur modo infraſcripto, videlicet.

Qua depoſitione regiſtrata prout ſupra ſibi lecta, et per ipſum bene audita, et intellecta prout aſſeruit fuit per Dominū interrogatus quomodo dicat, quomodo aduerſarius ad depoſitionē ipsā reſpōdeat: et ſucceſſiue perſiſtēte in negatiua interrogetur, videlicet.

Interrogatus et monitus vt velit ſe diſponere ad veritatem fatendam ſuper præmiſſis, præſertim cum videat ſe teſtibus conuinctum, qui veriſimiliter prædicta contra ipſum non dixiſſent ſi vera non fuiſſent et eſſent.

Interrogatus quare velit dictos teſtes prædicta contra ipſum dixiſſe, ſi vera non fuiſſent et eſſent, et poſt ſupradicta interrogatoria et alia ipſi reo facienda, ſi reus adhuc perſiſtat in negatiua ſic erit procedendum.

Ex tunc Dominus ad magis conuincendum ipſum C. de mendaciis, et diſponendum ipſum veritatem dicere mandauit ad ipſius faciem adduci N.

Quo adducto, et facta inter eos mutua recognitione perſonarū et

& nominum fuit prædictus adductus medio eius iuramento teſtis; &c. corporaliter per ipſum ſacroſanctis ſcripturis, & per Dominum interrogatus an ea quæ dixit, & depoſuit contra N. conſtitutum hic præſentem fuerit, & ſint vera, & pro veritate dixerit, & depoſuerit. Reſpondet, &c.

Et lecta ſoli ipſius depoſitione in verbis ſupra regiſtratis in præſentia ſupradicti N.C. fuit per Dominum aductus.

Interrogatus an ea, quæ modo legi audiuit, ſint illa eadem, quæ ipſe dixit, & depoſuit circa N. hic præſentem C. & bene aduertat ſuper his veritatem dicere. Reſpondit, &c.

Et aduertendum eſt quod omnes reſponſiones tam reum, quam teſtium ſunt ad longum extendendæ, vt clarius totus facti veritas haberi poſſit.

Ex tunc Dominus conuerſus ad dictum N.C. interrogauit ipſum an adhuc ſit diſpoſitus veritatem dicere ſuper præmiſſis, & quid modo dicat aduerſarius contra reſponſiones præfatas & ſi negat;

Præſente dicto adducto, & replicante, & debet adductus hic in ſubſtantia replicare ſiue recenſere in præſentia rei omnia, quæ contra reum depoſuit, & in hoc debet eſſe valde oculatus, & circunſpectus iudex ne adducat teſtes in vacillationem, ſi hoc ad finem veritatem indagandi tantummodo, aliter eſſet miniſter Diaboli.

Et factis multis replicationibus hinc inde per adductum & reum C. Dominus ſic debet pronunciare.

Ex tunc Dominus cum vnuſquiſque perſiſteret in ſuo dicto mandauit de loco examinis dictum adductum ſeparari, & in locũ ſuum reponi, vel eum licentiaui, & ſucceſſiue fuit dictus C. per Dominum interrogatus, & cũ duobus, vel tribus interrogatorijs poteſt concludi examen, & inter cætera interrogatoria poteſt reus interrogari hoc modo, videlicet:

Interrogatus qualiter velit prædicti teſtes qui nullam habent inimicitiam cum ipſo conſtituto nec aliquod ſentiant commodum ex prædicta eorum depoſitione in eius fauorem dixiſſent ſi veram non fuiſſent & eſſent, & poſt multa interrogatoria ſe adhuc in pertinacia perſiſtat, debet ita pronunciare.

Et tunc D. ad magis conuincendum ipſum C. de mendacijs mandauit ad ipſius faciem iterum adduci N. ſupradictum, quo ſic adducto & medio iuramento prædictus adductus pro D.

Interrogatus an in rei veritate ea quæ depoſuit circa N.C. fuerint & ſint vera modis & formis, quibus ipſe dixit & depoſuit, & ſi reus in negatoria perſiſtat D. ita debet procedere, & pronunciare contra ſocium criminis, ſiue alium inhabilem ex delicto, vt ipſum reum, & alios nominatos per ipſum afficiatos.

bus, & ſi adhuc in negatiua pertinaciter perſiſtat, & ad confeſſionem ſuam redire nolit torqueatur cum iſto decreto, videlicet.

Ex tunc dominus viſis & conſideratis prædictis, attenta ipſius confeſſione, & ratificatione quæ ex tali præſumptione dignoſci poteſt eſſe veram, & attento, quod ipſe Reus nititur eandem confeſſionem reuocare. Vnde facile colligi poteſt eum fuiſſe ſubornatum & ab aliquo, ſiue aliquibus inſtructum, & doctum atq; inductum ad confeſſionem reuocandam, pro dignoſcendis ſubornationibus, & vlteriori veritate habenda circa præmiſſa mandauit præfatum C. ad locum ſolitum torturæ adduci, ibidemq; ſpoliari, ligari, & in finem eleuari & torqueri, cum proteſtatione in forma, quod non intendit ipſum torqueri ſuper ab ipſo confeſſatis.

Si vero reuocauit confeſſionem factam in torturæ legitimis præcedentib. inditijs, & adhuc non ratificatam, procedere poterit Iudex ſicut dictum eſt ſupra in confeſſione, ſpontanea & ratificata, ad hoc vt cognoſci poſſit in quo dicto reus perſiſtat: perſiſtes enim in eius reuocatione, non poterit damnari legitime.

Si vero in ſecundo examine fuerit interrogatus ſi cogitauerit, vel deliberauerit, vel ſi adhuc ſic diſpoſuerit melius veritatem dicere quam dixit in alijs examinibus & interrogatorijs ſibi factis, & poſtmodum fuerit interrogatus an ſuper quibus fuit aliâs examinatus, veritatem dixiſſet & ipſe reus reſpondeat non recordari ſuper quibus aliâs fuit examinatus, poſſet per infraſcriptam interrogationem inuolui.

Interrogatus, & monitus vt reſpondeat præciſe ſuper quib. alias fuit examinatus, cum non ſit veriſimiliter ipſum de illis non recordari: præſertim cum fuerit de recenti examinatus & ſuper facto proprio.

Et D. bene aduertat præciſe ipſum reſpondere ſuper præmiſſis, alias prout debetur per opportunæ iuris remedia.

Et replicante Domino, vt pertinenter, & præciſe reſpondeat ſuper præmiſſis, & non ſit ita pertinax in ſuis reſponſionib. reſpondendo pertinaciter cuilibet interrogationi, quod non recordatur cum ſic reſpondendo reddat ſe valde ſuſpectum de delicto: alias pro præciſa reſponſione habenda neceſſe erit contra ipſum deuenire ad opportuna iuris remedia.

Et reo perſiſtente adhuc in pertinacia ſi interrogatio contineat factum principale ſiue circumſtantiam facti principalis videlicet de loco ſiue de tempore delicti commiſſi Iudex poterit procedere contra ipſum pro præciſa reſponſione habenda cum hoc decreto, videlicet.

Tunc Dominus videns ipſum C. in pertinacia perſiſtentem, &

fuerat,& reperiuntur ſcripta à notario,eſſet reus modo infraſcripto interrogandus,videlicet;

Interrogatus & monitus vt bene aduertat ſuper his veritatem dicere, cum alias examinatus præfata dixerit, & faſſus fuerit, & ſe ad ſuum dictum redierit, erit interrogandus modo infraſcripto, videlicet;

Interrogatus,& monitus,vt congruam rationem reddat quare præfata negauerat,cum non ſit veriſimile ipſum non fuiſſe recordatum de confeſſis & dictis per ipſum, præſertim cum ſimus in facto notabilis,& de recenti.

Si vero negauerit ea dixiſſe,ſe & faſſum eſſe poſt ſupradictum factum interrogatum,erit interrogandus,videlicet.

Interrogatus quid dicet ſi in eius faciam apparebit ipſum C.pręfata dixiſſe,& faſſum eſſe in ſuis conſtitutis.

Tunc D.ad conuincendum ipſum C.de mendacio,& ad diſponendum ipſum melius veritatem dicere, mandauit in eius faciem ſibi legi ipſiúſmet C. examen habitum præſenti proceſſu ſub die, etc. præſertim in illa parte incipiente, etc. et hic regiſtretur ipſius C. confeſſio, poſtmodum ſubiungatur quo examine ſic vt ſupra regiſtrato ſibi lecto per me Notarium de mandato Domini, et per ipſum C.bene audito et intellecto prout aſſeruit,fuit per D. etc.

Interrogatus,quid modo dicat,et quomodo audeat amplius negare præfata dixiſſe,et faſſum fuiſſe vel eſſe vel quid modo aduerſus præfata replicet, perſiſtens in pertinacia erit interrogandus, etc.

Interrogatus ſi ad ipſum aliàs examinan. ſuper premiſſis interrogauerint Iudex et Notarius vt per eum dicto conſtituto ſibi facto, aliàs,et modo lecto apparet.

Interrogatus quomodo ſi tam audax ad prædictam negan.ſi ad ipſum,ſcilicet examinau.interuenerint iudex et Notarius, ſi affirmauerit Reus aliter fuiſſe ſcriptum quàm ab eo dictum.

Interrogatus ad quid Notarius prædicta ſcripſiſſet, ſi per ipſum C.non fuiſſent dicta.

Et admonente D. vt bene aduertat ſuper pręmiſſis veritatem dicere: cum non ſit veriſimile aliter fuiſſe ſcriptum à Notario quam ab ipſo C.dictum,præſertim cum fuit examinatus, coram Iudice & Notario.

Et replicante D.ipſum C.dixiſſe et factum fuiſſe pręfata modis et formis quib. legi audiuit et ſic merã veritatẽ ſe habere, atq; in his iure optimo maiorẽ fidẽ adhiberi Notario qua ipſi C.aliter aſſerẽti et propterea recedat ab eius pertinacia et libere veritatẽ fateatur.

Et ſucceſſiue adducantur per iudicem aliæ rationes fortaſſe ex proceſſu apparentes ex quib. poſſet coniecturari et colligi ipſum C.

ad

ad præſens conari eius dictum, & confeſſionem reuocare, aduertendo ſemper ipſum vt veritatem dicere velit: etſi denuo ad confeſſionem redierit, interrogetur quare conatus fuerit eius dictum ſiue dictam eius confeſſionem reuocare, & inſtare pro congrua reſponſione. Nam inſtante poterit adducere reum ad faten. delictum ſiue ſaltem ad fatendum aliquid ſibi præiudiciale. Itaque animoſius deuenire poterit contra eum ad torturam, illa enim reuocatio confeſſionis & pertinaciæ arguunt dolum. Si reus aſſerit Notarium in ſcribendo erraſſe, erit ſic interrogandus videlicet.

Interrogatus, & monitus vt velit ſuper prædictis omnimodam veritatem dicere, cum non ſit credendum Notarium in præfata ſcribendo erraſſe, ſed potius ipſum C. eius confeſſionem doloſe reuocare, & in his vere creditur Notario: præſertim cum ad ipſum examinan. interuenerit Iudex & Notarius.

Si apparet dictum Reum reiteraſſe alias eius confeſſionem, ſubſungatur.

Et dictus D. ipſum C. alias examinatum ac iteraſſe dictam eius confeſſionem ſibi ſuperius lectam: & propterea non ſit tam pertinax in prædicta negando, & libere veritatẽ dicat ſuper præmiſſis.

In Dei nomine Amen, &c. Anno, &c.

DAmnum quod quis ſua culpa ſentit, ſibi debet non alijs imputari.

Locupletari non debet aliquis cum alterius iact.

Si quis tacet non fatetur, ſed nec vtique negare videtur.

Cui licet quod eſt plus, licet vtique quod eſt minus.

Cum quid vna via prohibetur alicui, ad id aliæ non debet admitti.

Cum quid prohibetur, prohibẽtur omnia quæ ſequuntur ex illo.

Modus ſeruandus in ratificationibus.

INterrogatus ſi omnia dicta & confeſſata per ipſum in vltimo conſtituto ſibi facto fuerint & ſint vera, & pro veritate dixerit, & faſſus fuerit. Reſpondit, &c.

Et lecto ſibi præcedenti conſtituto habito ſub die, &c. in tali libro, &c. præſertim in illa parte incipiente in eius reſponſione, &c. per me Notarium de verbo ad verbum de mandato D. & per ipſum C. bene audito & intellecto prout etiam fuit per D.

Interrogatus, an ea omnia quæ modo ſibi lecta fuerunt, ſint per eũ dicta, & cõfeſſata, modis, & formis quibus legi audiuit. Reſp. &c.

Et

Et dictus D. vt recenſeat modo pro veritate in ſubſtantia ſeriatim & ſuccinte citra quodcunq. mendacium omnia, quę in dicto examine, ſibi lecto dixit, & faſſus fuit Reſpondit. &c.

Interrogatus ſi velit prædictis confeſſatis & dictis per ipſum aliquid addere, vel minuere, vel potius ea tanquam vere ratificare & approbare, & modo ratificet & approbet, etſi quæ mendacia in eis dixerit, illa libere recuſet, & corrigat ſolum Deum præ oculis habens.

Interrogatus ſi occurrat ipſi C. aliqua alia pro veritate dicere, vltra ea quæ dixit & faſſus fuit, &c.

Et perfecto examine eſt proceden. cum infradicto decreto, videlicet.

Tunc D. acceptatis, &c. dimiſit examen, & mandauit ipſum C. poni ad largam, cum termino trium dierum, ad faciendum omnes, & ſingulas eius defenſiones, habitis tamen teſtibus pro rite & recte examinatis copias, &c. & abſque præiudicio vlterioris proceſſus, & examinis, &c.

In recognitione banniti, ſeu condemnati procedendum eſt modo infraſcripto.

PRoducat prius in faciem rei ſententiam capitalem contra ipſum Reum; poſtmodum ſcribatur. Conſtitutus tamen, & abſque præiudicio ſententiæ capitalis & vltimi ſupplitij latæ contra ipſum, de quo expreſſe proteſtatur fuit per Dominum interrogatus ſi vnquam ipſe C. fuerit inquiſitus, proceſſatus, banditus, & condemnatus ex aliquo crimine, de quibus, Reſpondit, &c.

Interrogatus, & monitus, vt bene aduertat, & dicat veritatem, quia Curiæ conſtat ipſum C. fuiſſe condemnatum ex cauſa dicti homicidij in pœnam vltimi ſupplitij. Reſpondit, &c.

Ex tunc D. ad conuincendum ipſum conſtitutum, & ad melius veritatem dicere diſponendum mandauit per me Notarium ſibi legi quandam condemnationem capitalem exiſtentem in tali libro cum data ſub tale die, &c. cum menſe, &c. ſub rogatu N. Notarij tenoris & continentiæ, videlicet. Et regiſtretur ſententia de verbo ad verbum.

Qua regiſtrata, & lecta, & vulgari ſermone expoſita per Notarium de verbo ad verbum, alta & intelligibili voce, & per ipſum C. bene audita & intellecta, vt aſſeruit fuit per Dominum interrogatus.

Si vero non vis dictam ſententiam regiſtrare poteris procedere hoc modo, videlicet ſub rogitu talis Notarij, qua condemnatione

ſibi

R. P. D. L I T T A.

Romana Cenſus. Lunæ 5. Iunij 1600.

A R G V M E N T V M.

Via exequutiua obligationis Cameralis, an cenſeatur vulnerata per ſententiam latam contra inſtrumentum, cui adhęret obligatio, quando antea fuerant latę aliæ ſententię pro dicto inſtrumento.

S V M M A R I V M.

Exequutiue procedi non poteſt vigore obligationis Cameralis, vbi illa fuit vulnerata per ſententiam, num. 1.

Obligatio Cameralis non dicitur vulnerata, vbi pro validitate contractus, cui adhæret obligatio, plures ſunt latæ ſententiæ, & tandem vna lata fuit, qua omnes dictæ ſententiæ reuocantur, & contractus ipſe nullus declaratur, ſed ſolum vbi per primam contractus declaratur nullus, num. 2.

Contrarium vero num. 2. vbi affertur ratio.

Cauſa effecta ſemel appellabilis, ſemper durat appellabilis, nu. 2.

Clauſula quatenus de iure reſtringit præcedentia ad terminos iuris, num. 3.

Legitimatio perſonarum eſt neceſſaria etiam vbi agitur exequutiuè, num. 4.

Ceſſionarius non prohibetur vti exceptionibus cedenti competentibus, num. 5.

Procurator conditionem Domini meliorem, non autem peiorem facere poteſt, num. 6.

Renunciatio requirit ſpeciale mandatum cum expreſſione iuris, cui renunciatur, num. 6.

DECISIO

1 DOmini ſteterunt in reſolutis ſub die 28. Iunij anni præteriti eo præcipue fundamento, quod non potuerit exequutiuè procedi, ſtante quod obligatio Cameralis fuit vulnerata per ſententiam Bracelli, vt latius dicitur in dicta deciſione.

2 Nec Dominis placuerunt deducta per Informantes pro Rentijs quod videlicet obligatio Cameralis non dicitur vulnerata vbi pro vali-

validitate contractus, cui cohæret obligatio ipſa, plures ſententiæ latę ſint, & tandem vna feratur, qua dictæ ſententię reuocentur, & contractus ipſe nullus declaretur, ſed ſolum vbi per primam ſententiam contractus, cui cohæret obligatio Cameralis, declaratur nullus, ſiquidem quia hæc diſtinctio iure non probatur, & negari cum veritate non poteſt, dictum vulnus, quia aut iſta ſententia Bracelli reuocatoria præcedentium, & quæ cenſum ipſum nullum & inexigibilem declarat, facit tranſitum in judicatum, & hoc caſu vulnus lethale remanet, cum talis ſententia poſterior cenſum perimit, & ſententias canonizatorias illius per prius latas, faciatq; vt dici ſolet, de nigro album, aut fuit ſuſpenſa per appellationem, prout vere ſuſpenſa fuit, & vulnus remanet, ſed in pendenti donec tollatur per contrariam ſententiam, vel lethale efficiatur confirmatione poſterioris ſententiæ. Vnde interim non potuit executiuè procedi, cum cauſa ſemel effecta appellabilis duret appellabilis, & appellatione pendente, nihil ſit inuocandum iuribus vulgatis.

3 Nec clauſula illa, de qua in commiſſione dictæ appellationis, quod procederet ad exequutionem obligationis Cameralis pro fructibus cenſus decurſis, & non ſolutis quicquam facit, &c. ſtantibus illis verbis ſubſequentibus quatenus de iure exequendi &c. quæ illam reſtringunt ad terminos iuris ſecundum quos exequi non debet ex ſupradictis. Placuit Dominis aliud fundamentum deciſionis deductum ex non legitimatione perſonæ Lapani, & ex defectu citationis Iulio Capocephale, quia cum Lapanus ſe faceret hæredem Iſabellę, & hæc peteret exequi mandatum alias relaxatum ad fauorem dictæ Iſabellę, & Iulia vera hæres illius vigore ſecundi teſtamenti, & admiſſa in dicto iudicio ſe oppoſuerit negando illum talem eſſe, qualem ſe faciebat, & proteſtando tenebatur Lapanus in primis, & ante omnia iuſtificare dictam qualitatem hæredis, nec ad vlteriora procedere poterat, maxime non citata ipſa Iulia ex deductis in dicta deciſione.

4 Quibus non obſtat, quod exequutiue procederetur, quia, vt dictum eſt, non poterat procedere exequutiue vltra quod etiam in executiuis neceſſaria eſt legitimatio perſonarum, & partis citatio, vt reſpectu dictæ literæ legitimationis poſt alios de communi teſtando tenet Dec. in l. fi. nu. 47. C. de edict. Diu. Adr. Tollen. & reſpectu dictę citationis probat text. in l. 1. ibi ſi ceperit ex ſententia conueniri. C. de Iuris, & facti ignorantia, & ex quibus tenet Afin. in ſua prax. par. 1. §. 31. c. 4.

5 Nec obſtat, quod Eques Perbenedictus fuerit in quolibet actu dicti Iudicij citatus, quia cum hodie Perbenedicti non tantum veniant vti hæredes illius Equitis, ſed etiam vti ceſſionarij dictæ Iu-
liæ

liæ non prohibentur vti vtriuſque, & ſic etiam exceptione, qua ipſamet Iulia vti poſſet. Aym. conſil. 166. in fin. conſ. 298. num. 8. Dec. conſil. 247. in fin. & Pariſ. conſ. 21. num. 22. lib. 4.

6 Et ad deducta circa cautionem petitam per Procuratorem Equitis Perbenedicti fuit reſponſum ex ea non poſſe inferri ad renunciationem nullitatis ſubhaſtationis, de qua agitur, & quæ ipſam petitionem longe pręceſſerat cum defectu poteſtatis ipſius Procuratoris, qui facto ſuo conditionem Domini meliorem, ſed non deteriorem facere poteſt, l. ſi quis mihi bona. §. ſed ſi mandauit ff. de acquir. hæred. cum aliis Creſc. deciſ. 8. & 9. de renunc. in impreſſ. tum quia ad renunciandum requiritur ſpeciale mandatum cum expreſſione iuris renunciandi Rolan. conſ. 11. nu. 18. lib. 1. Put. deciſ. 100. nu. 1. lib. 2. tum etiam quia deducta circa huiuſmodi cautionem non applicantur reſpectu Iulię, quæ illam non petijt, nec ei aliquo modo conſenſit, vnde cum hodie Domini de Perbenedictis non tantum veniant vti hæredes dicti Equitis, ſed etiam vti ceſſionarij dictæ Iuliæ, iure merito non prohibentur dare de nullitate ſubhaſtationis, & aliorum, quæ ſubſequuta ſunt ex ſupradictis, & alijs hic latius deductis per Informantes.

R. P. D. L I T T A.

Romana Cenſus de Aptis Lunæ 17. Maij 1599.

A R G V M E N T V M.

Excuſſio, quando non ſit neceſſaria contra principalem, vt poſſit agi contra fideiuſſorem, & ex quibus dicatur excuſſio ſufficienter facta.

S V M M A R I V M.

Fideiuſſor non tenetur, niſi prius ſit facta debita diligentia contra principalem debitorem, num. 1.

Factis, quando principalis debitor eſt abſens a loco iudicij, & conſtat notorie eum non eſſe ſoluendo, num. 1. & nu. 2. vbi quod non requiritur ſententia declaratoria, quod principalis debitor non ſit ſoluendo, vbi id eſt notorium.

Decoctus notorius dicitur notoriæ non ſoluendo, num. 2.

Sententia declaratoria iudicis non requiritur in notorio quod committitur actu permanente, num. 2.

Excuſſis

Excuſſio ſufficienter facta dicitur, vbi nuncius ad exequendum deputatus retulit ſe facta diligentia in bonis debitoris nihil inueniſſe n. 2. vbi quod ita ſeruatur de ſtylo coram A.C. in cenſuris, quæ dantur tantum in ſubſidium.

Excuſſio, quando eſſet difficilis, vel fruſtratoria extra territorium ius dicentis, debet fieri in loco contractus tantum. nu. 3.

DECISIO

Domini reſoluerunt Dominum Alexandrum non teneri facere alias diligentias contra Venturinos, quia licet Dominus Maluicinus iuxta tenorem ſuæ obligationis non teneatur, niſi facta prius debita diligentia contra Venturinos principales creditores iuxta diſpoſitionem Authenticæ præſente. C. de fideiuſſ. attamen excuſſio principalis de iure non eſt tunc facienda, quando debitor eſt abſens a loco iudicij, & conſtet notorie, eum non eſſe ſoluendo gloſ. in l. decem. ff. de verb. oblig. Capic. deciſ. 54. Veral. deciſ. 233. num. 10. par. 2. de Comm. Cornel. conſ. 152. lib. 4. late Andr. Gail. pract. obſeruat. lib. 2. obſeruat. 27. Mynſing. obſeruat. 15. centur. 2. & Gabr. de fideiuſſ. concl. 1. num. 53.

2 Nec hoc in caſu videtur neceſſaria ſententia Iudicis declarantis prius dictos Venturinos non eſſe ſoluendos ad effectum, vt contra Maluicinum agi poſſit ad tract. per Gabr. vbi ſupra. nu. 50. Quia ſtante publica ceſſatione rationis Bancariæ in Vrbe, & quod ſe abſentarunt, ſatis notoria dicitur eorum decoctio, & per conſequẽs notorium etiam videtur, eos non eſſe ſoluendo. Aym. conſ. 201. nu. 45. & in notorio, quod committitur actu permanente Iudicis, ſententia declaratoria non eſt neceſſaria. Grammat. deciſ. 105. num. 16. Vltra quod de ſufficienti excuſſione, tũc etiam conſtare videretur, vbi Nuncius ad exequendum deputatus per iudicem detuliſſet in actis, quod facta diligentia pro facienda dicta exequutione in bonis territorium, nihil inuenit, vt notat Butrig. in authent. hoc ita ſi debitor. C. de pignor. Angel. Aret. in §. item ſi quis in fraudem. nu. 13. & Iaſ. num. 87. Inſtit. de action. qui modus ſeruatur coram Auditore Cameræ in cenſuris, quæ non dantur, niſi in ſubſidium, vt omnibus notum eſt.

3 Et ad illud, quod Venturini principales debitores poſſideant bona Piſis, cum quibus poſſit ſatisfieri Domino Alexandro fuit reſponſum hoc non probari pro parte Maluicini, prout probari deberet, cum ſit fundamentum ſuæ intentionis, immo de contrario conſtare ex atteſtationibus datis pro parte Domini Alexandri, vltra quod cum contractus, cui acceſſit Maluicinus, & cuius vigore agitur, ſit

factus

factus in Vrbe, & non Piſis ipſius contractus ad effectum, de quo agitur, ſpectari debet, & non alius, maxime quando difficilis redditur, vel alias fruſtratoria excuſſio ipſa extra territorium ius dicentis aliqua de cauſa, vel ratione, vt notat. Bald. in l. ſciendum. §. 1. ff. qui ſatiſdare cogant. Cappel. Tholoſ. dec. 197. nu. 3. Neguſ. de pign. primo memb. 8. par. num. 4. & Gabr. vbi ſupra. nu. 61. prout hoc in caſu ſequi videtur, tum quia in Ciuitate Piſarum talis excuſſio fieri non ſolet, niſi prius obtento exequatur, vt omnibus notum eſt, tum etiam quia pro parte Domini Alexandri tot exhibentur credita liquida hoc ſuo anteriora, pro quibus etiam contra prædictos relaxata fuerunt mandata exequutiua, quæ ars orbent bona relictorum, etiam quod illa longe plura eſſent, quam prætendunt per ipſum Dominum Maluicinum, quo fit, vt non tantum difficilis, ſed omnino fruſtratoria videatur, & conſequenter non neceſſaria ex prædictis, & aiijs hic latius per Informantes deductis, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana ſocietatis Officiorum. Lunæ 12. Nouembris. 1601.

ARGVMENTVM.

Pupillus ualide obligatur per tutorem, ubi obligatio uerſa fuit in utilitatem pupilli, etiam abſque ſolennitatibus ſtatuarijs. Item An tutor ante confectionem inuentarij dicatur tutor, & an geſta per tutorem, pendente accuſatione ſuſpecti, ualeant.

SVMMARIVM.

Tutor valide obligat pupillum, vbi conſtat de verſione in vtilitatem pupilli. nu. 1.

Verſia in vtilitatem probatur ex euentu ſubſequuto. num. 1.

Tutor, qui omiſit facere inuentarium, & alia ſolennia, dicitur nihilominus tutor, licet poſſit vt ſuſpectus remoueri. nu. 2. vbi maxime in eo qui palam, & publice ſe pro tutore gerit, & in his qua concernunt commodum pupilli.

Decretum conditionale non præſtita conditione euaneſcit. num. 3.

Decretum factum cum intimatione ea non ſequuta non efficit. n. 3.

Digitized by Google

Pupillus valide obligatur abſque ſolennitatibus ſtatutarijs, ſtante verſione in vtilitatem ipſius. nu. 3.

Locupletari cum alterius iactura nemo debet. nu. 3.

Tutori cenſetur interdicta adminiſtratio pendente accuſatione ſuſpecti, nu. 4. vbi tamen quod debet interuenire ſcientia in ijs, qui cum eo contrahunt ad effectum vt nõ valeant geſta per ipſum.

DECISIO

DOmini reſoluerunt potuiſſe Gomeſium obligare pupillum in ſocietatibus officiorum, de quibus agitur, cum pecunię acceptæ fuerint in vtilitatem pupilli erogatæ. l. tutor. in princ. ff. de pignor. act. l. ſi in rem. C. quando ex facto tut. gl. in l. ſi is qui in princ. in verbo obligari, & ibi Bar. ff. de pignor. act. accepit enim Gomeſius huiuſmodi pecunias pro ſecatione inſtantis meſſis, & ſecundum calculum periti de conſenſu partium per iudicem deputati iurcta fide nobilium primariorum, non extabant in manibus tutoris tot pecuniæ, quæ ſufficerent pro recollectione ſubſequuta, ſatis probetur pecunias verſas in vtilitatem pupilli. Bald. conſil. 353. nu. 2. lib. 3. Feder. de Sen. conſil. 119. num. 4. Rom. in l. ciuitas ſub num. 8. vbi etiam Alex. ſub num. 11 & 12. ff. de priuil. credit. præſertim propter breuitatem temporis, quæ interceſſit d. l. ſi ventri. §. fin. vbi Bart. in princ. Rip. num. 10. Ang. in l. in ſumma. verſ. hoc autem limita. C. de pignor.

2 Non obſtat quod obijcitur, Gomeſium non feciſſe inuentarium & alia ſolennia, quia nihilominus tutor erat, & geſta per ipſum tenebant, licet potuiſſet, vt ſuſpectus remoueri. Bart. in l. tutor qui repertorium, ſub num. 7. verſ. contrarium puto. ff. de adminiſtr. tutor. Salic. in l. tutores. ſub num. 7. verſ. aut interim adminiſtrat. C. eod. tit. Abb. in c. ex parte, nu. 6. vbi etiam Dec. num. 22. de appell. Com.. conſ. 13. aut 15. circa med. verſ. & hoc voluit. Bart. Alex. conſ. 88. nu 8. lib 2. Ruin. conſil. 89. nu. 6. lib. 5. Abb. conſil. 21. nu. 2. Put. dec. 287. lib. 1. quod eo magis procedit, cum Gomeſius palam, & publice adminiſtraret, & pro tutore ſe gereret, Soc. conſ. 153. nu. 3. lib. 2. Chaſſan deciſ. 192. Caput. deciſ. 323. part. tertia. Accoramb. deciſ. 18. lib. 2. & fuit dictum in vna Romana lucri dotis coram Cantuccio die 13. Decembris, & in vna Foroliuien. Iuris patronatus 25. Octobris 1598. coram Reuerendo Patre Domino meo Lancellotto pręſertim in negotio, quod non ſolum concernebat commodum pupilli, ſed etiam celeritatem deſiderabat, ne meſſis iam matura periret Bart. in l. legitimos. in fine. ff de legit. tut. Bald. in l. fin. in princ. C. de tut. & curat. qui ſatis non ded. Salyc. in l. tutores.

in

in fine. C. de adminiſtr. tut. Dec. in d. cap. ex parte. nu. 21. Ruin. conſil. 108. num. 13. lib. 1. Thom. de Ian. dec. 28.

3 Non obſtat, quod Gomeſio fuerit datus adiutus, quia fuit datus ſub conditione, quod præſtaret cautionem, quia non præſtita decretum euanuit. l. hæc venditio. in princ. ff. de contr. empt. l. neceſſario. §. quod ſi pendente. ff. de peric. & comm. rei vend. & cum decretum fuiſſet factum cum intimatione, quæ non reperitur facta, non afficiebat ipſum Gomeſium. Put. dec. 174. li. 1. 10. Paul. de 121. cum nec etiam appareat ad eius notitiam deueniſſe. Caputaq. deciſ. 322. n. 4. parte 2. Non obſtat quod non interuenerit decretum iudicis, & aliæ ſolennitates ſtatutariæ, quia placebant Dominis reſponſiones per Informantes datæ, præſertim ſtante verſione in vtilitatem pupilli. l. vtere. & l. ſi. prędium §. emptor. C. de pręd. minor. l. ſi pupillorum. §. ſi obligauerit. ff. de reb. eor. ne alias pupillus cum aliorum iactura, & damno locupletaretur. l. nam hoc. ff. de cond. indep. c. locupletari. de reg. iur. in 6.

14 Ex quibus etiam tollebatur, quod pendente accuſatione ſuſpecti, fuiſſet ipſo iure interdicta adminiſtratio Gomeſio, vltra quod iſtud eſſet verum, ſi interueniſſet ſcientia illorum, qui dederunt pecuniam. l. quod ſi forte. §. 1. verſ. idem dico, & ſi ſciens. ff. de ſolut. cetera bene tollantur per Informantes.

F I N I S.

Digitized by Google

ELENCVS

LIBRORVM ET CAPITVM IN HAC A. C. PRAXI

contentorum.

Ex Libro Primo. Cap. I.

PRoœmium. folio 1
De varijs antiquarum Camerarium obligationum formis.
Cap. II. 4
De proceſſu ſimplicis Cameralis obligationis inſtrumẽtis in Vrbe celebratis appoſitæ antiquitus ſeruari ſolito.
Cap. III. 5
De proceſſu exequutionis obligationis antiquæ cenſuris munitæ.
Cap. IV. 7
De appoſitione manus Iudicis in libro actorum Notarij.
Cap. V.
De Proceſſu exequutionis Cameralis obligationis, inſtrumentis extra Curiam celebratis adiectæ. Cap. VI. 9
De proceſſu exequutionis obligationis Cameralis cẽſuratę, annexę contractibus extra curiam celebratis. Cap. VII. 10
De modo procedendi ad fulminationem cenſurarum, qui olim ſeruabatur hodie ſublato. Cap. VIII. 10
De duabus obligationis Cameralis formulis ex reformatione Pij Quinti adinuentis. Cap. IX. 11
De nouis Cameralis obligationis formulis, quæ hoc tempore ſunt in vſu. Cap. X. 12
De modo procedendi ab excommunicationem contra obligatos in forma Cameræ. Cap. XI. 12
De cambiorum obligationibus, ac intereſſe liquidatione.
Cap. XII. 14
De ſocietatibus officiorum, & illorum forma. Cap. XIII. 15
De fide, ſeu memoria contractuum ſocietatum fieri conſueta.
Cap. XIV. 16
De lucro pecuniarum Societatum, tempore illas diſdicendi, & re-

requiſitis ſuper earum contractu. Cap. XV. 19
De ſocietatum diſdictis. Cap. XVI. 20
De diſſolutione ſocietatis. Cap. XVII. 22
De caſibus mortis in ſocietatibus exceptis. Cap. XVIII. 24
De caſu obitus hominis, qui poſt lethale acceptum vulnus mortem ſibi conſciuit. Cap. XIX. 25
An agens ad pecuniarum ſocietatis conſequutionem, perſonam in cuius vitæ periculum ſunt, ſuperſtitem eſſe docere teneatur. Cap. XX. 26
De perdito, aut in actis non redacto originali ſocietatis inſtrumento, quomodo procedatur. Cap. XXI. 27
De ſocietatibus ſuper officio vltra medietatem prętij ęre alieno grauato contrahendis. Cap. XXII. 28
De ſolutione fructuum ſocietatis. Cap. XXIII. fol. eod.
De cenſibus. Cap. XXIV. 49
De forma inſtrumentis cenſus poſt conſtitutionem Pij V. de illis creandis. Cap. XXV. 50
De exequutione antiq. oblig. cam. poſt editam à Pio V. tribunalis A.C. reformationem. Cap. XXVI. 64
De modo procedendi ad exequutionem inſtrumentorum, quæ poſt reformationem Pij V. ſub camerali obligatione citra procuratoris conſtitutionem, mandatique ſuſceptionem in tribunali A.C. recepta ſunt. Cap. XXVII. 65
De cenſuris, ſeu termino ad ſoluendum concedendo. Cap. XXVIII. 70
De exequutione ſimplicis cameralis obligationis inſtrumentis extra tribunal A. C. vel Romanæ Curiæ celebratis adiectæ contra debitores in curia repertos. Cap. XXIX. 73
De exequutione ſimplicis cameralis obligationis adiectæ inſtrumentis in curia extra tribunal A. C. receptis, vel extra curiam celebratis, in quibus tamen ſolutio Romæ deſtinata eſt, contra debitores ab Vrbe abſentes. Cap. XXX. 74
De modo exequutionis inſtrumentorum, ſimplici camerali obligatione vallatorum extra curiam receptorum in quibus ſolutio alibi, quam in Vrbe deſtinata, contra debitores extra Vrbem degentes. Cap. XXXI. fol. eod.
De modo procedendi ad exequutionem obligationis cam. in tribunali A.C. receptæ, in qua in mandatum, vna, vel bina citatione præcedente, conſenſum fuit, contra debitores in curia apprehenſos. Cap. XXXII. 77
De cenſuris fulminandis contra debitores. Cap. XXXIII. folio 78

Digitized by Google

De proceſſu exequutionis ſimilium inſtrumentorum extra tribunal Aud. Cam. factorum contra debitores præſentes. Cap. XXXIV. 79
De calculis, qui inter collitigantes fiunt. Cap. XXXV. 84
De modo procedendi ad exequutionem inſtrumenti contra communitatem. Cap. XXXVI.
De nullitate, & reuocatione mandati, & exequutionis. Cap. XXXVII. 88
De exequutione obligationis Cameralis pro intereſſe ex ſui natura liquido. Cap. XXXVIII. 90
De exequutione obligationis quarantigiatæ. Cap. XXXIX. 91
De proceſſu exequutionis inſtrumenti, in quo Notarius omiſit ponere, ſub qua forma debitor ſe obligauerit. Cap. XL. 92
De exequutione mandatorum exequutiuorum. Cap. XLI. 93
De ſubhaſtatione pignorum. Cap. XLII. 95
De deliberatione pignorum. Cap. XLIII. 98
An ante addictum pignus, primus creditor comparens deliberationem impediat. Cap. XLIV. 102
De proceſſu exequutionis cameralis obligationis, quando facta eſt mutatio perſonarum. Cap. XLV. 104
De validitate citationis per Auditorem Cameræ decretæ poſt illius obitum, vel aſſumptionem ad Cardinalatum. Cap. XLVI. 110
An mortuo creditore poſt monitorium exequutum, & reproductum, aliud requiratur. Cap. XLVII. 111
De aliquibus ad exequutionem oblig.cam.attinentibus, quæ Notarij, officium concernere videntur. Cap. XLVIII. 112
De Remiſſoria pro liquidatione cameralis obligationis concedenda. Cap. IL. 116
De mandatorum extra tribunal Aud. Cam. relaxatorum exequutione extra Vrbem facienda. Cap. L. 117
De citationibus, & illarum exequutione. Cap. LI. 118
De ſummis in petitione relaxationis mandati exprimendis. Cap. LII. 120
De repoſitionibus. Cap. LIII. 121
De deputatione curatoris. Cap. LIV. 123
De aditione hæreditatis, & confectione inuentarij. Cap. LV. 127
De aperitione, & publicatione teſtamenti. Cap. LVI. 132
De exequutione clauſulæ conſtituti. Cap. LVII. 134
De exequutione obtinenda contra fideiuſſorem vti principaliter obligatum. Cap. LVIII. 139
De

De dilationibus debitoribus citatis concedendis.
Cap. LIX. 143
De debitore conueniendo, vbi reperitur. LX. 144

EX Libro Secundo.

DE modo procedendi in iudicijs poſſeſſorijs. Cap. I. 146
De modo procedendi vigore Saluiani interdicti.
Cap. II. 150
Alia eod. titulo. Cap. III. 159
De modo procedendi in remedio interdicti quorum bonorum.
Cap. IV. 166
De remedio l. fin. C. de edict. Diui Adriani tollendo.
Cap. V. 168
De proceſſu in remedio interdicti quorum Legatorum.
Cap. VI. 176
De interdicto retinendæ. Cap. VII. 178
De remedio recuperandæ. Cap. VIII. 181
De modo procedendi in cauſis reſtitut. in integrum.
Cap. IX. 187
Alia eod. tit. Cap. x. 188
Aliqua alia de reſtitutione in integrum. Cap. XI. 195
De iudicijs ordinarijs. Cap. XII. 197
De modo procedendi in cauſis ordinarijs à 20. duc. vſque ad 200. Cap. XIII. 200
De aliquibus ad teſtium examen attinentib. Cap. XIV. folio. 210
De proceſſu in cauſis ordinariis, à 200. ducat. ſupra.
Cap. XV. 213
De monitoriis per edictum: & illorum exequutione.
Cap. XVI. 219
De iudicio exhibitionis. Cap. XVIII. 223
De iudicio cum procuratore inchoando. Cap. XIX. 227
De iudicio diffamationis. Cap. XX. 228
De proceſſu inter, & contra mercatores. Cap. XXI. 230
De ſequeſtris, & arreſtis, illorumque reuocatione.
Cap. XXII. 232
Mandata ſuſpicionis fugæ, quomodo, & quando concedantur.
Cap. XXIII. 238
De cauſis ad A. C. per viam appellation. deuolutis, & illarum proceſſu. Cap. XXIV. 242
De exequutione rei iudicatæ. Cap. XXV. 247

De aliquibus pertinentibus ad proceſſum cauſarum criminalium. Cap. XXVI. 254
Aliqua de nullitatibus. Cap. XXVII. 257
De tranſportatione proceſſus. Cap. XXVIII. 258
De appellatione à ſententia conditionali. Cap. XXIX. 259
De teſtibus nulliter examinatis. Cap. XXX. 261
De exequutione ſententiarum in Romana Curia latarum. Cap. XXXI. 262
De reſponſione poſitionem. Cap. XXXII. 264
Aliqua alia de clauſula conſtituti. Cap. XXXIII. 265
Plura alia de appellationibus. Cap. XXXIV. 266
De modo procedendi in cauſis repetitionis dotis. Cap. XXXV. 269
De excuſatione à tutela, & illius proceſſu. Cap. XXXVI. 273
De ſuſpectis tutoribus, & illorum proceſſu. Cap. XXXVII. 275
De officio tutoris. Cap. XXXVIII. 276
De iuramento litis deciſiuo, & illius proceſſu. Cap. XXXIX. 277
De iurium admiſſione, & poſitione illorum ad partes. Cap. XL. 278
De citationibus præmitten. illarumque exequutione, ac iurium admiſſione. Cap. XLI. 279
De obſeruatione termini ad dicen. contra commiſſionem. Cap. XLII. 280
De diuiſione bonorum hæreditatis paternæ. Cap. XLIII. 283
De expen. litium, & illorum proceſſu. Cap. XLIV. 284
De modo procedendi ſuper expulſione inquilini, ſeu coloni. Cap. XLV. 286

Ex Libro Tertio.

De modo procedendi ad exequutionem litterarum reſeruationis penſionis contra illum, qui conſenſit. Cap. I. 288
De modo procedendi vigore litterarum reſeruation. penſion. contra ſucceſſorem in beneficio. Cap. II. 293
De forma proceſſus pro conſequutione penſionis vigore poſſeſſ. exigendæ. Cap. III. 297
De modo procedendi ad aſſequutionem penſionis reſeruatæ, cum clauſula vigore litterarum, &c. Cap. IV. 305
De declaratione Papæ ſuper exequutione litterarum penſionis. Cap. V. 307
De tranſlatione penſionis. Cap. VI. 308

De

De proceſſu exequutionis litterarum in forma breuis. Cap. VII. 309
De eadem exequutione Breuis. Cap. VIII. 327
De eadem exequutione Breuis Apoſtolici. Cap. IX. 330
De eadem exequutione Breuis. Cap. X. 341
De termino remiſſoriæ. Cap. XI. 344
De exequutione litterarum Apoſtolicarum in forma gratioſa expeditarum, & fulminatione proceſſuum ſuper illis. Cap. XII. 345
De exequutione exequutorialium Rotæ, & aliarum ſententiarum. Cap. XIII. 347
De modo procedendi ad exequutionem litterarum compulſorialium. Cap. XIV. 349
De extractione iurium, & inſtrumentorum parte non citata. Cap. XV. 351
De modo procedendi in cauſis diſcuſſionis bonorum. Cap. XVI. 353
De clauſulis monitoriorum. Cap. XVII. 355
De tutela teſtamentaria, Cap. XVIII. 365
Alia forma legitimæ tutelæ. Eod. Cap. 367
De tutela, quæ datur ad inſtantiam matris. Cap. XIX. 367
De anomalis tutoribus, Cap. XX. 368
De conſtitutione actoris. Cap. XXI. 369
De inuentario conficiendo à tutoribus. Cap. XXII. 370
De aditione hæreditatis. Cap. XXIII. 371
De repudiatione hæreditatis. Eod. cap. 375
De curatore dato in teſtamento. Eod. cap. fol. eod.
De curatore dando ventri. Cap. XXIV. 376
De curatore dando bonis filij fam. Eod. cap. 377
De deputatione curatorum, & actorum ad lites. Cap. XXV. 378
Alia de deputatione actoris. Cap. XXVI. 382
Plura alia requiſita in deputatione curatoris dandi in bonis iacentibus ad inſtantiam creditorum. Cap. XXVII. 383
De modo procedendi pro reſtitutione rei venditæ ex remedio l. 2. de reſcin. vend. Cap. XXVIII. 384

Ex Libro Quarto.

DE formis diuerſarum expeditionum extra Rom. Cur. fol. 387. cum ſequen.
Practica omnium terminorum Rotæ. fol. 535
Breuis modus examinandi in cauſis criminalibus. 562
Deciſiones Rotæ Romanæ. 575

INDEX

INDEX
LOCVPLETISSIMVS
VERBORVM, AC RERVM PRACTICABILIVM
SCITV, ET NOTATV DIGNORVM, QVAE

in hoc A.C.praxis nouiſſime impreſſo libello continentur miro ordine, & Alphabetica ſerie in legentium gratiam digeſtus.

A

Abſolutio à iuramento neceſſaria non eſt in contractu ſimulato, c. 14. *num.* 3. *fol.* 17
Et quando neceſſaria ſit, ibi. fol. 18
Abſolutio à iuramento datur ad effectum agendi, ſed exequutio non retardatur c. 26. *nu.* 5. 67
Abſolutio à cenſuris latis in curia quomodo datur, c. 7. *nu.* 24. *fol.* 318. *& nu.* 30. *&* 31. 320
Abſolutio à cenſuris poteſt concedi à Iudice a quo. 344
Abſolutio excommunicationis ab A.C. 493
Alia abſolutionis comm. 494
Alia. 495
Actio ſpolij quando hæredi competat, cap. 1. *nu.* 11. *&* 12. 148
Et competit etiam Eccleſiæ, & eius ſucceſſori ibi nu. 13. 149
Et quanto tempore præſcribitur cap. 8. *num.* 23. 186
Actor quando tenetur ſpecificare remedium quo vti velit, cap. 2. *num.* 6. *& ſequen.* 152
Actor non tenetur exhibere iura ſi illa non habet, c. 18. *n.* 16 226
Actor non poteſt ſumere arma de domo rei, eodem c. n. 17. *eod. fol.*
Et alia de iurium exhibitione, ibi, num. 18.
Actor de conſuetudine non tenetur ſatisdare de iudicio ſiſti, c. 23. *el* 2. *nu.* 12. 242
Actoris conſtitutio, c. 21. *n.* 1. 369
Actus non debet operari vltra intentionem agentis, nu. 7. 59
Aditio hæreditatis, & inuentarij confectio intra quod tempus fiat cap. 55. *num.* 1. 128
Et illorum requiſita cum illorum formula, ibi nu. 10 130
Aditio hæreditatis paternæ, quomodo ſit ſcribēda, c. 18. *n.* 5. 366
Cum formula legitima tutelæ, ibi, 367
Alia aditionis hæreditatis cum benef l. & inuentarij, c. 23. *nu.* 1. 371
Adminiſtrator quilibet tenetur librum exhibere, c. 18. *nu* 9. 225

Et

Et Aliqua alia de libri exhibitione, ibi, n.11.& ſequen. 152
Agens ad repetitionem ſocietatis perſonam, in cuius eſt periculũ vita ſuperſtitem docere tenetur, cap.20. fol.26.& 27
Agens ad exequutionem inſtrumenti actoris, & rei perſonas legitimare tenetur. cap. 45. nu. 3. fol. 105
Secus parte non opponente ibi.
Agens non auditur, niſi tranſportato integro proceſſu.num.1.fol. 259
Et ibi aliqua alia de pertinẽtib. ad hunc articulum num.2.& 3
Agens poſſeſſorio de ſuo titulo docere non tenetur, cap.6. num. 4. fol. 309
Agens ex contractu tenetur adimplere contenta in eo, cap.48. nu. 6. 113
Et debet in eo eſſe nominatus ibi num.8. 114
Et plura alia requiſita ante exequutionem inſtrumenti, ibi.
Agens via ordinaria, cenſetur renunciare extraordinaria, & exequutiua, num.1.& 4. 360
Aggrauatoria cum brachio ſeculari. 415
Aggrauatoria, & interdicta quomodo conceduntur, cap.31.num. 15. 77
Et differentia inter excommunicationem, & interdictum, ibi num. 14.
Appellatio ab exceſſiua liquidatione admittur ad effectum ſuſpenſiuum, cap.27.nu.24. 70
Et quod duo tantum ſententiæ ſufficiunt, ibi. nu.25.
Et quomodo appellatio fiat, ibi num. 26.
Appellatio quando non conceditur à decreto mandati de manutenendo, cap.7.num. 11. 181
Appellatio denegatur actori in iudicio poſſeſſori ſuccumbenti, cap.8.num.22.fol. 185
Appellatio vſque ad quam ſummam conceditur, cap.12.nu. 11. & 12.fol.198. & 199
Appellatio conceditur ſequeſtratario condemnato, eodem cap. nu.15. 199
Secus ſi ſequeſtratarius debitor ſit vigore ob. cam. & proceſſus faciendus, ibi, num.17.
Appellatio non admittitur à decretis mandatorum quæ fiunt contra mer. vigore cedularum depoſitarum, ſeu litterarum cambii, cap.21.nu.2. 230
Secus in aliis cedulis, ibi, nu.3.
Appellatio vnius prodeſt alteri habenti cauſam communem, c.24. nu. 16. 245
Et ibi plura de prorogatione fatalium, & proſequatione appellatione.
Appellatio non recipitur ab exequutione, cap.25.nu.17. 251
Secus à pronunçia de exequendo, ibi nu.18.
Et quod pronuncia illius deſertionis neceſſaria non eſt, ibi nu.20.
Et plura alia de appellationib. cap.34. 266
Appellatus poteſt appellantem citare per contradictas, & quando, cap.25.nu.27. 273

Et

Et ibi aliqua de exequutione rei iudicatæ, ibi, n 28. & 29.

Appellatio à ſententia licet conditionali, tamen infra decendium interponenda eſt, cap. 29. nu. 1. 260

Appellatio à ſententia interloquutoria quando valeat, & quæ dicitur interloquutoria, eod. cap. nu. 3. fol. 260 & 261

Appellatio non admittitur à ſententia decreta per iuramentum litis deciſiuum, c. 39. nu. 2. 277

Appellatio admittitur à ſententia de euacuando, & quare, cap. 45 nu. 2. 287

Et modus procedendi ad euacuationem, cap. eo. nu. 1. 286

Appoſitio manus Iudicis in Brolliardo, cuiuſq; notarii, & quare, cap. 5. num. 5. & 6. 8

Articuli poſitiue non autem interrogatiue fiunt, cap. 13. n. 21. 205

Et aliqua alia de modo citandi pro habenda illorum reſponſione cap. eo. nu. 23. 24. 25. 206

Reliqua de reſponſione articulorum, & reuocatione reſponſionis habet ibi, nu. 12. 13. & 14. fol. 203

Et aliqua alia in c. 32. 264

Et de illorum impertinentia in cap. 14 nu. 3. 18

Articuli ſeruiunt loco libelli, cap. 21 nu. 6. 231

Articuli dandi ſunt in actis, cap. 32. nu. 1. cum ſequen. 264

Aſſecuratio dotis, quomodo fiat. c. 35. nu. 8. 270

Audientia cõtradictarum quid ſit & plura de citationib. per contradictas, et edictum publicum, c. 45. num. 5. & ſequen. fol. 105 & 106

Auditor Cameræ ſolus eſt conceſſor termini menſis ad ſoluendum cap. 28. nu. 6. 72

Auditor Cameræ quo pacto reuocat inhibitiones debitorib. in non ſuo tribunali conceſſis, ibi num. 7.

Auditor Cameræ reponit appellantem quandocunque in cauſis exequutiuis, cap. 53. 122

Et etiam à decretis diffinitiuis in cauſis ordinariis, ibi nu. 5.

Modo non fuerit pronũciatum per cedulam in ſcriptis latam, ibi nu. 7.

Auditor Cameræ quarum cauſarum ſit Iudex competens, c. 12. num. 1. vſque ad nu. 7. 198

Auditor Cam. concedit monitoria per edictum pub c. 16. n. 1. 219

Et quarum litterarum Apoſtolicarum ſit exequutor, cap. eo. nu. 2. & 3. 220

Auditor Cameræ eſt Iudex competens quarumcunque appellationum, cap. 25. nu. 1. 243

Auditor Cameræ eſt Iudex exequutor quarumcunque ſententiarum in Rom. Cur. latarum, cap. 31. nu. 2 263

Auditor Cameræ decernit monitoria contra quoſcunque vigore Bullæ Eugenianæ, & litterarum Apoſtolicarum, ſeruata ſemper forma ſacri Concilij Tridentini, c. eod. nu. 3. eod. fol.

Auditor Cameræ quomodo appellanti mandat pignora reſtitui, & appellantem abſoluit. cap. 7. num. 31. 320

Audi-

Digitized by Google

Auditor Cameræ quomodo ad exequutionem litterarum Apoſtolicarum procedit.cap. 12. nu. 5. 346

Auditor Cameræ non exequitur ſententias extra Roman Cur. latas niſi vigore commiſſionis. cap. 13.nu. 3. 348

Et quando aliquando illarum exequutio conceditur, & quãdo denegatur,ibi num.4.

Auocatio poſſeſſionis quæ inter partes contenditur, quomodo à Iudice fiat,cap.5.nu.6. 170

B

B*Rachium ſæculare, quod hoc ſæ mandatum exequutiuum dicitur,cap 3 nu 6.* 6

Breuia Apoſtolica duplici forma conceduntur.c.7.nu.2. 311

Et plura alia de illorum proceſſibus,ibi,cum ſequen.

C

C*Ancellaria Apoſtolica organum eſt Papæ,c.4.nu.3. fol.* 305

Capitulum per nominationem intruſi non liberatur, cap.7.num. 29. 320

Caſus obitus in ſocietatibus exceptus,cap 18.nu.1.& ſeq fol 24. & 25

Caſſatio inſtrumenti ex decreto Iudicis quomodo fiat,c. 23. el primo,nu 9 10 & 11. 235

Cauſa appellationis quando non dicitur legitime deuoluta ad Ro. Cu.cap.24.nu.13. 245

Cauſa ſummaria quæ dicatur, c. num 4. 262

Cautiones quæ iudicialiter dãtur, Notary periculo recipiuntur, cap.23.el 1. n 6. 234

Et quando notarius non teneatur,ibi.

Cautio fideiuſſoria an expiret,lata prima ſententia,cap. 23.el 2. num.8. 240

Cauens de ſtando iuri coram iudice incompetente poteſt declinare forum,eod.cap.ibi.

Cautio quomodo præſtatur a creditoribus in cauſis diſcuſſion. c. 16.nu.4. 354

Cedens quando poſt ceſſionem poſſit agere, & exigere, c.48. nu. 14. 116

Cedula ſuſpenſionis petitorij,c. 11. poſt num. 5. 152

Cedulonis excommunicationis formula cap 3. num. 3. 6

Cedulonis aggrauatoriæ, ibi nu. 5.eodem fol.

Cenſuræ non relaxantur niſi præuio decreto Iudicis,cap. 5. num. 1 fol. 8

Cenſuræ plus debito relaxatæ, reuocantur in totum, cap. 37.nu. 3. 88

Cenſuræ non dãtur iudicio inchoato cum procuratore,cap. 19 nu. 3. 218

Cenſus quid ſit & quare inuentus, & quare Pius Quintus nouum creandi cenſum modum inuenerit,cap.29.nu.1.2.& 3. 49

Et illius formula,c.25. nu.1.cũ ſeq f.l.50.vſque ad 54.

Cenſus non dicitur extinctus proſtitutione ſortis principalis loco dam-

damnorum, & intereſſe, num. 3. 59

Cenſus non eſt extinctus, niſi conſtet de legitima diſdicta, num 1. & 3. 61

Circuitus eſt euitandus, cap. 5. num. 2. 171

Citatio debet præcedere depoſitum ad hoc, vt cenſus extinguatur, num. 1. & 3. eodem fol.

Citationes quæ præmittuntur pro exequutione oblig. cam. in cu. celebrat. cap. 32. nu. 1. cum ſeq. fol. 77. & 78

Citationes quæ fiunt in proceſſu obl. extra curiam celebratur cõtra debitores præſentes, cap. 34. num. 1. cum ſeq. fol eodem.

Citatio contra debitorem petentem calculari cap 33. num. 14. 83

Citatio prima ſuper calculo facienda, c. 35. nu. 1. 84

Et plura alia de calculis faciendis inter collitigantes ibi.

Citatio pro obtinendo mandatum de deliberando, cap. 43. num. 1. 99

Citatio A.C. per illius obitum, vel aſſumptionem ad Cardinalatum non expirat, cap. 46. num. 1. 110

Citatione, vel monitorio, ante creditoris obitum exequuto, & reproducto non eſt opus noua citatione, ſeu monitorio, & quare cap. 47. num. 1. 2. & 3. 111

Et plura alia de citationibus, tam ordinarijs, quam commiſſarijs, & illarum exequutionibus, ac relationib. c. 51. 119

Citationes neceſſariæ pro deputatione curatoris, c. 54. n. 1. 124

Et plura alia requiſita circa dictam curatoris deputacionem, ibi, nu. 2. fol. 124. cum ſequen.

Citatio pro exequutione clauſulæ conſtituti, cap. 57. nu. 1. fol. 134

Et plura alia circa illius exequutionem, ibi, num. 2. & ſeq.

Et plura alia de citationibus impreſſis, quæ fiunt extra cu. c. 57. num. 14. fol. 138

Citationes, quæ fiunt in cauſis ordinarijs à 20. duc. & c. ſup ra, cap. 15. num. 24. & 25. fol. 206

Citatio nulla nullum producit effectum, cap. 16. nu. 10 fol. 221

Citatio nulla conualidatur per cõparitionem citati, cap. eodem num. 9. eodem fol.

Et ibi plura de citationibus, nu. 10. 11 & 13. fol. 221. & 222

Citatio ad videndum taxari intereſſe, & ad ſententiam, cap. 18. nu. 13. fol. 225

Citationes faciendæ, tam in curia, quam extra, & aliqua alia de admiſſione iurium, cap. 41. nu. 1. 279

Citatio per exequutionem ob. cam. extra cu fol. 387

Et de citatione ad dicendum contra commiſſionem, & ſeruatione termini ad dicendum contra, c. 42. 280

Et, quod ea ſufficit ad firmandam iuriſdictionem in terminis ſubſtantialibus fol. 281

Citationes, quæ fiunt in proceſſu diuiſionis bonorum, & alia circa hunc articulum, & modum procedendi, cap. 43. nu. 2. & 3. fol. 283. & 284

Citationes, quæ præmittuntur pro e xe-

Digitized by Google

exequutione litterarum compulſorialium, & remiſſorum, cap. 14. nu. 1. cum ſequen. 350
Citatio cum inhibitione vigore appellationis 476
Alia 497
Clauſula apponenda in actu conſignationis teſtamenti in ſcriptis cap. 56. num 3. 133
Clauſula ſine praeiudicio legitime exequutionis, & ſi quid exequendam fuerit, & illarum importantia, & differentia, cap. 27. nu. 4. 66
& cap. 21. poſt nu. 3. 231
Clauſulae ſummaria, & manu regia quid importat, c. eod. nu. 5. eodem fol.
Clauſula annullatiua formam inducit qua non omittitur, cap. 4. num. 3. fol. 305
Clauſula ſe fore grauatum ſenſerit in monitorio vigore breuis videtur euitanda, cap. 7. num. 3. 312
Clauſula abſque vitio ſpolij intellectus, num. 6. 330
Clauſula apponendae in fine monitorij, & vtilitas, quae, ex eis habetur, cap. 17. num. 1. 355
Commiſſio quando ſit redimenda à banco curſorum, c. 25. nu. 11. fol. 250
Et quo ad illius praeſentationem tempus vacantiarum non habetur in conſideratione, eodem cap. nu. 12. fol. eod.
Et quod fatalia interim non currunt, ibi, num. 13.
Commiſſio ſenatoria nullitatis examen teſtium, c. 30. nu. 1. 161
Commiſſio, vt littera inſerta afficiant, ac ſi originaliter praeſentarentur, cap. 11. nu. 8. 295
Compulſoria generalis 445
Compulſoria ſpecialis 448
Conſenſus mutuus requiritur in contractu ſocietatis, cap. 15. nu. 4. 20
Conſtitutum, & pracarium quomodo exercetur contra tertium poſſeſſorem, c. 17. nu. 9. 135
Conſtitutarius habet remedium poſſeſſorium recuperandae, ibi nu. 10 fol. 137
Conſtitutum eſt minoris efficaciae pracario, & quare, cap. eodem, num. 11 fol. eodem.
Conſtitutum an lapſu temporis habeatur pro derelicto, cap. 33. nu. 1. fol. 265.
Conſtitutio actoris, cap. 21. nu. 1. fol. 309
Et non poteſt conſtitui à tutore ante litis conteſtationem, ibi num. 2.
Conſuetudo non inducitur, & ſententijs difformibus, nu. 20 42
Conſuetudo non ſuffragatur in materia vſurarum, nu. 21. eod. fol.
Conſuetudo concedendi monitoria cum inſertione litterarum, cap. 11. nu. 7. fol. 294
Conſules vniuerſitatis poſſunt capi pro illius debitis, & quare, cap. 36. 87
Conſuetudo ab allegante debet probari, nu. 2. & 3. 358
Conſuetudo loci attenditur in cõfectione inuentarij, c. 22. n. 4. 370
Contractum impugnans ex eo iuuare non poteſt, cap. 35. nu. 1. in fine fol. 86
Creditor ſocietatis ſi moritur intra

tra tempus diſdicta pecunia ſunt ſuperlucrata, cap. 15. nu. 1. fol. 19

Creditor in pignore conuentionali habet ciuilem, & naturalem poſſeſſionem, cap. 42. num. 16. fol. 97

Et habet interdictum vti poſſidetis ibi nu. 17.

Et in hoc pignore dicitur procurator debitoris, ibi, nu. 18.

Creditor ad cuius inſtantiam bona ſubhaſtantur non tenetur de euictione, ibi, nu. 15. fol. 101. & 354

Et quid creditor tenetur verificare, ibi.

Et ibi aliqua alia de venditione officij.

Creditor primus comparens ante perfectam exequutionem quando eam impediat, cap. 44. num. 1. 102

Et quod poſt perfectam exequutionem non niſi iudicio ordinario aget, ibi, num. 3.

Creditor qui vigore mandati exequutiui facit ſe immitti in poſſeſſionem bonorum male agit, cap. 44. nu. 6. fol. 103

Creditor non tenetur facere generalem quietantiam, cap. 11. nu. 40. 159

Creditore ſatisfacto vigore remedij ſaluiani interdicti amplius ad eum non pertinet; num. 3. 176.

Et quam plura alia de ſaluiano interdicto, cap. 11. nu. 8. cum ſeq. fol. 152

Curæ datæ in teſtamento confirmatio fol. 375

Cura, quæ datur ventri, cap. 24. n. 1. 376

Cura quæ datur bonis fil. fam. 377

Curatoris, & actoris ad litis deputatio, & plura alia de deputatione curatorum minorum furioſi bonorum mer. decocti, & aliorum, cap. 25. per totum fol. 378

Et in cap. 26. & cap. 27. fol. 382. & 383

D

Debitoris, vel creditoris perſona mutata citatio exequutionem præcedit, cap. 27. num. 2. fol. 64. & fol. 105

Quæ ſufficit eam fieri domi dimiſſa cap. hæredum, ibi, num. 3.

Debitor citatur ad cauendum de ſoluendo in fine termini an cauere tenetur, cap. 28. num. 13. fol. 73

Debitor vbi poſſit conueniri, cap. 60. num. 1. 144

Debitor quando excuſatur à mora, ibi. nu. 2. 145

Debitore condemnato ſtatim contractum committitur exequutio cap. 15. nu. 30. 253

Deciſio Rotæ in articulo præſcriptionis actionis ſpolij 130

Alia in materia ſocietatum à fol. 35. vſque ad 46.

Aliæ quatuor deciſiones Rotæ in materia cenſus à fol. 55. vſque ad 60.

Alia deciſio Rotæ circa nullitatem contractus minoris. 140

Declaratio viduis proficua, cap. 55. nu. 9. 129

De-

INDEX.

Declaratoria non conceditur niſi prius legitime intimatis litteris, & quare, cap. 11. nu. 11. 296

Et quomodo proceditur litteris non intimatis, ibi 297

Declaratio ſuper exequutione litterarum reſeruat. penſion. ibi eodem. 297

Declaratoria inſtrumentum contra, cap. vel vniuerſitatem, cap. 10. 341

Declaratoria quando datur etiam pro expenſis. 343

Et quod dimiſſio verbalis non excuſat condemnatum, ibi,

Decreta diffinitiua in ſcriptis fiunt, cap. 5. num. 3. 8

Decretum, quod abſtineatur à fulminatione cenſurarum c. 8. nu. 1. 70

Et quomodo ad eas ſit procedendum, ibi nu. 2. eodem fol.

Decreta in exequutiuis quoad Iudicem nunquam tranſeunt in iudicatum, cap. 53. nu. 2. 121

Deliberatio pignorum ſit in præſenti pecunia, cap. 43. num. 16. fol. 101

Depoſitum non integrum nullius eſt effectus, num. 13. 63

Differentia exequutionis obligat. celebr. in curia, & extra eam, cap. 6. num. 1. 9

Dilatio conceditur debitori comparenti, & ſolutionem allleganti, cap. 31. nu. 5. 75

Dilatione pendente officium iudicis conquieſcit, ibi, nu. 6.

Dilatio ad partes quando ſit concedenda, cap. 59 nu. 1. 143

Dilatio conceditur procuratori generaliter conſtituto, cap. 19. numero ſecundo. 227

Secus procuratori ſpeciali, ibi, num. 4.

Dilationes in exequutiuis non conceduntur, cap. 7. nu 33. 321

Et quando conceduntur, ibi, nu. 34.

Et ibi, nu. 50. differentia inter iudicem, & exequutorem.

Dies termini ad appellandum non computatur in termino, cap. 34. in fine. 365

Diſdicta ſocietatis quomodo debet intimari, & illius forma, c. 16. num. 1. & 2. 20

Et plura alia de diſdicta ſocietatis in cap. 16. nu. 3 & ſeq. 21

Et plures alij modi diſſoluendi ſocietates, cap. 17 nu. 1. cum ſeq. fol. 22. & 23.

Dominium bonorum dotalium poſt mortem viri reuertitur ad vxorem, cap. 35. nu. 4. 270

Dotis repetitio diſſoluto matrimonio, & illius proceſſus, eodem cap. 269

E

Ecleſia hæres inſtituta tenetur de proprio non confecto inuentario, cap. 45. num. 15. fol. 108

Eſt tamen in integrum reſtituenda, in fine. 109

Emptor cenſus non poteſt cogere venditorem poſt bimeſtre niſi facta ab eo noua diſdicta, nu. 9. fol. 62

Emptorem non reperiri, vel iuſtum pretium non offerri paria ſunt, cap. 43, nu. 5. 103

Exceptio non numerata pecunia non admittitur ad probandum, ſecus ſi eſt probata,c.14.nu.3. 17
Exceptio requirens altiorem indaginem quæ dicatur, cap.34.nu. 14.in fine. 83
Exceptio excuſſionis principalis debitoris, quando ſit opponenda à fideiuſſore,cap. 23. el 2. num. 9. 241
Exceptio rei quando non admittitur ad impediendam exequutionem litterarum Apoſtolicarum,cap.12 nu.6. 346
Excommunicatio quomodo, & quando conceditur contra debitores,c.31.nu.7. 76
Excommunicatio contra Epiſcopos Prælatos,& magnates, non conceditur in curia,niſi de mandato Papæ,ibi,nu. 11.
Et quomodo extra cu. concedatur,ibi,nu.12.eod.fol.& 415
Excommunicatio non conceditur contra inopes debitores,c.33.nu. 2. 78
Secus contra doloſos debitores, ibi.
Excommunicandus eſt perſonaliter citandus, eodem cap.num.3. fol. 79
Et quando debitor excommunicari poſſit nulla monitione præcedente,eodem capitolo nu.4.eodem fol.
Excommunicatio conceditur etiam pro incerta ſumma,c.7. nu. 27. fol. 319
Et quando conceditur contra canonicos tanquam ſingulares. c. eod.poſt nu 28. 320
Exequutio obligationis Cam. pro intereſſe de ſui natura liquido datur,c.38. 90
Exequutio oblig. quarantigiatæ, & illius proceſſus,c.39. 92
Exequutoriales Rotæ *antiquitus exequebantur nullo præcedente monitorio, contrarium hodie ſeruatur,c.13.nu.1.& 2.* 348
& aliæ contra intruſum. 480
Exequutio fieri poteſt in bonis alienatis lite pendente, cap. 44. nu.7. 104
Exequutoribus creditur in concernentibus eorum officium, 76
De exequutione facienda in nomine debitor,c.58.n. 4.in ver. iam diximus. 142
De exequutione facienda contra obligatum preciſe ad factum ad impl.dicto cap.58.nu.3.ver.verum. 141
*Exhibitionis iudicium contra quem intentatur,c.18.nu.1.*224
Et plura alia de modo procedendi in hoc exhibitionis iudicio, ibi,vſq;ad nu.9.eod.fol.
Exiſtens in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem agit litteris non expeditis,cap.3.nu.1. 198
Experientia eſt rerum magiſtra, cap.1.nu.1. 2
Expenſa quæ debentur iure actionis debentur etiam nulla de eis facta condemnatione, c. 35.poſt num.12. 219
Expenſarum condemnatio ; & illarum taxatio, ac proceſſus deſuper facien. ac plura de eiſdem expen.cap.44.num.1.& ſeq fol. 284.& 285.
Extenſio formæ Cameræ,cap.6.nu. 2. 9

&

Digitized by Google

& quod neceſſaria eſt pro validitate proceſſus, ibi nu. 3. 9

Expulſus à poſſeſſione beneficij, qualiter ſit reſtituendus, nu. 1. fol. 329

Extenſionis forma cameræ decretum neceſſarium ante illius exequutionem, cap. 20. 74

Cuius extenſio non fit cum iuramento, ſi ibi non eſt appoſitum, vt ibi in fine.

Extenſio clauſulæ &c. quomodo ſit facienda ſi notarius eſt mortuus, c. 40. nu. 3. 93

Et quando notarius corriget errata, nu. 4. ibi, eod. fol.

F

Fatalia vnde dicantur, & quare, cap. 25. nu. 2. 248

Et plura alia de exequutione rei iudicatæ, ibi nu. 2. vſque ad nu. 10. fol. 248 249. & 250.

Fideicommiſſario quando remedium l fi. C. de edict. Diui Adr. toll nu. 8. cap. 5. 170

Et complura alia in hoc remedio requiſita, ibid.

Fideicommiſſario vniuerſali competit actio hypothecaria, eod. c. nu 9 eod. fol.

Et competit etiam Sal. interdictum, ibi. 172

Fideiuſſor quando non dicatur idoneus, licet diues ſit, cap. 23. el 1. nu. 7. 235

Fideiuſſor in forma depoſiti obligatus opponit exceptionem nullitatis, cap. 23. el 2. num. 8. fol. eod.

Fideiuſſor de repræſentando reum; quo caſu liberetur, cap. 23 el. 2. nu. 10. & 11. 241

Fideiuſſor in quibus caſibus agit contra principalem antequam ſoluat, cap. 48 nu. 13.

Filijs habentibus matrem in tutricem, non poteſt dari tutor, ſed curator, nu. 5.

Et quando conſtitutio tutoris valida ſit, ibi nu. 6. eod. fol.

Formula obligationum Cameralium antiquitus vſu recept. c. 2. nu 1. fol. 4. & nu. 2. 5

Formula vetus ſubſcriptionis Iudicis, c. 5. nu. 2.

Formula oblig. cam. ex reformation. Pij Papæ V. adinuentæ, c. 9. 11

Formula cam. oblig. quæ nūc ſunt vſu receptæ, cap. 10. 12

Formula exequutionis mandati facta ſuper domo, c. 41. nu. 9. 95

Formula mandati de aſſociando, c. 57. nu. 4. 135

Alia exequutionis illius, ibi, 161. nu. 6. cum recognitione inquilini, ibi nu. 7.

Formula monitorium in curia, in triplici remedio poſſeſſorio, cap. 1. num 1 cum ſeq. 117

Fructus non debentur poſt vend. officij, nu. 1. 36

Et plura alia de fructibus non exigendis poſt vend. officij. ibi nu. 6. & ſequen. 37

Fructus non debentur poſt ſuſceptum mandatum pro reſtitutione ſortis principalis, nu. 2. 56

Et quare, ibi num. 3. & ſeq.

Fructus dotis deſeruiunt pro oneribus matrimoniorum. cap. 36. nu. 7. 270

Digitized by Google

INDEX.

G

Graduatio quomodo fiat in cauſis diſcuſſionis bonorum, 16.nu.1. 354

Grauamine iuſtificato in iudicio interloquutorio deuoluitur tota cauſa ad Iudicem appellationis, c.14 nu.11. 244

Non grauetur, quomodo, & quando concedantur, c. 27. nu. 21.& 22. 69

H

Hæres qui ſimpliciter hæreditatem acceptauit realiter, & Perſonaliter conuenitur, cap. 45 . nu.12. 208

Hæres cum beneficio l. & inuentarij, de illius confectione legitime docere debet, alias tenetur de proprio, ibi nu.17. 109

Et in alio etiã caſu, in quo tenetur de proprio, ibi n.16. eod. fol. & nu.17.in fine. 110

Hæres, & defunctus vna, & eadem perſona cenſentur, cap. 47. nu.4. 112

Hæres debitoris non conuenitur intra tempus conficiendi inuentarium, cap.55.nu.7. 128

Secus ſi non opponatur ante litem conteſtatam, & quando lis dicitur conteſtata, ibi dicto nu. 7.& 8. 129

Et an dictus hæres pendente dicto termino poſſit alios conuenire, ibid. nnm.8.

Hæres hæredis dicitur hæres primi teſtatoris, cap.4.num.6. 167

Requiſita ad hoc, vt quis dicatur legitimus contradictor, ibi eod. fol.

Hæres cum beneficio l. & inuentarij quo caſu tenetur de proprio, cap.45.in fine. 110

Hypotheca præſcribitur ſpatio decendij contra tertium poſſeſſorem, cap.3.nu.1. 159

I

Ignorantia facti fallit etiam prudentes, c.1.nu.5. 2

Ignorantia venditionis officij non operatur, quod ſocietas duret, num.4. 36

Ignorans quis ſit hæres, agit contra bonorum poſſeſſores, cap. 23. el 1.nu.14. 237

Inhibitio A.C.in curia. 496

Inhibitio vigore litis pendentiæ extra cur. 422

Inſtitutio beneficij quando ſpectat ad Cap. 330

Inſtrumentum quarantigiatum habet viam. c.39.nu.1. & 2. 91

Secus ſi tale inſtrumentum ſit aliquo modo offuſcatum, ibi nu. 3. 92

Inſtrumentum iuratum non habet exequutionem paratam, ibi num.4. eodem fol.

Inſtrumentum ſi habet aliquam dubietatem, & notarius ſuperuiuit ſtatur illius declarationi, cap.40.nu. 1. 93

Inſtrumenta qualia debent eſſe exequenda, cap.48. nu. 4. vſque ad num.10. 113.& 114

Inſtrumentum declaratum nullũ per ſententiam nõ exequitur, & quando exequitur. vide deciſio-

deciſionem de qua in fol. 363
Inſtrumentum remiſſoria cum illius rotulo, 400. *&* 401
Aliud prorogationis termini remiſſoria. 401
Aliud reſponſionis ad articulos, fol. 402
Aliud admiſſionis per procuratorem, 402
Aliud prorogationis termini ad comparend. 402
Aliud ſententiæ diffinitiuæ. 403
Aliud ſententiæ declaratoriæ, fol. 403
Aliud ſimile. 404
Aliud ſubdelegationis Iudicis. fol. 407
Aliud reintruſionis in priſtinas cenſuras. 408
Aliud appellationis, eod. fol.
Aliud repoſitionis. 409
Aliud remiſſionis cauſæ, eodem. fol.
Aliud reuocationis ſequeſtri. fol. 409
Aliud reuocationis exequution. fol. 410
Aliud examinis teſtium. 410
Aliud atteſtationis vitæ. 411
Aliud ſimile per teſtes. 311
Aliud intimationis litis, fol. eod.
Aliud extenſionis obligat. cameralis, 412
Aliud citationis reaſſumptionis cauſæ. 415
Aliud deputationis curatoris. fol. 431
Aliud deputationis commiſſarij, fol. 433
Aliud tranſumpti inſtrumentorum per A.C. 434
Aliud litterarum Apoſtolicarum, fol. 436
Aliud in forma vidimus, fol. eodem.
Aliud per notarium. 437
Interdictum quorum bonorum, & illius effectus, cap. 4. nu. 1. 166
Et aliqua alia de illius proceſſu, ibi.
Interdictum quorum legatorum competit etiam hæredi, & quando, c. 6. nu. 1. 177
Et aliqua alia de interdicto, quorum legatorum, ibi.
Interdictum vnde vi, cui detur, c. 8. num 2. 282
Interdictum generale. 440
Interdictum ſpeciale. 444
Intimatio ceſſionis per contradictas fit pro fideiuſſore, ſecus pro tertio non obligato, cap. 48. nu. 12. 115
Intimatio mandati procuræ, quando eſt parti facienda, cap. 3. nu. 20. 302
Inuentarium tutorum, & illorum requiſita, cap. 12. n. 2. & 3. 370
Aliud Baldi de Peruſio, cap. 13. nu. 11. 371
Iudex apponit manum in broliardo cuiuslibet notarij in quelibet die iuridico, & quare id faciat, cap. 33. nu. 5. 79
Iudex ordinarius quomodo cognoſcatur à iudice delegato, cap. 53. num. 4. 122
Iudicio medici recurrendum eſt an infirmitas ſit periculoſa, nu. 6. 46
Iudex ordinarius quando efficiatur Iudex delegatus, cap. 24. poſt nu. 16. 24

Digitized by Google

Iudex parte petente in primis pronunciat ſuper nullitate,cap.27. nu.5. 258
Iudicium poteſt inchoari cum pro curatore generaliter conſtituto, cap.19.nu.1. 227
Iura non recognita remanent tanquam ſcartafacia,cap.34.nu.7. fol. 81
Secus parte non opponente,cap.15.fol. 352
Iuramentum eſt tranſitorium ad hæredes quoad illius obſeruantiam,cap 45.nu.14. 108
Secus quo ad pœnam periurij, & cenſurarum,ibi.
Iuramentum calumniæ debet præſtari etiam procuratore,& aduocato, & plura alia de eodẽ iuramento,c.49.n.2. 3.& 4. 143
Et quando dicitur ſufficienter præſtitum, ibi nu.5. 144
Iuramenta teſtium quomodo ſint recipienda,cap.30.nu.1. 261
Iuramentum litis deciſiuum qualiter intelligitur fieri, cap. 39. nu.1 fol. 277
Iuriſdictio delegata derogat ordinariæ iuriſdictioni,c.24. num. 17. 246
Iuribus extractis parte non citata quando fides adhibeatur,cap. 15.nu.1. & 11.fol. 352
Iura non dicuntur eſſe de actis niſi præmiſſa citatione ad dicendum contra,cap 14. 353
Aliqua alia de iurium,& articulorum admiſſione,cap.15.nu. 4. 352
Iurium recognitio quando debet præcedere ſententiam, cap. 7. numero octauo fol. 313
Iuriſdictio Iudicis ordinarij per mortem Papæ non expirat,cap. 47.nu.7. 112
Iuſtificato grauamine in iudicio interloquutorio toto cauſa deuoluitur ad Iudicem appellationis c.24.nu.11. 244

L

Legatarius capit legatum de manu hæredis,c.6.nu 2. 177
Legitimatio perſonarum facta in vno iudicio prodeſt etiam in alijs,cap 45.poſt nu.3. 105
Legitimatio perſonarum in iudicio ordinario requiritur etiam parte non opponente,cap. eod nu. 4. eod fol.
Aliqua alia reſpicientia legitimationem perſonarum, ibi, eodem nu.
Legitimus contradictor quis dicatur,c.4.poſt nu.6. 167
Libellus non requiritur in cauſis ſummarijs.cap.5.nu.4. 8
Licitatori, licet impune pœnitere, cap.43.nu.10. 100
Cum remedio, quod non poſſit penitere,ibi.
Lis dicitur introducta per impetrationem citationis, & illius decretum reſpectu impetrantis, c.47.nu.5. 112
Litteræ Apoſtolicæ non dicuntur expeditæ niſi poſtquam ſunt plumbatæ,cap.4.nu.5. 306
Litteræ compulſoriales qualiter decernantur cap.7.nu.43. 324
Differentia inter compulſoriales generales,& ſpirituales, ibi, num. 44.

Male

INDEX.

M

Male captus an ſit liberandus vel confirmandus, cap. 15. nu. 10. & 11. 217

Maior natu tenetur facere partes in diuiſione, c. 43. nu. 1. 283

Secus ſi minor diu adminiſtrauit.

Mandatum pro ſumma indebita obtentum ſubſtinetur pro ſumma debita. ſed non pro expenſis, c. 37. nu. 4. 89

Plures caſus quibus mandata ex capite nullitatis reuocantur, cap. eodem nu. 5 fol. eodem.

Mandata exequutiua per quoſcumque exequutores exequi poſſunt, cap. 41. num. 1.

Hodie iudices aliter ſentiunt, ibidem.

Et plura alia de realibus, & perſonalibus exequutionibus, ibi num. 4. & ſequen. fol 94. & 95.

Mandatum de deliberandis pignoribus & officium, c. 43. nu. 13. & 14. fol. 100 & 101.

Mandatum conceditur fideiuſſori contra confideiuſſorem vigore ceſſionis dempta illius rata, c. 48. nu. 11. 114

Mandata exequutiua in vim Cam. obl. in Curia Capitolij, & vicar. aliquando extra eu. relaxantur, c. 50. nu. 1. 117

Mandata hæc nequeunt extra Vrbem vltra quadrageſimum ab ea lapidem exequi, & quare, eod. c. nu. 2. eod. fol.

Pro exequutione huiuſmodi mandatorum, quænam citatio coram A. C. ſit facienda, ibi num. 3.

Mandatorum hanc exequutionem A. C. interdum negat, & nouus proceſſus requiritur, ibi num. 4. fol. 118

Mandatum pro fructibus decurſis datur parte non opponente, ſecus parte opponente, cap. 53. nu. 1. & 2. fol. 120. & 121

Mandatum vigore ſententiæ latæ in Saluiano interdicto, c. 2. nu. 31. 157

Et quomodo illud exequitur, ibi num. 32.

Mandatum de immittendo vigore remed. l. fin. C. de edict. Diui Adr. toll. c. 5. nu. 1. 168

Mandatum de manutenendo in eu. c. 7. nu. 3. 179

Et plura alia requiſita in hoc iudicio retinendi circa modum procedendi, c. 7. num. 3. & ſeq. 179. 181

Mandatum de manutenendo tuetur poſſeſſorem, etiam ſi ciuiliter tantum poſſideat, c. 7. nu. 10. 180

Et in deciſione Rotæ. 363

Mandata ſuſpicionis fuga, qualiter concedantur.

Et plura de illorum cōceſſione, num. 1. vſque ad 8. cap. 13. el ſecondo, fol. 238. 239. & 240.

Mandatum procuræ quandocunque producitur parte non opponente, cap. 27. nu. 1. 257

Mandatum decretum cum intimatione ſi de ea non apparet, nullum eſt cum omnibus inde ſequutis, cap. 29. nu. 2. 260

Mandatum de deliberando pigno-

Digitized by Google

ra in exequutione oblata, c.43. num.13. 100
Mandatum de deliberando officium, c. eodem, nu.14. 101
Mandatum ſi eſt relaxatum cum intimatione, ſi de ea non conſtet, eſt nullum cum omnibus inde ſequutis, nu.4. 358
Mandatum contra bona per tertium poſſeſſa, quando non exequitur, nu.1. 359
Mandatum relaxatum pro ſumma indebita non ſubſtinetur etiam pro ſumma debita, & reuocatur cum omnibus indeſequutis, vt in deciſione Rotæ, de qua in fol. 361. ea deductis in ea, à num.1. vſque ad vlt.
Mater an ſit admittenda ad curam filij, cap. 24. numero 2. fol. 376
Mandatum exequutiuum vigore obl.cam. 412
Aliud loco cenſurarum. 413
Dupplicata mandatorum, ibi
Mandatum contra bona hæreditaria. 414
Mandatum exequutiuum cum excommunicatione in ſubſidium. 415
Et cedulonus in pede annotandus, ibi.
Et illius excommunicatio à mandato diuiſa cum cedulone, eod. fol.
Mandatum de aſſociando. 416
Aliud de conſignando fructus ſequeſtratos. 417
Aliud de tranſportando. 418
Aliud de manutenendo.
Aliud de reponendo in poſſeſſionem domus. 419
Aliud poſt tres ſententias latas. 420
Aliud de immittendo vigore remedij l. fin. C. de edict. Diui Adri. toll. 421
Aliud in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem. 427
Aliud de immittendo in poſſeſſionem prouiſum Apoſtolicum. fol. 429
Aliud ſimile cum declaratoria vigore ſententiæ, & ceduloно in pede ſcribendus, 477. & 479
Menſis triginta eſt dierum, cap. 43. nu.6. 99
Mercator cogitur libros exhibere, cap.35. num.5. 85
Minor excluditur à beneficio reſtitutionis in integrum ſi iurat ſe maiorem, cap. 58. num. 4. fol. 141
Secus in cau. ſtatuti vrbis, ibi, num.5.
Minor maior factus ratione doli, quandocunque poteſt dicere de nullitate eius obligationis, ibi num.7.
Mobilia infra decem dies ſtabilia vero, & officia infra menſem cum intimatione deliberantur, cap.43. nu.2. 99
Quæ intimationes quandocunque ante expeditum mandatum reproduci poſſunt, ibi n. 4.
Et quare hic terminus debitori conceditur, ibi nu.5.
Menſis triginta eſt dierum, ibi.
Et plura alia in hoc proceſſu deliberationis bonorum, ibi. n.6. 7.10.11. & 13.
Monitum vigore Saluiani interdicti c.1. num.5. 147

Aliud

Aliud de deſiſtendo à moleſtijs in vim remedij retinenda, cap. 1.nu.7. 174
Aliud in eodem iudicio pro exigen.penſion. eodem cap. num.8. fol. 148
Aliud ſimile contra ſucceſſorem in beneficio,eodem cap.num, 9. fol.eod.
Aliud ex remedio recuperandi eodem cap. num. 10. fol. eodem.
Monitoriũ vigore interdicti quorum legatorum, c.6.nu.3. 177
Et de clauſula ſi quis, ibi.
Aliud contra legatorum pro reſtitutione legati, c.6.nu.5 178
Monitorium,& commiſſio habentur loco libelli, cap.8. num. 11. fol. 183
Monitorium de reſpondendo articulis, & aliqua alia de reſponſione articulorum,c.13. nu. 12. cum ſeq. 203
Monitoria per edictum conceduntur.ab A. C. eius ordinaria auctoritate, cap. 16. numero 1. fol. 219
Et quomodo concedantur, ibi. num. 4. 220
Et quomodo exequantur,ibi. n. 5.eod.fol.& fol.8.
Monitorium cum areſto quomodo reuocetur.c.23.el primo,nu.12. fol. 236
Monitorium contra tutores ſuſpectos,c.37. nu.2. 275
Et illius proceſſus qui contra eos fit.ibi nu.3. 276
Et effectus illius ſententia, ibi, nu.4.eod.fol.
Monitorium quod præmittitur contra ſucceſſorem in beneficio pro ſolutione penſionis,c.2.nu.1. fol. 293
Et qua ſint neceſſario verificanda,ibi,nu.2.
Et quod inſertio litterarum ſufficiat neceſſaria eſt commiſſio, ibi,nu.4.
Et huius commiſſionis formula, num.8.
Monitorium in iudicio exigenda penſion.contra ſucceſſorem in beneficio,cap.3.nu.3. 298
Et plura de illius proceſſu, ibi.
Monitorium contra procuratorem de acceptãdo, vel refutando onus procura potius ſit ex benignitate, quam neceſſitate, & quare,cap.3.num.20. 302
Aliud de deſiſtendo à moleſtijs extra cur. 389
Aliud pro ſolution penſion. 389
Aliud ſuper manutentione poſſeſſionis exigen. penſion. 390
Aliud de redden. adminiſtrat. fol. 390
Aliud vigore Bullæ Eugenianæ fol. 391
Aliud pro exequutione litterarum collation.beneficij. 393
Aliud pro obſeruatione decreti Sacri Concil.Trid. 394
Aliud vigore ſal.interdicti 395
Aliud ſuper ſpolio. 395
Aliud ad perſonaliter compar. fol. 396
Aliud pro libertatis donata conſeruatione fol.eodem.
Aliud pro exequutione litterarum reuocationis priuilegiorum. 397
Aliud vigore breuis de capien. poſſeſſionẽ nomine Cameræ.398

Aliud

Aliud vigore breuis ad fauorem litterarum. 400
Aliud pro exequutione litterarum Apoſtolicarum, in forma dignum. 425
Aliud in vim Bullæ Alexandrinæ. 438
Aliud pro repetitione dotis. 451
Aliud pro obſeruatione limitũ, & terminorum. 452
Aliud per edictum.
Aliud ad perſonaliter compar. fol. 455
Aliud contra debitores Mercatoris decocti. 457
Aliud pro marito contra vxorem. 458
Aliud de dote reſtituenda matrimonio non ſequuto 459
Aliud de deſiſten. à moleſtijs ſuper penſion. & illius reductioni 459
Aliud ad perſonaliter compar. contra inſordeſcente in cenſuris. 460
Monitorium in curia pro petitione hæreditatis delatæ ab inteſtato. 461
Aliud in actione confeſſoria pro ſeruitutibus. 462
Aliud in actione negatoria. 463.
Aliud pro reſciſſione contractus læſiui. 464
Aliud pro ſubminiſtratione alimentorum. 465
Aliud pro adminiſtrationis redditione tutelæ. 465
Aliud pro obſeruantia pactorum. 466
Aliud pro reſtitutione pecuniarum cum arreſto. 466
Aliud in actione iniuriarum 466
Aliud de eximendo à fideiuſſione. 467
Aliud in actione reali. 468
Aliud in actione hypothecaria. fol. 468
Aliud pro traditione domus donatæ. 469
Aliud pro reſtitutione rei locatæ, ac ſolutione affictus. 469
Aliud pro reſtitutione feudi. fol. 470
Aliud pro diuidenda re. 470
Aliud pro hæreditati delata ex teſtamento. 471
Aliud vigore interdicti quorũ bonorum. 472
Aliud pro rei vendicatione. 472
Aliud in actione noui operis fol. 473
Aliud pro conſequenda hæreditate ex fideicommiſſo. 473
Aliud ſimile pro fideicommiſſarijs. 474
Aliud pro diuiſione bonorum. fol. 475

N

Notarius eſt oculus iudicis, & aliqua alia de officio notarij, c. 48. nu. 1. 2. & 3. 113
Notario aſſerenti teſtes iuratos non creditur cap. 30. num. 2. fol. 262
Notario mortuo quomodo ſit extendenda clauſula, &c. cap. 40. & ibi plura, num. 1. & ſequen. fol. 92
Et quando notarius ſuperuiuit, ibi.

Nun-

Nuncio, & notario referentibus adeſſe citationem creditur, nu. 7. 61

Et cap. 4. num. 1. eodem fol.

P

Acta in contractu cenſus appoſita circa accidentalia, licet illicita vitiantur, & non vitiant, num. 6. 55

Secus quando ſunt contra ſubſtantiam, ibi, num. 6.

Papa mortuo non expirat iuriſdictio iudicis delegati, cap. 24. nu. 17. 245

Penſionarius non agit pro penſionibus decurſis contra nouum ſucceſſorem niſi factis diligentijs contra hæredes cap. 3. num. 24. 304

Et quod contra hæredes beneficiati datur tantum pro cenſus ordinarius, ibi.

Et quando penſio ſit ſoluenda, ibi.

Penſio non exigitur litteris non expeditis, cap. 4. nu. 1. 305

Et niſi infra decem menſes expediantur nulla eſt penſio, ibi, num. 4. 47

Penſio non exigitur niſi docto de illius reſeruatione, cap. 3. nu. 6. fol. 298

Pœna qua mulctatur diffamator, cap. 10. nu. 4. 229

Petitorium quandocunque ante ſententiam ſuſpenditur, cap. 2. nu. 5. 151

Pignora conuentionalia quæ dicantur, num. 16. 97

Proceſſus illorum ſubhaſtation. ibi nu. 19. 88

Pignora ſubhaſtata quando ſint creditori adiudicanda, cap. 44. num.

O

Oblatoribus licet impune pœnitere cap. 43. num. 8. 99

Obligatio cambij hactenus obſeruata c. 12. nu. 1 14

Et alia requiſita de cambiorum obl.

Et liquidation. intereſſi, ibi fol. 15.

Obligatio Cameralis non admittit exceptiones extrinſecus à contractu, & requirentes altiorem indaginem, cap. 14. poſt num. 3. fol. 17

Obligatione principalis annullata non annullatur obligatio fideiuſſoris cap. 8. nu. 1. 139

Obligatio minoris aſſerentis ſe maiorem cum iuramento nulla eſt, nu. 2. eodem cap. 139

Obligatio vulnerata per ſententiam non habet exequutionem paratam, cap. 23. el primo, num 17. fol. 137

Et quomodo in hoc articulo aliquando ſignatura reſcribit, ibi.

Obligatio caſſata quando reuiuiſcit cap 16. num 5. 354

Obligationis Cameralis extenſio, ſiue illius formulæ. 491

Officia & loca montium, quomodo ſubhaſtantur cap. 43. num. 2. fol. 99

Officium diligentis ſubſtituti quale ſit cap. 48 nu. 2. 113

Oris apertio quando neceſſaria ſit, cap. 7. num. 52. 327

numero quarto, fol. 103

Pignora magni, val. pro paruo credito, vt plurimum denegatur, cap.42.num.15. 97

Poſſeſſio aſſequuta appellatione deſerta non dicitur attentata, cap. 25.nu.14. 250

Et quædam alia de attentatis, ibi, nu.16.

Poſſeſſio non transfertur ex præcario, vel conſtituto appoſito in contractu nullo, vel ſimulato, c. 57.nu.12. 137

Poſſeſſori datur retentio, & denegatur actio pro melioramentis, & plura alia de melioramentis, cap.3.num.2.& ſeq. 160

Et ibi deciſio Rot. coram R. P. D. Orano in vna Ro. hæreditatis de Beuilacqua, eodem fol.

Alia coram R.P.D.Pania. 162

Alia coram R.P.D.Fabio. 165

Poſſeſſio momentanea quare dicatur. cap.30.num.3. 262

Poſſeſſio bonorum quomodo apprehendatur ſi fuerit vacans, cap. 35.nu.2. 269

Et quando ſit plena quomodo ſit petenda, ibi.nu.3.

Precarium non ſe extendit ad propria hæredum debitoris, cap. 57.nu.11.fol. 137

Pratium debet ab oblatore ſolui in præſenti pecunia, cap.43.nu. 15.in fine. 102

Prædo eſt manutenendus donec diſcutiatur de iuribus ſuis, nu. 4. 365

Præparatoria quomodo fiant, cap. 23.el 1.nu.15. 237

Præparatoria quæ dantur contra hæredes quibus ipſi tenentur reſpondere, cap.43.num.4. 105

Præparatorijs, quomodo ſit reſpondendum, & plura alia de eiſdem præparatorijs, cap.13. num.36. fol. 210

Prior in tempore potior in iure, cap.16.nu.3. 354

Et quando non attenditur talis prioritas, cap. eod. num. 5. fol. eodem.

Proceſſus exequutionis oblig. Cam. in qua conſenſum eſt in mandatum exequutiuum, cap. 4.nu. 1.& 2. 7

Proceſſus exequutionis obl. Cam. cenſurata annexa contractibus extra curiam celebratis, cap. 7. fol. 10

Proceſſus excommunicationis contra obligatos in form. Cam. cap. 11. 13

Proceſſus recuperationis ſocietatis vigore fidei, ſeu memoria non datur niſi contra officialem qui eam ſubſcripſit, cap. 21.num. 1. fol. 27

Secus ſi ſubſcripta ſit a notario principali, ibi, nu.2.eod.fol.

Proceſſus exequutionis inſtrumentorum ante reformationem Pij Papæ Quinti extra curiam celebratorum, cap.26 nu. 1. 64

Reliqua de proceſſu exequution. inſtrumentorum Romæ celebratum ante dictam Pij Quinti reformationem, nu.4. 64

Proceſſus exequutionis inſtrumentorum quæ poſt reformationem Pij Quinti, ſub camerali obligatione citra procuratoris conſtitutionem mandatique ſuſceptionem in tribunali A.C.

recepta

Digitized by Google

recepta ſunt, cap. 27.
Citatio prima,nu. 1. *cum ſeq.& plura alia concernentiam dictum proceſſum, ibi.*
Proceſſus exequutionis ſimplicis Cameralis obligationis inſtrumentis,tam extra curiam,quam in curia celebratis adiecta contra debitores in cu.repertas,cap. 29. 73
Alius proceſſus pro ſimilib. inſtrumentis contra debitores ab vrbe abſentes in quibus ſolutio deſtinata in curia, cap. 30. 74
Alius proceſſus contra debitores abſentes in exequutione inſtrumentorum extra curiam celebratorum in quibus ſolutio in cu.deſtinata non eſt cap. 33.*nu.* 1.*& ſeq.* 75
Proceſſus exequutionis inſtrum. contra communitatem , & ſingulares perſona, & quinam capi poſſint pro debito vniuerſitatis , cap. 36. *per tot.* 86. *&* 87
Proceſſus exequutionis obl Ca.pro intereſſe ex ſui natura liquido , cap. 38. 90
*Proceſſus ſubhaſtationis pignorũ , cap.*42.*nu.* 1. *cum ſequen.* 95
*Proceſſus aperitionis , & exequutionis teſtam.in ſcriptis,c.*5.*nu.* 5.*&* 6. 1·0
Proceſſus faciendus in remedio l. fin. C.de edict.diu.Adr.toll quo ad bona exiſtentia extra iudicis iuriſdictionem , & quomodo tunc ſit facienda citat o, c. 5 *nu.* 9.*in fine.*
*Proceſſus faciẽdus in iudicio recuperanda,cap.*8. *per totum.* 181
Et plura alia in hoc iudicio,ca. 10.*num.* 1.*& ſeq.* 188
*Procurator debet habere ſpeciale mandatum ad petendam reſt.in integr.cap.*11.*nu.*1. 195
*Idem quoq; ad appellandum ab exequutione,ibi,n.*2. *eodem fol.*
Proceſſus examinis teſtium c. 13. *nu.*1.*vſque ad nu.*11.*fol.*201.*& fol.* 202
Proceſſus in cauſis ordinarijs à 200.*duc ſupra, & illarum differ.à* 200.*infra,nu.*1.*ac teminorum ſubſtantialium ſeruatione,vſque ad nu* 7. 214
Proceſsus contra arreſtatum ſine Iudicis licentia recedentem,cap. 23.*el primo,nu.*13. 236
Proceſſus vig.ob. Cam. non datur con.tertium poſſeſſorem, ibi, nu. 16.*fol. eo.*
*Proceſſus cauſæ appellation. nu.*2. *vſque ad nu.*9. 243. *&* 244
Proceſsus de aliquibus pertinentibus ad cauſas criminales , cap. 26.*per totum,fol.*255.*& ſeq.*
*Proceſſus litterarum remiſſorialium quomodo ſit faciendus, coram illarum exequutorib. c.*31. *nu.*1.*eod fol.*
Proceſsus qui ſit contra maritum pro repetit.dotis, cap. 35. *num.* 6. 270
Et alius proceſſus cõtra tertium poſſeſſorem,ibi,nu. 12. 271
*Proceſsus faciendus vig. litter.reſeruationis penſionis contra conſentientem, & plura alia neceſſario verificanda,c.*1.*num.*1.*& ſeq.* 289
*Proceſſus exequutionis litterarum Apoſtolicarum antiquitus ſeruari ſolitus cap.*12.*nu.* 1. 345

Et aliqua alia de proceſſu fulmina, vt ibi.num.2.
Proceſſus in cauſis diuiſſionis bonorum, cap.16.nu.1. 353
Procurator in actu exequutionis monitorij conſtitutos non niſi ex benignitate citatur, c. 7.nu. 1. 315
Et plura alia de verificat. breuis, ibi.
Pronunciatio iud non eſt neceſſaria ſuper excuſſione bonor. mariti, cap.eo.nu.14.
Et modus articulandi inopiam riti, ibi, num.15. eod fol. 272
Et quod ſuperuenientibus diuitijs mariti adminiſtratio dotis remittitur in manibus ipſius viri, ibi, nu. 17. 173
Et quomodo fructus dotis taxentur, & debeãtur, ibi eod.fol.
Proteſtatio qualiter ſit repetenda in quolibet actu pro conſeruatione iuris proteſtantis, cap.eodem nu.26. 252
Et cap 27.num. 3. 257
Propoſitio contra tutorem ſuſpectum, cap.37.nu.1. 275
Pupilli reſtituuntur aduerſus negligentiam procuratoris, num. 2. 257

Q

QVaſi poſſeſſio dicitur de bis, quæ actu non retinẽtur, cap.7.nu.2. 179
Quaſi poſſeſſio releuat penſionarium ab onore verificandi narrata in litteris, c.3.nu.15. 300
Et plura alia requiſita circa proceſſum deſuper faciendum, et etiam quoad probationes, ibi.
Quaſi poſſeſſio per vnicam ſolutionem acquiritur, cap.3.nu.24 in fine. 304
Qui iure ſuo vtitur nemini facit iniuriam, nu. 3. 46
Qui plus debitore, & tempore petit condemnatur in expenſis, & mandatum reuocatur, cap. 27. num.1. 88
Et quando mandatum pro ſumma incerta valet num.2. 88
Sed ſi vltra debitum exequitur creditor in expenſis condemnatur, ibi.
Qualibet inſtantia tranſit in hæredes, cap.47 nu.3. 111
Qui expeditionem cauſæ deſiderat integrum proceſſum producat, cap.24.nu.12. 244
Et reliqua de tranſportatione proceſſus, c. 28.per totum. 258. & 259.

R

RAtificatio ſocietatis ſatis eſt inducta per ſolutionem pecuniarum, cap.14. num.4. 18
Recognitio apocæ quomodo ſit facienda, & plura alia de recognitione iurium, & de modo eam faciendi per comparationem, c. 34 nu.4. cum ſequent fol 80.81. 82. & 83
Differentia recognitionis apocarum, & litterarum cambij, & miſſiuarum, ibi nu. 12. in fin. 83
Et reliqua de recognitione iurium, quoram recognitio Iudici notoria eſt, vt ibi nu.13. eod.fol.
Remedia quibus vtimur in iudicijs poſſeſſorijs, cap.1.nu.1. cum ſequen. 147

Re-

Remedium Saluiani interdicti interdum actione rea'i intentatur & plura alia de hoc remedio Saluiani interdicti, cap.2.nu.1. cum ſeq. 151

Redditio *pro Apoſtolis neceſſaria non eſt, c.13.nu.35.* 209
Et plura alia de appellatione illiuſque proſequutione, ibi.

Remedium reſtitut. in integrum quomodo poſt tres ſententias conceditur cap.25.nu.22. 252

Remiſſoria non conceditur pro liquidatione obligat. niſi principali legitime citato, cap.49.nu.1.cum ſeq. 116
Et plura alia de proceſſu facien. ſuper hac liquidatione, ibi.

Remiſſoria in iudicio recuperandæ quando detur, & quando denegatur, cap.8.nu.16. 185
Et plura alia de remiſſorijs, ibi, nu.20.& ſequen. eod. fol.

Remiſſoria *in exequutiuis, quando, & cui conceditur, cap.7.nu.34.* 321
Et plura alia de remiſſorijs, & illarum exequutionibus, ibi vſque ad nu.42.& nu.45.46.47.& 48.

Repoſitio debitoris non tollit ſententiam latam, ſed tantum illius exequutionem ſuſpendit, c.27.nu.12. 68
Qua repoſitiones minantes exequutionem ſemper fiunt cum intimatione. cap.16.nu.18. 69
Secus ad impediendam exequutionem, vt ibi.

Repudiatio hæreditatis. 375

Requiſita in remedio l.2. de reſc. vendit. cap.28.nu.1. 384
Et illius diſpoſitio procedit etiam quoad bona ſubhaſtata, eodem cap.nu.3. 385
Et etiam quoad bona mobilia, ibi, nu.4.
Et etiam quoad diuiſionem bonorum ibidem poſt n.4.eod. fol.
Cum forma petitionis ſex monitorii deſuper facien. ibi in fine dicti, cap. 396

Reſolutio ſignaturæ qualiter opponente ſe exequutioni breuis remiſſoria non conceditur, cap.14. 330
Cum pluribus informationibus aduocatorum, & deciſionibus Rotalib. à fol.331. vſq; ad 341.

Reſtitutio in integrum quando debet peti à procuratore habent ſpeciale mandatum, cap.9.
Et plura alia de proceſſu reſtit. in integrum ibi, & in cap. 11. num.1. 195

Reſtitutio *in integrum non impedit exequutionem cœptam, cap.11.nu.3. fol. eod.*
Et quando dicatur cœpta exequutio, ibi, nu.4. 196
Et ibi deciſio Rotæ. 197

Reſponſio articulorum recipitur quandocumque ante ſententiã, cap.13.num.14. 203
Aliqua alia de iuramento, & examine procuratoris. cap. eod. nu 15. vſque ad nu.20.

Reus *recipiendo dicitur actor, c.53.nu.8.* 123

Romani *quando poſſunt declinare forum A.C.cap.12.num.7.& 8. fol.* 198

Rota *non exequitur ſententias latas extra totam niſi guſtata illius*

Digitized by Google

lius iuſtitia,cap.31.nu.4. 263
Secus poſt lapſum quadriennium,ibi poſt nu.4. 264

S

SAluianum interdictum competit fideicommiſſo, & illius requiſita,c.5.nu 9. 171.& 176
Deciſiones Rotæ in hoc iudicio ſuctæ fol.173.& 175
Sententia nulla quando poſſit reuocari à iudice ordinario, cap. 53 num.3. 122
Sententiæ formula quæ fertur in Saluiano interdicto,cap.2.num. 24. 155
Sententia ſemper præſumitur lata ex cauſa quæ valere poteſt,nu.1. fol. 175
Sententia quomodo formetur poſt mortem principalis,cap.13.poſt nu.28. 208
Sententiæ cedula notario à iudice conſignanda,c.15.nu.8. 215
Aliqua alia de inualiditate ſententiæ ad fauorem citati contra citantem,eodem cap. poſt nu. 8. fol. 215
Sententia lata parte non petente nulla eſt,cap.eodem,poſt num.8. eodem fol.
Sententia nulla licet a qui ſit non infirmatur,cap.15.nu.10. 216
Sententia contra adminiſtratorem doloſum, cap. 18.num.15. fol. 226
Sententia quæ fertur contra diffamatorem.cap.20.num.2. 228
Sententia ab obſeruatione iudicij qualis dicatur, cap.20. num. 6. fol. 229
Et quomodo contra actorem nô comparentem feratur,ibi, nu.7. fol. 230
Sententia,& res iudicata non exequitur ſine proceſſu, cap.25.nu. 23. 252
Sententia quæ fertur contra maritum, & alia contra tertium poſſeſſorem,cap.35.num. 11.& 13. 271
Sententia excuſationis à tutela, cap.36.nu 5. 274
Sententia quæ feruntur in iudicio ſolution.penſionis,cap.1.nu. 13. & ſeq. 289
Sententia quæ fertur in iudicio manutention.exig. penſ. cap. 3. num.9. 299
Et plura alia in hoc iudicio retinendæ,& recuperandæ, & illorum proceſſu, ibi.
Sententia declaratoria contra intruſum in beneficio,cap.7.num. 18. 317
Alia contra Cap.& Canonicos, ibi,nu.19.
Sequeſtrum conceditur lata ſententia,ibi,nu.21. 318
Et quando etiam aliud datur, ibi,nu.22.
Sententia quomodo formetur quan do ſolutio penſionis non eſt in curia deſtinata, cap.2.num.14. fol. 293
Sententia contra breue Apoſtolicum, quomodo, & quando fertur,cap.7.num.53. 327
Et alias,cap.8.nu.3. 328
Sententia lata in exequutione breuis pro prouiſo Apoſtolico non citato comiſſario Cameræ valida eſt,c.8.nu.4 328

Sen-

Sententia non praiudicat ei, qui ius ſuum in iudicio non deduxit,nu.2. 359
Stylus vim legis obtinet, & iuri comparatur, cap.1.nu.6. 3
Et quam plura alia de ſtylo, & illius efficacia,ibi,nu. 4. & ſeq.
Sequeſtra quæ fiunt ad effectum agendi quomodo reuocantur, c. 23.el primo,nu.1. 233
Et quomodo reuocentur,ibi,nu. 2.& 3.
Subhaſtatio facta habita fide de pretio nulla eſt,nu.1. 358
De ſocietatibus officiorum, & illarum forma,c.13.fol.15.& 16.
De ſocietatum contractum fide, ſeu memoria fieri conſueta, cap. 14.nu.1. 17
Societas non diſdicitur durante tẽpore quo fructus ſunt percepti, cap.15.nu.3. 20
Aliqua alia de ſocietatibus ſuper officio vltra medietatem pretij ære alieno grauato contrahendis,cap.22.num.1.& 2. 28
Et plura alia de ſolutione fructuum ſocietatis, cap. 23.nu.1. cum ſeq. fol.28.29.30.& 31.
Societas diſſoluitur per venditionem officij,nu.2. 36
Societate diſſoluta remanet purum mutuum,nu.3.fol.eod.
Statutum Vrbis ligat etiam clericos Romanos,cap.27.nu.26. 70
Stylus notariorum ſuper exhibitione librorum mercatorum, c. 35.nu.6. 85
Et quamplura alia de librorũ exhibitione,ibi,nu.8.& 9. 86
Et an vna partita librorum verificata cætere cenſeantur verificatæ, ibi poſt. num.8. 85
Stylus admittendi iura poſt concluſionem cauſæ videtur damnandus,cap. 40. cum aliquibus alijs circa dictorum iurium adminiſtratione, num. 1. 2. & 3. fol. 276
Subhaſtatio rei magni valoris non permittitur pro paruo credito, cap.42.nu. 15. 97
Sententia nulla quando poſſit reuocari à Iudice ordinario, cap. 53.nu.3. 122
Suſpenſio petitorij, & aliqua alia de petitorio,cap.2.poſt.nu.5. 152

T

TAciturnitas in iudicijs habetur pro confeſſione,c.13.num. 13. 203
Terminus ad ſoluendum cenſuræ antiquitus nuncupatæ, cap. 28. num.1. 71
Et plura alia de termini ſuſceptione,vt ibi,nu. 3.4. & 8.cum ſequen.
Terminus ſimpliciter, & ſine vlla conditione ſuſcipitur, ibi, num. 12. 73
Termini ſubſtantiales,qui ſeruantur in iudicio poſſeſſorio, cap.8. nu.3.& ſeq. 182
Et plura de terminorum ſubſtantialium obſeruatione, ibi, vſque ad num. 10.
Et de illorum reiteratione, cap. 15.nu.9. 216
Termini ſubſtantiales non ſeruãtur in iudicio attentatorum, c. 8.nu.7. 183
Cum formula ſententiæ in eodem

dem iudicio, eod. cap. num. 23. fol. 386

Terminus ad appellandum currit à die ſententiæ, & plura alia de modo appellandi, cap. 13. nu. 29. vſq; ad nu. 34. 209

Termini ſubſtantiales non poſſunt totaliter omitti, licet ſine illis procedendi facultas Iud. data ſit, cap. 15. num. 9. 216

Termini qui diffamanti præfiguntur, cap. 20. nu. 1. 218

Termini ſubſtantiales non ſeruantur inter, & contra mercatores, cap. 21. nu. 4. 231

Termini, extra curiam non ſeruantur ita exacta, prout in curia, cap. 24. nu. 10. 244

Termini ſeruandi in exequutionem rei iudicatæ, cap. 24. num. 14. 245

Terminus ad appellandum eſt decendium, & quando incipiat currere, cap. 25. nu. 1. 248

Terminus qui aſſignatur proponenti cauſas excuſationis illius, num. 8. 274

Et de tutoris officio, cap. 38. fol. 276 cum ſeq.

Terminus remiſſoriæ quando incipiat currere, cap. 11. 344

Teſtamenti in ſcriptis publicatio, & illius requiſita in illius publicatione, cap. 56. num. 1. 132

Et illius formulæ deſignatio, ibi, nu. 2. 133

Teſtator non poteſt facere, quod leges in caſibus ſuis locum non habeant, cap. 56. poſt num. 3. fol. 133

Teſtis inductus, & iuratus pro vna parte poteſt cogi ad ſe examinandum pro alia parte, c. 13. nu. 10. 203

Teſtes in tempore iurati, quandocunque examinantur, cap. 14. num. 1. & aliqua de Teſtibus, & illorum publicatione, num. 2. vſque ad 8. 211

Tranſlatarius poſſidens non tenetur iuſtificare habilitates ſuas, neque transferentis, cap. 6. num. 4. 309

Et plura alia de tranſlatione penſionis, ibi.

Teſtes non recipiuntur poſt rem iudicatum, cap. 25. num. 25. 252

Titulus non eſt neceſſarius in iudicio poſſeſſorio, ibi.

Tutor licet non ſolemniter omnia fecerit, nihilominus geſta per eum remanent valida, num. 4. fol. 61

Tutelæ ſuſceptio, & illius requiſita. cap. 55. nu. 13. 130

Titulus in beneficialibus quando requiritur, cap. 12. numero 9. fol. 346

Tutor onus tutelæ ſuſcipere tenetur, c. 36. num. 1. 273

Et qualiter excuſetur à tutela, ibi nu. 2.

Et propoſitio cauſarum illius excuſatione. ibi nu. 3 274

Tutela teſtamentaria, cap. 18. nu. 1. 366

Tutor teſtamentarius non tenetur ſatiſdare, & plura alia requiſita de tutore, eodem cap. nu. 3. & ſeq. eodem fol.

Alia tutela. 367

Alia tutela, quæ datur ad inſt. matris, ſecundo nubentis, c. 19. num. 1. 367

Et

Digitized by Google

Et quando mulier tutela recuperat d.cap.19.num.2. 368
Aliqua alia de anomalis tutoribus, cap.20.num.1. cum ſeq. eod.fol.
Tutores ad hoc, vt legitime adminiſtrare valeant inuentarii conficiunt, cap.22.num.1. 370

V

Vagabundus quomodo citetur, cap.16.num.14. 212
Et quis dicatur vagabundus, ibi.
Venditor cenſus qui reſtituit emptori partem cenſus videtur recedere à contractu, num.5. 59
Venia agendi contra parentes petenda erit, c.13.nu.37. 210
Verificanda in interdicto recuperanda, cap.8.num.13. 183
Verbum canere quid importet, cap.23.el primo, num.4. 234
Via executiua non datur contra tertium poſſeſſorem, nu.1. 356
Et cui incumbit onus probandi bona tertij eſſe debitoris, num.3. 357.
Via executiua quando competit emptori cenſus pro reſtitutione pretii, cap.25.num.10. 54
Vigilantibus, & non dormientibus ius commune ſcriptum eſt, cap.44.num.2. 102
Vniuerſitas non excommunicatur cap.31.num.13. 77
Votum R.P.D. Fabii Accoramboni tunc Rotæ Decani ſuper fructibus poſt diſdictam ſocietatem & ibi plura, num.1.cum ſeq. 32
Votum Illuſtriſſimi Domini Cardinalis Seraphini, vbi quod mortuo reſeruatorio abſque ratificatione principalis ſocietas eſt ſuperlucrata. 44
Aliud votum Illuſtriſſimi Domini Cardinalis Seraphini tunc Rotæ Auditoris, vbi quod qui non ſubiacet periculo mortis non lucratur fructus ſocietatis, & ibi plura, num.1. & ſequen. 47.& 48.
Vſuræ poſſunt repeti etiam, quod fuerint ſponte, ac ſcienter ſolutæ, num.7. 37
Vtilitas conficiendi inuentarium cum benef.l.& inuentarii, cap.23.num.2. 372

FINIS.

ROMAE, Ex Typographia Andreæ Phei. MDCXXI.

SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google